Septem libelli harum ſummularum.

De propoſitionibus.
De predicabilibus.
De predicamentis.
De ſyllogiſmis.
De demonſtrationibus.
De locis dialeticis.
De fallacijs cum paruis logicalibus.

Lignũ plãctatũ ſecus decurſus aquarũ: fructũ ſuũ dabit in tpe ſuo: ⁊ foliũ ei⁹ nõ defflu et: ac deniq̃ oẽ qđ fecerit, pſpabit. ps. 1.

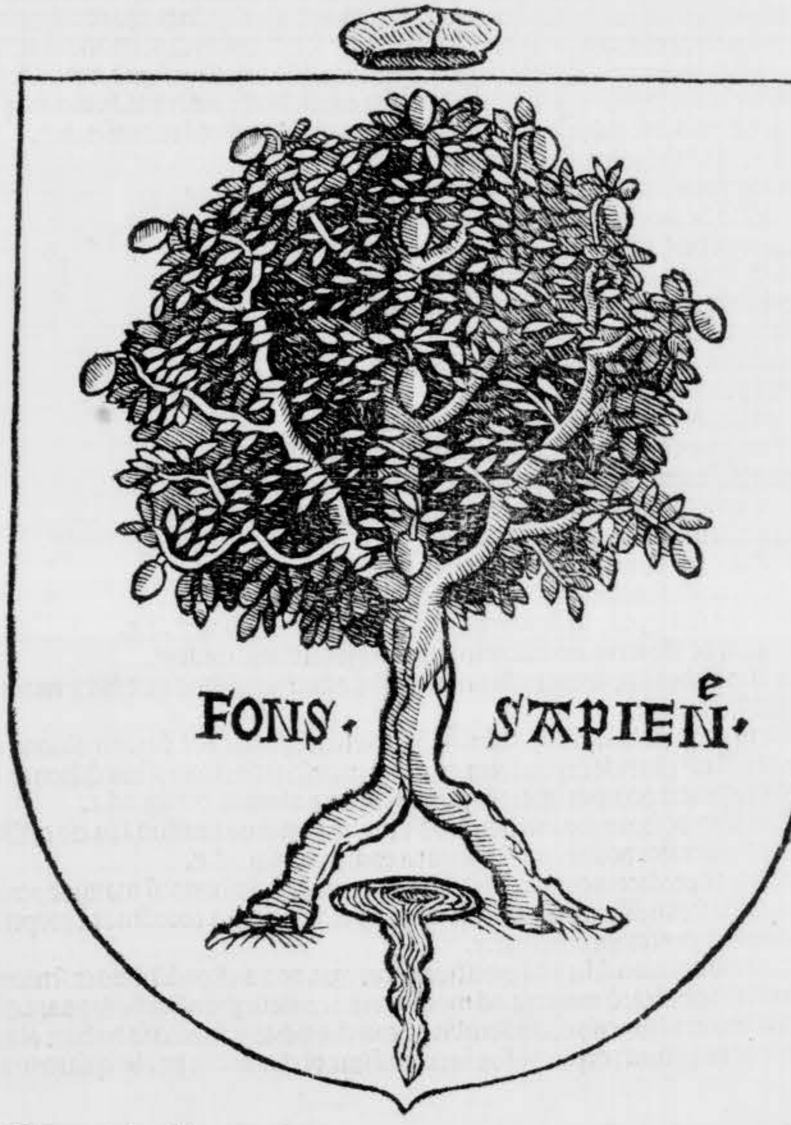

Lignũ afferẽs fruct⁹ duodecim: p mẽſes ſingulos reddẽs fructũ ſuũ: ⁊ folia ligni ad ſanitatẽ gẽtiũ: Apocalipſis vltimo.

Pria pars logices ad veriores ſenſus textus

Ariſtotelis per Reuerẽdũ Magiſtrũ. P. L. D. Satis abunde per lucideq̃ declarata duob⁹ opuſculis. Altero q̃dẽ introductorio in vocabulorũ declaratiõe. Altero vero pricipali in predicamẽtorũ ſufficiẽtiſſima coordinatiõe.

Index principalium articulorum huius operis ad primam tantum logices partem de incomplexis dicibilibus pertinentis.

Primo enim in ſeptem dialogis introductorijs hec diſputantur.
Ad logicā veniēs diſcipulꝰ q̄liter ſit i grāmaticalibꝰ ꝑus examinādꝰ: i prio dial' codice.b.fol'.1.
Sermotionales artes triuiales q̄liter recte diſtinguant ab alijs ſcientijs realibus dial'.1.b.2.
Logica ⁊ grāmatica proportionaliter ⁊ fere ſimiliter ſe habent circa ſermonem.dial'.1.b.2
Utrum in logica aliquo modo ſit de rebus agendum que non ſunt ſigna.dial'.1.b.3.
Quomodo terius in logica ⁊ dictio in grāmatica cōueniant ⁊ differant.dial'.2.b.4.
Quod ſigni ⁊ ſignificare diffinitio ⁊ diuiſio multiplex recte procedat.dial'.2.b.5.
Dubia tria de ſincathegoreumatibus.dial'.3.c.3.
Quedam alie parue queſtiones.dial'.3.c.4.⁊.5.
Prolixa queſtio de modis ſignificandi.dial'.4.d.1.
De predicatione directa ⁊ indirecta dubia.dial'.4.d.5.
De traſcendentibus ⁊ indiuiduis dubia.dial'.5.e.1.⁊.2.
De predicabilibus generis ⁊ ſpeciei dubia.dial'.5.e.3.4.
Duo dubia de differentijs.dial'.5.e.5.6.
De multiplicitate eiuſdem ⁊ differentis. dial'.5.e.6.
De varietate predicamentorum.dial'.5.f.1.
De predicamentis mixtis multipliciter.dial'.5.f.2.3.
De diffinitionibus ⁊ diuiſionibus parua dubia.dial'.6.f.4.5.
Queſtio de abſolutione verbi a tempore.dial'.6.g.1.
De noticijs ⁊ conceptibus quedam dubia.dial'.7.g.2.3.4.
De vocibus ⁊ ſcripturis duo dubia.dial'.7.g.5.
De conceptibus non vltimatis notantur ꝓpoſitiones.dial'.7.g.6.
De primis ⁊ ſecundis intentionibus varie opiniones.dial'.7.h.1.2.
An ille terminus conceptus ſit ꝑme vel ſecunde intentionis. dial'.7.h.3.
Simile dubium de illo termino intentio cum ſuis ſpeciebus. ibidem.

Et plura alia dubia apparent in annotationibus marginalibus que infra vnam horam videri poterunt ſine labore.

¶ Succedūt in codē volumine tres libri de ꝑdicamētis: ꝑmus ē de ꝑmis intētionibꝰ ad mentē Ariſtotelis textū eiꝰ ꝑlucide exponēs: in quo etiā interſerte ſunt locis ſuis q̄ſtiones quedā Pariſienſes exactiſſime: ⁊ occupat liber iſte plures codices a littera.h. vſqꝫ ad.t.

¶ Secundus liber de ſecundis intētionibus ⁊ impoſitionibus latiſſimā in eis cathegoriam ingeniando ⁊ proprietates declarando: ⁊ durat a codice.v. vſqꝫ ad.x.

¶ Tertius liber de predicamentis rerū ſecūdum varias philoſophorū maxime peripateticorū ſententias: tandē ſecundū probabiliorem viam ⁊ predicamenta coordinat ⁊ proprietates rerū explicat: complectitur duos codices.x.y.

¶ In calce totius operis addita eſt queſtio per egregia de tranſcendētibus ex ſententia Ariſtotelis in ſua methaphiſica: q̄ materia ad modū vnius codicis Pariſienſis formata eſt: nam premiſſis notabilibus: adiunctis cōcluſionibus ⁊ correlarijs: atqꝫ ſubiectis dubijs: oīa poſtea argumētis varijs impetunt: explicant: ⁊ luculētiſſime declarant in duobꝰ quaternis finalibus.

Petrus Ciruelus Darocēſis. Rectori collegiſqꝫ ac ceteris ſcholaſticis hornatiſſimi gimnaſii Secontini. Salutem ⁊ bone logice ſolidam intelligentiam.

Ationalis ſermotionaliſue philoſophie: quam greci logicen dixere: digniſſime rector ac honeſtiſſimi college: ratio diſerendi vel diſertiua logica pars optima eademqꝫ maxima cenſebitur: ſi primum eius ortum ex hugonis didaſcaliōe de origine artium retulerimus. Cum enim ex omnibꝰ ſcientiis ſeptem ſpeciales antiqui decreuerint in ſcholis ſuis ad opus erudiendorum: in quibus tantam vtilitatem pre ceteris omnibus perſpexerunt: vt quiſquis harum peritiā vel mediocriter percipiſſet: ad aliarum notitiam poſtea inquirendo magis ⁊ exercendo quaꝫ audiendo perueniret: (ſunt eñi quaſi optima quedam inſtrumenta quibus via paratur animo ad plenam philoſophice veritatis intelligentiam:) nemo apud eos Magiſtri nomine dignus habebatur: qui non has ſemptem artes liberales profiteri poſſet. Sed mathematicarum quatuor nunc ortu ſuppreſſo: logice imprimis vere philoſophantibus valde fuerunt neceſſarie. Nam cum primum antiqui: (Boetius auctor eſt agens de ſcholarium diſciplina:) circa rerum naturas ⁊ morum qualitates inueſtigandas operam nauaſſent: neceſſe fuit eos ſepe falli quia vocum ⁊ intellectuum diſcretionem nō habebant: vt plerumqꝫ euenit epicuro aliiſqꝫ antiquorum permultis: qui neclecta diſputandi ſcientia de rerum natura perquirebant. Niſi enim quis prius agnouerit que ratiotinatio veram teneat arguendi ſemitam que veriſimilem: que fida: ⁊ que poſſit eſſe ſuſpecta: rerum incorrupta veritas ex ratiocinatione minime poterit inueſtigari. Cum igitur veteres multis ſepe lapſi erroribus falſa quedam ⁊ contraria ſibi in diſputatione colligerent: atqꝫ id fieri impoſibile videretur vt de eadem re concluſione contraria facta: vtraqꝫ eſſet vera que ſibi diſſentiens ratiocinatio concluſiſſet: cui ve earum credi opporteret eſſet ambiguum: viſum eſt prius diſputationis ipſiꝰ veram atqꝫ integram conſiderare naturam. qua perſpecta: tunc illud quod per diſputationem inueniretur: an vere eſſet comprehenſum: poſſet intelligi. Hinc ergo profecta eſt logice peritia diſcipline: que diſputandi modos atqꝫ ipſas ratiotinationes internoteſcendi vias parat: vt que illarum nunc quidem vera nunc autem falſa: que ve ſemper vera ⁊ nunquam falſa: que ſemper falſa poſſet agnoſci. Sermotionalis itaqꝫ diſciplina licet tempore inuenta ſit poſtrema: ordine tamen adiſcendi aliarum omnium prima eſt: ⁊ volentibus Philoſophari primum tradenda. In ea enim impoſitionum ⁊ conceptuum natura docetur: ſine quibus nullus philoſophie tractatus rationabiliter poterit explicari. Hec autem omnia predicta logice diſertiue argumentationem ingenianti: que vt aurelius tradit Auguſtinus: iudicium habet veri ⁊ falſi: vel ſoli vel maxime accommodantur. Unde genus illud logica: licet grammaticam litterariam diſciplinam: ⁊ eam quam rationem diſerendi nominauimus ſub ſe contineat: hec tamen per Antonomaſiam vocabulum hoc ita ſibi apropriauit illudqꝫ ſortita eſt: vt iam cum logicam audimus non niſi argumentatiuam ſcientiam intelligamus. Cuius partes precipue demonſtratiua: probabilis: ⁊ ſophiſtica diſtinguntur. Harum prima eſt in neceſſarijs argumentis pertinens ad Philoſophos: Probabilis in topicis ad dialeticos ⁊ rethores. Sophiſtica vero ad cauillatores. Hinc eſt ꝙ etiam probabilis logica in dialeticam ⁊ rethoricā ſubdiuiditur: quarum vtraqꝫ ex inuentione ⁊ iuditio conſtat. quamuis hoc nomen dialetica pro tota logica diſertiua ſepiſſime ſit vſurpatū. Hec inquaꝫ doctrina apud egyptios primum a Permenide inuenta dicitur. qui ciuitates ⁊ hominum cetus effugiens non modico tempore in rupe quadam latenter ſedit ibiqꝫ dialeticam excogitauit. Deinde plato ab egypto athenas rediens eam primus grecis inſtituit: quam poſtea Ariſtoteles ampliauit perfecit ⁊ in artē redegit atqꝫ: ⁊ Alexandri magni macedōis diſcipuli ſui gratia ipſam biennio recluſus elaborauit. Eā itaqꝫ logicalē Ariſtotelis ſummā latinā iā factā: neſcio quo interprete: ⁊ cūctis chriſticolarū vniuerſitatibꝰ cōmunicatā multipliciterqꝫ a varijs comētatoribꝰ expoſitā: cū primū apud noſtratū hiſpanorū maximā illā Salmanti-

VNiVERSiDAD DE SALAMANCA
GREDOS.USAL.ES

cenſem achademiã ⁊ didiſciſſeʒ apertiſſimis: ⁊ pro ingenioli modulo alios pluries docuiſ=
ſeʒ: nõ ſatis mihi videbar eã callere: niſi etiã Pariſiẽſis ſchole. aliarũ oium vehemtiẽſſime:
aqua oia fere notatu digniora comentaria interꝰ Aritotelis velut ex quodã vberrimo fon=
te emanauerunt indiſqꝫ emanare nõ ceſſant: ſacros latices hauſiſſem ſummis velabiis ali
quantiſper deguſtaſſem. Quod cum mihi immenſa diuine largitatis dignatio vberiore
quam optaueram fructu donaſſet: ſimulqꝫ ex Apoſtoli pauli documentis intellexiſſem hu=
iuſmodi gratias hominibus gratis fuiſſe datas non niſi ad proximorũ vtilitatẽ (vnicuiqꝫ
inquit datur manifeſtatio ſpiritus ad vtilitatem ſcilicet aliorum: vbi inter alias gratias
ſermonem ſapientie. ſermonem ſcientie. ⁊ interpretationem ſcripturarum enumerauit)
ne talis gratie mihi diuinitus collate immemor ſolus vſu gauderem: ſategi dum etas patie
batur: vt in hac noſtra hiſpania vbiqꝫ locorum quo me ſummi dei pietiſſima bonitas ap=
pulliſſet: legendo proximis fierem vtilis. Hoc effeci illo maxime triennio ſecontine lecture
mee in collegio veſtro quam horna tiſſimo vbi Magiſtralem philoſophie cathedraʒ regẽs:
omnium liberalium dotrinarum lectioni vacabam aſſidue. At vbi ingraueſcentis iam eta
tis ratio me ab his iuuenilibus lecturis animum auertere cepit: altioraqꝫ nitidiora ⁊ vtilio
ra ſtudia querere cogebat: elaboratis prius aliis quibuſdam Mathematicis meis opuſcu
lis: etiam logicales hos duos libellos vltimum vale meum liberalibus ſtudiis facientes:
ad proximorum vtilitatem ex Pariſienſium logicorum optimis colligere edereqꝫ diſpoſui.
Quorum ſecundum: qui predicamentalem logicam continet: principaliter intendens pri=
us edidi: non modo textum cathegoricarum Ariſtotelis abunde ſatis exponentem: verum
etiam ſingularium coordinationum in omnibus dicibilibus tam prime quam ſecunde in=
tentionis: ⁊ in ipſis vniuerſi creaturis omnibus peculiarem propriamqꝫ inveſtigationeʒ ſu
per addentem. Sed quia ex multorum vocabulorum obſcuritate liber ille quibuſdam vide
retur difficilis: compendioſam introductionem terminorum interpretatiuam conſequen=
ter in geniaui. Ipſamqꝫ predicte logice predicamentali anteponendam cenſui. Prophiriuʒ
imitatus qui eadẽ ductus neceſſitate. yſagogem predicabilium in cathegorias edidit Ari
ſtotelis: licet noſtra hec introductio quam ſua tum copioſior tum ⁊ facilior doctiſſimo cuiqꝫ
videri habeat. Uerum quia error circa principia artium magni momenti oſtenditur cum
ad ſequentia ventum eſt: volens ergo logicorum nouitios plano rectoqꝫ itinere ⁊ ſine offen
diculis ad huius ſcientie principia introducere: eidem vocabulorum annotationi dialo=
gum ſeptem dierum adiecimus: in quo etiam minutiſſima queqꝫ introductionis illius ſub
tippo pueriliſ cuiuſdam eruditionis explicantur. Quamuis ad ſubtiliores non nullas il=
linc ſubortas queſtiones per tractandas adoleſcentem iam logicalibus regulis eruditum
introduxerimus: nunc quidem puerulum fatiliora docentem: nunc vero preceptorem circa
altiora interrogantem: cuiuſmodi ſunt ſincathegoreumata: modi ſinnificandi: predicabi=
lia: predicamenta: impoſitiones: intentiones ⁊ conceptus variomodo ſignificantes. Predi
cta ergo introductio cum ſua declaratione hebdomadaria licet poſtremo ſcripta ſint: pri=
mũ faciunt noſtre compoſitionis libellum: ſed predicamentales coordinationes ſecundum.
Quod opus partim alieno partim meo inditio abſolutum: ideo vobis in ſcripſi: ꝙ in veſtro
hornatiſſimo gimnaſio fere totum elaboraui: cui etiaʒ multa me debere recognoſco. ¶ Cete
rum lectorem huius noſtri operis: ſi excepta omnis liuide mordacitatis facula equus cenſ
ſor eſſe velit: hoc in primis admonemus: ne priuſquam ad finem vſqꝫ amborum librorum
peruenerit: iudicare preſumat: quandoquidem in omnibus noſtris opuſculis ſemper hu=
militer planeqꝫ incepimus: ⁊ mediocriter progreſſi tandem ad ſublimiora pariter ⁊ profun
diora pertractate materie in calce peruenimus. Optimus eſt eniʒ hic docendi modus ex fa
cilioribus. Quem ordinem hoc in libro logicali de arte ſeu modo ſciendi obſeruare debui=
mus auidiuſcule. Qua tenus ipſum ſcholaſticis omnibus proponeremus veluti apertiſſi=
mum indicem totius noſtre eruditionis: quantulacunqꝫ fuerit: in liberalibus diſciplinis
aliiſqꝫ eminentioribus ſapientum doctrinis. Scimus namqꝫ predicamentalem logicam
non omnibus eſſe ſatis per viam: quod ex noſtro diſcurſſu demonſtrabitur: ſed ipſa requi=
rit preceptorem in omnibus fere ſcientiis quam eruditiſſimum.

Ualete.

Petri ciru eli Darocenſis in primam partem

logices (que ars predicamentalis dicitur) breuis faciliſqꝫ introductio de ſeruiens precogni
tioni quid eſt: habetqꝫ poſt diffinitionem termini: decem eius principales diuiſiones.

Teri diffi nitio ꝯmu niſſima.

Erminus
eſt dictio aliquo
modo ſignificati
ua. q̃ etiã eſt pars
orõnis ꝓpinqua.
vel terminꝰ eſt ſi
gnũ logicale incõ
plexũ. vt hõ. Ter
minus dictio di=
cibile vocabuluʒ
⁊ pars orõnis hic
pro eodẽ accipiunt. Id ſignificare aut ſignuʒ
vel ſignificatiuũ eſſe dicit: quod aĩe ſiue intel=
lectui aliq̃d aut aliqualiter repreſentare natũ
eſt. ¶ Teriorũ alius eſt cathegoreumaticus
⁊ alius ſincathegoreumaticus. ideſt ſignifica
tiuus ⁊ cõſignificatiuus. Cathegoreumaticꝰ
dicit aliquis terius dupliciter. primo quo ad
ſignificationẽ. ⁊ ſic. terminus cathegoreumati
cus eſt ille qui aliq̃d aut aliqua natus eſt ſi=
gnificare. vt hõ. Per oppoſitũ ſincathegoreu=
maticus terius primo eſt qui nec aliq̃d nec ali
qua poteſt ſignificare: ſed tantum aliqualiter.
vt oĩs. de quo ſigno dicit Ariſtoteles ꝙ nõ eſt
vniuerſale ſed ſignificat qm̃ vniuerſaliter. Ca
thegoreumaticus terminꝰ ſcd̃o dicitur quo ad
officiũ. ⁊ eſt ille qui in ꝓpoſitione (que eſt orõ
indicatiua) poteſt eſſe ſuppoſitũ verbi perſona
lis modi finiti: vel appoſitũ nois ſubſtãtiui re=
cti. ⁊ talis terius eſt nomẽ ſubſtantiuũ ſimili=
ter ⁊ verbũ. Ecõuerſo ſincathegoreumaticus
terius ſecundo eſt qui nullũ tale officiũ in pro
poſitione habere poteſt. cuiuſmodi ſunt cõiun
ctiones: prepoſitiones: quedã aduerbia ⁊ ple=
raqꝫ noĩa. In propoſito aũt de prima acceptio
ne cathegoreumatici ⁊ ſincathegoreumatici p̃
cipue intendendũ eſt. ¶ Teriorũ ſincathegore
umaticorũ plurime ſunt varietates. nam qui
dam eorum eſt cõplexiuus vt hoc verbuʒ ſum
es eſt. quod etiã dicitur copula ꝓpoſitionis. ⁊
de illo dicit Ariſtoteles ꝙ ipſum eſt nihil ſigni
ficat: niſi quandã cõpoſitionẽ quam ſine extre
mis nõ eſt intelligere. Alius eſt terminꝰ ſinca
thegoreumaticus negatiuꝰ. vt iſta dictio nõ.
ſiue ſit negans ſiue priuãs ſiue infinitans. Ali
us eſt ſincathegoreumaticus trãſitiuus videli
cet prepoſitio. vt patet de his. ad cum per ⁊c.
Alius connexiuus id eſt coniuntio. vt et vel.
Alius diſtributiuus quod etiaʒ dicitur ſignũ
vniuerſale vt oĩs nullus. Alius determinati=
uus vel ſignũ particulare vt quidam aliquis.
Alius cõfuſiuus vt tantum. Alius excluſiuus
vt ſolus. Alius exceptiuus vt preter. Alius re
duplicatiuus vt inquantũ. Alius ꝓnomina=
lis. Cuius ſpẽc ſunt pſonalis vt ego tu. demon
ſtratiuus vt hic iſte: relatiuus vt ille ipſe. Re=
latiuorum etiã aliud eſt ſubſtantie: aliud acci
dentis. cũ eorũ per vulgatis ſpeciebus. Et ita
conſequenter diceretur de multis aliis ſinca=
thegoreumatum diuerſitatibus ſine numero.

Pria di= uiſio teri pricipalis

Sincathe goreuma= tum multi plicitas.

Cathegoreumaticoꝝ teriorũ in cõparatio
ne ad ſua ſignificata duo ſunt modi pri=
cipales. abſolutꝰ terius ⁊ cognotatiuꝰ. Abſolu
tus eſt qui ſic rẽ ſuã ſignificat ꝙ nihil aliud ad
eaʒ pertinens vlterius deſignat. vt homo aial.
Cognotatiuus vero terius aliquid ad rẽ ſigni
ficatã attinens preter illam denotat. vt albus ſi
gnificat hominem ⁊ in ſuper cognotat quedã
eius colorem. Cognotare appellare denotare
⁊ deſignare hoc loco ſinonima ſunt vocabula.
Cognotatiuoruʒ item duo ſunt genera terius
cognotans intrinſece ⁊ cognotans extrinſece.
Intrinſece cognotatiuus terius eſt qui ſignifi
cat rem naturalẽ ⁊ cognotat ſpecialiter aliquã
eius partẽ eſſencialem. vt rõnale ſignificat ho=
minem cognotans rõnaleʒ aiam que eſt ſibi in
trinſeca ⁊ eſſencialis. Extrinſece cognotatiuꝰ
terius ille dicit qui aliquo alio modo circa reʒ
ſuam cognotat. Et hic duplex repperitur. nam
quidaʒ talis eſt poſitiuꝰ. alter vero priuatiuꝰ.
Poſitiuꝰ cognotat terius qui aliq̃d ad rem ſi=
gnificatã pertinens eideʒ adeſſe conſignificat.
vt videns diues. Sed priuatiuus terius illud
ideʒ ſibi abeſſe cognotat. vt cecus pauper. Po
ſitiuorum itidẽ alius cognotat rẽ ſuo principa
li ſignificato inexiſtentem: alius autẽ appellat
aliquod extrinſecũ quoquomodo ſe habẽs ad
ipſum. Eorũ in ſuper qui rem in exiſtentẽ deſi
gnant: alius cognotat ptem integralẽ rey vnã
aut plures. vt ternariꝰ tricubitus triangulus
ſedens. Aliꝰ aũt appellat aliquod accidens il
li ſubiecto in herens. vt albus calidus ſapiẽs.
Illorũ deniqꝫ terminorũ qui rem extrinſecã co
gnotant: quidã ſunt relatiui vt pater dominꝰ
ſocius vicinus. Alii ſunt nõ relatiui vt come=
dens afflictus collocatus veteranus veſtitus.

Secũda diuiſio princi= palis.

Terminoꝝ tam abſolutorum quã cogno=
tatiuorũ ſi ad inuiceʒ cõparent: hec octo
ponunt dĩe. ſimilis. diſſimilis. ſubiectũ predi

Tertia di uiſio prin cipalis.

VNiVERSIDAD DE SALAMANCA
GREDOS.USAL.ES

catum: predicabile: predicamentū: diffinitio: ⁊ diuiſio. Similis terminus alteri dicitur ille qui eandem rem ⁊ eodem modo ſignificat vt Tulius cicero. veſtis indumētū. Tales termini dicuntur ſinonimi cōſimiles equiualentes: ⁊ idem numero nomine. hinc ergo fit ꝙ inſciētus vocabula ſinonima ſemꝑ pro eodem accipiuntur ⁊ reputantur. Diſſimilis terīus alteri termino eſt ille qui nec vniformiter nec eadē ratione cum illo ſignificat. Et horū alii ſunt diſparati. qui ſilicet de ſe ipſis vere negantur. vt homo ⁊ lapis. albus ⁊ niger. Alii ſunt non diſparati videlicet qui de ſe inuicē poſſunt vere affirmari vt hō albꝰ.

Sub diuiſio

¶ Subiectū eſt terminꝰ precedens copulā in ꝓpoſitiōe. vel exiſtens ſuppoſitum verbi principalis in orone. Et tale eſt duplex quidam eñ eſt terminus cōmunis: alter eſt terīus diſcretus vel ſingularis. Cōmunis terīus eſt ille quem appellatiuū nomē grāmatici vocant: cum ſignificet plures res vniuoce ⁊ eadē rōne: vt homo. Diſcretus vero terīus aut ſingularis (qđ etiā nomen ꝓpriū dicūt) eſt ille q̄ vnā tātū rē ſignificat diſtincte ⁊ ſingulariter vt petrus. Hoc aūt ſex modis variāt logici.

Quarta diuiſio principalis.

PRedicatum eſt terminus ſequens copulam in ꝓpoſitione. qui ⁊ ſubiecto annectitur mediante verbo. Eius due ſunt ſpecies predicatum directū ⁊ indirectum. Directum: ⁊ ordinatum: ſeu ꝓpriū predicatū eſt terīus ſuo ſubiecto cōmunior: vel magis cognotatiuus. vt homo eſt animal. homo eſt albꝰ. Indirectū aut inordinatum: vel impropriū predicatum eſt terīus oppoſito modo ſe hñs ad ſubiectū. vt aial eſt homo. album eſt homo. Predicati directi aliud eſt eſſentiale: aliud accidētale. Eſſētiale p̄dicatum dicit quod nihil extrinſece cognotat ſupra ſuū ſubiectū. vt homo eſt aial. hō eſt rōnalis. Accidentale vero predicatū extrinſece cognotat vltra ſubiectū. vt homo eſt riſibilis hō eſt albus. Eſſentiale itē predicatū eſt duplex. q̄a aliud eſt quiditatiuū ſeu predicatū in quid: aliud vero in quale. Illud predicat in quid qđ nullo modo cognotat ſupra ſubiectū. vt homo eſt aial. linea eſt magnitudo: albedo eſt color. et huiuſmodi p̄dicatū cōueniēter rñdetur ad queſtionē factam per quid querentē de aliquo predicato. Sed id predicat in quale quod aliquo modo ſupra ſubiectū cognotat. ⁊ ſi intrinſeca fuerit illa cognotatio: dr̄ predicatū eſſentiale in quale. qđ cōuenienter reſpondetur ad queſtionē factā ꝑ q̄le de p̄dicato eſſentiali. vt hō eſt rōnalis: aial eſt ſenſitiuū. Accidētale predicatum itidē duplex repperitur quoddā eñ eſt intranſmutabile a ſuo ſubiecto ſic ꝙ nūquā vere negabit de illo. vt homo eſt riſibilis. Aliud vero eſt tranſmutabile: aut faciliter: aut difficulter: naturaliter: vel miraculoſe. vt hō eſt ſedens ⁊ calidus. coruus eſt niger. nix eſt alba.

Quinta diuiſio principalis.

PRedicabile eſt terminus qui de pluribꝰ aptus eſt predicari. ⁊ illa plura dicuntur eius ſubicibilia. Unde ſicut predicabile ſe habet ad predicatum: ſic ſubicibile ad ſubiectū. ⁊ ſicut predicatū ad ſubiectum: ſic predicabile ad ſubicile. Predicabile dupliciter accipitur: quia cōmuniter ⁊ proprie. q̄ ſic differunt. quoniam predicabile ꝓprie dictum ſemper vniuoce directe ⁊ ordinate aptus eſt p̄dicari de pluribus ſuis ſubicibilibus. ⁊ hoc alias dicit vniuerſale logicū. Sed predicabile cōmuniter acceptum ſolū indirecte: equiuoce: aut analogice de pluribꝰ predicat. Eiꝰ due ſunt ſpecies predicabile tranſcēdens ⁊ indiuiduū.

Trāſcēdens terminus.

¶ Tranſcēdens eſt terīus directe predicabilis de omnibꝰ vel de plurimis ſubicibilibus ſed nō vniuoce. vt ens: ſubſtantia: accidens: totū: pars: ⁊ cetera talia. Trāſcendentiū alia ſunt abſoluta. vt ens: res: aliquid: alia ſunt cognotatiua: quoꝝ hec ſignificant principia rerū. cuiuſmodi ſunt principiū: cauſa: elemētum: natura ⁊c̄. Alia ſignificāt diuerſitates entiū. ſicut vnū ⁊ multa: idem ⁊ differēs: prius ⁊ poſteriꝰ: potētia ⁊ actꝰ. Alia demum ſunt tranſcendētia que dicuntur paſſiones predictoꝝ. vt veꝝ: bonū: falſum: perfectū: habitꝰ: priuatio: pars: totū ⁊c̄.

Indiuiduū

¶ Indiuiduū eſt terīus q̄ de vno ſolo directe ⁊ vniuoce p̄dicari poteſt. ⁊ hic ſupra dicebat terīus diſcretus vel ſingularis. vt plato. ioānes: petrus. Eſt autē triplex indiuiduū ſcꝫ determinatū: vagum: ⁊ ſuppoſitiuum. Indiuiduum determinatum vel ſignatum eſt terīus incōplexus abſolutus de vno ſolo ⁊c̄. vt petrus. Vagum autē indiuiduum ſemper eſt cōplexum ex termino cōmuni ⁊ pronomine demōſtratiuo vel aliquo alio ſigno ipſum terīm cōmunem reſtringēte. vt iſte homo: ille lapis. Suppoſitiuū vero indiuiduū (qđ ex ſuppoſitiōe indiuiduum dicit) eſt terminꝰ quandoq̄ cōplexus ex recto ⁊ obliquo. qui etiā de vno ſolo in aliquo caſu predicatur. quāuis ex modo ſue impoſitiōis aptꝰ eſſet de pluribꝰ vniuoce predicari. vt ſophronici filiꝰ eſt indiuiduū ſuppoſito ꝙ talis hō nō habeat niſi vnicū filium. qñq̄ vero tale indiuiduū eſt terīus incōplexus. vt deꝰ: mūdus: ſol: luna ⁊c̄.

Predicabile vniuerſale.

¶ Predicabile ꝓprie dictū ⁊ vniuerſale (vt prediximꝰ) idē ſunt quo ad rē ſignificatā: ſed vocabula iſta nō ſunt ſinonima: quinimo diuerſis modis cognotāt. vniuerſale eñ dr̄ aliq̄s terīus eo ꝙ aptꝰ ſit eſſe in pluribꝰ vniuoce ſignificatis. vt hoc nomē hō in cunctis. hoībꝰ viuētibꝰ. Uniuerſale itaq̄ cognotat cōem modū ſignificādi.

Sed predicabile dicitur aliquis terminus eo ꝙ aptus ſit predicari de pluribꝰ ſubicibilibus terīs vniuoce. vt hoc nomen hō de ſocrate: platōe: ⁊ aliis terīs ſingularibꝰ ſub eo cōtētis. Et quia iſte modꝰ predicādi p̄ſupponit illum modum ſignificandi: ideo predicabile cognotat ſupra vniuerſale. et ꝓpterea dicūt logici ꝙ predicabile eſt propria paſſio vniuerſalis. Predicabile proprie ſumptum ſeu vniuerſale diuiditur in hec quinq̄ genus: ſpeciē: differētiā: propriū ⁊ accidens.

Genus.

¶ Genꝰ eſt p̄dicabile de pluribus differentibus ſpecie in quid. vt animal de homīe: equo: ⁊ leone. Differētia ſpecie ſunt ſpecies nō ſinonime ⁊ earum indiuidua ad ſe inuicem vt paulo poſt fiet manifeſtum. Diuidit autem genus per generaliſſimū ⁊ ſubalternū. Generaliſſimum genus eſt id ſupra qđ non eſt aliud ſuper veniens genus. quare ſic eſt genꝰ ꝙ nullatenus poteſt eſſe ſpecies. vt ſubſtantia: quantitas ⁊c̄. Subalternū genus eſt illud ſupra qđ datur aliud ſuperiꝰ genꝰ. vnde licet ſit genus poteſt eſſe ſpecies. ⁊ ꝓpter hoc alias etiā dicitur ſpecies ſubalterna. vt aial: numerus: color ⁊c̄.

Species.

¶ Species eſt predicabile. qđ (cū ſub genere ponat) de pluribus numero differentibus ſolū poteſt predicari in q̄d. vt hō de ſocrate: platone: ⁊ ceteris. ⁊ propter ea dicit etiā hoc p̄dicabile ſpecies ſpecialiſſima. Id ponit ſub gñe de quo genus eſſentialiter in quid predicatur. Differūt numero indiuidua nō ſinonima etiā ſub eadem ſpecie.

Dr̄ia.

¶ Differentia eſt predicabile de pluribꝰ eſſentialr̄ in q̄le. vt ſenſitiuū ⁊ rōnale. Eſt aūt triplex dr̄ia. gñaliſſima: ſubalterna: ⁊ ſpecialiſſima. Differētia gñaliſſima ē differētiaꝝ ſuprema diuidenſq̄ genꝰ generaliſſimum. vt corporeū. Dr̄ia ſubalterna eſt dr̄ia mediocris diuidenſq̄ genꝰ ſubalternū ⁊ cōſtituēs ſubalternū. vt aiatū: ſenſitiuū. Dr̄ia aūt ſpecialiſſima (q̄ aliaꝝ infima eſt) licet genꝰ diuidat ſubalternū: cōſtituit tñ ſpeciē ſpēaliſſimā cū qua eſt conuertibilis: vt rōnale: rugitiuum hinnitiuū. vñ hec dr̄ia de pluribꝰ numero ſolum differētibꝰ eſt p̄dicabilis. alie vero etiā de pluribus differētibus ſpecie predicari poſſunt. Patet ergo ꝙ eadē differentia ſcđꝫ duos actus duo ſortitur nomina. nam ⁊ diuiſiua gñis ⁊ cōſtitutiua ſpeciei noiatur.

Propriū.

¶ Proprium eſt p̄dicabile de pluribus in quale accidentaliter ⁊ intrāſmutabiliter. vt riſibile rudibile hinnibile. Eſt autē quadruplex ꝓprium. tranſcendens: gñaliſſimum: ſubalternū: ⁊ ſpecialiſſimū. q̄ ꝓportionaliter ꝑ ſua ſubiecta diffiniri hñt: vt entis paſſiōes ſunt vnū: veꝝ: bonū q̄ ſunt trāſcēdētia. Subſtātie ꝓpriū ē ens ꝑ ſe: q̄ntitatis diuiſibile: ⁊ q̄litatis diſpoſitiuū q̄ ſunt gñaliſſima. Corporis ꝓpriū eſt mobile: habitus ꝓpriū eſt difficile ſeparabile: q̄ ſunt ſub alterna. Sed hominis ꝓprium eſt riſibile: equi hinnibile: albedinis diſgregatiuū viſus: q̄ ſunt ſpecialiſſima.

¶ Oīe ꝓprium aut cōuenit oīm: aut ſoli ei de quo eſt predicabile: aut vtroq̄ modo ſimul: hic fit quattuor eſſe huiꝰ vocabuli acceptiōes. primo modo dr̄ propriū predicatū accidētale qđ cōuenit ſoli ſed nō omni. vt homini ꝓpriū eſt ſapiēs: grāmaticum: logicum. Scđo modo qđ cōuenit omni: ſed nō ſoli. vt hoi bipes. Tertio modo qđ conuenit omni ⁊ ſoli: ſed nō ſemꝑ. vt homini caneſcēs vel canū. Quarto modo qđ cōuenit omni: ⁊ ſoli: ⁊ ſemꝑ. vt hoi riſibile. Cū itaq̄ aliquod predicabile ꝓprium noiamus: nō niſi ſcđo aut quarto modo predictoꝝ ꝓprium accipimus. Sed ꝓprium quarto modo dictum alias ꝓpria paſſio noiatur. ſcꝫ predicabile qđ conuenit oīm: ⁊ ſoli: ⁊ ſemꝑ: ⁊ conuerſim predicat de ſubiecto ſed non indicat q̄d eſt eſſe rei.

Accidens.

¶ Accidēs eſt predicabile de pluribus accidētaliter ⁊ trāſmutabiliter. vel accidēs eſt qđ poteſt adeſſe ⁊ abeſſe ſubiecto preter ſubiecti corruptionē. vt albū accidit hoi. Subiectū accidētis in logica dr̄ terīus abſolutus vel terminus in cōparatiōe accidētis minꝰ cognotatiuus. Adeſſe in ꝓpoſito eſt accidētaliter vere affirmari de ſubiecto. ſed abeſſe eſt vere negari de eodē. Corruptio ſubiecti hic dr̄ qñ ipꝫ ſubiectū deſinit ſupponere. hoc eſt qñ iā nō ꝓ eodē accipitur vt priꝰ nec de ꝓnoīe reꝫ eandē demōſtrāte verificabilis eſt. Accidētium aliud ſepabile eſt aliud inſepabile. Sepabile accidēs eſt quod prōpte ⁊ faciliter poteſt đ ſuo ſubiecto vere negari vt calidum de hoīe. Inſepabile vero accidens ex eo tātū dicit ꝙ vix ⁊ cum difficultate naturaliter: vel nō niſi ſuꝑ naturaliter de ſuo ſubiecto poſſit vere negari. vt nigrū de coruo ⁊ ethiope. vel albū đ cigno ⁊ niue. Hactenꝰ ergo de p̄dicabilibꝰ terīs. quoꝝ hec eſt regula generalis. ꝙ oīs predicatio cuiuſlibet predicabilis de ſuo ſubicibili eſt directa: propria: ⁊ ordinata. que ſi in terminis conuertatur: erit predicatio indirecta: impropria: ⁊ inordinata. Pro eorundem tamen predicabilium diffinitionibus premiſſis amplius explicandis ſciendum eſt ꝙ hec duo nomina idem ⁊ differens in logica terminos ſignificant ad inuicē comparatos ſilicet qui de ſe ipſis ⁊ de eodem pronomine demonſtratiuo vere affirmari aut negari poſſunt: vel de quibus vnus ⁊ idem terminus ſuperior eſt vere aut nō vere affirmabilis.

Idē ⁊ differēs multipliciter in terīs.

¶ Horū tres ſunt modi. Idē ⁊ differēs gñe: ſpecie: ⁊ numero. Eadem gñe ſunt q̄cunq̄ ſub eodem gñe cōtinent. vt homo ⁊ equus ſub aiali.

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA
GREDOS.USAL.ES

Sed differentia genere dicuntur genera diuerſa ⁊ que ſub ipſis continentur ſpecies ⁊ indiuidua. vt ſubſtantia ⁊ qualitas. homo ⁊ albedo. Eadem ſpecie ſunt que ſub eadem ſpecie ponũtur. vt petrus ⁊ ioannes ſub homine. Diuerſa aũt ſpecie ſunt ſpecies diſparate: ⁊ q̃ ſub eis cõtinent̃ indiuidua. vt hõ ⁊ equus. ioãnes ⁊ brunellus. Eadẽ numero ſunt teri de ſe inuicẽ ⁊ de eodẽ tertio verificabiles: pro eodemq̀ȝ supponẽtes. E cõuerſo aũt dicunt̃ aliquid termini numero differẽtes. ¶ Sȝ eadẽ ⁊ dĩa numero quadrifariã diuidunt. videlicet eadẽ ⁊ dĩa numero nomine: diffinitiõe: proprio ⁊ accidente. Eadem numero noĩe ſunt termini ſinonimi ꝓ eodem ſupponẽtes vt Tulius ⁊ cicero. Differentia autẽ hoc modo ſunt que pro diuerſis rebus ſupponunt vt petrus ⁊ ioannes. Eadẽ diffinitione ſunt teri pro eodem ſupponẽtes quorum vnus eſt diffinitio aut pars diffinitiõis alteriꝰ vt homo ⁊ aĩal rationale. Per oppoſitũ differentia numero diffinitiõe ſunt aliquis terius ⁊ diffinitio aliena ſibi nõ cõueniens. vt planta ⁊ aĩal rationale. Eadẽ numero ꝓprio ſunt teri pro eodem ſupponẽtes quoꝝ vnus eſt propriũ alteriꝰ. vt homo ⁊ riſibile. differentia autẽ hoc modo ſunt aliquis terius ⁊ propriũ alienum. vt equus ⁊ riſibile. Eadem numero accidente ſunt teri pro eodem ſupponẽtes quorũ vnus eſt accidens alterius. vt homo ⁊ albus. Differentia vero accidente ſunt ſubiectũ ⁊ accidens extraneũ. vt homo ⁊ pennatũ. Predicti tres modi principales ſic debent cõparari interſe. quia omnia genere differentia differunt etiaȝ ſpecie ⁊ numero: ſed nõ econtra. Per oppoſitum omnia que ſunt eadẽ numero: identificantur etiã ſpecie ⁊ genere: ſed nõ cõuertitur comparatio. Ex predictis ſatis poſſent colligi predicabiliũ notabiliores conuenientie ⁊ differentie interſe: ne opus ſit talia extenſius enarrare.

Sexta diuiſio principalis.

Predicamentum tripliciter dicitur. primo modo eſt ſinonimũ generaliſſimo de quo ſupra diximus. Secundo accipitur ꝓ tota vna coordinatione plurium generum ⁊ ſpecierum ſecundũ predicationes eſſentiales quiditatiuas. que grece cathegoria dicitur. Tertio modo predicamentũ dici poteſt quodcũq̀ȝ predicabile talis cathegorie ſiue ſuperiꝰ ſiue inferius in ea. Unde predicamentum hoc tertio modo ſic iterpretamur: dicibile coordinabile. Sed qꝛ hec tertia acceptio predicamenti promtior eſt aliaſq̀ȝ duas cõprehendit: ideo huius gñis diuiſio ſequens ſecudũ iſtã ſignificationẽ erit intelligẽda. ¶ Eſt itaq̀ȝ duplex predicamẽtum. alterum prime alterum ſecunde intentionis. Predicamentũ prime intentionis eſt dicibile coordinabile qđ eſt prima intentio. vt homo. Predicamentũ ſecunde intentionis eſt ſecunda intentio coordinabilis. vt ſpecies. Predicamenti prime intentiõis ſimplicis decẽȝ ponit Ariſtoteles ſpecieſque ſunt: ſubſtãtia: quãtitas: qualitas: ad aliq̃d: actio: paſſio: quãdo: vbi ſitus habitus. Ex quibus ad inuiceȝ cõparatis plurime naſcuntur ſpecies predicamenti prime intentionis mixte.

Septima diuiſio principalis.

Diffinitio cõmuniter loquẽdo eſt complexa declaratio explicatiua alicuius incõplexi per cõmuniora. Dicitur autẽȝ diffinitio complexa ſicut terius nõ ſicut orõ. eſt enim ſua complexio in diſtans ⁊ ſine verbo cõplectente. Duplex vero diſtinguitur diffinitio alia quid nominis ⁊ alia quid rei. Diffinitio q̃d nominis eſt illa q̃ explicat quid per nomen diffinitũ importatur. ⁊ in ea loco gñis prope ſemp ponit̃ terius tranſcendens. vt ens cõpoſitũ ex incõpoſibilibus eſt diffinitio quid noĩs chimere. Talis autẽ diffinitio non conuenit teris abſolutis ſed bene oĩbus cognotatiuis tam ſupponentibus quam nõ ſupponentibꝰ. Sed illã que eſt teriorum nõ ſupponentiũ quidam vocant diffinitionẽ quid nominis proprie dictã vt ſunt iſti teri chimera vacuuȝ infinitum. Aliam autem que cõuenit teris accidentalibus ſupponentibus dicunt eſſe impropriã. vt patet de iſtis teris album ſedens pater ⁊c̃. Diffinitio quid rei eſt illa q̃ explicat que ⁊ qualis eſt res ſignificata ꝑ diffinitum. Talis vero diffinitio nõ poteſt eſſe teriorum nõ ſupponentiũ ſed tantũ ſupponentium. Et huius tres ſunt ſpecies diffinitio q̃ditatiua: deſcriptiua: ⁊ cauſalis. Quiditatiua diffinitio eſt orõ indicans q̃d eſt eſſe rei per eſſentialia predicata. vnde ⁊ hec ſemp conſtat ex genere ⁊ differentia proprie dictis. vt animal rõnale eſt quiditatiua diffinitio hominis. Talis etiã diffinitio ſemp componit̃ ex rectis. ⁊ tãtum conuenit teris abſolutis. vt homini equo ⁊ leoni. nec tamẽ eis oĩbus. Quamuis ergo ſolius ſpeciei ſit diffinitio q̃ditatiua: non tamẽ oĩs ſpeciei erit. Deſcriptiua diffinittio vel deſcriptio eſt illa que cõponitur ex genere ⁊ ꝓprio aut accidẽte vno vel pluribus. vt aĩal greſſibile bipes eſt hominis deſcriptio. Et huius modi diffinitio poteſt demõſtrari de ſuo diffinito ſicut ⁊ vltima pars eiꝰ. Cauſalis diffinitio eſt illa q̃ explicat cauſam rei ſignificate per ſuum diffinitum. vt cõpoſitum ex corpore organico ⁊ aĩa rationali eſt diffinitio cauſalis hoĩs. Unde ⁊ talis diffinitio ſemp datur per obiquos caſus. que etiã poteſt conuenire tam teris abſolutis quaȝ cognotatiuis ſicut ⁊ deſcriptio. ¶ Diffinitũ dr̃ terminꝰ cum diffinitione conuertibilis ⁊ affirmatiue ⁊ negatiue. qđ alias vocari ſolet diffinitum ꝓpinquum ſicut res quã ſignificat eſt diffinitũ remotum. Cuiuſlibet bone diffinitionis tres ſunt cõditiones precipue. Prima eſt ꝙ ipſa cõueniat ſoli diffinito. Secũda ꝙ cõueniat oĩni cõtento ſub diffinito. Tertia quod ſufficienter explicet ſuum diffinituȝ.

Octaua diuiſio principalis.

Diuiſio dupliciter accipit̃: quoniã phiſice ⁊ logice. Sed ſecunda acceptio analogiam habet ad primã. ſicut enim diuiſio realis eſt ſectio alicuius tocius in ſuas ꝑtes: ſic ⁊ diuiſio logicalis eſt teri cõmunioris in alias minus cõmunes quo ad ſua ſignificata diſtributũ. Diuiſionis huiꝰ auctore Boetio due ſunt ſpecies diuiſio per ſe ⁊ diuiſio per accidẽs. Per ſe diuiſio dr̃ illa cuius diuiſum ⁊ mẽbra diuidentia eiuſdem ſunt vel abſolutionis vel extriſece cognotatiõis. Oppoſito modo ſe habet diuiſio ꝑ accidẽs. Diuiſum eſt terius cõioꝛ diuiſionis. vnde ⁊ membra diuidẽtia ſunt teri eius minus cões. Diuiſio per ſe eſt duplex ſcȝ diuiſio equiuoci ⁊ diuiſio vniuoci. Equiuoci diuiſio eſt illa cuiꝰ diuiſum eſt terius equiuocus. ſed mẽbra ſunt eius equiuocata. hoc eſt teri de quibꝰ tale diuiſum predicat̃ diuerſis rõnibus. Hec duas habet ſpecies. prima eſt diuiſio pure equiuoci. ſecunda eſt diuiſio analogi. Pure equiuocũ dr̃ equiuocum a caſu. ⁊ tale diuiditur per ſua equiuocata eq̀ȝ primo ſub eo poſita. vt canum alius eſt terreſtris: aliꝰ marinꝰ: ⁊ alius celeſtis. Analogũ vero dr̃ equiuocum a cõſilio. ⁊ diuiditur in ſua analogata quoruȝ vnum priꝰ ⁊ aliud poſterius ſub eo cõtinẽtur. vt aĩalium aliud eſt viuũ: aliud mortuũ: ⁊ aliud pictum. Uniuoci diuiſio eſt illa cuius diuiſum eſt terius vniuocus qui etiã dr̃ totum logicale: ſed mẽbra ſunt eius vniuocata ideſt termini de quibꝰ ipſum predicat̃ ſecundũ eandẽ rõnem ⁊ eque principaliter. Huius gñis tres ſunt ſpecies. diuiſio totius vniuerſalis: diuiſio totius in modo. ⁊ diuiſio totiꝰ integralis. Totius vniuerſalis diuiſio eſt illa cuius diuiſum eſt vniuerſale predicabile. ⁊ mẽbra ſunt eiꝰ ſubicibilia eſſentialiter. q̃ triplex diſtinguit̃. videlicet diuiſio gñis in ſpecies. vt aĩaliũ aliud eſt homo: aliud brutũ. Diuiſio gñis per differẽtias. vt aĩalium aliud eſt rõnale: aliud irrõnale. Et diuiſio ſpeciei in ſua indiuidua. vt hoĩȝ alius eſt ſocrates ⁊ alius plato. Sed hec diuiſio tertia non ita pertinet ad ſcientias ſicut alie due. Totius in modo diuiſio eſt illa cuiꝰ diuiſum eſt terius cõis acceptꝰ ſimpliciter ⁊ ſine addito: ſed mẽbra eius ſunt cõplexa ex eodem termino ſumpto cum diuerſis determinationibꝰ non variantibus eius rõnem ſignificandi. ⁊ illa mẽbra dicũtur partes in modo. vt hominuȝ alius eſt homo ſanus: aliꝰ homo eger. ſed hec diuiſio non omnino eſt per ſe. Totius integralis diuiſio eſt illa cuius diuiſum eſt nomen totius integralis: mẽbra autem ſunt noĩa ſingularum partiũ. vt domꝰ alia pars eſt fundamẽtum: alia eſt paries: ⁊ alia tectum. Diuiſio per accidens eſt triplex vna ſubiecti in accidẽtia: quando ſcilicet diuiſum eſt ſubiectũ ⁊ mẽbra ſunt eius accidentia predicabilia. vt aĩalium aliud eſt ſanum: aliud egrum. Alia eſt diuiſio accidentis in ſubiecta: vt ſanoruȝ aliud eſt homo: aliud brutum. Tertia eſt diuiſio accidentis in accidentia: vt alborũ aliud eſt dulce: aliud amarũ: aliđ mediocre. ¶ Cuiuſlibet bone diuiſionis ſimiliter ſunt tres cõditiões. prima ꝙ membra diuidentia ſint oppoſita aut non ſinonima. Secunda ꝙ diuiſum nõ excedat mẽbra. Tertia ꝙ nec mẽbra excedant diuiſum: ſed opȝ ꝙ ſit cõuertibilis cõſequentia inter diuiſum ⁊ membra oĩa diſiunctim accepta. Oĩs etiam bona diuiſio debet equiualere vni ꝓpoſitioni vniuerſali affirmatiue de diſiuncto predicato per quã ipſa diuiſio eſt reſoluenda. Indiffinitionibus aũt ⁊ diuiſionibus autorũ vocabula cenſeantur abſoluta a numero ⁊ tempore: verbaq̀ȝ non actum ſed aptitudineȝ importantia.

Nona diuiſio principalis.

Terminorũ omniũ ſupra dictoruȝ triplex eſt differentia. nam quidã taliũ eſt terminus mẽtalis: alius vocalis: ⁊ alius ſcriptꝰ. Mentalis terius eſt cõceptus mentis naturaliter ꝓprie ſignificans. qui etiã intentio: conceptio: notio: notitia: verbum cordis: ſimplex intelligentia: ſpecies intelligibilis: ſeu actus intelligendi: vitalis immutatio: ⁊ naturalis ſimilitudo rei in mente: multiſq̀ȝ aliis nominibus vocari ſolet. Vocalis terius eſt vox ſignificatiua ad placitũ. Scriptus vero eſt ſcriptura etiam ad placitũ ſignificans. Unde manifeſtũ eſt ꝙ ſicut teri mentales dicunt̃ intentiones: ſic teri vocales ⁊ ſcripti dicendi ſunt impoſitiões quia ad ſignificãdũ impoſiti ſunt ex bene placito auctorũ. Nõ ſic mẽtales teri: ſed ſuapte natura ſignificãt. ¶ Quare ſciendũ eſt ꝙ dupliciter cõtingit ꝙ vna res aliã ſignificet. primo naturaliter ſecundo ad placitũ. Significare naturaliter eſt a natura ſua vel ex ſua prima condiciõe aliquid repreſentare aĩe vel intellectui. Significare vero ad placitũ eſt quãdo terius ſolum ex libera ⁊ voluntaria impoſitione autorum ⁊ nõ ſuapte natura aliquid repreſentat. Naturaliter ſignificare diuidit̃ per naturaliter cõmuniter ⁊ naturaliter ꝓprie. Naturali=

Subdiuiſio d̃ ſignificare.

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA
GREDOS.USAL.ES

ter communiter ſignificat qđ non eſt rei ſignifi
cate formalis noticia: ſed ducit nos naturali=
ter in illam. ſicut veſtigiū pedis ſignificat ani=
mal: ⁊ fumus ignem: ⁊ gemitus hominis dolo
rem. Unde conſtare poteſt ꝙ omnis res mun=
di naturaliter ſignificat ſe ipſam: omniſqꝫ effe
ctus ſuā cuaſam naturaliter repreſentat. Du=
cere in alterius rei notitiā eſt vel de nouo ipſaꝫ
in mente cauſare. vel iam ibi exiſtentem iteruꝫ
preſentare ⁊ excitare. Naturaliter proprie illđ
ſolummodo ſignificat quod eſt rei ſignificate
diſtincta ⁊ propria ſimilitudo ⁊ effigies. vt eſt
conceptus mentis ⁊ ymago ſpeculi. Adplaci=
tum ſignificare. ſimiliter diuiditur per ſignifi=
care aliquid vltimate ⁊ non vltimate. Signi
ficatum vltimatum alicuius termini eſt illud
ad quod ſignificandum terminus fuit princi=
paliter impoſitus. ſed non vltimatum ſignifi=
catum eſt quicquid aliud ex conſequenti ter=
minus ſignificat adplacitū. cuiuſmodi eſt con
ceptus mentis cui ſubordinatur talis termin⁹
impoſitus. vel etiam ipſemet terminus voca=
lis aut ſcriptus ſibi ſinonimus.

Decima diuiſio principalis de cōceptib⁹.

Terminorum mentalium duo ſunt gene=
ra precipua. nam quidam eorū ſunt mē=
tales vltimati ⁊ proprie dicti: alii ſunt menta=
les termini nō vltimati ⁊ in proprie dicti. Mē
tales termini vltimati ſunt conceptus ſolum
naturaliter proprie ſignificātes res illas quas
etiam termini vocales ⁊ ſcripti ſignificant ad
placitum vltimate. vt conceptus quem quis
habet de aliquo homine qui eſt naturalis ſi=
militudo eius in mente. Unde patet quare di
catur concept⁹ vltimatus ⁊ proprie dictus ſeu
intentio mentis. Sed termini mētales non vl=
mati ſunt conceptus naturaliter proprie ſigni
ficantes voces ⁊ ſcripturas quarum ſunt ſimi
litudines: ⁊ preter hoc vlterius ad placitum ſi=
gnificantes res eaſdem quas ſue voces ⁊ ſcri=
pture ad placitum ſignificant. vt naturalis ſi=
militudo hui⁹ vocis vel ſcripture homo in mē
te. de qua ſatis conſtat ꝙ non eſt conceptus vl=
timatus nec propria ſimilitudo rei principali
ter ſignificate: ſed tantum vocis vel ſcripture ſi
gnificantis. quare talis notio potius dicenda
eſt impoſitio quam intentio rei. ¶ Termino=
rum mentalium proprie dictorum qui ſunt in
tentiones: alius eſt prima intentio: alius ſecū=
da intentio. Eſt autem prima intentio conce=
ptus naturaliter proprie ſignificans rem que
non eſt alterius ſignum orationale: vel ſignifi
cans aliquid non ea ratione qua eſt ſignum o
rationale. vt ſimilitudo hominis: vel leonis in
mente. Secunda intentio eſt conceptus natu=
raliter proprie ſignificans reꝫ que eſt predicto
modo ſignum ⁊ ea ratione qua eſt tale ſignuꝫ.
vt ſimilitudo naturalis in mente omnium no
minum aut verborum: vel omnium generum
aut ſpecierum. Conſimilis diſtinctio eſt querē
da in terminis vocalibus: ⁊ ſcriptis: ⁊ mentali
bus non vltimatis qui omnes vocantur im=
poſitiones. Nam illoruꝫ alius eſt prima impo
ſitio alius ſecunda impoſitiō. quorum diffini=
tiones in nullo alio differunt a primis ⁊ ſecun
dis intentionibus niſi ꝙ vbi illic dicebatur na
turaliter proprie: hic dicatur ad placituꝫ ſigni
ficans. Ex hiis ergo ſecundis intentionibus ⁊
impoſitionibus ſunt ſcientie ſermotionales:
ſed ex primis ſcientie reales.

Textus huius introductionis logicalis.
Finis.

Sequitur declaratio eius.

Eiuſdem. P. C. D. Introductionum predica
mentalium declaratiuus Dialogus per hebdomadem diſtributus. Cui⁹ interlocuto
res ſunt vnus Magiſter ⁊ duo diſcipuli. Alter adoleſcens: ⁊ alter Puer.

¶ Dies primus erit de recta logice imaginatione: quaſi de noue lucis creatione.

Magiſter.

Degit me dilectiſſime ac ho
neſtiſſime adole=
ſcens vel Rei do=
meſtice anguſtia:
vel potius ſincera
in domino proxi
morum charitas:
vt poſt tam diu=
turnum in potio=
ribus Chriſtiani
tatis achademiis meum incolatum: ad nata=
lem patriam rediens erudiendis adhuc rudi
bus iuuenuꝫ animis peruigili cura inſudarē.
Plus certe labor ex vtrauis harum ſumptus
occaſionū: ſed grādis ocii mentis mee iactura
fuit. Nā vacationē ab exteriore opere multum
facere ad ſapientie acquiſitioneꝫ teſtis eſt qui
dixit: ſapientiā ſcribe in tempore vacuitatis ⁊
qui minoratur actu percipiet illā. Ideo ſtudiū
cognoſcende veritatis ſi aurelio credit Augu
ſtino ad laudabile ocium pertinet. ociū inquit
ſanctū querit charitas veritatis: licet nōnunꝗ̄
negociū iuſtum ſuſcipiat veritas charitatis.
In qua viciſſitudine hanc ipſe ponit regulaꝫ.
negocii ſarcinā ſi nullus imponit: percipiende
atqꝫ intuende vacandum eſt veritati. ſi autem
imponit: ſuſcipienda eſt ꝑpter charitatis ne=
ceſſitatem. De qua neceſſitate idem Auguſti=
nus ad Eudoſium ſic ait. neqꝫ ocium veſtrum
neceſſitatibus eccleſie preponatis. cui parturiē
ti ſi nulli boni miniſtrare vellent: quomō naſ=
ceremini nō inueniretis. Quia igit huiuſce=
modi negocii ſarcinā diuina prouidentia (ſed
vt pie oppinor nō ad inſipientiā mihi) impone
re voluit: annitendū eſſe duxi id operis iuxta
diuini tenorē precepti fideliter exercere. ne talē
tum mihi cōmiſſum ſudario torpentis ocii in
uoluens ſeruus nequā ⁊ reprehenſibilis in ex
tremo examine cōparеam. Tu quoqꝫ ſi ſapis fi
li ob id ipſum conaberis ne ingenuā hanc tuā
indolem: etatem: pater nāqꝫ ſubſtantiam alio
rū more adoleſcentū voluptatib⁹ carneis aut
ludis quaſi in terram fodiens abſcondas ina=
niterqꝫ perire ſinas. quinimo vti bonus Chri
ſti miniſter acceptam gratiā fecunda probita=
te duplicans ſublimitatē (que in domo dei fide
liter miniſtrantibus repromittitur) obnixius
laborando certiſſimā expecta. maxime ſi (vt ce
piſti) labor tuus ad ſapientie acquiſitionem
dirigatur. Cuius nō habet amaritudinem cō
uerſatio: nec tediū cōuictus illius: ſed letitiam
⁊ gaudiū. vnde iuxta ſapientis cōſilium: qua
ſi is qui arat ⁊ ſeminat accede ad ſapientiam.
⁊ ſi quiſieris eam quaſi pecuniā: ⁊ ſicut theſau
ros effoderis illā: tunc ſcientiā dei inuenies.
Ad cuius rectam inuentioneꝫ liberaliū artiuꝫ
ſtudium nō nihil momēti habere predicāt om
nes docti: hinc triuiū ⁊ quadriuiū noīa acce=
perunt: eo ꝙ hiis q̄ſi q̄buſdaꝫ viis aius viuax
ad ſecreta Philoſophie introeat vt exponit hu
go in ſuo didaſcaliōe de origine ſcientiarū. Ea
rum vero maxime logica ars (q̄ ſublitatē artifi
cii in rōtinando multiplicib⁹ perq̄rit regulis.)
intellectus humani aciē per oīa dirigens comē
dabilis apparet. q̄re in negocio ſapie ipaꝫ cete
ris artib⁹ pri⁹ adiſcēdā ſcholaſticis tradūt. Eā
igit diſciplinā his tui ſtudii priorib⁹ annis ple
nius imbibe: q̄ten⁹ ſic ingeniū tuū eleuās: acu
ens: elimanſqꝫ ad maiora promptior euadas.
Idqꝫ facilius obtinebis ſi non modo audiendo
verū etiā q̄ audita intellexeris aliis min⁹ eru
ditis libere exponēdo te exerceas. In quo ope
ſortē bonā cōſequtus es: q̄n quidē ingenioſum
valde puerū adiſcende logice gr̄a deus hodie
nobis aduexit. Tu ergo qui puerilia logices
rudimenta iā plene calles: eidē puero nr̄am p̄=
dicamentalē introductionē offer vna mecum
ip̄m docturus. Adoleſcēs. Lubet ꝑtin⁹ perꝗ̄
colēde preceptor ſi mō tu ip̄e gratioſa (vt ſoles)
quadā prelocutiōe eū mihi docilē beniuolūqꝫ
prius effeceris. q̄ duo cū debita attentiōe ex tu
liana doctrina nouitiis cuiuſqꝫ artis tirunculis fore per neceſſaria ſepiſſime nobis cōmemo
raſti. Magiſter. Optie dicis: faciā quāuis
ad hoc tu ipſe ſatis eſſes ex his q̄ didiciſti nec
mea (vt credo) opa egeres. A. ymo vero etiā ſi
milleſies eandē reppeteres lectionē (tanta eſt ti
bi explicandi gr̄a diuinit⁹ cōceſſa) ſemp noui
aliquid mihi videor accipe. ⁊ vt comicus ille
aiebat nūquā ad te accedo quin abſte abeā do
ctior. M. Adulatoris falſi dictū id eſſe recolo
apud therentiū. ſed lōge aliter penes me inge=
nium tuū cōpertū habeo: qui nō blanditoris
officio hoc te allegaſſe preſumā ſꝫ (vt fieri ſolet)

Comēdat ociū mēſ

Suadet negociū.

Sapie ſtudiū q̄le ſit.

Artes liberales cōferunt.

Logica intimatur.

Puer introducēd⁹ occurrit.

Uanā gloriā euitat.

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA
GREDOS.USAL.ES

auctorum ſententias quomodocunꝗ noſtris
locutionibꝰ adaptamus. A. Sic ꝓfecto ex me
dictū accipe. nā ego (vt aiunt) te intus ⁊ in cu-
te noui: cui falſa ⁊ fragilis hoīum gloria nun-
quā voluptati fuit. ſed verā illā ⁊ ſolidā gloriā
(q̄ eſt laboꝝ oium perfectiſſima merces) querē-
daʒ ſpectandāꝗ eſſe predicantē te frequēter ac-
cepi. potuiſſes nāꝗ ſi mūdanā dilexiſſes ꝓbāta-
ſiā: curias adiſſe ꝑicipū aut domos itraſſe pō-
tificū multo facilꝰ multoꝗ vberiꝰ q̄buſdā illic
ſub eadē ꝓfeſſiōe curſitātibꝰ quoꝝ pleriꝗ i dies
ad ecclaſticos euehunt̄ honores: neꝗ hoc tenui
hoſpitiolo q̄ſi paſſer ſolitariꝰ itecto lateres mū-
do incognitꝰ. M. Beatū dixerūt pplm cui hec
mūdana ꝓſpera ſunt: ſʒ regiꝰ vates beatꝰ inq̄t
populus cuiꝰ dn̄s eius eſt hereditas ⁊ poſſeſio.
Conemur ergo fili in ſecreto cordis cubiculo d̄-
um nr̄m poſſidere per intellectualē meditatio-
nem ⁊ affectualē fruitionē ſicꝗ beati erimꝰ. ſi-
mus nāꝗ redimētes tēpus huiꝰ vite ſcd̄ʒ Apo-
ſtoli pauli documentū qm̄ dies mali ſunt: ⁊ ſe-
neſcente iā mundo inſtant tēpora periculoſa.
Sed his i aliud tēpus dilatis pueri nr̄i erudi-
tioni inſiſtamus. Affer igit̄ illum ad nos quo
eius in literaria diſciplina ſufficientiā ꝑmū
explorēmꝰ. A. Queſitū mox adducā. heus pu-
er. preceptor te acerſiri iubet. Puer. camus oci-
us. ſed vbinā ipſe eſt? A. In cubiculo ſolus li-
(Diſcipulꝰ offertur.) broꝝ quedā verſans volumina. Adeſt magi-
ſter optime puer quē petebas. M. Saluus ad-
ueneris chariſſime fili. P. Tu etiā per quā ob-
ſeruande preceptor ſalueto. M. Quod tibi no-
men eſt bone puer? P. Joannes eſt nomē meū
ſapientiſſime magiſter. M. Gratioſam hercle
ſortitus es noiationē. a grā eni ioānis vocabu-
lum acceptū eſſe aiunt: quā ſanctiſſimus ille
xp̄i precurſor eodē noie ab angelo preſignatus
⁊ ſeruauit ꝑſeuerāter: ⁊ p̄dicauit affluēter. age
ergo fili vt nomē tuū ſit rei cōſonū: diuinā grāʒ
ardenter diligens: prudenter q̄rens: ⁊ tenaci-
ter cuſtodiēs. Quot ānos nactꝰ es? P. Quat-
tuordecim fere vt parētes mei cōmemorāt. M.
Finē ergo pueritie iā attingis: atꝗ ideo paup-
tatem ſenſus te finire opus eſt: indeꝗ adoleſce-
re ſicut corporali etate ſic ⁊ moꝝ ꝓbitate. Sed
q̄le cedo de vita tua in hoc ſeculo ꝓpoſitū con-
(Clericatuʒ elegit.) cepiſti? P. Honeſtū chriſtiane religionis cleri-
catū iuxta parētum vota ꝑuiribus amplexan-
dū ꝓpoſui: atꝗ ſtudiū lr̄arum: eidē ordini per-
neceſſarium inſeq̄ diſpoſui. quare ditioni tue
(quē ſacerdotalis dignitas cū ſapia d̄corauit)
libētiſſime obtēperabo. M. Prouidū certe cō-
ſiliū difficili hac tēpeſtate pueritie tue inditū
eſt: quo in ſacro celibatu diuinis miniſteriis
mancipaberis: ⁊ incōparabili ſapie theſauro

hunc bone indolis aīuʒ tuū locupletabis. ⁊ ſic
deniꝗ ab egyptia huiꝰ mundi ſeruitute libera-
tus ingeniū hoc docile gl̄ioſum efficies. Sed
cū duplex ſit eccleſiaſticarū lr̄arum genus: al-
terū theologicū: ⁊ ius pōtificiū alteꝝ: vtrū ho-
rum preeligēdum ſtatueris? P. Audiui plero-
ſꝗ decretiſtas (qui ſacros eccleſiaſtici regiminis
canones ꝓfitenteur) dicētes ꝙ ſua doctrina vix
aut nunquā ſupra domoꝝ tecta erigit̄. at theo-
logorum ſapiētiſſima cōuerſatio ſemp in celis
eſſe dr̄. Ad eā itaꝗ aius meus totis precordiis (Theologiaʒ affectat.)
aſpirat: hanc mihi facultatē eligendā: ſectādā:
⁊ cum diuino adiutorio capeſſendaʒ duxi. ad
quā multaꝝ doctrinaꝝ ſubſeruiētiū vehiculis
ductorē te predicat cōis fama. vnde ꝑnoti pro-
genitores ⁊ q̄ mei curā a natura ſuſceperūt: vt
ſi dignuʒ duxeris tuoꝝ diſcipuloꝝ vel minimꝰ
efficiar eaꝝ quas iuſte poſſides ſpiritualiū di-
uitiarum heres futurus: qn̄ ⁊ etas: ⁊ deuotio:
⁊ victualium neceſſarioꝝ copia ex diuina lar-
gitate nō deſunt. M. Xp̄i dn̄i iuditio Maria
potiorē Martha partē elegiſſe dignoſcit̄ in do- (Theologia iuriſ preferτur.)
mo dei q̄ eſt fidelium eccleſia. cuilibet vero in-
telligēti ſatis cōſtat iuridicos agēdoꝝ peritiā
hn̄tes Marthe bonam portionē vēdicare. The-
ologi autē diuina cōtēplātes optimā Marie ꝑ-
tem ſecus pedes dn̄i elegerunt. quare voce dei
electio tua ꝓuida cenſebit̄ ad meliorē ſed diffi-
ciliorē ꝑteʒ vergēs. P. Cōe ꝓuerbium clamat
ꝙ omne pretioſum eſt difficile ⁊ rarū. Imo non
aliunde pretioſum niſi q2 rarū. ſed nihil adeo
difficile exiſtimo qd̄ (ſi hoi ſit poſſibile) labore
aſſiduo ⁊ diuino cōmitante auxilio nō acq̄ra-
tur. labor iprobus inquit poeta oia vincit. faci-
enti in ſuper ꝙ in ſe eſt (vt theologi predicāt) de-
us ſemꝑ aſſiſtit ⁊ grāʒ queſitā cōffert. M. Ele-
ctiōis tue bone duas in ſuꝑ accipe rōnes. Pri-
ma eſt habilitatis tibi innate decētia quā ipſa
faciei corporea phiſionomia ad ſpeculāda ſu-
blimia prōptiſſimā effert. altera eſt ꝙ ea q̄ in ec-
cleſiaſticis ſanctionibꝰ precipua ⁊ viro ſapien-
te digniora ſunt: quilibet doctus theologus ac-
cepto textu cuʒ ſuis gloſis auctēticis abſꝗ alio
doctore extrinſeco facile cōprehendet: cū illa ex
principiis theologicis ſint elicita. P. Meum
ergo erit de inceps labori nō parcere ad preele-
cte optime ꝑtis conſecutionē: tu vero preceptor
doctiſſime ea documēta q̄ taliter diſpoſito ⁊ ſic
affecto diſciplo cōgrua videris: eo amore quo
ceteros cōplecteris mihi ſi placet iā tradere in-
cipe tuis preceptis obnixius obſequturo. M.
Si grāmatices puerilia rudimēta de arte ſcri-
bendi recteꝗ loquēdi mediocriꝰ ⁊ accepiſti ⁊
retines: cōſequens erit vt etiā regulas logices
de rōne diſerēdi adiſcas. P. Periculū facere

poteris: ⁊ vbi recte minꝰ ſenſero: libēs ferule ma-
nū porrigā. M. Juſte loq̄ris. ſʒ neſcio an ex cor-
de tuo id ꝓceſſerit: q̄ forte alioꝝ hiſpanoꝝ mor
extra lr̄ariā diſciplinā: virge diſciplinā nō pa-
tieris. P. Jmo vero Pariſieſiū ſcholariū hūili-
tatē quo ad potero imitq̄r ſub tua prudētiſſima
moderatiōe. M. Uide q̄d ꝓmiſſeris fili. ⁊ du-
bito an intelligas qd̄ dicis. ⁊ poſtꝗ itellexeris
an velis in ſententia ꝑmanere. Nam pariſeoꝝ
modus nedum in grāmatica: verū in logica: ⁊
phiſica: ⁊ aliis artibꝰ ſeu ſcientiis philoſophiſi
ce ꝓfeſſionis vſꝗ ad finē curſus (quo ad ma-
giſteriū perueniūt) diſcipulos ſub preceptoꝝ fe-
rula ita humiliat: vt nunꝗ in coꝝ preſentia ni-
ſi detecto capite loquātur: nunꝗ ſubſeliis inſi-
deāt: ſʒ ſuꝑ nudā terrā iaceāt in lectiōibꝰ: nūꝗ
deniꝗ a domo exeāt ſine ſuꝑioris falcultate ex-
p̄ſſa: ⁊ id q̄dē raro. addo qd̄ difficiliꝰ indicaue-
ris: i oibꝰ ſuis erroribꝰ more grāmaticoꝝ v̄gis
viminceis ꝑcutiūt ⁊ flagellāt publice corā oibꝰ
ēt bachallarij in artibꝰ exn̄tes. P. O mirā ſcho-
larū patiētiā: o icredibilē adoleſcētū humilita-
tē: o vix imitabilē ab hiſpanis morigerationē!
ego vero ſi alij ꝯſentirēt in tua ſchola: facile illū
modū ſuſtinerē ꝓpt̄ ſcie amorē. ſed q2 efferata
hec ꝑria nr̄a talia aborret audir̄: ſʒ ego ſolꝰ tuo
moderamini ſubditiſſimꝰ. age mecū vt lubet. M.
A facilioribꝰ gꝰ grāmatice q̄ſtiōibꝰ tecū ordiri
(Examinatio grāmatice.) volo. q̄d eſt grāmatica. P. Nuꝑ ipē dixiſti ꝙ ē
ars recte loquēdi debiteꝗ ſcribēdi. ſʒ addo (qd̄
a nr̄o nebriſeñ accepi) ex vſu atꝗ auctoritate ve-
terū collecta. M. Quot ſunt ꝑtes grāmatice?
P. Eodē auctore q̄ttuor. orthographia de lr̄a:
ꝓſodia de ſillaba: ethimologia de dictiōe: ⁊ ſin-
thaxis d̄ ꝑtiū oronis ꝯpoſitiōe: q̄ cōſtructio dr̄.
M. Prōpte admodū ⁊ diſerte. ſʒ omiſſis aliis tri-
bus: de dictiōe iterū q̄ro. P. Dictio ē minima
cōſtructe oronis ꝑs. M. Ecōtraꝗ pars oronis
ꝓpinq̄ eſt dictio. Sed hec oia nō mō de latina
grāmatica ꝗ ex traditōe tui nebriſeñ didiciſti
accipiēda ſunt: veꝝ etiā de greca: hebraica: ara-
bica: hiſpana ⁊ ceteris oibꝰ. exceptis barbaroꝝ
locutiōibꝰ q̄ nulla aut vix aliq̄ arte formātur.
Dimiſſis vero illis: dic quot ſunt ꝑtes oronis
latine. P. Octo iſte. nomē: ꝓnomē: verbū: ꝑti-
cipiū: prepoſitio: aduerbiū: interiectio: ⁊ cōiun-
ctio. Harū priores q̄ttuor ſunt declinabiles: ⁊
alie q̄ttuor ideclinabiles. M. Nomē iterū quo-
tuplex diſtinguit̄. P. Duplex. ſubſtātiuū ⁊ ad-
iectiuū. M. Quot ponunt̄ noiuʒ declinatiōeſ.
P. Regulariū noiuʒ declinatiōes tm̄ q̄nꝗ ſūt
q̄ ex ſingularibꝰ genitiuis potiſſimū cognoſcū-
tur. ad q̄s etiā tres ꝑticipioꝝ inflexiōes refferū-
tur. ꝓnoiuʒ itē q̄ttuor enumerātur varietates.
ſicut ⁊ v̄boꝝ rl̄ariū q̄ttuor allegāt̄ cōiugatiōes

q̄ ex ſcd̄is ꝑſonis ſingularibꝰ p̄ntis indicatiui
modi ꝑrio diſcernunt̄. M. Explicite ſatis vide-
ris hec grāmaticalia ſaꝑe: indeꝗ ad logicalia
dogmata bonā dete ſpem cōcipio. Sʒ aduerte
ꝙ iſtoꝝ oim q̄ interrogāti mihi optime rn̄diſti:
vltimata explicatio vix ſine logica arte haberi
poſſet a quo piā etiā p̄ceptoꝝ artis grāmatice. (Dubium grāmaticale.)
Nā ſi circa illā octonariā ꝑtiū oronis enumera-
tionē q̄rere ꝑgā: q̄re (ſi vt diximꝰ ꝑs oronis ni-
hil aliud eſt quā dictio) nō enumerāt auctores
plures quā octo ꝑtes oronis: cū tn̄ plurime exi-
ſtāt dictiōnes in tā variis latinoꝝ codicibꝰ: qn̄
etiā in eadē huiꝰ tui libri carta cētū ⁊ eo plres
dictiōes ymo forte orones ex dictionibꝰ cōſtru-
cte reꝑiātur: nō opior te poſſe euadere q̄n cōce-
das multo plures ꝗ octo eſſe latine locutiōis ꝑ-
tes. Silis ꝑ oia dubitatio occurreret d̄ q̄nꝗ no-
minū: q̄ttuor ꝓnominū d̄clinatiōibꝰ: q̄ttuorꝗ
v̄boꝝ cōiugatiōibꝰ. qn̄quidē nois declinatio
nihil aliud eſt quā ipm nomē ꝑ varias finalis
ſillabe teriatiōes inflexū. ſic d̄ ꝓnoie: ⁊ ꝑticipio
diceret̄. Jtem ⁊ v̄bi cōiugatio eſt ipm v̄bū i va-
rios mōs: tꝑa: ⁊ ꝑſonas. diſtributū. ſed notiſſi-
muʒ eſt cuilibʒ grāmatico ꝓnoia nō tm̄ q̄ttuor
ſʒ q̄ndeci eſſe: noiuʒ aūt. v̄boꝝ: ⁊ ꝑticipioꝝ mul-
ta milia quoꝝ q̄libʒ eſt vna declinatio aut cō-
iugatio. q̄ndeci ergo ⁊ nō tm̄ q̄ttuor cēnt ponē-
de ꝓnoim declinatiōes. noiuʒ v̄o ⁊ ꝑticipioꝝ i-
numere: ſicut ⁊ v̄boꝝ cōiugatiōes plures ꝗ mil-
leſies mille. q̄d ad hec diceres? P. Audierā mlt̄-
ta d̄ logice artis viacitate q̄ alia oia quātūcūꝗ
clara ⁊ facilia ſophiſticis machinamētis cōtur-
bare ⁊ idubiū v̄tere q̄at: ſʒ vſꝗ mō nūꝗ ſic ex-
periētia tale q̄d didiſcerā: qn̄ i rebꝰ mihi (vt cre-
debā) notiſſimis inextricabiles emergūt q̄ſtio-
nes. A. Scd̄us auctoꝝ artis grāmatice (ſi lʒ mi-
(Solutio p̄ma.) hi ꝓ puero rn̄dere admodū colēde p̄ceptor) op-
pinōe mea in p̄dictis diuiſiōibꝰ eſt ꝙ octo ſūt
maneries ꝑtiū oronis latine lʒ ꝑtes ipē innūe-
re ſint vt ꝓbat argumētū. ſilr̄ dicerē ꝙ q̄nꝙ ſūt
modi d̄clinationū nois q̄uis plrimis exn̄tibꝰ
rebꝰ ipis q̄ ſūt d̄clinatiōes. parit̄ d̄ v̄boꝝ cōiu-
gatiōibꝰ: d̄ mōis: tꝑibꝰ: ⁊ cetis coꝝ accidētibꝰ
eſſet rn̄dēdū ſalua ſēp ſapiētiſſima tua deteria-
tiōe. M. Aliq̄lis videt̄ hec q̄ſtiōis ꝓpoſite ſo-
(Replica.) lutio: ſʒ nō eſt plena eiꝰ explicatio. q̄rēdū ei ad-
huc eēt q̄ nā res ſūt ille maneries aut mōi ꝑtiū
oronis: vtrū ipemet ꝑtes ⁊ dictiōes vl' aliq̄ alie
res. ſi ꝑmū cōcedat̄: argumētū manebit inſolu-
tū. ſcd̄m aūt nō eſt aſſerēdū ne mltiplicētur res
(Alia ſolutio.) ſine neceſſitate. Suꝑ hoc tn̄ multiplex occurit
loq̄ntiū varietas. nā dicūt q̄dā ꝙ ſūt octo ꝑtes
oronis in cōi nō in ꝑticulari. alij dicūtꝙ ille nu-
merꝰ eſt ſcd̄aꝝ itētionū q̄ atribuūtur ꝑtibꝰ ſeu
dictiōibꝰ nō aūt eſt numerꝰ ipſarū partiū oro-

nis. alij vero taliũ numeroꝝ taxationes reffe=
runt ad terios ſignificãtes nõ ad res ſignifica=
tas. alij demũ ſaluãt hec per maneries rerũ nõ
aũt per res quarũ ſunt maneries. ⁊ iſtorũ phã=
taſie tua riſio innitebaẗ. P. E linguis ꝓrſus
mihi eſſe videor in primis grãmatice artis li=
minibus q̃ hactenꝰ velut medullitꝰ intellecta
tenebã quare nõ indecẽs hoc loco videbiẗ poe
ticum illud: dii boni hoi homo q̃d preſtat: ſtu
lto intelligens q̃d intereſt? M. Nemireris fili
qꝛ minutiſſima ſunt hec ⁊ parui põderis apud
ſapiẽtes: q̃ etiã tu ipſe paucis poſt hac diebus
tis capies. ⁊ tũc forte videbis illã q̃druplicem
doctorũ varietatẽ nõ re ſꝫ ſola voce diſcrepare:
ſi ſufficienter explicet. Nunc vero talia dimit
tamus ⁊ ceptam tuam examinationem vlteriꝰ
proſequamur. Quero itaqꝫ denuo ate: quot
ſunt nominũ: pronominum: verborum: ⁊ alia
rum partium orationis accidentales proprie=
tates? P. Hijs verbis nullam audiui apud
grammaticos queſtionem. Sed eis querenti
bus nomini aut verbo quot accidunt reor te
coincidere. M. Recte concipis. id ipſum que
ro. P. Nomini ſex accidunt qualitas: ſpe=
cies: genus: numerus: figura: caſus ſeu de=
clinatio. Uerbo accidunt octo: ⁊ ſic de alijs
partibus ſuo modo. M. Nolo iam in rebus
peruulgatis ⁊ (vt video) tibi notiſſimis am=
plius immorari. ſufficiens ſatis mihi vide=
tur tua hec grãmaticalis erudictio ad logicaꝫ
capiendam. Sed neque fruſtra ⁊ ſine cauſa
credideris me iſta litterarie diſcipline queſi=
tiua prelibaſſe: tuaſqꝫ ex petiuiſſe quas opti
me alternaſti reſponſiones: ymo ad logicam
introductionem tuam eas plurimum conffer
re cogita. nam cuiuſlibet rei diſciplina noui
ter capienda ex precognitis ipſi diſcipulo or=
diri habet. vt per ea que quis bene nouit ſi

De origie ſcientiarũ.

fieri poteſt manuducatur ad incognita que di
ſcere cupit. diſciplina enim quelibet (vt di=
cit Ariſtoteles) ita fit omnibus per notiora.
Auſculta igitur paucis bone fili: ⁊ adnimad

Duplices eſſe res in vniuerſo.

uerte ſermones meos atentiuſcule. ¶ Omnis
ſapientium doctrina propter noſtram infor=
mationem ⁊ vt haberemus notitiam de rebus
huius mundi inuenta eſt. Hinc fit quod iu
xta duas talium rerum varietates duplices
reperte ſint ſcientie. Sunt enim rerum hu=
ius mundi (teſte Auguſtino in primo de do=
ctrina chriſtiana) alie ad ſignificandum ac=
commodate ⁊ dicuntur ſigna. alie vero ad ſi=
gnificandum minime adhibentur ⁊ dicun=
tur proprie res. diſtinguntur ergo ea que ſunt
in mundo in res ⁊ ſigna. res voco lignum la=
pidem: pecus: ⁊ cetera huiuſmodi creata a
deo que omnino nihil ſignificant. ſigna autꝫ
ſunt res ille quarũ vſus oĩs in ſignificãdo eſt
ſicuti ſunt verba humana. nemo eñ vtitur ver
bis niſi ſignificandi aliq̃d gratia. Patet ergo
q̃ꝺ omne ſignũ etiã res aliqua eſt capiẽdo rem

Duplices ſcientie.

generaliter. q̃ꝺ eñ nulla res eſt oĩno nihil eſt.
ſed ſpecialiter ⁊ apropriate res appellamꝰ alia
que nõ ſunt ſigna. Omnis ergo doctrina vel re
rum eſt vel ſignorum ſine quibus res non di=
ſcuntur. illas autem doctrinas que de rebus
ſunt: ſciẽtias reales vocant philoſophi: eas ve
ro que de predictis ſignis humanis diſerunt:
rum modos ſciendi: tum introductorias vel
etiam adminiculatiuas artes dixere. quas
nos ſermocionales diſciplinas vocitamus: eo
ꝙ vim ſermonis noſtri (ſine quo in ſcientiis
realibus nemo proficeret) edocent miro quo=
dam artificio. ⁊ ſic introducendo adminicu
lantur ſuperioribus doctrinis modum proce
dendi in eis oſtendentes. quare in ſermocio

Sermocionales artes tres ſunt.

nalibus artibus prius erudiendos eſſe iuue=
nes conſtat: quam ad philoſophiam natura
lem aut moralem: medicinam: vel theologi
am aſcendant. ¶ Huiuſmodi autem doctrine
ſermocionales tantum tres enumerantur grã
matica: logica: rethorica. que triuiales ar=
tes ideo dicte ſunt: ꝙ tribus viis ſiue artifi=
cijs ad idem tendunt hoc eſt ad ſermonem.
Et ſicut earum prima (vt noſti) rectam in ſer
mone loquendi congruitatem inquirit reffugi
ens incongruitatem ſoloeſciſmi aut barbariſ=
mi: ſic logica eiuſdem ſermonis veritatꝫ: eui
dentiam: ⁊ probabilitatem neceſſariis argu=
mentis ſatagit docere ⁊ horum oppoſita ſophiſ

Cap. ij.

mata dedocere. Rethorica vero etiam circa
ſermonem ornamentum inueſtigat: vt queqꝫ
honeſta perſuadere valeat ⁊ ferales hominum
paſſiones ſub lege rationis moderari. Diffe=
runt autem plurimum hec tria in ſermone. nõ
eñ ſufficit tibi vt congrue loquaris. naꝫ poteſt
quis ſatis cõgrua locutiõe falſum dicere ⁊ mẽ=
tiri vt ꝙ deus eſt lapis vel lignũ. accidit etiam
congrue vereqꝫ loquentẽ nõ ſuauia ſed duriſſi
ma verba promere q̃bꝰ nemo ſuaſus ad bonuꝫ
inclinetur ſed peior factꝰ ad iracundiã prouo
cetur. Ad plenã igitur ſermonis peritiã nõ ſa
tis fuit grãmatica ars: ſed addẽda erat logica
ſcientia veri ⁊ falſi: cuius conſecutiua (vt Ari
ſtoteles dicit) eſt ornatrix rethorica. Ex dictis
itaqꝫ vt oppinor ſatis intelliges quid hactenꝰ
didiciſti ⁊ quo iam ſis introducendus. P.
Si bene tua dicta pcepi: maiores nitidioreſqꝫ
ſapientum doctrine de deo ⁊ ſpecioſis eius crea
turis propter ſui excellentiam preexigunt ho=
minis ingenium circa vocabula rerum illarũ
ab hominibus inuenta multiplici erudicione
eſſe diſpoſitum: ⁊ hac de cauſa inuentas dicis
has tres ſermocionales artes. quarum primaꝫ
aliquatenꝰ didiſci ad ſecundamqꝫ nunc te do
cente inducor: longe multum ab expectatione
mea qua ſtatim poſt grammaticam de rebus
me acturum exiſtimabam prout multi noſtra
tes logice preceptores aſſerunt. M. Peracute
atqꝫ ingenioſe multum ex verbis meis inten=
tionem rectam concepiſti. Proqua vlterius ex

Põbũani itellectus declaraẗ.

plicãda: noſſe te velim humani intellectus di=
gnitatem ⁊ virtutem tantam eſſe: vt dei omni=
potentiam (cuius eſt ymago) quodam modo
aſſequi valeat: alterumqꝫ intelligibile vniuer
ſum vt deus poſſit confingere. Ait enim ma=
gnus ille ſecularis philoſophie princeps Ari=
ſtoteles tertio ſuo libro de anima mira de eius
laudibus ſcribens: ꝙ omnia ea que ſunt quo=
dammodo eſt anima noſtra: aut enim ſenſibi=
lia que ſunt: aut intelligibilia. eſt autem ſcien
tia quidem ſcibilia quodammodo: ſenſu vero
ſenſibilia. ⁊ paulo poſt explicat quo nam mo=
do accipiendum ſit quod intellectus noſter ſit
totum vniuerſum: quia non in re ſed in ſpecie:
ſic dicens. neceſſe ergo aut ipſa aut eorum ſpe=
cies eſſe animam. ipſa quidem non ſunt. lapis
enim non eſt in anima ſed ſpecies. quare ani=
ma ſicut manus eſt. manus autem organum
organorum: ⁊ intellectus ſpecies ſpecierum: ⁊
ſenſus ſpecies ſenſibilium. Conſonat hec natu
ralis philoſophi ſententia ei quam eleuatiſſi=
mus dei vates pſalmo octauo tradidit reuela=
ta de ſuper veritate: conſtituiſti inquit hominẽ
ſuper opera manuum tuarum omnia ſubieci=
ſti ſub pedibus eius. quaſi diceret homo natu
rali ⁊ diuino iure terrenis omnibus domina=
tur: ſicut deus toti principatur vniuerſo. ergo
conſequens eſt ꝙ homo velit omnia ſibi adhe
rere propter quem cetera facta ſunt. ⁊ quia in=
propria cuiuſlibet rei natura non omnia aſſe=
qui valeret: reliquo modo ſupleuit deus po=
tentiſſimam faciens eius animam. vt ſaltem
in propria vnius cuiuſqꝫ ſpecie omnia trahat
ad ſe pro libito: vt vel ſic rebus omnibus tan=
quam verus dominus homo vti poſſet ad ſuũ
finem qui eſt feliciſſima dei contemplatio atqꝫ
fruicio. Fallor certe ſi apoſtolus Paulus non
loquebatur de hoc hominis dominio in prima
epiſtola ad Corinthios cum aiebat: omnia no
ſtra ſunt. ſiue mundus: ſiue vita: ſiue mors: ſi
ue preſentia: ſiue futura. quia ſcilicet ex om=
nibus creaturis homo in ſui creatoris cogni=
tionem aſſurgere profficereqꝫ valet. Hinc ergo
humanus intellectus varias rerum noticias
⁊ ſcientias ſolerti indagine perquiſiuit: qui=
bus alterum vniuerſum (vt deus ex rebus) ip
ſe ex rerum conceptionibus: ſpeciebus: ⁊ ſi=
gnis creare ſategit: quando res veras (qua=
les ſapientiſſimus deus creauit) attingere ne=
quiuit. de hoc etiam expreſſa eſt Ariſtotelis au
ctoritas libro primo ſuorum elenchorum dicen
tis: ꝙ de rebus mundi diſputaturi res ipſas
non valentes nobiſcum ferre ad ſcholas: vti=
mur nominibus earum pro rebus. Premiſſaꝫ

Dfa ſciaꝝ realiũ ⁊ ſermociõaliũ

itaqꝫ ſcientiarum realium ad ſermocionales
artes differentiam ſuccincte colliges in hec ver
ba: ꝙ ille ſcientie ſunt principales: ſed iſte po=
cius modi ſciendi ⁊ perueniendi ad eas. ille de
rebus cõſiderant: iſte de rerũ ſignis ideſt de vo
cibus: ſcripturis: ⁊ cõceptibꝰ. ille de deo ⁊ crea=
turis eius ex quibꝰ hic mundus cõſtat realis:
iſte de creaturis hois (vt ita loquar) ex quibꝰ
mundus cõſtat imaginariꝰ ⁊ mẽtalis. Ille de=
niqꝫ ſciẽtie ſunt vt vere quedã imagines aut cã
pane q̃ formanẗ: iſte aũt velut inſtrumẽta que
dam ad eas recte formãdas. q̃ꝺ taliũ imaginũ
vel cãpanarũ formandarũ inſtrumentũ ꝓpla=
ſticen dicunt. Quãdiu ergo ſermociõales has
didiſceris artes velut in fabricando quodã ꝓ=
plaſtice ſcientiarũ te laborare memineris: vbi

Sermociõales artes ſũt aliarũ ſciarũ ꝓplaſtice

veras poſtea formes ſcientias de vero rerũ vni
uerſo. Nũc itaqꝫ circa vmbraticũ vniuerſũ om
niũ ſignoꝝ ſcientialiũ patere te immorari pau
xillo quodã tẽporis tractu: quo poſtea feliciꝰ
videre poſſis vniuerſi huiꝰ veri faciẽ per ſcias
reales: multa in eo nature ſecreta ⁊ beatiſſimi
cõditoris eius contẽplaturus. P. Ut cunqꝫ pa
tiar. ⁊ ſi prenimio amoris deſiderio tẽporis hu
ius dilatio non dies pauci vt Jacob mihi vi=
deantur. Age ergo incipe iam quod proprium
eſt logice dimiſſis alijs duabus ſermocionali=
bus diſciplinis. M. Agrediar incũctanter in

Nõ ꝓportionẽ grãmatice ⁊ logice.

proporcionali tamen comparatione ad eam q̃
optime noſti grammaticam artem. Sicut er=
go prius querenti mihi quid eſt grammatica

Quid eſt grãmatica

conuenienter reſpondiſti eam eſſe artem con=
grue recteqꝫ loquendi ⁊ ſcribendi: ita modo ſi
quererẽ quid eſt logica aut rethorica facile (vt
puto) haberes quid reſponderes etiam decen=
ter. P. Ex ante dictis protinus dicereꝫ. ꝙ logi

Quid logica.

ca eſt ars vere loquendi: ⁊ veram locutionem
probandi falſamqꝫ per argumenta improban=
di. Similiter ꝙ rethorica eſt ars ornate loquẽ=

Quid rethorica.

di: ac per ornatam concinamqꝫ locutioneꝫ per
ſuadendi homines circa virtutes ⁊ vicia. M.
Optime has tres artes per loquẽdi vocabuluꝫ
declaraſti ex precedentibꝰ: ſunt eñ omnes iſte
de ſermõe ⁊ locutione. Sed dimiſſa rethorica
attẽde ꝙ logica ſolet cõiter vocitari ars recte ar
gumẽtãdi: q̃ꝺ etiam ex premiſſis fit manifeſtũ.

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA
GREDOS.USAL.ES

nam veritatem ſermonis probare defendereq; ac falſitatē iprobādo exterminare nō eſt poſſibile abſq; argumentatione que alias diſputatio nominatur. Intentio ergo principalis logice eſt argumentationē ſeu diſputationē artificioſe ingeniare. Et ſicut precipua grammatice artis cura ad cōſtructiōez tēdit: ceteraq; oīa in arte illa propter cōſtructionem traduntur: ſic ꝛ in logica omnia propter argumentationē: ad ipſamq; refferuntur ꝛ atributionem habent cetara logicalia oīa. Unde ad hoc ſignificandum ſolent auctores dicere ꝙ argumētatio eſt ſubiectū in logica. ideſt fundamētum principale omniū dicendorum in illa. eo loquendi modo quo Apoſtolus fidem ſubſtantiam ſperandarum rerum nominauit. quia ſcilicet ipſa eſt primum fundamentū ad oīa bona ſpiritualia que adeo ſperamus tā in preſenti vita quā in alia futura. P. Utraq; dictarum locutionū ꝛ de ſubiecto logice: ꝛ de fidei ſubſtantia hactenus fuit mihi ignota. quarum alteram ſepius a logicis: alteram frequenter a predicatoribus audiui. nunc te docente vnico verbo ambe mihi apte ſunt. ſed perge vlterius. M. Argumentatio logicalis ſicut ꝛ cōſtructio grāmaticalis ex ptibus ſuis tā propinquis quā remotis conſtat. quēadmodum ergo grāmatice ad cōſtructionem tendenti quattuor ptes aſſignaſti (primam de littera q̄ eſt cōſtructionis ptium minima ꝛ remotiſſima vt later in domo. Scđam de ſillaba ꝓpinquiore parte orōnis vt de feneſtra aut porta domus. tertiā de dictiōe ꝓpinquiſſima ꝛ principali orōnis parte ſicuti de pariete aut coopertorio dom⁹. Quartā vero iā de ipſa cōſtructione fabricāda ꝛ de cōſtructionum diuerſitatib⁹: ac ſi de tota domo ſermo fieret ꝛ de domorum varietatibus) cōſimiliter fili ꝛ ꝓportionaliter logice noſtre ad argumentationem reſpicienti quattuor poteris dare partes. quarum prior ſit de remotiſſima ꝛ minima argumentationis pte q̄ dicitur termin⁹. ſequens autem de enuntiacione vel propoſitione argumētationis pte propinqua q̄ nō eſt aliud quā oratio indicatiua ex nomine cōſtans ꝛ verbo. ſuccedens vero tertia pars logice eſt de ipſa argumentatiōe cōſtruenda ſecundum oīes diuerſitates ſuarū ſpecierū. quarta ꝛ finalis pars diſerit de multiplicib⁹ modis recte probandi veritatem ꝛ impugnandi falſitatem per argumētationes. Unde copioſam illam Aritotelis ſumam logicalem quadripartitam docemus.

Qđ ē grāmatice ſbz

Sbz logice

Partes grāmatice quattuor.

Partes logice q̄ttuor ſimiliter.

Logica Ariſtotelis diuiditur.

Ad primam namq; logice dictam partem attinet vnicus liber cathegoriarū ſeu predicamentoruz. cui predicabilium iſagogem ideſt introductionem adiecit porfiri⁹. Ad ſecundā pertinent duo libri perihermenias hoc eſt de enunciatione. Ad tertiam duo libri priorum analeticorum. ideſt de reſolutiua examinatione omnis bone cōſequentie vel argumentationis: q̄ prior eſt probatione veritatis cōſequentis. Ad quartam vero logice ptem deſeruiunt reſidui illius ſumme libri. videlicet duo poſteriorum: octo topicorum: ꝛ duo elenchorū. quorum nominum latinam interpretationez tempore ſuo accipies. P. Nulla vt video logice pars eſt ſicut grāmatice de littera aut ſillaba. M. Nulla prorſus tā in logica quā in rethorica. cum littere ꝛ ſillabe nō ſint partes ſignificatiue ſed tātuz ſignificatiuarum elemēta. quare ſufficiens cenſent in alijs artibus ſupponere ea que in grāmatica de iſtis tradicta ſunt: ꝛ a dictionib⁹ (q̄ prima ꝛ ſimpliciſſima ſunt reruz ſigna) iniciū facere ad ſequentia perfectiora ꝛ cōpoſitiora ſigna que ſunt orōnes ꝛ argumentatiōes. Hinc manifeſtum eſt (cum quattuor poſuerimus logice partes) ꝙ ipſa logica in perfectione ſignorum latior eſt quā grāmatica: quia vltima illi⁹ pars de orōne cōſtruenda (vbi iam pedem figit gradumq; ſiſtit) eſt hui⁹ ſecunda particio. cui duas alias ꝛ quidem latiſſimas tibiq; iā nominatas ſuper addit. P. Rethorice etiā excellentiam ſuper grāmaticā idem cōcludit argumentum. M. Cōcludit penit⁹. rethoricam eīm Ariſtotelis voce cōſecutiuam dialetice poſuimus. P. Sed ea dimiſſa logice noſtre ſine diggreſſione intendam⁹. M. Aduerte ergo ꝙ ſicut de⁹ omnipotens omnia q̄ ſunt in mundo: ſex diebus creaſſe deſcribitur: ꝛ ſeptima die ab omni ſuo opere requieuit: ſic (vt Iſidorus dicit) vnuſquiſq; noſtrū habet in ſuis operibus ꝛ recta vita tanq̄ diſtinctos ſex dies. poſt quos debet q̄etem ſperare in ſeptimo die qui veſperam nō habet. Hij autem dies ſeptem totum vite huius tempus cōtinent. Et propter hoc ſepius nobis hebdomade reuoluuntur. quib⁹ tamē gentiuz ſapientes planetas ſeptē nō oīno preter rōnem atribuendos eſſe decreuerunt. hebdomadis vero principium a die ſolis (q̄ etiā dominica dies eſt) diuine pariter ꝛ humane auctoritatis conſenſu ſumendū eſſe ſcimus. nā in ea lux prima omnium facta eſt vt ſacra tradunt eloquia.

De litteris ꝛ ſillabis in logica nihil.

Adaptacio ſeptem dierum creationis.

Tu ergo fili chariſſime: introductionem hanc logicalem vna hebdomade percurſurus: prima die hac dominica quaſi lucem nouam ſolis cuiuſdam ſuper te orientis rectam logice imaginationem concipere ſatage. Et quidem ſi ad predicta oīa intentionem debitā habuiſti: ex eis luculēter agnoſces in tota logica ſicut ꝛ in grāmatica nō aliorſū deflectēdū eſſe tue mētis intuitū quā ad vocabula ꝛ rerū ſigna: de qb⁹ ſolummodo ſignis ꝛ non de reb⁹ ſignificatis intelligēde ſunt regule oīes logicales eque atq; intellexiſti grāmaticales oīes. Hec eſt aurelij Auguſtini expreſſa deteriatio in libro quarto de ciuitate dei: ꝛ in quadam epiſtola ad Dioſcorū vbi loquens de tribus philoſophie partibus ſecundum Platonem: dicit ꝙ naturalis philoſophia cōtemplationi deputata eſt: moralis circa actiones verſatur. ſed rationalis viuum modūq; ratiocinationū ꝛ veri ac falſi iudiciū aſſumpſit. Expreſſius etiam hoc idē dicit Seneca in epiſtolis enumerans predictas tres philoſophie ptes. ait eniz ꝙ moralis cōponit aium: naturalis rerū naturas ſcrutatur: ꝛ rōnalis verborū proprietates erigit inſtructuram ꝛ argumētationes: ne pro veris falſa ſubreperēt. Ecce vterq; iſtorū per rōnalem philoſophiam intelligens logicā: dicit eam habere iudiciū veri ꝛ falſi in ſermone. que rōnalis philoſophia dicit̄ eo ꝙ ipſa circa actus rōnis humane verſetur cuiuſmodi ſunt cōceptus mētis tam ſimplices quā cōplexi hoc eſt termini: orationes: ꝛ argumentatiōes. ¶ Dictā itaq; veritatem tanto verborū pōdere: ac toties tibi volui comendare: timens ne in oppoſitū errorem (qui totam fere nr̄am Hiſpaniam diu occupauit ꝛ inſtar dempſiſſime nebule logice artis venuſtatem obtenebrauit) aliorū ſequens doctrinam labaris aut forſam lapſus fueris: ſicut ꝛ meipz alioſq; cōplures coetaneos meos expertus ſum hac deceptionis mora diu detētos. P. Ego itidem vt verū fatear errorem illū a quodam ſumularū nō modico lectore (quem in patria audire ceperam) mihi decerpſi. M. Iam ergo logice opaz dediſti. P. Aliquantulū ſub dicto preceptore. Is eīm ſua lectione multa de rebus ipſis cum ſignorū doctrina inuoluebat: q̄re nihil aparebat ab eo explicite dictū: ſed in manib⁹ eius logica difficillima ꝛ inacceſſibilis reddebat̄. adeo ꝙ plures ſociorū meorū (q̄ liberales artes: ꝛ phiam diſcere ſtatuerant) tali logica exterriti ea dimiſſa adiura facilima diuerterunt. Et qui remanſim⁹ in ea (vbi circa p̄dicabilia ſermo nobis fieret de triplici vniuerſali ante rem: in re: ꝛ poſt rem. ante rem iterū dupliciter hoc eſt natura tantum: natura tēporeq; ſimul) etiam terga vertiſſemus ſi noſtro relicti fuiſſemus arbitrio. at nunc te audito nebula hec a me penitus euanuit. Iamq; mihi videor clariſſimam logice imaginationem cōcepiſſe iuxta artis grammatice proportionabilem comparationē. M. Illa quorundam preceptorum obſcura: per mixta: inuolutaq; logice traditio circa primam eius doctrine partem (quam de terminis intitulauimus) potiſſimū

Prima dies ſolis ꝛ lucis

In logica oīa intelligūt de reꝝ ſignis.

Error logicorum recentiū circa p̄dicta.

accidere ſolet. ꝛ ipſe plurimos in ea: ꝛ quidem (apud vulgus imperitum) pro magnis ſapientibus celebratos noui ex vocabulorum ignorātia valde paralogizatos: a vera intelligentia predicabiliū ꝛ predicamentorū deuiaſſe pluſquā decies milies. quibus precipua erroris occaſio opinione mea hec fuit: ꝙ pleraq; huius partis logice vocabula ſimilia ſunt ceteris ſcientiarum realiū. vt ſubſtantia: accidens: quantitas: qualitas: inherentia: ſubiectū: idem: differens: cōtrarietas: vniuerſale: prius: poſterius: ꝛ cetera talia: propter q̄ Ariſtoteles dicit quarto methaphiſice ꝙ logicus eādē figuraz ſilicet dictionū induit philoſopho. ꝛ iterū dicit. ꝙ circa idem genus ſilicet vocabulorū verſatur dialectica cum philoſophia. Sicut igitur vocabula hinc inde apparent eadem: ſic putauerunt iſti quod vniuoce ꝛ in eadem ſignificatione vtrobiq; eſſent accipienda. ꝛ quia in philoſophia nomina illa pro rebus vſurpantur: crediderunt igitur ꝙ etiam in logica deberent ꝓ rebus accipi: cū tamen pro terminis ſint accipienda. eorū ergo logica predicamentalis nihil aliud fuit quam chimera quedam ex incōpoſſibilibus conficta. Horum primi ductores predicto modo errauerunt (vt credo) quia libros logice Ariſtotelis mox in latinū ſermonem cōuerſos ſine preceptore voluerunt non modo ꝓ ſe intelligere: verū etiam alios docere: ꝛ poſteris comentaria in eoſdem relinquere. Uide fili quanti momenti ſit principia ſcientiarū ab erudito preceptore bene accipere: maxime pro recta intelligentia vocabulorum. Quod ergo querebaris ꝛ quidem non iniuſte de lectione illa predicabilium in aſſignatione triplicis vniuerſalis: nihil miror. nam lector ille de rebus ibi agebat que ſunt (vt aiunt) quedam nature comunes iſtis ſingularibus ſenſibilibus in mundo. que nature non minus inutiliter ponuntur (vt alias tibi eficatius monſtrabo) quā idee Platonice: quas Ariſtoteles euidenti rationne probat eſſe inutiles in omni ſcientia. Patet hoc legenti primū librū ſuoꝝ methaphiſicorum: primum ethicorum: ꝛ primum poſteriorum. Sed eſto ꝙ huiuſmodi nature comunes veraciter eſſent ponende: nullatenus in ſcientia de ſignis earum lectio erat habenda. Tuus itaq; ille preceptor vnico ſuo ſermone duplicem proſtituit errorem. et quia res non exiſtentes ſed fictas docebat: ꝛ quia realem doctrinam ſermotionali immiſcebat: quaſi faciens telam ex diuerſo genere fili: aut quaſi ſerens agrum diuerſo ſemine: vel quaſi arans ſimul in boue ꝛ aſino cōtra diuine legis tenorē. Nemo certe tātū errorē porphirio iputabit. q̄ cū

Predicti errores occaſi.

Prim⁹ inuētor credit̄ fuiſſe porretan⁹ aut coloniēſis albt⁹.

De naturis cōibus vana ē diſputatio in logica.

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA
GREDOS.USAL.ES

puerilē in cathegorias faceret q̄nq̧ vliuz intro
ductionē: ꝛ ibi cum ꝓpter cōſonātiā vocabuli
de rebꝰ vlibꝰ meminiſſet: dixit. altioribus q̄dē
queſtionibꝰ abſtinēs: ſimplitiores vero medio
criter cōiectās. ꝛ quas vocet queſtiōes altiores
a quibꝰ in libro logicali eſſet abſtinēduz decla
rat immediate mouens tres queſtiones de rebꝰ
De q̄ſtiōi= bꝰ porfirij vlibus. quibꝰ ſtatim ſubdidit: altiſſimū enim
eſt huiuſmodi negocium ꝛ maioris egēs inq̄ſi
tionis. per hec v̾ba ſignificare volēs: q̄ talis cō
ſideratio ptineret ad methaphiſicā ſciarū altiſi
mam. ꝛ q̄ nō deceret methaphiſicam ſcientiam
realem logice ſermocionali permiſceri. huic tn̄
veriſſime eius ſentētie pleriq̧ in docti aduer=
ſant̄ dicētesq̧ logica nō eſt pure ſermotionalis
ſcia: ſed mixta ex reali ꝛ ſermotiōali. Unde cō
cedunt q̄ illaꝝ queſtionū porfirij ſolutiōes ali
quo modo ad logicā pertinent. q̄ forſitā decepti
ſunt ex falſa itelligētia illiꝰ vulgati verbi Aui
cenne. q̄ logica eſt de ſcdis intentionibꝰ adiun
ctis primis. ſed huius dicti verum ſenſum po
ſtea in loco ſuo ex me cōcipies. Nunc vero ſa=
tis fuerit te i primā ptem logice cautuz effeciſſe
cum priuatioſiſſimum in ea errorē ꝛ erroris occa
ſionē agnoueris. In alijs autez tribꝰ logice pti
bus ꝓpe ſemp cōcordāt eius artis tractatores:
niſi q̄ coꝝ q̄dā obtuſius alij vero ſubtiliꝰ regu
Neceſſitaſ huiꝰ intro ductionis. laruz ſenſus diſcutiunt. Ad euitādos ergo hu
ius prie ptis logice errores plurimos: ꝛ ꝓ tua
aliorūq̧ diſcipuloꝝ facili introductione: prin
cipalium vocabuloꝝ eiuſdē partis annotatio
nes breui cōpendio pſtrinximus q̄bus intelle=
ctis nullꝰ in logica mētis caliginē patiet̄. Eas
ergo fili memoriter capiēdas hodie trāſcurre:
ꝛ vbi perfeceris: ad nos reuertere illaruz decla
rationē q̄ſiturus. P. Conabor ſapiētiſſime pre
ceptor vt quanto citius fieri poſſit ad te regre=
diar. M. Abi ergo feliciter. A. Egregia hec pu
erilis animi eruditio ꝛ prepatio optime Ma=
giſter tutiſſimum ꝓfecto ꝛ ſine offendiculis ad
logicales regulas parat iter: qua ſine diſcipuli
ſalebroſis aſperrimiſq̧ vijs graderētur in logi
ca: nunq̄ꝫ pede illeſo aut ſano veſtigio eā trāſi=
re valentes. mihi etiā licet in tua doctrina ali=
quatenus erudito multū ꝓfuit (palam fateor)
quā habuiſti ad puerū prelocutio nec me pror
ſus fefellit oppinio qua hodie a te ſparabā me
noui aliq̄d accepturum ex abdictis huius tui
pectoris Archiuis elapſum. O vtinaz diu per
geres ampliora vberrimi tui fontis nobis fluē
ta per ſoluens. M. Facilia ſunt ꝛ parua (licet
iuditio meo pneceſſaria nouitijs tirūculis lo
gice artis) fere oia q̄ orditi ſumus. ¶ Sed ha=
bilitas (quā in puero ad theoricas v̾itates ap=
tiſſimā prius cōmēdauimus) vel ex hoc potiſſi
mum cōijci poterit: q̄ caput habet decētis figu *Signa ... moſi ... puli.*
re ꝛ q̄ntitatis: capillis hiſpidis: lato frōte: ocu
lis cōcauis: naſo aq̄lino: ſupcilijs ſemicircula
riter eleuatis: ꝛ dentium minutoꝝ eq̄li ſitua=
tione cōpoſitum. eſt preterea puer ipſe facie hi
laris: humilis: q̄etus: ꝛ ſimplex. q̄bus attente
inſpectis magnā de eo ſpem cōcepi q̄ breui tē=
poris curſu pluſtratis oibꝰ liberalibꝰ diſcipli=
nis ad ſummā ſapie arcē theologiā (q̄ oēs ali
as ancillas ſuas vocat) facile trāſcendet. Cuiꝰ
rei etiā euidētiſſimum argumētum mihi exti=
tit eius plucida eruditio grāmaticalis. Inſup
q̄ ea pauca q̄ de ſermotionalibꝰ artibus tum
gn̄aliter tū ſpāliter ſibi ꝓponebant̄: celeriter ꝛ
clare percepit. A. Rōnales aias oēs ſicut ꝛ. *Uniſ... aie hu... ſi. eq̄ua*
oēs hoies eſſentiali pfectione lȝ cōſtet eſſe eq̄
les: tn̄ ex dictis tuis circa pueri huiꝰ phiſiono
miā exceſſum aliaꝝ ſup alias ꝓbabili rōne cō
cludo. ſed hoc in accidentalibꝰ diſpoſitionibꝰ
nō modo. acq̄ſitis verū etiā innatis ꝛ natura=
liter inditis ꝛ maxime in q̄bus aia quoquo=
modo ſe habet ad corpus ſic vel aliter organi=
zatum ꝛ cōplexionatū. M. Et recte q̄dem. naz
hoc expreſſe dicit Ariſtoteles in principio ſui
libri de phiſionomia dicēs q̄ aie ſequunt̄ corpo
ra. cōſonat ei Salomon. puer inq̄t erā ingenio
ſus ꝛ ſortitus ſuz aiam bonā ꝛ veni in corpus
incoinq̄natum. Huiꝰ opoſitū accidit illis quo
rum corpus ineptum agrauat aiaz ꝛ deprimit
ſenſuz terrena inhitatio. Facit ad hoc articulꝰ *Ariſtot... pariſi...*
quidā theologoꝝ Pariſiēſium aſſerens q̄ aia
xp̄i fuit pfectior in naturalibꝰ q̄ꝫ aia iude ꝓdi
toris. que articulū multi intelligēduz credide=
runt de diſtātia illarum aiarum in eſſentiali p
fectione. ſed horū oppinio neceſſario infert er=
rorē circa veritatē humanitatis xp̄i. Differt ei
plurimū dicere q̄ hec anima eſt illa perfectior
in naturalibus aut in eſſentialibus. Sed eccū
puerum noſtrum redeuntem.

¶ Dies ſecundus de ſignis ꝛ terīs in cōi per
difinitionē: q̄ eſt velut totiꝰ opis firmamentū.

Et' aduenis gra
tiſſime Joannes: comenda
ſti memorie totā hanc intro
ductionem? P. Totam fere.
nam memorādi vſum facil=
limum ex grāmaticali ſtu=
dio mihi cōpaui. M. Scho *Memoria ſcholaſti cis ...*
laſticorum nō parua eſt diſpoſitio prōpta me
moria q̄ vel inſit a natura: vel ex cōſuetudine:
aut per artē aliquā. Hāc vt cerno diſpoſitionez
duobꝰ primis modis iā ipſe habes. curabimꝰ

autem poſtea vt etiam tertio modo ꝛ per artez
memoriā tuā plurimū cōfirmes. Incipe ergo
memoriter acceptā introductionē: rubra dimiſ
Incipit de claratio te rmi. ſa inſcriptiōe. P. Terius eſt dictio aliquomō
ſignificatiua. q̄ etiā eſt pars orōnis ꝓpinqua.
vel terius eſt ſignū logicale in cōplexuz. vt hō.
Terius: dictio: dicibile: vocabulū: ꝛ pars oro=
nis hic ꝓ eodē accipiunt̄. M. Hic ſiſte paulu
lum. Prima logice pars vt prediximꝰ tota eſt
de teris q̄ ſunt argumētatiōis ptes ꝛ ſignoꝝ lo
gicaliū minima. Corrn̄det vero hec pars logi=
ce ſcdm ſimilitutidē ꝓportionis tertie pti grā=
matices de dictionibꝰ. hac excepta dr̄ia q̄ grā
maticus oia vocabula indifferēter ꝛ ordinat ꝛ
cōſiderat arte ſua: ſed logicus tātum terios ſcia
les (eos. ſ. ex q̄bꝰ ſapiētes ſuas formāt artifitio
ſas locutiones.) in hac prima pte curat princi
paliter ordinare. Uulgaria autē vocabula va
lere ſunt: nihil fere de eis tractās. q̄ſi nō digne̾t
preter id q̄ grāmatice digeſtū eſt de illis ampli
us agere. Qō ergo eſt in grāmatica dictio hoc
a logicis terius vocitat̄. Un̄ tota hec introdu=
ctio (q̄ vt cernis de ſolis teris eſt) ad primā tan
tum logice ptem ptinere cēſenda eſt: ſicut etiaz
capitalis ipſius titulus indicat. In q̄ prio teri
interpretatiuā declarationē in cōi: deinde eaꝝ
q̄ ſub terio ſunt ſpērum decē pricipales diuiſio
nes reppies. has ex relatiōe illaꝝ grāmaticali
um (q̄s heri cōmemoraſti) diuiſionū de dictio
Applica= tio ... p. nibus facillime addiſces. ¶ Hodiernuz itaq̧
exercitiū tuū circa difinitiones teri ꝛ ſigni i cōi
valde cōueniēs eſſe videbit̄ diei lune huiꝰ heb
domadis ſcdo. in quo firmamētū ſidereū terim
quendā diuidentē inter aquas ſupiores ꝛ infe
riores creatū aſſerit ſacra ſcriptura: orbis etiaz
lunaris oiuz alioꝝ infimus eſt terius diuidēs
ſupiorem regionē etherēā ab elemētali iſta in
feriore: difinitio vero ois etiā ab Ariſtotele ter
minꝰ eſt vocitata: eo q̄ difinitū teriet ꝛ ab alijs
diuidat: q̄nimo ꝛ ipſa pricipiū ſcie dr̄ q̄ſi firma
mentū oiuz alioꝝ q̄ in ſcia tradēda ſunt. q̄libȝ
eīn ſcia vocabuloꝝ ſuoꝝ diffinitiones ſuppo=
nit et p̄mittit tanq̄ꝫ fundamēta alioꝝ q̄ ſup edi
ficare intendit. Un̄ ſi in hac introductione teri
diffinitionē nō precognoſceres: neutiq̄ꝫ ea q̄ ſe
quunt̄ intelligere poſſes. Erit ergo labor tuus
hac die lune tanq̄ꝫ firmamētū huiꝰ doctrie q̄ḋ
diuidet tibi ſigna orōnalia vel terios ab alijs
ſignis naturalibꝰ ꝛ artificialibꝰ q̄ ad orōnem
nō ptinent. ¶ Deinceps aūt (cū minus lectiōe
mea egeas ex premiſſis iā docilis effectꝰ) ado
Puer a= doleſcēti ɔ mittitur. leſcens hic nr̄ in logicalibꝰ pluſq̄ꝫ mediocriter
inſtructus te docebit ſufficiēter. Hunc ergo ſi=
cut fratrē maiorē diligere: amplecti: ꝛ venera=
ri debes. huic comes indiuiſus adhere ꝓpter
tuam eruditionem. nam ab eo non ſolum mo=
dum ſtudēdi ſed etiā ſcholaſticā modeſtiā: taci
turnitatē: ꝛ potꝰ cibiq̧ ſobrietatē accipiēs mul
tum inde ꝓficies. ego inſup quotidie vos viſi
tans preſto ero oia fere q̄ tibi dicētur ſi opus fue
rit elimaturꝰ. P. Oia hec vt iubes libētiſſime
faciā quantū in me erit. ſed vereor ne ipſe adole
ſcens laborē hunc tedioſum recuſet ſue inſiſte=
re volēs vtilitati ꝛ ꝓprie lectiōi. A. Neutiq̄ꝫ pre
ceptoris nr̄i plurim obſeruādi mandata mihi i
fringere liceret. q̄n̄ q̄dez ea ſemp in meā vergūt
vtilitatē. nā tibi legēdo etiā me ipſuz docebo ex
preſſius itelligens q̄ didiſci. aut ſi q̄d forte hoꝝ
e memoria elapſum fuerit: illud ſatis vtiliter re
miniſcar. vbi pro alijs meis lectionibꝰ tpis non
deerit opportunitas. Tu ergo amātiſſime frat̄
bono aio eſto. nā ſuppoſita ea q̄ꝫ accepiſti ma=
giſtrali premunitiōe: oia q̄ in iſtac introductio
ne ſua ponunt̄ facilia tibi aparebunt. ꝛ paucis
diebꝰ eā cōprehēdere poteris. Nihil eni aliud
in illa cōtinet̄ quā notabiliū vocabuloꝝ prime *De mate= ria huius i troductōis*
ptis logice declarationes: ſine q̄bus regulas ex
eis cōpoſitas minime poſſet q̄s itelligere. ꝛ hāc
vocabuloꝝ noticiā prereq̄ſitaz logici precogni
tionem q̄d eſt appellare q̄ ibi precognoſcit̄ q̄d
eſt q̄ dr̄ per nomē. P. Ad hoc ergo facit q̄ in ru
brica huiꝰ libelli dr̄. introductio deſeruiēs pre=
cognitioni q̄d eſt. quē paſſum ego ſepius aſpi=
ciens heſitabā q̄d hoc eſſet dicere: cū in tota hac
introductione tale vocabulum nō declaret̄. A.
Neq̧ oportuit. nā illud ꝓprie ad q̄rtam logice
ptem ſpectat q̄ eſt de argumentationibꝰ ꝓbati
uis. ¶ Primū itaq̧ vocabulū ceteriſq̧ gn̄aliꝰ
in hac introductiōe eſt terius: ſub quo alia oia
ibidē apparētia ptinent̄. Huiꝰ duas auctor po
nit declaratiōes (quas logice diffinitiones dici
mus) vnā q̄ſi grāmaticalē ꝛ aliā logicalē ꝛ hoc
ſatis cōſulte. Nā vt accepiſti pueri iam grāma *Pria diffi nitio teri ē grāmatica lis.*
tici per ſibi notiora hoc eſt per grāmaticalia ſūt
introducēdi ad logicā. hinc ergo euenit vt grā
maticalis illa declaratio teri prior eſſet alterāq̧
precederet. ꝛ q̄ illud idē q̄ grāmatici dictionez
vocant hoc logice terius dr̄ (licet nō oino ſint
idē) ideo in hac pria teri diffinitiōe (q̄ vere eſt
eius q̄dam interp̄tatio) ponit̄ dictio loco gn̄is:
ſignificatiua vero loco dr̄ie: ex talibꝰ eīn duabꝰ
ptibꝰ cōſtare debȝ ois diffinitio (vt poſtea ſcies)
q̄ genꝰ ſignificat: cōuenientiā diffiniti ad alia. *Declara= tio diffiōis*
ſed dr̄ia oſ̄ndit eiꝰ diſcrepātiā ab eiſdez. ſic nāq̧
optime declarat̄ vnū quodq̧ p cōuenientias ꝛ
dr̄ias ad cetera nō talia. Et q̄ in grāmatica eſt
cōſideratio in gn̄ali de oibꝰ vocabulis (vt iam
te docuit optimꝰ nr̄ preceptor) ad ſignificandū
ergo gn̄aliter oē vocabulū vtunt̄ noie dictio
nis large ipſum accipiendo. Ita vt dictio ſit q̄d

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA
GREDOS.USAL.ES

quid dicimus loquentes ⁊ quia oꝛe non loqui
mur ſine ſono vocali: ideo etiā omē qḋ loq̄mur
vocabulū appellāt. ⁊ ſic dictio ⁊ vocabulū ſem
per idē ſignificant ⁊ ꝓ eodē accipiunť. Terius
ergo cõuenit oibꝰ aliis vocabulis: qꝛ eſt aliq̄d
a nobis ꝓlatū ⁊ talē ↄuenietiā denotat dictio p̄
mo loco diffinitionis poſita: ac ſi voluiſſet dice
cere ꝙ terius eſt aliq̄d a nobis dictū ſicut cete=
ra vocabula. Sed q̄a vocabuloꝝ q̄dam aliq̄d
ſignificant. vt hō: leo: alia vero nondū impoſi=
ta ſunt ad ſignificandū: ſed ea iocantes ꝓferi
mus vt buf. baf. nif. naf. nifris. nafris. chiriſmi
riſquoqs: ad denotādū ꝙ nō omis nr̄a dictio
eſt terius ſed tm̄ illa q̄ aliq̄d ſignificat: addita
eſt in diffinitiōe teri illa dr̄ia ſignificatiua: vt
deť intelligi ꝙ differt terius a dictionibꝰ nō im
poſitis ad ſignificandū: q̄a tales ⁊ ſi dictiones
ſint ⁊ vocabula: nō tn̄ ſunt teri. Sed q̄a ſignifi=
cantiū dictionū modi plures ſunt: nec omes eo
dem mō ſignificant vt ſequēs prima diuiſio ter
minoꝝ docebit nos: ad innuēdū ꝙ omis dictio
quocūqꝫ modo ſit ſignificatiua eſt dicēda ⁊ ve
re eſt terius: adiecta eſt in diffinitione teri illa
pticula aliquo mō: ac ſi diceret aliquo modo
Duodubia. coꝝ qbꝰ dictiones ſolēt ſignificare: ymo quoli
bet illoꝝ modoꝝ ſignificatiua fuerit dictio ali
qua: eſt terius. P. Verus itaqꝫ ſenſus huiꝰ dif
finitionis prime ex tua declaratione talis colli
gi poterit. qḋ terius eſt dictio nō omis ſed illa
ſola q̄ aliquo mō ſignificare dignoſcit q̄cunqꝫ
fuerit ille modus ſignificādi. A. Sane recte cō
cepiſti. hic eſt verus illiꝰ ſenſus. P. Sed prius
quā ad vlteriora ꝓcedas duo mihi occurrūt q̄
renda ex tuis dictis. Primū eſt cū declaraue=
ris ex grāmatica quare aliq̄d voceť dictio aut
vocabulū: nōdū expreſſiſti ethimologiā vnde
dicať terius: qḋ eſt ꝓpriū logice vocabulū. Al
terū eſt vt q̄d hanc grāmaticalē teri declaratio
Ad pmū ethimologia termi. nem vocaſti interpretationē. A. Terim dictū
a teriando facile credes: eo ꝙ aliq̄d terminet. i.
incipiat aut finiat. Hoc autē teriatum ab illo ni
hil aliud eſſe pōt quā oꝛo cuiꝰ eſt pars integra
lis quā logici ꝓpoſitionē ⁊ enūciationē vocāt.
eius itaqꝫ extrema ſcꝫ dictionē inicialē ⁊ finalē
terios dixere. P. Nō ergo q̄libet dictio aliquo
mō ſignificatiua erit terius. vt pote medialis i
oꝛone q̄ plerunqꝫ eſt oꝛonis verbū. vide obſecro
ne tua declaratio offendat magr̄alē diffinitio=
nem. A. Placet hercle mihi tua prōptitudo. nā
q̄ bn̄ dubitant (Ariſtoteles teſtis eſt) etiā bn̄ xi
tatē q̄ſitā agnoſcunt. obiectio itaqꝫ tua duplicē
habebit ſolutionē: vt clare videas mea dicta te
xtuali diffinitioni nō eſſe aduerſa ſed ſubſeruiē
tia. Vn̄ ſcias primo nō ſemꝑ idē eſſe a quo no
men iponiť: ⁊ ad qḋ ſignificādū imponiť. nā vt

aiunt lapis a ledendo pedē dictus eſt: nec tn̄ ois
lapis pedē ledit. ſic nec terius ois oꝛonē termi=
nat: ſed ſatis eſt ꝙ vel ipſe vel alius eiuſdē gn̄is
terminet vel aptꝰ ſit teriare eā. ſilr̄ hō ab humo
fertur noiatus cū tn̄ ſolus primus hō ſic cōditꝰ
credať. omis igiť ſignificatiua dictio eſt terius
etiā ſi medians in oꝛone fuerit: licet hoc nomē
nō a medialibꝰ ſed ab extremis ipoſitū ſit: ſicut
omē aial rōnale eſt hō etiā q̄ ex ſemine per car=
nalē cōmixtionē maris ⁊ feminę genitꝰ eſt: licet
hoc vocabulū a primo hoie ex humo creato ac=
ceptū ſit. Scḋo aduerte ꝙ hoc nomē terius tri
pliciter accipi ſolet gn̄aliter: ſpāliter ⁊ ſpāliſſi=
me. gn̄aliter ſignificat omem dictionē ſignifica
tiuā. ⁊ ſic ſumiť hic. Specialiter terius dr̄ ſola
dictio ſignificatiua q̄ pōt eſſe ꝓpōnis extremū.
quomō accepit Ariſtoteles prio prioꝝ dicēs ꝙ
terius eſt in quē reſoluiť ꝓpō vt ſubiectū ⁊ pre=
dicatū. Spāliſſime terius eēt ſola dictio ſignifi
catiua icōplexa ⁊ vniuoca ⁊ illo mō accipieť
terius infra in predicabilibꝰ ⁊ p̄dicamētis. P.
Suficit mihi tua rn̄ſio copioſa. dicō ſcḋa q̄ſtio
Ad ſcm dubiū de terpretatione ne. A. Interpretationē logici vocāt declaratio
nem viiꝰ vocabuli obſcuri per aliud manife=
ſtū ⁊ notum. hoc autē q̄nqꝫ fit in diuerſo idio=
mate vt phs grece: interpretať amatoꝛ ſapię lati
ne. q̄nqꝫ in eodē idiomate vt dignitas iterp̄tať
ꝓpō per ſe nota. ⁊ hoc aliq̄n in diuerſis ſciis vt
lōgitudo in phia iterpretať linea i geometria:
ſilr̄ latitudo ſupficies: craſſitudo ꝓfūditas. ali
q̄n in eadē ſcia vt ſpūs in phia interpretať ven=
tus in eadē. ⁊ toꝛax i medicina iterpretať pectꝰ
in eadē. Nr̄a autē interpretatio teri per dictio=
nem vt vides in eodē facta eſt idiomate ſed nō i
eadē ſcia: vt vel ſic grāmatici ad logicā venien
tes per ſua ⁊ ſibi nota vocabula: nr̄a intelligāt.
Cū vero interp̄tamur dictionē: aut ptēꝫ oꝛonis
per vocabulū: ⁊ in eodē idiomate ⁊ i eadē ſciā
ſiſtimꝰ. Quia itaqꝫ in predicta teri declaratio
ne neqꝫ eſt verū genus nec vera dr̄ia: ideo (licꝫ
ipſa ad modum diffinitionis cõſtructa ſit) po
cius ⁊ verius interpretatio dici pōt quā diffini
tio. nā dictio ⁊ terius nō ſunt ad ſe inuicē genꝰ
⁊ ſpēs: ſed ſibi ipſis accidunt ſicut albū ⁊ dulce.
ſunt eñ due ſpēs diuerſoꝝ generū nō ſub alter
natim poſitoꝝ: vt in coordinatiōe ſcḋaꝝ intētio
Dictio ⁊ terminus ſe hñt. num clare apparebit. Vn̄ tā accidētalis eſt iſta
locutio predicatiua terius eſt dictio: ſicut iſta
albū eſt dulce ꝓlacte. aut iſta rōnale eſt riſibile
ꝓ hoie. aut iſta tp̄s eſt motus ꝓ p̄mo mobili ce
lo. ſꝫ puto ꝙ iſta ſunt tibi adhuc ſub obſcura q̄
re ſufficiat te nunc ſiplr̄ noſe ꝓpter q̄d dixerim
illā grāmaticalē vocabuli logicalis declaratio
nem eſſe interpretationē: ⁊ q̄ꝫ decenter interpre
tatio teri eiꝰ verā diffinitionē preceſſerit. P. ve

rum ais. ſatis eſt mihi pro intelligētie mee mo
dulo ſi ex precognitis in grāmatica ſciā q̄ res ē
terius: qḋ iā ni fallor videre videoꝛ. Ad ſequētē
ergo textus huiꝰ ptem trāſeamus vbi dr̄: q̄ etiā
eſt pars oꝛonis ꝓpinq̄. A. Nō eſt hic aliud niſi
diffinitio dictiōis tibi notiſſima ex grāmatica.
Vnde aīis huiꝰ relatiui q̄: eſt hoc ꝓnomē di=
ctio: vt ſit ſenſus dictio eſt pars ꝓpinq̄ oꝛonis.
Scḋa diffō teri ḋclaratur. qḋ verū eſt precipue de oꝛone indicatiua verbi
pn̄tis ſuſtātiui ad quā ois alia oꝛo reduci ha=
bet. ⁊ dr̄ ꝓpinq̄ ad dr̄iam lr̄e: ⁊ ſillabe q̄ ſunt re
mote oꝛonis ptes. Poſſet etiā nō incomode di=
ci ꝙ iſta eſſet vna alia teri interp̄tatio grāmati
calis ad hunc ſenſum. q̄ dictio q̄ eſt terius non
eſt aliud quā illud qḋ in grāmatica vocāt ptēꝫ
oꝛonis ꝓpinquā. P. Scḋa expoſitio mihi vi=
Duo argumenta. detur melioꝛ ꝓpter duo: tū q̄a auctoris intentio
precipua hic fuit teriꝫ declarare quotquot mo
dis potuit. vnde ſequitur ꝙ ſuppoſita declara
tione dictionis grāmaticis notiſſima: terim nō
dictionē voluerit per hec verba diffinire. vt q̄d
eñ tp̄s tereret reſumēdo diſcipulis iā grāmati=
cis diffinitionē dictionis. tū etiā q̄a iuxta prio
rem expoſitionē dictio ſicut nō eſt genꝰ ad teriꝫ:
ſic nec poſſet in ſua interpretatiua diffinitione
habere locū gn̄is vt ſuperiꝰ docuiſti. vnde ſi il=
la eſt diffinitio dictionis ipſa dictio cõuertibilr̄
ſe habebit ⁊ nō in pluſquā terius. qꝛ ſola voca
bula ſignificatiua ſūt ptes oꝛonis. nō ergo fuiſ
ſet addenda in illa teri diffinitiōe ſupra dictio=
neꝫ dr̄ia aliq̄: ſicut dixiſti ꝙ ſignificatiua poni
tur loco dr̄ie cõtra dictiones nō ſignificātes. A.
Natura logicū te vaticinatus eſt preceptoꝛ nr̄
ex ſola faciei phiſionomia. ego vero talē te pau
latiꝫ experioꝛ ex x̄bis tuis tā ſubtiliter argumē
tatis. gaudeo plane te ſociū accepiſſe: q̄m mul
tarū rerū ad q̄s nunq̄ꝫ aduertiſſem tue inſtātie
mihi ingerunt occaſſionalē noticiā. Qḋ ergo p̄
Ad pmū argumētū mo loco dicis potiꝰ refferendā eſſe clauſulā illā
pars oꝛonis ꝓpinqua ad terim quā addictio=
nem: qꝛ vt deducis illa videť magis auctoris i
tentio: q̄ſtio hec facile ſolui pōt quādiu ipſe vi
xerit q̄ poteſt ſe ipꝫ explicare interrogatꝰ. Cre
do tn̄ cū per hanc ſuā itroductionē ⁊ cetera eiꝰ
opuſcula intēdiſſe oēs ſenſus veros quotquot
ex ſerie lr̄e haberi poſſunt. vt etiā Aureliꝰ Au=
guſtinus de ſe ipſo ⁊ ſcriptis ſuis talē intētionē
ꝓfert duodecimo cōfeſſionū. Et qꝛ pria quā de
di predicte clauſule expoſitio: q̄ vera eſt vt no
ſti: ex ſerie textus trahiť potiꝰ quā ſcḋa (nā re
latiuū q̄ nō habet ibi cõuenietius aīs q̄ꝫ dictio
nem cui in gn̄e cōcoꝛdat nō terio) ↄn̄s eſt illam
eſſe de intētione auctoris. Nihilominꝰ fateoꝛ
eū potuiſſe habere directionē mētis (cū hoc ſcri
beret) magis ad ſcḋam expoſitionē: nec multū

aduertiſſe ad predictā cõuenientiam relatiui=
⁊ aītis. nā viri docti cōiter ab huiuſmodi cõſi
deratione abſoluti ſunt: in quo caſu optime ar
guis (cū Auguſtino vbi ſupra) ſcḋaꝫ expoſitio
nem eſſe melioꝛē vtraqꝫ tn̄ bona exn̄te. P. Hoc
Ad ſcḋm. vt dixi credo ꝓbabiliꝰ ⁊ veriꝰ. A. Scḋa obie=
ctio tua magis vrget: niſi foꝛte diceret ꝙ etiam
pars oꝛonis accipiť cōiter ad ſignificandū om
nia vocabula tā ſignificatiua quā nō ſignifica
tiua ſicut dictio. vel ſi hoc nō placet: fatendū eſt
ꝙ dictio ſolet accipi duplr̄ apud grāmaticos p̄
mo large ad ſignificādū oēm vocē humanā de
articulatam vt dictio ſit vox dicta ⁊ ꝓlata ab
hoie. ⁊ taliter accepimꝰ dictionē in pria difini=
tione teri declarata. Si eñ de voce nō ſignifica
tiua articulata (vt: nifres) q̄rerē: q̄ dictio aut q̄
le vocabulū ſit: nō inepte loq̄rer accipiēs dictio
nem large ſilr̄ ⁊ vocabulū. Aliomō ſumiť ſtri=
cte ꝓ ſolis vocibꝰ ſignificatiuis: ita ꝙ dictio ſit
illud quo aliq̄d dicimꝰ vel inſtrumētū dicēdi
aliq̄d. ⁊ vocabulū inſtrumētū vocādi ⁊ noian
di res. ⁊ hoc mō ſumiť cū diffiniť eſſe pars oꝛo
Replica. nis. P. Relatiuū ſubſtātie identitatis preciſſe
refert ſuū aīs vt iacet: ſi ergo vbi poniť q̄ relati
uum dictionis vt diffiniať eſſe pars oꝛonis: ac
cipiť dictio ſtricte: videť ꝙ etiā in prioꝛe locu=
tione cū dictio antecedit capiatur ſcḋo modo ⁊
Solutio. ſtricte. A. Nō opꝫ. nā ſepiꝰ fit relatio ad vocē ⁊
nō ad rē. vt hic dat deus aureolā q̄ dr̄ ab auro.
Silr̄ in ꝓpoſito. terius eſt dictio aliquo mō ſi
gnificatiua: q̄ eſt pars oꝛonis ⁊ cetera: fit rela=
tio ad vocē illā dictio nō ad ſuū ſignificatū. ⁊ ē
talis ſenſus. q̄ vox dictio q̄n capiť ſtricte: diffi=
nitur ſic pars oꝛonis ꝓpinqua. vel eſt ſenſus.
terius eſt dictio ſignificatiua q̄ dictio ſignifica
tiua eſt pars oꝛonis ꝓpinqua. Itaqꝫ relatiuū
referat ſuū aīs cū illa determinatione reſtrictū iux
ta regulā logicoꝝ: ꝙ relatiuū ſubſtātie identi
tatis refferēs ſuū aīs in ꝓpōne copulatiua ſup
ponit ꝓ eo ꝓ quo: ꝓpō ſui aītis eſt vera. ⁊ eſt ſi
milis locutio ac ſi dicerē: ſubiectū eſt terius ꝓ=
poſitionis aīi copulā: q̄ eſt ille in quē reſoluiť ꝓ
poſitio. vbi clarū eſt ꝙ terius aīs capiť gn̄aliť
⁊ in prima acceptione ſupra declarata. ſed cuꝫ
poſtea referť per relatiuū q̄: iā ſumiť ſpāliter ⁊ i
ſcḋa ſignificatione ex regula grāmaticali priꝰ
allegata: ꝙ nō ſemꝑ idē eſt illud a quo ⁊ ad qḋ
nomē imponiť eodē modo vt prius. P. Supa
bundāt ſolutiones tue ad fragile dubiū meū.
Sed ommiſſa hac pria declaratiōe teri q̄ per ex
tranea ⁊ accidētalia eſt interpretatiua: ad alte
Alia diffō teri logicalis. ram ꝓpriā teri diffinitionē logicalē ꝓcedamꝰ.
vel terius inq̄t eſt ſignū logicale incōplexū. A.
Ecce primū logice artis limē: quo nihil priꝰ in
ea repperies. circa qḋ hoc ꝓ certo eſt primo te=

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA
GREDOS.USAL.ES

nendum ꝙ hec logicalis termini diffinitio licꝫ
alijs verbis tñ penitꝰ ⁊ preciſe eundē ſenſuꝫ ha
bet idem ſignificat qḋ ſignificabat interpretatio
vnica aut duplex grāmaticalis p̄dicta: ex illa
aūt ſatis tibi innotuit q̄ res eſt terius: q̄a voca=
bulū aut dictio ſignificatiua: vt hō: leo: deus:
celū: ideo eadē res oīno eſt ſignū logicale in cō
plexū. Hanc duarū diffinitionū grāmaticalis
⁊ logicalis cōcordiā in re ſignificata oñdit ỽſi=
culꝰ ſequēs. Terius: dictio: dicibile vocabulū:
⁊ pars oꝛonis hic pro eodē accipiunt̄. nā in eo
duo ſunt noīa logicalia terius ⁊ dicibile: reliq̄
tria ſūt grāmaticalia: eadē ergo res q̄ eſt terius
ſignificat̄ vocabulis grāmaticalibꝰ ex quibꝰ ē
facta prima diffinitio: ⁊ logicalibꝰ ex q̄bꝰ ſcḋa
cōſtat declaratio. Qualiter vero illa eiꝰ ỽba rē
iſtā ſignificēt: oñdamus inq̄rētes hic ſicut in p̄
oꝛe diffinitione genꝰ ⁊ dr̄iam diffiniti. Et autē
genus ꝓximū teri ſignū logicale qḋ denotat cō
uenientiā teri ad alia ſigna logicalia oīa: ſed ꝓ
dr̄ia ponit̄ incōplexū ſignificās teri diſtinctio=
nem ad eadē. hec autē duo patebūt declaratis
predictis gñe ⁊ dr̄ia. Ad declarationē ỽo huiꝰ
gñis ꝓximi: ſubdit textus diffinitionē ſigni in
cōi qḋ eſt genus remotū dicēs. Id autē ſignifi= Diffinitio ſigni i cōi.
care aut ſignū vel ſignificatiuū eſſe dr̄ qḋ aīe vł
intellectui aliq̄d ſeu aliq̄liter repñtare natū eſt.
Ubi intendit ꝙ q̄libꝫ res aliā repñtās id eſt no
tificans aīe ſenſitiue aut rōnali vel etiā intelle=
ctui angelico dr̄ ſignū eiꝰ. Repñre autē vel no=
tificare eſt noticiā rei cauſare: qḋ eſt rē cognitā
q̄ſi pñtēꝫ facere anime vel intellectui. ſic eñ cir
culus ligneꝰ pendēs añ domū eſt ſignū vini ve
nalis in ea: ⁊ vocabula ſunt rerū ſigna: ⁊ ſic de
alijs multis. Hoc autē genus ſignū eſt remotiſ
ſimū ⁊ valde cōe ſub quo multis diuiſiōibꝰ ⁊ q̄
dem mihi difficilibꝰ deſcēdit̄ vſqꝫ ad ſignū lo=
gicale. ſed ecce adeſt ſatis opoꝛtune per q̄ꝫ colē
dus magr̄ nr̄ q̄ rē iſtā lucide ⁊ copioſe multū ꝑ
tractabit ſi aure intenta ipſum audierimꝰ. M.
Quid rei inter vos agitat̄ optimi filij? an in=
troductionis nr̄e ptem aliquantā elaboꝛaſtis.
A. Teri primā declarationē grāmaticalē tran=
ſegimus: ⁊ ad ſcḋam logicalē iā acceſſimus in
quirētes ſigni gñalē diffinitionē: ſignoꝛūqꝫ va
rietates vt hinc elici poſſit clara diffinitio ſigni
logicalis poſiti in declaratione teri. in cuiꝰ per
tractationis inicio te doctoꝛē opoꝛtune recepi=
mus. Rē itaqꝫ nobis gratiſſimā ⁊ per neceſſa=
riā feceris ſi predictā ſignoꝝ duplicē declaratio
nem a p̄ncipio ſuſceperis. M. In re tā facili iu
dicio meo multū tpis abſumpſiſtis. nā intro=
ductiones abſolute ⁊ ſimplr̄ pueris tradēde ſūt
nō extēdendo materias q̄ inde oꝛiginē ſumere
pñt. A. Puer iſte optime preceptoꝛ vltra cōem

alioꝛum naturam perſpicaciſſimus eſt ⁊ mira
biles in his q̄ diximus excitat argucias: q̄bus
ſatiſfacere volens morā aliquātulā traxi. M.
Cū mediocrē artis grāmatice periciā habeat:
facile potuit circa grāmaticalē teri declaratio
neꝫ garrire: deiceps vt opinoꝛ ſilētioꝛ erit. Attē
dite ergo. ſignū cōiſſime ſolet ſic diffiniri: ꝙ eſt Alia diffi... ſigni
res potētie cognitiue aliq̄d vel aliq̄lit̄ repñtās.
ſed hoc modo q̄libꝫ res mūdi eēt ſignū. oīs eñ
res ſe ipſam ad minꝰ repñtat potētie cognitiue
q̄ eſt aīa vel intellectus. nō ſic autē vtunt̄ ſigno
auctoꝛes: alias oīs ſcīa eſſet de ſignis qḋ tñ ipſi
negant. opꝫ ergo ꝙ minꝰ cōiter vocemus ſignū
(cū Auguſtino i libꝛo ſcḋo de doctrina xp̄iana)
qḋ preter ſpēm quā ingerit ſenſibꝰ aliq̄d aliud
facit in cognitionē venire. q̄ diffinitio nihil ali
ud pretēdit ab illa quā ponit Quintilianꝰ in li
bꝛo. v. inſtitutionis oꝛatoꝛie. ſignū inq̄t eſt per
qḋ aliud itelligit̄ vt per ſanguinē cedes. nā ſūt
res q̄dā in mūdo per quarū ſenſationē ex ſuis
coꝛpoꝛeis ſpeciebus ⁊ figuris intellectus nr̄ eli
cit abſtrahitqꝫ alteriꝰ rei notitiā ⁊ tales res tan
tuꝫ dicunt̄ ſigna a doctoꝛibꝰ tū ph̄is tū etiā the
ologis diuidentibꝰ ſcias rerū ⁊ ſignoꝝ vt heri
diximꝰ ex Auguſtini primo libꝛo de doctrina
xp̄iana. Adhūc itaqꝫ ſenſuꝫ illa nr̄a diffinitio
ſigni poſita eſt in textu introductiōis. prout ni
falloꝛ tibi iā expoſuit ſocius adoleſcēs. P. Ex
poſuit ꝑfecto etiā ſuplens pticulā aliud q̄ in te
xtu nō apparet. ſed q̄re ibidē ponat̄ aduerbiuꝫ
aliq̄liter nō dum expreſſerat. M. Particula il
la ad icludēdū ſincathegoꝛeumata poſita eſt q̄
vt paulo inferius videbis nō ſignificāt res ali=
quas preter ſe ⁊ tñ iuſte ſigna dici pñt. Signuꝫ
ergo ſic acceptū apud ſapiētes p̄io diuidit̄ per
ſignū naturale ⁊ artificiale. Eſt vero ſignū na= Diuiſio p̄ma ſignoꝝ ꝑ nāle et artificiale
turale res q̄ ſtatiꝫ cū ꝓducta fuit ex natura ſua
hūit ſignificare aliud a ſe: ⁊ nō ex aliq̄ eiꝰ ipoſi
tiōe volūtaria poſt ſuā ꝓductionē. ⁊ tale ſignū
a ſolo ꝯditoꝛe nature hēt p̄ciſe ſuā ſignificatio=
nē de cōi curſu nāli. hoc mō dicimus fumū aut
cōbuſtionē eē ſignū ignis: ⁊ veſtigiū ſignū aīa
lis: ⁊ iridē in nubibꝰ ſignū ſerenitatis: halonē
ſignū pluuie: ⁊ cōſtellatiōes q̄ſdā celeſtes ſigna
zodiaci appellāt: ⁊ alia huiꝰ modi multa. Ecō
tra vero ſignū artificiale nō habet ex ſua prime
ua ꝓductione ꝙ ſignificet aliud a ſe: ſed potiꝰ ꝑ
liberā eiꝰ adaptationē poſtea factā ab hoīe vel
etiā adeo preter tñ cōeꝫ curſum nature. hoc mō
ſignificat circulus taberne ⁊ ſacramēta eccleſie
dei: voces humane: ⁊ bellica vexilla q̄ ſigna di
cunt̄ numeri ſcḋo cap̄. Signoꝝ aūt naturaliū Nāle ſignū triplex.
hāc dedit Thomas aq̄nates diſtinctionē. oīe
ſignū naturale vel eſt cauſa ſui ſignificati: vel
effectus eiꝰ: vel vtriuſqꝫ eoꝝ eſt eadē cauſa effe

ctiua. Primo modo ſtellarum celeſtium cōſtel
lationes: cōiūctiones ⁊ alij aſpectus ſunt ſigna
multaꝝ diſpoſitionū ⁊ varietatū aeris huiꝰ. pu
ta: caloꝛis: frigoꝛis: ſerenitatis: nubiū: vētoꝛū:
bone tēperiei: ⁊ peſtis: iuxta illud Geñ. p̄io de
luminaribꝰ ⁊ ſtellis: ſint i ſigna ⁊ tpa dies ⁊ an
nos: qḋ gloſa ibi exponit de varijs tpis muta=
tionibꝰ quo ad diſpoſitiōes aeris. Scḋo mō ve
ſtigiū eſt ſignū aīalis: fumus ⁊ cineres ſignum
ignis: ⁊ cruoꝛ ſignū occiſiōis: aut vulneratiōiſ:
⁊ ymago ſpeculi ſignū hoīs. Tertio modo iris
ſeu arcus celeſtis ē ſignū ſerenitatis vt dr̄ Geñ.
nono cap̄. halo ſignū pluuie aut ventoꝛū patet
in tertio libꝛo metheoꝛoꝝ: comete ⁊ alie iflama
tiones aeris ſunt ſigna peſtis. ⁊ phiſionomia fa
ciei vel manus hoīs eſt ſignū cuiuſdā natura=
lis inclinationis ⁊ innate paſſionis eiꝰ. eccleſia
ſtici. 19. ex viſu cognoſcit̄ vir ⁊ ab occurſu fa=
ciei cognoſcit̄ ſenſatus. ad hoc etiā allegāt illḋ
Job. 37. q̄ in manu oīum hoīum ſignat vt no=
uerint ſinguli opa ſua. ex quo dicto volūt habe
re licētiā ad iudicia chiromātie. ſed de hoc ali
as. Hec inquā tertio loco poſita ſigna nec ſunt
cauſe nec effectꝰ ſuoꝝ ſignatoꝝ: ſed vtraqꝫ eoꝝ
ſunt effectꝰ alicuiꝰ eiuſdē cauſe. oꝛdine tñ quo
dam. ſic ꝙ prioꝛ effectus eſt ſignū: ſequēs vero
eſt ſignatū. In exēplis eñ de iride halone ⁊ co
metis: cauſa tā ſigni q̄ꝫ ſignati eſt aliqua cōſtel
latio celeſtis q̄ prius ꝓducit ſignū vt halonem
quā ſignificatā pluuiā ⁊ ſic de alijs. Unde ta=
lia ſigna vocauit Ptholemeus ſcḋas ſtellas.
verbo. 13. cētilogij ſui dicēs. cū ſpherica vis ali
quid ꝓmiſerit: ſuper illud a ſcḋis ſtellarū teſti
moniū accipe. ſic exponit eū ibidē hali comēta
toꝛ eius. Sed de his naturalibꝰ ſignis ꝓ nunc
Artificiale ſignum duplex diuinū et humanum. ſatis erit dictū: qm̄ terius de quo intēdimꝰ nō
eſt ſignū naturale ſꝫ ad placitū inſtitutū. ¶ Si
gnum autē artificiale duplex inuenimꝰ. quod
daꝫ eſt diuinū adeoqꝫ inſtitutū: aliud eſt ſignū
humanū. Signa diuina ſunt legis dei ſacra=
mēta q̄ ſunt inuiſibilis grē viſibiles foꝛme repñ=
tatiue. Silr̄ figure veteris legi ferāt ſigna mi=
ſterioꝛū xp̄i ⁊ eccleſie xp̄iane. Itidē miracula
xp̄i: aplōꝛū: ⁊ ꝓphetarū ſigna vocant̄ diuina
tā in veteri quā in nouo teſtamēto. ſed nec iſta
diuina ſigna ſunt hic a nobis diffuſiꝰ ꝓſequen
da. dimittamus potiꝰ ea vſqꝫ ad theologicā fa
cultatē diuina ſacramēta tractantē. Signa hu
mana ſeu ab hoīe poſita etiā ſunt duplicia. q̄=
dā ſunt oꝛonalia: alia ſūt nō oꝛonalia. Nō oꝛo
nalia ſunt vt clangoꝛ tube: vexillū: circulus
Signum oꝛonale q̄d ſit. taberne ⁊ alia huiuſmodi vulgaria ſigna de q̄
bus nihil ad pñs. Oꝛonalia ſigna ſunt ipſe oꝛo
nes ⁊ earū ptes hoc eſt dictiōes vt hō: leo: q̄ ad
ꝓpoſitū nr̄m de teris optime faciūt. de his ergo

ſignis latius diſſeramus. Aduertēdū tñ ꝙ ſecu
rioꝛ modꝰ diuidēdi ſignū ⁊ liberioꝛ fuiſſet ſi ab
hac vltima ſignoꝝ diuiſione incepiſſemꝰ. ſic ꝙ
ſignū in cōi primo diuideret̄ per oꝛonale ⁊ nō
oꝛonale. ⁊ vtrūqꝫ mēbꝛoꝝ iterū diuideret̄ ꝑ na
turale ⁊ artificiale ⁊ cetera vt prius. nā illo mō
diuidēdo ſigna mētalia cōpꝛehēdiſſemus q̄ cū
ſint naturalia: etiā oꝛonalia ſigna eſſe cōſtat:
vt ſeptimo huius hebdomadis die adiſces. ſed
q̄a nōdū opus erat te his implicare q̄ difficul=
tatē hñt: cōſulto ſigna oꝛonalia ſic hodie tradi
mus ac ſi ſola vocalia ſigna eſſent oꝛonalia. ⁊
nihil refert ſi nūc ad ſolas voces ſignificatiuas
aduertas cū de ſignis oꝛonalibꝰ loq̄mur. A.
Uide mi Joannes ꝙ nō ſine cauſa tibi dixeriꝫ
magr̄m nr̄m opoꝛtune in principio diuiſiōis ſi
gnoꝛū nobis aduenisse. neſcio ſi ꝑcipis quā mi
ra ⁊ in audita de ſignoꝛum multiplicitate diſſer
uit ⁊ (qḋ ego pluris facio) oīa dicta ſua teſtimo
nijs tū ſacre ſcripture ⁊ eccleſiaſticoꝝ doctoꝛū:
tū etiā gentiliū philoſophoꝛū refferta cōpꝛoba=
uit. P. Sed nōdū vt opinoꝛ ad finē harū diui=
ſionū ꝑuenit: cū ea q̄ terio ſūt ꝓpꝛia adhuc nō
expreſſerit. M. Statim finis erit ſi me audieri
tis. P. Audiemꝰ libētiſſime. M. Signū itaqꝫ
oꝛonale (cū ad tres ſermociōales artes ſpectet) Signum oꝛonale triplex.
in tria primo diuidit̄ mēbꝛa. q̄ ſunt ſignū grā=
maticū: logicū: ⁊ rethoꝛicū. Hanc diuiſionē no
lo per diuerſas res ꝓcedere credatis (diximus
eñ has tres diſciplinas eſſe tres vias in idē ten
dētes hoc eſt in ſermonē quē hic ſignū oꝛonale
appellamꝰ) ſed per diuerſos modos eādē rē cō=
ſiderādi. vt ſit ſenſus diuiſiōis huiꝰ. ſignū oꝛo=
nale tripliciter cōſiderari pōt grāmatice: logi=
ce: ⁊ rethoꝛice: vt ſuperiꝰ iā late expoſuimꝰ: cui
libet predictarū artiū ſuas in ſermone aſſignā=
do ptes ſeu vices. Dimiſſis vero alijs duobus
mēbꝛis ꝓ nūc ſignū logicale (qḋ alias ſignū ꝓ
poſitionale dici ſolet) diuidit̄ per ſignū incōple
xum ⁊ cōplexū. incōplexū terim vocant: cōple= Signū logicale q̄ tuplex.
xum autē ꝓpōnem q̄ ex incōplexis cōſtituit̄.
Ecce hic eſt finis in diuiſione ſignoꝝ quātuꝫ ꝑ
tinet huic ꝓpoſito. Ex his itaqꝫ clara relinq̄tur
ſcḋa teri diffinitio. nā ſignū logicale ponit̄ vt ge
nus ꝓximū diffiniti: per qḋ cū alijs ſignis logi
calibꝰ terius dr̄ cōuenire. ſed incōplexū hēt lo=
cum dr̄ie cōtra ꝓpōnem. vt ſenſus diffinitiōis
ſit. ꝙ terius eſt ſignū oꝛonale cōſiderationis lo
gice: qḋ nō eſt ꝓpō vel ſignū cōplexū: ſed eſt ꝑs
cōſtitutiua eius. Et ſic patet eundē eſſe ſenſum
in his ỽbis: terius eſt ſignū logicale incōplexū:
⁊ in prioꝛibꝰ cū dicebat̄. terius eſt dictio aliquo
modo ſignificatiua. vel terius eſt pars ꝓpinq̄
oꝛonis. P. Aſpice: mi frater quē ſenſum preci=
pue intēdebat nr̄ preceptoꝛ in oꝛaciuncula illa

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA
GREDOS.USAL.ES

media de qua pcũtari fueramus obliti. tres igitur poterimus ibi diſtinguere teri diffinitiões. prime due ſunt grãmaticales p relatiuũ ſibi inuicẽ coherẽtes. tertia logicalis ẽ ab eis diſiunctiõe ſeparata. ſed in eis oib⁹ idẽ penit⁹ intelligimus vlʒ terminũ eſſe partẽ incõplexam orõnis logicalis. ſicut dictio eſt pars indiuidua orationis grammaticalis. A. Ea propter illa declaratio de parte orõnis optime locũ mediũ ſortita eſt q̃ſi vinciens duas extimas. nã ⁊ ad dictionẽ ⁊ ad terinũ (vt aiebã) cõuerti põt. M. Jã vero p iſtorũ ſignorũ cõplemẽto de ſignificare aliq̃d inſeramus oportet. cui⁹ etiã integrã determinationẽ in calce hui⁹ introductiõis die ſeptimo reperietis.

Significare quid ſit. Significare aũt põt ſic dſcribi. q̄ eſt potentie cognitiue aliq̃d aut aliq̃liter repñtare. Eſt aũt potẽtia cognitiua q̃libet res potẽs cognoſcere vel forma ſubſtãtialis ei⁹. primo modo deus eſt potẽtia cognitiua: ⁊ ois creatura ſpiritualis q̃ dr̃ intelligẽtia. Scdo mõ potẽtia cognitiua ẽ aĩa hois rõnalis: ⁊ ſilr aĩa ſenſitiua bruti. Repreſentare vero eſt rem aliquã preſentare ⁊ quaſi p̃ſentẽ facere cognoſcenti: ſcʒ quantũ ad ſuã ſilitudinẽ impreſſam potẽtie ab obiecto. Notificare aũt eſt aliq̃d notũ facere qd̃ eſt rei noticiam cauſare in potẽtia cognitiua. Erit ergo ſignificare potẽtie cognitiue notificare aliq̃d aut aliq̃liter: qd̃ ꝓpter ſincategoreumata dr̃: ſicut aliq̃d ꝓpter cathegoreumata.

Addit̃ vero in textu introductionis repreſentare natũ eſt: q2 in diffinitionib⁹ v̄ba nõ actum

Argumẽtum. ſed aptitudinẽ debẽt iportare. P. Dari poſſent ſigna aliqua q̃ nec aliq̃d nec aliqualiter ſignificant vt numerus: gens: exercitus ⁊ ſilia noia collectiua. A. Ecce q̃uo eſt a natura argumentatiu⁹ puer iſte.

Solutio prima. M. Tuus ille primus p̃ceptor in logica (quẽ dicebas heri) reſpõdiſſet vt oppinor q̄ vnũ quodq̃ taliũ noim aliquid ⁊ nõ aliqua ſignificet. q2 vt aiunt oẽ nomẽ vnum ſignificat vnũ. dicit̃ em̃. 4. methaphiſice q̄ non vnũ ſignificare nihil eſt ſignificare. P. Et q̃d eſt illud vnũ in exercitu ſcdm eos? M. Ordo bellãtium. quẽ ordinẽ ipſi dicunt eſſe vnã formã in multis hoib⁹.

Reprobatio eius. Sed dimiſſa hac phãtaſia tu tene q̄ nomẽ collectiuũ ⁊ etiã terin⁹ vlis plures res ⁊ nõ tm̃ vnã ſignificat. nec Ariſtoteles opoſitũ diceret: q̃ vbi ſupra loquit̃ potius de ratiõe ſignificãdi quã de re ſignificata.

Alia ſolutio verior. Legiſti inſup parũ infra i hac introductione q̄ in locutiõib⁹ ſciẽtialib⁹ ⁊ v̄ba abſoluunt̃ a tp̃e ⁊ noia a gñe ⁊ numero: itaq̃ nomẽ ſingulare ſtet idifferẽter p ſingulari ⁊ ꝑlurali ⁊ ecõtra. vnde aliq̃d in nr̃a diffinitiõe equalet huic diſiũcto aliq̃d vl' aliq̃. nullũ ergo eſt ſignũ q̃n ſignificet aliq̃d aut aliq̃liter vt pretẽdit nr̃a diffinitio.

Significare duplex. Significare vero dupliciter cõtingit: ſcʒ effectiue ⁊ formaliter. Effectiue ſignificat qd̃ rei noticiam aliquo mõ cauſat in potẽtia cognitiua. Formaliter autẽ nichil ſignificat niſi ipſamet rei noticia informãs potẽtiã. que a quibuſdã dr̃ etiã vitalis immutacio: q2 p illã potentia immutat̃ ad operationẽ vitalẽ (cuius modi eſt cognoſcere) exercẽdam. Unde ſcdm eos vitaliter immutare in re nil aliud eſt quã formaliter ſignificaret q2 vitalis immutatio eſt ipſa formalis noticia inherens potẽtie. de qua ſermo grãdis nobis reſtat ad finẽ huius introductionis die ſeptimo. Effectiue ſignificare diuidit̃ ſicut cauſa efficiens in principalẽ ⁊ inſtrumentalẽ. q̃ diſtinctio lʒ in multis locũ habeat ſignis: tñ in ſignificatione terminorũ ſic declarat̃. nã homo loquens aut ſcribẽs aliq̃d ſignificat effectiue p̃ncipaliter q2 eſt agens p̃ncipale in tali ſignificatione: ſʒ eius vox aut ſcriptura ſignificat inſtrumentaliter. eſt eni inſtrumentũ quo vtit̃ hõ ſignificans aliq̃d alteri: vt dr̃ tertio de aĩa ad finẽ. A. Ex his tuis dictis elucеſcunt nobis multa:

Contra rii tria. Primum. p̃mo q̄ terminus vocalis aut ſcriptus eſt ſignũ nõ naturale ſed arficiale ⁊ orõnale logicũ incõplexum ſignicãs inſtrumẽtalr̃ aliq̃d aut aliq̃liter potẽtie cognitiue. req̃ritur tñ ad hoc q̄ talis terminus poſſit ſignificare q̄ ſit iã nota ei⁹ impoſitio ad placitũ facta.

Scdm. Uñ ſeq̃tur ſcdo q̄ nunq̃ terminus ad placitũ ſignificãs poteſt cauſare primariã noticiã de re. ſed ſolum cauſat rememoratiuã noticiã eius qd̃ ſignificat: p̃ſuponit̃ eni primaria noticia cauſata in mẽte ab obiecto ſine huiuſmodi inſtrumẽtis.

Tertium. Tertio aparẽt multe diffinitiones teri ⁊ ſigni ab aliis date rep̃henſibiles multiplr̃. et ex multis vnũ ꝓferã exẽpluʒ que eſt diffinitio teri quã dedit ſolenniſſimus

Contra cardi[nalem]. cardinalis dñs petrus aliacẽſis: terinus inq̃t ẽ ſignum qd̃ ex impoſitiõe quã actu hʒ vel ex natura ſua potentie cõgnitiue eã vitaliter immutãdo aliq̃d aut aliq̃ vel aliqualiter natum eſt ſignificare. hec inquã diffinitio p̃mo eſt nimis p lixa: q2 diffinit terim p diffinitionẽ ſigni. Scdo eſt ſupflua: q2 ponit quedam ſine neceſſitate vʒ ex impoſitione vel ex natura ſua ⁊ qd̃ ſeq̃tur eã vitaliter immutãdo. itẽ qd̃ ſubdit̃ aliquid vel aliq̃ vel aliq̃lit̃. tertio eſt obſcura q2 ponit multa vocabula difficilia pueris incipiẽtib⁹ audire logicã. vt ſunt vitalis imutatio ⁊ potẽtia cognitiua q̃ vix poſſunt declarari: niſi multũ iam exercitatis in logica ⁊ phia. diffinitiones enim (vt docet Ariſtoteles i ſuoꝝ thopioꝝ lib. ſexto) debẽt eſſe clare breues: ⁊ ſuccinẽte quãtum poſſibile fuerit iuxta materiã ſubiectã. M. Tales ꝑfecto taliũ auctoꝝ diffinitiones ꝑlixe ⁊ p vocabula ſic exq̃ſita nouellis logice tirunculis caput obtũdũt: ingeniũ ebetãt: et memoriã cõfundũt. At ecõtra ois diffinitio ſuccincta breuis et venuſta oblectat audiẽtes: ⁊ facile docibilis apparet p̃mo aſpectu: quãtũcũq̃ poſt eam ſequat̃ prolixior declaratio. A. Propterea g̊ has tuas diffinitiones ⁊ introductiones pre multis alijs logicalib⁹ q̃s parriſiorũ ededit achademia cõmẽdandas iudicaueri: q̃m oĩa notatu digniora q̃ alij de ſignis: teris: et cõceptib⁹: de p̄dicatiõibus: p̄dicabilib⁹: et p̄dicamentis: de diffinitiõibus: ⁊ diuiſionib⁹: varijs ⁊ ꝑlixis docuere tractatib⁹: hic mira breuitate text⁹: et cõib⁹ ſapiẽtũ vocabulis: ac diuino quodã artificio pſtricta ſunt. M. Debemus nihilominus eis oib⁹ laudes et gr̃as multas. q̃m ex illo ſacratiſſimo fonte q̃cq̃d deguſtauimus emanauit. Jã vero hodie pauſandũ vobis erit filioli: vt vel ea q̃ interdiu accepiſtis: noctu apud vos remaſticare valeatis. ſua nãq̃ digeſtio ſcientijs nõ minus eſt neceſſaria quam cibis.

¶ Dies tertius de cathegoreumatibus ⁊ sincathegoreumatib⁹ q̃ſi ſegregãs ſteriles aquas: vt appereat fecũda ⁊ germinãs terre noſtre facies.

REgrede ſunt vobis

filij iam (q̃n ſopore ſatis reffecti eſtis) introductiõis vr̃e diuiſiones: quib⁹ vel maxie in matutino crepuſculo inſudãdũ cẽſeo.

Studium matutinũ laudatur. Cõſulit eni Ariſto. in echonomicis quẽlibet ſũmo diluculo ſurgẽ: q̃m et ad ſanitatẽ: ⁊ ad rei familiaris vtilitatẽ: ⁊ ad phie ſtudiũ ꝓdeſt quãplrimũ. cui hec ſufragat̃ medicoꝝ ratio: q̃m ſicut vigilia ⁊ cõtinu⁹ labor ſpũs ſenſitiuos reſoluũt ⁊ extenuãt: ſic iteꝝ q̃es et ſomnus moderat⁹ eos reſtaurãt. his g̊ refecti ſẽſus tũ ex̃iores tũ iteriores meli⁹ itellectui cõtẽplãti ſubſeruiũt excluſis iã a cerebro fumoſis nebulis. Expletis itaq̃ et abſolutis eſterna lectione teri diffinitiõib⁹ aperte ſig̃antib⁹ q̃ res ẽ terius: opus eſt vt etiã ſequẽtib⁹ diuiſionibus teriorũ varietates: multipliceſq̃ forme explicẽt̃ in reſiduis q̃nq̃ hui⁹ hebdomade dieb⁹. ita q̄ dies q̃libet duas ex decẽ p̃ncipalibus ſibi aſſumat diuiſiões.

Applicatio diei tertij. Earũ aũt p̃ma de teris ſincathegoreũaticis iſtãti diei martis hebdomadis tertio (i quo terra ab aq̃s maris ſterilib⁹ ſepata ⁊ diſcoopta deſcribit̃ vt ꝓferret herbã vrentẽ ⁊ afferẽtem ſemẽ lignũq̃ faciẽs fructũ iuxta genus ſuũ) optie accõmodat̃. nã teri ſincathegoreũatici nihil ſig̃antes q̃ſi ſteriles aq̃ p̃ria diuiſiõe fuerunt ſeparãdi ab alijs cathegoreũaticis: quorũ multiplicitas i alijs diuiſiõib⁹ q̃ſi t̃ra feraciſſima apparẽs ꝓducat nobis virẽtes herbas abſolutorũ ⁊ cognotatiuorũ cet̃arũq̃ varietatũ terminoꝝ: i q̃b⁹ ſũt radices ⁊ ſemia fere oĩʒ regl'aꝝ logices. vñ ẽt colligere poteritis ſolidã quãdã ⁊ ſecurã doctrinã q̃ſi lignũ faciẽs fructũ oĩʒ bonarũ diſciplinaꝝ iuxta gen⁹ ſuũ. Nã ex hac itroductiõe oĩʒ aliaꝝ ſciaꝝ cognitio vobis p̃parat̃. Mars itẽ cui dies hec tertia dicata ẽ: vim gñatiuã hẽre dr̃: roburq̃ belli ei⁹ gubernatiõi aſcribitur: qd̃ p vexilla ⁊ alia ſigna plurimũ dirigi hʒ. ſicut ẽt logice artificiũ i teris cathego. p̃ncipalr̃ cõſiſtẽs p ſincathegoreũatica ſigna multũ cõducit̃. Jnuocata g̊ p̃us diña illuſtratiõe ablutiſq̃ vr̃is ⁊ facieb⁹ ⁊ manib⁹: duab⁹ p̃mis iſtãter hodie vacate diuiſiõib⁹ p̃ncipalib⁹ itelligẽdis. A. Ergo mi iohes textũ p̃me diuiſiõis magiſtrale ſequẽs p̃ceptũ ſtati agredẽ.

Pria diuiſio teriorũ in textu. P. Teriorũ inq̃t aliq̃s ẽ cathegoreũatic⁹ ⁊ ali⁹ ſincathegoreũatic⁹ id eſt ſig̃atiu⁹ et cõſig̃atiuus. A. Cathegoreũa grece ſig̃atio ẽ latine: vñ ſincathegoreũa cõſig̃atio iterp̃tabit̃ a ſin qd̃ ẽ con: Et dr̃ ꝯſig̃atio q̃ſi iũcta cũ alijs vel ſiltane a ſig̃atio. ſed hoc ſtati plenĩ⁹ explicabit̃. Quare aũt iſte decẽ q̃s icepim⁹ vocent̃ diuiſiões: caꝝ octaua abũde ſatis apperiet.

Declaratio eius. tu vero mõ nomẽ diuiſiõis accipe cõfuſe p diſiũcta locutiõe. Et ſenſũ p̃me diuiſiõis ſic exp̃mere potis. q̄ ois terius mũdi vel ẽ ſig̃atiu⁹ vel cõſig̃atiuus: nec dabit̃ aliq̃s terius medi⁹ p abnegationẽ vtriuſq̃ mẽbri p̄dicti.

Argumẽtum. Licet nõnulli ponãt terios quoſdã mixtos pti cathegoreũaticos ⁊ pti ſincathegoreũaticos: vt ſunt oẽ: aliq̃d: nihil: ⁊ alij huiuſmõi:

Solutio. ſʒ ex quo tales teri p ſe ſũt ſig̃atiui: pp eos (lʒ includãt ſincathegoreũata) nõ infringit̃ nr̃a diuiſio. ꝓcede g̊ ad ei⁹ explicationẽ q̃ in textu ſeq̃tur.

Cathegoreumatic⁹ terius diſtinguit̃. P. Cathegoreũatic⁹ dr̃ aliq̃s terinus duplr̃. p̃io quo ad ſig̃ationẽ: ⁊ ſic cathegoreũatic⁹ terius ẽ q̃ aliq̃d aut aliq̃ nat⁹ ẽ ſig̃are: vt hõ. Et p oppoſitũ terius ſincathego. ẽ q̃ ſolũ ſig̃at aliq̃lit̃: vt ois. d̃ quo ſigno dicit Ariſtoteles ⁊ cet̃a. A. Dicũt cõiter logici q̄ ſig̃are ẽ in plus quã ſupponẽ. nã terius vbiq̃ ſig̃at hoc ẽ ſiue ſit in ꝓpõne ſiue ſeorſũ extra ꝓpõnẽ. ſed nõ ſupponit niſi i ꝓpõne alteri alligat⁹. hoc tu mõ ita crede alias ſcitur⁹. hinc g̊ locũ habuit hui⁹ vocabuli cathegoreũatic⁹ i duo ſig̃ata ptitio. nã terius ſolitarie exñs nec ꝓpõnẽ cõſtituẽs cognoſcit̃ eẽ cathegoreũatic⁹ vel ſincathegoreũaticus ex ſig̃ato ſuo: vt text⁹ quẽ legiſti declarat: Sʒ cũ terius i ꝓpõne fuerit eã ptialit̃ cõſtruẽs: diſiudicat̃ eẽ cathegoreũatic⁹ vel ſincathegoreũatic⁹ ex officio. vt explicat lr̃a ſequẽs. ſcʒ cathegoreumaticus terinus ſcdo dicitur: ⁊ cetera que ſequuntur. Uult ergo auctor nr̃ in hac prime diuiſionis ſua declaratione dicere: q̄ terminus aliquis cathegoreumaticus id eſt ſignificatiuus duplr̃ cognoſcetur. extra propoſitionẽ quidẽ et q̃n ſeorſum accipit̃: vt ſi aliquã rẽ aut res ſignificauerit: vt hõ: populus. in ꝓpõne ve-

ro ⁊ alteri adiūctus: ſi officiū aliqđ grāmatica=
le habeat: hoc eſt ſi terminus exiſtēs nomen fuerit
verbi pſonalis modi finiti ſuppoſitū: cognoſcit
in ordine ad aliū eē terminus cathegoreūaticus.
vt hō legit. ⁊ ſi talis terminus fuerit v̄bū: aſpicie=
mus ſi ſit appoſitū nois ſubſtātiui vel adiectiui
ſubſtātiuati in caſu nřō (q̄ rectus dr̄) poſiti: qm̄
tūc etiā dicet terminus cathegoreumaticus in or=
dine ad aliū vt pȝ in eodē exēplo. Alie autē par
tes orōnis nunꝙ̄ i ꝓpōne habēt hec officia: nec
dicunt teri cathegoreumatici ſcđo mō: niſi po=
nant loco nois aut v̄bi. vt pȝ de ꝓnoie ⁊ parti=
cipio. tūc eni dicerent quaſi noia ſubſtātiuata
que alias ꝓ adiectiuis noibꝰ reputarentur. vt
ego lego: et legēs mouet. partes v̄o indeclina=
biles nunꝙ̄ ſunt teri cathegoreūatici officio ni
ſi qm̄ materialiter ponunt. Eodē mō vult circa
declarationē teri ſincathegoreūatici ꝙ cognoſci
tur dupli͛. p̄mo ſi ſeorſum appareat ⁊ nullā rem
ſignificet. vt aliq̄s: ois: et: ad. qđ pȝ auctoritate
Ariſto. p̄mo lib. pihermenias dicētis ꝙ hec di=
ctio oīe qm̄ nō ſubſtātiuat nō eſt vle (de quo in
fra dicemus ꝙ dȝ eē terminus cathegoreūaticus) ſȝ
ſiḡat qm̄ vlr: ſuple tenet terminus cathegoreuma=
ticus cui adiungibilis eſt: vt ois hō: omne aial.
Scđo ſi in ꝓpōne poſitus nullū dictoꝝ officioꝝ
grāmaticaliū habuerit: vt diximus đ quattuor
partibꝰ indeclinabilibꝰ. etiā oia noia adiecti=
ua qm̄ nō ſubſtātiue accipiunt: vt hō albꝰ cur=
rit: ſilr ꝓnoia ⁊ participia non ſubſtātiuata: vt
ego fernandus lego: et iohānes legēs mouet. in
q̄bus exēplis iſti teri: albꝰ: ego: legēs: ſūt termi=
ni cōſignificatiui. i. nō ꝑ ſe habētes offm̄ ſȝ adiū
cti ſuppoſitis illarū orōnū tanꝙ̄ eorū determi=
natiōes. P. De iſtis noibꝰ adiectiuis: ꝓnoibꝰ
et participijs qm̄ ſubſtātiuant ⁊ qm̄ tenent pure
adiectiue: ꝓnoialiter aut participialiter: nō ali
ter (vt opinor) quā ſicut ex arte grāmatica didi=
ſcimus eſt ſentiendū. A. Neutiꝙ̄: ſed dicimus
ꝙ ſi tale adiectiuū: nomē vel ꝓnomē: aut parti
cipiū appareat i orōne ſine expreſſo ſubſtātiuo
noie qđ determinet: tūc ſubſtātiuat habetꝗ of=
ficiū ſuppoſiti in orōne ⁊ eſt terminus cathegoreu=
maticus. ſi vero ſuum ibi exprimeret ſubſtāti=
uum: remanet terminus ſincathegoreūaticus ſcđo
modo. P. In maſculina ḡ terminatione aut fe
minina adiectiuum ſubſtātiuari ꝯcedes eque
atꝗ in neutra. A. Dubitarūt multi de hoc: ſed
mihi ita cōcedendū videt. et quidē de partici=
pio hoc expreſſe ponit tuus nebriſſenſis libro. 3.
ſuarū introductionū in capite octauo. vide cō=
mētariū eiꝰ ſup genera pticipioꝝ quot ſūt? In
ſup ex dictis elicit manifeſte ꝙ noia ſubſtātiua
obliquorū caſuū oia ſunt ſcđo mō ſincathego=
reumata: q꜃ nullū duorū officiorū q̄ dicta ſunt

Sincathegoreūaticꝰ duplr dr̄.

Adiectiuū qm̄ ſubſtātiuatur.

Soluitur dubium.

exercere valēt in orōne: vt hois: hoiem: hoie. P.
Satis hoc cōſtat ꝑ p̄miſſa. vn̄ etiā colligo ꝙ ter
minus cathegoreūaticꝰ eſt q̄ rē aliquā ſiḡat: vl
qui ſuppoſitū aut appoſitū in orōne de v̄bo pſo
nali ⁊ modo finito eē cognoſcit. Sed terminus cui
nihil p̄dictorū cōuenit: ſincathegoreumaticꝰ eē
dicit. A. Et ſi ꝑmiſcere velis has varietates: rep
peries cathegoreūaticorū teriorū formas tres:
totidēꝗ ſincathegoreumaticorū. Eſt eni aliq̄s
terminus cathegoreumaticus ſiḡatione tm̄. alius
officio tantū: ⁊ alius ſiḡatione ⁊ officio ſimul.
Silr inuenit terminus ſincathegoreumaticus ſi=
gnificatiōe ſolū. alius officio ſolū: et alius offi=
cio ⁊ ſiḡatione ſimul: ⁊ hec tria alijs tribꝰ oppo
nunt ſigillatim ꝯparādo: p̄mū p̄mo: ſcđm ſcđo:
tertiū tertio. ſic ꝙ nullū cathegoreuma ſiḡatiōe
eſſe pōt ſincathegoreuma ſiḡatione. et nullū ca
thegoreuma officio ē ſincathegoreuma officio.
nullū etiā cathegoreuma ſiḡatione ⁊ officio eſt
ſincathegoreuma aliquo illorū modorū. cū hec
mēbra ꝑ affirmationē ⁊ negationē differāt: q̄ nō
poſſunt ſimul eidē cōuenire. Si vero fieret ꝯpa
ratio nō ſigillatim: ſȝ ꝑmutatim: ſcȝ refferendo
primū vnius trinitatis ſcđo alteriꝰ: ⁊ ecōuerſo:
cōincidere poſſūt ac idē ſiḡare. nā cathegoreūa
ſiḡatione qnꝗ eſt ſincathegoreuma officio. vt
adiectiuū nō ſubſtantiuatū: ⁊ caſus obliquus
ſubſtātiui nois: et aduerbia loci ⁊ tpis ⁊ multa
huiuſmōi. Itē cathegoreuma officio pōt eē ſin=
cathegoreuma ſiḡatione. vt v̄bū ſubſtātiuum
qđ eſt appoſitū nois ſubſtantiui. et de ipſo dicit
Ariſto. p̄mo pihermenias ꝙ hoc v̄bū eſt nihil
ſiḡat. vt ſtati allegabit i textu. P. Dabis de hoc
ſcđo aliud exēplū? A. Nullū aliud repperit. q꜃ i
poſſibile ē aliqđ nomē hēre offm̄ ſuppoſiti niſi a
liq̄d ſignificet. v̄ba etiā adiectiua oia cathego=
reūatica ſūt ſiḡatiōe: vel vt alij dicūt mixta ſūt:
q꜃ vltra ſiḡationē v̄bi ſubſtātiui qđ includunt:
addunt aliq̄d ſiḡando. vt audio: lego: ḡ vtroꝗ
mō cathegoreūatica ſūt. nā offm̄ ſibi vēdicāt in
orōne ꝓpt inclusionē v̄bi ſubſtātiui: qđ ē aut ſo
lū aut p̄ncipaliſſimū appoſitū. Sincathegoreu
mata v̄o tertij modi nullo alioꝝ modorū pñt eē
cathegoreūata: cuiuſmōi ſūt multa noia adie=
ctiua: oēs ꝯiūctiōes: p̄pōnes oēs: aduerbia plia
⁊ ꝓnoia nō ſubſtātiuata ſed pure ꝓnoialiter ca
pta. P. De pticipijs ḡ idē iudiciū facis quo ad
ſiḡationē ⁊ officiū ſicut ⁊ de noibꝰ adiectiuis. ſe
cus aūt de ꝓnoibꝰ. A. Ita expoſcit eorum mo=
dus ſiḡandi. Sȝ in ꝓnoibꝰ diſtinctiōe opus ē.
qm̄ ea oia q̄ diximus de ꝓnoibꝰ: i ſolis p̄mitis
vera ſūt. ſȝ ꝓnoia deriuatiua ſiḡatiōe cathego
reūatica ſūt. vn̄ noibꝰ adiectiuis ⁊ pticipijs an
numerari dñt. P. Cur tā varie đ ꝓnoibꝰ p̄miti
uis ⁊ đriuatis cēſes? A. Q꜃ p̄mitiua ꝓnoia nō

Tres ... me ca... gorem... ticorū ... cathego... reuma... rum.

Dubiū circa p̄dicta.

ſubſtātiuata ſȝ ſubſtātiuis noibꝰ adiuncta: vt
ego fernādꝰ: tu iohānes: ille petrꝰ: ſolū determi
nāt ea demōſtratiue aut relatiue ad certas pſo
nas. qđ nō eſt aliq̄d ſignificare ſȝ aliqualr. De=
riuatiua vero ꝓnoia quādoꝗ poſſeſſorē et nō=
nūꝙ̄ rē poſſeſſā ȝ etiā nō ſubſtātiuata ſiḡant. vt
ſi dicā hoc ē meū: vl tuus liber ē bonus. P. De
hoc ſignificare aliq̄liter nōdū ſatis explicitā cō
cepi noticiā: ſed expectandus eſt mihi p̄ceptor
noſter q̄ heſterno colloq̄o id policitꝰ ē ſe fore expo
ſiturū. mō ſatis eſt qđ ex dictis tuis de eo acce=
pi cōfuſe. Sȝ ante quā ad ſequētia v̄ba textus
procedas: vnus mihi circa illas ꝑmixtas ꝯpa=
rationes cathegoreūatū et ſincathegoreumatū
ſcrupulus incidit: de eo qđ dixeris nullū cathe
goreuma ſiḡatiōe poſſe dici ſincathegoreuma
ſiḡatiōe ⁊ ecōuerſo. qm̄ ille terminus ois vel oīe q̄
mō nihil ſiḡat: ſȝ ſolū aliq̄liter: pōt iponi ad ſi=
gnificādū celū. et ſic pōt eē cathegoreumaticus
ſiḡatiōe: q꜃ aliq̄d aut aliq̄ natus ē ſiḡare vt pȝ
ex diffinitiōe. Silē dubiū ſupra ꝯpreſſi circa dif
finitionē teri ⁊ ſigni. qm̄ ois dictio oiſꝗ vox vi
debat eē terminus. cū ois vox nō ſiḡatiua poſſit
ad ſignificādū aliq̄d aut aliq̄liter iponi. ois ḡ di
ctio aut vocabulū aliquō mō ſiḡare natum eſt.
vn̄ oē tale eſt ſignū ꝓpōnale incōplexū ⁊ ꝑ ꝯñs
terminus. A. Utrūꝗ argumentū vnica ſoluit di
ſtinctiōe. Cū eñ natū ſiḡare idē ſit qđ potēs ſi=
gnificare. Duplex eſt potētia alicuiꝰ vocis ad
ſignificādū vna remota altera ꝓpinqua. potē=
tia remota ē qua vox pōt iponi ⁊ ſic pōt ſignifi=
re. et de illa ꝯcludūt tua argumenta: ſed nō lo=
quit de ea nr̄ textus. Potētia ꝓpinq̄ ē illa qua
terminus ipoſitus ſed nō actualr̄ ſiḡans pōt actu
ſiḡare. hanc potentiā hn̄t dictiōes ſcripte quas
nemo legit: et voces dormientiū quas nullꝰ au
dit. De iſta ḡ intēdebat auctor nr̄ in ſuis diffi=
nionibꝰ cū dixit natū aut natꝰ ſiḡare: ſm̄ quā
potētiā nullū cathegoreuma ſiḡatione pōt eſſe
ſincathegoreuma ſignificatiōe neque ecōtra: ſcȝ
ex ipoſitione quā mō habet. Uerū eſt tm̄ ꝙ ple=
riꝗ logici noluerunt terim dicē niſi eum q̄ actu
ſiḡat. vnde in libris clauſis nullū eſſe terim ꝯce
dūt. et ꝑ ꝯñs nec verā ꝓpōnem plus quā in tuo
pede: et hinc nō formidāt aſſerē ꝙ i biblia ſigna
ta ⁊ cooperta nulla ē v̄itas. P. Iuramēta ḡ que
fiunt a criſticholis ſup librū euāgeliorū clauſū
nullius eſſent valoris. cū talia iuramēta initā
tur veritatibꝰ ibidē cōtentis q̄ ſcđm iſtos nulle
ſunt. A. Cōſequit neceſſario ex eorū dictis. niſi
euadāt dicētes ꝙ iuramēta talia nō ſupponūt
niſi veritates ibi cōtētas potētialr. P. Melius
ergo ⁊ ſecurius dicēdū ē ꝙ v̄ba in diffinitiōibꝰ
importāt aptitudinē et nō actū. vnde cū terminus
diffiniat eē dictio q̄ aliquo modo ſiḡat: eſt in=

Dubiū circa p̄dicta.

Solutio.

Duplex potētia termini ad ſignificādum.

Opinio extranea.

telligēdū in potentia ꝓpinqua: A. Hāc opinio
nē expreſſā volunt habere noſter auctor qui in
ſuis diffinitiōibꝰ poſuit vocabula potētie et nō
actus. ſ. ſiḡatiua ⁊ natū ſignificare. P. Iſte mo
dus dicēdi etiā mihi eo gratior eſt quo ſecurior
et liberior. ille vero alter tam periculoſus atꝗ
ſcandaloſus modus (vt ſuſpicor) ex ignorantia
huius regule logicalis de v̄bis in diffinitiōibꝰ
poſitis accidit ſuis auctoribꝰ: cū vocabula actꝰ
prope ſemꝑ in diffinitionibꝰ apponāt. A. Imo
quidā ex maximis logicis hāc defendūt fanta
ſiam. q̄ illud ꝯñs illatū de biblia nō reputāt ſcā
daloſum doctis viris. ⁊ ſi indoctis nouū inſol
tum horrendūꝗ videat: quos vt cecos iudices
ſpernūt. Habēt enim fundamētū i quadā alia
regula logicali ꝙ in teris cognotatiuis deficien
te cognotatione deficit ſuppoſitio: maxime vbi
denoiatio extrinſeca eſt. nā vt aiunt ſi ſcientia
aut virtꝰ moralis ⁊ theologica: q̄ eſt in mēte ali
cuius hois: diuino miraculo ſepararet ab eo et re
maneret ſine ſubiecto: nō amplius eēt ſcientia
aut iuſticia: aut charitas: q꜃ ſciētia ē qualitas
qua q̄s rem aliquā ſcit: et charitas ē diſpoſitio
qua aliq̄s ē deo charus ⁊ ſic đ alijs. In caſu aūt
poſito nemo ꝑ tales q̄litates ſciret: iuſtificaret:
vel deo charus eſſet: ḡ dicūt ꝙ ibi nulla eēt ſcia
iuſticia aut charitas. vn̄ etiā dicūt ꝙ ſpēs q̄ ap
parēt in ſacramēto eucharīſtie nō ſunt accidē=
tia panis et vini: q꜃ nulli ſubiecto accidūt. P.
Horreſco has ſubtilitates audire: malo enim
adduci in talibꝰ rudis et incōſuetus ꝑ cōia lo=
quētiū vocabula edoceri. ſed applica iſtorū fan
taſiam ad ꝓpoſitum de teris in quo ſumus. A.
Tace ḡ ⁊ audi. Et q꜃ terminus eſt nomē cognota=
tiuū denoiatione extrinſeca (dr̄ eñ terminus ſignū
quo iſtrumētaliter hō aprehēdit aliq̄d aliud vt
pȝ ex dictis) cōcludūt ꝙ vbi deficit talis ꝯdicio
nō ā pliꝰ eſt ibi terminus: vt de ſcia ſepata dicebat.
P. Relinq̄mus imaginatiōes iſtas q̄ capaci=
tatē meā excedūt. et ad ꝓpoſitū doctrine nr̄i p̄ce
ptoris cōuertamur. A. Curioſe tue q̄ſtiones ex
viuacitate igenij ſuborte me lōge a ꝓpoſito di=
uerterūt. P. Cui obſecro grāmaticali diuiſiōi
hec p̄ria terioꝝ diuiſio cōꝑabit: quo mihi itel=
ligibilior fiat ex p̄cognitis. A. Ei q̄ de ptibꝰ orō
nis declinabilibꝰ ⁊ idecliābilibꝰ ponebat: ana
logiā ⁊ ꝓportiōe ȝ hȝ ſatis bonā. qđ ei grāmaticꝰ
dictionē declinabilem appellat: ſilē eſt termino
cathegoreumatico apud logicū. ⁊ ecōuerſo ſibi
correſpōdēt dictio indeclinabilis ⁊ terminus ſin=
cathegoreumaticus. ⁊ ſicut illa eſt p̄ma diuiſio
dictionis aut partis orōnis: ſic iſta eſt p̄ma teri
particio. Nūc ergo ad textū ſequētē pge: ne p̄=
ceptor rediens nos vt heri de ꝓlixa mora in re=
bus facillimis arguat. P. In ꝓpoſito inq̄t de

Fundamētum eius.

Proportio grammaticalis.

Textus.

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA
GREDOS.USAL.ES

prima acceptione cathegoreumatici ⁊ ſincathe
goreumatici p̄cipue intēdēdū eſt. A. Quod eſt
propoſitū huius introductionis? P. Id titul⁹
capitalis explicat. ſ. in p̄mā partē logices intro
ductio deſeruiens p̄cognitioni q̄d eſt qd̄ dr̄ per
noia p̄cipua i ea poſita. A. Nō ergo mirū facit
ad hoc ꝓpoſitū ex tēſius inq̄rere d̄ officijs termi
norū in ꝓpoſitionib⁹: q̄rū cōſideratio ſcd̄am oc
cupat logice partē. Prima vero (vt ſepius tactū
eſt) de terioꝝ cōditionib⁹ varietatib⁹: de ordi
natione ⁊ cōparatione illoꝝ adinuicē cōtēplaꝛ.
que oia ex ꝓprijs eoꝝ ſignificationib⁹ cogno
ſci habent. ꝓpterea igiꝛ in ꝓpoſito harū intro
ductionū precipue intendendū eſt de ſincathe
goreumatico ⁊ cathegoreumatico terio ex par
te ſignificationis: ſicut de alijs ſequētibus ter
minorum varijs ꝓprietatib⁹. Quod vero ibi
ſubdiꝛ de terioꝝ ſincathegoreumaticoꝝ pluri
mis differētijs: ad maiorē declarationē teri ſin
cathegoreumatici facit. declaraꝛ eni vocabulū
aliqd̄ generale cōfuſum nō ſolū diffinitione ſed
etiā diuiſione: nā inferiora ei⁹ ſuā ſignificatio
nē particulariter exprimūt. Hec itaq̧ tā multi
plex ſincathegoreumatum ſubdiuiſio exēplis
aptis ſufficienter declarabiꝛ. Cum eni dico: hō
eſt aial: illud verbū eſt (vt ſupra dicebaꝛ) ē ter
minus ſincathegoreūaticus ſignificatione. P.
Clariſſimū eſt enim ꝙ per tale vocabulū ſeor
ſum auditū nullā rē hui⁹ mundi intelligimus
A. Si tñ hoc verbum ē in alio v̄bo includaꝛ vl̄
alteri dictioni apponaꝛ: cōſignificat eſtq̧ ideo
ſincathegoreumaticus. Diciꝛ autē terīnus cō
plexiuus q2 eſt vnitiuus p̄dicati cū ſubiecto in
propōne. et eadē rōne dr̄ copula: q2 alios terios
copulāt colligat ⁊ cōnectit. Sed apud grāmati
cos v̄bum ſubſtātiuum noiaꝛ: q2 ſubſtantiā rei
cuiuſlibet cōſignificat: vt petrus eſt: celū ē: co
lor eſt. idē eſt iudicium de ſuo ſinonimo exiſto.
Cetera v̄o oia v̄ba adiectiua dicunꝛ ab adijci
endo: q2 p̄ter ſubſiſtātiā aliq̄d aliud ſignificādo
adijciūt: vt petr⁹ legit: celū moueꝛ: color videꝛ.
ideſt: eſt legēs: eſt motū: eſt viſū. addūt ergo pre
ter exiſtētiā hec v̄ba act⁹ alios cōſequētes: vnde
etiā dici pōt v̄bū ſubſtātiuū alioꝝ v̄boꝝ funda
mētū. P. Ex his plana ē auctoritas q̄ ſtati alle
gaꝛ: de quo v̄bo dicit Ariſto ⁊ cet̄a. A. Et licet
textus ei⁹ plus habeat quā hic allegeꝛ (ait eniꝫ
ſi ip̄m ē purū dixeris: ip̄m q̄dem nihil eſt. cōſi
gnificat aūt quādā cōpoſitionē ⁊ cet̄a) tñ nō ad
diꝛ nec minuiꝛ aliq̄d in ſentēcia: q2 purū dr̄ ver
bū eſt qn̄ ſeorſum dr̄ ⁊ nō eſt ab alio v̄bo inclu
ſum: ⁊ tūc nihil eſt quo ad rē ſignificatā: q2 non
ſignificat aliq̄d: ſꝫ cōſignificat alijs teris adiū
ctum quādā cōpōnē. i. quorūdā extremoꝝ colli
gationē ⁊ vnionē: q̄ nec eſſe nec itelligi poſſet ſi
ne illis extremis. P. Affer iam exēpla de reliq̄s
ſincathegoreumatib⁹. A. Terīnus ſincathego
reumatic⁹ negatiuus ē hec dictio nō ⁊ alia q̄li
bet ſibi eq̄ualēs: que aduerbia negādi ⁊ nega
tiones dici ſolēt. vt minime: haud: nec: neq̧: ne
quaq̧: ⁊ cet̄a. Sed q2 negatio tripl'r ſe pōt habe
re ad terīm cui adiūgiꝛ: ideo diſtinguiꝛ triplex
negatio nō re ſed officio. vt negatio negās: pri
uans: ⁊ infinitans. de q̄bus ꝓpius ſermo eſt in
poſt predicamētis vbi de terioꝝ oppoſitionib⁹
agiꝛ. Cōiunctiones ⁊ ꝓpōnes ad cōſtructiones
trāſitiuas deſeruire null⁹ doct⁹ grāmatic⁹ am
bigit: vñ appellari poſſunt ſincathegoreumata
trāſitiua. Terīnus diſtributiuus ē dictio nihil
ſignificās: ſed faciēs terīm ſup quē cadit accipi
pro oibus ſuis ſignificatis copulatiue. vt om̄is
q̄libet: vterq̧: ambo. ⁊c̄. talia dicunꝛ ſigna vl'ia
vt ois hō: q̄libet equus. Sincathegoreumatic⁹
determiatiu⁹ ē terīnus nihil ſignificās ſꝫ faciēs
terīm cathegoreumaticū cui addiꝛ accipi pro
ſuis ſignificatis diſiūctiue. vt q̄dā: aliq̄s: alter
reliquus. ⁊c̄. que vocanꝛ ſigna ꝑticularia. vt q̄
dā lapis: aliq̄s bos. Cōfuſiuus terīnus eſt ſinca
thegoreuma faciēs terīm cui addiꝛ ſtare ꝓ vno
ſuo ſignificato indetīminato: vel ꝓ aliq̄ multi
tudine collecta. vt ſolū: ſolūmodo: tantū: tātū
modo: p̄ciſe: dūtaxat: ⁊ oēs qñ collectiue ſumiꝛ.
vt tantū hō currit: ⁊ oēs apoſtoli dei ſunt duo
deci. Et talis terīnus p̄poſit⁹ ſubiecto ꝓpōnis
facit eā excluſiuā q̄re ⁊ ſincathegoreūatic⁹ ex
cluſiuus dr̄. Exceptiuus terīnus ē rōne cui⁹ ꝓ
poſitio aliq̄ dr̄ exceptia. vt p̄ter: p̄terquā: niſi: ex
cepto ⁊ alia huiuſmodi. vt oē aīal preter hoiem
mouet aures. Reduplicatiuus terīnus ꝓpōnē
reduplicatiuā efficit. vt i quātū: ſcd̄m ꝙ: pro vt:
ea rōne. vt hō inquātū rōnalis eſt riſibilis. Ter
minus ſincathegoreūatic⁹ ꝓnoialis ē ꝓnomē
pure ꝓnoial'r captū: cuiuſmodi ſūt octo ꝓnoia
primitiua. vt: ego: tu: ſui: ille: ip̄e: iſte: hic: et is:
quoꝝ q̄nq̧ p̄ora dicunꝛ ꝓnoia p̄ſonalia. i. cer
tā p̄ſonā cōſignificātia: ille ⁊ iſte: hic ⁊ is: ſūt de
mōſtratiua alicui⁹ certe rei. vt iſte vel hic ē io
hānes: ille ē petr⁹. P. Exēplū hoc vltimū opor
tune dediſti: nā adeſt p̄ceptor nr̄ quē potuiſſes
demōſtrare veniētē. et eñ ꝓprio noie ip̄e vocaꝛ
petr⁹ ⁊ nō imerito: q2 p̄mi paſtoris eccl'ie chriſti
ane apoſtoli petri nō mō habitū exteriorē: verū
etiā animi q̄litatē magna ex parte emulaꝛ. A.
Et tamē in exteriore hoie vitā habet cū ceteris
coēm. ſꝫ mitte iſta fineq̧ faciam⁹ ſincathegoreu
matib⁹. Quinq̧ autē vl'ia ex dictis ꝓnoibus
relatiua ſunt maxime ille ⁊ ip̄e. vt petrus venit
et ille eſt noſter preceptor. P. Idem ergo prono
men pōt eſſe p̄ſonale demōſtratiuū ⁊ relatiuū:
ac per inde iſta diſtinctio nō pretēdit niſi diuer

De diuerſitatib⁹ ſincathegoreumatū.

De verbo ſubſtātiuo

De verbo adiectiuo.

De negationibus.

De ſign[is] vl'ib⁹ [et par]ticular[ibus].

De aliq[uis]…

De pron[o]minibus.

De rel[ati]uis.

ſas rōnes terminoꝝ. A. Verū ais. Occaſione
autē ꝓnoim relatiuoꝝ fit hic mentio de relati
uis grāmaticalib⁹ q̄ etiā ſignificatione ſinca
thegoreumata ſunt et de quorum numero ſunt
pronoia dicta relatiua. Relatiuū itaq̧ grāma
ticale eſt terminus ſincathegoreumaticus qui
additus alteri ſignificatiuo conſignificat illud
iam eſſe prius dictū. vt petrus venit et ipſe pe
trus eſt ſacerdos. Relatiuoꝝ taliū aliud eſt re
latiuū ſubſtantie: aliud accidentis. Relatiuū
ſubſtātie eſt cuius antecedēs eſt terīnus abſo
lut⁹ vel cognotatiuus ſubſtātiuat⁹: vt ille iſte.
Sed relatiuū accidentis habet ꝓ antecedente
terminū adiectiuū cognotatiuū vel abſolutum
iunctum cognotatiuo: vt qualis: quāt⁹. quoꝝ
vocabuloꝝ declarationē diuiſio ſequēs abun
de explicabit. Relatiuū ſubſtātie iterū diuidiꝛ
per relatiuū identitatis ⁊ diuerſitatis. Relati
ua ſubſtātie idētitatis ſunt ille: ipſe: iſte: idē: is
ſui: ⁊ cetera. Relatiua ſubātie diuerſitatis ſunt
vt alter: alius: diuerſus: ⁊c̄. Relatiuoꝝ itē ſub
ſtantie idētitatis quedā ſunt reciproca vt ſuus
ſui: ipſemet: ⁊c̄. Alia ſunt non reciproca vt ille
iſte: ⁊c̄. Cōſimiliter relatiua accidentis diuidū
tur ꝑ idētitatis et diuerſitatis. idētitatis: vt q̄
lis quātus: huiuſmodi. diuerſitatis vt alterius
mōi ⁊ cet̄a talia ſicut noſti iā ex gāmatica. M.
Doctiorē niſallor te reperiam mi iohannes de
tua ſiſus ſolertia qua nullū tempus tibi inani
ter fluere permittis. P. Totā hanc primā termi
noꝝ diuiſionē cū adiecta ſincathegoreumati
coꝝ multiplicatione textualiter exponēdo trā
ſegimus. quam ſatis mihi facio intelligibilē et
peruiā: niſi ꝙ de hac ſincathegoreumatū ma
teria altius aliq̄d traditurā tuā expectamus
ſapientiam. et hec vel ſola eſt cauſa ꝙ alteram
diuiſionē principalē hodierno exercitio deſti
natā noluimus intrare. M. Non parue vtilita
tis fuit te hoc ante meridiano ſtudio tantā ſin
cathegoreumatū turbā expediuiſſe et recte cō
cepiſſe: verū qñ altiora petis: tria preter hāc lit
terā de ſincathegoreumatib⁹ breuiter tāgemus
puncta. primū erit de ipſoꝝ ſignificatione. q̄re
ſciꝫ (cum terminus q̄libet ſit dictio ſignificati
ua) ſincathegoreumata dicanꝛ termini ſi nihil
omnino ſignificāt? Alterū de eo ꝙ ſepius audiſti
ea ſignificare aliq̄liter: nam hoc dicunt pluri
mi ſenciūt vero pauciſſimi. Tertiū ⁊ finale erit
de motiuo nr̄i intellectus ad formandū ſinca
thegoreumata. P. Horū trium ſecundū tantū
modo dubium me inquietū tenebat: qd̄ te docē
te audire optabā: alia duo nō aduertens: cū ta
mē illa minime dimittēda videanꝛ. His omni
bus bene digeſtis nihil in hac materia intactū
apparebit. M. Latiorē tamen coꝝ enucleatio
nem tēporum anguſtia nō admittit: cum reffe
ctioni meridiane alijſq̧ neceſſarijs actibus va
candū nobis ſit: nunc vero breuiter vt diximus
reſolutionē hui⁹ materie audies. qua bene ac
cepta ſi libroꝝ copia tibi occurrerit ſine alio p̄
ceptore vl'iora puncta oia facile ꝑpendes. Cir
ca p̄mum ergo dubiū ē vna opinio q̄ dicit om
nem terīm mūdi aliq̄d ſignificare: et ꝑ ꝯñs ſin
cathegoreumaticos terios nō bñ diffinitos eē
a multis per nihil ſignificare. q2 vt arguebatur
in ipſo dubio: videꝛ implicari cōtradictio ſi di
caꝛ aliquis terminus nihil ſignicās. ſeq̄tur eñ
ꝙ ſit ſignificans et nō ſignificās. P. Quā rem
queſo ſignicabit iſte terminus ois ſcd̄m dictam
opinionē? M. Reſpōdebūt ꝙ terminus ille eſt
ſincathegoreumaticus id eſt cōſignificatiuus
eo ꝙ ſeorſum nihil ſignificet: tñ alteri termino
puta homo adiunctus ſignificabit illud idē ꝙ
homo ſignificat. et ita conſignificat id eſt ſimul
cum alio ſignificat nō aūt ſolitarie. P. Oppor
tebit ergo cōcedere ꝙ ille terminus ois ſeorſum
et ſolitarie accept⁹ nō ſit terminus: et ſic d̄ quo
libet alio ſincathegoreumate. M. Seq̄tur ne
ceſſario ad ſuam opinionē. niſi euadāt ꝑ ſignifi
care in aptitudine ⁊ in potētia propinqua. A.
Euaſio ei⁹ nihil valet meo iudicio. qm̄ ſi iſto
rum terminorum hō ⁊ ois quilibet ſeorſum of
feraꝛ eis: de p̄mo cōcedent ꝙ eſt ſignificatiuus
in potētia ꝓpinqua: ergo de ſecūdo habēt illud
negare. M. Et iterū ſi illos terios cōiunctos in
libro clauſo poſueris: cōcedēt ꝙ ois ſignificat ex
adiunctione hois: qd̄ tamē nō eſt verū niſi i po
tentia illa propinqua: ſeq̄tur ergo ꝙ illis ſepa
ratis iſte terīnus ois nō ſignificabit in potentia
propinqua nec erit terīnus. Sed q̄cquid ſit de
illo ſigno ois et alijs huiuſmodi. tamen opinio
iſta nullā habet apparēciam de p̄poſitiōib⁹ cō
iunctionib⁹: ⁊ multis aduerbijs. q̄s enim bene
audiens ⁊ intelligens hanc loquutionē homo
et aſinus ad fontē vadunt: cōcederet ꝙ iſta cō
iūctio ⁊ aliquo mō ſignificat hoiem vel aſinum
aut vtrūq̧: ⁊ illa p̄pō ad ſignificet fontē. Inſup
Ariſto. loquēs de v̄bo ſubſtātiuo nō dixit ꝙ cō
ſignificat illud qd̄ ſua extrema inter q̄ cadit: ſꝫ
pocius ꝙ nihil ſignificat niſi ꝙ ꝯſignificat quā
dā cōpōnem quā ſine extremis nō eſt intellige
re. Idē etiā loquēs d̄ hoc ſigno ois palā dixit ꝙ
nō eſt vl'e logicū id eſt terīnus cathegoreumati
cus ſignificās rē cōfuſe: ſed cōſignificat qm̄ vl'r.
In quo textu habuit originē ⁊ fundamentum
opinio cōis q̄ dicit ſincathegoreumata nō ſigni
ficare aliq̄d ſed aliq̄liter. Hāc nos ſeq̄mur viā
que veriſimilior oſtēdiꝛ rōnib⁹ p̄dictis cū alijs
multis. P. Solue ergo argumētū illi⁹ opinio
nis de iplicata cōtradictiōe. M. Nulla ē cōtra

Tria dubia de ſincathegoreumatib⁹.

Ad p̄muꝫ dubium. Opinio cū ſuo fundamento.

Reprobatio eius p̄ma.

Secunda.

Tertia.

Quarta.

Quinta.

Alia opinio verior

VNiVERSIDAD DE SALAMANCA
GREDOS.USAL.ES

dictio in equiuoce dictis: ex quo affirmatio et
negatio nō ſunt de eodē. In ꝓpoſito autē ſigni
ficare dupl'r accipit̄ vnomodo general'r pro ſi=
gnificare ⁊ cōſignificare: et ſic ponebat̄ in diffi=
nitione termini ⁊ illo modo ois terminus eſt ſigni=
ficatiuus vt dictū eſt. Alio mō ſpecialiter ꝓ vt
diſtinguit̄ cōtra cōſignificare: et ſic nullus ter=
minus ſincathegoreumatic⁹ pōt eſſe ſignifica
tiu⁹: demōſtrato ergo ſincathegoreumate cōce
dimus ꝙ eſt ſignificās ⁊ ꝙ nō eſt ſignificās va=
riata illius participij acceptione. P. Clara eſt

Ad ſcōm dubium.

ſolutio: veni iā ad ſcōm dubium tam diu mihi
expectatum. M. In oi arte et ſcientia apparēt
quedā iſtrumēta artificū q̄ ſincathegoreumatū
gerunt ſilitudinariā ꝓporcionē: quare ex illoꝝ
modis cōcurrēdi ad opera artiū facilis erit ma

Exemplū primum.

nuductio tua ad noticiā ſincathegoreumatuꝫ.
Ante oia offert̄ exēplū de circulo āte tabernā pē
dente: in qua negociatiōe circul⁹ ille q̄ſi cathe=
goreuma vinū ſignificat. cui circulo ſi talis vel
color vel pānus vel ramus adheſerit: ad modū

Exemplū ſecundum

ſincathegoreumatis cōſignificabit vinum illō
eſſe ꝓ eccleſiaſticis ſolū aut pro nobilibus. Si
mile ē videre in q̄libet alia mercatoria arte pro
diuerſitate regionū ⁊ mercimoniaꝝ. maxime i
arte cōi numerādi apparet dr̄ia litteraꝝ nouē

Exemplū tertium.

ſignificatiuaꝝ a decima non ſignificatiua q̄ ci
fra dr̄ ad modū ſincathegoreumatis. Sed in fa
ctibilib⁹ notabilis mihi apparet ad ꝓpoſitum
ars figuli q̄ ex eodē luto p̄mo vaſa q̄dam p̄nci
paliter intenta venalia format. deinde ad illoꝝ
debitā in furno collocationē vt coquantur alia
inſtrumēta (ſi vnq̄ꝫ talia vidiſti) interiecta po=
nit. que etiā pariter cum vaſis decocta ad nihil
vltra valitura abiciunt̄. P. Vidi ſepius in do
mo figuli hec puerulus admirās. quoꝝ inſtru
mētoꝝ alia plana ſunt inſtar tabulaꝝ: alia ob
longua ad modū ſagitaꝝ: alia ſicut tripode: et
alia aliter diſpoſita ꝓ diuerſis ſuis vtilitatib⁹
M. Vaſa ergo fictilia que vendunt̄ ab artifi=
ce poteris in illa arte cathegoreumata vocare:
cetera autē dicta inſtrumēta: ſint ibi ſincathe=
goreumata. Dimiſſis nunc breuitatis grā exē=

Exemplū quartum.

plis multis artium fabrilū. ſ. lignarie: ferrarie
erarie: argentarie: ⁊ aliarum que quotidie ti=
bi iꝓmptu eſſe poſſunt: aſcendamus ad eccle
ſiaſtica ſacramēta in quib⁹ ea que ſunt de ne=
ceſſitate ſacramenti (vt ſunt in babtiſmo aqua
et in eucariſtia panis ⁊ vinum cum debita for
ma verboꝝ) vocemus quaſi cathegoreumata.
Alie v̄o cerimonie q̄ ad ſolēnitatē magis quā
ex neceſſitate ſacramenti fiunt: velut ſincathego
reumata iudicāda ſunt. Itidē in horis canoni
cis hymni ⁊ pſalmi lectiōes ꝓphetaꝝ ⁊ apoſto
loꝝ p̄ncipalia ſunt vt cathegoreumata: ſed in

uitatoria: antiphone: ⁊ v̄ſus acceſſoria quaſi
ſincathegoreumata ⁊ ꝓpter decorem coordina

Exemplū quintum.

ta. Aliud ſil'e noſtro deſeruiens ꝓpoſito ponit
Ariſtoteles in ſua methaphiſica vbi ſubſtātiā
dicit eſſe ens: accidētia vero noluit entia dice=
re: ſed aliqualiter entia q2 ſunt entis p̄ncipalis

Exemplū ſextum.

id eſt ſubſtātie diſpoſitiōes ad agēdum vl' paciē
dum. Quē Ariſtotelē imitari volentes ſcotiſte
et formalitates quaſdā cōcedentes tam in deo
quā in creaturis: nolūt eas appellare res ſꝫ rea
litates: cuiuſmodi ſunt intellect⁹: voluntas: ſa
pientia: bonitas: et idee creaturaꝝ in deo: atq̄ꝫ
proprie paſſiones: ⁊ p̄ncipia indiuiduantia et
potentie aie in creaturis. P. Ex tāta exemplo=
rum turba tria mihi faciliora: de circulo taber
ne: de arte figuli: ⁊ de accidētib⁹ cum ſubſtātia
ad ſignificationē ſincathegoreumatū ſpeciali⁹
adapta. M. Et horum trium primum in hac
re aptiſſimum videt̄: cum ſigna ſignis facilime
applicari poſſint. Hoc itaq̄ꝫ circuli exemplo be

Applicatio primi exempli

ne tibi expoſito: alia oia vel ſolus ipſe ptracta=
bis. Cum ergo circulus ille taberne vt aiebā vi
num ſignificet vt cathegoreuma aliq̄d ſignifi=
cās: nulli dubium q̄n etiā folia hedere circuluꝫ
adornātia ſigna dicēda ſint. nō ſic tn̄ ꝙ rem vl=
lam ip̄a ſignificēt in hoc caſu: ſed q2 illis ꝑſen=
ſum in circulo aprehenſis. intellect⁹ dirigit̄ ad
cognoſcēdum vinū illud circulo ſignificatum
ſic vendi ⁊ nō aliter. et ꝓpterea folia iſta nec ſi=
gnificant aliq̄d nec aliqua ſed aliq̄liter. hoc eſt
mouent intellectū ad cognoſcendū aliqualiter
rem qualiter prius eam nō cognoſcebat ſed ali

Ecce q̄ʒ ſignificant aliq̄liter.

ter. Et iſto modo termini ſincathegoreumatici ad=
iecti cathegoreumaticis faciunt ꝙ intellectus
aliq̄liter cōcipiat rem ſignificatā per terim ca=
thegoreumaticū qualiter ſine illis nō cōciperet
eam ſed aliter. cum eñ audis ꝙ hō currit ſta=
tim cōcipis hoiem vnū vel alium velociter am
bulantes. ſed cum dr̄ iſte homo currit: iam te
determinas ad certū hoiem demōſtratū vt fer=
dinandū rōne ſincathegoreumatis adiuncti.
Si vero tibi enunciaret̄ ꝙ ois homo currit: tūc
diffunderes tuū itellectū vniuerſal'r ſup quoſ=
cunq̄ꝫ hies copulatiue: iuxta Ariſtotelis ſentē
tiā ꝙ oīe ſignificat q̄ñ vniuerſaliter ſuple cō=
cipit̄ res ſignificata p terim cui addit̄ tanq̄ꝫ ꝓ=
prium eius adiectiuum. Sil'r cum audieris ꝙ
homo eſt rōnalis: illico intelligis ꝙ res ſignifi=
catā p ſubiectū homo eſt illamet quā ſignificat
predicatū rōnalis ⁊ non alia ab ea: ⁊ hoc ꝓpter
copulā ꝓpoſitionis q̄ vt dicit Ariſto. ſignificat
cōpoſitionē ſuple extremoꝝ terminorum: id eſt
vnionē illoꝝ in eadem re ſignificata (qd̄ verum
eſt q̄ñ ipſa copula non eſt impedita negatione
precedēte) quam inq̄t cōpoſitionem ſine extre=

mis nō eſt poſſibile itelligere. q2 copula nihil
ſignificat intellectui ſed tm̄ extrema ſignificāt
rē in q̄ vniunt̄ p copulā. Eodē mō eſſet dicēdū
in alijs ſincathegoreumatū varietatibus q̄ tuo
ſint exercitio relicta. P. Sufficiūt mihi predi=
cta. ex quib⁹ accipio te velle ꝙ ſincathegoreu=
matici termini primo: nullā rem intellectui ſignifi=
cant: ſꝫ circa res ſibi alias ſignificatas moueāt
ipſum ad ſic vel aliter intelligendū. ⁊ hoc eſt ea
ſignificare aliq̄liter: vti de hedera circulo taber
ne appēſa optime declaraſti ꝙ ipſa vinū nō ſi=
gnificat ſed poti⁹ circa vinū circulo ſignificatū

Applicatio aliorū exēplorum

aliq̄liter cōſignificat. Et potuiſſes meo iudicio
nō ꝓhibēte ꝓlixitate ſilitudinē artis figuli ſic
aplicare ꝙ inſtrumenta ab eo facta ex luto nō
ſūt vaſa: ſꝫ aliq̄liter ſe habēt ad vaſa: ⁊ ciſra i al=
goriſmo non eſt numerus ſed aliq̄liter ſe habet
ad numeros. Item in. 3. exemplo potuiſſes di=
cere ꝙ accidentia nō ſunt entia ſed aliqualiter
diſponūt entia id eſt ſubſtātias: ſicut ſincathe=
goreumata aliq̄liter ſignificāt circa ſua cathe=
goreumata: et hoc eſt illa cōſignificare ſcdm vo
cabuli greci interpretationem. M. Clariſſime
hec cōcepiſti. Trāſeo ergo ad tertiū dubiū niſi

Examinatio alteri⁹ opinionis

aliq̄d velis addere. P. Nō ſum expers formidi
nis circa opinionē illā que tenebat ſincathego
reumata aliq̄d ſignificare. q̄ñ oia que in reſo=
lutione hui⁹ ſecundi dubij attuliſti poterūt ſi=
ne offenſione dicte opinioni cōcordare. imo q̄=
buſdā verbis mutatis eādē multū corroborare
M. In hac materia bone fili nemo eſt q̄ plenā
certitudinē habēat ſine formidine. nā et oppo=
ſitā tenentes opinionē etiā formidāt ne forte no
ſtra via ſit verior. ſicut dixerim tibi veriſimilio
rem eſſe mihi iſtā tum ex auctoritate Ariſtote=
lis: q̄ expreſſe dicit ꝙ hoc v̄bum eſt nihil ſignifi
cat ⁊ hoc ſignum ois nō eſt vniuerſale: ac ſi di=
ceret nō ſignificat aliq̄d ſed aliq̄liter q̄ñ vni=
uerſaliter: tum ex rōnib⁹ pri⁹ factis quib⁹ etiā
hec aducia t̄. q̄ñ hoc verbū eſt vel hoc ſignum
ois in quacūq̄ꝫ locutione ponat̄ ſemp eādē re
tinet ſignificationē ex vnica ſua impoſitiōe ex
quo nō equiuocat̄: hoc aūt non eēt poſſibile ſe=
cundū illā opinionē. nam cū dico ois homo eſt
aial: quodlibet illoꝝ ſincathegoreumatū conſi
gnificaret hoiem: et cū iterū dico ois lapis ē in=
animat⁹: iam cōſignificaret lapidē: et ſic tene=
retur equiuoce qd̄ nullus doct⁹ concederet. P.
Diminuit ꝑfecto ex magna parte formidinem
meā ꝓbabilitas hui⁹ rōnis: quia alij cogerētur
admittere oēs terios ſincathegoreumaticos eē
equiuocos cōtra ſententiā oīm grāmaticoꝝ: q̄
nullā fecerūt equocationē i verbo ſubſtantiuo
eſt: neq̄ꝫ in iſta cōiūctione et: vel iſta ꝑpōne ad:
aut iſto aduerbio certe: alijſq̄ꝫ plurib⁹ dictioni

bus ſincathegoreumaticis. M. Eſt vnus do=

Johānes dorp.

ctor non minimus logicoꝝ q̄ opinat⁹ eſt hoc ꝓ
nomē demōſtratiuū iſte equiuoce teneri in his
duab⁹ locutionib⁹ iſte homo legit: iſte aſinus
currit: et ſil'r poſſet dici de alijs ſincathegoreu=
matib⁹ oibus. P. Mihi nō placet illa opinio.

Ad dubiū tertium.

Dic ergo de. 3. dubio. M. Dubitarūt multi quo
nā pacto intellect⁹ hois (qui ſine obiecto cōcau
ſante nullā noticiam parere ſufficit) terios mē=
tales ſincathegoreumaticos poſſit formare q̄=
bus ſubordinent̄ in ſignificando termini vocales ⁊
ſcripti ſincathegoreumatici. A. Cōmune dictū
allegatur ab Aug. ꝙ ex obiecto ⁊ potētia parit̄
noticia: merito ergo incidit dubium ſi termini ſinca
thegoreumatici nihil ſignificāt: quomō vale=
bit nr̄a potētia intellectiua ꝓducere terim mē=
talē ſincathegoreumaticū: qd̄ eſſet ꝓducere no

Opinio cū ſuo fundamento.

ticiam qua nulla res cognoſceret̄. M. Ea pro=
pter Gregorius ariminēſis negauit ſincathe=
goreumata mētalia: ſed loco eoꝝ cōceſſit eſſe in
mente quaſdā oſ̄ones vel noticias cōplexas q̄=

Alia opinio verior

bus ſubordinant̄ ſincathegoreumata vocalia
et ſcripta. Sed nō obſtāte predicta ratione: via
cois logicoꝝ quā ſequimur ponit terios ſinca=
thegoreumaticos tam in mēte quam in voce ⁊
ſcriptura. P. Tota hec dubitatio vt video ſtat
circa terios mētales ſincathegoreumaticos ex
quibus pendent vocales et ſcripti. cum illi ad
explicādū iſtos ſint impoſiti: Eduſcere ergo no
bis ſi placet q̄ūo non obſtante ſuperiore argu=
mento intellect⁹ poſſit ſine obiecto formare hu
iuſmodi noticias ſincathegoreumaticas. M.
Non format eas ſine obiecto aliquo mō cōcur
rente: ſed alio mō quā cōcurrat ad noticias ca=
thegoreumaticas: in quib⁹ obiectū imediate
concauſat ſicut pater generās ⁊ partialiter cō=
currendo cū intellectu (qui eſt alia cauſa par=
tialis ſicut mater cōcipiens) at in notionib⁹ ſin
cathegoreumaticis obiectū mediate cōcurrit
hoc pacto: q̄ñ formatis terminis cathegoreu=
maticis ab intellectu cū obiecto: intellect⁹ in=
diget cōponere varias oſ̄ones afirmantes aut
negantes de reb⁹ illis quarū ſunt noticie: hac
igit̄ neceſſitate duct⁹ potuit ingeniare act⁹ in=

Declaratio exēplaris i mecanicis artibus.

telligendi ſincathegoreumaticos multiplices
pro diuerſitatib⁹ oſ̄onum mētaliū. P. Bonus
hic modus dicēdi videt̄: ſi ipſum aliquib⁹ ex=
emplis apertiorē effeceris. M. Artes mecanice
oēs palam nobis exemploꝝ copiam miniſtra=
bunt: ſi aduerterimus qnr̄i temporis artifices
ſuis predeceſſorib⁹ policiores ſubtiliores: et a=
giliores cōprobant̄ fere in cūctis artib⁹. teſtant̄
hoc antiqua edificia modernis ꝯparata veſtiū
etiam tam eccl'iaſticarū quam laicalium me=
liores moderne forme: agriculture nūc facilior

vſus:et tandē artis impreſſorie libroꝝ que nūc pollet ſup antiq̄orem grādis melioratio ⁊ magna facilitas. Cum enim poſteriores artifices a ſuis p̄ceptoribus nō didiſcerint artes ſuas niſi groſſo illo et rudi laborioſoq̄ꝫ modo: vt ratio cōtinui laboris dedit itellectū: vt remedia multa inſtrumentorū alleuiantiū excogitarent̄: et ſic(teſtāte Ariſtotele)tempus horū repertor fuit bonus: cū per tēporis ſucceſſionē artium facta ſint incremēta. Ecce ꝙ intellectꝰ hois eſt potēs multa alias nō viſa ingeniare: maxime occurrente ſibi aliqua neceſſitate. P. In oībus tamē his exemplis nō deeſt intellectui obiectū motiuū imediate cōcurrens. quale nō dat̄ in ſincathegoreumaticis notionibꝰ. M. Si ſubtilius cogitaueris reperies in hoc nullā eſſe dr̄iam inter dicta exempla ⁊ exemplatū. Quid vero dices de noticiis rerū impoſſibilium quas intellectꝰ ſine obiecto format. vt d̄ chimera: hircocernno: et aliis huiuſmodi? Accipe tn̄ aliud ſil̄e circa terioꝝ mentalium formationē. cōſtat manifeſte(ſi audiſti)ꝙ ariſtoteles negat illas res vniuerſales quas Plato ponēs gn̄a: et ſpecies: vel ideas vocabat. et tn̄ nō negat ſed admittit terminos cōes q̄ ſunt genera: ſpecies: et dr̄ie. Si ergo quereret̄ in doctrina Ariſtotelis: qūo poteſt formare intellectꝰ cōceptꝰ vl̄es: nullis exiſtentibus rebus vl̄ibus quoꝝ ſint noticie: reſpondebunt oēs docti peripatetici allegando virtutem intellectus nr̄i qui pōt ex noticiis ſingularibus immediate acceptis a rebus: abſtrahere alias noticias vniuerſales ad quaꝝ ꝓductionē res obiecte ſolum cōcurrūt mediate. ſ. per noticias ſingulares preuias: ſil̄e eſt de ſincathegoreumatibus preſuppoſitis cathegoreumatibꝰ. A. Optimum fuit hoc exēplum in ꝓpoſito ⁊ dubii huius elucidatiuū. Sꝫ vt mihi apparet alia duo maxima dubia in ph̄ia inde ſoluunt̄: p̄mum ē de naturis cōibus quas multi peripateticoruꝫ ſtabilire nitunt̄ ſub certa dr̄ia ad ydeas Platonis. et hec(vt dicunt)ſunt terminorū cōium ſignificata adeq̄ta: nō autē res ſingulares. Secūdum dubium eſt ſup ꝓlogum phiſicorū apud Ariſtotelē vbi grandis eſt doctorū cōtrouerſia de p̄mo cognito apud nr̄m intellectum incipiētem cognoſcere in puericia hois. M. Subtilit̄ elicis correlaria illa duo. nā ꝓpter terios cōes nō eē fingendas res vl̄es: aperte docuit Ariſtoteles p̄mo libro ſuoꝝ poſterioꝝ. vbi terios cōes ex quibꝰ fiunt ꝓpōnes neceſſarie de oi: et per ſe et ſcd̄m ꝙ ip̄m: fatet̄ eſſe neceſſarios ad habendum ſcientiam d̄ rebꝰ: nō autē res ſignificatas vniuerſales. ſpecies inquit eē aut vnū aliq̄d extra multa nō neceſſe eſt ſi demōſtratio erit. eē tn̄ vnum d̄ multis verū dicere neceſſe eſt. nō enim

Declaratio ſincōceptibus.

De teris cōibus.

Duo phiſicalia dubia.

Solutio primi.

erit vniuerſale: ſcꝫ poſterioriſticum: niſi hoc ſit vlꝫ vnum p̄dicabile de multis. Itē ꝙ p̄me noticie quas intellectꝰ format in puericia ſint ſingulares nō vl̄es: expreſſe dixit idem in p̄mo libro de aīa vbi aīal inq̄t vniuerſale quo ad rē ſignificatā cōem nihil eſt: ſed quo ad cōceptum cōeꝫ poſterius eſt. A. excedunt iā iſta pueri huiꝰ capacitatē. bonū ergo erit optime p̄ceptor ſi dignū duxeris finē facere his teris ſincathegoreumaticis: et parump tue neceſſarie reffectioni corporis indulgere. nā meridiano nr̄o circulo iā ſol proximus eſt. Nos vero finito prādio alterā hodierni exercitii particionē aſſumemus. M. ſic tn̄ vt inter cibum ⁊ hoc exercitiū ſpeculatiuum notabilis quedā tēporis pars fluat: ne digeſtionis neceſſarie actus impediat̄ ac perinde corporis bona valitudo minor fiat. Nā aīe noſtre virtus finita ⁊ non magna cū vni operi maxime intellectuali intēderit: circa alia opera vt remittat̄ neceſſe eſt. A. Salubre hoc documētum a peritiſſimis medicis ⁊ accepi ⁊ obſeruaui ferre ſemp. ¶ M. Grande et ſpecioſum valde exēplar tocius nature corporalis oculis nr̄is mōſtratū eſt dilectiſſimi mei: quo dirigit̄ humana induſtria nō ſolū in operibꝰ artium(de quibus dicit Ariſto. ꝙ ars imitatur naturā)ſꝫ etiā in moribꝰ ⁊ actibus virtutum ſpiritualium in quibꝰ eſt vita aīe rōnalis. Nam ex ipſis nature operibꝰ ſumi poſſunt exēpla multa nr̄is valde cōpetentia moribꝰ. ſiquidē diuine ꝓuidentie largitas ſic hoi corpora hec inferiora ſubiecit: vt eidem nō modo in ſubſidium adeſſent infirmitatis: verū etiā vt ⁊ documētum p̄berēt veritatis: et i exemplum ſibi fierēt bonitatis. Hāc autē cōſuetudinē ille magnus doctor Gregoriꝰ nazanzenus ſibi fecerat: vt quicq̄d horū corporalium eius oculis extius occurreret: interioribus aīe virtutibꝰ adaptaret. mos inq̄t mihi eſt ad me ipſum ſingula queq̄ꝫ reuocare et aīe moribus adaptare qd̄ videt̄ i oculis: et oculorum viſio fit mihi mentis eruditio: Tāti ergo huiꝰ viri exēplum ſumentes iam diurno edulio refecti venite dilecti egrediamur foras luſtraturi agros vt videamus ſi flores fructus parturiūt. Nam flores dici poſſunt oēs iſte ſenſibiles creature dei q̄ mundū adornant. vlꝫ plante: et cuncta vegetabilia: aues ⁊ volatilia: beſtie terre: et marina natatilia. tunc aūt flores iſti fructꝰ parturiunt in aīa nr̄a: cū ex iſtis ad ſpiritualem vitam ꝓficimus. vnde ⁊ dn̄s in euangelio cōſiderate inquit lilia agri: videte ficulneam ⁊ oēs arbores. reſpicite volatilia celi. et p beatū Iob dicit. Interroga iumenta terre ⁊ docebūt te: volatilia celi ⁊ indicabūt tibi: loquere tre ⁊ reſpōdebit tibi: ⁊ enarrabunt piſces maris. tūc enim

Solutio ſecunda.

Cōtēplatio doctrine naturalis.

iſtas creaturas interrogamus: cū caꝝ naturas ſubtiliter indagamus: interrogate v̄o reſpōdēt loquūtur ⁊ docēt nos: cum ex earū cōſideratiōe percipimus q̄liter nr̄os actus cōponere debeamus. P. O vtinā tēpus daret̄ optime ſernāde quo particulatim iſta mihi ſuggereres ibecillitati atq̄ꝫ inertie huius pueritie decentibꝰ cōſulens exemplis. A. Virorū grauium officiū mi frater ab adoleſcente minime req̄ras: ſed cōfide in dn̄o q̄ tali p̄ceptori te ſubdidit a quo talium plurima ꝓ ſuo loco et tēpore quā feliciſſime accipies. Sed heu iam aliquādiu foris euagati ad domū regrediamur ſcd̄e terioꝝ diuiſioni vacaturi. P. Id iam expoſcit tēporis lapſus. qm̄ adueſperaſcit et declinat dies. A. Scito ergo ꝙ ſequētes diuiſiones ſeptē in hoc differūt a p̄ma predicta: ꝙ illa diſtinguebat terios ſeorſum acceptos: iſte vero ſunt de teris ad aliq̄d cōparatis. Duplex aūt fieri pōt alicuiꝰ teri cōparatio: altera ad ſuū ſignificatū alia ad alteꝝ teriꝫ cui in orōne colligat̄. Hec itaq̄ꝫ diuiſio ſcd̄a hodierna primā teriorum cōparationeꝫ explicat: alie vero ſex cōparationē vēdicāt ſecundā. due autē vl̄ame vlꝫ nona ⁊ decima cōtra priores octo ſeparande ſunt. Et q̄r ex predictis tibi ꝑſuaſum exiſtimo ſincathegoreumata nullū habere ſignificatū ad qd̄ poſſint cōparari: ꝯn̄s eſt hāc ſecundam diuiſionem ad terios cathegoreumaticos tantūmodo ꝑtinere: cum ſex aliis ſequentibus que hāc p̄ſupponūt. P. Clara ē modo lr̄a iſta: terioꝝ cathegoreūaticorū in cōparatiōe ad ſua ſignificata duo ſūt modi p̄ncipales. A. Quaſi diceret due ſunt diuerſitates ⁊ dr̄ie terioꝝ iſtoꝝ quas ſignificāt iſta duo vocabula terinus abſolutus et terinus cognotatiuus: q̄ ſunt vt due huius gn̄is ſpecies ſcꝫ termini cathegoreumatici. P. Eſt ne ſufficiens ⁊ p̄ciſa iſta diuiſio per hec duo mēbra. A. Suppoſita quadā alia diuiſione p̄ore: cuiꝰ hec eſt ſubdiuiſio: preciſa erit. nā terinus cathegoreumaticꝰ cōparatꝰ ad ſuū ſignificatū. p̄mo diuidit̄ p vniuocū: equiuocū: ſuppōnē: appellatiōeꝫ: alienationē: ſeu remotionē. āpliatio v̄o ⁊ reſtrictio ſub ſuppōne ⁊ appellatiōe cōprehēdunt̄. vniuocus aūt terinus cathegoreumaticus ſufficienter diuidit̄ in abſolutū et cognotatiuum ⁊ cet̄a vt hic. P. Quare ergo tam neceſſaria diuiſio in his nr̄i preceptoris introductionibus fuit pretermiſſa? A. Non opus eſt in ſuccinctis tractatibꝰ ad introducēdum nouicios cuiuſq̄ꝫ artis oīa extēſe tradere. redderet̄ enim opuſculū difficile ⁊ iuenuſtum. ſufficiens autē erit atq̄ꝫ decoꝝ: ſi magis neceſſaria ſub v̄boꝝ cōpendio ꝑſtrinxerit. In primā ergo partē logice(cui hec introductio deſeruit) Ariſtoteles vnicū tractatū cathegoriaꝝ edidit:

Nota hic ordinē decē diuiſionū principaliū.

Secūda diuiſio textꝰ declarat̄.

atq̄ꝫ in eius exordio vniuoca: equoca: ⁊ denominatiua declarauit. poſteriores v̄o logici paruos quoſdā alios tractatꝰ de teriorū predictis proprietatibꝰ. i. ſuppōnibus ampliationibꝰ reſtrictionibꝰ appellationibꝰ alienationibꝰ ⁊ remotionibꝰ eidē parti addiderunt. quoꝝ ꝑicia magis ad ſubtilitatē ingenii in exercitio diſputationis: quā ad intelligēdas grādium auctorum ſentēcias mihi videt̄ cōferre: ad quas tn̄ p̄cipuā in ſua logica direxit Ariſtoles intētionē. Noſter idcirco auctor Ariſtotelice logice iſeruire cupiens: ea tn̄ vocabula in ſua hac introductione interpretatꝰ eſt: que ad rectā illiꝰ cathegoriarū intelligētiā facere videbant̄. dūmodo ab eodē Ariſtotele non fuerint pre expoſita: porfirium imitatꝰ q̄ iſagogē p̄dicabiliū in cathegorias illas edidiſſe phibet̄. Suppoſita ergo vniuoci et equoci declaratione ex Ariſtotele: ꝓſequit̄ ſub vniuoco terio cathegoreumatico diuiſiones iſtas neceſſarias ad dictuꝫ ꝓpoſitū. P. Gaudeo plane iſta ſciuiſſe. de vniuocis autē ⁊ equiuocis alias noticiā habui aliqualē: quam octaua ſequens nr̄e introductionis diuiſio me reminiſci fecit dum illā mentetenus ꝯciperem. Sed cui cedo grammaticali diuiſioni hec ſcd̄a corſpōdet diuiſio logicalis. A. Diuiſioni nois in ſubſtātiuū ⁊ adiectiuum. Nā terinus cathegoreumaticus ſignificatione p̄cipue nomē eſt. P. Capio bene. Sequitur textꝰ. Abſolutꝰ terminus eſt q̄ ſic rē ſuā ſignificat ꝙ nihil ad eam pertinēs vlteriꝰ deſignat. vt hō. A. Talia ſunt oīa dicibilia q̄ in p̄dicamento ſubſtātie ſunt genera ſpecies ⁊ idiuidua. fuerunt eni oīa illa vocabula ab auctoribus ſic impoſita ad ſignificādum res ſuas tam ſimplr ⁊ abſolute: ꝙ nihil aliud denotarēt p illa niſi rerum eſſentias atq̄ꝫ naturas. M. Que cedo rerum gn̄a poſſunt huiuſmōi vocabula abſoluta ſignificare? A. Res per ſe ſubſiſtentes quas ph̄i ſubſtātias totales dicūt ⁊ ſuppoſita. M. Ergo non oīa vocabula abſoluta cōſtitues in p̄dicamēto ſubſtātie. illa vlꝫ quibꝰ eſſencias accidētiū abſolute ſignificamus: vt ſunt calor frigiditas albedo nigredo et huiuſmodi. A. Nulla oppinor eē vocabula abſoluta accidētium limitata preter illa tria tranſcēdētia ens res aliq̄d. Nā ſcd̄m Ariſtotelē accidens ſicut eſſe nō pōt ſine ſubiecto: ita nec cōcipi noticia ſibi ꝓpria ſine eo. dependet eni a ſubſtantia tam in cognoſcēdo quā in eſſendo vt d̄r ſeptimo methaphiſice. Unde ex mente Ariſto. oīa ⁊ ſola dicibilia p̄dicamēti ſubſtātie ſunt abſoluta: ⁊ res per ſe exiſtentes ſignificantia. M. Quid tn̄ putares dicendū eſſe ad dubiū tibi ꝓpoſitū neglecta Ariſtotelis opinione: ⁊ ſequendo fidē q̄ docet accidētia exiſtere poſſe ſine ſub=

Proportio grāmaticalis.

Abſolutꝰ terminus quid ſit.

Utrū oīa dicibilia abſoluta ſint ī p̄dicamēto ſubſtantie.

Opinio Ariſtotel.

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA
GREDOS.USAL.ES

iecto? A. Sapientiſſime peritie tue reſolutionē
potius audire cupio ꝙ meā prodere ignorātiā.
[Alia opio] M. Fuit quorūdā opinio ꝓpter dictā ſeparabi
litatē accidentiū ꝙ ipſa poſſint abſolute cōcipi
noticijs ꝓprijs. vnde cōcedūt allegata vocabu
la eſſe abſoluta. Sed iſtoꝝ aliq̄ volētes oīa ab=
ſoluta ſimul coordinare: dixerūt illos terminos
pertinere ad p̄dicamentū ſubſtātie: quapropter
dicunt ꝙ hoc generaliſſimū ſubſtātia eſt ſino=
nimū cū eſſētia aut ente qđ ab iſtis ꝓcedit eē ge
nus ad oīa dicibilia abſoluta. quāuis nolūt ꝙ
debeat poni genus ad oīa dicibilia vt dicit Ari
ſtoteles q̄rto thopicorū: ſic ergo iſti ponētes vni
cum p̄dicamentū oīm abſolutorū cuius gene=
raliſſimū eſt ens vl' eſſentia: diuidūt ipſum per
duo ſubalterna: quorū p̄mum eſt ſubſtātia pro
ente per ſe: alterū eſt qualitas abſolute dicta et
ſub hoc collocāt calorē albedinē ⁊ cetera huiuſmo
[Alia opio] di. ¶ Alij iſtorū (licet predicta vocabula conce=
dant eſſe abſoluta) tamē ꝓpter illa nolūt pone=
re predicamētū entis preter doctrinā cōem logi
corū. ſed dicūt illa ptinere ad tertiā ſpeciē quali
tatis vt cōiter dr̄ ab oībus. quorum opinio biſa
riam defendit. p̄mo equiuocādo q̄litatē ⁊ ꝙ ſit
ibi duplex gn̄aliſſimū: vnum abſolutum aliud
cognotatiuū. ſcđo poteſt dici ꝙ nō ē icōueniēs
ſub gn̄e cognotatiuo ponere ſpeciē abſolutam:
ſicut pleriqꝫ ſub qualitate q̄ extrinſece cogno=
tat: ponūt ſextā ſpēm pro differētijs ſubſtātiali
bus q̄ cognotāt intrīſece. multi etiā nō incōue=
nienter ſub ad aliq̄d qđ eſt p̄ma intētio ponūt
oēs ſecūdas intētiones. A. Tuā vt dixi in tan=
ta opinantiū varietate cupio audire ſentētiā.
[Tertia alia opinio] M. Opinio mea fert ꝙ illa dicibilia: calor fri=
giditas: albedo: nigredo: ⁊c. non ſunt abſoluta
ſed vt recte allegaſti ſecūdū Ariſto. ſunt cogno
tatiua. nam includūt cōgnotationē qualitatis
ſui ſupremi gn̄is. Ratio huius eſt. qꝛ p̄us quā
ph̄i eſſent per reuelationē diuinā certificati de
ſeparabilitate accidētiū: iā erant illa vocabula
in vſu eorū: q̄ habebāt modū ſignificandi acci=
dentia cū cognotatione ſubiecti. qꝛ ſic ſolebant
ph̄i loqui de accidentibꝰ ſequendo purā ratio=
nē ꝙ nec eſſe neqꝫ cognoſci poſſint ſine ſubſtan
tia. Cū hoc tn̄ opinor poſt fidē reuelatā dari cō
ceptus abſolutos ꝓprios ſpecificos ⁊ idiuidua
les de illis accidentibꝰ q̄ per ſe ⁊ ꝓprie ſunt ob=
iecta ſenſuum exteriorū. imo prius ⁊ pfectiꝰ in=
tellectus format huiuſmodi cōceptꝰ de acciden
tibus ab eo per ſe intuitiue congnitis quam de
ſubſtantijs que ꝑ abſtractionē cognoſcunt. A.
Suntne impoſite aliquae voces que talibꝰ cō=
ceptibus ſubordinent? M. Nulle mihi occur=
runt preter ꝓnoīa demōſtratiua ſubſtātiuata.
A. Ad qđ ergo predicamētū reducis huiuſmo
di cōceptus abſolutos accidentiū cū vocalibꝰ
ſibi ſubordinatis teris. M. Si nollemus ſequi
Ariſtotelē qui talia ignorauit (cū articulorū fi
dei nr̄e fuerit neſcius) poneremus illos vt p̄ma
opinio dicebat in predicamēto entis. Si vero
tāti pōderis cēſeatur Ariſtotelis auctoritas: ꝙ
preter ſua predicamenta nulli liceat alia cōfin=
gere addendo aut minuendo aliq̄d: ſequendā
ducimus aliā opinionē de predicamēto qua=
litatis ſuperius enarratā ſcđm aliquē illorum
modoꝝ ſue defenſionis. A. Habemus de his iā
ſatis. ꝓcedemus vltra i textu niſi aliđ velit adiū
gere. M. Poterāt hic pluria dici: ſꝫ locū ſibi ap
tiorē expectabūt in tractatu p̄dicamētorū ⁊ i q̄=
ſtiōe d̄ trāſcēdētibꝰ. P. Cognotatiuꝰ vō terius [Cognotatiuus terminus.]
aliq̄d ad rē ſig̅atā attinens p̄ter illā denotat. vt
albus ſig̅at hoiem et cetera. A. In hac enim locu
tionē hō eſt albus: li albus de materiali ſig̅ato
importat hoiem ⁊ vltra de formali cognotat cū
colorē q̄ eſt diſgregatiuus viſus. Propter quod
ſcire d̄bes ꝙ alicuius termini illud dr̄ ſig̅atum
materiale ratione cuius ipſe pōt ſubſtātiuari ⁊
eſſe ſuppoſitū verbi in ꝓpōne. et reſpectu talis
ſignificati etiā dicūt logici ꝙ terinus pōt ſuppo
nere: vt patet i hac ꝓpōne albū currit. Formale [Duplex ſignificatio.]
aūt ſignificatū eſt oē illud qđ vltra hoc cōſigni
ficat. ⁊ reſpectu huiꝰ ſig̅ati terinus nō dr̄ ſuppo
nere ſed appellare. qđ idē ē cū cognotare: deno=
tare: deſignare vt ſubdit in textu. In teris itaqꝫ
abſolutis propter vnicū ſig̅are nō differunt hec
duo ſig̅ata. ſ. materiale ⁊ formale. ſed hec diſti=
ctio locū hꝫ ſolū in teris cognotatiuis. in quoꝝ
diffinitione q̄d nois ſig̅atū materiale explicat [Argumentum.]
in recto: formale in obliquo. P. Contra hoc al
legari ſolet Ariſtotelis vbum in predicamētis
ꝙ albū ſolam qualitatē ſig̅at. nō g̅ habebit iſte
terinus cognotatiuus duplex ſignificatum. A. [Solutio ꝓ̄ma.]
Solutio cōis ē ꝙ ſolā qualitatē ſig̅at de forma
li ſig̅ato: preter hoc tn̄ ſig̅at ſubſtātiā d̄ materia [Scđa.]
li. Poteſt etiā dici ꝙ albū pure adiectiue captū
ſolam qualitatē ſig̅at. vt cū dico aial albū cur=
rit. ſed qn̄ ſubſtantiuat duplex habet ſig̅atū. vt [Tertia.]
patet in priori exēplo albū currit. M. Si ex an
tecedētibꝰ ⁊ ꝯſequētibꝰ ipſius textus q̄s vellet
huius auctoritatis ſenſuꝫ doctrinalē accipere:
ille accuſatiuus qualitatē nō phiſice ſed gram
matice itelligēdus eſſet de nois adiectiui qua=
litate: prout ſuo loco exponemus. textus enim
Ariſtotelis ſic habet. ꝙ ſcđa ſubſtātia: vt homo
vel aial: ſig̅at quale q̄d non quēadmodū albū.
nihil enim ſig̅at albū quā qualitatē. quaſi di=
ceret nō ſic ſignificat hō quale vt nomē adiecti=
uū qđ nullo modo ſig̅at q̄d ſed ſolū quale. A.
Certe expoſitio iſta optima videt: tū qꝛ eſt pure
logicalis: tum qꝛ ex textu ip̄o naſcitur. vtinam

videremus iam eiꝰ loci plenioꝛē declarationē
tuā. M. Videbitis dn̄o cōcedente vbi tp̄s opoꝛ
[Dubium bonum. Opio cū ſuo fundamento.] tunum aduenerit. P. Quod duorū ſig̅atorū ter
mini cognotatiui cēſes p̄ncipalius? A. Reales
logici vidētes ꝙ in rebꝰ naturalibꝰ nobilioꝛ eſt
et p̄ncipalioꝛ forma quā materia: cōſequenter
applicāt ꝙ in teris etiam ſignificatū formale ſit
principaliꝰ quā materiale. nā p̄ncipale hoc ſi=
gnificatū formale dicunt eē ꝑ ſe ſig̅atū termini:
materiale vō ſig̅atū vocāt cognotatū et minus
p̄ncipale. vnde multi eorū allegatā auctoritatē
Ariſto. ſic exponūt. ꝙ albū ſolā qualitatē ſig̅at
principaliter: ſꝫ cognotat ſubſtātiā qualē: eam
minus p̄ncipaliter ſignificādo. M. Sed cū oīs
[Alia opio] propoſitio de ſubiecto cognotatiuo nunq̄ ſit ve
ra ꝓ formali eiꝰ ſignificato. vt hec albū currit:
melius dicūt noiales oppoſitū aſſerētes: ⁊ in ra
tione illa de ſilitudine in naturalibꝰ fallaciam
figure dictiōis aſſignātes: eo ꝙ fiat variatio de
rebꝰ ad terios. Fūdamētū eni tocius ſig̅atiōis
nois eſt materiale ſig̅atū eius: ꝓ quo de rigore
[Argumentum.] ſermonis ſtat ſemꝑ in ꝓpōne: et nunq̄ ꝓ forma
li. P. An regula illa quā ſuperius allegaſti mi
fernāde: vꝫ deficiēte cognotatiōe teri deficit ⁊
ſuppoſitio: poterit logicis realibꝰ hoc in loco ſu
fragari? A. Imo ſi cognotatio pro materiali ſi=
gnificatione ſumeret vt ipſi dicūt: regula illa vi
deret dare principalitatē materiali ſignificato.
P. Attamē capiendo cognotationē ꝓ formali
ſig̅atione: vt nos dicimus: ex dicta regula vide
[Solutio.] tur cōcludi qđ ipſi volūt de p̄ncipalitate forma
lis ſig̅ati. A. Nō cōcludit neceſſario: qꝛ tota ra
tio illius regule eſt ꝓpter cōditionalē cōnexio=
nē ſig̅atorū. fuit eni impoſitꝰ terinus cognota=
tiuus ad ſignificādū rem ſuā cū hac cōditione
ꝙ ipſa ſit talis aut talis qualē explicat cognota
tio. dicūt aūt legū periti ꝙ in cōtractibꝰ huma
nis cōditionalibus ſi nō impleat cōditio: nul=
la eſt obligatio cōtractus: qꝛ obligatio ſub cōdi
tione nō ligat ante impletā conditionē. l. cedere
diē. ff. de ver. ſi. l. legata. ff. condi. ⁊ de mō. l. i. C.
de condi. inſer. c. de illis ⁊ c. verū extra de cōdi.
appo. et no. in. c. nō ſolum. 32. q. 8. Eodēmodo
dicimus circa vocabulorū ipoſitiones. vñ nul=
[Argumentum.] la concludit p̄ncipalitas formalis ſig̅ati. M.
Quare ergo terius poni dr̄ in p̄dicamento ra=
[Solutio.] tione formalis ſignificati et non ratione mate=
rialis: ſi hoc eſſet p̄ncipale ſig̅atū? A. Quia om
niū p̄dicamentorū dicibilia poſſunt in eodē ſi=
gnificato materiali ꝯuenire: ideo ex illo nō ha=
beret diſtinctio p̄dicamētorū: ſed eo p̄ſuppoſito
vt p̄ncipali: inquirit p̄dicamentoꝝ diſtinctio ꝑ
formalia ſig̅ata teriorū. M. Optime dicis. nā
ſimile ē apud theologos qđ dicūt de p̄ncipalita
te ſenſus lr̄alis in ſacra ſcriptura. P. Suntne
oīno idem terius cognotatiuus ⁊ denoīatiuus?
A. Minime: ſed cognotatiuus in plus ſe hꝫ. nā
includit terios abſtractos et cōcretos: ſola autē
cōcreta dicunt denoīatiua. in p̄dicamentis ve=
ro accidētiū (que ex ſolis teris cognotatiuis cō
ſtant) nō ſolū ponunt cōcreta noīa: ſed etiā ab=
ſtracta. Imo Ariſtoteles in ſolis abſtractis ex=
p̄ſſit accidētiū p̄dicamēta: vt quātitatē: q̄litatē:
actionē ⁊c. P. Sequit textꝰ. cognotatiuorū ter [Textus.]
minoꝝ duo ſunt genera terius cognotās intrin
ſece ⁊ cognotās extrinſece. Intrinſece cognota=
tiuus terius eſt qui ſig̅at rem naturalē. ſ. mate
rialiter. A. Benedicis. P. Et cognotat ſpecia= [Intrinſece cognotans terminus.]
liter: hoc eſt de ſig̅ato formali ſig̅at aliquā eius
partē eſſentialē. vt rōnale: ⁊c. A. Huiuſmōi teri
ſunt oēs ⁊ ſole drīe predicamēti ſubſtātie. vt coꝛ
poreum: aīatū: ſenſibile: rationabile: ⁊ iſtarum
oppoſite: q̄ oēs rerū naturaliū formas ſubſtan=
tiales cognotāt: excepto corporeo de quo multi
dicūt ꝙ materiā non formā appellet. P. Vt q̄d
vero adiecit textus ſpecialiter? A. Vt exclude=
ret iſte terius pars ⁊ q̄dā eiꝰ ſpēs. q̄ lꝫ generali=
ter cognotēt omnē partē eſſentialē rei. tamē nō
cognotāt intrinſece ſꝫ extrinſece. cuiꝰ ſignū eſt
qꝛ pertinēt ad predicamentū relatiuorū in quo
nulla eſt intrinſeca cognotatio. Dicit aūt pars
eſſentialis alicuius rei eius materia vel forma
ſubſtātialis. vnde ſi aliqua pars rei ſit cōpoſita
ex materia ⁊ forma: vt caput ⁊ manus: nō dicit
pars eſſentialis ſed integralis. P. Capitatum
ergo et alatū nō cenſebis cognotare intrinſece.
A. Et recte quidē. cognotāt eni partes integra
les nō eſſentiales. Siſr correlariū potuiſſes in=
ferre de ſedēte: ſtāte: et iacente: q̄ cognotāt par=
tes organicas aīalis certo modo ſituatas. P.
Ex dictis etiā ptꝫ ſcđm mēbrum huius diuiſio [Extrinſece cognotās.]
nis vbi dr̄ Extriſece cognotatiuus terius ille dr̄
qui aliquo alio modo circa rem ſuā cognotat.
A. Tales teri ſunt oīa genera: ſpecies ⁊ indiui=
dua tam cōcreta quā abſtracta vltimorū nouē
predicamentorū. P. Dubium occurrit mihi de
iſto terio idem q̄ eſt ſpecies p̄dicamenti ad ali=
quid (vt aiunt) et tn̄ nō videt cognotare extrin=
ſece. cū nullā rem extrinſecā ſignificet ab eo pro
quo ſupponit. A. Soluit ꝑ inſtantiā de capita
to alato ſedente ⁊ iacēte que etiā nihil extrinſe
cū ſignificāt: et tamē ſunt teri extrinſece cogno=
tatiui: ad quos ſufficit ꝙ nō cognotēt ſpeciali=
ter materiā nec formā rei p̄ncipaliter ſignifica=
te. Ex preſſimis g̅ diuiſionibꝰ apparet diſtin= [Correlarium.]
ctio p̄dicamenti ſubſtātie a p̄dicamentis acci=
dentiū. nā ad p̄dicamētū ſubſtātie pertinēt ſo=
la dicibilia abſoluta directe: ⁊ dicibilia cogno=
tantia intrinſece lateraliter: ſꝫ ad p̄dicamenta
accidentiū ſola cognotatiua extrinſece attinēt.

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA
GREDOS.USAL.ES

Textus. quorũ ſubdiuiſiões ſequẽtes: illorũ predicamẽ
torũ diſtinctiões ad inuicẽ ꝑtendũt. Uñ ſeq=
tur textꝰ. ⁊ hic ſcʒ terius extrinſece cognotãs eſt
duplex. lege tu. P. Nã quidã talis ẽ poſitiuus
alter vero priuatiuus. A. Poſitiuus ideo dr̃ q̃
ponit ⁊ affirmat aliq̃d in re ꝑncipaliter ſiḡata.
priuatiuꝰ ꝑ oppoſitũ aufert: priuat ⁊ remouet.
P. Hoc eſt ḡ qđ dr̃. poſitiue cognotat qui aliq̃d
ad rem ſiḡatã pertinens adeſſe eidẽ ſiḡat. ſ. de
formali: vt vidẽs: diues ⁊c̃. Sʒ priuatiuus ter=
minus illud idẽ abeſſe ſibi cognotat. vt cecus:
Notandũ. paup ⁊c̃. A. Ex qua diuiſione accipe ꝙ i ꝑdica=
mẽtis accidentiũ quedã dicibilia ponunt̃ dire=
cte. et huiuſmõi ſunt oĩa poſitiua. Alia reducti
ue ⁊ per annexionẽ quãdã. vt ꝑuatiua: vñ in ꝑ=
dicamẽto quãtitatis directe ponunt̃ magnitu=
do ⁊ multitudo: ſʒ reductiue pũctꝰ et vnitas: q̃
hec illorũ ſunt ꝑuatiões: vt dr̃ tertio đ aĩa: at in
predicamẽto q̃litatis directe ſunt ſciens: ſapiẽs
et cetera. ſed indirecte ignorãs inſipiens ⁊c̃. ſimi
le eſt in alijs ꝑdicamẽtis. P. Poſitiuorũ itidẽ
alius cognotat rẽ ſuo ſiḡato inexiſtentẽ. A. Ut
pote accidens aut partẽ integralẽ. vt patebit in
exẽplis ſubdiuiſionis ſequẽtis. P. Alius autẽ
appellat aliqđ extrinſecũ quoquomodo ſe ha=
bens ad ipſum. A. Uidelicet aliã rẽ que nec eſt
pars nec accidẽs ſui ꝑncipalis ſiḡati. vt indica
bũt exẽpla ſubdiuiſionis mẽbri huiꝰ parũ ĩfra.
Notãdum Iſta vero diuiſio denotat diſtinctionẽ inter pre
dicamẽta quãtitatis: qualitatis: ⁊ ſitus ꝓ vna
parte: ⁊ ꝑdicamenta alia ſex ꝓ altera parte. P.
Uis dicere ꝙ teri illoꝝ triũ ꝑdicamẽtoꝝ ſiḡant
rem inexiſtentẽ. teri vero aliorũ ſex cognotãt rẽ
extrinſecam. A. Hoc intẽdo vt in pluribꝰ et pro
maiori parte taliũ teriorũ. P. Eorũ inſuꝑ q̃ rẽ
inexiſtentẽ deſignãt: alius cognotat partẽ rei i=
tegralẽ vnã aut plures. A. Tales teri ſunt tũ in
predicamẽto quãtitatis: vt bicubitus ternariꝰ.
tũ in quarta ſpecie q̃litatis. vt triangulus circu
lus. tũ etiã in ꝑdicamẽto ſitꝰ: vt ſedẽs: ſtãs. hec
enim oĩa vocabula partes rerũ cognotant inte
grales inexiſtentes. P. Alius aũt appellat ali
qđ accidẽs illi ſubiecto inherẽs. A. Huiuſmõi
teri pertinẽt ad predicamẽtũ qualitatis quãtũ
Dubiũ de reſpectibꝰ ad ſpecies aliq̃s. vt ſapiẽs: calidus: albꝰ ⁊c̃. P.
Et quare nõ ita bñ teri quãtitatis: ad aliq̃d: ſi=
tus: ⁊ alioꝝ appellabũt accidẽtia ſuis ſubiectis
in herentia ſicut teri ꝑdicamẽti q̃litatis: ex quo
oĩa illa nouẽ ſunt ꝑdicamenta accidẽtium? A.
Solutio. Equiuocatio accidẽtis multos illã ignorãtes
paralogiʒauit. Non enim ideo dr̃ ꝑdicamentũ
aliqđ accidẽtis: q̃ ſua dicibilia aliquo mõ rem
que eſt accidẽs ſignificent: ſed q̃ extrinſecã co=
gnotationẽ habeãt. hoc enĩ mõ accipit̃ accidẽs
in logica vt infra docebit q̃nta diuiſio ꝑncipa=
lis de ꝑdicabilibꝰ. Noſter autẽ ꝑceptor predica
mentorũ diſtinctionẽ ad varios modos ſiḡan=
di vocabulorũ artificioſe cõtraxit. vnde ꝓpter
nouẽ predicamẽta accidẽtiũ: nõ putauit diſtin
guendas eẽ nouẽ diuerſitates accidẽtiũ in rerũ
natura. ſed de his ſua expoſitio egregia in pre=
dicamenta Ariſtotelis te certiorẽ efficiet. mõ ꝑ=
ſice textũ huius ſecũde diuiſionis principalis.
P. Illorũ deniq̃ teriorũ qui rẽ extrinſecã deno
tant: quidã ſunt relatiui. A. Ex his ſolis cõfici
tur ꝑdicamẽtũ ad aliq̃d. quorũ q̃libet dr̃ ꝑ cor=
reſpõdentiã obliq̃ caſus in ordine ad alterũ ter
minũ ſibi correlatiuũ. vt pater ad filiũ ⁊ ecõtra:
dñs ad ſeruũ ⁊ ecõtra. P. Alij vero ſunt nõ rela
tiui. A. Quorũ quidã pertinẽt ad ꝑdicamentũ
actionis: vt comedẽs: bibens. Alij ad ꝑdicamẽ
tũ paſſionis. vt ꝑcuſſus: plagatus. Alij ad ꝑdi=
camentũ vbi. vt locatus in domo: in eccl'a. Alij
ſunt predicamẽti q̃ñ vt temporalis: hodie: heri.
Alij deniq̃ ꝑtinent ad predicamentũ habitꝰ vt
veſtitus: calciatꝰ: armatus. Horũ ḡ ſex ꝑdica=
mentorũ fere quodlibet dicibile materialiter ſi
gnificat vnã rem: et formaliter appellat aliã ab
ea extrinſecã. que due aliq̃liter ſe habẽt ad ſe in
uicẽ. vt pater ſiḡat aĩal generãs ⁊ appellat aliđ
aĩal genitũ: ſilr̃ comedẽs ſiḡat hoĩem: et appel=
lat cibũ et ſic de alijs ſuo mõ. M. Hactenus bo
ni filij de hodierno labore.

¶ Dies quartus de ſubiectis et predicatis q̃ſi
de logicalis he nuſperij luminaribus.

Ira profecto virtꝰ
animi nr̃i vel in ſomno maxime
apparet. Nã ligatis oĩbus ſenſi
bus ꝓpter ſpirituũ cõtractionẽ:
intellectus nõ minus imo q̃ñq̃
vehemẽtius argumentat̃ ad cognitionẽ verita
tis quam in vigilia: qđ impediri ſolet foriſecis
motibus occurrẽtiũ obiectorũ ſenſibilium. Ea
propter filioli mei aĩos veſtros a ſeculi huiꝰ tu=
multuoſis negocijs abſtrahite. nã q̃ eſtendo vt
Ariſtoteles dicit aĩus fit ſapiens: quidã etiam
catholicorũ ſapientũ dixit: ſapientiã ſcribe in tẽ=
pore vacuitatis: et q̃ minorat̃ actu percipiet il=
Laus somni nocturni lam. Si itaq̃ vos auditores quieti fueritis: nõ
ſolũ vigilãtes ꝑ diem acq̃retis ſapientiã: ſʒ etiã
nocturnus ſomnus in hac re vobis vtilis erit:
q̃ñ iterũ dormientibꝰ q̃etorũ occurrũt intẽtio=
nes rerũ que diurno ſtudio cõtẽplate ſunt. deꝰ
etiã ocultis q̃buſdã modis aĩam ſibi deuotã il
luſtrans: potius in ſomnio id agere ſolet. vnde
Iob. 33. per ſomnũ inquit in viſione nocturna
quãdo irruit ſopor ſuꝑ hoĩes et dormiũt in le=
cto: tũc apperit aures viroꝝ ⁊ erudiens eos in=
ſtruit diſciplia. A. Id ꝓfecto nõ nũq̃ mihi ac=

cidiſſe recolo limpidiuſq̃ tũc veritatẽ ꝑſpexiſſe
quam ſoleam alias cognoſcere. M. Tali itaq̃
Applicatio quarte diei. humani animi illuſtrationi: optime alludit lu
minarium et ſtellarum productio: q̃ die quar=
ta mercurij planete ſcientifici facta deſcribitur:
fecit enim deus duo luminaria magna et ſtel=
las: luminare maius vt preeſſet diei: ⁊ lumina=
re minus vt preeſſet nocti: ⁊ poſuit ea in firma=
mento celi: vt lucerent ſuper terrã ⁊ diuiderent
diem et noctem: per firmamentum (vt Augu=
ſtinus dicit) ſacra ſcriptura intelligitur iuxta
illud Iohannis in apocalipſi celum ſicut liber
inuolutus. Ideo conſequenter omnis alia ſcri
ptura veridica ſuo modo firmamẽtum dici po=
teſt: quia robur auctoritatis habet. In doctri=
na ergo logicali cuius firmamẽtũ eſt ſcriptura
Ariſtotelica: velut duo luminaria cẽſenda ſunt
propoſitionis logice ſubiectũ ⁊ predicatũ: ſub=
iectũ enim luminare minꝰ apparet: et predica
tum luminare maius: vt ex ipſis noĩbus ꝯſtat:
quare oportune multũ vobis indicit̃ hodie ex=
ercitatio ꝑncipalis de ſubiectorũ ⁊ predicatorũ
varietatibus. A. Facilis nobis ſeſe offert lectio
hodierna in tertia ⁊ quarta diuiſionibus prin=
cipalibꝰ que de terminorum adinuicem com=
Text' tertie diuiſionis principalis. parationibus prime ſunt. P. Ita mihi vide=
tur q̃ntum capere potui interlegendum. Termi
norum tam abſolutorum quam cognotatiuo=
rum ſi adinuicem comparentur: he octo ponũ
tur differentie: ſimilis: diſſimilis: ⁊ cetera. A.
Contingit enim octo modis terminum alteri
comparari: ſiue ille ſit cathegoreumaticus ab=
ſolutus ſiue cognotatiuus. nam poteſt aliquis
terminus eſſe alteri ſimilis in ſignificando: po
teſt etiam eẽ diſſimilis. Iterũ q̃ñ ponunt̃ in ꝓ=
poſitione: poteſt vnus eſſe ſubiectũ vel predica=
tum alterius: inſuꝑ ſi ad coordinationem pre=
dicamẽtalẽ refferantur: dicitur vnus terius ad
alium predicabile vel ſubicibile: demum poteſt
vnus terius cõplexus alterũ incõplexum decla
rare vel diffiniendo ipſum vel diuidendo. P.
Quadruplicẽ itaq̃ facis teriorũ comparatio=
nem ad ſeipſos: ſcʒ in ſignificãdo: in cõponendo
propoſitionẽ: in conficiendo predicamentalem
coordinationem: ⁊ in declarando ſuam ſignifi=
cationem: ex quarũ comparationum qualibet
duas comparatorũ differentias accipiens: eas
octo effeciſti ad intentionẽ textus: ſed age: pote
rũt ne pluries termini ad inuicẽ comparari: vt
multiplicior fiat in comparatis numerus diffe=
rentiarũ? A. Sane quidem. nam primo priorũ
Ariſtoteles terminos comparans enumerauit
tres has differentias: antecedẽs cõſequens ex=
traneum: ſed quia ille ad tertiam partem logice
ſpectabant: conſulto auctor noſter eas ſubticuit
ſolis octo contentus: que ad predicamentalem
logicam facere non nihil videbantur. P. Huic
tertie diſtinctioni terminorum duas videmus
ſubdiuiſiones annexas. prima eſt de terminis
ſimilibus ⁊ diſſimilibus: ſecũda de ſubiectis cõ
munibus ⁊ diſcretis. A. Dic de prima ſubdiui
ſione. P. Similis terminus alteri eſt qui eandẽ
rem et eodem modo ſignificat. A. Intellige de
modo ſignificandi materiali et formali. nam ſi
vnus terminus eſſet abſolutus ſignificans ali= De teris ſinonimis.
quid: ⁊ daretur alter terminus abſolutus ſigni
ficãs illud idem: tales protinus eſſent cẽſendi ſi
miles ⁊ ad hoc facit exemplum illud: Marcus
⁊ Tulius vel Cicero: hec enim maximũ illum
oratorem latinorum ſignificant. Si vero eſſent
duo termini cognotatiui pro eodẽ ſupponentes
et eodẽmodo cognotãtes: etiã dicerent̃ ſimiles.
vt patet de veſte et indumẽto: q̃ ſiḡant pãnum
⁊ cognotãt illũ eſſe aſſimilatũ in figura corpori
humano cui applicatur. Unde ſubdit̃ ꝙ tales
termini in logica ſolent etiã dici ſinonimi: dicũ
tur inſuper ijdem numero nomine: de quo vo=
cabulo infra: in quinta diuiſione. itidem vo=
cantur termini equiualentes ⁊ conſimiles. Se
quitur vna regula logicalis de iſtis: ꝙ in ſcien=
tijs ſemper vocabula ſinonima ꝓ eodem repu=
tantur. nam ſi quererẽ a te quid eſt hoc? et tu re=
ſpõderes: eſt veſtis. et ſi iterum percontarer q̃d
eſt veſtis: ⁊ tu etiam reſponderes ꝙ eſt indumẽ
tum: ſtatim audiens diceret ꝙ hoc idem eſt cũ
priore: ⁊ ꝙ nihil aliud dixeris quã prius: cũ ta=
men aliud vocabuluʒ protuleris a priore. nam
vt Ariſtoteles dicit in predicamẽto quãtitatis
quod ſemel dictũ eſt: amplĩꝰ reſumi nõ poteſt:
ſed talia vocabula licet diuerſa ſint: nõ incõmo
de pro eodẽ reputãtur: non quidẽ in natura rei:
ſed in officio ⁊ vtilitate eorũ. nam ſecũdum vo=
cabulũ ad idem penitus deſeruit vt ꝑmum: vn
de artifex eandẽ vtilitatẽ habet ex eo ſicut ſi re=
ſumeret primũ: ergo reputat illud eſſe idem cũ
primo: hinc eſt ꝙ licet milleſies ꝓferas hũc ter=
minũ homo ſemper idem dicis non realiter: ſed
equiualenter. P. Nunc clare intellexi textum
illum ſuperius nõ expoſitũ: cognotare appella
re: denotare: ⁊ deſignare: hoc loco ſinonima ſũt
vocabula. A. Intelliges inſuper ex dictis ꝓ q̃n
ta diuiſione principali: quomodo idem predi=
cabile vocale poteſt de multis ſubiectis predica
ri: quod quidam nõ aduertentes putarunt in=
diffinitione predicabilis neceſſario eſſe adden
dum ſecundũ ſe vel ſibi ſinonimum. Ualet etiã
hoc documẽtum pro diffinitione ſuppoſitionis
logicalis bene intelligẽda quã ſuo tempore ſci=
turus es. P. Sequit̃: diſſimilis terius alteri ter
mino eſt ille q̃ nõ vniformiter nec eadẽ ratione

De ſinonimis teris. cum coſignificat aliquid. Hoc ꝑ oppoſitum ad
terminos ſinonimos facile intelligetur: niſi ob=
ſtaret particula illa obſcura: nec eadē ratione.
A. Ratio hic pro modo ſigandi ponit̄: qui etiā
dici ſolet ratio ſigandi. Hic modus ſignificādi
duplex eſt: vt vidiſti: abſolut⁹ ⁊ cognotatiuus:
ſi ergo fuerint duo vocabula nō idem ſigantia:
dicunt̄ diſſimilia ⁊ nō ſinonima: ⁊ talia ſunt di
ſparata: vt homo ⁊ aſinus i abſolutis: corrupti=
bile et incorruptibile in cognotatiuis. Si vero
ſint duo teri idem ſigantes: ſed vnus abſolutus
alter cognotatiuus: vt hō et riſibile: aut vterq̄
cognotatiuus: ſed diuerſimode: vt riſibile ⁊ fle
bile: tales etiā ſunt nō ſinonimi: licet nō ſint di=
ſparati. P. Aperta eſt ḡ tota hec littera ſequēs
in hac ſubdiuiſione vbi etiā ponunt̄ due diffini
tiones diſparatorū: ⁊ nō diſparatorū terioꝝ. A.
Diſparati tn̄ teri hic large dicunt̄ etiā teri oppo
ſiti. nam ꝓpria acceptio diſparatorū et oppoſi=
torū in poſt predicamētis Ariſtotelis requirē=
da eſt. P. Vellē mihi dari exēpla in grāmatica
et logica de iſtius ſubdiuiſionis mēbris. A. In
grāmatica dictio ⁊ vocabulū ſinonima ſūt: ſimi
liter orō ⁊ cōſtructio: ſꝫ dictio ⁊ pars orōnis ſūt
nō ſinonima idē ſigantia: dictio aūt et orō ſunt
non ſinonima diſparata: ⁊ ſic de ceteris. In lo=
gica vero vidiſti ꝙ ſuppoſitio teri ⁊ materialis
ſignificatio idē ſunt: ſilr̄ cognotatio appellatio
et formalis ſigatio ſunt ſinonima: ſed terius et
propoſitio ſunt nō ſinonima diſparata: ꝓpō ve
ro ⁊ enūciatio: ſilr̄ terius ⁊ dicibile ſunt nō ſino
nima nō diſparata. P. Sed permixte loquēdo
de grāmatica ⁊ logica nulla: vt opinor: appare
bunt vocabula ſinonima. A. Vera eſt tua opi=
nio. nā dictio ⁊ terius nō ſunt ſinonima: ſilr̄ cō=
ſtructio et ꝓpō: varijs enim modis cōſiderāt de
ſermone iſti artifices. vnde vocabula eorum di
uerſos habēt modos ſigandi idem. Quare oīa
vocabula hinc inde ſibi correſpondētia erūt nō
ſinonima nō diſparata: et iſtorū infinitus pene
eſt numerus: et ꝓpter hoc cōuenientiſſime ſumū
tur ꝯparationes in logicā ex grāmatica ad in=
telligētiam dicēdorū. vnde ad ꝓpoſitū inſtātis
ſubdiuiſionis de ſinonimis ⁊ nō ſinonimis: fa=
ciunt vocabulorū cōuenientie ⁊ differētie apud
grāmaticos exq̄ſite: vt patet i Lauretio vallēſi
Tortelio: ⁊ Cornu copia: et alijs ꝑ multis. M.
Queſtio de modis ſigandi terminorum. Circa premiſſa ſi altius intonare libet optime
fernāde: dic q̄ res ſūt iſti mōi ſigandi terioꝝ. A.
Queſtio hec obſeruāde p̄ceptor lꝫ a pleriſq̄ tū
grāmaticis tū logicis agitata ſit: ꝓprie ad me=
thaphiſicā ꝑtinere videt̄ cū ex trāſcēdētib⁹ teris
formata ſit. M. Adde etiā ꝙ de idētitate ⁊ diſti
ctione teriorū ⁊ modorū ſigandi inquirat: ac ſi
apperte diceret̄. vtrū modi ſignificādi teriorum

ſint alique res ipſis terminis ſuperaddite tanq̄
eorum accidētia vel non? A. Scio in hac mate=
ria diſcordiam eſſe magnā doctorū: quā indo=
ctus diſcipulus nō modo nō teriare: verum nec
attētare debet: ſed (quod ſine termeriate fieri po
teſt) audire cupiat doctiorē qualē te accepimus
preceptorē. M. Audite ergo q̄d ō ꝓpoſita que=
ſtione ſenſerim. Methaphiſicorū enim peripa=
teticā profitētium doctrinā duo ſunt genera: q̄=
dam eorū libenter multiplicāt rerum diuerſita
tes iuxta vocabulorū multiplicitatē. Alij vero
quantū poſſunt paucitatē in rerū varietatibus
deffendūt in omni queſtiōe philoſophica. vnde
impremiſſa modorū ſigandi ambiguitate due
ſunt capitales opiniones methaphiſicorū p̄mi
generis. Nam dicūt quidā illorū ꝙ modi ſigni Pria opinio.
ficandi ſunt quidam reſpectus reales diſtincti
a dictionibus ſignificantibus: et hij ſunt qui ve
ritatem aut falſitatem ꝓpōnum relationes rea
les eē docuerunt. Alij vero eorū circa predicta Scđa opinio.
oīa relationibus rationis cōtenti ſunt. Prima
opinio bipartita eſt. nā aliq̄ ponunt iſtos mo=
dos ſigandi relationes reales tā in teris vocali
bus: ⁊ ſcriptis quā i mentalibus cōceptib⁹. Alij Tertia opinio.
ſolū in mentalib⁹: voces eni ⁊ ſcripturas deno=
minatione extrinſeca fatent̄ eſſe ſigantes veras
aut falſas: nō a modis ſigandi qui in eis ſunt:
ſed a modis qui ſunt in cōceptibus. Sūt itaq̄ Quarta opinio.
in hac materia quattuor opiones varie: quaꝝ
vltimā ſuſtinent methaphiſici ſecundi generis
negantes oēs relationes tā reales quā ratio=
nales ⁊ in vocibus: ⁊ in ſcripturis: ⁊ in cōcepti=
bus. P. Declara obſecro plixius ſingulas iſta
rum opinionū. nā multū heſito quomodo po=
nant̄ iſte relationes: ⁊ q̄ res: ⁊ vbi ſint. M. Pri Declaratio prime opinionis.
ma opinio aliqua p̄ncipalia puncta defendere
nittitur. primo ꝙ in cōceptibus mētalib⁹ qui= Primo.
bus noſter intellectus res cognoſcit: ſunt q̄dam
modi cōcipiendi vel intelligendi actiui realiter
diſtincti a cōceptibus: vt pote accidētia quedā
reſpectiua eorū: quibus refferunt̄ ad res intelle
ctas: ⁊ qꝛ omne relatiuū habet correlarium ſibi
correſpōdens. Ideo ſcđo dicūt ꝙ etiā in reb⁹ in= Scđo.
tellectis ſunt alij modi intelligēdi paſſiui: qui=
bus res fiunt cognoſcibiles: et illi etiā ſunt acci
dentia reſpectiua realiter diſtincta ab ipſis na=
turis rerū intellectarū. Tertio ꝙ ab iſtis modis Tertio.
intelligendi cauſant̄ in vocibus ⁊ ſcripturis q̄=
dam modi ſignificādi realiter diſtincti a termi
nis vocalibus ⁊ ſcriptis tanq̄ eorū accidentia:
ſed qꝛ ſunt relationes: cōſequenter in rebus ſi= Quarto.
gnificatis per tales terios: Ponūt q̄rto eē alios
modos ſignificandi paſſiuos correlatiuos mo=
doꝝ ſigandi actiuoꝝ quib⁹ res ipſe ſunt forma
liter ſignificabiles per terios. Sic igit̄ iſta opi=

nio oīa grāmaticorū ⁊ logicorū dicta de modis
ſigandi teriorū tam eſſentialib⁹ quā accidētali
bus ad iſtas relationes applicat: et per talia ac
cidentia ſaluat totū artificiū conſtructionis et
regiminis in grāmatica: et totam artē predica=
Opinionis ſcđe declaratio. bilium ⁊ predicamentorū in logica. Scđa autē
opinio a p̄ma differt ſolū in modis ſigandi vo
cum ⁊ ſcripturarū quos oēs negat: ſed in cōce=
ptibus cōſentit p̄me opinioni admittēs ei⁹ duo
Tertie declaratio. prima dicta. Tertia vero opinio ab vtraq̄ di=
ſcrepat negans oēs iſtos reſpect⁹ reales: ſed lo=
co eorū ponit relatiōes rationis loquēdo de eis
conformiter ad primā opinionē: que quidē re=
lationes nō ſunt vera accidentia licet denomi=
Declaratio quarte opinionis. nent ad modū accidentiū. Quarta demū opi=
nio oīa predicta fantaſtica reputās cōcedit mo
dos ſigandi nō eſſe alia entia realea vel ratio=
nis quā ipſas voces ⁊ ſcripturas ſignificantes.
Silr̄ dicit modos intelligēdi nil aliud eſſe quā
ipſos rerū cōceptus et notiones. P. Cōcedit ne
prima opinio ꝙ in hac dictiōe hō modus ſigni
ficandi ſit vnū reale accidēs ſicut albedo in pa=
riete vel calor in igne? M. Ita eſt: hoc excepto
ꝙ nō eſt accidens abſolutū ſicut albedo vel ca=
lor: ſed reſpectiuū: vt paternitas in aīali. P. At
tamē tam verū ⁊ reale accidens dicūt eſſe illum
reſpectū quā ſit albedo aut calor. M. Sed non
tam perfectū ens: qꝛ vt aiunt relationes ſunt i=
Cōtra primā opinionem. perfectiſſima entiū. P. Igitur cū illius teri ho=
mo ſit multiplex modus ſigandi. ſ. eſſentialis ⁊
accidētalis: q̄ multis modis variat̄: ſequit̄ ad
illā opinionē incredibilis aſſercio: ꝙ in hac vo
ce homo ſint innumerabilia accidētia realiter
diſtincta: vlꝫ ſignificatio abſoluta: ſubſtātiua:
qualitas appellatiua: ſpecies p̄mitiua: genus
cōe: numerus ſingularis: figura ſimplex: caſus
Contra ſecundam. noīatiuus: et tertia declinatio: et ſic de alijs plu
ribus ſine numero. A. Idem ſequit̄ ad ſecūdā
opinionē cū p̄ma de ꝯceptu eodē ⁊ infinitis mo
dis intelligēdi tū grāmaticalib⁹ vt induxiſti.
tum etiā logicalib⁹ et rethoricis: vt ſunt ſubie=
Cōtra tertiam. ctum predicatū: p̄dicabile: predicamētum: ſino
nimū: ⁊c̄. id genus. M. Nō minus onerata eſt
Cōtra eas ſimul primo. tertia opinio cū ſuis reſpectib⁹ rationis quos
eodēmodo multiplicāt ſup eandē vocē. P. Si=
milis illatio fieret imo incredibilior de re ſigni
ficata ꝑ illū terminū. in qua ſimul ponunt mo=
dos ſigandi ⁊ modos intelligendi oēs paſſiuos
predictis actiuis correſpōdentes: et quis vnq̄
Secundo. talia probare poſſet? vnde ve conſtare poſſunt
hec eē vera? A. Hec preterea mihi ſe ſe offert ra=
tio cōtra eas. nā in relatiuis (cū ſint ſimul natu
ra) deficiente correlatiuo: auferri neceſſe eſt re=
latiuum: ſed in multis reb⁹ ſignificatis nō ſunt
huiuſmodi relatiōes q̄ dicunt̄ paſſiui modi ſi=

gnificandi ⁊ intelligendi: patet tū qꝛ in deo nul
lum eſt accidēs. tū qꝛ i reb⁹ corruptis vl' nondū
genitis: vt adam et antixp̄o: nemo ponit rela=
tiones reales. tum etiā qꝛ res ipoſſibiles: vt chi=
mera: et tragelaph⁹ nulli forme ſubijci poſſunt:
ergo taliū rerum vocabula ⁊ cōceptus nō habēt
modos ſigandi ⁊ cōcipiendi actiuos: ⁊ pari ra
tiōe nec aliqua alia nomina. P. Nichil ex hoc Tertio.
haberes cōtra tertiā opinionē. A. Illa etiā mi=
hi nō apparet vera ꝓpter aliam rationē: qꝛ ille
relationes rationis ſiue actiue ſiue paſſiue ſecū
dum eos cauſant̄ ꝑ operationē intellect⁹ formā
tis conceptus ⁊ imponentis voces ad ſigandū:
ſed hoc expreſſe eſt cōtra veritatē et Ariſtotelē q̄
operationes intellect⁹ dicit eſſe imanētes ter=
tio de aīā ⁊ nono methaphiſice: non ḡ cauſat ali
quid in voce nec in re ſigata exterius. M. Dā=
nata eſt apud ſacros theologos ad idē ꝓpoſitū
erronea opinio auicenne de operatione fanta=
ſie humane in extranea corpora. P. Quid ad
me de tertia opinione q̄ nullā entitatē ſuperad=
dit termino ſiganti: cū ille relationes rationis
nihil ſint: talis inquā opinio parū videt̄ differ=
re a quarta in re ⁊ ſi vocaliter diſonent inter ſe.
A. Tota ergo lis pēdebit inter duas oppiniōes Iterū ꝯtra p̄mā opinionem.
primam et quartā: cōtra quarū primā ſic poſſe=
mus aduc inſtare. Nulla talis relatio realis de
bet poni in terio vocali adhoc ꝙ ſiget aliquid:
ergo neq̄ in ſcriptura: ꝯn̄a ꝓbatur ex Ariſtote=
le p̄mo perihermenias: q̄ ea que ſcribunt̄ ſubor
dinauit aliquo modo hijs q̄ ſunt in voce: ante=
cedens ꝓbatur duplr̄ p̄mo qꝛ talis relatio non
videt̄ ponenda tota in vna ſola lr̄a aut ſyllaba Pria rō.
dictionis vocalis: qꝛ ſic non tota dictio ſigaret.
cum ſolū illud ſignificet in quo ē ſigatio. nec eſt
ponenda tota relatio in tota dictione et tota in
qualibet parte: qꝛ hoc eſt p̄uilegiū formarū ſpi=
ritualiū de quarū numero eſt aīa rationalis et
accidētia q̄ in ea ſunt: iſta aūt relatio eſt forma
corporalis ⁊ extenſa. Nec videt̄ eē ponenda to=
to in tota dictione ⁊ pars in parte: qꝛ cum ſit for
ma ſimplex quelibet ei⁹ pars eſt hō genea toti
relationi q̄ eſt ſigatio: ſicut q̄libet pars lucis eſt
lux: vnde ſequeret̄ ꝙ in q̄libet lr̄a illius dictio=
nis eēt ſigatio: ⁊ ſic q̄libet ſigaret. prolata ḡ pri=
ma lr̄a aut ſyllaba dictionis iā res eſſet ſigata.
quod ē manifeſte falſum. nā oporteret dicere ꝙ
idem terius pluries eandē rem ſigaret. ſ. tociēs Scđa rō.
quot lr̄as aut ſyllabas haberet. Scđo probat̄
idem antecedens qꝛ iſta relatio q̄ ē mod⁹ ſigan
di nō eſt i voce niſi qn̄ eſt ipoſita ad ſigandū: ſꝫ
iſta vox hō quā quis modo ꝓfert in hac orōne
hō currit: nūq̄ fuit impoſita: ꝓbo qꝛ p̄mus im=
poſitor eam non impoſuit: cum ipſa non fuerit
vſq̄ modo ꝓducta in mundo: ⁊ ſic nō potuit in

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA

illa cauſare aliquod tale accidēs: nec impoſuit eam iſte ꝓferēs: q̄ nō intēdebat iponere aliquā vocē cū dixit homo currit: ḡ ſequitꝛ ꝙ nunq̄ꝫ fuit in tali dictione cātū tale accidens reale per ſuā impoſitionē. P. Bene arguis ꝓfecto ſi ponderētur verba tua ad q̄ non niſi friuola dareꝛ euaſio.

Tertia rō. A. Cōtra paſſiuū iterū modū ſigādi q̄ ponitur in re ad hoc ꝙ ſignificeꝛ: argui poſſet clare ſic: qꝛ iſta dictio modus ſigandi paſſiuus ſignificat illā rem ꝑ ſe: quero ergo an in illa relatione ſit alius modus ſigandi paſſiuus quo ſignificeꝛ per talē dictionē vel non: ſi ſecundū: pari ratione ſtādū fuit in re cuius eſt ille modus: ꝙ poterat ſigari ſine illo modo. ad minus iā cōcederetur aliqua res ſe ſola ſignificari a dictiōe et ꝑ conſequēs dictionē ſe ſola talē rem ſignificare: ſi primū: ergo erit ꝓceſſus in infinitū in modis ſignificandi paſſiuis q̄d eſt preter oēm artē. Simile argumentū fieret de modo intelligendi paſſiuo qui etiā poniꝛ in eadē re. P. Occurrit tibi aliqua breuis ratio etiā cōtra modū intelligendi actiuū quem ponunt in cōceptu ſignificante due pˀme opiniones.

Quarta ratio. A. Facilius hoc impugnabiꝛ quā cetera oia: nā cōceptus quilibet cū ſit expreſſa ꝛ ꝓpriſſima rei ſigate ſimilitudo: ſuapte natura ꝛ non ꝑ aliquid aliud debet cōcedi ſigare rem exteriorē: ſicut albedo ſe ipſa ꝛ nō per aliam formā albefacit corpus. forme eni naturalis nō eſt alia forma ad hoc q̄d naturaliter agat. nō ergo debet poni in cōceptu mētali aliquis modus concipiendi ad hoc ꝙ res ꝑ ipſum cōcipiaꝛ ab intellectu. P. Ultima opinio igiꝛ mihi ꝓculdubio videꝛ melior niſi aliqua contra eā fortiora emergāt argumēta. A. Due rationes pˀcipue ingerūt circa eam difficultatē mihi inextricabilē.

Cōtra q̄rtā opionē pˀma ratio Prima ratio eſt qꝛ impoſſibile eſt aliq̄d trāſire de predicato ꝯtradictorio ad cōtradictoriū ſine mutatione qua aliq̄d acq̄ratur vel deperdaꝛ: ſed vox ꝑ impoſitionē tranſit de non ſigante ad ſignificantē que ſunt predicata cōtradictoria: ḡ oportet dicere in voce eſſe factā quandā mutationē acquiſitiuā vel deperditiuam: ſed nō videꝛ quid ibi perdaꝛ in voce cū imponiꝛ: ḡ acquiriꝛ in ea aliquid: et illud voco modū ſigandi.

Scd̄a rō. Scd̄a ratio ad idem: qꝛ ſi modˀ ſigandi vocis nihil aliud ſit quam vox ſigans: cū talis vox potuit formari anteq̄ꝫ imponereꝛ: ergo ante quā fuerit ad ſigandū impoſita erat iam modus ſigandi eius: ꝛ ſic poterat congrue regere aliā: et regi ab alia voce: ꝛ cōſtrui ex talibus oratio cōgrua ꝛ ꝓpō vera: que oia ſunt manifeſte falſa. nā ante quā imponereꝛ hec vox homo nec erat nomē: nec verbū: nec erat plus nomen ſubſtantiuū quā adiectiuū: nec tertie declinatiōis: nec numeri ſingularis: et ſic de alijs:

Tertia Confirmatur iſta ratio qꝛ pˀmus impoſitor q̄n iſtam vocē impoſuit vel fecit aliquid vel nihil: ſi nihil fecit i ea: ergo nō impoſuit eam ad ſignificandū: q̄d implicaret cōtradictionē: ſi fecit aliquid: non videꝛ quid aliud a modis ſignificādi quos ponit pˀma opinio.

Quarta ratio. Itē ſi modus ſignificandi eſſet ipſa vox: ſequereꝛ ꝙ fere oēs locutiones grāmaticorū ꝛ logicorum eſſent falſe. cū dicant genus vel caſum nois: tempus vel perſonam verbi: ſuppoſitionē vel appellationē termini: et ſic de alijs talibˀ: que tamē cōiter cōcedūtur ab oibus cum ſint habite a peritiſſimis auctoribˀ: ꝓbo cōſequētiā qꝛ nunq̄ꝫ locutio tranſitiua eſt vera niſi ſit diſtinctio rerū ſignificatarū in ea.

Quinta Inſuper quomodo vna ſola vox poteſt eſſe tot modi ſigandi qui videnꝛ multū differre ſcꝫ genus: numerus: figura: caſus: ꝛc̄. P. Nūc certe perſpicio magnā huius queſtiōis difficultatem viſis vtriuſq̄ꝫ partis rationibˀ. nā prius vna tātū opinione audita que alias oēs impugnabat: illā eſſe veram et ceteras falſas cēſebā. A. Cōmune ꝓuerbium idcirco recte dicit. Audi aliam partē ſi vis bonus eſſe iudex. Ego vero q̄ꝫuis nō approbem priores tres opiniōes: tamen nec quartā ſine formidine ꝓpter rationes inductas (quas penitˀ ſoluere non ſuficio) approbare poſſum. tace ḡ vt magiſtralē determinationē in hac queſtiōe attētiſſime capiamus.

Determinatio huius queſtionis M. Ex hijs tam varijs opinionibˀ opus ē vnā conflare ſentētiā que iudicio meo veriſimilior erit in hac materia. Pro cuiˀ expreſſione ſit hec prima cōcluſio.

Prima cōcluſio. Nulla vox vel ſciptura habet ex natura ſua: ſed ſolū ex voluntaria auctorum inſtitutione vel impoſitione ꝙ talē rem magis quā aliam ſignificet. vel ꝙ ſit tale nomē aut verbū: in tali genere: numero: ꝑſona: ſeu caſu: vl̄ ꝙ abſolute ſignificet aut cognotatiue hoc vel illo modo: patet iſta cōcluſio ex diffinitionibˀ vocalis: nois: verbi: et orationis quas Ariſtoteles poſuit pˀmo perihermenias: hanc etiā oēs predicte opiniones cōcedent qꝛ oibus eis fauet nec alicui illarū obuiat quoquomō: nō ḡ indiget alia probatione.

Correlarium. Ex qua ſequiꝛ correlarie ꝙ licet multa noia ſint rebˀ impoſita a proprietatibus earum: ex hoc tamen nō tollitur voluntaria eorū inſtitutio ad ſignificandū res illas: ſic ꝙ illa ſignificatio nō cōueniat eis a natura.

Scd̄a cōcluſio. ¶ Scd̄a cōcluſio: Oīs vox vl̄ ſcriptura ſignificans ad placitū preexigit aliquā mētalē ſignificationē cui non niſi voluntarie ſubordinetur in ſignificando. pˀma pars probatur ex illo dicto Ariſtotelis in eodem pˀmo perihermenias: ꝙ ea que ſunt in voce ſunt note earum que ſunt in anima paſſionū. Etiam oēs dicte opiniones concedūt ꝙ a modo intelligēdi ꝓcedit modus

ſignificādi: ſed modū intelligēdi hic voco mētalem ſigationem. Itē quilibet experiꝛ in ſeipo ꝙ nunq̄ꝫ aliqua vox vel ſcriptura ſibi aliquid ſignificat: niſi iam eiuſdē rei ſigate pˀhabuerit aliquā noticiā in mēte que dꝛ ſigatio vl̄ in qua eſt ſigatio. ergo et cetera. Scd̄a pars probaꝛ ſicut precedēs cōcluſio. qꝛ nulli voci aut ſcripture ex natura ſua conuenit ꝙ ſubordineꝛ magis tali quā tali noticie mentali: patet de iſta voce hō q̄ ſicut nō habet ex natura ſua ꝙ ſigēet homines: ita nec ꝙ ſubordineꝛ noticie quā habemus de eiſdē. P. Iſtā ſubordinationē nō bene capio. M. Subordinari vocē cōceptioni nihil aliud ē quā vocē ipſam preexigere: vt diximus: mentalē notionē q̄ eſt cōceptus intellectˀ. Preexigit vero vox cōceptū mētis nō ſimplr̄ ad hoc ꝙ ſit: ſed ad hoc ſolū ꝙ aliq̄d ſignificet: quare dicimus ꝙ ſubordinaꝛ ei i ſigando. talis aūt ſubordinatio nō eſt ex natura vocis vel ſcripture: ſed ex volūtate impoſitorū.

Correlarium pˀmū. Ex hac ḡ cōcluſiōe manifeſtū euadit pˀmo ꝙ terios vocales vel ſcriptos ſigare ad placitū nihil aliud eſt quā illos ſubordinari mētalibˀ cōceptionibˀ ad placitū et ex volūtate impoſitorum.

Secundū. Scd̄o inferꝛ ꝙ tota ratio quare terius vocalis vel ſcriptus ſigat ſic vel ſic quantū ad modos ſigandi tā eſſentiales quā accidētales: eſt inveſtiguēda ex ſigationibus mētalibˀ. volo dicere ꝙ ſi q̄rereꝛ de ratione ſigandi huius teri hō quare eſt nomē et nō verbū: quare nomē ſubſtantiuū: quare tertie declinationis: quare terius abſolutus vel ſpēs ſpecialiſſima de pˀdicamēto ſubſtātie: et ſic de alijs modis ſigandi eius: reſpondēdū eſſet ꝙ non ex ſua natura: ſed qꝛ ſubordinata eſt ad placitum talibˀ ſigationibˀ mentalibˀ.

Tertiū correlarium. Unde ſequiꝛ tertio ꝙ pˀma opinio in eo quo differt a ſcd̄a: eſt ſuperflua: ꝛ ꝙ ſcd̄a opinio quātū ad hoc ꝙ dicit: ſignificationē: cōgruitatē: regimē: cōſtructionē: veritatē: aut falſitatē nō ꝑtinere vocibˀ nec ſcripturis niſi ab extrinſeco. i. ab alio q̄m ab hijs q̄ ſunt in mēte: eſt verior et intentioni Ariſtotelis

Tertia cōcluſio. cōformior: patet ex dictis. ¶ Tertia cōcluſio ſignificatio: cōgruitas: regimē: et conſtructio ꝑtinēt conceptibˀ mentalibˀ naturaliter proprie ꝛ per ſe primo. Probatur pˀmo de naturaliter: tū qꝛ cōceptus mentis eſt ſil̄itudo rei expreſſa cāta in mente ab ipſa re quā ſigat: et eſt ſicut imago ſpeculi. ḡ ex natura ſua ſigat talem rem: et nō ꝑ aliquā impoſitionē factā volūtarie ab aliquo. ſicut eni imago ſpeculi ſigat rem cuius eſt imago ſuapte natura et ſolū ex eo ꝙ ē talis imago: ita ꝛ cōceptio mētalis q̄ eſt purior et melior imago rei. tum etiaꝫ qꝛ Ariſtoteles propterea dixit ꝙ paſſiones aie ſunt eedē apud oēs: qꝛ ſigant naturaliter: nō aūt voces aut ſcripture. Probatur ſecūdo de proprie: tū qꝛ cōceptus ſignificat naturaliter non cōiter ergo ꝓprie: vt infra dicetur: tū quia oratio mentalis eſt vera: ḡ proprie ſignificat ꝛ congrua eſt illa cōſtructio ꝑ regimē proprium ſuarū partiū. antecedens nulli eſt dubium: qꝛ vt Ariſtoteles dicit verū ꝛ falſum i mēte ſunt circa ꝯpoſitionē ꝛ diuiſionem intellectˀ: ſed ꝯn̄a patet qꝛ nulla oratio eſt vera niſi ſit ꝓpria et congrua cōſtructio: verum eni pˀſupponit cōgruū: vt colligitur ex Ariſtotele pˀmo perihermenias in capitulo de noie: vbi prohibet caſus obliquos dici noia: qꝛ vt inquit ſi noi addatur verbū indicatiuū vt eius appoſitū: ſit oratio vera vel falſa: non autē ſi addaꝛ obliquo. vt catonis legit. huius ergo ꝓhibitionis nullam aliam rationē aſignat niſi incōgruitatē conſtructionis: ſi igiꝛ in mētalibˀ ſignis eſt veritas: ibi eſt propria ſigatio: congruitas: regimē ꝛ cōſtructio. Probatur tertio de ꝑ ſe pˀmo: tum qꝛ iſta cōueniunt ſignis mētalibˀ naturaliter ꝓprie: ergo per ſe et non ꝑ alterū. nam ſi per aliud: iā nō ex natura ſua: tum qꝛ ꝓpter iſta ſigna ꝯueniūt predicte conditiones teris vocalibus ꝛ ſcriptis et non ecōtra: ergo conueniūt mētalibˀ primo. antecedēs patet ex ſcd̄a cōcluſione: ꝛ ꝯn̄a ꝓbaꝛ ex primo poſteriorū in capitulo de vl̄i vbi ꝓbatur ꝙ habere tres angulos equales duobus rectis cōuenit triangulo ꝑ ſe pˀmo et nō figure nec iſocheli: qꝛ per triāgulū oſtēditur hec paſſio cōuenire alijs et non ecōtra: tota ḡ hec cōcluſio eſt vera.

Correlarium pˀmū. Ex qua inferꝛ pˀmo ꝙ ſi vna dictio mentalis regitur ab alia hoc ꝓuenit a natura ꝓpria tam dictionis regētis quā recte: et ꝙ huius regiminis non magis eſt querēda ratio et cauſa: quā de generatione hois ab hoie: equi ab equo oliue ab oliua: de qua dicit Ariſtoteles ſcd̄o de aīa ꝙ eſt naturaliſſimū opus in viuētibˀ: ſi ergo queraꝛ quare aial hoc generat illud: ꝛ planta hec plantā illam: ſtatim eēt reſpondēdum ꝙ ſuapte natura: et qꝛ res eſt talis nature nullaq̄ꝫ alia melior poteſt adhiberi reſpōſio. ſil̄r etiā ſi q̄ratur in dictionibˀ mētalibˀ quare iſta regit illam: nulla melior erit reſpōſio quā ſi dicaꝛ hoc prouenire ex natura ſua: ꝛ qꝛ ille conceptus regēs eſt talis nature ꝙ habet vim regēdi alterū qui etiā ſuapte natura hꝫ ꝙ regaꝛ ab eo. Probatur hoc ex cōcluſione q̄ dicit ſigationē ꝛ regimē conuenire mētalibˀ teris naturaliter et nō ꝑ aliquā ipoſitionē artificialē ſeu voluntariā.

Scd̄m correlarium. Infertur ſecūdo ꝙ preciſa ratio ꝛ cauſa quare aliqua dictio mētalis eſt nomē aut verbū ſubſtātiuum: vel adiectiuū: vel alterius cuiuſq̄ꝫ proprietatis grāmaticalis aut logicalis: eſt qꝛ taliter producta eſt ab intellectu ꝛ obiecto vt eſſet illius nature et non alterius. vnde hoc verbum

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA
GREDOS.USAL.ES

ſubſtātiuū eſt in mēte ex natura ſua regit ntōs
duos ante ſe ⁊ poſt ſe: vt iohānes eſt hō: et illud
verbum adiectiuū mētale video ex natura ſua
regit nominatiuum ante ⁊ accuſatiuum poſt ſe
vt iohānes videt ſolē. Et ſilr vnū nomē menta=
le ſvapte natura regit aliud in gtō: dtō: vel actō
ex vi perſone: poſſeſſionis acqſitionis plenitu=
dinis vel alicuius alterius ꝓprietatis: vt capa
Tertiū correlarium. petri: ſilis iohāni: plenus vino: ⁊c̄. Sequit̄ ter=
tio ꝙ vltima ⁊ ſuprema vis cuiuſcunqꝫ regimi
nis eſt cōceptꝰ naturaliter talis vel talis: vt de=
claratū eſt. A. Quid ğ voluerūt dicere graues
illi auctores artis grāmatice cū aſignarēt diuer
ſas cauſas regiminis: dicētes talē caſum regi a
tali dictiōe ex vi nature verbi: aliū nō niſi ex vi
perſone: aliū nō niſi ex vi appoſitionis: aliū ex
vi actus cōuerſi in habitū: et ſic de alijs multis
ſine numero. M. Per tam varias auctorū locu
tiones q̄ regimina videnī multiplicia diſtin=
guere: nō aliū debemus formare ſenſum niſi ꝙ
regimē in cōceptibꝰ mētalibꝰ ē ex natura ipoꝝ
que dr̄ vis eorū: et qꝛ ſunt multiplices cōceptus
in mēte: hinc eſt ꝙ ſunt diuerſa regimina q̄ opor
tuit tam varijs modis edoceri ab auctoribus.
vnde illud cōplexū: ex vi: eſt terīus ſecūde impo
ſitionis: et ſic genitiuus ſequēs ſupponit ſimpli
citer ꝓ cōceptu mentis. vt in hac oratiōe petrus
eſt amator ſcie: dicūt ꝙ ille gtūs ſcientie regitur
ex vi actus cōuerſi in habitū: ſed ſenſus eſt ꝙ re
gitur ex natura illius noiatiui mētalis amator
qui ſiḡat habitū generatū ex multis actibus et
Quarta cōcluſio. ſic exponanī alie locutiōes tales. ¶ Quarta cō
cluſio: ſiḡatio regimē: ⁊ ꝯgruitas immediate et
intrinſece cōueniūt ſignis mētalibꝰ magis quā
vocalibꝰ et ſcriptis. ꝓbatur ex ſcđa concluſione
nā illud eſt magis intrinſecū alicui qđ ſibi cō=
uenit naturaliter: quā qđ artificialiter ſolū ⁊ vo
luntarie: ſed predicta ſunt in mētalibꝰ natura=
liter: in vocalibꝰ vero ⁊ ſcriptis ſolū artificiali=
Correlarium pmū. ter: ğ Sequit̄ inde pmo ꝙ cōceptꝰ ſeu dictiones
mētales ⁊ orationes ex eis cōſtructe ad hoc ꝙ ſi
gnificēt res ſuas nō indigēt relationibus q̄buſ=
cūqꝫ aut modis ſiḡandi vel intelligendi ſup ad
ditis ⁊ accidentibꝰ: ꝓbaī nā ſi illi termini ſigni
ficēt ex natura ſua intrinſece ⁊ immediate: nō ğ
mediāte alio accidēte ſupaddito ab extrinſeco
Scđm correlarium. agente. Infertur ſcđo ꝙ due pme opiniones fru
ſtra et iutiliter laborāt deffendēdo tales modos
ſiḡandi ſup additos cōceptibus: quos vocāt re
lationes reales et vera accidētia: patet qꝛ ſeque
reī qđ illi cōceptus nō naturaliter intrinſece et
immediate ſignificarēt res. ſicut corpus nō vide
tur intrinſece et imediate ex natura ſua: qꝛ hoc
ſibi cōuenit p colorē: vnde vocaī viſibile p acci
dens: color aūt eſt ſenſibile p ſe qꝛ non per aliud

ſed immediate videī: idem diceret de quocūqꝫ
alio ſubiecto ⁊ accidēte ſuo: probatū eſt aūt cō=
ceptus naturaliter p ſe et intrinſece ſignificare:
ergo nō p aliquas relationes ſibi accidētarias.
Poſſet etiā probari hoc idem p ſimile de imagi
ne ſpeculi q̄ ſe ipſa imediate ſiḡat hoiem cuius
imago eſt: et nō p aliquā relationē ſup additā.
Omnes ergo ratiōes factas cōtra iſtas duas opi
niones admittēdas ducimus ⁊ validas ad de=
ſtruēdū modos ſiḡandi ſup additos rebus: ſi=
ue ſint paſſiui ſiue actiui tam in ſignis mētali=
Tertiū correlarium. bus quā in vocalibꝰ ⁊ ſcriptis. Sequit̄ tertio ꝙ
opinio tertia de reſpectibꝰ rationis etiā ſupflua
eſt: ꝓbaī eodēmodo: ſicut ſecūdū correlariū. P.
Nō apparet mihi ꝙ ꝓbationes ille faciāt aliqd
cōtra iſtos q̄ nullas veras res ſuperadditas di=
ctionibꝰ ponūt. M. Imo multū faciūt: tū qꝛ di
cūt ſe ſuperaddere aliqua mediātibꝰ q̄bus ipſe
dictiones ſignificēt p modū cauſe formalis: qđ
vt ꝓbatū eſt non oportet in hijs q̄ naturaliter ⁊
intrinſece habēt ſignificare ex natura ſua. tum
etiā qꝛ ſcđm eos licet illi reſpectꝰ ratiōis nō ſint
vera accidētia: nec in aliquo ſubiecto inheſiue:
ſunt tamē in ſubiecto denominatiue. puta i di=
ctiōe quā denomināt ſiḡantē: et in intellectu ob
iectiue: qꝛ vlꝫ intellectꝰ illas cognoſcit: talia au
tē entia ponere ē mera fictio cū nō ſit ad hoc ſu=
ficiens fundamētū: cōcediī ğ quicqd prius ob=
Quinta cōcluſio. iectū eſt cōtra iſtā opinionē. ¶ Quinta cōclu=
ſio licet in teris vocalibꝰ ⁊ ſcriptis nulli ſint re=
ſpectus reales aut ratiōis quibꝰ formaliter ſi=
gnificēt: tamē modi ſiḡandi coꝝ realiter diſtin=
guuī ab eiſdē ſignis. Hec cōcluſio directe ꝓce=
diī contra quartā opinionē: cuiꝰ pma pars pa=
tet ex imediate dictis: ſed ꝓbaī ſcđa pars ex di=
ctis circa ſecūdā cōcluſionē in duobꝰ pmis cor=
relarijs: nā voces et ſcripture nō ſiḡant ex natu
ra ſua: ſꝫ ſolū ex eo ꝙ ſubordinanī mētalibꝰ ter
minis: et ſic tota ratio ſiḡandi eorū eſt accipien
da ex ſignis mētalibꝰ: ğ modi ſiḡandi (qui etiā
ſunt ratiōes ſiḡandi) teriorū vocaliū ⁊ ſcriptoꝝ
ſunt i mente: vbi clarū eſt ꝙ nō ſunt voces nec
ſcripture: ğ realiter diſtinguuī Cōfirmaī ex au
ctoritate phi ſupra inducta: ꝙ verū ⁊ falſum ſūt
in mēte circa cōpoſitionē et diuiſionē intellectꝰ
Correlarium. ſexto methaphice. Unde eliciī ꝙ nulla ꝓpō vo
calis vel ſcripta eſt vera aut falſa intrinſece: ſed
extrinſece a veritate q̄ eſt in mēte: idē aūt eſt iu
diciū de ſiḡatiōe teriorū vocaliū ⁊ ſcriptorū: er=
go modi ſiḡandi eorū ſunt in mēte ⁊ ſic realiter
ab eis diſtinguuī. A. Tua itaqꝫ reſolutio i hac
materia erit ꝙ nulli ſint ponēdi reſpectꝰ reales
aut rationis q̄ ſint modi ſiḡandi teriorū: ſed cō
ceptus mētis naturaliter ſolūmodo ſiḡantes il
li ſunt veri modi ſiḡandi ſibi ipſis ⁊ vocibꝰ atqꝫ

ſcripturis ſibi ſubordinatis: ⁊ hec tua opinio ce
teris annumerata erit quinta. q̄ etiā q̄nqꝫ ſtabi
Correlarium. litur pncipalibꝰ pmiſſis cōcluſionibꝰ. M. Re=
cte accepeſti. Ex qua q̄dem determinatōie ſeq̄
tur manifeſte ꝙ in rebꝰ ſiḡatis nō ſint ponendi
reſpectꝰ reales aut rationis in ordine ad dictio
nes ſiḡantes: q̄ dicanī modi intelligēdi aut ſi=
gnificādi paſſiui. nā deſtructis correlatiuis de
ſtruunī ſimul ⁊ relatiui: iſta aūt opinio nega=
uit reſpectus in ſignis: ğ habet eos pariter in ſi
gnatis negare. vnde argumēta q̄ ſuperius ege
ris ꝯtra iſtos reſpectꝰ paſſiuos valida ceſemus
Suadetur quarta opio. et inſoluta relinq̄mus: facit autē correlariū iſtō
cōtra primas tres opiniones ſimul. P. Audiui
quoſdā logicorū noialium cōtra reales (qui ve
ritatē ⁊ falſitatē ꝓpōnū reſpectus eſſe dicūt) te=
nētes ꝙ ois ꝓpō vera ē veritas. vnde ſcđm illos
quarta opinio eēt vera. A. Et ſicut tenētes illā
viā ponūt q̄ſdā vitates mētales alias ſcriptas:
et alias vocales: ſic ponerēt quoſdā modos ſi=
gnificādi mētales q̄ ſunt naturales: ⁊ alios vo=
cales ⁊ ſcriptos quaſi artificiales: qđ videī mul
tum ꝓbabile. M. Suſtineri pōt opinio illa: ſꝫ
mihi nō placet: nec videī eſſe de intētione Ari=
ſtotelis vt patuit improbatione q̄nte cōcluſio=
nis. P. Quid ğ dicemus ad argumēta pus fa
cta ꝓ primis opiniōibꝰ cōtra quartā: que nō tā
tum mihi: ſꝫ etiā maiori meo ſocio viſa ſunt dif
ficillima. an manebūt inſoluta tanqꝫ veritatem
Ad argumēta cōtra quartā opionem. cōtinentia? M. Nequaquā: cū nitanī probare
reſpectus reales aut rationis. Primi itaqꝫ ar=
gumēti de trāſitu cōtradictiōis maior ꝓpō ē di
Ad pmū. ſtinguenda: vel de cōtradictorijs p̄dicatis non
relatiuis vel de relatiuis. itē vel de mutatione
que eſt in re illa de qua dicunī illa p̄dicata. vel
de mutatiōe q̄ eſt in alia re aliqualiter ſe habē=
te ad illā: quicqd ğ ſit de alijs predicatis: tū in
relatiuis negāda eēt illa maior itelligēdo eam
de mutatione q̄ eſt in eadē re. nā dicit Ariſtote
les q̄nto phiſicorū ꝙ ꝓpterea ad p̄dicamētū re
lationis nō eſt motꝰ: qꝛ diuerſa p̄dicata relati=
ua poſſunt ſucceſſiue verificari de eodē nulla fa
cta mutatione in eo: ſꝫ bene in alio ſe habēte ad
iſtud. vt q̄ prius erat vicinus vel dexter aut eq̄=
lis alteri homini: pōt modo eē nō vicinus ſini=
ſter ⁊ in eq̄lis eidē dato ꝙ nullo mō ſit mutatꝰ:
ſed ſuficit ad iſtā varietatē p̄dicatorū ꝙ ille al=
ter moueret localiter vel ad quātitatē. Ad mi=
norē argumēti diceret ꝙ illa ē vera in p̄dicatis
relatiuis q̄ ſunt ſignificās ⁊ nō ſiḡans. vñ nō ſe
Ad ſcđm. quiī ꝙ fiat acq̄ſitio alicuiꝰ noue rei in ipſa di=
ctiōe. Cōſilr diceret ad ſcđm argumētū ꝙ in re=
latiuis denoiationibꝰ poteſt aliqd idem rema=
nens prius ⁊ poſterius: variari ſcđm tales deno
minationes ſine acq̄ſitione vel deperditiōe ali=

cuius accidentis. nā creſcēte puero aliquo: al=
ter homo q̄ erat ſibi inequalis remanet: ſed nō
remanet ſibi ineq̄lis: et hoc ſine mutatione ſua
ſed ꝓpter mutationē pueri: ſilr qui priore anno
erat ſubditus iudicio alterius: ſi fiat iudex iſto
anno: nō manet ſubditus alteri: ſed tū ſubditꝰ
ille manet ſcꝫ factꝰ iudex: Eodēmodo dictio an
te quā imponeret nō erat modus ſiḡandi vnde
nec ꝯgrue regebat nec regebaī: ſed illa res q̄ eſt
modus ſignificādi iā erat licet tūc non eēt mo=
dus ſiḡandi. Ad primā cōfirmationē dicēdum *Ad tertiū.*
eſt pro certo ꝙ primus impoſitor nihil fecit in il
la voce: vt bene ꝓbauit vna ratio ſuperius poſi
ta: ſed fecit aliqd in mente diſcipuli audientis
cui impreſſit cognitionē ſue volūtatis qua ſub=
ordinauit illā vocē et ſibi ſimiles cōceptui men
tali qui eſt ſimilitudo talis rei. vnde nō valet il
la ꝯña: primus impoſitor nihil fecit in tali voce
ergo nō impoſuit eam ad ſiḡandū. ſicut non ſe
quiī fernādus nihil fecit in iohāne ğ nō ſtatuit
eum ſibi ſiniſtrū: qꝛ vt dictū eſt: variatio deno=
minationis reſpectiue poteſt fieri ſine mutatio
ne rei denoiate: et tales ſunt oēs denoiatiōes pti
nentes ad modos ſiḡandi teriorū. Ad ſecundā *Ad q̄rtū.*
confirmationē q̄ facit vim in locutionibꝰ de cō
ſtructione trāſitiua: dicendū ꝙ in omni arte et
ſcientia ſolēt auctores multas locutiones trāſi=
tiuas ꝓ intrāſitiuis accipere: qꝛ p oēs illos ter=
minos loquūtur de eadē re. ſic enim theologi di
cūt ſcientiā et potētiā dei: phi eſſentiā aīe vel an
geli ⁊ pūationē materie. vbi clarū eſt ꝙ non in=
tendūt noiare diuerſas res ſed eandē: ğ ſimili=
ter grāmatici dicētes genus vel declinationem
nois: tēpus aut perſonā vbi: ſi recte ſapiunt nō
intendūt diſtinguere modū ſiḡandi a dictione
ſignificāte: ſed loquūtur in ſenſu intrāſitiuo de
genere vel declinatione q̄ eſt nomē: de tēpore et
de pſona q̄ eſt verbū. Ad vltimā cōfirmationē te *Ad q̄ntū.*
nētes relatiuoꝝ regulā: dicimus ꝙ eadē res po
teſt multiplicari in denoiationibꝰ relatiuis ſi=
ne pluralitate rerū ſibi inherētiū: ſed ad ſaluā=
dum tales denoiationes diuerſas ſuficit ꝙ ea=
dem res pluries cōpareī ad alias res ſcđm di=
uerſos modos ſe habēdi ad eas. nā idem iohā=
nes eſt filius: frater: ſocius: equalis: ſilis ad di=
uerſos hoies cōparatus. vnde iſta ꝯña non va=
let. hic ſunt plures relationes ğ et plures res: ſꝫ ē
fallacia figure dictiōis. quia plures relationes
eiuſdē rei non ſunt niſi plures ꝯparatiōes eius
vel potius ipſamet res pluries ꝯparata. Silr in
propoſito dictio eadē eſt plures modi ſiḡandi
aliter tū et aliter ꝯparata: eſt eni modus ſiḡan=
di eſſentialis ꝯparata ad rem ſuā ſiḡatā: et eſt
modus ſiḡandi accidētalis ꝯparata ad aliā di
ctionē vel ad intellectū. Poteſt dari aliud ſile

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA
GREDOS.USAL.ES

de potētijs aie:que ſatis ꝓbabiliter idētificātur
et ſibipſis et eſſentie aie: oēs eni potētie ſūt ipſa
aia que ꝓpter diuerſas operationes ſuas diuer
ſa ſortiūtur noīa: vt dicit Aug. et ſic eadē aia eſt
tot potētie quot modis poteſt operari. nec valet
ꝯña ſūt plures potētie ġ plures res. Sicut ergo
phi: vt patuit: eidē rei plura attribuunt noīa: et
eandē rem plurali numero ſiġant ꝓpter copiā
et fauorē locutionis nr̄e: ita ⁊ grāmatici aucto
res eandē dictionē nominant plures modos ſi=
gnificādi ad bonū ſenſum: vt dictū ē. Ecce quo
modo quarta opinio reſpōderet ad illas ratio=
nes: quarū alique etiā dirigi poſſent cōtra qn=
tam opinionē q̄ dicit concept⁹ mētis eē modos
ſiġandi: ſed ſoluerentur eodēmodo ſicut prius.
Nota bn̄. Aduerte tamen circa modos ſiġandi ſic intel=
lectos: ꝙ totū fere artificiū grāmatice artis init
titur modis ſiġandi accidētalibus dictionū: et
penes illos atēdiť regimē ⁊ congruitas oratio=
nis. Sꝫ logica ars ingeniata eſt in modis ſigni
ficādi eſſentialib⁹ teriorū: qui duo ſūt alter ma
terialis q̄ etiā dr̄ ſuppoſitio: alter formalis qui
appellatio ⁊ cognotatio appellať. Nimirū ġ ſi
de eiſdē rebus. i. de dictionib⁹ loquētes grāma
tici et logici varias diuiſiones dictionū formēt:
et vbi illi dicūt octo eſſe partes orōnis: iſti decē
predicamēta diſtingūt: ꝓpterea ꝙ non eoſdem
modos ſiġandi attendūt. P. Quō ergo grāma
tici dicūt ꝙ nomē ⁊ verbū et alie partes orōnis
diſtinguuť a ſeipſis ꝑ modos ſiġandi eſſentia=
les? M. Quoſdā modos ſiġandi accidentales
principales improprie vocāt eſſentiales. A. Ha
bemus clarā reſolutionē tuā ꝑ multa dicta egre
gia notatuꝗ̄ digniſſima. ¶ Sꝫ redeam⁹ mi io=
hānes ad terios ſinonimos vnde diſceſſimus: q̄
ex ſuis modis ſiġandi diffiniebanť. P. Cū du
plex ſit modus ſiġandi: ſcꝫ eſſentialis ⁊ accidē=
talis: quorū eſſentialis diuidiť ꝑ materialem ⁊
formalē: et ſilr̄ accidētalis mltiplex repperitur:
vt patet i grāmatica: merito dubitari poteſt de
Teri ſino quo modo ſiġandi ſunt intelligende ille ſinoni
nimi ſunt morū teriorū diffinitiones. A. Duplex diſtin=
mltiplices gui pōt ſinonimū: alterū ſimpliciter: alteꝝ non
ſimpliciter dictū. Sinonimus terius ſimplici=
ter eſt ille q̄ ad aliū cōparatus in nullo modo ſi
gnificandi diſcrepat ab illo: et de talib⁹ ſinoni=
mis eſt p̄ncipaliter intelligēda diffinitio aucto
ris: cuiuſmodi ſunt hō ⁊ hō: pater et pr̄: et ſic de
alijs: de quib⁹ dicūt cōiter logici ꝙ loco vnius
ſinonimi ſemplicet ponere reliquū. Sinonim⁹
terius nō ſimplr̄ dr̄ qui a ſuo ſinonimo diſcre=
pat in aliquo vel aliquib⁹ modis ſiġandi: licet
cōueniat in alijs: hoc aūt tripliciter fieri poteſt
primo ꝙ tales teri conueniāt in oibus modis ſi
gnificandi eſſentialib⁹: ſed differāt in aliquib⁹
accidētalibus: vt Marcus ⁊ Cicero differūt de
clinatione: ſed veſtis ⁊ indumētū differūt gene
re ⁊ declinatione: ⁊ in talib⁹ etiam vera eſt diffi
nitio ſinonimorū: vt patet in exemplis textus.
ſed de iſtis non ſemp eſt verū ꝙ loco vnius ſino
nimi liceat ponere reliquū. vt nō ſequiť aqua
et later idē ſunt: ſed aqua eſt frigida: ġ later eſt
frigida: q2 cōmittitur fallacia figure dictionis.
Scōo fieri poteſt ꝙ duo termini licet conueniāt
in vno modo ſiġandi eſſentiali tamen differūt
in alio modo eſſentiali: quicq̄d ſit de modis ſi=
gnificādi accidentalib⁹ in vno ⁊ alio termino.
Tertio ꝙ in nullo modo eſſentiali cōueniant:
ſed bene in accidētalibus: et teri iſtis duob⁹ mo
dis ſe habētes nō debēt abſolute dici ſinonimi:
ſed ſcōm q̄d. i. ſinonimi in hoc vel in illo. vñ de
talib⁹ nulla diffinitio nullaꝗ̄ regula ſinonimo
rū eſt intelligēda in logica. P. Quattuor itaꝗ̄
diſtinguis modos ſinonimorū teriorū: quorū
duob⁹ primis tantū atribuendā cenſes diffini=
tionē textualem: vt ſit ſenſus: terius alteri ſino=
nimus eſt qui eandē rem et eodēmodo ſiġandi
eſſentiali tam materiali quā formali ſiġat. A.
Sic expoſuerā tibi ſuperius textū illū: ſed ter=
tius modus ſinonimorū multū eſt in vſu logi=
corū ſuper predicamēta Ariſtotelis: vbi nec le=
cto modo ſiġandi materiali vbicūꝗ̄ terios for
maliter ſinonimos repperiūt: tales in eodē pre=
dicamēto collocāt: ille etiā tertius modus valet
pro tractatu ſuppoſitionū: nā verificatio ſuppo
ſitionis ꝑ terios materialiter ſinonimos fieri cō
ſueuit. Accede iā ad ſecūdā ſubdiuiſionē tex=
Subiectio. tus. P. Subiectū eſt terius precedēs copulā in
propōne. vt homo eſt aial: terius homo ē ſubie=
ctū. A. Hec ſubiecti diffinitio eſt logicalis: ſed
quib⁹ ipſa videť obſcura datur alia declaratio
grāmaticalis. vel exiſtēs ſuppoſitū verbi princi
palis in oratione. nā qō grāmatici dicūt eē ſup
poſitū verbi: hoc logici vocāt ſubiectū ꝓpōnis. lꝫ
vt prius dicebať hec duo vocabula ſuppoſitū ⁊
ſubiectū nō ſint ſinonima: cū varias habeant
rationes ſiġandi. P. Quare notať hic verbū
principale in orōne: nunq̄d ſuppoſitū verbi mi
nus p̄ncipalis ſubiectū eſſe neq̄t in ꝓpōne? A.
Ad illius excluſionem adiecta eſt illa particu=
la: q2 in hac ꝓpōne: petrus q̄ eſt magiſter legit:
illud relatiuū qui nō eſt ſubiectū ꝓpoſitionis.
maxime tenēdo cū Ariſtotele q̄ videť dicere ꝙ
nulla pars ꝓpōnis ē ꝓpoſitio: ſicut nulla pars
termini etiā cōpoſite figure eſt terius: vt dr̄ p̄mo
perihermenias in capitulo de noīe. P. Diffini
tur ne hic ſubiectū in tota ſui cōitate pro oibus
ſuis ſiġatis? A. Minime cū equiuocoꝝ nunꝗ̄
ſit vna diffinitio: ſubiectū autē eſt equocus ter
minus ad octo ſiġationes q̄ his verſibus cōti=

Octo acce ptiones ſubiecti. neť. Obiectū: verna: poſitum ſub: cui qō inhe
ret: qō prius eſt copula: ꝓprij logicaliter infra:
quo ſimul ars heret ſūt his ſubiecta quaterna.
Harū autē ſignificationū p̄me quattuor nō ſūt
logicales illius teri acceptiones: vnde hec ſubie
cti diffinitio logicalis in nullā talium ſiġatio=
num venire poteſt: ſed in aliquā aliarū ſequē=
tium que ſunt logicales: q2 vero ſubiectum hic
diuidiť cōtra predicatū: conſtat in quinta acce
ptione ꝑ eo qō prius eſt copula in ꝓpōne: diffi
nitū eſſe ſubiectū. Si quis tamen in alijs trib⁹
ſiġationibus logicalib⁹ ſubiectū vellet diffini=
re: hoc modo poſſet. Subiectuꝫ ſexto modo (qō
ſubiectū p̄dicabilis dr̄) eſt terius abſolutus vel
minus cognotatiuus p̄dicabili ſuo qō ſup ipm̄
cognotat extrinſece: vt homo eſt ſubiectū riſibi
lis ⁊ albi. Et ſubiectū hoc modo acceptū diui=
ditur ꝑ ſubiectū proprij et accidētis. quorū diffi
nitiones ſpeciales infra colligenť cū de predica
bilibus fiet ſermo. Subiectū ſeptimo eſt terius
inferior alio i coordinatiōe p̄dicamētali. vt hō
eſt ſubiectū aialis: corporis: ⁊ ſubſtantie. Sub=
iectū octauo modo eſt terius p̄ncipaliſſimus in
cōſideratione alicuius ſcie vel artis: ad quē oia
illius artis habēt attribulationē: cū ꝓpter ipm̄
alia oia cōſidereť. vt argumentatio in logica.
Et iſta vltima ſubiecti acceptio ꝑtinet ad quar
tam logice partē vbi de argumentationib⁹ de=
monſtratiuis vel ſcientificis agiť: alie vero tres
id eſt quinta: ſexta ⁊ ſeptima magis faciunt ad
primā partē logice: licet q̄nta directius ſecundā
partem logice reſpiciat. P. Sequiť ſubdiuiſio:
et tale ſcꝫ ſubiectū in q̄nta ſiġatione eſt duplex.
nā quidā terius q̄ ē ſubiectū eſt terius cōis: ali⁹
eſt terius diſcretus vel ſingularis. horū diffini=
Terius cōis q̄d ē. tiones clare ſubduť. Cōis inquit terius eſt il=
le quē grāmatici nomen appellatiuū vocāt. A.
Hec interpretatio termini cōis eſt ꝑ notiora in
grāmatica. vnde cōſtat cui grāmaticali diuiſio
ni hec ſubdiuiſio ꝓportioneť. Sed adiungiť lo
gicalis diffinitio teri cōis vel nominis appella=
tiui: cū ſignificet plures res vniuoce: cuius in=
terpretatio eſt: eadē ratione: ac ſi diceret vnico
Terius ſingularis modo ſiġandi eſſentiali: vt homo ē terius cōis:
ſimiliter bicubitū: coloratū: pater ⁊c. P. Termi
nus diſcret⁹ aut ſingularis ſilr̄ primo interpre=
tatione declarať grāmaticali per nomē ꝓpriū:
ſcōo diffinitione: ꝙ eſt ille q̄ vnam tantū rem ſi=
gnificat diſtincte et ſingulariter. A. Ut petrus
ita ſiġat vnum hoīem ſeorſum ꝙ nō plures: nec
poſſet ille homo clarius ⁊ expreſſius nominari
quā hoc vocabulo. vnde patet ꝙ hoc nomē res
ſtricte capiť i his duab⁹ diffinitiōib⁹ ꝑ eo ꝙ nō
eſt pars alterius. nā petrus nō ſic vnā rem ſiġat
quin plures ſignificet q̄ ſunt partes illi⁹. vt ani
mā et corpus: caput et manus: cū ceteris orga=
nis: ſed dr̄ vnā tātū rem ꝑ ſe ſubſiſtentē: vel vnā
tātū collectionē ſiġare terius ſingularis: vt hic
populus. in rebus eni corporalibus nihil eſt ſic
vnū: q̄n ſit plures res: vt ꝓbat Ariſtoteles p̄mo
phiſicorū ꝯtra ꝑmenidē. P. Uellē mihi expli=
cari qō textus ſubdit de terio diſcreto. hoc autē
ſex modis variant logici. A. Dicūt quidā ꝙ ſex
Sex varietates teri ſingularis modis poteſt terius ſupponere diſcrete. p̄mo ſi ē
nomē ꝓprium: vt petrus. Scōo ſi eſt terius cōis
reſtrictus pronoīe demōſtratiuo primitiue ſpe=
ciei ſiue ſit numeri ſinglaris ſiue plr̄alis. vt iſte
homo: iſti hoies: hic populus. Tertio q̄ñ terius
cōis reſtringiť per nomen ꝓprium vel ꝑ aliq̄d
ſibi equiualēs: vt ens qō eſt ſocrates: vel ens qō
eſt iſte hō. Quarto q̄ñ fit copulatū ex teris ſin=
gularibus ſiġatiue acceptis: vt Socrates: Pla
to: et Ariſtoteles ſunt hoies. Quinto q̄ñ aliq̄s
terinus eſt relatiuū grāmaticale habēs antece=
dens ſupponens diſcrete: vt ſocrates currit qui
diſputat. Sexto q̄ñ terius eſt ꝓnomen demon=
ſtratiuū p̄mitiue ſpeciei ſubſtātiuatum: vt ego
curro: tu legis: ille diſputat. ¶ Sꝫ perge obſecro
ad quartā diuiſionē principalē. nam totū ferme
Text⁹ q̄r=te diuiſiōis p̄ncipalis diem egregia illa queſtio de modis ſiġandi cō
ſumpſit. P. Quarta diuiſio p̄ncipalis ē de pre
dicatis diuerſis cui talis p̄miſſa ē p̄dicati diffi=
De p̄dica=to q̄d eſt nitio. Predicatū eſt terius ſequēs copulā in ꝓ=
poſitione. A. Intellige hoc nō de quolibet terio
aut quocūꝗ̄ modo ſequēte: ſed de illo q̄ ſic ſeq̄=
tur copulam ꝙ aponiť ſubiecto vel eſt ſubie=
cti adiectiuū. exemplū p̄mi: vt hō ē aial. exēplū
ſecundi: vt petrus eſt legēs in cathedra. nā ille
ablatiuus cathedra nō eſt p̄dicatū licet ſit pars
predicati. Sequiť alia diffinitio predicati: qui
et ſubiecto annectiť mediante v̄bo. pro cui⁹ in
telligentia ſupponas hec duo noīa ſubiectum ⁊
predicatū eſſe relatiua adinuicem: ſicut pater
et filius: ideo poſſunt ꝑ ſeipſa mutuo diffiniri
correſpondēter. et talis eſt iſta diffinitio predi=
cati ꝑ ſubiectū. vnde et ſupra potuiſſet ſubiectū
diffiniri ꝑ predicatū ſic: ſubiectū eſt terinus cui
mediante v̄bo aponiť predicatū. ſicut quidā
dixit. ſubiectū eſt de quo aliud dr̄: et p̄dicatum
qō de alio dr̄. ſed auctor noſter predictā ſubiecti
Diuiſio p̄dicati. diffinitionē reſpectiuā dimiſit nondū diffinito
predicato: ne procederet per ignota. P. Suc=
cedit predicati diuiſio ꝑ predicatū directū ⁊ i=
directū. A. Que diuiſio nō eſt accipienda pe=
nes diuerſos terios: vt diuiſio ſubiecti precedēs
procedebat: ſed ꝑ diuerſos modos eiuſdē termi
ni quib⁹ ſe habet ad aliū ſibi ſubiectū. nam iſte
terinus aial in hac ꝓpōne homo eſt aial dr̄ predi
catū directū: ſed in illa corpus eſt aial: vocatur
predicatū indirectū. Quid autē ſignificēt di=

VNiVERSiDAD DE SALAMANCA
GREDOS.USAL.ES

niſionis huius mēbra pmo interpretatiōe:ſcđo
diffinitiōe declarant̄. P. Interpretatio directi
p̄dicati:vt mihi videt̄ ē iſta:predicatū directū ⁊
Directum p̄dicatum: ordinatū ſeu ꝓprium. A. Optime dicis. nā qđ
ſequit̄ in eadē oratione diffinitio eſt. Interpre=
tamur ḡ predicatū directū p ordinatū et ꝓpriū
q̄ ſunt ei ſinonima. nā cū ꝓpō ē ordinata ⁊ pro=
pria:tūc p̄dicatū ē directū:q: ordinatū:q: id qđ
magis aptū ē ad tale officiū ponit̄ ꝓ predicato
propoſitionis:et ſic eſt propriū predicatū:quod
qm̄ cōtingat diffinitio ſtatim explicat. P. Dire
ctum predicatū eſt terius ſuo ſubiecto cōmuni
or:aut magis cognotatiuus. A. Hic enim de=
bitus ordo eſt teriorū: vt ſi duo eorū ſint eiuſdē
predicamēti (puta cū vl' ambo ſunt abſoluti aut
cognotātes intrinſece de predicamento ſubſtan
tie:vel ambo ſunt extrinſecus cognotatiui ꝯſi=
milimodo de eodē predicamēto accidentium)
ꝙ minus cōis ſit cōmuniori ſubiect⁹. vnde ſeq̄=
tur ꝙ terius cōior directe ⁊ ordinate predicabit̄
de minus cōi qm̄ vterq̧ pro eodē ſupponere pōt
P. Vellē clarius dares rationē hui⁹ debiti or=
Exemplū ordinis. A. Patet perſimile pmo in natura. nā
materia ſubiecta eſt forme ſibi cōiuncte: vt dr̄ p
mo phiſicorū:predicatum aūt forma videt̄ eſſe
ſubiecti:om̄e etiā cōmunius alio ſcz ad ipm
vt forma:dr̄ eni ſcđo phiſicorū ꝙ proportio du=
pla eſt forma reſpectu diapaſon:ḡ minus cōmu
ne debite ſubicit̄ cōiori p̄dicato:vt materia ſine
Exemplū forme. Scđo adidem apparet ſilr̄ in re publica
vbi minus potentes ⁊ minus digni ſubiecti eſſe
dicunt̄ potentiorib⁹ ⁊ dignioribus: terius vero
cōior videt̄ eſſe potētior q: plura cōtinet ſub ſe.
P. Dic de alio modo directi p̄dicati qđ eſt ter=
minus magis cognotatiuus ſuo ſubiecto. A.
Etiā ille eſt proprius et debitus ordo teriorū:qm̄
vnus eorū eſt terius abſolutus et alter cognota
tiuus: vl' ſi ambo ſint cognotatiui:ſed alter alte
ro magis:ita ꝙ ſint diuerſorū predicamentorū:
ꝙ ſemp magis cognotatiuus predicet̄ et abſo=
lutus vel minus cognotatiuus ſubiciat̄: ꝓpter
Exemplū ſimile in natura de materia ⁊ formis accidenta
libus quibus ipſa ſubiecta eſt: vt dr̄ ſeptimo me
thaphiſice: itidem terius ſup aliū extrinſece co
gnotans accidēs eius dr̄ in logica: vt ſequēs q̄n
ta docebit diuiſio. P. Exempla tert⁹ modo cla
ra ſunt. nā primū ſcz homo ē aīal: eſt de p̄dica=
to cōiore:ſcđm vt homo eſt alb⁹ de predicato co
Exemplū gnotatiuo extrinſece. A. Poſſent de pmo modo
predicati directi applicari exempla aliorū p̄di=
camentorū a ſubſtātia: vt corpus eſt magnitu=
do:denarius eſt numerus in quātitate:ſapien=
tia eſt habitus:albedo eſt color in qulitate:pa=
ter eſt ad aliquid ſcđz actionē:ſimile ē ad aliq̄d
ſecūdum qualitatē in p̄dicamēto relatiuorum:
et ſic de alijs multis. Permiſcendo itē dicibilia
predicamēti ſubſtātie cū accidētalib⁹:et diuer=
ſa predicamēta accidētiū iter ſe: innumera col=
ligerent̄ exempla ꝓ ſcđo modo p̄dicati directi:
vt petrus eſt tricubitus:ſapiens:magiſte:⁊c̄. ſi=
militer magnitudo eſt colorata: motus eſt tp̄s:
tricubitū eſt equale:albū eſt ſimile. P. Suffici=
ant tot exēpla quorū declaratio ſecundū pmiſ=
ſam diuiſionē nō eſſet mihi nūc facilis. Qđ ve
ro ſubdit̄ in textu de predicato indirecto qđ in=
terpretamur inordinatū et impropiū :facile per
legem oppoſitorū capi poterit. A. Ita eſt. nā in
quolibet p̄dictorū exemplorū ſi fieret conuerſio
predicati in ſubiectū et ſubiecti in predicatū: re
ſultaret predicatio indirecta:inordinata: ⁊ im
propria: vbi minus cōe de ſuo cōmuniore:abſo
lutū de cognotatiuo:vel minus cognotatiuum
de alio magis cognotatiuo predicaret̄ indebi=
te ꝓpter rationes poſitas. P. Quid cēſeres vbi
eque cognotatiuū d eque cognotatiuo: nec ma
gis nec minus cōi predicaret̄: vt riſibile eſt fle=
le:album eſt dulce:eſſet ne talis p̄dicatio dire=
cta? A. Diſſenſerūt q̄dam logici ab alijs ſuper
hac queſtiuncula ad partes ꝯtradictionis de=
clinātes: qui eni tenuerūt eſſe directas huiſmo
di p̄dicationes: cōſequēter poſuerūt vnius ꝓ=
prij eſſe aliud ꝓpriū: vt in primo exēplo:et vni⁹
accidentis aliud accidēs: vt in ſcđo exēplo: ſed
alij hoc reputātes ꝯtra diffinitiōes ꝓprij ⁊ acci
dentis:dixerūt illas predicationes indirectas.
Alij demū poſuerūt in hac quarta diuiſiōe tria
mēbra:aſſignantes aliquas predicationes neu
tras:q̄les eſſent iſte due quas dediſti. P. Quā
tum apparet ex diffinitionib⁹ poſitis hic a no=
ſtro p̄ceptore ipſe ſecundā opinionē voluit eſſe
veriorem quā tenet: nō eni concedit plura quā
duo huius diuiſionis mēbra: nec admittit ter=
tium de eque cognotatiuo in diffinitione p̄dica
ti directi:ſed dic q̄ eſt ratio hui⁹ opinionis. A.
Quia oē p̄dicabile directe predicat̄ de ſuo ſubi
cibili: vt infra dicet̄. vnde ois predicatio q̄ non
eſt alicuius p̄dicabilis indirecta ē dicēda: ⁊ ta
lis ē predicatio eque cognotatiuorū: vt patebit
ex diffinitionib⁹ proprij ⁊ accidentis in q̄nta di
uiſione ſequēte. M. Ad hanc etiā opinionē fa=
cit expreſſus textus Ariſtotelis pmo poſterior:
vbi ꝓhibet infinitū proceſſum et ponit ſtatum
in predicatis eſſentialib⁹ ⁊ in medijs demōſtra
tiuis:licet ipſe ibi predicationē directā nominet
predicationē p ſe:quā iterū diuidit ſcđm nume
rum decē predicamentorū: ⁊ p̄dicationē indire
ctam vocat p accidens ⁊ ipropriam p̄dicationē:
illo inquit modo aut nō eſt p̄dicari: aut predi=
cari quidē non ſimplr̄ eſt:ſed ſcđm accidēs pre=
dicat̄: ⁊ ponit duo exempla de p̄dicatione indi=

recta:primū vt albū eſt lignum: vbi predicatur
abſolutū de cognotatiuo ⁊ ſubiectū de acciden
te:ſecundū vt albū eſt ambulās vel albū eſt mu
ſicū: vbi predicat̄ eque cognotatiuū de eque co
gnotatiuo: vl' accidēs d accidēte. Et paulo poſt
ſubdit:ſubiciat̄ ergo predicatū predicari ſemp
de quo predicat̄ ſimplr̄ id eſt ꝓprie ⁊ directe:ſed
non ſecūdū accidēs. i. indirecte. ſic enim demō=
ſtrationes demōſtrāt: quaſi dicat ꝙ in ꝓpōnib⁹
ſcientialibus ⁊ demōſtratiuis ſemp debet eē pre
dicatio directa et ꝓpria: non indirecta vel ipro
pria. vnde ſtatim ſubdiuidit predicationē dire
ctam dicens: quare in eo qđ q̄d eſt: aut qm̄ qua
le: aut quātū: aut ad aliq̄d: aut faciens: aut pa=
tiens: ⁊c̄. P. Magnū quid eſt radicē hui⁹ opi=
nionis in Ariſtotele plantatā eſſe. A. Sed di=
miſſa predicatione indirecta q̄ nō eſt ſcientifica
nec ptinens ad ꝓpōnes ſcientiales. Sequit̄ in
textu nr̄e introductionis ſubdiuiſio p̄dicati di=
recti. P. Que eſt bimēbris non decumēbris vt
in textu Ariſtotelis. Nā predicati directi aliud
eſt eſſentiale: ⁊ aliud accidētale. A. Nihil dif=
fert ſic vel ſic diuidere. nam qđ Ariſtoteles dixit
predicari in eo qđ q̄d eſt: vocamus nos hic pre
dicatū eſſentiale. Alia vero oia nouē vocamus
predicata accidētalia: vt patebit ex mēbrorum
diffinitionib⁹. Quia tm̄ numerus predicamē=
torū in hac introductione nondū fuerat expli=
catus: ideo auctor noſter bimēbri diuiſione fa=
ciliore vſus eſt: in qua pendet totius quinte di=
uiſionis pncipalis intellectus: om̄e enim p̄dica
bile: vt prius dicebamus: directe p̄dicat̄. vnde
Eſſentiale p̄dicatum ſcđm varietatē predicatorū directorū ſumit̄ di=
ſtinctio predicabiliū. P. Eſſentiale inq̄t predi=
catum dr̄ qđ nihil extrinſece cognotat ſupra ſuū
ſubiectū. A. Si enim duos terios cuiuſcūq̧ pre
dicamenti copulaueris in eadē ꝓpōne: ⁊ neu=
ter illoꝝ extrinſece cognotauerit ſupra reliquū:
predicationē eſſentialē habebis: exemplū in p̄=
dicamēto ſubſtantie: vt homo eſt aīal: eſt p̄dica
tio eſſentialis: q: vterq̧ terius eſt abſolut⁹: ſilr̄
homo eſt rationalis: q: licet predicatū cognotet
ſupra ſubiectū: tamē illa cognotatio eſt intrin=
ſeca: ideo etiam eſt p̄dicatio eſſentialis. Exem=
plum in alijs predicamentis accidētium: vt ſu
perficies ē magnitudo: color eſt paſſibilis qua=
litas: alteratio eſt mutatio: ⁊ ſic de alijs mltis.
In q̄bus oib⁹ licet vterq̧ duoꝝ terioꝝ ſit cogno
tatiuus extrinſece ſup terios abſolutos de p̄di=
mento ſubſtātie: tamē neuter eorū cognotatio=
nem extriſecā addit ſup aliū cui adiungit̄: licet
cognotatio p̄dicati in eis ſit cōior cognotatiōe
ſubiecti. vnde tales oēs predicatiōes ſunt eſſen=
Accidētale p̄dicatū. tiales. P. Accidentale predicatū oppoſito mo=
do diffinit̄: quod extrinſece cognotat ſupra ſuū
ſubiectū: vt homo eſt riſibilis: homo eſt albus.
A. Et generaliter quādocūq̧ in ꝓpōne fit pmi=
xtio ex teris diuerſoꝝ predicamētoꝝ ſicut ſupra
declarauimus in ſcđo mō predicati directi: tūc
eſt predicatio accidentalis: require hoꝝ exem=
pla in premiſſis: vt petrus eſt tricubitus ⁊c̄. pa=
tet ergo ꝙ hec diuiſio p̄dicati directi in ſua diffi
nitione innuebat̄ vbi notabamus duos modos
eius vt vidiſti. P. Miror certe de tā facili ⁊ cla
ra intelligētia predicationis eſſentialis ſi nihil
aliud lateat hic ſub cortice lr̄e. A. Nihil penit⁹
niſi ꝙ aduertas p̄dicationē aſſentialē debere eē
directā. nā in predicatione indirecta q̄uis nul
lus terioꝝ cognotet extrinſece ſupra reliquū: vt
homo eſt aſinus: linea eſt ſciētia: ibi nulla eſt p̄=
dicatio eſſentialis. Sz q̄ cedo fuit tue admira=
tionis cauſa? An forte inept⁹ ne dicā falſus mo Error logicorū realium.
dus dicēdi quorundā realium. P. Ea ipſa cau
ſa extitit: audiui eni eos dicētes predicatū eſſen
tiale ē de intrinſeca cōſtitutione ei⁹ de quo pre=
dicat̄ ⁊ partē eſſentie rei dicere: ſz hij oēs non ſilr̄
explicāt hoc. nam cū ſcđm eos quelibet ſpēs cu=
iuſlibet predicamenti ſit vere diffinibilis per ge
nus ⁊ differētiā: omnē ſpeciē dicūt eſſe cōpoſitā
ex partib⁹ eſſentialib⁹ q̄ ſunt p̄dicata eſſencia=
lia: quidā ergo ipſoꝝ huiuſmodi cōpoſitionem
ſpeciei dicūt eſſe ſcđm rationē tm̄: q: ſcđm realē
exiſtētiā ſpeciei: gen⁹ dicit totā ei⁹ eſſentiā ſimi
liter ⁊ differētia: licet nō eodē modo. tamē ſcđm
rationē ſunt partes eſſentie ſpeciei. Alij aūt po
nunt cōpoſitionē iſtam eſſe realem ſic ꝙ genus
non ſit niſi vna pars eſſentie ⁊ differentia alia
pars. verū tm̄ iſtā cōpoſitionē non dicūt eſſe phi
ſicā ex materia ⁊ forma qualis repperit̄ in ſingu
lis rebus naturalib⁹: ſed vocant illā cōpoſitio=
nē methaphiſicalē ex realitatib⁹ generis ⁊ diffe
rētie qualis debet̄ ſolis eſſentijs ſpecierum. A.
Non abs re profecto mirari debuiſti noſtrā fa=
cilitatē ⁊ claritatē poſt tam dēpſiſſimas caligi=
nes: cōe eſt enim oculis ab obſcuro loco emergē
tibus lucē meridianā admirando intueri: hinc Reprobatio eorum.
protinus ſternutatio ſequit̄ donec tenebre expel
lant̄. Et quis vnq̄ ſapientū eſſentiā ſpeciei i re=
bus ſpiritualib⁹ cōpoſitā aſeruit? Om̄es etiam
philoſophi cōformiter: calorē: albedinē: ⁊ cetas
formas accidentales ſimplices cēſuerūt. i. nō cō
poſitas ex partib⁹ diuerſarū rationū. Nemo in
ſuper ſane mentis cōpoſitionē aliquā eſſentialē
ex actu ⁊ potentia diſtinguere potuit a phiſica=
li ꝯpōne. Demū q̄uo iſta doctrina de reb⁹ etiā ſi
vera cōcederet̄: ad logicā de ſignis tm̄ agentē p
tinebit? Dimitte obſecro mi frater iſta friuola:
fantaſtica: ⁊ ipertinētia: ⁊ ad eſſentialē predica
tionē logicaliter intellectam reuertere. P. Eius
ſubdiuiſio ſapientiſſime iudicio meo declara=

ta ſubſequit̃ ibi.eſſentiale itē predicatū eſt du=
plex aliud eſt quiditatiuū ſeu predicatū inqd:
aliud in quale. A. Probari pōt hec diuiſio ex p̄
dictis.nam ſi predicatū eſſentiale diffinit̃ p nō
cognotare extrinſece:hoc autē dupliciter cōtin
git vel ꝙ nullo mō cognotet: vel ꝙ ſolū intrinſe
ce cognotet: ğ duplex erit predicatū eſſentiale.
Quiditatiuum p̄dicatum. P. Illud predicat̃ in quid de ſubiecto qđ nul=
lo modo cognotat ſupra ipſum ſubiectum. A.
Due ponunt̃ hic huiꝰ diffinitiōis declaratiōes
vna a priori p modū ſigādi quā protuliſti.al=
tera a poſteriori p modū interrogandi ⁊ reſpon
dendi que ſequit̃ ibi:⁊ huiuſmodi predicatum
conuenienter reſpōdetur: ⁊c̄.ſecundā cōiter logici
tractauerūt:ſed p̄mā vix reperies niſi apud do=
ctiſſimos. vñ p p̄dicari in qđ nihil aliud intelli
gunt niſi predicari ſine cognotatione ſuperaddi
ta: ⁊ predicatū q̄ditatiuū eſt p̄dicatū nullo mo
do cognotans ſupra ſubiectū:et de hoc ſunt oīa
exempla diuerſorū predicamētorū ſuperius da
Dubium. ta circa primū modū predicati directi. P. Au=
dieram ꝙ in ſolis ſubſtātijs eſt vera quiditas: ⁊
ideo ꝙ in ſolo p̄dicamēto ſubſtātie repperiunt̃
predicata q̄ditatiua:quō ergo facient ad hoc ꝓ
poſitum exempla predicamentorū accidentiū?
A. Quicqđ ſit de ātecedēte illo ſatis ambiguo:
tamē predicari in quid dupl'r poteſt accipi:vno
Solutio. modo ſtricte ꝓ termino predicabili de alio ſine
addita cognotatione ſup ipm nec ſup ꝓnomen
demonſtratiuū p̄mittiuū loco eius poſitum:vt
aial de hoīe ⁊ homo de petro nō cognotatiue p̄=
dicant̃:ſimiliter ⁊ de ꝓnoībus loco taliū termi
norū poſitis eodēmodo predicarent̃:vt ſi dicere
mus hoc eſt aial: hoc eſt hō:talia enim ꝓnomi
na ſubſtantiuata equalēt teris abſolutis. Alio
modo capit̃ hoc vocabulū large ꝓ omi eo predi
cato qđ non cognotat ſupra ſubiectū ſuum:non
curando ſi cognotet etiam ſupra ꝓnomē demō
ſtratiuū loco eius poſitū.vt ſi dicamus albū eſt
coloratū:eſt predicatio hoc modo q̄ditatiua: et
tamen hec nō eſt quiditatiua:hoc eſt coloratū:
qꝛ predicatū cognotat ſupra ſubiectū:p̄mo igit̃
modo in ſolo predicamēto ſubſtātie ē p̄dicari in
quid:cū ſuperius p̄dicat̃ de ſuo inferiore. ⁊ hoc
modo intelligēde ſunt oēs auctoritates Ariſto
telis ⁊ aliorū ponentiū qđ in ſolo predicamēto
ſubſtantie:ſed ſecūdo mō in omi p̄dicamēto eſt
quid ⁊ p̄dicari in qđ:et ſic accepit p̄dicatū q̄di=
tatiuū noſter p̄ceptor in hoc loco.nā iſto modo
facit ad verā noticiam p̄dicamentoꝝ non p̄mo
Dubium. modo. P. Hoc iam video:ſed dic quare in ſcđa
deſcriptione addit̃ illa particula p qđ querens
Solutio. aliqđ predicatū. A. Qꝛ hoc queſitiuū qđ dupl'r
accipit̃ apud Ariſtotelē: vt quid eſt hō: vno mō
eſt q̄ſitiuū diffinitionis eſſentialis: ⁊ ſic eſt vna

de quattuor queſtionibꝰ ſcibilibus in p̄ncipio
libri ſcđi poſteriorum. vbi cōſequēter dꝛ ꝙ talis
queſtio non habet locū niſi in terminis abſolu
tis de predicamēto ſubſtātie: qꝛ ſolius ſubſtātie
eſt diffinitio:ſcꝫ q̄ditatiua. vñ clariſſime repro=
batur opinio realium quā dicebas ꝙ oīs ſpeci=
es eſt ꝯpoſita ex partibꝰ eſſentialibꝰ ⁊ vere diffi
nibilis ex genere et differētia. Alio mō quid eſt
queſitiuū predicati nō cognotantis ſupra ſub=
iectū:ad quā queſtionē cū debite reſpōdemus:
eſt ſignū a poſteriori ꝙ tale dicibile debite reſpō
ſionis eſt p̄dicatum q̄ditatiuū: et hoc modo nō
primo accipiendū eſſe qđ:declarat illa particu=
la. P. Cōformiter puto eē intelligēdā diffinitio
nem perdicati eſſentialis in quale cū dꝛ. Sed id
predicat̃ in quale qđ aliquo mō vltra ſubiectū
cognotat. A. Niſi ꝙ eſt tibi aduertenda duplex
acceptio p̄dicati in quale.quedā generalis pro
predicato ſiue eſſentiali ſiue accidentali cogno
tante ſupra ſubiectū: ⁊ hoc modo procedit lr̄a q̄
legiſti: voluit eni auctor anteq̄ ſcđm mēbrum
premiſſe diuiſionis de predicato eſſentiali diffi=
niret: declarare i cōi quid ē predicari in quale:
qꝛ eſt predicari cū cognotatione addita: ſed qꝛ
duplex ē cognotatio: itrinſeca: ſcꝫ ⁊ extrīſeca:vt
habes in ſcđa diuiſione p̄ncipali:ꝯñs eſt vt du=
plex ſit predicatū in quale:vlꝫ eſſentiale cui ꝑti
net intrinſeca cognotatio: ⁊ accidentale qđ ex=
trinſecā cognotionē ſibi vendicat. Unde porfi=
rius tria predicabilia vltima: vt pote differētiā
proprium:et accidēs dixit p̄dicari in quale: pa
tet ğ ſpecialis acceptio p̄dicati in quale pro ſolo
eſſentiali qđ eſt ſecundū mēbrū huius diuiſio=
nis:et ad hoc facit lr̄a ſequēs ibi ⁊ ſi intrinſeca
ſolum fuerit illa cognotatio: dicit̃ predicatum
eſſentiale in quale:et iſta eſt vna diffinitio illiꝰ
ſcđi mēbri data a priori ⁊ p modum ſigandi: ſe
quit̃ ſtatim alia data a poſteriori per ſignū ibi:
quod cōuenienter reſpondet̃ ad queſtionē fa=
ctam per quale. P. Clarū eſt totū: vbi etiam pa
tet duplex acceptio de hoc queſtiuo quale.vna
quando querit p̄dicatū eſſentiale cognotās in=
trinſece. Alia qñ querit predicatū accidentale
extrinſecā habēs cognotationē. Nō ſuperflue ğ
intelligo additā eſſe illam particulā per quale
de predicato eſſentiali:exēpla etiam ſatis nota
ſunt ex p̄dictis ſupra de cognotatione intrinſe=
ca. Qđ vero ſequit̃ de predicato eſſentiali alte=
ro membro diuiſionis p̄dicati directi:nō erit ni
ſi ſubdiuiſio p̄dicati in quale accidētaliter: qđ
fuit diuiſum cōtra vtrūq̄ predicatū eſſentiale.
Accidētale inq̄t predicatū itidem duplex rep=
peritur:quoddā intrāſmutabile a ſuo ſubiecto
et ponitur ſtatim eiꝰ diffinitio ibi: ſic ꝙ nunq̄
vere negabit̃ de illo. A. Si enim aliqđ p̄dica=

tum extrinſece cognotet ſupra ſuū ſubiectū(vñ
dicit̃ accidētale) et ſit tale ꝙ bene affirmat̃ vere
de ſuo ſubiecto:ſed nunq̄ poterit vere negari de
eodem per q̄cūq̄ potentiā: dicit̃ predicatū in=
trāſmutabile:ſcꝫ penes affirmationē ⁊ negatio=
nem:vt hec affirmatiua ꝓpoſitio:homo eſt riſi
bilis:ſic ē vera ꝙ nullo pacto poterit falſificari:
nequit enim fieri ſi homo ſit q̄n ſit aptus ridere:
eodēmodo eſt ſentiendū de iſtis:equus eſt hin=
nibilis:elementū eſt corruptibile:corpus ē mo=
bile:albedo eſt diſgregatiua viſus: primus mo
tus eſt tēpus: ⁊ ſic de alijs multis in quibꝰ paſ=
Predica⁊ trāſmutabile. ſiones affirmātur de ſuis ſubiectis. P. Oppoſi
ta lege intelligit̃ predicatū accidentale trāſmu
tabile: ſcꝫ qđ ſic affirmat̃ vere de ſuo ſubiecto ꝙ
iterum vere poterit negari de eodē: vt hec pro=
poſitio:petrus eſt ſedēs: ſic eſt vera modo cū lo
quimur de noſtro p̄ceptore libris ſuis aſſiſten=
te:ꝙ paulopoſt eo ad nos veniente oppoſita ne
gatiua erit vera:ſcꝫ hec petrus nō eſt ſedens. A.
Sed qꝛ duplex eſt potētia trāſmutatiua in mū
do:vna creaturaꝝ que dicit̃ naturalis:alia dei
que eſt ſupernaturalis:naturalis itē duplex eſt
potētia: quedā eſt propinqua ſeu facilis:alia ē
remota vel difficilis: ideo auctor huius predi=
cati tranſmutabilis ſubiecit trimēbrem diſtin=
ctionē. Nā quoddā ē predicatū trāſmutabile a
ſuo ſubiecto penes affirmationē ⁊ negationem
per potētiam naturalē facilē ⁊ propinquā: vt ſe=
dens vel calidus de hoīe. Aliud eſt tranſmuta
bile per potētiam naturalē remotā ſeu difficilē:
vt forſam niger đ coruo: aut ethiope: ⁊ ſimus de
iſto hoīe: ⁊ criſpus de gondiſaluo. Aliud vero ē
predicatū tranſmutabile ſolū p potentiā dei ſu=
pernaturalē ⁊ miraculoſe: vt forſam albū de ni=
ue ⁊ farina: ⁊ cecus: aut mutus: aut ſurdus: de
iſto hoīe demōſtrando aliquē ſanatū a chriſto.
P. Intelligo videre meo hec oīa luculēter: que
ſimul cū die quarta huius noſtre introducto=
rie hebdomadis finē acceperūt: poſt quā vtinā
felix q̄nta lux ꝓlixior ſubſequat̃. M. Terreris
vt video ꝓlixitate textus in his duabꝰ diuiſio=
nibus ſequētibꝰ: que craſtino ſtudio dicate ſūt:
ſed ſi hac nocte ſecundā et q̄rtā diuiſiones iā ex
poſitas ⁊ vētre tue memorie recōditas: iterū dē
tibus meditationū ruminaueris: tota q̄nta ſe=
quēs diuiſio q̄ pauciſſima expoſitione adiecta
facilis tibi videbitur.

¶ Dies quintus de predicabilibꝰ ⁊ predicamē
tis ſane intelligēdis: que ſunt dicibilium quaſi
notabiliores piſces ⁊ aues.

NOn iepte proculdu=
bio diei quinte (que a ioue plane=
ta beniuolo denoiatur) quinta p̄n=
cipalis diuiſio de quinq̄ predicabilibꝰ (que ad
predicamenta introducunt logicorū nouellos)
ſorte diuina nobis deputata eſt: nā huius diei
opus in exordio mundi creatio piſciū ⁊ auium
ex aquis eſſe dicit̃: vbi etiā benedictio multipli
catiua vtrorūq̄ intimat̃: qꝛ ex tanto pelago ter=
minorū oīm velut ex quodā mari magno: ars
logica terios ſcientiales q̄ſi notabiliores piſces
Applicatio q̄nte diei. elegit: que predicabilia nūcupauit: ex predica=
bilibus vero coordinatis predicamēta ingenia
uit: ac ſi volatu quodā mentis ſub firmamento
vere ſcientie vniuerſalia ex multis ſingularibꝰ
inſtar auium anagogica abſtractione forma=
uerit: que oīa predicabilia ⁊ predicamēta tunc
multiplicandi quaſi benedictionē habēt: qñ in
multa ſubicibilia iterum diuidunt̃: teſtāte por
phirio q̄ ait: ꝙ deſcendētibꝰ a generaliſſimis
ad ſpecialiſſima neceſſe eſt p multitudinē diui=
dentem ire. A. Textū itaq̄ odierni exercicij mi
Textꝰ q̄nte diuiſionis p̄ncipalis. iohānes diligenter ꝓſequere. P. Diuiſioni q̄n
te: diffinitio p̄dicabilis recte premittit̃ talis: pre
dicabile eſt terius q̄ de pluribꝰ aptus eſt predi
Predicabile in cōi. ri. A. Memorare ſupra in tertia diuiſione poſi
tum documentū: ꝙ termini ſinonimi pro eodē
reputant̃: ſecure ğ dici poteſt ꝙ aliq̄s terius plu
ribus alijs terminis ſubiectis poſſit predicatū
eſſe in diuerſis ꝓpoſitionibus: vt hō de ſocrate:
platone: petro: paulo: ⁊ alijs predicat̃ in his ꝓ=
poſitionibꝰ: ſocrates eſt hō: plato eſt homo: pe=
trus eſt hō: paulus ē homo: ⁊c̄. Iſte ergo terius
hō ſic ſe habēs ad illos: ꝙ licet đ eis actu nō p̄di
cet̃: tñ qꝛ aptus ē predicari: vocat̃ a logicis p̄di=
cabile: et idē ē iudiciū đ quolibet alio terio ſic ſe
hñte ad plures alios: q̄ plures teri apti ei ſubici
dicūt̃ ſubicibilia talis p̄dicabilis. P. Vñ ſeq̄t̃:
⁊ illa plura ſcꝫ q̄bꝰ iſte terius pōt eē p̄dicatū: vo
cant̃ in logica eiꝰ ſubicibilia.i.termini apti eē
ſubiecta. Sꝫ quid ſibi vult cōparatio hec. vnde
Propoſitio notāda. ſicut p̄dicabile ſe habet ad p̄dicatū: ita ſubicibi
le ad ſubiectū: ⁊ ſicut predicatū ad ſubiectū ſic
predicabile ad ſubicibile. A. Solēt auctores de
clarare aliq̄d non ſolū in ſe ⁊ p diffinitionē: ſed
etiā in habitudine ad aliud ⁊ p cōparationē: ſe
cundū cōuenientias ⁊ dr̄ias cū alio magis no=
to: et qꝛ de ſubiecto et predicato ſermo p̄ceſſerat
in tertia ⁊ q̄ta diuiſionibus: non incōmode eis
comparant̃ ſubicibile ⁊ predicabile que hic de
clarāda ꝓponuntur. Et ſit duplex comparatio:
prima ſecundū cōuenientias: nā ſicut predica=
tum dicebatur eſſe terius ſequēs copulā actua=
liter in propoſitione poſitus tanq̄ ſubiecti appo
ſitum vel adiectiuum: ſic predicabile eſt termi=
nus aptus ſequi copulam ⁊ ponibilis in propo
ſitione tanq̄ ſubiecti appoſitum vel adiectiuū:
et ſicut ſubiectum eſt terinus precedens actua=
E

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA
GREDOS.USAL.ES

liter copulã ꝓpoſitionis in qua ponit̃ ſicut ſup
poſitũ verbi: ſic ſubicibile eſt terĩus aptus prece
dere copulã ꝓpoſitiõis in qua ponibilis ẽ tãq̃
ſuppoſitum verbi. Hãc ergo cõuenientiam de=
notauit textus ille ſicut predicabile ſe habet ad
predicatũ: ita ſubicibile ad ſubiectũ. Scd̃a cõ=
paratio eſt penes dr̃ias: q2 predicatũ ſig̃at actũ
et nõ requirit niſi vnũ ſubiectũ: ſed p̃dicabile ſi
gnificat aptitudinẽ τ neceſſario exigit plura ſu
bicibilia: terĩus eni extra ꝓpoſitionẽ exiſtẽs pre
dicabile eſt τ ſubicibile: vt homo: ſed neq̃ eſt p̃=
dicatũ neq̃ ſubiectũ. Terĩus et ã q̇ eſt actuale
ſubiectũ ꝓpõnis licet nõ ſit predicatũ eſt tñ pre=
dicabile: τ ecõtra ille q̇ ẽ p̃dicatũ actuale q̃uis
nõ ſit ſubiectũ eſt tamẽ ſubicibile: eſt etiã predi
cabile: niſi talis extiterit q̃ nec ipſe nec ſibi ſino
nimus eſſentialiter aptus ſit d̃ alio ſubiecto ab
illo predicari. Et hãc dr̃iam ſig̃at alia littera: τ
ſicut predicatũ ad ſubiectũ ſe habet ſcd̃m actũ:
ſic predicabile ad ſubicibile ſecundũ aptitudi=
nem. P. Et ſic reſolutorie habemus ex dictis q̃
ad hoc q̃ aliq̃s terĩnus ſit predicabilis requirit̃
q̃ ſit ponibilis in multis ꝓpoſitionib⁹ ꝑ predi=
cato reſpectu multorũ et diuerſorũ ſubiectorũ:
alioq̇n predicabile eſſe neq̇t: licet aliquãdo pre
dicatũ eſſe cõcedat̃. Unde nõ admitteret̃ acce=
ptio predicabilis q̃ꝫ poſuit auctor ſummularũ
q̇ñ de vno ſolo aliquid p̃dicat̃. A. Bene arguis
niſi dicerent ſui expoſitores eum tantũmodo lo
quutũ de predicatione directa. P. Ponit̃ iam
quinta diuiſio principalis p̃ſuppoſita nois de=
claratione p̃miſſa: predicabile inq̇t duplr̃ acci=
pit̃ q̇ñ cõiter τ proprie. A. Potuiſſes nõ inepte
dicere q̃ ſicut ante q̇ntã diuiſionẽ auctor poſuit
vocabuli huius diffinitionẽ: ſic modo ꝓponit
eiuſdẽ vocabuli multiplicẽ acceptionem donec
eligat eam que huic ꝓpoſito aptior ẽ: τ tũc inci
piet q̇nta diuiſio principalis. Poteſt g̃ hoc no=
men predicabile cõiter multũ extenſe τ large ac
cipi ꝓ oĩ illo termino cui põt quocũq̃ modo
cõuenire diffinitio predicta: ſcꝫ q̃ ſit aptus fieri
predicatũ plurĩũ ſubiectorũ in diuerſis ꝓpoſi=
tionib⁹: nõ curãdo ſi ille predicationes ſint dire
cte vel indirecte: nec aduertendo ſi in oibus il=
lis ꝓpoſitionibus terĩus ille capiat̃ vniuoce. i.
eundẽ habẽs modũ ſig̃andi eſſentialẽ: vel eq̇uo
ce τ differẽter variãdo mõs ſig̃andi τ p̃dicãd: ſꝫ
quocũq̃ modo iſtoꝝ ipſe ſit aptus predicari de
pluribus q̃ dicat̃ predicabile: τ ſic accepto vo=
cabulo ois terminus mundi eſſet predicabile. q2
omnis talis poteſt de pluribus aliquomõ predi
cari. Sed hãc generaliſſimã acceptionẽ vocabu
li textus nõ expreſſit: niſi in ipſa diffinitiõe pre=
miſſa: ſed expoſuit duas ſpeciales que ex iſta
diuidunt̃ ſeparando p̃cioſum a vili: vnde dicit

Diuiſio p̃dicabilis i duo ſignificata.

q̃ predicabile ſic generaliter diffinitũ duplr̃ ac
cipit̃: ſcꝫ in ſpeciali: vno mõ cõiter: id eſt impro
prie τ vulgariter: alio mõ ꝓprie τ ſicut eo vtunt̃
artificioſi logici: q̇ due acceptiones ſic differũt:
quoniã predicabile ꝓprie acceptũ ſig̃at eos ſo=
los terminos q̇ ſecundũ meliores predictarũ cõ
ditionũ ſunt apti predicari de plurib⁹: ſcꝫ vni=
uoce: directe: τ ordinate in oibus ꝓpoſitionib⁹
in quib⁹ ponerent̃ eſſe predicata: τ quilibet ta=
lis terĩus in logica etiã dicit̃ vniuerſale. Sed p̃
dicabile improprie ſumptũ ſig̃at oẽs alios ter=
minos ab iſtis q̇ ſecũdũ peiores cõditiões apti
ſunt de pluribus p̃dicari: vlꝫ equiuoce: indire=
cte: τ inordinate. P. Modo tota hec littera pla
na eſt vſq̃ ad ſubdiuiſionẽ p̃dicabilis cõiter et
improprie dicti ibi. Huius due ſũt ſpẽs ſiue mo
di: ſcꝫ predicabile tranſcẽdens et indiuiduum.
A. Duob⁹ eni modis cõtingit p̃dicatio deuiãs
a meliorib⁹ cõditionib⁹: primo ſi idẽ terĩus nõ
vniuoce ſit p̃dicabilis i diuerſis ꝓpõnib⁹: ſcd̃o
ſi nõ poſſit directe de plurib⁹ p̃dicari: ad primũ
modum ꝑtinet terĩus trãſcẽdẽs: ad ſcd̃m terĩus
indiuiduus: vt diffinitiones ſubiecte declara=
bunt. P. Tranſcendens eſt terĩus predicabilis
directe de oibus vel pluribus ſubicibilibus: ſed
nõ vniuoce: qualia ſũt hec: ens: res: aliq̇d: vnũ:
verũ: bonum: idem: diuerſum τc̃. A. Suppone
ex octaua diuiſione hui⁹ introductionis: et ex
ante predicamentis Ariſtotelis duplex ẽẽ equo
cum: quoddã eſt pure equiuocũ: qd̃ ſimplr̃ τ ſi=
ne eddito equiuocũ dr̃: vt canis ſig̃ans ſtellam:
piſcem: τ latrabile aial: τ talis terĩus nõ eſt ſciẽ=
tialis: niſi prius determinet̃ ad vnũ ſuorũ ſigni
ficatorũ: vnde ſine determinatione accept⁹ nec
eſt terĩus tranſcẽdẽs nec predicamẽtalis: nec eſt
pars ꝓpõnis vere aut falſe: ſꝫ ex eo fit ꝓpoſitio
plures que nõ eſt ꝓpoſitio: cũ nõ ſit vna ꝓpoſi=
tio p̃mo perihermenias: τ de iſto equiuoco nõ
loquimur hic. Aliud eſt equiuocũ a cõſilio qd̃
proprie anologũ dicit̃: τ ſig̃at ſua ſig̃ata ordine
quodã τ ꝑ attributionẽ ad aliqd̃ p̃mũ: vt dicit̃
quarto methaphiſice: τ talis terĩus etiã ſine di=
ſtinctione accept⁹ ſcd̃m Ariſtotelẽ ibidẽ bene ẽ
ſciẽtialis: nec facit ꝓpoſitionẽ plures: et licet nõ
ſit terĩus predicamẽtalis: tamẽ eſt trãſcendens
pertinẽs ad methaphiſicã ſapientiã: de quo eq̇
uoco in ꝓpoſito eſt ſermo. Unde cum aliq̇s ta=
lium terminorum aptus ſit predicari de pluri=
bus directe (cum ſit cõior alijs terminis predica
mẽtalibus: nam ſequitur ad omnia: vt dicitur
quarto thopicorũ) quia tamen non predicatur
vniuoce nec eodẽmodo de illis oib⁹: ideo ẽ pre=
dicabile cõiter nõ proprie dictũ: vt patet de ente
in iſtis ꝓpoſitiõib⁹: ſubſtãtia eſt ens: quãtitas
eſt ens: qualitas eſt ens: τc̃. P. Poſſet non ine=

Predicabile tranſcendens.

pte hic habere locũ queſtio illa vulgatiſſima de
vniuocatione entis: niſi q̃ hodierno exercitio
alijs ꝓlixiore nõ nihil impedimẽti afferret. A.
Reſolutiſſimus pariſienſiũ philoſophorũ iohã
nes buridanus ſuꝑ quarto methaphiſice deter
minat: q̃ ſcd̃m intentionẽ Ariſtotelis ens et oia
trãſcendẽtia tam i ſig̃ando quã in predicando
ſunt analoga: ſed ſecundũ veritatẽ fidei: que do
cet accidẽs poſſe exiſtere ſeorſum a ſubſtãtia: po
nendũ eſt ens vniuocũ ad ſubſtantias τ accidẽ
tia. Noſter tamẽ preceptor magis approbãdos
dictat illos q̇ tenerent ens eſſe vniuocũ ad oia
entia in ſig̃ando: ſed nõ ad oia dicibilia in p̃di
cando. nã in ꝓpoſitionib⁹ illis tribus nuper for
matis: nõ eodẽmodo predicat̃ ens de ſubſtãtia:
quãtitate: τ qualitate: ſed ad ſubſtãtiam eſt p̃di
catũ eſſentiale in quid: ad alia duo eſt predica
tum accidentale in quale licet vario modo. P.
Hactenus d̃ iſta queſtione. Trãſcendẽtiũ alia
ſunt abſoluta: alia cognotatiua. A. Hec ſubdi=
uiſio ex q̇nto libro methaphiſice ſumpta eſt. nã
illo ordine diſtingunt̃ ab Ariſtotele q̇draginta
duo trãſcendentia: ſed in hĳs noli facere morã.
P. Sequit̃ textus. Indiuiduũ ẽ terminus qui
vniuoce τ directe de vno ſolo predicatur. A. In
omnib⁹ iſtis diffinitionib⁹ hoc verbũ predicat̃
et q̇ ab eo deſcendũt: ſignificãt p̃dicationẽ affir=
matiuã verã: ſic enim cõſueuerũt ſapientes ac=
cipere predicationẽ. Indiuiduũ g̃ et terĩus di=
ſcretus vel ſingularis re ſig̃ata nõ differũt: ſꝫ bñ
in mõ ſig̃andi: vnde τ vocabula hec nõ ſinoni=
ma diuerſas ſortita ſunt diffinitiões: cũ g̃ terĩus
indiuiduus: vt petrus: vnã tantũ reꝫ ſignificet
ad ſenſum prius datũ: de ꝓnomine rem illã de=
mõſtrante directe τ vniuoce predicat̃: vt dicen=
do hic ẽ petrus: et de nullo alio ſubiecto poterit
vniuoce acceptus p̃dicari directe: ſed bene po=
teſt de plurib⁹ ſubiectis equoce: vt iſte hõ eſt pe
trus: ille homo eſt petrus: põt etiã de pluribus
ſubiectis indirecte τ vniuoce p̃dicari: vt hõ ẽ pe
trus: aial eſt petrus: albũ eſt petrus: bicubitum
eſt petrus: legens eſt petrus: τc̃. Que oẽs predi
cationes idirecte ſunt: cũ predicatũ earũ ſit ter=
minus abſolutus τ in p̃dicamẽto ſubſtãtie oim
infimus. Eodẽmodo fieret declaratio de indiui
duis aliorũ predicamentorũ: vt ſunt hoc bicu=
bitum: hec linea: hec albedo: hic triãgulus: τc̃.
P. Ergo diffinitio illa cõis: indiuiduuꝫ eſt qd̃
de vno ſolo predicat̃: de predicatione directa in
telligi d̃bet ſic: de vno ſolo ſubiecto qd̃ ẽ p̃ria ſub
ſtantia vel ꝓnomẽ demõſtrãs vnicã rem predi=
catur directe τ vniuoce. A. Solet addi alia li=
mitatio: ſcꝫ remota oĩu ampliatione. nã vt aiũt
ſi copula eſſet ampliata vel ampliatiua: nõ in=
cõuenit indiuiduũ de plurib⁹ directe τ vniuoce

Queſtio de vniuocatione entis.

Opiniões circa hoc.

De indiuiduo tertio.

predicari. Apponũt alĳ q̃ dꝫ intelligi diuiſim
et ſeorſum. nam copulatiue aut diſiunctiue põt
indiuiduũ de plurib⁹ vere affirmatiue: directe
τ vniuoce p̃dicari circunſcripta omni amplia=
tione: vt aia τ corpus ſunt petrus: ſilr̃ iſte vl' iſte
eſt petrus: ſed de hĳs alias latius. P. Et eſt tri=
plex indiuiduũ: ſcꝫ determinatũ vagũ τ ſuppo
ſitiuũ. A. Q2 tripliciť põt imponi ad ſig̃andũ
terminus cui poterit cõuenire predicta diffini=
tio idiuidui. Uel eni erit terĩus incõplexus ab
ſolutus: vt petrus: paulus iohãnes: τ talia ſunt
indiuidua ſolius predicamẽti ſubſtãtie q̇ vocã
tur prime ſubſtãtie. Uel erit terĩus cõplexus: τ
hoc dupliciter vno mõ q̃ cõponat̃ ex terĩo cõi τ
pronoie demõſtratiuo primitiuo vel aliquo ſi=
gno adiectiuo illius: vt iſte hõ: hec albedo: hoc
bicubitũ: τ talia indiuidua pertinẽt ad oia pre
dicamẽta. nam in predicamẽtis accidẽtiũ nul=
la ſũt indiuidua p̃mi modi impoſita. Uel erit
terĩus cõplexus ex indiuiduo primi modi poſi
to in obliquo caſu: τ aliquo relatiuo poſito i re=
cto: vt ſofronici fili⁹: frater iohãnis: pater petri:
τ talia ad nullũ predicamẽtũ proprie ꝑtinẽt ꝓ=
pter cõplexionẽ: τ item q2 ꝓprie non ſunt indi=
uidua: ſed termini cões ex modo ſue impoſitio=
nis. Terĩnus ergo indiuiduus primo modo: dr̃
indiuiduum determinatũ vel ſignatũ: q2 vnã
tantũ rem certã determinatã τ ſignatã ſignificat
ex modo ſue ipoſitionis: vt petrus. Qui vero ſe
cũdo modo: dr̃ indiuiduũ vagũ: q2 licet vnam
tantũ rem ſignificet: nõ tñ certam τ ſignatã q̃tũ
eſt ex modo ſue impoſitionis: vt iſte hõ. Sed in
diuiduum tertio modo dr̃ indiuiduũ ex ſuppo
ſitione: q2 lꝫ vnã tantũ rem certã τ ſignatã ſig̃et:
hoc tamẽ non habet ex modo ſue impoſitionis:
ſed ex aliq̃ ſuppoſitione vel aliquo caſu: vt ſo=
fronici filius eſt indiuiduũ ſuppoſito q̃ ille hõ
nõ habeat niſi vnũ filium. Nõ ergo opus eſt te
litterã hanc legere q̇ preciſe nihil aliud cõtinet
in ſententia. P. Tranſeo itaq̃ ad locũ vbi prin
cipium quite diuiſionis principalis iudicaſti
eſſe faciendũ. ¶ Predicabile ꝓprie dictũ τ vni=
uerſale (vt premiſſum eſt) ſunt idẽ in re ſig̃ata: ſꝫ
vocabula iſta nõ ſunt ſinonima q̇nimmo diuer
ſimode cognotãt. A. Uidiſti ſuperius q̃ terĩus
ille q̇ proprie (vt ſapientes loquũtur) vocari põt
predicabile: habet meliores cõditiones p̃dicã=
di: ſcꝫ directe τ vniuoce: et ille idẽ terĩus alio no
mine vocat̃ vlẽ logicũ: id eſt logice loquẽdo: vn
de patet q̃ hec duo noia logicalia vniuerſale et
predicabile ꝓprie acceptũ eandẽ rem penitus ſi
gnificant materialiter: vt pote iſtum terĩm hõ: τ
ita ſunt ſinonima tertio modo et ſecundum q̇d.
nã coincidũt in ſignificato materiali: ſꝫ nõ ſunt
ſinonima ſimplr̃ τ vt p̃us diffinita ſunt: differũt

Triplex i diuiduũ.

Ule predicabile.

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA

enim in cognotatione que eſt formalis ſiḡatio.
nā vniuerſale ſignificat illū terminū hō vel aliū
ſimilē: cognotās qualiter ſe habet ad ſua ſiḡata
que ſunt res exteriores: ſed predicabile illū eun
dem terminū ſiḡat cognotans qualiter ſi habet
ad ſua ſubicibilia: que ſunt alij termini minus
cōes ſub eo: hoc idē in ſententia licet ſubobſcu=
re dixit auctor ſumularū ſic. Vniuerſale ⁊ p̄di=
cabile idem ſunt ſecundū rem: ſed differūt ſecū=
dum ratione: intellige hoc de ratione ſiḡandi
diuerſa: et ſubdit que ſunt iſte differentes ra=
tiones: q2 vniuerſale diffinit̄ per eſſe in: predica
bile autē per dici de: eſt enim vniuerſale qd ap=
tum natum eſt eſſe in pluribus: ſed predicabile
eſt quod aptum natum eſt dici de pluribus. P.
Quas rationes clarius exponēs auctor noſter
dixit: vniuerſale enim dicit̄ aliqs terminus eo
ꝙ ſit aptus eſſe in pluribꝰ ſignificatis vniuoce.
A. Preter illos octo modos eſſendi in phiſica=
les quos Ariſtoteles quarto phiſicorū poſuit:
ſunt alij tres logicales quos ipſe p̄mo poſterio=
rum tradit. nam ⁊ genus ⁊ differētia inſunt ſpe
ciei: ⁊ predicatū accidētale ꝓprium vel accedēs
ineſt ſubiecto: ⁊ ſignum ineſt ſignato ſuo: vt pa
tet de dici de om̄i. hoc etiā modo theologi dicūt
gratiam eſſe in ſacramētis: hoc ergo modo ter=
tio vniuerſale eſt aptū eſſe in pluribꝰ ſignifica=
(Terinus cōmunis.) tis vniuoce: q2 eſt ſignū cōe pluriū rex. P. Vni
uerſale ergo logicū ⁊ terminus cōis vocabula ſi
nonima ſunt ex quo eandē habent diffinitionē.
A. Niſi inter ea diſtinguere velis: ꝙ terius cōis
dicitur tam de cōplexis quā de incōplexis: ſed
vniuerſale ſolū de incōplexis: differunt etiā per
actū ⁊ aptitudinē: ſicut inter predicatum ⁊ pre=
dicabile diſtinctio notata eſt: ita ꝙ iſte terinus
homo dicitur terius cōmunis q2 actu ſiḡat plu
ra vniuoce: ſed dicit̄ vniuerſale q2 aptus natus
eſt plura vniuoce ſiḡare materialiter: ⁊ in illis
pluribꝰ ſignificatis eſt ſicut ſignū: eſt enim hoc
nomen homo incūctis hoibus viuentibꝰ: ⁊ non
ſolū in eis: ſed etiā in hoibus preteritis ⁊ generā
dis: om̄es enim illos vnica impoſitione ſiḡat:
ſed textus notāter addidit viuentibus: ac ſi ex=
preſſius dixiſſet in rebus illis exterioribꝰ q̄ ſunt
hoies. P. Diffinitionē vero predicabilis ſic ex=
plicuit. Predicabile dr̄ idem terinus: ſcꝫ homo
quia aptus eſt p̄dicari vniuoce de pluribꝰ ſubi
cibilibus: ſupplēdo hic etiā directe: vt de Socra
te Platone ⁊ alijs terminis ſingularibꝰ ſub ho
(Ariſtotelis diffinitio de vlī.) mine cōtentis. A. Ex hijs etiā patet clarus intel
lectus diffinitionis vniuerſalis poſite ab Ari=
ſtotele p̄mo poſterior̄ cū dicit: vniuerſale ē vnū
in multis ⁊ de multis: vt pridie allegabatur: ni
ſi ꝙ diffinitio illa magis eſt predicabilis quam
vniuerſalis: ſed ex quo idem ſiḡant illa duo no
mina: nimirū ꝙ vnū pro alio accepit: ſicut ⁊ au
ctor ſumularū ꝓpoſitionē pro enūtiatione diffi
niuit in p̄mo tractatu ꝓpter rei ſignificate idē=
titatē. P. Cum illa Ariſtotelis diffinitio ſimul
modū ſignificandi ⁊ predicādi cōprehēdat: cō=
ſtat vt dicis eam ꝓpriam eſſe p̄dicabili nō vni=
uerſali: qd ex littera auctoris noſtri hic correla=
rie ſubiūcta monſtrat̄ ibi. Et q2 iſte modus pre
dicandi: ſcꝫ quē cognotat predicabile: preſuppo
nit illū modum ſignificandi quē cognotat vni=
uerſale: ideo p̄dicabile cognotat ſupra vniuer=
ſale: et ꝓpterea dicūt cōmuniter logici ꝙ predi
cabile eſt paſſio vniuerſalis. A. Eſt enim regu=
la logicalis infallibilis: ꝙ ſi duo termini fuerit
(Predicabile ē paſſio vlīs.) adinuicem cōuertibiles: et vnus eorū cognotat
extrinſece ſupra alterū: ꝙ ille eſt propria paſſio
alterius minus cognotatiui: q̄ dicit̄ illiꝰ paſſio
nis ſubiectū: vt ſunt hō ⁊ riſibile: ⁊ q2 vniuerſa=
le ⁊ predicabile ſunt cōuertibiles termini (qcq̄d
enim eſt predicabile ꝓprie eſt vniuerſale ⁊ ecō=
tra) et cū predicabile cognotet totū illud quod
vniuerſale ⁊ addat modū predicandi vniuoce
et directe de pluribꝰ: ſequit̄ ꝙ predicabile ē paſ
ſio vniuerſalis: id eſt terius cū eo cōuertibilis: ſꝫ
magis cognotatiuus. P. Cognito ex predictis
que res eſt vniuerſale logicum: euanuerūt a me
multe queſtiones de vniuerſalibꝰ quas ad res
exteriores dirigere ſolebā ⁊ ſatis impertinenter:
vt didici ex prima noſtri per quā colendi prece=
(Vniuerſale equiuocatio ſermone multos errare.) ptoris admonitiōe. A. Vbi etiam occaſionem
erroris multorū patefecit: ex vocabulorū multi
plicium cōfuſa acceptiōe. Nā cū vniuerſale alio
modo accipiat̄ in phiſica et methaphiſica q̄ in
logica: iſti nulla eius nominis facta diſtinctio
ne: auctoritates phiſicales et methaphiſicales:
de vniuerſali logico cenſuerunt eſſe intelligen=
das ⁊ ecōtra. Vn̄ euenit ꝙ de vniuerſalibꝰ phi=
ſicis ⁊ methaphiſicis queſtiōes arduas pertra=
ctarent in logica: econtraqꝫ multa logicalia in
phiſica ⁊ methaphiſica: in voluētes ſententias
ſermonibꝰ iperitis. Ad huiuſcemodi ḡ cōfuſio=
nem tollendā a ſuis diſcipulis notāter dixit no=
ſter auctor ꝙ predicabile ꝓprie ſumptū alias dr̄
vniuerſale logicū. id eſt logice accipiēdo voca=
bulū hoc. Eſt enim vniuerſale in logica terius
incōplexus aptꝰ ſiḡare plura vniuoce. Sꝫ i phi
ſica vniuerſale eſt cauſa vniuerſalis que ſcꝫ pōt
in multos effectus diuerſarū naturarū: vt celū:
In methaphiſica vero vniuerſale ē natura cōis
pluribus rebus ſingularibꝰ: quales Plato po=
nebat ydeas: theologi aūt ſolam naturā diuinā
concedunt vnam in pluribus ſuppoſitis: tu er=
go interim ꝙ phiam expectas: que de vniuerſa
li logico diffinitiue accepiſti recte intellige: ⁊ ad
diuiſionem eius matura. P. Predicabile er=

go proprie ſumptū ſeu vniuerſale diuiditur in
hec quinqꝫ: ſcꝫ genus: ſpeciē: differentiā: ꝓpriū:
(Tantum quinqꝫ ſunt p̄dicabilia) et accidēs. A. Ex hac diuiſiōe ſumūt logici cōe
dictū: ꝙ tm̄ q̄nqꝫ ſunt predicabilia vel vniuerſa
lia: cuiꝰ ſenſus doctrinalis eſt: ꝙ tm̄ quinqꝫ ſpe
cies imediate ſunt ſub hoc genere predicabile:
ita ꝙ ille nūs pluralis p̄dicabilia ſupponit ma
terialiter nō pro ſe: ſed ꝓ iſto gtō ſingulari p̄di=
cabilis: id eſt tantū quinqꝫ ſunt ſpēs p̄dicabilis
immediate .ſ. genus: ſpēs: differētia: ꝓprium et
accidens. Poſſet etiā dici ꝙ illa dictio p̄dicabi
lia vel vlīa ſtet pſonaliter ꝓ ſuis ſiḡatis cuiuſ=
modi ſunt iſta: homo: aial: color: ſcia pater ⁊c̄.
ſed tūc nō admittitur eſſe vera illa ꝓpō niſi ad
iſtum ſenſum: ꝙ oia predicabilia mūdi q̄ innu
mera ſunt: tm̄ quinqꝫ vocabulis logicabilibus
ſpecifice ſiḡant: q̄ ſunt hec genus: ſpēs: differen
tia ⁊c̄. preter hec tamē vnico vocabulo generice
oia mūdi predicabilia ſiḡari poſſunt: quale eſt
predicabile vel vlē: ⁊ eſt ſilis modus dicēdi illi
quo grāmatici dicūt eſſe tantū quinqꝫ noim de=
clarationes: pro ſignis nō ꝓ ſiḡatis verū dicē=
tes. P. In mentē venit nūc illa difficultas quā
in primordio mei examinis excitauit preceptor
noſter ſup hac locutiōe octo ſunt partes orōnis:
ad quā tūc ſi bene recolo tu per maneries reſpō
debas: nūc vero inde correctꝰ ꝑ terios ſpecificos
et ꝓ ſigna reſpōdes: preacceptans tertiū illorum
quatuor modorū dicēdi q̄ ibidē enumerati ſūt
A. Si tū bene oia illic dicta retines: oēs illi q̄t=
tuor modi in re nō differūt: ſed in ſola voce. Nā
ſi vocabula q̄ ſunt ſigna rerū vniuerſalia ⁊ ter=
mini cōes noiantur: nihil refert dicere q̄nqꝫ eſſe
predicabilia in cōi ⁊ dicere quinqꝫ eſſe ſpecies
omniū predicabiliū que ſunt termini cōes ſpe=
cifice oia predicabilia ſignificantes: ⁊ q2 om̄es
termini logicales ſūt noia ſecundarū intentio=
num: etiā verū eſt quinqꝫ eſſe ſecundas inten=
tiones q̄ attribuunt̄ oibus predicabilibus: ⁊ q2
terminos mētales cōceſſimus eſſe modos ſigni
ficandi: ⁊ vna opinio hoc idem tenebat de voca
libus ⁊ ſcriptis: cōſequēs eſt q̄nqꝫ eſſe modos vel
maneries oim p̄dicabiliū. Eodēmodo diceret̄
de octo partibus orōnis ⁊ de q̄nqꝫ noim decli=
nationibus. P. Nunc impleta ē in me ꝓmiſſio
magiſtralis tunc facta: quā nō decebat fallentē
eſſe: vlꝫ ꝙ in paucis diebus illa queſtio eſſet mi
hi omnino peruia ⁊ facilis. nā ꝓculdubio eam
clariſſime intelligo: percipiens etiā cui grāma=
ticali diuiſiōi hec q̄nta noſtra diuiſio aſſimilet̄.
(Vtrū diuiſio p̄dicabilis ſit generis i ſpecies.) Sed dic obſecro eſt ne certū apud te: hec quinqꝫ
mēbra huius diuiſionis eſſe veras ſpecies pre=
dicabilis vel vniuerſalis? A. Diſputant multi
hanc queſtionē quaſi grauem ⁊ ſcientificā: ſed
ne in re facili ma tēpus expendamus: aſſero me
hoc indubitāter ſcire eſſe verū: nam predicatio
eſſentialis q̄ditatiua nūqꝫ eſt poſſibilis niſi vbi
ſubiectum ⁊ predicatū propoſitionis ſunt vera
ſpecies ⁊ verum genus adinuicē: conſtat aūt ꝙ
iſta predicatio: genus eſt predicabile vl' vniuer
ſale: eſt tam eſſentialis q̄ditatiua ſicut iſta ho=
mo eſt aial vel iſta albedo eſt color: q2 in ea nul=
lum extremorū aliquomodo cognotat ſupra re
liquum: ⁊ predicatū i ea eſt cōius ſubiecto. Vn
de palam fateor in ſecundis intētionibꝰ eſſe ve=
ra genera ⁊ ſpecies: nego autē in eis veras diffe
rentias: ſed in quo predicamēto collocent̄ talia
genera cū ſuis ſpeciebus: nō conformiter dicūt
omnes: vt alias viſurus es. P. Duo ſunt argu (Argumētum.)
menta cōia circa hoc: primū quomō eſt poſſibi
le vniuerſale ⁊ p̄dicabile habere eaſdē ſpecies:
cum predicabile cognotet ſupra vniuerſale. A. (Solutio.)
Hoc argumentum bene cōuincit ꝙ hec noia ge
nus: ſpecies: ⁊c̄. ſumunt̄ equiuoce ⁊ differenter
quādo ſunt ſpecies vniuerſalis: ⁊ quando ſunt
ſpecies predicabilis: ſequunt̄ enim modū ſigni
ficandi ſui generis: vnde ſequit̄ ꝙ genus qū eſt
ſpecies predicabilis eſt ꝓpria paſſio generis ac
cepti vt eſt ſpecies vniuerſalis: ſicut p̄dicabile
eſt paſſio vniuerſalis: eodēmodo eſt dicendū de
ſpecie differētia ⁊ alijs. P. Aliud argumentum (Argumētū fortius.)
difficilius eſt qm̄ ſpecies diſparate nūqꝫ vere af=
firmant̄ de ſeipſis: vt hō ⁊ aſinus: albedo et ni=
gredo: ſi ergo hec quinqꝫ membra ſunt ſpēs vni
uerſalis vel p̄dicabilis: ſequit̄ ꝙ genus erit ſpe=
cies ſilr differentia: ⁊ proprium: ⁊ accidens: ſed
hoc eſt falſum ⁊ cōtra iſtam regulā. Item ſeque
retur ꝙ genus cōtineret̄ ſub ſpecie ſua: nam vni
uerſale continet̄ ſub genere ex quo eſt genus: ⁊
predicabile cōtinet̄ ſub ꝓprio ex quo eſt ꝓpria
paſſio vniuerſalis: ſed hoc eſt falſiſſimū: vt alle=
gatur quarto thopicorū: ſi enim illud qd ponit̄
ſub ſpecie aſignaret̄ eſſe genus ad illā mala eſt
aſignatio. A. Semp ingeſſit mihi hec ratio dif
ficultatē cōtra veritatem mihi certiſſimā: opus
eſt ergo magiſtralē reſolutionē circa hoc audi=
re. M. Dixerūt Scotizātes p̄mi imaginatores (Vna ſolutio.)
huiꝰ argumēti: ꝙ ille due regule allegate ſūt ve
re quādo vtrūqꝫ ꝓpoſitionis extremum accipi=
tur vt quid: ſed ſi ſubiectū accipiatur vt quid: ⁊
predicatū vt modus: fallunt ambe regule: ⁊ ita
eſt in ꝓpoſito cū dicimus genus eſt ſpecies: vni
uerſale eſt genus: predicabile eſt proprium: hoc
ipſi non plus declarāt: vnde dubito an bonum
ſenſum de eo concipiant. Si ergo ad ſenſū verū
logicalē trahatur iſte modus dicēdi: poterit be
ne ſic ſuſtineri: ꝙ ille due regule negant predi=
cationem eſſentialem quiditatiuam vnius ſpe (Alia ſolutio verior.)
ciei de alia ſibi cōdiuidente: ⁊ ſpeciei de ſuo ge=
nere: ſed non negant predicationem acciden=

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA
GREDOS.USAL.ES

talem ſeu denoiatiuam eorundē: poteſt eni vna ſpecies de alia iſto modo p̄dicari: ⁊ ſpēs de genere maxime in ſcdis intētionibꝰ q̄ habēt reflexionem ſupra ſeipſas. Patet in grāmatica: nā iſte terminus dictio eſt nomē cū tamē nomē ſit ſpēs ſub dictiōe. Silr̄ iſta dictio verbū eſt nomē: cū tamē nomē ⁊ verbū ſint ſpēs diuerſe ſub dictiōe. Patet idem i philoſophia: nā idem ⁊ diuerſum eſſentialr̄ ſunt ſpēs ſub ad aliq̄d: ⁊ tn̄ oīe ad aliquid eſt idem ſibi: ⁊ oīe diuerſum ab alio ē idē ſibi: ⁊ ecōtra oīe idem eſt diuerſum: q̄dam etiā concedūt ꝙ ois q̄titas eſt multitudo: ⁊ ois magnitudo eſt multitudo: et tamē multitudo ⁊ magnitudo ſunt ſpēs ſub q̄titate. In quibꝰ oibus cōcedit̄ eſſe vera ⁊ directa p̄dicatio: ſed accidentalis ⁊ denoiatiua: eo ꝙ vna ſpēs extrinſece cognotat ab alia.

Alia ſolutio.

Specialiter tamē ꝓ iſtis exemplis logice ⁊ grāmatice dicēdū eſt: ꝙ ille due regule nō tenēt vbi alterū predicationis extremū ſupponit materialiter ⁊ pro ſeipſo: cum eni dico ꝙ verbū eſt nomē vl' dictio eſt nomē: nihil aliud ſignifico quā quodlibet illorū vocabulorū que ſunt ſubiecta eē nomē: ſilr̄ cū dico ꝙ vniuerſale eſt genus: volo dicere ꝙ iſte terius vl'e eſt genus id eſt res ſiḡata ꝑ hoc nomē genus. fuit eni hoc nomen impoſitū ad ſiḡandū oia genera mūdi: et q2 vl'e eſt vnum illorū: ideo ſignificat̄ per tale nomē: ⁊ ſic vl'e cōtinetur ſub gn̄e tanq̄ ſignificatum nō tanq̄ ſpēs: vnde etiā ex hoc ſequit̄ ꝙ ly vniuerſale ſiḡat ſeipſum: et ꝙ hec ē vera ad eūdem ſenſum vl'e eſt vl'e: ſilr̄ exponant̄ iſte: predicabile eſt ꝓpriū: genus ē ſpēs: ⁊ alie huiuſmōi. P. Quare fallunt iſte regule tā neceſſarie vbi occurrit terius materialiter ſumptꝰ? M. Quia dictio ſupponēs materialiter equalet terio abſoluto quecūq̄ ſit illa: cū ergo predicata ſcde intētionis cognotēt ſup talia ſubiecta: fient ibi p̄dicationes accidētales per diffinitionē ſuperiꝰ habitam. P. Video iam ꝙ iſta ſecūda ſolutio innitit̄ prime et ſequit̄ ex ea: ſed non intellexi quare ſuperius dixeris ſcdas intētiōes habere reflexionem ſupra ſe ipſas. M. Hoc non eſt dicere aliud quā ſiḡare ſe ipſas proprie ad placitum: et poſſe predicari vere de ſe ipſis materialiter acceptis: qd raro contingit in primis intētionibus. nā iſte terminus homo nō eſt hō: nec iſte terinus color eſt color: ſed cōcedimus ꝙ iſte terius dictio eſt dictio: ⁊ iſte terius nomē eſt nomen: ⁊ iſte terius ſpecies eſt ſpecies: ⁊ ſic de alijs

Correlarium primū

Unde ſequūtur duo notanda: primū ꝙ in ſecūdis intentionibꝰ aliqd genus ⁊ aliqua ſpēs eiꝰ poſſunt habere reflexionem ſupra ſeinuicē. Nā hoc genus dictio ſiḡat hanc ſpeciē nomē ⁊ econtra: ſilr̄ hoc genus vl'e ſiḡat hanc ſpēm genus et ecōtra: ⁊ predicabile ſiḡat ꝓprium ⁊ ecōtra.

Scdm correlarium.

Secundū ꝙ in eiſdē ſecundis intētionibꝰ eedē res poſſunt eē ſpēs ⁊ ſiḡata generis: patet de dictione ⁊ ſuis ſpeciebꝰ i grāmatica: patet etiā de vniuerſali ⁊ ſuis ſpeciebꝰ in logica: qd vix accidit in p̄mis intētionibꝰ. nā ſpecies aialis non ſunt aialia: et ſpecies coloris nō ſunt colores: ſed termini q̄dā ſiḡantes aialia ⁊ colores. Multa alia poſſent hic inſeri q̄ omitto: vt ad ea que remanent poſſit vobis ſuficere dies.

Dubiū.

A. Unum prius quā diſcedas ſcrupulū reiice a me: quonā pacto cōceſſeris p̄dicationē accidētalē ſeu dnoiatiuā in illis duobꝰ exemplis de quātitate ⁊ ad aliq̄d ⁊ ſpeciebꝰ eorū: vbi nullus terius ſtat materialiter?

Reſpō.

M. De ſpeciebus adinuicē facile eſt videre: cū extrinſece ſe habeant incognotādo: q̄uis non ignores eas eſſe eque cognotatiuas: ⁊ ideo predicatio in eis indirecta ⁊ impropria cenſet̄. Sz vbi fit predicatio ſpeciei de ſuo gn̄e: vt q̄titas eſt multitudo: ad aliq̄d eſt idē: non ē ita clarum: niſi poſſet aliquo mō concedi ſpeciem cognotare ſupra ſuū genus: iuxta cōe dictū logicorū: ꝙ omne inferius ſe habet ex additione ad ſua ſuperiora in recta linea p̄dicamētali: q2 tamen ibi eſt p̄dicatio inderecta manifeſte: meliꝰ diceret̄ q̄tum ad vtrūq̄ caſum ꝙ nec ſunt predicatiōes eſſentiales nec accidētales: ſed improprie vel indirecte nō ſciētifice: in q̄bus nō valēt due regule allegate q̄ ſupponūt artificioſas p̄dicationes ⁊ ſcientificas: ⁊ ſic proibēt ne ſpecies predicet̄ de ſuo genere: nec vna ſpēs de alia ſua cōdiuidēte. A. Habemus itaq̄ mi iohānes duas aut tres limitationes illarū regularū: prima ꝙ vere ſūt niſi vbi occurrit predicatio ipropria. Scda niſi ſit p̄dicatio accidētalis denoiatiua. Ex qua ſequitur tertia niſi ſubiectum ꝓpōnis ſtet materialiter: quare manifeſte apparet multiplex reſponſio ad tuum argumentū ſecūdum: quo nō obſtante remanent quinq̄ predicte ſpecies huiꝰ generis predicabile vel vl'e. Proſequere nūc ſingulas eaꝝ diffinitiōes.

Genus ſit.

P. Genus eſt predicabile d̄ pluribꝰ differētibꝰ ſpecie in quid. vt aial de homine equo et leone. A. Hec eſt diffinitio generis prout ē ſpecies predicabilis. ſed ſi accipiat̄ vt ē ſpecies vniuerſalis: eiꝰ erit hec alia diffinitio. Genꝰ ē vniuerſale ſub quo eſſentialiter cōtinentur etiā alia vniuerſalia: vt ſub aiali hō equus ⁊ leo: eſſentialiter dico id eſt ſine cognotatiōe ſuperaddita. Et ita ex his duabꝰ diffinitiōibus hanc de genere accipies noticiā:

Noti[…] neris.

ꝙ omnis terminus qui ē vniuerſale ⁊ predicabile: ſi ſub ſe habeat plures alios terminos etiā vniuerſales: de quibus tamē ille poſſit eſſentialiter ⁊ inq̄d p̄dicari: ois inquā talis terius ē genus: vt aial: color: ſcia: ⁊ cetera huiſmodi: ⁊ illi plures termini ſub genere illo cōtinēti dicūtur

hic vocabula differētia ſpecie: vt inferius explicabit̄. P. Solent hic multi difficilimā queſtionem tāgere: ſcz vtrū in hac diffinitione gn̄s diffiniatur p̄ma vel ſcda intētio: vellē profecto ex te ſcire eius determinationē.

Utrū diffiniat̄ p̄ma vel ſecūda intentio.

A. Qui hāc queſtionē multi faciunt reales logici ſunt ignorātes veritatē primarū ⁊ ſecundarū intētionū: quas in vltima huius introductiōis p̄ncipali diuiſione terios mentales eē cognoſces: ſed ⁊ ex ſeptima ſequēte diuiſione p̄ncipali addices duplex eē diffinitū cuiuſlibet diffinionis. Alterū propinquū ⁊ eſt terius de quo diffinitio cōuertibiliter ē p̄dicabilis. Alterū remotū: vt res ꝑ illū terim ſiḡata In hac ḡ diffinitiōe generis ꝓpinquū diffinitū eſt iſte terius genus q̄ eſt ſcda intētio: ſz nō ſtat pro ſe ſz ꝓ ſuis ſiḡatis q̄ ſunt aial: color: ſciētia: et illi teri ſunt p̄me intētiones ⁊ diffinita remota. P. Clariſſime intelligo: ſequit̄ textus: diuiditur aūt genus ꝑ generaliſſimū et ſubalternū.

Quotuplex eſt genus.

A. Satis clare ſunt diffinitiones mēbrorum in textu: niſi ꝙ dubitant hic multi ſi iſta mēbra ſūt vere ſpēs ſub genere ⁊ inferiora eſſentialiter: vt quidā aſſerunt: vel ſint inferiora accidentaliter ſeu partes in modo. In qua cōtrouerſia ſecundus modus mihi placet: tum q2 vt videtur mēbra cognotant extrinſece ſupra diuiſum: tū etiā q2 tenēdo ꝙ ille q̄nq̄ ſpecies p̄dicabilis nō habeāt alias ſpēs ſub ſe: magis verificat̄ ⁊ faciliꝰ ſuſtinet̄ ꝙ tātū q̄nq̄ ſunt p̄dicabilia: vt oēs logici cōcedunt: ſed q2 formido de alia opinione: ideo nō ſuperflue tibi ſuperius limitaui hāc ꝓpoſitionē de ſpeciebꝰ imediate cōtentis. P. De exemplis illis generis generaliſſimi: vt ſubſtātia: q̄titas: q̄litas: argui poſſet aſſignando ens genus ſuperius ad illa.

Utrū ens ſit genus.

A. Iam p̄us vidiſti ꝙ nullū tranſcēdens (quorū primū ens numerat̄) eſt predicabile ꝓprie dictū: vnde nec genus nec ſpecies eſſe poteſt: vidiſti etiam huius rationē q2 ſcz deficit ſibi vna bona conditio p̄dicabilis. nō eni p̄dicat̄ vniuoce de pluribꝰ imediate ſub ſe cōtentis. P. Adminus videt̄ ꝙ ſit genus ſupra ſubſtātiā. nam de oibus dicibilibꝰ illiꝰ predicamenti vniuoce ⁊ eſſentialiter inq̄d aptus ē predicari. A. Hoc multi pariſienſiū cōceſſerunt quorū opinionē pridie audiſti de hijs q̄ predicamentū entis ponūt: ſed q2 hoc preter doctrinā Ariſtotelis ē: melius cēſemus cū eo in quarto thopicoꝝ negare ens eē genus quocūq̄ modo: ex quo nō predicat̄ vniuoce de pluribꝰ imediate cōtentis ſub eo. P. Ex diffinitione ſubalterni generis videtur poſſe colligi ꝙ hec duo noia genus ſubalternū ⁊ ſpēs ſubalterna ſint cōuertibilia. A. Uerū eſt: ſed non ſcdm p̄dicationes directas ⁊ ꝓprias. vnde neutrū eorū ē paſſio alteriꝰ. P. Hoc bene video cū eorū cognotiones equales ſed diſparate ſint: dubito tamen an illa duo ſemper faciāt idē p̄dicabile.

Utrū ſpēs ſubalterna ſit ſpēs

A. Dixerūt q̄dam ꝙ nunq̄ ſunt idem predicabile: argumentū ad hoc ſumētes ex porphirio q̄ poſtq̄ diffinierat p̄dicabile ſpeciem: diuiſit eam ꝑ ſubalternā ⁊ ſpecialiſſimam. vnde patet ꝙ ſpēs ſubalterna ſemꝑ ſit trahēda ad predicabile ſpeciei: nō ad genus vbi reponit̄ genus ſubalternū. Alij de quorum numero eſt nr̄ p̄ceptor: dicūt ꝙ ſemꝑ ſunt idē predicabile: ſcz genus: nec valet iſta ꝯn̄a ē ſpēs ſubalterna ḡ eſt predicabile ſpēs. Dicūt etiā ꝙ illa diuiſio porphirij fuit diuiſio equoci i ſua equocata: nō i ſpēs p̄dicabilis ſcdi. Unde elicit̄ ꝙ ſola ſpecies ſpecialiſſima ſit ſcdm p̄dicabile: quare ſeq̄tur ꝙ male ſenſit quidā pariſiorū dicēs ꝙ omne p̄dicabile eſt ſpēs: ex eo qd oīe tale predicari poteſt de pluribꝰ numero differētibus. P. Illud argumentū eiꝰ facile ſoluit̄ ex diffinione ſpeciei que ſubdit̄.

Species quid eſt.

Species eſt p̄dicabile qd (cū ſub genere ponat̄) de pluribꝰ numero differentibus ſolū pōt p̄dicari inq̄d: vt homo de Socrate et de Platone: ſi enim ſolū poteſt p̄dicari p̄dicabile ſpēs de differētibꝰ numero: ſequit̄ ꝙ ſit ſpēs ſpecialiſſima: vt lr̄a ſequens exprimit: nūc autē nō oīe p̄dicabile eſt huiuſmōi: nec etiā oīe p̄dicabile ſub gn̄e ponit̄: vt diffinitio habet: patet de genere generaliſſimo. A. Recte arguis: bene tamē cōcedi pōt ꝙ oīe p̄dicabile eſt genus vel ſpēs. Sed atende ꝙ due ſunt diffinitiones ſpeciei ſicut ⁊ generis: vna prout eſt ſpēs vlis ⁊ eſt hec. Spēs ē vl'e ſub alio vniuerſali poſitū eſſencialiter: ſed ſub eo nullū aliud ponit̄ vl'e: hāc diffinionē innuit textꝰ: vbi dixit cū ſub genere ponat̄: ad cuius declarationē ſubdit̄ poſt ea. Id ponit̄ ſub genere de quo genus directe: eſſentialiter et inq̄d predicat̄. Altera ē diffinitio ſpeciei vt eſt ſpēs predicabilis talis: ſpēs eſt p̄dicabile de pluribus numero differentibꝰ ſolū inq̄d. Ad huius aūt declarationē addit textus: differunt numero indidua nō ſinonima ſub eadē ſpecie.

Noticia ſpeciei.

Ex quibꝰ duabus diffinitionibꝰ hanc de ſpecie accipe noticiā: ꝙ ois terius q̄ eſt vniuerſale ⁊ p̄dicabile eſſentialiter q̄ditatiue: poſitꝰ ſub alio vniuerſali: ſic tn̄ ꝙ ſub eo nullum aliud vl'e iſto modo ponat̄ ſed ſola indiuidua: eſt predicabile ſpēs ⁊ nullus alius. vnde patet ꝙ ſpēs ſubalterna nō ē predicabile ſpēs: cū habeat ſub ſe alia vniuerſalia: ſed ē genus: vt patuit ſupra ex noticia data de genere: q̄d aūt ſit predicari eſſentialiter inq̄d ſuperior te docuit quarta diuiſio. P. Eam totam mēte ſeruo. vnde nec ꝓſequentibꝰ diffinitiōibꝰ opus erit mihi reppetere q̄d ſit p̄dicari eſſentialiter in quale: vl' p̄dicari accidentaliter quocūq̄ duorū modorū. A. Procede ergo in eis quaſi trāſcurrēdo ꝓpter earū facilitatem

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA
GREDOS.USAL.ES

Differētia quid eſt.

vt dies poſſit nobis ad oīa ꝓpoſita ſufficere. P. Differentia eſt predicabile de pluribꝰ eſſentialiter ī quale: vt ſenſitiuū rationale. A. Nō additur differētibꝰ ſpecie vel numero: quia quocūq; modo differāt illa ſubicibilia: nihil refert ad noticiam huius tertij predicabilis: cū nullū aliud predicabile tali modo predicet̄ de ſubicibilibꝰ ſicut differētia: nō ſic autē ſe habet in gñe ⁊ ſpecie quorū vtrūq; predicat̄ eſſentialiter in quid: opus igit̄ fuit eorū diſtinctionē cognoſcere p diuerſum modū differendi reppertū in ſubicibilibus eoꝝ. Eadē ratio q̄ dicta eſt de differētia militat ꝓ alijs duobꝰ predicabilibus ſequētibus. P. Sed quō ingeniaret̄ diffinitio differentie ꝓ vt eſt ſpecies vniuerſalis. A. Faciliter p modū ſignificādi ſic. Differētia ē vniuerſale cognotatiuū intrinſece. Eodēmodo diceres de ꝓprio et accidēte q̄ ſunt vniuerſalia extrinſece cognotātia: ſʒ differāt ſolū in ordine ad ſubiecta ſua penes trāſmutabile ⁊ intranſmutabile: vt patebit ex diffinitionibꝰ eorū. P. differētie diuiſio ſubditur per inferiora accidētaliter ſicut ſupra genus diuidebat̄. Eſt autē triplex differētia generaliſſima: ſubalterna: ⁊ ſpecialiſſima. A. Uerū ais: primi mēbri due dantur diffinitiones: prima eſt cōparando illā differentiā ad alias differentias. Unde dr̄: q̄ differētia gñaliſſima eſt differentiarū ſuprema: vt corporeum: ſuppone hic (quod alias ſciturus es) in ſolo p̄dicamēto ſubſtātie eē differentias q̄ inter ſe habēt ſuā coordinationē: earū ſuprema eſt corporeum. Scd̄a diffinitio huius mēbri datur cōparādo differentiā illam ad genus ſuū ibi: diuiditq; genus generaliſſimū. vñ licet iſta dr̄ia ꝯſtituat genus ſubalternū: tñ nō denominatur ab eo dr̄ia ſubalterna: cū in ſua coordinatiōe ſit gñaliſſima. P. differētia ſubalterna itidē habere pōt duas diffinitiones vnā penes coordinationē ſic. q̄ eſt illa q̄ ſub alia dr̄ia ponit̄: ⁊ ſub qua alia etiā poſita eſt dr̄ia. vt aiatū ſenſitiuū. Eodē modo ſpecialiſſima dr̄ia diffiniret̄ per cōtineri ſub alijs ⁊ p nullam dr̄iam ſub ſe cōtinere. vt rōnale. A. Has diffinitiōes auctor nō multū expreſſit: ſed ex prima voluit eſſe intellectas: dum modo iſtā poſitionē dr̄ie ſub vel ſupra aliā inteligas eſſentialiter ⁊ q̄ditatiue: ſicut neceſſariū eſt in omi coordinatione vel predicamēto. P. Alie ſunt diffinitiōes earū cōparatiue ad gñ̄a q̄ diuidūt ⁊ cōſtituunt. ⁊ has ponit textus. Dr̄ia inquit ſubalterna eſt ⁊ diuiſiua gñis ſubalterni ⁊ cōſtitutiua ſubalterni. Sed dr̄ia ſpecialiſſima lʒ genꝰ ſubalternū diuidat: cōſtituit tñ ſpēm ſpecialiſſimā cū qua ē cōuertibilis. A. Uocabulū diuiſionis hic ſepiꝰ reppetitū octaua diuiſio declarabit: ſʒ cōſtituere hoc loco nihil aliud ſonat quā diffinire vl' ponī in diffinitione alicuius: vt ſeptima monſtrabit diuiſio. P. Ex iſtis diffinitionibꝰ ſeq̄tur primum correlariū notās diſtinctionē tertii mēbri ad duo prima. vñ predicabilis eſt ſcʒ dr̄ia ſpecialiſſima de pluribꝰ numero tātū differētibꝰ: alie vero etiā de pluribus differētibus ſpecie p̄dicari poſſunt. A. Nā ſi de q̄buſcūq; p̄dicat̄ vnū cōuertibiliū natū eſt p̄dicari ⁊ reliquū (lʒ nō oporteat eodē modo p̄dicatiōis) cū ḡ dr̄ia ſpecialiſſima ſit cōuertibilis cū ſpecie ſpāliſſima q̄ p̄dicat̄ de pluribus numero tm̄ differētibus vt viſum eſt: dr̄ia vero tā gñaliſſima quā ſubalterna eſt cōuertibilis cū aliquo gñe ſubalterno cui cōuenit predicari de pluribꝰ differētibꝰ ſpecie q̄ etiā differūt nūero: ſeq̄tur correlariū verū. Quāuis differētiā p̄dicari de pluribus differētibus numero aut ſpecie cōtingat dupliciter: q: vel de ſubicibilibus ſpeciei aut gñis ſibi cōuertibilis: ⁊ ſic fiet p̄dicatio eſſentialis in q̄le. vt petrus eſt rōnalis: homo eſt ſenſitiuꝰ. vel de ſubicibilibus ipſi dr̄ie ꝓprijs: ⁊ tūc p̄dicatio erit eſſentialis q̄ditatiua vt hoc rōnale eſt rōnale: vel rōnale eſt ſenſitiuū. P. Scd̄m corrolariū eſt. pʒ ḡ q̄ eadē dr̄ia ſcd̄m duos actus: q̄ ſunt diuidere genus ⁊ cōſtituere. i. diffinire ſpeciē: duo ſortit̄ noia. ideo ⁊ diuiſiua ⁊ cōſtitutiua noiatur. A. Hoc notāter dr̄: ꝓpterea q̄ porfirius poſuit diuiſionē dr̄iarū: q̄ alie ſunt diuiſiue gñerū ⁊ alie cōſtitutiue ſpecierum: ne q̄s decipiat̄ credēs illā diuiſionē ſigāre diuerſas res. Ecce quā breuiſſimo textu auctor nr̄ collegit totā ſentētiā principaliū diffinitionū ⁊ diuiſionū quas porfirius ⁊ alij ꝓlixitate verborū de gñe: ſpecie: ⁊ dr̄ia: tradiderūt.

Duo dubia.

P. Ante quā ad ꝓpriū trāſeamus duo mihi accurrūt dubia de differētiis. primū ē. q̄re ḡ vel a quo actu hoc predicabile dr̄ dr̄ia. ſilr̄ debuiſſem q̄rere ſuperius de gñis ⁊ ſpeciei denoiationibus. Alterū dubiū eſt. ꝓpter q̄d modus p̄dicādi eſſentialit̄ in q̄d diſtribuit̄ in duo p̄dicabilia q̄ ſunt genꝰ ⁊ ſpecies ꝓpter variā dr̄iam ſubicibiliū. ſ. in ſpecie vel numero: ſed modus p̄dicandi eſſentialr̄ in q̄le nō ſic facit diuerſa p̄dicabilia ꝓpter dictā ſubicibiliū varietatē? A. Primi dubij facilis eſt ſolutio. ſicut em̄ genus a gñalitate q̄ eſt cōitas ⁊ cōfuſio modi ſiḡcandi denoiatū eſt: ſic ſpecies a deteriatione ⁊ diſtinctione eiuſdē modi ſiḡcandi dicta eſt. ſpēs enī3 deteriatio: ⁊ ſpecificare eſt determinare et diſtincte dicere qđ prius cōiter ⁊ cōfuſe dicebat̄. P. Nō ḡ tibi multū placet adaptatio porphirij ⁊ ſuorū cōmentatoꝝ de gñe pro cōſanguinitatis colligātia: ⁊ de ſpecie pro pulchritudine. A. Ualde remote ſunt ille denoiationes a predicabilibꝰ logicalibus: in q̄bus nō enigmatice ſed ꝓprie loquēdū eēt. neq; poſſent ille ſilitudines applicari ad ꝓpoſitū niſi p modos ſignificādi predictos. Differētiam vero q̄ñ eſt vocabulū logicale ſecūde intētionis a differēdo ſeu diſtinguendo dictā eē ꝓphirius teſtis eſt

Differētia logicalis.

Differētia cōmunis.

Differētia inq̄t ē qua differūt a ſe ſingula. i. ſingule generis ſpēs: ille ḡ terinus quo medio ſilogiſmi negatiui facto: pōt inferri cōcluſio vbi predicatū remouetur a ſuo ſubiecto: dicit̄ differentia apud prophiriū: ſed vocat̄ mediū extraneū apud Ariſtotelē p̄mo prioꝝ: vbi artē inuentiuā medioꝝ ingeniauit: non enim eſt diſtātia niſi verboꝝ: oīs nāq; terius potēs eſſe mediū ſili negatiui qui infert cōcluſionē de differēdo. i. negatiuā (que ſiḡat res differre) eſt differentia cōis. i. cōiter loquendo: ⁊ ſic omē predicabile diceretur differētia etiā accidens ſeparabile: vt dicit prophirius. nā per hoc mediū ſedēs poteſt probari hec negatiua cōcluſio: petrꝰ nō eſt iohānes: vel hec petrus nō ſe habet hoīe ſicut heri.

Propria differentia

Sʒ ſpecialiter ⁊ ꝓprie loquendo de differētia ſolus terius qui de ſuo ſubiecto vel nullo mō vel nō faciliter trāſmutat̄: debet vocari differētia: q: poteſt eſſe mediū ſilogiſmi negatiui: vt dictū ē: ⁊ ſic ꝓcedit porphirius accidēs inſeparabile hoc modo eſſe differentiā vt ſimus: nā per hoc mediū pōt ꝓbari q̄ petrus nō eſt lucius: ſed iſtis duobꝰ modis non diſtingueremus p̄dicabile tertiū ab alijs.

Magis ꝓpria.

Tertio ergo mō ⁊ magis ꝓprie differētia eſt ſolus terius intriſece cognotatiuus: q̄ poteſt eſſe mediū ſili negatiui ad inferēdū cōcluſionē q̄ ſignificat res eſſentialiter differre ⁊ ſpecifice: vt rationale ad inferēdum q̄ nullus hō eſt aſinus: et ſic differētia eſt tertiū predicabile ab alijs diſtinctū. P. Declara differētiā q̄ñ eſt vocabulū p̄me intentionis ⁊ philoſophicū.

Differētia realis.

Una opio

A. Hoc preter ꝓpoſitum eſſet: tñ vt tibi placet dicā breuiſſime pcurrendo. Differētiā ⁊ differens quidā volūt eſſe ſinonima in methaphiſica: vnde cū quelibet res mūdi ſiue ſubſtātia ſiue accidens ſit res ab alijs differens: quelibet res huius mūdi erit differētia. Ideo differēs vel diuerſum eſt numeratum ab Ariſtotele q̄nto methaphiſice inter trāſcēdētia ⁊ eius oppoſitū eſt idē etiam trāſcēdens: in tranſcēdētibꝰ autē cōcretū vere affirmat̄ de ſuo abſtracto: vt entitas ē ens: bonitas eſt bona ⁊c̄. ergo differētia eſt differēs. Unde patet q̄ differentia q̄ñ eſt nomē p̄me intētionis diffinienda

Iohānes dorp.

eſſet: q̄ ē res aliquomō ab alijs diuiſa. Ex quo infert quidā doctor q̄ in rebꝰ eadē ē dr̄ia numeralis ſpecifica ⁊ gñica: patet. nā petrus cōparatus ad iohānē eſt dr̄ia numeralis. i. differēs numero: ſed idē cōparatꝰ ad aſinū eſt dr̄ia ſpecifica: idem etiā cōparatꝰ ad lapidē eſt differentia generica. ꝓbat̄ hoc a ſili: nā ipſe petrus ad vnū hoiem eſt filius: ad aliū ē frater: ad vnū ē equalis ad alium inequalis: ⁊c̄.

Alia opio

Poſſemus tñ aliter dicere q̄ cū cōcreta ſint noīa ſubſiſtentium: abſtracta vero noīa ſint formarū: vbi ergo eadem res eſt forma ſimplex et ſuppoſitū ſubſiſtens (vt patet in angelis) eadē res eſt dr̄ia et differens: ſʒ vbi forma eſt in alio ſubſiſtente: forma ipſa ſiue ſubſtātia ſit ſiue accidēs eſt dr̄ia: ⁊ ſuppoſitum illud differēs ab alijs tali forma: differt enim petrus ab alijs rebus ſua aīa: ſuo colore: et ſua ſciētia ⁊ ſic de alijs formis. P. Et aīa petri p q̄d differt ab alijs rebus? A. Tenēdo iſtū modū ſecūdū diceret̄ q̄ nulla forma rei naturalis eſt differens ab alio: ſed ſolū eſt id quo aliquid differt ab alio: vnde ſic eſt differentia q̄ ipſa nō differt.

Thomas aquites.

Ad ſcd̄m dubium.

P. Magis placet p̄mus modꝰ: nolo te plus divertere a propoſito: veni iā ad aliud dubiū. A. Hoc ꝓfundius eſt p̄mo dubio: req̄ramus ḡ eiꝰ explicationē a magiſtro.

Pria opinio.

M. Plures ſunt circa illud reſpōſiones. Dicūt enim q̄dam q̄ non eſt incōueniens diſtinguere plura p̄dicabilia quā quiq; iuxta diuiſionē datā de dr̄ia in tres ſpēs: et alias diuiſiones ponēdas de ꝓprio ⁊ accidēte: ſed auctores noluerūt tot predicabilia enumrare: ideo ſteterūt in ſpeciebꝰ p̄mis ſub p̄dicabili: ⁊ ſic taxauerūt numerū q̄nq; p̄dicabiliū

Reprobatio.

A. Iſti p hoc nō reſpōdēt ad dubiū noſtrū quo querimus: quare magis fuit diuiſus in duo p̄dicabilia modus predicādi eſſentialiter in q̄d: quā modus p̄dicādi eſſencialiter in quale: ⁊ itē q: nō bene cōſtat huiſmodi diuiſiones triū predicabiliū vltimorū eſſe per ſpēs.

Scd̄a opinio.

M. Dicūt alij ecōtra q̄ nō ſunt niſi tria p̄dicabilia ſtādo in p̄mis differētijs huius gñis p̄dicabile: que ſunt predicari eſſencialiter in q̄d: eſſentialiter ī q̄le: et p̄dicari accidētaliter: ſʒ q: in alijs ſciēcijs ſūt multū notate iſte q̄nq; ſpēs p̄dicabil': ideo voluerunt auctores diuidere aliq̄s p̄marū dr̄iarū. i. primā ⁊ tertiā in binas ſpēs: et ſic habitis q̄nq; ſpeciebus fecerūt finem in diuiſionibꝰ.

Reprobatio.

A. Iſti etiam nihil dicūt ad dubiū quo querimus: q̄re nō fuit diuiſa illa ſcd̄a dr̄ia ſicut p̄ma: et preterea p̄me differētie p̄dicabilis nō vidētur eē niſi due: ſcʒ p̄dicari eſſentialiter ⁊ accidētaliter.

Tertia opinio.

M. Reſpōdēt alij directe ad dubiū: q̄ genus ⁊ ſpēs diſtingunt̄ p ſubicibilia directe ſub eis poſita ī recta linea p̄dicamētali: q: nulla alia habēt ſubicibilia: ſed dr̄ia propriū ⁊ accidēs habent duplicia ſubicibilia: q̄dā directe ſub illis poſita in coordinatiōe p̄dicamētali: ⁊ reſpectu taliū ſubicibiliū nō ſunt dr̄ia ꝓpriū aut accidēs: ſʒ genus vel ſpēs: vñ penes huiuſmodi ſubicibilia nō diſtingunt̄ hec predicabilia a gñe ⁊ ſpē nec re nec ratione. Alia ſunt iſtoꝝ ſubicibilia non poſita ſub eis in eadē linea recte coordinatiōis: ſed q̄ ad alias coordinatiōes ptinent: ⁊ reſpectu quorum dicit̄ aliqđ p̄dicabile differentia: ꝓprium:

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA
GREDOS USAL

vel accidēs:et penes diuerſum modū ſe haben=
di ad talia ſubicibilia enumerant tria predica
bilia diſtincta a genere ⁊ ſpecie: q: nō apparent
niſi tres modi gn̄ales diuerſi reſpectu taliū ſu=
Approbatio. bicibilium. P. Bene placet iſte modus dicēdi.
ſecūdum quē diceret ꝙ illa diuiſio dr̄ie trimē=
bris p̄dicta: ⁊ diuiſio proprij quadrimēbris q̄ ſe
quit: dātur p cōparationē ad ſua ſubicibilia li=
nealiter ſub eis poſita: reſpectu quorū aliqua
dr̄ia vel ꝓpriū vocat genus gn̄aliſſimum: alia
ſubalternū: alia ſpecies ſpecialiſſima: ⁊ hoc nō
eſt diſtinguere alia p̄dicabilia a genere ⁊ ſpecie
Quarta opinio. M. Dicūt etiā alij ꝙ diſtinctio ſpecierū predi=
cabilis originaliter fuit inuenta cōparādo p̄di
cabilia ad p̄mas ſubſtātias: q̄ ſunt indiuidua
predicamēti ſubſtātie: eo ꝙ illa ſūt p̄ma oim̄ ſu
bicibilium: ⁊ q: predicabile ſpecies eſt qd̄ ime=
diatius ſe habet ad illa q̄ etiā differūt numero:
deinde genus mediante ſpecie: ⁊ ꝯſir alia p̄dica
bilia: ideo in diſtinctione predicabilis per ſuas
dr̄ias primo occurrit intellectui hec dr̄ia predi=
cari eſſentialiter in q̄d de pluribus differentibꝰ
numero: deinde predicari in q̄d ⁊ de pluribꝰ dif
ferentibꝰ ſpē: ⁊ ſic cōſequēter de alijs differentijs
predicabiliū. Unde ſeq̄tur manifeſte ꝙ p̄dica=
ri eſſentialiter ⁊ accidētaliter nō ſunt differentie
immediate diuidētes predicabile. Eadē ratiōe
nec predicari in q̄d erit dr̄ia immediata ſub il=
lo genere: taliter ꝙ predicari eſſentialiter in q̄d
de pluribus differētibꝰ numero: ⁊ de pluribus
differētibus ſpecie: ⁊ p̄dicari eſſentialiter in q̄le:
⁊ cetere alie ſint remotiores differentie ſub p̄di=
ctis contente: ſed oēs iſte q̄nq; differētie ſunt pri
me ⁊ immediate ſub p̄dicabili. Alias iuxta re=
gulam Ariſtotelis q̄nto methaphiſice: genus ⁊
ſpecies poſſent dici idem p̄dicabile: ſicut iſoche
les: iſopleurus: et ſcalenō dicūtur eadē figura li=
cet nō idem triangulus: ꝓpter dr̄iam cōem figu
re in qua cōcordāt: ⁊ non in aliqua cōicāt trian
guli dr̄ia. Silr̄ dicit ſecūdū eandē regulā q̄rto
phiſicorū ad finem: ꝙ decē equorū ⁊ decē canū ē
idem numerus: ſed nō idem denarius. Oia er=
go illa ptinent ad diſtinctas ſpēs p̄dicabilium:
de quibus nō poſſumus dicere ꝙ ſunt idē predi
cabile: ⁊ oia illa ad eandē ſpeciē predicabilis de
quibꝰ hoc poſſumus dicere: ſ; ergo oia genera
ſint idem predicabile: ⁊ ſi non idē genus: ſimili
ter oēs ſpecies adinuicē ſunt idē p̄dicabile: ſ; nō
ſic ſpecies permixte generibꝰ ſunt idem predica
bile ⁊ ita de alijs: cōcludit iſta opinio eſſe tantū
quinq; ſpēs predicabilis immediate ſub eo cō=
tente: ⁊ ſic cōcedet oēs dr̄ias eſſe idem p̄dicabile
propter illā cōem dr̄iam immediatā ſub p̄dica=
Reprobatio. bili q̄ eſt p̄dicari eſſentialiter i quale. A. Inge=
nioſus certe ⁊ ſubtilis eſt iſte modus: ſed diſpli=
cet in duobus: primo q: diſtinctio decē predica
mentorū ſumit ex primis ſubſtātijs non aūt di
ſtinctio quinq; predicabiliū: nec quattuor pre=
dicatorū: ſecūdo q: ponit dr̄ias in ſecūdis intē
tionibꝰ quas nos etiā negamus in p̄dicamen=
tis accidētium. M. Poteris tamē ex hijs duo=
bus vltimis modis vnū planū ſic cōflare: ꝙ di=
ſtinctio predicabiliū eſt ſumēda ex diuerſitate
ſuorū ſubicibilium cōparata ad diuerſum mo
dum predicādi de illis: non curādo ſi illa ſubi
cibilia ſint prime ſubſtantie vel aliqua alia: ſed
quecūq; indifferēter. Et q: ſubicibilia alicuius
predicabilis ſunt duplicia quedā ſibi coordina
ta in eadē recta linea: alia vero non coordinata
eidem p̄dicabili: ſed ad aliā coordinationē pti=
nentia: ideo ſecūdū prima ſubicibilia accipiun
tur duo prima p̄dicabilia: vt genus ⁊ ſpēs pro=
pter diſtinctionē bimēbrē talium ſubicibiliū vt
viſum eſt: ſ; penes alia ſubicibilia ſumūtur tria
predicabilia vltima q̄ ſunt dr̄ia: propriū: ⁊ acci
dens: ꝓpter triplicē modū p̄dicandi de eis rep=
peribilē: vt manifeſtū ē: q̄ diſtinctio iſtarū q̄nq;
ſpecierū eſt immediata ſub p̄dicabili. nā inſpe=
cta ſimul vtraq; varietate p̄dicta: q̄nq; apparēt
modi p̄dicādi ordinati ⁊ ſcientiales oim̄ mūdi
predicabilium. A. Tua ḡ dubitatio ſcd̄a inge=
nioſe iohānes ex ſuppoſitione falſi proceſſit: vi=
delicet ꝙ modus p̄dicandi in q̄d diſtribuat in
duo p̄dicabilia: ſ; enim hoc appareat ſcd̄m vo=
cem: tamē in rei veritate nullus vnus modꝰ p̄=
dicandi partit in diuerſa p̄dicabilia: vnde cua
neſcit queſtio de modo p̄dicādi eſſentialiter in
quale: ſi poſſit ad plura predicabilia pertinere.
P. Uerū eſt: ſed hoc nō facile erat videre: illam
tamē varietatē ſubicibilium coordinatorum ⁊
non coordinatorū in tribus vltimis p̄dicabili=
bus nōdum bene capio. A. Sub hac dr̄ia aiatū
ſubicibilia coordinata ⁊ de quibꝰ p̄dicat eſſen=
tialiter in q̄d: ſunt ſenſitiuū ⁊ vegetatiuum: ſub
ſenſitiuo rationale ⁊ irrationale: ſub rōnali hoc
rōnale ⁊ illud ⁊c̄. Sed iſtarū dr̄iarū ſubicibilia
nō coordinata ſunt ſpēs ⁊ indiuidua p̄dicamē=
ti ſubſtātie de quibꝰ eſſentialiter in quale predi
cat: vt aial: planta: homo: equus: plato: ſocra=
tes ⁊c̄. Eodēmodo diceres de diuerſis ſubicibi=
libus proprij ⁊ accidentis. P. De quibꝰ ſequit
Propriū quid ſit. tertius: hoc modo. Propriū eſt p̄dicabile de plu
ribus in quale accidētaliter ⁊ intrāſmutabili=
ter. A. Ut riſibile de hoie ⁊ indiuiduis eius: ru
gibile de leone et ſuis indiuiduis: et ſic de alijs
Quadruplex propriū. multis q̄ in diuiſione ſequenti patebūt. P. Eſt
autē quadruplex ꝓpriū tranſcēdens: genera
liſſimū: ſubalternū ⁊ ſpecialiſſimum: q̄ propor=
tionaliter p ſua ſubiecta declarari habēt. A. Ut
proprium trāſcendens dicat cuius ſubiectum

cōuertibile eſt terius trāſcendēs: ⁊ ſic entis paſ=
ſiones ſunt: vnū: verū: bonū: ⁊ alie huiuſmodi.
Et ꝓprium generaliſſimū eſt cuiꝰ ſubiectū cō=
uertibile eſt genus gn̄aliſſimū alicuius coordi
nationis: vt ſubſtātie ꝓprium eſt exiſtēs per ſe:
quātitatis ꝓpriū eſt diuiſibile: ⁊ ſic de alijs ge=
neraliſſimis. Proprium ſubalternū eſt cōuerti
bile cū aliquo genere ſubalterno ſubiecto ſuo:
vt corporis ꝓprium eſt mobile: aialis cōmeſti=
uum: habitus difficile ſeparabile: coloris viſi=
bile: ⁊ ſic de alijs multis. Sed ꝓpriū ſpecialiſſi
mum eſt ſpeciei ſpecialiſſime cōuertibile: vt al=
bedinis diſgregatiua viſus: nigredinis cōgre=
gatiua eiuſdē: ⁊ de hoc ꝓprio data ſūt duo exē=
Dubium. pla ſuperius. P. Sed cū omne ꝓprium ſit p̄di=
cabile ꝓprie ſumptū: quō tranſcendēs aliquod
erit ꝓprium qd̄ nō ponebat niſi predicabile im
Solutio. proprie dictū. A. Cogit dubitatio tua dicere ꝙ
hec diuiſio eſt p equiuoca mēbra quales multe
ponunt ſepius diuiſiones ab auctoribꝰ. Sed q:
conſuetū et vulgatiſſimū imo in Ariſtotele ex=
preſſum eſt: ꝙ ens habet paſſiones vel propria:
ideo auctor noſter voluit hoc mēbrū ꝓprijs ꝓ=
prie dictis annumerare: ſicut eni ſe habet riſibi
le ad hoiem: ſic vnū ſe habet ad ens: q: ē ſibi cō=
uertibile ſed extrinſece cognotat ſup ip̄m: ideo
paſſio ⁊ ꝓprium eius dicit: hoc autem nullibi
aptius tradi poterat quā in hoc loco. Cū autē
proprium ⁊ paſſio differāt ſicut magis ⁊ minus
cōe: volēs auctor noſter paſſionē declarare (que
apud Ariſtotelē ⁊ alios logicos frequentiſſima
eſt) adiungit quattuor acceptiones huius vo=
cabuli ꝓprium poſitas a porphirio. nā earum
Acceptiones ꝓpriū. quarta intētioni predicte ſatiſfacit. P. Hoc eſt
quod dicit. Oē ꝓprium cōuenit aut oīi aut
ſoli ei de quo predicat vel vtroq; modo pariter:
vnde fit quattuor eſſe huius vocabuli acceptio
nes. A. Proprium eni alicui eſſe dicunt cōiter
loquētes qd̄ vel ſolus habet vl' qd̄ ei defficere nō
poteſt: licet ſit multis cōe. nā ꝓprium ē inuido
maledicere. In declaratiōibꝰ mēbrorū hec ad=
iectiua ſoli ⁊ oīi nō implicāt idem ſubſtātiuū:
ſed ſoli ſpeciei ⁊ oīi indiuiduo eiꝰ debēt expli
cari: ⁊ ſic patet tota lr̄a. P. Uſq; ibi: cū itaq; ali
quod p̄dicabile ꝓprium noiamus: nō niſi ſcd̄o
aut quarto modo p̄dictorū accipimus ꝓpriū.
A. Quia propriū p̄mo aut tertio modo eſt pre=
dicabile accidens cū trāſmutabiliter affirmet
de ſuis ſubicibilibꝰ: nā iſte negatiue ſunt vere
homo nō eſt grāmaticus: hō nō ē caneſcens. P.
Sed propriū quarto modo alias ꝓpria paſſio
nominat. A. Propriū vero ſcd̄o modo ſic eſt ꝓ
prium ꝙ nō paſſio: ſed quarto mō terius cōue=
niens ſuo ſubiecto ⁊ eſt ꝓprium ⁊ ꝓpria paſſio:
que ab Ariſtotele vniuerſale poſterioriſticū no
minat. Unū elucet equocatio huiꝰ termini vni=
uerſale etiā q̄n ē ſcd̄a intētio logica. P. Diffini
tio paſſionis ē hec: paſſio ē propriū qd̄ ꝯuenit oi
⁊ ſoli ⁊ ſemp. A. Qd̄ vero ſequit: ē diffinicionis
huius declaratio: et pro. 1. paſſio ē terius q̄ con=
uerſim p̄dicatur de ſubiecto ⁊ non indicat quid
eſt eē rei: id eſt nō eſt predicatū eſſentiale: ſed ex
trinſece cognotat ſupra ſubiectū. P. Riſum vix
Error quorūdā circa hoc. cōtinere poſſum memorās qd̄ p̄us docebar paſ=
ſiones in rebꝰ nature cōtēplari: eē vel quedā ac=
cidentia inſeparabiliter adherētia ſubiectis re
bus: vel quaſdā formalitates que tamē realiter
a ſubiectis nō diſtiguant: ⁊ diſputabamꝰ vtrū
dei oipotentia valeret huiuſmodi paſſiones a
ſuis ſubiectis quoquopacto diuellere: cuius q̄=
ſtionis (q̄ logice impertinēs erat) finē nunq; ha
bere poteramus: perſtrepētibꝰ argumētorū tur
bis que noſtrā imbecilitatē obtundebāt. A. Et
quō de tali paſſione vere dici poterat ꝙ demon=
ſtret de ſuo ſubiecto: cū res exteriores ad ſcolas
et ad argumētationes noſtras afferre nequea=
Narratur caſus iocoſus. mus: vt dicit Ariſtoteles? M. Inter tot labores
ad riſum vos excitās narrabo qd̄ mihi accidit
in hac queſtione: venit ad me viſendū vnus hi
ſpanienſium philoſophorū plus quā mediocri
ter doctꝰ in oculis multorū: ⁊ incidimus in ſer=
monē predicabilium: vbi ipſe vituperans intel
ligentiā modernorū pariſienſium in hac mate
teria (dicā vnū caſum iocoſum) queſiuit inter
alia que res eſſet propria paſſio hois: at ego iſte
inq; terius riſibile eſt paſſio huius termini ho=
mo: ſtatim ipſe chachinoſo riſu vehemēter cō=
motus inq̄t: ⁊ terius pōt ridere? quo audito ip̄e
etiā prorrupi neceſſario riſu: vnde pariter inci=
tatis oibꝰ aſtātibꝰ factus eſt cōuentus multo=
rum corridentiū: ita vt vix riſum potuiſſemus
cohibere. A. Quis cedo tali p̄ſens colloquio nō
riſiſſet: q̄tūcūq; agreſtis ſeuerus aut triſtis ac=
ceſſiſſet. M. Ridebamus ad alterutrū: ille q̄p=
pe meā (vt putabat) ineptā ⁊ diſparatā reſponſi=
tionē: ego vero ſuam inſpiciens ruditatē: igno
rātiam: ⁊ indoctā illationē. P. Et merito: nam
ſi mihi grāmaticello percūctatus fuiſſet qd̄ eſt
adiectiuū huius ſubſtātiui petrus: reſpōdiſſem
incūctāter ꝙ ſapiens: ⁊ ſi ipſe intuliſſet ḡ dictio
illa petrus eſt ſapiens: nō modo riſiſſem ego: ſ;
⁊ tota grāmaticorū ſcola illū deriſiſſet. A. Opti
me profecto applicaſti illud ſile. nā vt ſuperius
accepiſti diuiſio illa grāmaticalis noīm p ſub=
ſtātiuū ⁊ adiectiuū: correſpōdet logicali noſtre
diuiſioni teriorū cathegoreumaticorū per abſo
lutum ⁊ cognotatiuū: propriū aūt eſt terius ad
ſuum ſubiectū extrīſece cognotās velut adiecti
uum eius. Sil'is paralogiſmus (qui nō eſt niſi
figure dictionis) potuiſſet illi phiſiologo occur

riſſe de predicabili accidēte in hac locutione pa
ries eſt albus: nā accidens in logica nō eſt p̄ma
intētio: vt in phiſica: ſed ſcđa: accipit̄ eni hic ac
cidēs pro certa cōditione terioꝝ̄ predicabiliū:
Accidens
vt ſubſequēs demōſtrat tertus. P. Accidēs eſt
predicabile de plurib⁹ accidentaliter ⁊ trāſmu
tabiliter. A. Sic q̄ ille terinus poſtq̄ȝ vere affir=
mat̄ de ſuo ſubiecto pōt iterū vere negari d̄ eodē
et ecōtra: que diffinitio in ſentētia nō differt ab
illa porphiriana q̄ ſubdit̄ ibi. Accidēs eſt quod
adeſt vel abeſt ſubiecto preter ſubiecti corruptio
nem: vel ab illa Accidēs eſt qđ cōtingit eidē in
eſſe ⁊ non in eſſe: niſi q̄ hec noſtra diffinitio ar=
tificioſior eſt de accidēte ſub ratiōe p̄dicabilis:
ille vero quas dedit porphirius ſunt de accidē=
te: vt accidēs eſt: quod aūt ſcđa diffinitio eandē
Subiectū.
ſentētiam habeat cū p̄ma manifeſtāt vocabulo
rum declarationes ſubiecte. P. Subiectū acci
dētis hic d̄r terius abſolut⁹ vel incōparatiōe ei⁹
minus cognotatiuus. A. Hoc iam patuit i q̄r=
ta diuiſione. P. Adeſſe in ꝓpoſito ē accidenta
liter vere affirmari de ſubiecto. Abeſſe ē vere ne
gari de eodē. A. Hoc idem ſig̃ant in alia diui=
ſione ꝯtingere in eſſe ⁊ nō ineſſe: nā Ariſtoteles
in ſua logica ſepiſſime de teris loquēs dixit pre
dicatū ineſſe ſubiecto vel abeſſe. P. Corruptio
ſubiecti eſt qñ ipſum deſinit ſupponere: qđ ē qñ
iam nō pro eodem accipit̄ nec de ꝓnoie rem ali
quā demōſtrante verificabilis eſt. A. Hec corru
ptio termini nō eſt phiſicalis ⁊ realis: ſed inten
tionalis aut logicalis: ſic q̄ licet remaneat in eē
naturali: tñ nō plus deſeruit ad veras ꝓpōnes
affirmatiuas de ineſſe: quā ſi oino nō eſſet: ideo
equiualenter corruptus eſt ille terius. Quādo
ergo ē tale p̄dicatū qđ de ſuo ſubiecto vere affir=
matur: ⁊ ſubiecto illo ſic non corrupto iterū po=
teſt vere negari de eodē: tale inq̄ȝ predicabile vl'
predicatū eſt accidens illius ſubiecti: vt petrus
eſt ſedens: homo eſt albus: ⁊c̄. P. Mira facili=
tas apparet in hoc modo tradēdi predicabilia:
vbi nullatenus diuertit̄ intellect⁹ diſcipuli ad
materias aliarū ſcientiarū realium ptractan=
Quo tu=
plex eſt ac
cidens.
das. Sequit̄ diuiſio accidētis. Accidentiū aliđ
ſeparabile et aliud inſeparabile. A. Separari
hic nihil aliud ſonat q̄ȝ abeſſe vel cōtingere non
ineſſe. Unde accidens inſeparabile eſt qđ non
poteſt abeſſe vel contingere nō ineſſe: ⁊ hoc non
ſimpliciter ſicut p̄dicabile ꝓprium: ſed quodā=
modo. P. Qui mod⁹ explicat̄ in diffinitiōib⁹
membroꝝ̄ ſequētibus. Separabile accidēs eſt
q̄ ꝓ̄mpte ⁊ faciliter pōt de ſuo ſubiecto vere ne=
gari: vt iſtud predicabile calidus de hoie. Inſe
parabile vero accidens ex eo tm̄ dicit̄ q̄ vix ⁊ cū
difficultate naturaliter: vel nō niſi ſuper natura
liter de ſuo ſubiecto poſſit vere negari: vt nigrū

de coruo ⁊ ethiope: vl' albū de cigno ⁊ niue. A.
Horū duoꝝ̄ mēbroꝝ̄ data ſunt exempla mul=
ta in calce quarte diuiſionis declarādo predica
tionē accidētalem trāſmutabilē. P. Expediens
ſe auctor noſter de predicabilib⁹ adiungit quā
dā eoꝝ̄ notādā regulam que ſuperius eſt ptra=
ctata vbi de p̄dicatiōe directa. A. Sȝ cōuerſio in
terminis eſt eoꝝ̄ trāſpoſitio de ſubiecto in pre=
dicatū: ⁊ ecōtra. Ante finē vero huius q̄nte di=
uiſionis adhibētur declarationes duoꝝ̄ voca=
buloꝝ̄ (que in logica ſunt creberrima: ⁊ diffini
tiones predicabilium ingrediunt̄) ſcȝ idem ⁊ di
uerſum vel differēs: ne ꝓpter ſimilitudinē eoꝝ̄
ad quaſdā paſſiones entis: decipiat̄ quis per fi
gurā dictionis credens hec noia logicalia de re
bus que nō ſunt ſigna eſſe accipienda. P. Hūc
Idē ⁊ diffe
rens q̄d.
ordinē ꝯnexionis text⁹ explicat dicēs: pro eorū=
dem tñ predicabiliū diffinitionibus premiſſis
amplius explicādis: ſciendum q̄ hec duo noia
idem ⁊ differens in logica terios ſig̃ant: qui de
ſeipſis ⁊ de eodē ꝓnoie demōſtratiuo vere affir=
mari aut vere negari poſſūt: vel de quib⁹ vnus
⁊ idem terius ſuperior eſt vere aut nō vere affir
mabilis. A. Refer ſingula ſingulis et colliges
horū terioꝝ̄ diſtinctas diffinitiones. Idem eni
eſt terius ad aliū ſic ſe habens: q̄ de ſeipſis et de
eodē pronoie demōſtratiuo vere affirmari poſ=
ſunt: vel de quib⁹ idem terius ſuperior id eſt cō
munior vere poteſt affirmari. i. affirmatiue pre
dicari. Exemplū primi: vt homo ē riſibilis: ſilr
hoc eſt homo: ⁊ hoc idē eſt riſibile. Exemplū ſe=
cundi: vt homo ⁊ aſinus ſub aiali. Differens ve
ro eſt terius ad alterū ſic ſe habens: q̄ nec vnus
de altero affirmari pōt: nec ambo de eodē ꝓno=
mine demōſtratiuo: vel de quibus idē ſuperius
vere affirmari nō poteſt ſed bene negari: exēplū
primi: vt hō non eſt rudibilis: ſilr hoc eſt homo:
ſed idē nō eſt rudibile: exemplū ſcđi: vt homo et
ſcientia. Et dicit̄ hic terius ſuperior ad alios q̄
cum ſit vere predicabile eſt eoꝝ̄ genus aut ſpe=
cies. Ex iſtis aūt diffinitionib⁹ diſiunctiue da
tis ſequunt̄ diſtinctiones ſequentes. P. Et ho=
rum tres ſunt modi: vlȝ idem aut differens gñe
Eadē ge
ſpecie et numero. Eadem gñe ſunt quecūq̄ȝ ſub
eodem genere cōtinent̄: ſcȝ eſſentialiter quidi=
tatiue. A. Talia dicibilia nō ſunt niſi ſpēs talis
generis ⁊ illarū ſpecierū indiuidua: vt homo ⁊
aſinus ſub aiali: ⁊ ſocrates: plato: ⁊ brunellus:
⁊c̄. P. Sed differētia genere ſunt genera diuer
ſa ⁊ ſpecies q̄ ſub eis cōtinent̄. A. Intellige hoc
etiā de indiuiduis talium ſpecierū: vt ſubſtan=
tia ⁊ qualitas differūt genere: ſilr hō ⁊ albedo: ſi
militer ſocrates ⁊ hec albedo. P. Eodē modo ex
Eadē ſp
ponendo clara eſt altera diffinitio. Eadē ſpecie
ſunt que ſub vnica ſpecie ſunt poſita: vt petrus

⁊ iohānes ſub hoie. Diuerſa aūt ſpē ſūt differē=
tes ſpēs ⁊ q̄ ſub eis cōtinent̄ indiuidua: vt hō ⁊
equus: petr⁹ ⁊ brunell⁹. A. Uides quō vltia ps
diffinitionis diſiūcte hui⁹ cōis idē: ptinebat ad
iſtas duas ſpēs ei⁹ q̄ ſunt idē gñe ⁊ idē ſpē: ſilr ē
dicēdū de vltima pte diffinitiōis differētis. P.
Ergo p̄me ptes taliū diffinitionū ꝓpter vltias
ſpēs eoꝝ̄ ponebant̄ q̄ ſūt idē ⁊ differēs numero
Eadē nu
mero.
de quibus d̄r. Eadē numero ſunt teri de ſe inui
cē ⁊ de eodē tertio verificabiles ꝓ eodēq̄ȝ ſuppo
nētes. Ecōtra dicerent̄ aliqui teri numero diffe
rentes: q̄ ſcȝ nō ſic poſſunt de ſeipſis nec de eodē
tertio vere affirmari: ſed potius negari. A. Op
time. P. Sed eadē ⁊ dr̄ia numero quadrifariā
variant̄. A. Quattuor eni modis cōtingit du=
os terios pro eodē ſupponentes de ſeinuicē vere
affirmari: ⁊ totidē modis teri duo pro diuerſis
rebus ſupponētes vere poſſūt de ſe inuicē nega=
Nomine.
ri. P. Eadē numero noie ſunt teri ſinonimi ꝓ
eodē ſupponētes: vt Marcus et Tulius q̄ de ſe
ipſis et de eodē ꝓnoie demōſtratiuo vere poſſūt
affirmari. A. Silr ſe hñt inter ſe veſtis ⁊ indumē
tū: ⁊ alia hmōi ſiue abſoluta ſiue cognotatiua.
P. Dr̄ia vero numero noie ſt̄ q̄ ꝓ diuerſis reb⁹
ſupponūt: vt petr⁹ ⁊ iohēs. A. Et hoc ſiue ambo
ſint abſolta: ſiue cognotatiua eodē mō: ſiue vnū
fuerit abſolutū ⁊ aliđ cognotatiuū: vl' vtrūq̄ȝ co
gnotatiuū ſȝ diuerſimode: taliū eni nulliū de alte
Diffinitiōe
ro vere affirmari poterit: ſȝ vere negari. P. Ea=
dem numero diffinitiōe ſunt duo teri ꝓ eodem
ſupponētes quoꝝ̄ vnus ē diffinitio aut pars dif
finitiōis alterius: vt hō ⁊ aial rōnale. A. Unde
cōſtat oē predicatū eſſentiale ſuo ſubiecto eē idē
numero: imo oē ſuperius in recta linea p̄dica=
mētali eſt idē numero ſuo inferiori. P. Per op
poſitū dr̄ia nūero diffinitione ſūt aliq̄s terius ⁊
diffinitio ſibi nō cōueniēs: vt plāta ⁊ aial rōna=
le. A. Quelibet etiam pars talis diffinitiōis ab
eodē terino differt numero hoc mō: vnde ptȝ qđ
oia dr̄ia genere aut ſpē ſunt etiā dr̄ia numero.
Proprio.
P. Eadē numero ꝓprio ſunt teri ꝓ eodem ſup
ponētes quoꝝ̄ vnus eſt ꝓpriū alteri⁹: vt hō ⁊ ri
ſibile: ſed dr̄ia numero ꝓprio ſunt aliq̄s terius
Accidente
⁊ ꝓpriū alienū: vt hō ⁊ rugibile. A. Hec et alia
que ſequunt̄ de accidēte ex dictis in p̄dicabili=
bus ſūt luce clariora. Sequit̄ vna cōpatio triū
Cōpatio p
dicatorum.
principaliū ſpērū eiuſdē ⁊ differētis. P. Oia au
tē q̄ ſunt dr̄ia gñe differūt ⁊ ſpē ⁊ numero: ſed nō
ecōtra: p oppoſitū oia eadē numero ſunt eadem
ſpē ⁊ gñe: ſed nō conuertit̄. A. Capiant̄ iſti duo
teri gñe differētes: hō ⁊ albedo: inſpecta diffini=
tiōe ſcđe ſpēi etiā differūt ſpē: q̄r diuerſe ſpēs ſūt
diuerſoꝝ̄ gñrū: ſilr differūt numero p diffinitio
nē: nā ꝓ eodem ſuppōere nequeūt nec de ſeipis
vere affirmari. Rurſum ſume iſtos duos terios

hō et aial q̄ ſunt idē numero p diffinitionē: erūt
etiā idē ſpē ⁊ idē gñe. Uñ elicit̄ manifeſte q̄ duo
teri in eadē linea p̄dicamētali coordinati oib⁹
iſtis trib⁹ modis ſūt idē inter ſe: lȝ textus nr̄ ad
cuitādā ꝓlixitatē hoc nō explicuerit. P. Bene
ergo dixit q̄dā: eadeȝ gñe eē illa dicibilia q̄ ſub
eodē gñe cōtinent̄: vl' quoꝝ̄ vnū eſt genus alte
rius: vel ſunt duo genera ſinonima adinuicem.
A. Bene ꝓculdubio: nā genera ſinonima ſunt
eadē numero noie: et illa quoꝝ̄ vnū eſt genus
alterius ſunt eadē numero diffinitiōe: ꝯñs eſt q̄
illa eſſe eadē gñe p regulā premiſſam. P. Cōſilr
eſſet dicēdū in altera diffinitiōe q̄ eadē ſpē ſint
etiā ſpēs ſinonime vel indiuiduū ⁊ ſua ſpēs. A.
Cōſimilis eſt ratio: Iā vero in calce huius diui
ſionis breui correlario concludit auctor nr̄ totā
illā turbā cōparationū p̄dicabiliū penes cōue=
nientias ⁊ dr̄ias eoꝝ̄: quā porphiri⁹ late expli
cuit. P. Ideo ſequit̄: Ex p̄dictis etiā oib⁹ ſatis
poſſent colligi horū p̄dicabiliū notabiliores in
ter ſe cōuenientie ⁊ dr̄ie: nec opus erit talia extē
Cōueniētie
⁊ dr̄ie p̄di
cabilium.
ſius enarrare. A. Nā ex ꝓprijs diffinitionibus
iſtarū q̄nque ſpērū p̄dicabilis apparebit bene
aduertēti q̄ oia quinque p̄dicabilia cōueniunt
in hoc qđ eſt de plurib⁹ p̄dicari. i. de multis: nā
illa dictio plurib⁹ in toto nr̄o textu capit̄ poſiti
ue ⁊ nō cōparatiue: ſȝ q̄ttuor p̄ma p̄dicabilia et
inter ſe cōueniunt ⁊ differūt ab accidēte per hoc
qđ eſt predicari intrāſmutabiliter de ſuis ſubi=
cibilibus ⁊ nō ſcđm magis ⁊ minus: ſed equali
ter de oib⁹: tria vero p̄ma p̄dicabilia a duobus
vltimis p hāc eoꝝ̄ cōuenientiā differūt: nā illa
eſſentialiter iſta vero accidētaliter de ſuis ſubi=
cibilib⁹ p̄dicari apta ſunt: item genus ⁊ ſpēs ſi=
bi coherēt p p̄dicari in q̄d: ⁊ differūt ab alijs tri
bus p̄dicātib⁹ in quale: ⁊ addita cognotatione
ſupra ſubicibile: demū genus et ſpēs vt ſupius
explicite dictū ē p dr̄iam eoꝝ de q̄b⁹ p̄dicant̄ ſe=
cernunt̄ ab inuicē. Quare ſi ſpālit̄ gen⁹ ad alia
q̄ttuor: ⁊ ſpēm ad alia tria: ⁊ dr̄iam ad alia duo
⁊ ꝓpriū ad vnicū aliđ p̄dicabile cōpare libeat:
ſtati ſeſe offerūt p ordinē p̄cipue q̄dā cōueniētie
⁊ dr̄ie ad q̄s oēs alie q̄t q̄t imaginabiles ſūt faci
le reducēt̄. P. Mittam⁹ obſecro iſta: ⁊ q̄m diei
hui⁹ finis ꝓperat: ſi vis ad ſextā diuiſionē de p̄
Text⁹ ſex
te diuiſio=
nis princi
palis.
dicamētis trāſeamus. A. Trāſeamus op⁹ eſt.
¶ Pro cui⁹ exordio aduerte q̄ auctor duplicē
poſuit p̄dicamēti diuiſionē: vna ē d̄ ſua eq̄uoca
tiōe trimēbris: ſcđm tres hui⁹ vocabuli ſig̃atio
nes diuerſas: alīa ē p̄dicamēti vniuoce accepti
in ſuas ſpēs diſtributio: q̄ ꝓprie dȝ dici ſexta p̄n
Predica=
menti tri=
plex ſig̃ato
cipalis harum introductionum diuiſio. P. In
diuiſiōe equiuoca dicit q̄ p̄dicamētum triplici
ter dicitur. i. hoc nomē p̄dicamentū eſt eq̄uocū
ad tria ſig̃ata p̄mo eſt ſinonimū generaliſſimo:

de quo ſupra dictū ē i predicabili generis: ꝙ ge
nus generaliſſimū eſt ſupra qđ non eſt aliud ſu
perius genus: ſic ꝙ nullius alterius pōt eſſe ſpe
cies. A. Quidā ergo dicunt oīe genus genera
liſſimū: vt ſūt ſubſtātia ꝗtitas: eſſe p̄dicamētū:
et hec eſt pͥma huius nois acceptio. P. Secun=
do modo accipiꝛ pro tota coordinatione pluriū
generū ꝛ ſpecierū ſcđm predicationes eſſentia=
les ꝗditatiuas que grece cathegoria diciꝛ. A.
Ut hec coordinatio ſubſtātia: corpus: aiatum:
aial: homo: diciꝛ ſcđo modo predicamētū: et eſt
tunc nomen collectiuū ſicut populus aut gens.
P. Tertio modo p̄dicamentū diciꝛ quodcūq
predicabile talis cathegorie ſuperius vel infe=
rius in ea. A. Intellige quodcūq predicabile
quod eſt genus vel ſpēs in coordinatione: nā ex
ſolis talibꝰ fit p̄dicamentū ſcđo mō dictū: vt hec
ſpecies homo eſt predicamentū iſto mō: ſimili=
ter hoc genus aial: qđ non eſt aliud dicere quā
quod hec ſpēs homo ē dicibile coordinabile al=
teri: ſilr hoc genus aial: talis enim ē interpreta
tio p̄dicamēti in tertia acceptione: vt ſequēs di

Predica= mēti ſigni ficatio ter= tia ē ,ppꝛi= oꝛ

cit textus. P. Predicamentū inquit hoc modo
interpretaꝛ eē dicibile coordinabile. A. Ex his
tribus predicamēti ſiğationibus tertiā preacce
ptat auctoꝛ ad hoc vt vocabulū iſtud vniuoce
acceptū ſit ſexte diuiſionis caput. P. Cuius ra
tio eſt vt dicit: qꝛ hec tertia acceptio p̄dicamēti
alias duas cōprehendit. A. Nā ſi quodcūq di
cibile coordinabile eſt predicamētū: ergo ſupre
mum genus eſt predicamentū: q̄ erat prima ſi=
gnificatio: ſilr ſequiꝛ ꝙ oia dicibilia ad inuicē
coordinabilia ſimul collecta ſint predicamentū
vt dicebatur in ſcđa ſiğatione: licet ergo in qua
cunq iſtarū ſiğationum diuiſo predicamento
totidem ſpēs eiꝰ colligerenꝛ: tñ vtilius ꝛ textui
Ariſtotelis cōformius eſt diuidere predicamē=
tum in ſuas ſpēs tertio modo ſumptū: ait enim
Ariſtoteles in diuiſione decē predicamētoꝝ: eſt
eni ſubſtātia vt figuraliter dicaꝛ: vt hō equus:
quātitas: vt bicubitū tricubitū. qualitas vt al=
bum: ꝛc. vnde patet ꝙ predicamēti ſpēs decla=
rauit per quecūq dicibilia aliquarū coordina
tionū: ac perinde predicamētū in hac tertia nō
in aliȷs duabꝰ ſiğatioībꝰ acceptū diuiſit i ſuas

Predica= mēti ſpēs due.

ſpēs. P. Incipiꝛ ğ ſexta diuiſio. Eſt itaq du=
plex predicamētū alterū pͥme alterū ſcđe inten=
tiōis. A. Ac ſi apertius dixiſſet: dicibile coordi
nabile eſt duplex pͥme ꝛ ſcđe intentionis: qꝛ oia
dicibilia mūdi in predicamētis pombilia bifa
riam diuiduntꝛ: nā quedā ſunt noia pͥme intē=
tionis: vt homo lapis: alia ſunt noia ſcđe inten
tionis: vt genus: ſpēs: ,ppō: ſilogiſmus: ꝛ ceťa.
de q̄rū itētionū varietate erit vltima huius nr̄e
introductiōis diuiſio decima: ,p nūc aūt groſſo
modo ſuppone noia pͥme intētionis eē illa que
ſiğant iſtas dei creaturas ex quibꝰ cōſtat mū=
dus iſte: ꝛ talia pertinēt ad ſcientias reales: ſed
noia ſcđe intētionis ſunt noia ſiğantia rerū di=
ctarū vocabula: vt dictio: oratio: nomē: verbū:
ꝛc. que ad ſciētias tres ſermocionales pertinēt.
P. De his aliquatenus me docuit preceptoꝛ in
exercitio prime diei: vnde patēt clare diffinitio
nes iſtarū ſpecierū quarū prima eſt: predicamē
tum prime intētionis eſt dicibile coordinabile
quod ē pͥma intentio: vt homo. A. Intellige ſic
ꝙ eſt prima intentio vel prima impoſitio deſer=
uiēs prime intētioni qđ dico: notādo dr̄iam ter
minoꝝ mētalium q̄ ſunt intentiones ad terios
vocales ꝛ ſcriptos q̄ ſunt impoſitiones: vt infra
doceberis. P. Secūda ſpēs ſic diffiniꝛ: predica
mentū ſecunde intentionis eſt dicibile coordi=
nabile qđ eſt ſcđa intentio vľ ſcđa impoſitio: vt
genus ſpēs: ꝛc. A. Hanc ſpeciē non ſubdiuidit
auctoꝛ: volens nos introducere ad predicamē=
ta Ariſtotelis q̄ nullā fecit expreſſe coordinatio
nem in ſcđis intētionibꝰ: poſſes tñ ei aſſignare
tres ſpēs: iuxta tres artes dictas ſermocionales
que oēs de ſcđis intētionibꝰ agunt: eſt eni que=
dam ſcđa intētio grāmaticalis: alia logicalis:
ꝛ alia rethoꝛicalis: ſꝫ de his ampliꝰ alias. Sub
diuidit autē primā ſpeciē (ad quā pertinēt oia
Ariſtotelis predicamenta) primo ſubintellecte
in duas ſpecies q̄ ſunt predicamentū pͥme intē
tionis ſimplicis ꝛ predicamentū prime inten=
tionis mixte. Pro cuius diuiſionis intelligen=
tia ſupponas qđ oē dicibile prie intētiōis p̄ciſe
rōne ſui modi ſiğandi eſſētialis formalis debet
repponi in ſua coordinatione: ꝛ pro diuerſitate
taliū modoꝛū ſiğandi formalium principaliter
ſumitur diuerſitas predicamentoꝛū prime in=
tentionis: ſecūdario vero ꝑ modos predicandi
de prima ſubſtātia. Cōtingit aūt ꝙ dicibile ſeu
terius pͥme intētionis habet vnicū ꝛ ſimplicem
modū ſiğandi formalē: vt hō albus pater ꝛ alia
huiuſmodi: cōtingit etiā aliquod vnū dicibile
habere duplicē aut triplicē talē modū ſiğandi
qui mixtus modus vocaꝛ: vt cenare vel cenans
vltra materiale ſiğatum qđ eſt hō: cognotat ip=
ſum aliq̄d agere. ſ. comedē: cognotat etiā tp̄s et
horam huius cōmeſtionis: vlꝫ tēpus veſptinū:
patet ğ ꝙ duplicē habet modū ſiğandi formalē
mixtū: ſed brachiū manus caput: ꝛ ceťa organo
rum naturaliū noia triplr cognotant. ſ. figurā:
actionē ꝛ ſitū. Aliaq multa poſſes iuenire mul
tipliciter ꝛ mixte cognotantia vocabula diuer=
ſarū artium ꝛ ſcientiarū. Suppoſita itaq hac
diuiſione predicamēti pͥme intentionis per ſim
plicē ꝛ mixtam intētionē: ,pſequere ſubdiuiſio
nem primi mēbri q̄ apparet in textu. P. Pre=

Diuiſio de cē predica mentoꝛū.

dicamenti prime intētionis ſimplicis decē po=
nit Ariſtoteles ſpecies q̄ ſunt: ſubſtātia: quāti=
tas: qualitas: adaliquid: actio: paſſio: quādo:
vbi: ſitus: ꝛ habitus. A. Quia vt ipſe ſufficien
ti inductione probat: oia prime intētionis dici
bilia: quibꝰ vtūtꝛ diuerſe artes ꝛ ſciētie: nō cua
dunt iſtos decē modos ſiğandi formales ſi mi=
xta nō ſint: quodcūq enim dicibile ſimplex pri
me intētionis attuleris ex ſcientia phiſica: aut
moꝛali: medicina: theologia ac ceteris faculta=
tibus: vel erit abſolutū: ꝛ ſic vocaꝛ ſubſtātia: vel
erit cognotatiuum: ꝛ hoc pōt nonupliciter va=
riari: vel enim cognotabit diuiſionē rei in ſuas
partes ꝛ vocaꝛ quātitas: vel diſpoſitionē rei ad
aliq̄d agendū aut patienduꝫ: ꝛ ſic dꝛ qualitas:
vel habitudinē illius rei ad aliā rem ꝛ dꝛ ad ali
quid: vel cognotabit rem aliq̄d agere: ꝛ vocaꝛ
hic actio: vel aliquid pati et diciꝛ paſſio: vel tē=
pus ſiue duratiōis ꝛ ſic eſt qñ: vel locū quo cōti=
netur ꝛ ſic dꝛ vbi: vel oꝛdinē ſeu poſitionē oꝛga=
nicarum partium in toto ꝛ in loco ꝛ vocaꝛ ſitꝰ:
vel indumēta quibꝰ cooperiꝛ coꝛpus et eſt ha=
bitus. Hoꝛum exēpla ex Ariſtotele hāc diuiſio
nem faciente p̄ōpta ſunt vbi dicit: eſt eni ſub=
ſtantia: vt exemplariter dicaꝛ: vt homo equus:
quātitas vt bicubitū tricubitum. qualitas vt
albū nigrum. adaliquid vt duplū triplum. vbi
uero vt in loco eſſe. quādo vt heri. ſitus vt ſede=
re. habitus vt calciatus armatus. facere id eſt
actio vt ſequare vrere. paſſio vt ſequari vri. P.

Propoꝛ= tio grāma ticalis.

Uidetur mihi hec diuiſio ſimilis illi grāmati=
cali de octo partibꝰ orationis ſepius memoꝛa=
te. A. Optime applicas: ſicut enim oia vocabu
la latina apud grāmaticos trahunꝛ ad octo pͥn
cipales modos ſiğandi accidentales: ſic eadē
apud logicos diſtributa ſunt per decē modos ſi
gnificādi eſſentiales pͥncipales: par ergo locu=
tio ꝛ ſimilē habens ſenſum eſt illa: octo ſunt par
tes oratiōis id eſt modi vel ſpēs dictionū: ꝛ iſta
decem ſunt predicamēta pͥmarū intētionū ſim=
plicium. P. Nimirū ergo ꝛ modo clarius intel
ligo ꝙ heri magiſter dixit. nā grāmatici ꝛ logi=
ci eandē vocabuloꝝ multitudinē cōſiderantes:
non equā multitudinē ſpecierū ꝛ diuerſitatum
coꝛū inueniunt: ſed vbi illi octo varietates di=
ctionū repperiūt: iſti decē predicamēta terioꝛū

Dubium.

ingeniati ſunt. Sed vnum verbale dubium ex
textu noſtri auctoꝛis in hac diuiſione decumē=
bꝛi cōcepi: vt q̄d enim illa decem generaliſſima
ſubſtātia ꝗtitas ꝛc. (que nullatenus poſſunt eē
ſpēs per diffinitionē generaliſſimi) ipſe ſpecies

Solutio.

nominauit expreſſe dicens Ariſtotelem has de
cem poſuiſſe ſpecies ſubſtantiā ꝗtitatē: ꝛc. A.
Uerbale dubium ꝑ diſtinctionem equiuoci ſo
let remoueri: nam quodlibet illoꝝ decem noim
poteſt accipi vt eſt prima intētio ſignificās res
exterioꝛes huius mūdi: ꝛ ſic eſt genus genera=
liſſimū ſue coordinationis. Alio mō: vt eſt ſcđa
intētio ſignificās certā cōditionem dicibiliū vt
iam declaraui: ꝛ ſic eſt ſpēs huius generis pre=
dicamentū prime intētionis ſimplicis: quomō
vtebatur eis Ariſtoteles in diuiſione illa predi
camentoꝛū. P. Declara equocationē iſtā exē=
plariter. A. Hoc nomē ſubſtātia in prima acce=
ptione ſiğat te ꝛ me ꝛ vnū angelum ꝛ vnū lapi
dem: ſed ſcđo modo acceptū ſiğat hec noſtra ,p=
pria noia q̄ ſunt: petrus: iohānes: fernandus:
ſimiliter noia cōia: vt ſunt homo: aial: coꝛpus.
hec eni ſubſtātie dicunꝛ logicaliter: qꝛ ſunt ab=
ſoluta noia. Ad idem iſte terius quātitas quā=
do eſt prima intentio ſignificat tui vel mei coꝛ=
poꝛis extenſionē ꝛ cuiuſlibet rei naturalis: ſed
acceptus ſcđo intētionaliter idem terius ſiğat
hec dicibilia: linea: ſuperficies: coꝛpus: magni=
tudo: multitudo: ꝛc. quoꝛum vnūquodq ꝗti=
tas diciꝛ logice: qꝛ cognatat rei partibilitatem:
cōſimiliter opinare de alȷs prout in expoſitiōe
predicamentoꝛū Ariſtotelis diffuſius addiſces
P. Uideamus iā de mixtis predicamētis. Ex
quibꝰ inquit aduiuicē per mixtis plurime na=
ſcunꝛ ſpecies predicamēti pͥme intētiōis mixte.

De p̄dica mētis mix tis.

A. Earū numerus ſic inueniri poterit: nā cum
modus ſignificādi abſolutus predicamēti ſub=
ſtantie nō poſſit alȷs permiſceri (eſſet eni ſimul
idem terius ꝛ nō eſſet abſolutus) reſtāt nouem
modi cognotandi ꝑmiſcibiles in alȷs nouē pre
dicamentis iā noiatis: qui ſi per binarios copu

Mixtio bi naria.

lenꝛ: fient primo cū ꝗtitate ſpecies octo: ſecūdo
cū qualitate ſpēs ſeptē: cū adaliquid ſpēs ſex:
cum actione ſpēs q̄nque: cum paſſione ſpēs q̄t=
tuoꝛ: cū quādo tres: cū vbi due: cū ſitu vna: que
omnes ſimul ſunt. 36. triginta ſex ſpēs mixtio= 36.
nis binarie. ¶ Deide fiat mixtio ternaria ꝛ erūt

Ternaria mixtio.

primo cū ꝗtitate ꝛ qualitate adiunctis ſingu=
lis alioꝝ ſpēs. 7. ſecundo cū ꝗtitate ꝛ ad aliq̄d
appoſitis alȷs per oꝛdinē ſpēs. 6. tertio cū quā=
titate ꝛ actiōe appoſitis alȷs ſpēs. 5. quarto cū
quātitate ꝛ paſſione ſpēs. 4. quinto cū ꝗtitate
ꝛ quādo ſpēs. 3. ſexto cū ꝗtitate ꝛ vbi ſpēs. 2. ſe=
ptimo cū ꝗtitate ꝛ ſitu ſpēs vna: q̄ oēs ſunt ſpe=
cies. 28. Dimiſſa ꝗtitate erunt primo cū qua 28.
litate et ad aliquid additis ſequentiū ſingulis
per oꝛdinē ſpecies. 6. ſecundo cum qualitate et
actione ſpecies. 5. tertio cum qualitate ꝛ paſſio
ne ſpecies. 4. quarto cnm qualitate ꝛ quando
ſpēs. 3. quito cū qualitate ꝛ vbi ſpēs. 2. ſexto cū
qualitate ꝛ ſitu ſpēs vna: que oēs ſunt ſpēs. 21. 21.
Dimiſſa q̄litate erūt pͥmo cū ad aliq̄d et actiōe
adiūctis alioꝛum ſingulis ſpecies. 5. ſcđo cū ad
aliq̄d ꝛ paſſione ſpēs. 4. tertio cum ad aliquid

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA
GREDOS.USAL.ES

⁊ quando ſpecies.3. quarto cum adaliquid et
vbi ſpecies.2.quinto cū adliq̄d ⁊ ſitu ſpēs vna:
15. que oēs ſunt ſpēs.15. Dimiſſo adaliquid fient
primo cū actione ⁊ paſſione ſpēs.4.ſecundo cū
actione ⁊ qñ ſpēs.3.tertio cū actione ⁊ vbi ſpēs.
2.quarto cū actione ⁊ ſitu ſpēs vna: q̄ oīes ſūt
10. ſpecies.10.Dimiſſa actione erūt p̄mo cū paſſio
ne ⁊ quādo ſpecies.3.ſecūdo cum paſſione ⁊ vbi
ſpecies.2.tertio cū paſſiōe ⁊ ſitu ſpēs.1. que oēs
6. ſunt.6.ſpēs. Dimiſſa paſſione fient primo cum
qñ ⁊ vbi ſpēs.2.ſcd̄o cū quando ⁊ ſitu ſpēs vna:
3. que oīes ſunt.3.Dimiſſo qñ reſtat vna ſola ſpe
cies mixtionis huius ex vltimis trib⁹ predica=
1. mētis. Et ſic patet ꝙ ex tota mixtione ternaria
reſultant in nouē predicamentis ſpēs octogin=
84. ta quattuor.84. ¶Deinde fiat mixtio eorum
Quaternaria mixtio. quaternaria: ⁊ facto initio cōparationis a q̄titate cōſurgent: p̄mo cum q̄titate qualitate ⁊ ad
aliquid ſpēs.6.ſcd̄o cū q̄titate q̄litate ⁊ actione
ſpēs.5.tertio cū q̄titate qualitate ⁊ paſſione ſpe
cies.4.quarto cū q̄titate qualitate ⁊ qñ ſpēs.3.
quinto cū q̄titate qualitate: ⁊ vbi ſpēs.2.ſexto
cū q̄titate qualitate ⁊ ſitu ſpēs vna: que oīes
21. ſunt ſpēs.21.Dimiſſa qualitate fient p̄mo cum
quātitate adaliquid ⁊ actione ſpēs.5.ſcd̄o cum
quātitate adaliq̄d et paſſione ſpēs.4.tertio cū
quātitate ad aliq̄d et qñ ſpecies.3.quarto cum
quātitate adaliquid ⁊ vbi ſpēs.2.quinto cum
quātitate adaliquid ⁊ ſitu ſpecies vna:que oēs
15. ſunt ſpecies.15.Dimiſſis qualitate et adaliq̄d
erunt primo cū q̄titate actione ⁊ paſſione ſpēs.
4.ſecūdo cū q̄titate actione et qñ ſpēs.3.tertio
cum q̄titate actione ⁊ vbi ſpēs.2.quarto cū q̄=
10. titate actione ⁊ ſitu ſpēs vna: q̄ oēs ſunt ſpēs.10
Dimiſſis predictis ⁊ actione: fient p̄mo cū q̄ti=
tate paſſione ⁊ qñ ſpēs.3.ſecūdo cū q̄titate paſ=
ſione ⁊ vbi ſpecies.2.tertio cū q̄titate paſſione
6. ⁊ ſitu ſpēs vna: que oēs ſunt ſpecies.6.Dimiſ=
ſa paſſione erūt primo cū q̄titate qñ ⁊ vbi ſpēs.
2.ſcd̄o cum q̄titate qñ ⁊ ſitu ſpēs.1.que omnes
3. ſunt ſpēs.3. Dimiſſo quādo erit cū q̄titate vbi
1. ⁊ ſitu ſpecies vnica. Et ſic patet ꝙ retinēdo q̄ti
tatem ⁊ permiſcendo cum aliȷs octo in mixtiōe
56. quaternaria reſultāt ſpecies.56. Dimiſſa ergo
q̄titate fiat initium huius cōparationis a qua
litate: ⁊ reperient̄ p̄mo cū qualitate adaliquid
⁊ actione ſpēs.5.ſecūdo cū qualitate ad liquid
⁊ paſſione ſpecies.4.tertio cū qualitate adali=
quid ⁊ quādo ſpecies.3.quarto cum qualitate
adaliquid ⁊ vbi ſpēs.2.quinto cum qualitate
adaliquid ⁊ ſitu ſpēs vna:que oīes ſunt ſpēs.
15. 15.Dimiſſo adaliq̄d ſunt primo cū qualitate
actione ⁊ paſſione ſpēs.4.ſecundo cū qualita=
te actione ⁊ quādo ſpēs.3.tertio cum qualitate
actione ⁊ vbi ſpēs.2.quarto cū qualitate actio
ne ⁊ ſitu ſpecies vna:que oīes ſunt ſpecies.10. 10.
Dimiſſa actione erunt primo cū qualitate paſ
ſione ⁊ qñ ſpecies.3. ſcd̄o cum qualitate paſſiōe
⁊ vbi ſpēs.2.tertio cū qualitate paſſione et ſitu
ſpecies vna:que oīes ſunt ſpecies.6.Dimiſſa 6.
paſſione fiunt primo cū qualitate quādo ⁊ vbi
ſpēs.2.ſecundo cum qualitate qñ ⁊ ſitu ſpecies
vna:que oēs ſunt.3.Dimiſſo quādo erūt qua= 3.
litas vbi ſitus habitus ſpecies vna. Et ſic patet 1.
ꝙ retenta qualitate et permiſcendo cū aliȷs ſe=
ptem i mixtione quaternaria reſultant ſpēs.35. 35.
Dimiſſa ergo qualitate fiat initium huius cō
parationis ꝑ ad aliq̄d: et reperient̄ primo cū ad
aliquid actione et paſſione ſpēs.4.ſecundo cū
aliquid actione ⁊ qñ ſpecies.3. tertio cū adali=
quid actione ⁊ vbi ſpecies.2.quarto cū adali=
quid actione ⁊ ſitu ſpēs vna:que oēs ſunt ſpēs.
10.Dimiſſa actiōe fient p̄mo cum adaliq̄d paſ 10.
ſione ⁊ quādo ſpecies:3.ſecūdo cum adaliquid
paſſione ⁊ vbi ſpecies.2.tertio cū adaliq̄d paſ=
ſione ⁊ ſitu ſpecies vna: que oīes ſunt ſpecies.
6.Dimiſſa paſſione erūt p̄mo cū adaliq̄d quā= 6.
do ⁊ vbi ſpēs.2.ſcd̄o cum adaliquid quādo ⁊ ſi
tu ſpēs vna:que oēs ſunt ſpēs.3. Dimiſſo quā= 3.
do erit cū adaliquid vbi ⁊ ſitu ſpēs vnica.Et ſic 1.
patet quod retento adaliq̄d et permiſcendo cū
aliȷs ſex in mixtione quaternaria reſultāt ſpe= 20.
cies.20. Dimiſſo ergo adaliquid fiat cōpara=
tionis initium ab actione: ⁊ cōſurgent p̄mo cū
actione paſſione et quādo ſpes.3. ſecundo cum
actione paſſione ⁊ vbi ſpēs.2.tertio cū actione
paſſione ⁊ ſitu ſpecies vna:que oīes ſunt ſpe= 6.
cies.6.Dimiſſa paſſione erūt primo cū actione
quādo ⁊ vbi ſpēs.2.ſecundo cū actione quan=
do ⁊ ſitu ſpēs vna:que oīes ſunt tres.Dimiſſo 3.
quādo erit cum actione vbi ⁊ ſitu ſpēs vna. Et 1.
ſic patet ꝙ retenta actione et permiſcendo cum
aliȷs quinq̄ i mixtione quaternaria reſultant 10.
ſpecies.10. Dimiſſa ergo actione fiat initium
cōparationis huius a paſſione ⁊ cōſurgent pri
mo cū paſſione quādo ⁊ vbi ſpecies.2.ſcd̄o cum
paſſiōe qñ ⁊ ſitu ſpecies vna: que oīes ſunt.3. 3.
Dimiſſo qñ fiet cum paſſione vbi ⁊ ſitu ſpecies
vna.Et ſic patet ꝙ retenta paſſione ⁊ permiſcē= 1.
do cū aliȷs quattuor in mixtione quaternaria
reſultāt ſpēs.4. Dimiſſa ergo paſſione fiat tā= 4.
dem initium huius cōparationis a qñ ⁊ naſcit̄
inde vna ſola ſpecies mixta ex quattuor vlti=
mis predicamentis. Patet ergo qđ tota multi 1.
tudo ſpecierum mixtionis quaternarie in no=
uē predicamentis accidentium eſt.126.ſpecies 126.
centum et viginti ſex. ¶Deinde fiat mixtio q̄= Quinaria mixtio.
naria in eiſdem: et facto initio comparationis
a quantitate erunt primo cum quātitate qua=
litate ad aliquid et actione ſpecies.5.ſecundo

cū quātitate qualitate ad aliq̄d ⁊ paſſione ſpēs
4.tertio cū quantitate q̄litate ad aliquid ⁊ qñ
ſpecies.3.quarto cum quantitate q̄litate ad ali
quid ⁊ vbi ſpecies.2.quinto cum quātitate q̄li
tate ad aliquid ⁊ ſitu ſpecies vna:que oīes ſūt
15. ſpecies.15. Dimiſſo ad aliquid: erūt primo cū
quātitate qualitate ⁊ actiōe adiuncta paſſione
ſpecies.4.adiuncto qñ ſpecies tres: addito vbi
ſpecies.2.appoſito ſitu ſpecies vna: q̄ oīes ſūt.
10.ſecundo cū quantitate qualitate ⁊ paſſione
addito quādo ſpecies.3.adiecto vbi ſpecies.2.
annexo ſitu ſpecies vna: q̄ omnes ſunt ſex.ter=
tio cū quātitate qualitate ⁊ qñ apoſito vbi ſpe=
cis.2.addito ſitu ſpecies vna. q̄ oēs ſunt tres.
quarto cū quātitate q̄litate et vbi adiectis ſitu
20. ⁊ habitu ſpecies vna : ſuma iſtarū eſt.20. Di=
miſſa qualitate fient p̄io cū quātitate ad ali=
quid et actiōe annexa paſſiōe ſpecies.4.addi=
to qñ ſpēs.3. appoſito vbi ſpecies due: adiūcto
ſitu ſpecies vna: q̄ oīes eſt.10.ſcd̄o cū quanti=
tate ad aliq̄d ⁊ paſſione addito qñ ſpecies.3.ad
iecto vbi ſpecies due: appoſito ſitu ſpēs vna: q̄
oēs ſunt ſpecies ſex. tertio cū quātitate ad ali=
q̄d et qñ adiecto vbi ſpēs.2.addito ſitu ſpecies
vna: q̄ oīes ſunt ſpēs.3.quarto cū quantitate
ad aliq̄d ⁊ vbi adiunctis ſitu ⁊ habitu ſpecies
20. vna: ſuma iſtarū ſpērum eſt.20. Dimiſſis q̄li=
tate ⁊ ad aliq̄d fient p̄io cū quātitate actiōe ⁊
paſſiōe addito qñ ſpēs. 3. adiecto vbi ſpēs.2. ad
iuncto ſitu ſpēs vna: q̄ oēs ſunt ſpēs ſex.ſcd̄o cū
q̄ntitate actiōe ⁊ qñ addito vbi ſpēs.2.addito ſi
tu ſpēs vna: q̄ oēs ſūt ſpēs.3.tertio cū quātita=
te actiōe ⁊ vbi adiūctis ſitu ⁊ habitu ſpēs vna:
10. ſuma iſtarū eſt.10. Dimiſſis p̄dictis cū actio=
ne erūt p̄io cum quātitate paſſione ⁊ qñ addi=
to vbi ſpēs.2.addito ſitu ſpēs vna: q̄ ſunt.3.ſe=
cundo cū quātitate paſſiōe ⁊ vbi adiūctis ſitu
et habitu ſpecies vnica: ſuma iſtarū ſpecierū ē.
4. 4.Dimiſſis predictis cum paſſione fiet cum
1. quātitate: qñ: vbi: ſitu: ⁊ habitu ſpecies: vni=
ca.Et ſic pꝫ ꝙ retēta quātitate in mixtione q̄na
70. ria reſultāt ſpēs. 70.ſeptuagita. Dimiſſa ḡ q̄ti
tate fiat hui⁹ mixtiōis iniciū a q̄litate: ⁊ fiēt p̄=
mo cū qualitate ad aliq̄d ⁊ actiōe adiūcta paſ
ſione ſpēs.4.addito qñ ſpēs.3.adiecto vbi ſpēs
2.ānexo ſitu ſpēs vna: q̄ oēs ſūt decē.ſcd̄o cū q̄=
litate adaliq̄d ⁊ paſſiōe adiūto qñ ſpēs.3.appoſi
to vbi ſpēs.2.addito ſitu ſpēs vna. q̄ oēs ſūt ſex:
tertio cū q̄litate adaliq̄d ⁊ qñ addito vbi ſpēs.
2.adiūcto ſitu ſpēs vna: q̄ oēs ſunt tres.quar=
to cū q̄litate ad aliq̄d ⁊ vbi adiectis ſitu ⁊ hitu
20. ſpēs vnica: ſuma iſtarū ē.20. Dimiſſo ad aliq̄d
fiēt p̄mo cū q̄litate actiōe ⁊ paſſiōe adito qñ ſpe
cies.3.adiūto vbi ſpēs.2.adiecto ſitu ſpēs vna.
que omnes ſunt ſex: ſcd̄o cū qualitate actione
qñ adiecto vbi ſpēs.2.adiuncto ſitu ſpēs vna: q̄
ſunt tres.tertio cū q̄litate actione ⁊ vbi additis
ſitu ⁊ habitu ſpēs vna: ſuma iſtarū eſt.10. Di= 10.
miſſa actiōe fiēt p̄mo cū q̄litate paſſiōe ⁊ qñ ad
iunto vbi ſpēs.2.addito ſitu ſpēs vna: q̄ ſunt.3.
ſcd̄o cū q̄litate paſſione ⁊ vbi additis ſitu ⁊ hi=
tu ſpēs vnica: ſuma iſtarū eſt.4. Dimiſſa paſ= 4.
ſione fiet ex q̄litate qñ vbi ſitu ⁊ habitu ſpēs vni
ca.Et ſic pꝫ ꝙ retēta q̄litate in mixtione q̄naria 1.
reſultāt ſpēs triginta quinq̄.35. Dimiſſa ḡ q̄li 35.
tate fiat hui⁹ cōparatiōis iniciū in adaliq̄d: et
cōſurgēt p̄mo cū adaliq̄d actiōe ⁊ paſſione ad
dito qñ ſpēs.3.adiūcto vbi ſpēs.2. appoſito ſitu
ſpēs vna: q̄ oēs ſunt.6.ſcd̄o cum adaliq̄d actio=
ne ⁊ qñ adiecto vbi ſpēs.2.addito ſitu ſpēs: vna
q̄ ſunt.3.tertio cum ad aliq̄d actiōe ⁊ vbi addi=
tis ſitu ⁊ hitu ſpēs vna: ſuma iſtarū ſpecierū eſt
ſpecies decē. Dimiſſa actiōe fiēt p̄mo cū ad ali= 10.
quid paſſiōe ⁊ qñ addito vbi ſpecies.2. appoſi
to ſitu ſpēs vna: q̄ oīes ſunt tres.ſcd̄o cum ad
aliq̄d paſſione ⁊ vbi adiūctis ſitu ⁊ habitu ſpēs
vna: ſuma iſtarū eſt.4.Dimiſſa paſſione cum 4.
ad aliq̄d quādo ⁊ vbi appoſitis ſitu ⁊ habitu ē
vnica ſpēs. Et ſic patet ꝙ retinendo cōtinue ad 1.
aliq̄d in mixtione q̄naria fient ſpēs q̄ndecim.
15. Dimiſſo ḡ ad aliq̄d fiat hui⁹ cōparationis 15.
iniciū ab actiōe: et cōſurgent p̄mo cū actiōe paſ
ſione ⁊ qñ adiecto vbi ſpēs.2. apoſito ſitu ſpēs
vna: q̄ oīes ſunt tres.ſcd̄o cū actione paſſione
⁊ vbi additis ſitu ⁊ habitu ſpēs vnica: ſuma=
iſtaꝝ eſt.4.Dimiſſa paſſiōe cū actiōe qñ ⁊ vbi 4.
aplicatis ſitu ⁊ hitu eſt iterū ſpēs vnica. Et ſic 1.
pꝫ ꝙ retēta actiōe i mixtiōe q̄naria reſultāt ſpēs
quinq̄.5. Dimiſſa ḡ actiōe ⁊ facto initio hui⁹ 5.
cōparationis a paſſione nō poterit extrahi niſi
vna ſpecies mixtiōis ex q̄nq̄ predicamētis vlti
mis. Patet ḡ ꝙ tota multitudo ſpērum mixtio 1.
nis q̄narie in nouē p̄dicamētis accidentiū eſt.
126.centū viginti ſex ſpēs ſicut i mixtione q̄ter 126.
naria. ¶Deīde fiat coꝝ mixtio ſenaria ⁊ icipiē Senaria mixtio.
do a q̄titate fiēt p̄mo cū q̄titate q̄litate ad ali=
q̄d ⁊ actiōe addita paſſione ſpēs.4.adiūcto qñ
ſpēs.3.appoſito vbi ſpēs.2.aplicato ſitu ſpecies
vna: q̄ oīes ſūt decē.10.ſcd̄o cū q̄titate q̄litate
ad aliq̄d ⁊ paſſōe addito qñ ſpēs.3.adiecto vbi
ſpēs.2.appoſito ſitu ſpēs vna: q̄ oēs ſunt.6. ter
tio cū q̄titate q̄litate ad aliq̄d ⁊ qñ apoſito vbi
reſultāt ſpecies.2.addito ſitu ſpecies vna: q̄ oēs
ſunt. 3.quarto cum quātitate qualitate ad ali=
q̄d ⁊ vbi appoſitis ſitu ⁊ habitu erit ſpecies vni
ca: ſuma iſtarum ſpecierum eſt.20. Dimiſſio 20.
ad aliquid fient primo cū quantitate qualita=
et actione ⁊ paſſione addito quando ſpecies.3.
adiuncto vbi ſpecies due: appoſito ſitu ſpecies
vna: que omnes ſunt ſex.ſecundo cum quan=

titate:qualitate:actiõe:⁊ qñ applicato vbi:ſpēs
due:addito ſitu ſpecies vna:que oēs ſunt tres:
tertio cū q̄titate qualitate actione ⁊ vbi appli=
catis ſitu et habitu ſpēs vnica: ſuma iſtarū eſt
10. decē. Dimiſſa qualitate cõſurgent pmo cū q̄ti
tate adaliq̄d actione ⁊ paſſione addito qñ ſpe=
cies.3.adiuncto vbi ſpēs.2.addito ſitu ſpecies
vna: que oēs ſunt ſex: ſcđo cū q̄titate ad aliq̄d
actione ⁊ qñ appoſito vbi ſpēs.2.adiuncto ſitu
ſpecies vna q̄ ſunt.3.tertio cū q̄titate ad aliq̄d
actione ⁊ vbi additis ſitu ⁊ habitu ſpēs vnica:
10. ſuma iſtarū eſt decem. Dimiſſis qualitate ⁊ ad
aliq̄d:erunt primo cū q̄titate actione paſſione
et quādo addito vbi ſpēs.2.applicato ſitu ſpēs
vna: que ſūt tres: ſcđo cū q̄titate actione paſſio
ne ⁊ vbi ſpecies vna adiūctis ſitu ⁊ habitu: ſu=
4. ma iſtarū eſt.4. Dimiſſa actione ⁊ duobꝰ p̄di
ctis:erūt q̄titas:paſſio:qñ vbi ſitꝰ:⁊ habitꝰ ſpe
1. cies vna.Et ſic patet ꝙ retēta q̄titate in mixtio
45. ne ſenaria reſultāt ſpēs.45. Dimiſſa ergo q̄ti=
tate fiat huius cõparationis initiū a qualitate:
⁊ cõſurgent primo cū qualitate: adaliq̄d actio
ne et paſſione adiūcto quādo ſpecies.3.addito
vbi ſpēs.2.applicato ſitu ſpecies vna: q̄ omnes
ſunt ſex:ſcđo cū q̄litate adaliq̄d actiõe ⁊ qñ ad=
iecto vbi ſpēs.2.appoſito ſitu ſpēs vna: q̄ ſūt.3.
tertio cū qualitate: adaliq̄d actione:⁊ vbi addi
tis ſitu ⁊ habitu ſpēs vnica: ſuma iſtarū ē decē.
10. Dimiſſa actione cõſurgent cū qualitate ad ali
quid:paſſione ⁊ qñ adiecto vbi ſpēs.2.addito ſi
tu ſpecies vna: que ſunt tres: ſcđo cū qualitate
adaliq̄d paſſiõe et vbi appoſitis ſitu ⁊ hitu ſpe=
4. cies vnica:ſuma iſtarū eſt. 4. Dimiſſo ad ali=
quid erūt primo cū qualitate actione: paſſione
⁊ qñ addito vbi ſpēs.2.adiecto ſitu ſpecies vna:
que ſunt tres: ſcđo cū qualitate: actione:paſſio
ne:⁊ vbi applicatis ſitu ⁊ habitu ſpecies vnica:
4. ſuma iſtarū eſt.4. Dimiſſis ad aliq̄d ⁊ actione
fient primo cū qualitate:paſſione qñ ⁊ vbi adiū
1. ctis ſitu ⁊ habitu:ſpecies vnica.Et ſic patet ꝙ re
tenta qualitate in mixtione ſenaria fiunt ſpēs.
19. 19.Dimiſſa ergo qualitate fiat huius cõpara=
tionis exordiū i adaliq̄d:et erūt pmo cū ad ali
q̄d:actione:paſſione:⁊ qñ addito vbi ſpēs.2.ap
plicato ſitu ſpēs vna:q̄ ſūt tres:ſcđo cū ad aliq̄d
actiõe paſſiõe et vbi adiūctis ſitu ⁊ habitu ſpēs
4. vna:ſuma iſtaꝝ ē.4.Dimiſſa actiõe erit ad ali
quid paſſio qñ ⁊ vbi additis ſitu et habitu ſpēs
1. vnica. Dimiſſa paſſiõe fient ad aliq̄d actio:qñ
1. et vbi cū ſitu ⁊ habitu ſpēs vnica.Et ſic patet ꝙ
retento ad aliq̄d in mixtione ſenaria reſultant
6. ſpēs.6.Facto aūt cõparationis initio ab actio=
1. ne erit vnica ſpēs in ſex vltimis predicamētis.
Unde patet q̄đ tota multitudo ſpecierū mixtio
nis ſenarie in nouē predicamētis accidentium

ē.71.ſpēs.¶Deīde fiat coꝝ mixtio ſeptenaria: 71. Septena=
⁊ erunt prīo cū q̄titate: q̄litate adaliq̄d actiõe ria ...
⁊ paſſione addito qñ:ſpēs tres:adiecto vbi ſpēs
2.appoſito ſitu ſpēs vna:q̄ oēs ſunt ſex: ſcđo cū
quātitate qualitate ad aliq̄d actione: ⁊ qñ ap=
plicato vbi ſpēs.2.addito ſitu ſpēs vna:q̄ ſunt
tres:tertio cū q̄titate qualitate ad aliq̄d actio=
ne ⁊ vbi appoſitis ſitu ⁊ habitu:ſpēs vnica:ſu=
ma iſtarū eſt decē. Dimiſſa actione erūt primo
cū q̄titate qualitate ad aliq̄d paſſione ⁊ qñ ad 10.
dito vbi ſpecies.2.adiecto ſitu ſpēs vna: q̄ ſunt
tres:ſcđo cū q̄titate qualitate ad aliq̄d paſſio=
ne ⁊ vbi additis ſitu ⁊ habitu ſpēs vnica:ſuma
iſtarū eſt.4.Dimiſſis actione et paſſione:erit 4.
quātitas qualitas ad aliq̄d qñ ⁊ vbi adiunctis
ſitu ⁊ habitu ſpēs vna.Dimiſſo ad aliq̄d erunt 1.
primo cū q̄titate qualitate actione paſſione et 15.
qñ appoſito vbi ſpēs due:addito ſitu ſpēs vna:
que ſunt.3.ſcđo cū q̄titate qualitate actiõe paſ
ſione ⁊ vbi adiectis ſitu ⁊ habitu:ſpēs vnica:ſu
ma iſtarum eſt.4.Dimiſſis ad aliq̄d ⁊ actiõe 4.
erit q̄titas qualitas paſſio quando ⁊ vbi addi
tis ſitu ⁊ habitu:ſpecies vnica.Dimiſſis ad a= 1.
liquid et paſſione erit quātitas qualitas actio
qñ ⁊ vbi applicatis ſitu ⁊ habitu ſpēs vnica.Di 1.
miſſa qualitate erunt pmo cū q̄titate ad aliq̄d
actiõe paſſiõe ⁊ qñ appoſito vbi ſpēs.2.addito 6.
ſitu ſpēs vna:q̄ ſunt.3.ſcđo cum q̄titate ad ali=
quid actione paſſione ⁊ vbi adiectis ſitu ⁊ ha=
bitu:ſpēs vnica:ſuma iſtarū eſt.4.Dimiſſis q̄ 4.
litate ⁊ ad aliq̄d alia ſeptē ſunt ſpēs vnica.Di= 1.
miſſis qualitate ⁊ actiõe alia ſeptē ſunt ſpecies 1.
vnica. Dimiſſis qualitate ⁊ paſſione alia ſeptē 1.
ſunt ſpēs vnica. Et ſic patet q̄đ retinendo q̄tita 7.
tem in mixtione ſeptenaria fiunt ſpēs oēs.28. 28.
Facto ergo initio cõparationis huius a quali
tate: erūt primo cū qualitate ad aliq̄d actione
paſſione ⁊ qñ adiuncto vbi ſpēs.2.addito ſitu
ſpēs vna:que ſunt tres:ſcđo cū qualitate ad ali
quid actione paſſione ⁊ vbi adiūctis ſitu ⁊ ha=
bitu ſpēs vnica:ſuma iſtarū ē.4.Dimiſſa paſ= 4.
ſione alia ſeptē ſunt ſpēs vnica.Dimiſſa actiõe 1.
alia ſeptē ſunt ſpēs vnica. Dimiſſo adaliquid 1.
alia ſeptē ſunt ſpēs vnica.Patet ḡ ꝙ retenta q̄= 1.
litate in cõparatione ſeptenaria reſultant ſpe=
cies.7.Et facto demū cõparationis initio per 7.
ad aliq̄d eſt vnica ſpēs ſeptē vltimorū p̄dicamē 1.
torum.Et ſic patet ꝙ in tota mixtione ſeptena=
ria nouē predicamētorū ſūt ſpēs.36.¶Deinde 36.
fiat mixtio octonaria eorūdem q̄ iam faciliorē Octona=
alijs precedentibꝰ: nā quolibet nouē predica= ria ...
mentorū ſemel dimiſſo fiet vna ſpecies:vnde cõ
ſtat ſolas nouē eſſe ſpecies huius octonarie mi
xtionis.Prima erit ex octo primis dimiſſo ha
bitu: vltima ſpēs ex octo vltimis predicamen=

tis dimiſſa q̄titate: alie vero ſeptē inter medie
ſpecies fient dimiſſis interſcalarī ſingulis pre=
dicamentis intermedijs cū aceruatione aliorū
octo:ſed illa interſcalatio procedat ordine retro
grado: ita ꝙ ſecunda ſpēs ſit dimiſſo ſitu: tertia
ſpecies dimiſſo vbi:⁊ ſic ꝯñr aſcendendo verſus
9. q̄titatē fiēt noue ſpēs.¶Ultimo fiat mixtio no Nouena=
uenaria predicamentorū accidentiū: et cū illa ria pīa.
ſint tantū nouē: cõſtat nõ eſſe poſſibilē niſi vnā
mixtionis huius ſpēm cõplectentē oīa nouē di=
cta predicamenta nullo dimiſſo. M.Cõgrega
56. tis ergo oībus numeris aliarū mixtionū inue=
84. nies fere.489.quadringentas octoginta nouē
126. ſpēs:quibꝰ ſi addaī hec vnica nouenaria ſpēs:
126. fient.490.quadrigēte nonagita ſpēs p̄dicamē
71. toꝝ pme intētiõis mixte:q̄ etiā fuit ſacer ille nu
36. merus annorū reparatiõis humane per incar=
9. nationē ſctiſſimi filij dei. q̄ apud danielē ꝓphe
1. tam voce archangeli Gabrielis vnctio ſancti
490. ſanctorū noiatur:vbi quadringētos nonagin=
ta annos hebdomadibꝰ ſeptuaginta numera=
uit idē Gabril ꝓphete Danieli.P. Stupet ꝑ
fecto ingeniū meū in tā potentiſſime memorie
tue tenacitate:et q̄s poterit tot cõparationū nu
meros ⁊ ordinē ſic retinere aut retēta ſic diſtin
cte ꝓferre?A.Ne deſperes frater mi. nā ex porfi
rio faciēte quinq̄ p̄dicabiliū cõparationem bi
nariā: adhibito in hoc certo ordine: facile eſt
cuilibet nõ inepto modū ⁊ ordinē aliarū cõpa=
rationū multiplicioꝝ cõcipere: ſcriptis corā ſe=
rerū cõparabiliū noībus ſeriatim. ſemꝑ eñ vt
porfirius dicit:ſequēs cõparabile pautiores ha
bet cõparatiões vna minꝰ quā p̄cedens ipm in
mediate:nā ſi genus quattuor habet cõpatiões
ad ſpeciē:dr̄iaꝫ:ꝓpriū:et accidēs: ſpēs iā nõ ha
bebit niſi tres ad dr̄iam: ꝓpriū ⁊ accidens. q̄a
ſpēs ad genꝰ cõparata eſt quādo genus ad ſpe
ciem cõparabaī: et ſic dr̄ie non relinquenī niſi
due cõparatiões ad ꝓpriū ⁊ accidēs. ꝓpriū ve
ro iā nõ poterit niſi vnā recipe cõparationē ad
accidēs.ſed accidēs nulli alteri cõparari pote=
rit cū ſit vltimū p̄dicabile in ordine.Hāc formā
vt vidiſti habuerūt cõparatiões per me nūc fa=
cte inter nouē p̄dicamēta accidētiū. P.Jā inci
pio videre ſeriē binarie cõparatiõis: ex qua ꝓ
alijs multiplicioribꝰ cõparationibus ſpes aliq̄
daī.enitar igiī aliquādiu fantaſiā meā exerce
re in eis facta ad hoc figura ſenſibili iſtoꝝ no=
uem cõparabiliū.M.Statim oia hec numera
bis ⁊ q̄dem prõpte:ſi primā huius noctis vigi=
liā ſolus ⁊ in ſomnis accipias.nam fernandus
noſter me docēte vnius hore ferme adhibito la
bore ſpeies omnes predictas pertranſiuit.

¶Dies ſextus de diffinitionibꝰ ⁊ diuiſionibus quaſi de precipuis animātibus terre logicalis.

Sicut dies ſexta veneri planete nupciali dicata ceteris diebus creatiõis reꝝ dignitate p̄ferī: ꝓpter hois ꝓduc cionē: q̄ ceteris aīantibus eodē die creatis do=minator emicuit: ſpõſeq̄ ſue vt eſſent duo i carne vna copulatꝰ eſt: ſic etas mūdi ſexta ceteris oibus precedētibus diuinior exiſtimaī:q̄ per filij dei incarnationē factus eſt hõ in aīam viuētē:⁊ renouatus ad imaginē eius q̄ fecit illū. nā ipe xp̄s per ſuam paſſionē in ſexta die deleuit a uobis cõſcriptū lege peccati chirographū: diuiſit nos a poteſtate tenebrarū: ⁊ diffiniuit litē hominū ⁊ angeloꝝ:atq̄ ſpõſe ſue eccl'ie lauacro regenerationis ſanctificate in carne aſſumpta cõiunctus eſt. A.Cõuenietiſſime ḡ die hac ſexta locū habebūt diffinitiones ⁊ diuiſiones ad q̄s ſeptima ⁊ octaua diuiſiones pncipales ptinent. P.Premittiī (vt moris eſt in alijs) huic ſeptime diuiſioni pncipali capitalis vocabuli declaratio q̄ ē hec. Diffinitio cõiter loquēdo ē declaratio cõplexa explicatiua alicuius incõplexi ꝑ cõiora. A.Cõiter loquēdo eſt dicere cõiter ⁊ generaliter accipiendo illud vocabulū diffinitio:ita ꝙ ſub ſe poſſit cõprehendere ſequētes ſpecies:⁊ nõ ſtricte ꝓ ſola diffinitione q̄dditatiua quō ſepius accipit diffinitionem Ariſtoteles et multi logicoꝝ cum dicūt ꝙ ſola ſpēs diffinitur: ꝙ ſolius ſubſtātie eſt diffinitio: ⁊ alibi pluries: nā hec dicta nõ eſſent vera large accipiendo diffinitionē.Et q2 omnis dictio incõplexa implicite ⁊ obſcure ſiḡat rem cuius eſt ſignū: ideo inuēta eſt cõplexa declaratio complexi q̄ pluribꝰ dictionibꝰ explicat rem ſiḡatā implicite vnica dictione incõplexa:eſt enim vox incõplexa in propoſito dictio vnica: ſed vox complexa ſunt plures dictiones ſimul.Talis vero cõplexa declaratio incõplexi duplex diſtinguiī a logicis:ſcꝫ diffinitio ⁊ diuiſio:de qua vtraq̄ hodierna erit inquiſitio:differt aūt diffinitio a diuiſione per hoc:ꝙ diffinitio declarat incõplexum ꝑ cõiora vocabula:diuiſio aūt ꝑ minus cõia. P.Ergo diciī diffinitio declaratio id eſt ſignificatio: vt cõueniat ꝑ hoc cū teris incõplexis:ſꝫ diciī cõplexa ⁊ explicatiua ad differētiā incõplexorū:dicitur aūt declaratio ꝑ cõiora vocabula:ad dr̄iam diuiſionis que eſt ꝑ minus cõia:vt ſuo loco videbitur. Sed littera ſequēs videī alicuius dubij excluſiua cū ait:diciī diffinitio cõplexa ſicut terius nõ ſicut orõ:eſt eñi ſua cõplexio indiſtās ⁊ ſine verbo ꝯplectente. A.Dubitaſſet merito aliq̄s: quonam pacto diffinitio ⁊ diuiſio (que ſunt orões cõplexe) pertinent ad introductionē iſtā quaſi ſub termino cõtente: vbi nõ niſi de teris et de incõplexis ad primā partē logice pertinētibꝰ agē=

Applica= tio ſexti diei

Diffinitio quid eſt.

Dubium.

Solutio. dum fuit? Cui dubio occurrens auctoꝛ innuit
quãdam diſtinctionẽ de cõplexione vocis ſigni
ficatiue: eſt enim duplex cõplexio: vna diſtans
alia indiſtans. Cõplexio diſtans eſt agregatio
plurium terioꝛũ mediante copula cõplectẽte il=
los: ſiue illa copula ſit verbũ: vt hõ eſt aial: ſiue
cõiunctio: vt ſocrates ⁊ plato: hõ vel aſinus: ⁊c̃.
Et dicit̃ hec cõplexio diſtans q꞉ teri illic copu=
lati nõ ſunt ſibi imediati: ſed diſtãt ꝓpter copu
lã interſtitem: ⁊ talẽ cõplexionẽ dicũt eſſe oꝛonẽ
que nõ pertinet ad noſtrã introductionẽ de ter=
minis. Alia eſt cõplexio indiſtãs in qua plures
termini imediate ſibi adherẽt ſine copula: q꞉ ſe
habẽt vt terminatio ⁊ determinabile: vt hõ al=
bus: aial rationale: ens cõpoſitũ: ⁊c̃. Talis vero
cõplexio nõ ẽ oratio: ſed terius. diuidit̃ eni ter=
minus ꝑ cõplexum ⁊ icõplexum: de quo vtroq꞉
preſens agit introductio. Diffinitio ğ ⁊ diuiſio
ſunt termini cõplexi nõ oꝛationes: ⁊ ſic nõ iper=
tinent noſtre introductioni de teris. P. Bene
itaq꞉ dicit textus ꝙ diffinitio eſt cõplexa: vt ter=
minus: nõ vt oꝛo: q꞉ eſt cõplexio indiſtãs. Sed
quid cedo: eſt ne idem dictio cõpoſite figure ſe=
ſcðm grãmaticos: ⁊ terius cõplexus ſecundũ lo
Differũt dictio cõplexa ⁊ cõpoſite figure. gicos? A. Minime ſed differũt: logici eni cõple
xionẽ aut incõplexionẽ vocis radicaliter diffi=
niunt ꝑ cõceptũ mẽtis tali voce expreſſum: ſi eni
concept⁹ mẽtis cui talis vox deſeruit: ſimplex ⁊
vnicus ſit: dictio illa erit incomplexa ſiue ſit fi=
gure ſimplicis ſiue cõpoſite: at illa cõplexa dicet̃
que ſuboꝛdinatur multiplici cõceptui mentis:
non curando cuius figure ſit dictio vocalis. P.
Cõtingit ğ vocẽ ſimplicis figure eẽ cõplexam: ⁊
ecõtra vocẽ cõpoſite figure nõ incõuenit eẽ incõ
plexam. A. Ualida eſt illatio: q꞉ grãmatici di=
ſtinguentes figuras dictionũ non ad cõceptus
mẽtales: ſed ad vnitatẽ vel multitudinẽ dictio=
nũ ſignificatiuarũ cocuntiũ precipue attendũt
Unde poteris amplius inferre ꝙ terioꝝ cõple=
xoꝛum due ſunt ſpẽs: vna expreſſa ꝑ pluralitatẽ
dictionũ: altera oculta ſub vnitate vocis ſigni=
ficatiue: ſ꞉ de his amplius te exquirere opoꝛtet i
ante predicamẽtis Ariſtotelis: tu modo ꝓſeque
Textus ſeptime diuiſionis pͥncipalis. re textũ. P. Incipit ſeptima diſtinctio pͥncipa=
lis ſic. Eſt autem duplex diffinitio vna q̇d nois
altera q̇d rei. A. Cũ eni vt dicit Ariſtoteles dif=
finitio ois cauſa innoteſcẽdi aliq̇d inuẽta ſit et
inquirat̃: diffinitũ vero oĩe obſcurũ eſt ⁊ ipli=
catum: duplex põt eſſe declaratio illius: vna ſu
perficialis ⁊ ſumaria: ⁊ hanc vocamus diffini=
tionẽ q̇d nois: alia itima et multũ apperta quã
dicimus diffinitionem quid rei: vt ſubiecte dif=
Diffinitio q̇d nois. finitiones explicãt. P. Diffinitio quid nois eſt
illa que explicat q̇d per nomẽ impoꝛtat̃. A. No
mẽ eſt vocabulũ rei cuiuſcũq꞉: ⁊ hoc vocat̃ diffi
nitum id eſt declaratũ: diffinitio ğ explicãs ſo=
lum q̃ res ẽ illa q̃ ſiḡat tale nomen dꝛ diffinitio
quid nois: ſed illa diffinitio q̃ nõ ſolũ explicat q̃
res eſt ſiḡata ꝑ nomẽ: ſed vltra hoc declarat par
ticulatim q̄litates ⁊ ꝯditiões eiuſdẽ rei: dꝛ diffi
nitio q̇d rei: vt paulo poſt textus dicet. Sed illa
pꝛo nũc dimiſſa: due ponunt̃ ꝓpꝛietates diffini
tionis q̇d nois ⁊ vna ſubdiuiſio. P. Pꝛima ꝓ=
pꝛietas eſt hec: ⁊ in ea loco gñis pꝛope ſemꝑ po=
nitur terius trãſcendẽs: vt ens. A. Perfectiſſi=
ma diffinitionũ eſt diffinitio q̇ditatiua q̃ cõpo=
nitur ex genere determinabili ⁊ dr̃ia determinã
te: vnde ad illi⁹ ſilitudinẽ ois diffinitio alia de=
bet cõponi ad minus ex duab⁹ partib⁹: quarũ
pꝛima tenet locũ generis ⁊ ſcða locũ differentie:
igitur in diffinitione q̇d nois ꝓ genere ponitur
terius trãſcendẽs: quod tñ: vt dictũ eſt ſupꝛa: nõ
eſt verũ genus nec pꝛedicabile ꝓpꝛie dictũ: ſed
loco differentie addit̃ alius terius limitatus: vt
ens cõpoſitũ ex incõpoſſibilibus dicit̃ diffinitio
quid nois chimere: ⁊ res habẽs albedinẽ: eſt dif
finitio albi: ⁊ ſic de alijs. P. Quare dixit pꝛope
ſemꝑ: eſt ne aliqua talis diffinitio ſine terio trã
ſcendente? A. Multe ſine numero: diffinit̃ eni
vacuũ ꝙ eſt locus nõ repletus coꝛpoꝛe poſſibi=
lis repleri: pater etiã dicitur aial qð genuit aliũ
ſibi ſimile in ſpẽ: ⁊ generaliter oẽs diffinitiones
ſecũdarũ intentionũ: ⁊ oẽs interpꝛetationes vo
cabuloꝛũ cõplexe debent dici diffinitiones quid
nois: ſed modus artificioſioꝛ in diffinitione q̇d
nois: que ſuꝑficialis tantũ eſt declaratio: ponit̃
ab auctoꝛe in textu ꝑ terim tranſcendentem. P.
Secũda ꝓpꝛietas ſequit̃: talis diffinitio nõ cõ=
uenit teris abſolutis: ſed bene oibus cognota=
tiuis tam ſupponentib⁹ quã nõ ſupponentib⁹.
A. Ratio pꝛimi eſt: q꞉ ſiḡatio abſoluta eſt oim
certiſſima et q̃ ab alijs oibus pꝛeſupponit̃: non
ergo poterit terinus abſolutus ꝑ alios notioꝛes
explicari q̃ ad alias coordinatiões ꝑtinẽt: q̃uis
per terios ſue cathegoꝛie aut diuiſione aut diffi
nitione q̇d rei ſoleat declarari. S꞉ i teris cogno
tatiuis pꝛopter duplex ſiḡare cõfert declaratio
etiã ꝑ terios vel trãſcendendes vel alieni pꝛedi=
camẽti. Ratio vero ſcði (qð ſumitur ad lr̃am ex
ſecundo poſterioꝛũ) hec eſt: q꞉ ita bene ſiḡat rem
ſuam terinus nõ ſupponens ſicut terius ſuppo=
nens: nã ad ſiḡationem teri nõ req̇ritur ꝙ ſit in
mundo res ſiḡata ꝑ eum: de cuius ꝓnoie demõ
ſtrante talis terius verificet̃: ſed ſuficit ꝙ res il=
la cognoſcat̃ ab intellectu: vnde dicũt cõiter lo=
gici ꝙ hec verba cognoſco ſignifico ⁊c̃. ad actus
interioꝛes aie pertinentia: ſunt ampliatiua ad
res exiſtentes ⁊ nõ exiſtẽtes. Huius aũt ſecũde
pꝛopꝛietatis occaſiõe oꝛtũ habet diuiſio ſequẽs
de diffinitione q̇d nois. P. Sed illam que ẽ nõ

ſupponentium quidam vocant diffinitionem
q̇d nois ꝓpꝛie dictã: qualia ſunt hec noia: chi=
mera: vacuũ: infinitũ: ⁊ alia hui⁹ modi. Alia꞉
autẽ cõuenientẽ teris accidentalib⁹ ſupponẽti
bus dicũt eſſe impꝛopꝛiã: vt ſunt iſti teri albũ: ſe
dens: pater: et ſimiles. A. Eſt itaq꞉ breui⁹ loquẽ
do duplex diffinitio q̇d nois: vna ꝓpꝛia ⁊ alte=
ra ipꝛopꝛia. Diffinitio q̇d nois ꝓpꝛia eſt diffini
tio teri nõ ſupponẽtis vt diffinitio chimere: va
cui ⁊ infiniti: q̃m eſt terius pure cathegoꝛeuma
tic⁹. Sed diffinitio q̇d nois ipꝛopꝛie dicta eſt dif
finitio teri cognotatiui ſupponentis q̃ nõ eſt q̇d
Corrolarium. rei. Patet ğ ꝙ terius nõ ſupponens non habet
niſi diffinitionẽ q̇d nois: ſed terius abſolut⁹ nõ
poteſt habere niſi diffinitionẽ q̇d rei: terius aũt
cognotatiu⁹ ſupponens põt habere vtrãq꞉ diffi
nitionem ⁊ q̇d nois ⁊ q̇d rei: quarũ dr̃ias ex ter
mino loco gñis poſito agnoſces. nã ſi terius ille
fuerit trãſcendẽs vel alieni pꝛedicamẽti a diffi
nito: illa erit ei⁹ diffinitio q̇d nois: alias erit dif
finitio q̇d rei. P. Que eſt ratio vocãdi hãc diffi
nitionẽ q̇d nois ꝓpꝛiã ⁊ illã impꝛopꝛiã? A. Di
cunt ꝙ illa eſt ꝓpꝛia: cui ⁊ ſuo diffinito in mẽte
coꝛrñdet idẽ cõceptus cõplexus: ita ꝙ illa diffi=
nitio ⁊ ſuũ diffinitũ ſinonime idẽ ſignificẽt. S꞉
illa q̃ ſuo diffinito nõ eſt ſinonima nec eis coꝛrñ
det idẽ cõceptus mentis: eſt impꝛopꝛia. nã cõce=
ptus diffiniti eſt in cõplexus: ſed cõceptus diffi
nitionis eſt cõplexus: ⁊ q꞉ terio nõ ſupponenti
fereſemꝑ coꝛreſpõdet cõceptus cõplexus (nõ eñ
ſignificat rẽ exñtem de qua potuerit q̇s foꝛmare
cõceptũ ſimplicẽ) vt chimera: ideo talis teri dif
finitio vocat̃ pꝛopꝛia diffinitio q̇d nois: ſecus ẽ
de cõceptu teri ſupponentis vt eſt albũ. P. Ui
detur ergo ꝙ ſic loquẽtes nullã diffinitionẽ dif
finiti mentalis poſſint dicere q̇d nois ꝓpꝛie di=
ctã: ⁊ ꝙ in mẽte null⁹ ſit terius diffinibilis hoc
gñe diffinitiõis. A. Ymo neceſſario ſeq̇tur ex di
ctis ſuis. Sed hys dimiſſis ad ſcðm mẽbꝛũ pꝛi
cipale in hac ſeptima diuiſione maturem⁹. P.
Diffinitio quid rei. Diffinitio q̇d rei eſt illa q̃ explicat q̃ ⁊ qualis ẽ
res ſiḡta per diffinitũ. A. Hoc pꝛius declaratũ
eſt. nã hec diffinitio hois: aial rõale: vl' hec: aial
cõſtãs ex coꝛpoꝛe oꝛganico ⁊ aia rõnali: nõ ſolũ
explicat q̃ eſt res quã ſiḡt iſte terius hõ diffini=
tus: q̇a eſt creatura rõnalis coꝛpoꝛea: ſed etiã ex
plicat ꝑtes intrinſecas ⁊ eſſentiales ex q̇b⁹ res
illa cõſtituit̃: ſilr̃ poſſem⁹ dicere de alijs diffini
tiõib⁹ talib⁹ q̃ multas ⁊ varias explicãt ꝯditio
nes rerũ ſignificatarũ: vt patebit ex mẽbꝛis ſub
Eius ſunt tres ſpẽs. iecte diuiſ'õis. P. Et hui⁹ ſũt tres ſpẽs diffini=
tio q̇ditatiua: dſcriptiua: ⁊ cauſalis. A. Nã tri
plicit̃ oſtẽdi põt q̄lis ſit res aliq̃: pͥmo q̃ ad ſua
pꝛincipia eſſentialia ⁊ intrinſeca: ſcðo quo ad
ꝓpꝛietates naturalr̃ ei cõuenientes: tertio q̃ ad
cauſas a quibus dependet: hinc ergo ingenia=
rũt ſapiẽtes triplices diffinitiões dictas q̇d rei.
P. Diffinitio q̇ditatiua eſt oꝛo indicãs q̇d eſt Diffinitio q̇ditatiua.
eſſe rei per eſſentialia pꝛ̃dicata. A. Tota hec dif
finitio pꝛeter vltimã ꝑtem ei⁹ ſumpta eſt foꝛma
liter ex pͥmo topicoꝛũ Ariſtotelis. Ex quib⁹ ver
bis multi cõtra thomiſtas arguũt ꝙ eſſe rei cu=
iuſlibet nõ diſtinguit̃ ab eſſentia eiuſdẽ. nã dif
finitio q̇ditatiua eſſentiã rei ſignificat: quã tex
tus dicit indicare eſſe rei per eſſentialia: cui ad
iectiuo nr̃ auctoꝛ: pꝛ̃dicata: ſubſtãtiuũ adiecit:
de cuiuſmodi pꝛedicatis iã quarta diuiſio pꝛe
ceſſit: ſed hic ſpeciali⁹ q̃ ſint pꝛedicata eſſentia=
lia in diffinitiõe q̇ditatiua: declarãtur in pͥma
triũ ꝓpꝛietatũ q̃ tali diffinitioni atribuuntur.
P. Pꝛima ꝓpꝛietas eſt: vnde hec ſemꝑ conſtat Pꝛia eius ꝓpꝛietas.
ex gñe ⁊ dr̃ia ꝓpꝛie dictis: vt aial rõnale eſt dif
finitio q̇ditatiua hois. A. Gen⁹ ⁊ dr̃ia cũ nõ co
gnotent extrinſece ſupꝛa illa quib⁹ ſunt gen⁹ ⁊
dr̃ia: palã ſunt pꝛedicata eſſentialia: ſi ğ diffini
tio aliqua cõpoſita ſit ex gñe: ⁊ vera dr̃ia diffi=
niti: clarũ eſt ꝙ talis diffinitio dat̃ per pꝛedica
ta eſſentialia. P. Sed cũ nõ tota illa diffinitio
pꝛedicet̃ in q̇d de diffinito: quare vocat̃ diffini=
tio q̇ditatiua? nã dr̃ia in quale ⁊ nõ in q̇d eſt pͥ
dicabilis de ſuis ſubicibilibus. A. Equiuocũ ẽ
hoc vocabulũ q̇ditatiuũ: aliterq꞉ ſupꝛa i quar
ta diuiſiõe ⁊ aliter nũc accipi debet. nã vno mõ
eſt terius ſcðe intẽtiõis logicalis: ⁊ tũc q̇ditati
uum idẽ eſt ꝙ pꝛedicabile in q̇d: ⁊ ſic q̄rta diui
ſio noiauit q̇dda꞉ pꝛedicatũ eſſentiale q̇ditati
uum. Alio modo q̇ditatiuũ eſt nomẽ pͥme intẽ
tionis vel apellãs ꝯditionẽ rei ſignificate: ita ꝙ
illud dicat̃ quiditatiuũ q̇d exiſtens pꝛedicatũ
eſſentiale explicat rei q̇ditatem: q̃ eſt eſſentia ⁊
natura rei: ⁊ hoc modo diffinitio tota eſt q̇dita
tiua: quãuis nõ oẽs ei⁹ ꝑtes pꝛedicent̃ in q̇d.
P. Scða ꝓpꝛietas eſt ꝙ talis diffinitio ſemper Secunda ꝓpꝛietas.
cõponitur ex rectis. A. Quia ois dr̃ia: oĩe ge
nus: ⁊ oĩe deniq꞉ pꝛ̃dicabile in recto dr̃ de ſuis
ſubicibilib⁹: ymo pꝛedicatio directa ſemꝑ eſt re
cta vel pꝛeſuponit rectã ex rectiſq꞉ teris factam. Tertia ꝓpꝛietas.
P. Tertia ꝓpꝛietas eſt: ⁊ ſolis cõuenit teris ab
ſolutis: nec tñ eis oibus: vt cõuẽit hoi: equo: ⁊
leoni. A. Pꝛo pͥmo eſt textus in ſcðo poſterioꝝ:
ſolius inquit ſubſtãtie eſt diffinitio: q̇d nõ eſſet
verũ niſi de diffinitione q̇ditatiua: ⁊ hui⁹ ra=
tio eſt q̇a in ſolo pꝛedicamẽto ſubſtãtie ſunt ve
re dr̃ie vt alias ꝓbandũ reſtat: ſed ille genetiu⁹
ſubſtãtie in pꝛedica auctoꝛitate deb꞉ eſſe nomẽ
ſecũde intentiõis vt heri declaratũ eſt: ⁊ eſt ſen
ſus: ſolius teri abſoluti de pꝛedicamẽto ſubſtã
tie eſt diffinitio q̇ditatiua. Nec tñ oib⁹ teris ab
ſolutis talis diffinitio poteſt cõuenire: tũ quia
hoc gñaliſſimũ ſubſtãtia nõ poteſt ſic diffiniri:

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA

nec enim habet genꝰ ſupra ſe nec differentiam
cõſtitutiuã: tñ etiã qꝛ multe ſunt ſpecies abſo=
lute q̃ differẽtijs cõſtitutiuis carent: vt ſpũs ſe
cũdũ veritatẽ: ꝛ celũ ſcðꝫ comẽtatorẽ averoim:
Correlarium.
ſed de hoc alias pleniꝰ. P. Tãdẽ elicit̃ correla
riũ tale: quãuis ĝ ſoliꝰ ſpeciei ſit diffinitio q̃di=
tatiua: nõ tñ oĩs ſpeciei erit. A. Prima pars ẽ
auctoritas Boecij elicita ex ſexto topicorũ Ari
ſtotelis: ꝛ eiꝰ ratio clara ẽ: qꝛ ſola ſpẽs habet ge
nus ſupra ſe: ꝛ habet dr̃iam cõſtitutiuã. Secũ
da vero pars ſequit̃ ex predicta tertia ꝓprieta
te diffinitionis q̃ditatiue: ſi eñ oĩbus teris ab=
ſolutis cõuenit talis diffinitio: ſed multis eorũ
deficit: clarũ eſt ꝙ nõ oĩs ſpeciei erit diffinitio q̃
Diffinitio deſcriptiua.
ditatiua. P. Altera ſpecies diffinitionis q̃d rei
notificat̃ cõſequenter ibi: diffinitio deſcriptiua
vel deſcriptio eſt illa q̃ cõponit̃ ex gñe ꝛ ꝓprio
aut accidẽte. A. Quã ſic accipe diſtincte: oĩs
diffinitio cõpoſita ex gñe diffiniti ꝛ predicabi
le ꝓprio eiꝰ vno vel pluribꝰ eſt deſcriptio: vno
vt aĩal riſibile: pluribꝰ vt aĩal greſſibile bipes ẽ
hoĩs deſcriptio: ſil'r oĩs diffinitio ꝯpoſita ex gñe
et accidente vno vel pluribꝰ eſt deſcriptio: vno
vt aĩal ridens: pluribꝰ vt aĩal gradiens erectũ
ad celũ: eſt d̃ſcriptio hoĩs: licꝫ hec a q̃buſdã po
tius dicat̃ notificatio quã deſcriptio. Sil'r oĩs
diffinitio cõpoſita ex gñe ꝛ ꝓprio cũ accidente:
vno vel pluribꝰ eſt deſcriptio. vno q̃dem vt aĩal
riſibile erectũ ad celũ: pluribus vt aĩal mortale
beatificabile ridẽs erectũ ad celũ eſt deſcriptio
Proprietas eius.
hoĩs. P. Seq̃tur vnica ꝓprietas huiꝰ diffini=
tionis: talis diffinitio poſſet demoſtrari de ſuo
diffinito. A. Cuiꝰ ꝓbatio ſtatim adiungit̃ ibi
ſicut ꝛ vltima pars eiꝰ: illa eñ eſt paſſio vel pro
priũ: qð de ſubiecto ſuo põt demõſtrari per diffi
nitionẽ explicãtem cauſam: vt Ariſtoteles do=
cet in poſteriorībꝰ: ſed oẽ mediũ quo põt cõclu=
di ꝙ hõ eſt riſibilis valet etiã ad cõcludendũ ꝙ
eſt aĩal riſibile: ꝛ ſic de alijs: ergo diffinitio deſ
criptiua põt demonſtrari de ſuo diffinito. Ex q̃
vlteriꝰ poſſet inferri ꝙ talis diffinitio de ſuo dif
finito predicat̃ in ſcðo mõ dicẽdi per ſe ſicut ꝛ vl
tima pars eiꝰ: ꝛ ꝯſĩr multa alia inferrent̃ q̃ ob=
breuitatẽ nũc dimitamꝰ. P. Tertia ſpecies pri
Diffinitio cauſalis.
cipalis diffinitiõis q̃d rei eſt diffinitio cauſal':
cuiꝰ ponit̃ declaratio ibi: diffinitio cauſalis eſt
illa q̃ explicat cauſaꝫ rei ſig̃te per ſuũ diffinitũ.
A. Et qꝛ diſtinguit̃ quadruplex cauſaꝝ genꝰ:
ſilicet materia: forma: eficiens: ꝛ finis: ideo qua
druplex eſſe põt diffinitio cauſalis: vna per ma
teriã: vt domꝰ eſt artificiũ ex lapidibꝰ lateribꝰ ꝛ
lignis: alia per formã vt domꝰ eſt coopertimen=
tum hñs ianuas: feneſtras: ꝛ cellas: alia per efi
cientẽ vt domꝰ eſt opus edificatoris ſicut calceꝰ
ſutoris: alia ꝑ finẽ vt domꝰ eſt q̃d cõſeruatiuũ

a tempeſtatibꝰ vl' intemperie aeris puta calore
frigiditate ꝛ cetera. Põt in ſuper dari diffinitio
cõplectẽs plures aut oẽs iſtas cauſas: quam
Ariſtoteles ſolet vocare totã demõſtrationẽ licꝫ
poſitione diferat ab ipſa demõſtratiõe. P. Exẽ
plũ textus nr̃i de diffinitiõe cauſali hoĩs: duas
tñ cauſas eiꝰ materiã ꝛ formã cõtinet. A. Que
ſi ꝯpletiſſima fieri deberet: eficiẽtẽ deũ ꝛ beatitu
dinem eiꝰ finẽ cõprehenderet. P. Diceremus ĝ
ꝙ hõ eſt factus a deo: ex corpore organico terre
no: ꝛ aĩa rõnali ſpũali: ꝓpter beatitudinẽ cõſe
quendã. A. Due ponunt̃ diffinitiõis cauſalis
ꝓp̃etates. P. Una eſt q̃a talis diffinitio ſemꝑ
dat̃ per caſus obliq̃s. A. Quia nullus terius
cauſam ſig̃ans ſupponit ꝓ eodẽ cũ terio diffini
to: nihil eñ eſt cauſa ſui ipſiꝰ q̃cunqꝫ mõ cauſã
di: nullꝰ ĝ talis terius põt in recto vere afirma
ri de diffinito: q̃a ad veritatẽ ꝓpõis afirmatiue
req̃rit̃ neceſſario ꝙ extrema ꝓ eodẽ ſupponãt:
hoc eſt ꝙ ſignificent idẽ material'r: põt tñ aliq̃s
terius differens ab alio in ſig̃to materiali dici d̃
eo in obliq̃ ꝛ per cõſtrutionem trãſitiuã vt ioan
nes eſt in domo. P. Alia ꝓpietas eſt ꝙ talis dif
finitio põt cõuenire tã teris abſolutis q̃ꝫ cogno
tatiuis: ꝛ hãc ꝓprietatẽ dicit etiã cõuenire deſ=
criptioni. A. Rõ huiꝰ eſt qꝛ tã terius abſolutus
quã cognotatiuꝰ põt ſig̃re rem q̃ habet cauſas:
ergo põt dari cauſalis diffinitio eiꝰ. Sil'r oĩs
res ſig̃ta per quẽlibꝫ illoꝝ terioꝝ habet aliq̃s ꝓ
prietates vel accidẽtia: poterit ĝ dari eiꝰ deſcri
ptio. Sic itaqꝫ declaratis oĩbus ſpeciebꝰ diffi=
nitionis (vnde ſufficienter explicatũ eſt illud
genꝰ diffinitio qð eſt relatiuũ diffiniti) auctor
diffinit cõſequenter ꝛ diuidit diffinitũ eiꝰ corre
latiuũ. P. Diffinitũ dr̃ terius cũ diffinitiõe cõ=
uertibilis tã afirmatiue quã negatiue. A. Con
uertibilitatẽ iſtã ſic accipe: ꝙ diffinitio d̃ ſuo dif
finito predicabilis eſt vl'r afirmatiue: ꝛ ecõuer=
ſo diffinitũ de diffinitiõe: ꝛ ſic de quocũqꝫ vere
afirmabit̃ diffinitũ ꝛ diffinitio: ꝛ ecõuerſo: ſil'r
de q̃cũqꝫ v̓e negabit̃ diffinitũ et diffinitio: ꝛ ecõ
uerſo: qð verũ eſt in oĩ ſpẽ diffinitionũ. P. di
uiſio eiꝰ ponit̃ ibi: qð alias vocari ſolet diffini
tũ ꝓpinquũ ſicut ꝛ res quã ſig̃t eſt diffinitũ re=
motũ. A. Hec diuiſio eſt equoci in ſua ſig̃ta di=
uerſa: talis: ꝙ diffinitũ ẽ duplex q̃ddã ꝓpiquũ
aliud remotũ: diffinitũ ꝓpinquũ eſt terius per
diffinitionẽ declaratꝰ: ſed diffinitũ remotũ eſt
res ſig̃ta per talẽ teriuꝫ: dicimꝰ eñ ꝙ terius dif
finit̃ qꝛ declarat̃ diffinitiõe: dicimus etiã ꝙ res
diffinitur qꝛ eſt id pro quo accipitur diffinitũ ꝛ
diffinitio: ꝛ de quo verificat̃ ꝓpõ ex illis forma
ta. P. Quare magis terius ẽ diffinitũ ꝓpiquũ
ꝛ res eſt diffinitũ remotũ quã ecõtra? A. Dicit
Ariſtoteles ꝙ res nõ valemus nobiſcũ ferre ad

ſcholas: ſed vtimur noĩbus rerũ pro rebꝰ: ꝛ ſic
res ſũt a nobis remote: ſed eaꝝ noĩa ſũt nobis
ꝓpinqua: ꝛ in nr̃m vſuꝫ veniũt cũ volumꝰ. Si
milẽ diſtinctionẽ ſolent ponere logici deſcibili
Scibile duplex.
qð eſt ſcie obiectũ: eſt eñ duplex ſcibile ꝓpiquũ
ꝛ remotũ: ꝓpinquũ eſt ꝓpõ vel cõcluſio demon
ſtrata vel extrema eiꝰ: ſcibile remotũ eſt res de
qua enũciat illa ꝓpõ: ꝛ ꝓ qua ſupponit ſubie
ctum cõcluſiõis. Itaqꝫ diffinitũ ꝛ ſcitũ ꝓpiquũ
nõ eſt aliud quã inſtrumentũ aĩe nr̃e ad ſciẽdũ
res: ſed remotũ eſt res principal'r cognoſcibilis
ad quã teriatur actus ſciẽdi ꝛ intelligendi. P.
Textus cõſequenter ponit diffinitiõis bone cõ
ditiones dicẽs: cuiuſlibet bone diffinitiõis tres
Cõditiões bõe diffĩ.
ſunt cõditiones precipue. A. Hec ſunt tres cõ=
parationes diffinitionis ad terim diffinitũ q̃s
paulo ſuperiꝰ per cõuertibilitatẽ diffinitiõis ꝛ
diffiniti declarauimꝰ. P. Prima cõdicio eſt: ꝙ
ipa diffinitio cõueniat ſoli diffinito. A. Hoc eſt
dicere de quocũqꝫ vere negat̃ diffinitũ ꝙ de eo=
dem vere negẽt ꝛ diffinitio. P. Scða eſt ꝙ dif=
finitio ꝯueniat oĩ cõtẽto ſub diffinito. A. Qð
eſt diffinitionẽ vere afirmari de oĩ eo de quo
vere afirmat̃ diffinitũ. P. Tertia ꝙ diffinitio
ſufficienter explicet ſuũ diffinitũ. A. Si eñ eſt
diffinitio q̃d noĩs: debet explicite declarare ſup
poſitionẽ ꝛ cognotationẽ diffiniti: tãquã vera
interpretatio eiꝰ: ſi aũt ſit diffinitio q̃d rei opor
tet ꝙ explicet cõditionẽ ꝛ qualitatẽ rei ſig̃te per
diffinitũ vt ex predictis eſt manifeſtũ. P. Age
ſi vis: ad vocabulũ diuiſionis ſepiſſime in hac
introductiõe reppetitũ trãſeamꝰ: q̃d octaua pri
Textus continet diuiſiõis principalis.
cipalis diuiſio abunde ſatis ex ponit. A. Eius
vocabuli premittit̃ duplex acceptio ꝛ ſig̃tio: vn
de patet hoc nomẽ equocũ eſſe ꝑme ꝛ ſcðe inten
Diuiſio eſt duplex.
tionis: logicale ꝛ phiſicale. P. Ideo dicit ꝙ di=
uiſio dupliciter accipit̃ quoniã phiſice ꝛ logice.
A. Qñ nãqꝫ eſt vocabulũ phiſicale eſt nomẽ ꝑ
me intentiõis: ꝛ qñ eſt logicale tũc eſt ſcðe intẽ
tiõis. P. Sed ſcða acceptio analogiã habet ad
ꝑmã. A. Analogia: attributio: cõparatio: ꝛ ſi
militudo eſt: fuit eñ hoc nomẽ diuiſio ꝑmo im
poſitũ rebus in phiſica: ꝛ per ſil'itudinẽ ad illaꝫ
acceptionẽ fuit deinde in logica impoſitũ ad ſi
gnificãdũ terios. P. Hoc eſt qð dicit: ſicut eniꝫ
diuiſio realis ideſt rebꝰ attributa eſt ſectio ali=
Diuiſio logicalis q̃d eſt.
cuius rei in ſuas ꝑtes ꝯſtitutiuas: ita ꝛ diuiſio
logicalis eſt teri cõioris in alios minꝰ cões quo
ad ſua ſig̃ta diſtributio. A. Ut qñ genꝰ diuidi
tur in ſuas ſpẽs: nõ eſt materialiter credẽduꝫ ꝙ
ille terius q̃ eſt genꝰ ſcindat̃ in ꝑtes ſuas q̃ ſunt
littere ꝛ ſillabe: ſed ꝙ diuidat̃ ſua ſig̃tio in ꝑtes:
hoc eſt ꝙ tota multitudo rerũ ſignificatarũ per
illũ terium diſtribuit̃ in ꝑtes: ſic ꝙ alique illaꝝ
rerũ ſignificent̃ per vnã ſpeciẽ ꝛ alie per aliam:

ꝛ alie per aliam: ꝛ ſic de alijs ſuo modo: ꝛ in hac
ſcða acceptiõe diuiſio eſt pricipiũ ꝛ caput octa=
ue diuiſionis nr̃e. P. Que ſic incipit: diuiſiõis
Due ſpẽs diuiſionis
huiꝰ auctore Boetio due ſunt ſpẽs diuiſio per
ſe ꝛ diuiſio per accidens. A. Intellige diuiſiõis
huiꝰ ideſt in hac ſcða acceptiõe ſumpte. P. Di
uiſio per ſe eſt illa cuiꝰ diuiſum ꝛ mẽbra diuidẽ
tia eiuſdẽ ſunt vel abſolutionis vel extrinſece
cognotationis: per oppoſitũ ſe habet diuiſio ꝑ
accidens. A. Eiuſdẽ ideſt ſil's: ſic ꝙ ſi diuiſuꝫ ſit
terius abſolutus cõior ꝛ mẽbra diuidentia etiã
ſint teri abſoluti minꝰ cões: vel ad minus nihil
cognotent extrinſece: erit diuiſio per ſe: qualis
eſt diuiſio gñis in ſpẽs: ꝛ in dr̃ias: ꝛ diuiſio ſpẽi
per in diuidua ꝛ alie multe. Sil'r ſi diuiſum eſt
terius cognotãs extrinſece ſcðm modũ ſignifi=
candi alicuiꝰ nouẽ predicamẽtoꝝ accidẽtiũ: et
mẽbra diuidentia etiã cognotẽt extrinſece ſcðꝫ
modũ eiuſdẽ predicamẽti accidentis: erit etiaꝫ
diuiſio per ſe. Sed ſi diuiſum ſit terius abſolu=
tus ꝛ mẽbra cognotent extrinſece vel ecõtra: erit
diuiſio per accidẽs: ſil'r ꝛ qñ diuiſum eſt cogno
tatiuũ ſcðꝫ vnũ predicamẽtũ ꝛ mẽbra ſcðꝫ aliũ
Diuiſum quid eſt.
predicamẽtũ cognotãt. P. Sed q̃a diuiſum eſt
correlatiuũ diuiſionis ſicut diffinitũ diffinitio
nis: ideo ſtatim ſeq̃tur diffinitio eiꝰ: diuiſum ẽ
terius cõior diuiſionis: vnde ꝛ mẽbra diuidẽtia
ſunt teri eiꝰ minus cões. A. Ut in hac diuiſiõe
aĩaliũ aliud eſt rõnale ꝛ aliud irrõnale: aĩal eſt
diuiſuꝫ terius cõior: ſed rõnale ꝛ irrõnale ſunt
mẽbra diuidẽtia: ſil'r aparet in alijs diuiſionibꝰ
quibuſcũqꝫ: ꝛ dicunt̃ mẽbra ideſt ꝑtes q̃a vnũ=
quodqꝫ mẽbrorũ ſig̃t aliquã ꝑtẽ multitudinis
ſignificatoꝝ ipſius diuiſi: nõ autẽ totã illã mul
Diuiſio per ſe duplex.
titudinẽ rerũ. P. Deinde ꝓcedit textus ad pri
mã ſpẽm diuiſionis dicẽs: diuiſio per ſe eſt du=
plex ſcilicꝫ diuiſio equoci ꝛ diuiſio vniuoci. A.
Denoiant̃ cõiter ſpecies diuiſionis ab ipſo di=
uiſo terio: vnde patet ꝙ diuiſio equoci eſt qñ di
uiſum eſt terius equocus: ꝛ diuiſio vniuoci eſt
qñ diuiſum eſt terius vniuocus: vt patet ex de
Diuiſio equiuoci.
claratiõe q̃ ſeq̃tur in textu. P. Diuiſio equoci
eſt illa cuiꝰ diuiſum eſt terius equocus: ſed mẽ
bra ſunt eiꝰ equocata: q̃ ſunt teri de q̃bus diui
ſum predicat̃ diuerſis rõnibꝰ. A. Decepti ſunt
multi logicorũ putãtes ꝙ Ariſtoteles equoca=
ta diceret eſſe res ſignificatas terio equoco: ſcðꝫ
quos nulla poſſet eſſe diuiſio equoci in equoca
ta: cũ terius nõ rebꝰ: ſed teris diuidi poſſit diui
ſione logicali: in vanũ ĝ dubitãt ſi equocatũ eſt
nomẽ ꝑme aut ſcðe intẽtiõis: q̃a ſi equocata ſũt
mẽbra diuiſionis equoci: nõ dubiũ eſt illa eſſe
terios: per ꝯñs tale nomẽ illoꝝ eſt terius ſcðe in
tentionis: vt pꝫ ex diffinitiõe q̃ alias videbitur:
vnde in hac diuiſione: acutorum aliud ex voꝝ:

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA
GREDOS.USAL.ES

aliud ſapoꝛ: ⁊ aliud tãgibile: ſicut diuiſum eſt
hic eq̃uocꝰ terius acutũ: ſic eq̃uocata mẽbꝛa di
uidẽtia ſũt illi teri vox: ſapoꝛ: ⁊ tãgibile: q̃ noia
iõ ſunt eq̃uocata illiꝰ diuiſi: q̃a de illis pꝛedica
tur diuiſuꝫ varijs rõnibꝰ: nõ eñ eadẽ rõne vox
acuta dr̃ qua ſapoꝛ aut tãgibile: neq̧ ecõtra. Sꝫ
qꝛ duplex reꝑit̃ eq̃uocũ: vnũ a caſu qḋ eſt pu=
re eq̃uocũ: aliud a cõſilio q̃d dr̃ analogũ: ideo ſe
quit̃ ꝙ diuiſio eq̃uoci duas habeat ſpẽs: vt lr̃a
ſeq̃ns oñdit. ꝑ. Hec duas habet ſpẽs: pꝛima eſt
Equocũ. diuiſio pure eq̃uoci: ſcḋa eſt diuiſio analogi:
pure eq̃uocũ dr̃ eq̃uocum a caſu. A. Tale autẽ
ſigt̃ oia ſua ſig̃ta eque pᷓmo: ⁊ nõ vnũ ꝓpter alte
rum cõcurrente aliq̃ ſilitudine ſicut i analogo:
vnde a caſu ⁊ nõ ꝓpter aliquã attributionẽ vni
us ad alterũ fuit tale nomẽ ipoſitum ad ſigni=
ficãdas res illas diuerſas: hinc q̃ fit ꝙ mẽbꝛa ta
le eq̃uocum diuidẽtia ſint eque pᷓmo ſub eo po
ſita: ⁊ nõ vnũ priꝰ altero: ſicut cum diuidit̃ ana
Analogũ. logum: q̃d dr̃ eq̃uocum a cõſilio: ex eo ꝙ habet
vnum ſig̃tum pᷓncipale: ⁊ aliud vel alia per atri
butionẽ ad illud pᷓmum q̃ſi cõſulẽdo ipm: vn=
de etiã ꝓuenit ꝙ mẽbꝛa diuidẽtia analoguꝫ nõ
eque pᷓmo cõtineant̃ ſub ipſo: ſed vnum pꝛius ⁊
aliud poſterius. ꝑ. Hoc eſt q̃d dr̃ ꝓñr in lr̃a: ꝙ
eq̃uocum a caſu diuidit̃ per ſua eq̃uocata eq̃
pꝛio ſub eo poſita: vt canũ aliꝰ terreſtris alius
marinus aliꝰ celeſtis: ſed analogũ diuidit̃ in
ſua analogata quoꝝ vnũ priꝰ: ⁊ aliud poſteriꝰ
ſub eo cõtinet̃: vt hoim aliꝰ eſt viuꝰ: alius moꝛ
tuus: aliꝰ pictus. A. Jn pꝛio exẽplo nulla vide
tur ſilitudo: aut coherentia inter illa tria ſig̃ta
huiꝰ teri canis: ideo dr̃ eq̃uocũ a caſu: niſi foꝛte
quis putet ſcḋm Aſtronomos ſtellã q̃ eſt iuxta
pedẽ Ozionis canẽ eẽ dictã: ꝓpter aliquã attri
butionẽ ad canem latrabilẽ terrenũ: ſed in ſtel=
la ⁊ Marino piſce nulla eſt analogia. Jn ſcḋo
vero exẽplo eſt aliq̃ ſilitudo alioꝝ ſig̃toꝝ hois
ad pꝛimum q̃d eſt hõ viuens. nã cadauer hois
moꝛtui exteriꝰ apparet verꝰ hõ: ſilr̃ pictura ho
minis aſſimulat̃ vᷓo hoi viuenti q̃ ad lineamẽ=
ta mẽbꝛoꝝ coꝛpoꝛis: ideo hoc nomẽ hõ priꝰ fuit
impoſitũ ad ſignificãdũ aial rõnale viuens: dei
de per ſilitudinẽ ad ipm ſig̃cat cadauer hois: ⁊
figurã eiꝰ depictã. taliũ analogoꝝ diuiſiões cre
berrime ſunt i doctrinis ⁊ multũ vtiles ad phi=
loſophãdũ: huiuſmõi fuit diuiſio p̃dicabilium
per ꝓpꝛie ⁊ cõiter ſumptũ: ſilr̃ diuiſio diuiſiõis
in phiſicalẽ ⁊ logicalẽ: ⁊ alie plures in logica.
Diuiſio vniuoci q̃ habet tres ſpecies. ꝑ. Ex dictis eſt clara diffinitio diuiſionis vni
uoci ſeq̃ns: diuiſio vniuoci ẽ illa cuiꝰ diuiſũ eſt
terius vniuocꝰ q̃d dr̃ totũ ⁊ mẽbꝛa ſũt eiꝰ vniuo=
cata. i. teri de q̃bꝰ ipꝫ p̃dicat̃ ſcꝫ eãdẽ rõnẽ ⁊ eq̃
pꝛicipalr̃. A. Hoc eſt in oĩ diuiſiõe ꝙ diuiſum
ſit ⁊ dicat̃ totũ: ſed hic ſpecialiter explicat̃ vni=
uocum diuiſum dici totum: pꝛopter diuiſiones
⁊ ſpẽs ſeq̃ntes ibi. Huiꝰ diuiſiõis tres ſũt ſpẽs:
diuiſio totiꝰ vlis: diuiſio totiꝰ in mõ: ⁊ diuiſio
totiꝰ integralis: in oibꝰ eñ his diuiſum eſt ter
minus vniuocꝰ ſig̃ans plures res ſcꝫ eãdẽ rõ=
nem ſig̃andi ⁊ eque pꝛicipalr̃: ſic ꝙ nõ vnã per
attributionẽ ad aliã vt ſig̃cabat analogũ: vnḋ
fallunt̃ q̃dã ſcotizãtes ponentes analogiã q̃nq̧
coicidere cũ vniuocatiõe. ꝑ. Si eñ eadẽ eſt rõ
ſig̃cãdi oia illa ſig̃cata: quare potiꝰ vnũ illoꝝ
attribuet̃ alteri quã ecõtra? A. Nulla eſt cauſa
huiꝰ: et ſic membꝛa vniuocata diuidentia tale
vniuocũ eque pꝛincipaliter cõtinebunt̃ ſub eo.
ꝑ. Pꝛima ſpẽs ſic diffinit̃: diuiſio totiꝰ vlis eſt
illa cuiꝰ diuiſum eſt vl'e pꝛedicabile ⁊ membꝛa
ſunt eiꝰ ſubicibilia eſſentialr̃. A. Cuiꝰ intelligẽ
tia ex ſeq̃nte diuiſione habebit̃ ibi: q̃ triplex di=
ſtinguit̃: videlicet diuiſio gñis in ſpecies: diui
ſio gñis per dr̃ias: ⁊ diuiſio ſpeciei per ſua indi
uidua: q̃ exẽplis patẽt in textu. nã ſpecies eſſen
tialiter q̃ditatiue ſubici gñi ſuo: ſilr̃ indiuidua
ſue ſpeciei: ex q̃nta pꝛicipali diuiſiõe diluceſſit:
ſed dr̃ie gñi ſuo eſſentialr̃ ſubiciunt̃ quãuis nõ
q̃ditatiue. ꝑ. Quare dicit ꝙ hec diuiſio ſpeciei
in ſua iduuidua nõ ita ꝑtinet ad ſcias ſicut alie
due? A. Quia vt poꝛfirius reffert: i ſpãliſſimis
iubet plato q̃ſcere ſapiẽtes: nec dſcẽdendũ eſſe
ad indiuidua: q̃ ꝓpter eoꝝ infinitatẽ ab arte re
iecta ſũt: nec eoꝝ põt fieri diſciplina q̃ finita ẽ ⁊
teriata: ymo artifices in ſciẽtijs raro ad ſpãliſſi
ma deſcendũt. ꝑ. Diuiſio totiꝰ in mõ eſt illa cu
ius diuiſum eſt terius ſumptꝰ ſimpliciter: ideſt
ſine addito: ſed membꝛa eiꝰ ſunt cõplexa ex ipo
met terio ſumpto cũ diuerſis deteriationibꝰ nõ
variãtibꝰ eiꝰ rõnem ſig̃cãdi. A. Deteriatio va
riãs rõnem ſig̃cãdi: dr̃ a logicis alienatio vel re
motio teri: ⁊ cõplexũ ex illo terio ⁊ tali deteria=
tione vacat̃ dictũ ſcꝫ q̃d: vbi ille terius ſeoꝛſuꝫ
acceptꝰ eſt dictũ ſimpliciter vt hõ: ſed hõ pictuſ:
vel hõ moꝛtuꝰ: ſunt dicta ſcḋm q̃d. nã hõ ſimpli
citer ſig̃cat abſolute rem ſuã: ſed hõ pictꝰ: ſig̃cat
cognotatiue rem aliã a pᷓma ſcilꝫ imaginem ſic
vel ſic lineatã: ſed deteriatio nõ variãs ſig̃catio
nem teri dr̃ modus: ⁊ cõplexũ ex terio ⁊ mõ illo
vocat̃ pars in mõ: vbi terius ille ſeoꝛſum acce=
ptus eſt totũ in mõ: vt hõ eſt totũ i mõ: hõ albꝰ:
hõ legẽs: ſunt ptes in mõ. Cognoſcit̃ aũt dteria
tio iſta vel illa ſic: ſi eñ alicuiꝰ cõplexi ex deter
minabili ⁊ deteriatiõe q̃libet pars põt vere affir
mari de toto cõplexo ⁊ ecõtra: dr̃ eſſe pars in mo
do: alioq̃n erit dictũ ſcḋm q̃d: patꝫ in pꝛemiſſis
exemplis. nã vere dicimus ꝙ hõ albus eſt hõ: ⁊
eſt albꝰ: ⁊ ecõtra hõ eſt hõ albus: ſilr̃ albũ eſt hõ
albus: ſed nõ vere dicimꝰ ꝙ hõ pictꝰ eſt hõ: neq̧
ecõtra. ꝑ. Subdit̃ autẽ ꝙ hec diuiſio nõ eſt di=

uiſio per ſe. A. Quia membꝛa aliquomodo co=
gnotant extrinſece ſupꝛa diuiſum: ſcꝫ quãtum
ad deteriationes ſuas: ſed quia termini pꝛece=
dẽtes illas determinationes ſunt ſinonimi ter=
mino diuiſo: ideo hec diuiſio poſita eſt ſpẽs di=
Diuiſio totius integralis. uiſionis per ſe. ꝑ. Diuiſio totius integralis eſt
illa cuius diuiſum eſt nomẽ totius integralis ⁊
mẽbꝛa ſunt nomina ſingularũ partium illius.
A. Hec exẽplo ibidẽ poſito ſatis declarata eſt:
vt domus alia pars eſt tectũ: alia paries ⁊ alia
fundamẽtũ. ¶ Sed diuiſio per accidẽs que eſt
ſecunda ſpecies pꝛincipalis ſub hoc genere di=
uiſio: ita diffiniebat̃ ſuperius: quod eſt illa cu=
ius diuiſum ⁊ mẽbꝛa nec ſunt eiuſdem abſolu=
tionis nec eiuſdem extrinſece cognotationis vt
iam declarauimus: nunc autẽ ſequitur eius di
Diuiſio ꝑ accidẽs triplex. uiſio in ſuas ſpecies. ꝑ. Diuiſio per accidens
eſt triplex: vna eſt diuiſio ſubiecti in accidẽtia.
A. Accipiamꝰ hec duo vocabula ſubiectum et
accidens logicaliter pꝛo vt ſunt nomina ſecun=
darum intẽtionum: vt docuit iam quinta diui
ſio pꝛincipalis. ꝑ. Hoc expꝛeſſe ſig̃at hic textus
quando ſcꝫ diuiſum eſt ſubiectũ et mẽbꝛa ſunt
eius accidẽtia pꝛedicabilia: vt animaliũ aliud
eſt ſanũ aliud egrum. A. Cum enim dicimus:
animal eſt ſanum: animal eſt egrum: notũ eſt
pꝛedicationem illam eſſe accidentalẽ tranſmu=
tabilem ⁊ per cõſequẽs pꝛedicatũ tale eſſe acci=
dẽs ſubiecti. ꝑ. Alia eſt diuiſio accidentis in
ſubiecta: vt ſanoꝛũ aliud eſt hõ: aliud bꝛutum.
A. Hec oppoſito modo ſe habet ad pꝛecedẽtem:
nam illic diuiſum erat abſolutum aut minus
cognotatiuum ⁊ mẽbꝛa erant cognotantia ex=
trinſece ſupꝛa diuiſum: hic vero diuiſum eſt co
gnotatiuum extrinſece ſuper mẽbꝛa diuidentia
que ſunt abſoluta vel minus cognotatiua. ꝑ.
Tertia eſt diuiſio accidentis in accidentia: vt
alboꝛum aliud eſt dulce aliud amarũ aliud me
Dubium. diocre. Sed videtur hic textus ſupponere opi=
nionem illam que dicit vnius pꝛopꝛij eſſe aliud
pꝛopꝛium: ⁊ accidentis accidens: ⁊ pꝛedicatio=
nem eque cognotatiuoꝛum eẽ directam: quod
ſuper quartam diuiſionem pꝛincipalem huius
Solutio. libꝛi fuit ſatis impꝛobatum. A. Non opus eſt il
lud aſſerere ſuper hunc textum: ſi dicatur ꝙ vo
catur iſta diuiſio accedẽtis alicuius ſubiecti in
alia accidentia eiuſdem ſubiecti: non autẽ i ac
cidentia pꝛioꝛis accidentis diuiſi. Ei fit ſemper
iſta diuiſio in terminis eque cognotatiuis pꝛo
eiſdem rebus ſupponere potentibus. Jam ve=
ro expeditis ſpeciebus diuiſionum adduntur
conditiones ſeu pꝛopꝛietates omnium earum:
Cõditiões bone diuiſionis. ſicut etiam in diffinitionibꝰ dicebatur. ꝑ. Cu=
iuſlibet bone diuiſionis ſimiliter tres ſunt con=
ditiões. A. Similiter intellige ſicut poſite ſunt
tres conditiones bone diffinitionis. ꝑ. Cõdi= Pꝛima cõditio.
cio pꝛima eſt quod mẽbꝛa diuidentia ſint oppo
ſita aut nõ ſinonima. A. Ratio huiꝰ hec eſt: qꝛ
ſemper diuiſio eſt vnius in plura particio: vnũ
enim in vnũ non diuiditur: omnia vero ſinoni
ma ꝓ eodem accipiunt̃ in ſcientijs: vt ſuperius
viſum eſt: mẽbꝛa ergo diuiſionis ſemper debẽt
eſſe oppoſita: id eſt nõ ſinonima: nã illa cõiun=
ctio aut expoſitiue debet accipi in textu. Unde
patet ꝙ ad bonitatem diuiſionis non requirit̃
mẽbꝛa eſſe ꝓpꝛie oppoſita cõtraria aut cõtradi
ctoꝛia: aut pꝛiuatiue: aut relatiue oppoſita: nã
illo mõ in pꝛedicamentis ſubſtãtie quãtitatis
⁊ alijs: vbi nulla eſt terminoꝛũ cõtrarietas: nul
la eſſet diuiſio generis in ſpecies q̃ inter ſe nul=
lam habent oppoſitionem pꝛedictarum. Patet
etiam ꝙ nec opus eſt mẽbꝛa eſſe oppoſita large:
compꝛehendẽdo diſparata ſub oppoſitis: qꝛ di=
ſparata nunq̄ ꝓ eodem ſupponere poſſunt: qḋ
tamen in multis auctoꝛum ꝓbatis diuiſioni=
bus accidit. Nam in pꝛimo pꝛioꝛũ Ariſtoteles
diuidit pꝛopoſitionem ſilogiſticã per maioꝛem
⁊ minoꝛẽ: diuidit etiam terminũ ſilogiſticũ per
maioꝛẽ extremitatem minoꝛem ⁊ medium: me
dium etiam diuidit ꝑ antecedẽs ⁊ cõſequens ⁊
extraneum ad extremitatem aliquã: item ſilo=
giſmũ diuidit per pꝛimã ſecũdã ⁊ tertiam figu=
ram: ⁊ tamẽ clarum eſt ꝙ eadem ꝓpoſitio ẽ ma
ioꝛ ⁊ minoꝛ in diuerſis ſilogiſmis: in quibꝰ idẽ
etiam terius eſt medium ⁊ maioꝛ ⁊ minoꝛ extre
mitas: idem inſuꝑ medium eſt cõſequẽs ante=
cedens ⁊ extraneum ad diuerſas extremitates:
idem p̃terea põt eẽ ſilogiſmus duarũ aut triũ fi
gurarũ: vt ſilogiſmus ex oppoſitis eſt in ſcḋa ſi=
mul ⁊ tertia figura: ſilogiſmus autẽ ex ſinoni=
mis ẽ ſimul oĩm triũ figurarũ. Similiter Boe=
tius libꝛo ſcḋo ſue arithmetice diuidit numerũ
per linealem ſuperficialẽ ⁊ ſolidũ: tamẽ octo eſt
numerus linealis ſuꝑficialis ⁊ ſolidus: itẽ nu
merũ ſuperficialẽ diuidit ꝑ circularem quadra
tum ⁊ alias ſpecies: et tamen viginti q̃nque ſi=
mul eſt circularis ⁊ quadratꝰ. Ad idẽ facit di
ſtinctio de cauſa per ſe ⁊ per accidens poſita in
ſecundo phiſicoꝛũ ab Ariſtotele: ⁊ tamen lapis
deoꝛſum cadẽs ſimul ẽ cauſa per ſe acquiſitio=
nis centri mundi ⁊ cauſa per accidens interitꝰ
hominis: multaq̧ alia his ſimilia occurrẽt ex=
empla in diuerſis ſciẽtijs. ꝑ. Jn grãmatica eñ
eadem dictio latina: vt lege: ſimul eſt nomẽ ⁊
verbum: idem etiam verbũ: vt legam: ſimul eſt
indicatiui modi optatiui ⁊ ſubiunctiui: tempo
ris pꝛeſentis ⁊ futuri: ſimiliter in logica (vt iam
docuit quinta diuiſio pꝛincipalis) idem pꝛedi=
cabile ſimul eſt genus ⁊ dr̃ia: genus ⁊ ꝓpꝛium:
genus ⁊ accidẽs: ſpecies ⁊ differentia: ſpecies ⁊
G

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA
GREDOS.USAL.ES

propꝛium:ſpecies ⁊ accidens reſpectu diuerſo=
rum ſubiicibilium. A. Requirit ergo et ſufficit
ad bonitatē diuiſionis ꝓ hac prima conditiōe
mēbra eſſe oppoſita largiſſime .i. ꝙ nō ſint ſino=
Secunda. conditio. nima eandēqꝫ rationē ſignificādi habētia. P.
Secunda cōditio eſt ꝙ diuiſum nō excedat mē
bꝛa diuidentia. A. Hoc eſt ꝙ de quocunqꝫ vere
affirmat diuiſum: de codē poſſit vere affirmari
diſiunctū ex mēbꝛis cōplexum: vt ſi aliquid eſt
aial: neceſſario eſt rationale vel irationale. P.
Tertia cō ditio. Tertia cōditio ꝙ nec mēbꝛa excedant diuiſum.
A. Sed de quocūqꝫ vere affirmat diſiunctū ex
mēbꝛis: de eodem affirmari poſſit diuiſum: nā
ſi aliquid eſt par vel impar neceſſario eſt nume
rus: ⁊ ſi aliqd eſt rationale vel irationale neceſ=
ſario eſt aial. P. Hanc intelligētiam predicta=
rum duarū conditionū explicat tertius ſequēs:
ſed opoꝛtet ꝙ ſit cōuertibilitas inter diuiſum et
membꝛa diſiunctim accepta. A. Sicut etiā ſu=
pꝛa declarata eſt cōuertibilitas diffinitionis et
⁊ diffiniti. Poſtremo addit vna generalis cōdi
tio cuiuſlibet bone diuiſionis: que eſt fundamē
Regula bona. tum pꝛedictarū trium conditionū. P. Ois etiā
bona diuiſio debet equalere vni ꝓpoſitioni vni
uerſali affirmatiue d̄ diſiūcto pꝛedicato: in quā
eſt reſolubilis. A. Tale pꝛedicatū diſiunctū de=
bet conſtitui ex mēbꝛis diuiſionis: ⁊ ſubiectum
illius vniuerſalis debet eſſe diuiſum illius diui
ſionis: vt hec diuiſio aialium aliud eſt rationa
le ⁊ aliud irrationale: reſoluit per iſtam vniuer
ſalem affirmatiuā cui equiualet: ſcꝫ omē ani=
mal eſt rationale vel irationale: quādo ḡ talis
pꝛopoſitio vniuerſalis affirmatiua coꝛreſpon=
dens diuiſioni eſt vera: et pōt cōuerti ſimplr in
aliā vniuerſalē affirmatiuā verā: ſine dubio illa
diuiſio fuit bona: ⁊ ſibi poterāt ꝯuenire ille tres
pꝛedicte cōditiōes: ⁊ hec ē veriſſima ⁊ facillima
ꝓbatio cuiuſlibet diuiſiōis ad vidēdū ſi ē bona.
Tandem ponit notabile documentū cōpꝛehen
dens duas diuiſiones hodierni exercitij de dif=
finitionibus ⁊ diuiſionibus. P. In diffinitio=
nibus inquit et diuiſionibꝰ auctoꝛū vocabula
abſoluta cēſeantur: a numero: ⁊ tēpoꝛe: verbaqꝫ
Alia regula. nō actū: ſed aptitudinē impoꝛtātia. A. Diffini
tiones ⁊ diuiſiones auctoꝝ ſunt ille q̄ ab oibus
autentice recipiunt: ⁊ habende ſunt tanqꝫ pꝛi
cipia ſcientiarū que dicunt poſitiones: vt pate
pꝛimo poſterioꝛū: ponit eniꝫ arithmeticus vni=
tatem indiuiſibile eē ſecundū quātitatē: in tali
bus ḡ diffinitionibus ⁊ diuiſionibꝰ auctenticis
cum verus ſenſus auctoꝛū querit: dictiones de
bēt ſic accipi ac ſi eſſent abſolute ⁊ denudate ab
omnibus pene accidētibus grāmaticalibꝰ: qui
ſunt modi ſignificādi accidentales: quoꝛū duo
pꝛecipui i hoc textu notant: ſcꝫ numerus in no

mine: ⁊ tēpus i verbo: nā nihil reffert ad verum
ſenſum ſi diffinitum aut diuiſum ponat in nu=
mero ſingulari aut plurali: debet ḡ indifferent
accipi quod Ariſtoteles dicit i ante pꝛedicamē
tis: equiuoca dicunt quoꝛū nomen ⁊c. ac ſi di
xiſſet equiuocū dicit cuius nomen ⁊c. ⁊ quod
infra dicit eoꝛū que dicūtur ⁊c. ac ſi dixiſſet di=
cibile eſt duplex: ⁊c. Valet hoc documētum ad Coroll... um.
euitandas multas pꝛolixitates gloſarū q̄ diſiū
ctiue pꝛocedunt ſepius multiplicādo verba in=
utiliter. Similiter nihil reffert ſi verbum cōne=
ctens diffinitionem diffinito: ⁊ mēbꝛa ſuo diui
ſo: ſit p̄ſentis pꝛeteriti aut futuri tēpoꝛis: cū em̄
dicit Ariſtoteles ꝙ tonitruum eſt ſonus factus
in nubibus ⁊c. non opus eſt hoc ſolū verum eē
de tonitruo quod ē in p̄ſenti tēpoꝛe: ſed de quo=
cunqꝫ ⁊ quādocunqꝫ foꝛmato: ac per inde ver=
bum illud abſolutum cenſeat a tempoꝛe deter=
minato. Hoc documentū etiā in omnibus pꝛo= Coroll... um.
poſitionibus ſcientialibꝰ tam p̄ncipijs quā cō=
cluſionibꝰ obſeruandum eſt: nam abſolutis ter
minis a numero ⁊ tēpoꝛe ipſiſqꝫ remanentibus
in naturali ſuppoſitiōe (que ampliationi equi
ualet) ꝓpoſitiones ille oſtendunt vere ⁊ neceſſa
rie infalſificabiles ⁊ perpetue veritatis. Et inde Coroll... um.
eſt ꝙ licet verba adiectiua ſcđm grāmaticos ſi=
gnificent actus egredientes a ſubſtātia: tamen
cum ponunt in diffinitionibus ⁊ pꝛopoſitioni
bus ſcientialibus ſignificāt aptitudinē .i. actū
poſſibilem: non autē opoꝛtet ꝙ ſignificent actū
pꝛeſentē. Unde cū poꝛphirius genus diffiniēs
dicat ꝙ genus ē quod pꝛedicat de pluribꝰ diffe=
rentibꝰ ſpecie in quid: pꝛedicat exponi debet .i.
aptum ē pꝛedicari: ⁊ ſic de alijs oibus. P. Vis
itaqꝫ documentū hoc ita eſſe explicandū: ꝙ in
diffinitionibus ⁊ diuiſionibꝰ auctēticis: ⁊ gene
raliter in omnibꝰ locutionibus ſcientialibꝰ ter
mini accipiantur et reputentur eſſe abſoluti et
liberi exemptiqꝫ ab accidentibus grammatica
libus: quoꝛū pꝛecipua ſunt numerus in nomi=
ne: ⁊ tēpus in verbo ſubſtātiuo: verbaqꝫ adiecti
ua non ſolū actum exiſtentē in pꝛeſenti: ſed etiā
aptitudinē actūqꝫ poſſibilem iudicent eē ſigni
ficantia. A. Ille eſt rectꝰ ſenſus documēti. M. Queſt... de ver...
Dubitant tamē multi de iſta abſolutione ver=
bi a cōſignificatione tempoꝛis: tum qꝛ ſic verbū
non differret a nomine: a quo tm̄ Ariſtoteles ip
ſum diſtinxit ſolū per hoc ꝙ cō ſignificat tēpus:
tum qꝛ ſinonima eſſent verba oim̄ tempoꝛū: vt
eſt: fuit: erit: ⁊c. tum etiam qꝛ verbum menta=
le mere naturaliter ſiḡans nō pōt mutare ſuā cō
ſignificationē tēpoꝛis. A. Jam alias pcepi te tra
dēte in hac queſtione ſibi diſſonos eſſe logicos
doctoꝛes: q̄re rē nobis gratiſſimā facies ſi ad mē Diſtinc... ad hoc.
tē ⁊ opinionē tuā q̄ſtionē ipſam reſolueris. M.

Dupliciter poteſt intelligi ꝙ verbum abſoluat
a tempoꝛe: vno modo ꝙ nullū tempus cōſigni=
ficet: ſed accipiatur pꝛeciſe vt ſincathegoꝛeuma
vnitiuū extremoꝛū in pꝛopoſitione: alio modo
ꝙ nullū tēpus determinatū cognotet: ſed oia tē
poꝛa diſiunctim: eo modo quo v̄bū ampliatiuū
ad plura tēpoꝛa extendit: ſcꝫ ad pꝛeſens: pꝛeteri
tum: futurū: et poſſibile. Et licet vterqꝫ modus
ſuſtineat: tamē ſecundus magis placet qꝛ ma=
gis ad ꝓpoſitum facit: pꝛo quo ſint tres pꝛeci=
pue cōcluſiones iſte. Pꝛima cōcluſio ꝙ nullum
Pꝛia concluſio. aliud verbū a verbo pꝛeſentis tēpoꝛis abſoluit
a tēpoꝛe: ptꝫ ex cōi vſu loquētiū qui nō admittit
pꝛopoſitiones de pꝛeterito et de futuro eē veras:
niſi termini habeāt ſiḡata coꝛreſpōdentia ꝓ tē=
poꝛe verbi: nā ex eo ꝙ aliq̄d poſſit eē vel fieri nō
opoꝛtet ꝙ iā fuerit vel aduc futurū ſit: ſignū eſt
Scđa cōcluſio. ergo ꝙ loquētes per huiuſmodi ꝓpōnes reſtri=
gant ſe ad certā dr̄iam tēpoꝛis. Scđa concluſio
ꝙ verbū pꝛeſentis tp̄is nō abſoluit a tēpoꝛe illo
in ꝓpoſitionibꝰ nō ſcientialibꝰ que ſunt locu=
tiones vulgares ⁊ familiares: ptꝫ etiā ex eodem
cōmuni vſu q̄ nō admittit iſtas ꝓpoſitiones eē
veras petrus currit: iohānes legit: fernandus
diſputat: adam peccat: antichꝛiſtus pſequitur
Tertia cōcluſio. eccleſiam chꝛiſti: ⁊ ſic de alijs: ex quo res ibidē ſi
gnificate nō ſunt ꝓ tēpoꝛe pꝛeſenti: q̄ tm̄ cōcede=
rentur verbis illis a tēpoꝛe abſolutis. Tertia cō
cluſio ꝙ verbū pꝛeſentis tempoꝛis in ꝓpōnibus
ſcientialibus tam ſpeculatiuis quā pꝛaticis ve
re abſoluit a tempoꝛe: ſic ꝙ vel nullū oino tēpus
vel nullū determinatū tēpus ſiḡat. Pꝛobat ex
cōmuni vſu ſapientū: nā ſiue res ſignificate ſint
ſiue nō ſint: euclides cōcedit iſtas: triangulus ē
figura plana tribꝰ rectis lineis terminata: dia=
meter q̄drati eſt incōmenſurabilis coſte euiſdē:
numerus par diuidit in duas medietates pꝛe=
ciſe: ſed in numero impari ſemꝑ reſtat vnitas:
numerus quadratus ꝓducitur ex ductu alicu
ius numeri linealis in ſe ipſum. Silr̄ Ariſtote
les cōcedit iſtas in phiſica: ex materia ⁊ foꝛma
fit ꝯpoſitū: natura eſt p̄ncipium motus ⁊ q̄etis:
homo generat hoiem: foꝛtuna eſt cauſa ꝑ acci=
dens effectus nō intenti: motus eſt actus entis
in potētia: tēpus eſt mēſura motus: concedit et
iſtas in moꝛali philoſophia: foꝛtis eſt impaui=
dus circa pericula moꝛtis ⁊ belli: liberalis mul
ta donat ⁊ pauca retinet: magnanimus facit o=
pera honoꝛe digna: iuſtus tribuit vnicuiqꝫ qđ
ſuum eſt: et ſic de alijs multis locutionibus in
diuerſis artibus ⁊ ſcientijs. P. Quid dicemus
Ad argumenta. ad argumēta alioꝛū. M. Scđm ex ꝯcluſione p̄=
ma apparet ſolutū. Pꝛimū autē nō bene cōclu=
dit: nā verbum nunqꝫ per caſus declinatur: nec
nomen poteſt vnire pꝛedicatū ſubiecto. Ad ter=

tium dicitur ꝙ noſtre cōcluſiones ſunt de ver=
bo vocali ⁊ ſcripto quibꝰ: quando abſoluunt a
tempoꝛe: nō coꝛreſpondet verbū mentale cogno
tans tēpus: ſꝫ vel actus ſincathegoꝛeumaticus
vnitiuus extremoꝛū: vel diſiūctum ex verbis di
uerſoꝛum tempoꝛū. Sed de his amplius alias.

¶ Dies ſeptimus de conceptibus intentioni=
bus ⁊ impoſitionibus: que ad ſabbatū et quie=
tem mentis pertinent.

Era quies homi=
nis que ſabbati noie ſignifica
tur: in opatione cōſiſtit nō in
ocio: felicitatē enim noſtram
operationē eſſe dicunt nō mo
do philoſophi verū etiam ſa=
cri theologi: talis autē quietatiua operatio nō
poteſt eſſe trāſiens ⁊ coꝛpoꝛea exterioꝛ que ſemꝑ
eſt cū motu: opoꝛtet ergo ꝙ ſit immanēs menta
lis ⁊ interioꝛ cuiuſmodi ē intellectio ⁊ volitio:
que ſecundū Ariſtotelē nō eſt motꝰ niſi metha=
phoꝛice loquēdo. Hec vero opatio aie noſtre tā
to erit ſtabilioꝛ ⁊ q̄etioꝛ: quāto ſuo obiecto ſum
me vero ⁊ ſumme bono fiet pꝛoximioꝛ: quod erit
in paradiſi beatitudine: dicit eni Auguſtinus
ꝙ tunc nō erunt volubiles cogitationes noſtre
ab alijs in alia euntes ⁊ redeuntes: ſed vnico ſi
mul ꝯſpectu videbimus oēm ſcientiam noſtrā:
quare ibi erit oimoda requies i vnico actu bea
tifico de qua apl'us Hebe. 4. dicit ꝙ relinquit
ſabatiſmus populo dei: q̄ enim ingreſſus eſt in
req̄uiem dei etiam ipſe req̄euit ab operibꝰ ſuis
ſicut ⁊ a ſuis deꝰ: q̄ die ſeptima req̄euit ab omī
opere ſuo. Nā ⁊ ſaturnus cui dies ſabbati attri
buitur: ſcđm ptholemeū ad quietē ⁊ ſtabilita=
tē rerū facere dr̄: ꝓpter qđ redēptoꝛ oim̄ chꝛiſtus
iheſus in mūdi recreatione die tali in ſepulcro
quieuiſſe deſcribit ſignificās aiarum in chꝛiſto
doꝛmientiuꝫ requiē: q̄ in ſeptima mundi etate
perficit: vnde ſatis cōſonū videbit filij chariſſi= Applicatio diei ſeptimi.
mi ꝙ ſeptima hac die: dimiſſa exterioꝛe cōmo=
tione ad requiem mētis vos cōuertatis contē=
plantes aie conceptus ⁊ notiones: de q̄bus due
vltime noſtre introductionis logice diuiſiones
nona ⁊ decima finē opis ⁊ req̄em nobis pꝛeſtite
rūt. A. Ille due ſicut ceteris ſunt notabilioꝛes:
ſic ⁊ difficilioꝛes apparēt: q̄re ſapiētiā tuā nō lō
ge diſtātē habeamus opꝰ eſt. M. Ut voletis vo
bis adero ꝓpe ſemꝑ. P. Nona diuiſio ſic icipi= Textꝰ noue diuiſionis pꝛincipalis.
tur. Terminoꝛum oim̄ ſupꝛadictoꝛum triplex ē
differētia. Nā aliꝰ talium ē terius mētalis: aliꝰ
vocalis: ⁊ aliꝰ ſcriptꝰ. A. Superiꝰ die tertio ac
cepiſti ꝙ iſte due vltie diuiſiones ſuꝑ alias octo
pꝛioꝛes redeūt: nā ſubdiuidūt q̄ſlibet earū q̄tū

ad oia mēbra ſua: ideo notāter dicit hic textus
terminoꝝ oim ſupradictoꝝ.i. ſincathegoreu=
maticoꝝ cathegoreumaticoꝝ: tam abſolutoꝝ
quā cognotatiuoꝝ: ſubiectoꝝ: predicatoꝝ: pre
dicabilium: predicamentoꝝ: diffinitionū τ di
uiſionū: triplex eſt differētia id eſt triplices ter=
mini repperiunẗ: nā alius talium eſt terius mē
talis ſincathegoreumaticus: cathegoreumati=
cus: abſolutus: τc̄. alius vocalis: τ alius ſcript²
reppetendo in quolibet mēbro oēs predictas va
rietates. P. Mēbroꝝ p̄mū diffinitione τ inter=
Terinus mentalis. pretatiōe declaraẗ. Diffinitio ē hec: terius mēta
lis eſt conceptus mentis naturaliter ſig̃ans. A.
Ymaginare frater mi aiam noſtrā velut ſpecu=
lum quoddā ſplēdidū et purū in quo rerū oim
cognitarū imagines formātur clariſſime: ſicut
ergo imago in ſpeculo corporeo rē cuius ē ima
go ſuapte natura τ nō aliūde ſig̃at: ſic mētis no
ſtre cōceptus eſt rei exterioris imago ipſam na
turaliter ſignificās qui terius mentalis diciẗ: τ
ſi ſit cathegoreumaticus ſignificat naturaliter
aliquid: ſi vero ſincathegoreumaticus ſig̃at na
turaliter aliq̃liter. P. Interpretatio multiplex
ſubdiẗ ibi: qui etiā intentio: cōceptio: notio: no
ticia: verbū cordis: ſpecies itelligibilis: ſimplex
intelligētia: actus intelligēdi: vitalis imutatio:
naturalis ſil'itudo rei in mente: multipliciterq̃
noiari poteſt. A. Nec tamē oia illa vocabula ſi
nonime rem eandē ſig̃ant: ſed varijs modis co
gnotant: nā intētio diciẗ: q² intus i aio tenetur:
noticia vero notio actus intelligendi τ vitalis
immutatio cognotāt ꝙ ꝑ illam formā aia ſe ha
bet ad rē inſpiciendo illā qđ alias facere nō poſ
ſet: ſed cōceptus cōceptio verbū ſpecies intelligi
bilis τ naturalis ſil'itudo rei in mēte: denotant
ꝙ per illam formā res ſe habet ad aiam ſe repre
ſentādo qđ aliter nō poſſet fieri: ſimplex aūt in=
telligētia dicta eſt ꝓpter incomplexionē: que ab
Ariſtotele indiuiſibilis intelligētia noiatur: q²
nō eſt oratio affirmatiua aut negatiua q̃ cōpo
ſitio τ diuiſio vocanẗ. P. Alia duo mēbra ſin=
Terius vocalis τ ſcriptus. gulis diffinitiob² explicanẗ. Terius inq̃t voca
lis eſt vox ſignificatiua ad placitū. Terius ve=
ro ſcriptus eſt ſcriptura etiā ad placitum ſig̃ati
ua. A. Suple in his diffinitionibus incōplexa:
nam terminus vocalis nō eſt quelibet vox: ſed
incōplexa: ſil'r de terio ſcripto τ terio mentali eſt
dicendū. Dicūtur aūt voces τ ſcripture ad pla=
citū ſig̃atiue: q² non ex natura ſua ſig̃ant res: ſ;
per volūtariam impoſitionē τ applicationē ab
auctorib² factā: vt ſupra die quarta in queſtio
Correlarium. ne de modis ſig̃andi viſum eſt. P. Nunc clare
patet correlariū ſequens: vnde manifeſtū eſt ꝙ
ſicut teri mētales dicunẗ intētiones ſic teri voca
les τ ſcripti dicendi ſunt impoſitiones: q² ad ſi=
gnicādū ſunt impoſiti ad placitum auctorum:
non ſic autē mentales ſed ſuapte natura ſigni=
ficāt. A. Vidiſti ſuperius in allegata queſtiōe
quid eſt terim imponi ad ſignificandū: et quid
facit imponēs illum: q² nō cauſat aliquid in il=
lo termino ſed in diſcipulo cui impoſitoris volū
tas innoteſcit. Ex hoc autē correlario declarari
poſſunt ad verū ſenſum multe locutiones logi (Vox … exponi)
corū de iſtis intentionib² τ impoſitionibus: nā
ſi dicāt iſtā vocem hō eē terim p̄me intētiōis τ il
lā vocē ſpēs ſcđe intētiōis: ſenſus ē ꝙ talis vox ē
ſubordinata ꝯceptui q̃ ē pria vel ſcđa intētio de
q̃bus infra. S; ſi eādē vocē dicerēt eē prime aut
ſcđe impoſitionis: ſenſus eſt intrāſitiuus ꝙ illa
vox eſt prima aut ſcđa impoſitio: ſimiliter dice=
mus de ſcriptura. Et ratio eſt q² intētio animi
eſt res diſticta a voce et ſcriptura: ſed impoſitio
paſſiua nihil aliud eſt quā vox aut ſcriptura i=
poſita: vnde attribuendo intētionē voci aut ſcri
pture habet veritatē conſtructio tranſitiua: ſed
attribuendo eiſdem impoſitionē falſa eſt locu=
tio tranſitiua niſi exponaẗ per intrāſitiuā. P.
Sic docebamur in predicta illa queſtione de re
cto ſenſu iſtarum locutionū grāmaticaliū: ꝙ il
la vox homo ē noiatiui caſus tertie declaratio=
nis ſimplicis figure: τc̄. A. Eodem modo ſi de=
mōſtrato cōceptu mentis q̃ eſt ſimilitudo hois:
dicerent logici ꝙ eſt terius mentalis prime intē
tionis: deberet exponi intrāſitiue q² eſt ipſamet
prima intētio: ſed ſi illū vocarent terim menta=
lem prime impoſitionis (qđ raro fit) verus eſſet
ſenſus trāſitiuus q² deſeruit voci aut ſcripture
que eſt prima impoſitio. Sed his dimiſſis au=
ctor ad predicte diuiſionis none maiorē decla=
tionē duas ponit alias diuiſiones de ſig̃are et ſi
gnificato. P. Diuiſio prima eſt hec. Propterea (Duplr ſigare.)
ſciēdū eſt ꝙ duplr cōtingit vnam rē ſig̃are aliā
primo naturalr ſcđo ad placitū. A. De ſignis τ
ſig̃ationibus multa preclara docuit nos perco
lendus magiſter in ſcđa die huius hebdoma=
dis: vbi tandē fecit diſtinctionem de ſignificare
principaliter τ inſtrumētaliter: cui diuiſiōi hec
noſtra diuiſio ē implicata: nā quodlibet mēbrū
huius cōprehendit totam illā: ſignificare enim
naturaliter contingit principaliter τ inſtrumē=
taliter: pt; de lapide τ de eius cōceptu: ſimiliter
homo loquēs ſignificat ad placitū p̄ncipaliter:
ſed vox eius inſtrumentaliter. P. Significare
naturaliter eſt ſuapte natura τ ex ſua primaria (Natur… ſigare.)
inſtitutione aliquid repreſentare aie vel intel=
lectui. A. Hec diffinitio ſatis declarata eſt ſu=
pra cum de ſignis naturalibus ageretur: nā oē
ſignū naturale ex principio ſue generatiōis h;
ꝙ ſig̃et τ nō ex applicatiōe ei² poſt ſuā genera=
tionē: patet de veſtigio: patet de fumo cinere: et

alijs multis: non ſic ſe habent ſigna artificialia
que longe poſtq̃ generata ſunt: imponunẗ ad
Ad placitū ſig̃are. ſignificandū. P. De his aūt eſt ſequens diffini
tio. Significare vero ad placitum eſt quando
ex libera τ voluntaria impoſitione poſt rei pro
ductionē aliq̃d repreſentat. A. Talia ſigna ſūt
verillū: tuba: cāpana: τc̄. Ex hac q̃ diuiſiōe de=
clarata eſt differētia terioꝝ mētaliū ad vocales
τ ſcriptos: nā illi naturaliter ſignificāt q² ex ſua
natiua cōditiōe ſeu ꝓductione: iſti aūt ſig̃ant
ad placitū auctoꝝ q̃ impoſuerūt eos poſt ſuam
productionē in eē nature. S; vt clarius oſtēda
tur q̃uo illi naturaliter τ iſti ad placitū ſignifi=
Naturalr dupliciter cāt: vtrūq̃ mēbrū ſubdiuidiẗ. P. Naturaliter
ſig̃are diuidiẗ per naturaliter cōiter τ naturali
ter ꝓprie. A. Intellige cōiter τ ꝓprie accipien=
do illud verbū naturaliter ſig̃are: poteſt eni di=
ci aliqua res ſignificare aliā naturaliter loquē
do cōiter τ large: pōt etiā dici hoc idē ꝓprie τ ſtri
Naturaliter cōiter. cte loquēdo de naturaliter ſig̃are. P. Natura=
liter cōiter ſig̃at qđ nō eſt rei ſig̃ate noticia: ſed
ducit ſuapte natura in ei² formalē noticiā: q̃uo
veſtigiū ſig̃at animal: et fumus ignē: τ gemit²
infirmi dolorē. A. Ex cōuenientia aut naturali
cōnexione aliquaꝝ rerū habet intellect² huma
nus ꝙ poſſit ex noticia vnius rei elicere et ab=
ſtrahere noticiā alteri²: nā p̄ter illū modū quo
Quot modis vna noticia cauſat aliam. vna noticia cōplexa generaẗ ex alia cōplexa. ſ.
argumētatione: qua ex principijs innoteſcit cō
cluſio: ſunt plures alij modi q̃bus vna noticia
incōplexa q̃ eſt cōceptus cauſaẗ ex alia incōple
xa. Primo obiectiue: nā itellect² format noticiā
noticie ſicut alterius cuiuſcūq̃ obiecti. Secun
do p̄ſuppoſitiue: τ ſic ex ſenſatiōe exteriore cau=
ſatur fantaſma: et ex fantaſmate intellectio: q²
vna p̄ſupponit aliā ordine naturali. Tertio eli
citiue ſicut ouis ex noticia figure lupi exterio=
ris elicit noticiam inimicitie interioris: τ gene
raliter oē aial per extimatiuā habet elicere intē
tiōes nō ſenſatas ex itētionib² ſenſatis. Quar=
to abſtractiue q̃uo intellectus ex noticia ꝯcreta
duarū rerū cōiūctarū abſtrahit τ ſeparat duas
noticias ꝓprias illarū: ſicut de ſubſtātia τ acci
dente: τ de diuerſis accidētib² ſimul exiſtētib²
in eodē ſubiecto: vt pt; ſcđo phiſicoꝝ: ſil'r ex ꝓ=
prijs noticijs diuerſarū rerū aliquomodo con=
uenientiū abſtrahit vnā noticiā cōem eis oibus
pt; p̄mo de aia. Quito cōcomittanter: nā ſi due
res vel ſemꝑ vel frequēter ſeſe cōcomittanẗ aut
nāliẗ aut alio mō: itellect² habita noticia vnius
caꝝ ſtatim venit ad noticiā alterius: vñ dr̄ p̄mo
de aia ꝙ accidētia magnā partem cōferūt ad co
gnoſcendū ſubſtātiā: ſil'r conceptus vocis ducit
ad conceptū rei ſig̃ate. Sexto per ſimilitudinē:
nā vno ſimiliū cognito ſtatim intellectus venit
in noticiā alterius: ſicut ex niue in farinā. Se=
ptimo per ꝯtrarietatē ſicut ex frigore innoteſcit
calor: vltimo ex noticijs icōplexis ſine argumē
tatione formaẗ noticia cōplexa propoſitionis:
vt patet de primis principijs ex primo τ ſcđo po
ſterioꝝ. P. Exempla noſtri textus videnẗ per=
tinere ad q̃ntum modū de cōcomitātia: vel ad
ſextum de ſil'itudine. A. Gemit² infirmi repre=
ſentat dolorē ꝑ cōcomitiā: ſimiliter fumus ignē:
ſed veſtigium ſig̃at aial per ſimilitudinem ali=
qualē: τ ad hunc modū pertinet qđ diciẗ ꝙ ois
effectus naturaliter ſig̃at ſuam cauſam: ſc; effi
cientē: nā oīe agens ꝓducit ſibi ſil'e vel in ſpe=
cie vel in genere vel in aliqua analogia: et hoc
modo dicūt theologi ꝙ ois creatura dei aliquo
modo repreſēdat deū ſaltē ſicut veſtigium: iu=
xta dictū apoſtoli ꝙ inuiſibilia dei ꝑ ea que fa=
cta ſunt intellecta cōſpiciunẗ. Qđ vero dr̄ ꝙ ois
res naturaliter ſe ipſam ſig̃at: ad primū modū
pertinet: q̃ longe differēs eſt ab alijs ꝑ hoc ꝙ ille
pertinet ad p̄mariā noticie acq̃ſitionē τ produ=
ctionē: alij aūt magis faciunt ad noticie habite
rememorationē. P. Hoc nimirū diſtinguit lr̄a
ſequēs: ducere inquit in alterius rei noticiam
eſt vel de nouo ipſam in aia cauſare: vel iā exi=
ſtentē recolere. A. Ois itaq̃ res huius mundi
ex natura ſua apta eſt cauſare in potētia perce=
ptiua ſuā ſil'itudinē ꝑ quā cognoſcaẗ. Et talis
noticia imediate cauſata a re cuius ē noticia ē (Noticia intuitiua τ abſtractiua.)
oim ꝑfectiſſima q̃ dr̄ intuitiua τ clara: ſ; cauſaẗ
q̃ñ rei noticia mediāte alia noticia alteri² rei ꝑ
aliquē modoꝝ ſupradictoꝝ: diciẗ noticia ab=
ſtractiua que ē minus perfecta: τ talem habere
poſſumus naturaliter đ deo τ de angelis ex mo
tibus celoꝝ τ alioꝝ corporum inferioꝝ: nō au
tem noticiam intuitiuā. P. Concedis ergo ꝙ
vna res poteſt cauſare de nouo noticiā alterius
rei: ꝙ tamē non erit per primū modū cauſandi
ſed vel elicitiue vl' abſtractiue vel ex ſil'itudine.
A. Semper cum vna res cauſat alterius noti=
ciam diciẗ eſſe obiectiue: nā in ea quodāmodo
alia apparet et obiciẗ intellectui: poſſunt enim
illi tres modi ad p̄mū reduci. P. Colligamus
ergo ex predictis ꝙ oīs res cauſans vel reme
morans aliquā noticiā in aia dicitur naturali
ter ſignificare aliq̃d aie: q² ducit in noticiā ei²:
τ hoc eſt cōmuniter τ large loqui de ſignificare
naturaliter. Sequiẗ aliud membrū. Naturali
ter proprie illud ſolūmodo ſignificat quod eſt (Naturaliter ꝓprie.)
rei ipſius diſtincta et propria ſimilitudo repre=
ſentatiua: vt conceptus mentis: et imago ſpe=
culi. A. Hoc eſt proprijſſime accipere vocabu=
lum ſic ꝙ ſignificare naturaliter dicatur quod
eſt ipſa rei noticia exiſtens in anima: que eſt ſi=
militudo rei expreſſa in anima: ſicut exterius

ymago hoīs in ſpeculo puro: dicit̄ eius propria
ſilitudo ex ſua natura hoīem repreſentans: ſed
de iſta materia audiamus p̄ceptorē quedā no=
tanda exponētē. M. Duo ſunt hic p̄cipue inq=
renda. Primū ē de neceſſitate ponēdi huiuſmo
di ſilitudinē rei in anima ad hoc ꝙ intelligat.
Scđm eſt de natura ⁊ cōditiōibꝰ talis forme in
aīa exiſtentis. A. De p̄io nunq̄ꝫ dubitarūt niſi
illi q̄ oīa volunt ſaluare cū paucitate rerū: ideo
querūt vnde pōt cōſtare tales formas eē in aīa:
⁊ ſi poſſet bene defendi ꝙ aīa per ſuā eſſentiā co
gnoſcat obiectū p̄ſentatū ſibi a quo ip̄a nihil re
cipiat. Circa ſcđm merito dubitari pōt an ſicut
albedo ex natura ſua eſt talis forma ⁊ nō poteſt
aliter ſe habere q̄n ſit albedo: ita ſilitudo illa ex
natura ſua ſit cōceptus ⁊ noticia rei: ſic ꝙ nūq̄ꝫ
aliter ſe poſſit habere q̄n ſit noticia ⁊ cōceptus.
Et dato ꝙ nō ſe habeat ſicut albedo: eſt dubiū ꝑ
q̄d ḡ habet ꝙ ſit noticia ⁊ cōceptus? M. Ad elu
cidationē primi eſt ſupponendū ꝙ (cum imouē
tibus ⁊ motis non ſit ꝓceſſus in infinitū: ſed ſit
ſtatus in vno mouēte immobili) intellectꝰ diui
nus differt ab intellectu creato ꝑ hoc ꝙ ille ē in
ſuppremo gradu intellectualis nature ſicut pri
mū mouens imobile inter mouētia: vnde opor
tet ꝙ ille intellectus ſit actus purus intelligens
per ſuā eſſentiam ⁊ nō recipiens cognitionē ab
aliquo alio: q2 niſi ſic nō eſſet p̄ncipium in na=
tura intellectuali. Ideo ille intellectꝰ eſt ſua no
ticia vel cōceptus: nec indiget ꝑfici ab alio effe=
ctiue aut formaliter: ſed alij intellectꝰ creati ſi=
cut indigent moueri ⁊ ꝑfici ab alio effectiue: ita
⁊ formaliter: ⁊ hoc eſt verū tam i angelis ſuppre
mis q̄ꝫ medijs ⁊ infimis: etiā deſcēdendo ad in=
tellectū humanū q̄ infimus eſt in natura intel
lectuali: ſicut materia i ordine eſſentiali ſubſtā
tiarū: vnde quidā ſapiēs dixiſſe repperit̄ ꝙ aīa
noſtra eſt in horizante eternitatis ideſt infimū
locū tenēs inter naturas ſpūales eternas: ſicut
horizon eſt infima linea⁊ hemiſperij: quare ſe=
quit̄ ꝙ intellectꝰ angeli erit ſicut motū mouēs:
ſꝫ intellectꝰ hoīs ſicut motū nō mouēs: q2 ange
lus: lꝫ nō ſit actus purus ſed recipiat ꝑfectionē
intelligibilē a deo: tamē fuit creatus in actu ha
bens noticias rerū a deo ſibi inditas: ſed intelle
ctus hoīs fuit creatus in pura potētia ad intel=
ligendū ſicut tabula raſa in qua nihil depictū
eſt: ideo Ariſtoteles in ſcđo de aīa probat ꝙ ſen
ſus eſt potētia paſſiua: ⁊ hoc idē ꝓbat libro ter=
tio de intellectu. Hoc itaq̄ꝫ ſuppoſito ponuntur
due cōcluſiones ad primū dubiū: p̄ma eſt de ob
iecto intellectꝰ talis: ꝙ nulla res cognoſcibilis
ab intellectu creato ē ſua formalis noticia qua
cognoſcit̄ ab eo: hoc eſt nihil cognoſcit̄ imedia
te per ſuam eſſentiā: ſed per noticiā que realiter

Duo du=bia de cōceptibus. — *Ad primū dubium.* — *Notabile methaphiſicum.* — *P̄ria concluſio.*

differt ab ipſo cognito: ꝓbat̄ q2 ſilis eſt modus
cognoſcēdi oīa obiecta q̄ꝫtū ad hoc: ſed clarum
eſt ꝙ lapis vel alia res extra aīam nō eſt forma
lis noticia ſui ipſius: dicit̄ eni in tertio de aīa la
pis nō eſt in aīa: ſed ſilitudo eius: ḡ ita in quo=
libet obiecto cognoſcibili. Ex quo ſequit̄ ꝙ etiā
in ipſis cōceptibꝰ ⁊ noticijs aīe ſit neceſſariū for
mare alias noticias ad cognoſcendū p̄mas no=
ticias: ⁊ illas noticias noticiarū vocāt noticias
reflexas. Scđa cōcluſio eſt de intellectu: ꝙ nullꝰ
intellectus creatus eſt formalis noticia qua ip̄e
aliq̄d cognoſcit: hoc eſt ꝙ nullus talis per ſuam
eſſentiā eſt cognoſcens: ꝓbat̄ q2 nullus eorū eſt
actus purus: ḡ indiget ꝑfici formaliter per noti
cias rerū ſibi inherētes. Ex quo ſequit̄ ꝙ intel=
lectus diuinus q̄ eſt purus actꝰ ꝑ ſuam eſſentiā
eſt cognoſcēs: ⁊ ſicut dicit Ariſtoteles duodeci=
mo methaphiſices: in deo idē penitus eſt intelli
gens intelligere ⁊ quod intelligitur: vnde nul=
lus actus reflexus eſt concedēdus in intellectu
dei in quo idem eſt ſui ipſius noticia. Has du=
as cōcluſiones petrus aliacenſis ſuper tertio de
aīa vnica iſta cōprehēdit: oīs inquit cognitio
affectio: aut volitio nr̄a: ſiue eiꝰ obiectū ſit ip̄m
met cognoſcens: ſiue aliq̄d ab eo diſtinctū: aut
in eo exn̄s: aut extra ipſum: ei p̄ns vel abſens:
eſt ab ipſo cognoſcente: ⁊ ab ipſo obiecto reali=
ter diſtincta. Ex qua infert tale correlariū: ꝙ
nulla cognitio: aut volitio nr̄a eſt ſui ipſius co
gnitio: aut volitio diſtincta: licꝫ forte poſſit eſſe
cōfuſa: qđ dicit vt oppinor ꝓpter cōceptum trā
ſcendentē vt ens. A. Clara eſt mō rn̄ſio ad obie
cta ⁊ q̄ſita per alios: nā dicemus ꝙ ex iperfectio
ne intellectus humani ſatis ꝓbabiliter cōſtat
nobis eſſe ponendas hmōi forās in aīa q̄bꝰ per
ficiat̄: vt ſit actu cognocēs: ab obiecto: vt ꝓbat
Ariſtoteles tertio de aīa: vn̄ nō multū ꝓbabilit̄
deffendi poſſet: ꝙ aīa ꝑ ſuā eſſētiā cognoſcat ob
iectū etiā ſi nihil ab eo recipiat. M. Qui oppo
ſitā ſuſtinēt oppinionē dicūt p̄mo: ꝙ ex q̄ nr̄a
deteriatio nō ꝓbatur euidēter: poſſet ſuſtineri
ꝓbabiliter: ꝙ aīa nr̄a cognoſcat ſe ipſam vel ali
quā aliā rem puta deū vel angelū nullo alio po
ſito preter potentiā ⁊ obiectū: tū q̄a aīa per ſuā
eſſentiā eſt intellectiua: tū q2 intelligere eſt mo
ueri intētionaliter: ſed deffendit̄ ꝓbabiliter ꝙ
motus corporalis nō differt a mobili vel a ſpa=
tio: ergo etiā pōt idē deffendi de iſto motu inten
tionali. Dicūt ſcđo ꝙ noticia ſcđꝫ iſtā viā aliq̄n
eſt ipſa potētia aliq̄n obiectū. nā ſi obiectū ſit ꝑ=
fectiꝰ potētia ⁊ cognoſcat̄ clare: illud eſſet cogni
tio: ſꝫ non oportet ſi enigmatice: ſi vero obiectū
ſit minus vel eque ꝑfectum potētie: tunc (cū po
tētia illud cōtineat eminēter ſeu ꝑfectionaliter)
ipſa potētia erit cognitio vel notitia. Ex his di=

Correlarium. — *Scđa cōcluſio.* — *Correlarium.* — *Blaſ…nio.*

cūt tertio ꝙ intellectꝰ nr̄ ſcđm iſtā oppinionem
per ſuā eſſentiam nō pōt clare cognoſcere deum
aut angelū: poterit tn̄ per ſuā eſſentiā cognoſce
re ſe ipſum ⁊ q̄dlibet ſue ſpeciei ⁊ q̄dlibet citra
ſuā ſpeciē. Sed his nō obſtātibꝰ ꝓbabilior eſt
nr̄a opinio dicens ꝙ intellectꝰ creatꝰ q̄cq̄d co=
gnoſcit: per notitiā diſtinctā a ſe ⁊ ab obiecto il
lud cognoſcit. A. Ita apparet oibꝰ doctis cōit̄.
M. Hac itaq̄ꝫ opinione ſuppoſita ꝓ ſcđo pun=
cto notent̄ ſeq̄ntes ꝓpōnes: p̄ma eſt: ꝙ licet oīs
notitia ſe ipſa ſit ſilis obiecto ab ea diſtincto et
per eā cognito: tn̄ nulla talis q̄litas eſt intrinſe
ce ⁊ eſſentialiter notitia: ſed per habitudinē eiꝰ
ad aliq̄d aliud: p̄ma pars ꝓbat̄ q̄a niſi ſic: ipſa
nō repn̄taret directe et immediate obiectū: ſed
magis illud per q̄d ip̄a eſſet ſilis obiecto: q̄d eſt
manifeſte fl̄m: nō eīn ſig̃caret rem naturaliter:
ꝓpter vt oēs concedunt: hoc etiā ꝓbatū eſt ſu
pra in q̄ſtione d modis ſig̃cādi. Unde ſummit̄
efficaciſſimū argumētū: ꝙ reſpectus nō ſunt di
ſtinguēdi a rebꝰ abſolutis: q̄a qua rōne inter
cōceptū ⁊ rem cuiꝰ eſt: nō ponit̄ aliqua media
ſilitudo: ſic nec inter quecunq̄ꝫ duo alia entia: ⁊
ſicut nō eſt ponēda ſilitudo diſtincta: eadē rōe
nec aliq̄s aliꝰ reſpectus: nō eīn loq̄bat̄ Ariſto=
teles de reſpectu q̄n dixit tertio de aīa: ꝙ ſilitu=
lapidis eſt in aīa: ſed de his alias. Scđa pars
ꝓbatur: q̄a illud q̄d eſt intrīſece ⁊ eſſentialiter
tale nō eſt poſſibile ipſum eſſe in mūdo q̄n ſit ta
le: patet de hoīe q̄ eſſentialiter eſt rōnalis: patet
de albedine calore ⁊ alijs talibus: ſed oīs talis
qualitas poſſet in eſſe cōſeruari q̄n nō eſſet noti
tia vel cōceptꝰ: patet ſi ſepararet̄ a ſubiecto mi=
raculoſe: vel poneret̄ in ſubiecto inaīato nō vi=
taliter ꝑceptiuo: tūc eīn nulla potentia cogno=
ſceret rem ꝑ tale accidens: ḡ illud nō eſſet cogni
tio: cōceptꝰ: vel notitia alicuiꝰ rei. Tertia pars
ſeq̄tur ex predicta ſcđa: habet eīn illa q̄litas ꝙ
ſit noticia vel cōceptus per hoc ꝙ aliquo mō ſe
habet ad potentiā cognitiuā. Pro cuiꝰ euiden
tia ſit hec ſcđa ꝓpō: ꝙ hmōi qualitas vel ſilitu
do rei per hoc ſolū eſt notitia ⁊ cōceptus eiꝰ q̄d
eſt ab intellectu effectiue: ⁊ recepitur in eo infor
matiue: ⁊ neutrū hor̄ ſine altero ſufficit: prima
pars ꝓbatur q̄a cū hoc nō cōueniat illi per de=
nominationē intrinſecā: ſed per habitudinē ex
trinſecā ad intellectū: nō pōt melior dari habi=
tudo quā iſta duplex: ſcilicꝫ cauſalis ⁊ effectua
lis: ideſt ꝙ illa q̄litas ſit cauſa formalis in for=
mās intellectū: ⁊ ꝙ ſit effectus ab intellectu pro
ductus effectiue: licet intellectꝰ nō ſit cauſa to=
talis: ſed partialis eiꝰ cū obiecto exteriore. Pro
batur tn̄ ſingullatim de qualibet illarū cōditio
num: ꝙ eīn req̄rat̄ habitudo effectualis illius
forme ad intellectū: patet: tū q2 ꝓpter deffectum

Ad ſcđm dubium. Prima cōcluſio. — *Correlarium.* — *Secūda cōcluſio.*

huiꝰ habitudinis dicimꝰ ꝙ lapis vel aliud ob
iectū intellectui p̄n̄tatū nō eſt notitia de ſe ipſo
ita bn̄ ſicut qualitas illa ꝓducta ab ipſo intelle
ctu: tū etiā q̄a cū intelligere ſit ꝑfectionis: iſta
perfectio magis attribuenda eſt intellectui nr̄o
ſcđm rōnem efficiētis: quā ſcđm rōnem ſubiecti
vel patiētis: cū ceteris paribus nobiliꝰ ſit agere
quā pati: ⁊ efficere quā informari: ſed vt ꝓba=
bitur ſtatim intelligere cōuenit intellectui ſcđꝫ
rōnem ſubiecti patientis: ⁊ informabilis: ḡ re=
quiritur iſta habitudo. Qđ autē req̄rat̄ habi=
tudo cauſalis formalis: ideſt ꝙ talis q̄litas in=
formet intellectū: probat̄: tū q̄a ꝓpter huiꝰ deffe
ctum nō dicimus ꝙ accidēs exn̄s in aere vel ali
quo alio ſubiecto exteriore ſit notitia vel cōce=
ptus: tū etiā q̄a nihil denoīatur formaliter tale
niſi per hoc ꝙ recipit in ſe ꝑfectionē illā qua de
nominat̄: vt qđ eſt albū habet in ſe albedinē: ḡ
intellectus formaliter intelligens habet in ſe in
tellectionem informātē ip̄m. Hec inſup tota pri
ma pars eſt de mēte Ariſtotelis expreſſe q̄ tertio:
de aīa ꝓbat intellectū nr̄m eſſe agentē ⁊ patiē=
tem ſimul. Scđa pars ꝓbat̄ ſigillatim: ꝙ enim
nō ſufficiat ſola p̄ma habitudo: ſcilicet effectua
lis probat̄: tū q̄a ſtat illā q̄litatē fieri ab aliq̄ et
nō eſſe notitiā illi aut alteri: patet ſi deus ſolus
cauſaret illā ſine ſubiecto: vel pōeret illā in ſub
iecto iaīato: ſi ḡ ex cauſalitate p̄me cauſe p̄ciſe
nō hēt illa forma ꝙ ſit notitia vel ꝯceptꝰ: multo
minꝰ nec ex cauſalitate effectiua alteriꝰ cauſe
ſcđe: quia cauſalitas dei multo magis pōt dare
talē denoīationē quā alia quecūq̄ꝫ cauſalitas:
tum etiā q2 obiectū cauſat effectiue partialiter
illā formā ſicut intellectꝰ: ſed tn̄ ab eo preciſe nō
habet ꝙ ſit noticia: vt de ſe ꝯſtat: ergo nec ꝑ hoc
ſolum ꝙ eſt ab intellectu effectiue: verū tn̄ eſt ꝙ
nō eſt poſſibile naluraliter illā qualitatē effici
ab intellectu q̄n recipiat̄ in eo: cuꝫ nō agat niſi
actiōe imanēte: ſed ſimpliciter poſſibile eſt vnū
ſeparari ab alio: in quo caſu vera eſſet hec ſecū
da pars nr̄e ꝓpoſitionis. Qđ aūt non ſufficiat
ſcđa habitudo: ſcꝫ formalis: ꝓbatur: tū q2 nullū
accidens cōicat ſuo ſubiecto ꝑ informationem
preciſe qđ ipſum nō habet de ſe eſſentialr̄ ⁊ intri
ſece: ſed illa qualitas de ſe non habet intrinſece
ꝙ ſit noticia: vt dixit p̄ma ꝓpō: ergo ꝑ ſolam in=
formationē nō hꝫ ꝙ ſit noticia: tum etiā q2 ſi tale
accidēs informaret ſubiectū nō viuēs: nō eēt no
tia vel cōceptus: ḡ idem qđ prius: relinquit̄ er=
go tota hec propoſitio ſcđa vera: ſcꝫ ꝙ ad hoc ꝙ
qualitas illa q̄ eſt ſilitudo rei in aīa ſit noticia
eius req̄ritur ⁊ ſufficit ꝙ ſit ab intellectu cauſa=
liter effectiue ⁊ ſit in eo formalr̄ intrīſece. Sic au
tem ſe habere ad intellectū eſt vitaliter imutare
illum vel eſſe vitalē imutationē. Tertia ꝓpoſi=

Tertia cōcluſio.

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA
GREDOS.USAL.ES

tio ſequitur ex ſcđa talis: ꝙ intellectu humano
nihil ꝓducēte deꝰ ſe ſolo nō pōt in eo cauſare no
ticiã vel ꝯceptũ: lꝫ q̄cq̄d ipſe agit cũ cauſa ſcđa
poſſit agere ſe ſolo. Hec ſecũda pars ſupponiť
q꞉ ab oibꝰ cōceditur loquēdo de cauſalitate ef=
fectiua: ſed ꝓbatur pⁱma pars ex ꝯcluſione ſcđa:
q̄a in caſu illo qualitas talis nō eſſet ab intelle
ctu effectiue: ḡ nō eēt ei noticia licet eſſet vera ſi=
militudo rei in aīa. A. Hoc ꝓpter appellationē
formalē predicati dictũ eſt: quare cōcedemus ꝙ
licet deꝰ ſe ſolo nō poſſit cauſare noticiã in aīa:
tamē oēm noticiã in aīa ſe ſolo deꝰ pōt cauſare.
M. Verũ eſt: ſunt tñ quidã qui indifferenter il
las duas cōcederent tenētes oppoſitũ huiꝰ pⁱme
partis tertie ꝓpōnis. Nos vero ad minꝰ de co=
muni curſu nature eã ꝓpōnem verã cenſemus:
licet miraculoſe alia opinio vera appareat de
notitijs cōcreatis in angelis: ⁊ de infuſis tã pro
phetis quã Apoſtolis: de quibꝰ dicit beatꝰ Pe
trus ꝙ nō volũtate humana allata eſt ꝓphetia:
ſed ſpiritu ſancto inſpirati locuti ſũt ſancti dei
hoies. A. Si ex ſcđa pte huiꝰ ꝓpōnis q̄s iferret
oppoſitũ prime partis: quomō poſſet dari argu
menti deffectus. M. Per fallatiã figure dictio
Quarta concluſio. nis mutãdo q̄d in quale vel i ad aliq̄d. Quar=
ta ꝓpō etiã ſequiť ex dictis hec: ꝙ eſſentia diui
na nec defacto: nec de poſſibili debꝫ dici noticia
alicui intellectui creato quãtuncunq̄ ſit ei pñs
⁊ intrinſeca. Probať q̄a illa non poteſt habere
ad intellectũ creatũ aliquã dictarũ habitudi=
num cũ ſit prima cauſa ſimpliciter in depēdēs
ab alia cauſa effectiue: ⁊ ſit maxime per ſe ſubſi
ſtens nulli inherere potēs nec in formare. Pri=
ma tamē pars huiꝰ ꝓpōnis eſt deteriata i qua
dam extrauagãte dñi bñdicti vndecimi loquē=
tis de beatitudine formali ſanctorũ in paradi=
ſo: ſilr̄ dicũt oēs theologi contra magiſtrum
ſententiarũ ꝙ ſpũs ſanctꝰ nō eſt creature chari
tas formalis. Scđa etiã pars ad impoſſibile ſic
probať: q̄a alias ſequereť ꝙ aīa xp̄i poſſet perfe
ctius ⁊ meliꝰ eſſe beata quã ſit: q꞉ perfectiꝰ eſſet
videre deũ per eſſentiã diuinã formaliter q̄ per
qualitatē creatã in formãtem accidētaliter: cō=
ſequens oibus videť abſurdũ: ergo ꝓpō eſt ve=
ra. Et ſic patet aliqualis reſolutio ſcđi dubij. A
Sufficit nobis. nã trãſcendunt iſta capacitatē
nō mō pueri huiꝰ nouitij: verũ etiã mentis mee
acies in his iã obtũdi videť: rei pōdus ferre nō
Dubium. valens. Vnũ tamē vrget me paruũ dubiũ cir=
ca primã iſtarũ quattuor ꝓpōnum: ſi eñ qua=
litas illa ſe ipſa ⁊ nō per aliđ eſt ſilitudo rei: ⁊ vt
noſter habet textꝰ: ſuapte natura ſigat expreſſe
⁊ ꝓprie id cuiꝰ eſt ſilitudo vt imago ſpeculi: vi
detur ſequi ꝙ illa formaliter ⁊ intrinſece ſit cō=
ceptus ⁊ noticia rei: ſic ꝙ nō ſtet ipſam eſſe ⁊ nō

ſignificare rem cuius eſt tã expreſſa ſilitudo: ſi=
cut ḡ albedo q̄ formaliter ⁊ intrinſece eſt albedo
nō pōt eſſe in mũdo quin ſit albedo: ſed neceſſa
rio eſt albedo dũ eſt: ſic etiã ⁊ terius mētalis qui
eſt cōceptus videť neceſſario eſſe cōceptus: ſic ꝙ
nō ſit poſſibile ipſum eſſe in mũdo quin ſit con
ceptus ex quo naturaliter proprie ſigcat rē. M.
Verba in diffinitionibꝰ vt docuit te octaua di **Solutio.**
uiſio: nō actum ſed aptitudinē ſigcant: ꝙ ḡ dici
mus cōceptũ mentalē ſigcare rem ſuapte natu
ra nō infert ipſuꝫ nō poſſe nō ſigcare. nam ⁊ tu
patris tui inte habes ꝯceptũ qui tñ non ſemp ⁊
cōtinue tibi patrē repñtat: ſed dormis nō nun=
quã: ⁊ vigilãs ſepiꝰ de alijs rebꝰ cogitas. Am=
plius hec cōſequentia eſt inualida cōceptus ſi=
gnificat naturaliter ergo ſigcat neceſſario: ſed
cōmititur fallatia cōſequentis a ſupori ad infe
rius affirmatiue. nã nō oñe naturale eſt neceſ=
ſariũ licet aliq̄d ſit tale: vt patet in gñatiōe na
turali filij dei q̄ eſt neceſſaria: ſed gñatio tua q̄
tuus pater naturaliť genuit te vel aliũ filiũ nō
eſt neceſſaria: ſed cōtingēs: vñ filio mortuo ipe
ampliꝰ nō ē pr̄: ⁊ ſic nō neceſſario ē pr̄: lꝫ nālr̄ ſit
pr̄. Eodē modo licet cōceptus naturaliter ſigni
ficet: nō tamē neceſſario eſt cōceptus: ſed bñ cō=
cedimus ꝙ neceſſario ē ſilitudo rei: ꝙ eñ ſit ſili
tudo alicuiꝰ hoc habet eſſentialiter ⁊ intrinſe=
ce a ſe: ſed ꝙ ſit cōceptus ⁊ noticia habet perdi=
ctam habitudinē ad intellectũ: vnde nō eſt ſilr̄
de albedinē ⁊ cōceptu: illa eñ cuicũq̄ cōpareť
ſemp eodē mō ſe habet q꞉ ſemp eſt albedo: non
ſic ſe habet cōceptus ad q̄dcũq̄ cōparetur. nã ſo
lum in cōparatione ad intellectũ eſt cōceptus:
ſicut ioannes pr̄ tuus cuicũq̄ ꝯpareť eſt hō: nō
tamē cuicunq̄ eſt pater: ſed ſolũ ad te ⁊ fratres
tuos. A. Vis dicere ꝙ iſta đnoiatio cōceptꝰ vel
noticia ſit reſpectiua ſicut pater? M. Licet iſta
denominatio cōueniat cũ reſpectiua in hoc ꝙ ē
extrinſeca ⁊ per habitudinē ad aliud: tñ nō pro
pterea eſt de predicamēto ad aliq̄d: ſed de predi
camēto qualitatis ptinens ad primã ſpeciē eiꝰ
ſicut ſcientia ⁊ virtus: poteris ḡ eã vocare rela=
tiuã ſcđm dici nō ſcđm eſſe. A. Perfice ioannes
huiꝰ none diuiſiōis textũ legens alterã ſub di=
uiſionē q̄ reſtat. P. Ad placitũ inq̄t ſigcare (q̄d **Sigũ duplex.**
voci ⁊ ſcripture cōuenit) etiã diuidiť per ſigare
aliq̄d vltimate ⁊ nō vltimate. A. Que duo ad=
uerbia ꝓ principaliter ⁊ minꝰ principaliter po
ſita ſunt: vt ſubiecte oſtendunt diffinitiōes. P.
Vnde ſigcatum vltimatũ alicuiꝰ teri eſt id ad **Vltimũ ſigcatum.**
quod ſigcãdũ principaliter fuit terius ipoſitus.
A. Vt res illa q̄ eſt aīal rōnale eſt ſigatũ vltima
tum huiꝰ teri hō. nã impoſitor huiꝰ vocabuli il
lam rem principaliter intendebat ſigcare per il
lud: ⁊ q꞉ ſua intentio ibi ſiſtebat nō intendens

illam rem ordinare ad aliam ſignificãdã: ideo
dr̄ ſigtum vltimatũ ſicut etiã apud phos finis
principalis dr̄ finis vltimꝰ. P. Sed nō vltima
tum ſigtum teri eſt q̄cq̄d aliud ex cōſequēti ter
minus ſigt ad placitũ. A. Nã intellectus nr̄ ad
ſignificãdã rem principaliter intentã multa in
ſtrumenta format vt cōceptũ: vocē: ſcripturã: ſi
ergo terius aliq̄s taliter ponať in ꝓpōne ꝙ acci
piatur ꝓ aliquo iſtorũ inſtrumētorũ dr̄ ſigre il
lud nō vltimate: ſed minus pricipaliter ⁊ tanq̄
mediũ ad aliud: ⁊ poſuit textus exēplũ de cōce
ptu mētali cui ſub ordinať terius ſignificãs ad
placitũ: de quo etiã Ariſtoteles dicit ꝙ ea q̄ ſũt
in voce ſunt note eaꝝ q̄ ſunt in aīa paſſionũ: cu
ius rō eſt vt exponit thomas: q̄a res noīat intel
lectus ſcđm ꝙ illas cognoſcit: ḡ vox nō ſigt rem
niſi mediãte cognitiōe vel cōceptu rei: ⁊ ſic licꝫ
vox principaliter ſignificet rem exteriorē: tñ mi
nus principaliter ſigt cōceptũ mediãte quo or=
Correlarium de ſuppōnibus. dinatur ad rem illã. Ex iſta ſcđa ſub diuiſione
poteſt notari in logica dr̄ia inter ſuppoſionē ꝑ
ſonalem ⁊ materialē quas ſepiꝰ audiſti vt cre=
do. P. Audiui eas creberrime nominari. A.
Quia ſuppoſitio ꝑſonalis teri eſt qñ ipſum ac=
cipiť in ꝓpōne ꝓ ſuo ſigto vltimato: vt homo
currit: clarũ eſt eñ ꝙ illud predicatũ nō pōt ve
rificari de illo ſubiecto niſi ꝓ re exteriore acce=
pto. Sed ſuppō materialis eſt qñ terius ſumiť
in ꝓpōne pro ſigto nō vltimato: vt puta pro cō
ceptu: voce: vel ſcriptura: vt hō eſt dictio diſſil=
laba: hō eſt ſpecies: hō eſt ſcriptura rubea: in q̄
bus locutiōibus apertũ eſt ꝙ predicata nō vere
cōuenirēt ſubiecto ꝓ re exteriore ſumpto: ſed ꝓ
inſtrumētis ordinatis ad illã rem ſignificãdã.
nã in prima ſubiectũ ſtat ꝓ voce: in ſcđa pro cō
Dubium. ceptu: in tertia ꝓ ſcriptura. P. Multi dicũt ꝙ i
Solutio. illa ꝓpōne hō eſt ſpecies ſubiectũ habet ſuppō
nem ſimplicē. A. Suppō materialis large ⁊ cō
muniter accipiť in predicta nr̄a deſcriptione ꝓ
oñi ſuppōne teri ꝓ terio tã vocali quã mētali q̄
ſcripto: ⁊ hãc diuidunt q̄dã in ſuppōnē ſimpli=
cē: ⁊ materialē ſtricte acceptã. Erit itaq̄ ſuppō
ſimplex acceptio teri ꝓ terio mētali q̄ eſt cōceptꝰ
naturaliť ſigns: ſed ſuppō materialis ſtricte di
cta eſt acceptio teri ꝓ voce ⁊ ſcriptura ad placi=
tum ſigntibꝰ: patꝫ ḡ ꝙ nō repugnat eundē teriꝫ
Duo dubia. ſimul ſupponere materialr̄ ⁊ ſimpliciter. Sed
circa hãc ſub diuiſionē ſcđam queramꝰ duo du
bia a nr̄o preceptore. Primũ erit: ſi iſta duo mē
bra põt in idē ſigtũ coincidere: ſic ꝙ alicuiꝰ teri
idē penitꝰ ſit vltimatũ ⁊ nō vltimatũ ſigtũ? Se
cũdũ dubiũ ſit an in teris mētalibꝰ ⁊ cōceptibꝰ
ſolũ nālr̄ ſigntibꝰ poſſit hec diſtinctio locũ hēre
Ad primũ dubium. de ſigto vltimato ⁊ non vltimato ſicut in teris
ſigntibꝰ ad placitũ poſita eſt. M. Ad primũ ſo

lutio eſt afirmatiua: q̄ primo patet in teris trã
ſcendētibꝰ: nã iſte terius ens ad placitũ vltima
te ſigt oñes res mũdi: ad hoc eñ fuit principa
liter impoſitꝰ: ⁊ cũ ipſemet terius ſit vna res mũ
di: ſequiť ꝙ ſe ipm ſigt vltimate ſicut ⁊ lapidē:
cōſtat etiã ꝙ ſe ipſum ſigt nō vltimate in hac lo
cutiōe ens eſt monoſillabũ: cũ ſupponat ibi ma
terialiter: ḡ idē eſt ſigtuꝫ entis vltimatũ ⁊ nō vl
timatũ. Patꝫ ſcđo in aliquibꝰ teris predicamē
ti qualitatis: vt ſunt q̄litas: vox: nã q̄libet vox
etiã ſe ipſum ſigt vltimate ⁊ nō vltimate. Patꝫ
tertio in teris ſcđe intentiōis vt ſunt dictio: no=
men: vbũ ⁊c. qñ iſti etiã ſe ipſos vtroq̄ modo
ſignt. Et gñaliť ois terius hñs reflexionē ſupra
ſe ipſum ideſt taliter impoſitus ꝙ poſſit etiã ꝑ il
lam ipoſitionē ſigre ſe ipſum: habet aliq̄d ſigtũ
quod idē eſt vltimatũ ⁊ nō vltimatũ. A. Quō
ergo poterimus cognoſcere in talibus teris qñ
ſtant ꝑſonaliť reſpectu talis ſigti: ⁊ qñ materia
liter. M. Hoc ex predicatis diſcerniť: ſi eñ ali=
cui taliũ ſubiectoꝝ apponatur predicatũ cōue
niens illi ſigto ⁊ alijs oibꝰ vel pluribꝰ: tunc ſup
ponit ꝑſonaliter ꝓ illo ſigto: vt ens eſt creatum
adeo: ſi vero predicatũ ſoli illi ſigto fuerit cōue
niens ⁊ non alijs: eſt ſuppō materialis vel ſim=
plex: vt ens eſt monoſillabũ: ens eſt trãſcendēs.
A. Iſte ergo cōſequētie nō valent: iſte terius in **Correlarium.**
hac ꝓpōne accipiť pro ſuo ſigto vltimato ḡ ſup
ponit ꝑſonaliter: ſilr̄ iſte terius ſtat ꝓ ſuo ſigto
nō vltimato ḡ ſupponit materialiter vel ſimpli
citer. M. In ſolo iſto caſu defficiunt vbi idē ē
ſigtum vltimatũ ⁊ nō vltimatũ eiuſdē teri: di=
cunt tñ ad primã cōſequentiã ꝙ ſi debeat eſſe bo
na indiget hac limitatione: iſte terius ſtat pro
ſuo ſigto vltimato: ⁊ ſcđm ſigtionē vltimatã: ḡ
ſupponit ꝑſonaliter: ⁊ ſilr̄ in ſcđa ꝯña debet ad
di ſcđm ſigtionē nō vltimatã: qđ alias habet de
clarari. A. Dic ad ſcđm dubiũ. M. Rñſio erit **Ad ſcđm dubium.**
negatiua ſimpliciter: cũ eñ illi cōceptus ſolum
naturaliter ꝓprie ſignificēt: nō ḡ ſignificabunt
niſi rem cuiꝰ q̄libꝫ eſt ꝓpria ſilitudo: ⁊ ſic nō hñt
niſi ſigtum vltimatũ. Ex quo ſequiť manifeſte **Correlarium.**
ꝙ ſuppoſitio ſimplex vel materialis nō habet lo
cum in cōceptibꝰ mētalibꝰ: ſed ois talis in ꝓpō
ne poſitꝰ quacunq̄ ſupponit ꝑſonaliter: q̄a ſem
per ſtat pro ſigto vltimato. A. Video bñ rōnem
tuã eſſe validã: ſed vnũ argumētum ſepiꝰ mihi **Ad ſcđm.**
fuit laborioſum cōtra hoc: capiať eñ propō mē
talis vltimata cui ſub ordinať hec ſcripta aut
vocalis: hō eſt ſpēs: vel hec: hō eſt cōceptus mē
tis: in illa nãq̄ mētali ſubiectũ eſt ille cōceptus
qui eſt naturalis ſilitudo oium hoim: alias nō
eſſet ꝓpō vltimata mētalis: nec ei ſub ordinarē
tur vocalis ⁊ ſcripta: ſed clarũ eſt ꝙ ſubiectum
illius ꝓpōnis nō ſupponit pro re ad extra q꞉ il=

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA
GREDOS.USAL.ES

la nec eſt ſpecies nec cõceptus: ergo ſupponit ꝓ
ſe ipſo ⁊ ſic erit ſuppõ ſimplex aut materialis: ⁊
Solutio. pro ſigto nõ vltimato. M. Satis cito e tua me
moria excidit correlariũ appoſitũ prime cõclu=
ſioni: in queſtiõe de poſitiõe cõceptuũ in aia: ne
ipſa per eſſentiã ſuã ſit intelligẽs: vbi dicebatur
ꝙ neceſſariũ eſt aiam formare alios cõceptꝰ ad
cognoſcendũ ſuos cõceptus: ꝗ ergo format illã
ꝓpõnem mẽtalẽ de qua arguis: clarũ eſt ꝙ per
illã intelligit ⁊ cognoſcit illũ cõceptum ꝗ eſt na
turalis ſilitudo oium hoim: nã de eo enunciat
ꝓpõ illa: ḡ oportet ꝙ ſubiectũ illiꝰ mẽtalis ꝓpõ
nis ſit alius cõceptus reflexus ꝗ eſt naturalis ſi
militudo primi cõceptus ſui ſigti vltimati: ⁊ ſic
patet ꝙ ſubiectũ illius ꝓpõnis mentalis nõ ſup
ponit materialiter nec ſimpliciter: ſed ꝑſonali=
ter: q̃a ſtat ꝓ ſuo vltimato ſigto ſcilicet pro ꝓ̃mo
cõceptu quẽ naturaliter ꝓprie ſigt. A. Clara ⁊
egregia eſt ſolutio ⁊ multũ notãda: ꝗ tñ manife
Scõm cor- ſte cõcludit̃ ex predictis. M. Inferri põt ſcõo
relarium. ex determinatione huiꝰ ſecũdi dubij: ꝙ in predictis
cõceptibus mẽtalibꝰ nulla cadere põt equoca=
tio: vel amphibologia: patet ex naturali ſigtiõe
coꝝ ꝗ ſemꝑ vnũ ⁊ determinatum reſpiciunt ſigtũ
a quo nullatenꝰ variari poſſunt ad aliud ſigtũ
ſicut nec mutare pñt naturã ſuã vt iam patuit.
Tertium. Infertur ex dictis tertio ꝙ in mẽtalibꝰ notitijs
oia ſunt explicita ⁊ clara: patꝫ hoc q̃a omis tol
litur inde equocatio: ⁊ amphibologia ꝗ obſcu
Quartuꝫ. ritatẽ cauſant intelligẽtibꝰ. Ex hoc inferunt ali
qui quarto ꝙ in mẽte nulla eſt ꝓpõ expõibilis.
Quintuꝫ. Unde dicunt quinto ꝙ ois ꝓpõ exponibilis eſt
ypotetica: ſed de his alias: mihi autẽ ꝓ nunc
videt̃ ꝙ iſta duo nõ neceſſario ſequãtur ex di=
ctis: ſed hoꝝ oppoſita ſunt illis cõpoſſibilia. A.
Intremus iã opus eſt decimã: ⁊ finalẽ diuiſio=
Tertꝰ dele nem. P. Que ſic incipit̃. Teriorum mẽtalium
diuiſionis duo ſunt gña precipua. nã quidã ſunt mentales
pricipalis. vltimati ⁊ ꝓprie dicti: alij ſunt mẽtales nõ vlti
ti nec ꝓprie dicti. A. Mẽbra iſta ſignt cõceptꝰ
in comparatiõe ad res exteriores principaliter
ſigtas: ita ꝙ ſunt q̃dã cõceptus ꝗ ſunt ꝓprie ſili
tudines rerum: nec ſubordinati vlterioribꝰ cõ=
ceptibꝰ ad hoc vt ſignificẽt: alij aũt ſunt mẽtales
cõceptus ꝗ cum nõ ſint ꝓprie ſilitudines reruꝫ:
ſubordinãtur alijs cõceptibꝰ vlterioribꝰ in ſigni
ficãdo. P. Eadẽ ergo res duos habebit cõceptꝰ
in mẽte nr̃a: vnũ ꝓpriũ ⁊ alterũ iproprium: vnuꝫ
vltimatũ: ideſt nõ ſubordinatum: alterũ nõ vlti
matũ: ſed ſubordinatũ alteri. A. Unde volunt
quidã ex hac diſtinctiõe fundare ꝙ in cõcepti=
bus habeat locũ equocatio ſaltẽ ꝗ ad cõceptus
improprie dictos ſeu nõ vltimatos: vt patebit ex
diffinitiõe coꝝ: immo in cõceptibꝰ vltimatis qui
dam auſi ſunt notare equocationẽ: ſed de tali=
bus nõ eſt curandum: quia ſatis improprie ac
cipiunt equocationẽ: ⁊ lõge aliter quã diffinita
ſit ab Ariſtotele: ꝓſequere ḡ huiꝰ diuiſiõis mẽ
bra. P. Teri mẽtales vltimati ſunt cõceptus na [illegible]
turaliter ꝓprie ſigntes res illas ad quas impo
ſiti ſũt teri vocales ⁊ ſcripti: vt cõceptus quẽ q̃s
habet de aliquo hoie ꝗ eſt eiꝰ naturalis ſilitu=
do in mẽte. A. Uidiſti ſuperiꝰ de q̃bꝰ dictũ eſt
ꝙ nãliter ꝓprie ſignificẽt: ſunt eñ rerum ꝓprie
ſilitudines in aia: vt imagines in ſpeculo: ⁊ de
illis nobis determinauit colẽdiſſimꝰ ꝑceptor egre
gia q̃dã dubia: ⁊ inter alia expoſuit quomõ ⁊ ꝑ
quid habeat cõceptus talis ꝙ ſit rei exterioris ſi
militudo q̃a nõ aliũde quã ex natura ſua: licet
aliũde habeat ꝙ ſit cõceptus ⁊ noticia rei: pꝫ ḡ
ꝙ hmõi cõceptꝰ nõ ſubordinat̃ alteri ad hoc vt
ſignificet rem. P. Ideo cõcludit textus: vñ patꝫ
quare dicat̃ cõceptꝰ ꝓprie dictꝰ ⁊ vltimatꝰ. A.
Qõ vero adiungit: ⁊ talis eſt intẽtio mẽtis: al=
ludere videt̃ ad ſub diuiſionẽ infra ponendã de
primis ⁊ ſcõis intẽtiõibꝰ. P. Scõi mẽbri decla [illegible]
ratio eſt hec: ſed teri mentales nõ vltimati ſunt
cõceptus naturaliter ꝓprie ſigntes voces ⁊ ſcri
pturas: ⁊ preter hoc ad placitũ ſignificãtes res
eaſdẽ quas voces ⁊ ſcripture ad placitũ ſignt:
vt naturalis ſilitudo huiꝰ vocis homo vel ſcri
pture talis. A. Cũ eñ ois vox vel ſcriptura ſit
res quedã: nata eſt cauſare ſuã ſilitudinẽ in mẽ
te eq̃ bene ſicut hõ aut lapis: illa autẽ ſimilitu
do vocis vel ſcripture in mẽte duo habet ſigta:
primo q̃dem naturaliter ꝓprie ſigt vocẽ vel ſcri
pturã cuius eſt ſilitudo naturalis: ſicut ſilitu=
do lapidis ſigt lapidẽ: ſcõo ſigt illã eãdem rem
quã ſigt vox vel ſcriptura ⁊ eodẽ mõ ſcꝫ ad pla
citum: nã q̃cq̃d ſigt quocunq̃ mõ vnũ ſimiliuꝫ
ſigt ⁊ alterũ: ſi eñ in ſpeculo corporeo appareat
ſcriptura alicuiꝰ libri: clarum eſt ꝙ aſpicipiens
imaginẽ illiꝰ ſcripture in ſpeculo eq̃ bene lege=
ret ⁊ eaſdẽ res ſigret ⁊ intelligeret quas ipſa ſcri
ptura libri ſigt: ⁊ tale q̃d eſt ſentiendũ de imagi
ne vocis vel ſcripture i ſpeculo ſpirituali q̃d eſt
aia rõnalis: licet iſte due imagines taliũ ſpecu
lorũ valde differãt in eſſendo: qm̃ vna eſt corpo
ralis ⁊ extenſa: alia vero ſpũalis indiuiſibilis ⁊
in extenſa admodũ ſui ſubiecti: tñ in repñtãdo
penitus eodem mõ ſe hñt. P. Correlariũ ſeq̃ns [illegible]
manifeſte elicit̃ ex diffinitiõe: vnde patet ꝙ nõ
eſt vltimatus cõceptus rei: nec eiꝰ ꝓpria ſilitu
do: ſed vocis vel ſcripture. A. Licet eñ talis cõ
ceptus in ſignificãdo vocẽ vel ſcripturã natura
liter ꝓprie nõ ſubordinet̃ alteri cõceptui: tñ ad
ſignificãdã rem principaliter intentam indiget
ſicut ⁊ vox vel ſcriptura ſubordinari vlteriori
conceptui: nõ ergo eſt ille cõceptus rei vltima
tus licet ſit cõceptus vocis vel ſcripture vltima

tus. P. Quare vt textus infert: vlterius ſequit̃
ꝙ talis cõceptus potiꝰ eſt impoſitio quã inten=
tio. A. Utrũq̃ habet vt diximꝰ. nã ad vocẽ vel
ſcripturã eſt intẽtio: cum ſit naturalis ſilitudo
eiꝰ: ſed ad rem principaliter ſigtam eſt ipoſitio:
ex quo ad placitũ ⁊ per ipoſitionẽ eã ſigt. nã ꝗ i
poſuit vnũ ſinonimoꝝ impoſuit ⁊ omẽ aliud ſi
bi ſinonimũ in modo ſignificãdi: ⁊ q̃a nos ſpe=
cialius cõſideramꝰ iſtos cõceptus in ordine ad
res quas ad placitũ ſignificãt (nã de alia coꝝ ſi
gnificatiõe in cõceptibꝰ vltimatis gñaliter tra
ctamus) inde eſt ꝙ potiꝰ ſunt a nobis dicendi i
poſitiões: ⁊ ſic habes ex predictis ꝙ triplices ſũt
impoſitiões ſcꝫ voces: ſcripture: ⁊ cõceptus caꝝ
Nõde ꝓ- in mente. M. Circa iſtos cõceptus nõ vltima=
poſitiões. tos notãde ſunt ſequẽtes ꝓpões: ꝓ̃ma eſt: ꝙ ꝑ
Prima ꝓ- hmõi cõceptus ⁊ nõ per alios ſolẽt ſcholares: ꝓ̃=
poſitio. dicatores: ⁊ oratores memoriter capere ſuas le
ctiones ſermões ⁊ orões: patet hoc ad experiẽ
tiã. nã q̃libet taliũ ẽ bonus teſtis ꝙ ſi vult in me
moria capere vnũ capitulũ alicuiꝰ libri: iſpicit
ad quãtitates figuras ⁊ colores litterarũ: ad li
neas ⁊ colũnas: ⁊ per illas currit eiꝰ intuitus cũ
memoriter recitat illud capitulũ: ſilr̃ ꝗ memo=
rari vult ſermonẽ aut orõnem ab alio auditã: ꝓ̃
us cõcipit ſonos ⁊ accentꝰ vocum ipetuſq̃ ⁊ ex=
clamatiões eiꝰ quã memorari poſſit dicta ſua.
Secũda ꝓ- Scõa ꝓpõ ꝙ per iſtos cõceptus preciſe nemo in
poſitio. aliqua ſcia poterit eſſe ſapiẽs. Hoc dr̃ ꝯtra mul
tos ꝗ in hac nr̃a hiſpania ⁊ alibi pluries repu=
tantur ⁊ reputari volunt docti ⁊ magni viri: ſi
multa ex libris q̃s legerunt memoriter valeant
recitare: qui tamen de rebꝰ per illas ſcripturas
ſigtis vel nullos vel multum cõfuſos hñt conce
ptus vltimatos: nihilq̃ diſtincte ⁊ clare ſciunt.
nã percõtati de aliquo paſſu difficili in talibus
doctrinis ſatis bene ſe putãt rñdiſſe: ſi materia=
lia verba ꝗ legerũt vel audierũt recitauerit: ho
rum multos lectores in nr̃is vniuerſitatibꝰ faci
le eſt videre: ꝗ coaceruatis multis cõmẽtatori=
bus libris ſuꝑ vnũ textũ: ex illis plurima dicta
memoriter excerpentes auditoribꝰ predicãt: in
deq̃ tãquã inſignes lectores ⁊ multũ ſufficiẽtes
ad regendũ magr̃ales cathedras ꝓmouent̃: vt
ceci cecis ducatũ prebeant: ꝓbatur tñ nr̃a ꝓpõ
q: nemo dici põt ſapiens in aliqua doctrina ni
ſi vere cognoſcat res illiꝰ gñis ſubiecti cauſaſq̃
⁊ ꝓprietates earũ mente cõſpiciat: hoc autẽ nõ
fit ſine cõceptibꝰ vltimatis: ꝗ ſunt ꝓprie ſilitudi
nes rerum ⁊ vere imagines naturaliter ꝓprie ſi
gnificãtes res illas. nã voces: ſcripture: ⁊ cõce=
ptus nõ vltimati neceſſario ſubordinant̃ eis: ni
hilq̃ ſigre pñt ſine illis: ꝗ ergo per ſolas dictas
impoſitiões in doctrinis ꝓcedunt: legũt q̃dem
ſed fere nihil ſapiunt: vñ velut pice locunt̃ ⁊ gar
riunt inter in doctos: ⁊ habent̃ ſepe in admira
tione: cum tamen in ſolo cortice verboꝝ ſit eoꝝ Tertia ꝓ-
ſapia. Ex his duabꝰ ꝓpõibꝰ ſequit̃ tertia: ꝙ ve poſitio.
rã ſapientiã querẽs potiꝰ debet conari ad cõce
ptus vltimatos rerũ acquirẽdos: quã ad iſtos
nõ vltimatos ſeu iproprie dictos. Probat̃ q̃a di
ctum eſt cõceptus rerũ vltimatos ꝑtinere ad ve
rã intelligẽtiã: ſicut cõceptus nõ vltimati perti
nent ad memoriã: ſed querẽs ſapientiã potiꝰ de
bet conari ad habendã intelligentiã clarã de re
bus: q̃ꝫ ad ꝯſeruãdã memoriã: ergo maior cona
tus eſt adibẽdꝰ ad illos cõceptus q̃ꝫ ad iſtos: ꝓ
batur media ꝓpõ dupliciter: ꝓ̃mo rõne q̃a vt dr̃
tertio topicoꝝ illud eſt magis eligẽdum quo hi
to reliquum habet̃ q̃ꝫ ecõtra: ſed habita clara ⁊
recta intelligentia eoꝝ ꝗ dicunt̃ in lectione vel
in libro aliquo faciliꝰ q̃s memorat̃ oium princi
palium punctoꝝ ſeu articuloꝝ eius: ⁊ ordine
ſuo debito: q̃ꝫ ſi ea nõ habita vellet memorie co
mendare ⁊ retinere ea ꝗ dicunt̃: difficile eñ me
moramur ea ꝗ nõ intelligimus: ſed bene intel=
lecta ſtatim quadrãt adherentq̃ menti: vt oẽs Experimẽ-
experimur. Scõo patet idem exꝑimento: nã ſi tum.
addiſcens aliquã doctrinã precipuã curã appo
nat in memorãdo ⁊ retinẽdo ſingula ordie ſuo
(ſicut pleriq̃ iuridicorũ faciunt) inueniet ſe mi
nus ꝓfunde ſapere nec ita bene callere ſubtilita
tes illiꝰ ſcie: q̃ꝫ ſi principaliter intẽdiſſet ad cla
rã intelligentiã cuiuſlibet paſſus difficilis: hoc
ipſe teſtor mihi accidiſſe cũ Pariſius cura per
vigili duas prias ꝑtes ſumme theologice ſancti
Thome aquinatis ꝑitiſſimis doctoribꝰ audi
rem: cepi eñ ardentiſſimo zelo eas nõ tm̃ ꝑ ſin=
gulas queſtiões: ſed etiã per ſingulos articulos
memorit̃ cuſtodire: applicata etiã arte memora
tiua q̃ꝫ ab adoleſcentia habui: nã ꝑnotiſſimas
mihi domos ⁊ ꝑſonas loci natalis cũcta diſpõe
bã ſuis adhibitis cuilꝫ articulo certis imagina
tionibꝰ corporeis iuxta doctrinã Ariſtotelis in
ſcõo de aia ⁊ Tulij in ſua rethorica: hac itaq̃
induſtria quingẽtos ⁊ octoginta q̃ttuor articu
los prime ꝑtis: ⁊ ſexcentos ⁊ decẽ ⁊ nouẽ prime
ſcõe predicte ſumme ſic ordinauerã: vt in prom
ptu interrogatus de quolꝫ articulo reſpõdiſſeꝫ
incunctãter quotus erat i ordine ſuo: ⁊ ſine diffi=
cultate ꝓceſſiſſem ꝑ articulos illũ ſequẽtes vel re
troceſſiſſem per alios ipſum antecedẽtes: ad hoc
eni multũ valet ars illa. Sed vbi alij cõdiſcipu
li talem memoriã nõ hñtes mecum agitabãt de
multis difficultatibꝰ tũ moralibus cũ theologi
cis ibidẽ pertractatis: in veniebar de quolibet
minus ſapere: ⁊ vix vltra ſuꝑficiẽ lr̃e aliq̃d in=
telligere: quare opus fuit vt fãtaſia illa dimiſſa
(que tãtũ inſiſtebat in cõceptibꝰ vocũ ⁊ ſcriptu
rarũ) iterũ alio anno a peritioribꝰ in illa doctri

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA

na preceptoribus eoſdē libros reaudirem: atten
tiuſq̧ cōceptus rerū ſignificatarū quererē: ſicq̧
dño largiēte in ſumma illa q̄ aliarū in theolo=
gia preclariſſima eſt vel tātillum deguſtare po
Dubium. tui. A. Quid ğ ꝓdeſt ars memorie cōſeruāde
τ augende: ſi tāto impedimēto obſiſtit vere in=
telligentie doctrinarū: anputas ꝙ fruſtra τ inu
Solutio. tiliter ab antiqs iuenta ſit? M. Abſit a me tāt⁹
error: imo ꝑ magno munere artem illā a ſapiē=
tiſſimo quodā viro τ pri⁹ accepi τ nūc obſeruo:
ſed eatenus τ nō aliter eā vtilem iudico quate=
nus humana fragilitas deficit: ars eniȝ ſuplet
qđ natura nō pōt vt dr̄ ſcđo phiſicorū: qꝛ ergo
vt prediximus in libris addiſcendis vera τ cer
ta intelligentia cauſat memoriā (nā ipſa mate
rierū auditarū diuerſitas ſtatim ſeſe offert men
ti in ordine ſuo) nō iudico multū applicādā eē
artem memorie libris quos audim⁹ in ſcholis
maxime ſi gloſatores ſint: ſecus aūt de graui tex
tu toti⁹ ſciē fundamento q̄ perhemniter in me=
moria eſt retinend⁹. Ubi vero caſus repentī=
nus ocurrit predicatori τ lectori vel orō ardua
incumbit rethori: tūc qđ naturalis facultas me
morie nō attingit: ars applicata perficiet τ mul
tum vtilis erit: alias vero poti⁹ impediet q̄ͫ iu
uabit vt prediximꝰ. Hāc cōſuetudinē paſſiȝ vē
dere eſt in preclariſſima Pariſeoꝝ achademia
aliarum oium matre q̄ preceteris intelligentia
rerū pollet: ſemp eñ theologi doctores in lectio
nibus magiſtralib⁹: licēciati in veſperijs: baca
llarij curſantes tā in pricipijs biblie q̄ͫ ſentētia
rum ſcriptura materiali vtunt̄ nihilq̧ memori
ter dicunt: volentes potius ingeniū ſuū q̄ͫ me=
moriā oſtēdere: vbi autē in magiſterio alicui⁹
de laudibus gn̄is: patrie: perſoneq̧ hoīs magi
ſtrādi orōnem faciunt: tūc ſtilo oratorio τ me=
moriter illā aſſumunt. in alijs vero q̄ͫ rariſſime.
Dubium. A. None meli⁹ fuiſſet totā theologicā ſummā
ſancti Thome ad vnguē in memoria retinere
licet mediocriter intellectā: q̄ͫ ſubtiliore intelli
gentia eius habita multa ememoria excidiſſe?
Solutio. M. Ita ſentiunt multi illi⁹ ꝓfeſſiōis cultores:
mihi autē inutilis perditio tpīs viſa eſt illa tā=
ta cura τ q̄ ab alijs multū neceſſarijs aium re=
trahit: ſed ſatis eſſe puto viro theologo q̄ nō iu=
rauit in verba alicui⁹ magr̄i: ſed liberū aim ha
bet ad doctrinas quaſlibet addiſcendas: vt ex
illa ſuma colligat materias principalis per or=
dinem: τ nō curet illas diminutas allegatiōes:
diſ: tali: queſtione tali: arti: tali: ſub articulo ta
li: in reſpōſione ad tale argumētū: q̄ obtundūt
aures audientiū: ita ſentio eſſe faciendū in q̄li
bet alio doctore ſolemni: vnde ego dimiſſa illa
pticulari memoria articuloꝝ: per materias pͥn
cipales retineo: ſummā illā faciliter ſine arte vl
la. Uerbi gratia: in prima ſecūde ſcio eſſe centū
τ quattuordecim queſtiōes has octo materias
principales ꝯtinētes: de beatitudine queſtiōes
ſunt quinq̧ prime: de actib⁹ humanis alie ſex
decim: de paſſionib⁹ appetitus ſenſitiui alie vi
ginti ſeptē: de habitib⁹ i cōi alie ſex: de ṽtutib⁹
queſtiones decē τ ſex: de vitijs alie decē τ nouē:
de legibus itē decē τ nouē: tādem de gr̄a queſtio
nes ſex vltime: τ inde facile applicat̄ intellect⁹
ad alia particularia: vnde ſufficit mihi allega
re ſanctū Thomā in hoc libro dicendo ꝙ in tali
materia habet hoc: ſilr̄ me habeo in alijs libris
eius: τ in q̄libet alio doctore: τ hoc cōſiliū ſaluti
ferū vobis multū cōmedio q̄ eſtis mihi diſcipu
lorum chariſſimi: audacter ergo mihi experto
credite. Quarta ꝓpō ſit hec: ꝙ inter alios dicē
di modos q̄b⁹ iſti cōceptus nō vltimati dicunt̄
ſiḡre res ad extra: ꝓbabilior eſt ille q̄ tenet hoc
fieri per vſualē τ diuturnā cōcomitātiā ad cōce
ptus vltimatos. Sūt eñ varij modi de hoc q̄ tñ
oēs in hoc cōcordāt: ꝙ iſti cōceptus ſignificāt
res eaſdē cū vocibus τ ſcripturis τ eodē modo
ideſt ad placitū vltimate: nā primus impoſitor
huius vocis homo impoſuit etiā iſtā ſcripturā
homo q̄ eſt ſinonima voci in ſiḡndo eādē rem:
τ qꝛ etiā ſilitudo eiuſdē vocis in mente eſt ſino
nima voci in ſiḡndo vt cōſtat: ſequit̄ ꝙ etiā iſte
cōceptus ſignificet eādē rem ex impoſitiōe ipſi⁹
vocis. Eſt tñ dubiū circa hoc: cū vox nō ſignifi=
cet rem niſi q̄a ad placitū eſt ſubordinata cōce=
ptui vltimato eiuſdē rei: iſta aūt ſubordinatio
fit mediāte cōceptu non vltimato q̄ eſt ſilitudo
vocis: quomō ergo iſte cōceptus eſt ſubordina
tus illi τ ꝑ q̄d. Ad hoc reſpōdet nr̄a ꝓpō ꝙ hoc
fit per vſualē τ diuturnā cōcomittātiā huius cō
ceptus ad illū: nā cū cōceptus hui⁹ vocis homo
nō ſit ſilitudo nec noticia illius rei q̄ eſt homo:
nō eſt dabilis ali⁹ modus melior quo ille cōce=
ptus ſignificet illā rem niſi ꝙ ꝑ cōſuetudinē eſt
quedā colligātia τ mutua ꝯcomitātia inter na
turalē cōceptū hoīs τ cōceptū huius vocis hō:
que cōſuetudo incepit q̄ñ primo fuit denūtiata
alicui voluntas ipoſitoris qua ſtatuere voluit
hāc vocem homo ad ſiḡndū rem talē: nā ſemper
cū poſtea mouet̄ in eo naturalis ſilitudo illius
vocis per obiectū ſuū ſcȝ q̄ñ auditur illa vox hō:
ſtatim mouetur in eo alius cōceptus q̄ eſt natu
ralis ſilitudo rei: τ ſic cognoſcit hoiem nō q̄dē ꝑ
ſilitudinē illius vocis ſed per ꝓpriā ſpēm hoīs:
vnde patet ꝙ ſi aliqs amitteret naturalē ſilitudi
nem alicui⁹ rei cognite q̄ͫ habet in mente: non
amplius ſiḡret ei rem illā cōceptus vocis: τ ꝑ
ꝯn̄s neq̧ vox neq̧ ſcriptura: q̄ mediāte illo con
ceptu ſubordinātur conceptui vltimato rei. A.
Uis itaq̧ in ſumma dicere ꝙ cū aliqs pͥmo ad

Quarta poſi [margin]
Dubiu [margin]
Soluti [margin]

diſcit ipoſitionē alicui⁹ vocabuli inſpicit rē per
ſuā naturalē ſilitudinē q̄ ē cōcept⁹ vltimat⁹: et
inde aſſueſit vt etiā poſtea cū audit illā vocē vl'
videt ſcripturā ꝑ ſuā naturalē ſilitudinē: inſpi=
ciat iterū rē ꝑ ſuū ꝯceptū ꝓpriū τ naturalē ſicut
pͥmo fecerat: τ ita cōcept⁹ vocis vel ſcripture ex
vſu colligat̄ cōceptui rei talit̄ ꝙ illo moto ēt iſte
mouet̄ ad actuandū itellectū. M. Optime ac=
Quinta ꝓpoſitio. cepiſti. Sit ğ vltima ꝓpō de iſtis conceptib⁹: ꝙ
poſſibile ē eundē talē cōceptū ſiḡare eandē rē ſi=
mul naturaliter ꝓprie τ ad placitū ꝓprie: ꝙ eni
diuerſas res ſimul idē cōcept⁹ ſiḡet vnā natura
liter τ aliā ad placitū nō ē difficile videre ex p̄di
ctis de cōceptu hui⁹ vocis hō q̄ naturalr̄ ꝓprie
ſiḡat vocē τ ad placitū ꝓprie ſiḡat rē q̄ ē hō ſilr̄
eſt dicendū de q̄libet alio cōceptu nō vltimato.
Sȝ ꝙ hoc etiā ſit verū de aliq̄ conceptu reſpectu
eiuſdē ſiḡati ꝓbat̄ de cōceptu trāſcēdente: nā cō
ceptus q̄ ē naturalis ſilitudo hui⁹ vocis ens na
turalit̄ ꝓprie ſiḡat illā vocē ens: vt notū ē: τ idē
ꝯcept⁹ ſicut τ ſua vox ad placitū vltiate et ꝓp̄e
ſiḡt oēs res mūdi qꝛ ad hoc fuit ipoſit⁹ τ ſub=
ordinatus cōceptui cōiſſimo q̄ eſt ſilitudo cōfu
ſa cuiuſlibet rei: cū ğ iſta vox ens ſit vna res in
mūdo ſequit̄ manifeſte ꝙ dict⁹ cōcept⁹ ēt ad pla
citū ſiḡat iſtā vocē ens q̄ naturalr̄ ꝓprie ſiḡat̄
illo alio cōceptu vltimato τ cōiſſimo cui iſte nō
vltimatus ſubordinat̄ ad placitū: τ ſic apparet
nr̄a ꝓpō ṽa de predicto ꝯceptu hui⁹ vocis ens.
A. Eodē mō vt mihi apparet probaret̄ in oib⁹
illis conceptib⁹ illarū vocū quas ſupius dixiſti
Argumētum. habere idē ſiḡatū vltimatū τ nō vltimatū. Sed
licet ꝓbatio tua ſit euidētiſſima τ cogens intel
lectū quātūcūq̧ ꝓteruum: tamē difficile ē mihi
vnū cōtra hoc ſoluere argumentū ſup q̄ tuā ex
poſco reſolutionē: videt̄ eni ꝓpō iſta implicans
cōtradictionē hāc. ſ: ꝙ idem terius eandē rē poſ
ſit nō ſiḡare q̄ͫ non pōt nō ſiḡare: ꝓbat̄ ſic: nā bñ
ſequit̄ iſte terius naturalr̄ ꝓprie ſiḡat iſtā rem
ğ neceſſario ſiḡat eā: τ ſic nō pōt nō ſiḡare eā: ꝑ
alia pte ēt bñ videt̄ ſequi: iſte cōcept⁹ ad placitū
ſeu volūtarie ſiḡat iſtā rem ğ nō neceſſario τ ſic
Solutio pͥma. pōt eā nō ſiḡare: τ ſic apparet contradictio. M.
Si neceſſariū i argumēto accipiat̄ abſolute vi
diſti ſupius ꝙ nō valet hec ꝯn̄a: naturalr̄ ğ ne=
ceſſario: τ ſic tollit̄ cōtradictio qꝛ ſiue cōceptus
ſiḡet naturalr̄ ſiue ad placitū ſemꝑ ſiḡat nō ne=
Scđa ſolutio. ceſſario. Si vero neceſſario ſumatur ꝓ neceſſita
te naturali dr̄: ſcđo ꝙ pͥma ꝯn̄a eſt valida loquē
do de poteſtate naturali: ſȝ ſcđa ꝯn̄a eſt negāda:
qua dr̄ ſiḡat ad placitū ğ nō neceſſario τ ſic pōt
nō ſiḡare: ſed deberet addi ꝙ pōt non ſiḡare ad
placitū ꝙ ꝯn̄s nō cōtradicit pͥmo: nā iſte due ꝓ=
poſitiones ſunt cōpoſſibiles: talis cōcept⁹ illā rē
neceſſario naturalr̄ ſiḡat: τ nō neceſſario ad pla
citū: ſilr̄ eandē rem nō pōt nō ſiḡare naturalr̄ q̄ͫ
poteſt nō ſiḡare ad placitū. Poſſet dici tertio ꝙ Tertia ſolutio.
prima cōſequētia nō eſt bona: qꝛ arguit̄ a dicto
ſcđm q̄d ad dictum ſimplr̄ negatiue: pȝ in ſimili
nā cū doctor ſubtilis Scotus τ alij multi ſuſti=
nēt poſſibilitatē eiuſdē corporis in duob⁹ locis
ſimul: ſemꝑ negāt cōſequētiā qua infertur cōſe
quēs negatiuū ſimplr̄. i. cui nō additur limita
tio: vt nō ſeq̄tur hoc corp⁹ q̄eſcit in hoc loco ergo
nō mouet̄: qꝛ pōt moueri in alio loco: ſȝ deberet
ſic iferri ğ nō mouet̄ i hoc loco τ nulla ſeq̄tur cō
tradictio ad illā poſitionē: ſilr̄ i ꝓpoſito iſta ꝯn̄a
nō valet iſte cōcept⁹ ſiḡt illā rē nālit̄ ğ nō pōt nō
ſiḡare illā: ſȝ deberet addi ğ nō pōt nō ſiḡare illā
nālit̄ τ ſic tollit̄ cōtradictio. Dicit̄ q̄rto ꝙ nr̄a ꝓ Quarta ſolutio.
poſitio nō aſſerit ꝙ idē ꝯcept⁹ naturalr̄ τ ad pla
citū eādē rē ſiḡcet τ vtroq̧ mō adeq̄te: qꝛ hoc for
te eēt incōueniēs: ſȝ ſiḡat nālit̄ illā rē adeq̄te τ p̄
ciſe ſic ꝙ nō aliā ſibi diſſimilē i eſſendo cū nō ſit
nālis ſilitudo niſi hui⁹ vocis ens τ aliarū ſimi
lium: ſiḡat autē idē cōcept⁹ eandē rē ad placitū
ſed nō adeq̄te τ p̄ciſe: nā fuit ipoſit⁹ cōiſſime ad
ſiḡandū q̄ͫlibet rē mūdi τ nō ſolā iſtā vocē ens:
vnde ptȝ ꝙ ad placitū ſiḡat illā ſcripturā ens τ
q̄ͫlibet aliā: illā vocē ens τ q̄ͫlibet aliā: τ gn̄alit̄
oēs res mūdi tā nāles q̄ͫ artificiales: nō ſic aūt
ſe hȝ cū ſiḡat nālit̄ vt dictū eſt. A. Sufficit mihi
tua doctiſſima reſolutio. Trāſeamus iā ad pri=
mas τ ſecūdas itētiones de quib⁹ ponit̄ ſequēs
ſubdiuiſo. P. Teriorū mētaliū proprie dictorū De intētionibus.
que ſunt intētiones alius eſt pria intētio: alius
ſecunda intētio. A. Cū auicēna dixiſſe alleget̄
ꝙ logica ē de ſcđis intētionib⁹ adiūctis pͥmis:
eiuſq̧ dictū cōiter recipiatur licet nō ab oib⁹ in
eodē ſenſu: cōſequēs eſt vt logicus iſta diuiſiōe
cū ſua declaratione valde opus habeat: q̄ ideo
in calce oim poſita ē: vt tenati⁹ memorie comen
det̄: videamus ğ mēbrorum declarationes. P. Prima intentio.
Eſt itaq̧ pͥma intētio cōceptus naturalr̄ ꝓprie
ſignificās rem q̄ nō ē alteri⁹ rei ſignū orationa=
le vl' ſignificās illā nō ea ratione q̄ eſt tale ſignū.
A. Due ſunt huius diffinitionis partes diſiun
ctiue colligate vt oſtēdat̄ ꝙ ſufficit vna illarum
cōditionum ad hoc vt aliqs cōceptus ſit prima
intētio rei. ſ. ꝙ ſit cōceptus vltimatus rei q̄ non
eſt ſignū orationale (de hoc enim ſolo eſt ſermo
in propoſito non de ſignis naturalibus nec de
alijs artificialibus) et de hoc ponitur exemplū
in textu: vt ſilitudo propria hoīs vel leonis: vel
ſi cōceptus ſit naturalis ſilitudo rei q̄ eſt ſignū
orationale: ſed nō cognotat rem illā eſſe tale ſi=
gnum: qꝛ vel ſignificat illā rem abſolute vel ſi=
ne tali cognotatione: exemplū primi vt cōcept⁹
vltimatus cui ſubordinat̄ iſta vox ens aut res:
talis enim eſt naturalis ſilitudo cuiuſlibet rei τ

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA
GREDOS.USAL.ES

ſic erit naturalis ſilitudo rei q̃ eſt ſignũ oronale
id eſt alicuius nois aut ꝟbi ſubiecti vel p̃dicati
vel p̃dicabilis: nõ tñ ꝓpter hoc erit ſcđa intẽtio:
ſed p̃ma cũ ſit concept⁹ abſolut⁹. Exẽplũ ſcđi: vt
cõceptus vltimat⁹ correſpõdẽs huic terio vox
qui ẽ naturalis ſilitudo oim vocũ: ⁊ ꝑ ↄñs erit ſi
militudo naturalis licet cõfuſa hui⁹ vocis hõ
que eſt ſignũ oronale: talis inq̃ꝫ cõcept⁹ etiã eſt
p̃ria intẽtio: q᷑ lꝫ ſit cognotatiuus: vt ptꝫ ex diffi
nitione vocis: tamẽ nõ cognotat rẽ illã eẽ ſignũ
oratiõale neqꝫ eã habere aliquẽ modũ ſigãdi
grãmaticalẽ aut logicalẽ: qđ ex hoc ptꝫ q᷑ idem
cõcept⁹ etiã eſt naturalis ſilitudo vocis nõdum
impoſite: ⁊ erat ſilitudo hui⁹ vocis hõ anteq̃ꝫ i=
poneret̃ ad ſigãdũ: ĝ nõ ſigãt illã ea ratione q̃
eſt ſignũ oronale. P. Quid dices de cõceptu vl
timato rei q̃ eſt ſignũ naturale vel artificiale nõ
oronale: nunq̃d erit p̃ria intẽtio etiã ſi cognotet
rẽ illã eſſe tale ſignũ? Cuiuſmodo ſunt cõceptus
vltimati reſpectu iſtarũ vocũ ſignũ naturale: ſi
gnũ artificiale ⁊ ſuaꝝ ſp̃erum: ſicut ſunt imago
vexillũ: ſacramentũ: ⁊ alij hmõi. A. Proculdu
bio oĩes illi cõcept⁹ ⁊ alij ſiles ꝓbant̃ ex diffi=
nitione eſſe p̃me intẽtiones: tũ q᷑ nullus eorũ ſi
gnificat rẽ q̃ eſt ſignũ oronale: tum etiã q᷑ ſigãt
non ea ratione qua eſt ſignũ oronale. Ex intel=
ligẽtia huius diffinitionis facile eſt videre ſen=
ſum alterius diffinitionis de ſcđa intẽtione que
duas copulatiue cõditiones ad illã requiri deſi
gnat. P. Scđa vero intẽtio eſt cõcept⁹ naturali
ter ꝓprie ſigãs rem q̃ eſt p̃dicto mõ ſignũ ⁊ ea
ratione q̃ eſt ſignũ: vt ſimilitudo naturalis mẽ
talis oim verborũ aut noim: vel oim generꝫ aut
ſpecierũ. A. Horũ exẽploꝝ primũ eſt de ſecũdis
intẽtionib⁹ grãmaticalib⁹: ſcđm eſt de intentio
nibus ſecundis logicalib⁹. Pro q̃bus aduerte
ꝙ ſicut in rebus q̃ nõ ſunt ſigna orationalia in
tellect⁹ nr̃ format ꝓ multis reb⁹ in aliquo cõue
nientib⁹ ⁊ ſimilib⁹ vnũ cõem cõceptũ vltimatũ
qui eſt naturalis ſilitudo cõfuſa cuiuſlibet illa
rum rerũ: vt ptꝫ de cõceptibus q̃bus ſubordinã
tur iſte voces hõ: aĩal: planta: celum: elemẽtũ: ⁊
alie multe hmõi qui oẽs dicti ſunt p̃me intẽtio
nes: ita etiã pro multis ſignis orationalibus in
aliquo mõ ſigandi cõuenientib⁹ ⁊ ſilibus nr̃ in
tellect⁹ format vnũ cõceptũ vltimatũ cõem qui
eſt naturalis ſilitudo cõfuſa cuiuſlibet eorũ: vt
ſunt cõceptus vltimati iſtorũ vocũ nomẽ: ver=
bũ: gen⁹: ſpẽs: ⁊ aliarũ ſilium q̃ oẽs vocant̃ teri
ſecũde intẽtionis. P. Audi obſecro errorẽ meũ:
ego crediderã p̃mas intẽtiones eẽ cõceptus vl=
timatos oẽs: ſed ſcđas intẽtiones putabã eẽ oẽs
concept⁹ nõ vltimatos: q᷑ illi ſunt naturales ſi
militudines vocũ ⁊ ſcripturarũ q̃ ſunt ſigna ora
tionalia: tu aũt tã p̃mas q̃ꝫ ſcđas intẽtiones di=

Secunda intentio.

Dubium.

cis eẽ concept⁹ vltimatos. A. Uere errabas: nã
tunc hec ſubdiuiſio nõ differret niſi in verbis a
diuiſione p̃ncipali decima nuꝑ poſita: ⁊ ſic fuiſ
ſet hec ineptiſſime facta ſubdiuiſio primi mẽbri
illius. Itẽ q᷑ cõceptus nõ vltimati: vt diximus
prius: nõ ſunt intẽtiones rerũ ſꝫ ipoſitiões: hec
aũt ẽ diuiſio intẽtionũ. P. Certe diffinitio ſcđe
intẽtiõis videt̃ alludere illi errori: ⁊ capiamus
naturalẽ ſilitudinẽ hui⁹ vocis hõ q̃ eſt cõcept⁹
nõ vltimat⁹: illa eni eſt cõcept⁹ naturalr̃ ꝓprie
ſigãs rẽ q̃ ẽ ſignũ oronale. i. iſtã vocẽ hõ: ⁊ ea
rõne q̃ ẽ tale ſignũ cũ ſit ei⁹ expreſſiſſima ſilitu=
do. A. Solutio ẽ duplex ad tuũ argumẽtum qđ
certe aliquã apparẽtiã hꝫ: đr p̃mo ꝙ ſcđa pars
diffinitionis cõceptui p̃dicto nõ conuenit: nã lꝫ
ſit ei⁹ vocis expreſſiſſima ſilitudo naturalis: tñ
vel ẽ cõcept⁹ abſolut⁹: vel ſi cognotatiuus cõce=
dat̃ nihil cognotat de mõ ſigãdi illius vocis:
ꝙ ſic probat̃: nã ſi anteq̃ꝫ iponeret̃ ad ſigãduꝫ
hec vox hõ fuiſſet ꝓlata eodẽ mõ ſicut nũc: ha=
buiſſet eandẽ ſilitudinẽ in mẽte q̃ꝫ nũc hꝫ: ⁊ pe=
nitus eodẽ mõ illã vocẽ ſignificaret talis conce=
ptus ſicut nũc ſigãt. Itẽ ſi hec vox nũc caderet a
ſua ſignificatiõe q̃ꝫ hꝫ ad placitũ ⁊ remaneret ni
hil ſignificãs ſicut accidit multis vocabulis an
tiq̃s in q̃libet ydiomate q̃ receſſerũt ab vſu: vel
ſi dicta vox mutaret ſuã ſigãtionẽ in aliã ſicut
dicũt q̃dam eã mutatã eẽ poſt incarnationẽ filij
dei (nã cũ hõ eſſet terius abſolut⁹ apud oẽs lati
nos p̃hos: ex ipoſitione theologorũ iã eſt terius
cognotatiuus cũ đr de filio dei) in oibus iſtis ca
ſib⁹ adhuc ille cõcept⁹ nõ vltimat⁹ ſigãret illã
vocẽ eodẽ mõ ſicut nũc: cũ mere nãliter eã ſigni=
ficet ĝ ille cõceptus nõ ſigãt illã vocẽ ea ratione
qua ẽ ſignũ oronale ⁊ ſic nõ eſt ſcđa intẽtio imo
nulla ẽ intẽtio ſꝫ potius ipoſitio. Scđo đr ad ar
gumẽtũ ꝙ p̃ma ps diffinitiõis ẽt dicto cõceptui
nõ cõuenit: nã illa ẽ itelligẽda ſic ꝙ ſcđa itẽtio ẽ
cõcept⁹ nãlr̃ ꝓprie ſigãs rẽ q̃ ẽ ſignũ oronale
nõ q̃cũqꝫ terius nec q̃cũqꝫ mõ ſigñs rẽ illã: ſꝫ ille
q̃ eã ſigãt nõ adeq̃te nec p̃ciſe: ſꝫ i adeq̃te cõiter
⁊ cõfuſe vt ſupius dicebã: hoc aũt nõ hꝫ ille con
cept⁹ de q̃ arguebas: ſꝫ p̃ciſe ⁊ adeq̃te ſigãt illã
vocẽ ⁊ ſibi penit⁹ ſiles cuiuſmodi ſũt hõ: hõ: hõ:
⁊ nullas alias voces ab iſtis: nec ſigãt iſtã ſcri=
pturã hõ q̃ illi voci ẽ ſinonima i ſigãdo ⁊ mul
tominus ſigãt alias ſcripturas p̃dicte nõ ſino=
nimas. Scđa vero intentio cui ſubordinat̃ hec
vox nomẽ ſigãt naturalr̃ iſtã vocẽ hõ ⁊ oẽs ali=
as (q̃ declinant̃ ꝑ caſus ⁊ nõ ſũt ꝓnoia) ſiue ta=
les voces ſint ſinonime illi prime voci ſiue nõ.
Item ſignificat iſtam ſcripturam homo ⁊ om=
nes alias que ſunt noia: etiam ſignificat oĩes
cõceptus mẽtis tã vltimatos q̃ ex ſuo naturali
modo ſigãdi ſunt noia: q̃ꝫ etiã nõ vltimatos q̃

ex impoſitione ſunt noia: oim inq̃ꝫ taliũ ſigno=
rũ orationaliũ ſic cõcordãtiũ i hoc ꝙ ſunt noia
eſt naturalis ſilitudo cõfuſa ⁊ inadeq̃ta cuili=
bet eoꝝ ille cõcept⁹ vltimat⁹ huius vocis nomẽ.
Eodẽ modo intelliges de cõceptibus vltimatis
verbi participij gñis ſpeciei ꝓpõnis ſilogiſmi ⁊
alioꝝ vocabuloꝝ logicaliũ ⁊ grãmaticaliũ: q̃m
oẽs illi ſunt ſcđe intẽtionis. P. Stat ĝ reſolutio
tua de ſcđis intẽtionib⁹ in hoc ꝙ q̃libet earũ eſt
vnus cõcept⁹ vltimatus cõis ⁊ cõfuſus natura=
liter ꝓprie ſigãs plurima ſigna oronalia ſilia
in eodẽ mõ ſigãdi grãmaticali vl' logicali aut
etiam rethorico: ſiue illa ſigna ſint vocalia ſiue
ſcripta ſiue mẽtalia tã vltimata q̃ꝫ nõ vltimata:
⁊ illa ſcđa intẽtio ſpecialr̃ cognotat illũ modũ ſi
gnificãdi in q̃ illa plura ſigna ſunt ſilia. Hoc to
tũ iã capio: tu mõ ꝓſequere ꝙ cepiſti ãte meã
dubitationẽ: ⁊ videamus vñ põt nobis conſtare
tales cõcept⁹ quos vocas ſcđas intẽtiones eẽ in
intellectu nr̃o. A. Cõſtat ꝑ experiẽtiã talẽ Nam
cũ tu vel ali⁹ q̃libet artificioſus grãmaticus au
dit aliquẽ loquentẽ latine: ſtatim nullo docẽ=
te cognoſces de vnoquoqꝫ vocabulorũ ſuorũ ꝙ
illud eſt nomẽ ⁊ illđ ꝟbũ ⁊ ſic de alijs: etiã ſi vo=
cabula illa nunq̃ꝫ examinaueris cũ eſſes i ex=
ercitio grãmaticali: ſꝫ ſtatim ⁊ repẽte occurrãt
tuo auditui: q᷑ ergo manifeſtũ eſt ex ſupradi=
ctis ꝙ nihil cognoſcit hõ niſi cui⁹ naturalẽ ſili=
tudinẽ hꝫ in mẽte q̃ eſt cõcept⁹ vltimat⁹: ſequit̃
ꝙ in mente habeas naturalẽ ſimilitudinẽ oim
noim acq̃ſitã ex ſtudio grãmaticali: cuius ſile
eſt de illo q̃ nunq̃ꝫ vidit niſi vnũ leonẽ ⁊ forma=
uit cõceptũ vltimatũ leonũ: ſi poſtea occurrat ſi
bi de nouo vnus alius leo ſtatim nullo docente
cognoſcet illũ eẽ leonẽ ꝑ naturalẽ ſilitudinẽ ei⁹
quã hꝫ in mẽte: ita etiã tu ꝑ illa pauca noia in q̃
bus te exercuiſti cũ addiſceres grãmaticã cõce=
piſti naturalẽ ſilitudinẽ oim noim: q̃ ſtatim co
gnoſces qđcunqꝫ nomẽ auditũ ab alio vel viſũ
in libro ſcripto: ſile eſt tenendũ de conceptu oim
verborũ ⁊ aliarũ intẽtionũ grãmaticaliũ ⁊ lo=
gicaliũ q̃rũcũqꝫ. P. Hoc ꝓcerto q̃libet experit̃
in ſeipſo ⁊ ideo hec ꝓbatio eſt multũ efficax. Se
quit̃ alia ſubdiuiſio cõſilis p̃cedẽti de p̃mis ⁊ ſe
cũdis ipoſitionib⁹ talis. Cõſimilis diſtinctio ẽ
querẽda in teris vocalib⁹ ſcriptis ⁊ mẽtalibus
nõ vltimatis q̃ dicunt̃ ipoſitiones: nã illorũ ali
quis ẽ p̃ma ipoſitio alius ſecũda ipoſitio: qua=
rũ diffinitiones nõ differũt a p̃dictis de intẽtio=
nibus niſi ꝙ vbi illic đr naturaliter ꝓprie hic di
cat̃ terius ad placitũ ſigãns. A. Dicemus enim
ꝙ p̃ma ipoſitio eſt terius ad placitũ ſigãns rem
que nõ eſt alterius rei ſignũ oronale: vel ſigãns
illã nõ ea ratione q̃ eſt tale ſignũ: exẽplũ p̃mi: vt
iſta vox hõ ⁊ ſcriptura ſibi ſinonima ⁊ cõceptus

Reſolutio bona.

Nota hoc bene.

De impoſitionib⁹.

Pria impoſitio.

nõ vltimat⁹ cuiuſlibet earũ: exẽplũ ſcđi: vt iſta
vox vel ſcriptura ens ⁊ ſua ꝓpria vel adeq̃ta ſi=
militudo i mẽte. P. Scđa vero ipoſitio ẽ terius
ad placitũ ſignificans rem q̃ eſt p̃dicto mõ ſignũ
⁊ ea ratione q̃ eſt ſignũ. A. Ut? P. Iſta vox vel
ſcriptura nomẽ: verbũ: genus: ſpẽs: ⁊ alie hmõi
cũ ſuis cõceptib⁹ nõ vltimatis. A. Correſpõdẽt
ergo ſibi inuicẽ p̃ma intẽtio ⁊ p̃ma impoſitio: ſi
militer ſcđa intẽtio ⁊ ſcđa impoſitio: ita ꝙ oĩs
prima ipoſitio ſit ſubordinata p̃me intẽtioni: ⁊
ois ſcđa impoſitio ſcđe intẽtioni. Unde ex iſta
ſcđa ſubdiuiſione haberi poterit ꝓ incipienti=
bus bona ⁊ facilis declaratio p̃marũ ⁊ ſcđaꝝ in
tentionũ talis. Nã habita reſpõſione diſcipuli
de terio aliq̃ vocali ꝙ ſit p̃ma impoſitio: ſtatim
dicemus ei ꝙ cõcept⁹ vltimat⁹ cui illa vox ſub=
ordinat̃ eſt p̃ma intẽtio q̃ naturalr̃ ꝓprie ſigãt
oia illa q̃ vox ipſa ſigãt ad placitũ vltimate: vt
celũ. Si vero ab eo quereret̃ an hec vox genus
ſit ſecũda ipoſitio: ⁊ ipſe reſpõderet affirmatiue:
ſtatim diceret̃ eidẽ ꝙ cõceptus vltimat⁹ cui vox
iſta ſubordinat̃ eſt ſcđa intẽtio: ⁊ illa eſt natura
lis ſilitudo oim generũ naturalr̃ proprie ſigãns
ea ſicut illa vox genus ad placitũ eadem ſigãt:
omnis eni intẽtio mẽtalis ſigãt naturaliter pro
prie quicq̃d ſua impoſitio ſigãt ꝓprie ad placi=
tum ⁊ ecõtra. P. Suppoſita iam iſtaꝝ ſubdiui
ſionũ intelligẽtia recta: adhuc remanet querẽ=
dũ ꝓpter q̃d iſta vox homo eſt dicta p̃ma impo
ſitio ⁊ illa vox nomẽ eſt ſcđa impoſitio: eodẽ mõ
quereret̃ de intẽtionib⁹ q̃bus ſubordinant̃. A.
Cõmunis reſpõſio eſt ꝙ hec vox hõ immediate
⁊ primo fuit ipoſita ad ſigãndum rẽ ſuã nõ pre=
ſuppoſita alia priore ipoſitione facta: ſꝫ illa vox
nomẽ nunq̃ꝫ potuit imponi ad ſigãndũ aliq̃d
niſi preuia alia ipoſitione alterius vocis: ſi eni
nulla eẽt vox ſignificatiua: nullũ eẽt nomẽ: ⁊ ſic
eſt vniuerſaliter de omnibus ſecundis impoſi=
tionibus q̃ preſupponũt prias: aliter nihil ſigni
ficarẽt: hoc voluit dicere q̃ ſcripſit ꝙ p̃me impo=
ſitiões ſunt noia rerũ: ſꝫ ſcđe ipoſitiões ſunt noia
noim. Hunc etiã ſenſum rectũ habere poterit di
ctũ auicẽne ſepius allegatum: ꝙ logica. i. q̃libet
ſermotionalis ſcientia ẽ de ſcđis intẽtionibus ⁊
impoſitionib⁹ adiũctis p̃mis. i. ſupponẽtibus
pro p̃mis q̃s p̃ſupponũt ad hoc ꝙ ſignificent. P.
Ad hoc inſuꝑ facit notabile in textu nr̃i p̃cepto
ris vltimo loco poſitũ tale: ex his ĝ ſcđis intẽ=
tionib⁹ ⁊ ipoſitionib⁹ ſunt ſcie ſermotionales: ſꝫ
ex p̃mis ſunt ſcie reales. A. Nã ſi memoriã ha=
bes tue p̃ẽ eruditiõis q̃ꝫ i hui⁹ hebdomade p̃n
cipio ab eodẽ magr̃o accipiſti: ſcie ſermotiõales
non de reb⁹ ſꝫ de rerũ ſignis oronalib⁹ agũt: oia
ĝ taliũ ſciaꝝ vocabula ex q̃b⁹ ſuas regulas for=
mãt: ſunt noia noim: ac ꝑinde oia ſunt ſcđe im=

Scđa impoſitio.

Bonum dubium.

Reſpõſio.

poſitiones ſubordinate ſecũdis intẽtionibꝰ. Sꝫ
ſciẽtie reales agũt imediate de ipſis rebus: ideo
propria illarũ vocabula ex ꝗbus ſua ꝑncipia ⁊
cõcluſiões fiũt: ſũt noĩa rerũ ⁊ ꝑ ꝯñs ꝑrie ĩpoſitio
nes ſubordinate ꝑmis intẽtionis mẽtalibꝰ. Sꝫ
de his ſatis: ⁊ a ꝑceptore ſciſcitemur aliq̃ de do=
ctorũ varietate circa ꝑrias ⁊ ſcḋas itẽtiões. M.
Bipartita ẽ doctorꝫ opio in hac materia: dixe=
Opiones varie de ſcḋis intẽtionibus. rũt oẽs reales cõformiť ꝙ ꝑma intẽtio ẽ ꝑmariꝰ
cõceptꝰ quẽ itellectꝰ format de re aliq̃: ſꝫ ſcḋa in=
tẽtio ẽ aliqs reſpectꝰ rõnis ſcḋario attributꝰ ꝑrie
intẽtioni ꝑ actũ cõꝑatiuũ itellectꝰ. Hec opio ſic
declarať ſcḋm eos q̃m cũ intellectꝰ differat a ſen
ſũ cuiꝰ obiectũ eſt accidẽs aliqḋ: obiectũ intel=
Pria opinio. lectꝰ ẽ rei ꝗditas ꝙ̃ nõ apprehẽdit niſi mediãte
ſpẽ ꝗdã intelligibili abſtracta a fantaſmatibꝰ ꝑ
denudationẽ a cõditionibꝰ induiduantibꝰ: ⁊
illa repreſẽtat intellectui nudã et purã eſſentiã:
quare ꝑactũ intelligẽdi ex illa ſpẽ intellectꝰ ꝓ=
ducit rei ꝑmariũ cõceptũ q̃ ẽ ꝑma intẽtio: ⁊ iſte
cõceptꝰ differt a ſpẽ intelligibili ꝑ hoc: ꝙ illa eſt
obiectũ q̃ intellectꝰ intelligit: ſꝫ cõceptꝰ eſt obie
ctũ qḋ intelligit: quare ſequiť ꝙ ille cõceptꝰ nõ
ſit in aĩa nr̃a formalr ⁊ inheſiue: ſicut ſpẽs intel
ligibilis: ſꝫ tm̃ obiectiue q͛.ſ. cognoſciť ab aĩa:
⁊ hoc ipſi vocãt vl'e reale ⁊ naturã cõem multis
induiduis vel cõceptũ obiectiualẽ rei: ſicut ecõ
trario ſpẽs intelligibilis d͛ ab eis cõceptus for=
malis q͛ formalr et inheſiue ẽ i aĩa nr̃a. A. Et ſi
querať ab eis q̃ res ẽ iſte cõceptꝰ ⁊ vbi eſt realiť:
ex quo nõ eſt in aĩa niſi obiectiue? M. Dicũt ꝙ
nihil aliud eſt quã res ipſa cognita ſine oĩ eo qḋ
nõ ꝑtinet ad eſſentiã ſuã: et q͛ res ipſa in mũdo
preter oꝑationẽ intellectꝰ nũꝙ̃ reꝑitur ſic nuda
ab his q̃ nõ ſunt de eſſentia ſua: concedũt ꝯñr ꝙ
iſte cõceptꝰ nullibi eſt: neqꝫ eſt ſubſtãtia ꝑ ſe exi
ſtens neqꝫ accidẽs alteri inherẽs neqꝫ hꝫ eẽ ſim=
pliciter ⁊ realiter: ſꝫ ſolũ eẽ cognitũ: qḋ nõ eſt eſſe
Reprobatio. ſimplr ſꝫ ſecundũ q̃d. A. Hoc videre meo nihil
aliud eſt ꝙ̃ res quedã ficta q̃ nõ ẽ in mũdo: qua
re ſequereť ꝙ ſuũ vl'e reale nõ ẽ niſi q̃dã chimera
ficticia. M. Negãt hoc ipi firmiter: q͛ dicũt res
ficticias nõ habere eſſe aliqḋ in natura: ſꝫ tm̃ in
nr̃a imaginatione ⁊ fabricatione: vl'e autẽ vel ꝑ
ma intẽtio vt dicũt hꝫ aliqḋ aliud eſſe reale i na
tura qḋ eſt fundamẽtũ ⁊ principiũ huius eẽ co
gniti: nã dicũt ꝙ eſſentia rei de ſe ẽ talis ꝙ eſt ſic
cognoſcibilis ꝑ ſe ſine oĩbus accidẽtibꝰ ⁊ cõdi=
tionibꝰ induiduãtibꝰ. A. Ex quo ḡ ſcḋm eos ꝑ
ma intẽtio nõ ẽ aliq̃ res vera: ſꝫ ſolũ res cogni=
ta: videť ꝙ debeãt ponere ſcḋam intẽtionẽ q̃ fũ=
dať in ꝑma: habere adhuc debilius eſſe ⁊ ma=
gis diminutũ: videamus itaqꝫ q̃d ſentiũt de il=
la. M. Dicũt ꝙ poſtꝙ̃ ille cõceptus ſeu natura
vl'is ꝑ intellectũ ẽ facta ſic vna ⁊ cõis pluribꝰ: cõ
ſequẽter ipſe intellectꝰ nr̃ cõparat eã ad ſua ſin=
gularia in ꝗbus ꝑticipať: ⁊ in hoc actu cõpara
tiuo cauſat intellectꝰ quedã reſpectũ quẽ attri=
buit illi nature i ordine ad ſua ſingularia: q̃ re
ſpectꝰ ẽ intẽtio vl'itatis ḡnis vel ſpẽi: ⁊ eodẽ mõ
dicũt de aliꝭ oĩbꝰ ſcḋis intẽtionibꝰ tã in grãma
tica ꝙ̃ i logica ⁊ rethorica: cõcedũt ḡ ſcḋas intẽ
tiones habere debilius eẽ ꝙ̃ ꝑmas q͛ nõ ſunt ni
ſi quedã entia rõnis ꝗbus nullũ eẽ correſpõdet
in natura: nec tm̃ ꝓpter hoc ſunt entia ficticia ſi
cut chimera: q͛ hñt fundamẽtũ in mediate ꝑri
mis intẽtionibꝰ ⁊ mediantibꝰ illis fundanť in
rebꝰ ad extra. De iſtis ḡ ſcḋis intẽtionibꝰ ſic ad
iũctis ſeu attributis ꝑmis intẽtionibꝰ dicũt cũ
auicẽna eẽ ſciẽtias ſmotionales oẽs. A. Et ita
ſcḋm eos: lꝫ ſcḋa intẽtio attribuať ꝑme: nõ tñ eſt
aliqḋ accidẽs ei inherẽs q͛ oĩno nihil ẽ realiť: ſꝫ
tm̃ in eẽ cognito minus ꝑfecto ꝙ̃ ſit eẽ ꝑme intẽ
tionis. Vñ ſequiť ꝙ ſcḋa intẽtio nullibi ẽ i mũ
do neqꝫ ẽt i itellectu niſi obiectiue: cui tñ nõ obi
ciť ꝑ ſe mouẽs intellectũ ſed cũ ꝑma intẽtione q̃
Scḋa opinio vero. eſt adeq̃tũ eiꝰ obiectũ. M. Eſt alia opio noia=
liũ q̃ bñ cõcedit illã ſpẽm intelligibilẽ ſeu cõce=
ptũ formalẽ rei in aĩa: ſꝫ negat ꝑter illũ eſſe aliũ
cõceptũ obiectiualẽ ſic fabricatũ ab itellectu vt
dicebat ꝑria opio: nã dicũt ꝙ obiectũ qḋ itellectꝰ
apprehẽdit ẽ ipſa res ad extra habẽs verũ ⁊ rea
le eẽ q̃le accepit a dõ ⁊ a natura: ſꝫ q͛ itellectꝰ nr̃
eſt abſtratiuus potẽs ꝯſiderare vnã rẽ ſine alia
lꝫ ille ſint naturalr cõiũcte: vt docet Ariſto. ſcḋo
phiſicorũ: iõ de eadẽ re naturali: vt de lapide ſi=
cut iacet in mũdo: põt formare diuerſos cõceptꝰ
formales: quorũ vnus q̃ ẽ multũ cõcretꝰ ⁊ cõfu=
ſus repſentat totã rẽ cũ ſuis accidẽtibꝰ ⁊ circũ=
ſtãtiꭍ ꝑticularibꝰ: alius magis abſtractꝰ ⁊ ꝑci
ſus repſentat ſolã eſſentiã rei nihil denotans de
accidẽtibꝰ: aliꝰ repſentat vnũ certũ accidẽs rei
preciſe: aliꝰ aliud ⁊ hoc multiplr: ⁊ ꝑter rẽ ſic in
tellectã ⁊ ꝑdictos cõceptꝰ formales q̃bꝰ itelligiť
dicũt nõ debere fingi aliq̃d aliud de q̃ nõ poſſi=
mus dicere vbi ſit vl' q̃uo ſit: nec de q̃ poſſumus
ꝑ aliq̃ viã eẽ certi ꝙ tale ſit ponendũ a viris do=
ctis. Ideo iſti doctores ꝯñr dicũt ꝙ tam ꝑma ꝙ̃
ſcḋa intẽtio eſt cõceptꝰ formalis vere et realiter
exiſtẽs in aĩa nr̃a ꝑ in herẽtiã: cũ ſit verũ ⁊ reale
accidẽs ſpũale ſicut ſcĩa aut virtꝰ. Hãc viã (q̃ fa
cilior tenacior ẽ ⁊ ſecurior) in nr̃a introductiõe
ſecuti ſumus: aliam ſuis deuotis ſectatoribꝰ re
linquẽtes. Nã illis dicere poterimus qḋ chriſtꝰ
dñs ſamaritane mulieri dixiſſe legiť Johãnis
quarto: vos adoratis qḋ neſcitis: nos vero ado
ramus qḋ ſcimus: ponimus enim intẽtiões aĩe
nr̃e eẽ res ab oĩbus ſcitas per expientiam clarã:
ſcꝫ cõceptꝰ formales: ſꝫ vos ponitis res ſatis du
bias q̃s eẽ nemo auderet iuramẽto affirmare:

cum nulla experiẽtia nec ratione certa cõſtet ta
lia eſſe. A. Cõtra illam opinionẽ faciunt argu
mẽta ſuperius poſita cõtra ponẽtes modos in=
telligẽdi actiuos eẽ reſpectꝰ reales aut ratiõis ꝑ
actionẽ intellectꝰ cauſatos. Teneamus ḡ viam
noſtrã tutiorẽ iã declaratam circa ꝑmas ⁊ ſcḋas
intẽtiones: in qua tñ via hoc nobis vltimũ re=
ſolue ꝓblẽma: an iſte terius cõceptus ſit prime
Dubium. vel ſcḋe intẽtionis: hoc eſt ſi illa vox cõceptꝰ eſt
dicẽda prima aut ſcḋa ipoſitio: ⁊ cõſequẽter cõ=
ceptus vltimatꝰ ei correſpõdens q̃ eſt naturalis
ſilitudo oĩm cõceptuũ eſt ꝑma vel ſcḋa intẽtio.
M. Differũt huiꝰ vie doctores in hac q̃ſtione:
Pria opinio. nã dñs Cardinalis Aliacẽn huiꝰ doctrine cla=
riſſimus interpres palã tenet ꝙ eſt terius prime
intẽtionis: q͛ licet ſiḡet res q̃ ſunt ſigna ⁊ ea ra=
tione qua ſũt ſigna orationalia: tñ illa ſigna nõ
ſiḡant ad placitũ ſꝫ naturalr ꝓprie: nunc autẽ
de ratiõe ſcḋe intẽtionis ẽ (vt dicit) ꝙ ſiḡet rem q̃
eſt ſignũ oronale ad placitũ inſtitutũ: ⁊ ſine hac
particula nõ videť ſibi eſſe cõpleta illa diffini=
tio ſcḋe intẽtionis: fundamentũ eius vt opinor
eſt: q͛ noticia actualis vel actꝰ intelligẽdi ⁊ ſpe
cies intelligibilis ſunt fere ſynonima cõceptui:
que tñ ſunt vocabula ꝑme intẽtionis de prima
ſpecie q̃litatis. Aliꭍ vero quos inſequor in hac
Secunda opinio. parte ꝓbabilius dicũt ꝙ cõceptus eſt terius ſe=
cũde intẽtionis: vt ꝑꝫ applicãdo diffinitionẽ:
nec illa clauſula de ſiḡare ad placitũ eſt ponen
da in diffinitione ſcḋe intẽtionis vel ſcḋe impo=
ſitiõis. Ad qḋ ꝓbãdũ ſuppono vnũ qḋ ipẽ etiã
expreſſe cõcedit: ſcꝫ ꝙ cõceptus ⁊ terius mẽtalis
ſunt cõuertibilia ⁊ ſinonima ſicut interpretatio
Pbatõ. ⁊ interpretatũ. Tunc ſic arguo ꝑmo: q͛ terinus
mentalis eſt nomẽ ſcḋe intẽtionis ḡ etiã ꝯceptꝰ:
cõſequẽtia eſt clara ex ſuppoſito: ſed añs probo:
tum q͛ terius mẽtalis eſt vocabulũ ꝓpriũ ſcien
tie ſermotionali. i. logice ⁊ nulli aliarũ cõuenit
proprie: tum q͛ eſt vera ſpẽs huius ḡnis terius
Secunda. qui eſt ſcḋe intẽtionis igiť: ⁊c. Secundo arguo
ꝙ ad diffinitionẽ ſcḋe intẽtionis nõ ſit addenda
illa particula quã dicit: ſed ſine ea ſit ſatis ſuffi
ciens diffinitio: ſicut poſita eſt in textu nr̃o que
indubitãter cõuenit cõceptui: nã clariſſimũ eſt
ꝙ hec vocabula i tota ſui cõitate: ſcꝫ terius: ora=
tio: nomẽ: ꝓpoſitio: cõſequẽtia: argumẽtatio: ſi
logiſmus: ⁊c. ſunt noĩa ſcḋe intẽtionis: ſed hoc
non eſt ꝑciſe niſi q͛ ſiḡant res q̃ ſunt ſigna ora=
tionalia ⁊ ea ratione qua ſunt talia ſigna: qḋ ꝓ
bo: nã quodlibet eorũ ſiḡat indifferẽter res que
ſunt ſigna ex natura ſua ⁊ ex ĩpoſitione volũta
Tertia. ria. Et item arguo tertio ad idẽ: q͛ ſecundũ illã
viam nullũ predictorũ noĩm in ſua cõitate eſſet
terius ſecunde intẽtionis: ſed cũ hac determina
tione cõtractum: ſcꝫ ad placitum ſignificãs: ſed
conſequẽs oſtẽdiť falſum: quia eiuſdẽ ſcientie
ſermotionalis ſunt ꝓpria ſcibilia terius: ⁊ ter=
minus ad placitum ſiḡans: ſilr orõ ⁊ oratio ad
placitũ ſignificãs: ⁊ ſic de aliꭍs. ſiue vnus eorum
ſit ſpẽs alterius ſiue pars in modo: ḡ cõſimiliter
ambo ſunt teri ſecunde intẽtionis. Quarto ar= Quarta.
guo ſpecialiter de terio quẽ ipſe cõiter diffiniẽs
dixit ꝙ terius eſt ſignum qḋ ex impoſitione quã
actu habet vl' ex ſua natura: ⁊c. q̃ diffinitio vni
uoce cõuenit terio mẽtali vocali ⁊ ſcripto: ḡ ter=
minus eſt cõmune vniuocũ illis tribus mẽbris
ſue diuiſionis: ſequiť ergo ꝙ tam diuiſum quã
mẽbra oĩa ſunt eiuſdem intẽtionis: ſꝫ duo vlti=
ma ſecundũ illam opinionẽ ſunt noĩa ſecũde in
tentionis ḡ etiã diuiſum cũ primo membro. A.
Clariſſime videť mihi probari iſta vniuocatio
ex diffinitione huius teri ſignificare ab eodem
poſita ſine diſiunctione: ſcꝫ ꝙ ſiḡare eſt potentie
cognitiue eam vitaliter imutãdo aliq̃d vel ali=
qua vel aliqualiter repreſentare: ḡ ſiḡare natu
raliter ⁊ ſignificare ad placitum vniuocanť in
illo genere: quare ergo ſit tanta vis in ſigno ora
tionali ꝙ debeat ſignificare ad placitũ ⁊ nõ na=
turaliter: ad hoc ꝙ nomẽ ſub tali ratione ipſum
ſignificans ſit terius ſecũde intẽtionis. Salua
ergo tanti doctoris reuerẽtia ꝓbabilior mihi vi
detur opinio que oĩa predicta vocabula conce=
dit eſſe terios ſecunde intẽtionis: licet ſigna na
turalia ſignificẽt ea ratione qua ſunt ſigna ora=
tionalia. M. Nec fundamẽtũ eius allegatum
de illorum noĩm ſinonimitate eſt cõcedendum:
vt patet ex interpretatione huius noĩs cõceptꝰ.
Tenendo ergo hanc noſtrã opinionẽ conſequẽ
ter eſſet concedendũ ꝙ hoc nomẽ intentio cum
ſuis ſpeciebus: ſcꝫ prima ⁊ ſecunda: ſunt termi=
ni ſcḋe intẽtionis: licet cõtra hoc induci poſſent
argumenta alias facta ſuper his ꝓpoſitionibꝰ
vniuerſale ẽ genus: genus eſt ſpecies: ⁊c. Quo=
rum ſolutiones etiã vobis clare ſunt ex preha=
bitis. Que ⁊ oĩa ſupra dicta in hac noſtra in
troductione cum ſua declaratione hebdoma=
daria: oportet vos ⁊ quoſlibet logice artis noui
cios recte intellecta ſeruare ſumma mente repo
ſita ad doctrinã predicamentorum Ariſtotelis
bene adiſcẽdam. Quam cum expeditis vobis
libuerit me polliceor docturum.

Et ſic eſt finis Dialogi ſeptem dierum
in declaratione copioſiſſima textꝰ
huius introductionis logi=
calis Magiſtri Pe=
tri Ciruelli Da
rocenſis.

Petri Ciruelli Darocenſis in doctrinam predicamentorum logicalem

Egregia ⁊ perutilis editio: omnibus etiam alijs ſciētijs clariſſimum parās aditum in tres libros diuiſa. Cui tale premittitur exordium.

Redicamētoꝝ logicalis ars atqꝫ doctrina modo quodam facilis apparet: alio vero modo difficultatem cōtinet plurimam. Eius nāqꝫ principia (ꝙ diſtinguēdi ⁊ coordinandi ſingulas cathegorias formā modūqꝫ tradūt) quā facillima ſeſe offerunt docenti pariter ⁊ adiſcenti: quare in eis foribus nemo certe facile delinqt. Uerum integrā ⁊ plenā huiusrei peritiam (ꝙ ad ſpecialia quoꝝlibet ſcibiliū vſqꝫ peruenit) non ſolū nō facile: ſed etiā nec poſſibile eſt quēpiam habere: niſi fuerit impleriſqꝫ doctrinis ſufficienter eruditꝰ. Quia tñ ſapientū cōmēdabile conſiliū in ſcientijs ammonet: ne ꝓpter id qđ ſciri neqt dimittamus id qđ ſcibile occurrit: idcirco in tanta huiꝰ negotij difficultate nō in vtile duximus (qđ a multis vel ignoratū vel ꝑtermiſſum eſt) vnāquāqꝫ decē cathegoriarum: que ab Ariſtotele Platone ⁊ plurimis antiquorum poſite ſunt: a generaliſſimis p ſubalterna deſcēdentes vſqꝫ ad ſpecialiſſima aut oīa aut plurima coordinare. Qua in re etiā Ariſtoteles philoſophoꝝ ingenioſiſſimus magnā perſenſit difficultatē: cum in ſuoꝝ predicamētoꝝ libro poſt longam diſputationē dixerit: ꝙ forte difficile eſt de huiuſmodi definire niſi fuerint ſepius ꝑtractata: ſed dubitare de ſingulis non erit in vtile. Unde oīm in hac materia dubitabiliū tria precipua attendimus capita: primū iam inſinuauimus de primarū intentionū ſcientialiū recta ⁊ integra coordinatiōe: quā rariſſimi doctores hactenus fecerūt. Alterum eſt de ſecūdis ſermotionalium artium intētionibꝰ: circa quas ſepiꝰ dubitāt: vtrū coordinabiles ſint predicamētaliter: vt prime intētiones: et vbi aut qualiter ſit ingenianda talis earū cathegoria ſi predicamētari ſinanẜ: has ⁊ eni oīno intactas reliqt Ariſtoteles cū ceteris antiqs. Poſtremo aliud occurrit ꝓfundius ꝓblēma ⁊ altioris egens perſcrutatiōnis: vizꝫ ſi predicamētoꝝ diſtinctio nō per formales modos ſigandi dicibilium ſcientialium: ſed penes eoꝝ ſuppoſitiones attēdenda eſſet: quot ⁊ que ponerenẜ rerū ipſarum predicamenta et coordinabiles diuerſitates. Ad predicta ergo dubitabilia principaliter tendētes cum dei auxilio: pñs opuſculum tribꝰ ex libris cōficiemꝰ. Primꝰ extenſioꝛ dicibilia ſcientialia primarū intentionū pleniſſime coordinabit: ⁊ eoꝝ ꝓpꝛitates ad verioꝛē intellectū textus Ariſtotelis declarabit. Scđs breuioꝛ ad ſcđas intentiones ſe cōuertet ꝓpoſitā in eis queſtiōem abunde ſatis abſoluēs. Tertiꝰ vero mediocris de predicamentis ⁊ diuerſis rerū huiꝰ mundi gñibus varias doctoꝝ opiniōes ⁊ tādem nr̄am ſententiā apperiet. Hoꝝ itidem libroꝝ primus diſcoꝛdātiū logicoꝝ vniforme inditū circa terminoꝝ ſcientialiū oꝛdinationem cōtinet: nullꝰ eñ vir doctus in logica ambigit aliqua talium dicibiliū eſſe alijs cōioꝛa ⁊ alia his per ſe inferiora: ex quibꝰ fiant predicatiōes eſſentiales ⁊ qditatiue: vnde ſequiẜ ꝙ plura talia ſimul oꝛdinata ſint predicamentū: in hoc nulla eſt dr̄ia logicoꝝ: licet eoꝝ quidā hos terios minus principaliter: res vero ſigatas ꝑncipalius ponāt in predicamētis: alij vero ecōtra ſentiāt: hac itaqꝫ dimiſſa varietate: primus iſte liber circa cōem logicoꝝ cōcoꝛdiā inſiſtens ꝑquirit in ꝙ predicamento reponendus ſit vnuſquiſqꝫ terius ſciencialis ad ſcientias reales ꝑtinēs. Secūdus circa vocabula ſermotionaliū artium ingeniū nominaliū logicoꝝ demonſtrat. Tertius varias realium logicoꝝ fantaſias de rerū predicamētalium diuerſitatibꝰ edocet. Et ſic iterū palam fit ꝙ ꝑmus liber ſit alijs cōioꝛ ⁊ vtilioꝛ. Secundus ſubtilioꝛ ⁊ modernioꝛ. Tertius vero difficilioꝛ ⁊ rigoꝛoſioꝛ finē operis tenebit. Sꝫ vt moꝛē Pariſienſium obſeruemus: expoſitiōi nr̄e queſtiones ⁊ argumenta aliorum interſeremus.

Auctoris intentio.

Tria difficilia.

Primū.

Secundū.

Tertium.

Opinio prima.

Secunda pars.

Tertia ratio.

¶ Subtilliſſimi Pariſienſis Joānis Tardiuel ſuper predicamenta Ariſtotelis queſtio prima prohemialis.

Trum predicamētum ſit ſubiectū attributiōis huius libri: ⁊ eius ꝓpꝛia paſſio ſubijcibile vel predicabile. Arguiẜ ꝑmo ꝙ predicamētū nō ſit ſubiectū: qꝛ indiuidua de quibꝰ in hac ſcientia agiẜ ſimiliter ſpēs ⁊ genera ſubalterna nō habent oꝛdinē ⁊ attributionē ad predicamentū: ẜ nō eſt ſubiectū attributionis huius ſcientie: cōſequētia eſt nota: quia oīa in ſcīa cōſiderata debēt habere oꝛdinē ⁊ attributionē ad ſubiectū: antecedēs pꝫ: qꝛ talia non ſunt ꝑdicamēta cū nō ſint gñā generaliſſima. Secūdo arguiẜ ꝙ eius ꝓpꝛia paſſio nō ſit ſubijcibile vel predicabile: qꝛ eſt quid ꝯplexum

modo oīs ꝓpꝛia paſſio debet eſſe incōplexa. Et ſi dicaẜ ꝙ poniẜ loco vniꝰ incōplexi. Cōtra. Iſtud cōplexum incōplexe acceptū nō cōuertiẜ cum ly predicamentū etiā capiendo ly predicamentum vt poſtea diceẜ pro ponibili in predicamento: ẜ nō eſt eiꝰ ꝓpꝛia paſſio: ꝯñā eſt nota: aſſumptum ꝓbaẜ: qꝛa hec eſt falſa oē ſubijcibile vel predicabile eſt predicamētum vel ponibile in predicamēto: nā teri cōplexi teri equiuoci ⁊ qui nō ſunt in predicamēto ſunt ſubijcibiles vel predicabiles. Itē trāſcendentia ſcđm aliquos nō ſunt in predicamēto: ꝙ ſunt ſubijcibilia ⁊ predicabilia etiā in ꝓpōne ſimpliciter pria. Scđo arguiẜ: predicabile eſt paſſio de ly vl̄e: ergo nō de ly predicamētum. In oppoſitū arguiẜ per cōe dictum logicoꝝ ponentiū predicamētum eſſe ſubiectum huiꝰ ſcīe: ⁊ illiꝰ ꝓpꝛiā paſſionē ſubijcibile vel predicabile. Pro ſolutione queſtiōis notabilibꝰ prepoſitis: ſequētur cōcluſiōes ⁊ dubia. Notādum eſt primo ꝙ predicamētum capitur tripliciter: vno mō pro gñe gñaliſſimo: ⁊ hoc modo capit poꝛphiriꝰ in capitulo de ſpecie dicens ꝙ decem ſunt predicamēta ꝗſi decem rerum prima pricipia. Alio modo capiẜ pro tota coordinatiōe predicamentali. Eſt aūt predicamentalis coordinatio aggregatū ex oībus teris ſe habētibus ſcđm ſuperioꝛitatē ⁊ inferioꝛitatē: ⁊ hoc modo tota arboꝛ poꝛphiriana diceret predicamentum: ⁊ hij duo modi per ſiſitudinē ad duas primas gñis acceptiones a poꝛphirio datas: ſicut eñ genus primo mō eſt pricipiū gñationis vt puta primus pater aliꝗ cognatiōe: ita predicamētum primo mō capiendo eſt pricipiū ſue coordinationis ⁊ primum gñs: ⁊ ſicut gñs ſcđo modo eſt collectio aui ⁊ multoꝝ qui ab illo auo deſcenderūt vt frāci ⁊ noꝛmani: ita predicamētū ſcđo mō capiendo eſt collectio multoꝝ terioꝝ ſcꝫ gñis gñaliſſimi ⁊ ſuoꝝ inferioꝝ. Tertio mō capiẜ ꝓ terio pōibili i predicamēto: capiēdo ſcđo mō hoc nomē ꝑdicamētū: qđ ē nomē collectiuū: nō aūt prio aut tertio mō. Scđo notādū eſt ꝙ ſubijcibile vel predicabile capiẜ dupliciter: vno mō large ꝓ omi terio ꝙ pōt ſubijci aut predicari: ⁊ hoc mō teri cōplexi teri equiuoci ⁊ ſincathegoreumata ſunt ſubijcibilia vel predicabilia. Alio mō ſtricte ꝓ terio cathegoreumatico vniuoco incōplexo qui ꝑſonaliter ſumptꝰ pōt ſubijci vel predicari ſcđm ſe vel ſuū ſinonimū ꝑ ſe aut cū addito. His notatis poniẜ ꝑma cōcluſio. Predicamentū primo vel ſcđo mō capiendo nō eſt ſubiectum huiꝰ ſcīe ſed bñ capiendo tertio modo: prima pars pꝫ per rōnem primā ante oppoſitum: ſcđa patꝫ qꝛa cōditiōes ſubiecti attributionis cōueniunt illi terio predicamentū tertio modo capto in oꝛdine ad hāc ſciam: vt facile probaretur: ergo eſt ſubiectum huiꝰ ſcientie. Aliꝗ tñ ponūt ponibile in ꝑdicamēto eſſe huiꝰ ſcīe ſubiectū ꝙ tñ ab hac cōcluſiōe nō recedunt: nā ponibile in predicamento ⁊ predicamētum hoc mō ſumēdo ſunt teri ſinonimi. Scđa cōcluſio ſubijcibile vel predicabile prio mō capiendo nō eſt ꝓpꝛia paſſio de ly predicamētum: ſed bñ capiendo ſcđo mō: prima pars ſatis patet in ſecundo notabili: ſcđa pars patet qꝛa predicamentum ⁊ ſubijcibile vel predicabile capiendo incōplexe ſunt teri ꝯuertibiles: ⁊ ſubijcibile vl̄ predicabile eſt terius magis ꝯgnotatiuꝰ qꝫ ly predicamentū: ẜ eſt paſſio de ly predicamētū: ꝯñā patebit in dubijs ſequētibꝰ. Et ſi ꝗraẜ qđ ⁊ ꝗliter ſigt ly predicamētuꝫ ⁊ ſilr̄ ly ſubijcile vel predicabile. Rñr ꝙ predicamētū de materiali ſigt teriꝫ ⁊ de formali cognotat ipſum eſſe vniuocū incōplexū cathegoreumaticū: ſed ly ſubijcibile vel predicabile de materiali ſigt terim aliquē ⁊ de formali cognotat ipm̄ eſſe cathegoreumaticum vniuocū incōplexum natū ſubijci vel predicari per ſe vel cum addito ſcđꝫ ſe vel ſuū ſinonimum: ⁊ licet oē cathegoreumaticū vniuocum incōplexum ſit natū ſubijci vel predicari: nō ꝓpter hoc ſeqtur ꝙ oīs terius cognotās teriꝫ eſſe cathegoreumaticū vniuocū incōplexuꝫ cognotet ipſum poſſe ſubijci vel predicari. Ex his pōt haberi diffinitio illiꝰ teri predicamētum ⁊ illius teri ſubijcibile vel predicabile. Predicamentum ſeu ponibile in predicamēto eſt cathegoreuma vniuocū incōplexuꝫ. Subijcibile vel predicabile eſt cathegoreuma vniuocū incōplexum natū ſubijci vel predicari ſcđm ſe vel ſibi ſinonimū per ſe vel cum addito: hāc vltimā particulā addo ꝓpẜ multos terios vt ad verbia ⁊ adiectiua adiectiue tēta ꝙ ꝗdē teri quāuis nō poſſint per ſe predicari: bñ tñ cum addito: poniẜ illa pticula ſcđm ſe vel ſibi ſinonimū ꝓpter obliquos qui nō verificātur ſcđm ſe ſed ſcđꝫ ſuos rectos. Ex predictis etiā patet ꝙ oē vl̄e eſt predicamentū ſeu pōibile in predicamēto ſed nō ecōtra: pꝫ etiā ꝙ oē predicabile eſt ſubijcibile vel predicabile: ſed nō e diuerſo: indiuidua eñ ſubſtātie ſunt in predicamēto ſeu predicamenta ⁊ ſubijcibilia vel predicabilia ⁊ tñ neqꝫ ſunt vl̄ia neqꝫ predicabilia vt videri pōt i predicabilibꝰ. Patet etiā ꝙ ꝗcꝗd reqriẜ ad hoc ꝙ terius ſit predicamentū ſeu in predicamento vel ſubijcibile aut predicabile etiā reqritur ad hoc ꝙ terius ſit vl̄e vel predicabile: ſed nō ecōtra: vl̄e eñ ⁊ predicabile vltra rōnē predicamēti ⁊ ſubijcibilis aut predicabilis ſigant terium eſſe formaliter cōem ſcđm aliꝗs: ⁊ ſcđꝫ alios ſigant terim eſſe cōem ⁊ nō de oībꝰ ꝗditatiue dicibilē. Sed cōtra precicta aguiẜ qꝛ ſi predicamētū ⁊ ſubijcibile vel pre

Articulus primus.

No. pmū.

No. ſcđꝫ.

Articulus ſecundus. Prima concluſio.

Scđa concluſio.

Correlariū. pmū.

Secundū.

Tertium.

Argumētum.

dicabile incóplexe capiēdo cognotarēt id qḋ di
ctum eſt: ſubijcibile vel predicabile eſſet genus
ad ly predicamentū: ꝫ nō eſſet eius ꝓpria paſſio
cóſequētia eſt nota: antecedēs ptꝫ q: haberet ſu=
periorē cognotationē ad ly predicamētuꝫ ꝫ eſſet
genus ad ipſum. In teris eñi cognotatiuis nō
oportet ſuperius de pluribꝰ predicari ꝙ inferiꝰ
vt ptꝫ de ly ꝙtitas ⁊ ꝙtitas diſcreta: ſilr de ly ad
aliqḋ ⁊ idē: ſed ſatis eſt ꝙ habeat ſupiorē cogno
tationē. Aſſumptū ꝓbaꝛ q: quicqḋ cognotat ly
predicamētū illud idē cognotat ſubijcibile vel
predicabile: ⁊ vltra hoc ſubijcibile vel predica=
bile cognotat teriꝫ eſſe natū ſubijcj vel p̄dicari:
Solutio prima. ergo habet ſupiorē cognotationē ad cognotatio
nē illiꝰ teri predicamentū. Ad hoc diciꝛ negādo
antecedēs: ad probationē negaꝛ aſſumptū: ad
probationē conceſſo ante negaꝛ ꝯña: ſed ſeq̄tur
tñ ꝙ eſt terius magis cognotatiuꝰ ꝙ p̄dicamē
tū. Pro q̄ notādū ꝙ aliud ē terim eē magis co=
gnotatiuū ⁊ terim habere ſuperiorē cognotatio
nē: p̄dicabile eñi eſt terius magis cognotatiuꝰ
ꝙ vlē: ⁊ tñ nō hꝫ cognotationē ſupiorē ad cogno
tationē illius teri vlē. Unde ad hoc ꝙ terius ha
beat ſupiorē cognotatiōem ad cognotationē al
teriꝰ req̄riꝛ ꝙ cognotet ꝯfuſe ⁊ ptinēter ad illud
q̄d alter cognotat ⁊ cū hoc aliō vl' aliꝛ cognotet.
Sꝫ ad hoc ꝙ terius ſit magis cognotatiuꝰ ꝙ al
ter req̄ritur ꝙ cognotet q̄cq̄d cognotat alter ⁊ cū
hoc aliq̄d aliud vel aliter ⁊ hoc imptinēter: al
bū ei cognotat albedinē ⁊ illud idē cognotat ly
coloratū: ꝯfuſe tñ: q̄a oēm colorē cognotat in cō
fuſo: ⁊ ptinter: q̄a cognotare colorem ptinēter
ſe hēt ad cognotare albedinē: ⁊ ideo coloratum
habet cognotatiōem ſupiorē ad cognotationē ō
ly albū. Idē ēt cognotat modū ſe hñdi reſpecti
ue ad ſe: ad aliq̄d v̄o cognotat oēm modū ſe hñ
di reſpectiue ſiue hoc ſit ad ſe ſiue ad aliud: ⁊ q:
cognotare reſpectie ptinēter ſe hꝫ ad cognotare
reſpectiue ad ſe: ideo cognotatio illiꝰ teri ad ali
q̄d eſt ſupioꝛ ad cognotationē illius teri idem.
Predicamentū aūt cognotat teriꝫ eſſe cathego
reumaticum vniuocū incóplexum: ſꝫ ſubijcibi
le vel predicabile cognotat teriꝫ eſſe cathegoreu
maticum vniuocū incōplexum ⁊ natū ſubijci
vel p̄dicari: ⁊ q̄a cognotare teriꝫ ſubijci vel pre
dicari imptinens eſt ad cognotare terim eſſe ca
thegoreūaticū vniuocū icōplexū: iō ſubijcibile
vel p̄dicabile nō hꝫ ſupiorē cognotationē ad co
gnotationē illiꝰ teri p̄dicamentū: lꝫ cognotet q̄c
q̄d ly p̄dicamētū cognotat ⁊ cū hoc aliq̄d vltra
vl' aliter: eodē mō dicaꝛ de iſtis teris vlē ⁊ predi
Alia ſolutio. cabile. Alij dicunt ꝙ terius dꝛ habere ſupiorem
cognotationē ad cognotatiōeꝫ alteriꝰ: q̄ cogno
tat q̄cq̄d p alterū cognotaꝛ ⁊ vltra aliq̄d aliud
aut aliter ⁊ hoc ꝯfuſe: vt coloratū reſpectu illiꝰ
teri album. Sed terius dꝛ magis cognotatiuꝰ
ꝙ alter q̄ cognotat q̄cq̄d alter cognotat ⁊ vltra
aliq̄d aliud aut aliter ⁊ hoc diſtincte ⁊ nō cōfu=
ſe: ⁊ ſic dicunt ꝙ q̄a ſubijcibile vel predicabile
cognotat diſtincte q̄cq̄d cognotat ly predicamē
tum ⁊ vltra aliq̄d aliud aut aliter: ideo nō hꝫ ſu
periorem cognotatiōem ad cognotationē illiꝰ
teri predicamentū. Hoc alij dicunt ſub alijs ver
bis dicentes teriꝫ ideo dici magis cognotatiuū
q: cognotat q̄cq̄d per alterū cognotaꝛ ⁊ cū hoc
aliq̄d aliud aut aliter: ⁊ hoc pluribꝰ cognota=
tionibus. Arguiꝛ ꝯtra diffinitiōem predicamē Argumentum.
ti ſeu ponibilis in predicamento: obliq̄ ſunt in
predicamento ⁊ tñ ſunt ſincathegoreumata er=
go diffinitio nō valꝫ: minoꝛ ptꝫ q̄a nō pñt redde
re ſuppoſitū verbo pſonali finiti modi. Scōo ſic
corpus eſt in predicamento ſubſtantie et tamē
eſt terminus equiuocus ergo diffinitio ē mala:
minoꝛ ptꝫ: q̄a poniꝛ i p̄dicamento ſubſtātie ⁊ in
predicamento ꝙtitatis: ⁊ nō vniuoce ꝫ eq̄uoce. Solutio.
Tertio ſic: corpus aiatum eſt in predicamento
ſubſtātie: ⁊ tñ eſt q̄d ꝯplexū: igiꝛ. Ad primā dꝛ
ꝙ lꝫ obliq̄ ſint ſincathegoreūata rōne officij nō
tñ rōne ſig̃tionis: in diffinitiōe aūt capiꝛ cathe=
goreuma ꝓ cathegoreūate rōne ſig̃ationis. Ad
hoc eñi ꝙ terius ſit in predicamento req̄riꝛ ⁊ ſuf
ficit ꝙ ſit vniuocꝰ incōplexus ⁊ cathegoreuma
ticus rōne ſig̃tionis: lꝫ ſm̄ aliq̄s req̄raꝛ ꝙ nō ſit
trāſcendens: ſed de hoc poſtea videbiꝛ in q̊dā
dubio. Ex quo ſequiꝛ ꝙ ſincathegoreumata rō
ne ſig̃tiōis: vt ois nullꝰ nō ſunt i predicamento.
Ad ſm̄ dꝛ ꝙ ille terius corpus vniuoce captꝰ lꝫ
ponatur in predicamento nō tñ eq̄uoce captus.
Ad tertiū dꝛ ꝙ ly corpus aiatuꝫ vt poniꝛ in pre Tertius articulus.
dicamento capiꝛ loco vniꝰ incōplexi ⁊ ſic capiꝛ
incōplexe. ¶ Circa p̄dicta dubitaꝛ p̄mo vtrū p̄= Octo dubia.
dicamentū ſit ꝓpriū illiꝰ teri ſubijcibile vel p̄di
cabile ſicut ecōtra: ⁊ ſi dicaꝛ ꝙ nō: q̄riꝛ q̄re hoc:
cum predicamentū ⁊ ſubijcibile vel predicabile
ſint teri ꝯuertibiles ⁊ vterq; terius cognotatiuꝰ.
Scōo vtrum ſint in mente aliq̄ dictiōes ſinca=
thecoreumatice rōne ſig̃tionis. Tertio vtrū de
qualibꝫ pte oroniſ aliq̄ teri ſint in p̄dicamento.
Quarto vtrū ens ſit in predicamento. Quito
vtruꝫ genera ḡnaliſſima ſint in predicamento.
Sexto vtrum adiectiua ſint in predicamento.
Septimo vtrū teri ſingulares q̄ ad materiale ⁊
cōes quo ad formale: vt hoc album: vel ecōtra
vt albū hac albedine ſint i predicamento. Octa Ad primū dubium.
uo vtrum pꝛ familias ⁊ alia noīa ꝯpoſite figure
ſint in predicamento. Primum dubiū vtrum p̄
dicamentum ſit ꝓpriuꝫ illiꝰ teri ſubijcibile vel
predicabile ſicut ecōtra. Ad hoc dꝛ ꝙ nō: q̄a lꝫ
ſint teri ꝯuertibiles ⁊ vterq; cognotatiuꝰ: vnus
tñ eſt magis cognotatiuꝰ ſcꝫ ſubijcibile vel pre=

dicabile ⁊ ille eſt ꝓprium: alter minus cogno=
tatiuus qui eſt ſubiectum ſcilicet predicamen=
tum: ⁊ vt hoc planiꝰ intelligaꝛ. Notādum eſt ꝙ
ſubiectum ⁊ paſſio ſemp ſunt teri cōuertibiles:
et ad ſciendum qui teri ꝯuertibiles ſe hñt ſicut
ſubiectum ⁊ ꝓpria paſſio ⁊ q̄ nō: de teris etiā cō
uertibilibꝰ ſe hñtibꝰ tāquā ſubiectum ⁊ ſua ꝓ=
pria paſſio: quare potiꝰ vnꝰ dꝛ ſubiectū ⁊ alter
ꝓp̄a paſſio ꝙ ecōtra: ſequētia notāda ſūt. Ter
minoꝝ ꝯuertibiliū q̄dā predicātur de ſe inuicē
eſſentialiter: vt hō ⁊ rōnale: ꝙtitas ⁊ ꝙtitas di
ſcreta: ad aliq̄d ⁊ idē: alij accidētaliter vt hō ⁊
riſibile. Et tales ſunt duplices: aut eñi vnꝰ eſt
abſolutus ⁊ alter cognotatiuꝰ: vt hō ⁊ riſibile:
aut vterq; cognotatiuꝰ vt vlē ⁊ predicabile: pre
dicamētum ⁊ ſubijcibile vel predicabile: riſibi
le ⁊ flebile. Et tales ſunt duplices: aut eñi ſtū eq;
cognotatiui: vt riſibile ⁊ flebile: aut vnꝰ magis
cognotatiuꝰ ⁊ alter minꝰ cognotatiuꝰ vt vlē ⁊
Prima ꝓpō. predicabile. Pro q̄bꝰ ponunꝛ ꝓpōnes. Prima
ꝓpō: teri ꝯuertibiles ō ſe inuicē eſſentialiter pre
dicabiles nunq̄ ſe hñt ſicut ſubm̄ ⁊ ꝓp̄a paſſio:
ſiue de ſe inuicē eſſentialr ⁊ q̄ditatiue predicen
tur vt ꝙtitas ⁊ ꝙtitas diſcreta: ſiue eſſentialiꝛ ⁊
in q̄le vt hō ⁊ rōnale: ꝓbaꝛ q̄a ꝓprium debet de
Secunda ꝓpō. ſuo ſubiecto accidentaliter predicari. Scōa ꝓ
poſitio ſi teri ꝯuertibiles de ſe inuicē accidētaliꝛ
predicenꝛ: ⁊ vnꝰ ſit abſolutus alter vero cogno
tatiuus: abſolutꝰ eſt ſubm̄ ⁊ cognotatiuꝰ ꝓp̄a
paſſio illius: ⁊ nō ecōtra: vt hō ⁊ riſibile: equus
⁊ hinnibile: hō eſt ſubiectū ⁊ riſibile ꝓpria paſ
ſio ⁊ nō ecōtra. Probaꝛ ꝓpō quo ad primā pteꝫ
q: talis terius cognotatiuꝰ predicaꝛ de tali ab
ſoluto accidētaliter intrāſmutabiliter ⁊ directe
ergo eſt illiꝰ ꝓprium. Scōa pars ptꝫ q̄a tale ab
ſolutuꝫ nō predicaꝛ directe de illo cognotatiuo
ergo nō eſt illius ꝓprium: ꝯña tenet: q̄a oñe ꝓ
prium dꝫ directe predicari de ſuo ſubiecto: añs
Tertia ꝓpoſitio. ꝯñe ꝓbaꝛ q̄a predicatio in q̄ abſolutū de cogno
tatiuo predicatur eſt indirecta. Tertia ꝓpō ſi
teri cōuertibiles ſint de ſe inuicē accidentaliter
verificabiles ⁊ vnus ſit magis cognotatiuus ⁊
alter minꝰ: tunc minus cognotatiuꝰ eſt ſubie=
ctū ⁊ magis cognotatiuus ꝓpria paſſio illiꝰ ⁊
nō ecōtra: vt vniuerſale ⁊ p̄dicabile: vlē eſt ſub=
iectum ⁊ predicabile ꝓpria paſſio ⁊ nō ecōtra:
eodem mō dicaꝛ de ly predicamētū ⁊ ſubijcibile
vel predicabile: ꝓbaꝛ vt precedēs q̄a magis co
gnotatiuum predicaꝛ de minꝰ cognotatiuo ac
Quarta ꝓpoſitio. cidentaliter intrāſmutabiliter directe: minus
autē cognotatiuū de magis cognotatiuo in di
recte ergo ꝓpō vera: ꝯña tenet vt prius. Quar
ta ꝓpō ſi teri ꝯuertibiles de ſe inuicē accidenta
liter verificabiles ſint eque cognotatiui: dicūt
quidā ꝙ vterq; eſt ſubm̄ ⁊ ꝓpria paſſio reſpectu
alterius: vt riſibile ⁊ flebile: puta tenentes illas
predicationes directas in quibus eq; cognota
tiuum de eque cognotatiuo predicaꝛ. Alij pu=
ta dicētes hmōi predicatōes in directas dicunt
ꝙ neuter illoꝝ terioꝝ eſt ſubm̄ vel ꝓpria paſſio Secūm dubium.
alterius. ¶ Scōm dubiū vtrū ſint aliq̄ dictiōes
ſincathegoreumatice rōne ſig̃tiōis in mēte. Et
mouetur hec q̄ſtio q̄a priꝰ dictum eſt ſincathe=
goreumata rōne ſig̃tiōis nō eſſe in predicamen Ad ptē negatiuam. Primo.
to. Arguiꝛ ꝙ nō: q̄a nullꝰ eſt terius quin ſignifi
cet vel natꝰ ſit ſig̃re aliq̄d vel aliqua: ꝫ nullū eſt
ſincathegoreuma rōne ſig̃tiōis: ꝯña nota eſt añ
cedens ꝓbaꝛ: q̄a ſeq̄tur iſte terius ſig̃t ꝫ aliquid
vel aliqua ſig̃t: q̄d ptꝫ: q̄a ſig̃t eſt actiue ſig̃tōis
ergo eum ſeq̄ dꝫ accuſatiuꝰ ſignificās rem in ꝙ Secundo.
denotaꝛ trāſire actus per ipſum iportatꝰ. Scōo
ſic iſte terius ois ſig̃t aliq̄d in hac ꝓpōne ois hō
currit: ꝫ nō eſt ſincathegoreuma rōne ſig̃tiōis:
⁊ per ꝯñs nullū eſt ſincathegoreuma rōne ſig̃tio
nis: añs ptꝫ: q̄a ſig̃t illum terim hō teneri vlr: ⁊
illum teriꝫ teneri vlr nihil eſt aliud ꝙ ille terius
tētus vlr: ꝫ ſig̃t illū terim tētum vlr: ⁊ ille terius Tertio.
tentus vlr eſt ille terius ꝫ ſig̃t illū terim. Tertio
ſic ois noticia intellectiua inquit philoſophus
primo poſterioꝝ fit ex preexñti cognitiōe ſenſiti
ua: ſed nō videtur a qua noticia ſenſitiua cau
ſaretur illud ſincathegoreuma mētale: cū nullū
habeat obiectum: ſi eñi haberet obiectum repñ
taret ipſum: ꝫ aliq̄d ſig̃ret ⁊ ſic nō eſſet ſincathe Quarto.
goreuma rōne ſig̃tionis. Quarto ſic: niſi ſinca
thegoreuma aliq̄d vel aliqua ſig̃ret ſequereꝛ ꝙ
eſſet aliqua ꝓpō vocalis q̄ nō eſſet oro: eo ꝙ nō
ſig̃ret aliq̄d neq; aliqua ad placitū: vt pꝫ de hac
buf eſt buf: que rōne extremoꝝ nō ſig̃t ad placi
tum: ſed ſolū naturaliter cū extrema nō fuerint
impoſita: ⁊ ſolū naturaliter ſig̃nt: ⁊ ſic niſi rōne
copule que tñ eſt ſincathegoreuma nō ſig̃ret ali
quid neq; aliqua: ipſa nō ſig̃ret ad placitū ali
quid neq; aliqua. Et ſi ꝯcedaꝛ illatū ⁊ ꝙ ſuffi=
cit ꝙ ſignificet aliqualiter ad placitū: ⁊ cū hoc
ipſa ſignificet aliq̄d vel aliqua naturaliter aut
ad placitū. Cōtra oñis vocalis ꝓpō dꝫ ad pla= Quinto.
citum ſig̃re verū vel flm̄ ꝫ debet ad placitū ſig̃re
aliq̄d: cū verū vel falſuꝫ ſit aliq̄d. Quinto ſic ſi
ly ois nō ſig̃ret aliq̄d neq; aliqua: ſed ſolum ali
qualiter nō videꝛ qualiter ſig̃ret niſi denotaret
terim cui addiꝛ accipi pro ſuis ſig̃tis copulati=
ue: ſed hoc nō: ꝫ ſig̃t aliq̄d vel aliqua: minoꝛ ꝓ
batur: q̄a ſi ſic denotaret: tūc hec vox ois ⁊ actꝰ
cui ſubordinaꝛ nō eſſent teri ſinonimi q̄d nō eſt
cōcedēdum: ꝯña ꝓbaꝛ q̄a nō eodē mō ſig̃rent:
nā vox denotaret terim vocalē cui additur acci
pi pro ſuis ſig̃tis copulatiue: ⁊ actus denotaret
terim mētalem accipi copulatiue. Et cōfirmaꝛ
niſi ly ois ſig̃ret aliq̄d hec ꝓpō ois hō currit nō

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA
GREDOS.USAL.ES

ſigret aliud ꝙ illa homo currit: neqꝫ illa homo
non eſt animal aliud quam illa hō eſt aial: ⁊
ſic eſſent ſinonime: qđ eſt flm̄: cū vna ſit vera ⁊
altera falſa. Et ſi qs voluerit ꝓpter rōnes predi
ctas dicere: ſicut dicit Hieronimus pardo capi
te ſcđo ſui libri cui nomē eſt medula dialectice:
ꝙ ſunt ponēda ſincathegoreumata rōne ſigtio
nis: ſed ꝙ ipſa ſigñt aliqđ vel aliqua puta illud
vel illa qđ vel q̄ ſignificāt cathegoreumata qui
Sexto. bus addunt̄. Cōtra hoc ſexto arguit̄ ſic: ſeque
retur ſi ly om̄is ſigret aliqđ vel aliq̄ ⁊ ſilr̄ q̄libet
alius terius qui cōiter dr̄ ſincathegoreumatic⁹
ꝙ nō eſſet ſincathegoreumaticus rōne ſigtiōis:
ꝯñs eſt flm̄ igit̄: ꝯña tenet: q̄a q̄libet talis ſigret
Septimo. aliquid aut aliqua. Septimo ſic ſequeret̄ ꝙ ly
homo ⁊ ly ois in hac ꝓpōne ois homo eſt aial:
ly aliq̄s ⁊ ly homo in illa aliq̄s homo eſt aial: ly
iſte ⁊ ly hō in hac iſte homo eſt aial eſſent teri ſi
nonimi: qđ eſt flm̄ ꝯña tenet: q: idē adequate ſi
Solutio. gnificarent. Et ſi dicat̄ ſicut dicit tenens hāc opi
nionem ꝙ lꝫ idē adequate ſignificent nō tm̄ eo=
dem mō: nā ly ois ſigt om̄es hoies vlr̄: ly aliq̄s
om̄es hoies particulariter: ⁊ ly iſte om̄es hoies
ſingulariter: nō aūt ly hō ⁊ ꝓpterea nō ſunt teri
Replica. ſinonimi. Cōtra hoc arguit̄ qđ libet hoꝝ triū
improbādo: primo q: ly hō ſigt om̄es hoies vlr̄
ergo adhuc habetur ꝙ ly ois ⁊ ly homo ſunt ter
mini ſinonimi: cū ſigent idē adequate ⁊ codeꝫ
modo: añs ptꝫ q: nullus eſt hō qui nō ſignificet̄
Secundo. per ly homo ꝙ ly homo ſigt vlr̄ om̄es hoies. Se
cundo ſic videt̄ in intelligibile illud qđ dictū eſt
ſcꝫ ꝙ ly aliq̄s ſigt om̄es hoies pticulariter: ſi eīm
ſignificet om̄es ſequit̄ ꝙ ſigt vlr̄ om̄es hoies: ⁊
Tertio. ⁊ per ꝯñs nō particulariter. Tertio ſequit̄ bñ ly
iſte in hac ꝓpōne iſte hō currit ſigt om̄es hoies
ſingulariter: ꝙ om̄es hoies ſigt et ſigt tātū vnū
hoiem: ſed ꝯñs eſt impoſſibile ꝙ ⁊ añs: tꝫ ꝯña:
quia ſigre ſingulariter hoiem nō videtur aliud
eſſe quā ſigre tm̄ vnum hoiem: dicim⁹ eīm ꝙ ſor
tes ſigt ſortem ſingulariter: q: tm̄ ſigt ſortem: ⁊
hō ſortē cōit̄ ſigt: q: nō preciſe ſortē ſigt. Et ꝯfir
Quarto. mat̄ q: ſeq̄reret̄ ꝙ ly iſte vniuoce teneret̄ i hac:
iſte hō currit ſortez demōſtrādo ⁊ in illa iſte hō
currit platōe demōſtrato: ꝯñs eſt falſum: nā tūc
iſte cōtradicerēt iſte hō currit iſte hō nō currit:
in vna ſortē ⁊ in altera platonē demōſtādo: qđ
eſt flm̄ cū poſſint eſſe ſimul vere ſcꝫ caſu poſito ꝙ
vnus illoꝝ curreret ⁊ alter q̄ſceret: prima ꝯña
ꝓbat̄ q: in vtraqꝫ ly iſte ſigret in illis idem ad
Ad ptē affirmatiuā equate ⁊ eodem mō ſcꝫ om̄es hoies ſingularit̄.
Primo. In oppoſitū arguit̄ ſunt aliqua ſincathegoreu
mata vocalia ꝙ ⁊ mentalia: tenet ꝯña auctorita
te Ariſtotelis i ꝓhemio peryarmenias dicētis
ꝙ ea q̄ ſunt in voce ſunt note paſſionū que ſunt
in aīa: añs pꝫ quia habem⁹ iſtas voces ois nul
lus que ſunt ſincathegoreumatice. Scđo ſic ni Secūdo.
ſi eſſent ſincathegoreumata mētalia nulla eſſet
mentalis ꝓpō cathegorica: hipothetica: negati
ua: modalis ⁊c̄. qđ eſt flm̄: pꝫ ꝯña: q̄a nulla eſſet
copula verbalis aut cōiunctiōalis: nulla etiā eſ
ſet negatio: nullus modus aduerbialis in men
te: cum copula verbalis copula ꝯiunctiōalis ne
gatio ⁊ modus aduerbialis vt poſſibiliter ne=
ceſſario ſint ſincathegoreūata: ꝙ ſi nulla eſſent
ſincathegoreumata in mente: nulla in mente eſ
ſet ꝓpō cathegorica hipothetica negatiua aut
modalis: ꝯña tꝫ quia cathegorica dꝫ habere co
pulā verbalem: hypothetica cōiunctiōalem: ne
gatiua negatiōem: ⁊ modalis modū aduerbia
lem tāquā ptem eſſentialē. Tertio ſic niſi eſſent Tertio.
aliqua ſincathegoreumata in mente: nulla eſ=
ſent ꝓnoīa mētalia: nulla aduerbia queſitiua:
nulle ꝯiūctiōes copulatiue aut diſiūctiue neqꝫ
tales ꝓpōnes: a: ab: abs: ⁊ plures alie: qđ videt̄
eſſe flm̄. Quarto ſic: q: niſi ſic nulla ꝓpō menta Quarto.
lis eſſet excluſiua exceptiua aut reduplicatiua
Itē nullus terius ſupponeret cōfuſe ⁊ diſtributi
ue in mente: q: nō videt̄ a quo poſſet diſtribui
niſi a ſincathegoreumate: imo ſequeret̄ ꝙ null⁹
terius ſupponeret in mente. Quinto ſic niſi po Quinto.
nerent̄ ſigna vlīa in mēte: iſte vocales eſſent ſi=
nonime homo currit ois hō currit ꝯñs eſt falſuꝫ
cum vna poſſit eſſe vera altera exñte falſa: ꝯña
tenet q̄a eidē mentali ſubordinarent̄: nā niſi ei
dem mētali ſubordinētur hoc eſt q: in mentali
vnius ponit̄ ſignū vl'e ⁊ nō in mēte alteri⁹: ſiꝙ
tale ſignū vl'e nō ponat̄ in mente eidem mētali
ſubordinabūtur. Aduertendū ꝙ de hac mate= Ad dubiū triplex opinio.
ria tres ſunt opiniones: quarū q̄libet ponit ſin
cathegoreumata in voce ⁊ in hoc cōueniunt: di
ſcrepāt tm̄ in hoc ꝙ prima non ponit ſincathego
reumata in mente: niſi forſitā cōceptus nō vlti
mati q̄b⁹ ſincathegoreūata vocalia aut ſcripta
ſubordinant̄ dicant̄ ſincathegoreumata mēta
lia in ſignicādo ad placitū: ꝙ enim nō ſint ſinca
thegoreumata i ſignificādo naturalit̄ notū eſt:
nā naturalis ſilitudo hui⁹ vocis ois naturalit̄
ſigt hac vocē ois ⁊ in ſic ſignificādo eſt cathego
reuma q̄a aliqđ ſigt: ſed ad placitū ſignificādo
pōt dici ſincathegoreūa q: hoc mō ſigt q̄lit̄ vox
ſigt: ſcꝫ terim cui addit̄ accipi ꝓ ſuis ſigtis diſtri
butiue. Et hec opinio eſt opinio dicentiū ꝓpō
nem mentalē nō eſſe cōplexā in gñe rei lꝫ bñ in
gñe ſigni: hoc eſt nō eſſe ex plurib⁹ noticijs par
tialibus cōpoſitā: ſed cōplexe ſigre qđ eſt eſſe cō
plexum in gñe ſigni. Scđa aūt ⁊ tertia ponūt eē
ſincathegoreumata in mente ſicut in voce: ſed
differunt. Nā ſecunda ponit ipſa non ſignifica
re aliquid neqꝫ aliqua: ſed ſolum aliqualiter.
Tertia aūt ponit ipſa ſigre aliquid vel aliqua.

Prima opinio negatiua. Prima igitur opinio ponit ſincathegoreuma=
ta in voce ſed nō in mēte: ⁊ mouet̄ rōnib⁹ añ op
poſitū factis: ⁊ rōnib⁹ ꝓbātib⁹ mentalē ꝓpōem
nō eſſe cōplexā in gñe rei licet bñ in gñe ſigni: q̄
rōnes videri pñt apud Gregoriū de arimino ⁊
apud georgeū bruxellēſem primo peryermeni=
as. Si eīm ꝓpoſito mentalis dicat̄ incōplexa in
gñe rei: ſincathegoreumata in mēte nō ponere
neceſſe eſt: ſi vero dicat̄ cōplexa in gñe rei: ſinca
thegoreumata mētalia ponere oportebit: qui ꝙ
ponunt ſincathegoreumata in mēte dicāt men
talem in gñe rei cōplexā: q̄ ꝟo mētalia ſincathe
goreumata negāt: ⁊ mentalē in gñe rei cōplexā
eſſe negare debēt. Et hec intelligātur ꝺ ſincathe
goreumate mentali vltimato: om̄es ei ponūt ſin
cathegoreūata mētalia nō vltimata ſicut ⁊ vo
Ad oēs cōtrarias. calia ⁊ ſcripta vt dictū eſt. Et ad rōnes poſt op=
poſitum. Ad primā cōceſſo añte negat̄ ꝯña: lꝫ
eni voces ſint note cōceptuū hoc eſt ſubordinē
tur cōceptibus in ſigñdo nō ꝓpter hoc opꝫ om̄e
qđ cōuenit voci cōuenire cōceptui: nā vox ſigt
ad placitū ⁊ nō cōceptus: ſilr̄ ꝓpō vocalis eſt cō
plexa in gñe rei nō autē mentalis. Ad ſcđaꝫ ne
gatur ꝯña: ⁊ ad ꝓbatiōem cōceſſo añte negatur
ꝯña: ⁊ ad ꝓbatiōem dr̄ ꝙ licet cathegorica vo=
calis aut ſcripta debeat hr̄e copulā ꝟbalē nō tm̄
mentalis: eodem mō dicat̄ ad id qđ dr̄ de hipo
thetica de negatiua ⁊ modali. Sed tūc argue=
ret aliq̄s q: ſꝫ Petrum hiſpanū ꝓpō cathegori
ca hꝫ ſubiectū predicatū ⁊ copulā tāqꝫ ptes prin
cipales ſui: ⁊ hipothetica habet duas cathego=
ricas cōiunctas per aliquā ꝯiunctiōem: ⁊ in ne
gatiua predicatū enunciat̄ de ſubiecto mediā=
te copula negata: ⁊ i modali copula determinatur
aliquo illoꝝ modoꝝ poſſibiliter: impoſſibiliter:
cōtingenter neceſſario. Ad hoc dr̄ ꝙ hec oia in=
telligunt̄ de vocalib⁹ ⁊ nō mentalib⁹. Sed tūc
quereret̄ quare ꝙ ꝓpōnes mentales dñr cathe=
gorice hipothetice negatiue modales: Rñdet̄
ꝙ dicunt̄ cathegorice q: cathegorice enūciāt: hi
pothetice q̄a hipothetice enūciāt: negatiue q̄a
negatiue: ⁊ modales q: modalit̄ enunciāt: vl' di
cunt̄ cathegorice hipothetice negatiue moda=
les denoiatione extrinſeca q̄a ſcꝫ eis corrñdent
vocales cathegorice hipothetice negatiue ⁊ mo
dales. Silr̄ dicat̄ de ꝓpōne vlī pticulari ꝯditio
nali copulatiua diſiunctiua: propō dr̄ vlīs q̄a
om̄i aut nulli i eſſe ſigt: ⁊ particularis q̄ alicui
in eſſe aut alicui nō in eſſe ſigt: ⁊ hoc modo dif
finit Ariſtoteles ꝓpōnem vl'em ⁊ particularem
capitulo ſcđo primi prioꝝ. Ad tertiā cōcedit̄ to
tum argumētum. Et ſi queras q̄re ꝙ ponunt̄ in
voce. Rñdet̄ ꝙ ad denotādum terios ſic vel ſic
accipi q̄liter ſine illis nō caperent̄. Ad quartā:
negatur ꝯña: ꝓpō enim mentalis nō dr̄ excluſi
ua exceptiua aut reduplicatiua quia in ea po=
nat̄ ſignū excluſiuū exceptiuū aut reduplicati
uum: ſed q̄a ipſa ſigt excluſiue exceptiue aut re
duplicatiue: vel tales dicunt̄ denoiatiōe extrin
ſeca a ſuis vocalibus. Et ad cōfirmatiōes cōce
ditur ꝙ nullus terius mētalis ſupponit cōfuſe ⁊
diſtributiue: ⁊ vltra ꝙ null⁹ terius mētalis ſup
ponit: q̄a tūc pōeret̄ i ꝓpōne mētali ⁊ ſic ipa eēt
cōplexa in gñe rei qđ eſt cōtra predicta. Ad qui
tum negat̄ ꝯña: ad ꝓbatiōeꝫ negat̄ ꝙ eidē men
tali ſubordinent̄: ad ꝓbatiōem dr̄ ꝙ cauſa qua
re ille due ois hō currit: homo currit nō ſubordi
nantur eidem mētali: nō eſt q̄a in mentali vni⁹
ponitur ſignum vl'e: nō autē in mentali alteri⁹:
ſed rō eſt q̄a ſubordinant̄ mentalib⁹ nō eodem
modo ſigñtib⁹: vna eni mentalis ſigt hoieꝫ cur
rere: altera om̄em hoiem currere. Scđa opinio Scđa opinio affirmatiua.
eſt dicētium ꝙ in voce ſcripto ⁊ mente ſunt po=
nenda ſincathegoreumata rōne ſigtiōis: q̄ qui
dem nō ſigñt aliqđ nec aliqua ſed ſolum aliq̄li
ter: ⁊ ꝙ ſint ponenda ꝓbāt rōnib⁹ poſt oppoſitū
factis: ꝙ āt nō ſigent aliqđ nec aliqua ꝓbāt ſex
ta ſeptima ⁊ octaua rōne añ oppoſitum. Et ad
quinqꝫ primas rōnes añ oppoſitum q̄b⁹ q̄dā ni
tuntur ꝓbare ꝙ ſigant aliqđ vel aliqua. Ad pri Ad oēs cōtrarias.
mum negat̄ añs: ad ꝓbatiōem negat̄ ꝯña: ad
ꝓbatiōem cōcedit̄ añs cum ꝯñte ⁊ ꝯña: ſed dr̄ ꝙ
nō eſt neceſſe illum actm̄ eſſe per ſe ſumptum: ſꝫ
ſufficit ꝙ per ſe vel cuꝫ addito ſumat̄: hec aūt ē
vera i qua ponit̄ accuſatiu⁹: ſincathegoreuma
rōne ſigtiōis ſigt aliquid aliq̄liter: neqꝫ ſequit̄
ſigt aliqđ aliqualit̄ ꝙ ſigt aliqđ: q̄a cōmittit̄ fal
latia a ſm̄ qđ ad ſimpliciter: ſicut nō ſequit̄ ſta
tue factor facit lapidem quadrangulariter ſeu
quadrate: ꝙ facit lapidē: nā poſito caſu ꝙ facit
lapidem antea triāgulum eſſe quadrāgulū aut
quadratum: añs erit verum ⁊ ꝯñs flm̄: ideo dr̄
ꝙ in talib⁹ argumentatiōib⁹ arguit̄ cum deter
minatiōe diminuēte: ⁊ ꝓpterea cōmittit̄ predi
cta fallatia. Ad ſcđm negat̄ añs: ad ꝓbatiōem
negatur aſſumptum: ad ꝓbatiōem dr̄ ꝙ dupli
citer pōt intelligi ꝙ ly ois ſignificet illū teriꝫ hō
teneri vlr̄: vno mō ad hunc ſenſum ꝙ ſignificet
rem illā q̄ eſt ipm̄ terim teneri vlr̄ ⁊ ſic negatur:
alio mō ꝙ ſignificet ꝙ ille terius tenet̄ vlr̄ ⁊ ſic cō
cedit̄: vel aliter dr̄ cōcedendo ꝙ ſignificat illum
terim hō teneri vlr̄: ſed nō ſeq̄tur ꝙ ſignificat il
lum teriꝫ: q: cōmittit̄ fallacia a ſꝫ qđ ad ſimpli
citer vt dictū eſt in ſolutiōe pme rōnis. Et ſi ar=
guas in predicta ꝯña bñ arguit̄ a pte in mō ad
ſuū totū: ꝙ bñ ſequit̄. Rñdet̄ negādo añs: q: ma
le arguit̄: q̄a ly ſignificat nō tenet̄ eodē mō ap=
pellate: in hoc eīm añte ly ois ſignificat illū teriꝫ
hō teneri vlr̄: ⁊ ly ſignificat appellat ſigificatiōeꝫ
aliq̄liter ſeu ſm̄ qđ: in ꝯñte aūt illo ly ois ſignifi

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA
GREDOS.USAL.ES

cat illum terim hō: ly ſignificat appellat ſignifi
catiōem alicuiꝰ: ⁊ hoc mō ſolemꝰ rñdere ad hoc
argumētum ſtatue factoꝛ facit lapidē q̄dratum
ꝑ facit lapidē: dicentes ꝙ ly facit teneṫ equoce
ſeu nō teneṫ eodem mō appellate: q̄a in añte ap
pellat factiōem ſm q̄d: ⁊ in ↄñte factiōem ſimpli
citer. Ad tertiā ↄcediṫ ꝓpō Ariſtotelis ſed dṙ ꝙ
Ariſtoteles capit noticiā ꝓpꝛie ſeu ſtricte: actꝰ
autē ſincathegoꝛeumaticus nō eſt noticia neq̄ꝫ
ↄceptꝰ niſi capiendo noticiā ⁊ ↄceptum large.
Unde noticia ſimiliter conceptꝰ duobꝰ modis
accipitur: vno modo ꝓpꝛie ⁊ ſic noticia ſeu cō
ceptus eſt terius mentalis ſignificās aliq̄d vel
aliqua ſeu quo cognoſcimꝰ aut ↄcipimꝰ aliq̄d
vel aliqua: hoc mō actꝰ ſincathegoꝛeumaticus
nō eſt noticia vel ↄceptꝰ: ſed eſt terius mentalis
qui dṙ actus quia mediāte illo intellectus agit
in terium mentalem ipſum ſic vel ſic capiendo:
alio mō large: ⁊ hoc modo eſt terius mentalis ſi
gnificās aliq̄d vel aliqua vel aliq̄liter ſeu quo
cognoſcimus aut ↄcipimꝰ aliq̄d vel aliqua vł
aliqualiter: ⁊ hoc mō actus ſincathegoꝛeumati
cus eſt noticia ⁊ ↄceptꝰ ⁊ nullum habet obie=
ctum. Et ſi queraṫ a quo cauſaṫ hmōi actꝰ. Di
cunt aliq̄ ꝙ cauſaṫ ab intellectu: ⁊ ꝓpterea vo
cātur figmenta q̄a intellectꝰ effingit ſibi hmōi
actus ad terios ſic vel ſic accipiendos. Sꝫ ↄtra
hoc rñſum arguitur per illud beati Auguſtini
a cognoſcēte ⁊ cognito pariṫ noticia. Dṙ ꝙ Au
guſtinꝰ capit noticiā ſtricte ꝓ terio mentali ali
quid vel aliqua repꝛeſentāte: ſed q̄ꝛ ex hoc vide
tur ſequi ꝙ intellectus ſine ipſis poſſet illos ter=
minos ſic vel ſic accipere: ⁊ ſic fruſtra eſſent: cuꝫ
fruſtra fiat per plura q̄d eque bñ pōt fieri ꝑ pau
cioꝛa vt hꝫ philoſophus: ideo alij aliter dicunt
ꝙ cauſatur ab intellectu ⁊ terio cathegoꝛeuma
tico: ſed de hoc poſtea videbiṫ. Ad quartū dṙ ſi
cut in argumento dictum eſt: ⁊ ad id q̄d poſtea
arguitur dṙ ꝙ dꝫ ſignificare verū vel fſm ad hūc
ſenſum ꝙ ipſa dꝫ ſuboꝛdinari ꝓpōni mentali vl
timate vere vel falſe ⁊ hoc intelligendo de ꝓpō
nibꝰ alijs a mentalibꝰ vltimatis: ſed ex hoc ſen
ſu nō ſequiṫ ꝙ oīs vocalis ſignificet aliq̄d vel
aliqua ad placitū. Ad quintā ↄcediṫ maioꝛ ⁊
negatur minoꝛ: et ad ꝓbationem negaṫ ↄñā: ⁊
ad ꝓbatiōem dṙ ꝙ licet ly oīs vocale ſignificet
vocem illā hō teneri ꝓ ſuis ſignificatis copula=
tiue ⁊ ly oīs mentale ſignificet terim illū menta
lem hō teneri ꝓ ſuis ſignificatis copulatiue: eo
dem tñ mō ſignificat: q̄a vterq̄ꝫ ſignificat terim
cui addiṫ accipi ꝓ ſuis ſignificatis copulatiue:
vel dṙ ꝙ nihilominꝰ ſunt teri ſinonimi quia ca
dunt ſupꝛa terios ſinonimos ꝓ eodem eodē mō
acceptos: q̄d addo q̄ꝛ ly iſte demōſtrādo ſoꝛtem:
⁊ ly iſte demōſtrādo platōem q̄ nō ſunt ſinoni=
ma cadunt ſupꝛa terios ſinonimos: ſed nō pro
eodem acceptos: hāc rōnem dicit Hieroymꝰ par
do eſſe pōderādā q̄d nō credo q̄a leuiſſima eſt.
Ad ↄfirmatiōeꝫ ↄcediṫ ꝙ iſta oīs hō currit nō
ſignificat aliud q̄ꝫ illa hō currit: ſꝫ ſignificat ali
ter q̄ꝛ ſignificat vlr̄ hoīeꝫ currere illa autē hō cur
rit ꝑticulariter: ⁊ ſilr̄ illa hō nō eſt aīal nō ſignifi
cat aliud q̄ꝫ iſta hō eſt aīal: ſed aliter ſignificat
q̄ꝛ illa hō nō eſt aīal ſignificat hoīem eſſe aīal ne
gatiue: alia aūt affirmatiue: ⁊ ſic nō incōuenit
ꝙ vna ſit vera ⁊ altera falſa lꝫ vna nihil aliud ſi
gnificet q̄ꝫ alia: vel aliter dṙ ꝙ vna ſignificat om
nem hoīem currere ⁊ altera hoīem currere: ter=
tia ſignificat hoīem eſſe aīal: ⁊ q̄rta hoīem non
eſſe aīal ⁊ ſic nō ſigñt idem: ⁊ ad ꝓbatiōem dṙ ꝙ
talis ſigñtio neq̄ꝫ ꝓuenit rōne vniꝰ ꝑtis neq̄ꝫ rō
ne alteriꝰ: ſed rōne totius aggregati ⁊ hoc dictū
ſit ſm tenentes ↄtra buridanum ꝙ ipoſſibile eſt
ſignificabile. Tertia opinio pōit ſincathegoꝛeu
mata rōe ſignificatiōis: ⁊ ipa ſignificare aliq̄d
vel aliqua: q̄d ꝓbat per quinq̄ꝫ p̄mas rōnes añ
oppoſituꝫ. Et ſi q̄ras q̄d ſigñt ſincathegoꝛeuma
ta: dicit tenens hunc moduꝫ ꝙ ſigñt ea q̄ per ter
minos cathegoꝛeumaticos cui adduṫ ſignifi
cātur. Uerbi grā ly oīs in hac ꝓpōne oīs hō eſt
aīal: ſignificat oēs hoīes ⁊ in illa oīs aſinꝰ eſt
aīal ſignificat oēs aſinos: ⁊ ſic cathegoꝛeuma
ſi addaṫ teris nō ſinonimis ſemꝑ teneṫ equoce:
dicit etiā ꝙ oē ſincathegoꝛeuma eſt ↄplexum:
dicit vltra ꝙ hec vox hō eſt aīal nō eſt ꝓpō: ſed
illud v̄bum eſt: eſt ꝓpō: ⁊ hec vox homo nō eſt
aſinꝰ nō eſt ꝓpō: ſed illa duo ſincathegoꝛeuma
ta nō eſt: ⁊ illa vox ſoꝛtes currit ⁊ plato diſputat
nō eſt ꝓpō hipothetica: ſed illud ſincathegoꝛeu
ma: et: eſt ꝓpō hipothetica: ⁊ nota illatiōis i ſil
logiſmo eſt ſillogiſmꝰ ⁊ ita de alijs ꝓpoꝛtionalr̄.
Et ad ſextā ⁊ ſeptimā ⁊ octauā rōnem añ oppo
ſitum rñdet: ad ſextā negādo ↄñā ⁊ ad ꝓbatiōeꝫ
dicit ꝙ nō oīs terius ſignificās aliq̄d vel aliqua
eſt cathegoꝛeuma rōne ſigñōis: q̄ꝛ ad hoc ꝙ ter
minus ſit cathegoꝛeumaticus rōne ſignificatio
nis nō ſufficit ꝙ ſignificet aliq̄d vel aliqua: ſed
req̄riṫ ꝙ ille ꝑ ſe ſumptꝰ ſignificet aliq̄d vel ali=
qua: ſincathegoꝛeuma aūt ꝑ ſe ſumptū nō ſigt
aliq̄d aut aliqua: ſed additū cathegoꝛeumati ſi
gnificat id q̄d per cathegoꝛeuma ſignificatur.
Ad ſeptimā negaṫ ↄñā: ad ꝓbatiōem ↄceditur
añs ⁊ negaṫ ↄñā ſicut dictum eſt in argñto: ad
hoc eī ꝙ teri ſint ſinonimi nō ſufficit ꝙ ſignificēt
idem adequate: ſed vltra hoc req̄riṫ ꝙ ſignificēt
eodem mō: in pꝛima āt ꝓpōne ly hoīs ſignificat
hoīes vlr̄ in ſcđa ꝑticulariter: i tercia ſingulariṫ:
⁊ ly hō nō ſignificat illo modo. Et ad argumen
ta ↄtra illā ſolutiōeꝫ adducta. Ad p̄mum nega
tur añs: ad ꝓbationem ↄcediṫ añs ⁊ diſtinguiṫ

Tertiu[m] mo[dus]

Ad oꝯ cōtrariu[m]

ↄſequēs: ſi enim ly vniuerſaliter determinet ly
hoīes ſic ↄceditur ↄſequēs ⁊ ↄſequētia: ⁊ ſen
ſus ↄſequētis ē iſte: ly oīs ſignificat aliquos ho
mines ⁊ nulli ſunt hoīes quin ly homo ſignifi=
cet illos: ſi autē ly vniuerſaliter determinet ly ſi=
gnificat ſic negaṫ ↄſequēs ⁊ ↄſequentia: ⁊ ſen
ſus eſt ly oīs ſigāt omnes homines .i. denotat
terminū ſignificātem oēs hoīes teneri ꝓ ſuis
ſignificatis copulatiue ſeu vniuerſaliter: ⁊ hoc
modo capitur quando diciṫ ꝙ ly omnis ſignifi
cat vniuerſaliter omnes hoīes. Ad ſecundā dr̄
ꝙ duplr̄ pōt intelligi ꝙ ly aliquis ſigēet particu
lariter oēs hoīes: vno mō ꝙ ſignificet aliquos et
nō oēs: ⁊ hoc mō nō capiṫ cū dr̄ ly aliq̄s ſignifi=
care oēs hoīes particulariter: ⁊ in illo ſenſu con
cediṫ ꝙ implicat cōtradictionē ꝙ ly aliquis ſi=
gnificet particulariter omnes hoīes: alio modo
poteſt intelligi ꝙ ſignificet oēs homines .i. deno
tet terminū illum homo accipi ꝓ ſuis ſignifica
tis particulariter ſeu diſiūctiue: ⁊ ſic ly aliq̄s ſi=
gnificat oēs homnines particulariter. Ad ter
tiam diciṫ ꝙ dupliciter poteſt intelligi ꝙ ly iſte
ſignificet hoīem ſingulariter: vno modo ꝙ ſigni
ficet tantum vnū hominē ⁊ hoc modo nō capie=
batur quando dicebaṫ ꝙ ly iſte ſignificat homi
nem ſingulariter: ⁊ hoc modo ↄcediṫ ↄſequē=
tia argumēti ⁊ impoſſibilitas ↄſequētis ⁊ an=
tecedentis: alio modo pōt intelligi ꝙ ſignificet
omnē hominē ⁊ denotet terminū ſignificantem
oēs hoīes accipi ſingulariter ſeu ꝓ vno ſigni
ficato aut pꝛo pluribus cōiunctim ⁊ ſic negatur
ↄſequētia. Ad cōfirmationem negaṫ conſequē
tia. ad pꝛobationē ↄcediṫ ꝙ ly iſte iunctum illi
termino demōſtrando ſoꝛtē ⁊ poſtea platonē ſi=
gnificat aliqualiter eodē modo ſcꝫ oēm homi=
nē ſingulariter: ſꝫ nō oīno eodē modo: in vna
enim ſignificat omnē hoīem ſingulariter ꝓ ſoꝛ
te: ⁊ in altera ſingulariter ꝓ platone: hoc eſt ad
veritatē illius iſte homo currit qua demōſtra=
tur ſoꝛtes requiritur verificatio ꝓ vno ſingula=
ri quod eſt ſoꝛtes: ⁊ ad veritatē alterius requiri
tur verificatio ꝓ vno ſingulari quod eſt plato.
Hec opinio licet pꝛoterue ſuſtineri poſſit: eſt ta=
men cōtra cōmunē modū dicendi ⁊ plurimum
extranea: quare videṫ omnino impꝛobabilis: ē
etiam cōtra Ariſtotelē pꝛimo perihermenias ca
pitulo de verbo dicentē: iſtud verbum eſt ſi pu=
rum dixeris ipſum quidē nihil eſt: cōſignificat
autē quādam cōpoſitionē quā ſine extremis nō
eſt intelligere: et ſcđo capite ſecundi tractatus
eiuſdē libꝛi ait: hoc ſignū oīs: nō eſt vłe ſed ſigāt
quoniā vłiter: et in fine pꝛimi capituli ſecundi
perihermenias: omnis non ſigāt vniuerſale ſed
ſignificat qm̄ vniuerſaliter: manifeſtū eſt autē
ꝙ ſi ſignificaret omnes hoīes in hac pꝛopoſitio=
ne omnis homo eſt aīal: ipſum eſſet vniuerſale
hoc eſt terminus cōmunis quia cōmuniter ſi=
gnificaret. ¶ Tertiū dubiū eſt vtrum de quali=
bet parte oꝛationis aliqui termini ſint in pꝛedi
camēto. Pꝛo dubij deciſione p̄mo poneṫ diuiſio
terminoꝝ: ſecundo reſpondebitur ad dubium.
Terminus cōmuniter diuidiṫ in vocalem ſcri=
ptum ⁊ mentalē. Sed vt videamus an diuiſio
illa ſit bona. Cōtra eā pꝛio ſic arguiṫ: de circulo
pendēte ante tabernā ⁊ de nutibꝰ monachoꝝ q̄
ſunt teri ⁊ tñ nō ſunt vocales cū non ſint voces:
neq̄ꝫ mētales cū nō ſint i mēte: neq̄ꝫ ſcripti cū nō
ſint lr̄e neq̄ꝫ ex litteris ↄpoſiti. Dicūt aliq̄ ꝙ ſūt
termini ſcripti: ⁊ quādo diciṫ ꝙ non componū=
tur ex litteris neq̄ꝫ ſunt littere: ↄcedunt negan=
tes ↄſequentiā qua infertur ꝙ non ſunt termi=
ni ſcripti: ⁊ ſi pꝛobatur per diffinitionem temini
ſcripti: terminus ſcriptus eſt q̄ componitur ex
litteris vel eſt littera: dicunt ꝙ illa non eſt bona
diffinitio: ſed ſic debet diffiniri. Terminus ſcri
ptus eſt terminus oculo coꝛpoꝛali perceptibilis:
dicunt autem circulū pedentem ante tabernā ⁊
nutus monachoꝛum eſſe terminos ſcriptos eo
ꝙ percipiuntur oculo coꝛpoꝛali. Sed contra il=
lud arguitur q̄ꝛ adhuc ſecundum illam diffini
tionem eſt aliquis terminus qui neq̄ꝫ eſt voca=
lis neq̄ꝫ ſcriptus neq̄ꝫ mentalis: ergo diuiſio illa
nihil valet: antecedens ꝑꝫ: quia ſicut ſunt aliq̄
termini audibiles vt vocales: ⁊ aliqui viſibiles
vt ſcripti: ita ſūt aliqui odoꝛales vt odoꝛes: alij
guſtabiles vt ſapoꝛes: ⁊ alij tangibiles vt calidi
tas frigiditas ⁊ cetere qualitates tangibiles: q̄ꝺ
patet nam quis poteſt imponere dulcem odoꝛē
ad ſignificandum: vt ſoꝛtes dicat platoni quā=
docunq̄ꝫ dabo tibi rem dulcis odoꝛis repꝛeſen=
tabit hominē currere: ſimiliter poteſt imponere
amarū ſapoꝛē ⁊ ſimiliter caliditatē aut aliā tan
gibilē qualitatē: ⁊ ille qualitates odoꝛabiles gu
ſtabiles tāgibiles nō ſunt oculo coꝛpoꝛali ꝑce=
ptibiles ꝑ ſecundū pꝛedictā termini ſcripti diffi
tionē nō ſunt termini ſcripti neq̄ꝫ etiā ſunt voca
les aut mētales vt notū eſt ergo diuiſio nō valet.
Item arguiṫ ſonus cāpane poteſt imponi ad ſi
gnificādū quo facto erit terius ⁊ nō ſcriptꝰ neq̄ꝫ
metalis vt notū eſt: neq̄ꝫ vocalis cum nō ſit vox
imo eſt ſonus nō vox. Pꝛopter rōnes p̄dictas di
cendū ē ꝙ illa diuiſio eſt bona: ſꝫ data de teris q̄=
bus cōiter vtimur: teris autem odoꝛabilibꝰ gu=
ſtabilibꝰ tāgibilibꝰ nō cōiter vtimur. Et ſi q̄ras
bonā diuiſionē gñalē terioꝝ: dico ꝙ hec eſt. Ter
minoꝝ aliꝰ ē in aīa aliꝰ extra aīaꝫ. Terius exi
ſtēs in aīa ē terius mētalis. Terminus exiſtens
extra animā eſt terminus qui nō eſt in aīa. Ter
minoꝝ extra animā exiſtētiū: alius audibilis:
alius viſibilis: liꝰ guſtabilis: alius odoꝛabilis:

Ad ſcđam

Ad tertiā.

Ad ↄfirmationem

Reꝓbatio tertie opinionis

Tertium dubium.

Pꝛimo.

Secundo.

Tertio.

Cōpletiſſima diuiſio terioꝛum.

aliud tangibilis. Audibilis qui per ſe vel p acci
dens ab auditu percipi poteſt: pmi exemplũ vt
ſonus cãpane vel vox hominis: exẽplũ ſecundi:
vt cãpana vel homo vociferãs. Uiſibilis qui a
viſu per ſe vel p accidens percipi põt: primi ex=
emplũ vt color: ſecũdi vt corpus coloratũ. Odo
rabilis q̃ ab odoratu p ſe vel per accidens perci
pi poteſt: primi exemplũ vt odor: ſecundi vt res
ordorifera. Guſtabilis eſt q̃ a guſtu pcipi põt p
ſe vel per accidẽs: pmi exemplũ vt ſapor: ſecun=
di vt res ſapida ſeu ſaporẽ habẽs. Tãgibilis q̃ a
tactu pcipi põt p ſe vel per accidẽs: primi exem=
plũ vt caliditas frigiditas: ſcdi vt corpus cali=
Ad dubiũ dum corpus frigidũ. Iſtis notatis rñdet ad
dubiũ per ppoſitiões: hoc pmiſſo q̃ ſi teri extra
aiam exiſtẽtes ſint in predicamento ita ꝛ teri in
aia exiſtentes q̃bus illi ſubordinant: lz enim ſe
cundũ ponentes mentalẽ ppoſitionẽ nõ eſſe cõ=
poſitã huiuſmodi teri in aia exiſtẽtes nõ poſſint
ſecũdũ ſe predicari: bene tñ teri eis ſinonimi exi
Pria ppõ ſtentes extra aiam qd̃ ſufficit. Tunc ponit pma
propoſitio: aliqua noia ſunt in predicamẽto ſed
nõ oia: prima pars clara eſt: ſcda pbatur de no=
minibus ſincathegoreumaticis ratione ſigni=
Secunda. ficationis ꝛ noibus cõplexis. Secunda ppoſi=
tio: nulla pronoia ſunt i predicamẽto: ptz quia
neq̃ pnoia pure pronoialiter accepta ſunt i pre
dicamento neq̃ pronoia non pure pronoialiter
capta: prima pars ptz q2 talia ſunt ſincathego=
reumata ratione ſigationis: ſecũda pars patet:
quia talia ſunt cõplexa: vt autẽ hec clarius in=
telligantur. Aduertendũ eſt q̃ pnomina: de mẽ
Diſtictio. talibus nõ loquor: poſſunt capi dupliciter: vno
modo pure pnoialiter: alio modo nõ pure pro=
noialiter ſed partim pnoialiter ꝛ partim noiali
ter. Unde pnomẽ capitur tũc pure pnomina=
liter qñ ſolũ ſignificat pronoialiter: ꝛ tũc in men
te ſubordinatur vni ſoli actui pnominali ꝛ nõ
actui ꝛ conceptui: vt ly iſte in hac ppoſittione
iſte homo currit: vnde ſigare pnoialiter eſt ſi=
gnificare demõſtratiue aut relatiue. Capit aũt
non pure pronoialiter quando cũ hoc q̃ ſignifi
cat pnominaliter ſcz demõſtratiue aut relati=
ue ſignificat etiã aliq̃d aut aliqua: ſcz rem de=
mõſtratã aut relatam: vt ly iſte in hac propoſi=
tione iſte currit: ꝛ tunc ſubordinatur in mente
actui pnominali ꝛ cõceptui rei demonſtrate: q̃
quidẽ cõceptus eſt nomẽ: ꝛ talis vox nõ eſt pro=
nomẽ: ſed nomẽ ꝛ pronomen copulatim: ꝛ pro=
pterea dicit capi partim pronoialiter ꝛ partim
noialiter. Et ſi arguas ly iſte in ppoſitione pre=
dicta ẽ pars orõnis ſcz iſtius orationis iſte cur=
rit: ꝛ nõ alia a pnomine ergo eſt pnomen tenet
conſequẽtia a ſufficienti diuiſione. Ad hoc di=
citur cõceſſo antecedẽte negando cõſequẽtiam
quia diuiſio partium orõnis data a grãmati=
cis datur de parte orõnis que nõ eſt oratio: illa
autẽ vox iſte i illa ppoſitione iſte currit: eſt ora
tio: quia ſubordinatur cõceptui cõplexo: ꝛ q̃ de
talibus nõ detur diuiſio ptz q2 oratio cathego=
rica eſt pars orõnis ypothetice et tamẽ non eſt
nomen neq̃ alia pars orationis poſita in diui=
Tertia. ſione data a grãmaticis. Tertia ppoſitio: hoc
verbum ſubſtãtiuũ eſt tertium adiacẽs non eſt
in p̃dicamẽto: quia eſt purũ ſincathegoreuma:
neq̃ etiã illud verbũ eſt ſecundũ adiacens: cum
ſit quoddã complexum: ſubordinat eniz conce
ptui complexo ex verbo ꝛ participio ens. De ver
bis adiectiuis dicit q̃ quedam ſunt quorũ par
ticipia ſunt cõplexa: vt illa que componunt ex
verbo ꝛ aduerbio vt bene facio cuius participiũ
eſt benefaciẽs: ꝛ talia nõ ſunt in predicamento:
alia ſunt quorũ participia ſũt incõplexa vt cur
rit legit: ꝛ talia ſi ſint incõplexa ſunt in predica
mẽto nõ autẽ ſi ſint complexa: vtrum autẽ ſint
cõplexa aut incõplexa videbitur circa primã di
Quarta. diuiſionẽ ante predicamentalẽ. Quarta propo
ſitio: aliqua aduerbia ſunt in predicamẽto: ſed
nõ omnia: pma pars pbatur de aduerbijs loca
libus aut tẽporalibꝰ: ſecũda pars ptz de aduer=
Quinta. bijs queſitiuis ꝛ multis alijs. Quinta propoſi=
tio: omnia participia incõplexa ſunt in predica
mẽto: cõplexa autẽ minime ppoſitio iſta eſt cla
Sexta. ra. Sexta propoſitio: nulle cõiunctiones ſunt i
predicermẽto: pbatur q2 omes cõiunctiões ſunt
Septima. dictiones ſincathegoreumatice. Septima pro=
poſitio: alique prepoſitiones ſunt in predicamẽ
to ꝛ alique nõ: pma pars ptz quia ante: citra: vl
tra: iuxta: infra: ppe: ſunt i predicamẽto vbi aut
ad aliq̃d: ſecunda pars patet de iſtis prepoſitio
Octaua. nibus: a: ab: abs: ſine. Octaua ppoſitio: omes
interiectiones aut ſunt ſincathegoreũatice aut
cõplexe: quapropter non ſunt in predicamento:
propoſitio ptz quia heu ſignificat dolorem eẽ: ſi
autẽ alique iteriectiones cathegoreumatice ca
pi poſſint incõplexe vt quibuſdã placet: nõ im=
probo quin ſint in predicamẽto: ex his ptz rñſpõ
Quartũ dubiũ. Primo. ſio ad dubium. ¶ Quartũ dubiũ: vtrum ens ſit
in predicamẽto: arguit q̃ ſic quia eſt cathego=
reuma vniuocũ incõplexum ergo eſt in predi=
camento: cõſequentia tenet a diffitione ad diffi
nitum: ꝛ ſi dicat q̃ oportet ad hoc q̃ aliq̃s ter=
minus ſit in predicamento q̃ nõ ſit tranſcẽdẽs
Cõtra ad aliquid ꝛ idem ſilr qualitas vt eſt pre
dicamẽtum ſunt in predicamẽto que tamẽ ſunt
Scdo. trãſcendentia. Scdo ſic: ens eſt genus g̃ eſt in p̃=
dicamẽto: antecedẽs ptz quia predicatur de plu
ribus ſpecie differẽtibꝰ in quid ergo eſt genus.
Et confirmatur quia eſt vniuerſale g̃ eſt genus
vel ſpecies: ꝛ nõ ẽ ſpecies g̃ eſt genus: maior pa=

tet q2 ẽ cathegoreuma vniuocũ incõplexum for
maliter cõmune: ergo eſt vniuerſale: patet p dif
Quarto. finitionem vniuerſalis. Confirmat ſecundo q2
termini ſignificãtes accidẽtia ab abſolute: vt al
bedo nigredo: ſunt in predicamento: ꝛ nõ in pre
dicamẽto qualitatis neq̃ i predicamẽto ſubſtã
tie: ergo in predicamento entis: q2 non videtur
in quo alio reponant: q̃ non ſint in predicamẽ
to ſubſtãtie ptz: q2 ly ſubſtantia non poteſt veri=
ficari de illis: ergo nõ ſunt in p̃dicamẽto ſubſtã=
tie: tenet cõſequẽtia q2 genus debet verificari de
ſuis ſpeciebus: q̃ nõ ſint in predicamẽto quali=
tatis ptz: q2 terminus abſolutus non poteſt eſſe
ſpecies termini cognotatiui: ſed qualitas ẽ ter=
minus cognotatiuus cũ habeat aliq̃s ſpẽs co=
gnotatiuas: vt ſunt iſti teri albedo nigredo ca=
pti cognotatiue: g̃ huiuſmodi termini nõ ſunt
Ad partẽ negatiuã. in predicamẽto qualitatis. In oppoſitũ arguit
quia ſi ens eſſet in predicamẽto tunc eſſet predi
Primo. camentum: q2 non haberet genus ſupra ſe: ꝛ ſic
ſubſtãtia nõ eſſet genus generaliſſimũ quod eſt
cõtra Ariſtotelẽ in predicamentis ꝛ porphiriũ
Scdo. in predicabilibus. Secũdo ſic: ſi ens eſſet in pre
dicamento eſſet tanq̃ genus: ſed hoc nõ: igitur
non eſt in predicamẽto: minor ptz quia dicit de
oibus ergo nõ eſt genus: ptz cõſequẽtia p philo
ſophum quarto thopicorũ dicentẽ ſi illud quod
ſequit ad omnia aſſignetur eſſe genus mala eſt
Propõ re ſponſalis. aſſignatio. Ad dubiũ dicitur q̃ ſi ens ſit vniuer
ſale ipſum eſt in predicamẽto imo eſt predica=
mentũ: ſequit enim bene ens eſt vniuerſale er=
go eſt genus vel ſpecies: ſed nõ eſt ſpecies cũ nõ
habeat genus ſupra ſe: ergo eſt genus ꝛ nõ ſub=
alternũ ergo generaliſſimũ: q̃ aũt ſequatur ens
eſt vniuerſale ergo eſt in predicamẽto: ptz quia
quod requirit ad hoc q̃ terminus ſit vniuerſale
ſufficit ad hoc q̃ terius ſit in predicamẽto: ergo
omẽ quod eſt vniuerſale eſt in predicamẽto: ꝛ ſi
ens nõ eſt vniuerſale nõ eſt etiã in predicamen
Corelariũ. to. Male ergo coherẽt dicta Georgij bruxellen=
ſis in ſummulis ponẽtis in predicamentis: ens
nõ eſſe in predicamẽto q2 eſt tranſcendens: qui
in predicabilibus dixit vniuerſale eſſe cathego
reuma vniuocũ incõplexum formaliter cõmu=
ne: que diffinitio vt clarũ eſt cõuenit illi termi=
no ens g̃ eſt vniuerſale ꝛ p cõſequens eſt in pre=
dicamẽto: ſic ergo videret Georgius ſibijpſi cõ=
Prĩa opinio affirmatiua. tradicere. Utrum autẽ ſit vniuerſale duo ſunt
modi dicendi: vnus ipſius Georgij bruxellẽſis
diffinientis vniuerſale p hoc q̃ eſt eſſe cathego=
reuma vniuocũ inccõplexum formaliter cõmu
ne: ꝛ ſecundũ hoc dicendum eſt ens eſſe vniuer
ſale ꝛ per cõſequens eſſe in predicamẽto vt ſatis
Ad rõnes cõtrarias. dictum eſt: ꝛ pbari etiã poteſt per rationes ante
oppoſitũ. Et ad rationes poſt oppoſitũ. Ad pri
mã conceditur cõſequentia ꝛ cõſequẽs: et vltra
concedit ſecundũ hunc modũ dicendi q̃ ſubſtã
tia nõ eſt genus generaliſſimũ: quod ptz q2 ha=
bet terminũ ſibi ſuperiorẽ ergo nõ eſt genus ge=
neraliſſimũ: aſſumptũ probatur quia ens ſigni
ficat abſolute omes ſubſtãtias ꝛ omnia accidẽ=
tia: ꝛ eſt vniuerſale ſecundũ hunc modũ: ꝛ ſub
ſtantia preciſe ſignificat ſubſtãtias: ergo ens ha
bet modũ ſignificandi ſuperiorẽ ad modũ ſigni
ficãdi illiꝰ termini ſubſtãtia ꝛ per cõſequẽs ens
eſt genus ipſius. Et ad Ariſtotelẽ ꝛ porphiriuz Ad auctoritatem.
dicit q̃ ſi cõceſſiſſent ens eſſe in predicamento ſi
cut dicit hec opinio: ipſi etiã cõceſſiſſent ens eſſe
genus generaliſſimũ: non quidẽ ſuperius ad ly
ſubſtãtia ſed ꝛ ſinonimũ ſaltẽ ſecũdũ vnã ſigni=
ficationẽ. Nam ſecũdũ eos ens ſignificat equi=
uoce ſubſtãtias ꝛ accidẽtia: ſignificat eniz ſub=
ſtãtias mediante vno cõceptu abſoluto ſumpto
a cõuenientia eſſentiali oim ſubſtãtiarum adin
uicem que eſt eſſe: ꝛ ille cõceptus eſt ſecundum
eos ſinonimus conceptui ſubſtãtie: ꝛ ſignificat
accidẽtia mediante vno alio conceptu ſumpto
a cõuenientia oim accidentiũ adinuicẽ que eſt
eſſe diſpoſitionẽ ſubſtantie. Et ſi queras nonne
ſecundũ illos vnus ꝛ idẽ conceptus poſſet ſigni
ficare ſubſtãtias ꝛ accidẽtia abſolute. Dicitur
q̃ non ꝛ ratio eſt: nam omis conceptus abſolu=
tus aliquorũ repreſentatiuus ſumit a cõuenie=
tia quã illa habẽt inter ſe: modo ſecundũ iſtos
nulla eſt cõuenientia inter ſubſtãtias ꝛ accidẽ=
tia: ergo neq̃ cõceptus repreſentatiuus ſubſtã=
tiarum ꝛ accidẽtium abſolute poteſt eſſe: q̃ au=
tem inter ſubſtãtias ꝛ accidentia nulla ſit cõue
nientia: ptz quia ſi eſſet aliqua maxime eſſet eẽ:
ſed hoc nõ quia illa ſecũdum eos nõ cõuenit ac
cidentibꝰ: dicitur enim in pmo phiſicorum: qd̃
vere eſt ſit accidẽs nulli. Et ſic illa diuiſio entiũ Corelariũ
aliud ſubſtantia aliud accidẽs eſt diuiſio ana=
logi in ſua analogata: cuiꝰ diuiſiõis mẽbrũ mi
nus pncipale eſt ly accidẽs: ꝛ de ipſo nõ verifica
tur diuiſuz p ſe ſumptũ ſcz ly ens: ſed cũ addito
vt dicendo accidẽs eſt ens in alio: neq̃ ſequitur
ergo eſt ens: ſed cõmittit fallacia a ſcdm q̃d ad
ſimpliciter arguendo a parte in modo ad ſuum
totũ cũ determinatione diſtrahẽte: ſicut in hac
argumẽtatione: imago hois eſt homo pictus g̃
imago hois eſt hõ. Sed cõtra predicta arguit: Replica.
ſequit bene ſecundũ Ariſtotelẽ ꝛ porphiriũ ens
nõ eſt genus ad ly ſubſtãtia g̃ nõ debemus aſſe=
rere ens eẽ genus ad ly ſubſtãtia. Ad hoc rñſpõ= Solutio.
det negãdo cõñam: q2 ſecundũ veritatẽ ens vni=
uoce ſigat ſubſtãtias ꝛ accidentia ſcz mediante
vno conceptu abſoluto ſumpto a conuenientia
eſſentiali exiſtente inter ſubſtãtias ꝛ acciden=
tia que eſt eẽ: quod nunq̃ conceſſiſſent Ariſto=

teles ⁊ porphirius ⁊ aliꝫ philoſophi: quia nūꝗ̄
conceſſiſſent accidētia eē ſine ſubiecto: quod ta=
men ex fide habemus cōcedere de accidētibus
exiſtentibꝰ in ſacramēto altaris remanentibus
ſine ſubiecto poſt conſecrationē. Et ideo in hoc
Ariſtoteles nō eſt tenēdus cū illud ſit contra fi=
Dubium.
dem. Et ſi queras ꝗ̄ ſunt genera ſubalterna ime
Solutio.
diate cōtenta ſub ly ens. Dicitur ꝙ ly ſubſtātia
⁊ ly accidēs capiēdo illos terios abſolute: ⁊ ſub ly
accidēs ponunt̄ iſti termini albedo nigredo ab
Replica=
tio.
ſolute capti. Sed cōtra hec ē falſa oīe accidēs
eſt ens etiā capiendo ly accidens abſolute ergo
ens nō eſt genus ad ly accidēs: cōſequētia ē no=
ta quia genus debet de ſuis ſpeciebꝰ vniuerſa
liter ſumptis verificari: antecedens ptꝫ quia ac
cidens parieti inherens non eſt ens: quod patet
quia ipſum non eſt vere ens ergo neqꝫ ens: aſ=
ſumptū ꝓbatur qꝛ alicui accidit ſeu inheret er
go nō eſt vere ens: tenet cōſequentia auctorita
te predicta Ariſtotelis quod vere eſt ſit accidēs
nulli. Ad hoc dicitur negando primum antece
Solutio.
dens: ad ꝓbationem negatur aſſumptū: ad ꝓ=
bationem negat̄ antecedens: ad probationem
conceſſo antecedēte negat̄ cōſequentia: ad pro=
bationem dicit̄ primo ꝙ illa propoſitio debet ſic
intelligi quod vere eſt poteſt eē ⁊ tunc nulli in=
herere: ⁊ hoc eſt verū de oīm accidente ſiue ipm
in ſubiecto ſit ſiue non: vel dicitur ꝙ illa ꝓpoſi=
Ad ſcḋm
argumētū
tio intelligitur pure naturaliter loquendo. Ad
ſecūdū poſt oppoſitū conceditur maior ⁊ nega=
tur minor: ad probationem conceſſo anteceden
te negatur conſequentia: ad ꝓbationē dicit̄ ꝙ
propoſitio Ariſtotelis ſic eſt intelligenda: ſi il=
lud quod ſequit̄ ad oīa aſſignetur eē genus
ad omnia mala eſt aſſignatio: hoc eſt ſi termi=
nus qui dicit̄ quiditatiue de quolibet ꝓnomi=
ne aliquā rem demōſtrante dicat̄ eſſe genus ad
oēs terminos mala eſt aſſignatio. Sꝫ cōtra ſe
cundū hunc ſenſum nō eſt dicere ens eē genus:
licet enim ly ens dicat̄ quiditatiue de quolibet
pronoīe aliquā rem demōſtrante non tamē di=
citur eſſe genus ad oēs terminos: qꝛ non dicit̄
genus ad terminos cognotatiuos: ſed tantum
Secunda
opinio ne
gatiua.
ad terminos abſolutos. Alius modus dicendi
eſt ipſius magiſtri martini magiſtri ſic diffiniē
tis vniuerſale: vniuerſale ē terminꝰ cōis vniuo
cus incomplexus nō dicibilis de omnibꝰ quid
ditatiue natus verificari de aliquo mediante
hoc verbo poteſt: et de his cōiunctim pluraliter
de quibus diuiſim acceptis ſingulariter verifi=
catur. Et ſecundū hanc viam ens nō eſt vniuer
ſale cū ſit de omnibꝰ dicibilis quiditatiue: non
ad hunc ſenſum ꝙ eſt dicibilis quiditatiue de
omnibus terminis: hoc eniꝫ falſum eſt quia de
terminis cognotatiuis non dicit̄ quiditatiue:

ſed ad hunc ſenſum ꝙ ē quiditatiue dicibilis de
quolibet pronomine aliquam rem demonſtrā
te. Et ſecundū hoc dicitur ꝙ ens eſt genus ad ly
ſubſtantia neqꝫ eſt in predicamēto. Et ad ratio
nes ante oppoſitū: ad primā dicitur ſicut in ar=
gumento dictum eſt. Et ad id quod poſtea ar=
guitur: dicit̄ ꝙ trāſcendens capitur dupliciter:
vno modo pro termino ſupponente pro omni
ente ſiue ſit abſolutꝰ ſiue cognotatiuus: et hoc
modo aliqua traſcendentia ſcilicet ea que ſunt
cognotatiua: vt ad aliquid idem: ſunt in predi
camento: ⁊ hoc modo nō capiebatur in reſpon=
ſione ad argumentum: alio modo pro termino
abſoluto ſupponente pro omni ente: ⁊ ſic capie=
batur in reſponſione ad argumentū: ⁊ hoc mo=
do cepit Georgius bruxellenſis in predicamen
tis dicens tranſcendens non eſſe in predicamē=
to: loco cuius termini ſic accepti magiſter mar=
tinus in diffinitione vniuerſalis poſuit illō cō=
plexum non dicibilis de omnibus quiditati=
ue: etiam dici de omnibus quiditatiue ad ſen=
ſum prius datū cōuenit ſoli tranſcendenti abſo
luto cuiuſmodi eſt ens ⁊ res. Ad ſecundam ra=
tionem negatur antecedens: ad probationem
negatur conſequentia: quia vltra hoc requiri=
tur ipſum terminum ſic predicabilē eſſe vniuer
ſale: quod non poteſt dici de ly ens. Ad confir=
mationeꝫ negatur ꝙ ly ens ſit vniuerſale. Et ad
probationem conceſſo antecedente negatur cō=
ſequentia. Ad hoc enim ꝙ terminus ſit vniuer
le ſecundum hunc modum requiritur aliud ꝗ̄
dictum ſit in antecedente: ſcꝫ id quod ponitur
in diffinitiōe vniuerſalis data a magiſtro mar
tino que prius poſita eſt: que diffinitio non cō=
uenit huic termino ens: quia eſt de omnibꝰ di=
cibilis quiditatiue. Ad aliam confirmatio=
nem concedit̄ maior ⁊ negatur minor: imo dici
tur ꝙ ſunt in p̄dicamentis qualitatis. Pro quo
notandū eſt ꝙ iſte terminus qualitas capit̄ du
pliciter: vno modo cognotatiue ⁊ ſic ē genus ad
illos terminos albedo nigredo ⁊ ſiles cognota=
tiue captos ⁊ eſt predicamētum: alio modo ab=
ſolute vt ſignificat oīa accidentia abſolute: ⁊ ſic
eſt genus ad illos terios albedo nigredo ⁊ alios
accidētia abſolute ſignificātes ⁊ eſt etiā genus
generaliſſimū: ⁊ ſic idem terminus ē genus ad
terminos cognotatiuos et terios abſolutos ſed
equiuoce acceptꝰ. Et ſi arguas ſi ly qualitas co
gnotatiue captū eſt predicamentum ⁊ ſimiliter
ly qualitas abſolute acceptum ſequit̄ ꝙ ſint plu
ra predicamēta ꝗ̄ decem. Reſpōdetur ꝙ ly qua
litas cognotatiuum ⁊ ly qualitas abſolutū re=
putantur idem predicamentū: qꝛ habent idē cō
cretū ſcꝫ quale. Sed cōtra predicta arguitur ꝙ
ens ſit genus quia habet modum ſignificandi

ſuperiorē ad modum ſignificandi ſubſtātie: ergo
eſt ſuperius ad ly ſubſtātiā ⁊ nō eſt ſpēs ergo eſt
genus ad ipſum: antecedēs patet qꝛ ſubſtātia ſi
gnificat preciſe ſubſtātias abſolute: ens autē ſi
gnificat abſolute ſubſtātias ⁊ accidētia. Ad hoc
dicit̄ cōceſſo antecedēte negādo conſequētiam:
ſed oportet ſic arguere ens eſt vniuerſale ⁊ ha=
bet modū ſigandi ſuperiorem ad modū ſignifi=
candi illius teri ſubſtātia ꝗ̄ eſt genꝰ ad ipſum:
ſed tūc antecedens eſſet falſum qꝛ ens ſecūdum
hunc modū ſignificādi nō eſt vniuerſale ꝓpter
Quintum
dubium.
cauſam ſuperiꝰ dictā. ¶ Quintū dubiū vtrum
genus generaliſſimū ſit in predicamēto. Ad du
Prima ꝓ
poſitio.
biū dr̄ per ꝓpoſitiones. Prima genus genera=
liſſimū eſt in predicamento: ⁊ hoc capiendo pre
dicamētū ꝓ tota coordinatione predicamēta=
li: pꝫ qꝛ genus generaliſſimū ē pars illius coor
dinationis ꝗ̄ eſt in illa ſaltē ſicut pars in toto.
Scḋa.
Secunda ꝓpoſitio: capiendo p̄dicamentū pro
ponibili in predicamēto hec eſt cōcedenda ge=
nus generaliſſimū eſt in predicamēto capiēdo
cōſtructionē tranſitiuā loco in trāſitiue: ſcꝫ ſe=
cundū hūc ſenſum: genus generaliſſimū ē pre
Tertia.
dicamētū hoc eſt ponibile in predicamēto. Ter
tia ꝓpoſitio hec eſt cōcedēda genus generaliſſi
mū eſt in predicamēto: capiendo predicamētū
pro genere generaliſſimo ⁊ trāſitiuā cōſtructio=
nē loco in tranſitiue: ſcḋm ſcꝫ hūc ſenſum genus
Sextum
dubium.
generaliſſimū eſt predicamentū. ¶ Sextum du
bium vtrū oīa adiectiua ſint in predicamēto
Arguit̄ ꝙ nō quia hec ſigna oīs nullus ſunt
adiectiua ⁊ tamē nō ſunt in predicamēdo: igit̄
minor ptꝫ: qꝛ non poteſt dici in quo predicamē
to ſunt: maior ptꝫ quia ly omnis declinatur per
tres articulos ⁊ ly nullus ꝑ tres diuerſas termi=
nationes ergo ſunt adiectiua: tenet cōſequētia
per deſcriptionem adiectiui que cōiter a grāma
ticis dari ſolet: ſcꝫ adiectiuū nomē eſt quod per
tres articulos aut tres diuerſas terminationes
declinat̄. In oppoſitū arguit̄ cuilibet adiecti=
uo ſaltē vniuoco incōplexo nō trāſcendenti con
uenit diffinitio ponibilis in predicamēto: ergo
quodlibet tale eſt in predicamēto: cōſequentia
nota eſt: antecedēs ꝓbatur: qꝛ ſi non hoc maxi=
me eſſet qꝛ quedā adiectiua ſunt ſincathegoreu
mata ratione ſigationis: vt oīs nullus: ſꝫ hoc
non: igit̄ minor ꝓbatur: quia oīe adiectiuum
ſignificat aliqd vel aliqua per modū adiacētis
ergo nullū tale eſt ſincathegoreuma ratione ſi=
gnificationis: aſſumptū ptꝫ quia dicit̄ adiecti=
uum ab adiacendo quia ſignificat per modum
adiacentis. Pro reſpōſitione ad dubiū. Notan
dum eſt: ꝙ eſt differētia eſt inter nomē adiecti=
uum ⁊ nomē mobile: proprie enim adiectiuum
eſt qō ſignificat per modū adiacentis vt album

quod ſignificat albedinē per modum adiacen=
tis: ⁊ mobile eſt qō ꝑ tres diuerſas terminatio=
nes aut tres articulos mouet̄ ⁊ inflectit̄ ſeu de
clinatur: aliquādo tamē accipiunt̄ adiectiuū
Propoſi=
tio reſpōſa
lis.
⁊ mobile vt ſinonime ſe habēt. Tunc dicit̄ ꝑ hāc
ꝓpoſitionē: ꝙ proprie capiendo adiectiuū: oīe
adiectiuū incōplexum vniuocū nō tranſcendēs
eſt in predicamēto: hoc patet ꝑ rationē poſt op
poſitum factā. Et ad rationem ante oppoſitum
negatur maior: ad ꝓbationem cōceditur ꝙ ly
omnis declinat̄ per tres articulos ⁊ ly nullꝰ per
tres diuerſas terminationes: ⁊ ex hoc preciſe ſe
quit̄ ꝙ ſunt adiectiua abuſiue capiēdo ly adie
ctiuū. Et ad id qō dicitur a grāmaticis de adie
ctiuo: dicit̄ ſimiliter ꝙ grāmaticus nō capit ibi
adiectiuū proprie: ſed abutitur terio capiendo
adiectiuū ꝓ mobili. Sed cōtra predicta aliqs
argueret de adiectiuis adiectiue tētis ꝗ̄ ſunt ca
thegoreumatica vniuoca incōplexa et tamē nō
ſunt in predicamento cū non poſſint predicari.
Ad hoc dicit̄ ꝙ licet nō poſſint predicari ſecun=
dum ſe bene tamē ſcḋm ſibi ſinonima in modo
ſigandi formali: ſcꝫ ſcḋm ſua adiectiua ſubſtāti
Septimū
dubium.
uata ⁊ hoc ſufficit. ¶ Septimū dubiū Utrū ter
mini ſingulares quo ad materiale et cōes quo
ad formale: vt hoc albū: vel ecōtra cōes quo ad
materiale ⁊ ſingulares quo ad formale vt albū
hac albedine: ſint in predicamento ⁊ hoc capiē
do illos incomplexe. Arguitur ꝙ ſic: qꝛ ſunt ca=
thegoreumata vniuoca incōplexa: ergo ſunt in
predicamēto: conſequētia ptꝫ per diffinitionem
Ad ptē ne
gatiuam.
ponibilis in predicamēto. In oppoſitū arguit̄
quia vel eſſent genera vl̄ ſpecies vel indiuidua:
ſed hoc non ergo nō ſunt in predicamento: mi=
nor ptꝫ de primis: ꝙ eni nō ſint genera neqꝫ ſpe=
cies videt̄ qꝛ nō poſſunt predicari de pluribꝰ cū
ſint teri ſinglares ꝗ̄ nō ſunt gnā neqꝫ ſpēs: tenet
ꝯnā: qꝛ genus ⁊ ſpēs poſſūt de pluribꝰ p̄dicari.
Primo.
Sed ꝙ nō ſunt indiuidua patet: qꝛ habēt terios
ſibi inferiores ꝗ̄ nō ſunt indiuidua: cōſequētia
eſt nota: antecedēs ptꝫ qꝛ ly hoc albū hac albedi
ne ⁊ ly hoc nigrū hac nigredine incōplexe capiē
do ſunt inferiora illorū terminorū hoc album ⁊
hoc nigrū igit̄: aſſumptū ꝓbatur qꝛ habent mo
dū ſignificādi inferiorē ad modū ſignificādi il=
lorū teriorū hoc albū ⁊ hoc nigrū ꝗ̄ ſunt eis infe
riora: tꝫ ꝯnā. Quia ad hoc ꝙ terius ſit ſuperior
ad aliū ſi ſint teri cognotatiui: ſufficit ꝙ habe=
at ſuperiorē cognotationē ad cognotationē al=
terius: cū ꝗ̄ ly hoc albū habeat ſuperiorē cogno
tationē ad cognotationē illius teri hoc album
hac albedine: ſequit̄ ꝙ eſt ei ſuperior: maior ptꝫ
quia ſi aliud requireret̄ maxime requireret̄ ſu
perius de pluribꝰ predicari ꝗ̄ ſuū inferius: ſed
hoc ptꝫ eē falſum de ly quātitas ⁊ ꝗ̄titas diſcre

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA
GREDOS.USAL.ES

ta: ſiliter ad aliquid ⁊ idẽ: ḡ ſufficit ad hoc ꝙ terminus ſit ſuperior ad alium ꝙ habeat modũ ſignificãdi ſuperiorẽ ad modũ ſignificãdi illius: minor etiã ptꝫ q: ly hoc albũ cognotat omnẽ albedinẽ ⁊ ly hoc albũ hac albedine ꝓ̄ciſe cognotat hãc albedinẽ demõſtratã ḡ minor vera. [Ad idem.] De teris cõibus quo ad materiale ſigãtũ ⁊ ſingularibꝰ quo ad formale ptꝫ: q: ꝙ nõ ſint indiuidua videt cum poſſint predicari de pluribus: ſi eniꝫ tres hoies ꝑ potentiã dei haberẽt eandẽ albedinem ly albũ hac albedine verificaret de illis vt notũ eſt ḡ talis terius non eſt indiuiduũ: tenet cõſequẽtia: q: indiuiduũ inquit porphirius de vno ſolo particulari predicat: ꝙ aũt nõ ſunt genera neqꝫ ſpecies ptꝫ quia nõ habẽt terios inferiores igit: aſſumptũ ꝓbat q: cognotãt ſingulariter ḡ non poteſt aliqs terius inferiori modo cognotare ⁊ ꝑ cõſequẽs nec eẽ in eis inferior: tenet ↄ̃ña quia in teris cognotatiuis oportet ſuperius ſuperiorẽ habere cognotationẽ. [Confirmatio.] Sed iterũ cõfirmatur ꝙ nõ ſint indiuidua: q: ſi huiuſmodi teri cões quo ad materiale ⁊ ſingulares quo ad formale eſſent indiuidua tũc ex vero ſequeretur falſum: ſꝫ conſequẽs non eſt cõcedendũ cũ ſit cõtra Ariſtotelẽ ſecundo capite ꝑ̄mi tractatꝰ ſecũdi priorũ dicentẽ ꝙ ex veris non ſequit falſum: ḡ neqꝫ antecedẽs: cõſequẽtia ptꝫ q: bene ſequeret: albũ hac albedine eſt ſortes ⁊ albũ hac albedine eſt plato ḡ plato eſt ſortes: ſꝫ cõſequẽs eſt falſum ⁊ antecedẽs verũ caſu poſito ꝙ ſortes ⁊ plato ſint eadẽ albedine albi ſcꝫ albedine demõſtrata: ḡ ex vero ſequeret falſum: ꝙ autẽ bene ſequeret patet q: eſſet bonus ſillogiſmus expoſitorius cũ medium eſſet indiuiduũ. [Secundo.] Secũdo ſic arguit: ſi tales teri eſſent indiuidua: aut ergo eſſent indiuidua ex ſuppoſitione: aut indiuidua vaga: aut iduiidua determinata: vt ptꝫ a ſufficienti indiuiduorũ diuiſione: ſꝫ nullũ eſt dicendũ igitur: minor ptꝫ ꝙ enim nõ ſint indiuidua ex ſuppoſitione neqꝫ vaga ſupponit ⁊ facile ꝓbaret: ꝙ autẽ nõ ſint indiuidua determinata ꝓbat q: poſſunt de pluribꝰ predicari: qđ nõ cõuenit indiuidus determinatis. [Cõfirmatio.] Cõfirmat quia ſi eſſent indiuidua hic eſſet bonus aſcenſus: albũ hac albedine eſt ſortes ⁊ albũ hac albedine eſt ſortes: ⁊ ſic de alijs ḡ omẽ albũ eſt ſortes cũ fieret ꝑ indiuidua: ſꝫ nõ valet: cũ antecedens poſſit eſſe verũ ſine cõſequẽte ſcꝫ poſito ꝙ ſint tm̃ tres albedines quarũ q̃libet ſit in ſorte platone ⁊ cicerone ꝑ dei potẽtiã ⁊ in nullo alio ſint ſubiecto ⁊ ille demonſtrent in antecedẽte. [Diſtinctio] Ad dubiũ dicit ꝙ tales teri dupliciter accipi poſſunt: vno modo complexe ⁊ ſic non ſunt in predicamẽto. Alio modo incõplexe ⁊ tũc hoc albũ ponit loco vnius teri ſigãtis de materiali ſortẽ cognotando albedinẽ: ⁊ ly album hac albedine loco vniꝰ teri ſigãtis de materiali oẽm rem albã ⁊ de formali hanc albedinem. Tunc dr̃ ꝙ ſi capiant cõplexe non ſunt in predicamẽto: ſi aũt incõplexe dicũt omes ꝙ ſunt in predicamẽto. [Propo… ſponſ…] Utrũ autẽ ſint genera ſpẽs vel indiuidua diſcrepatio eſt. [Pria opinio.] Dicũt eni aliqui: ⁊ huiꝰ opinionis eſt Georgiꝰ bruxelleñ. in ꝑ̄dicabilibꝰ: ꝙ teri ſingulares quo ad materiale ⁊ cões quo ad formale: vt hoc albũ hoc nigrũ incõplexe capiendo ſunt vlia et ꝑ cõſequẽs genera vel ſpecies: oẽ eni vl'e ſeu ꝑ̄dicabile ẽ genus vel ſpẽs: ⁊ ꝙ teri cões quo ad materiale et ſingulares quo ad formale: vt album hac albedine nigrũ hac nigredine: incõplexe ſumẽdo ſunt indiuidua. Scđm eni hũc modũ dicendi ad hoc ꝙ terinus ſit vl'e ſufficit ⁊ reqritur ꝙ ſit cathegoreuma vniuocũ incõplexum formaliter cõe: ⁊ ad terim eſſe indiuiduũ ſufficit et requirit ipm eẽ cathegoreũa vniuocũ icõplexũ formaliter ſingulare. Cum ergo termini ſingulares quo ad materiale ⁊ cões quo ad formale ſint formalr̃ cões: ſeqtur ꝙ ſunt vniuerſalia: dũ modo ſint cathegoreumata vniuoca icõplexa: cũ etiã teri cões quo ad materiale ſignificatũ ⁊ ſingulares quo ad formale ſint formalit ſingulares: ſequit ꝙ ſunt iduiidua ſi ſint cathegoreumata vniuoca incõplexa. [Ad rõnem cõtrarias.] Et ad rõnem ꝓbãteꝫ terios cões quo ad materiale ſingl'ares quo ad formale: vt album hac albedine: nõ eſſe indiuidua: dr̃ ꝙ indiuiduũ capit dupliciter: vno mõ vt opponit terio cõi ⁊ hoc mõ capit porphirius dicens ꝙ indiuiduũ de vno ſolo predicat: ⁊ hoc modo accipiendo tales teri nõ ſunt indiuidua vt bñ ꝓbat argumentũ cum ſint teri cões. Alio modo vt opponitur vli ⁊ diffinit ſic: indiuiduũ eſt cathegoreuma vniuocũ incõplexum formaliter ſingulare: et hoc mõ ſunt indiuidua et hoc modo capit a tenentibꝰ predictã opinionẽ. Ex quo inferũt ꝙ aliquis terius cõis ẽ indiuiduũ: terius eni dicit cõis ratione materialis ſignificati ⁊ indiuiduũ ratione formalis. Et ſi queras vtrũ huiuſmodi teri ſint ſimplr̃ dicenda indiuidua. Reſpondetur ꝙ ſic. [Replicã.] Sed cõtra huiuſmodi termini habẽt terios ſibi inferiores ḡ nõ ſunt indiuidua: antecedẽs ptꝫ: q: ly hoc albũ hac albedine eſt inferius ad ly albũ hac albedine: quod ptꝫ quia predicatur de vno tm̃ de quo ly album hac albedine predicatur ⁊ cũ hoc de alijs eſſentialiter ⁊ quidditatiue ḡ ẽ ei iferius. [Solutio.] Reſpõdet negãdo antecedens: ad probationem negatur aſſumptum: ad probationem conceditur antecedẽs ⁊ negatur cõſequẽtia: quia ad hoc ꝙ terminus ſit ſuperius requiritur ꝙ habeat modũ ſignificnadi formalem ſuperiorem ad modum ſignificãdi formalem alteriꝰ: q̃d nõ põt dici de illis teris album hac albedine hoc album hac albedine: cũ habeãt eundem modũ ſignificãdi formalem. [Replica.] Et ſi arguas ſi hoc reqreret ſequeret ꝙ nullus terius abſolutꝰ eſſet ſupior ad alium: ↄ̃ñs eſt flm̃ igit: ↄ̃ña patet q̃a nullus terius abſolutus habet modũ ſignificãdi formalem ſupiorem ad modum ſignificãdi formalem alteriꝰ: cum nullꝰ talis habeat modũ ſignicãdi formalem. [Solutio.] Ad hoc dr̃ ꝙ modus ſignificãdi formalis capit dupliciter: vno mõ vt diſtinguit ↄtra materialẽ ⁊ hoc modo ſoli teri cognotatiui hñt modum ſignificãdi formalem. Alio mõ ꝓ mõ ſignificãdi rõnem cuiꝰ terius ponit in predicamento: ⁊ hoc mõ teri abſoluti ⁊ etiã cognotatiui: hñt modum ſignificãdi formalem ⁊ hoc mõ capiebatur in ſolutiõe precedẽtis rõnis. [Replica.] Sed iteꝝ arguit ꝙ ly album hac albedine ſit ſuperiꝰ ad ly hoc album hac albedine: q̃a hec predicatio eſt directa hoc album hac albedine eſt album hac albedine: illa aũt indirecta album hac albedine eſt hoc album hac albedine: ⁊ hoc nõ eſt niſi q: in prima predicat ſuperiꝰ de ſuo inferiori: i ſcđa aũt inferiꝰ de ſuo ſupiori: ḡ habet ꝓpoſitũ. [Solutio.] Ad hoc argumentũ dici põt cõcedendo maiorẽ ⁊ diſtinguendo minorẽ: vel ſuperiꝰ ſimpliciter ⁊ ſic negat: vel ſupius q̃ ad ſuppõem ⁊ ſic ↄcedit: ⁊ tũc dr̃ ꝙ in diffinitiõe predicatiõis directe ſumit ſuperiꝰ vt ſe extendit ad ſuperiꝰ ſimpliciter ⁊ ad ſuperiꝰ quo ad ſuppõem: hic autẽ pro ſuperiori ſimpliciter. Eſt eñ q̃ddã ſuperiꝰ ſimpliciter ſcꝫ q̃d habet modum ſignificãdi formalem ſuperiorẽ ad modum ſignificãdi formalem alterius vt coloratum reſpectu illius teri album et homo reſpectu illius teri ſortes: aliud eſt ſuperius quo ad ſuppõem ſcꝫ q̃d natum eſt ſupponere pro pluribꝰ q̃ꝫ ſuum inferiꝰ vt album hac albedine reſpectu illiꝰ teri hoc album hac albedine. [Alia ſolutio.] Scđo põt dici negãdo maiorẽ vtraqꝫ eniꝫ eſt directa cum in vtraqꝫ predicet eque cognotatiuum de eque cognotatiuo. [Replica.] Sed ↄtra ſi iſta eſſet directa album hac albedine eſt hoc album hac albedine: ſequeret ꝙ due ↄtrarie i materia naturali de in eſſe de pñti ⁊ de predicatiõe directa eſſent ſimul falſe q̃d eſt ↄtra legem ↄtrariaꝝ: ↄ̃ña pꝫ de iſtis duabꝰ omẽ albũ hac albedine eſt hoc albũ hac albedine: nullũ albũ hac albedine eſt hoc albũ hac albedine: q̃ ſunt ſimul falſe ꝑ ly hoc demõſtãdo ſortem ⁊ poſito ꝙ albedo ſortis per diuinã potentiã ſit in ſorte platone ⁊ cicerone. [Solutio.] Dr̃ ↄcedendo ↄ̃ñam neqꝫ hoc eſt incõueniẽs qñ ſubm̃ natum eſt pro pluribꝰ ſupponere q̃ꝫ ꝑ̄dicatum: vt ptꝫ de iſtis omẽ aial eſt riſibile nullum aial eſt riſibile. [Alia ſolutio.] Tertio põt dici ꝙ predicationum predictaꝝ neutra eſt directa vel indirecta: q̃a ſunt predicatiões ſinonime. Et ſi arguatur ꝙ extrema nõ ſunt ſinonima ḡ nõ ſunt predicationes ſinonime. Ad hoc dr̃ ↄceſſo añte negãdo ↄ̃ñam. Ad hoc eñ ꝙ predicatio ſit ſinonima ſufficit ꝙ extrema ſint totaliter vel rõne formalis ſignificati ſinonima: illaꝝ aũt extrema lꝫ nõ ſint totaliter ſinonima ſunt tñ ſinonima formaliter ſeu quo ad modum ſignificãdi formalẽ. [Ad aliam rationem.] Ad rõem ꝓbãtem terios ſingulares quo ad materiale cões quãtum ad formale nõ eſſe gña aut ſpecies vt hoc album hoc nigrũ: dr̃ diſtinguendo maiorẽ: vel ꝙ nõ pñt predicari de pluribꝰ ſꝫ ſe ⁊ ſic ↄcedit vel ſm ſua ſinonima in modo ſignificãdi formali ⁊ ſic negat: nã ly albũ ⁊ ly nigrum q̃ ſunt ſinonima quo ad modũ ſignificãdi formalem illis teris hoc albũ hoc nigruꝫ pñt de pluribꝰ predicari. Uñ notãduꝫ ꝙ aliqui teri ſunt ſimplr̃ ſeu totalit ſinonimi vt ille terius vocalis album ⁊ ille terius ſcriptꝰ album: alij ſunt ſinonimi rõne materialis ſignificati ſed nõ rõne formalis vt album: ⁊ album hac albedine: alij ecõtra ſũt ſinonimi quo ad formale ſed nõ quo ad materiale: vt album ⁊ hoc album capiẽdo ly hoc albũ loco vniꝰ incõplexi ſignificãtis de materiali preciſe ſortem ⁊ de formali oẽm albedinem per modum adiacentis: ⁊ ly album hac albedine loco vnius incõplexi ſignificãtis de materiali oẽꝫ rẽ albã cognotãdo preciſe hãc albedinem demõſtrãdo albedinẽ ſortis: ꝙ eñ primꝰ ⁊ ſcđs ſint totaliter ſinonimi ſupponit: ꝙ tertiꝰ ⁊ quartꝰ ſint ſinonimi q̃ ad materiale pꝫ q: vterqꝫ illoꝝ ſigãt de mãli oẽm rẽ albã: ꝙ nõ ſint ſinonimi q̃ ad formale pꝫ q̃a vnꝰ ſignificat de formali oẽm albedinem alter preciſe hãc albedinem demõſtãdo albedinẽ ſortis: ꝙ autẽ quintꝰ ⁊ ſextꝰ ſint ſinonimi quo ad formale patet q̃a vterqꝫ ſignificat de formali oẽm albedinẽ: ꝙ nõ ſint ſinonimi quo ad materiale patet q̃a vnꝰ ſignificat de materiali oẽm rem albã alter vero preciſe ſortem. [Replica.] Sed ↄtra predicta arguit q̃a hmõi teri nõ hñt terios ſibi inferiores ḡ nõ ſunt gña aut ſpẽs: añs pꝫ de ly hoc albũ demõſtrãdo ſortẽ: ſi ei hrẽt terios ſibi iferiores maxime eſſent illi hoc albũ hac albedine ſorte demõſtrato hoc albuꝫ hac albedine platone demonſtrato ſed hoc nõ igitur: aſſumptũ ptꝫ q̃a nõ põt de illis vniuoce predicari ḡ nõ ſunt ei inferiores: tenet ↄ̃ña q̃a ſuperiꝰ debet vniuoce de ſuis ſpẽbus predicari. [Solutio.] Et ſi dicatur ſicut dicendũ eſt ꝙ ſuũ ſinonimũ in modo ſignificãdi formali ſcꝫ ly albũ verificat de illis vniuoce ⁊ hoc ſufficit vt dictũ eſt: [Replica.] ↄtra ly hoc album ſorte demõſtrato ⁊ ly hoc album hac albedine platone demõſtrato ſunt teri diſparati ergo vnꝰ nõ eſt ſuperior ad alium. [Solutio.] Ad hoc põt dici primo negãdo añs: q̃d ſi ꝓbet q̃a nõ pñt de eodem verificari ḡ ſunt teri diſpati. Ad illud dicit

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA GREDOS.USAL.ES

conceſſo añte negãdo ↄñam: ad hoc enim ꝙ teri
ſint diſpati reqrit ꝙ nõ poſſint de codẽ verifica=
ri ſm ſe neq3 vnus de alio ſm ſinonimũ in mõ ſi
gnificãdi formali: illi autẽ l3 nõ poſſint de codẽ
verificari ſm ſe: vnus tñ ſc3 ly hoc albũm põt ſ3
ſuum ſinonimũ in mõ ſignificãdi formali ſc3 ly
Alia ſolutio. album de alio verificari. Aliter põt dici ↄceden
do añs ⁊ negãdo ↄñam: et ſi ꝓbet q̃a nullus ter
minus põt verificari de terio illi diſpato: ſed ſu
perius d3 verificari de ſuis inferioribus ĝ nõ eſt
illis diſpatus. Rñdet conceſſa maiore negãdo
minorẽ ſufficit eñi vt dictũ eſt ꝙ ſuũ ſinonimu3
in mõ ſignificãdi formali de illis verificet: nec
mirũ ſi dicamꝰ terios diſpatos ſe hr̃e ſicut ſupiꝰ
⁊ inferiꝰ: cũ teri dicãtur diſpati rõne ſuppõnis
q̃ prouenit ex pte materialis ſignificati ⁊ ſuperi
oritas ⁊ inferioritas ſumatur ex pte formalis ſi
gnificati: ſtat autẽ aliquos terios nõ ſuppone=
re neq3 poſſe ſupponere ꝓ codẽ ⁊ tñ modum ſi=
gnificãdi formalẽ vniꝰ eſſe ſuperiorẽ ad modu3
ſignificãdi formalem alteriꝰ vt pt3 de predictis
teris hoc albu3 forte demõſtrato ⁊ hoc albũ hac
Secundo albedine platone demõſtrato. Scdo ſic arguit
ſi ly hoc album eſſet ſpẽs ly album nõ eſſet ſpẽs
ſpãliſſima cuiꝰ oppoſitum cõiter dr̃: ↄña pt3 q̃a
hr̃et ſub ſe ſpẽm ſc3 ly hoc album: ⁊ ꝙ eſſet illius
ſpẽs pt3 q̃a ly album predicat directe eſſentiali
ter ⁊ q̃ditatiue de ly hoc album forte demõſtra=
to ⁊ cum hoc de alijs ſc3 de ly hoc album demon
ſtrãdo Ciceronẽ ĝ ly hoc album eſt ſpecies illiꝰ.
Solutio. Rñdet negãdo ↄñam primã. Ad ꝓbatiõem ne
gatur aſſumptum: ad ꝓbatiõem ↄceſſo añte ne
gatur ↄña: q̃a vltra hoc reqreret ꝙ ly hoc albu3
⁊ ly album nõ hr̃nt eundẽ modum ſigandi for=
lem. Et ſi q̃rat vel ly album ⁊ ly hoc album ſunt
eadem ſpẽs vel diuerſe. Rñdet ꝙ ſunt diuerſe ſic
ꝙ nõ ſunt ſinonime totaliter: ſinonime tñ ſunt
quo ad formale ſignificatũ qua ꝓpter reputan
tur eadem ſpẽs: cum ſpeciei denoiatio ſumat a
Secunda opinio. formali ſignificato. Aliter opinat magr̃ marti=
nus magr̃i dicens in predicabilibꝰ terios ſingu
lares quãtum ad materiale ſignificatum cões
quãtum ad formale: vt hoc album hoc nigru3:
eſſe indiuidua: terios aũt cões quo ad materia
le ſingulares quo ad formale vt album hac al=
bedine nigrum hac nigredine eſſe vl'ia ſc3 gña
autem ſpẽs: ſm ipſu3 eñi ad hoc ꝙ terius ſit vl'e
reqritur ⁊ ſufficit ꝙ ſit terius cõis vniuocus in
cõplexus nõ dicibilis de oibꝰ q̃ditatiue: ad hoc
autem ꝙ terius ſit indiuiduũ reqritur ⁊ ſufficit
ipm eſſe terim ſingularem vniuocũ incõplexũ:
cũ ĝ predicta vl'is diffinitio ↄueniat cõibꝰ q̃ ad
materiale ſignificatum ſingularibꝰ q̃ ad forma
le: vt album hac albedine: ⁊ data indiuidui dif
finitio cõueniat teris ſingularibꝰ quo ad mate
riale cõibus quo ad formale vt hoc album: ſeq
tur hmõi terios cões eſſe vl'ia ⁊ nõ indiuidua:
⁊ tales terios ſingulares eſſe indiuidua ⁊ non
vl'ia: cuiꝰ oppoſitũ poſuit georgiꝰ. Et ad rõne3
Ad rõnẽ cõtrariã. qua nitunt alij ꝓbare hmõi terios ſingulares
quo ad materiale ⁊ cões quo ad formale nõ eſſe
indiuidua ſed vl'ia: negat añs: ⁊ ad ꝓbatiõem
negat aſſumptum: ad ꝓbatiõem cõcedit añs ⁊
negatur ↄña: ad ꝓbatiõem negat maior: ſed dr̃
ꝙ illud aliud q̃d reqtur ad hoc ꝙ vnꝰ terius ſit
ſuperior ad alium eſt ꝙ ſit terius cõis: illi autẽ
teri ſingulares quo ad materiale cões quãtum
ad formale nõ ſunt termi cões. Ex his ſequunt
Primũ correlarium. q̃ttuor correlaria. Primũ eſt ad hoc ꝙ terius ſit
ſuperior ad alterum nõ riq̃rit ꝙ ſit natus predi
cari de pluribꝰ q̃3 alt: p3 de ly ad aliq̃d reſpectu
illius teri idem. Scdm correlarium: ad hoc ꝙ
Secundũ. aliq̃s terius cognotatiuꝰ ſit ſupior ad alium nõ
requirit ꝙ habeat ſupiorem cognotatiõem ad
cognotatiõem alteriꝰ: pt3 de iſtis teris albũ hac
albedine ⁊ hoc album hac albedine qui ſe hñt ſi
cut ſupius ⁊ inferiꝰ ⁊ tñ hñt eãdem cognotatio
Tertium. nem ⁊ ſinonime cognotãt. Tertium correlariũ
ad hoc ꝙ terius cognotatiuꝰ ſit ſupior ad aliu3
nõ ſufficit ꝙ habeat ſupiorem cognotatiõem ad
cognotatiõem alteriꝰ: pt3 de ly hoc album ⁊ hoc
album hac albedine. Et hec duo correlaria po
nuntur ſm predictã magr̃i martini opinione3:
nã ſm viã georgij priꝰ recitatã ſufficeret ⁊ reqre
retur ad hoc ꝙ terius cognotatiuꝰ eſſet ſuperi=
or ad alium ꝙ cognotatio illius eſſet ſupior ad
Quartum. cognotatiõem alteriꝰ. Quartũ correlarium ad
hoc ꝙ terius cognotatiuꝰ ſit ſupior ad alium re
quirit ⁊ ſufficit ꝙ ſit terius cõis ⁊ habeat ſupio
rem cognotatiõem ad cognotatiõem alteriꝰ vt
coloratũ reſpectu illiꝰ teri album: vel ꝙ eodem
modo ⁊ ſinonime cognotent ⁊ vnus ſit cõis alt
vero ſingularis: vt album reſpectu illiꝰ teri hoc
album: album hac albedine reſpectu illius teri
Ad ſcdm. hoc album hac albedine. Ad argumẽtum quo
volunt ꝓbare terios cões quo ad materiale ſin
gulares quo ad formale vt album hac albedine
nõ eſſe gña aut ſpẽs negat añs: ad ꝓbatiõem cõ
ceſſo añte negat ↄña: ad ꝓbatiõe3 negat aſſum
ptum: ſed reqrit ⁊ ſufficit vt dictum eſt in q̃rto
correlario ad hoc ꝙ terius cognotatiuꝰ ſit ſupe
rior ad aliũ ꝙ ſit terius cõis ⁊ habeat ſupiorem
cognotationẽ ad cognotationẽ alteriꝰ: vel ꝙ co
dem mõ cognotent ⁊ vnꝰ ſit cõis alter võ ſingu
laris. In principio reſpõſiõis ad dubium iſtud
ſeptimum omiſſe ſunt ↄfirmatiõis prime rõnis
⁊ ſecũdi argumẽti ſolutiões dãde ſcd3 viã geor
gij q̃bꝰ nitunt q̃dã ꝓbare terios cões q̃ ad mate
riale ⁊ ſingulares quo ad formale nõ eſſe indiui
Ad tertiũ. dua q̃re illas ſolutiões hic ſubiũxi. Ad ↄfirma

tionem illã ⁊ ſecundum argumẽtum principa=
le dr̃ per diuiſionem indiuiduoꝝ: ⁊ cũ dr̃ ꝙ ſillo
giſmꝰ ille eſt expoſitoriꝰ cuiꝰ mediũ eſt indiui
duu3: dico ꝙ capit indiuiduũ vt opponit terio
cõi: quare neq3 ſillogiſmus adductus eſt expoſi
torius neq3 hmõi indiuidua ſunt vaga aut de
terminata aut ex ſuppõne. Ad ↄfirmationem il
lius ſcdi argũti principalis dicat ſilr ꝙ ↄña il=
la nõ eſt aſcẽſus: q̃a nõ fit per indiuidua q̃ ſunt
teri ſingulares: q̃d tñ op3 ad hoc ꝙ ſit aſcenſus.
Octauum dubium. Octauũ dubiũ vtru3 pr̃ familias ⁊ alia noia
cõpoſite figure ſint i predicamẽto. Ad dubium
Prima ppõ. dr̃ per ꝓpões. Prima nulla noia cõplexa ↄple
xe capta ſunt in predicamẽto: pt3 per diffinitio
nem ponibilis in predicamento. Scda ꝓpõ: pr̃
Secunda. familias capiẽdo incõplexe .ſ. vt ſignificat pa=
trem cognotãdo reſpectum ad familiãm eſt in
predicamẽto ad aliq̃d: ⁊ eodem mõ dicat de ml'
Tertia. tis alijs noibꝰ ↄpoſite figure. Tertia ꝓpõ: pr̃ fa
milias ↄplexe captum .ſ. vt ſubordinat ↄceptui
ↄplexo ex illo recto pr̃ ⁊ illo obliq̃ familie nõ eſt
in predicamẽto: ⁊ ſilr dicat de q̃3 plurimis alijs
noibus ↄpoſite figure. Ex his pt3 ꝙ dr̃ia eſt iter
nomẽ ↄplexũ ⁊ nomẽ ↄpoſitũ: ↄpoſitio eñi nois
ſumit ex parte vocis: ↄplexio autẽ ex pte ↄce=
ptus. Ad rõnes principalis queſtiõis pat3 ſolu
tio ex notabilibꝰ ⁊ ↄcluſionibꝰ pro illiꝰ deciſiõe
premiſſis. Et hec de prohemio.

Liber primꝰ de predicamẽtis ab Ariſtotele traditis hẽt duodeci3 capita. Duo prima circa añ predicamẽta verſant. Cp3 pmũ eſt de añ p̃dicamẽtis ab Ariſtotele poſitis.

Orũ librorũ quilibet ſua ⁊ propria quedã habet principia: q̃ dici ſolent ante predicamenta ideſt preuia quedã documenta totiꝰ artis coordinatiue principia: vt diffinitiões: diuiſiones: dignitates: ⁊ ſuppõnes.
In hoc ĝ prio libro dimiſſis verbis textus Ari
ſtotelis ſed ciꝰ ſentẽtias plane tradẽtes: premit
tamus diffinitiões vniuocoꝝ: equiuocoꝝ: ⁊ de
nominatiuoꝝ dicibiliũ ⁊ cetera eiꝰ ante p̃dica
menta cum alijs q̃buſdã ſupadditis q̃ neceſſa
Prim añ predicamẽtum. ria nobis viſa ſunt ⁊ vtilia. Supponamꝰ igit
primo oĩe dicibile in predicamẽto repponẽdũ
debere eſſe vniuocũ nõ eq̃uocum: itẽ vniuoco=
rum q̃dã eſſe ſubſtãtialia ⁊ alia accidentalia q̃
ꝓprie dicunt denoiatiua: quoꝝ nominum hec
Prima diffinitio. ſũt diffinitiões. Eq̃uocũ nomẽ (q̃d ẽt omonimũ
dr̃) eſt dictio q̃ eadem penitꝰ manens plura ha
bet ſignificata diuerſis rõnibus: ⁊ tale vocari ſo
let eq̃uocum eq̃uocãs: vt canis. Rõ hic ꝓ nomi
nis diffinitiõe interp̃tatiua accipi põt: vel eſt cõ
ceptus mentalis ſeu notio intellectꝰ cui talis di
ctio ſubordinat in ſignificãdo ad placitũ: ⁊ in
his mentalibꝰ teris nulla vnquã eq̃uocatio cõ
tingit: predictum igit nomẽ canis alij cõceptui
mentali ſubordinatur cum ſig̃t aĩal latrabile: ⁊
alij qñ ſumit pro ſtella celeſti q̃ eſt iuxta oriõis
pedem: ſilr diceret in ceteris dictiõibꝰ eq̃uocis.
Sed diſtingui ſolet duplex eq̃uocũ eq̃uocãs a
caſu ſc3 ⁊ a ↄſilio qd ꝓprie analogũ nominatur
Equiuocatum vel analogatum eſt alia dictio
vnum aliq̃d ſignificatum predicti eq̃uocantis
vnica rõne ſignificãs: ⁊ eſt ſemꝑ mẽbru3 in diui
ſione eq̃uoci vel analogi: vt hoc nomẽ latrabile
eſt eq̃uocatum diuidẽs canẽ. Quia vero oĩs
ꝓpõ in qua ponit terius eq̃uocꝰ eſt orõ plures:
ideo eq̃uoca vocabula nõ ſunt teri ſciales ſed ꝑ
tinent ad ſophiſticã artem: merito igit a predi
camentis reiecta ſunt: in q̃bꝰ ſcientialia tñ vo
cabula cõprehendunt: cuiꝰ ſignum eſt q̃a nec
vſq3 ad indiuidua (vt diuinꝰ iubet plato) pre
dicamentalẽ coordinatiõem extendimꝰ: indiui
Scda diffõ. dua eñi nec ſcibilia nec diffinibilia ſunt. Uni=
uocum ſubſtãtiale eſt nomẽ oĩno idẽ plura hñs
ſignificata eadem rõne eſſentiali: q̃a ſc3 in ſigni
ficãdo illa ſubordinat ſemꝑ vni ⁊ eide3 ↄceptui
mentali: q̃ eſſentialr̃ predicabilis eſt de ſuis vni
uocatis vel de q̃libet pronoie rem ſignificatã de
mõſtrãte: vt hoc nomẽ aĩal vniuoce accipit .i.
ſcdm eãdem rõnem ꝓ hoibꝰ: equis: ⁊ leonibus:
⁊ tale dr̃ vniuocãs. Cognoſcimꝰ aũt rõnem ali
cuius nois eſſe eãdem ad plura ſignificata: qñ
ipm ſm eãdem diffinitiõem eſſentialem de oibꝰ
illis verificat: diuerſam vero qñ diuerſis predi
catur talibꝰ diffinitiõibꝰ: hoc ſig̃t Ariſtoteles
cum dicit rõnem ſubſtãtie eſſe eãdem vel diuer
ſam. Uniuocatũ dictio eſt ſignificãs aliq̃d ex ſi
gnificatis dicti vniuocãtis ⁊ eſt mẽbrum diui=
dens tale vniuocũ: vt hec dictio hõ diuidit aĩal
⁊ ſocrates hoie3. Pt3 ĝ ꝙ nõ placent mihi q̃ vni
uocata ⁊ eq̃uocata dicunt eſſe res ſig̃atas ꝑ vni
uocãtia ⁊ eq̃uocãtia: qñ q̃dem logicus noia no
minum ⁊ nõ rerũ habet diffinire ſicut grãmati=
Tertia diffinitio. cus. Denoiatiuum vel cõcretum eſt nomẽ hñs
aliud nomen ſibi corrñdens q̃d dr̃ eiꝰ abſtractũ
vel denoians: a quo ſola differt teriatiõe ex pte
vocis: ⁊ (cum aliq̃d vltra ſuppõnem appellet)
ab illo abſtracto habet appellationem ex pte rei
ſignificate: q̃a illud appellat ↄcretu3 ꝓ quo ſup
ponit abſtractum. Itaq3 ſm illud nomẽ abſtra
ctum hoc ↄcretum habet ſuã appellatiõem: vt
hoc nomẽ albꝰ ab illo noie albedo ſortit ſuã ap
pellatiõem: cognotat eñi vel appellat colorem il

lium diſgregatiuū viſus ꝓ quo albedo ſuppōit: ſilr iuſtus a iuſtitia ſumit appellatiōem ⁊ ſic de alijs multis: lꝫ quātū ad vocalē formatiōem docti grāmatici recte dicāt ſubſtātiuū abſtractum formari ⁊ deriuari a ꝯcreto adiectiuo vt iuſtitiā a iuſto: eo ꝙ noīa ꝯcreta prius fuerūt in vſu latinoꝝ ꝙ̄ꝫ abſtracta: q̇a ſuppoſita prius cognita ſunt ꝙ̄ꝫ forme a q̇bꝰ denoīanꝶ: Nō igiꝶ aſſentior illis qui putāt bonas regulas logicales eſſe aduerſas rectis grāmaticoꝝ documentis. Suppo

Scḋm añ predicamētum.

nendum eſt ſcḋo ꝙ auctores ad euitādā ꝓlixitatem in ſuis artibꝰ ſimplicia tradunt ⁊ cōpoſita relinquunt: eo ꝙ hec per illa fiunt ſtudioſis perui a: q̄re Ariſtoteles de ſolis dicibilibꝰ in cōplexis ⁊ ſimplicē modum ſignificādi hñtibꝰ predicamentales coordinatiōes ꝯfecit: vñ ꝯplexa vocabula licꝫ ſcialia ſint: nō ponit in ſuis predicamentis: q̇a ex incōplexis euadent manifeſta: iō ꝯplexa ab arte ſunt relinquenda: niſi qñ ſimplicia deſunt: q̇a tunc circūloquutis ꝓ eis vti opꝫ.

Prima diuiſio.

Dicibiliū igiꝶ q̄dā eſt incōplexū ⁊ eſt ſimplex predicatiōis extremū vt hō: aliud vero eſt ꝯplexū q̇d. ſ. ex pluribꝰ dictiōibꝰ ꝯſtituiꝶ vt hō albꝰ.

Scḋa diuiſio.

Itē incōplexoꝝ q̄dā ſunt ſubſtātialia alia accidētalia: ſubſtātialia nō ſūt i ſubiecto q̇a de nullo ſubiecto predicātur accidētaliꝶ. i. ſicut predicabile accidēs aut ꝓpriū: accidētalia vero ſūt i ſubiecto ꝑ accidētariam predicationem. Subſtātialiū iterū aliq̄ dicunꝶ de ſubiecto q̇a predicanꝶ vniuoce eſſentialiꝶ de aliq̄ iferiore: cū ſint ſpēs: aut gña: aut dr̄ie: vt hō: aial: ⁊ rōnale: alia de nullo ſubiecto dicunꝶ eo ꝙ indiuidua ſint vt ſocrates: plato ⁊ cetera. Itidē accidentaliū q̄dā dicunꝶ de ſubiecto q̇a vl̄ia ſunt gña aut ſpēs: vt album: pr̄: ſedens: q̄dā vero ſunt ſingularia q̄ amplꝰ nō dicunꝶ de ſubiecto: vt hoc album: hic pater: hoc ſedens ⁊ alia hmōi: q̄ cum ſubſtātialibus indiuiduis ab arte: vt diximꝰ: ſunt relinquenda. Ex iſta diuiſiōe q̇drimembri: cum illa ſuperiꝰ poſita diuiſiōe vniuocoꝝ per eſſentialia ⁊ accidentalia: idem vult hr̄e Ariſtoteles ſcꝫ ꝙ dicibilium predicamētalium varie ſunt coordinatiōes ꝓ diuerſitate ſuoꝝ modoꝝ ſignificādi: vñ ipſe diſtinguit predicamētum ſubſtātiaꝝ a

Tertiū añ predicamētum.

predicamētis accidentiū. Poſt terioꝝ diffinitōnes ⁊ diuiſiōes ponende ſunt in ſcientijs dignitates ⁊ ſuppōnes: primū ḡ huiꝰ artis principiū

Pria rl̄a.

ꝯplexum eſt hoc. Qñ alterum de altero dr̄ vt de ſubiecto: q̄cunqꝫ de eo q̇d predicaꝶ dicunꝶ: oia de ſubiecto primo dicunꝶ: cuiꝰ talis daꝶ interp̄tatio: q̄cq̇d eſt ſuperiꝰ ſuperiore in coordinatōe predicamentali ſuperiꝰ eſt ⁊ inferiore: ⁊ hec dignitas ⁊ cōis eſt aioꝝ cōceptio: q̇a ſtatim appet per ſe nota ex teris. Ex q̄ habeꝶ modus cōficiendi vnāquāqꝫ cathegoriā a ſummo gñe vſqꝫ ad eorum ad ſpālíſſima. Nec putādum eſt Ariſtotelem hoc loco arguendi regulā voluiſſe tradere: vt pleriqꝫ eiꝰ cōmentatores erronee crediderūt: laborātes in ꝑquirendis ꝯdictiōibꝰ req̇ſitis ad debite arguendū per illā. Alterū principiū tale

Scḋa rl̄a.

poniꝶ. Diuerſoꝝ gñeruꝫ ⁊ nō ſubalternatim poſitoꝝ diuerſe ſunt ſpēs ⁊ dr̄e: q̇d alijs verbis ſic allegari ſolet: eſſentie predicamentoꝝ ſunt impmixte: vel ſic nō ꝑmiſcenꝶ coordinatiōes: ⁊ hec ſuppō atqꝫ petitio ꝓprie noianda eſt: dicuntur autē diuerſa gña hic duo gñaliſſima ab inuicē ⁊ eoꝝ inter ſe ſubalterna. Ex hoc principio habemus artē diſtinguendi cathegorias ab inuicem: ne permiſcentes ſciales terios laboremus ꝯfuſiōe nr̄oꝝ ꝯceptuum: errātes in eoꝝ ꝯpoſitione ⁊ diuiſione: ideſt in formandis propoſitionibus affirmatiuis ⁊ negatiuis: ad hoc nanqꝫ tēdit precipua cura predicamentorum.

Capitulum ſecundum de quibuſdam antepredicamentis ſuperadditis.

Primum additum.

PRo iſtoꝝ faciliore ⁊ veriore noticia eſt vlteriꝰ aduertēdum: ꝙ predicabiliū terioꝝ ſciētialium q̄dā hñt ſimplicē modum ſignificādi formalem: alia vero mixtū. Simplicia ea dicunꝶ q̄ ad vnum ſolum predicamētum ꝑtinent: ſꝫ eoꝝ alia ſunt vocabula abſoluta q̄ ſcꝫ ꝓ aliq̄ ſupponunt ⁊ nihil vltra deſignāt circa illud ꝙ̄ꝫ tum ad ꝓprietates ⁊ ꝯditiōes eiꝰ: ⁊ hec oia ⁊ ſola ſunt ex q̇bꝰ ꝯficiꝶ predicamentū primum q̇d ſubſtātia dr̄: alia vero ſunt dicibilia cognotatiua q̄ vltra illud pro quo ſupponunt denotāt aliquid circa illud ex ꝓprietatibꝰ rei. Taliū autē q̄dā cognotāt intrinſece alia extrinſece: dicunꝶ eñ cognotare intrinſece illa q̄ ꝑtem rei eſſentialē maxime formā ſpāliter denotāt: ⁊ hmōi ſunt oēs dr̄ie ſubſtātiales: rōnale eñ ſuppōit ꝓ aiali cognotāsqꝫ eiꝰ forma eſſentialis ſit aia rōnalis: ſenſibile cognotat aiam ſenſitiuam: ⁊ aiatum denotat formā ſubſtātialem q̄ eſt aia: corporeū autē deſignat materiā: vel vt alij volunt cognotat formā naturalē. Extrinſece cognotātia ſunt q̄ vltra id ꝓ quo ſupponunt nō nihil cognotāt: q̇d tñ nō eſt pars eſſentialis rei: ſꝫ alio mō ſe hñs ad illā: ⁊ hec ꝓprie dicunꝶ accidentia: q̄ iuxta varios modos extrinſece cognotādi in nouē diſtribuunꝶ accidentiū predicamenta. Sed mixta dicibilia ſunt q̄ ꝯplectunꝶ plures modos ſignificādi diuerſoꝝ predicamentoꝝ: vt hoc dicibile cenās cognotat actionē ⁊ tp̄s qñ fit actio: ſimiliter: oculus: manus: ⁊ alia noia organicaꝝ ꝑtium figurā: opacionem: ⁊ ſitū manifeſte deſignāt: ⁊ alia multa id genus occurrent per varias doctrinas inſpicienti. Ariſtoteles igiꝶ vt ſuccincte ꝓcederet talia nō curauit in predicamen

tis coordinare: ſed ſola ſimpliciter cognotātia retraxit ad nouē ſolas coordinatiōes: q̇a totidē modos extrinſece cognotationis gñaliſſime diſtinctos repperijt ꝑluſtratis oibꝰ artibꝰ ⁊ ſcientijs cum vulgaribꝰ loquendi modis q̄ etiā ſine arte ꝓcedunt: q̇bꝰ ſi addaꝶ abſolutoꝝ coordinatio fient decē noīatiſſime cathegorie: q̄ tñ multo plures fuiſſent ſi de mixte cognotātibꝰ ſermo proceſſiſſet. Eadē etiā ex cauſa ſcꝫ breuitatis in ſimplicibꝰ teris noluit Ariſtoteles diſtinctiōeꝫ facere inter ſubſtātiuum ⁊ adiectiuū: rectum ⁊ obliquum: pricipale ⁊ caſum: nec inter dicibile actum ⁊ dicibile potentiā vel aptitudinē ſignificās: q̇a ſi oia iſta diſtincte debuiſſent tradi: certe plura fuiſſent ſimplitiū terioꝝ predicamenta quā decem.

Secundū additum.

Cōſiderādum eſt in ſuꝑ ꝙ ad recte diſtinguendum predictoꝝ dicibiliū predicamēta nō opꝫ: imo eſt valde impꝑtinēs: logicū aduertere ad res ꝓ q̇bꝰ ea ſupponunt: an ſint inter ſe diſtincte vel nō: ſicut nec grāmatici talia curāt cum octo ꝑtes orōnis: vel quinqꝫ nominū declinatiōes: aut q̄ttuor verboꝝ ꝯiugationes diſtinguunt: ſed ſatis erit hic ad prenoiatos vocabulorum ſignificādi modos formales (q̄ tum cognotatiōes: tum appellatiōes dici ſolent) aīm nr̄m dirigere: ⁊ vbi eoꝝ diuerſitas notabilis apparuerit: ad diuerſa predicamēta ea refferenda ſūt: vbi vero modoꝝ ſignificandi eſſentialium ꝯformitas ⁊ ſilitudo occurrerit: talia dicibilia i eodē collocāda ſunt predicamento ſm̄ ꝯditiōem illiꝰ modi ſignificādi talem vel talem: vt ex decēdis ꝑticulariꝰ fiet notū: nec pōderare opus eſt vtrū res ſignificata ſit ſubſtātia vl̄ accidens tale aut tale: q2 hoc nihil facit ad ꝓpoſitum. Cuiꝰ exemplar ſit iſte verſus Auſtinꝰ: magnꝰ: orator: filiꝰ monice: legens: feſſus: heri: in eccleſia: ſedens: fuit infulatꝰ. Cōſtat eñ oia hec decem vocabula idem penitꝰ materialiter ſig̃re. ſ. diuum Auguſtinū: alias locutio affirmatiua v̄a nō eſſet niſi ꝓ eodem acciperētur ſubiectū ⁊ predicatuꝫ eiꝰ: q̇a tñ diuerſos hñt modos ſignificādi eādeꝫ rem: in decem diſtribuūtur predicamēta: eadeꝫ ergo res ſig̃ata vt beatꝰ Auguſtinꝰ lꝫ nō idem dicibile ipm̄ ſignificās ad plura predicamēta ꝑtinere pōt: nō ꝙ ille ſctiſſimꝰ vir vnquā predicamentū aliq̇d itroierit: ſicut nec ꝓpōem qua de ipſo loq̇mur: ſed q2 eſt res ſignificata per dicibilia plurium predicamētoꝝ: eo mō q̄ ſig̃areꝶ per noia plurium declinationū in grāmatica. Ex his manifeſte ſeq̇tur ꝙ (cū de deo loquētes ſepius vtamur vocabulis predicamētalibꝰ ipſum deum: magnū: iuſtū: dñm: pr̄em: creatorē ⁊ dilectum noiantes) ipſe deus quāuis ifinitꝰ ꝙ̄ꝫuis incircūſcriptꝰ: ſimpliciſſimꝰ: ⁊ actꝰ purus: hoc mō predicto ad predicamēta ꝑtinebit: q̇d nihil aliud eſt dicere quā ipſum deum vocabulis predicamētalibꝰ ſignificari: hoc autē nullꝰ vir latinus negaret q̄ ſcit eundem deū noibꝰ certaꝝ declinationū ⁊ verbis quarūdā ꝯiugationum nominari. Sed aliq̄ volētes oia noia q̄ ꝓprie ꝯueniunt deo ⁊ creaturis eſſe analoga ⁊ tranſcendentia: extranei vidētur a cōi alioꝝ ſapiētū philoſophia: perinde ac ſi ꝯtēderent ꝙ deus nō pōt noiari per nomē alicuiꝰ declinatiōis aut verbū alicuiꝰ ꝯiugatiōis. Pro quo amplꝰ ſciendum

Tertium additum.

eſt ꝙ dicibiliū ſciētialium q̄dā ſunt trāſcēdētia alia limitata: trāſcendetia oia ab Ariſtotele ponūtur analoga: quoꝝ plura quīto libro ſue methaphiſice per varia ſig̃ta diſtinguit: q̄ oia ad aliq̇d primū refferūtur: vñ ois ꝓpō ſciētifica cuius predicatū a vt pars predicati eſt terius trāſcendens ad methaphiſicā ꝑtinet tāquā ſcibile ꝓpinquū i ea. Et hec eſt radicalis diſtictio methaphiſice ab alijs ꝑticularibꝰ ſciētijs: q̄ ex limitatis ⁊ predicamētalibꝰ teris ſuas formāt ꝓpōnes. Sed diſtinctio ꝑticulariū ſciarum iter ſe attēditur iuxta varietatē dicibilium predicamētalium in ſuis modis ſignificādi. Vñ abſoluta dicibilia primi predicamēti oibus ſciētijs ſunt cōia nulli earū ꝓpria: lꝫ familiariora videātur phiſice quā alijs: ⁊ hec ſemꝑ ꝯperies ſubiecta eſſe ſciētialium ꝓpōum. Sꝫ cognotatiua vel accidentalia vocabula ⁊ ſubiecta ⁊ predicata eſſe pñt: frequētius tñ predicata in ꝓpōnibꝰ ſcētificis: ⁊ ꝓ diuerſitate taliū predicatoꝝ attēditur ſciētiarū ꝑticularium diuerſitas: nō ſic tñ ꝙ tot ſint ſpāles ſciētie quot ſunt accidētium predicamēta vt poſteriꝰ elucebit. Hāc igiꝶ oppinor fuiſſe Ariſtotelis intētionem cum predicamēta deſcriberet: vt. ſ. per hāc docrinā haberemus artificium diſtincte ꝓcedēdi in ſciētijs: ⁊ aduertētes ad predicatum cuiuſlibet ſcialis ꝓpōnis ſtatiꝫ dignoſcamꝰ cui ſciētie illa eſt ꝓpria: q̇a vt dr̄ ꝑmo poſteriorū cuiqꝫ ſciētie ſunt ꝓprie iterrogatiōes: ꝓprie reſpōſiōes: ꝓpria principia: ⁊ ꝓprie ꝯcluſiōes: nec ꝯtingit demōſtrātem trāſcendere de gñe i genꝰ ſubiecti attributiōis. Vñ ſicut predicatum q̇dlibet vnum precise habet modum ſignificādi pricipalem ratiōe cuiꝰ ad vnū nō ad plura pertinet predicamēta: ſic eadem ꝯcluſio nūquā demōſtrari pōt i diuerſis ſcētijs etiā per diuerſa media: hec oia vera eſſe ꝯſtāt recte itelligēti caput tertiū ſcḋi phiſicoꝝ vbi diſcerniꝶ phiſica a mathematica. De ſermotiōalibꝰ diſciplinis qualiter ab alijs ſciētijs differāt notiſſimuꝫ eſt: q̇a ſuarū ꝓpōnum tā ſubiecta ꝙ̄ꝫ predicata ſūt teri ſcḋarū itētionū: q̄ ad nullum hoꝝ predicamētoꝝ decem attinē. Viſuꝫ eſt tñ aliq̇bus ꝙ logica nō differat a methaphiſica nec ab alijs ſciētijs: ꝓ primo allegāt illud quarti methaphi

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA
GREDOS.USAL.ES

ſice ꝙ circa idem genꝰ verſatur dialectica ⁊ ſo=
phiſtica cum philoſophia prima: ꝑ ſcḋo eſt tex
tus primo poſterioꝝ in capitulo nuꝑ allegato ꝙ
dialectica nō eſt ſic diffinitoꝝ q̄rūdā nec gn̄is
alicuiꝰ viiꝰ. Hec ⁊ ſilia fefellerūt egidium Ro
manū q̄ in comētario ſuo ſuꝑ primū poſterioꝝ
deffendere nititꝰ ꝙ logica nullo mō eſt ſcia neqꝫ
vt docēs neqꝫ vt vtens: cū ſemꝑ ꝓcedat arguēdo
ex cōibꝰ per qualia nō fit demōſtratio: ſed ipſe
cum alijs multis defecerūt in vera itelligētia p̄
dictarū auctoritatum: q̄ nō loquūtur de tota lo
gica ſed de vna pte eius q̄ ꝓbabiliter docet ar=
guere vn̄ notāter faciūt mētiōem de arte diale=
tica ⁊ de ſophiſtica ꝯſequtiua dialetice. Eſt aūt
ꝓprium artis dialetice argumētari nōtātum ex
ꝓprijs ſicut demōſtratiua ars: ſed ex q̄buſcūqꝫ
ꝓbabilibꝰ etiā ex cōibꝰ ⁊ extraneis ad ſciam il
lā cuiꝰ ꝯcluſio eſt ſuſtinēda: cuꝫ eni͞ ſit cōis ars:
ad oium methodoꝝ pricipia viā habet vt dr̄ pri
mo topicoꝝ: q̄a ex oium ſciarum pricipijs docet
arguere ad quālibet ꝯcluſiōem: vn̄ ⁊ ſibi lꝫ tran
ſcendere de gn̄e in genus: ⁊ ſic patꝫ ꝙ nō eſt diffi
nitoꝝ ideſt limitatoꝝ quorūdā pricipioꝝ: nec
gn̄is ſubiecti aliciuꝰ vnius ſcie: ſed oia trāſcēdit
⁊ aplicat vnūqꝫ ad ꝓbādā ſuā ꝯcluſiōeꝫ aſſum
ptam: ſiue talia ꝓbātia ſint eiuſdem ſcie: ſiue al
terius: ſiue habeāt attributiōem ad idem ſubie
ctum ſcibile cum illa ꝯcluſiōe ſiue ad aliud: q̄a
nō intēdit ſic arguens gn̄are ſciam firmā: ſed ꝓ
babilem opiniōem. Ideo etiā ars dialetica vtitꝰ
principijs cōibꝰ ſciarum in ſua cōitate et nō cō
tractis vt ibidē primo poſterioꝝ dr̄: hoc totū ego
intelligo ſolum de dialetica vtente q̄ pōt dici q̄
libet doctrina tali artifitio arguēs: vn̄ ⁊ Ariſto
teles in ſua phiſica ſepiꝰ dicit ſe arguere dialeti
ce ⁊ poſtea analetice ⁊ ꝑ artē demōſtratiuā. Sꝫ
dialetica docens v̄a ſcia eſt hn̄s deteriata ⁊ ꝓpa
pricipia: lꝫ nōtātum ſcietifice ꝓcedat ſicut ars
demōſtratiua docens: ꝓpter ſui artifitij gn̄alita
tem: vn̄ ⁊ multis vocabulis trāſcendētibꝰ opus
habet q̄lia ſunt: idem: differēs: genꝰ: ſpēs: ꝯtra
rium: oppoſitū: ſubſtātia: accidēs ⁊c̄. Et de tali
dialetica docēte accipiendū eſt ꝙ dr̄ q̄rto metha
phiſice ꝙ circa idem genꝰ dicibiliū trāſcenden
tium verſatꝰ dialetica cum methaphiſica: q꞉ eiſ
dem vtraqꝫ vtitꝰ vocabulis lꝫ eq̄uoce ⁊ in alia ſi
gnificatione acceptis hic ibi: q̄d paulo an̄ ex=
plicuit textus dicens ꝙ ſunt circa idem ſꝫm figu
rā ideſt ſilitudinem dictiōis: nā lꝫ predicta voca
bula artis dialectice vocaliter ſint ſilia dicibili
bus methaphiſicis: tn̄ valde differūt mentaliter
ſubſtātia: accidens: ⁊ alia oia q̄ hinc inde ꝯcur
runt: ideo nō ſunt eadem niſi ſꝫ figurā dictōis:
ſilis declaratio daretꝰ de ſophiſtica arte q̄ ēt cōitꝰ
ꝓcedit ex q̄buſdā ad decipiēdū: ſed his dimiſſis

ad ꝓpoſitum redeamus. Et pro coordinatione
dicibilium ſcientialiū ſit etiā hoc prenotatū: ꝙ
nō opꝫ oēm gn̄is diuiſiōeꝫ ꝑ dr̄ias aut bimēbrē
eſſe: ſunt quippe multa gn̄a q̄ carent differētijs
ſicut ⁊ multe ſpēs: q̄a lꝫ ſola ſpēs diffiniatꝰ vt di
cit Boetius: nō tn̄ ois ſpēs diffiniri pōt: ſilr̄ q̄n̄
genꝰ differētijs diuiditꝰ nō ſemꝑ duabꝰ preciſe:
ſꝫ mō pluribꝰ mō paucioribꝰ. i. vna tn̄ dr̄ia di
uiditꝰ: vn̄ i audita ē apō bonos logicos illa cōis
⁊ vulgata allegatio: ꝙ ois bōa diuiſio dꝫ eſſe bi
mēbris vel ad eā reducibilis. Nō ē itaqꝫ i vanū
laborādum vt cuilibet gn̄i duas queramꝰ diui
dentes dr̄ias: ſed ꝓcerto fundamēto teneamus
ꝙ in ſolo predicamento ſubſtātie repperiuntur
dr̄ie gn̄rum diuiſiue ⁊ ſpērum ꝯſtitutiue. i. diffi
nitiue: in alijs aūt noueꝫ predicamētis diuiſio
nes gn̄rum nō per dr̄ias ſed tn̄ per ſpēs fiunt.
Vn̄ ſeq̄tur ꝙ nulle illoꝝ predicamentoꝝ ſpēs
ſunt vere ⁊ ꝓprie diffinibiles: nec opus eſt (q̄d q̄
dā dicunt) ponere aliquas paſſiōes vel accidē
tia loco dr̄iarū in illis gn̄ibꝰ cum coꝝ dr̄ie ſint
nobis penitꝰ ignote: q̄a nec ſimplr̄ nec quoad
nos hn̄t veras dr̄ias nec hr̄e pn̄t: eſt eni͞ dr̄ia ter
minꝰ itrinſece cognotās. i. ꝑtem eſſentialem rei
denotās: vbi ḡ occurrit aliqua ſpēs vel genꝰ ac
cidentaliter ſolum ſig̃ans ea q̄ ſunt rei extrinſe
ca: vel ſig̃ans rem penitꝰ ſimplicem ꝑtibꝰ eſſen
tialibus carētem: nullatenꝰ eſt ei dr̄ia ex q̄ren
da: q꞉ ceſſat neceſſitas eiꝰ pariter ⁊ vtilitas. Vn̄
nec linea: nec ſcientia: nec color v̄as dr̄ias eſſen
tiales diffinientes aut diuidentes hn̄t: q̄a ſig̃nt
formas ſimplices nō hn̄tes diuerſitatem partiū
eſſentialium: ſed nec coloratum nec ſciens (licet
hoiem ꝯpoſitum ex aia rōnali ⁊ corpore organi
co ſig̃cent) veras hn̄t dr̄ias: q̄n̄q̄dem ſunt ei pre
dicata accidentalia ⁊ cognotāt ſuꝑ id ꝓ q̄ ſup=
ponunt extrinſece ⁊ accidentaliter. Eadem rō
militat in q̄buſdā gn̄ibus ⁊ ſpēbus predicamen
ti ſubſtātie: ſi teneatꝰ via cōis theologoꝝ de ſim
plicitate eſſentie angeloꝝ: ⁊ vera ſit opinio ꝯmē
tatoris de imaterialitate celoꝝ: tunc eni͞ liqui=
do ꝯſtabit ꝙ hoc genus ſubſtātia vnica dr̄ia poſ
ſet diuidi. ſ. corporea: nā in corporeum ꝯtrahēs
ſubſtātiā ad res ſpūales nō erit vera dr̄ia: nec il
lud genus ſpūs eſt vere diffinibile ſicut corpus:
que duo ſubalterna ꝯdiuidunt ſubſtātiā diui=
ſione generis in ſpēs.

¶ Diuiſio decem predicametorum.

Ultimo videre opus eſt de numero predi=
camētorum ab Ariſtotele ⁊ multis anti=
quis taxato ⁊ certo ad ſenſum datum in primo
addito huius capituli: denarium nāqꝫ predi=
camentoꝝ numerū q̄dā expoſitores dicunt eſſe
credendum a nobis ex ſola veterū traditione:
cuius ſignum eſt vt dicunt q̄a Ariſtoteles: cui

mos erat oia ꝓbādo tradere: hic abſqꝫ ꝓbatiōe
dixit coꝝ que ſꝫm nullā cōplexionem dicuntꝰ ſin
gulū aut ſig̃at ſubſtātiā aut quātitatē aut qua=
litatē ⁊ cetera vſqꝫ ad decē. Iſta opinio licet ali
as mihi ſuperfitialiter aſpitienti appareret v̄a:
nūc tn̄ nō placet clarius ⁊ ꝓfundius rem ſpecu
lanti: ſed aſſero ꝙ hec ꝓpoſitio decē ſunt predi=
camenta primarū intentionū ſimpliciū: eſt p̄n=
cipiū logicale q̄ḋ vocatur ſuppoſitio: ⁊ ſtatim fit
notum ꝑ inductionē q̄ꝫ Ariſtoteles in eodem cō
textu facit: q̄ſi diceret ꝑcurſis cūctis artibꝰ ⁊ ſci
entijs realibꝰ atqꝫ vſu cōi loquētium: nō reppe=
rientꝰ niſi decē varietates vocabuloꝝ ex modis
ſig̃andi eſſentialibꝰ diſtictoꝝ: ſicut priſcianus
grāmaticus ſuo modo diſtinguens vocabula
latina dicit non eſſe plures quā octo partes ora
R. pmā. tionis latine. Pro huius ergo diuiſionis ſuffi=
cientia ſciendum eſt primo ꝙ hec diuiſio decem
predicamentoꝝ eſt diuiſio generis in ſpecies:
quod verum apparebit recte acceptis diuiſo et
mēbris diuidētibus. Diuiſum ḡ eſt hoc genus
predicamentū p̄me intētionis ſimplicis: ipſum
tamē genus ē ſcḋa intētio logicalis ⁊ eq̄uocum.
Nā aliquādo ſig̃at totā coordinationē: aliquā
do ſumitꝰ ꝓ ſolo generaliſſimo: nō nūqꝫ vero in=
differēter ſig̃at quodlibet dicibile ſuꝑius vl' in=
ferius in illa cathegoria eq̄ualens huic cōplexo
dicibile coordinabile q̄ḋ eſt vniuocū ⁊ incōple=
xū. Et quāquā vtrolibet hoꝝ modoꝝ accepto
vocabulo eadē veritas eliciatur ſcꝫ decē eē pre=
dicamenta: tn̄ ad propoſitū cōuenientius videtꝰ
debere accipi tertio modo: nā ſic ꝓcedit iductio
Ariſtotelis ꝑ ſcientias ⁊ artes. Unde ptꝫ ꝙ pre
dicamentū in cōi non eſt huius diuiſionis ca=
put: nā forte plures haberet quā decē ſpēs: ſꝫ di=
uiſum eſt hoc cōplexum predicamētū prime in
tentionis: ⁊ niſi aliq̄d ei adderetꝰ adhuc diuiſio
maneret in ſufficiens vt ſupra inſinuabatur: ſit
ergo preciſum genus diuiſionis hoc totū: predi
camentū prime intētionis ſimplicis nō diuerſi
ficatū ꝑ varios modos ſignificādi accidētiales
grāmaticales: ⁊ tūc diuiſio eſt preciſa ⁊ ſufficiē=
tiſſima ꝑ decē mēbra ab Ariſtotele poſita: vt ptꝫ
ex inductione q꞉ nō repperientur plures voca=
buloꝝ ſciētialiū diuerſitates q̄ꝫ illa decē mēbra
R. ſcḋm. ſignificāt. Pro quoꝝ mēbroꝝ explicatione eſt
ſciendū ꝙ hec decē noia ſubſtātia: quātitas: q̄li
tas ⁊c̄. ſunt equiuoca vt ptꝫ quinto methaphiſi
ce: nā aliquando ſunt noia prime intētionis et
ſignificāt res huiꝰ mūdi que nō ſunt teri: ⁊ ſic ꝑ
tinēt ad ſcientias reales: ⁊ ſunt genera genera=
liſſima in coordinationibꝰ: vnde hoc modo nō
ſunt capienda in predicta diuiſione q̄ nō eſt re=
rum ſed terioꝝ. Aliquādo vero iſta ſunt nomi
na ſecunde intētionis ⁊ ſignificant vocabula ⁊

noia rerū: ⁊ ſic nec pertinent ad ſcientias reales
nec ſunt generaliſſima: ſed ſpēs ſubalterne aut
ſpecialiſſime ſub p̄dicto genere diuiſo: ⁊ hoc mō
accipienda ſunt in ꝓpoſito vbi diuerſitates di=
cibiliū inquirimus: ⁊ euacuant totā huius ge=
neris poteſtatē vt inductio ꝓbare poteſt. Unde
hoc nomē ſubſtātia hic ⁊ i tota logica nō ſig̃t ho
mines vel equos aut arbores: ſed noia abſolu=
ta rerū mūdi huius: vt ſunt iſta hō: equus: leo:
aial ⁊ cetera ſilem modū ſignificādi hn̄tia: ſimi
liter quantitas hic nō ſignificat corpus meum
aut dimēſiones tuas: ſꝫ ſig̃t hec noia corpꝰ: ſuper
ficiem: lineā ⁊ cetera huiuſmodi: ita dicendū eſt
de qualitate ⁊ ceteris alijs mēbris predicte diui
ſionis ſuo mō. Et in hac ſignificatione ſunt acci
pienda etiā hec decē noia cū proprietates predi
camentoꝝ aſſignātur: nā in hoc p̄mo libro pre
dicamenta terioꝝ non rerū aliarū diximus eē
perquireda: q̄d multi gloſatores nō aduertētes
totā hāc predicamentoꝝ doctrinā peruerterunt
immiſcētes phiſicalia ⁊ methaphiſicalia docu=
menta logicalibꝰ: ⁊ aufferentes ꝓpriam logice
venuſtatē. Unde ptꝫ ſolutio illiꝰ queſtionis q̄ — Solutio dubij.
multos vexare ſolet diſputantes: q̄uo ſcꝫ predi=
camenta primarū intētionum (que ad metha=
phiſicā pertinēt) in logica traduntꝰ: que eſt de ſe
cundis intētionibꝰ? an forte hec prima pars lo=
gice erit dicenda potius methaphiſica vt qui=
dā fabulantꝰ? Abſit: ſed dicimus ꝙ logica per ſe
cundas intētiones ſibi ꝓprias de primis aliaꝝ
intētionibꝰ diſerit multū artificioſe: ⁊ ſicut per
hec noia ſecunde intētionis ꝓpō: cathegorica:
ypothetica: ſillogiſmus: entimema: et exemplū
ratiocinatꝰ ⁊ loq̄tur de oibus ꝓpōnibus ⁊ argu
mentationibꝰ quarūlibet ſcientiarū realiū: ita
per hoc genus predicamentū cū ſuis decem ſpe
ciebꝰ: que oia ſunt noia ſecundarū intentionū
logicalium: ſe intromittit de oibus dicibilibus
prime intētionis aliarū facultatū: et ita appa=
reret ex q̄ ſenſu Auicēna dicere potuit ꝙ logica eſt
de ſcḋis intētionibꝰ adiūctis. i. applicatis p̄mis
intētionibꝰ aliarū ſciarū: fatemur ḡ ꝙ decē Ari
ſtotelice coordinationes p̄dicamētales ſūt prie
intētiones ⁊ ꝓpria ſcibilia ſciaꝝ realium (nō tn̄
methaphiſice que de trāſcēdentibꝰ p̄dicatis dif=
finit) ex q̄bꝰ ſuas ille ꝓpōes formāt nō āt logica
ex eis: ſꝫ cū hoc ſtat ꝙ ſūt ſcibilia remota in logi
ca. i. ſig̃ata ꝑ ſcḋas intētiōes eiꝰ ſuꝑius dictas: ⁊
artificiū talia coordinādi ē logicū: ſicut ſuo mō
diceretꝰ ꝙ i grāmatica fit ſꝫmō ḋ oibꝰ vocabulis
aliarū ſciarū: nō ꝙ ſint eiꝰ ſcibilia ꝓpinqua ex
q̄bus ſuas format grāmatica reg̃las: ſꝫ ſūt ipſius
ſcibilia remota ſig̃ta ꝑ ſuas ſcḋas intētiones q̄
ſunt dictio ⁊ eius octo ſpecies: nomē: ꝓnomen:
verbum ⁊c̄. Ex premiſſis itaqꝫ epilogando col=

ligimus ꝙ inſequētibꝰ huius primi libri capitulis neceſſario erit equiuocandū noīe cuiuſlibet generaliſſimi: nā in alia ſigatione accipiet hoc nomen ſubſtātia qñ fiet coordinatio ⁊ ſituabitur ꝓ generaliſſimo et ſupremo genere in ea: ⁊ in alia quando diuidet ꝑ primā ⁊ ſcdam ſubſtantiā: ⁊ quādo eius ꝓprietates declarabunt: ⁊ ita ſentio in quantitate: qualitate ⁊ reliquis. Nullus ḡ miretur ſi noīa generaliſſima in aliqua acceptione poſuerimus eē ſpēs ſubaliquo genere ſpecialiſſimas vł ſubalternas: quia illo modo nō pertinēt ad predicamenta Ariſtotelica: ſed ſecūdis intētionibꝰ ſunt annumeranda de quibꝰ infra libro huius ſecundo. Jam vero ad ſingula veniamus predicamēta premittētes cuilibet eorū ſuū ꝓprium modū ſigandi: predicādi: ⁊ interrogandi de primis ſubſtātÿs: q̄ tria claram efficiunt cuiuſlibet eorū noticiam.

¶ Subtiliſſimi Pariſienſis Joannis tardiuel ſuper predicamēta Ariſtotelis queſtio ſecūda.

Quinq̧ dubia.

CIrca equiuocoꝝ ⁊ vniuocorum diffinitiones dubitatur primo. Utrum omne equiuocum equocans ſit vniuocū vniuocās: ⁊ ecōtra vtrum omne vniuocū vniuocās ſit equiuocū equiuocās. Scd̄o vtrū hoc pronomen iſte poſſit vniuoce demōſtrare ſortē ⁊ poſtea platonem. Tertio vtrū idem terius poſſit teneri vniuoce inquātū ſubordinat cōceptui vltimato et cōceptui non vltimato. Quarto vtrū ly ſortes ſignificet vniuoce ſortem ꝑ totū tempus vite ſue. Quinto vtrū illa vox hō ſigcet vniuoce hoīes viuos ⁊ hoīes pictos.

Primum dubium. ¶ Primū dubium: vtrū nomē equiuocū equocās ſit vniuocū vniuocās: ⁊ ecōuerſo vtrū oīe vniuocū vniuocās ſit equiuocū equocans. Arguitur quo ad ꝑmā partē ꝙ nō q: canis eſt equocū ⁊ nō vniuocū ḡ non oīe equiuocū eſt vniuocū: antecedēs ptꝫ ſi eſſet vniuocū cū ſit cathegoreuma incōplexum ipm eēt in predicamēto ⁊ ſic equocū eſſet in predicamēto: ſed nō eſt in predicamēto ergo neq̧ eſt vniuocū: minor ptꝫ quia qua ratione eſſet in vno predicamento ratione vnius ſigati: eadē ratione eſſet in alio ratione alterius ⁊ ſic idē terius eſſet in diuerſis predicamētis: qđ eſt cōtra regulam antepredicamētalē. Et cōfirmat q: ſi ſic fruſtra in diffinitione predicabilis et predicamēti ſeu ponibilis in predicamēto poneret illa particula vniuocū: qđ ptꝫ q: per illā nō excluderent equiuoca cū illa eſſent vniuoca: ḡ illa particula eſſet fruſtra ⁊ vana. Secūdo ſic: ſequit bene hoc ē equiuocū ḡ ſigt aliq̇d vel aliq̇ vel aliqualr mediātibꝰ diuerſis cōceptibꝰ: ⁊ hoc ē vniuocū ḡ nō ſigt mediantibꝰ diuerſis cōceptibꝰ: ſed ꝯña illarū cōquētiarū repugnāt vt notū eſt ḡ ⁊ antecedētia: probant p̄dicte cōſequētie ꝑ diffinitiones equiuoci ⁊ vniuoci. Jn oppoſitū arguit aliqđ equiuocū eſt vniuocū ergo ⁊ oīe equiuocū eſt vniuocū: tenet cōſequentia q: nō eſt maior ratio de vno q̄ꝫ de alio: antecedēs ptꝫ de ly canis qđ ē equiuocū: ⁊ ꝙ ſit vniuocū patet q: ſigat aliquid mediante vno cōceptu ſcꝫ canē latrabilē ergo ē vniuocū: tenet ꝯſequētia ꝑ diffinitionē vniuoci. Et confirmat q: ly canis eſt vniuocū ad canes latrabiles ergo eſt vniuocum: tenet cōſequētia a parte in modo ad ſuum totū: antecedens ꝓbat q: ly canis ſignificat canes latrabiles mediāte vno cōceptu ⁊ non mediantibus pluribus ergo eſt vniuocū ad canes latrabiles: cōſequētia eſt nota: eodē modo probaret ꝙ eſſet vniuocū ad canes marinos. Et cōſimiliter argueret de quolibet equiuoco. Secundo ſic: aliqđ vniuocū eſt equiuocū ergo ꝑ cōuerſionem ſimplicē aliquod equiuocū eſt vniuocū: ⁊ cū non ſit maior ratio de vno q̄ꝫ de alio ſequit ꝙ oē equiuocū eſt vniuocū: antecedens ptꝫ de hoc termino mētali vltimato homo: ꝙ enim ſit vniuocus nō eſt dubiū: ſed ꝙ ſit equiuocus patet q: ſignificat mediantibus diuerſis cōceptibus totalibus non ſinonimis ḡ eſt equiuocus: aſſumptū ptꝫ q: ſigt ſe mediante cōceptu reflexo ⁊ hoīes ſeipſo: q̄ quidem cōceptus nō ſunt ſinonimi cū vnus ſcꝫ cōceptus reflexus ſignificet illum terīm homo naturaliter ꝓprie alter vero non. Deinde arguitur quo ad ſecūdam partē ꝙ non: q: teri mentales vltimati ſunt vniuoci ⁊ non equoci: ḡ nō oīe vniuocū eſt equiuocū: antecedēs ꝓbatur q: cōiter dicitur ꝙ in mēte non cadit equiuocatio. Et cōfirmatur q: ſi cōceptꝰ vltimatꝰ eſſet equiuocus tunc ſignificaret aliquid ſeipſo ⁊ aliud mediante alio: et de illo alio cōceptu eodē modo argueretur ꝙ ſignificaret mediante alio ⁊ ſic infinitū: quod nō videt eſſe dicendū. Scd̄o ſic: ſi ſic in oī ſillogiſmo cōmitteret fallacia equiuocationis: qđ eſt falſum: cū tunc oīs ſillogiſmus eſſet ſophiſticus qđ nemo fateret: ꝯña ptꝫ quia in oī ſillogiſmo poneret terius equiuocus ḡ in oīni ſillogiſmo cōmitteret fallacia equiuocationis. Tertio ſic: ſi ſic ſequeret ꝙ oīs ꝓpoſitio eſſet diſtinguenda: qđ eſt falſum: cōſequētia ptꝫ q: oīs ꝓpoſitio in qua ponit terius equocus eſt diſtinguenda: ḡ ſi oīe vniuocū eſſet equocū oīs ꝓpō eſſet diſtinguēda: cū i oī ꝓpōne poneret terius equiuocus: aſſumptū ptꝫ ꝑ Ariſtotelē primo de celo ⁊ mūdo dicentē ꝙ multiplicia in orōnibus poſita debēt diſtingui: nā oīe multiplex indiſtictū parit cōfuſionē. Jn oppoſitū arguit q: qlꝫ terius etiā ſi fuerit mētalis vltiatꝰ pōt teneri ꝑſonaliter ⁊ poſtea materialiter: ſꝫ hoc nō pōt fieri vniuoce ſꝫ equoce capiēdo ipſum: ḡ quilibet talis eſt equocus: igr oīe equiuocū eſt vniuocū.

Secundo. Secundo ſic: iſte nō cōtradicūt hō ē ſpecies nullus hō eſt ſpēs ⁊ hoc eſt q: ly homo nō tenet in illis vniuoce ſꝫ equoce ḡ ly homo eſt equiuocum ⁊ ꝑ cōſequēs pari rōne oīe vniuocū eſt equiuocum. Ad primā partē dubÿ qua querebat vtrū oīe equiuocū equocās ſit vniuocū vniuocans dicūt aliq̇ ꝙ ſic: hoc pacto diffinientes equocuꝫ ⁊ vniuocū. Equiuocū equocās eſt terius ſignificās aliquid aliqua vel aliqualiter mediantibꝰ diuerſis cōceptibꝰ totalibus nō ſinonimis vltimatis. Uniuocū vniuocās eſt terius ſignificās aliquid aliqua vel aliqualiter mediāte vno cōceptu. Manifeſtū eſt enim ꝙ terius ſignificans aliquid aliqua aut aliqualiter mediantibꝰ diuerſis cōceptibꝰ vltimatis non ſinonimis: ſigat etiā aliq̇d aliqua vel aliqualiter mediante vno cōceptu: vt canis ſigat canē latrabilem ⁊ canem marinū mediantibꝰ duobus cōceptibꝰ: ⁊ ſigat canē latrabilē mediante vno ꝯceptu: ⁊ ſilr ſigat canē marinū mediante vno alio cōceptu: ⁊ per cōſequēs hoc mō diffiniendo equiuocū ⁊ vniuocū dicēdum eſt ꝙ oīe equiuocū eſt vniuocū ⁊ hāc opinionē ſequit Joannes dorp in antepredicamētis. Jn his diffinitionibꝰ capit cōceptꝰ large vt ſe extendit ad actū q: ly oīes capiēdo collectiue ⁊ capiēdo diſtributiue eſt equiuocū: ⁊ tamē nō ſigat mediantibꝰ diuerſis cōceptibꝰ capiendo cōceptū ſtricte ſed ſigat mediantibus diuerſis actibus ſincathegoreumaticis: in illis etiā ponit ly aliquid q: eadē res pōt per eundeꝫ terīm equiuoce ſignificari: vt ptꝫ de ſorte qui ſignificat per ly ſortes acceptum abſolute ⁊ per ly

Argumentum. ſortes cognotatiue: ⁊ non vniuoce ſed equoce. Sed cōtra: ſi omne equocū eſſet vniuocū nunq̄ꝫ cōmitteret fallacia equiuocationis: qđ eſt falſū cōſequētia ptꝫ q: fallacia equiuocationis nō cō

Solutio. mittitur ꝑ terīm vniuocū. Reſpondet negādo cōſequētiā: ad probationē cōcedit ꝙ per terīm vniuocū vniuoce acceptū non cōmittitur fallacia equocationis ſed bene ꝑ terīm vniuocū equiuoce acceptū: vt hic omnis canis currit: ſidus celeſte eſt canis ḡ ſidus celeſte currit. Sed que-

Dubium. rit nōne illa ꝯſequētia eſt bona oīs canis currit ſidus celeſte ē canis ḡ ſidus celeſte currit: videt ꝙ nō quia cōiter dr ꝙ cōmittit fallacia equiuocationis. Jn oppoſitū arguit quia antecedens nō poteſt eſſe verū ſine cōſequēte ergo bene ſeq̇tur: antecedēs pꝫ q: antecedens ſigat ꝙ canis q̇ eſt ſidus celeſte currit: ⁊ ſi currit cōſequēs ē verū ergo antecedēs non poteſt eē verū ſine cōſequēte: aſſumptū patet q: in maiori ly canis diſtribuit ꝓ omni cane ⁊ ſic maior ſigat oēm canē latrabilē ⁊ oēm canē marinū ⁊ oēm canem celeſtē currere.

Reſpōſio. Ad hoc reſpondet per quattuor ꝓpoſitiones.

Propō prima. Prima ſi ly canis in maiore capiat pro cane latrabili ⁊ ſilr in minore cōſequētia eſt bona ꝓbatur quia eſt bonus ſillogiſmus. Jtē antecedēs ē ipoſſibile ratione minoris q̄ eſt ipoſſibilis. Nam equiualet illi ſidus celeſte eſt canis latrabilis qđ eſt impoſſibile.

Secunda. Scd̄a ꝓpoſitio ſi ly canis in maiore capiat ꝓ cane celeſti cōſequentia eſt bona ꝓbatur quia eſt bonus ſillogiſmus Jtem antecedēs non pōt tunc eſſe verū ſine conſequēte.

Tertia. Tertia ꝓpoſitio ſi ly canis capiat i maiore ꝓ cane latrabili ⁊ in minore ꝓ cane celeſti cōſequētia nō valet: ptꝫ quia antecedens poteſt eſſe verū ſine conſequēte vt poſito ꝙ oīs canis latrabilis curreret ⁊ tūc cōmittitur fallacia equiuocationis.

Quarta. Quarta propoſitio ſi ly canis i maiore diſtribuat pro oīni cane latrabili marino ⁊ celeſti: quocūq̧ modo capiat in minore tunc non poteſt ita eſſe ſicut ſignificatur ꝑ has voces omnis canis currit et ſidus celeſte eſt canis qn ita ſit ſicut ꝑ hanc ꝓpoſitionē ſigatur ſidus celeſte currit: ⁊ tamē cōſequentia illa non eſt bona. Prima pars huius ꝓpoſitionis patet quia illa vox oīs canis currit illo poſito ſignificat ꝙ oīs canis latrabilis omnis canis marinus ⁊ oīs canis celeſtis currit: ꝙ ſi ita ſit iam ita erit ſicut per hanc ꝓpoſitionē ſignificat ſidus celeſte currit. Scd̄a pars patet: q: da oppoſitū cōſequentia illa eſt bona: ḡ eſt cōſequentia: cōſequēs eſt falſum igitur: falſitas cōſequētis ptꝫ q: nō ſubordinat vni cōſequentie mētali qđ ptꝫ quia ſubordinatur iſtis conceptibꝰ omnis canis latrabilis currit omnis canis marinus currit oīs canis celeſtis currit et ſidus celeſte eſt canis ergo ſidus celeſte currit: in quibus ꝯceptibus nō eſt antecedens ḡ illi conceptus nō ſunt cōſequētia: ꝙ in illis nō ſit antecedēs patet quia hoc totum oīs canis latrabilis currit omnis canis marinus currit oīs canis celeſtis currit: non eſt ꝓpoſitio ſꝫ plures ꝓpoſitiones ergo nō eſt maior: ⁊ ſi nō ſit maior ſequit ꝙ ibi nullum eſt antecedens. Et ſi dixerimus ꝓpōnē plures eſſe ꝓpōnē ipā tñ nō eſt dicenda maior aut minor inquātū eſt ꝓpō plures licet bene inquantū vna: illa aūt omnis canis currit hic capitur vt plures.

Aliud dubium. Sed quereret aliq̇s circa predicta: vtrū idē ſignū poſſit diſtribuere ly canis ꝓ omnibꝰ ſuppoſitis.

Reſponſio prima. Dicitur ad hoc ꝑ ꝓpoſitiones: pria idē ſignū negatiuū vocale ſilr idē ſignū negatiuū mentale pōt ly canis diſtribuere pro oībus ſuis ſignificatis: prima pars ptꝫ in hac vocali nullus canis currit capiendo ly canis equoce ꝓ oībus ſuis ſignificatis: in qua ly nullus diſtribuit ly canis ꝓ oībus ſuis ſignificatis: ſcd̄a pars ptꝫ in illa menta

li nullus canis latrabilis ē canis marinus aut
celēſtis: in qua illud ſignū nullus oēs ſequētes
terios diſtribuit. Secūda ꝓpoſitio: idē ſignum
Secunda. vocale ſiliter idē ſignū mentale nō negatiuū ſꝫ
affirmatiuū pregnans tñ ſiue exponibile poteſt
ly canis pro oibus ſuis ſignificatis diſtribuere:
prima pars ꝓbatur in illa vocali tantū aial eſt
canis capiēdo ly canis equiuoce ꝓ oibus ſuis
ſignificatis: ſcđa pars ptꝫ in illa mētali tñ aial
eſt canis latrabilis vel canis marinus aut ca=
nis celeſtis: in qua illud ſignū pregnans ſiue ex
ponibile tantū diſtribuit oēs terios mediate ſe=
quētes. Tertia ꝓpoſitio: idē ſignū vocale affir=
Tertia. matiuū ſimplr̄ et nō pregnās pōt diſtribuere ly
canis ꝓ oibus ſuis ſiḡatis: ptꝫ i hac ꝓpōne ois
canis currit ſuppoſito ꝙ ly canis capiaꝛ ꝓ oibꝰ
ſuis ſiḡatis: ⁊ hoc ſi dicamus ꝓpōnē plures eſſe
ꝓpōnē: qđ etiā oportet dicere tenēdo exēpla pri=
marū partiū prime ⁊ ſcđe ꝓpōnis: ſed tunc tale
ſignū in mēte ſubordinaꝛ tribꝰ ſignis quorum
vnū poniꝛ i hac mētali ois canis latrabilis cur
rit: ſcđm in illa ois canis celeſtis currit: tertium
in illa ois canis marinus currit. Quarta pro=
Quarta. poſitio: nullū idem ſignum mentale affirmati=
uum ſimplr̄ ⁊ nō pregnans pōt diſtribuere pro=
oibus ſignificatis illius teri canis: ptꝫ quia nul
lum tale poteſt imediate addi pluribꝰ cōcepti=
bus qđ fieri oporteret ſi aliqđ tale ſignū idē nu=
mero diſtribueret in mente pro oibꝰ ſignificatis
illius teri canis. Et ſecundū hunc modū reſpō=
Ad rōnes deꝛ ad rationes ante oppoſitum. Ad primā ne=
gatur antecedens: ad ꝓbationē cōcediꝛ ꝙ ly ca
nis eſt in predicamento ſꝫ nō inquātū capiꝛ eq̄=
uoce: ⁊ quādo ꝓbatur ꝙ nō eſt in predicamēto
qꝛ eadē ratione eſſet in pluribus: cōcediꝛ illud
neqꝫ hoc eſt cōtra regulā ante predicamentalē:
diuerſoꝝ̄ generū et nō ſubalternatim poſitoꝝ̄
diuerſe ſunt ſpēs ⁊ differētie: qꝛ poniꝛ in illis eq̄
uoce: ſimile habemus de illo terio corpꝰ qui eſt
terminus equiuocus ⁊ tamē eſt i predicamento
ſubſtātie ⁊ in predicamēto q̄ntitatis etiam diui
ſim ſed hoc eſt equoce. Ad confirmationē diciꝛ
Ad cōfir= ꝙ illa particula vniuocū nō fruſtra poniꝛ in dif
mationē. finitionibꝰ predicabilis ⁊ predicamēti: qꝛ ꝑ illā
licet nihil excludaꝛ ipſa tamē denotat ꝙ nullus
terius poniꝛ in predicamento niſi inquātū ca=
pitur vniuoce: lꝫ terius inquātum capiꝛ equi=
uoce bene ponaꝛ in diuerſis predicamētis etiā
diuiſim. Ad ſcđam concediꝛ prima cōſequētia
Ad ſcđam ſed negaꝛ ſecunda: et ad ꝓbationē dꝛ ꝙ in diffi=
nitione vniuoci nō poniꝛ ꝙ vniuocū non ſiḡat
mediantibꝰ diuerſis conceptibus: ſed dꝛ preciſe
ꝙ vniuocū eſt qđ ſiḡat aliq̄d aliqua aut aliq̄li
ter mediante vno cōceptu: modo nō ſequiꝛ hoc
ſiḡat mediante vno cōceptu ḡ nō ſiḡat mediā=
tibus pluribꝰ cōceptibꝰ. Alij vero dicūt ꝙ nul=
lum equiuocū eſt vniuocū: ⁊ diffiniūt equiuo= Secunda opinio.
cū vt pⁱmi: ſed aliter diffiniunt vniuocum ſic ſcꝫ
vniuocum vniuocās eſt terius ſignificās aliq̄d
aliqua vel aliqualiter mediante vno cōceptu ⁊
nō ſignificās aliquid aliqua neqꝫ aliq̄liter me=
diantibꝰ diuerſis cōceptibꝰ: hoc mō diffiniendo
manifeſtū eſt ꝙ nullū equiuocū ē vniuocū: repu
gnat enim ꝙ terius ſignificet mediantibꝰ diuer
ſis cōceptibus ⁊ nō ſignificet mediantibꝰ diuer
ſis cōceptibus. Et ad rationes poſt oppoſitum: Ad rōnes cōtrarias.
ad primā negaꝛ antecedēs: ad ꝓbationē conce=
diꝛ ꝙ canis ſiḡat canem latrabilē mediāte vno
cōceptu ſed nō ſequiꝛ ꝙ ſit vniuocū: qꝛ vt dictuꝫ
eſt in diffinitiōe vniuoci nuper poſita: ad hoc ꝙ
terius ſit vniuocus nō ſufficit ꝙ ſignificet aliq̄d
mediante vno cōceptu ſed vltra requiriꝛ ꝙ non
ſignificet aliquid neqꝫ aliqua mediantibus di
uerſis cōceptibus. Ad cōfirmationē conceditur
antecedēs: ſed negatur cōſequētia: ad ꝓbatio= Ad cōfirmationē.
nem dꝛ ꝙ indebite arguitur a parte in modo ad
ſuum totū eo ꝙ arguitur cū dictione includēte
negationē: ſcꝫ cū illa dictione vniuocū q̄ equa=
let huic cōplexo terius ſiḡans aliq̄d aliqua vel
aliqualiter mediante vno cōceptu ⁊ nō ſignifi=
cans aliq̄d aliqua neqꝫ aliqualiter mediātibꝰ
diuerſis cōceptibꝰ vltimatis nō ſinonimis: ⁊ in
illo cōplexo vt notū ē poniꝛ negatio: a parte au
tem in modo ad ſuū totum nō valet cōſequen=
tia cū dictione negationē includente: vt nō ſeq̄=
tur ſortes ē priuatus oculo dextro ergo ē priua=
tus oculo: neqꝫ ſequiꝛ aia ſortis quieſcit in pe=
de ergo quieſcit. Ad ſecundā negaꝛ antecedēs: Ad ſcđam.
ad probationem negatur ꝙ ille terius mentalis
vltimatus homo ſit equocus: ad probationem
dicitur ꝙ nō ſignificat ſe ꝓprie ſed tantūmodo
large capiēdo ſiḡare: ad hoc antē ꝙ terminis ſit
equiuocus requiriꝛ ꝙ ſignificet mediantibꝰ di
uerſis cōceptibus totalibus nō ſinonimis: ⁊ hoc
capiendo ſignificare ſtricte. Et ſi arguaꝛ de illo Replica.
termino vocali homo q̄ eſt equiuocus qꝛ ē ab=
ſolutus ⁊ cognotatiuus: ſilr̄ eſt equocus ad ve=
ros hoies ⁊ pictos: ⁊ eſt vniuocus cū ſit in predi
mento. Ad hoc reſpondeꝛ negādo ꝙ ly homo de Solutio.
vocali loquor ſit vniuocū: ⁊ ad probationem cō
cediꝛ ꝙ eſt in predicamēto ſed nō ſequiꝛ ergo eſt
vniuocū: Et ſi ꝓbeꝛ per diffinitionē predicamē
ti. Ad hoc dꝛ ꝙ in diffinitione p̄dicamēti poniꝛ
ly vniuocū loco huius cōplexi vniuoce acceptū
verū eſt aūt ꝙ eſt vniuoce acceptū ſed nō ſequiꝛ
ex hoc ꝙ ſit vniuocū. Sed circa predicta quere Dubium.
ret aliq̄s: quare in diffinitione equoci ponebaꝛ
illa particula aliqualiter. Diciꝛ ꝙ ꝓpter ſinca Reſpōſio.
thegorcumata q̄ bene ſunt equoca equocātia vt
oēs quando capitur collectiue ⁊ diſtributiue ⁊

illa negatio nō quādo ipſa capiꝛ neganter ⁊ in=
finitanter: que q̄dem ſincathegorcumata nō ſi=
gnificant aliq̄d aut aliqua ſed ſolū aliqualiter.
Contra cōs argumentū. Sed cōtra ly omēs nō eſt equiuocū equiuocās
ergo illa particula eſt ſuperflua: antecedēs pa=
tet qꝛ ſequitur bene eſt equiuocū equiuocans ḡ
habet aut habere pōt equiuocū equiuocatum
vel equiuoca equiuocata: ſed ꝯſequēs ē falſum
ergo ⁊ antecedēs: cōſequētia ptꝫ quia equocum
equiuocans dꝛ reſpectiue ad equiuocū equiuo
catū ſeu equiuoca equiuocata: falſitas cōſequē
tis ptꝫ: qꝛ ſequiꝛ bene habet equiuocatū ḡ ſigni
ficat illud ⁊ per cōſequēs ſiḡat aliq̄d: tenet ꝯña
per diffinitionē equoci equocati: equocū equi=
uocatū eſt res ꝑ eundem terim mediantibus di
Solutio. uerſis cōceptibꝰ totalibus nō ſinonimis ſiḡata
Ad hoc reſpondeꝛ negando antecedēs: ad pro=
bationē cōcediꝛ cōſequētia cū cōſequēte: ad ꝓ=
bationē falſitatis cōſequētis negaꝛ ꝯſequētia ſꝫ
ſequiꝛ ḡ ſignificat illud aut aliqualiter ſiḡat il
lud: ſed nō ſeq̄tur ſiḡat illud aliqualiter ḡ ſiḡat
illud vt prius dictū eſt in dubio de ſincathego=
reumatibus: ad ꝓbationē negate cōſequētie dꝛ
ꝙ illa nō eſt bona equiuoci equocati diffinitio:
ſed hec equiuocū equiuocatū eſt res per eundē
terim mediantibꝰ diuerſis totalibꝰ cōceptibus
nō ſinonimis ſiḡata: aut aliqualiter ſiḡata me
diandiantibus diuerſis actibꝰ ſincathegorcu=
Correlarium. maticis nō ſinonimis. Ex qua diffinitiōe ptꝫ ꝙ
ly apoſtoli in hac vocali omēs apoſtoli dei ſunt
duodecim: capiēdo ly oēs equoce ſcꝫ diſtributi=
ue ⁊ collectiue: eſt equiuocū equocatū illius ſi
gni omnes: ⁊ ſilr̄ ly hō in hac vocali non homo
currit capiendo negationē equiuoce ſcꝫ infini=
tanter et negāter: nā ly apoſtoli per ly omēs ali=
qualiter ſignificaꝛ mediantibꝰ diuerſis actibꝰ
ſincathegorcumaticis nō ſinonimis ſcꝫ mediā=
Dubium. te actu diſtributiuo ⁊ actu collectiuo: proportio
naliter de negatione dicatur. Quereret vlteriꝰ
Reſpōſio. aliquis q̄ñ diffinitū eſt equiuocū equiuocans
que ſunt equiuoca equiuocātia. Reſpondēt ali
qui ꝙ equiuoca equiuocātia ſunt teri ſiḡantes
aliq̄d aliqua aut aliqualiter mediantibꝰ diuer
Reprobatio. ſis cōceptibus totalibꝰ nō ſinonimis. Sed hec
diffinitio nihil valet qꝛ tunc hō ſignificādo ho=
mines veros abſolute: ⁊ equus ſiḡando veros
equos abſolute eſſent equoca equicātia qđ ne=
mo diceret: cōſequētia ptꝫ qꝛ ſiḡant hoies et eq̄s
mediantibꝰ duobus cōceptibus totalibꝰ nō ſi=
nonimis ſcꝫ mediante cōceptu hoim ⁊ median
Alia ſolutio. te conceptu equoꝝ̄. Dico ergo ꝙ equiuoca eq̄=
uocantia ſunt teri quoꝝ̄ quilibet ſiḡat aliquid
aliqua aut aliq̄liter mediantibꝰ diuerſis cōce=
Ad aliam partē dubij ptibus totalibus nō ſinonimis. Ad ſecundam
partem dubij qua querebaꝛ vtrū ome vniuocū
vniuocās ſit equiuocū equiuocās: diciꝛ ꝙ vo=
ces que nō ſiḡant niſi naturaliter cōiter: vt buf
baf: ſunt vniuoce ⁊ nō equiuoce: ⁊ ſic nō oē vni=
uocū eſt equiuocum: ſed qꝛ tales voces nō pro=
prie dicunꝛ vniuoce aut equiuoce cū nō ſint ſi=
gnificatiue niſi capiendo ſignificare large: ideo
de alijs teris ꝓprie ſignificātibus dicamus: de Prīa opīo
quibꝰ dicūt aliq̄ quoꝝ̄ opinionē inſectaꝛ iohā
nes dorp ꝙ ad terminū eſſe equiuocū requiriꝛ
⁊ ſufficit ꝙ ſignificet aliq̄d aliqua aut aliqualr̄
mediantibꝰ diuerſis cōceptibꝰ totalibus nō ſi=
nonimis ſiue hoc fuerit capiēdo ſignificare lar=
ge ſiue ſtricte: ⁊ hoc modo dicendū eſt ꝙ omne
vniuocū eſt equiuocū ⁊ hoc loquēdo de teris ſi=
gnificantibus aliq̄d aliqua aut aliqualiter ca=
piendo ſiḡre ſtricte: licet cū hoc ſignificēt aliq̄d
aut aliqua capiendo ſignificare large: ptꝫ pⁱmo
de teris vocalibus ſcriptis ⁊ mētalibus non vlti
matis q̄ ſiḡant ſe mediante cōceptu nō vltima
to ⁊ cū hoc aliquid aut aliqua mediante cōce=
ptu vltimato: vt illa vox hō ſiḡat ſe mediante cō
ceptu nō vltimato q̄ eſt naturalis ſilitudo illiꝰ
vocis ⁊ ſiḡat omēs hoies mediāte cōceptu vlti=
mato qui ē naturalis ſilitudo oim hoim: ptꝫ ſe=
cundo de illo terio mentali vltimato hō qui ſi=
gnicat ſe naturalr̄ cōiter mediante conceptu re=
flexo q̄ eſt naturalis ſilitudo illius teri menta=
lis ⁊ ſiḡat omēs hoies naturaliter ꝓprie ſeipſo Argumētum.
⁊ nō mediante alio. Sꝫ cōtra hoc arguiꝛ de hac
voce buf: que caſu poſito ipa imponaꝛ ad ſiḡan
dum ſe ſingulariter: tūc ſiḡt capiendo ſignifica
re ſtricte ⁊ ꝓpriſſime ⁊ eſt vniuoca ⁊ nō equoca
ergo non ome vniuocū eſt equiuocū: minor ptꝫ
quia ipſa nō ſubordinatur niſi vni cōceptui: ſcꝫ
cōceptui qui eſt naturalis ſilitudo illius vocis:
ergo nō eſt equiuoca tenet cōſequētia ꝑ diffini=
tionem equiuoci qua habeꝛ ꝙ equiuocū debet
ſubordinari pluribꝰ cōceptibus. Reſpondetur Solutio.
concedendo maiorē ⁊ cōcluſionem: neqꝫ hoc eſt
cōtra dicta opinionis precedētis que itelligunꝛ
de termino ſignificāte aliud a ſe ⁊ illi ſimilibus
⁊ ſuo ꝓlatore cuiuſmodi nō eſt ly buf etiā illo ca
ſu poſito. Et ſecundū hāc opinionē reſpondetur Ad rōnes cōtrarias.
ad rationes. Ad primā negaꝛ ꝙ in mēte nō ca= Ad pⁱmā.
dat equiuocatio. Ad cōfirmationē cōcediꝛ totū
argumentū ⁊ ꝙ in cōceptibꝰ adinuicē ſubordi=
nalibꝰ eſt proceſſus in infinitū vt bene ꝓbatur
in argumento. Ad ſecundā rationem principa
lem negaꝛ prima conſequētia: ad probationem Ad ſcđam
cōceſſo antecedente negaꝛ cōſequentia: non eni
in oi ſilogiſmo in quo poniꝛ terius equiuocus
cōmittiꝛ fallacia equiuocationis: ſed in illo tñ
in q̄ poniꝛ terius equiuocꝰ equoce acceptꝰ. In
multis autem ſilogiſmis ponunꝛ termini equi
uoci non equiuoce capti ſed vniuoce. Ad tertiā Ad tertiā.

VNiVERSiDAD DE SALAMANCA
GREDOS.USAL.ES

negaꝛ cõſequentia: ad ꝓbationē negatur ꝙ ois
propoſitio in qua ponitur terius equiuocus ſit
diſtinguenda: licet bene ꝓpoſitio in qua poniꝛ
Scdaopio terius equiuocus equiuoce captus. Aliȷ dicūt
ꝙ ad terminū eſſe equiuocū requiriꝛ ꝙ ſignifi=
cet aliquid aliq̄ aut aliqualiter mediantibꝰ di
uerſis cõceptibus totalibꝰ non ſinonimis ⁊ hoc
capiendo ſignificare ſtricte ſeu ꝓprie: ⁊ ſecūdū
hoc dicendū eſt ꝙ nõ omne vniuocū eſt equiuo
cum: ptꝫ de teris mentalibꝰ vltimatis: ⁊ huius
opinionis eſt Georgius bruxelleñ in ṕma que=
ſtione ante predicamentoꝝ: vbi dicit ꝙ teri mē
tales vltimati non ſunt equiuoci: quia licet ſi=
gnificent proprie capiendo ſignificare illa quo=
rum ſunt cõceptus vltimati: ⁊ ſignificent ſe me=
diante cõceptu reflexo: non tamē ſignificāt ſe ꝓ
prie capiēdo ſignificare. Eſt autē ſignificare ꝓ=
prie capiendo ſignificare: repreſentare aliquid
aut aliqua aut aliqualiter aliud a ſe ⁊ a ſibi ſi=
milibꝰ ⁊ a ſuo ꝓlatore niſi alterū illoꝝ ſignificet
ex impoſitione aut naturaliter ꝓprie: vnde pa=
tet ꝙ naturalis ſimilitudo hoīs licet ſignificet ſe
non tamē proprie capiendo ſignificare: ⁊ ita de
Ad rõnes multis aliȷs. Et ſecūdum hunc modum dicen=
cõtrarias. di reſpondetur ad rationes poſt oppoſitū. Ad ṕ
mā cõcediꝛ maior ⁊ diſtinguiꝛ minor: vl' capiē=
do teneri equiuoce ꝓprie ⁊ ſic negaꝛ: vel impro
Notabile prie ⁊ ſic cõceditur. Pro quo notandū ꝙ termi=
num teneri equiuoce capiendo ꝓprie teneri eq̄
uoce eſt ipſum teneri mediantibꝰ diuerſis cõ=
ceptibꝰ totalibus nõ ſinonimis ⁊ ſignificare il=
la ꝓ quibus ſic capiꝛ proprie capiendo ſignifi=
care ſeu ſtricte: ⁊ hoc mõ cõceptꝰ vltimatꝰ iquā
tum capitur ꝓ ſe ⁊ pro re ad extra non teneꝛ eq̄=
uoce qꝛ nõ ſigāt ſe proprie. Sed teneri equiuo=
ce capiendo improprie teneri equiuoce eſt tene
ri mediantibꝰ diuerſis cõceptibꝰ totalibus nõ
ſinonimis: ſiue terius ſic tētus ea pro quibꝰ ac=
cipiꝛ ſignificet capiendo ꝓprie ſignificare ſiue
nõ: ⁊ ſic terius acceptus ꝓ ſe in vna ꝓpoſitione
⁊ in alia ꝓ aliȷs teneꝛ equiuoce. Ad ſecūda dꝛ ſi
Dubium. militer. Sed qm̄ dictum eſt terios mentales vl=
timatos non eſſe equiuocos: queri põt vtrū ſint
Reſpõſio. vniuoci. Diciꝛ ꝙ nõ proprie capiēdo vniuocū:
cū non ſignificēt aliquid aliqua aut aliquali=
ter mediante vno cõceptu: quicq̄d enim ſignifi
cant ſeipſis ſignificāt ⁊ non mediante alio ⁊ hoc
capiendo ſigāre ſtricte: dicunꝛ tm̄ vniuoci ipro=
prie qꝛ aliquid aliqua aut aliq̄liter ſeipſis na=
Secūdum turaliter ſignificāt. ¶ Scðm dubiū: vtrū ly iſte
dubiū ṕn= poſſit vniuoce demõſtrare ſortē ⁊ poſtea plato=
cipale. nē: ⁊ ſupponiꝛ hic ꝙ ſincathegoreumata nõ ſi=
gnificāt aliquid nec aliqua ſed ſolū aliqualiter
Primo. Arguitur ꝙ ſic: actus particularis vt aliquis ⁊
actus vniuerſalis vt ois poſſunt ſucceſſiue fer=
ri ſupra alios ⁊ alios cõceptꝰ. Nā actus ille vni
uerſalis ſeu diſtributiuus ois additus cõceptui
hoīs diſtribuit pro hoibus: ⁊ additus cõceptui
equoꝝ diſtribuit pro equis: ⁊ actus particula
ris additus cõceptui hoim facit ipſum teneri ꝓ
hoibus diſiunctiue: ⁊ additus cõceptui aſinoꝝ
facit ipſum teneri ꝓ aſinis diſiunctiue: ḡ actus
demõſtratiuus põt ſucceſſiue ferri ſupra diuer=
ſos cõceptus: ⁊ ꝑ cõſequēs diuerſa demonſtrare
ſucceſſiue: tenet ꝯña qꝛ nõ videꝛ ratio potior de
vno q̄ꝫ de alio. Scðo ſic: ſi actus demõſtratiuus Scđa
nõ poſſet ſucceſſiue diuerſa demõſtrare: tunc de
terminareꝛ ad vnā rem demõſtrandā ⁊ nõ aliā:
ſed cõſequēs eſt falſum: igiꝛ: cõſequentia ē nota
falſitas cõſequentis ptꝫ qꝛ vel ſic determinareꝛ
a terio cui additur vel ab obiecto demonſtrato:
ſed neutrū eſt dicendū ḡ nõ plus determinaꝛ ad
vnā rē demõſtrandā q̄ꝫ aliā: maior ptꝫ qꝛ nõ vi=
detur a quo alio ſic determinareꝛ: minor ptꝫ qꝛ
ꝙ nõ ſic determineꝛ a terio cui addiꝛ videtur: qꝛ
cum talis terius ſit cõis plura ſigāt: ⁊ nõ magis
vnū q̄ꝫ alterū: ḡ nõ determinat talē actū ad vnū
demõſtrandū ⁊ nõ reliquū: et ꝙ nõ determineꝛ
ab obiecto demõſtrato ptꝫ: qꝛ aliquādo demon
ſtratur vnū ipoſſibile vt chimera: ḡ a tali obie=
cto actus nõ põt determinari ad vnū demõſtrā
dum ⁊ nõ aliud: tenet cõſequētia qꝛ qð non põt
eſſe nõ põt aliud ad ſic vel ſic agendū determina
re. Et cõfirmatur qꝛ actus demõſtratiuus i hac Tertia
mētali iſte homo currit: nõ cauſatur a cõceptu=
cui addiꝛ: ḡ nullo modo dependet ab eo ⁊ ꝑ cõ=
ſequēs illo conceptu hoīs deſtructo ſi ponaꝛ cõ=
ceptus equi ly iſte demõſtrabit equuꝫ: ergo põt Ad ṕ negat
diuerſa ſucceſſiue demonſtrare. In oppoſitum
arguitur: qꝛ ſi ſic ſequereꝛ ꝙ in hac mentali iſte
homo currit ly iſte nõ poſſet demõſtrare ſortem
cõſequēs ē fl̄m ḡ ⁊ illud ex quo ſequiꝛ: ꝯña pꝫ qꝛ
ly iſte nõ eſſet magis determinatū ad demõſtrā
dū ſortē q̄ꝫ platonē qꝛ eſſet indifferēs ad diuerſa
demõſtrāda: ⁊ ꝯceptus cui addiꝛ repn̄tat nõ ſo
lum ſortē ſed etiā alios hoies: ḡ nõ poſſet ſolum
ſortem demõſtrare: q̄a nõ videꝛ rõ quare potiꝰ Scđa
ſortem q̄ꝫ platonē demõſtraret. Scðo ſic ſi ly iſte
poſſet ſucceſſiue plura demõſtrare ſequereꝛ ꝙ
iſte ꝓpõnes eſſent ſinonime: iſte hõ fuit primus
hõ demõſtrādo adam: iſte hõ fuit primus hõ de
mõſtrādo abraham: ꝯñs eſt falſum: cū vna ſit
vera ⁊ altera falſa: ḡ ⁊ id ex quo ſequitur: cõſe=
quentia ptꝫ qꝛ ſunt cathegorice vtroqꝫ terio ꝑti
cipātes ordine eodē ⁊ teri illaꝝ eſſent ſinonimi
codeꝫ mõ accepti quo ad ꝓprietates logicales:
⁊ ille ſunt eiuſdē q̄litatis ⁊ quātitatis: ḡ eſſent ſi
nonime: aſſumptū ꝓbaꝛ q̄a ꝙ ſint eiuſdē q̄lita
tis ⁊ q̄ꝫtitatis ⁊ teri eodem mõ capiātur quo ad
ꝓprietates logicales ſupponiꝛ: ſed ꝙ oẽs teri

illarum eſſent ſinonimi videꝛ: q̄a ſi nõ eſſent ſi
nonimi vel hoc eſſet ꝓpꝛ ly iſte i vna demõſtrās
adā ⁊ in altera abraham: ſed nihilominꝰ eſſent
ſinonima ly iſte i vna ⁊ altera: q̄d ptꝫ q̄a vtrūqꝫ
illoꝝ natū eſt q̄dlꝫ ens demõſtrare ſucceſſiue: ḡ
quicq̄d demõſtret actualiter adhuc ſunt teri ſi
nonimi: vel hoc eſſet ꝓpter illū terium homo: ⁊
hoc nõ q̄a ly hõ in vtraqꝫ ſigt̄ hoies abſolute er
Prima o go teri illarum ſunt ſinonimi. Aduertēdū eſt ꝙ
pio. de hac materia due ſunt opiniões: vna eſt Ioā
nis dorp in ṕrio tractatu ſummularū capitulo
de ꝓpõne ſingulari dicētis ꝙ actus demõſtrati
uus põt ſucceſſiue diuerſa demõſtrare: ex q̄ ſeq̄
tur ꝙ ly iſte põt ſucceſſiue diuerſa demonſtrare
⁊ vniuoce: hec opinio ꝓbaꝛ rõnibꝰ añ oppoſi=
Ad rõnes tum factis. Et ad rõnes poſt oppoſitum. Ad pri
cõtrarias. mam negaꝛ ꝯña: ad ꝓbatiõem diſtinguiꝛ ꝙ ly
iſte nõ ſit magis deteriatum ad ſortem demon=
ſtrādum q̄ꝫ platonem: vel ex ſe ⁊ ſic ꝯceditur: vel
a celo ſeu ab aſpectu celi aut a prima cauſa vo
lente ⁊ ſic negaꝛ: dꝛ em̄ ꝙ in vno inſtāti ly iſte ð
teriatur ab aſpectu celi ad ſorteꝫ demõſtrādū: ⁊
in alio ad aliquē aliū demõſtrādum aut a ṕria
cauſa ſic volente: lꝫ ex ſe ſit indifferēs ad hoc vel
illud demõſtrādum: ſiı̄itudinē ad hoc adducit
preallegatus doctor de rebꝰ naturalibꝰ in q̄bꝰ
agentia ꝑticularia ꝓducūt vnum indiuiduū
vniꝰ ſpeciei ⁊ nõ oia: ⁊ tm̄ ex ſe ſunt indeteriata
ad q̄libet indiuiduū illiꝰ ſpeciei ꝓducēdum: ſi
ergo queraꝛ quare potiꝰ ꝓducūt vnum q̄ꝫ reli
quum: dicendum erit ꝙ hoc ꝓuenit ab aſpectu
celi tūc exñte cum quo aſpectu illa agentia naꝛ
alia pñt ꝓducere vnū indiuiduū ⁊ cū alio aſpe
ctu aliud indiuiduū ꝓduxiſſent: vel ꝙ hoc ꝓce
Alia ſolu dit a prima cauſa ſic volēte. Ad hanc tm̄ rõnem
tio. aliq̄ aliter dicūt ſcꝫ ꝙ talis actus deteriatur ad
demõſtrādum ſortem ⁊ nõ platonē aut vice ver
ſa: nõ ab aſpectu celi ſed ab intellectu cui volun
tas imperat ꝙ per illū actum demõſtret ſortē ⁊
nõ platonē: ⁊ hoc bñ põt dici: cum em̄ volūtas
ſit libera in libertate ipſius eſt ꝙ ly iſte nūc ſortē
nūc platonē aut aliū demõſtret: neqꝫ eſt ſiı̄le de
agentibꝰ naturalibus ⁊ de agentibꝰ liberis: q̄a
potētie naturales nõ valent ad appoſita poten
tie aūt rõnales valēt ad oppoſita vt hꝛ ſcðo pery
Replica. erme. Sed cõtra hoc arguit ioannes dorp quia
ſi talis actus deteriaretur ab itellectu vt dictum
eſt: ſequereꝛ ꝙ nūquā itellectus poſſet formare
hāc mētalem iſte hõ eſt aial: qui ſe reflecteret ſu
pra illum actum demõſtratiuū ipm cognoſcen
do: ꝯñs eſt falſum q̄a vetule ⁊ illiterati bene for
māt hmõi ꝓpõnem aut ſiı̄em quoꝝ tm̄ intellectꝰ
vt notū eſt nõ cognoſcit talem actum demõſtra
tiuum: ꝯña ꝓbatur q̄a ſequiꝛ bñ volūtas vult
ꝙ intellectus per ly iſte demõſtret ſortē ḡ intelle
ctus cognoſcit ly iſte: tenet ꝯña per illud beati
Auguſtini voluntas nõ ferꝛ in icognictum. Ad Solutio.
hoc argm̄tum rñdeꝛ negādo ꝯñam: ad ꝓbatio
nem negatur ꝯña: ⁊ ad ꝓbatiõem ꝯcediꝛ ꝓpõ
Auguſtini ſed ex ea nõ ſequiꝛ ꝯñam illā eſſe bo
na: dꝫ em̄ ꝓpõ illa ſic intelligi voluntas nõ ferꝛ
in incognitū hoc eſt in rem q̄ neqꝫ in ꝑticulari
neqꝫ in vl'i ſeu in gñali cognoſciꝛ: dico autem ꝙ
intellectꝰ vetule ſeu illiterati cognoſcit in gñali
ſeu in vl'i illū actū demõſtratiuū: q̄a cognitiõeꝫ
hꝫ ꝓpõnis cuiꝰ ille actꝰ eſt pars: lꝫ nõ cognoſcat
ipſum actū in ꝑticulari. Ad ſm̄ negaꝛ ꝯña: ad Ad ſcðam
ꝓbatiõem dꝛ ṕrio ꝯcedēdo añs ⁊ negādo ꝯñaꝫ:
nā iſte due aſinus hoīs nõ currit: hoīs aſinꝰ nõ
currit nõ ſunt ſinonime: cum vna poſſit eſſe x̄a
⁊ altera exñte falſa: tm̄ teri illaruꝫ ſunt ſinonimi
vt ſupponiꝛ ⁊ facile ꝓbareꝛ. Dꝛ ſcðo diſtinguē Alia ſolu
do añs vel ꝙ teri illarum ſint ſinonimi quo ad tio.
modum ſignificādi eſſentialem ⁊ ſic ꝯceditur: ſꝫ
nõ ſeq̄tur ex hoc ꝙ ꝓpõnes ille ſint ſinonime: vl'
quo ad modum ſignificādi accidentalem ⁊ ſic
negaꝛ: in vna em̄ ly hõ de modo ſignificādi ac
cidentali ſigt̄ adā ſingulariter in alia vero abra
ham: hic autem appellaꝛ modus ſignificādi ac
cidentalis qui aduenit terio ꝓpter acceptionē
eius in ꝓpõne: ſm̄ quē modum ſigāndi accidē
talem dicimus eundem terim mētalem vltima
tum nunc ſigr̄e ſua ſigt̄a copulatiue poſtea diſ
iunctiue ⁊ deinde diſiunctiꝫ: vt puta ſi ei nūc ad
datur ſignum diſtributiuū poſt ea particulace
ſignum ⁊ deinde ſignum ꝯfuſiuum: vt in his ꝓ
põnibus ptꝫ ois homo currit aliq̄s hõ currit tm̄
homo currit. Et ſi arguas ly hõ ſigt̄ in illis ꝓpõ Replica.
nibus oẽs hoies: ḡ nõ ſigt̄ adam ſingulariter
neqꝫ etiā abraham. Rñr diſtinguendo añs vel ð Solutio.
ſuo mõ ſigāndi eſſentiali ⁊ ſic ꝯcediꝛ vel de ſuo
modo ſignificādi accidentali ⁊ ſic negaꝛ. Alia Scđa opio
eſt opinio ꝙ nullꝰ actus demõſtratiuꝰ põt ſuc=
ceſſiue diuerſa demõſtrare ſic ꝙ nunc demõſtret
vnum ⁊ poſtea alterū: ꝯcedit tm̄ ꝙ actus demon
ſtratiuꝰ põt plura demõſtrare ſed hoc eſt ꝯiun
ctim: vt ly iſti in hac ꝓpõne iſti hoies currunt ꝑ
ly iſti decem hoies demõſtrādo vbi talis actus
eſt pluralis numeri nõ q̄a ſignificet plura: nam
neqꝫ aliq̄d ſigt̄ neqꝫ aliqua: ſed qꝛ a natura ſua
hꝫ demõſtrare plura ꝯiunctim ⁊ nõ vnum tm̄:
hec opinio probatur per rõnes poſt oppoſitum.
Sed ꝯtra illud ꝓnomē ſcriptum iſte põt demõ Cõtra eā.
ſtrare hoiem ⁊ poſtea equum: ḡ ⁊ mentale q̄d q̄
dem dꝛ actus demõſtratiuꝰ põt ſucceſſiue diuer
ſa demõſtrare: añs pꝫ q̄a põt ad di illi terio hõ ⁊
demõſtrabit hoieꝫ: ⁊ remoto ly hõ ⁊ loco illiꝰ po
ſito illo terio equus demõſtrabit equum igitur.
Rñdeꝛ diſtingðendo añs vel illud ꝓnomē vni Solutio.
uoce captum ⁊ ſic negatur: aut eq̄uoce captum

Ad rõnes cõtrarias. ⁊ ſic ↄceditur. Ad rõnes añ oppoſitum. Ad pri
mã negaꝛ añs: imo dꝛ ꝙ ille actꝰ vlis ſeu diſtri
butiuus ois additus ↄceptui hoium ⁊ actus di
ſtributiuꝰ additus ↄceptui equoꝝ differũt ſpe=
cie: ⁊ ſimiliter dicaꝛ de actu ꝑticulari ⁊ de actu
demõſtratiuo ꝙ ſi actꝰ demõſtratiui demõſtrẽt
res ſpẽ dñtes illi differũt ſpẽ: ſi vero demõſtrent
Ad ſcđam res numero dñtes euã differunt numero. Ad
ſcđam ↄcediꝛ ↄña: ſed negatur falſitas ↄñtis: ad
ꝓbatiõem dꝛ ꝙ ſic determiatur ab obiecto demon
ſtrato a quo q̃dẽ capit diſtintiõem ab alijs acti
bus: nã vt inq̃t phus ſcđo libro de aia potẽtie ai
me dingũtur per actus ⁊ obiecta: actus aũt per
obiecta diſtinguũꝛ. Et ad id qđ poſtea dꝛ ꝙ aliqñ
demõſtratur impoſſibile vt in hac ꝓpõne iſta
chimera eſt aial demõſtrãdo chimerã ad intel=
lectuꝫ: ↄcediꝛ ⁊ dꝛ ꝙ talis actꝰ determinatur ad
Ad tertiã. demõſtrãdum ab obiecto imaginabili. Ad ↄfir
matiõem dupl'r dici põt. Primo ↄcedẽdo añs. ſ.
ꝙ nõ cauſaꝛ hmõi actus demõſtratiuꝰ a ↄceptu
cui addiꝛ ⁊ ſic ↄceditur ↄñs ſil'r ſcꝫ ꝙ nõ depẽdet
ab illo ↄceptu: ſed negaꝛ ↄña qua inferꝛ ꝙ põt
hoiem ⁊ poſtea equũ demõſtrare: ⁊ rõ eſt q2 licꝫ
nõ depẽdeat ab illo ↄceptu tãquã a ſuo obiecto:
q2 tñ dependet a re ſig̃ta per illũ ↄceptum tãquã
a ſuo ſubiecto ideo nõ põt addi ↄceptui aliud
Alia ſolutio. obiectum repñtãti. Scđo põt dici negãdo añs ⁊
ſil'r ↄñs: imo dꝛ ꝙ cauſatur ab illo ↄceptu cui ad
ditur ⁊ ab intellectu. Et ſic de cauſa hmõi actꝰ
dicunt aliq̃ ꝙ cauſaꝛ ab intellectu ſolo q̃a tñ hꝫ
ꝓ obiecto ſortem ideo nõ põt aliud demõſtrare.
Et ſi q̃ras quare cũ nõ cauſetur a ſorte citiꝰ hꝫ
ſortem ꝓ obiecto q̃ꝫ platonẽ: dicunt ꝙ nõ eſt dã
da rõ niſi q̃a hꝫ a natura ſua ſortem ꝓ obiecto ⁊
nõ platonem. Alij dicũt ꝙ cauſaꝛ a re ſig̃ta per
illum ↄceptũ cui additur ſcꝫ a ſorte ⁊ ab intelle
ctu. Alij ꝙ a tali ↄceptu cui additur ⁊ ab intelle
ctu: neqꝫ ſeq̃tur ꝓpterea ꝙ repñtet rẽ illã aut ↄce
ptum illũ: nã cõceptus cõis oim hoium cauſaꝛ
a notitijs ſingularibꝰ q̃s tñ nõ repñtat: ⁊ multe
noticie itellectiue cauſanꝛ a notitijs ſenſitiuis
quas tñ nõ repñtãt ⁊ oẽs noticie intellectiue par
tialiter cauſanꝛ aut totaliter ab intellectu nõ tñ
Tertiũ dubium principale. oẽs repñtãt intellectum. ❡ Tertiũ dubiũ: vtruꝫ
idem terius poſit teneri vniuoce inquãtum ſub
ordinaꝛ ↄceptui vltimato ⁊ ↄceptui nõ vltima
Primo. to. Arguiꝛ ꝙ nõ q2 ſi ſic oporteret eundẽ ↄceptũ
eſſe vltimatum ⁊ nõ vltimatũ reſpectu eiuſdem
qđ eſt impoſſibile: ↄña patꝫ q̃a ſi eſſent duo ↄce
ptus quoꝝ vnꝰ eſſet vltimatus alter xõ nõ: iã
ille terius nõ teneret vniuoce ꝗ opꝫ ꝙ ſit idẽ ↄce
ptus vltimatus ⁊ nõ vltimatꝰ ſi ille terius tene
atur vniuoce in quãtũ ſubordinaꝛ ↄceptui vlti
mato ⁊ ↄceptui nõ vltimato: ipoſſibilitas ↄñtis
patet q̃a ad illud ſeq̃tur ꝙ idẽ terius vniuoce

tentus ſupponit materialiter ⁊ ꝑſonaliter quod
videꝛ ipoſſibile: ꝗ ⁊ illud ex quo ſeq̃tur: aſſum
ptum ꝓbaꝛ q̃a ſeq̃tur bñ ille terius vniuoce ten
tus ſubordinaꝛ ↄceptui vltimato ⁊ nõ vltimato
inquãtũ ſic teneꝛ vniuoce: ꝗ ſupponit ꝑſonaliꝛ
⁊ materialiter: ↄña tꝫ per diffinitiões ſuppoſitio
nis ꝑſonalis ⁊ materialis. Et cõfirmaꝛ ad eun
dem cõceptum eſſe vltimatũ ⁊ nõ vltimatũ reſ=
pectu eiuſdem ſeq̃tur ↄtradictio ꝗ impoſſibile ẽ
eundem ↄceptum reſpectu eiuſdẽ eſſe vltimatũ
⁊ nõ vltimatum: aſſumptũ ptꝫ q̃a ſequiꝛ has cõ
tradictorias eſſe veras demõſtrato illo cõceptu
hoc eſt cõceptus vltimatus huius rei hoc nõ eſt
cõceptus vltimatus eiuſdẽ rei: q̃d patet ꝙ: eni
prima ſit vera notum eſt: veritas ſcđe probatur
q2 ſequiꝛ bñ hoc eſt ↄceptus nõ vltimatus ergo
hoc eſt ↄceptus q̃ nõ eſt vltimatꝰ ⁊ vltra ꝗ hoc ñ
eſt cõceptus vltimatus. In oppoſitũ arguiꝛ ca
ſu poſito ꝙ illa vox buf q̃ naturaliter ſig̃t ſe cuꝫ
hoc imponaꝛ ad ſig̃andũ ſe ſingulariter: tunc i
hac ꝓpõne buf eſt ens: ly buf teneꝛ vniuoce in
quãtũ ſubordinaꝛ cõceptui q̃ eſt naturalis ſil'i
tudo diſtincta illiꝰ vocis ⁊ ille ↄceptus eſt vlti=
matus ⁊ nõ vltimatus reſpectu illiꝰ vocis ꝗ idẽ
terius teneꝛ vniuoce inquantũ ſubordinaꝛ ↄce
ptui vltimato ⁊ ↄceptui nõ vltimato: maior eſt
nota ⁊ minor pꝫ quo ad primã partẽ q̃a ille cõce
ptus eſt naturalis ſil'itudo diſtincta illiꝰ vocis
ergo eſt ↄceptꝰ nõ vltimatꝰ ipſiꝰ: tenet ↄña per
diffinitiõem cõceptus non vltimati q̃ talis eſt.
Cõceptus nõ vltimatus eſt naturalis ſil'itudo
diſtincta alicuiꝰ teri: quo ad ſcđam ꝑtem ꝓbaꝛ
q2 cõceptus ille eſt naturalis ſil'itudo rei ſig̃ate
ad placitũ ⁊ diſtincte per terim vocalẽ ſibi corñ
dentem. ſ. per illã vocẽ buf ꝗ eſt cõceptus vltima
tus: tenet ↄña per diffinitiõem ↄceptus vltimati
q̃ eſt cõceptꝰ vltimatꝰ ẽ nãlis ſil'itudo cõfuſa rei
ſig̃te ad placitũ per terim vocaleꝫ aut diſtincta
ſi terius vocalis ſignificet ad palcitũ ⁊ diſtincte
aliquã rem. Exẽplum primi: vt naturalis ſil'itu
do cõfuſa oium hoiꝫ. Exẽplũ ſcđi: vt naturalis
ſil'itudo diſticta ſortis. Et cõfirmaꝛ q2 ſi vox illa
buf fuiſſet ipoſita ad ſig̃anduꝫ ſingulariter pla
tonem tũc naturalis ſil'itudo diſtincta ⁊ ſingu=
laris ipſiꝰ platõis fuiſſet cõceptus vltimatus il
lius vocis: ꝗ etiã ſi illa vox iponaꝛ ad ſe ſig̃ndã
ſingulariter naturalis ſil'itudo diſtincta illius
vocis erit cõcaptus vltimatus illiꝰ vocis: tꝫ ↄña
a ſimili. Ad dubiũ rñdeꝛ ꝙ ſic. Et ad rõnẽ añ op
poſitum cõcediꝛ ↄña ⁊ ↄñs ⁊ negatur ꝙ ipoſſibi
le ſit eundem cõceptum eſſe vltimatuꝫ ⁊ nõ vlti
matum reſpectu eiuſdẽ ſalteꝫ qñ terius vocalis
ſig̃t ſe ad placitũ ſingulariꝛ vt in ꝓpoſito: ⁊ ad ꝓ
batiõem cõcediꝛ ↄña ⁊ ↄñs. ſ. ꝙ idem terius vni
voce tẽtus ſupponit materialiter ⁊ ꝑſonaliter:

neqꝫ hoc eſt incõueniens qñ cõceptus ipſius eſt
Ad ſcđam vltimatus ⁊ nõ vltimatus reſpectu eiuſdẽ. Ad
Secunda ↄfirmatiõem negaꝛ añs: ad ꝓbatiõem negatur
aſſumptũ: ad ꝓbatiõem cõcediꝛ veritas prime
ſed negaꝛ veritas ſcđe: ad ꝓbatiõem ↄcediꝛ hãc
ↄñam valere hoc eſt conceptus nõ vltimatus ꝗ
eſt cõceptus q̃ nõ eſt vltimatus: ſi hoc cõplexum
cõceptus nõ vltimatus capereꝛ ꝓprie ⁊ de rigo
re ſig̃tionis ſuarũ ꝑtium: quõ nõ capiꝛ in ꝓpoſi
Diſtinctio to. Vñ notãdum eſt ꝙ hoc totum cõceptus non
vltimatus capiꝛ dupliciter: vno mõ ꝓprie ⁊ vt
ſig̃t ea q̃ per ſuas ꝑtes ſig̃ntur ⁊ ſic equalet huic
cõplexo ↄceptus qui nõ eſt vltimatus: ⁊ hoc mõ
in eo ponitur negatio ⁊ virtualiter ⁊ formaliter
⁊ hoc mõ predicta ↄña eſt bona: ſed hoc mõ nõ
capitur a logico: alio mõ capitur iproprie ſcꝫ lo
co vniꝰ incõplexi ſig̃ntis de materiali aliquẽ cõ
ceptum ⁊ de formali cognotãtis ipſum eſſe na=
Ad ↄfirmationem turalem ſil'itudinẽ diſtinctã alicuiꝰ termĩ: ⁊ hoc
Primo mõ nõ includit negationẽ: hoc aũt mõ capitur
Replica. Primo. a logico ⁊ predicta ↄña nihil valet. Sꝫ ↄtra pre
dicta arguiꝛ: ſi naturalis ſil'itudo diſtincta illiꝰ
vocis buf caſu predicto retẽto eſſet ↄceptus vlti
matus ſequereꝛ ꝙ ↄceptus nõ vltimatus fieret
vltimatus: ⁊ ſi poſtea ponereꝛ ꝙ illa vox nõ plꝰ
ſig̃ret ſe ad placitũ ſed ſolũ naturaliter ſicut añ
impoſitiõem ſignificabat ↄceptus vltimatus fie
ret nõ vltimatꝰ: ſed hec ↄña videnꝛ falſa ꝗ ⁊ añs
eſt flm̃ ex quo ipſa ſequũtur: ↄña pꝫ q̃a natura
lis ſil'itudo diſtincta illiꝰ vocis añ vocis impo
ſitiõem erat ↄceptus nõ vltimatus: ⁊ poſt vocis
impoſitiõem eſt ↄceptꝰ vltimatꝰ: ⁊ ſi vox poſtea
deponeretur a ſua ſig̃tione ad placitum ille ↄce
ptus iterũ eſſet non vltimatus: aſſumptũ iſtud
poſſet facile ꝓbari per diffinitiões ↄceptus vlti
Scđo. mati ⁊ ↄceptus nõ vltimati. Scđo ſic: ſi idem eſ
ſet ↄceptus vltimatus ⁊ non vltimatꝰ reſpectu
eiuſdẽ ſequereꝛ ꝙ ↄceptus vltimatus ſig̃ret ad
placitũ: q̃d videꝛ flm̃ q̃a pari rõne ois ↄceptꝰ vl
timatus ſig̃ret ad placitũ: cum nõ ſit maior rõ
Confirmatio. de vno q̃ꝫ de alio. Et ↄfirmatur qm̃ ſi idẽ ↄceptꝰ
eſſet vltimatus ⁊ nõ vltimatꝰ reſpectu eiuſdeꝫ:
tũc ille ſig̃ret eãdẽ rem naturaliter ⁊ ad placitũ:
ſed hoc eſt impoſſibile igiꝛ: ↄña pꝫ q̃a capiamꝰ
gr̃a exempli naturalẽ ſil'itudinẽ diſtinctã illius
vocis buf: caſu predicto retẽto ipſa ſig̃ret illam
vocem buf naturaliter cũ ſit eiꝰ naturalis ſil'itu
do ⁊ cum hoc ſig̃ret illã ad placitũ: q̃d pꝫ q̃a ↄce
Reſponſio ppõ. ptus nõ vltimatꝰ alicuiꝰ vocis ſig̃t ad placitũ
ea q̃ ad placitũ per vocem illã ſig̃ntur: ſed illa
vox per caſũ ſig̃t ſe ad placitũ ꝗ ⁊ ſuus ↄceptus
nõ vltimatus: impoſſibiltas ↄñtis pꝫ q̃a ſequiꝛ
bene hic ↄceptus ſig̃t hãc rem naturaliter ꝗ nõ
põt nõ ſig̃re illã: ⁊ ſequiꝛ etiam hic ↄceptus ſig̃t
hãc eãdem rem ad placitũ: ꝗ poteſt nõ ſignifica

re ipam: ſed ↄña ſunt incõpoſſibilia ꝗ ⁊ añtia:
prima ↄña nota eſt ſcđa pꝫ q̃a terius ſignificans
aliq̃d ad placitũ põt deponi a ſua ſignificatiõe
Ad primã ergo põt illud nõ ſignificare. Ad primã iſtaꝝ rõ
num ↄceditur q̃d pretendit argñtum ſcꝫ ꝙ idẽ
ↄceptus prius eſt nõ vltimatus tñ deinde non
vltimatus ⁊ vltimatus: ⁊ poſtea iterũ fit nõ vlti
matus tñ: ⁊ hoc ſufficiẽter in argñto declaraꝛ.
Ad ſcđam Ex quo pꝫ ꝙ non ois ↄceptus vltimatꝰ eſt eſſen
tialiter vltimatus. Ad ſcđm ↄcediꝛ ↄña cũ ↄñte
ſcꝫ ꝙ ↄceptus vltimatus ſignificet ad placitũ: ſꝫ
negaꝛ ꝙ pari rõne ois ↄceptus vltimatꝰ ſignifi
cet ad placitũ. Et ſi queras rõnem: dico ꝙ hoc ẽ
q̃a aliquis ↄceptus vltimatꝰ idẽptificaꝛ cũ ↄce
ptu nõ vltimato: alius vero nõ ſed eſt ab eo di=
uerſus: ⁊ ille q̃ eſt idem cum ↄceptu nõ vltimo ſi
gnificet ad placitũ ſicut ille ↄceptus nõ vltima
tus: de alio autẽ nõ eſt neceſſe: lꝫ bñ aliquos ois
Ad confirmationeꝫ. ↄceptus vltimatus poſſit imponi ⁊ per ↄñs ad
placitũ ſignificare. Ad cõfirmatiõem cõceditur
ↄña ⁊ negatur ꝙ ↄñs ſit impoſſibile: ad proba=
tionem cõceditur prima ↄña ⁊ negatur ſcđa: ſꝫ
bñ ſequiꝛ hic ↄceptus ſignificat hãc rem ad pla
citum ꝗ poteſt nõ ſignificare illã ad placitum:
ſed ex hoc nõ ſequitur ꝙ poſſit illã non ſignifica
re: ad ꝓbationẽ ↄñtie dꝛ ꝙ nõ ois terius ſignifi=
cans ad placitum poteſt deponi a ſua ſignifica
tione lꝫ bñ poſſit deponi a ſua ſignificatione ad
Quartuꝫ dubium. placitum. ❡ Quartũ dubiũ vtrum ille terius
ſortes ſignificet ſortẽ per totum vite ſue tp̃s vni
uoce. arguiꝛ ꝙ ſic q̃a ↄceptus q̃ habetur de ſorte
in pricipio vite ſortis ⁊ ↄceptus q̃ de ſorte habeꝛ
qñ ſortes eſt ſenex ſunt ſinonimi: ꝗ ille terius ſor
tes ſig̃t ſortẽ in iuuẽtute ⁊ in ſenectute vniuoce ⁊
per ↄñs etiã per totũ tp̃s vite ſortis ſortẽ vniuo
ce ſignificat: ↄñtie iſte note ſunt: añs pꝫ q2 illi cõ
ceptus ſignificãt idẽ adequate ⁊ eodeꝫ mõ ꝗ ſũt
ſinonimi: ↄña eſt manifeſta: aſſumptũ ꝓbatur
q2 ſortes eſt idẽ in principio ſue vite ⁊ in ſenectu
te: nã ſi nõ eſſet idẽ hoc ideo eſſet q2 aliquas par
tes materie in ſenectute hr̃et quas nõ habebat
in iuuẽtute: ſed nihilominꝰ maneret idẽ: alias
id q̃d augeꝛ nõ maneret vnũ ⁊ idẽ añ augmen=
tationem ⁊ poſt: cum facta augmẽtatione habe
at aliquas ꝑtes quas priꝰ nõ habebat: q̃d tñ eſt
cõtra philoſophum ſecũdi tractatꝰ primi de gñ
ratione capitulo ſcđo dicẽtẽ q̃d augeꝛ vel dimi
nuiꝛ manet vnum ⁊ idẽ. Et cõfirmaꝛ: nã niſi ſor
tes ſortẽ ꝑ totuꝫ vite ſue tp̃s vniuoce ſignificaret
ſequereꝛ ꝙ cum ſortes ꝑueniret ad ſenium nõ
poſſemus vniuoce capiendo ly ſortes dicere ſor
tes q̃ fuit iuuenis eſt ſortes ſenex q̃d eſt contra
Ad ꝑtẽ negatiuam. Primo. cõem animi cõceptionẽ. In oppoſitum argꝛ q̃a
ſi ſortes ſortem per totum vite ſue tp̃s vniuoce ſi
gnificaret tunc eſſet terius cõis: ↄñs eſt falſum ꝗ

VNiVERSiDAD DE SALAMANCA GREDOS.USAL.ES

⁊ añs : cõſequẽtia pȝ quia ſignificaret plura di
uiſim ⁊ vniuoce ergo eſſet terius cõis cõſequen
tia videt̃ eſſe bona: aſſumptũ ꝓbat̃ q̇a ſortes iu
uenis ⁊ ſortes ſenex ſunt plura: q̇d pȝ. Tum pri
mo q̇a nõ ſunt idẽ cũ non ſint: nã ſi ſortes iuue=
nis eſſet ⁊ ſilr ſortes ſenex ⁊ hoc capiendo ly ſor
tes vniuoce ſortes ſimul eẽt iuuenis ⁊ ſenex q̇d
eſt impoſſibile: g̃ nõ ſunt idẽ ⁊ per cõſequẽs ſũt
plura. Tũ ſcõo q̇a ſortes ſenex hȝ alias partes
materie quã qñ erat iuuenis g̃ nõ eſt illud ideȝ
qḋ erat qñ erat iuuenis: añs ſupponit̃ ex philo
ſophia naturali: cõſequẽtia pȝ q̇a vt hẽtur phiſi
corum primo totũ eſt ſue ptes ergo ad variatio
Secundo. nem ptium ſequit̃ totius variatio. Scõo ſic: ſor
tes nõ ſig̃t ſortẽ qñ ipſe eſt iuuenis ⁊ ſortẽ qñ ipẽ
eſt ſenex mediãte eodẽ cõceptu ergo neq̃ vniuo
ce: ꝯña videt̃ eſſe bõa: nã ſignificare vniuoce
eſt ſig̃re mediãte eodem cõceptu: aſſumptũ pri
cipale pȝ: q̇a nõ eſt eadẽ naturalis ſilitudo ſor
tis iuuenis ⁊ ſortis ſenis g̃ neq̃ idẽ cõceptus: cõ
ſequẽtia eſt nota: añs pȝ q̇a ſortis iuuenis ⁊ ſor
tis ſenis nõ ſunt eadẽ ptes oino g̃ neq̃ eorũ eſt
eadem naturalis ſilitudo: cõſequẽtia tȝ q̇a ad
variatiõem rei quãtuncũq̃ modicã ſequit̃ vari
atio naturalis ſilitudinis ſingularis: nõ eſt eñ
poſſibile res quãtuncũq̃ parũ dr̃ntes eãdem ha
Tertio. bere naturalẽ ſilitudinẽ ſingularem. Tertio ar
guit̃: ſi ſic pari rõne ly ſortes vniuoce ſig̃ret ſor
tem ⁊ quãlibȝ ei⁹ ptem integralẽ: ſed cõſequẽs
eſt fl̃m ergo ⁊ id ex quo ipm̃ ſeq̇tur: cõſequẽtia
pȝ q̇a ſicut ſortes ſenex dr̃ eſſe ille idẽ qui fuit iu
uenis: ita ſortes ⁊ q̇libet pars integralis ipſius
ſunt idẽ g̃ ſi ſortes ſignificet vniuoce ſortẽ i ſene
ctute ⁊ in iuuẽtute etiã ſignificabit ſortẽ ⁊ quãli
bet ei⁹ ptem integralem vniuoce: cõſequẽtia eſt
nota: aſſumptũ pȝ q̇a ſortes ſenex dr̃ eſſe idẽ cũ
illo qui fuit iuuenis eo ꝙ in ipis eſt eadẽ pars
principalis q̃ remanet eadẽ oino ſcȝ aia: ſed illa
eadem aia ẽ in q̇libet pte integrali ſortis g̃ que
libȝ pars integralis ſortis ⁊ ipſe ſortes ſunt idẽ:
falſitas cõſequẽtis pȝ q̇a ſi ſortes ſig̃ret vniuoce
ſortẽ ⁊ quãlibȝ ſortis ptem integralẽ tũc eſſet ter
Cõfirmatio. minus cõis q̇a ſig̃ret plura. Et cõfirmat̃ q̇a ſi
ſic ſequeret̃ hãc ꝓpõnem eſſe verã caput eſt pes
quã nullus cõcederet: cõſequẽtia pȝ q̇a ſequit̃
bñ ſortes eſt pes ⁊ ſortes eſt caput g̃ caput ẽ pes:
cõſequẽtia pȝ per ſillogiſmũ expoſitoriũ q̇ bon⁹
eſt ſi ſortes capiat̃ vniuoce: null⁹ eñ videt̃ eſſe
deffectus in illo niſi q̇a ly ſortes tenet̃ eq̇uoce ⁊
Quarto. per cõſequẽs nõ tenet̃ vniuoce. Quarto argr̃: ſi
ſic ſequeret̃ hãc ꝓpõnem eſſe verã ſortes erit ps
ſortis: cõſequẽs eſt fl̃m ergo ⁊ id ex quo ſequit̃:
tȝ cõſequẽtia: nã poſito ꝙ cras man⁹ ſortis abſci
dat̃ tũc demõſtrato reſiduo ſequit̃ bene hoc erit
pars ſortis ⁊ hoc erit ſortes g̃ ſortes erit pars ſor
tis: añs eſt verũ ergo ⁊ cõſequẽs: cõſequẽtia tȝ ex
poſitorie: veritas añtis pȝ ex vtriuſq̃ premiſe ve
ritate: maior eñ eſt vera q̇a per totã hãc diẽ hoc
erit pars ſortis ⁊ minor etiã vera eſt: nã ſua de
preſenti ſcȝ hoc eſt ſortes erit cras vera: falſitas
cõſequẽtis ꝓbat̃ q̇a ſua de pñti nunq̃ erit vera
ergo cum ipſa ſit de futuro ipſa eſt falſa: aſſum=
ptum ptȝ q̇a hec nunq̃ erit vera ſortes eſt pars
ſortis ⁊ illa eſt de pñti illius de futuro: nã cum
ſubm̃ ſit terius abſolutus dȝ remanere in ſua de
pñti in ꝓpria forma. Et cõfirmatur q̇a ſequere Confirmatio.
tur hãc copulatiuã eſſe verã ſortes erit tripeda=
lis ⁊ ſortes tm̃ modo erit bipedalis caſu poſito
ꝙ ſortes ſit bipedalis tm̃ in iuuentute ⁊ in ſene
ctute tripedalis: ꝯñs eſt impoſſibile g̃ ⁊ id ex q̇
ſequitur ꝯña tenet q̇a illius copulatiue vtraq̃
pars eſſet vera: veritas eñ prie nota eſt ex caſu:
veritas ſcõe pȝ q̇a ſortes in iuuẽtute tm̃ mõ erit
bipedalis ⁊ ſortes in iuuente erit ſortes ergo ſor
tes tm̃ modo erit bipedalis: ꝯña pȝ expoſitorie:
añs videtur verũ ex caſu ergo etiã ⁊ ꝯñs: impoſ
ſibilitas ꝯñtis declaratur q̇r ad illã copulatiuã
ſeq̇tur ꝯtradictoria eſſe ſimul vera ſcȝ ſortes erit
tripedalis ſortes nõ erit tripedalis: nam prima
iſtarũ eſt prima pars illius copulatiue: ſcõa ſeq̇
tur ex ſcõa parte illi⁹ copulatiue: bñ eñ ſequit̃
ſortes tm̃ modo erit bipedalis g̃ ſortes non erit Propoſitio ſpõſalis
tripedalis. Ad dubiũ dr̃ cõiter ꝙ ſic: ꝓ argumẽ
tationum ſolutione ſciendũ eſt q̇t modis aliq̇d
dr̃ manere idẽ: quot modis aliqua dicunt̃ dr̃ia
ſeu plura: q̇d ſig̃re vniuoce: q̇d ſignificare equo
ce: ⁊ quot modis teri dicunt̃ ſinonimi. Notan Nõ primũ
dum eſt primo ꝙ triplicit̃ aliq̇d dr̃ manere idẽ:
vno mõ capiẽdo ſtricte idem q̇r per oẽ tp̄s ſue
duratiõis nihil acquirit nihil deperdit neq̃ ali
qualiter mutat̃: ⁊ hoc mõ deus ſemꝑ manet idẽ
⁊ angeli ſilr corpora celeſtia. Scõo mõ large q̇a
licet aliq̇d acquirat ⁊ aliq̇d deperdat ſeu acq̇ſi
uerit ⁊ deperdiderit: in eo tm̃ manet pars princi
palis ſemꝑ eadẽ capiendo idẽ ſtricte: ⁊ hoc mõ
q̇libet hõ per totum tp̄s vite ſue dr̃ manere idẽ:
nã lȝ homo aliquas habeat ptes materie in ſene
ctute quas in iuuẽtute nõ habuit ſemꝑ tm̃ in eo
aia q̃ eſt pars principalis ipſi⁹ remanet eadem
oino. Tertio mõ largiſſime q̇a lȝ in eo nulla ps
maneat eadẽ capiẽdo idẽ ſtricte ptes tm̃ ipſius
ſemꝑ fluũt in ſili ſitu figura ⁊ ordine ⁊ ſemꝑ pri
ori pti ſuccedit poſterior: neq̃ vnquã oẽs ſimul
deſinunt: ⁊ hoc mõ ſecana dr̃ eſſe idẽ qui nũc ẽ
in alueo ſecane ⁊ qui erat iã elapſi ſunt cẽtum
anni. Ex oppoſito triplicit̃ aliqua dicũtur plu
ra vno mõ largiſſime capiendo plura q̇a ſcȝ nõ
ſunt idẽ capiendo idẽ ſtricte: ⁊ hoc modo ſortes
in iuuentute ⁊ ſortes in ſenectute ſunt plura: ad
hũc ſenſum ꝙ nõ ſunt idem capiẽdo idẽ ſtricte.

Secundo mõ large quia nõ ſunt idem capien
do idem ſtricte neq̃ etiã capiendo large: ⁊ hoc
mõ aqua fluens in alueo ſecane hoc anno mille
ſimo quingẽtiſimo ⁊ aqua q̃ in illo alueo flue=
bat anno milleſimo quadringẽteſimo dicũtur
eſſe plures aque ad ſenſum datũ ſcȝ ꝙ nõ ſunt
idem capiendo idem large: de rigore eñ hee ꝓ
põës ſunt falſe ſortes iuuenis ⁊ ſortes ſenex ſũt
idem vel plura: aqua fluẽs in alueo ſecane hoc
anno milleſimo quingẽtiſimo ⁊ aqua q̃ in illo
fluxit anno milleſimo quadrigẽteſimo ſunt ea
dem aqua aut plures: nã ſi eſſent vere oporteret
ſortem iuuenem ⁊ ſortẽ ſenem ſilr aquas predi
ctas ſimul eſſe q̇a nõ enti nihil eſt idem aut di=
uerſum ⁊ tm̃ illa nõ ſimul ſunt: ſi g̃ hmõi ꝓpões
ꝯcedãtur hoc eſt ad ſenſum negatiuũ nuper po
ſitum. Tertio mõ ſtricte aliqua dñr plura quia
nullo mõ idemptitatis ſunt idẽ ⁊ hoc modo hõ
⁊ equus dñr plura ſilr ſortes ⁊ plato. Ex his ptȝ
ꝙ ly plura largiſſime acceptum opponit̃ ad ly
idem ſtricte captũ: plura large captũ opponit̃
ad ly idẽ large captum: ⁊ plura ſtricte acceptuȝ
opponit̃ ad ly idem largiſſime acceptũ aut ad
oẽs illi⁹ teri idem acceptiões diſiunctim acce
Nõ ſcõz. ptas. Notãdum ſcõo ꝙ ſignificare equoce eſt ſi
gnificare mediãtib⁹ diuerſis ꝯceptibus totali
bus nõ ſinonimis: vt ſi ſint duo hoies totales vo
cati hoc nomine ſortes ly ſortes illos equiuoce
ſignificat: nam ſignificat illos mediãtibus di=
uerſis ſcilicet mediante vno conceptu qui eſt
naturalis ſimilitudo diſtincta vnius illorum
⁊ mediãte vno alio ꝯceptu q̇ eſt naturalis ſilitu
do diſtincta alterius: ⁊ illi ꝯceptus non ſunt ſi
nonimi. Sȝ ſig̃re vniuoce eſt ſignificare mediã
te vno ⁊ eodem ꝯceptu vel mediãtibus diuerſis
ꝯceptib⁹ ſinonimis. Exemplũ primi vt hõ vni
uoce ſig̃t oẽs hoies q̇a mediãte vno ⁊ eodẽ ꝯce
ptu qui eſt naturalis ſilitudo oim̃ hoim. Exem
plũ ſecũdi vt ſi ſortes ꝓferat illã vocem ſortes co
rã platone ⁊ Cicerõe vterq̃ illoꝝ formabit ꝯce
ptum correſpõdentem illi voci ſortes ⁊ illa vox ſig̃t
ſortem mediãtib⁹ illis duob⁹ ꝯceptib⁹: ſed q̇a il
li ꝯceptus ſunt ſinonimi ideo vox illa repñtat
ſortem vniuoce ⁊ nõ equoce. Et hec intelligãtur
attribuendo ſig̃re vniuoce ⁊ ſig̃re equoce teris
vocalib⁹ ſcriptis ⁊ mẽtalibus nõ vltimatis: nã
teri mentales vltimati bñ ſigñt vniuoce ⁊ tm̃ nõ
mediãte vno ⁊ eodeȝ ꝯceptu: ⁊ vt hee deſcriptio
Nõ tertiũ nes clari⁹ intelligãtur. Notãdũ eſt tertio ꝙ hoc
ꝯplexum teri ſinonimi triplicit̃ accipi põt: vno
mõ ſtricte: alio mõ large: ⁊ tertio mõ largiſſime.
Stricte accipiẽdo teri ſinonimi ſunt q̇ ſigñt idẽ
adequate ⁊ eodem mõ ⁊ hoc capiendo ideȝ ſtri
cte: ⁊ hoc mõ ille terius vocalis de⁹ ⁊ ille terius
ſcript⁹ de⁹ in oi tp̄e ſũt teri ſinonimi ſed illo mõ
ꝯcept⁹ q̇ de ſorte iuuene habebat̃ ⁊ ꝯcept⁹ q̇ de
ſorte ſene hẽtur ſi eſſet ſimul nõ eſſent ſinonimi
q̇r nõ ſig̃rẽt idẽ capiẽdo idẽ ſtricte. Sed large
capiẽdo teri ſinonimi ſunt q̇ ſigñt idẽ adequate
⁊ eodem mõ ⁊ hoc capiẽdo idem ſtricte aut lar=
ge: ⁊ hoc mõ ſi naturalis ſilitudo quã plato ha
buit de ſorte iuuene ꝯſeruaret̃ in intellectu pla
tonis quouſq̃ ſortes eſſet ſenex ⁊ tũc Cicero for
maret naturalem ſilitudinẽ de ſorte: tunc illa
naturalis ſilitudo quã plato hr̃et de ſorte iuue=
ne ⁊ illa quã Cicero haberet de ſorte ſene eſſent
teri ſinonimi q̇a ſignificarent adequate ⁊ eodeȝ
modo idem capiendo idẽ large ſcȝ ſortem iuue
nem ⁊ ſortem ſenem q̇ illo mõ dicunt̃ idem ad
ſenſum prius datum: ſed illo mõ ſi ꝯceptus ſin
gularis qui de ſecana habebat̃ ſunt centũ anni
elapſi ꝯſeruatus fuiſſet in intellectu ſortis vſq̃
in hodiernũ diem ⁊ nũc de aqua exñte i alueo
ſecane formaret plato ꝯceptum ſingularem: illi
ꝯceptus nõ eſſent ſinonimi q̇a neq̃ ſignificarẽt
idem capiendo idẽ ſtricte neq̃ etiã capiẽdo lar
ge ſed ſolũ largiſſime vt dictũ eſt in primo nota
bili. Largiſſime capiẽdo teri ſinonimi ſunt qui
ſignificãt idẽ adequate ⁊ eodem mõ ⁊ hoc capi
do idem ſtricte large aũt largiſſime: ⁊ q̇cunq̃
teri ſunt ſinonimi capiendo aliȷ̃s duob⁹ primis
modis ſunt etiã ſinonimi hoc mõ capiendo ſed
nõ ecõtra: nã ꝯceptus predicti de aqua q̃ nunc
eſt in alueo ſecane ⁊ de aqua q̃ erat in alueo ſe=
cane iã ſunt centũ ãni trãſacti hoc mõ ſunt teri
ſinonimi nõ aũt aliȷ̃s duobus modis. Quarto Nõ. q̇rtũ.
notãdum eſt ꝙ ſm̃ hãc triplicem teriorũ ſinoni
morũ acceptiõem: ſig̃re vniuoce triplr̃ accipi po
teſt. ſ. ſtricte large ⁊ largiſſime ſm̃ ꝙ ſinonima i
deſcriptiõe ipſi⁹ ſuperi⁹ poſita pñt triplr̃ accipi
Sig̃re vniuoce capiẽdo ſtricte eſt ſig̃re mediãte
vno ꝯceptu aut mediãtibus diuerſis ꝯceptibus
ſinonimis ⁊ hoc capiẽdo ſinonima ſtricte: ⁊ hoc
mõ ly deus in oĩ tp̄e ſig̃t deũ vniuoce ſed illo
mõ ſortes nõ ſignificat ſortẽ vniuoce ꝑ totũ tp̄s
vite ſortis neq̃ ſecana ſecanam q̃ nunc eſt ⁊ ſe=
canã qui fluxit ad mare: ⁊ hec vniuocatio appel
latur vniuocatio ſillogiſtica: appellat̃ etiã vni
uocatio ꝯtradictiõis: nã ad bonũ ſillogiſmũ ⁊
ſilr ad ꝓpões eſſe ꝯtradictorias requirit̃ terios
teneri vniuoce vniuocatiõe hoc mõ dicta ⁊ non
ſolum vniuocatione ſcõo aut tertio mõ dicta: q̃
ſolent dici vniuocatiões predicatiõis vt ſtatim
dicet̃. Sig̃re vniuoce capiẽdo large eſt ſig̃re me
diãte vno ꝯceptu aut mediãtib⁹ diuerſis ꝯcepti
bus ſinonimis ⁊ hoc capiẽdo ſtricte aut large ſi
nonima: ⁊ hoc mõ ſortes ſortẽ per totũ vite ſue tẽ
pus vniuoce ſig̃t: nã lȝ naturalis ſilitudo q̃ de
ſorte habetur qñ ſortes eſt ſenex ſit alia a natura
li ſimilitudine q̃ de ſorte habet̃ qñ ipſe eſt iuue

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA
GREDOS.USAL.ES

hi⁹⁹: bene ꝓbat ſecunda rõ poſt oppoſitũ: ſunt tñ tale naturales ſilitudies hoc mõ ſinonime cũ ſignificẽt adequate ⁊ eodem mõ idem capiẽdo id. ȝ large. Sigre vniuoce capiẽdo largiſſime ẽ ſigre mediãte vno ꝯceptu aut mediãtibꝰ diuerſis ꝯceptibꝰ ſinonimis ⁊ hoc capiẽdo ſinonima largiſſime: ⁊ hoc mõ ſecana ſigt vniuoce ſecanã q̄ nũc eſt in alueo ſecane ⁊ ſecanaȝ q̃ iã fluxit ad mare: nã illaꝝ aquaꝝ ſilitudines naturales lȝ dñtes ſunt tñ ſinonime hoc mõ capiendo ſinonima: ⁊ hec due vniuocatiões dñr vniuocatões predicatiõis q̃a ad hoc ꝙ aliq̃s terius ꝑdicetᷣ vniuoce de aliq̃bꝰ ſufficit ꝙ predicetᷣ de illis vniuoce capiendo predicari vniuoce ꝓportiõaliter ad ſigre vniuoce aliquo iſtoꝝ modoꝝ acceptum: iſte etiã vniuocatiões dñr vniuocatiões ſigñõis. Põt etiã ſigre equoce tribꝰ modis accipi oppoſito mõ ad tres acceptiões de ly ſigre vniuoce. Et teri nõ ſinonimi ẽt triplr oppoſito mõ ad tres acceptiões terioꝝ ſinonimoꝝ: nã tot modis dr̃ vnũ oppoſitoꝝ quot modis dr̃ ⁊ reliquũ.

Ad ofoces cõtrarias.

Iſtis notatis rñdendũ eſt ad rõnes poſt oppoſitum: ad primã negaᷣ ꝯña ad ꝓbatiõem diſtinguiᷣ añs vel capiendo ly plura ſtricte ſcȝ vt opponiᷣ ad ly idem largiſſime ſumptũ ⁊ ſic negaᷣ: vel capiendo ly plura largiſſime. ſ. vt oppõitur ad ly idẽ ſtricte captũ ⁊ ſic ꝯcediᷣ añs ⁊ negatur ꝯña: nã ad hoc ꝙ terius ſit cõis nõ ſufficit ꝙ ſignificet plura illo mõ capiendo plura ſed requiritur ꝙ ſignificet plura capiendo ly plura ſtricte. ſ. vt opponiᷣ ad ly idem largiſſime acceptũ: hoc eſt ad hoc ꝙ terius ſit cõis req̃ritur ꝙ ſignificet plura q̃ nullo mõ idẽtitatis ſint idẽ: ꝓbato ſcða añtis bñ ꝓbat ly ſortes ſigret plura capiendo ly plura large qð ꝯceſſum eſt: prima probat hãc ꝓpõem de rigore eſſe falſam ſortes iuuenis ⁊ ſortes ſenex ſunt idẽ ſed nõ in ſenſu iꝓprio. ſ. in hoc ſenſu ſortes ſenex eſt illa eadẽ res q̃ fuit ſortes iuuenis. Sed quereret aliq̃s circa ſcðam ꝓbatiõem illiꝰ añtis: an ad variatiõem ꝑtium ſequaᷣ totiꝰ variatio. Dr̃ ꝙ nõ ſẽp ſic ꝙ variatis ꝑtibus nõ maneat idẽ totũ capiendo idẽ large aut largiſſime: ſed tñ ad partium quãtuncũq̃ paruã variatiõem ſic ſequiᷣ totius variatio ꝙ ipm nõ manet idẽ capiẽdo idẽ ſtricte ⁊ capio variatiõem nõ ꝓ variatiõe locali tm̃ ſed ꝓ variatione q̃ fit per aliciuꝰ aut aliquaꝝ ꝑtium remotiõem aut additiõem: ſicut qñ ſortes augmẽtaᷣ

Ad ſcðam

aut diminuiᷣ dicimus ꝑtes ipſiꝰ variari. Ad ſecundã rõnem ꝯcediᷣ añs: eſt eñ verũ vt bñ ꝓbatur in argũto ſed negatur ꝯña: ad ꝓbatiõem dr̃ ꝙ illa nõ eſt tota diffinitio huiꝰ ꝯplexi ſigre vniuoce ſed hec eſt: ſigre vniuoce eſt ſigre mediante eodem ꝯceptu aũt mediãtibꝰ diuerſis ꝯceptibus ſinonimis: ⁊ q̃a ſortes ſigt ſortem qñ ipẽ eſt iuuenis ⁊ ſortem qñ ipẽ eſt ſenex mediãtibꝰ conceptibus ſinonimis vt dictum eſt in quarto notabili: ideo ſigt ſortẽ in iuuẽte ⁊ in ſenectute: vniuoce: potuiſſem diſtinguere ꝯñam q̃ negata eſt penes huiꝰ ꝯplexi ſigre vniuoce multiplicitatẽ ſed q̃a ſemꝑ aut frequẽtiſſime i nr̃is locutionibꝰ capimus ſigre vniuoce large aut largiſſime ideo loquẽdo vt plures eã negaui.

Ad ter[tiam]

Ad tertiã rñdent aliqui negãdo ꝯñam ⁊ hoc ꝯformiᷣ ad dicta Joãnis dorp in predicabilibꝰ capitulo de indiuiduo dicentis ꝙ ꝑtes ſortis nõ ſunt ſortes ⁊ ꝙ hoibꝰ ꝑtialibꝰ nõ ſunt noĩa impoſita: ⁊ ad ꝓbatiõem illiꝰ ꝯñtis negaᷣ aſſumptũ: ad ꝓbatiõem dñt aliqui ꝙ ad hoc ꝙ aliqua ſint idẽ ſcðo mõ: ſm̃ quẽ modum ſortes dr̃ eſſe idem in ſenectute ⁊ in iuuẽtute: nõ ſufficit ꝙ in eis ſit eadem pars pricipalis manẽs oĩno eadeȝ ſcȝ aĩa: ſed cum hoc requiritur ꝙ ſint idem tertio modo hoc eſt ꝙ ꝑtes fluãt in ſili ſitu figura ⁊ ordine ⁊ ſemꝑ priori ꝑti ſuccedat poſterior: neq̃ oẽs ſimul deſinãt q̃d nõ ꝯuenit ſorti ⁊ ꝑtibꝰ ipſiꝰ integralibꝰ.

Replica.

Sȝ q̃a ex hoc videᷣ ſeq̃ ꝙ ſortes ⁊ vna magna ꝑs itegralis eiꝰ vt puta pars oẽs alias ꝯtinẽs dẽpta extremitate digiti eſſent ideȝ ſcðo mõ ſicut ⁊ ſũt ſortes iuuenis ⁊ ſortes ſenex ⁊ ſic ꝑs ſortis eẽt ſortes q̃d nõ ꝯcedit doctor ꝑnominatꝰ: ideo ſm̃ eũ aliter dicẽdũ eſſet vt dñt aliȷ̃. ſ. ꝙ ad hoc ꝙ aliqua ſint idem ſcðo mõ nõ ſufficit ꝙ in eis eadẽ pars principalis puta forma maneat oĩno eadem lȝ hoc requiraᷣ: ſed cũ hoc req̃ritur ꝙ ſilr̃ ſe habeãt quo ad eſſe totuȝ ⁊ pars: ſic ꝙ ſi vnũ fuerit totũ ⁊ nõ pars ꝙ etiã aliud ſit totum ⁊ nõ pars ⁊ ecõtra: ⁊ q̃a ſortes ſenex habet eãdem principalẽ ꝑtem oĩno quã habebat in iuuentute ⁊ nõ eſt pars aliciuꝰ ſicut neq̃ erat ſortes iuuenis: q̃d nõ põt dici de ſorte ⁊ ꝑtibus illiꝰ integralibus: ideo ſortes in ſenectute dr̃ eſſe ille idem q̃ erat in iuuentute nõ aũt ſortes ⁊ q̃libet illius pars integralis dñr idem ſed diuerſa.

Replica.

Et ſi arguatur eſſe ſortis ſumitur a forma ſed eſt eadem forma in ſorte ⁊ qualibȝ eiꝰ ꝑte integrali ꝗ q̃lȝ pars integralis ſortis eſt ſortes.

Solutio.

Rñdet ꝑallegatꝰ doctor ꝙ eſſe ſortis nõ ſolũ ſumiᷣ a forma ſed etiã a materia: ⁊ q̃a nõ eſt eadem materia i ſorte ⁊ ꝑte eiꝰ integrali ideo pars integralis ſortis nõ eſt ſortes neq̃ eſt idem cũ toto ſorte.

Replica.

Hec tñ ſolutio videᷣ nõ eſſe vera: nã ſi eſſe ſortis ſic ſumeretur a forma ⁊ materia ſortes in ſenectute nõ eſſet ille idem qui fuit in iuuẽtute: cũ in ſenectute ſortes nullã hȝ materie ꝑtẽ quã habebat i iuuẽtute: dicẽdum ꝗ aliter ſcðm hunc modum ſcȝ ꝙ eſſe ſortis nõ ſumitur preciſe ab hr̃e hãc formã oĩno eãdem ſȝ vt dictũ eſt ab hoc q̃d eſt hr̃e hãc formã omino eãdẽ ⁊ eſſe nõ pars alicuius. Sed iterũ inſurgeret aliq̃s ſortes nõ eſt terius

Solutio.

cognotatiuus ergo nõ cognotat totalitatẽ. Reſpõdeᷣ concedẽdo antecedẽs ⁊ cõſequẽs: ſȝ licet ly ſortes non cognotet totalitem fuit tamen impoſitum ad ſignificandũ vnum hominem totalẽ habentem hanc formã tanq̃ partem eſſentialẽ ⁊ hoc abſolute ⁊ nõ cognotatiue: ⁊ quia partes integrales ſortis non ſunt homines totales ſȝ partiales ideo nõ dicuntur ſortes licet in qualibet

Replica.

earum ſit tota anima ſortis. Sed cõtra ſecũdũ predicta magna illa pars que oĩes partes ſortis dempta digiti extremitate cõplectitur ſi abſcindatur illa extremitas erit ſortes: ergo ante illius extremitatis remotionẽ ipſa eſt ſortes: antecedẽs ꝑȝ ex predictis: cõſequẽtia ꝓbaᷣ q̄ ſortes eſt terius abſolutus vt dictũ eſt: ergo nõ poteſt incipere ſupponere ꝓ aliquo niſi illud incipiat eſſe: ſed illa magna pars nõ incipit tunc eẽ: nam prefuit ergo ly ſortes non incipit tũc pro illa ſupponere: cũ ergo tunc ſupponat ꝓ illa ſeq̃tur ꝙ prius ſupponebat pro ea: ⁊ per conſequẽs prius ipſa erat ſortes qð erat ꝓbandũ: cõſequẽtia ꝓbatur quia apud logicos tãtum ſunt duo modi quibus terius in ꝓpoſitione poſitus incipit ꝓ aliqua re ſupponere. Primus quãdo res illa incipit eſſe vt quãdo ſortes incipit eſſe ly ſortes ſupponere incipit ꝓ eo in hac ꝓpoſitiõe ſortes currit. Secũdus quãdo talis terius ẽ cognotatiuus ⁊ ſuũ cognotatum incipit cõuenire illi rei licet res illa prefuerit: vt ſi ſortes fuerit niger per decẽ annos ⁊ tũc primo habeat albedinem: ly albꝰ incipit ꝓ eo ſupponere in illa ꝓpõne ſortes eſt albus: cũ ergo ſortes ſit terius abſolutꝰ ſequitur ꝙ non põt incipere ſupponere ꝓ aliquo

Solutio.

niſi illud incipiat eſſe. Neq̃ ad hoc argumentũ poteſt dici ſicut diciᷣ ⁊ bene de materia ⁊ forma

Replica.

ſortis que nõ erant ſortes quãdo erant ſeparate: ⁊ poſtq̃ ſunt vnite ſunt ſortes: q̄ licet ille nõ incipiant eſſe entia incipiunt tamẽ eẽ ens ⁊ ſic ſortes incipit ꝓ illis ſupponere propter inceptionẽ aliciuꝰ entis: q̄ neq̃ illa magna pars icipit per illius extremitatis remotionẽ eſſe entia neq̃ in

Confirmatio.

cipit eẽ ens. Et cõfirmatur illa magna pars ad remotionem illius extremitatis nõ incipit eſſe homo ergo neq̃ incipit eẽ ſortes: antecedẽs ſupponitur: cõſequẽtia ꝑȝ q̄ ex oppoſito cõſequẽtis ſequiᷣ oppoſitũ antecedentis ꝗ cõſequentia eſt bona: aſſumptum probaᷣ: nam bene ſequiᷣ hec magna pars incipit eſſe ſortes: ergo hec magna pars incipit eſſe homo: cõſequẽtia tenet ab

Solutio.

inferiori ad ſuperius. Nec valet dicere ꝙ illa cõſequẽtia nõ valet reſpectu illorũ verborum incipit ⁊ deſinit: non enim ſequiᷣ ſortes incipit eſſe albus ergo ſortes icipit eſſe coloratus: nã lȝ huiuſmodi cõſequẽtia non valeret cum predictis verbis in teris cognotatiuis valet tamẽ in teris abſolutis quales ſunt ſortes ⁊ homo.

Reprobatio.

Propter has duas rationes que mihi videntur eſſe ſortes cõtra Joannez dorp: neq̃ apparet ꝙ poſſint bene ſolui niſi dicendo ꝙ ſortes eſt terius cognotatiuus ⁊ nõ abſolutus: quod non eſt dicẽdum: nam poteſt capi abſolute: alias nulla eſſent indiuidua de predicamento ſubſtantie: cõcedo ꝙ quelibet pars integralis ſortis eſt ſortes.

Alia ſolutio ad tertiam.

Ideo aliter reſpondeo ad hanc tertiam rationem ꝑncipalem concedendo primam conſequentiam ⁊ negando falſitatem conſequẽtis: ad probationem negatur conſequentia: ad probationem diſtinguo ꝙ ly ſortes ſignificaret plura: vel plura que non ſunt idem capiendo idem ſtricte et ſic concedendo: ſed vt dictum eſt non propterea ſequitur ꝙ ſit terminus cõmunis: vel plura que nõ ſunt idem capiẽdo idẽ large ⁊ ſic nego.

Ad cõfirmationem eius.

Ad cõfirmationem negatur conſequentia: ad probationem diſtinguitur ꝙ ille ſillogiſmus expoſitorius ſit bonus: vel in premiſſis capiendo ſortem pro eodem capiendo ſtricte idem: ⁊ ſic cõceditur ſed tunc antecedens eſt falſum ſicut conſequens: vel capiendo pro eodẽ capiendo idem large ſcȝ in vna pro ſorte qui eſt pes ⁊ in alia ꝓ ſorte qui eſt caput ⁊ ſic negatur: ⁊ ad probationem concedo ꝙ in illo nullus deffectus videtur niſi quia ly ſortes tenetur equiuoce: hoc eſt non tenetur vniuoce vniuocatione ſillogiſtica ſeu contradictionis quia nõ tenetur pro eodem capiendo idem ſtricte: quod requiritur vt predictuȝ eſt ad hoc ꝙ terius aliquis teneaᷣ vniuoce vniuocatiõe ſillogiſtica ſeu cõtradictiõis ſecũdum quã vniuocationẽ vt dictum eſt in quarto notabili oportet termios teneri vniuoce ad hoc ꝙ ſillogiſmus ſit bonus ⁊ ad hoc ꝙ propoſitiones ſint contradictorie: cum hoc tamẽ ſtat ꝙ in illo ſillogiſmo ly ſortes teneatur vniuoce q̄ tenetur vniuoce vniuocatione predicationis de qua loquimur in cõmunibus noſtris ſermonibus vt dictum eſt in ſolutione ſecundi argumẽti.

Impugnatio.

Sed contra ſi pars integralis ſortis eſſet ſortes due cõtradictorie eſſent ſimul vere quod eſt impoſſibile: cõſequentia patet de iſtis duabus ſortes eſt pes ſortes nõ ẽ pes: ꝙ enim prima eſſet vera notum eſt: ⁊ veritas ſecunde ꝑȝ quia nullum caput eſt pes ⁊ aliquod caput eſt ſortes ergo ſortes nõ eſt pes cõſequentia tenet in feriſon.

Reſpõſio. Pria ꝓpõ

Pro ſolutione pono propoſitiones: prima ſi ſortes in vtraq̃ illarum propoſitionum capiatur pro eodem capiendo idem ſtricte ille propoſitiones ſunt contradictorie: ſed tunc vna eſt vera ⁊ altera falſa: ſi eni in vtraq̃ capiatur ꝓ ſorte qui eſt caput affirmatiua eſt falſa ⁊ negatiua vera: ſi autem in vtraq̃ capiatur pro ſorte q̃ eſt pes affirmatiua eſt vera ⁊ negatiua falſa: ⁊ ad

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA
GREDOS.USAL.ES

probationem illius negatiue dicitur ꝙ ille ſil=
logiſmus eſt bonus ſi ſortes in maiori ⁊ in cō=
cluſione teneatur pro eodē capiendo idem ſtri=
cte: ⁊ tunc ſi teneatur pro ſorte qui eſt caput cō
ceditur antecedens ⁊ ſilr̄ cōſequens: ſi vero pro
ſorte qui eſt pes minor eſt falſa ſicut cōcluſio: ſi
autē ly ſortes non teneatur in minori ⁊ in con=
cluſione pro eodē ſtricte capiendo idem nō va=
let ſillogiſmus: quia tunc ly ſortes non tenetur
vniuoce vniuocatione ſillogiſtica. Eodēmodo
reſpōdetur ad argumentū quo affirmatiua ſcʒ
ſortes eſt pes ꝓbaretur vera capiendo ly ſortes
pro capite ſic arguendo hic pes eſt pes ⁊ hic pes
Sc̄da ꝓpō eſt ſortes ergo ſortes eſt pes. Secūda ꝓpoſitio:
ſi ly ſortes nō capit̄ in vtraqʒ ꝓ eodem capiendo
ſtricte idē ꝓpoſitiones predicte nō contradicūt:
nam licet ly ſortes tūc teneatur vniuoce vniuo=
catione predicationis ſeu ſignificationis: nō ta
men vniuocatione ſillogiſtica ſeu cōtradictio=
nis quod tamē requirit̄ ad hoc ꝓpoſitiones cō=
Ad q̄rtaʒ rationeʒ. tradicāt: ex his ptʒ reſponſio ad argumētū. Ad
quartam rationē principalē cōceditur p̄ma cō=
ſequētia ſʒ negatur ꝙ cōſequēs ſit falſum: ad ꝓ
bationē negatur aſſumptum: ad ꝓbationē di=
citur primo ꝙ illa non eſt ſua de preſenti ſortes
eſt pars ſortis: ſed hec hoc eſt pars ſortis illa par
te demōſtrata ⁊ illa erit vera per totā hanc dieʒ:
neqʒ ſemꝑ oportet ponendo ꝓpoſitionem in eſſe
ſubiectū ſi ſit terius abſolutus in propria forma
manere: dicit̄ ſecundo cōcedendo ꝙ illa eſt ſua
de preſenti: ⁊ illa erit vera per totam hāc dieʒ ca
piendo ly ſortis pro toto ſorte ⁊ ly ſortes pro illo
toto reſiduo: ſicut capiebatur in illo ſillogiſmo
hoc erit pars ſortis et hoc erit ſortes ergo ſortes
erit pars ſortis: neqʒ ſequit̄ idem eſſe partē ſui
ipſius niſi ad hunc ſenſum aliquid eſt pars ali
cuius qd̄ eſt illi idem capiendo idem large ⁊ ille
Ad aliam ſenſus eſt verus. Ad cōfirmationem negat̄ pri=
ma cōſequentia: ad ꝓbationem cōceditur ꝙ p̄=
ma pars illius copulatiue eſt vera: ſed negatur
ſecunda: ad probationem conceditur̄ maior ſi ly
in iuuentute determinet copulā: ſed negatur cō
ſequētia quia debet cōcludi ſortes in iuuentute
tantūmodo erit bipedalis: ita ꝙ ly in iuuentu=
te etiam determinet copulā: ſi vero ly in iuuen=
tute determinet ly ſortes cōceditur cōſequentia:
ſed ſicut concluſio eſt falſa ita ⁊ maior ſcʒ ſortes
in iuuentute tantūmodo erit bipedalis: q̄ᷣ iſta
eſt vera ſortes in iuuentute erit tripedalis poſi
to ꝙ etiam ly in iuuentute determinet ly ſortes:
nam ſenſus illius eſt verus ſcʒ aliquid quod eſt
vel erit ſortes in iuuentute aliquando erit tri=
pedale: hec dicta ſint capiendo in partibꝰ illius
copulatiue ly ſortes pro eodem ſtricte capiendo
idem: nā ſi ly ſortes caperetur preciſe ꝓ eodē ca=
piendo idē large vt puta in prima parte pro ſor=
te ſene ⁊ in ſecunda pro ſorte iuuene illa copu=
latiua eſſet concedenda. ¶ Quintū dubiū vtrū
illa vox homo ſignificet vniuoce homines vi=
uos ⁊ homines pictos. Arguitur ꝙ ſic quia ſi=
gnificat illos mediāte eodē cōceptu ergo ſignifi
cat illos vniuoce: cōſequentia eſt nota: antece=
dens ptʒ quia conceptus repreſentās homines
pictos repreſentat homines viuos et homines
pictos: ergo vox illa repreſentat viuos homies
⁊ homines pictos mediante illo conceptu ⁊ per
conſequēs repreſentat illos mediante eodem cō
ceptu: cōſequentia nō eſt dubia: aſſumptum ꝓ=
batur quia cōceptus repreſentans homines pi
ctos ſumitur a ꝓtractione lineali qualis reppe
ritur in hominibus viuis ⁊ hominibus pictis:
ſeu ſumitur a ſimilitudine ſecundum linealem
protractionē que ſimilitudo eſt inter veros ho=
mines ⁊ homines pictos: ergo repreſentat homi
nes veros ⁊ homines pictos: conſequētia eſt bo
na: nam conceptus ſumptus a cōuenientia que
eſt inter aliquas res repreſentat omnes res in ta
la conuenientia cōuenientes. In oppoſitum ar
guitur quia vox illa homo ſignificat equiuoce
veros homines ⁊ homines pictos: ergo non ſi=
gnificat illos vniuoce: conſequētia videtur eſſe
bona: antecedens ptʒ quia ſignificat homines
viuos abſolute et homines pictos cognotatiue
ergo hoc eſt mediantibus diuerſis conceptibus
totalibus non ſinonimis ⁊ per conſequēs equi=
uoce: cōſequentia nulli eſt dubia ⁊ antecedens
ſupponitur. Secundo ſic: ſi ſic hec eſſet vera ho
mo viuus eſt homo pictus: conſequens eſt fal=
ſum ergo ⁊ antecedēs: ꝙ cōſequēs ſit falſum no
tum eſt: conſequentia probatur q̄ᷣ extrema illiꝰ
ſupponerent pro eodem ergo cū illa ſit affirmati
ua eſſet vera: aſſumptū ptʒ quia ſupponerēt pro
hominibꝰ viuis ergo: hoc ptʒ ꝙ enim ſubiectū
ſupponat pro illis certum eſt: ſed ꝙ predicatum
pro illis ſupponeret ptʒ q̄ᷣ ſignificaret illos ḡ cū
propoſitio illa ſit de preſenti ⁊ homies viui ſint
ſequitur ꝙ ſupponeret pro illis: cōſequentia vi=
detur eſſe bona quia nō videt̄ ratio quare potiꝰ
ſupponeret ꝓ hominibus pictis q̄ʒ pro viuis cū
ſecundū illum modū dicēdi ſignificaret viuos
⁊ pictos eque p̄ncipaliter. Ad dubium dicitur
ꝙ ſic ſi conceptus repreſentans homines pictos
repreſentet etiam homines viuos vt bene ꝓba=
tum eſt in argumento ante oppoſitum. Sed ad
ſciendum an cōceptus hominum pictorum re=
preſentet viuos homines: aduertendum eſt ꝙ
de homine picto duplicem poſſumus habere cō
ceptum cognotatiuum: vnū ſignificātem de ma
teriali hominē pictū cognotādo talē figurā ſiue
linealē ꝓtractionē ⁊ hoc ſine reſpectu ad linealē

Prīa ꝓpō protractionē hominum viuorū. Et talis cōce=
ptus nō repreſentat homines viuos ⁊ eſt in pre=
dicamēto q̄litatis in quarta ſpecie: ꝙ autē non
ſignificet viuos ptʒ q̄ᷣ neqʒ de materiali ſignifi=
cat illos neqʒ de formali vt dictū eſt. Alium poſ
ſumus habere ſignificantē de materiali pictos
⁊ de formali talem linealem protractionē qua=
lis reperitur in hominibus viuis et hoc reſpe=
ctiue ad linealem ꝓtractionem hominum vi=
Sc̄da ꝓpō uorū. Et talis cōceptus eſt in predicamento ad
aliquid ⁊ ſig̃at hoies viuos: ſed nō ſig̃at illos ni
ſi de formali ſignificato: ⁊ ideo nō ſupponit pro
illis: ꝙ autē ſit in predicamēto ad aliq̇d: ptʒ q̄ᷣ ſi
gnificat reſpectiue: itē ſic accipiendo eſt ſinoni=
mus huic toto imago hois incōplexe capto qd̄ ē
Concluſio in predicamēto ad aliq̇d ſicut ly imago. Ex his
patet ꝙ illa vox hō vniuoce ſig̃at viuos hoies ⁊
hoies pictos vt ſufficienter ꝓbat ratio ante op=
poſitum: ptʒ inſuꝑ Joannē dorp partim verum
partim falſum dicere in predicamēto qualita=
tis parte que eſt de quarta ſpecie illius predica=
menti vbi agit de cōceptu hoim pictorū: verum
enim dicit dicēdo ꝙ ille cōceptus hoim pictorū
ſig̃at vniuoce viuos hoies ⁊ pictos: ſʒ falſum di
cit dicendo illū cōceptū ſic ſignificantē hoies vi
uos ⁊ pictos eē in predicamento qualitatis: nā
Ad rōnes dictū eſt ꝙ eſt in predicamento ad aliq̇d. Ad ra
tiones poſt oppoſitū cōceſſo antecedente negat̄
cōſequētia: nā ille terius vocalis homo ſig̃t ho=
mines viuos vniuoce ſcʒ mediante cōceptu ab=
ſoluto oim hoiʒ repreſentatiuo: ⁊ ſig̃t etiā hoies
viuos equiuoce cū ſignificet illos mediante cō
ceptu cognotatiuo: cōſilr̄ diceret̄ de hoc terio cor
pus ꝙ ſignificat oia corpora vniuoce mediante
cōceptu abſoluto de predicamēto ſubſtātie ⁊ cū
hoc ſig̃t oia corpora equiuoce: nā ſignificat illa
mediantibꝰ diuerſis cōceptibꝰ totalibus nō ſi=
nonimis quorū vnus ē predictꝰ cōceptus abſo
lutus ⁊ alter eſt cognotatiuus de predicamēto
q̄titatis: ⁊ ſic nō eſt incōueniens terim aliquē
Ad ſc̄dam eaſdē res equiuoce ⁊ vniuoce ſig̃are. Ad ſecū=
dam negat̄ cōſequētia: ad ꝓbationē negat̄ aſſū
ptum: ad ꝓbationē etiā negat̄ aſſumptū: ad ꝓ=
bationē cōcedit̄ ꝙ predicatū ſcʒ hō pictus etiam
incōplexe acceptū vt ſig̃at hoies pictos ſicut di=
ctū eſt ſignificat hoies viuos: ſed nō ꝓpterea ſe=
quit̄ ꝙ ꝓ illis ſupponat q̄ᷣ nō ſig̃t illos niſi ꝺ for
mali ſig̃ato: ſuppoſitio aūt eſt materialis ſigni
ficati: nā albū ſignificat albedinē ⁊ tm̄ nō ꝓpt̄ea
ſupponit mediante copula de preſenti etiā ſi al=
bedo ſit q̄ᷣ ſig̃at eam nō de materiali ſignificato
ſed formali: ⁊ pater ſignificat filiū ⁊ tm̄ non ſup=
ponit ꝓ eo niſi forſam ille ſit pater q̄ᷣ nō ſig̃at fi
liū niſi de formali: ⁊ ſic ly homo pictus ſeu cōce
ptus repreſentās hoies pictos reſpectiue vt di=
ctū eſt ſupponit ꝓ hoibus pictis q̄ᷣ ſignificat il=
los de materiali: non aūt pro viuis q̄ᷣ nō ſignifi
cat illos de materiali ſed ſolum de formali.

Denomiatiua dicunt̄ q̄cūqʒ ab aliquo ⁊c̄.
Notandū eſt p̄mo ꝙ hec diffinitio dat̄ de
de noiatiuis voce ⁊ ſignificatiōe ſimul. Triplex Diſtinctio
enim ē denoiatiuum ſeu concretū: ſcʒ ſignifica
tione tantum: voce tantū: voce ⁊ ſignificatione
ſimul: dicit̄ denoiatiuum voce q̄ᷣ cōuenit cum
ſuo abſtracto in principio vocis ⁊ differt in fine:
vt albū reſpectu illius teri albedo: dicitur de=
nominatiuū ſignificatione: q̄ᷣ de formali ſigni
ficato ſignificat id qd̄ abſtractum ſignificat de
materiali: vt albū ſignificat de formali albedinē
quā ly albedo ſignificat de materiali: per hoc fa
cile poſſunt haberi diffinitiōes denoiatiui voce
tantū: denoiatiui ſignificatione tantū: ⁊ deno=
minatiui voce ⁊ ſignificatione ſimul. Denoia= Primum membrū.
tiuum enim voce tantū ē cōcretum conueniens
cum ſuo abſtracto in p̄ncipio vocis ⁊ differens
in fine: ſed nō ſignificās de formali id qd̄ abſtra
ctum ſig̃at de materiali: vt ly hō reſpectu illius
teri humanitas: ⁊ tale denoiatiuū voce tm̄ nō ē
denoiatiuum licet ſit denoiatiuū voce tantū: ſi=
cut homo pictꝰ nō ē homo licet ſit homo pictꝰ:
in hac autē cōſequētia hoc eſt denoiatiuum vo
ce tantū ḡ hoc eſt denoiatiuū: cōmittitur falla=
cia a ſm̄ q̇d ad ſimpliciter. Sed cōtra ly homo Argumētum.
⁊ ly humanitas ſunt teri ſinonimi ḡ nō ſe habēt
ſicut cōcretum ⁊ abſtractum: antecedens ſuppo
nitur: cōſequentia ptʒ quia nō eſſet maior ratio
quare vnus illorum teriorum eſſet cōcretum et
alter abſtactrū q̄ʒ econtra. Reſpondet̄ conceſſo Solutio.
antecedēte negando cōſequētiam: q̄ᷣ ſinonimi=
tas ſumitur ex parte ſignificationis teriorū: eſſe
vero denoiatiuum voce ſumitur ex parte vocis
⁊ non ex parte ſignificationis: quare nō incōue
nit teriorum ſinonimorū alterū concretum eſſe:
alterū abſtractum: ad ꝓbationem cōſequentie
negat̄ aſſumptū: ratio aūt quare vnus dr̄ deno
minatiuum ſeu cōcretum alter vero abſtractuʒ
q̄ʒuis ſint teri ſinonimi: eſt q̄ᷣ licet ſint teri ſino=
nimi vnus tamē ſecundum vocem abſtrahitur
hoc eſt deriuatur ab altero ⁊ ille dicitur abſtra=
ctum alter vero cōcretum: vt deus ⁊ deitas licet
ſint teri ſinonimi: ſimiliter homo ⁊ humanitas:
quia tamē vox illa deitas abſtrahit̄ hoc eſt de=
riuatur ſecundū vocem ab illa voce deus: ideo
deitas dicit̄ abſtractum ⁊ deus cōcretum: ſimi=
liter dicat̄ de ly humanitas reſpectu illiꝰ termi=
ni homo: ⁊ hoc volunt grāmatici dicentes illos
terios humanitas ⁊ deitas eſſe deriuatiue ſpe=
ciei: illos vero deus et homo primitiue: eo ꝙ ly
humanitas ab illo termino homo et ly deitas Sc̄m mēbrum.
ab illo terio deus deriuatur. Denominatiuum

VNiVERSiDAD DE SALAMANCA GREDOS.USAL.ES

ſignificatione tantum eſt cõcretum id vel ea ſi-
gnificãs de formali qđ vel q̃ ſignificat ſuum ab
ſtractũ de materiali: ſ3 nõ cõueniens cum eo in
principio vocis vel nõ differens in fine: vt ly ſtu
dioſus reſpectu illius teri virtus: ſtudioſus eni
ſignificat de formali virtutẽ ⁊ illã ly virtꝰ ſignifi
cat de materiali ſ3 ille voces ſtudioſus ⁊ virtus
nõ cõueniunt in p̃ncipio vt notũ eſt. Ex his pt3
ꝙ illi teri ſtudioſus ⁊ virtus ſunt teri ſinonimi
hoc modo capiendo ly ſinonimi. S3 cõtra pre-

Argumentum.

dicta arguit̃ ſic ſtudioſus eſt denoiatiuum vo-
ce ⁊ ſignificatione ſimul ergo nõ denoiatiuum
ſignificatione tantũ: aſſumptũ pt3 q2 habet ab-
ſtractũ ſc3 ly ſtudium cũ quo cõuenit in princi-
pio vocis ⁊ differt in fine ⁊ ſiḡt de formali id qđ
ly ſtudium ſiḡat de materiali: igit̃. Reſpondet̃

Solutio.

concedẽdo antecedens ⁊ cõſequens ſc3 ꝙ ly ſtu-
dioſus nõ eſt tantũmodo denoiatiuũ ſiḡtione:
eſt tamẽ tantũmodo denoiatiuum ſiḡatione re
ſpectu illius abſtracti virtꝰ: ad que pfectius in-
telligenda. Notandũ eſt ꝙ ille terius ſtudioſus
capit̃ dupliciter: vno modo vt cognotat ſtudiũ
⁊ tunc habet pro abſtracto ly ſtudium ⁊ ſic ẽ de-
noiatiuũ voce et ſiḡatione ſimul: alio mõ vt co
gnotat virtutẽ ⁊ tunc habet pro abſtracto ly vir
tus ⁊ reſpectu illius eſt denoiatiuum ſiḡatione
tantũ: ſed hec cõſequẽtia nõ valet ly ſtudioſus ẽ
denoiatiuum ſiḡatione tantũ reſpectu illius ter
mini virtꝰ ḡ eſt denoiatiuum ſignificatione tã-
tum: q2 arguit̃ a parte in modo ad ſuum totum
cum dictione excluſiua q̃ virtualiter icludit ne
gationem: quare cõſequẽtia nõ valet ſicut neq3
illa ſortes habet tantũmodo vnũ equum pari-
ſius ḡ ſortes tãtũmodo h3 vnũ equum: caſu eni
poſito ꝙ ſortes per dei potentiã ſimul ſit pariſius
⁊ rome: pariſius habeat equum brunellũ rome
fauellum: antecedẽs eſt verũ: ⁊ cõſequẽs falſum
vt pt3 per eius exponentes. Sed cõtra ly virtuo

Replica.

ſus eſt denoiatiuum voce ⁊ ſignificatiõe ſimul
reſpectu illius abſtracti virtꝰ ḡ ⁊ ly ſtudioſus ca
ptum vt cognotat virtutẽ: ꝯña tenet q2 ly virtuo
ſus ⁊ ly ſtudioſus hoc modo captũ ſunt teri ſino
nimi ḡ ſi vnum ſit denoiatiuum voce ⁊ ſiḡtione
ſimul reſpectu alicuius teri ita ⁊ reliquum: te-
net cõſequẽtia q2 quicq̃d cõuenit vni ſinonimo
rum cõuenit alteri. Ad hoc dicit̃ conceſſo ante-

Solutio.

cedẽte negando cõſequẽtiam: ad ꝓbationẽ cõ-
ceditur aſſumptũ ⁊ negat̃ cõſequẽtia: ⁊ ad pro-
bationẽ dicitur ꝙ licet quicq̃d cõuenit vni ſino
nimoꝝ pſonaliter ſumpto cõueniat ⁊ alteri etiã
perſonaliter ſumpto: nõ tamẽ illud oportet ſi hu
iuſmodi ſinonima teneant̃ materialiter: vt non
ſequit̃ lapis ẽ maſculini generis ergo petra eſt
maſculini generis: neq3 ſequit̃ Cicero eſt tertie
declinationis ḡ Marcus eſt tertie declinatio-
nis. Ex his pt3 error dicentiũ ly grãmatica ad-

Correlarium.

iectiue tentũ eſſe denoiatiuum voce ⁊ ſiḡatio-
ne eo ꝙ ſuum ſinonimum ſc3 ly grãmaticus eſt
denoiatiuum voce ⁊ ſignificatione ſimul: nam
ſi hoc verũ eſſet nullus terius eſſet reſpectu cu-
iuſcunq3 alterius teri denoiatiuum ſiḡatione
tantũ. Omẽ enim denoiatiuum ſignificatione
habet vel habere poteſt ſibi ſinonimũ quod vo
ce ⁊ ſignificatione ſimul erit denoiatiuum. Ex

Correlarium.

predictis ſequit̃ eundem terim reſpectu diuer-
ſorum eſſe denoiatiuum voce tantũ: ſignificatio
ne tantũ: voce ⁊ ſignifitione ſimul: patet de illo
terio ſtudioſus caſu poſito ꝙ cum ſignificatio-
nibus quas nunc habet q̃ nuper poſite ſunt im
ponat̃ ad ſignificandũ idem ⁊ eodẽmodo quod
⁊ quomodo ſignificat ly ſtudiũ: hoc enim dato
eſt denoiatiuum voce tantũ reſpectu illius teri
ſtudium: ⁊ capiendo vt cognotat virtutẽ eſt de
noiatiuum ſignificatione tantũ reſpectu illius
teri virtus: ⁊ accipiendo ipſum vt cognotat ſtu
dium ẽ denoiatiuũ voce ⁊ ſignificatione ſimul
reſpectu illius teri ſtudium: ſecũdo ſequit̃ ꝙ
licet aliqui teri mentales ſint denoiatiui ſigni-
ficatione: nullus tamẽ terius mentalis eſt deno
minatiuus voce ⁊ ſignificatione ſimul: q2 nullꝰ
terius mentalis eſt denoiatiuus voce cũ non ſit
vox. Tertio ſequit̃ ꝙ aliquid reſpectu alicuius

Tertium.

denoiatiuum ſignificatione tantũ eſt differens
ab eo in principio ſ3 cõueniens in fine: aliud au
tem neq3 differt in p̃ncipio neq3 etiã in fine: pri-
ma pars patet de ly ſtudioſus reſpectu illius ab
ſtracti virtus: ſecunda ꝓbatur de illo concreto
grãmatica reſpectu illius abſtracti grãmatica.
Denoĩatiuum voce ⁊ ſignificatione ſimul ẽ cõ-

Terminus.

cretum cõueniens cũ ſuo abſtracto in p̃ncipio
vocis et differens in fine ⁊ ſignificãs de formali
id quod abſtractũ ſignificat de materiali vt al-
bũ reſpectu illius teri albedo. ❡ Circa meriã de

Secundum circa denominatiua.

denoiatiuis quoniã denoiatiuum eſt idem qđ
concretũ. Dubitaur primo vtrũ album ſit cõcre
tum ⁊ albedo abſtractum. Secundo vtrũ albũ
adiectiue ſumptũ ſignificet rẽ albã ⁊ albedine3
ſicut album ſubſtãtiue ſumptũ. Tertio vtrum
albus alba ⁊ album ſunt teri ſinonimi ſicut di-
ctum eſt de illis teris grammaticus grãmatica
grãmaticum. Quarto quare terinus dicit̃ co-
gnotatiuus. Quito vtrũ obliqui caſus rectorũ
abſolutorũ: vt hois homini: ſint teri cognotati-
ui: de obliquis enim teriorũ cognotatiuorũ nõ
eſt dubium. Sexto vtrũ defficiente cognotatio-
ne alicuius denoiatiui termini ſeu cognotati-
ui poſitiui defficiat eiꝰ ſignificatio ſicut ⁊ deffi-
cit eius ſuppoſitio. ❡ Primum dubiũ vtrum

Primum dubium.

album ſit concretum ⁊ albedo abſtractum: ar-
guitur ꝙ ſic ex cõmuni modo dicendi: dicimus

enim communiter album ⁊ nigrum eſſe concre
ta albedo autẽ ⁊ nigredo abſtracta. In oppoſi-
tum arguit̃ q2 ly albedo concernit tam diſpoſi-
tum ſc3 ſubiectum q̃3 diſpoſitionẽ ſc3 accidens ḡ
eſt cõcretum: aſſumptum pt3 q2 ly albedo ſigni
ficat de materiali albedinem ⁊ de formali ſigni-
ficat ſubiectum illius albedinis: et ꝯña probat̃
quia cõcretum dicit̃ a cõcernendo eo ꝙ cõcernit
tam diſpoſitũ q̃3 diſpoſitionem. Ad dubiũ dicit̃

Reſponſio propria.

ꝙ ſic ſi ly albedo capiat̃ abſolute vt ſc3 ſiḡat pre
ciſe albedinẽ ⁊ nõ ſubiectum eiꝰ: ꝙ enim album
ſit cõcretũ pt3 q2 ꝯcernit diſpoſitũ ⁊ diſpoſitionẽ
vtrũq3 ſiḡando. S3 ꝙ albedo ſit abſtractũ p3 q2
cõceptus correſpõdens illi terio albedo abſolute
capto abſtrahit̃ a cõceptu repreſentante ſubie-
ctũ albedinis ⁊ albedinẽ ḡ talis cõceptus debet
dici abſtractũ: ꝯña tenet q2 abſtractũ dicitur ab
abſtrahendo: antecedẽs illius ꝯñe pt3 q2 prius
cognoſcimus albedinẽ ⁊ ſubiectũ eius confuſe
q̃3 albedinẽ tm̃: nã vt habet̃ in prohemio phiſi-
corũ: ſunt nobis primũ certa ⁊ nota cõfuſa ma-
gis: ḡ ꝯceptus repreſentans albedinẽ abſtrahit̃
a cõceptu repreſentãte ſubiectũ albedinis ⁊ al-
bedinẽ. Et notãter dr̃ ad dubium ꝙ ſic ſi ly albe-
do capiat̃ abſolute vt ſc3 preciſe ſiḡat albedine3
⁊ non ſubiectũ eius: nã ſi ly albedo caperet̃ co-

Secunda propoſitio.

gnotatiue videlicet ſiḡando de materiali albe-
dinẽ ⁊ de formali ſubiectum eiꝰ ly albedo nõ eẽt
abſtractũ ſed cõcretum: nam cõcerneret diſpoſi
tum ⁊ diſpoſitionẽ. Ex dictis poſſunt haberi dif
finitiones cõcreti ⁊ abſtracti q̃ tales ſunt. Con-

Quid concretum.

cretũ eſt terius ſiḡans de materiali diſpoſitũ et
diſpoſitionẽ de formali vel cõtra: exemplũ p̃mi
vt album: exemplum ſcđi vt igneus reſpectu il-
lius abſtracti ignis: nã ly igneus ſiḡat de mate
riali calorẽ ⁊ de formali ſiḡat ignem. Et non ca
pitur hic diſpoſitio ꝓ accidẽte tm̃ ſ3 ꝓ accidẽte
aut re aliqualiter ſiḡata de formali ſiḡato p ali
quẽ terim: ⁊ ſic ly aiatu3 ſiḡat de formali diſpoſi
tionẽ ſc3 aiam q̃ hoc modo capiendo eſt diſpoſi
tio. Abſtractũ eſt terius abſolutus ſignificãs tã

Quid abſtractum.

tũmodo diſpoſitum aut tantũmodo diſpoſitio-
nem qđ vel que pſuum cõcretũ de formali ſigni
ficato ſiḡtur: exemplum primi vt albedo captũ
abſolute: exemplum ſcđi vt ly ignis etiã captu3
abſolute. Et ſi arguat̃ ly homo ⁊ ly humanitas

Cõtra diffinitiones. Primo:

ſilr quantũ ⁊ q̃3titas pater ⁊ paternitas ſe habẽt
ſicut cõcretum ⁊ abſtractũ: ⁊ tamẽ predicte diffi
nitiones nõ cõueniunt eis ḡ nihil valẽt: minor
eſt nota ſcđm viam noialium ⁊ maior ꝓbatur:
q2 illi teri hõ q̃3tum pater dicunt̃ denoiatiua re
ſpectu illoꝝ teriorũ humanitas q̃3titas paterni-
tas ḡ ſunt illorũ cõcreta. Scđo ſic ſcđm predictã

Secundo.

cõcreti diffinitionẽ ly albedo captũ cognotati-
ue eſſet cõcretum ⁊ tñ nõ eſt cõcretum ḡ diffini-
tio nihil valet: maior ꝓbat̃ q2 ſignificat de mate
riali diſpoſitionẽ et de formali diſpoſitum: mi-
nor probat̃ q2 non videtur qđ eſſet eiꝰ abſtractũ.
Tertio ſic ſecundũ illas diffinitiones cõcretum

Tertio.

⁊ abſtractum nunq̃3 eſſent in eodẽ predicamen
to qđ eſt cõtra cõmune dictũ logicorũ: cõſequẽ-
tia pt3 quia cõcretum ſemp eſſet terius cognota
tiuus ⁊ abſtractum terius abſolutus: modo ter
minus abſolutus ⁊ terius cognotatiuus nõ poſ
ſunt eſſe in eodẽ predicamento. Ad primũ dicit̃

Ad p̃mũ.

negando maiorẽ: ad ꝓbationem negat̃ aſſum-
ptum bene tñ dicunt̃ illorũ denoiatiua voce tã
tũ: ſ3 vt predictũ eſt nõ ꝓpterea ſequit̃ ꝙ dicant̃
coꝝ denoiatiua: ⁊ hoc vult Gullermus okam q̃
dragesimo p̃mo capitulo tractatus de ſacramẽ
to altaris dicens ꝙ q̃3tum nõ ẽ plus cõcretum q̃3
quãtitas quo ad ſignificationem. Ad ſcđm con

Ad ſcđm.

cedit̃ maior ⁊ negat̃ minor: ad ꝓbationem di-
citur ꝙ ſi a imponeret̃ ad ſiḡandum abſolute p̃
ciſe id qđ ly albedo illo mõ captum ſignificat de
formali ſignificato ſc3 ſubiectum albedinis: tũc
ly a eſſet abſtractũ illius teri albedo ſic accepti:
patet q2 diffinitio predicta abſtracti ei cõueni-
ret. Unde ponit̃ talis regula habito cõcreto ſi
quis voluerit habere illius abſtratũ detur ter-
minus preciſe ſignificãs ⁊ abſolute id qđ tale cõ
cretum ſiḡat de formali ſiḡato ⁊ habebit abſtra
ctum illius cõcreti. Ad tertium concedit̃ cõſe-

Ad tertiũ.

quẽtia: ad cõmune dictum logicorũ dicit̃ ꝙ de-
bet ſic intelligi: cõcretum et vox ſilis ſuo abſtra
cto ſunt in eodẽ predicamẽto: ⁊ hoc nõ de oibus
verũ eſt ſ3 bene de aliquibꝰ: nã ly album ⁊ ly al
bedo captum cognotatiue ſunt in predicamẽto
qualitatis ⁊ ly albedo illo mõ ſumptum licet nõ
ſit abſtractum illius teri album: eſt tamẽ vox ſi
milis illiꝰ abſtracto ſc3 illi terio albedo ſumpto
abſolute. Ex predictis pt3 ꝙ in p̃dicamẽto ſub-

Correlarium.

ſtantie nullum ẽ cõcretum cũ oẽ tale ſit cognota
tiuum: pt3 ſcđo ꝙ in predicamẽtis accidẽtalibꝰ
nullum eſt abſtractum q2 quodlibet tale eſt ter

Secundũ.

minus abſolutus. Patet tertio falſum eẽ quod

Tertium.

dicit Joannes dorp in p̃mo duobio circa deno-
minatiuoꝝ diffiniotinẽ: dicit eni p̃mo ꝙ abſtra
ctum eſt terminus ſignificãs diſpoſitione3 tãq3

Opinio.

materiale ſignificatum vt albedo ſignificat al-
bedinem ⁊ nõ ſignificat ſubſtãtiam albam que
eſt diſpoſitum: deinde dicit ꝙ abſtractu3 vt cõ-
muniter dicit̃ ſignificat aliquãdo diſpoſitionẽ
tanq̃3 materiale ſignificatũ cognotando ſubie-
ctum vel habitudinem ad ſubiectum: ideo dat
aliam diffinitionẽ dicens ꝙ abſtractum eſt ter-
minus ſignificãs diſpoſitionẽ p̃ciſe tanq̃3 ſigni-
ficatũ materiale ⁊ nõ diſpoſitũ: vl' terius ſiḡans
diſpoſitionẽ tanq̃3 ſuũ ſiḡatũ materiale cogno-
tãdo diſpoſitũ: poſſet dari exẽplũ p̃mi: vt ly albe

do captũ abſolute: exẽplum ſcđi vt ly albedo ca
Reproba-tio pruna. ptũ cognotatiue. Sꝫ hec diffinio neqꝫ vͣa ẽ neqꝫ
ſi eſſet vera eſſet ſufficiens: ꝙ nõ ſit vera ptꝫ: qꝛ ſe
Secunda. cundũ illã ly albedo captũ cognotatiue eſſet ab
ſtractũ qđ ptꝫ ex predictis eſſe falſum. Jtẽ ſcđm
ipſum Joannẽ dorp eſt cõcretũ qꝛ ſiḡat diſpoſi=
tum ⁊ diſpoſitionẽ: ⁊ ſcđꝫ eũ cõcretũ đꝛ qđ cõcer
nit diſpoſitũ ⁊ diſpoſitionẽ vtrũqꝫ ſiḡndo: ergo
Tertia. nõ habet cõcedere ipſum eẽ abſtractum. Jtẽ in
dubio imediate ſequẽti ponit abſtratũ deriua=
ri a cõcreto ⁊ nõ ecõtra: cuiꝰ cauſam aſſignat qꝛ
res prius cõcipit̃ ſcđm cõceptum ꝯcretũ ꝙ̃ ſcđm
cõceptum abſtractũ: nã intellectꝰ prius cogno=
ſcit cõfuſe ⁊ indiſtincte diſpoſitũ ⁊ diſpoſitioneꝫ
⁊ poſterius abſolute cognoſcit ⁊ diſtincte: modo
poſteriora deriuant̃ a priorib: ⁊ ꝑ hoc vt cuilꝫ
bene cõſideranti notũ eſt vult habere ꝙ cõceptꝰ
cõcreti cõfuſe repreſentat diſpoſitum ⁊ diſpoſi=
tionẽ: abſtratuꝫ vero abſolute ⁊ diſtincte tantũ
modo diſpoſitum iportat aut tantũmodo diſpo
ſitionẽ: nã ſi abſtractum importaret diſpoſitũ ⁊
diſpoſitiõeꝫ ſicut ꝯcretũ: ꝯceptꝰ abſtracti nõ deri
uaret̃ a cõceptu cõcreti: ḡ non habet cõcedere ly
albedo cognotatiue captum eẽ abſtractum vel i
illis dubijs eſt ſibiipſi cõtrariꝰ. Qđ autẽ diffini
tio predicta ſi eſſet vera nõ eſſet ſufficiens ptꝫ: qꝛ
ille terius ignis đꝛ abſtratum illiꝰ teri igneus ⁊
tamẽ diffinitio illa nõ ei cõuenit: nõ enim ſiḡat
de materiali diſpoſitionẽ ſꝫ potius diſpoſitum.
Rationum in ꝑncipio dubij poſitarum ſolutio
Scđm du-bium. patet ex dictis. ❡ Scđm dubiũ: vtrũ album ad=
iectiue ſumptuꝫ ſignificet rẽ albã ⁊ albedinẽ ſi=
Primo. cut albũ ſubſtãtiue ſumptũ. Arguit̃ ꝙ ſic quia
hec ꝓpoſitio eſt vera hõ eſt albꝰ capiendo ly al=
bus pure adiectiue: ḡ ſubiectum ⁊ predicatum
ſupponunt ꝓ eodẽ: ⁊ ꝑ cõſequẽs ſiḡant idem de
materiali: ſꝫ ſubiectũ ſiḡat de materiali rẽ albã
Euaſio. ſcꝫ hoiem ḡ predicatũ. Et ſi dicat̃ ꝙ hec vox ho=
mo eſt albꝰ capiendo ly albꝰ pure adiectiue nõ
eſt ꝓpõ vera nec eſt ꝓpoſitio niſi capiat̃ loco illi
us homo eſt hõ albus: quia nõ habet predicatũ
eo ꝙ adiectiuum adiectiue tentũ non põt per ſe
Replica. ſubijci vel predicari. Cõtra ſaltẽ in hac propoſi=
tione ſortes eſt hõ albus predicatũ ſupponit pro
ſubſtãtia alba ḡ ſiḡat ſubſtãtiam albã ⁊ ly albꝰ
eſt cathegoreuma in recto ḡ illã ſubſtantiam al
Cõfirma-tio. bam ſiḡat. Et cõfirmat̃ quia niſi ſic ly albus pu
re adiectiue ſumptum ⁊ ly albedo eſſent termi=
ni ſinonimi: cõſequẽs eſt falſum qꝛ tũc hec eſſet
concedenda ſortes eſt hõ albedo: ſicut ⁊ illa ſor=
tes eſt hõ albus: qđ nemo cõcederet ḡ ⁊ illud ex
quo ſequit̃ cõſequẽtia ptꝫ qꝛ ſignificarẽt idem ⁊
eodẽ modo ſcꝫ albedinẽ ꝑ modũ adiacentis er=
go eſſent teri ſinonimi. Nec valet dicere ꝙ non
eſſent teri ſinonimi eo ꝙ vnus eſt abſtratũ alter

vero cõcretũ: qꝛ hoc nõ impedit terios eſſe ſino=
nimos vt ptꝫ de iſtis teris hõ ⁊ humanitas ꝙ̃tũ
⁊ ꝙ̃titas ſcđm viaꝫ noialiũ. Secũdo ſic arguit̃
ly albus pure adiectiue ſumptũ ẽ terius cogno=
tatiuus ḡ habet duplex ſiḡtũ ſcꝫ materiale ⁊ for
male: cõſequẽtia tenet ꝑ diffinitionẽ teri cogno
tatiui: antecedẽs ꝓbat̃ qꝛ in hac ꝓpoſitione ſor
tes eſt monachus albus dicimus cõiter duos eẽ
terios cognotatiuos ſcꝫ ly monachus ⁊ ly albꝰ.
Et cõfirmat̃ quia ly albus pure adiectiue ſum=
ptũ habet formale ſignificatũ ḡ ⁊ materiale ſecũ
dum qđ ſignificat rẽ albã: tenet ꝯſequẽtia qꝛ for
male ſignificatũ đꝛ reſpectiue ad materiale ergo
ois teris habẽs ſiḡatũ formale habet ⁊ materia=
le. Jn oppoſitũ arguit̃ auctoritate Ariſtotelis
dicẽtis in capitulo de predicamento ſubſtãtie ꝙ
albũ ſolã q̄litatẽ ſiḡt: ⁊ hoc nõ eſt verũ de ly albũ
ſubſtãtiue capto: qꝛ ipſum cũ hoc ſiḡat ſubſtan
tiam albã ḡ intelligit̃ de ly albũ adiectiue acce=
pto: ⁊ ꝑ ꝯñs albũ adiectiue acceptũ ſolã q̄litatẽ
ſcꝫ albedinẽ ſiḡt. Scđo arguit̃ ſi ſic ly albũ pure
adiectiue acceptũ ⁊ ly albũ ſubſtantiue acceptũ
eſſent teri ſinonimi: ſꝫ cõſequẽs eſt falſum: ḡ ⁊ id
ex quo ipſum ſequit̃: conſequẽtia ptꝫ qꝛ ſignifi=
carent idẽ adequate ⁊ eodẽmodo ſcꝫ rẽ albã nõ
per modũ adiacẽtis ⁊ albedinẽ ꝑ modũ adiacẽ
tis: falſitas conſequẽtis ptꝫ qꝛ ſi eſſent teri ſino=
nimi nõ potiꝰ deberet vnꝰ illorũ reddere ſuppo
ſitum verbo ꝙ̃ alter: qđ eſt falſum nã dicunt grã
matici ꝙ adiectiuũ ſubſtãtiuatum reddit ſup=
poſitũ vͦbo nõ aũt adiectiue tentum. Tertio ar
guit̃ ſi ſic nullũ eſſet adiectiuuꝫ pure adiectiue
acceptũ: cuius oppoſitũ cõiter đꝛ: ꝯña ptꝫ qꝛ oẽ
adiectiuũ ſiḡaret aliq̄d nõ ꝑ modũ adiacentis
⁊ aliq̄d ꝑ modũ adiacẽtis ḡ nullũ eſſet adiecti=
uum pure adiectiue tentũ: ſꝫ oẽ tale eſſet ꝑtim
ſubſtãtiuũ ratione ſiḡati materialis ⁊ parti ad=
iectiuum ratione ſiḡati formalis. Et confirmat̃
qꝛ ſi ſic hic eſſet nugatio ſortes eſt res alba: qđ ẽ
falſuꝫ: ꝯña ꝓbat̃ qꝛ ex quo ly albus iportaret rẽ
albã ſenſus eſſet ſortes ẽ res res alba q̄ q̄dẽ ſen=
ſus ẽ nugatorius cũ in eo ſit eiuſdẽ inutilis rep
petitio. Eodẽmõ argueret̃ de oi orõne i qua po
nit̃ adiectiuũ cũ expreſſo ſubſtãtiuo a pte eiuſ=
dem extremi. Aduertẽdum eſt ꝙ de hac mate=
ria duo ſunt modi dicẽdi. Primus q̄ cõis ẽ po=
nit ꝙ licet albũ ſubſtãtiuatũ ſignificet ſubſtan=
tiam albã ⁊ albedinẽ ⁊ habeat materiale ⁊ for=
male ſiḡatũ: nõ tamẽ ly albũ pure adiectiue ſũ=
ptum ſꝫ ſolã albedinẽ ſiḡcet qꝛ non hꝫ niſi forma
le ſiḡatum. Unde dicit tenens hunc modum ꝙ
oĩs dictio ſiḡans aliq̄d ꝑ modum adiacentis
eſt adiectiuũ: nã dicit̃ adiectiuum ab adiacen=
do qꝛ videlicet ſiḡt ꝑ modũ adiacẽtis: ſubſtan=
tiuũ vero eſt qđ ſiḡt aliq̄d nõ ꝑ modũ adiacẽtis

Diſtinctio prima. Duplex aũt põit̃ adiectiuũ ſcꝫ adiectiuũ pure
adiectiue tẽtũ ⁊ adiectiuũ nõ pure adiectiue tẽ
tũ ſꝫ ꝑtim ſubſtãtiue ⁊ ꝑtiꝫ adiectiue q̄d ſolet di
Primum membrum ci adiectiuũ ſubſtãtiuatũ. Adiectiuũ purũ ſeu
pure adiectiue tẽtuꝫ eſt qđ ſiḡt aliq̄d per modũ
adiacẽtis ⁊ nihil aliud ſiḡt niſi per modum ad
iacẽtis: vt ly albꝰ in hac ꝓpõne homo albꝰ cur
rit ſiḡt albedinẽ per modũ adiacẽtis ⁊ nihil ali
ud ſiḡt: ⁊ tale adiectiuũ đr̃ purum q̄a nullo mõ
Secundũ. eſt ſubſtãtiuũ. Adiectiuũ nõ puruꝫ ſeu adiecti
uum ſubſtãtiuatũ eſt qđ ſiḡt aliq̄d per modum
adiacentis ⁊ cum hoc aliq̄d nõ per modũ adia
centis: vt in hac ꝓpõne album currit ly album
ſiḡt rem albã nõ per modũ adiacẽtis ⁊ albedinẽ
per modum adiacẽtis: đr̃ nõ purũ adiectiuum
qꝛ cum hoc ꝙ eſt adiectiuũ eſt etiã ſubſtãtiuuꝫ.
Correlariũ. Ex q̄bꝰ ſeq̄tur ꝙ adiectiuũ eſt ſubſtãtiuum etiã
vniuoce ipm capiendo: patꝫ de ly album nõ pu
re adiectiue tento. Scđo ſeq̄tur ꝙ iſti teri q̄dra
tum triãgulare circulare q̄ntum pater filiꝰ ma
gnum paruꝫ ⁊ ꝯplures ſĩles nõ ſunt adiectiua:
qꝛ nõ ſignificãt per moduꝫ adiacentis: ſed ſunt
teri cognotatiui. Teri ſiḡntes per moduꝫ nõ ad
iacentis vt pauper cecꝰ ab aliq̄bꝰ dicũtur adie
ctiua ad alijs vͦo nõ. Si volueris dicẽ ꝙ adeſſe
adiectiuum req̄rit̃ id qđ dictũ: eſt dic ꝙ nõ ſunt
adiectiua q̄a nõ ſiḡnt per modũ adiacẽtis. Si
autẽ volueris dicere ꝙ adeſſe adiectiuũ ſufficit
ſiḡre per moduꝫ adiacẽtis aut nõ adiacẽtis: di
cas ꝙ hmõi teri ſunt adiectiua: difficultas eſt đ
Diſtinctio ſecunda. Primum membrum nomie. Duplex etiã ſ̃m hãc opiniõeꝫ eſt ſubſtã
tiuum ſcꝫ puruꝫ ⁊ ſubſtãtiuũ adiectiuale. Sub
ſtãtiuum purũ eſt qđ ſiḡt aliq̄d per modum ꝑ ſe
ſtãtis ⁊ nõ ſignificat aliq̄d per modum adiacẽ
tis: vt ly homo captũ abſolute: ⁊ tale ideo đr̃ pu
rum ſubſtãtiuũ q̄a eſt ſubſtãtiuũ ⁊ nõ adiecti=
uum: vñ ſiḡre per modũ per ſe ſtãtis nõ eſt ſigni
ficare rẽ per ſe ſtãtem q̄a ly albedo ſignificat al=
bedinem per modũ per ſe ſtãtis ⁊ tñ illa albedo
nõ per ſe ſtat: ſed eſt ſignificare aliq̄d nõ per mo
Secundũ. dum adiacentis. Subſtãtiuum adiectiuale eſt
qđ ſiḡt aliq̄d per modũ adiacentis ⁊ aliq̄d non
per moduꝫ adiacẽtis: vt albuꝫ ſubſtãtiuatum:
⁊ đr̃ ſubſtãtiuum adiectiuale q̄a cum hoc ꝙ eſt
ſubſtãtiuum eſt etiã adiectiuũ. Et nota ꝙ in ꝑ
dictis capit̃ ly aliq̄d vt abſoluit̃ a numero ⁊ cõ
prehendit ly aliq̄. Sꝫ cõtra predicta arg̃r: dicũt
grãmatici illos terios q̄̃tum magnũ paruꝫ q̄
dratum ⁊ ſĩles eſſe adiectiua ḡ male dicebat̃ ꝙ
nõ ſunt adiectiua. Rñdet̃ ꝙ grãmatici intelli
gunt illud de teris vocalibꝰ abuſiue capientes
Auctoꝛ hu-ius opinio-nis. adiectiuũ ꝓ mobili: quõ autẽ đñt adiectiuuꝫ
⁊ mobile dictum eſt priꝰ. Hanc opiniõem tenet
georgiꝰ bruxellenſis in ſuppoſitiõibꝰ dubio ter
tio ⁊ in ꝓhemio logice q̄ſtione q̄rta: ⁊ in primo

peryermenias capitulo de noie dubio ſcđo: di=
cit eñ in ſuppoſitiõibꝰ dubio predicto ꝙ adie=
ctiuũ pure adiectiue tẽtuꝫ nõ ſuppõit q̄a nõ ſiḡt
aliq̄d ſubſtractiue: in ꝓhemio logice q̄ſtiõe q̄r
ta dicit ꝙ adiectiuũ adiectiue tẽtuꝫ eſt vl̃e ſꝫ nõ
eſt terius cõis q̄a nõ habet modum ſignificãdi
ſubſtractiue: ⁊ per modum ſignificandi ſubſtra
ctiue intellligit modum ſiḡndi mãlẽ: in primo
autẽ peryermenias loco preallegato ponit ꝙ ly
album pure adiectiue tẽtum ſubordinatur ꝯce
ptui ſolum ſiḡnti albedinem per modum adia
centis: hunc etiã dicendi moduꝫ inſeq̄tur Joã
nes dorp primo tractatu ſummulaꝝ capitulo đ
noie dubio q̄rto: ⁊ in tractatu de appellatiõibꝰ
Ad oẽs cõtrarias. dubio ſcđo prime partis. Scđm hãc viã rñdet̃
ad rões añ oppoſitum: ad primã đr̃ ſicut in ar
gumẽto dictum eſt: ⁊ ad id qđ poſtea arg̃r ꝯce
dit̃ añs ⁊ ꝯñs ſcꝫ ꝙ ly homo albꝰ ſiḡt ſubſtãtiã
albã: ſed nõ ſeq̄tur ex hoc ꝙ ly albꝰ ſignificet ſub
Ad confir-mationeꝫ. ſtãtiã albã: q̄a ly albꝰ nõ eſt predicatum ſed hoc
totum hõ albꝰ. Ad ꝯfirmatiõem negat̃ ꝯña: ad
ꝓbatiõem negat̃ aſſumptũ. Pro q̄ notãdum ẽ
ꝙ vel ly albedo capit̃ abſolute vel cognotatiue:
ſi abſolute aliter ſignificat ꝙ̃ ly album pure ad
iectiue ſumptum: nã albũ adiectiue ſumptum
ſiḡt albedinẽ per modũ adiacẽtis albedo vero
nõ ſed ſignificat albedinẽ per modum per ſe ſtã
tis ⁊ abſolute: ſi cognotatiue aliud ſiḡt quã ly
album q̄a ſignificat albedinẽ ⁊ ſubiectũ illiꝰ: ly
album vero repñtat preciſe albidinẽ per moduꝫ
Ad ſcđam adiacẽtis. Ad ſ̃m đr̃ ꝙ adiectiuũ pure adiecti
ue ſumptum nõ eſt terius cognotatiuꝰ niſi capi
endo large teriꝫ cognotatiuũ pro terio hñte ma
teriale ⁊ formale ſignificatuꝫ: vel ſiḡnte illud eo
dem mõ qđ ⁊ quõ ſiḡt de formali terius hñs ma
Ad confir-mationeꝫ. teriale ⁊ formale ſignificatum. Ad ꝯfirmatiõem
đr̃ etiã ꝙ adiectiuũ pure adiectiue tẽtum nõ hꝫ
formale ſignificatuꝫ niſi capiẽdo formale ſigni
ficatum improprie ꝓ illo qđ terius ſiḡt eodem
mõ quõ ſiḡt terius hñs materiale ⁊ formale: vel
Scđa opĩo niſi q̄a ſignificat illud eodem mõ qđ ⁊ quõ ſiḡt
terius hñs materiale ⁊ formale. Aliꝰ eſt modus
dicẽdi q̄rundã recentioꝝ ꝙ ſicut ly albũ ſubſtã
tiue ſumptum ſignificat ſubſtãtiã albã ⁊ albedi
nem: ita ly album pure adiectiue ſumptũ: qđ ꝓ
batur rõibꝰ añ oppĩn factis. Et ſ̃m hũc modũ
dicendũ eſt ꝙ oẽ adiectiuum tã ſubſtãtiue tẽ
tum ꝙ̃ adiectiue ſignificat aliq̄d per moduꝫ ad
iacentis ⁊ aliq̄d nõ per modum adiacentis. Et
ſi q̄ras q̄re ergo đr̃ adiectiuum teneri ſubſtãti=
ue ⁊ q̄re đr̃ teneri adiectiue. Rñdendum eſt ꝙ
đr̃ teneri ſubſtãtiue qñ ipm põt reddere ſuppm̃
verbo: đr̃ autẽ teneri adiectiue qñ nõ põt redde
Ad oẽs cõtrarias. re ſuppm̃ verbo: ſed de his plura dicent̃ in ſequẽ
tibꝰ argm̃toꝝ ſolutionibꝰ. Ad rões poſt oppĩn

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA
GREDOS.USAL.ES

ad primã dr̃ ꝙ Ariſtoteles per illã ꝓpõnem in
predicamẽtis tñ mõ vult hr̃e ꝙ album ſolã q̃li
tatem ſignificat de formali ſignificato: ex hoc ãt
nõ põt inferri ꝙ nõ ſignificet aliud de materia
Ad ſcdam li. Ad ſcdam ꝯcedit̃ ꝯña negãdo falſitatẽ ꝯñtis
ad ꝓbatiõem negat̃ ꝯña: q̃a rectus vt hõ ⁊ obli
quus vt hois ſunt teri ſinonimi: ⁊ tñ rectus red
dit ſuppm̃ v̾bo nõ autẽ obliquꝰ: ⁊ cauſa eſt q̃a
lꝫ habeãt eundem modum ſignificãdi eſſentia
lem ꝓpt̃ quẽ dñr ſinonimi ſimplr̃: nõ tñ hñt eun
dem modũ ſig̃ndi accidẽtalẽ grãmaticalẽ eo ꝙ
vnꝰ ſig̃t in recto alter v̾o in obliq̃: ſic dicendũ eſt
de ly albũ ſubſtãtiuo ⁊ de ly albũ adiectiue ſum
pto: ꝙ lꝫ hẽant eundẽ modũ ſig̃ndi eẽñalẽ ⁊ ſint
teri ſinonimi: non tñ ſunt teri ſinonimi q̃ ad mo
dũ ſig̃ndi accidentalẽ q̃r nõ hñt eundẽ modum
ſig̃ndi grãmaticalẽ: eo ꝙ vnuꝫ ſig̃t ſubſtãtiue ⁊
aliud adiectiue: q̃re vnuꝫ reddit ſuppm̃ verbo
alterum vero nõ: neq̃ oportꝫ q̃cq̃d de vno ſinoni
moꝝ materialiter ſumpto dr̃ dici de altero vt p̃
us viſum eſt. Et põt per aliq̃d ſatis ſil'e huic ma
terie declarari: q̃a verbum prime ꝑſone vt lego
⁊ ſcde vt legis ⁊ tertie vt legit ſunt ſinonima ⁊ tñ
ly lego ⁊ ly legis nõ pñt eſſe appoſita nois q̃d eſt
tertie ꝑſone: eo ꝙ nõ hñt eundẽ modum ſignifi
Ad tertiã. cãdi accidẽtalem grãmaticalẽ ſcꝫ perſonã: q̃d tñ
ly legit põt. Ad tertiã negat̃ ꝯña ad ꝓbatiõem
ꝯceſſo añte negat̃ ꝯña: q̃r vt dictum eſt ſ̃m hãc
opiniõem nõ dr̃ adiectiuũ pure adiectiue tene
ri eo ꝙ nihil ſig̃t niſi per modum adiacẽtis: ſed
q̃r ipſum hꝫ modum ſignificãdi accidentalem
grãmaticalẽ adiectiualẽ ꝛ rõne cuiꝰ ei repugnat
Ad q̃rtã. reddere ſuppm̃ verbo. Ad ꝯfirmatiõem negat̃
ꝯña ad ꝓbatiõem dico ꝙ ille nõ eſt ſenſus illius
ſed iſte, ſortes eſt res hñs albedinem capiendo
ſubſtãtiue ly hñs: ⁊ lꝫ in iſta ſortes eſt ſubſtãtia
alba ſit eiuſdem ſcꝫ ſubſtãtie repetitio: nõ tñ eſt
inutilis: q̃a eſt repetitio cõfuſa: eo ꝙ ly alba im
portat cõfuſe ſubſtãtiã albã ⁊ albedinẽ. Vterq̃
hoꝝ modoꝝ dicẽdi ꝓbabilis eſt: q̃ voluerit pri
Tertium dubium. mum tenere teneat: q̃ vero ſ̃m teneat ⁊ rõnes in
oppm̃ ſoluat. ¶ Tertium diubium vtrum iſta
denoiatiua albus alba ſint teri ſinonimi: ⁊ mo
uetur hec queſtio qm̃ dictuꝫ eſt illos terios grã
maticus ⁊ grãmatica adiectiue capiendo eſſe ſi
nonimos. Arguit̃ ꝙ ſic q̃a ſig̃nt idem adequa=
te ⁊ eodem mõ g̃ ſunt ſinonima: ꝯña tenet ꝑ dif
finitiõem ſinonimoꝝ: añs ꝓbat̃ q̃a q̃dlibꝫ illoꝝ
ſig̃t de materiali rem albam ⁊ de formali albedi
nem per modum adiacentis: ⁊ nullum eoꝝ aliq̃d
Secundo. vel alia ſig̃t igit̃ añs verum. Nec valet dicere ꝙ
nõ ſunt ſinonima eo ꝙ nõ ſunt eiuſdẽ g̃ñs. Tũ
primo q̃a ſi loquamur de teris mentalibꝰ fl̃m ẽ
illõ eo ꝙ teri mẽtales vltimati nulliꝰ ſunt g̃ñs.
Tum ſcdo q̃a etiam ſi loquamur de vocalibus

diuerſitas generum nõ impedit ſinonimitatẽ:
q̃d patet primo de illis teris lapis petra ſaxum
quoꝝ vnus eſt maſculini g̃ñs alter feminini ⁊
aliꝰ neutri ſicut albus alba album: ⁊ tñ dicimꝰ
illos eſſe ſinonimos. Patet ſcdo q̃a illi teri licet
ſint diuerſoꝝ g̃ñrum: tamẽ ſubordinãtur vni ⁊
eidem ꝯceptui ſcꝫ ꝯceptui ſignificãti de materia
li rem albã ⁊ de formali albedinem per moduꝫ
adiacentis: nõ eñ eſt dicẽdum ꝙ ꝯceptus vniꝰ
eſt maſculini g̃ñs ꝯceptus alteriꝰ femini ⁊ alte
rius neutri: cum teri mentales vltimati nullius
ſint g̃ñs: g̃ ſunt teri ſinonimi: ⁊ per ꝯñs diuerſi
tas g̃ñrum nõ impedit ſinonimitatẽ: ꝯña patet
q̃r oẽs teri vni ⁊ eidem ꝯceptui ſubordinati ſunt
ſinonimi. In oppm̃ arguit̃ q̃r ſi eſſent ſinonimi
iſte nouẽ voces eſſent ſinonime lapis eſt albꝰ la
pis eſt alba lapis eſt albũ: petra eſt albꝰ petra ẽ
alba petra eſt albũ: ſaxũ eſt albus ſaxũ eſt alba
ſaxum eſt album: ꝯñs eſt fl̃m: g̃ ⁊ id ex q̃ ſequit̃
ꝯña patꝫ. Tum primo q̃a ſubordinarent̃ ille no
uem voces vni ⁊ eidem mentali ſcꝫ mentali iſti
us lapis eſt albꝰ ergo eſſent ſinonime: ꝯña eſt
nota: aſſumptum patet q̃a ſi nõ ſubordinarent̃
illi eidem mentali hoc eſſet q̃a in mentali vniꝰ
ſubm̃ eſſet maſculini g̃ñs in mentali alteriꝰ fe
menini ⁊ in mentali alteriꝰ neutri ⁊ ſilr̃ de predi
cato diceret̃: ſed hoc eſt fl̃m cuꝫ teri mentales vl
timati nulliꝰ ſint g̃ñs igr̃ eſſent ſinonimi. Tuꝫ
ſcdo q̃a teri vniꝰ ⁊ teri alteriꝰ eſſent ſinonimi oi
no ⁊ eodem mõ accepti g̃ ille voces eſſent ſinoni
me: ꝯña nõ eſt dubia: aſſumptum patet ꝙ eniꝫ
copule ſint ſinonime certum eſt: de ſubiectis ⁊ p̃
dictis ptꝫ q̃a ſubiecta ſicut lapis petra ſaxum q̃
eſſent ſinonima ⁊ predicata albꝰ alba album q̃
etiã eſſent ſinonima igit̃. Falſitas ꝯñtis ꝓbat̃:
q̃r iſte tres lapis eſt albꝰ petra eſt alba ſaxum ⁊
album ſunt ꝓpõnes: alie autẽ ſex nõ ſunt propõ
nes g̃ nõ ſunt ſinonime: ꝯña tenet q̃a ſi aliq̃ vox
eſt ꝓpõ omes voces illi ſinonime ſunt ꝓpõnes:
patet primo: nã ſi aliqua vox eſſet ꝓpõ ⁊ tñ ſino
nima illius nõ eſſet ꝓpõ tunc a ſinonimo ad ſi
nonimum nõ eſſet bona ꝯña: cum ibi vel nõ eẽt
añs vt hic lapis eſt alba g̃ lapis eſt albꝰ: vel nõ
eſſet ꝯñs vt hic lapis eſt albus g̃ lapis eſt alba.
Tum ſcdo q̃a q̃cq̃d ꝯuenit vni ſinonimoꝝ de ne
ceſſitate ſig̃tiõis eſſentialis ⁊ nõ rõne alteriꝰ cõ
uenit etiã alteri: ſed eſſe ꝓpõ nulli ꝯuenit niſi de
neceſſitate ſig̃tionis eſſentialis: ⁊ voces ſinoni
me eãdem hñt ſignificatiõem eſſentialẽ ergo ſi
cõuenit vni ſinonimoꝝ eſſe ꝓpõ: etiã ꝯuenit om
nibus illi ſinonimis: ⁊ per ꝯñs ſi aliq̃ vox eſt ꝓ
poſitio omes voces illi ſinonime ſunt ꝓpõnes.
Tum tertio q̃r voces ſinonime ſic ſe hñt ꝙ ſi vna
ſubordinet̃ mentali vere aut falſe etiã ⁊ altera:
ſed quicq̃d ſubordinat̃ mẽtali vere aut falſe eſt

propoſitio: igit̃ ſi aliqua vox eſt ꝓpõ omes illi
ſinonime ſunt ꝓpõnes: añs ꝓbat̃ ꝙ eñ ille tres
voces lapis eſt albꝰ petra eſt alba ſaxum eſt al
Quarto. bum ſint ꝓpõnes nullus ambigit: ſed ꝙ alie ſex
ſcꝫ lapis eſt alba lapis eſt album: petra eſt albꝰ
petra eſt album: ſaxum eſt albꝰ ſaxum eſt alba
nõ ſint ꝓpões: patꝫ q̃a ſunt incõgrue g̃ nõ ſunt
vere vel falſe: ⁊ per ꝯñs nõ ſunt ꝓpõnes: ꝯña ptꝫ
q̃r vt habet̃ in primo peryermenias verum ⁊
fl̃m preſupponunt ꝯgruũ: añs ptꝫ q̃r in illis ſub
ſtãtiuum ⁊ adiectiuũ diſcõueniunt in g̃ñe ergo
Reſpõſio. ſunt incõgrue. Ad dubium dr̃ ꝙ ſic vt bñ ꝓbat
rõ ante oppm̃ licet albꝰ ſit maſculini g̃ñs alba
Correlariũ feminini ⁊ album neutri. Ex quo ſeq̃tur ꝙ nõ
oim accidẽtium grãmaticaliũ varietas ipedit
ſinonimitatẽ. Sed q̃reret aliq̃s nõne aliquoꝝ
accidẽtiũ grãmaticaliũ varietas ſeu diuerſitas
ipedit ſinonimitatẽ? Rñdet̃ ꝙ ſic: nã variatio q̃
litatis ſinonimitatẽ ipedit: nomẽ eñ appellatiẽ
q̃litatis vt hõ ⁊ nomẽ ꝓpe q̃litatis vt ſortes nõ
ſunt teri ſinonimi. Et ſic pꝫ ꝙ q̃rundã accidẽtiũ
grãmaticaliuꝫ varietas ſinonimitatẽ impedit
Principio ⁊ aliquoꝝ nõ. Pro quo aduertẽdum: ꝙ dupli
tia accidẽtia grãmaticalia teris vocalibꝰ ⁊ ſcri
Primum membrũ. ptis attribuũtur. Quedã eñ eis attribuuntur
ex bñplacito impoſitoꝝ ⁊ nõ rõne ſignificatiõis:
vt genꝰ ⁊ declinatio noibꝰ ꝓ noibꝰ ⁊ pticipijs:
cõiugatio verbis: ⁊ ordo ꝯiunctionibꝰ: ⁊ talia
accidentia non attribuunt̃ termis mentalibus
neq̃ eorum variatio impedit ſinonimitatẽ: nã
lapis petra ⁊ ſaxuꝫ ſunt ſinonimi teri ⁊ tñ lapis
eſt maſculini g̃ñs petra feminini ⁊ ſaxum neu
tri: petra etiã eſt prime declinatiõis ſaxum ſcde
⁊ lapis tertie: g̃ g̃ñs ⁊ declinationis diuerſitas
ſinonimitatẽ nequaq̃ ipedit: neq̃ etiã varietas
ꝯiugationum: nã induo ⁊ veſtio ſunt verba ſi
nonima quoꝝ tñ vnum tertie cõiugatiõis eſt. ſ.
induo alterũ vero q̃rte ſcꝫ veſtio: neq̃ ordinis
diuerſitas ipedit q̃n ꝯiunctiões ſint ſinonime:
nã ve ⁊ vel ſunt ſinonime ꝯiũctiões: ⁊ tñ vel ẽ or
dinis p̃poſitiui ve aũt ordinis ſubiũctiui. Alia
Secundũ. accidẽtia eis attribuũt̃ rõne ſig̃tiõis: ⁊ illa attri
buũtur etiã teris mẽtalibꝰ: ſꝫ aliq̃rũ taliũ varie
tas ſinonimitatẽ ipedit: alioꝝ vero nõ. Sũt eñ
ex eis aliq̃ q̃ attribuũtur illis rõe ſig̃tiõis eſſen
tialis: vt q̃litas ⁊ ꝯparatio noibꝰ: tp̃s verbis ⁊
pticipijs: ſignificatio aduerbijs: poteſtas ꝯiun
ctiõibꝰ: ⁊ illoꝝ diuerſitas ipedit ne teri ſint ſino
Tertium. nimi. Alia ſunt q̃ ꝯueniunt illis rõne ſig̃tiõis
accidẽtalis vt numerus ⁊ caſus noibꝰ ꝓ noibꝰ
verbis ⁊ pticipijs: figura aduerbijs ⁊ ꝯiunctiõi
bus ⁊ aliquibus alijs: ⁊ illorũ accidẽtium va=
Ad rõnes cõtrarias. rietas ſeu diuerſitas nõ impedit terios eſſe ſino
nimos: his notatis. Rñdetur ad rõnem poſt
oppoſitum ꝯcedendo ꝯñam ⁊ negat̃ falſitas cõ

ſequentis ad ꝓbatiõem põt dici negãdo añs q̃
tum ad ſcdam ptem: ad ꝓbatiõem diſtinguit̃
ꝙ ſint incõgrue vel incõgruitate ꝓueniẽte rõne
ſignificatiõis terioꝝ ⁊ ſic ꝯcedit̃ ꝯña: ſed negat̃
añs q̃a illa incõgruitas ꝓuenit rõne g̃ñs q̃d vt
dictum eſt attribuit̃ terio nõ rõne ſig̃atiõis ſꝫ ex
bñplacito ipoſitoris: vel incõgruitate ꝓuenien
te ab accidẽtibꝰ q̃ teris attribuunt̃ ex bñplacito
impoſitoꝝ ⁊ ſic cõceditur añs ſed negatur ꝯña:
ad ꝓbatiõem dr̃ ꝙ ꝓpõ Ariſtotelis intelligit̃ d̾
cõgruitate ꝯueniente orõni rõe ſig̃tiõis terioꝝ:
⁊ eſt ſenſus nihil q̃d eſt incõguruũ incõgruita
te ꝓueniente rõne ſignificatiõis terioꝝ eſt verũ
vel falſum: vel aliter diſtinguit̃ ꝙ ſint incõgrue
aut vocaliter ⁊ ſic cõcedit̃: ⁊ negatur ꝯña: aut
mentaliter ⁊ ſic negatur: vel cõcedat̃ ꝙ ille voca
les ſint incõgrue: ſed negat̃ ꝙ ꝓpterea nõ ſint
ꝓpõnes q̃a earum mẽtales ſunt ꝯgrue: ad ꝓpõ
nem Ariſtotelis verum ⁊ fl̃m preſupponunt cõ
gruum dicat̃ ꝙ ſic dꝫ intelligi nihil eſt verum
aut falſum niſi ſit cõgruum aut mẽtali cõgrue
ſubordinatum: neq̃ abſurda eſt illa expoſitio:
nã ſi a imponatur ad ſignificãdum idẽ q̃d hõ ẽ
aial dicimus a eſſe ꝓpõnem ⁊ tñ nõ eſt vox con
grua niſi ad hunc ſenſum ꝙ ſubordinat̃ menta
li cõgrue. Sed cõtra nunq̃ admitteremꝰ in cõi *Replica.*
ſermõe nr̃o illas voces eſſe ꝓpõnes g̃ predicta
reſpõſio nihil valet: añs pꝫ q̃a ſi q̃s duceret̃ ad il
las ꝯcedendas diceret̃ duci ad metham ſoloeci
ſmi ſicut q̃ cõcederet illã vir eſt alba. Rñdet̃ ꝙ *Solutio.*
licet nõ admittamus illas voces eſſe propõnes
hoc tñ nõ eſt eo ꝙ non ſint propoſitiones: ſed lo
quẽdo vt plures ⁊ vt obſeruemꝰ grãmaticoꝝ re
gulas traditas: ne cuilibꝫ fas eſſet qualẽcunq̃
vellet emittere ſermõem: q̃ q̃dem regule ſunt vo
luntarie ⁊ nõ neceſſarie: de illis loquor q̃ de hu
iuſmodi accidentibꝰ tradunt̃ ſ̃m impoſitoꝝ bñ
placitum ⁊ voluntatẽ attributis teris vocalibꝰ.
Aliter põt dici ad rõnem illã poſt oppoſitum cõ *Alia ſolu*
cedendo ꝯñam ⁊ negãdo ꝙ ꝯñs ſit fl̃m: ad ꝓba *tio.*
tionem cõceditur añs ⁊ negat̃ ꝯña: imo dr̃ ꝙ ille
nouem voces ſunt ſinonime quarũ tñ tres ſunt
ꝓpõnes nõ autẽ alie ſex: ad ꝓbatiõem ꝯñe nega
tur aſſumptum: ad primã ꝓbatiõem illius ꝯce
ditur ꝙ arguendo a ſinonimo ad ſinonimũ nõ
valet ꝯña niſi ibi ſint añs ⁊ ꝯñs: hic autẽ lapis
eſt alba ergo lapis eſt albus nõ eſt añs: illic v̾o
lapis eſt albꝰ g̃ lapis eſt alba nõ eſt ꝯñs: nã cuꝫ
nihil ſit ꝓpõ niſi ſit cõgruum ⁊ per ꝯñs neq̃ añs
aut ꝯñs: cum añs ⁊ ꝯñs ſint ꝓpõnes: ſeq̃tur ꝙ il
la vox lapis eſt alba nõ eſt añs neq̃ ꝯñs cum ſit
incõgrua ꝓpter diſcõueniẽtiã ſubſtatiui ⁊ ad
iectiui in g̃ñe. Neq̃ hec reſpõſio abſurda vide
ri dꝫ: nã hoc pacto reſpõſurus eſſet qui vallet te
nere a nõ eſſe ꝓpõem caſu poſito ꝙ oino ⁊ preci

VNiVERSiDAD DE SALAMANCA
GREDOS.USAL.ES

ſe ſignificet nobis quicq̄d hec ꝓpō hō currit: no
bis ſignificat quēadmodū tenet Joānes buri
danꝰ ſexto capitulo ſuoꝝ ſophiſmatū in tertio
ſophiſmate q̄d eſt tale. Iſta vox a eſt ꝓpō reten
to caſu predicto. Illo eīn caſu poſito dicēdū eēt
tenēdo a nō eſſe ꝓpōem ꝙ hec ꝯña: quā Joānes
dorp in primo tractatu ſummulaꝝ capitulo de
orōne in fine dubij tertij facit cōtra buridanū
hō currit ergo a: nō eſt ꝯña a ſinonimo ad ſinoni=
mum cū nō ſit ꝯña ꝓpter deffectū ꝯñtis: nā a nō
Replica. eſt ꝯñs eo ꝙ nō eſt ꝓpō. Et ſi arguaꝛ cōtra predi
cta ꝓbādo ꝙ a ſit ꝓpō ꝛ ſilr illa vox lapis eſt al
ba: bñ ſeq̄tur hō currit eſt ꝓpō ergo a eſt ꝓpō: ſilr la
pis eſt albꝰ eſt ꝓpō ergo lapis eſt alba eſt ꝓpō.
Solutio. Rñdet ioānes buridanꝰ negādo predictas cō
ſequētias: q̄ ſi ꝓbētur a ſinonimo ad ſinonimū
arguēdo: dicit ꝙ a ſinonimo ad ſinonimum nō
valet ꝯña niſi ſinonima teneātur pſonaliter q̄li
Replica. ter in predictis ꝯñtijs nō tenētur. Scdo arguaꝛ
ꝓbādo illā ꝯñam eſſe bonā hō currit ergo a: q̄a
nō poteſt ita eē ſicut ly homo currit ſiḡt qui ita
Solutio. ſit ſicut ly a ſiḡt: ergo eſt bōa ꝯña. Rñdetur cōce
ſſo añte negādo ꝯñam q̄a ad hoc ꝙ aliq̄d ſit bo
na ꝯña nō ſufficit ꝙ nō poſſit ita eſſe ſicut ſignifi
catur per vocē poſitā loco añtis qui ita ſit ſicut ſi
gnificatur per vocē poſitā loco ꝯñtis: ſed requiꝛ
ꝙ ibi ſint añs ꝛ ꝯñs ꝛ ꝙ nō poſſit ita eſſe ſicut ꝑ
añs ſignificaꝛ qui ita ſit ſicut ſiḡtur per ꝯñs: il
lic autē homo currit ergo a: nō eſt ꝯñs cum vt dictū
eſt: a nō ſit ꝓpō ergo neq̄ ꝯñs: lꝫ ergo nō poſſit ita
eſſe ſicut ſiḡtur per ly homo currit qui ita ſit ſic̄
per ly a ſiḡtur nō tñ ſequiꝛ ex hoc ꝯñam eſſe bo
Alia ſolutio. nam. Ad ſcdam ꝓbatiōem ꝯñtie cōcediꝛ maioꝛ
ꝛ negaꝛ minoꝛ: imo dꝛ ꝙ eē ꝓpō nulli cōuenit rōe
ſiḡtiōis eſſentialis tm̄ ſed rōne ſignificatiōis eſ
ſentialis ꝛ rōne ꝯgruitatis: ꝛ ſic ille nouē voces
q̄uis eādem habeāt ſiḡtionem eſſentialem q̄a
tñ aliq̄ illarū cōgrue ſunt alie vero incōgrue: iōi
Replica. cōgrue nō ſunt ꝓpōes. Et ſi arguaꝛ de a tenēdo
ꝙ ē ꝓpō caſu priori retēto: ꝛ tñ nō eſt cōgrua orō
niſi dicaꝛ ꝙ eſt cōgrua rōne ſue mētalis q̄d ſm
hanc viā nō eſt dicēdum: ergo male dictū eſt ꝙ eſſe
ꝓpō nulli cōuenit niſi rōne ſiḡtiōis eſſentialis ꝛ
Solutio. rōe cōgruitatis. Ad hoc dꝛ ꝙ licet a non ſit vox
cōgrua nō eſt tñ vox incōgrua: illa autē vox la
pis eſt alba nō modo nō eſt cōgrua ſed etiā eſt i
cōgrua: quare nō eſt ſile de ly a ꝛ de illa voce la
pis eſt alba. Et ſic diceret ꝙ eſſe ꝓpō nulli cōue
nit niſi rōe ſiḡtiōis eēnlis ꝛ rōe ꝯgruitatis: hoc ē
rōe nō icōgruitatis ita ꝙ lꝫ nō ſit ꝯgruitas ꝙ ēt
Alia ſolutio. nulla ſit icōgruitas. Ad tertiā ꝓbatiōeꝫ cōcediꝛ
maioꝛ ꝛ negaꝛ minoꝛ ꝛ dꝛ ꝙ nō ſufficit ad hoc ꝙ
aliq̄d ſit ꝓpō ꝙ ſubordineꝛ mētali vere vel falſe: ſꝫ
cū hoc req̄riꝛ ꝙ ſit orō cōgrua ſaltē ꝙ nō ſit incō
grua. Iſte modus dicēdi ſcdꝰ ſuſtineri poſſet:

ſed primus veritati cōformioꝛ videꝛ. ¶ Quar
tum dubiū q̄re terius dꝛ denoiatiuus ſiḡtione
ſeu cognotatiuꝰ. Rñdent aliq̄ terim ideo dici
denoiatiuū ſignificatiōe ſeu cognotatiuū q̄a ſi
gnificat aliq̄d pro quo nō pōt ſupponere reſpe
ctu illiꝰ verbi pōt. Illa aūt rō nō valet: nā ſi va
leret ly idē ꝛ teri eādem rem ſignificātes de ma
teriali ſignificato ꝛ formali vt figura figuratū
quātū quātitas circulare triāgulare ꝛ ſiles nō
eſſent teri cognotatiui: q̄d eſt falſum ꝯña tenet
qꝛ teri predicti nihil ſigñt ꝓ quo nō poſſint ſup
ponere reſpectu illiꝰ verbi pōt: falſitas ꝯñtis ꝓ
batur qꝛ tales teri nō ſunt abſoluti ꝛ ſunt cathe
goreumatici ergo ſunt cognotatiui: itē ſunt in
predicamēto ꝛ nō in predicamento ſubſtāue er
go ſunt in alio aut alijs: cū ergo in alijs nulli po
nātur niſi cognotatiui: ſequiꝛ ꝙ ſint teri cogno
tatiui. Propterea daꝛ alia rō ſcꝫ ꝙ terius ideo
dꝛ cognotatiuus q̄a eſt terius de ſua ſiḡtione eſ
ſentiali ſignificās aliq̄d vel aliqua per modum
adiacētis vel nō adiacētis vel per modū aliq̄liꝛ
ſe hñtis: ꝛ illa eſt bona deſcriptio teri cognotati
ui. Et dꝛ de ſua ſignificatione eſſentiali ad dr̄iā
obliquoꝝ de predicamēto ſubſtātie: vt hois hoi
qui nō ſunt teri cognotatiui: lꝫ ſignificēt aliq̄d
per modū adiacētis ſiue obliq̄tatis: ſꝫ hoc nō ē
de modo ſignificādi eſſentiali: ſed de mō ſignifi
cādi accidētali grāmaticali. De illis obliq̄s am
plius videbiꝛ in dubio ſequēti. Exemplū primi
vt album: ſcdi vt pauper cecus: tertij vt idem q̄
tum ſedens triāgulare. In diffinitiōe illa duo
includūtur modi terioꝝ cognotatiuoꝝ: ſunt eī
aliqui teri cognotatiui q̄ vltra materiale ſiḡtū
importāt de formali aliq̄d per modū adiacētis
vel nō adiacētis vel aliq̄liter ſe hñtis vt album
nigrū: ꝛ illa hñt formale diſtinctū a materiali:
ꝛ ſupponūt pro materiali nō aūt ꝓ formali: ſal
tem reſpectu huius verbi pōt: lꝫ bñ reſpectu co
pule deteriate per illud aduerbiū imaginarie:
vt albū imaginarie eſt albedo ly albū ſuppōit
pro albedine: q̄a cū ſit vera ꝛ affirmatiua opꝫ
ſubm̄ ſupponere pro illo pro quo ſuppōit predi
catum: ſed predicatū ſupponit pro albedine ergo
ꝛ ſubm̄. Alij ſunt teri cognotatiui qui nihil im
portāt vltra materiale ſiḡtum: ſed denotāt ipm̄
materiale aliq̄liter ſe hr̄e vt idem ſedēs ſtās tu
nica triāgulare ꝛ multi alij: ꝛ iſti nō hñt forma
le ſiḡtum diſtinctū a materiali: ſed in illis idem
eſt ſiḡtum materiale ꝛ formale: ꝛ illi ſupponūt
pro materiali ſiḡto ꝛ ſilr pro formali: nō tñ ſup
ponūt pro formali inquātum eſt formale: ſed in
quātū eſt materiale. Sꝫ quereret aliq̄s ſi terius
aliq̄ñ ſupponat pro ſiḡto formali reſpectu illiꝰ
verbi pōt: ꝛ etiā reſpectu illiꝰ verbi eſt vt ſedens
eſt homo: quid eſt ſignificatum materiale ꝛ q̄d

Reſpõſio. ſignificatum formale. Reſpōdeꝛ ꝙ ſignificatū
materiale teri cognotatiui eſt illō ꝓ quo terius
cognotatiuus pōt ſuppōere reſpectu illiꝰ verbi
pōt: vel ſi nō poſſit ſupponere reſpectu illiꝰ ver
bi pōt eſt id q̄d ſiḡtur per primū terim poſitum
ſm bonū ꝛ debitū ordinē i ſua diffinitiōe q̄d no
minis: exēplum primi vt res alba eſt ſiḡtū ma
teriale illius teri album: exēplum ſcdi vt q̄dlibꝫ
ens eſt materiale ſiḡtum illiꝰ teri chimera: naꝫ
ens eſt primꝰ terius poſitus in diffinitiōe illius
teri chimera: ſed ſiḡtum formale eſt res impoꝛ
tata per terim cognotatiuum vltra materiale:
vel res importata per illū terim cognotatiuum
per modū aliq̄liter ſe hñtis: exēplum primi vt
albedo eſt formale ſiḡtum illius teri album: exē
plum ſcdi vt res ſedēs eſt formale ſiḡtum illius
teri ſedens: nā ſedens de materiali ſiḡto ſiḡt ali
quā rem ꝛ cognotat ipā ſm ſuas ptes ſic ſe hr̄e.
Quintum dubium. ¶ Quintum dubiū vtrū obliq̄ cauſus rectoꝝ
abſolutorū vt hois hoi equi equo ſint denoiati
ui ſignificatiōe ſeu cognotatiui. Argr̄ ꝙ ſic q̄a ſi
gnificāt per modū adiacētis ſeu aliq̄liter ſe hñ=
Secundo. tis: ergo ſūt teri cognotatiui. Scdo argr̄ ſic: ſi tales
obliqui nō eſſent teri cognotatiui tunc ly homo
ꝛ ly hois eſſent teri ſinonimi: ſed ꝯñs eſt flm̄ ergo ꝛ
id ex quo ſequiꝛ: ꝯña eſt nota: falſitas ꝯñtis pꝫ
qꝛ ſi ly hō ꝛ ly hois eſſent teri ſinonimi: iſte ꝓpō
nes mentales vltimate eſſent ſinonime aſinꝰ ho
minis currit: aſinus hō currit: ſed ꝯñs eſt flm̄:
cum vna ſit poſſibilis ſcꝫ aſinꝰ hois currit: alte
ra autē impoſſibilis ſcꝫ aſinus hō currit: ergo
nō ſunt teri ſinonimi: ꝯña pꝫ q̄a ille ꝯponereꝛ
Ad p̄m ne gatiuam. ex teris ſinonimis ergo eſſent ſinonime. In oppm̄
arguiꝛ ſi obliqui terioꝝ abſolutoꝝ eſſent teri co
gnotatiui ſeq̄reꝛ ꝙ nulli obliq̄ eſſent abſoluti
Secundo. cuiꝰ oppm̄ cōiter dꝛ. Et ꝯfirmaꝛ q̄a ſi ſic ly hō ꝛ
ly hois nō eſſent teri ſinonimi: q̄d eſt falſuꝫ: ꝯña
eſt manifeſta: falſitas ꝯñtis pꝫ q̄a modus ſigni
ficādi in recto ꝛ modus ſignificādi in obliq̄ ſunt
modi ſiḡndi accidētales grāmaticales q̄ nō im
pediunt ſinonimitatē ergo ly homo ꝛ ly hois ſunt
teri ſinonimi lꝫ ly hō ſit rectum ꝛ ly hois ſit obli
Prima opinio. quum. Ad dubiū dicunt aliq̄ ꝙ ſic: q̄d ꝓbāt rō
nibus añ oppm̄ factis: ꝛ iſti ſicut ponunt in vo
ce ſex caſus diſtinctos ita in mēte ponūt ſex ꝯce
ptus diſtinctos corrñdētes illis ſex vocibꝰ quoꝝ
vnus eſt noiatiuꝰ caſus: aliꝰ genitiuus ꝛ ſic de
alijs caſibus. Et ſm iſtos ly homo ꝛ ly hois ꝛ ſi
milia nō ſunt teri ſinonimi: neq̄ ſolum dr̄nt per
modos ſiḡndi accidētales: ſed etiā per modos ſi
gnificādi eſſentiales: ſcꝫ per modum ſiḡndi ab
ſolutū ꝛ per modum ſignificādi cognotatiuū.
Ex quo ſequiꝛ ꝙ nullus idē ꝯceptus pōt ſucceſ
ſiue eſſe diuerſoꝝ caſuum: cū diuerſitas caſuū
ꝓueniat vt dictum eſt ex pte modi ſignificādi

Ad oīones cōtrarias. eſſentialis qui immutabilis eſt. Et ſm hāc opi
nionem ad rōnē poſt oppm̄ ꝯcediꝛ ꝯña cū ꝯñte.
Ad ꝯfirmatiōem cōcediꝛ ꝯña negādo falſitatē
ꝯñtis: ad ꝓbatiōem negaꝛ aſſumptum imo dꝛ
ꝙ modus ſignificādi in recto ꝛ modus ſiḡndi i
Scda opinio. obliquo ſunt modi ſiḡndi eſſentiales. Alij dicūt
ad dubium ꝙ nō: ꝛ illoꝝ opinio cōiter tenetur:
ꝛ ſm iſtos ſunt in mēte ſex caſus ſicut in voce ꝛ
in hoc cōueniūt iſti cū tenētibus primā opinio
nem: ſed ly hō ꝛ ly hois ſunt teri ſinonimi ꝛ ſilr
alij recti ꝛ eoꝝ obliqui: q̄a rectus ꝛ obliquꝰ ſm
hāc viā hñt eundem modū ſignificādi eſſentia
lem quāuis habeāt diuerſos modos ſiḡndi ac
cidentales: q̄ q̄dē modi ſignificādi accidētales
nō impediunt ſinonimitatē vt dictū eſt in du=
Ad oīones cōtrarias. bio tertio. Et ad rōnes añ oppm̄: ad primā diſti
guiꝛ añs: vel de modo ſiḡndi eſſentiali ꝛ ſic ne
gatur: vel de mō ſiḡndi accidētali ꝛ ſic cōcediꝛ
añs: ſed negaꝛ ꝯña: q̄a vt dicebaꝛ in dubio prece
denti ad hoc ꝙ terius ſit cognotatiuꝰ nō ſufficit
ꝙ de modo ſignificādi accidentali ſignificet per
modum adiacētis: ſed requiritur ꝙ de modo
ſignificādi eſſentiali ſignificet per modū adia
centis vel nō adiacētis vel vel per modum aliq̄
Ad ſcdam liter ſe hñtis. Ad ſcdam cōcidiꝛ ꝯña negādo fal
ſitatem ꝯñtis: bñ tñ cōcediꝛ ꝙ nō ſunt ſinonimi
quo ad modum ſiḡndi accidētalem: ſed ex hoc
nō ſequiꝛ quin ſint teri ſinonimi vt in tertio du
bio dictum eſt: ad ꝓbatiōeꝫ falſitatis ꝯñtis pōt
dici duplr̄: vno mō negādo ꝯñaꝫ: ad ꝓbatiōem
cōceſſo añte negaꝛ ꝯña: q̄a ad hoc ꝙ ꝓpōes ſint
ſinonime: vt dictū ē circa diffinitiōes equocoꝝ
ꝛ vniuocoꝝ in dubio ſcdo: nō ſufficit ꝙ cōponā
tur ex teris ſinonimis: ſed req̄riꝛ ꝙ teri pro eodē
ꝛ eodē mō capiaꝛ: q̄liꝛ nō eſt de ꝯceptu hois i
hac mentali aſinus hō currit ꝛ in illa aſinus ho
minis currit: nā in vna ꝯceptus ille capiꝛ in re
cto ꝛ in alia in obliquo: vel dꝛ ꝙ req̄riꝛ ad hoc ꝙ
ꝓpōes mētales ſint ſinonime ꝙ ille ꝯponaꝛ ex
teris ſinonimis ſm modum ſiḡndi eſſentialem
ꝛ ſm modum ſiḡndi accidētalem: q̄d nō pōt di
Alia ſolutio. ci de ly hō ꝛ de ly hois. Aliter ad ꝓbatiōem fal
ſitatis illiꝰ ꝯñtis pōt dici cōcedendo ꝯñam ꝛ cō
ſequēs: ad ꝓbatiōem falſitatis ꝯñtis cōcediꝛ ꝙ
vna eſt poſſibilis ꝛ altera impoſſibilis: neq̄ in
cōueniēs eſt vnam ſinonimarū eſſe poſſibilem
aliā autē impoſſibilē q̄ñ ille lꝫ ſint ſimplr̄ ſinoni
me: nō tñ ſunt ſinonime quātum ad modum ſi
Replica. gnificādi accidentalē. Et ſi arguas ergo a ſinoni
Solutio. mo ad ſinonimū nō ſemꝑ eſt bona ꝯña. Rñdeꝛ
illud cōcedendo q̄ñ añs ꝛ ꝯñs lꝫ ſint ſinonima
ſimpliciter nō tñ ſunt ſinonima quo ad modū
ſiḡndi accidētalem. Ad regulā de ꝯñtijs dꝛ ꝙ ſic
debet intelligi: a ſinonimo ad ſinonimū valet
ꝯña dum modo talia ſint ſinonima quo ad mo

dum ſignificādi eſſentialem ⁊ ad oēs modos
Alia ſolutio. ſigndi accidētales. Aliter tñ rñderēt volētes di
cere modos ſigndi accidentales impedire ſino
nimitatē ſimplr dictā: ⁊ ꝙ ad hoc ꝙ teri ſint ſino
nimi reqrit ꝙ ſignificēt idē adequate ⁊ eodē mō
quo ad modos ſigndi eſſentiales ⁊ accidētales.
Replica. Sed argr ꝙ rectus ⁊ eiꝰ obliqui nō ſolum dñt
per modos ſigndi accidētales ſed etiā per mōs
ſigndi eſſentiales ⁊ loquor de mētalibꝰ: qꝛ ſi nō
differrent per modos ſignificādi eſſentiales: idē
terius mētalis poſſet ſucceſſiue eſſe noīatiui ge
nitiui datiui accuſatiui vocatiui ⁊ ablatiui ca
ſus qd videt abſurdum: ꝯña ꝓbat qa modus
ſignificādi in recto eſſet accidētalis ergo poſſet a
terio mentali ſeparari illo terio remanēte: ⁊ illi
dari modus ſigndi in genitiuo ⁊ ſic de alijs obli
quis: ꝯña tꝫ qa per hoc differt modus ſigndi eſ
ſentialis teri mentalis a modo ſignificādi acci
dentali ipſius: qa nō ſtat terim mentalē eſſe qn
habeat illū modū ſignificādi eſſentialē: ſtat aūt
eum eſſe ⁊ nō hr̄e illum modū ſignificādi accidē
talem. Item queriꝫ qre dr modꝰ ſigndi accidē
talis niſi qa accidentalit in eſt ⁊ pōt ab eo ſepa
Solutio. rari ipſo terio remanēte. Rñdet ꝯcedēdo ꝯñam
⁊ ꝯñs ſcꝫ ꝙ terius mētalis idem numero pōt ſuc
ceſſiue eſſe noīatiui genitiui datiui accuſatiui
vocatiui ⁊ ablatiui caſus. Si eñ naturalis ſili
tudo hoīs abſoluta capiat ab intellectu per mo
dum vt q: illa eſt noīatiui caſus: ⁊ ſi illa eadem
ab itellectu poſtea capiat per modū vt cuiꝰ erit
genitiui caſus: ſi autē illa eadem accipiat po
ſtea ab intellectu per modum vt cui erit datiui
caſus: ⁊ ſic de alijs caſibꝰ dicat ſm exigentiā il=
lorum. Ex quo pꝫ ꝙ diuerſitas caſuū accidit ter
minis ex diuerſis modis capiendi ipſius intel
Sextum dubium. lectus ⁊ nō a natura illoꝝ terioꝝ. ¶ Sextū dubi
um vtrū d eficientie cognotatiōe alicuiꝰ teri de
noīatiui ſeu cognotatiui poſitiui defficiat eius
ſignificatio ſicut defficit eiꝰ ſuppō: hoc eſt ſi res
q̄ prius habebat cognotatū per aliquē terim co
gnotatiuum poſitiuū deſierit hr̄e illud cogno
tatum: vtrū ille terius cognotatiuus deſierit ſi
gnificare illā rem: vt ſi ſortes q̄ habuit albedinē
deſierit hr̄e albedinē ⁊ habeat nigredinē vtrum
Primo. ly albū ſigīe ſortem deſierit. Et videt ꝙ nō ⁊ ſit
ſermo de mentalibꝰ vltimatis: qa terius ille co
gnotatiuꝰ mētalis naturalr priꝰ repñtabat illā
rem ḡ ſi illi rei defficiat illiꝰ teri cognotatio nihi
lominus res illa per hmōi terium ſignificabit:
ꝯña tꝫ quia qd alicui i eſt a natura nō pōt ab eo
naturalit remoueri ipſo remanēte. Et ꝯfirmat
quia ſi ſic ſequeret ꝙ ille terius mētalis vltima
tus albū caderet a ſua ſigtiōe ſi oīa q̄ nūc ſunt
alba dſinerēt hr̄e albedinē: qd nemo ſane mētis
cōcederet: cōſequētia ꝓbatur qa ille terius nihil

ſignificaret: cuꝫ ſua cognotatio nulli cōueniret
Secundo. ergo caderet a ſua ſigtiōe. Scdo ſic: caſu poſito
ꝙ nihil ſit fuerit aut futurū ſit albū adhuc ly al
bū ſigt multa: ⁊ tñ nulli rei ꝯuenit ſua cognota
tio: igr nō opꝫ ꝙ difficiēte cognotatōe alicuiꝰ teri
defficiat eiꝰ ſigtio: mior eſt clara maior ꝓbat qꝛ
ly album pro multis ſuppōit reſpectu illius ver
bi pōt in iſtis ꝓpōnibꝰ album pōt eſſe ſortes al
bum pōt eſſe plato oē corpus pōt eſſe album:
ergo multa ſigt ꝯña nulli eſt dubia. Et ꝯfirmat
qꝛ ſi ſortes deſierit hr̄e albedinē ipe tñ pōt eſſe al
bus: ergo adhuc ſigtur per ly albū: ꝯña tꝫ qa ly
album nō ſolum ſigt ea q̄ ſunt alba ſed quecūqꝫ
Tertio. ſunt fuerūt aut pñt eſſe alba. Tertio ſi ſic ſeqre
tur ꝙ ille cōceptus pticipium nihil ſignificaret
ſi oīa pticipia annihilarent ꝯñs eſt flm̄ ḡ ⁊ illd
ex quo ipſum ſequit: falſitas ꝯñtis pꝫ qꝛ ſi pone
remus ꝙ cras formarētur de nouo decē pticipia
nunc ly pticipium ſuppōit pro illis in hac ꝓpō
ne participium erit cras ḡ ſigt illa ꝯña eſt nota.
Ad oppoſitum. In oppm̄ argit ſi ſortes fuerit albꝰ ⁊ poſtea ſit
niger ille terius mētalis albꝰ nō plus ſignificat
ſortem: ⁊ hoc nō eſt niſi qa ſorti defficit cogno
tatio illius teri album ḡ defficiēte cognotatiōe
alicuiꝰ teri cognotatiui poſitiui defficit ⁊ ſigtio:
maior ꝓbat qa ſigret ſortē cū ſortes ſit ⁊ tūc ſup
poneret pro ſorte ḡ hec eſſet vera ſortes eſt albus
qd eſt flm̄ cum per caſum ſit niger. Et ꝯfirmat
qꝛ ſi ly album illo caſu poſito ſigret ſortē qui eſt
niger eadem rōne ſignificaret rubea nigra pal
lida ⁊ oīa alia colorata: ſed ꝯñs eſt flm̄ ḡ ⁊ añs:
ꝯña facile ꝓbaret: falſitas ꝯñtis pꝫ qa ly album
mētale eſt naturalis ſilitudo alboꝝ ⁊ nō natu
ralis ſimilitudo nigroꝝ ergo nō repñtat nigra.
Secundo. Scdo ille terius mētalis vltimatus pticipium
nunc ſigt illā vocē amās ⁊ ſi cras illa vox depo
neret a ſua ſigtiōe itaqꝫ nihil ſignificaret preter
ſe ⁊ ſibi ſiles ille terius nō ſignificaret illā: ⁊ hoc
nō eēt niſi qꝛ illi voci ñ ꝯueniret cognotatio illiꝰ
teri: ergo defficiēte cognotatiōe alicuiꝰ cognota
tiui poſitiui defficiet eiꝰ ſignificatio: pria pars
añtis ſupponit: ſcda pꝫ qa ly participiū cum ſit
ſecunde intentiōis nihil ſigt niſi ea rōne qua ē
ſignum ḡ nō ſigret cras ly amās cum nō eſſet ſi
gnum: tꝫ ꝯña qa terius ſignificās rem ea rōne q̄
eſt ſignum nō ſignificat illam niſi ipa ſit ſignū:
nam dr ꝙ terius ſignificat rem ea rōne qua eſt
Confirmatio. ſignū qui ſic ſe habet ꝙ nō ſignificaret illā ſi ipa
nō eſſet ſignum. Et ꝯfirmat qa pari rōne ly pti
cipium ſignificaret illā vocē buf cum buf eodē
mō ſignificaret quo ſignicaret ly amās: ſed ꝯñs
eſt flm̄ ḡ ⁊ añs: falſitas ꝯñtis pꝫ qa eadē rōne ſi
gnificaret oēs voces: imo oīa entia ⁊ ꝑ ꝯñs eſ
Reſponſio. ſet trāſcēdēs. Ad dubiū dr ꝙ nō: vt bñ oñdunt
rōnes ante oppoſitū facte: ad rōnes poſt oppm̄.

Ad rōnes contrarias. Ad primā negatur maior: ad ꝓbationem nega
tur cōſequentia: qꝛ ad hoc ꝙ terius ꝓ re aliqua
ſupponat non ſufficit ꝙ ſignificet illā ⁊ ipſa ſit ⁊
terius ille ponat in ꝓpōne de preſenti: vt ptꝫ de
ly chimera ſigante oīa entia: ⁊ de ly hō ſigante
oēs hoīes in iſtis ꝓpōnibus chimera currit hō
hinnibilis ſedet: lꝫ requirit ꝙ poſſit de illa veri=
ficari mediante copula illiꝰ ꝓpōnis vel median
te alia in qua eodēmodo accipiat: lꝫ autē caſu
predicto retēto ly albꝰ ſortē ſignificet ⁊ ſortes ſit
nō tñ ſupponit ly albꝰ ꝓ ſorte in illa ꝓpōne ſor=
tes eſt albꝰ eo ꝙ nō pōt ꝓ noīe ſortem demōſtrā=
te verificari. Ad cōfirmationē cōcedit ꝯña: ⁊ cō
Ad confirmationem. ſequēs ſcꝫ ꝙ ly albū ſigt oīa colorata ſaltē oīa co
lorata ſigat: ſed nō facio vim in appellatione: ⁊
eodēmodo dicat de illis teris nigrū rubeū palli
dū ⁊ ſic de alijs teris cōibꝰ rē coloratā ſigntibꝰ.
Et hoc poſſet ꝓbari qꝛ cū hec ꝓpō ſit affirmati=
ua vera oē coloratū pōt eſſe albū: optꝫ p̄dicatū
pro oī illo ſupponere ꝓ quo ſupponit ſubiectū:
ſed ſubiectū ſupponit ꝓ oī colorato: ḡ ⁊ predica
tū ⁊ ꝑ cōſequēs oīa colorata ſigat. Ad ꝓbationē
falſitatis cōſequētis cōcedit antecedēs ⁊ negat
cōſequētia: qꝛ lꝫ ly albū mētale nō ſit naturalis
ſilitudo nigrorū: ipſum tñ eſt nigroꝝ naturalis
ſilitudo: quapropter nigra repreſentat. Unde ē
dña inter has ꝓpōnes: ly albū mētale eſt natu=
ralis ſilitudo nigrorū ⁊ ly albū mētale ē nigroꝝ
naturalis ſilitudo: qꝛ in pma ly nigrorū appel=
lat ſuā rōnē ꝓpriā rōne illius ꝯplexi naturalis
ſilitudo qd ſigat actū aīe interiorēꝫ ⁊ precedit ly
nigrorū: ⁊ eſt ſenſus ly albū mētale eſt natura=
lis ſilitudo nigrorū ſub rōne nigrorū: q̄ quidem
ſenſus eſt falſus: in ſcda vero ly nigroꝝ appellat
ſuā rationē cōeꝫ eo ꝙ nō ſequit terim ſignificātē
actū aīe interiorē ſed precedit: ⁊ eſt ſenſus ly al=
bum mētale eſt nigrorū naturalis ſilitudo ſub
ratione nigrorū aut ſub alia ratione: ⁊ hoc ē ve
rum qꝛ eſt nigrorū ⁊ aliorū coloratorū natura=
lis ſilitudo ſub rōne alboꝝ: analogia eſt de iſtis
propoſitionibꝰ cōceptꝰ ſortis eſt cōceptꝰ aīalis
cōceptꝰ ſortis eſt aīalis cōceptus: quarū prima
paſſim negat: ſecūda vero cōcedit: ⁊ ita de mul
Ad ſcdm. opinio. tis alijs. Propter ſecundā rationē dicūt aliq ꝙ
ſi terius vocalis aut ſcriptꝰ quē nunc ſigat ali=
quis terius ſcde intentionis deponeret a ſua ſi=
gnificatione ille nō plus ſignificaret ꝑ illū terim
ſcde intētionis: vt ly amās nūc ſignificat per ly
participiū ⁊ ly hō ꝑ ly nomē: ⁊ ſi ly amās ⁊ ly hō
deponerent a ſuis ſignificationibꝰ ita ꝙ nihil
niſi ſe ſigarent: illa nō plus ſigarent ꝑ ly partici
pium ⁊ ly nomē: hoc tenet georgius bruxelleñ.
in tertia queſtione ꝓhemij logice: ſiliter petrus
de aliaco in libello de cōceptibꝰ: ⁊ quidā aliꝰ in
tractatu de teris ſic inqēns: quāqꝫ iſte terius ens

iſtud ſignū hō repreſentet: nō tñ ea ratione qua
eſt ſigatiuū qꝛ eſto ꝙ hec vox hō caderet a ſua ſi
gnificatione nō minus ſignificaret ꝑ iſtū terim
ens: ſecus eſt de iſto terio nomē q̄ ſigat iſtud no
men hō ea ratione qua eſt ſigtiuū: qre ſi hec vox
hō caderet a ſua ſigatione nō amplius ſigaret
per iſtū terim nomē. Et ꝓbat illud qꝛ ſequit q̄=
cunqꝫ demōſtrato hoc non eſt ſigatiuum ḡ hoc
Reprobatio. pmo. nō eſt nomē. Sed hec ratio nihil valet ad ꝓban
dum ꝙ ly nomē nō ſignificet ly hō: ſi ly hō non ſit
ſigatiuū: nō eñ ſequit hec ꝯña eſt bona hoc nō
eſt ſigatiuū ḡ nō eſt nomē demōſtrando ly hō: ḡ
ly nomē nō ſigt ly hō niſi ly hō ſit ſignificatiuū:
ſed preciſe ſequit ꝙ ly nomē nō ſupponit pro ly
homo mediante copula nō ampliata neqꝫ am=
pliatiua niſi ly hō ſit ſigatiuū: eodē eñ modo ꝓ
baret ꝙ ly albū qd nunc ſigat ſortē qui eſt albꝰ
nō ſtatim illū ſigaret ſi ſortes eſſet niger: qd i ra
tionibꝰ factis ante oppoſitū patuit eſſe falſum.
Probaret eñ hoc mō: bene ſequit quocūqꝫ de=
mōſtrato hoc nō eſt res habēs albedinē ſufficiē=
tem denoīare totū ḡ nō eſt albū ḡ ly album non
ſigat ſortem niſi ipſe habeat albedinē ſufficien=
Secundo. tem denoīare totū. Item ille idē oppoſitū dicto
rum ſuoꝝ in tractu de teris habet in pmo tracta
tu ſummularū paulo ante diuiſionē ſoni ſic eñ
inqt: cōceptꝰ vltimatꝰ huius vocis participiū ē
nūc naturalis ſilitudo oīm pticipiorū mētaliū
vocaliū ⁊ ſcriptorū: pono ꝙ oīa pticipia vocalia
⁊ ſcripta cadāt ab eorū ſigationibꝰ tunc ille cō=
ceptus erit naturalis ſilitudo earundē rerum
adequate quarū ante erat: ḡ illo tūc mltas res
ſigabit nō ea rōne qua ſunt ſigatiue ſcꝫ illas vo
ces q̄ prius erant pticipia ⁊ ceciderūt a ſuis ſi=
Tertio. gnificationibꝰ. Itē dicta iſtoꝝ ſatis ꝓbata ſūt
eſſe falſa ꝑ argumēta ante oppoſitū. Propterea
Alia ſolutio. cōformiter de teris ſcde intētionis dicēdo ad ea
que predicta fuere de teris cognotatiuis pme in
tētionis ad ſecundā rationē cōceſſa antecedētis
pria parte negat ſcda: ad ꝓbationē cōceſſo añte
negat ꝯña: ad ꝓbationē negat aſſumptū: ⁊ vl=
tra negat ꝙ terius dicat ſigre rem ea rōne q̄ eſt
ſignū qꝛ ſic ſe hꝫ ꝙ nō ſigaret illā ſi ipſa nō eēt ſi=
gnū. Et ſi queras qd ḡ ē ſigre ea rōne q̄ ipſa ē ſi
gnū. Reſpōdet ꝙ eſt ſigare rē cognotādo illā eē
ſignū aut inferiori mō ad illū modū cognotādi.
Corollarium. Ex quo ptꝫ falſū eē qd dicit qdā ſcꝫ ꝙ cōceptꝰ vl
timatꝰ huiꝰ vocis pticipiū ſigat pticipia mēta
lia ea rōne q̄ ſunt ſigna ⁊ ſigat vocalia ⁊ ſcripta
pticipia nō ea rōne q̄ ſūt ſigna: ⁊ ſic ꝯñr ꝙ ille cō
ceptꝰ ē ſcde itētiōis i ordine ad pticipia mētalia
⁊ pme i ordine ad vocalia ⁊ ſcripta: nā ille cōce=
ptus eadē rōne ⁊ eodēmodo ſigndi ſigt pticipia
mētalia ſcripta ⁊ vocalia: ſi ergo ſignificet men
talia ea ratiōe qua ſunt ſigna: etiā ſignificabit

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA
GREDOS.USAL.ES

vocalia ⁊ ſcripta ea ratione qua ſūt ſigna: ⁊ qñ
ipſa vocalia aut ſcripta nō erūt ſigna ꝓpoſitio=
nalia: adhuc ſignificabit illa ſꝫ nō ſupponet pro
illis niſi ſint ſigna ꝓpoſitionalia. Et ſic ptꝫ hāc
conſequētiā nō valere hic terius hanc rem ſigni
ficat ea ratione qua ipſa eſt ſignū ꝓpōnale ergo
nō ſignificabit eam qñ ipſa nō erit ſignum: ſicut
neqꝫ iſta valet: hic terius mētalis vltimatus al
bum ſortē ſignificat ea ratione qua habet albe=
dinē ḡ nō ſignificabit eum quādo ipſe nō habe=
Ad cōfirmationem ſecundi. bit albedinē. Ad cōfirmationē cōcedit cōſequē=
tia ⁊ conſequēs ſcꝫ ꝙ ille terius mētalis vltima
tus participiū ſignificat illā vocē buf: nā ſuppo
nit ꝓ ea in hac ꝓpōne ois vox pōt eſſe partici=
pium: cū eni illa ſit affirmatiua vera ⁊ ſubiectū
pro omni voce ſupponat ſequit etiā ꝙ predica=
tū ꝓ oi voce ſupponit ⁊ ꝑ cōſequēs oēm vocem
ſigāt ergo ⁊ illā vocē buf: ad probationē falſita=
tis cōſequētis conceditur ꝙ ly participium ſigāt
oēs voces: qꝛ ſi oēs voces imponerent ad ſi
gnificādū participialiter ſignificaret illas ⁊ eēt
illarū naturalis ſilitudo: ḡ anteqꝫ iponant etiā
ſignificat illas cū ſignificet naturaliter ⁊ ſit illa
rum naturalis ſilitudo: nā ſi ante impoſitionē
nō fuiſſet naturalis ſilitudo illarū: nunqꝫ poſſet
eſſe earū ſilitudo: ⁊ ſi poſt impoſitionē predictā
ſit earū naturalis ſilitudo ſemꝑ quādocūqꝫ fuit
fuit illarū naturalis ſilitudo: ⁊ vltra ꝯcedit ꝙ il
le predictus terius mentalis vltimatus partici
pium ſigāt oia entia ſi concedat ꝙ oēe ens pōt
Replica. imponi ad participialiter ſignificādū. Neqꝫ ſe=
quit ex hoc ꝙ eſſet trāſcendēs: nā ꝙ nō eſſet trā=
ſcendēs quo ad modū ſignificādi: ptꝫ qꝛ nō ha
beret modū ſignificādi generaliſſimū eo ꝙ non
Solutio. eſſet genus generaliſſimū cū haberet genus ſu=
pra ſe ſcꝫ ly ſignū ꝓpoſitionale: ḡ nō eſſet illo da
to trāſcendēs quo ad ſignificationē ſeu quo ad
modū ſignificādi: cōſequētia patebit in predica
mento ad aliquid vbi dicet ꝙ ly idem lꝫ ſignifi=
cet oia entia nō tamē eſt trāſcendēs quoad ſigni
ficationē ſiue quantū ad modum ſignificandi:
neqꝫ etiā eſſet tranſcendēs quo ad ſuppoſitionē
Notabile. q̄uis ꝓ omni ente ſupponeret: qꝛ ad hoc ꝙ ter
minus ſit trāſcēdēs quo ad ſuppoſitionē nō ſuf=
ficit ꝙ ſupponat ꝓ omi ente: ſꝫ requirit ꝙ ſuppo
nat ꝓ omni ente ſi ponat in ꝓpoſitione de pre=
ſenti ſine reſtrictione aut ampliatione: ⁊ ꝙ non
poſſit ſic poni in hmōi ꝓpoſitiōe quin etiā ſup=
ponat ꝓ omni ente: qđ nō poteſt dici de ly parti
cipum qꝛ pōt poni in tali ꝓpoſitione ⁊ tamē nō
pro omni ente imo neqꝫ pro aliquo ſupponet: vt
puta ſi nullū eſſet participiū: ſed ly ens ad aliqđ
⁊ ly qualitas captū vt eſt genus generaliſſimū
ſunt quo ad ſignificationē ⁊ ſuppoſitionem trā
ſcendētia: qꝛ habent oīa requiſita ad eſſe trā=
ſcendētia q̄tū ad modū ſigandi ⁊ ſuppoſitionē.
Circa ſecundū ante predicamētum: ſcꝫ eorū
que dicunt ⁊c. Idem Joannes tardiuel ait.

Ec prima diuiſio
valet ad cognoſcēdū q̄ teri in
pdicamēto repponunt: nā cō=
muniter dicit ꝙ teri compleri
nō repponunt in predicamē=
to: ſꝫ ſoli teri icōpleri. Et eſt di
uiſionis ſenſus: teriorū aliꝰ eſt ꝯplexus: alius
incōplexus. Terius cōplexus eſt cōceptus vlti=
Diſtin matus cōplexus vel aliqđ illi ſubordinatū: pri=
ma pars ponit pro teris mentalibꝰ vltimatis cō
plexis: ſcđa pro vocalibꝰ ſcriptis ⁊ mentalibus
nō vltimatis cōplexis. Eſt aūt cōceptus vltima Pri
tus cōplexus ille q̄ cōponit ex pluribꝰ concepti
bus partialibꝰ diuerſarū rationū debitā vnio=
nem ſeu cōnexionē adinuicē habentibꝰ: vt illa
oratio mētalis vltimata hō albus: ⁊ ſilr illa hō
eſt aial. Et notāter đr diuerſarū rationum qꝛ na
naturalis ſilitudo ſortis lꝫ ſit cōpoſita ex pluri=
bus cōceptibꝰ partialibꝰ quorū quilibet eſt cō=
ceptꝰ ſortis ⁊ ſortē repreſentat: nō eſt cōceptus cō
plexus: eo ꝙ illi cōceptꝰ partiales ſunt eiuſdem
rationis: nā quilibet eſt naturalis ſilitudo diſti
cta ſortis. Dicit etiam notāter debitā vnionem
⁊ cōnexionē adinuicē habentibꝰ: qꝛ cōceptꝰ ho
minis ⁊ cōceptus aſini ſi vterqꝫ in recto capiat
licet ſint diuerſarū rationū nō dicunt cōceptus
incōplexus: neqꝫ etiā conceptꝰ cōplexus: ſed di=
cunt diuerſi cōceptus totales qꝛ nō habēt debi=
tam cōnexionē adinuicem. Terius vero incō= Secu
plexus eſt cōceptꝰ vltimatꝰ incōplexus vel ali=
quid illi ſubordinatū: primi exemplū vt natu=
ralis ſilitudo ſortis: ſecūdi exemplū vt illa vox
ſortes. Conceptus vltimatꝰ incōplexus eſt ille q̄
nō cōponit ex pluribꝰ cōceptibus diuerſarū ra
tionū: vt naturalis ſilitudo abſoluta ſortis. In Nota
predictis diffinitionibꝰ diffiniunt cōceptꝰ vlti
matus cōplexus ⁊ cōceptꝰ vltimatus incōple=
xus: qꝛ cōceptus nō vltimatus nō đr cōplexus
aut incōplexus qꝛ cōponat vel nō cōponatur ex
partibꝰ diuerſarū rationū: ſed qꝛ ſubordinatur
cōceptui vltimato cōplexo aut incōplexo ſicut
⁊ vocalis ⁊ ſcriptꝰ: nā cōceptꝰ nō vltimatꝰ illiꝰ
vocis ſortes ē icōplexus: ⁊ tñ cōponit ex ꝑtibꝰ di
uerſarū rationū: q̄rū vna eſt naturalis ſilitudo
illiꝰ ſillabe ſor: ⁊ altera ē naturalis ſilitudo illiꝰ
ſillabe tes. Nō eſt tñ iprobabile dicere ꝙ ꝯceptꝰ
nō vltimatꝰ illiꝰ vocis ſortes ē ꝯplexus i ſigñdo
vocē illā: ⁊ ꝙ ex partibꝰ diuerſarū rationū cōpo
nit ſcꝫ ex naturali ſilitudine illius ſillabe ſor: et
naturali ſilitudie illiꝰ ſillabe tes: ē tñ icōplexus
in ſignificādo ſortem: ⁊ ſic idē conceptus reſpe=

ctu diuerſorū eſt complexus ⁊ incōplexus: ⁊ de
ſimilibꝰ ſilr diceretur. Dicunt autem partes cō
ceptus eē eiuſdē rationis quādo quelibet ſigni
cat idē adequate ⁊ eodēmodo ſicut q̄libet alia:
ſiue quādo quelibet eſt cuilibet alteri parti illiꝰ
cōceptus ſinonima: vt partes cōceptus vltimati
illius vocis hō quarū quelibet oēs hoies na=
turaliter repreſentat. Sunt aūt partes ille diuer
ſarū rationū quando nō ſunt ſinonime: vt par=
tes illius mētalis vltimate homo eſt aial: in illa
enim ille tres partes hō eſt aial non ſunt ſinoni
Cōtra diffinitiōes membrorum. me. Sed cōtra predicta arguitur: nullus conce
ptus habet partes ergo nullus cōceptus cōpo=
nitur ex partibus diuerſarū rationū: cōſequen
tia nō eſt dubia: aſſumptū ptꝫ quia quilibet cō
ceptus exiſtēs in aia rationali ſaltē eſt in ſubie=
cto indiuiſibili: ergo ē indiuiſibilis: ⁊ vltra eſt
Secundo. indiuiſibilis ḡ non habet partes. Secundo ſic:
ſubiectū ⁊ predicatū huius ꝓpoſitionis menta
lis vltimate ois hō eſt hō nō ſunt cōceptus diuer
ſarū rationū: ⁊ tamē faciunt cōceptum cōplexū:
Ad primū ergo diffinitio cōceptus cōplexi nō eſt bona. Ad
primū iſtorum diſtinguit antecedens ſcꝫ conce
ptus nō habet partes vel partes facientes extē=
ſionē ſic ⁊ conceditur: vel partes faciētes intēſio=
nem ⁊ ſic negat: ad ꝓbationem cōcedit antece=
dens: ⁊ diſtinguit cōſequēs: vel ꝙ ſit indiuiſibi
lis extēſiue ⁊ ſic cōcedit: vel intēſiue ⁊ ſic negat.
Replica. Et ſi arguas: ſequit bene talis cōceptus eſt diui
bilis intēſiue ḡ eſt diuiſibilis: cōcedo cōſequen=
tiam: ⁊ ſi vltra arguas ſequit bene eſt diuiſibi=
lis ḡ non eſt in ſubiecto indiuiſibili: nego conſe
Solutio. quētiam: ſed ſequit eſt diuiſibilis extenſiue er=
go non eſt in ſubiecto indiuiſibili: dico enim ꝙ
diuiſibile extenſiue nō poteſt eē in ſubiecto indi
uiſibili: ſed diuiſibile intēſiue tantū poteſt eē in
Diſtinctio ſubiecto indiuiſibili. Quadruplex autē eſt di=
uiſibile ſcꝫ diuiſibile extēſiue ⁊ non intēſiue: di=
uiſibile intēſiue ⁊ nō extēſiue: diuiſibile intēſiue
⁊ extenſiue: ⁊ diuiſibile qđ neqꝫ eſt diuiſibile ex
tenſiue neqꝫ intēſiue: ⁊ dicit diuiſibile diſcreti=
ue tantū. Diuiſibile extēſiue ⁊ nō intēſiue eſt qđ
eſt extēſum: hoc eſt cuius vna pars ē extra aliā
⁊ nō poteſt intēdi aut remitti vt quelibet ſubſtā
tia materialis. Diuiſibile intēſiue eſt qđ habet
partes ⁊ poteſt intēdi ⁊ remitti: ſed nō eſt exten=
ſum neqꝫ habet vnā partē extra aliā ſed omnes
eius partes ſimul ſunt ⁊ penetratiue ſe habent:
ita ꝙ in loco adequato in quo eſt vna pars ibi
ſunt ⁊ oēs alie vt qualitates in aia rationali
exiſtētes. Diuiſibile intēſiue ⁊ extēſiue eſt qđ po
teſt intēdi ⁊ remitti: ⁊ eſt extēſum: vt accidentia
materialia ſicut frigiditas aque inherens: ipſa
enim intēdi poteſt ⁊ remitti: ⁊ eſt extenſa ad ſui
ſubiecti extenſionē. Diuiſibile diſcretiue tm̄ eſt
quod neqꝫ eſt extēſum neqꝫ intēdi poteſt aut re
mitti: ſꝫ habet partes indiuiſibiles: vt numerus
decē angelorū ⁊ numerus decē animarū ratio=
nalium. Ad ſecundū cōcedit maior ⁊ negat mi Ad ſcđm.
nor: imo dicitur ꝙ eſt vnus cōceptꝰ ſimplex qui
eſt ſubiectū ⁊ predicatum ſcꝫ naturalis ſilitudo
oim hominū: alia tamen ratione dicit ſubiectū
⁊ alia ratione predicatū: dicit enim ſubiectum
quia de illo enunciatur aliqđ ſcꝫ ipſemet: dicit
autē predicatum qꝛ enunciatur de aliquo ſcꝫ de
ſeipſo. Ex quo ſequit ꝙ eſt aliqua ꝓpoſitio mē
talis que cōponit ex duobus teris tantū: vt illa
homo eſt homo cōponit ex naturali ſilitudine
hoim ⁊ actu verbali. Sed tūc quereret aliquis Replica.
qualiter ergo ſignificat ille actus verbalis: non
enim ſignificat vnionē extremorū cum nō ſint.
Dicit ꝙ denotat illū cōceptū de ſeipſo enūciari Solutio.
affirmatiue. Sed argueres ergo in illa propoſi=
tione nō ſunt extrema: dicit ꝙ ſunt virtualiter
tantū: eo ꝙ eſt vnus terius ſupplēs vices duorū
extremorū ſcꝫ naturalis oim hoim ſilitudo que
vt dictū ē: eſt ſubiectū ⁊ predicatū. Dicūt tamē Opinio.
aliqui ꝙ ibi ſunt duo extrema realiter diſticta:
quorū vnum eſt ſubiectū aliud vero predicatū
⁊ vtrūqꝫ illorꝫ eſt naturalis ſimilitudo abſoluta
oim hoim: ⁊ ſunt cōceptus ſinonimi. Sed cōtra Impugnatur.
hoc arguit ſic: illi duo cōceptꝰ ſolū numero dif=
ferūt: cū ſint ſinonimi ⁊ ſunt in eodem ſubiecto
adequato igit faciunt vnū conceptū: cōſequē=
tia ptꝫ auctoritate Ariſtotelis q̄nto methaphiſi
ce dicentis: impoſſibile eſt duo accidētia ſolum
numero differētia eſſe in eodē ſubiecto adequa
to: quod ab interpretibꝰ ſic ſolet exponi: impoſſi
bile eſt duo accidētia ſolum numero dr̄ia eſſe in
eodem ſubiecto adequato quin faciāt vnum ⁊
ſe mutuo intendāt. Et ſi dicat ſicut dicūt okam Solutio.
⁊ gregorius ariminēſis ꝙ illud eſt intelligendū
de accidentibꝰ materialibꝰ. Cōtra ſi nō intelli= Replica.
geretur de accidentibꝰ ſpiritualibꝰ ſicut de ma
terialibꝰ ſequeret ꝙ nullū accidens ſpirituale
eſſet intenſibile: quod eſt falſum: nā ſcientia opi
nio formido vicia in aia exiſtētia poſſunt intē=
di ⁊ remitti vt cōiter dicit: ⁊ cōſequētia tenet qꝛ
ſi aliqua qualitas ſpiritualis intendat oportet
ꝙ ipſa cōponat ex partibꝰ ſolū numero differē=
tibus ⁊ vnā totalē qualitalem facientibus: ſed
hoc nō cōtigit in illis noticijs ſimplicibꝰ: vt hoc
modo dicēdū eſt: ḡ eadē ratione neqꝫ in accidē
tibꝰ alijs ſeu qualitatibꝰ. Et cōfirmat aliq̄ acci Secundo.
dētia ſpiritualia ſeu in aia exiſtētia ſolum nu=
mero dr̄ia ⁊ oīno eiuſdē rationis faciūt vnū ḡ ⁊
oia: cōſequētia tenet qꝛ nō videt maior ratio de
aliquibꝰ q̄ꝫ de alijs: cū ſint in eodē ſubiecto ade
quato: aňs ꝓbat de ꝑtibꝰ cōceptꝰ ſortis de ꝑti=
bus cōceptus hois ⁊ de partibus aliorum con=

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA
GREDOS.USAL.ES

ceptuū incōplexorum. Cōmuniter enim cōceditur ꝙ huiuſmodi cōceptus habent partes: nā ſi nō haberent partes: neqȝ etiam ſcientia opinio formido virtus vicium que ſunt in anima haberēt partes: ⁊ ſic nō poſſunt intēdi ⁊ remitti: quod cōiter negatur: ⁊ oppoſitum cū difficultate ſuſtineretur.

Alia opio

Dico ꝙ illa ꝓpoſitio Ariſtotelis veritatem habet de accidentibus corporalibus ſeu materialibꝰ ⁊ de accidentibus ſpiritualibꝰ ſeu in aīa exiſtentibꝰ: ⁊ in illa mētali vltimata omnis homo eſt homo: incōplexus conceptus idem numero eſt ſubiectū ⁊ predicatum. Sȝ argueret aliquis ꝙ illa eſt falſa cū predicatū diſtribuat. Reſpōdetur ꝙ pdicatū ꝗuis diſtribuat. non tñ niſi ſcdm ꝙ ſubiectū: ⁊ ꝓpterea illa eſt vera: ergo cōcedendū ꝙ idem terius i numero ſtat diſtributiue ⁊ cōfuſe tantū.

Correlarium.

Ex dictis ſeqtur cōceptū nō ideo dici cōplexum qꝛ ſit cōpoſitus ex partibus: nā ſic ois cōceptus eſſet cōplexus cum ois cōceptus habeat plures partes: ſed dicit cōplexus ꝓpter ratione ſuperius poſitā.

Scdm.

Secundo ſeqtur ꝙ chimera eſt terius cōplexus. Et ſi queras nonne pōt capi incōplexe: dicit ꝙ nō ſaltem ſecundū illā ſignificationē: qꝛ nō pōt ſupponere reſpectu illius verbi poteſt: ⁊ ois terius incōplexus poteſt ſupponere reſpectu illius verbi pōt: dicit eni phus tertio de aīa ꝙ ois intellectio ſimplex eſt vera: qđ ſic ſolet exponi: oīs cōceptus incōplexus pōt ꝓ aliquo ſupponere reſpectu illius verbi poteſt ſine alia ampliatione.

Dubium.

Quereret ſecūdo aliqs quare terius qui nō poteſt ſupponere reſpectu huius verbi poteſt nō pōt capi incōplexe.

Reſponſio

Dicitur ꝙ ratio eſt qꝛ ꝯceptus illius ſignificat impoſſibile: modo de impoſſibili nō pōt haberi ꝯceptus incōplexus: cuius cauſa eſt nā cōceptus incōplexus mediate vel īmediate cauſatur a noticia ſenſitiua rei ꝑ ipſum ſignificate: de impoſſibili autē nō poteſt haberi noticia ſenſitiua īmediate: quia non pōt īmediate ſenſu ꝑcipi: neqȝ mediate: ſicut deū mediate cognoſcimus ꝑ noticiam ſenſitiuā ſcȝ per ſenſationē ſuorū effectuū: cū īpoſſibile nō poſſit aliquos habere effectus. Pōt tamē cōceptꝰ cōplexus haberi de impoſſibili: qꝛ ꝯceptus cōplexus cauſat a cōceptibus incōplexis: vt ꝯceptus repreſentās chimerā cauſatur a cōceptibus iſtis incōplexis ens cōpoſitū ex his que nō poſſunt cōponi: qui quidē cōceptus faciunt vnū cōceptū totalem cōplexum.

Tertiū correlarium.

Tertio ſequit ꝙ hoc totū homo eſt aial eſt terius incōplexus ſi imponat ad ſignificandum idem ⁊ eodēmodo qđ ⁊ quō ſignificat ille terius ſortes: ⁊ ſi ponat caſus ꝙ remanentibus ſignificationibꝰ ſuarū partium quas nunc ille partes habēt illud totū imponat vt dictū ē: etiā erit terius incōplexus: ⁊ cū hoc erit terius cōplexus: ſed hoc erit equiuoce: illo enim caſu poſito erit indiuiduū ſicut ly ſortes igit erit terius incōplexus: erit etiā ꝓpoſitio ratione ſignificationis ſuarū partium ergo erit terius complexus. Ex quo patet error dicētiū ꝙ illo poſito erit terminus incōplexus ⁊ ꝙ nullo modo erit terinus cōplexus: eo ꝙ ſignificatio totius nō oriret tunc a ſignificationibꝰ partiū: hoc eni eſt falſum: nā licet ſignificatio incōplexa nō oriret tūc a ſignificationibꝰ partiū: bene tamē ſignificatio cōplexa: ſecūdū ꝗ ſignificabit hoīem eſſe aial.

¶ Dubitatur de teris cognotatiuis vt albū nigrū vtrū ſint teri complexi autē incomplexi. Arguitur ꝙ ſint cōplexi qꝛ equiualēt cōplexis ergo ſunt cōplexi: antecedēs ptȝ qꝛ albū equiualet huic cōplexo res habens albedinē ſufficienter denoiare totū album: ⁊ cōſimiliter diceret de ly nigrū ⁊ alijs: cōſequētia tenet qꝛ de equiualētibus idē eſt iudicium. Secūdo ſic cōceptꝰ correſpōdens illi voci album eſt cōplexus ꝗ ille terius vocalis albū eſt cōplexus: cōſequētia tenet ꝑ diffinitionē teri cōplexi: antecedēs ꝓbatur qꝛ conceptus ille cōponit ex partibꝰ diuerſarū rationū ergo eſt cōplexus: aſſumptū ꝓbatur quia cōponit ex conceptu ſubſtātie albe ⁊ cōceptu albedinis qui ſunt cōceptꝰ diuerſarum rationū: quod ſi neget ſed dicatur ꝙ eſt conceptus ſimplex repreſentatiuus ſubſtātie ⁊ accidētis. Cōtra nullus eſt cōceptus ſubſtātie ⁊ accidētis repreſentatiuus igitur: aſſumptū ptȝ qꝛ duarū rerum nō poteſt eſſe eadē naturalis ſilitudo ergo neqȝ idē cōceptus cū conceptus ſit naturalis ſilitudo. In oppoſitū arguitur ꝓbando ꝙ ſunt teri incompleri quia ſunt in predicamēto igitur ſunt incōplexi: conſequētia tenet qꝛ ſoli teri incōplexi in predicamēto repponunt. Scdo ſic niſi eſſent teri icōplexi ſequeretur ꝙ nulli teri mentales eſſent cognotatiui: ſed cōſequēs eſt falſum: igitur ⁊ antecedēs: cōſequentia ꝓbatur qꝛ ſi tales teri eſſent cōplexi quilibet illorū ſubordinaretur pluribꝰ cōceptibus quorū nullus eſſet cognotatiuus igit nec totus cōceptꝰ: falſitas cōſequētis ptȝ qꝛ ſi nulli teri mētales eſſent cognotatiui nulli vocales eſſent cognotatiui ⁊ ſic nulli eſſent teri cognotatiui: ⁊ per cōſequēs fruſtra ponerētur predicamenta ꝑ illis. Tertio ſic niſi eſſent teri incōplexi ly albū equiuoce ſignificaret ſubſtātiam albā ⁊ albedinem qđ eſt falſum: cōſequētia ptȝ qꝛ ſignificaret illa mediantibꝰ diuerſis conceptibus igitur et equiuoce. Ad dubium dicunt aliqui ꝙ ſunt cōplexi et mouentur rationibus ante oppoſitum factis: ⁊ ſecundū illos album ſubordinatur cōceptui cōpoſito ex cōceptu ſubſtātie albe ⁊ cōceptu albedinis. Et ad rōnes poſt oppoſitū: ad primā cōceditur antecedēs ⁊ negat cōſequētia: ad ꝓ-

Ad primā

bationē negatur aſſumptū: imo dꝛ ꝙ multi termini ſunt cōplexi q̄ tamē ſunt in predicamēto.

Replica.

Sed cōtra qua ratione aliquod cōplexum eſſet in pdicamēto eadē ratione ⁊ oia cōplexa eſſent in pdicamēto: ſȝ cōſequēs ē falſum eo ꝙ ꝓpōnes nō ſunt in predicamēto ꝗ ⁊ antecedēs: cōſequētia ꝓbat qꝛ nō videt maior ratio ꝙ vnū ꝯplexū ſit in predicamento ꝗ aliud.

Solutio.

Reſpondet negādo cōſequētiam: ad ꝓbationē negat aſſumptū ⁊ ratio eſt qꝛ non oēs teri cōplexi ſunt complexi eadem cōplexione.

Diſtinctio

Eſt eniȝ duplex cōplexio ſcȝ diſtans ⁊ indiſtās: cōplexio diſtans eſt cuius extrema diſtāt ab inuicē ꝑ verbū: vt homo eſt aial: aut cōiunctionē: vt ſortes vel plato aut aliqđ ſimile: ⁊ huiuſmodi cōplexum impedit terīm ne repponat in predicamēto. Alia ē cōplexio indiſtans ſcȝ cuius extrema ſe habēt per modū determinationis ⁊ determinabilis: vt homo albus.

Subdiuiſio.

Triplex aūt eſt cōplexio idiſtās quedā eſt cōplexa ex duobꝰ teris cognotatiuis: vt albū currēs: alia ex duobꝰ abſolutis vt aial homo: ⁊ iſte due impediūt ne terius i predicamēto repponatur: alia eſt indiſtās cōpoſita ex abſoluto ⁊ cognotatiuo: vt res alba hō albꝰ ⁊ illa nō impedit quin terius ſit in predicamēto.

Ad ſecūdā

Ad ſecundū pōt cōcedi cōſequētia cū conſequēte: ad probationē falſitatis cōſequētis negat cōſequentia qꝛ nō oē quod de mentalibꝰ teris negat ⁊ de vocalibus. Uel aliter ad rationē dicit negādo cōſequētiā: ad ꝓbationē concedit aſſumptū ſed negat cōſequentia: qꝛ nō incōuenit aliq đ cōplexum eē cognotatiuū ⁊ tñ ꝙ nulla pars ipſius ſit cognotatiua.

Ad tertiā.

Ad tertium negat cōſequentia: ad probationē cōcedit antecedēs ⁊ negat cōſequētia: qꝛ ad hoc ꝙ terius ſignificet aliqua equoce nō ſufficit ꝙ ſignificet illa mediantibꝰ diuerſis conceptibus: nam tunc illa ꝓpoſitio homo eſt aſinus ſignificaret hoies ⁊ aſinos equiuoce: ſȝ requirit ꝙ ſignificet illa mediantibꝰ diuerſis cōceptibus totalibꝰ nō ſinonimis: ſecundū aūt hāc opinionem licet ly albū ſignificet rem albaȝ mediante vno cōceptu ⁊ albedinē mediante alio: illi tamē cōceptꝰ nō ſunt totales ſȝ ꝑtiales eo ꝙ cōſtituūt vnū totalē conceptū cōplexum quapropter non ſignificat illa equiuoce ſed vniuoce.

Alia opio

Alij tenent ꝙ huiuſmodi teri ſunt incōplexi: ⁊ probāt rationibus poſt oppoſitū: ⁊ ſecundū hanc viā quelibet cōplexio tā indiſtans ꝗ diſtans ſufficienter impedit repoſitionē teri i predicamento.

Ad rōnes cōtrarias.

Ad rationes ante oppoſitū diſtinguit antecedens vel in ſignificādo ⁊ ſic negat vel in cōſequendo ⁊ ſic concedit: ſed negatur conſequentia:

Ad primā

ad probationē dicit ꝙ licet de equiualentibꝰ in ſignificādo ſit idem iudiciū nō tamen de equiualentibꝰ in cōſequendo.

Diſtinctio

Dupliciter enim teri dicunt equiualentes ſcȝ in ſignificādo ⁊ in cōſequēdo. Teri dicunt equiualētes in ſignificando qui ſignificāt idem adequate ⁊ eodēmodo ſicut teri ſinonimi: vt lapis petra ſaxum. Teri aūt ſunt equalentes in cōſequēdo q̄ ſic ſe habēt ꝙ ꝓpoſitio de eſt ſcdo adiecēte in qua vnus eſt ſubiectū ſequit ad ꝓpoſitionē de eſt tertio adiacēte in qua alter eſt etiā ſubſtiectū ſicut ſunt teri cōuertibiles: vt homo ⁊ riſibile: albū ⁊ habens albedinē.

Ad ſecūdā

Ad ſecundū negat antecedēs: ad ꝓbationem negat aſſumptū: ad ꝓbationem etiā negat aſſumptū imo dꝛ ſicut in argumēto dictum eſt ꝙ cōceptus illius teri albū eſt conceptꝰ ſimplex repreſentatiuus ſubſtātie ⁊ accidētis: ⁊ ad id qđ ſequit negat aſſumptū: ad ꝓbationē diſtinguit antecedēs ſcȝ ꝙ duaꝝ rerū nō poteſt eadē eſſe naturalis ſimilitudo: aut naturalis ſilitudo diſticta ⁊ ſic concedit aut cōfuſa ⁊ ſic negat: dicit autē ꝙ cōceptus cui ſubordinat ly albū eſt naturalis ſimilitudo confuſa cōfuſe repreſentās ſubſtātiam albā ⁊ albedinem: ſicut dicimus ꝙ ꝯceptus illiꝰ vocis ens eſt naturalis ſimilitudo confuſa oīm entiū tam ſubſtātiarū ꝗ accidentiū.

Dubium.

Sed q̄reret aliquis nunq̄d ſecūdū hāc opinionē ly albū poteſt capi cōplexe ſignificādo ſubſtantiā albā ⁊ albedinem.

Reſpōſio.

Reſpōdet ꝙ ſic nā poteſt capi dupliciter: vno mō vt ſubordinat vni conceptui incōplexo cōfuſe repreſentāti ſubſtātiam albā ⁊ albedinē ⁊ ſic capit incōplexe vt dictū eſt: alio mō vt ſubordinat cōceptui cōplexo ex cōceptu diſtincto ſubſtātie i recto ⁊ cōceptu diſtinctio albedinis in obliquo ⁊ ſic capit cōplexe ⁊ eſt terius cōplexus: de ſimilibꝰ dicatur ſimiliter.

Dubium.

Quereret vlterius aliquis an ita ſit dicendū de oibꝰ teris cognotatiuis ſicut de ly albū ſuperius dictū eſt.

Expoſitio

Reſpōdetur ꝙ nō: ſunt enim aliq̄ teri cognotatiui ſimplr ꝯplexi q̄ ſecundū ſignificationē quā habent non poſſunt capi incōplexe: vt chimera hyrcoceruus ⁊ ſiles qui non poſſunt ſupponere reſpectu illius vbi pōt: alij ſunt teri cognotatiui ſimplr vt incōplexi ſedens ſtans tunica ⁊ ſimiles quorū formale idētificat cum materiali. De verbis adiectiuis dicunt aliq̄ illa eſſe complexa quorū vtrūqȝ probabile eſt: hmōi opiniones qꝛ ab alijs ampliſſime recitate ſunt miſſas facio.

Notabile.

Circa ſecundā diuiſionē ante predicamentalem notandum eſt ꝙ dici de ſubiecto eſt de aliquo quiditatiue predicari tanꝗ de ſuo inferiori: vt aial dicit de homine tanꝗ de ſubiecto quia hec eſt predicatio quiditatiua hō eſt aial: ⁊ ſimiliter quodlibet ſuperius dicitur de ſuo inferiori tanꝗ de ſubiecto: eſſe in ſubiecto eſt predicari accidentaliter ⁊ directe. Ex predictis ſequitur ꝙ dr̄ia eſſentialis vt rationale neqȝ dꝛ de ſuo ſubiecto vt de ly homo tāꝗ de ſubiecto: eo ꝙ

hec non eſt quiditatiua hō eſt rationalis: neqꝫ eſt in ſubiecto reſpectu illius: nā hec nō eſt accidentalis hō ē rationalis: oīs eñ differētia eſſentialis de ſuo ſubiecto eſſentialiter ⁊ ī quale predicaꝭ. Secūdo ſequiꝭ ꝙ ſenſus diuiſionis eſt talis: eorū que ſunt in predicamēto quedā predicatur de aliquo q̇ditatiue tanqꝫ de ſuo inferiori ⁊ de nullo predicanꝭ accidētalr̄ directe: vt gña ⁊ ſpēs de predicamēto ſubſtātie. Quedā neqꝫ p̄dicanꝭ de aliquo q̇ditatiue tanqꝫ de ſuo inferiori: neqꝫ de aliquo predicanꝭ accidētaliter directe: vt indiuidua ď predicamēto ſubſtātie. Quedā de aliquo q̇ditatiue predicanꝭ tanqꝫ de ſuo inferiori ⁊ de aliquo predicanꝭ accidentalr̄ directe: vt genera ⁊ ſpēs de predicamētis accidētalibꝰ. Sūt aūt predicamēta accidētalia oīa alia a predicamēto ſubſtātie: q̄ dicunꝭ accidētalia qꝛ ſūt terī accidētales ſeu cognotatiui. Alia vero predicanꝭ de aliquo accidētaliter directe ſꝫ de nullo predicanꝭ q̇ditatiue tanqꝫ de ſuo inferiori: vt indiuidua de predicamētis accidentalibꝰ. Tertio ſequiꝭ ꝙ oē ſupius ď de ſuo inferiori tāqꝫ de ſubiecto: ſed nō oē ſuperius eſt in ſubiecto: ſed ſola ſuperiora q̄ ſunt de predicamētis accidentalibꝰ. Quarto ſequiꝭ ꝙ nullū indiuiduū diciꝭ de ſubiecto: licet aliqua indiuidua ſint in ſubiecto vt puta indiuidua de predicamētis accidētalibꝰ. Quinto ſequiꝭ ꝙ diuiſionis huius mēbra cōplectunꝭ oēs terios in predicamento repponibiles: nā oē qđ in predicamēto repponitur aut eſt genus vel ſpēs in predicamēto ſubſtātie: aut genus vel ſpēs in aliquo predicamento accidētali: aut īdiuiduū de predicamēto ſubſtantie: aut indiuiduū de aliquo predicamēto accidētali: ſi primū illud ď de ſubiecto ſed non eſt in ſubiecto: ſi ſecundū ď de ſubiecto ⁊ eſt in ſubiecto: ſi tertiū neqꝫ ď de ſubiecto neqꝫ eſt in ſubiecto: ſi quartū eſt in ſubiecto ſed nō diciꝭ de ſubiecto. Contra predicta arguiꝭ ſic: iſte terius mētalis aīal eſt genus de predicamēto ſubſtātie ⁊ tamē eſt in ſubiecto ꝫ male dictū eſt ꝙ genera ⁊ ſpēs de predicamento ſubſtātie dicunꝭ de ſubiecto ſꝫ nō ſunt in ſubiecto: maior ſupponiꝭ: minor ptꝫ qꝛ eſt in aīa tanqꝫ accidens ꝫ eſt in ſubiecto. Et ſi dicaꝭ ꝙ eē in ſubiecto hic capiꝭ ſcđe intentionalr̄ ꝓ predicari accidentaliter directe: ⁊ nō prime intentionaliter ꝓ eo qđ eſt alteri ſicut accidēs inherere: ⁊ cōcedaꝭ ꝙ ille terius mentalis aīal eſt in ſubiecto capiendo eē in ſubiecto ꝓme intētionaliter ſed nō capiendo ſcđe intētionaliter: ⁊ ſic nihil contra predicta. Arguiꝭ ꝙ ſit in ſubiecto capiendo eē in ſubiecto ſcđe intētionaliter qꝛ predicaꝭ de aliquo accidētaliter ꝫ eſt in ſubiecto capiendo eē in ſubiecto ſecūde intētionaliter: antecedēs ptꝫ qꝛ hec eſt accidentalis albū ē aīal. Et ſi dicaꝭ ſicut dicendū eſt cōcedēdo añcedēs ⁊ negādo cōſequentiā: nā ad hoc ꝙ terius ſit in ſubiecto nō ſufficit ꝙ predicetur accidētaliter: ſed requiriꝭ ꝙ predeceꝭ accidentaliter directe: modo illa eſt indirecta albū eſt animal eo ꝙ ibi predicaꝭ abſolutū de cognotatiuo: Arguiꝭ ſic hec predicatio ē accidētalis ⁊ directa riſibile eſt aīal: ⁊ predicatū eſt ly aīal ꝫ ly aīal p̄dicaꝭ de aliquo accidētaliter directe: minor eſt nota: maior ꝓbatur qꝛ ibi predicaꝭ magis cōmune de minus cōmuni igiꝭ eſt directa: tum ſecundo qꝛ ſi eſſet indirecta ſua cōuertens ſcꝫ aīal eſt riſibile eſſet directa: ſꝫ cōſequēs eſt falſum ꝫ ⁊ antecedēs: falſitas cōſequētis ptꝫ tum p̄mo qꝛ ſi illa eſſet directa aīal eſt riſibile due cōtrarie in materia naturali de ineſſe de preſenti de p̄dicatione directa eſſent ſimul falſe qđ eſt cōtra legem cōtrariarū: ꝯña ptꝫ de iſtis duabus oē aīal eſt riſibile nullū aīal eſt riſibile: tum ſcđo qꝛ tūc hec eſſet vera oē aīal eſt riſibile qđ eſt falſum: ꝯña probaꝭ qꝛ illa eſt vera aīal eſt riſibile ꝫ ⁊ iſta oē aīal eſt riſibile ſi ſit directa: antecedēs eſt manifeſtum: ꝯña probaꝭ qꝛ particularis in materia naturali de ineſſe de preſenti de predicatione directa equalet vniuerſali: ⁊ illa particularis eſſet de ineſſe de preſenti de predicatione directa ⁊ in materia naturali ꝫ equiualeret vlī: ⁊ per conſequens illa vl'is eſſet vera ſicut illa particularis. Ad hanc rationē ď ſicut in argumēto dictū eſt: ad id qđ ſequiꝭ ď etiā ſicut arguēdo dictū ē: pro ſolutione illiꝰ qđ ſequiꝭ. Notādū eſt ꝙ p̄dicatio directa capiꝭ duplr̄: vno mō large: et diffiniꝭ ſic. Predicatio directa ē illa in qua predicaꝭ ſuperius de ſuo inferiore: vel magis cognotatiuum de minus cognotatiuo: vl' eque cognotatiuū de eque cognotatiuo nō ſuperiore ad illud predicatū: vel cognotatiuū de abſoluto ſiue illud cognotatiuū ſit magis cōmune ꝙ abſolutum aut cōuertibile cū eo ſiue non: predicatio vero indirecta eſt illa in qua predicaꝭ iferius de ſuperiore: aut minus cognotatiuū de magis cognotatiuo: aut abſolutū de cognotatiuo: ſiue illud cognotatiuū ſit magis cōe ꝙ abſolutū aut cōuertibile cū eo ſiue nō: ⁊ hoc mō capiendo: illa ē idirecta riſibile ē aīal ⁊ illa directa aīal ē riſibile: hoc mō etiā capiēdo nō ē icōueniens duas ꝯtrarias de ineſſe de p̄ſenti de p̄dicatione directa eē ſimul falſas: hoc etiā mō capiendo particularis ī materia naturali ⁊ remota de ineſſe de preſenti ⁊ de predicatione directa nō ſemꝑ equiualet vlī: hoc ergo mō nō capiꝭ predicatio directa quando ď ꝙ particularis in materia naturali ⁊ remota de ineſſe de preſenti ⁊ de predicatione directa equiualet vniuerſali: ⁊ ꝙ due contrarie in materia naturaali aut remota de ineſſe de preſenti ⁊ predicatione directa non poſſunt ſimul eſſe falſe. Alio mō capitur ſtricte: ⁊ ſic deſcribiꝭ: predicatio directa eſt illa in qua predicaꝭ ſupiꝰ de ſuo inferiore: aut magis cognotatiuū de minus cognotatiuo: aut eque cognotatiuū de eque cognotatiuo nō ſupiori ad ipꝫ p̄dicatū qđ q̇dē cognotatiuū eſt magis cōe ꝙ illđ abſolutū aut cōuertibile cū eo: predicato idirecta eſt illa in q̄ p̄dicaꝭ iferius de ſuo ſupiore aut minꝰ cognotatiuū de magis cognotatiuo: aut abſolutū de cognotatiuo aut de abſoluto cognotatiuū minꝰ cōe ꝙ illđ abſolutū vt aīal eſt riſibile. Et hoc mō capiendo illa predicatio eſt indirecta riſibile ē aīal ⁊ ſilr̄ illa eſt indirecta aīal eſt riſibile: ⁊ hoc modo capiꝭ predicatio directa cū ď ꝙ ꝑticularis equalet vlī in materia naturali ⁊ remota in predicatiōe directa de in eſſe ⁊ de p̄ñti: ⁊ ꝙ ī materia naturali ⁊ remota due ꝯtrarie nunqꝫ p̄ñt ſimul eſſe falſe: ſi ſint de in eſſe de p̄ñti ⁊ de predicatiōe directa: ⁊ hic cū ď ꝙ terī de predicamēto ſubſtātie nō predicātur accidētalr̄ directe: neqꝫ valet ꝯña hec eſt indirecta predicatio riſibile eſt aīal ergo ſua ꝯuertēs eſt directa. Ex his pꝫ ſolutio ad argūtuꝫ precedēs: negāda eſt eñ maior ſcꝫ ꝙ illa ſit directa riſibile eſt aīal: ad hoc pꝫ q̇đ ſit dicēdū. Notādum eſt ſcđo ꝙ aliter dici pōt ſicut dicūt aliqui ſcꝫ ꝙ predicatio directa eſt illa in qua predicaꝭ ſupius de ſuo inferiore aut cognotatiuū ď abſoluto aut magis cognotatiuū de minus cognotatiuo aut eque cognotatiuꝫ de eque cognotatiuo nō ſupiori ad illud predicatū: ⁊ predicatio indirecta per negatiōem p̄dicte diffinitiōis diffiniꝭ. ſ. predicatio idirecta ē illa in q̄ nō predicaꝭ ⁊c̄. Duplex āt eſt predicatio directa. ſ. directa tāqꝫ directa ⁊ directa tāqꝫ idirecta. Predicatio directa tāqꝫ directa eſt in q̄ p̄dicaꝭ ſupiꝰ de ſuo iferiore q̇ditatiue vt hō eſt aīal: aut magis cognotatiuū ď minꝰ cognotatiuo vt vl'e eſt p̄dicabile: aut eqꝫ cognotatiuū de eqꝫ cognotatiuo vt riſibile eſt flebile: aut de abſoluto cognotatiuū magis cōe ꝙ illđ abſolutū vt aīal eſt albuꝫ: aut cū eo ꝯuertibile vt hō eſt riſibilis. Predicatio directa tāquā indirecta eſt predicatio directa in qua de abſoluto predicaꝭ cognotatiuū minꝰ cōe ꝙ illud abſolutū vt aīal eſt riſibile: ⁊ ď directa tāquā indirecta q̇a ē directa: ſꝫ videꝭ eſſe indirecta eo ꝙ in illa predicaꝭ minus cōe de magis cōi. Eſt etiā duplex predicatio indirecta: ſcꝫ indirecta tāquā indirecta: ⁊ indirecta tāquā directa: predicatio indirecta tāquā indirecta eſt predicatio idirecta in qua predicaꝭ inferius de ſuo ſupiore vt aīal eſt hō: aut minꝰ cognotatiuū de magis cognotatiuo vt predicabile eſt vl'e: aut abſolutū de cognotatiuo magis cōi quā illud abſolutum vt albuꝫ eſt homo aut cum eo cōuertibile vt riſibile eſt hō. Predicatio indirecta tāquā directa eſt predicatio idirecta in qua predicaꝭ abſolutū de cognotatiuo minꝰ cōmuni quā illud abſolutū vt riſibile eſt aīal: ⁊ appellaꝭ indirecta tāquā directa q̇a eſt idirecta ſed apparet eſſe directa eo ꝙ in illa predicaꝭ magis cōe de minus cōi. Scđm iſtos autē q̄ñ ď ꝙ in materia naturali ⁊ remota ꝑticularis equalet vlī dum mō ſint de predicatiōe directa de in eſſe ⁊ de p̄ñti: ꝙ due ꝯtrarie in materia naturali aut remota nō p̄ñt eſſe ſimul falſe ſi ſint de predicatiōe directa ⁊ cetera: ⁊ ꝙ eſſe in ſubtō eſt predicari accidētaliter directe: capiꝭ predicatio directa pro predicatiōe directa tāqꝫ directa. Et ſic ad argūtū negaꝭ maior: ad p̄mā ꝓbatiōeꝫ ꝯceſſo añte negaꝭ ꝯña q̇a ad hoc ꝙ predicatio ſit directa nō ſufficit ꝙ in ea prediceꝭ magis cōe de minus cōi niſi magis cōe de minus cōi q̇ditatiue prediceꝭ: ad ſcđam ꝓbatiōem ꝯcediꝭ ꝯña cū ꝯñte: ad primā iꝓbatiōem ꝯñtis ꝯcediꝭ ꝙ due ꝯtrarie in materia naturali de in eſſe de p̄ñti ⁊ ď predicatione directa tāquā indirecta p̄ñt ſimul eſſe falſe: ad ſcđam improbatiōem ď ꝙ ꝑticularis non ſemꝑ equalet vniuerſali in materia naturali in predicatione directa tanquam indirecta: cuius modi eſt illa animal eſt riſibile.

Circa tertiū añ predicamētū ait idē tardiuel

Primā regulā añ predicamētalē duplr̄ exponūt: primo ſic. Q̄ñ aliq̇s terius predicatur de aliquo quiditatiue tanquā de ſuo inferiore: tunc quicūqꝫ terminus de illo primo predicato predicatur q̇ditatiue tāquā de ſuo inferiore: predicaꝭ etiā de illo p̄mo ſubō q̇ditatiue tāquā de ſuo inferiore: vt aīal ď de ly hō q̇ditatiue tāquā de ſuo inferiore: ⁊ ſubſtātia ď quiditatiue de ly aīal tāquā de ſuo inferiore: ideo etiā ſubā ď q̇ditatiue de ly hō tāquā de ſuo inferiore. Rō autē huiꝰ regule eſt: nā q̇cq̇d eſt ſupiore ſupius eſt ēt inferiore illiꝰ ſupioris ſupiꝰ: ⁊ hec expoſitio ꝑtinet ad hāc ſciam. Cōtra hāc regulā ſic expoſitā argꝭ primo ſic: aīal ď de ly hō q̇ditatiue ⁊ corpus ď q̇ditatiue de ly aīal ⁊ tñ nō ď q̇ditatiue de ly hō ꝫ ꝯtra regulā: ꝙ corpus nō dicatur q̇ditatiue de ly homo pꝫ tū primo: q̇a corpus eſt ī predicamēto ꝙtitatis ⁊ ly hō ī predicamēto ſubē: ſed nullꝰ terius vniꝰ predicamēti ď de terio alteriꝰ q̇ditatiue: ergo corpus nō ď q̇ditatiue de ly homo. Tū ſcđo hec eſt falſa hō eſt corpus ergo corpus nō verificaꝭ q̇ditatiue de ly homo: añs pꝫ q̇a corpus eſt pars hoīs: ſed pars nō eſt ſuuꝫ totū ergo hō nō eſt corpus ⁊ per ꝯñs illa ꝓpō hō eſt corpus eſt falſa. Tū tertio q̇a ſi per potentiā dei ꝑtes materie ſortis penetratiue ſe hērēt ita ꝙ nō eſſent in loco circūſcriptiue: ſed tātuꝫ diffinitiue ſicut eſt de b̄ñdicto corpore xp̄i

Diſtinctio
Primum
Secundū.
Tertium.
Quartū.
Correlarium.
Contra diuiſionem.
Solutio.
Replica.
Solutio.
Replica.
Alia ſolutio.
Solutio.
Diſtinctio
Primum membrum
Secundū.
Subdiuiſio.
Alia ſolutio.
Expoſitio prima.
Cōtra regulā. primo
Secundo.
Tertio.

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA
GREDOS.USAL.ES

in ſacramēto altaris: hec eſſet vera ſortes eſt hō: ⁊ illa eſſet falſa ſortes eſt corpꝰ ergo ly corpꝰ nō dr̄ q̄ditatiue de ly homo: ꝯña eſt nota ⁊ ſilr̄ añs quo ad primā ptē: quo ad ſcd̄am pꝫ ſortes nō eſſet lōgus latus ⁊ ꝓfundꝰ ꝗ nō eſſet corpus ꝯña pꝫ q̄a oīe corpꝰ eſt lōgū latū ⁊ ꝓfundū. Quarto ſic ſi nullus eſſet hō illa eſſet falſa hō eſt corpꝰ ⁊ tñ illa eſſet vera homo eſt: ꝗ ly corpus nō dr̄ q̄ditatiue de ly homo: ꝯña tꝫ q̄a terius q̄ dr̄ de altero terio q̄ditatiue ſemꝑ verificat̄ de illo ſi ſupponat: minor ꝓbat̄ q̄a illa eſſet vera homo eſt aīal rōnale ꝗ ⁊ illa homo eſt: aſſumptū pꝫ q̄a in illa predicat̄ diffinitio de ſuo diffinito: ꝗ eſſet vera tꝫ ꝯña q̄a oīs ꝓpō in qua predicat̄ diffinitio de ſuo diffinito eſt vera.

Secundo. Scd̄o ſic arguit̄ hoc ꝯplexum rōnale vel albū predicat̄ q̄ditatiue de ly hoc rōnale: ⁊ ly coloratū dr̄ q̄ditatiue de illo ꝯplexo rōnale vel albū: ⁊ tñ ly coloratū nō dr̄ q̄ditatiue de ly hoc rōnale: ꝗ regula ſic intellecta eſt falſa: tertia pars añtis eſt nota prima pꝫ ptꝫ qꝛ vna pars illiꝰ diſiuncti rōnale vel albū ſcꝫ ly rōnale dr̄ q̄ditatiue de ly hoc rōnale ꝗ illud diſiunctū dr̄ q̄ditatiue de ly hoc rōnale: ꝯña pꝫ q̄a diſiunctū inſeq̄tur naturā diſiunctiue: ſed ad veritatē diſiunctiue ſufficit vnā ptē eſſe verā ꝗ ad hoc ꝙ diſiunctū predicet̄ q̄ditatiue de aliq̄ ſufficit ꝙ vna pars illiꝰ diſiuncti verificet̄ de illo q̄ditatiue: ſilr̄ ꝓbari poſſet añtis ſcd̄a pars.

Ad primā Ad primā harū rōnū ꝯceditur prima ps añtis ⁊ ſilr̄ ſcd̄a: ſed negat̄ tertia: ad primā ꝓbatiōem diſtinguit̄ ꝙ corpus ſit in predictamento q̄ntitatis vel capiēdo ly corpus vt cognotat trinā dimēſionē ⁊ ſic ꝯcedit̄ totū añs ⁊ ꝯña cū ꝯñte: ſed illo modo etiā corpus nō dr̄ q̄ditatiue de ly hō: vel capiēdo ly corpus abſolute ⁊ ſic negat̄ ꝙ ſit i predicamēto quātitatis: imo eſt in predicamēto ſubē: ad ſcd̄am ꝓbationē diſtinguit̄ ꝙ hec ſit falſa hō eſt corpus vel capiēdo corpus pro ipſa materia ⁊ vt ſiḡt alterā ptē ꝯpoſiti ⁊ ſic ꝯceditur: nā ſenſus eſt homo eſt materia ⁊ ſilr̄ ꝯcedit̄ ꝯñs ſed hoc nō eſt ꝯtra predicta: qꝛ etiā hoc modo ly corpus nō dr̄ de ly aīal: vel capiēdo corpus pro ſubā coporea vt ſiḡt abſolute oīes ſubās corporeas ⁊ ſic negat̄ añs: ad primā ꝓbationē ꝯcedit̄ prima pars añtis ⁊ diſtinguit̄ ſcd̄a ſcꝫ ꝙ illa eēt falſa ſortes eſt corpus vel capiēdo ly corpus cognotatiue vt cognotat trinā dimēſionē ⁊ ſic ꝯceditur ⁊ ſilr̄ ꝯcedit̄ ꝯñs: ſed nihil eſt ꝯtra regulā: quia etiā ly corpus hoc mō captū nō dr̄ q̄ditatiue de ly aīal: vel capiēdo ly corpus abſolute vt ſiḡt abſolute oēs ſubās corporeas ⁊ ſic negatur: ad ꝓbationē ꝯcedit̄ añs ⁊ negat̄ ꝯña: qꝛ ad hoc ꝙ aliq̄d ſit corpus abſolute nō requit̄ ꝙ ſit lōgū latum ⁊ ꝓfundū: ſed ſufficit ꝙ ip̄m habeat materiā tāquā ptem eſſentialē ſui: ad quartā ꝓbationē ꝯceditur maior ⁊ negat̄ minor: ad ꝓbationem negatur aſſumptū: ad ꝓbationē ꝯceditur añs ⁊ negat̄ ꝯña: ad ꝓbationē dr̄ ꝙ nō opꝫ ꝓpōnem in qua predicat̄ diffinitio de ſuo diffinito eſſe verā niſi diffinitū ſupponat: mō ly homo q̄d eſt diffinitū illo poſito nō ſupponeret. Ad ſcd̄aꝫ ꝓbationē principalē negatur prima ps añtis: ad ꝓbationē ꝯceditur añs ⁊ negatur ꝯña: ad ꝓbationē ꝯceditur ꝙ in aliquibꝰ diſiunctū inſeq̄tur naturā diſiunctiue ſed nō in oibꝰ: in hoc ei inſeq̄tur ꝙ ſicut a pte diſiunctiue ad totā diſiunctiuam valet ꝯña: ita a pte diſiuncti ad totū diſiunctū valet ꝯña ſeruatis ſeruādis: ſed in hoc nō ſeq̄tur: qꝛ oportet ſi diſiunctiua affirmatiua ſit vera alterā ptē eſſe verā: ſed nō opꝫ ſi ꝓpō de diſiuncto ſit vera ꝙ ip̄a pro aliqua pte illiꝰ diſiuncti verificetur: nā hec eſt vera oīe aīal eſt rōnale vel irrōnale ⁊ tñ neq̄ oīe aīal eſt rōnale neq̄ oīe aīal eſt irrōnale: i multis etiā alijs diſiunctū diſiunctiuā nō imitatur. Dicunt tñ aliqui illā eſſe q̄ditatiuā hoc rōnale eſt rōnale vel albū: q̄a eīm vna illiꝰ diſiuncti pars q̄ditatiue dr̄ ly hoc rōnale predicatur ideo ⁊ totū diſiūctū dicunt q̄ditatiue de illo eodē predicari. Sed hoc videtur nō valere qꝛ eadē rōne diceretur ꝙ illa predicatio nō eſſet eſſentialis ſed accidētalis: qꝛ vna pars illiꝰ diſiūcti .ſ. ly albū accidētaliter predicatur de ly hoc rōnale: neq̄ valet q̄d dicūt ꝙ illa eſt eſſentialis ⁊ q̄ditatiua hoc rōale eſt rōale vel albū: qꝛ ꝓpōes de diſiūctis aſſimilātur diſiūctiuis ⁊ diſiūctiua i ſequit̄ ptē fortiorē q̄d pꝫ: nā pars q̄ cognotat extrinſece eſt eq̄ fortis ſicut ⁊ illa q̄ cognotat intrinſece ꝗ qua rōne diceretur eſſentialis ⁊ q̄ditatiua rōne vniꝰ ptis eadē rōe diceret̄ accidētalis rōne alterius: itē predicatū cognotat extrinſece ſupra ſubm̄ ꝗ illa eſt accidētalis ⁊ per ꝯñs nō ē q̄ditatiua neq̄ eſſentialis. Propterea dicēdū eē arbitror ꝙ illa ⁊ ſiles ſunt accidētales ⁊ nō eſſentiales. Alia predicte regule explanatio hec eſt: qñ aliq̄s terius predicat̄ d̄ alio tūc quicūq̄ terius predicat̄ de illo prio predicato vl'iter ſumpto predicat̄ etiā de prio ſubō: vt ſi ſortes eſt hō ⁊ ois hō eſt aīal ſortes eſt aīal. Et per illā regulā ſic expoſitā dat̄ modus arguēdi in quarta figura: ⁊ ideo modus arguēdi ſm̄ illā regulā ſic expoſitā tꝫ obſeruatis ꝯditionibꝰ req̄ſitis ad bonū ſillogiſmū: mltis modis poſſꝫ obijci ꝯtra illā q̄a tñ oēs rōnes ille ſolui pñt ſꝫ cōdiciōes ad bonū ſillogiſmū req̄ſitas: ⁊ iō illas miſſas facio qñ trāſcēdūt methas huius artis.

Contra ſcd̄aꝫ regulā ſic arḡr albū eſt in predicamēto q̄litatis ⁊ in predicamēto quātitatis ſꝫ quātitas ⁊ qualitas ſunt diuerſa gñia nō ſubalternatim poſita ꝗ regula eſt falſa: añs ꝓbat̄ ꝙ eīm ſit in predicamēto q̄litatis certū eſt:

ſed ꝙ ſit in predicamento quātitatis pꝫ auctoritate Ariſtotelis in predicamēto quātitatis ꝙ album eſt quātum per accidēs.

Secundo. Scd̄o ſic corpus ē in predicamēto ſubē ⁊ ſilr̄ in predicamēto quātitatis ⁊ ſubſtātia ⁊ quātitas ſunt gñia non ſubalternatim poſita ꝗ regula predicta eſt minꝰ bñ poſita: maior pꝫ ꝙ eīm ſit in predicamēto ſubē pꝫ quia ponit̄ in arbore porphirij: ſed ꝙ ſit in predicamēto quātitatis pꝫ per Ariſtotelē in capitulo de quātitate dicētē corpus eſſe ſpēm quātitatis ꝯtinue.

Tertio. Tertio ſic cenare ⁊ prādere ſunt in p̄dicamēto actiōis ⁊ qñ: ꝗ regula nō eſt bona cū actio ⁊ qñ ſunt gñia non ſubalternatim poſita.

Quarto. Quarto ſic eſt aliqua ꝯueniētia eſſentialis cōueniēs hoibꝰ ⁊ ſubſtātijs maioris pfectiōis ⁊ nō ꝯueniēs ſubſtātijs minoris pfectiōis q̄ꝫ ſint homines: ꝗ ab illa ꝯuenientia eſſentiali pōt trahi vnus ꝯceptꝰ abſolutꝰ preciſe ꝯueniēs hoibus ⁊ ſubſtātijs maioris pfectiōis: trahat̄ ille ꝯceptꝰ ⁊ ſit a: tūc ly hō eſt ſpēs illiꝰ teri aīal ⁊ ſilr̄ illiꝰ teri a: ſed aīal ⁊ a ſunt gñia nō ſubalternatiꝫ poſita ꝗ regula nō eſt vera: ꝯña eſt clara maior ⁊ minor patēt q̄a vnū nō ꝯtinetur ſub alio ꝗ ſunt gñia nō ſubalternatiꝫ poſita: aſſumptū ꝓbat̄ q̄a iſte ſūt ꝓpōnes falſe oīe aīal eſt a: oīe a eſt aīal: ergo vnum nō eſt inferiꝰ aut ſuperiꝰ ad reliquū: cuꝫ omne ſupius debeat de ſuis inferioribꝰ vl'r ſumptis verificari: aſſumptū pꝫ de prima qꝛ equus nō eſt a: ſcd̄e falſitas ꝓbat̄ q̄a angelus eſt a: ⁊ tñ nō eſt aīal.

Quinto. Quinto ſic rōnale eſt dr̄ia ſubſtātie ⁊ ſpēs q̄litatis ꝗ regula nō eſt bona. Pro ſolutōne duo ſunt notāda: primū quot modis terius repponit̄ i predicamēto: ſm̄ q̄ ſunt gñia ſubalternatim poſita ⁊ gñia nō ſubalternatiꝫ poſita.

Notāda diſtinctio. Tripliciter aūt terius in predicamēto reponitur .ſ. per ſe per accidēs ⁊ reductiue.

Primum membrū. Terius per ſe reponitur in illo predicamēto cuiꝰ modus ſig̃ndi ei ꝯuenit: vt hō eſt in predicamēto ſubſtātie q̄a ei ꝯuenit modus ſig̃ndi predicamēti ſubſtātie ſcꝫ ſig̃re ſubſtātiā abſolute.

Secundū. Terius dr̄ eſſe i aliq̄ p̄dicamēto per accidēs qui nō eſt in illo per ſe: ſꝫ genus gñaliſſimū illiꝰ predicamēti verificatur de illo: hoc mō ly hō fere eſt in q̄libꝫ predicamēto.

Tertium. Terius aūt dr̄ eſſe i aliquo predicamento reductiue q̄ ꝯtradictorie aut priuatiue opponit̄ terio pſe ponibili in illo predicamēto: vt nō hō ſi capiat̄ incōplexe eſt reductiue in predicamento ſubſtātie ⁊ cecus in predicamēto paſſiōis in quibꝰ ly vidēs ⁊ ly hō ponuntur p ſe. Gñia ſubalternatim poſita ſunt gñia ſinonima aut gñia quoꝝ vnū ꝯtinetur ſub altero aut ambo ſub eodem tertio: exēplū primi vt ly aīal vocale ⁊ ly aīal ſcriptum: exemplū ſcd̄i vt ſubā ⁊ aīal: exemplum tertij vt aīal ⁊ a: in caſu quarti argm̄ti. Gñia nō ſubalternatim poſita ſunt gñia nō ſinonima quoꝝ vnū nō ꝯtinet̄ ſub altero nec ambo ſub vno tertio: vt ſubſtātia ⁊ quātitas aīal ⁊ coloratū.

Expoſitio regule. Aduertēdū eſt vlteriꝰ ꝙ hec regula ſic ē intelligēda: impoſſibile eſt eundē terim eſſe vniuoce per ſe ⁊ diuiſim ſpēm vel dr̄iam diuerſorū gñrum nō ſubalternatim poſitoꝝ: rō huiꝰ regule eſt q̄a coordinatiōes predicamētoꝝ ſunt impmixte vt inquit ph̄s ſcd̄o cap̄. ſcd̄i tractatus primi poſterioꝝ: q̄d ſic ſolet exponi idē terius nō pt vniuoce ⁊ diuiſim hr̄e modos ſig̃ndi diuerſoꝝ predicamētoꝝ: ex quo ſequit̄ id q̄d regula dicit: cum teri ponātur in predicamēto nō ꝓpter res quas ſign̄t: ſed per ſuos modos ſig̃ndi.

Uniuoce. Dr̄ notāter vniuoce q̄a idē terius pōt eſſe diuiſim ⁊ per ſe ſpēs diuerſoꝝ predicamētoꝝ: ſed hoc erit eq̄uoce: q̄d pꝫ de illo terio corpus q̄ diuiſim ⁊ per ſe eſt ſpēs predicamēti ſubſtātie qñ tenetur abſolute: ⁊ ſilr̄ predicamēti q̄ntitatis qñ capitur vt cognotat trinā dimēſionē.

Diuiſim. Dr̄ etiā diuiſim q̄a idē terius vniuoce captꝰ pōt eſſe p ſe ſpēs diuerſoꝝ predicamētoꝝ: ſed hoc erit ꝯiunctim ⁊ nō diuiſim: ita ꝙ erit in illis predicamentis ſimul: ſed in nullo eoꝝ ſeorſum: ſicut res ꝑ medietate alba ⁊ medietate nigra neq̄ eſt alba neq̄ nigra: ſed alba ⁊ nigra ſimul: vt cenare neq̄ eſt in predicamento actiōis neq̄ in predicamento qñ: ſed in illis duobꝰ ſimul: ꝙ eīm in nullo eoꝝ ſit ptꝫ qꝛ ly agere predicatur accidentalr̄ de ly cenare ꝗ non eſt in predicamento agere: cum genꝰ debeat de ſuo inferiori eſſentialr̄ predicari: ⁊ eodē mō probaretur ꝙ nō ſit in predicamēto qñ. Uñ terius vocalis dr̄ eſſe in diuerſis predicamētis diuiſiꝫ qui ſm̄ vnū ꝯceptum totalem eſt in vno predicamento: ⁊ ſm̄ alium ꝯceptū totalē eſt in alio p̄dicamento: vt corpus ſm̄ ꝯceptū abſolutum eſt in predicamento ſubſtātie ⁊ ſm̄ vnum aliū ꝯceptū cognotatiuū eſt in predicamento q̄ntitatis: Sed terminus vocalis dr̄ eſſe in diuerſis predicamentis ꝯiunctim qui ſm̄ eundem ꝯceptum totalem pticipiat modos ſig̃ndi diuerſoꝝ predicamentoꝝ vt cenare ⁊ prādere: ⁊ ꝯſimilit̄ dicatur de teris mentalibꝰ ſuo mō.

Per ſe. Dr̄ notāter per ſe qꝛ idem teris pōt vniuoce ⁊ diuiſim eſſe in diuerſis predicamentis in vno per ſe ⁊ in alio per accidens vt bñ ꝓbat prima rō: ⁊ dr̄ dr̄iam vel ſpēꝫ qꝛ idem terius pōt vniuoce ⁊ diuiſim ⁊ p ſe eſſe ſpēs vnius predicamenti ⁊ dr̄ia alteriꝰ: vt de ly rōnale dr̄ in quinto argm̄to: ſed impoſſibile eſt ꝙ ſit p ſe vniuoce ⁊ diuiſiꝫ ſpēs vtriuſq̄ vel dr̄ia vtriuſq̄. Ad primā ſcd̄am tertiā ⁊ quintā rōneꝫ pꝫ ſolutio ex dictis.

Ad rōnes cōtrarias. Ad quartā ꝯceditur ꝙ hō illo poſito eſt ſpēs illiꝰ teri aīal ⁊ illiꝰ teri a: ſed dr̄ ꝙ ly aīal ⁊ ly a ſunt gñia ſubalternatim poſita: nā lꝫ vnum nō ꝯtineatur ſub alio vt bñ ꝓbatur in argm̄to: ambo tñ ꝯtinentur ſub eodem tertio:

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA

ſcilicet ſub ly ſubſtantia: ⁊ hoc vt patet ex dictis
ſufficit ad hoc ꝙ genera ſint ſubalternatim po
ſita: ⁊ hec de ante predicamentis.

¶ Idem magiſter Joannes tardiuel de
numero predicamentorum.

In hoc capitulo
philoſophus ponit numerum
denariū predicamentoꝝ de q̄
Nō. pmū. bus in ſequētib⁹ videbit̄. Cir
ca qḋ ē aduertendū p̄io ꝙ p̄di
camenta nō diſtingūtur p res
ſignificatas: cū eadem res ſignificet̄ per cuiuſli
bet predicamenti aliquē teriꝫ: vt res q̄ eſt homo
ſigtur per iſtos terios hō: pedale: idē: albū: dili
gens: dilect⁹: ens hodie: ens in camera: ſedēs: ve
ſtitus: ſed diſtingūtur per modos ſigndi ⁊ p mo
dos predicādi de prima ſubſtātia: oia eīn de pri
ma ſubſtāti a dn̄r vel ſunt in ea vt dicet̄ in predi
camento ſubſtātie. Vn̄ ad hoc ꝙ aliq̄s terius ſit
in predicamento reqrit̄ ꝙ ipſe vel ſuū ꝯcretum
vel ſuū ſupius aut inferius ſit de aliqua prima
ſubſtātia verificabile: exemplū primi vt hō: ſcḋi
vt albedo: tertij vt intenſum ⁊ remiſſum: illa eīn
eſt ꝓpō vera ſortes eſt hō: illa eſt falſa ſortes eſt
albedo ſed vera eſt iſta ſortes eſt albus: falſa eſt
illa ſortes eſt intenſus: ſed hec eſt vera ſortes eſt
Nō. ſcōm. qualis. Notādū eſt ſcḋo ꝙ ſm aliquos modus
ſigndi alicui⁹ teri eſt accidēs illi terio iherens:
ſed opinio illa a pleriſq; ſatis reprobata: a nul
lis aut ſaltem paucis hac nr̄a tempeſtate ſubſti
net̄. Scōm alios cuiuſlibꝫ teri mod⁹ ſigndi eſt
ipſemet terius cui ꝯuenit talis mod⁹ ſigndi ſiue
ille terius ſit vocalis ſiue ſcript⁹ ſiue mentalis ⁊
hoc ē ꝓbabile. Scḋꝫ aūt alios mod⁹ ſigndi teri
mentalis eſt ipſe terius mentalis: modus aūt ſi
gnificādi teri ſcripti aut vocalis nō eſt terius vo
calis aut ſcript⁹: ſed terius mentalis vltimat⁹
cui i ſigndo ſubordinatur talis terius vocalis
aut ſcript⁹: ⁊ hoc etiā p̄t ſuſtineri. Sꝫ nullo iſto
rum modoꝝ capitur modus ſigndi in ꝓpoſito:
nā modus ſigndi ſubſtātie nō eſt ille terius ſub
ſtātia: qḋ pꝫ q̄a dicim⁹ oēm illū terium cui ꝯue
nit modus ſigndi predicamenti ſubſtātie eſſe i
predicamento ſubſtātie ⁊ p̄iformiter dicim⁹ de
alijs predicamentis: exempli gr̄a dicim⁹ ly hō
eſſe in predicamēto ſubſtātie eo ꝙ ei ꝯuenit mo
dus ſigndi predicamenti ſubſtātie: aut ḡ eſſet
ſenſus ꝙ ille terius hō eſſet modus ſigndi predi
camenti ſubſtātie ⁊ tunc ille ſenſus eſſet falſus:
cū ille terius hō nō ſit ille terius ſubſtātia: aut
ſenſus eſſet ꝙ modus ſigndi predicamenti ſub
ſtātie. ſ. ly ſubſtātia verificat̄ de ly hō: ⁊ hoc nō qꝛ
ſi ſic albū nigrū ⁊ mlt̄i alij teri cognotatiui eēnt
in predicamento ſubſtātie: nā eis ꝯueniret mo
dus ſigndi predicamenti ſubſtātie. ſ. ille terius
ſubſtātia eo ꝙ he ꝓpōnes ſunt vere albū eſt ſub
ſtātia nigrū eſt ſubſtātia. Sꝫ quereret aliq̄s quo
modo ḡ hic capit̄ modus ſigndi. Rn̄det̄ ꝙ mo
dus ſigndi alicui⁹ predicamenti hic capit̄ pro
orōne explicāte q̄d ⁊ q̄liter dꝫ ſig̃re terius poni
bilis in illo predicamento: vt mod⁹ ſigndi pre
dicamenti ſubſtātie eſt hec orō: terius ſigns vni
uoce ⁊ abſolute ſubſtātiā: ⁊ cuicūq; terio ꝯuenit
ideſt de quocūq; terio verificat̄ illa orō ſiue ille
modus ſigndi: ille eſt i predicamento ſubſtātie:
ꝓportionalr̄ dicendū eſt de modis ſigndi alioꝝ
predicamentoꝝ. Cōtra predictā decem predica
mentoꝝ aſſignatiōem arguit̄: primo ſic tm̄ duo
ſunt predicamenta ḡ nō ſunt decem: an̄s pꝫ q̄a
eſt tm̄ vnum ꝓ teris abſolutis ſcꝫ ſubſtātia ḡ eſt
tm̄ vnum ꝓ teris cognotatiuis: tꝫ ꝯn̄a a ꝯuenie
ti ſilitudine. Et ꝯfirmat̄ caſu poſito ꝙ a iponat̄
ad ſigndum aliq̄d vel aliq̄ de materiali cogno
tādo ꝯfuſe oēm modū ſe hn̄di accidentalem: tūc
ly a erit gen⁹ gn̄aliſſimū ad oēs terios cogno
tatiuos igr̄ eſt ponendū vnicū predicamentū ꝓ
teris cognotatiuis. Scḋo ſic q̄le: agens: actiuū:
agere: patiens: pati: paſſiuū: tp̄s: locus: ſituatū
ſunt predicamenta cū ſint gn̄a gn̄aliſſima ⁊ nō
enumerātur inter illa decem ḡ plura ſunt q̄ꝫ de
cem. Tertio cenare eſt in predicamento ⁊ nō in
aliquo illoꝝ decem ḡ ſunt plura q̄ꝫ decē: minoꝛ
pꝫ q̄a maxime eſſet in predicamento agere aut
in predicamento qn̄: ſed hoc nō q̄a vt prius di
ctum eſt circa ſcḋam regulā an̄ predicamētalē:
iſte ſunt predicationes accidentales cenare eſt
agere cenare eſt qn̄: eo ꝙ in illis ſubm̄ cognotat
extrinſece ſupra predicatū: ſed genus dꝫ de ſuis
inferiorib⁹ eſſentialiter verificari: ḡ nō eſt in p̄
dicamento agere neq; in predicamento qn̄: ma
ioꝛ ꝓbatur tum primo cenare eſt vl'e ḡ eſt in pre
dicamento: ꝯn̄a tꝫ per dicta in prima q̄ſtiōe pro
hemij ꝙ oē vl'e eſt in predicamento ſed nō ecō
tra: aſſumptum ꝓbat̄: q̄a cenare eſt cathegoreu
ma vniuocū incōplexū formaliter cōe ḡ eſt vl'e
tꝫ ꝯn̄a per diffinitiōem vl'is: ſcḋo ꝓbatur cenare
eſt cathegoreuma vniuocū incōplexum ḡ eſt in
predicamento: tꝫ ꝯn̄a p diffinitiōeꝫ ponibilis i p̄
dicamento ſupi⁹ poſitā. Quarto ſic teri priua
tiui incōplexi ſunt in aliquo predicamēto ⁊ nō
in aliquo illoꝝ decem ḡ plura ſunt q̄ꝫ decem pre
dicamenta: maioꝛ ꝓbat̄ tum primo: q̄a aliqui
teri priuatiui ſunt vl'ia cū ſint cathegoreumata
vniuoca incōplexa formal'r cōia ḡ ſunt in p̄di
camēto tꝫ ꝯn̄a vt pri⁹: tū ſcḋo q̄a ſūt cathegoreu
matici incōplexi vniuoci ḡ ſunt in predicamen
to: ꝯn̄a tꝫ per diffinitiōem ponibilis in predica
mento. Quinto ſic teri infiniti incōplexi ſunt i
predicamento cū ſint cathegoreumatici vniuo

ci incōplexi: ⁊ nō in aliquo illoꝝ decē ergo non
tm̄ ſunt decē: nec valet dicere ꝙ teri infiniti nō
pn̄t capi incōplexe: q̄a teri priuatiui ſunt icom
plexi ḡ teri infiniti pn̄t incōplexe capi: tꝫ ꝯn̄a q̄a
nō videtur min⁹ difficile terim includere equa
lēter negationē infinitātē incōplexe: q̄ꝫ include
re ſeu importare negationē priuātē incōplexe.
Serto. Serto ſic teri ſcḋe intētiōis ſi ſint cathegoreūa
tici vniuoci incōplexi ſunt in predicamēto: cuꝫ
eis ꝯueniat diffinitio ponibilis in predicamen
to: ⁊ nō in aliquo illoꝝ decē ḡ plura ponēda ſūt
Ad pmū. predicamēta q̄ꝫ decē. Ad primū iſtoꝝ negatur
an̄s: ad ꝓbationē ꝯceſſo an̄te negat̄ ꝯn̄a: ad ꝓ
bationē dr̄ ꝙ nō eſt ſimile: q̄a modi ſigndi terio
rum cognotatiuorū ſunt adeo diuerſi ꝙ nō eſt
poſſibile eundē terim hr̄e ſupiorē modū ſigndi
ad oim terioꝝ cognotatiuoꝝ modos ſigndi: nō
aūt ſic eſt de teris abſolutis: nam iſte terius ens
ſupiorē hꝫ modū ſigndi ad cuiuſlibet teri abſo
luti modum ſigndi. Ad ꝯfirmationē ad miſſo
caſu neg̃ an̄s: imo illo poſito ly a erit ſinonimū
cū illo terio icōplexe accepto ad aliq̄d accidēta
le ⁊ ly ad aliq̄d accidētale nō ē gen⁹ gn̄aliſſimū:
ſed eſt genus ſubalternum illius teri ad aliq̄d.
Opinio. Dicit tm̄ aliq̄s ꝙ Ariſtoteles bn̄ potuiſſꝫ tm̄ mō
ponere duo predicamēta: cui⁹ opinioni obſtāti
Reprobatio. bus predictis nō aſſentio. Itē ſi potuiſſent eſſe
tm̄ duo predicamēta: poſſet eſſe vnū predicamē
tum ꝓ oib⁹ teris cognotatiuis: ⁊ ſic illa nouē q̄
ſolent poni predicamēta nō eſſet predicamēta:
ſed gn̄a ſubalterna illi⁹ ſecūdi predicamēti im
Ad ſcōm. ponēdi: qḋ eſt ꝯtra porphiriū ⁊ Ariſtotelē ⁊ ali
os pħos. Ad ſm ꝯceditur an̄s ⁊ ſil'r ꝯcedit̄ ꝙ ſint
plura predicamēta q̄ꝫ decem: neq; Ariſtoteles
dixit ꝙ ſint tm̄ decem predicamēta: nā ſciuit q̄
le ⁊ q̄litas nō eſſe terios ſinonimos: ſed propter
terioꝝ proximitatē voluit vnū per aliud intelli
gi: voluit eīn p abſtratum intelligi ꝯcretum vt
per qualitatē quale: per ꝯcretū abſtratū vt per
qn̄ ⁊ vbi tp̄s ⁊ locus: per nomē verbale v̾bum ⁊
ei⁹ pticipiū: p ly actio ⁊ paſſio agere ⁊ agēs pa
ti ⁊ patiēs: ⁊ terios importātes potētiā vt actiuū
paſſiuū per terios importātes actū vt actio ⁊ pa
Alia ſolo. ſſio. Vl' dr̄ ꝙ quale ⁊ q̄litas reputātur ꝓ eodē p̄
dicamēto lꝫ ſint diuerſa: ⁊ eodē mō dicatur de
iſtis quattuoꝛ actio agens agere actiuū: ⁊ de il
lis quattuoꝛ paſſio pati patiēs paſſiuū: de qn̄ ⁊
tp̄s de vbi ⁊ locus: de ſitus ⁊ ſituatū: de habit⁹ ⁊
habituatū: quāuis eīn ſint diuerſa hn̄t magnā
ꝯuenientiā adinuicē qua ꝓpter reputātur ꝓ eo
Ad tertiū. dem predicamēto. Ad tertiū negāt aliq̄ ꝙ cena
re ſit in predicamento ꝯcedētes ꝙ eſt in predica
mentis: ad ꝓbatiōem negāt ꝙ ſit vl'e: ad ꝓbatio
nem dicunt ꝙ nō bn̄ ſic diffinit̄ vl'e: ſed ſic dꝫ dif
Opinio. finiri. Vl'e eſt cathegoreuma vniuocū incōple
xum cōmune hn̄s tātum modo cognotatiōem
vni⁹ predicamēti: ⁊ per vltimā particulā exclu
duntur prādere cenare ⁊ ſil'es teri: ad ſcḋam pro
batiōem dicūt etiā ꝙ ponibile in predicamento
ſic diffinit̄: ponibile in predicamento eſt cathe
goreuma vniuocū incōplexū hn̄s tm̄ modum ſi
gnificādi vni⁹ predicamenti. Sed hec dicta vo Reprobatio.
luntaria ſunt ⁊ ſine rōne aſſerta: neq; vnquā ꝓ
bari poſſet ꝙ cenare non ſit vl'e neq; in predica
mento. Itēꝫ arguit̄ ſic: ſi a imponat̄ ad ſigndū
aliquid cognotādo ipm̄ agere aliqn̄: tunc a hꝫ
modum ſigndi ſupiorē ad ly cenare ⁊ ad ly prā
dere vt notū eſt ⁊ predicatur q̄ditatiue de illis:
nā he ſunt predicationes q̄ditatiue cenare eſt a
prādere eſt a: ſicut ⁊ iſte comedere eſt agere: ens
in tp̄e ſerotino eſt ens aliqn̄: ḡ eſt ſupius ad illa
⁊ per ꝯn̄s eſt vl'e. Propterea aliter rn̄deo ad hoc Solutio alia.
tertiū ꝯcedendo maiorē ſcilꝫ ꝙ cenare eſt in pre
dicamento vꝫ in predicamento a ſi a ſignificet
vt pri⁹ dictū eſt: ita ꝙ a importet incōplexe mo
dum ſigndi illi⁹ predicamenti agere ⁊ illi⁹ pre
dicamenti qn̄: ⁊ ſil'r ꝯceditur minoꝛ ⁊ ꝯcluſio:
neq; hoc eſt cōtra pħm q̄a ipſe tm̄ modo voluit
ponere predicamenta ꝓ teris hn̄tib⁹ tm̄ moduꝫ
ſigndi vnius illoꝝ decem predicamentoꝝ: ⁊ nō
curauit ponere predicamenta ꝓ teris hn̄tibus
modos ſigndi diuerſoꝝ predicamētoꝝ ꝯiūctiꝫ:
qꝛ illa facile hēri pn̄t imponendo terios impor=
tātes modos ſigndi diuerſoꝝ predicamentoꝝ
puta iſtorū predicamentorū agere ⁊ qn̄: pati ⁊
vbi: ⁊ ita de alijs predicamentis illos miſcēdo
ſicut placuerit imponere volenti. Aduertendū Diſtictio.
tn̄ ꝙ ſi ly cenare capiat̄ ꝯplexe vt ſcꝫ ſubordinat̄
ꝯceptui ꝯplexo ex verbo comedere ⁊ ad verbio
ſero tūc cenare nō eſt in predicamento cū ſit ꝯpl'
xū: ⁊ hoc mō capit Joānes dorp ly cenare in ex
poſitiōe illi⁹ regule: diuerſoꝝ gn̄rum ⁊ nō ſub
alternatim poſitoꝝ: i tertia ꝯcluſiōe vbi dicit ly
cenare eſſe terim ꝯplexum. Si tn̄ capiat̄ incōpl'
xe qualit̄ credo ipm̄ poſſe accipi: vt ſcꝫ ſubordi
natur vni ꝯceptui incōplexo ſignti aliq̄d cogno
tando ipm̄ comedere tp̄e ſerotino eſt in predica
mento vt dictū eſt. Ad quartū qḋ eſt de teris pri Ad q̄rtū.
uatiuis vt cecus paup dicunt aliq̄ terios priua
tiuos eſſe in illis p̄dicamentis reductiue i q̄b⁹
repponūtur eoꝝ poſitiui: vt cecus ē reductiue Opinio p̄ma.
in p̄dicamento paſſiōis eo ꝙ videns poſitiuum
eius eſt in illo p̄dicamento: ⁊ vltra dicunt ꝙ ter
mini priuatiui in nullo p̄dicamento ſunt p ſe
eo ꝙ ſint teri ꝯplexi ⁊ ſubordinantur ꝯceptibus
ꝯplexis ex terio poſitiuo ⁊ negatione priuāte: ⁊
ſic ſm iſtos teri priuatiui nō ſunt vl'ia aut p̄di
cabilia cum ſint ꝯplexa neq; poſſint incōplexe
accipi: ⁊ ſi ponat̄ ꝙ a ſignificet aial cognotādo
viſum priuatiue: dicerent iſti ꝙ nō pōt ſic ſig̃re

VNiVERSIDAD DE SALAMANCA
GREDOS.USAL.ES

quin formaliter in mente ſit negatio priuans ⁊ ſubordinet̃ ꝯceptui ꝯplexo ex terio poſitiuo ⁊ negatiōe priuāte: ⁊ iſte modꝰ dicēdi eſt ꝓbabilis.
Scd͡a opio. Dicunt alij ꝙ hmōi teri priuatiui pñt capi dupliciter: vno modo ꝯplexe vt ſubordinātur ꝯceptui ꝯplexo ex terio poſitiuo ⁊ negatiōe priuante ⁊ ſic nō ſunt in predicamēto neqꝫ ſunt predicabilia. Alio modo incōplexe vt ſubordinātur cōceptui incomplexo ſignificanti de materiali aliquid cognotādo de formali aliq̇d priuatiue: vt cecus ſi ſubordinet̃ ꝯceptui ſigñti de materiali aial cognotādo viſum priuatiue: ⁊ hoc mō capiēdo dicunt aliqui ꝙ nō ſunt in predicamēto neqꝫ ſunt vlia: q̇a ponibile in predicamēto ⁊ ſimiliter vl'e debēt eē teri poſitiui: ⁊ i diffinitiōibꝰ vlis ⁊ ponibilis i predicamēto dꝫ poni ly poſitiuum: qđ ꝓbat̃ q̇a nō videt̃ in quo predicamēto
Tertia opinio. reponerētur cū oīa predicamēta ſint teri poſitiui. Dicunt aūt alij ⁊ melius ꝙ teri priuatiui hoc mō incōplexe accepti ſunt p̄dicabilia ⁊ p ſe
Primo. in predicamēto. Et ꝓbat̃ primo per diffinitiōes predicabilis ⁊ ponibilis in predicamēto q̇bus nullus vnquā logicoꝝ adiecit ly poſitiuū vt pꝫ
Secundo. in coꝝ ſcriptis: q̄re mere voluntariū eſt addere illā p̄ticulā. Scđo ꝓbat̃ q̇a iſte terius hic cecus hoc viſu incōplexe acceptus eſt indiuiduū ⁊ inferiꝰ illiꝰ teri cecus: cum habeat modū ſigñdi iferiorē ad moduꝫ ſigñdi ipius: ⁊ nō eſt ꝓceſſus in ifinitum i predicatis eſſentialit̃ adiuicē ſubordinatis: vt vult phꝰ poſterioꝝ primo: ꝰ tādeꝫ deuenietur ad ſupremū qđ erit genus gñaliſſimum. Et ſi q̄ras in quo predicamēto reponunt̃ hmōi teri priuatiui incōplexi. Dr̃ ꝙ in hoc predicamēto priuatū: neqꝫ hoc eſt ꝯtra Ariſtotelē qꝛ ipe tm̄ mō voluit ponere predicamēta terioꝝ poſitiuoꝝ: ⁊ ſi q̇s voluerit dicere ꝙ priuatū eſt i p̄dicamēto paſſiōis: ⁊ ꝙ nō eſt incōueniēs terim priuatiuū eſſe ſpēꝫ teri poſitiui dummō habeat modum ſigñdi iferiorem ad modū ſigñdi illiꝰ poſitiui: dicat ꝯñter terios priuatiuos incōplexe ſumptos eſſe in p̄dicamēto paſſiōis: ⁊ ꝙ ſigr̃e aliq̇d priuatiue eſt ſigr̃e per modū paſſiōis: ex
Ad q̇ntū. diſtinctio. his pꝫ q̇d ſit dicendū ad argūtuꝫ q̄rtū. Pro rñſiōe ad q̇ntum notādum eſt ꝙ q̇dā ſunt teri ifiniti q̇ nō pñt ſuppōere reſpectu huiꝰ verbi p̄t: vt nō ens nō res: ⁊ illi neqꝫ ſunt i p̄dicamēto neqꝫ ſunt p̄dicabilia: qꝛ nō pñt capi incōplexe: cū oīs intellectio ſimplex ſit v̄a. Alij ſunt q̇ ſupponūt ꝓ oī ente vt nō chimera nō hyrco ceruꝰ: ⁊ illi nō ſunt i p̄dicamēto neqꝫ ēt ſunt p̄dicabilia: q̇a ſūt ꝯplexi: teri eīm coꝝ finiti ſunt ꝯplexi ꝰ a fortiori illi infiniti ſunt ꝯplexi. Alij ſunt q̇ pñt ſuppone
Prima opinio. re reſpectu illiꝰ verbi pōt ⁊ nō ſupponunt pro oī ente vt nō hō nō ſortes. Et de illis dicunt aliqui ſicut: de teris priuatiuis ꝙ ſunt reductiue in predicamētis ſuoꝝ finitoꝝ ⁊ nō in predicamēto ꝑ ſe eo ꝙ ſunt ꝯplexi ⁊ ſubordinātur ꝯceptibꝰ ꝯplexis ex terio finito ⁊ negatiōe infinitāte. Et ſi ponatur ꝙ a ſignificet aliq̇d cognotādo hoiem negatiue infinitāter: dicunt ꝙ a nō p̄t ſic ſigr̃e q̇n ſubordinet̃ ꝯceptui ꝯplexo ex negatiōe infinitāte ⁊ ꝯceptu hois: qđ ꝓbāt q̇a alias terius mētalis cui ſubordinaretur ly a nō eſſet terius infinitus: qđ eſt fl̄m cum a ſit terius infinitꝰ equalēs illi terio nō hō: ꝓbāt ꝯñam q̇a terius infinitus ē ꝯplexum ex negatiōe infinitāte ⁊ terio finito: ꝰ terius mētalis cui ly a ſubordinaret̃ nō eſſet terminꝰ infinitus ⁊ nō eſſet ꝯplexus ex negatiōe infinitāte ⁊ terio finito: ⁊ hoc p̄t ꝓbabiliter ſuſtineri. Alioꝝ opinio eſt ꝙ tales teri infiniti pñt dupliciter accipi: vno mō ꝯplexe vt ſubordinātur ꝯceptui ꝯplexo ex negatiōe ifinitāte ⁊ terio finito: ⁊ tunc nō ſunt in p̄dicamēto neqꝫ ſunt p̄dicabilia: alio modo incōplexe vt ſubordinātur ꝯceptui incōplexo aliq̇d ſigñti de materiali ⁊ aliq̇d cognotādo negatiue infinitāter: vt nō hō ſi ſubordinetur ꝯceptui ſigñti de materiali oīe aliđ ab hoīe ⁊ de formali cognotāti hoiem negatiue infinitāter. Et hoc mō capiendo dicunt aliq̇ ꝙ neqꝫ ſunt in p̄dicamento neqꝫ ſunt vlia eo ꝙ nō ſunt teri poſitiui. Sꝫ hoc ē ſine rōne ⁊ volūtarie dictum: ⁊ poſſet impugnari ſicut impugnatū ē de teris p̄uatiuis. Propterea alij dicunt ꝙ teri infiniti hoc mō incōplexe ſumpti ſunt in p̄dicamento ⁊ vlia: qđ probāt eo mō quo ꝓbatum eſt de teris priuatiuis. Sed tunc q̄rere t̃ in quo p̄dicamento ſunt hmōi teri infiniti incōplexe ſumpti. Rñdet q̇dā ꝙ ſunt in hoc p̄dicamēto nō chimera. Sed ꝯtra nō chimera nō eſt genus ꝰ neqꝫ eſt p̄dicamētum cuꝫ oīe p̄dicamētum ſit genꝰ gñaliſſimum: añs pꝫ q̇a nō chimera nō eſt vl'e ergo nō eſt genꝰ: ꝯña tꝫ a ſupiori ad inferius negatiue: aſſumptum ꝓbat̃ q̇a nō chimera eſt terminus ꝯplexus ꝰ nō eſt vl'e: ꝯña eſt nota: aſſumptum ꝓbat̃ p̄mo q̇a chimera eſt terius ꝯplexus ꝰ a fortiori nō chimera eſt ꝯplexus: pꝫ ꝯña qꝛ q̇cquid ſigt̃ ly chimera illud ſigt̃ ly nō chimera: ⁊ cum hoc ſigt̃ negatiue ꝰ ſi ly chimera ſit terius ꝯplexus: nō chimera a fortiori erit terius ꝯplexus: ꝓbat̃ ſcđo ꝯña q̇a ꝯceptus rerū ſigt̃arum d̃ formali ſm̄ hunc moduꝫ ꝑ ly nō chimera eſt cōceptus cui ſubordinat̃ illa vox chimera ⁊ ille ē cōplexus ꝰ ſi ly chimera ſit terius cōplexus nō chimera eſt terius cōplexus. Scđo ꝓbat̃ q̇a nō chimera ⁊ hoc cōplexum nō ens cōpoſituꝫ ex rebus q̇ non pñt adinuicē cōponi ſunt teri ſinonimi: ſicut ly chimera ⁊ illud totum ens cōpoſitū ex rebus q̇ nō poſſunt adinuicē cōponi: ſed hoc totum ens cōpoſitum ex rebus q̄ nō pñt adinuicem cōponi eſt terius cōplexus: ergo ⁊ ly nō chimera: tenet cōſequētia qꝛ ſi vnū ſinonimorū eſt
Quarta opinio. cōplexū ita ⁊ reliquū. Propter hec non credo ly nō chimera eē predicamētū. Sꝫ quereres in q̇ ꝰ predicamēto ſūt tales teri infiniti. Reſpōdet̃ ꝙ aliq̇ i vno ⁊ alij in alijs: tot eni imo multo plura ſunt p̄dicamēta ꝓ teris ifinitis q̄t ſūt ꝓ teris finitis: hoc aūt nō ē dictis phi cōtrauenien s qui tantūmodo curauit predicamēta ꝓ teris fini=
Notabile. tis enumerare. Et ad hmōi predicamenta ſeu generaliſſima teriorū infinitorum inueniēnda: ſuppōnēdum eſt vnū qđ cōiter a logicis conceditur: ſcꝫ ꝙ ſi aliqui teri ſe habeant ſicut ſuperius ⁊ inferius ⁊ vtriqꝫ addatur negatio infinitanter tūc de ſuperiori fit inferius ⁊ de inferiori ſu=
Conclusio. perius. Hoc ſuppoſito in vnoquoqꝫ finitorum terioꝝ predicamēto accipiantur genus generaliſſimū ⁊ indiuiduū ⁊ vtriqꝫ addat̃ negatio infinitans: tunc aggregatū ex negatione infinitāte ⁊ idiuiduo erit genus generaliſſimū: ⁊ aggregatū ex negatione infinitāte ⁊ genere generaliſſimo: dūmodo illud aggregatū teneat̃ ſingulariter: erit indiuiduū: ⁊ hoc capiendo illa aggregata incōplexe: dūmodo tale aggregatū poſſit ſupponere reſpectu huius verbi poteſt: alias enim eſſet complexum ⁊ ſic nō eſſet in predicamēto vt nō quale nō ad aliquid nō ens: verbi gratia ſubſtātia eſt generaliſſimū ⁊ ſortes indiuiduū: non ſortes eſt generaliſſimū ⁊ hec nō ſuſtantia indi=
Correlarium. uiduū: ⁊ ſiliter in alijs predicamētis pōt practicari faciendo ſicut predictū eſt. Ex quo pꝫ ꝙ faciendo coordinationē predicamentalē pro teris infinitis oportet aſcendēdo aut deſcendēdo prepoſita in ordine finitorū poſtponere: ſic eni fiet aſcēſus: hec nō ſubſtātia: nō ſubſtātia: nō corpꝰ: nō corpꝰ aiatū: non aial: non homo: non ſortes: vbi in teris finitis ſic fiebat ſortes homo aial cor
Contra cō. pus aiatum corpus ſubſtātia. Sed cōtra predicta arguit̃: ſi nō ſortes eſſet genus generaliſſimū pari ratione nō plato eſſet genus generaliſſimū ⁊ ſiliter cuiuſlibet indiuidui finiti terius infinitus vt nō Cicero nō Ariſtoteles ⁊ ſil'es: ſed cōſequens eſt falſum: ergo ⁊ id ex quo ſequit̃: cōſequētia pꝫ qꝛ nō videtur potior ratio ꝙ nō Sortes ſit generaliſſimū q̄ꝫ non Plato nō Cicero ⁊ ſic de ſilibꝰ: falſitas cōſequētis pꝫ qꝛ ſi nō Sortes eſſet generaliſſimū: ſilier nō Plato ⁊ alia nomina infinita illorū indiuiduoꝝ finitorū: tunc non hō eſſet ſpēs illius generis non Sortes ⁊ ſimiliter illiꝰ generis nō Plato ⁊ ceteroꝝ ſimiliū: cum non videat̃ ratio quare debeat dici ſpecies vnius potius q̄ꝫ alterius: ſꝫ cōſequēs eſt falſum ergo ⁊ antecedens: falſitas conſequentis patet: quia ſi nō hō eſſet ſpecies iſtorū generū nō Sortes non Plato et ſimiliū: idem terius vniuoce tentus eſſet ſpeciēs diuerſorū generū nō ſubalternatim poſitorū diuiſim: qđ eſt contra ſecundam regulā antepredicamētalem: cōſequentia tenet quia ſecūdū predicta illa genera eſſent genera nō ſinonima quorū vnum non contineretur ſub alio neqꝫ ambo ſub vno tertio: ꝰ eſſent genera non ſubalternatim poſita. Ad hoc dici=
Solutio. tur cōcedendo cōſequentiā ⁊ negādo cōſequentis falſitatē: ad ꝓbationem concedit̃ cōſequentia cū cōſequēte ſcꝫ ꝙ idem terius vniuoce tentus eſt diuiſim ſpecies diuerſorū generum non ſubalternatim poſitorū: ⁊ hoc in teris infinitis: neqꝫ hoc regulam antepredicamentalē falſificat: quoniā ipſa de teris finitis eſt capienda de quibus philoſophus nobis dedit predicamenta: ⁊ non de infinitis quorū ipſe predicamenta nō enumerauit: ex his ſufficienter pꝫ quid di=
Ad ſextā. Prīa opio. cendū ſit ad quintam rationē principalem. Ad ſextum ꝙ eſt de teris ſecunde intētionis dicunt aliqui terios ſecunde intētionis nō eſſe in predicamēto ab Ariſtotele aſſignato: pro illis ponentes predicamētum ſignū vel ſignum ꝓpoſitio=
Secunda. nale ⁊ ſignatum. Alij aliquos illorū ponunt in predicamēto quātitatis vt vniuerſale particulare diffinitū: quoſdā in predicamento ad aliq̇d vt genus ſpēs: aliquos i p̄dicamēto qualitatis
Tertia opinio. vt affirmatiuū negatiuū. Alij aūt auctores oēs illos locant in predicamēto ad aliquid. Sed cō
Cōtra primam. Primo. tra primum modū dicendi ſic arguit̃ ſignum ⁊ ſignatum nō ſunt genera generaliſſima: ꝰ neqꝫ ſunt predicamēta ꝯſequētia nō eſt dubia: antecedens pꝫ qꝛ ſignū eſt in predicamēto actionis ⁊ ſignatum in predicamento paſſionis ergo nō ſunt genera generaliſſima: aſſumptū probatur qꝛ ſignū ſignificat ꝑ modum actionis ⁊ ſignatū per modū paſſionis ꝰ aſſumptū eſt verum: antecedēs pꝫ qꝛ ſignum ſignificat aliq̇d cognotādo ꝙ repreſentet vel natū ſit repreſentare ⁊ hoc eſt ſignificare per modum actionis vt notū eſt: ⁊ ſignatū ſignificat aliquid cognotando ipſum eſſe repreſentatū ⁊ hoc eſt ſignificare per modū paſſionis: nam repreſentare eſt agere ⁊ repreſen
Secundo. tari pati. Et cōfirmatur: quia ſignificans eſt in predicamento actionis ergo ⁊ ſignum: ſimiliter ſignificatum eſt in predicamēto paſſionis ergo ⁊ ſignatū: tenet cōſequētia qꝛ ſignū ⁊ ſignificās ſunt ſinonima: ſimiliter ſignatum ⁊ ſignificatū capiendo ſignificās ⁊ ſignificatū ſubſtātiue ⁊ vt abſoluūtur a tēpore: ergo ſignū ⁊ ſignificās ſunt in eodem predicamento ⁊ ſimiliter ſignum ⁊ ſignatum: ſed ꝙ ſignificans ſit in predicamento actionis et ſignatum in predicamento paſſionis probatur: quia ſignifico eſt in predicamēto actionis ergo ⁊ ſignificans quod ab ipſo deſcendit: ſignificor etiam eſt in predicamento paſſionis ergo ⁊ ſignificatū qđ ab ipſo deriuat̃: tenet

cōſequētia q̄ꝛ i eodē predicamēto verba ⁊ dictiones ab eis deſcēdētes repponunꝫ: ꝙ autē ſignifico ſit in predicamēto actionis ⁊ ſignificoꝛ in predicamento paſſionis ptꝫ: q̄ꝛ ſignifico ē actiue ſignificationis ḡ ē in predicamēto actiōis aut ſaltem in predicamēto actionis ⁊ in alio predicamento aut alijs coniunctim: ſignificoꝛ vero eſt paſſiue ſigñationis ḡ ē in predicamēto paſſionis aut ſaltē in predicamēto paſſionis ⁊ in alio predicamēto aut alijs coniunctim.

Contra ſecūdā opinionem. Primo. Cōtra ſecundū modū dicendi ſic arguiꝫ: nullus terius de re ſimpliciter indiuiſibili verificabilis ē in predicamēto quātitatis: ſed illi teri vl'e particulare indefinitū ſunt hm̄oi ḡ nō ſunt in predicamēto quātitatis: maioꝛ ptꝫ q̄ꝛ quilibet terius de predicamento quātitatis ſigñat rem extēſiue aut diſcretiue diuiſibilē ḡ nullus talis ē de re indiuiſibili verificabilis: minoꝛ ꝓbatur q̄ꝛ verificanꝫ de propoſitionibꝰ mētalibꝰ vl'ibꝰ particularibꝰ ⁊ indefinitis que ſcd̄m aliquos ſunt ſimpl'r indiuiſibiles.

Secundo. Et cōfirmatur q̄ꝛ quilibet terius in predicamēto quātitatis repponibilis debet ſigñre per modū diuiſibilitatis ſeu mēſurabilitatis: ſꝫ predicti teri nō ſic ſignificāt: nā vl'e cognotat ſubiectum ꝓpoſitionis teneri ꝓ ſuis ſigñatis copulatiue: ⁊ particulare cognotat ſubiectū teneri pro ſuis ſignificatis diſiunctiue: ⁊ ſic ſigñare nō ē ſignificare ꝑ modū diuiſibilitatis: ḡ illi teri non ſunt in predicamēto quantitatis.

Cōtra tertiam opinionem. Contra tertiā opinionē ſic arguiꝫ nullus terius ſignificans ꝑ modū agentis aut patientis ē in predicamento adaliquid vt notū eſt: ſed quilibet terius ſecūde intētionis ē huiuſmodi: nā oīs talis aut ſigñat ꝑ modum ſigni ⁊ tunc ſignificat ꝑ modum agentis: aut per modū ſignati ⁊ tūc ſigñt per modum patientis: vt ample declaratū ē improbādo primā opinionem: ḡ nullus terius ſecunde intētionis ē in predicamēto adaliquid.

Quarta opinio. Dimiſſis igiꝫ iſtis opinionibus poniꝫ quarta opinio pro nūc tenenda: ꝙ quilibet terius ſecūde intētionis eſt coniūctim in duobꝰ aut pluribꝰ predicamentis ⁊ in nullo ſoꝛſum: oīs enim talis terius aut ſigñt per modū ſigni ⁊ tunc eſt cōiunctim in predicamentis adaliquid ⁊ actionis: eo ꝙ reſpectiue ſignificat ⁊ ꝑ modū agentis vt nomen pronomen verbū: aut ꝑ modū ſignati ⁊ tūc eſt cōiūctim in predicamentis adaliquid ⁊ paſſionis: eo ꝙ reſpectiue ſigñat ⁊ ꝑ modū patientis vt vniuocatū equiuocatū diffinitum: ſi autem ſint aliqui teri ſignificātes ꝑ modū agētis ⁊ patientis repponēdi ſunt ꝯiūctim in p̄dicamētis adaliquid actionis ⁊ paſſionis: et ſi aliq̄ illoꝝ habeant alioꝝ predicamētoꝝ modos ſigñdi locenꝫ in illis cōiunctim. De illis eni teris ſcd̄e intētionis nō eſt danda regula ſpecialis ꝙ ſint in hoc aut illo vel in his aut illis predicamētis: ſicut neq̄ꝫ de terminis prime intentionis dici poſſet: ſed eſt generaliter vt prius loquendum ꝙ oīs talis ſecunde intentionis terminus eſt cōiunctim in duobus aut pluribus predicamentis.

Capitulum tertium de predicamento ſubſtātie ⁊ de eius ꝓprietatibꝰ: habet quattuoꝛ partes: prima pars.

M Odus ſignificādi eſſentialis dicibiliū prime coordinationis: que ſubſtantia diciꝫ: eſt ſigñare illas res (q̄ phiſice appellanꝫ ſubſtantie) abſolute: vnde clare ptꝫ diffinitio ſubſtātie qñ eſt ſcd̄a intētio. Eſt eni ſubſtātia dicibile abſolute ſigñans rem que eſt ſubſtantia: aut nihil extrinſece cognotās circa eā. Modus vero predicandi eoꝝ de prima ſubſtātia ē predicari inquid. i. eſſentialiter de tali ſubiecto: vt petrus eſt hō. Modus aūt interrogandi circa primā ſubſtātiam de dicibilibꝰ huius predicamēti eſt quid querēs predicatū eſſentiale de termino in queſtione poſito: vl' de pronoīe demōſtratiuo ſi in queſtione ponereꝫ. Pro quarū diffinitionū euidētia eſt ſciendū ꝙ Ariſtoteles diuidit hoc genus ſubſtātia qñ eſt ſcd̄a intentio ꝑ primā ⁊ ſcd̄am ſubſtātiam: p̄me ſubſtātie duas ponit noīs diffinitiones que in verbis tantū differūt: ſꝫ hāc preciſe habēt ſentētiā. Prima ſubſtantia eſt terius abſolutꝰ ⁊ indiuiduus vel ſingularis. De ſcd̄a diffinitione clarū eſt ꝙ hoc velit ſigñare: p̄ma inquit ſubſtātia neq̄ꝫ in ſubiecto eſt neq̄ꝫ de ſubiecto diciꝫ: ſi eni nō ē in ſubiecto ꝑ accidētalē predicationē: ē terius abſolutus: ⁊ ſi nō d̄r de ſubiecto aliquo ſubſe directe ⁊ ꝑ ſe: eſt terius ſingularis ⁊ indiuiduus. Sed p̄ma diffinitio lꝫ obſcurius idē penitꝰ intēdit: cū d̄r p̄ma ſubſtātia eſt que ꝓprie: principaliter: ⁊ maxime ſubſtare d̄r. Unde ſubſtare in ꝓpoſito ē ſubiectū ꝓpōnis eſſe: ſed hoc dupl'r cōtingit ſcꝫ ꝓprie ⁊ improprie. Subſtare ꝓprie ⁊ directe idem eſt: ſcꝫ qñ terius eſt ſubiectū in propoſitione que eſt predicatio directa: ſubſtare iproprie ē indirecte predicationis eē ſubiectū: prima ḡ ſubſtātia cū in propoſitione ſubiciꝫ ſemꝑ directe ſubſtat: cū vero ipſa predicaꝫ ſemꝑ ē indirecta predicatio: ⁊ ad hunc ſenſum dicit hic Ariſtoteles: a prima nāq̄ꝫ ſubſtātia nulla fit predicatio ſcꝫ directa: vt iſte ſunt directe: petrꝰ ē hō: bicubitus: ſapiens: magiſter: legēs: calefactꝰ: hodie: in cathedra: ſedens: togatus: ⁊ iſtarū cōuertētes oēs ſunt indirecte. Subſtare itē proprie ⁊ directe bifariā accidit: videlicet principaliter et minus principaliter vel ſecundario: id ſubſtat principaliter

quod eſt ſubiectū predicationis directe nō preſupponens aliud ſubiectum prius cuius vicem gerat: ⁊ hoc p̄ciſe cōuenit teris abſolutis. Subſtare ſecundario eſt preſupponere aliud prius ſubiectū ⁊ eius tenere locū: ⁊ hm̄oi ſunt oēs teri quocūq̄ꝫ modo cognotantes: nunq̄ꝫ eni ꝓpoſitio in qua ſubijciꝫ terius cognotatiuus eſt vera: niſi poſſit dari alia vera in qua ſubiectum ſit terius abſolutꝰ ꝓ eodē ſupponēs cū illo cognotatiuo: practicari pōt hoc ꝑ terios oīm nouē predicamētoꝝ accidētaliū: vt bicubitū eſt album ſapiens venit: magiſter clamat: ⁊c. oēs iſte preſupponūt hoc ſubiectū petrus. Un̄ eliciꝫ quedā veriſſima logicoꝝ regula: ꝙ oīs cōceptꝰ cognotatiuus preſupponit aliquē abſolutū ⁊ ei attribuiꝫ: ſil'r oīs abſolutꝰ cōceptꝰ natura prioꝛ ē cognotatiuo ſibi attributo. i. pro eodē ſupponēte: ⁊ in teris relatiuis abſolutū cuilibet relatiuo hoc modo correſpondēs d̄r eius fundamētum: vt aīal eſt fundamentū patris aut filij: Falloꝛ ſi poꝛphirius nō loquebaꝫ iuxta hāc regulam cū dixit ꝙ ſpecies natura prioꝛ eſt ꝓprio: ad quem ſenſum etiā auctoꝛ ſummularū optime dixiſſet inter precadimēta decē prius agēdū eē de ſubſtātia cū ſit prioꝛ alijs nouē: q̄ꝛ iſti teri oēs ſunt abſoluti: illi vero oēs cognotatiui. Prima igiꝫ ſubſtantia cū alicuiꝰ ꝓpoſitionis eſt ſubiectū ſemper ſubſtat p̄ncipaliter nunq̄ꝫ ſecūdario: q̄ꝛ nullum aliud dicibile preſupponit.

Tertia diſtinctio. 3. Itē ꝓprie ⁊ p̄ncipaliter ſubſtare triplici modo ſolet fieri: ſimpliciter magis ⁊ maxime. Simpliciter aut teuiter ſubſtare eſt terim aliquibꝰ paucis predicabiliū diuerſitatibꝰ eſſe ſubiectum: ſed magis ſubſtat qd̄ pluribꝰ differētijs eoꝝ: maxime vero qd̄ vniuerſis predicabiliū modis ſubijcitur: primo hoꝝ modoꝝ ſubſtat generaliſſimū huius primi predicamēti: ſecūdo oēs eius ſpecies: tertio mō ſola illius indiuidua: nā hoc generaliſſimū nō pōt ſubſtare directe niſi tribꝰ varietatibus predicabiliū ſcꝫ d̄ñe proprio ⁊ accidenti: nō aūt generi aut ſpeciei: ſꝫ ſpēs eiꝰ oībꝰ ſubſtāt niſi predicabili ſpeciei: indiuidua vero etiā ſpeciebus directe ſubſtāt: idcirco dicunꝫ maxime ſubſtare. Poſſet aliter hec diuiſio ſic declarari: ꝙ id ſimpl'r ſubſtat qd̄ vni tantum ſuperioꝛi in recta linea ſubiacꝫ: magis qd̄ pluribꝰ: maxime quod oīm infimū eſt: vt indiuiduū qd̄ eſt prima ſubſtātia. Et ſic apparet ꝙ hec diffinitio prime ſubſtātie idē ſigñt cū alia: nā ex vltima ꝑticula eiꝰ ꝯſtat ꝙ p̄ma ſubſtātia ē terius idiuiduus ⁊ ſingularis: ex ſcd̄a ꝙ eſt terius abſolutꝰ q̄ ſemꝑ ſubſtat p̄ncipaliter ⁊ nunq̄ꝫ ſecūdario: p̄ma aūt diffinitionis pars vtrūq̄ꝫ hoꝝ denotat: nā terminus qui nunq̄ꝫ directe predicaꝫ ſed ſemꝑ ſubiciꝫ: nec eſt vl'is nec cognotatiuus. Ex hac diffinitione p̄me ſubſtantie Ariſtoteles duo elicit correlaria notāda:

Primum correlariū. primū ē ꝙ oīa alia a primis ſubſtantijs vel dicunꝫ de eis vel ſunt in illis: ptꝫ quia oīa alia dicibilia prime intētionis vl' ſunt abſoluta cōia vel cognotatiua intrinſece vel extrinſece: ſed abſoluta cōia ⁊ etiā cognotatiua intrinſece dicunꝫ de primis ſubſtātijs noīe ⁊ rōne idest vniuoce eſſentialiter: cognotatiua extrinſece oīa ſunt i primis ſubſtātijs: q̄ꝛ de eis predicātur accidētaliter in abſtracto vel in cōcreto mediate vel imediate: ⁊ ſic nō dicunꝫ de p̄mis ſubſtantijs noīe ⁊ ratione eſſentiali ſicut alia: ſꝫ in cōcretis ſolo noīe. i. vniuocatione accidētali fit iſta predicatio: in abſtractis vero multis nec nomine neq̄ꝫ ratione. i. nec eſſentialiter nec accidētaliter vt ſunt albedo: caloꝛ: ſcia: virtꝰ ⁊c.

Secundū correlariū. Secūdum correlariū ē ꝙ nō exiſtētibꝰ ſed deſtructis primis ſubſtātijs impoſſibile ē aliq̄d alioꝝ remanere: ꝓbabitur hoc ſuppoſita vocabuloꝝ declaratione: nā in logica corruptio vel deſtructio cōſeruatio ſeu remanentia rei nō ſunt accipienda quo ad naturā ⁊ ſubſtātiā eius ſicut in philoſophia: ſed quo ad ſigñtionē ⁊ ſuppoſitionē: ſicut in ciuilibꝰ moꝛs non ſemꝑ accipiꝫ pro hoīs naturali moꝛte. Sed duplex ē logicalis corruptio: vna teri de qua loquiꝫ poꝛphirius in diffinitione accidētis: itaꝙ ille terius dicaꝫ hic corrumpi qui a ſua cadit ſuppoſitione: ⁊ ille cōſeruaꝫ ⁊ remanet qui ſuam retinet ſuppoſitionē: ille autē generaꝫ qui de nouo incipit ſupponere: quicq̄d ſit de eius ſubſtātia. Alia ē corruptio ꝓpoſitionis de qua in p̄mo poſterioꝝ diciꝫ ꝙ de corruptibilibꝰ nō ē ſcientia: vnde illa ꝓpoſitio eſt corruptibilis que eſt falſificabilis: ⁊ tunc corrumpiꝫ logicaliter qñ ex vera efficiꝫ falſa: quātuncūq̄ꝫ ſalua ſit eius ſcripta ſubſtātia: talis eſt oīs ꝓpoſitio cōtingens: vnde ſequiꝫ ex oppoſito ꝙ ꝓpoſitio neceſſaria ⁊ infalſificabilis dicaꝫ logice incorruptibilis ꝑpetua eterna ⁊ alijs huiuſmodi vocabulis: hec qui ignorauerūt terioꝝ ſigñta multi Ariſtotelis expoſitores inciderūt in fantaſias de naturis cōibus: quas vocant vniuerſalia realia: vt poſſent dare moduꝫ quo de iſtis rebꝰ corruptibilibꝰ habereꝫ certa ſcientia: que etiā fuit occaſio Platoni fingenti ideas vt recitat Ariſtoteles p̄mo methaphiſice: ſꝫ eam imaginatiōeꝫ ſtati dānat ibidē: ⁊ p̄rio poſterioꝝ eandē deridet: aſſerēs talia vl'ia nō eē neceſſaria ad ſcientiā habendā: ſed de iſta materia latius dicemus lib. tertio huius. His ergo ſuppoſitis ꝓbatur ſecundū correlariū ſic: oīa alia dicibilia preſupponūt ſubſtantias primas in ſupponēdo: ḡ illis hoc mō deſtructis ipoſſibile ē aliq̄d alioꝝ remanere ſupponēs: ꝯña ē manifeſta: antecedens probatur ex primo correlario: quia

oia alia aut dicunt aut ſunt ipꝛimis ſubſtātijs:
etiā dictum eſt ſupꝛa ꝙ nulla ꝓpoſitio de ſubie
cto cognotatiuo eſt vera niſi ratione alteriꝰ de
ſubſiecto abſoluto:ſʒ ſi ille abſolutꝰ terius ſit vni
uerſalis ſua ꝓpoſitio nō pōt eē vera ſine alia de
ſubiecto abſoluto ſingulari:nō eīm eſt hec vera
ſapiens legit niſi hec ſit vera hō legit: nec iſta ſe
cunda eſt vera niſi aliqua iſtarum ſingularū ſit
vera petrꝰ legit vel ſocrates vel cicero: vt expꝛeſ
ſe hʒ phus in hoc capitulo:ſi aial inquit p̄dica=
tur de hoie ꝙ de aliquo hoie:nā ſi de nullo ſingu
lari pꝛediceť nec oino de hoie pꝛedicabiť:ꝙ nr̄m
antecedēs verū erat ꝙ oia alia dicibilia p̄me in
Primū ici dens. tentionis pꝛe exigūt p̄mas ſubſtātias eē ſuppo=
nētes. Ex dictis duobꝰ coꝛrelarijs apparet ratio
manifeſta: quare cū indiuidua ſint abarte re=
linquēda: voluit Ariſtoteles tāta cura agere de
pꝛimis ſubſtātijs qđ in nullo alio pꝛedicamen=
to egit de eius indiuiduis:ſed in ſpecialiſſimis
Secundū. iubēte Platone quieuit. Euadit etiam luce cla
rius manifeſtum quā docte ⁊ quam artificioſe
Ariſtoteles diſtinxit pꝛedicamentoꝛum ſeries
per varios modos pꝛedicandi de p̄mis ſubſtan=
tijs:ex quo oia dicibilia ſcientialia pꝛimas ſub
Tertium. ſtātias pꝛeſupponūt. Unde tertio ſequiť ꝙ pꝛe=
dicamentū ſubſtātie eſt oim alioꝛū pꝛedicamē=
toꝛū ⁊ oim ſcientiarū ſolidiſſimū fundamentū.
Scđa ſubſtāna qd ē. Secūdā ſubſtātiam exēplariter diffinit Ariſto=
teles in plurali dicēs: ꝙ ſcđe ſubſtantie ſunt ſpe
cies in quibꝰ .i. ſub quibꝰ ſunt p̄me ſubſtantie ⁊
harū ſpecierū genera: quā diffinitionē alij nu=
mero ſingulari ad cautiones euitādas ſic ꝓtu=
lerūt: ſcđa ſubſtātia eſt ſpecies aut genus pꝛime
ſubſtātie. Poſſet tamē a pꝛioꝛi ſic diffiniri: ſecū
da ſuſtātia eſt dicibile abſolutū cōe: vel ſic: ſecū
da ſubſtātia eſt ꝗ licet nō ſit in ſubiecto: tamē di
ciť de ſubiecto: vel ſic: ſecunda ſubſtātia eſt que
ꝓpꝛie ⁊ p̄ncipaliter ſʒ nō maxime ſubſtare pōt:
⁊ pꝛoꝛſus eſt eadē ſentētia in his oibus. Sʒ ari=
ſtoteres ad explicandū diffinitionē ſcđarū ſub=
ſtantiarū quā dedit duas ponit cōparationes.
Pꝛia ꝯpa ratio. Pꝛima eſt: ꝙ ſecundarū ſubſtantiaꝝ ſpecies eſt
magis ſubſtātia quā genus: tum qꝛ eſt pꝛopin=
quioꝛ pꝛime ſubſtātie que eſt maxime ſubſtan=
tia: qđ enim eſt ꝓpinquius maxime tali eſt ma
gis tale tertio thopicoꝛū: tum etiā qꝛ ſpecies plu
ribus ſuperioꝛibꝰ ſubſtat quā genus: ꝙ magis
Scđa ꝯpa ratio. ſubſtat ⁊ magis eſt ſubſtantia. Secūda cōpara
tio eſt: ꝙ ſpecies ſpecialiſſime equaliter oēs ſunt
ſubſtantie: ſicut ⁊ oēs pꝛime ſubſtantie inter ſe
equaliter ſubſtant: ꝓbať hec ſicut pꝛecedēs dua
bus rationibus acōtrario ſenſu.

¶ Secūda pars de cooꝛdinatione ſubſtātiarū.

ARiſtoteles in hoc capitulo non explicuit
cooꝛdinationē ſubſtātialiū terioꝝ: ſicut fe
cit in ſequētibꝰ pꝛedicamētis: ⁊ hoc foꝛte qꝛ erat
ſuo tēpoꝛe puulgata ⁊ oibus nota ex traditione
platonis vt recitat poꝛphirius: ideo declaratis
pꝛedictis teris ſecūde intētionis quibus logici
vtunť in cooꝛdinatione huius cathegoꝛie: trā=
ſiuit ad ꝓpꝛietates ſubſtātiarū. Nos vero ꝗ ad
hanc explicationē pꝛecipue tendimus in hoc li=
bꝛo: ſingula pꝛedicamenta integre cooꝛdinabi=
mus iuxta ſuperius ꝓmiſſa. Eſt igitur genus
generaliſſimū in hoc pꝛedicamēto hoc nomen
ſubſtātia quādo eſt p̄ma intētio: cuius talis da
ri ſolet interpꝛetatio: ſubſtātia eſt res per ſe exi=
ſtens .i. nulli alteri inherens tanꝙ̄ ſubiecto nec
actu neqꝫ aptitudine. Diuidiť autē cōiter a lo=
gicis hoc genus ⁊ alia que ſub eo ſunt mixtim
per dr̄ias ⁊ ꝑ ſpecies: ad innuendū ꝙ Ariſtote=
les hic ꝯpꝛehēdit duas cooꝛdinationes: vnā ab
ſolutoꝛū terioꝛū que dicunť ſubſtātie: aliam co
gnotantiū intrinſece que ſunt differētie ſubſtā=
tiarū. Sed qꝛ melius eſt ſingula ſeoꝛſum expli=
care ꝙ̄ plura ſimul inuoluere: ideo diuiſiones
generū ꝑ ſpecies pꝛimo faciemus: deinde dr̄ias
cooꝛdinabimus. Ergo ſub hoc genere ſubſtan=
tia duo ſunt ſubalterna ſpiritꝰ ⁊ coꝛpus: ⁊ ſi ce=
lum cōcedereť i materiale: ipſum nomē eſſet ter
tium ſubalternum. Spiritus ē ſubſtātia in ma=
terialis ⁊ inextēſa ſitualiter: cuius gn̄is hee due
ſunt ſpecies deus ⁊ intelligentia vel angelus.
Utimur tn̄ hic cognotatiuis vocabulis ꝓ abſo
lutis nō impoſitis. Deus ſpecies ſpecialiſſima
⁊ fide crediť ⁊ cogēte ratione ſuſtineť: ſed cogno
tat vniuerſalē rerū ꝓuidentiā: vnde ſuplet vicē
vnius abſoluti: qđ eſt quoddā tetragramaton
hebꝛaicū: cui nullū coꝛreſpondet abſolutū lati=
num aut grecum. Angelus etiā officium deno=
tat nunciandi ſicut intelligētia actū cognoſcē=
di: ſed quolibet hoꝛū ꝓ abſoluto vtētes diuida=
mus ipſum ꝑ has nouem ſpecies: ſeraph: che=
rub: tronus: virtus: poteſtas: dominatio: pꝛin=
cipatus: archangelus: angelus: que ſecūdū opi
nionē de diſtinctione ſpecifica ſinguloꝛū ange=
loꝛū ſunt ſpēs ſubalterne: oēs eīm angeli eiuſdē
oꝛdinis maioꝛē videnť inter ſe habere cōueniē=
tiā ꝙ̄ cū alijs: ideo eis poniť vnū cōe genus: ſed
tenēdo ꝙ ſint aliqui angeli eiuſdē ſpeciei inter
ſe: hoc multū ꝓbabile apparet de his ꝗ ſunt in
eodē oꝛdine: quare p̄dicte ſpēs eſſent ſpecialiſſi
me. Supponimus hic qđ alibi videri habet de
mones nō defferre ſpecie a bonis angelis: qꝛ de
quolibet oꝛdine eoꝛū aliqui ceciderūt: quoꝛum
naturalia non ſunt variata: quare ꝓ de noibus
nullas alias ſub ſpiritu poſuimus ſpecies. Ce=
lum ſecundum cōmentatoꝛem eſt ſubſtantia in
materialis ſimplex ſed ſitualiter extenſa. Cuiꝰ
ſecundū aliquos tot ſunt ſpecies quot enume=

rantur celi totales tum a phis tū ⁊ a theologis:
qꝛ ſtelle nō differūt ſpecie a celis quoꝛū ſunt den
ſioꝛes partes: ſed alijs videtur ꝙ oēs celi ſunt
eiuſdē ⁊ ſilis nature quare hoc nomen celū eſſet
Corpus habet.2. ſpecies ſpecialiſſima. Coꝛpus tertiū ſubalternū
ſub generaliſſimo ſubſtātia ſic diffiniť: coꝛpꝰ eſt
ſubſtātia materialis cōpoſita ⁊ extēſa: ⁊ hoc de=
notat illa dr̄ia coꝛpoꝛea: nam eſt ſinonima huic
noi materialis. Ex qua diffinitione clare oſten=
ditur dr̄ia inter coꝛpus qđ eſt genus in hoc pꝛe=
dicamēto: ⁊ coꝛpus de pꝛedicamēto quātitatis:
⁊ coꝛpus qđ eſt altera pars aialis cōpoſiti: ꝙ̄ dif
ferentiā multi nr̄i pꝛedeceſſoꝛes laboꝛioſiſſime ꝑ
quirebāt nec bene inueniebāt. Nam quādo coꝛ
pus eſt genus ſubalternū ſubſtātie eſt terius ab
ſolute ſig̃ans totā eſſentiā rei naturalis cōpoſi=
te: quādo ſig̃at alterā partē viuētis cōpoſiti eſt
terius cognotatiuus multū pertinēs ad quartā
ſpeciē qualitatis: qꝛ denotat oꝛganizationē que
eſt figura quedā: ſed quādo eſt genus ſubalter=
nū quantitatis etiā eſt terius cognotatiuus ſed
alio modo vt illic diceť. Coꝛpoꝛis due ſunt ſpe=
cies que incōplexis carent noibꝰ: ſʒ earū diffini
tiones ponimus ꝓ eis: ſcʒ coꝛpus aiatū: ⁊ inaia
tum: id eſt cuius foꝛma ſubſtātialis eſt inferioꝛ
Aiatum corpus.2. ⁊ impfectioꝛ ipa aia. Coꝛpus aiatum has duas
habet ſpēs aial ⁊ plantā: quarū diffinitiōes cō=
pleť ꝑ has differentias ſenſitiuū ⁊ vegetatiuū.
Animal habet.2. Animalis due ponanť ſpecies hō ⁊ brutū: quo
rum ſpecifice differētie ſunt rationale ⁊ beſtiale:
Homo. id eſt cuius foꝛma eſſentialis ē aia ſenſitiua mi
noꝛ aia rationali. Aduertendum tamen hoc lo
Brutum. co me opinari ꝙ nec pꝛedicte due ſpecies: neqꝫ
differētie ſunt ſimul diuiſione ſub animali .i. nō
eque imediate ſe habent ad genus diuiſum: qꝛ
brutū ⁊ ſua differētia beſtiale imediate cadunt
ſub aiali: ſed hō ⁊ rationale lōgius ab eo diſtāt.
Nō. pmū. Pꝛo cuius explicatione ſciendū ꝙ a qualibet cō
uenientia eſſentiali aliquarū rerū huius mūdi
eſt abſtrahibilis ⁊ a nobis foꝛmalis vnus cōce=
ptus ꝓpꝛie naturaliter ſignificās illas res ſic cō
uenientes. Et ille cōceptus tunc erit ſpecies ſpe
cialiſſima quando talis ⁊ tanta reperieť cōue
nientia rerū ſignificatarū ꝙ ille res ſint equales
in gradu perfectionis eſſentialis. Si vero res ta
les ſint eſſentialiter inequales: tūc ꝯceptus eas
vniuoce ſignificās erit genus: vel ſubalternū ſi
cōuenientia ē notabilis ⁊ magna: vl' generaliſ=
ſimum ſi tenuis ⁊ parua extiterit cōuenientia:
⁊ quāto maioꝛ reperieť cōuenientia rerū ine=
qualium tāto cōceptus ille genericus erit infe=
rius genus in illa cooꝛdinatione: qꝛ ad paucio
ra ſignificāda ſe extēdit: econtra fit quāto illa cō=
uenientia eſt minoꝛ: qꝛ genus ei coꝛreſpondens
eſt ſuperius ⁊ ad plura extendiť. Unde cōceptꝰ
animalis eſt foꝛmatus a cōuenientia eſſentiali
oim rerū naturaliū que habent aias ſenſitiuas
ac ꝑ hoc ab alijs rebꝰ nō talibꝰ differunt: ſilr coꝛ
pus aiatum eſt conceptus foꝛmatꝰ ab eſſentiali
cōuenientia oim rerū habentium aias ⁊ in hoc
ab alijs differētium: cōſiliter dici poteſt de alijs
generibꝰ ſuperioꝛibꝰ aſcendēdo ꝑ minoꝛes cō=
uenientias plurium rerū cōpꝛehenſarū ꝙ̄ cōti=
Nō. ſcđm. neť in maioꝛibꝰ cōuenientijs. Ergo licet ho=
mines habeant generalē cōuenientiā eſſentialē
ad oia aialia bruta vnde attribuiť eis hoc ꝯmu
ne genus aial: planum eſt ꝙ habēt aliam maio
rem ⁊ minus generalē cōuenientiam ad multa
quedā eoꝛū ⁊ nō ad oia: vt pote ad terreſtria ani
malia: in quo etiā differūt a volatilibꝰ ⁊ aqua=
ticis beſtijs: ⁊ iſta cōuenientia includit pꝛecedē
tem ⁊ nō econtra: nā ꝑ quodcūqꝫ cōueniūt hoies
Primū genus ſub animali. cum oibꝰ aialibus: ꝑ illud cōueniunt cū terre=
ſtribus ⁊ nō econtra. Ab iſta ergo cōuenientia ſe
cunda eſt foꝛmalis vnus alius cōceptꝰ natura=
liter ſignificās hoies ⁊ aialia terrena pꝛeciſe: ſit
ille: a: genus ſubalternū ſub aiali quod erat cō=
ceptus alterius minoꝛis cōuenientie ⁊ indiffe=
renter ſignificās oia aialia. Iterū notū eſt ꝙ ma
ioꝛē ⁊ minus generalē cōuenientiā habēt hoies
ad quadrupedes beſtias quā ad terrena repti=
lia: ꝙ a tali cōuenientia eſt abſtrahibilis vnus
alius cōceptus minus generalis ꝙ̄ duo pꝛecedē
Scđʒ genꝰ tes ſit: b: imediate poſitꝰ ſub: a: naturaliter ſigni
ficās hies ⁊ ſola quadrupedia. Inſup manifeſte
cognoſciť ꝙ maioꝛē ⁊ minus generalē cōueniē=
tiā habent hoies ad quedā aialiū quadrupedū
quam ad alia: vt ad equos: mulos: aſinos: cer=
uos: boues: leones: ⁊ cetera maioꝛa pecoꝛa: ꝙ̄ ad
canes: lupos: catos: poꝛcos: arietes: capꝛos: ſimi
as: ⁊ alia minoꝛa: ab illa igiť ꝯueniētia foꝛmari
Tertiū genus. pōt vnus alius cōceptus ſit: c: minus cōis cōtē=
tus ſub: b: ⁊ ſub: a: qui naturaliter ſig̃abit hoies
⁊ ſola maioꝛa pecoꝛa ſecluſis alijs minoꝛibꝰ be=
ſtijs. Preterea maioꝛē ⁊ minus coēm cōuenien
Quartum genus. tiam habent hoies foꝛte ad equos: mulos ⁊ aſi=
nos nō habentes coꝛnua: quā ad boues ceruos
⁊ alia coꝛnuta animātia: ꝙ dabilis ē vnus illis
cōceptus: d: minus cōe genus quā: c. Pari ra=
Quintum genus. tione eſt ponēdus alius cōceptus: e: minus cō=
munis ad hoies ⁊ quaſdā paucas aialium ſpe=
cies alias: ⁊ ſic cōſequēter donec veniať ad cōce
ptum pꝛeciſe ſignificantē hoies ⁊ equos: ſuppo=
Sextum genus. ſito ꝙ equi ſint altioꝛis gradꝰ ⁊ pfectioꝛis eſſen=
tie inter aialia bruta: ſit ꝙ ille conceptꝰ: f: genus
ſubalternū ſub aiali ⁊ cetis p̄dictis pꝛeciſe cōe
ad has duas ſpecies ſcʒ hoiem ⁊ equū ſub quo
immediate ꝯtineť hō ⁊ lōge mediate ſub aiali.
Fundamētū pmiſſoꝝ. Fūdať totꝰ iſte ꝓceſſus tum in phia qꝛ dicitur
octauo methaphiſice ſpēs rerum ſunt ſicut nu=

meri:tum in ſacra ſcriptura que dicit ſapientie
vndecimo ꝙ deus oīa in numero certo ꝯſtituit:
quod exponēs Aug. quarto ſup geneſim dicit ꝙ
numerus oī rei ſpeciē prebet: ſic ḡ eſſentie rerum
ſe ſe habēt ꝙ nūqꝫ repperiunt᷑ due ſpēs equalis
ꝑfectionis eſſentialis: ⁊ ſic ꝓcedēdo ab aīalibꝰ
infime ꝑfectionis v̄ſus hoīes cōtinue aſcēdenti
occurret maioꝛ ac maioꝛ cōuenientia eſſentialis
hoīs ad cetera aīalia: ac ꝑ inde minus ⁊ minus
generalis ꝯceptꝰ ⁊ pauciores ſub ſe habēs ſpēs:
donec ſtetur in gn̄e aliq̄ preciſe cōi ad duas ſpēs
que ſunt hō ⁊ equus: ſi ḡ tale genus puta: f: diui
datur ꝑ duas dr̄ias eſſentiales in illas duas ſpe
cies: vna dr̄ia erit rationale altera eſt innoīata
ſit hinnibile. Et ſic ex dictis clarū ē ꝙ rōnale nō
eſt dr̄ia imediata ſub aīali ſicut eſt alia oppoſi=
ta irrationale cōſtituens brutū genus ſubalter=
nū ſub aīali: nec curro hic de falſitate ponentiū
ꝙ rationale ſit ſubalterna dr̄ia ad hoīez ⁊ alias
Extēſio notabilis. quaſdā ſpecies imortalium aīaliū. Et qualē di
ſcurſum fecimus oſtēdendo plura gn̄a ſub aīali
vſqꝫ ad hoīem: talem poterit q̄s facere ſub bruto
vſqꝫ ad equū ⁊ ad ſingulas aīaliū ſpecies. Si=
milē faciet diligēs inquiſitoꝛ ſub planta vſqꝫ ad
hāc ſpeciē prunus ⁊ quālibet aliā plante ſpeciez
ſpecialiſſimā. Idē multo vberius fieret ſub hoc
genere ſpiritꝰ vſqꝫ ad vnā eius ſpēm ſpecialiſſi=
mam: maxime tenēdo diſtinctionē ſpecificā ſin
gulorū angelorū: quoniā illi celeſtes ſpiritꝰ in
magno valde numero tradunt᷑ creati: iuxta il=
lud Danielis ſeptimo milia miliū miniſtrabāt
ei: ⁊ decies cētena milia aſiſtebāt ei. Hoc etiā lo
cū haberet i hoc gn̄e celū ſi poneret᷑ vnūquodqꝫ
celū differēs ſpecie ab alio: qm̄ iter ipm̄ genus ⁊
hāc primā ſpeciē empireū celū vel aliqꝫ aliā mul
ta interiacerēt gn̄a ſubaltn̄a. Idē diceret᷑ de his
generibus: metalū: lapis: mixtū imꝑfectū in oꝛ=
dine ad ſuas ſpecies: qꝛ eadē ratio militat in oī
bus ſupradictis: ſcꝫ de gradibꝰ rerū ſicut nume
rorū. Et nō modo in hoc predicamēto ſubſtātie:
verū etiā in cunctis predicamētis accidētium ſi
mili arte inuenirent᷑ plura q̄ꝫ putaremus ſubal
terna: ſi omnia exquiſite rimari opus eſſet: vn̄
nō aīa ſubalterna predicamēti ſubſtātie aut ali
cuius alioꝝ facile quis dinumerabit: imo abſqꝫ
diuina reuelatione eſt hoc ipoſſibilius quā oīa
enumerare ſpecialiſſima: de quibꝰ porphirius
Correlarium ex dictis. dicit ꝙ ſpecialiſſima in numero quodā ſunt nō
tamē nobis deffinito. Et qꝛ iuxta ſacroꝝ theo=
logorū ſentētias deus pōt inter quaſlibet duas
ſpecies rerū mediā vnā ſpeciem ſcd̄m ꝑfectionez
eſſentialem imo innumeras mediantes nec tot
quin plures ꝓducere: quarū quelibet eſſet imꝑ
fectioꝛ eſſentialiter quā pm̄a ⁊ ꝑfectioꝛ quā ſcd̄a:
cōſequēs eſt cōcedi proceſſum poſſibilē in infini
ta predicata eſſentialia intermedia generaliſſi
mo ⁊ ſpecialiſſimo: quicquid ſit de probatione
oppoſite opinionis Ariſtotelis: ille enim vel lo=
quebat᷑ de infinitio in actu ⁊ nō de infinito ipo=
tētia: qualē ꝓceſſum nos cōceſſimus ſemꝑ aſcē=
dendo ꝑ numeros finitos in infinitū: vel proba
tiones ſue nō ſunt efficaces: quādoquidē defa=
cto cōuincunt᷑ plurima ſubaterna in quibꝰ ſue
rationes palā defficiunt. Sūt autē quidā de q̄=
bus ſecundo methaphiſice dicit᷑ ꝙ propter mi=
chrologiā ideſt paruā vim ratiocinādi tedioſa
eſt eis diligens veritatis inq̄ſitio: vnde ſi alicui
in groſſis ⁊ vulgatis diuiſionibꝰ aſſueto nō pla
ceret ille modus diuidēdi ſub aīali: quē tamen
certo ſcimus eſſe bonū ⁊ verū: poſſet dicere ꝙ he
differētie rationale ⁊ irrationale ſunt imediate
ſub aīali: prima cōſtituit ideſt diffinit hāc ſpe=
ciem hō ſub aīali: ſcd̄a vero hāc ſpeciē ſubalter=
nam brutū: quod iterū diuidat᷑ ꝑ has tres diffe
rentias terreſtre: volatile: ⁊ aquaticū: quaꝝ ſpe
cies multe innominate ſunt. Brutū terreſtre di
uidat᷑ per greſſibile ⁊ reptibile: et horū quodli=
bet diuidi pōt imediate in multas ſpecies ſpe=
cialiſſimas taliū aīaliū: quarū differētie eſſen=
tiales nobis occulte ſunt ⁊ innoīate. Hoc etiā
genus plancta qđ cum aīali cōdiuidit corpus
aīatum: cum eiꝰ differētias diuiſiuas ignore=
mus: partitur in hec ſubalterna arborē ⁊ herbā:
q̄ iterū diuidunt᷑ ꝑ ſua ſpecialiſſima inumera.
Corpus vero inaīatum itidem diuiditur ꝑ has
veras dr̄ias ſimplex ⁊ mixtū q̄ diuerſas cogno
tāt inaīatoꝝ formas. Mixtum duplex eſt ſcꝫ ꝑ
fectum ⁊ imꝑfectū. Mixti ꝑfecti inaīati q̄ttuoꝛ
ſunt ſpecies ſubalterne: lapis: methallū: mine
rale ⁊ liq̄duz. Metalloꝝ varie ſunt ſpēs infime
aurū: argentū: ferrū ⁊c̄. Lapidis etiam ſpecies
ſunt adamas: iaſpis: magnes ⁊c̄. Alia vero mi
neralia ſunt vt ſulphur: alumen: ſal ⁊c̄. Liq̄do
rum ſpecies ſunt vinū: acetū: oleū: mel: lac: ſan
guis: flegma: colera melācolia ⁊c̄. Imꝑfecti mi
xti (qđ impreſſio metheorologica dr̄) ſole due po
nuntur ſpecies ab Ariſtotele vapoꝛ: ⁊ exalatio.
Vaporis varia ſunt accidētia ex q̄bꝰ ſoꝛtit᷑ hec
noīa q̄ ſunt nubes: pluuia: ros: pruina: nix: grā
do: nebula: hiris: halo: parelios: virga ⁊c̄. Silr
ꝓpter diuerſitatē accidētiū exalatiōis ſunt hec
diuerſa eiꝰ noīa: ventꝰ: tipho: enephias: terre
motꝰ: iflamatio: ⁊ illuminatio. Inflamatiōis
dr̄ie ſunt cometa: ſtella currēs: eges: dalus: dra
co volans ⁊c̄. Illuminatio habet galaxiam:
hiatum: ⁊ voraginem ſm̄ Ariſtotelē. Sed toni
truum: fulgur: ⁊ coruſcatio: ſign̄t vaporem mi
xtum exalationi. Supponimꝰ hic oēs humi
das imp̄ſſiōes prius dictas nō differre ſpecie: ſꝫ
eſſe vaporem ſubſtātialiter: eodem mō ſentien=

dum eſt de ignitis appitionibus ⁊ ventoꝝ flati
Simplex inaīatū. 2. bus ſe hr̄e ad exalationē. Corpus inaīatuz ſim
plex habebit duas ſpecies: celū ⁊ elementū ſm̄
Elementū 4. ponentes materiā in celo. Elementi notiſſime
ſunt quattuoꝛ ſpecies ignis: aer: aqua: terra.
Celū 11. Celum hr̄et has ſpecies: lunā: mercuriū: vene
rem: ſolem: martem: iouem: ſaturnū: firmamen
tum: criſtalinum: primū mobile: ⁊ empireum:
opinantur eīm hec corporea ſicut ſitu: ſic ⁊ ꝑfe=
ctiōe eſſentiali ſe ſe gradatim excedere. Hec igit᷑
eſt tota fere diuiſio p̄dicamenti ſubſtātie a gn̄a
liſſimo vſqꝫ ad ſpāliſſima in q̄bꝰ iubet plato q̄e
ſcere ideſt ſiſtere diuidentē: indiuidua aūt ab
arte relinquenda eſſe neqꝫ eoꝝ poſſe fieri diſci
plinā. Vn̄ oēs ꝓpōnes ſciales principia aut cō
cluſiōes ꝯſtituunt᷑ ex gn̄ibus aut ſpeciebꝰ: imo
raro deſcenditur ad ſpāliſſima in doctrinis: ꝓ
pōnes vero ex indiuiduis ſubiectis iā non ſcia
les ſed vulgares ſunt lucutiones ⁊ ꝯtingentes
ſm̄ phos: nec ideo putāde ſunt neceſſarie q̄a ſūt
in naturali materia: ſed ſophiſtica eſt argumē
tatio talis: ſunt profecto multe ꝓpōnes in natu
rali materia ꝯtingentes: alie falſe: nō nulle etiā
Applicatio ad ſcias. impoſſibiles vt alias videri habet. Huiꝰ p̄dica
mēti dicibilia vt diximꝰ nulli ſcie ſunt ꝓpria: ſꝫ
oībꝰ doctrinis realibꝰ accōmodātur ⁊ ſubiecta
ſunt precipuarum ꝯcluſionū ſcialium: q̄re dicē
dum eſt ꝙ oīm bonaꝝ artium fundamentū eſt
Correlariū ſubſtātie p̄dicamentū. Ex ſupradictis pt̄ cuiqꝫ
eſſe manifeſtum ꝙ hec dicibilia materia: ⁊ foꝛ
ma: nec directe nec indirecte nec reductiue ꝑti=
nent ad predicamētū ſubſtātie: ſꝫ expreſſe habe
tur ſcd̄o phiſicoꝝ ꝙ hec noīa ſunt ad aliq̄d. Hoc
tn̄ nō obſtāte res ille q̄ ſunt materia ⁊ forma rei
naturalis ſign̄tur in p̄dicamento ſubſtātie per
dr̄ias eſſentialis vt viſum eſt: quare inter cete
ras opiniōes logicoꝝ de dr̄ijs ſubſtātialibꝰ po
tioꝛ mihi apparet illa q̄ reducit ea ad p̄dicamē
tum ſubſtātie eo ꝙ ꝑtem rei eſſentialē nō extrin
ſice appellent. Et ſicut Ariſtoteles in p̄dicamē=
tis accidētiū plura p̄dicamēta ſub vno ꝯprehē
dit vt viſum eſt ſupra: ſic in p̄dicamento ſubſtā
tie ꝯprehendit coordinationes duas ſcꝫ abſolu
toꝝ dicibiliū ⁊ dr̄iaruz: vnde palā ſeq̄tur dr̄ias
oēs gn̄a vel ſpecies eſſe in ſua coordinatione
Coordinatio dr̄iaꝝ. ab Ariſtotele hic ſubītellecta. ¶ In ea ḡ dr̄iaꝝ
coordinatiōe: genꝰ ſupremū eſt corporeum: nā i
corporeum nec dr̄ia eſt nec dr̄ie locum tenet: eſt
eīm nomen priuatiuū: nulla aūt dr̄ia cognotat
negatiue nec priuatiue nec infinitāter ḡ nō eſt
dr̄ia: vltra ſi teneamꝰ cōez viā theologoꝝ de ſim
plicitate eſſentie angeloꝝ: claꝝ eſt ꝙ hoc genus
ſubalternū ſpiritꝰ nō eſt diffinibile ꝑ verā dr̄iā:
⁊ ſic neqꝫ hoc gn̄aliſſimum ſubſtātia poterit ad
ſpiritum ꝯtrahi per aliquā verā dr̄iam: ⁊ ita in
corporeum nulliꝰ dr̄ie locū tenet. Corporeuz āt Corporeū 2.
diuidit᷑ in has duas ſpecies aīatum ⁊ in aīatū:
⁊ ponitur hoc nomē priuatiuū loco vnius poſi
tiui qđ eſſet vera dr̄ia poſitiue cognotās formā
naturalem inferiorē aīa ſicut aīatum cognotat
formā q̄ eſt aīa. Aīatū diducit᷑ per has tres ſpe Aiatū 3.
cies vegetatiuū ſenſitiuum ⁊ rōnale capiendo
eas cum preciſione: illa autem duo mēbra ſenſi
bile ⁊ in ſenſibile q̄ ab aliq̄bus hic ponūtur eſſe
dr̄ie oīno ſunt reiicienda ab hac diuiſione: ſed
potius ad predicamentū actiōis vel paſſiōis ꝑ
tinere noſcunt᷑. Rōnale vel intellectiuū porphi Rōnale.
rius more platonicoꝝ diſtinxit per moꝛtale ⁊ i
moꝛtale: ſed hoc ⁊ ſm̄ philoſophiā ⁊ ſm̄ fidez er
roneum indicat᷑: eſt ḡ rōale ſpecies ſpāliſſima.
Senſitiuum diuidit᷑ ꝑ hec tria terreſtre: aqua Sēſitiuū 3
ticum: ⁊ volatile q̄ ſuppleāt nobis veras dr̄ias:
nā iſta extrinſecas hn̄t cognotatiōes q̄re nō ſūt
vere dr̄ie. Sub q̄libet iſtaꝝ innumere ꝯtinent᷑
ſpecies ſpāliſſime nobis inaudite: iuxta diuer
ſos gradus aīalium terreſtrium: aquatiliū: ⁊
volatiliuz. Vegetatiuū ſilr habet multas ſpēs Vegetatiū
nobis ignotas ꝓ diuerſitate plātarum in gn̄ibꝰ
ſuis. In aīatum duas habet ſpecies ſimplex ⁊
mixtuz: q̄ diuerſas cognotāt in aīatoꝝ formas
ſubſtātiales. Et iſtoꝝ vlterioꝛ diuiſio ex p̄dictiſ
ſatis pt̄ elucere. Habitis ḡ duabꝰ his coordina
tionibus facile erit cuilibꝫ mixtim diuidere ge
nera huiꝰ predicamenti: ideſt ſimul per ſpecies
⁊ dr̄ias vt explicari ſolet i arboꝛe poꝛphiriana.

¶ Tertia pars de ꝓprietatibꝰ ſubſtātiarū.

HOꝛum antē dicibilium ſic coordinatorū
ſex ponunt᷑ ab Ariſtotele cōmunitates et
proprietates. Tres earum dicunt᷑ cōmunitates
id eſt ꝓprie aliquo modo ſubſtātie in cōmuni.
Prima eſt: ſubſtātia nō eſt in ſubiecto: ꝓbatur Prima cōmunitas.
accipiendo eē in ſubiecto logicaliter ꝓ predica
ri accidētaliter: qꝛ ſubſtātia eſt dicibile abſolu=
te ſignificās: ſed nullum tale predicat᷑ acciden=
taliter: q̄a illa predicatio req̄rit cognotatiōem
extrinſecā: ꝓbat᷑ etiā inductione: q̄a prima ſub
ſtātia (vt eiꝰ diffinitio explicat) nō ē in ſubiecto:
ſilit᷑ nec ſcd̄a ſubſtātia: q̄ ſemꝑ cum p̄dicatio eiꝰ
eſt directa noīe ⁊ rōne ideſt eſſentialiter p̄dicat᷑.
Hoc autem nō eſt ꝯuertibile ꝓprium ſubſtātie:
ſed etiā dr̄ntijs ꝯuenit: rōnale eīm nō eſt in ſubie
cto neqꝫ ſenſibile q̄a predicātur noīe ⁊ rōne in p̄
dicatione directa. Nec eſt inſtādum de ſubſtan
tijs q̄ ſunt ꝑtes ſubſtātie ⁊ in toto qđ eſt ſubiectū
accidentium ḡ ſunt in ſubiecto: tum q̄a hic nō
loq̄mur de ſubſtātia phiſicaliter ꝓ re ꝑ ſe exn̄te:
ſed logicaliter ꝓ dicibili ſubſtātiali: tum etiā qꝛ
ꝑtes non ſunt in toto inheſiue ſed integraliter:
vnde in ꝯn̄a illa eſt fallatia accidentis cum va
rietur appellatio de eſſe in ex adiunctiōe diuer

Scđa cō= ſoꝛum ablatiuoꝝ. Scđa cōitas eſt: ſubſtātie ni
munitas. hil eſt ꝯtrariū: ⁊ loq̄mur hic de ꝯtrarietate terio
rum q̄ nunq̄ reperiẗ niſi in teris extrinſece co
gnotātibꝰ nec tn̄ in illis oībꝰ: de hac vide infra
cap̄. de q̄litate: vñ hoc nō eſt ſubſtātie ſoli ꝓpriū
ſed etiā ꝯuenit dr̄ntijs: q̄ntitati: ad aliq̄d: ⁊ qbꝰ
Tertia cō dam alijs. Tertia cōitas eſt: ſubſtātia nō ſuſci
munitas. pit magis ⁊ minꝰ: ideſt hec aduerbia in ſua pre
dicatiōe: tū qꝛ nullū tale dicibile ſiḡt rem inten
ſibilē aut remiſſibilē: tum etiā q̄a ſm̄ nullū eoꝝ
eſt formabile ꝯparatiuū apud gramaticos igiẗ
⁊c̄: hec itē ꝓprietas multis alijs ꝯuenit a ſub=
ſtātia q̄re nō eſt ꝯuertibilis. Nec mirādū ꝙ ſupi
us dictum eſt ſpēs eſſe magis ſubſtātias q̄ gn̄a:
hoc eī de hac ſcđa intentiōe ſubſtātia verū ꝯce
dimꝰ q̄ in ſua predicatione magis ⁊ minꝰ reci
pit: cū hoc tn̄ ſtat ꝙ illa ſcđa intētio eſt ſubm̄ cōi
tatis huiꝰ: ⁊ ꝙ nullū dicibile predicamenti ſub
ſtātie recipit magis ⁊ minꝰ: ſed eſt ſilis locutio
illi qua dicūt grāmatici qđ nullum verbū decli
natur per caſus: cū tn̄ hec dictio verbū declina
tur per caſus: in talibꝰ eī ꝓpōnibꝰ ſubiecta de
Propꝛieta bent ſupponere pſonaliter nō materialiter ꝓ ſe
tes prime ſbe ipſis. Deinde ponūtur due ꝓpꝛetates prime ſub
Prima ꝓ ſtātie: prima eſt. Maxime ꝓpriū eſt ſubſtā=
prietas. tie cum ſit vna numero eſſe ſuſceptibilē ꝯtrario
rum ſm̄ ſui mutationē: dr̄ in ꝓpoſito maxima
ſubſtantia prima ſubſtātia q̄ maxime ſubſtat:
dr̄ vna numero q̄a eſt ſingularis: dr̄ ipa ſola ſu
ſcipere ꝯtraria predicata ſcꝫ ſubſtādo eis ꝓprie
⁊ principaliter ⁊ maxime: q̄ variatio predica
toꝝ ꝯtrarioꝝ in ipſa nō fit ſine ſui ſiḡti mutatio
ne accidētali: ideſt alteratione: latiōe: augmen
tatiōe: vel diminutiōe: vt ſocrates aliq̄n eſt cali
dus aliq̄n frigidꝰ per alterationē: idē aliq̄n eſt
ſurſum aliq̄n deorſum per lationē: idē primo eſt
bicubitꝰ: poſtea tribitꝰ per augmētationē. Hec
ꝓprietas ſic intellecta eſt ꝯuertibilis prime ſub
ſtātie. Vñ nō valet iſtātia de oꝛone q̄ hec predi
cata ꝯtraria verū ⁊ fl̄m recipit: cum tn̄ oꝛo nō ſit
de predicamēto ſubſtātie ſed ptineat ad ſcđas i
tētiones: tum q̄a hec predicata ꝯtraria nō cōue
niunt oꝛoni ſm̄ ſui ſiḡti mutationē: ſed ꝓpter
mutationē rei q̄ nō eſt oꝛo: tū q̄a per hoc ꝙ oꝛo
mutatur de veritate in falſitatē nihil acq̄rit vel
deꝑdit in ſe: nō ſic autē circa primā ſubſtātiā cu
ius res ſiḡta mutaẗ acq̄rēdo ⁊ perdēdo aliq̄d.
Patꝫ ḡ ꝙ veritas ⁊ falſitas oꝛonis nō ē aliq̄s reſ
pectus realis aut rōnis: ſꝫ eſt ipſamet ꝓpō mēta
lis q̄ dr̄ hic ab Ariſtotele opinio: ideo ſexto me
thaphiſice dr̄ ꝙ verū ⁊ fl̄m ſunt in mente ideſt
ſunt mentales cōpoſitiones ⁊ diuiſiones q̄ ſunt
ꝓpōnes affirmatiue ⁊ negatiue: vocales aūt ⁊
Scđa ꝓpe ſcripte ꝓpōnes denominatiōe extrinſeca a men
tas. talibꝰ dicuntẗ vere aut falſe. Scđa ꝓprietas pri
me ſubſtātie eſt: oīs prima ſubſtātia hoc aliq̄d
ſiḡt: ꝓbaẗ q̄a oīne tale nomē qđ ſic ſiḡt eſt indi
uiduū ⁊ vnū numero. Sed eſt hoc loco aduertē
dum ꝙ hoc cōplexum hoc aliq̄d: dꝫ capi incōplẽ
xe ꝓ vna ſola dictiōe: ⁊ eſt nomē equocū prime
⁊ ſcđe intētiōis. i. phiſicale ⁊ logicale. Qñ .n. eſt
phiſicale nomē prime intētionis equalet huic
oꝛoni res ſubſiſtēs nō i alio: vnde nec materia:
nec forma: nec pars: nec accidens dr̄ hoc aliq̄d:
ſed totū ꝯpoſitū corporale vel ſubſtātia ſpūalis.
Sꝫ qñ eſt nomen logicale ſcđe intentiōis equa
let huic aduerbio diſtictiſſime: ita ꝙ ille terius
ſiḡt hoc aliq̄d qui taliter rem ſiḡt ꝙ nō pōt cla
riꝰ ⁊ diſtinctiꝰ illā ſignificare incōplexe: ⁊ q̄a ꝑ
ma ſubſtātia cū ſit terius ſingularis ⁊ abſolutꝰ
taliter ſiḡt rem ſuā ꝙ nō pōt clariꝰ dici aliq̄d: iō
ſiḡt hoc aliq̄d. Et iſto mō accipi dꝫ in ꝓpoſito
nr̄o logicali: ſꝫ in phiſica aut metaphiſica dꝫ ac
cipi primo mō: qđ multi ignorātes hunc locum
phiſicaliter expoſuerūt de rebꝰ q̄ nō ſunt teri: vo
cātes me aut aliū hoiem primā ſubſtātiā: nō mi
nus in epte q̄ ſi in grāmatica q̄s diceret me eſſe
nomē ꝓpriū: cū tn̄ ego neq̄ ſim nomen nec v̄bū
neq̄ oīno dictio aliqua: ac per inde neq̄ ſum ꝑ
ma ſubſtātia neq̄ ſcđa ſubſtantia logicaliter lo
quēdo: q̄a nō ſignifico aliq̄d ad placitum ſicut
Ariſtoteles aſſerit primā ſubſtātiā hoc aliq̄d ſi
gnificare. Tādem ponunẗ due ꝓprietates ſcđe
ſubſtātie: prima eſt: ſcđa ſubſtātia ſiḡt q̄le q̄d: ſꝫ
videẗ hoc aliquid ſiḡre ſub appellatōis figura:
vnde hoc ꝯplexum q̄le q̄d: tantū valet ſicut hoc
aduerbiū cōiter abſolute: ideo Ariſtoteles dicit
ꝙ ſcđa ſubſtātia ſiḡt q̄le q̄d nō ſicut albū (qđ ſo
lam q̄litatem ſiḡt ideſt ſolū adiectiue) ſed circa
ſubſtātiā q̄litatē determinat: ideſt cōiter ſubſtā
tiue ſiḡt: vñ inter ſcđas ſubſtātias plus i gn̄e q̄
in ſpecie deteriatio fit q̄litatis: ideſt genꝰ cōius
ſiḡt res q̄ ſpecies: dicēs eī aīal plura ꝯplectiẗ
q̄ dicens hoiem. Ex quo textu ſane intellecto nō
eſt imaginādum ꝙ ſcđe ſubſtātie ſignificent ali
quas res cōes aliquo mō diſtinctas ab iſtis re
bus quas paſſim videmꝰ: ſed eaſdē preciſe res
ſiḡnt q̄s ⁊ prime ſubſtātie: vñ notāter additum
eſt ꝙ ſcđa ſubſtātia videtur ſiḡre hoc aliq̄d ſicut
prima ſubſtātia: ex eo ſcꝫ ꝙ eādē rem ſignificat:
ſed nō hoc aliquid q̄n potius ſiḡt q̄le quid. Nō
eī opꝫ ꝙ ſi duo vocabula eādem rem ſignificēt
ꝙ eodem mō ſignificēt: ſed eſt fallatia figure di
ctiōis in tali ꝯña: ⁊ ita prima ſubſtātia ⁊ ſcđa i
modo ſiḡndi dr̄nt nō in re ſiḡta: q̄a prima ſub
ſtantia vt ſocrates ſiḡt aliq̄ rem ſingulariter ꝓ
prie ⁊ diſcrete: ſcđa aūt ſubſtantia ſiḡt eandem
rem cōiter ⁊ ꝯfuſe: ideſt nō ſic illam ꝙ nō aliam.
Sed ad v̄am intelligētiam eiꝰ qđ dictū eſt: ſub
appellatiōis figura: ſciendū ꝙ appellatio eſt du

plex grāmaticalis ⁊ logicalis: vt textus tetigit
cum dixit q̄le q̄d nō ſicut album: vñ appellatio
aut nomē appellatiuū hoc loco eſt accipiēdum
grāmaticaliter ⁊ nō logicaliter: ſicut ſupra in di
ffinitiōe appellatiuoꝝ: dicunt eī docti grāma
tice preceptores q̄litatē nois (q̄ modus q̄dā eſt
ſiḡndi accidētalis q̄ ſiḡtū deteriaẗ) eſſe duplicē
ꝓpriā ⁊ cōem ſeu appellatiuā: vñ nomē ꝓpriū
ſeu ꝓprie q̄litatis eſt qđ logici dicūt indiuiduū:
ſingulare: aut primā ſubſtātiā: ſed nomē appel
latiuum ſeu cōis q̄litatis a logicis vl̄e: predica
bile: aut ſcđa ſubſtātia: vel terius cōis eſt vocita
tum. Patꝫ ḡ intellectꝰ clarus illiꝰ antiq̄ diffinitō
nis grāmaticoꝝ: nomē eſt ꝙ ſiḡt ſubſtantiā cū
qualitate ꝓpria vel cōi: q̄ nr̄ates Nebriſſenſis
ſic explicuit: nomē dictio eſt corpus aut rem ꝓ
prie cōiterue ſiḡns: eſt eī diffinitio diuiſiua.
Sic ḡ hec noīa hō aīal corpus ſunt appellatiua
ſm̄ grāmaticos: lꝫ a logicis dicuntur abſoluta:
qui ſola accidētalia ꝯcreta dicunt appellatiua
vt albū: bicubitum: ſedens ⁊c̄. Vñ ſcđas ſubſtā
tias ſiḡre ſub appellatiōis figura eſt ipſas ſiḡre
appellatiue vel cōiter ſicut expoſitum eſt eas ſi
gnificare q̄le q̄d: voluit eī Ariſtoteles eādem
veritatē ſiḡre duplici mō loquēdi: primo logica
li per q̄le q̄d: ſcđo grāmaticali ſcꝫ ſub appellatō
Scđa ꝓpe nis figura. Scđa ꝓprietas eſt: oīs ſcđa ſubſtā
tas. tia ſilr̄ ⁊ dr̄ia predicaẗ vniuoce de prima ſubſtā
tia: ꝓbaẗ ſic q̄a a prima ſubſtantia nulla eſt pre
dicatio: ſed ſpecies predicaẗ de indiuiduis ſub
ſtantijs: genus vero ⁊ dr̄ia de ſpē: ḡ ⁊ de prima
ſubſtātia predicaẗ: qꝛ quecūq̄ de eo qđ predica
tur dicunẗ oīa de ſubiecto dicunẗ: vniuoce aūt:
q̄a noīe ⁊ rōne eſſentiali predicātur: cum nihil
extrinſece denotent ſupra primā ſubſtantiā de
qua predicanẗ. Ceterum nemo mihi infeſtus
occurrat ſeptē ſubſtātiarū ꝓprietates exponen
ti: cū Ariſtoteles tn̄ ſex eas enumerauerit: qñ
quidē plures in quolibꝫ predicamento reperi
biles ſint ꝓprietates q̄ ipſe tradiderit: ⁊ quia
vnā eiꝰ ꝓprietatē in duas nō iniuſte ſecuimꝰ.

¶ Quarta pars de ſpeciebus motus.

Sicut antepredicamēta valēt ad eſſentia
lem predicamentoꝝ cognitionē: ſic poſt ꝑ
dicamenta ꝯferunt ad eorundē accidentalē no
Quid ſit ticiā. Vñ cognitio eſſentialis ꝑdicamentoꝝ eſt
poſtpr̄tū. q̄ ptinet ad eoꝝ diſtinctionē per modos ſiḡndi:
predicādi: ⁊ coordinādi: ſed accidentalis eorū
noticia ē q̄ habeẗ ex ꝓprietatibꝰ illoꝝ. Occaſio
ne ḡ ſexte ꝓprietatis ſubſtātie q̄ poſuit Ariſto
teles: merito locum habere pōt hic poſtpredica
mentū motus: reliq̄s ad ſua loca alias reſerua
tis ſm̄ exigentias ꝓprietatū alioꝝ predicamen
Motus . toꝝ. Motus ḡ vt dr̄ phiſicoꝝ tertio eſt actus im
6. perfectus qui acq̄ritur vel deperdiẗ in aliquo
ſubiecto q̄diu acquiritur vel deperditur: ⁊ ſic
nihil aliud eſt motus q̄ forma ſubſtātialis vel
accidētalis imperfecta ꝯtinue tendēs ad maio
rem vel minorem pfectionē: q̄ alias dr̄ mutatio
vel trāſmutatio: ſilr̄ dr̄ actio ⁊ paſſio ſm̄ ꝙ com
paratur ad agens ꝓducens illā vel ad ſubiectū
recipiens eā in formantē vel aſiſtentē vt pꝫ de lo
co. Motus q̄ttuor poſuit Ariſtoteles tertio phi
ſicoꝝ ſpecies: ad ſubſtantiā: q̄ntitatē: q̄litatem:
⁊ vbi: ſed motus ad ſubſtantiā diuidiẗ per gn̄a
tionem ⁊ corruptionē: motus etiā ad q̄ntitatem
duas habet ſpecies augmentationē ⁊ diminu
tionem: in motu vero ad q̄litatem ⁊ ad vbi nō
ſic nominate ſunt ſpecies eoꝝ: ideo Ariſtoteles
in hoc poſtpredicamento ſex colligit notabiles
ſpecies motus per q̄s oīes alias ſpecies motꝰ
vult ꝯprehendere. Et lꝫ ipſe in hoc loco eas non
diffiniat: ſed ſolum eas ꝓbet eſſe diſtinctas ⁊ op
poſitas: tn̄ ex varijs libris ſue phiſice trahuntur
hec diffinitiōes nominū. Gn̄atio eſt motus vel Gn̄atio
mutatio de nō eſſe ad eſſe: ecōtra corruptio eſt
mutatio de eſſe ad nō eſſe. Unde facta aliq̄ tali Corruptō
mutatione in natura: ſtatim variantur de pri
ma ſubſtātia vel de ꝓnomine demōſtrante rem
iſta duo predicata eſſe ⁊ nō eſſe vel eoꝝ pticipia
ens ⁊ nō ens. Et dicunẗ gn̄atio ⁊ corruptio eſſe
motus ad predicamentū ſubſtantie per ſe: q̄a
facto i naturatali motu: ꝓtinꝰ ſeq̄tur variatio
dicibilium predicamenti ſubſtantie ad recte lo
quendū de re ſic mutata: ⁊ ecōtra ſi fiat hoꝝ di
cibilium variatio ſeq̄tur neceſſario factam eſſe
in natura rei gn̄ationē vel corruptionē: cū iſte
mutatiōes ſint cauſa preciſa illiꝰ varietatis in
modo loquendi. Augmētatio eſt mutatio a mi Augmēta
nore q̄ntitate ad maiorem. Diminutio ecōtra a tio. Diminutō
maiore ad minorē: ⁊ capiunẗ hic augmentatō
⁊ diminutio large ꝓ quacunq̄ extenſiōe vel cō
ſtrictiōe dimēſionū: vñ rarefactio hoc mō eſt au
gmentatio ⁊ cōdempſatio eſt diminutio: etiam
Ariſtoteles crementū q̄dranguli circumpoſito
gnomone augmentationē dicit. Et dicunẗ au
gmentatio ⁊ diminutio motus ad predicamen
tum q̄ntitatis per ſe: intelligendo varietatē dici
biliū predicamenti q̄ntitatis ꝓpter has mutatō
nes factas in natura rei de q̄ loq̄mur: vt iam de
clarauimus. Alteratio eſt mutatio ad q̄litatē Alteratio
vel a q̄litate aut vtroq̄ mō: ⁊ hec dr̄ ptinere per
ſe ad predicamentū q̄litatis: qꝛ ſi fiat alteratio i
aliq̄ re naturali ſtatim variari opꝫ dicibilia pre
dicamenti q̄litatis ad loquendū de tali re: ſilr̄
hec variatio preſupponit neceſſario alteratiōē.
Localis motus eſt a loco ad locū vel circa locū Loci mu=
mutatio: ⁊ ptinet per ſe ad predicamētū vbi: qꝛ tatio.
tali facta tranſmutatione corporis protinus va
rianẗ de illo corpore dicibilia predicamēti vbi:

VNiVERSiDAD DE SALAMANCA
GREDOS.USAL.ES

⁊ econtra. Ex hijs ergo clarum eſt videre qd ſenſerit Ariſtoteles in ſexta ꝓprietate ſubſtātie cū dixit ꝙ eſt ſuſceptibilis ꝯtrarioꝝ predicatoꝝ ſecundū ſui mutatiōez: intellige accidentalē maxime alteratione: qꝛ ſecundū illā vt diximus ſequitur variatio ꝑdicatoꝝ predicamēti q̄litatis in quo proprie reppeꝛit dicibilium ꝯtrarietas.

Subtiliſſimi Pariſiēſis magiſtri Joānis tarđiuel ſup predicamēta Ariſtotelis q̄ſtio tertia.

Ubſtātia prima dupliciter diffinit primo ⁊c̄. Cōtra iſtas p̄rie ſubſtātie diffinitiones arguit: iſte terius hec albedo abſolute ⁊ incōplexe ſumptꝰ nō eſt prima ſubſtātia: ⁊ tm̄ ꝓprie ⁊ principaliter ⁊ maxime ſubſtat ḡ diffinitio prima nō eſt bona: minor eſt nota ⁊ maior ꝓbat qꝛ hec eſt falſa hec albedo ē ſubſtātia ḡ ly hec albedo nō eſt in ꝑdicamento ſubſtātie ⁊ per ꝯn̄s nec eſt prima ſubā. Scđo ſic ſortes eſt prima ſubā ⁊ tm̄ nō maxime ſubſtat ḡ diffinitio illa nō eſt bona: minor pꝫ qꝛ hꝫ terios ſibi inferiores: ſupponendo id qđ dictū eſt circa diffinitiōes equocoꝝ dubio q̄rto ſcꝫ ꝙ quelibet ps integralis ſortis eſt ſortes: ḡ nō maxime ſubſtat ꝯn̄a eſt clara: aſſumptū pꝫ qꝛ ſi .a. ſignificet ſingulariter ⁊ abſolute pedē ſortis ⁊ .b. caput nō ſignādo totū ſortē neq̄ alias illiꝰ ptes: tunc a ⁊ .b erunt teri inferiores ad ly ſortes qꝛ ſiḡbunt abſolute aliq̄ q̄ ſiḡt abſolute per ly ſortes ⁊ nō oia.

Cōtra diffinitiones Primo.

Secundo.

Et ꝯfirmatur qꝛ ſortes ſiḡt oia entia ḡ nō maxime ſubſtat: ꝯn̄a nō eſt dubia an̄s ꝓbat qꝛ ſupponit ꝓ oīm ente ḡ ſiḡt oia entia: ꝯn̄a tenet qꝛ pro quocunq̄ ſupponit terius illud ſiḡt: aſſumptū ptꝫ qꝛ hec ꝓpō eſt ṽa omne ens imaginarie eſt ſortes ḡ pro q̄cunq̄ ſupponit ſubm̄ pro illo ſupponit predicatū: cū ip̄a ſit vl̄is affirmatiua ſed ſubm̄ ꝓ oīm ente ſupponit ḡ ⁊ ꝑdicatū.

Confirmatio.

Tertio ſic hec eſſentia diuina: incōplexe capiendo vt ſiḡt eſſentiā diuinā ſingulariter ⁊ abſolute: eſt p̄ma ſubā ⁊ tm̄ nō maxime ſubſtat ḡ diffinitio illa nō valet: maior pꝫ qꝛ eſt indiuiduū de ꝑdicamēto ſubſtātie ḡ ē p̄ma ſubā: ꝯn̄a ē clara aſſumptum pꝫ qꝛ q̄cq̄d ſiḡt ſubām ſingulariter ⁊ abſolute eſt indiuiduū de ꝑdicamento ſubſtātie: minor ꝓbat qꝛ ē terius cōis ḡ nō maxime ſubſtat: an̄s pꝫ: tuꝫ p̄mo qꝛ predicat de pluribꝰ ſcꝫ de p̄re filio ⁊ ſpū ſancto: ḡ eſt terius cōis: tum ſecūdo qꝛ hec eſt indefinita hec eſſentia diuina eſt p̄r ergo ſubm̄ eſt terius cōis capiendo ſemꝑ ſubm̄ incōplexe: tꝫ ꝯn̄a per diffinitiōem ꝓpōnis indefinite datā a petro hiſpano: ꝓpō indefinita eſt illa in qua ſubijcitur terius cōis ſine ſigno: an̄s ptꝫ qꝛ illa eſt cathegorica ⁊ nō vl̄is neq̄ ꝑticularis vt notū eſt neq̄ etiā ſingularis: ḡ eſt indefinita: tꝫ ꝯn̄a per locum a diuiſiōe: aſſumptū ꝓbat ſcꝫ ꝙ non ſit ſingularis tum primo qꝛ ſubm̄ nō ſupponit ſingulariter ḡ nō eſt ſingularis: ꝯn̄a nulli ē dubia: an̄s pꝫ qꝛ ſubiectū ſupponit ꝓ pluribꝰ diuiſim ⁊ vniuoce ſcꝫ ꝓ p̄re filio ⁊ ſpiritu ſctō: ḡ nō ſupponit ſingulariter: tum ſcđo qꝛ ſi ip̄a ſingularis eſſet iſte cōtradicerent om̄e qđ eſt hec eſſentia diuina eſt p̄r om̄e om̄e qđ eſt hec eſſentia diuina nō eſt p̄r: qđ eſt fl̄m̄ cuꝫ ſint ſimul falſe: ꝯn̄a ptꝫ qꝛ eſſent ſingulares oppoſite q̄litatis vtroq̄ terio ordine eodem ꝑticipātes: ceteris q̄ ad ꝯtradictiōem neceſſaria ſunt obſeruatis ḡ ꝯtradicerent: tum tertio qꝛ iſte ꝯtradicūt om̄e qđ eſt hec res alba eſt ens omne qđ eſt hec res alba nō eſt ens: ḡ ⁊ alie due predicte ꝯtradicerēt ſi eſſent ſingulares: tꝫ ꝯn̄a qꝛ iſte due ⁊ alie due eſſent ſil̄is forme eo ꝙ eſſent ſingulares ſicut iſte: ḡ ſi iſte cōtradicunt alie due ꝯtradicerēt: ꝯn̄a tenet qꝛ ꝯtradictio eſt oppoſitio formalis: eiſdē rōnibꝰ poſſet quis arguere ꝯtra ſcđam p̄me ſubē diffinitiōez.

Tertio.

Pro dicendoꝝ faciliori intellectiōe ⁊ rōnum ꝓpoſitarū ſolutiōe: aduertēdū eſt p̄mo ꝙ iſte terminus ſubā capit dupliciter: vno mō prime intentionaliter: ⁊ hoc mō adhuc accipi pōt dupliciter vno mō ꝓ re q̄ pōt ſubſtare accidētibꝰ: ⁊ hoc mō deus non eſt ſubā in eo em̄ nullū acn̄s eſſe pōt: alio mō capitur largiꝰ ⁊ hoc mō hic capit: ⁊ eſt genus ḡn̄aliſſimū ⁊ diffinitur ſic. Subā eſt res per ſe naturaliter exn̄s vel ps rei per ſe natural̄r exn̄tis: exēplum primi vt hō: exēpluꝫ ſcđi vt materia hois ſil̄r forma: neq̄ enim materia ſine forma neq̄ forma ſine materia naturaliter eſſe pt: hoc mō capit ſubā in diuiſione entis q̄ talis eſt entiū aliud eſt ſubā aliud vero accidens. Circa quā diffinitiōem eſt notādum ꝙ in illa nō capitur ꝑ ſe exiſtere ꝓ eo qđ eſt ſolitarie exiſtere ſeu eſſe: nā ſortes exn̄s cū alijs hoibus eſt ſubā ⁊ tm̄ nō per ſe exiſtit illo mō. Neq̄ capit ꝓ eſſe ſine iuuamine ⁊ depēdētia alteriꝰ ⁊ ꝯſeruatōe: nā ois ſubā alia a deo eſt ſubā ⁊ tm̄ nulla talis per ſe exiſtit illo mō capiēdo cuꝫ ois talis a deo depēdeat ⁊ ꝯſeruet. Sed capit ꝓ eſſe ⁊ nulli inherere: vn̄ forma ſubālis nō ꝑ ſe exiſtit eo ꝙ materie inheret: ſed eſt ps eſſentialis rei per ſe naturalit exiſtentis. Et ſi dicat ꝙ forma ſubālis non eſt accidens ḡ nulli inheret. Rn̄det negādo ꝯn̄am ſed preciſe ſequit ꝙ forma ſubālis nulli inheret tanq̄ accidēs. Duplicit em̄ aliq̄d pt inherere: vno modo tanq̄ forma ſubālis vt aia ⁊ quelibet alia forma ſubālis: ⁊ ex illo ⁊ re cui inheret fit vnum ꝯpoſitum. Alio mō tanq̄ acn̄s ⁊ ex illo ⁊ re cui inheret nō fit vnū ꝯpoſitū: dicit tm̄ petrꝰ de alia co in tractatu de aia cap̄. ſexto ꝙ aia ſaltem humana ꝓprie nō inheret: qꝛ inherere ꝓprie capiēdo importat materialiter dependere: modo aia humana non dependet materialiter ab aliquo.

Alio modo capitur ſubſtātia ſcđe intētiōaliter ⁊ tūc ſiḡt terios ⁊ cognotat illos ſiḡre ſubām abſolute ſeu eſſe in predicamēto ſubē: ⁊ hoc mō capitur cum diuidit ſubā in primā ⁊ ſcđaꝫ. Et ſi q̄ratur quō diuiditur ſubā prime intētiōaliter capiendo: rn̄det ꝙ diuidit ſic ſubſtātiarum alia ē corporea alia in corporea.

Ad rōnes predictas omiſſis diffinitionū prime ſubē expoſitiōibꝰ q̄ ab alijs bn̄ poſite ſunt. Rn̄det ad primā ꝯceſſis maiore ⁊ minore negat ꝯn̄a: qꝛ ei defficit genus diffiniti eo ꝙ nō eſt ſubā capiendo ſubām ſcđe intentiōaliter: ſiue nō eſt de predicamēto ſubē: nā cum dr̄ ꝙ prima ſubā eſt q̄ ꝓprie principaliter ⁊ maxime ſubſtare dr̄: ſubintelligitur ly ſubā captum ſcđe intētiōaliter: ⁊ eſt ſenſus prima ſubā eſt ſubā q̄ ꝓprie principal̄r ⁊ maxime ſubſtare dr̄: modo ly hec albedo vt dictū ē nō eſt ſubā capiendo ly ſubā ſcđe intentiōaliter. Ad ſcđam cōceſſa maiore negat minor: ad ꝓbatiōem negat aſſumptū: ad ꝓbatiōem dr̄ primo ꝙ a nō pōt ſignificare ſingulariter ⁊ abſolute pedē ſortis q̄n ſignificet totū ſortē ⁊ quālibet illiꝰ ꝑtez integralem: ⁊ ſic eſſet terius ſinonimꝰ cum illo terio ſortes cum totꝰ ſortes ⁊ pes illiꝰ ſint idē capiendo idē large: mō nullus terius pōt aliquā reꝫ ſiḡre quin ſignificet om̄e qđ illi rei eſt idē: nā q̄n ſortes imponit ad ſiḡndum imponit ad ſiḡndum ſortē per totū tp̄s vite ſue ⁊ quālibꝫ illiꝰ ꝑtem integralem: ⁊ tm̄ ſortes nō manet idē per totā vitā neq̄ ſortes ⁊ illiꝰ ꝑtes integrales ſunt idē niſi capiendo idē large. Dr̄ ſcđo ꝙ admiſſo ꝙ .a. poſſit ſiḡre pedē ſortis ſingulariter ⁊ abſolute ⁊ .b. caput illiꝰ nō ſiḡndo totū ſortē neq̄ alias eiꝰ ꝑtes integrales: adhuc .a. ⁊ .b. nō erūt iferiora illiꝰ teri ſortes: qꝛ ſortes nō ſiḡbit vniuoce ea q̄ per a ⁊ b ſiḡabātur capiēdo ſiḡre vniuoce ſtricte: neq̄ ſortes predicabit de illis vniuoce capiendo ꝑdicari vniuoce ſtricte: qđ tm̄ req̄rit ad hoc ꝙ aliquis terius ſit ſupior ad alios: q̄d aūt ſit ſiḡre vniuoce capiēdo ſiḡre vniuoce ſtricte: ⁊ ſimil̄r ꝑdicari vniuoce: dictū eſt ſupius in dubio q̄rto circa diffinitiōes equocoꝝ ⁊ vniuocoꝝ.

Ad ſcđam.

Ad ꝯfirmationem diſtinguit ꝙ ſortes ſignificet oia entia: vel de ſiḡtione eſſentiali ⁊ ſic negat: vel de ſiḡtione accidentali q̄ ei accidit rōne copule vel rōne intellectus ſic volētis accipere terim ꝓ oīm ente ⁊ ſic ꝯceditur: ſed negat ꝯn̄a qꝛ terius pōt maxie ſubſtare ⁊ tm̄ ſiḡre oia entia de ſiḡtione accidentali licet nō de ſiḡtione eſſentiali.

Ad confirmationem.

Et ſi arguat: ille terius mētalis ſortes nō ſiḡt oia entia naturaliter neq̄ ad placitū: ḡ nō ſiḡt oia entia: ꝯn̄a nō eſt dubia: an̄s ꝓbat ꝙ em̄ nō ſiḡcet oia entia nālit ptꝫ qꝛ natural̄r repn̄tat p̄ciſe ſortē cū ſit naturalis ſil̄itudo diſtincta illiꝰ: ſꝫ ꝙ nō ſignificet oia entia ad placituꝫ: pꝫ qꝛ nunq̄ fuit impoſitꝰ.

Replica.

Reſpondetur cōcedendo ꝙ ly ſortes neq̄ ꝓprie naturaliter neq̄ ꝓprie ad placitū ſignificat oia entia: ſꝫ ad placitū impꝓpe ſcꝫ ad placitū ip̄iꝰ intellectus cui ſcꝫ placet illū ꝯceptum ſortes pro oīm ente accipere ⁊ hoc pōt intellectus cum ſit agens liberū.

Solutio.

Aliter dicunt alij negādo an̄s: ad ꝓbatiōem negāt aſſumptū: ad ꝓbatiōem negāt ꝙ illa ſit vera om̄e ens imaginarie eſt ſortes: ꝯcedentes iſtā om̄e ens imaginat ſortes: cuiꝰ dicūt predicatū nō eſſe ly ſortes: ſed hoc totum imaginatum ſortes.

Opinio.

Sed hoc videt nō valere: nā iſte equalent in veritate ⁊ falſitate: om̄e ens imaginatur ſortes omne ens imaginarie ē ſortes: ḡ ſi vna eſt vera etiā ⁊ altera: aſſumptū ptꝫ qꝛ teri illis eodē modo tenētur.

Reprobatio.

Nā nō valet dicere ꝙ nō habemus aduerbiū ampliatiuū ad quinq̄ drias tp̄is: habemus em̄ verbū ampliatiuū ad quinq̄ ḡ ⁊ aduerbiū ad quinq̄ ampliatiuū hr̄e poſſumꝰ.

Euaſio.

Neq̄ valet dicere ꝙ illa eſt falſa om̄e ens imaginarie ē ſortes: eo ꝙ plato non imaginarie eſt ſortes eo ꝙ ip̄e nullo mō eſt ſortes.

Redargutio.

Nā nō ſequitur plato nullo mō eſt ſortes ḡ plato nō imaginarie eſt ſortes: ſicut nec ſeq̄tur: an̄chriſtꝰ nullo mō eſt hō: ḡ an̄chriſtꝰ nō poſſibil̄r eſt hō.

Primo.

Itē dicunt fere oēs dialectici terim ſingularem poſſe de pluribꝰ mediāte copula ampliata verificari: vt plato imaginat ſor̄s: cicero imaginat ſor̄s: ⁊ capiūt illas ꝓpōes loco iſtaꝝ plato imaginarie ē ſor̄s: cicero imaginarie eſt ſor̄s: alias terminꝰ ſingularis nō eēt ꝑdicatū: ſꝫ terius cōis ſcꝫ imaginatū ſor̄s ḡ ille ſunt ꝯcedēde plato imaginarie ē ſor̄s cicero imaginarie ē ſor̄s: ⁊ ꝑ ꝯn̄s ēt illa eſt ꝯcedēda om̄e ens imaginarie eſt ſortes.

Secundo.

Ad tertiā ꝯceſſa maiore negat minor: ad ꝓbationē negat an̄s: ad primā ꝓbatiōem diſtinguitur an̄s: vel capiēdo ly pluribꝰ neutraliter ⁊ ſic negatur qꝛ ſenſus eſt ꝙ ꝑdicatur de pluribꝰ eſſētialit diſtinctis: nā neutrū genus eſt genꝰ eſſentie: vel capiēdo ly pluribꝰ maſculine aut feminine ⁊ ſic ꝯceditur an̄s: qꝛ ſenſus eſt ꝙ ꝑdicatur đ pluribꝰ ꝑſonaliter diſtinctis: ſed negat ꝯn̄a: nā ad hoc ꝙ terius ſit cōis nō ſufficit ꝙ ꝑdicetur de pluribꝰ ꝑſonaliter diſtinctis: ſed req̄ritur ꝙ natus ſit ꝑdicari de pluribꝰ eſſentialit diſtinctis.

Ad tertiā.
Primo.

Ad ſcđam ꝓbatiōem negatur an̄s: ad ꝓbatōez negatur aſſumptū: imo dr̄ ꝙ eſt ſingularis: ad ꝓbatiōem negatur an̄s: ad ꝓbatōem diſtinguitur an̄s vel ꝓ pluribꝰ eſſentialit diſtinctis ⁊ ſic negatur: vel ꝓ pluribus ꝑſonaliter diſtinctis ⁊ ſic ꝯcedit an̄s: ſed negatur ꝯn̄a qꝛ nō repugnat ꝙ terius ſupponat ſingularit ſeu diſcrete ⁊ ꝙ tm̄ ſuſtponat ꝓ pluribus tm̄ mō ꝑſonaliter diſtinctis.

Secundo.

Ad aliam ꝓbationē negat ꝙ ille ꝓpōnes ꝯtradicerēt: ⁊ rō eſt qꝛ lꝫ ſint ſingulares: vtraq̄ tm̄ eſt de oīm: aut vna de oīm ⁊ altera de nullo

Tertio.

quarum ſubiectum pro pluribus ꝑſonis ſuppo
nit: ideo ſunt equalenter ambe vl'es aut ſaltē ꝓ=
tēdunt formā ꝓpōnum vl'ium q̄re dicēde ſunt
ꝯtrarie: ⁊ ille ſub ꝯtratie aliq̄d qđ ē hec eſſentia
diuina eſt pr̄ aliq̄d qđ ē hec eſſentia diuina nō
eſt pr̄. Et ſi q̄ras ꝯtradictorias illaꝝ: dico ꝙ affir
matiue cōtradictoria ē vna de aliq̄ nō ſcȝ aliq̄d
qđ eſt hec eſſentia diuina nō eſt pr̄: negatiue ve
ro ꝯtradictoria eſt vna de aliquo ſcȝ aliq̄d qđ ē
Correlariū. hec eſſentia diuina eſt pr̄. Ex his ptȝ ꝙ due ſin
gulares cōtrariātur ⁊ due ſingulares ſub cōtra
riātur etiā ſm̄ modum enunciādi ⁊ legē ſimul.
Sed hoc nō inuenit̄ in ſingularibꝰ quarū ſub
iecta nō pn̄t vniuoce ⁊ diuiſim ꝓ pluribꝰ ꝑſona
liter diſtinctis ſupponere: vn̄ in illis due quarū
vna eſt de om̄i ⁊ altera de nullo cōtradicunt: vt
om̄e ens qđ eſt ſortes currit nullū ens qđ ē ſors
currit: ſil'r due cōtradicunt quaꝝ vna eſt de ali
quo ⁊ altera de aliquo nō: vt aliq̄d ens qđ ē ſor
tes currit aliq̄d ens qđ eſt ſortes nō currit: q: i il
lis ſingularibꝰ ſingularis ſemꝑ equalet vni de
om̄i aut de nullo: vt iſte equalēt ſortes currit ali
qđ ens qđ eſt ſors currit: om̄e ens qđ eſt ſors cur
rit: ſil'r iſte plato nō currit nihil qđ eſt plato cur
rit aliquod ens qđ eſt plato nō currit. Nō autē
ſic cōtingit in ſingularibꝰ quaꝝ ſubiecta ꝓ plu
ribus ꝑſonaliter diſtinctis ſupponūt: i illis em̄
opȝ vt dictū eſt alterā cōtradictoriaꝝ eſſe de om̄i
⁊ alterā de aliquo nō: aut vnā de nullo ⁊ alterā
de aliquo ſicut in ꝓpōnibꝰ de ſubiectis cōiter tē
tis: ⁊ rō eſt q: illaꝝ ſubiecta q̄uis ſupponāt
ſingul'r: ſupponūt tn̄ ꝓ pluribꝰ ꝑſonal'r diſtictis:
quare eodē mō cōtingit ac ſi eſſent de ſubiectis
Quarto. cōiter tentis. Ad ſcđam ꝓbationem q̄ eſt addu
cta ad ꝓbādum ꝙ ille ꝯtradicerēt ſi illa eſſet ſin
gularis: hec eſſentia diuina eſt pr̄ ꝯceditur: an̄s
⁊ negatur ꝯn̄a: ad ꝓbationē negat̄ aſſumptum
ſcȝ ꝙ eſſent ſil'is forme: nā licet eſſent ſingulares
ſicut ⁊ ille due adducte in argūto: tn̄ ſubiecta
iſtarū om̄e qđ eſt hec eſſentia diuina eſt pr̄ om̄e
qđ eſt hec eſſentia diuina nō eſt pr̄ ſupponūt ꝓ
pluribus ꝑſonaliter diſtinctis nō autē ſubiecta
Alia ſolo. aliarū q̄re nō ſunt ſil'is forme. Aliter ad ꝓbatio
nem prime minoris huiꝰ tertie rōnis r̄nderi pt̄
negādo an̄s vt priꝰ: ad primā probationē dr̄ vt
Ad tertiā. dictū eſt. Ad ſcđam ꝓbationē cōceſſo an̄te nega
tur ꝯn̄a: ad ꝓbationē dr̄ ꝙ in illa diffinitiōe ca
pitur terius cōis ꝓ terio cōiter tēto: ⁊ ly hec eſſē
tia diuina incōplexe acceptū vt dictum eſt lȝ ſit
terius ſingularis: tenet̄ tn̄ cōiter eo ꝙ tenet̄ pro
Replica. pluribus. Sed cōtra eſt indiuiduū ḡ pōt teneri
ſingulariter ſiue ꝓ vno ſolo: itē in illo cōplexo cō
plexe tēto hec eſſentia diuina in hac ꝓpōne hec
eſſentia diuina eſt pr̄ ly eſſentia ſupponit diſcre
te ergo etiā ſi illud totū capiat̄ incōplexe ſuppo
net diſcrete ſiue ſingulariter: tenet ꝯn̄a quia ꝓ
quocunq̄ȝ ſupponit vnum ꝓ illo ſupponit ⁊ reli
quum: an̄s ꝓbat̄ q: ly eſſentia diuina eſt terius
cōis ſumptꝰ cū ꝓnoīe demōſtratiuo primitiue
ſpeciei demōſtrante demōſtratiōe ꝑſonali ḡ ſup
ponit diſcrite: tȝ ꝯn̄a per vnā regulā de ſuppōe
diſcreta. Ad primā harū rōnum cōcedit̄ an̄s ⁊
negat̄ ꝯn̄a: eſt em̄ aliq̄d indiuiduū qđ nō pōt te
neri pro vno ſolo vt indiuiduū ſignificās eſſen
tiā diuinā: ſicut eſt aliq̄s terius cōis qui nō pt̄ ꝓ
pluribus ſupponere vt trinitas diuina. Et ſi q̄
ras quare ḡ dr̄ indiuiduū: dicendū eſt ꝙ dr̄ indi
uiduum q̄a ſiḡt ſingulariter ⁊ nō repugnat ei
ſupponere ꝓ vno ſolo q: fuit impoſitū ad ſingu
lariter ſiḡndum: ⁊ ſi ꝑ poſſibile vel impoſſibile
eſſentia diuina diſtingueret̄ a ꝑſonis: tunc ſup
pōeret ꝓ vno ſolo ſcȝ pro eſſentia: ſȝ q̄a illa eſſen
tia nō pōt diſtingui a ꝑſonis: ideo nō pōt ꝓ vno
ſolo ſupponere: ſed deffectus nō eſt ex pte illius
teri: queadmodū dicimꝰ de illo terio trinitas di
uina ꝙ eſt terius cōis eo ꝙ fuit ipoſitus ad ſiḡn
dum cōiter: ⁊ ſi per poſſibile vel ipoſſibile eſſent
plures diuine trinitates tūc ſupponeret ꝓ pluri
bꝰ: ⁊ ſic ſi nō ſupponat ꝓ pluribus hoc nō eſt ex
deffectu ipſius ſed ex deffectu rei. Ad ſcđam ne
gat̄ an̄s: ad ꝓbationē cōcedit̄ an̄s ⁊ negat̄ ꝯn̄a:
ad ꝓbationē dr̄ ꝙ regula intelligit̄ dum mō ta
lis terius cōis cum tali ꝓnoīe ſumptus nō ſup
ponat ꝓ pluribꝰ vniuoce ⁊ diuiſim: mō ly eſſen
tia diuina ſupponit pro pluribꝰ ꝑſonalit̄ diſtin
ctis vniuoce ⁊ diuiſim: ⁊ ſic ſm̄ hunc modū ad
hoc ꝙ terius ſupponat cōiter ſufficit ꝙ ſuppōat
vniuoce ⁊ diuiſim pro pluribꝰ eſſentialiter aut
ꝑſonaliter diſtinctis: ſm̄ etiā hunc modū aliq̄ ē
ꝓpoſitio indeffinita q̄ non pōt fieri ſingularis.

¶ Secunda ſubſtātia eſt ſpecies vel genus
in quo eſt prima ſubſtantia ⁊c̄.

Contra hāc diffinitionē arguit̄ primo ſic:
deus eſt ſcđa ſubſtātia ⁊ tn̄ nullā hȝ ſub ſe
primā ſubſtātiā ḡ diffinitio nulla: maior ſuppo
nitur: minor ꝓbat̄ q̄a ſi hr̄et maxime eſſet hic
deus incōplexe capiendo vt ſingulariter ⁊ abſo
lute deum ſiḡt: ſed hoc nō igit̄: minor ptȝ primo
quia ly hic deus ſupponit ꝓ om̄i illo ꝓ quo ſup
ponit ly deus ḡ nō cōtinet̄ ſub ly deus: tum ſcđo
ly hic deus ſupponit ꝓ pluribus ḡ nō eſt prima
ſubſtātia: cōtenta ſub ly deus. Scđo ſic arguit̄:
homo eſt ſcđa ſubſtātia ⁊ tn̄ neq̄ȝ eſt genus neq̄ȝ
eſt ſpecies ḡ eſt cōtra diffinitionē: minor pȝ ꝙ ꝗ
nō ſit genus ſupponit̄: ſed ꝙ nō ſit ſpecies ꝓbat̄
quia hȝ aliā ſub ſe ſpecieȝ ḡ nō eſt ſpecies capiē
do ſpeciem ꝓ ſpecie ſpālıſſima ſicut in p̄dicta di
ffinitione ſumi dȝ: an̄s ptȝ q̄a illud diſiunctum
ſortes vel plato cōtinetur ſub ly homo cū ſit mi
nus cōe: ⁊ ē ſpecies cū predicet̄ in q̄d de pluribꝰ

Solutio. differētibꝰ numero ſcȝ de ſorte ⁊ platone. Et ſi di
cat̄ ſicut dicēdū ē ꝙ illđ diſiunctū nō ē ſpēs eo ꝙ
Replica. nō eſt vl'e cū ſit q̄d cōplexū. Contra capiat̄ illud
diſiunctū incōplexe: vt incōplexe ⁊ abſolute ſiḡt
ſortē ⁊ platonē: tūc erit ſpēs illiꝰ teri hō: nā ꝯtine
bit̄ ſub ly hō: ⁊ de pluribꝰ differētibꝰ nūero i q̄d
p̄dicabit̄ ⁊ erit vl'e igr̄. Et ſi dicat̄ ꝙ illđ diſiūctū
Solutio. nō pōt ſiḡre abſolute ⁊ incōplexe ſortē ⁊ platonē
q̄n ſiḡceet oēs hoies: ⁊ ſic erit ſinonimū illi terio
Replica. hō. Arguitur ꝙ ſic q: illud diſiunctū cōplexe ſū
ptū ſiḡt ꝯplexe abſolte ſortē ⁊ platonē nō ſiḡndo
alios hoies: ḡ ipm̄ incōplexe acceptū pōt ſiḡre i=
cōplexe abſolute ſortē ⁊ platonē nō ſiḡndo alios
hoies: vel detur ratio quare potius vno q̄ȝ alio
modo fieri pōt. Et cōſirmat̄ q: a pōt ſiḡare incō
Cōfirma-tio. plexe cognotatiue ſortē ⁊ platonē non ſiḡando
alios hoies: vt ſi imponat̄ ad ſiḡndū ſortē ⁊ pla
tonē cognotando illos eſſe filios ciceronis: vel
cognotādo illos habere albedinē: ḡ etiā aliquis
terius pōt incōplexe abſolute ſiḡare ſortē ⁊ pla=
tonē non ſiḡando alios hoies: tenet ꝯn̄a q: non
videt̄ minus poſſibile vnum q̄ȝ reliquū. Tertio
Tertio. ſic arguit̄ equus eſt ſcđa ſubſtātia ⁊ tn̄ non ē ge
nus vt ſupponit̄: neq̄ȝ etiā ſpecies ſpecialiſſima
igit̄: minor ptȝ quia ly aial nō eſt ſpecies ſpecia
liſſima ſȝ genus: ergo neq̄ȝ ly equus: tenet ꝯn̄a
q: ly aial ⁊ ly equus ſunt teri ſinonimi: ḡ ſi vnū
ſit genus etiā ⁊ alterū: ꝯn̄a eſt manifeſta: aſſum
ptū ptȝ q: ly aial ⁊ ly equus ſiḡant idē adequa=
te ⁊ eodē modo ḡ ſunt ſinonima: ꝯn̄a ptȝ per ter=
minorū ſinonimorū diffinitionē: antecedēs ꝓ=
batur ꝙ em̄ ſignificēt idem ⁊ eodē mō certū eſt:
cū vtrūq̄ȝ ſignificet abſolute equum ſaltē equū
ſignificet: ſȝ qđ ſignificent idem adequate ptȝ q:
ſicut ly aial ſiḡt oia aialia ita ⁊ ly equus: qđ ptȝ
primo q: ly equus ꝓ oi aiali ſupponit in hac ꝓ
poſitione om̄e aial imaginarie eſt equus: ḡ ſiḡt
om̄e aial: tū ſcđo q: ly equus nō ſolū ſiḡt oē aial
quod eſt equus: ſȝ etiā om̄e aial qđ eſt fuit erit
⁊ pōt eē aut imaginari eſſe equus: ſȝ oē aial pōt
imaginari equus: ḡ ſiḡt om̄e aial. Ad primum
Ad p̄mū. iſtorū cōceſſa maiore negat̄ minor: ad probatio
nem cōcedit̄ maior ⁊ negat̄ minor: ad primā ꝓ
bationē dr̄ p̄mo cōceſſo an̄te negando ꝯn̄am: nō
em̄ eſt incōueniens inferius ⁊ ſuperius ꝓ eodē
cōuertibiliter ſupponere ⁊ eē terios cōuertibiles
Replica. vt ptȝ de ly q̄ȝtū ⁊ ly nūerus: ſil'r ad liq̄d ⁊ idē. Sȝ
q: videt̄ illđ eē incōueniens in teris abſolutis: lȝ
Solutio. nō in teris cognotatiuis: ꝙ ſuperiꝰ ⁊ inferiꝰ ſint
teri cōuertibiles. Jđ alit̄ dr̄ ſcđo cōceſſo an̄te ne
gādo ꝯn̄am: q: lȝ ly hic deꝰ ſupponat ꝓ oi illo ꝓ
quo ſupponit ly deꝰ: nō tn̄ illi terio deꝰ ſuppone
re ꝓ pluribꝰ eſſentialiter diſtinctis repugnat ex
mō ſue ſiḡationis: eo ꝙ ſiḡat cōiter: qđ tn̄ repu=
gnat illi terio hic deus incōplexe ſumpto: cū ſi=
gnificet ſingulariter: ideo ly hic deus cōtinetur
ſub ly deus ſicut inferius ſub ſuperiori: neq̄ȝ ſūt
termini cōuertibiles: lȝ vnus nō poſſit ꝓ aliquo
ſupponere quin alter ꝓ illo ſupponat: q: nō re=
pugnat illi terio deꝰ ſecundū ſuū modū ſiḡandi
verificari de aliquo de quo ly hic deꝰ nō eſt ve=
rificabile. Ad ſcđam illius minoris probationē Alia ſolo.
diſtinguit̄ an̄s vel ꝓ pluribus eſſentialiter di=
ſtinctis ⁊ ſic negat̄: vel ꝓ pluribꝰ ꝑſonaliter di=
ſtinctis ⁊ nō eſſentialiter ⁊ ſic cōcedit̄: ſed negat̄
cōſequētia: nā lȝ nulla p̄ma ſubſtātia poſſit pro
pluribꝰ eſſentialiter diſtinctis vniuoce ⁊ diui=
ſim ſupponere: bene tn̄ ꝓ pluribꝰ ꝑſonaliter di=
ſtinctis. Sȝ cōtra nullus terius habēs ſibi infe= Replica.
riorē eſt p̄ma ſubſtātia: ſȝ ly hic deꝰ hȝ ſibi terim
inferiorē ſi ſupponat ꝓ pluribꝰ ꝑſonal'r diſtin=
ctis vt dictū eſt: ḡ nō debet dici p̄ma ſubſtātia ſi
ſupponat ꝓ pluribus ꝑſonal'r diſtinctis: maior
eſt manifeſta: minor pȝ q: pōt inueniri terius ſi
gnificās preciſe vnū illorū pluriū pro quibꝰ ſup
ponit ly hic deꝰ ⁊ ille erit inferior ad ly hic deꝰ ḡ
minor eſt vera. Reſpondet̄ cōcedēdo maiorē ⁊ Solutio.
negādo minorē: ad ꝓbationē dr̄ q: vel terius ſi=
gnificās vnū illoꝝ pro q̄bus ſupponit ly hic deꝰ
ſiḡbit illud ꝑ modū ꝑſone vt iſte terius pater vl'
ille terius filius: ⁊ tūc pōt ſiḡare vnū nō ſignifi=
cando aliū ſaltē immediate: ſȝ tn̄ nō erit inferior
eſſentialiter ad ly hic deus: eo ꝙ cognotabit ex=
trinceſe ſupra ly hic deꝰ: vel ſiḡabit abſolute aut
cognotatiue ꝑ modū eſſentie ⁊ nō ꝑ modū ꝑſo=
ne: ⁊ ille ſiḡabit quicquid ly hic deus ſiḡt ⁊ erit
terius ſinonimus cū ly hic deꝰ: aut ſupponet ꝓ
quocūq̄ȝ ſupponit ly hic deus ⁊ ſic nō erit ei in=
ferior qđ ptȝ: nam ſi ſignificet ſingulariter vt hic
deꝰ erit terius ſinonimus cū ly hic deꝰ ſi vtrūq̄ȝ
capiat̄ abſolute: ſi aūt cōiter vt deꝰ: manifeſtū ē
ꝙ nō erit inferior ſȝ potius ſuperior. Ad ſcđm ar Ad ſecūdū.
gumētū p̄ncipale negat̄ minor: ad ꝓbationē ne
gat̄ an̄s: ad ꝓbationē dr̄ ſicut i argumēto dictū
eſt: ad replicā dr̄ ēt ſicut arguendo dictū eſt ſcȝ ꝙ
nullus teris pōt ſiḡre incōplexe ⁊ abſolute ſortē
⁊ platonē q̄n ſiḡceet oēs hoies ⁊ ſit ſinonimus illi
terio hō: cuiꝰ rō ē q: cōceptꝰ reꝑſentās icōplexe ⁊
abſolute ſortē ⁊ pla. dȝ ſumi a cōuenientia eſſen
tiali q̄ ē int̄ ſortē ⁊ pla. ⁊ nulla ē cōuinētia eſſen
tialis int̄ ſortē ⁊ pla. q̄ nō cōueniat oibꝰ hoibꝰ:
nā ſortes ⁊ plato nō ꝯueniūt eſſential'r niſi i hoc
ꝙ vterq̄ȝ hȝ aiam rōnalē tanq̄ȝ ptē eſſentialē: ⁊ in
hoc ēt oēs hoies cōueniūt: ⁊ iō nullꝰ terius pōt
incōplexe ⁊ abſolute ſiḡare ſortē ⁊ pla. q̄n ſiḡceet
oēs hoies: nā cōceptꝰ ſūptꝰ a cōuenientia eſſen=
tiali aliq̄rū rerū adinuicē reꝑſentat oēs res i ta
li cōuenientia cōuenientes. Ad replicā cōcedit̄ Ad replicam.
antecedens ⁊ negat̄ ꝯn̄a: nō em̄ eſt ſimile de cō=
ceptu incōplexo ⁊ de ꝯceptu cōplexo: nā vt dictū
O

eſt: cõceptus abſolutus ⁊ incõplexus aliquarũ rerũ repreſentatiuus ſumit̃ a cõueniẽtia eſſentiali reperta inter illas: ⁊ repreſentat oẽs eas in tali cõueniẽtia cõuenientes: neq̧ põt duas aut tres aut plures repreſentare q̃n oẽs illas repreſentet: ⁊ ideo cõceptꝰ incõplexus ⁊ abſolutus repreſentãs ſortẽ ⁊ platonẽ ſumitur a cõuenientia eſſentiali exiſtẽte inter ſortẽ ⁊ platonẽ: q̃ cũ ſit inter oẽs hoies neceſſe ẽ illũ cõceptũ repreſentare nõ ſolũ ſortẽ ⁊ platonẽ ſ; ⁊ oẽs hoies. Cõceptꝰ aũt cõplexus aliquarũ rerũ repreſentatiuus ſumitur a cõceptibus incõplexis: ideo repreſentat ea que ꝑ ꝯceptꝰ incõplexos ſig̃ant̃ ⁊ nõ ẽ neceſſe ꝙ illa repreſentet: xᷓbigratia iſtud diſiunctũ mẽtale ſortes vel plato nõ ſumit̃ a cõueniẽtia eſſentiali q̃ eſt inter ſortẽ ⁊ platonẽ: ſ; a cõceptu incõplexo ſortis ⁊ cõceptu incõplexo platonis ſic ſc;: nã intellectꝰ habet cõceptũ ſingularẽ ſortis repreſentatiuũ abſolute ⁊ incõplexe: ⁊ cõceptũ platonis abſolute ſingulariter ⁊ incõplexe repreſentatiuũ: poſtea vnit illos ꝑ cõiunctionẽ diſiunctiuã ⁊ format cõceptũ cõplexum ſc; illud mẽtale diſiunctũ ſortes vel plato: ⁊ ille cõceptꝰ cõplexus repreſẽtat preciſe ſortẽ ⁊ platonẽ ⁊ hoc abſolute ⁊ cõplexe. Ad cõfirmationẽ concedit̃ añs ⁊ negat̃ ꝯña: nõ eñ eodẽ mõ ſumit̃ cõceptꝰ abſolutus ⁊ cõceptꝰ cognotatiuus: nã cõceptꝰ abſolute repreſentans ſortẽ ⁊ platonẽ incõplexe ſumit̃ vt dictũ eſt: conceptꝰ aũt cognotatiuus ſumitur a cõuenientia accidẽtali reperta inter ſortẽ ⁊ platonẽ: mõ inter ſortẽ ⁊ platonẽ põt eſſe cõueniẽtia accidẽtalis q̃ nõ reperit̃ inter alios hoies vt puta ſi ſortes ⁊ plato ſint filij ciceronis aut habeãt albedinẽ nõ aũt alij hoies: quare cõceptꝰ ille poterit repreſentare ſortẽ ⁊ platonẽ incõplexe cognotatiue nõ repreſentãdo alios hoies. Ex dictis ſequũtur aliqua correlaria: primũ ꝙ vnus terius põt abſolute ſig̃re ſortẽ ⁊ platonẽ nõ ſig̃ndo alios hoies ſed hoc erit cõplexe: pt; de illo diſiũcto ſortes vel plato. Scđm terius põt incõplexe ſig̃are ſortẽ ⁊ platonẽ nõ ſig̃ndo alios hoies: ſed hoc erit cognotatiue: pt; ex dictis in cõfirmatione ⁊ ſolutione illiꝰ. Tertiũ impoſſibile ẽ eundẽ terim ſig̃re ſortẽ ⁊ platonẽ incõplexe ⁊ abſolute quin ſignificet oẽs hoies: pt; ex dictis in ſolutione ſcđi argumẽti. Sed cõtra: impoſitor põt ex libertate ſua imponere illã vocẽ a ad ſig̃ndũ ſortẽ ⁊ platonẽ icõplexe ⁊ abſolute nõ ſig̃ndo alios hoies: g̃ tertiũ correlariũ eſt falſum. Reſpondet̃ negãdo antecedẽs q; ſi a ſignificet abſolute ⁊ incõplexe ſortem ⁊ platonẽ: tunc ſubordinat̃ cõceptui repreſentati oẽs hoies: quapropter etiã vox illa a repreſentabit oẽs hoies ſicut cõceptꝰ cui ipſa ſubordinabit̃. Et ſi ponat̃ ꝙ ſortes ipoſitor velit illã vocẽ a ſic imponere ad ſortẽ ⁊ platonẽ incõplexe ⁊ abſolute ſignificandũ ⁊ nõ alios homines. Dicit̃ ꝙ volitio illius erit inutilis eo ꝙ vox debet repreſentare quicq̃d ꝑ ſuum conceptum vltimatũ naturaliter ꝓprie ſig̃atur. Ad tertiũ concedit̃ maior ⁊ negat̃ minor: ad probationẽ cõcedit̃ antecedẽs ⁊ negat̃ ꝯña: ad probationẽ negat̃ aſſumptũ: ad probationẽ concedit̃ ꝙ idem ⁊ eodẽ modo ſig̃ant: ſ; negat̃ ꝙ ſignificent idem adequate: ad ꝓbationẽ negat̃ aſſũptum: ad primã ꝓbationẽ cõcedit̃ antecedens ⁊ diſtinguit̃ ꝯñs: vel de ſig̃tione eſſentiali ⁊ ſic negatur: vel de ſig̃atione accidentali ⁊ ſic cõcedit̃: ſed nõ ſequitur ꝙ ſint teri ſinonimi: q; ad hoc ꝙ teri ſint ſinonimi nõ ſufficit ꝙ ſignificẽt idẽ adequate ⁊ eodẽmodo de ſig̃tione accidentali: ſed requirit̃ ꝙ ſignificẽt idem adequate ⁊ eodẽ mõ de ſignificatione eſſentiali. Ad ſecũdã ꝓbationẽ q̃ difficilior eſt põt p̃mo dici inſequẽdo dicta Joannis buridani in p̃mo capitulo ſuorum ſophiſmatũ in quo agit de ſig̃atione huius nois chimera: ⁊ ſcđo caplo eorundẽ q̃ tractat de huius ꝓpõnis hõ eſt aſinus ſig̃atione: in quibꝰ reſolutorie tenet ꝙ terius nõ ſig̃t vltra poſſibilia: ⁊ ꝙ ly equus nõ ſig̃at oẽ qđ eſt fuit erit poteſt eẽ aut imaginat̃ eſſe equus: ſ; ſolũ ſig̃t oẽ quod eſt fuit erit aut põt eſſe equus: etiã ſcđm illũ diceret̃ ꝙ nihil põt imaginari eſſe equus niſi poſſit eſſe equus: ⁊ per ꝯñs ꝙ iſta eſſet falſa omne ens imaginat̃ eẽ equus: ſilr ⁊ iſta oẽ ens imaginarie ẽ equus: ⁊ illa hõ imaginarie ẽ equus: eo ꝙ impoſſibile ẽ hoiem eſſe equum: mõ ipoſſibile ſcđm ipſum nõ eſt imaginabile neq̧ intelligibile neq̧ ſig̃abile. Aliter põt dici tenendo: ꝙ impoſſibile eſt intelligibile ⁊ ſig̃abile: ⁊ ꝙ terius ſig̃at vltra poſſibilia ſicut tenet Joannes dorpi fine ampliationũ ⁊ q̃plurimi alij: cõcedendo ꝙ ly equus ſig̃at omne aial qđ eſt fuit erit aut põt eſſe equus: ⁊ negãdo ꝙ ſignificet oẽ aial quod põt imaginari eſſe equus: ſaltem de ſua ſig̃tiõe eſſentiali l; illud cõcedatur de ſig̃atione accidẽtali: ſed cõcedit̃ ꝙ ſig̃at oẽm equum q̃ põt imaginari: ⁊ ſic nõ ſig̃at omne qđ eſt fuit erit põt eſſe aut imaginari eẽ equus: l; ſignificet oẽm equũ qui eſt fuit erit põt eſſe aut imaginari eſſe. Et ſi arguat̃ ꝙ ex dictis adhuc ſequit̃ ꝙ equus ſig̃at oĩa aialia: nã ſignificat omnẽ equũ q̃ põt imaginari vt dictũ eſt: ſed oẽ aial eſt equus q̃ poteſt imaginari: ergo ſig̃at omne animal: minor pt;: q; oẽ aial eſt aliquid qđ poteſt imaginari equus: ergo oẽ aial eſt equus q̃ põt imaginari: tenet cõſequẽtia quia antecedẽs ⁊ cõſequens videnť equalere: ſcđa ꝓbatur quia oẽ aial eſt equus imaginabilis g̃ oẽ aial eſt equus q̃ põt imaginari: tenet ꝯña q; ly imaginabilis ⁊ illud complexum qui poteſt imaginari equiualent.

Reſpõdetur negãdo cõſequẽtiã: vlterius negat̃ ꝙ oẽ aial eſt equus q̃ põt imaginari: ad p̃mã probationẽ cõceſſo antecedẽte negat̃ ꝯña: ſicut neq̧ ſequit̃ ois hõ eſt aial qđ põt eſſe albũ: g̃ ois homo eſt albũ qđ põt eẽ aial: nã poſito ꝙ nihil ſit albũ ſint tñ aliqui hoies: antecedẽs ẽ verũ ⁊ cõſequẽs falſum: neq̧ illarũ ꝯñarũ antecedẽtia ⁊ ꝯña equiualent: nã qđ in antecedẽte vnius eſt determinabile: in cõſequẽte eſt determinatio: ⁊ econtra: in p̃ma eñ ſc; oẽ aial eſt aliq̃d qđ põt imaginari equus g̃ oẽ aial eſt equus q̃ poteſt imaginari: ly ens incluſum in ly aliq̃d eſt determinabile: ⁊ ly equus ẽ terminatio ſeu pars determinationis in antecedẽte: ⁊ ecõtra in conſequẽte: nã ſenſus cõſequẽtis ẽ: oẽ aial ẽ equus qui põt imaginari eẽ ens: in antecedẽte vero ſecũde cõſequẽtie: ly aial ẽ determinabile ⁊ ly albũ deteriatio: ⁊ ecõuerſo in ꝯñte. Ad ſcđam ꝓbationẽ põt negari añs: bene tñ cõcedit̃ ꝙ oẽ aial ẽ ens imaginabile equus. Aliter dici põt diſtinguendo ꝯñam vł capiẽdo illã determinationẽ q̃ põt imaginari pure dr̃ialiter ⁊ ſic negat̃: illo eñ modo ly imaginabilis ⁊ illa determinatio q̃ poteſt imaginari nõ equalẽt: vel capiendo dictam determinationẽ nõ pure dr̃ialiter ſ; noĩaliter: ⁊ ſic cõcedit̃ ꝯña ⁊ ꝯñs: ſed illo mõ capiendo hec ꝓpõ eſt negãda: ly equus ſig̃at oẽm equũ q̃ põt imaginari. Unde eſt notãdũ ꝙ iſte determinationes q̃ fuit q̃ erit q̃ põt eẽ q̃ põt imaginari dupliciter accipi poſſunt: vno mõ pure dr̃ialiter et ſic nõ habẽt virtutẽ ampliãdi: ⁊ illo mõ ſumunt̃ a cõcedẽtibꝰ iſtas ꝓpões oẽ qđ fuit eſt: oẽ qđ põt eſſe eſt: oẽ qđ põt imaginari eẽ eſt: alio modo nõ pure dr̃ialiter ſ; due p̃me participialiter ⁊ alie due noĩaliter: ⁊ ſic due prime equalent iſtis participijs preteritũ futurũ: ⁊ alie due iſtis noibus poſſibilis imaginabilis: quare due prime participialiter dicunt̃ ſumi: alie vero nominaliter: ⁊ illo mõ eas capiẽdo vim habẽt ampliatiuã ſicut dictiões quibꝰ equiualẽt: illo mõ etiã predicte ꝓpões ſunt falſe: primo mõ eas ſumendo iſte ſunt falſe Adam ẽ homo q̃ fuit: antichriſtus eſt hõ qui erit: vere aũt ſunt accipiẽdo illas ſecũdo mõ: nã iſtis duabꝰ veris equiualẽt Adam eſt hõ preteritꝰ: antichriſtꝰ ẽ hõ futurus.

¶ Cõmune eſt oi ſubſtãtie in ſubiecto nõ eẽ ⁊c̃.

Hic dicit phus ꝙ non eſſe in ſubiecto eſt ꝓpriũ ſubſtantie: circa quod. Notandũ eſt ꝙ nõ eẽ i ſubiecto duplr̃ accipi põt vno mõ p̃me intẽtionalr̃: alio mõ ſcđe intẽtionalr̃. Prime intentionaliter capit̃ dupliciter: vno mõ pro eſſe ⁊ nõ inhere alicui: ⁊ ſic nullo mõ eſt ꝓprium ſubſtãtie: non eñ cõuenit ſoli q; cõuenit accidenti in ſacramẽto altaris: neq̧ etiã cõuenit omni q; non cõuenit forme ſubſtãtiali informãti materiam. Alio mõ pro eſſe per ſe naturaliter ⁊ nulli inherere ſicut accidens: ⁊ ſic eſt propriũ quarto modo illius teri ſubſtãtia. Secũde intẽtionaliter capiendo pro eſſe verificabile de aliquo ⁊ de nullo accidẽtaliter directe: eſt ſubſtãtie ꝓprium ſecũdo modo: cõuenit eñ oi ſed nõ ſoli q; cõuenit differẽtijs eſſentialibꝰ ⁊ teris accidẽtia abſolute ſignificãtibꝰ: ſed accipiendo ꝓ eſſe verificabile de aliq̃ ⁊ de nullo accidẽtaliter directe neq̧ in cõcreto neq̧ in abſtracto: nullo mõ eſt ꝓpriũ.

¶ Cõmune eſt ſecũddis ſubſtãtijs ⁊ differentijs earũ vniuoce predicari de primis.

Hic dicit ꝙ predicari vniuoce eſt ꝓprium iſtius diſiuncti ſecũda ſubſtãtia vel differẽtia ſubſtãtie. Notandũ eſt ꝙ predicari vniuoce dupliciter põt ſumi: vno mõ vt diſtinguit̃ cõtra predicari equiuoce: ⁊ hoc mõ teri extrinſece cognotatiui vt albũ nigrũ predicant̃ vniuoce đ primis ſubſtãtijs: vt ſi ſortes ⁊ plato ſint albi ly albũ predicat̃ hoc modo vniuoce de p̃mis ſubſtãtijs in his ꝓpoſitionibꝰ ſortes eſt albꝰ plato eſt albꝰ: ⁊ ſic accipiendo predicari vniuoce ẽ ꝓprium ſecũdo modo reſpectu illius diſiuncti: ⁊ hoc mõ nõ capitur in ꝓpoſito. Alio modo accipitur vt diſtinguit̃ cõtra equiuoce predicari ⁊ cõtra predicari denoiatiue: ⁊ hoc modo predicari vniuoce de aliquo ẽ de illo p̃dicari ⁊ nõ equiuoce aut denoiatiue ſ; vniuoce ⁊ eſſentialiter: ⁊ hoc modo nullꝰ terius extrinſece cognotatiuus predicat̃ vniuoce de p̃ma ſubſtãtia cũ q̃libet talis de illa p̃dicabilis denoiatiue predicetur: ⁊ hoc modo dicũt aliq̃ ꝙ predicari vniuoce eſt quarto mõ ꝓprium reſpectu illiꝰ diſiuncti ſcđa ſubſtãtia vel dr̃ia ſecunde ſubſtãtie. Sed cõtra: hoc rationale aĩa rationali predicat̃ vniuoce de prima ſubſtãtia hoc mõ capiẽdo predicari vniuoce: ⁊ tñ nõ eſt ſecũda ſubſtãtia vt notum eſt: neq̧ dr̃ia ſcđe ſubſtãtie: cũ ñ ſit cũ aliq̃ ſcđa ſubſtãtia cõuertibilis eo ꝙ eſt indiuiduũ ⁊ cõuertit̃ cum ly ſortes: g̃ predicari vniuoce de p̃mis ſubſtãtijs nõ cõuenit ſolis ſcđis ſubſtãtijs ⁊ earũ differentijs: ⁊ ꝑ ꝯñs nõ eſt ꝓpriũ quarto mõ reſpectu illius diſiũcti. Propter hoc dicũt alij ⁊ bene phm voluiſſe p̃dicari vniuoce eẽ ꝓpriũ quarto mõ reſpectu illiꝰ diſiuncti ſcđa ſubſtãtia vel dr̃ia ſubſtãtie: qđq; ly eaꝝ i textu nõ referat ſcđas ſubſtãtias ſ; ſubſtãtias tñ: ⁊ ſenſus ẽ: cõe ẽ ſcđis ſubſtãtijs ⁊ earũ differẽtijs vniuoce p̃dicari de primis. Dicẽdũ ẽ igit̃ ꝙ predicari vniuoce hoc mõ captũ eſt ꝓpriũ quarto mõ reſpectu illius diſiũcti ſcđa ſubſtãtia vel dr̃ia ſubſtãtie: ⁊ l; qđlibet ſupius poſſit de ſuo iferiori vniuoce p̃dicari hoc mõ ſumento vniuoce p̃dicari: nõ tñ de p̃mis ſubſtãtijs ſ; ſola ſcđa ſubſtãtia vł dr̃ia ſubſtãtie p̃dicat̃ vniuoce de p̃ma ſubſtãtia. Cõtra hoc argui

Margin notes, left page: Ad confirmationem. — Correlaria tria. — Replica. — Solutio. — Replica.

Margin notes, right page: Alia ſolo. — Diſtinctio. — Primum membrũ. — Secundũ. — Diſtinctio. Primum mẽbrum. — Secundũ mẽbrum. — Contra ꝓprietatem. — Solutio. — Replica primo.

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA

tur rōnale dr̄a ſubſtātie: ⁊ tñ nō predicat̄ vniuoce de p̄ma ſubſtātia ḡ predicari vniuoce non eſt propriū quarto mō reſpectu illius diſiuncti: minoꝛ ptʒ p̄mo qꝛ hec ē accidentalis ⁊ nō eſſentialis ſoꝛtes eſt rōnalis: qđ ptʒ predicatū cognotat extrinſecū ſupra ſubiectū: qđ ptʒ qꝛ aīam platonis cognotat que ē extrinſeca ſoꝛti. Secūdo ꝓbat̄ eadem minoꝛ qꝛ eſſentie predicamentoꝛum ſunt ipermixte ḡ terius vnius predicamēti non predicat̄ eſſentialiter de terio alterius: ſed rōnale eſt de predicamēto qualitatis ⁊ ſoꝛtes de predicamēto ſubſtātie ḡ rōnale non predicat̄ eſſentialiter de ly ſoꝛtes.

Cōfirmatio. Et cōfirmat̄ quia ſi iſta eſſet eſſentialis ſoꝛtes ē rōnalis illa etiā eſſet eſſentialis ſoꝛtes eſt qualis: qđ eſt falſum cū in ſcđa predicatū extrinſece cognotet ſupra ſubiectū: ꝯña tenet qꝛ quale predicat̄ eſſentialiter de ly rōnale ergo ⁊ de ly ſoꝛtes: ſi rōnale dicat̄ de illo terio ſoꝛtes eſſentaliter: tenet ꝯña per primā regulā antepredicamentalē: qñ alterū de altero ⁊c̄.

Secundo. Secundo ſic arguit̄ hō eſt ſcđa ſubſtātia ⁊ tamē nō predicatur vniuoce de ly ſoꝛtes igr̄: minoꝛ ptʒ qꝛ vere negat̄ de illo terio ſoꝛtes ſupponente ḡ nō predicatur de illo eſſentialiter directe ⁊ ꝑ ꝯñs neqꝫ vniuoce: ꝯña non eſt dubia: aſſumptū ꝓbatur qꝛ hec ꝓpoſitio ſoꝛtes eſt hō que ē pars illiꝰ ſoꝛtes nō eſt hō eſt vera ⁊ eſt negatiua: ḡ ly hō vere negatur de illo terio ſoꝛtes ſupponēte: maioꝛ ptʒ tum primo qꝛ in illa predicat̄ ſuperius de ſuo inferioꝛi: ḡ eſt vera: tum ſcđo qꝛ ſequit̄ bene ſoꝛtes eſt ſoꝛtes: ḡ ſoꝛtes eſt hō: nā arguit̄ ab inferioꝛi ad ſuperius ſʒ antecedēs eſt verū ḡ ⁊ conſequēs: tum tertio qꝛ illa ꝓpō ſoꝛtes eſt hō que nō eſt pars alicuius ꝓpōnis eſt vera ḡ ⁊ illa ſoꝛtes eſt hō que eſt pars illius ſoꝛtes nō ē hō: tenet cōſequentia qꝛ ille ſunt ſinonime ḡ ſi vna eſt vera etiā ⁊ altera: ꝙ aūt ſint ſinonime ptʒ quia cōponunt̄ extremis ſinonimis ḡ ſunt ſinonime: minoꝛ ptʒ quia predicatū negat̄ de ſubiecto ergo ē negatiua: ꝯña tenet per diffinitionē ꝓpōnis negatiue: aſſumptū ꝓbatur quia demōſtrato predicato illius ꝓpōnis ſoꝛtes non ē hō hoc predicatū negat̄ de hoc ſubiecto ſoꝛtes ⁊ hoc p̄dicatū eſt p̄dicatū illiꝰ ꝓpōnis ſoꝛtes ē hō ḡ predicatū illius ꝓpōnis ſoꝛtes eſt hō negatur de hoc ſubiecto ſoꝛtes.

Ad primū. Ad primū iſtoꝛū conceſſa maioꝛe negatur minoꝛ: ad primā ꝓbationē negat̄ aſſumptum: ad ꝓbationē pōt negari aſſumptū: ad ꝓbationē cōcedit̄ añs ſcʒ ꝙ rationale aīam platonis cognotat: negatur tñ ꝙ cognotet aīam platonis: negatur etiā ꝯña qua infert̄ ꝙ cognotat extrinſecū: cōceditur tamē ꝙ extrinſecū cognotat.

Alia ſolō. Poteſt aliter ⁊ melius dici cōcedēdo aſſumptū prius negatū ſcʒ ꝙ predicatū cognotat extrinſecum ſupra ſubiectū: ſed nō ſeqtur ꝓpterea ꝙ illa ſit predicatio accidētalis: qꝛ ad hoc ꝙ predicatio aliqua ſit accidētalis nō ſufficit vnū extremoꝛū cognotare extrinſecū ſupra reliquū ſʒ requirit̄ ꝙ cognotet extrinſece. Aliud enim eſt cognotare extrinſecū ⁊ aliud cognotare extrinſece: nā teri cognotatiui quoꝛū formale ſigātum nō diſtinguit̄ a materiali: vt idē tunica triāgulus quātitas: cognotāt extrinſece ſupra id qđ de materiali ſignificato importāt ⁊ tñ non cognotāt extrinſecū ⁊ ly rōnale cognotat extrinſecū ſcʒ aīam platonis ſupra ly ſoꝛtes ⁊ nō cognotat extrinſece ſupra ly ſoꝛtes ſʒ intrinſece: nā aīam platonis ⁊ quālibet aliā aīam rationalē cognotat tanqꝫ partē eſſentialē. Sed cōtra ſi ly rōnale cognotaret vt dictū eſt: hec ꝓpō eſſet falſa ſoꝛtes ē rationalis qđ eſt falſum: ꝯña ꝓbatur qꝛ predicatum nō ſupponeret ꝓ ſoꝛte ḡ eſſet falſa ꝯña ē manifeſta: aſſumptum ptʒ qꝛ cognotatio predicati nō cōuenit ſoꝛti ḡ predicatū nō ſupponeret ꝓ ſoꝛte: ꝯña tenet qꝛ defficiente cognotatione teri poſitiui cognotatiui defficit ⁊ eiꝰ ſuppoſitio: antecedens ꝓbat̄ qꝛ aīa platonis nō cōuenit ſoꝛti ⁊ illa cognotat̄ ꝑ ly rationale ḡ cognotatio predicati ſcʒ rōnale nō cōueniret ſoꝛti. Reſpondetur negādo ꝯñam: ad probationē negat̄ aſſumptū: ad ꝓbationē negat̄ añs: ad ꝓbationē conceſſo antecedēte negat̄ ꝯña qꝛ rōnale non preciſe cognotat aīam platonis ſʒ aīam platonis aīaʒ ſoꝛtis ⁊ oēm animā rōnalē ſub diſiunctione: mō ad hoc ꝙ diſiunctū aliqđ alicui cōueniat nō requiritur ꝙ illius quelibet pars cōueniat ei: ſʒ ſufficit ꝙ aliq̄: ⁊ ideo cognotatum de ly rōnale cōuenit ſoꝛti eo ꝙ vna illiꝰ ꝑs ſi ita loquendū ſit ei cōuenit ſcʒ aīa ſoꝛtis. Ad ſcđam ꝓbationē eiuſdē minoꝛis q̄ eſt rōnale nō p̄dicat̄ vniuoce de p̄ma ſubſtātia: cōcedit̄ añs ⁊ negatur ꝯña qꝛ regula vult ꝙ terius vnius p̄dicamēti nō pōt eſſentialr̄ quiditatiue de terio alteriꝰ p̄dicari: ſʒ ex hoc nō ſequit̄ q̄n terius vnius p̄dicamēti de terio alterius eſſentialr̄ ꝑdicet̄ dūmō hoc ſit in q̄le ſicut in ꝓpoſito. Ad cōfirmationē aliq̄ añs ꝯñs ⁊ cōſequētiā cōcedūt: cōiter tñ dꝛ ⁊ melius negando cōſequētiā: ad ꝓbationē cōcedit̄ añs ⁊ negatur ꝯña: ad ꝓbationē dꝛ ꝙ regula vult ꝙ ſi aliquis terius ꝑdicet̄ eſſentialr̄ ⁊ q̄ditatiue de aliquo ꝙ quicunqꝫ terius dꝛ eſſentialr̄ ⁊ q̄ditatiue de illo prio p̄dicato etiā dꝛ eſſentialr̄ q̄ditatiue de p̄mo ſubiecto: illa aūt expoſitio nihil facit cōtra p̄dicta eo ꝙ rōnale lʒ p̄dicet̄ eſſentialr̄ de ly ſoꝛtes nō tñ q̄ditatiue. Ad ſcđm argumētū ꝯceſſa maioꝛe negat̄ minoꝛ ad ꝓbationē negat̄ aſſūptū: ad ꝓbationē q̄ tāgit diffinicultatē de parte ꝓpoſitionis an ipſa ſit ꝓpoſitio. Poteſt p̄mo dici ſecundū Buridanū quarto ⁊ q̄nto ſophiſmate octaui capituli ſuoꝛū ſophiſmatū dicentē nullā pro

poſitionis partē eē ꝓpoſitionē negādo maioꝛē: imo dꝛ ꝙ nō eſt ꝓpoſitio cū ſit pars ꝓpoſitiōis.

Contra eā. Adduci cōtra hūc dicēdi moduʒ: poſſent rōnes quas cōtra ſe Buridanus affert: ſed eas breuitatis cauſa relinquo ſtudioſis lectoꝛibꝰ inquirendas.

Alia opio. Aliter dicit Albertus de ſaxonia ſexageſimo quarto ſophiſmate p̄me ꝑtis ſophiſmatū: ⁊ Guillius entiſber decimo nono ſophiſmate: ꝙ pars ꝓpoſitionis eſt ꝓpoſitio dum tñ ipſa ſignificet verū aut falſum. Et ſcđm iſtos ad ꝓbationē dicti aſſumpti cōcedit̄ maioꝛ ⁊ negat̄ minoꝛ: ad ꝓbationē dicūt preallegati cōcedēdo antecedēs ⁊ negādo ꝯñam: qꝛ ad hoc ꝙ aliqua ꝓpoſitio ſit negatiua nō ſufficit ꝙ p̄dicatū neget̄ de ſubiecto: ſed requirit̄ ꝙ ipſum de ſubiecto neget̄ per aliq̄d illius ꝓpōnis: modo negatio non que negat predicatū nō eſt pars illius ꝓpōnis ſoꝛtes eſt hō: ſed illius ſoꝛtes nō eſt homo: ⁊ ideo illa ſoꝛtes nō eſt hō eſt negatiua nō aūt illa ſoꝛtes eſt homo q̄ eſt pars illius licet predicatū negetur ⁊ verbū principale.

Contra eā. Sed cōtra in hac copulatiua negatiua nō ſoꝛtes currit ⁊ ſoꝛtes eſt homo: ſcđa pars eſt negatiua tñ predicatum nō negatur ꝑ aliq̄d qđ eſt pars illius ꝓpōnis: nam negatio illa nō eſt pars illius ſecūde partis ſed totius ypothetice.

Solutio. Neqꝫ valet dicere ſicut quidā dicit: ad hoc ꝙ ꝓpoſitio ſit negatiua requirit̄ et ſufficit ꝙ predicatū neget̄ a ſigno qualificante illā ꝓpoſitionē: lʒ aūt predicatū illius ꝓpōnis q̄ eſt ſcđa pars dicte copulatiue non neget̄ a ſigno quod eſt pars illiꝰ ſcđe partis: negat̄ tñ a ſigno qualificāte illā ſecundā partē.

Replica. Nā quero quare negatio nō qualificat illā ꝓpōnem ſoꝛtes eſt hō que eſt pars illius ſoꝛtes non eſt hō: cū neget illius copulā ⁊ predicatū: ⁊ nō potes dare rationē niſi qꝛ nō eſt pars illius ſoꝛtes eſt homo: quod ſi dixeris: habebo ꝙ in dicta copulatiua negatio nō qualificat ſecundā partē cū non ſit pars illiꝰ ⁊ tamen eam qualificat: ḡ ſignū quod alicuiꝰ ꝓpōnis nō eſt pars bene eam qualificat ⁊ ſiliter quātificat.

Solutio. Si aūt dixeris euadere volēdo ꝙ negatio illa in p̄ncipio dicte copulatiue poſita negatiuā reddit ſecūdā partē: eo ꝙ q̄uis ipſa non ſit illius ſecūde partis pars: eſt tñ pars totiꝰ copulatiue cuius illa pars ſcđa eſt pars: ⁊ hoc ſufficit ad hoc ꝙ negatio illa ſecūdā illius copulatiue partē efficiat negatiuā.

Replica. Pari ratione dicā ꝙ hec ꝓpoſitio ſoꝛtes eſt hō que eſt pars illiꝰ ſoꝛtes nō eſt hō eſt negatiua: nā lʒ predicatū illius non neget̄ a negatione que ē pars illius: ipſum tamē negat̄ a negatione que eſt pars illius ſoꝛtes nō eſt hō cuius pars eſt illa ꝓpoſitio ſoꝛtes ē homo.

Secundo. Itē ſi predicta eſſent vera: alicuiꝰ indefinite ſubiectū diſtribueret̄ ſcʒ iſtius hō eſt aſinus que ē pars illius nullus hō eſt aſinus: qđ ē falſum: nā ſi ſic indefinita ſignificaret oī aut nulli ineſſe ⁊ ſic indefinita eſſet vlis: nā ōis ꝓpō ſignificās oī aut nulli ineſſe ē vlis vt ptʒ ꝑ ꝓpoſitionis vlis diffinitionē a pħo primo prioꝝ datā: Propoſitio vlis eſt q̄ oī aut nulli ineſſe ſigt.

Tertio. Et confirmat̄ qꝛ ſi predicta eſſent vera: terius idem numero ſupponeret determinate: cōfuſe tantū: ⁊ cōfuſe diſtributiue: qđ videt̄ abſurdū: aſſumptum ꝓbat̄ de ly aīal in hac ꝓpōne non ōis hō ē aīal: nā in illa ſupponit cōfuſe ⁊ diſtributiue vt ſupponit̄: ⁊ in parte illius ſcʒ ōis hō eſt animal ſupponeret ꝯfuſe tantū: ⁊ in alia parte ſcʒ hō eſt aīal determinate: ⁊ ſic acciperet̄ ꝓ ſuis ſignificates copulatiue diſiunctim ⁊ diſiunctiue: qđ videt̄ incōueniens.

Tertia opinio. Propterea aliter dico partim cum eis cōueniens ⁊ partim ab eoꝛū modo dicēdi recedēs. Dico eñ partē ꝓpoſitionis eē ꝓpoſitionē ⁊ illā ſoꝛtes eſt hō que eſt pars illiꝰ ſoꝛtes nō eſt homo eſſe negatiuā falſam: illā hō eſt aſinus partem vlis negatiue nullus hō eſt aſinus vlēm negatiuā verā: ⁊ illā ōis hō currit partem illius nō ōis hō currit particularē negatiuam: ſicut ſunt ille quarū ſunt partes ſcʒ ſoꝛtes nō eſt homo: nullus hō eſt aſinus: ⁊ nō ōis homo currit.

Approbatio eius. Et ſic ad ſcđm argumentū p̄ncipale cōcedo maioꝛē ⁊ negat̄ minoꝛ: ad ꝓbationē negat̄ aſſūptum: cōcedit̄ minoꝛ ⁊ negat̄ maioꝛ ſcʒ ꝙ illa ꝓpoſitio ſoꝛtes eſt hō que eſt pars illius ſoꝛtes nō eſt homo ſit vera: ad ꝓbationē primā concedit̄ antecedēs ⁊ negat̄ ꝯña: qꝛ lʒ in illa ꝓpōne ſuperius predicet̄ de ſuo inferioꝛi: hoc tñ eſt negatiue: ad ſcđam ꝓbationē diſtinguit̄ ꝙ ſequat̄ ſoꝛtes eſt ſoꝛtes: ḡ ſoꝛtes eſt hō: vel capiendo conſequēs vt nō eſt pars alicuiꝰ ꝓpōnis: ⁊ ſic conceditur: ſed illo mō nō capit̄ in ꝓpoſito: vel capiendo vt eſt pars illius ꝓpōnis ſoꝛtes nō eſt hō: ⁊ ſic negat̄: ad ꝓbationē dicit̄ ꝙ indebite arguit̄ eo ꝙ arguit̄ ab inferioꝛi ad ſuperiꝰ negatiue: ꝯñs enī eq̄ualet huic ꝓpōni negatiue ſoꝛtes nō ē hō ⁊ ideo ſenſus ē ſoꝛtes ē ſoꝛtes ḡ ſoꝛtes nō eſt hō ⁊ illa ꝯña nō valet. Ad tertiam ꝓbationē cōceſſo añte negat̄ ꝯña: ad ꝓbationē diſtinguit̄ ꝙ ſint ſinonime: vel de mō ſig̃ndi eſſentiali ⁊ ſic ꝯcedit̄ ſed negat̄ ꝯña: qꝛ ꝓpōnū ſinonimarū de modo ſig̃ndi eſſentiali ⁊ nō accidētali: nihil prohibet vnā eē verā ⁊ aliā falſam: vt ptʒ de iſtis hō ē aīal hō eſt aīal: quarū vna eſt pars alicuius ꝓpōnis ⁊ illa ē vera: altera aūt q̄ eſt pars iſtius copulatiue negatiue nō hō eſt aſinus ⁊ hō eſt aīal ē falſa: qꝛ eq̄pollet huic negatiue falſe nullus hō eſt aīal: vel de modo ſig̃ndi accidētali ⁊ ſic negatur qꝛ de modo ſig̃ndi accidentali ly hō ſig̃at hoīes diſiūctiue in vna ſcʒ in affirmatiua: in alia aūt copulatiue vlʒ in negatiua: ſimiliter vna ſignificat affirmatiue alia autem negatiue.

OMnis ſubſtātia videt̃ hoc aliq̇d ſig̃re ⁊c̃.
Hic dicit ph̃us ꝙ p̄ma ſubſtātia ſig̃at hoc
aliquid: ⁊ eſt ſenſus p̄ma ſubſtātia ſig̃t ſubſtan
tiā ſingulariter ⁊ abſolute: ꝙ enim ip̄a ſignificet
ſubſtātiā abſolute hoc notat̃ ꝑ illū terim aliq̇d
cū dicit̃ ꝙ p̄ma ſubſtātia ſig̃t aliquid: ille enim
terius aliq̇d ſig̃t q̄ ſig̃t ſubſtātiā abſolute: quare
nō abs re illud denotat: ꝙ aūt ipſa ſignificet ſin
gulariter hoc notat̃ per illud ꝓnomē hoc: cum
enim ſit demōſtratiuum primitiue ſpeciei deno
tat teriꝫ cui addit̃ teneri ſingulariter: merito di
cimus ꝙ ſig̃are hoc eſt ſignificare ſingulariter.
Unde ſig̃are hoc aliq̇d hoc mō ſumptū eſt pro=
Contra ꝓprietatem.
prium quarto mō illius teri p̄ma ſubſtātia. Cō=
tra: homo ſig̃t hoc aliq̇d ⁊ tñ nō eſt p̄ma ſubſtā=
tia ḡ illud nō eſt ꝓprium quarto modo illiꝰ teri
prima ſubſtātia: minor eſt nota: maior ꝓbat̃ qꝛ
ly homo ſig̃at hoc demonſtrando ſortē ⁊ hoc eſt
aliquid ḡ ſignificat hoc aliquid. Et ſi dicat̃ cō=
Solutio.
cedēdo antecedēs cōſequēs ⁊ ꝯñam capiendo ſi
gnificare hoc aliq̇d p̄me intētionaliter: quo mō
nō capit̃ in ꝓpoſito ſcꝫ ꝓ ſig̃are hāc rem que eſt
aliquid: ⁊ negādo cōſequens ⁊ ꝯñam capiendo
ſcd̄e intētionaliter ſcꝫ ꝓ ſignificare ſubſtātiā ſin
Replica.
gulariter ⁊ abſolute. Replicat̃ ſic hō ſig̃t ſortem
ſingulariter ⁊ abſolute ḡ ſig̃t hoc aliquid capiē
do ſignificare hoc aliq̇d ſecunde intētionaliter:
antecedēs ptꝫ qꝛ ly hō ſig̃t ſortē ſicut eſt: ſed ſor=
Cōfirmatio.
tes eſt ſingulariter ḡ ſig̃t ſortē ſingulariter. Cō=
firmatur qꝛ quicq̇d ſig̃t ſortes illud ſig̃t ly hō: ſꝫ
ſortes ſig̃t ſortē ſingulariter ḡ ly homo ſig̃t ſortē
Secundo.
ſingulariter. Confirmat̃ ſcd̄o in hac mētali iſte
homo currit demōſtrando ſortē ly hō ſig̃at ſortē
ſingulariter ⁊ abſolute ergo ſig̃t hoc alq̇d: cōſe=
quētia nō eſt dubia: antecedēs ptꝫ: ly hō eodem
modo ſig̃t quo mō ab intellectu accipit̃: ſed hic
accipit̃ ſingulariter ḡ ſig̃t ſingulariter. Itē ſup
Solutio prima.
ponit ſingulariter ḡ ſig̃t ſingulariter. Reſpōdet̃
tur ad argumētū ſicut in argumento dictū eſt.
Ad replicā negat̃ antecedes: ad ꝓbationem cō
cedit̃ antecedēs ⁊ conſequēs ſi ly ſingulariter eo
modo capiat̃ in cōſequēte quomō in anteceden
te ſumebat̃: ſcꝫ vt importat ſingularitatē eſſendi
ſed hoc modo capiendo nihil habet̃ cōtra dicta
ſi aūt ly ſingulariter in cōſequente importet ſin
gularitē ſignificādi ⁊ nō eſſendi: cōceſſo antece=
dente negat̃ ꝯña: qꝛ ly ſingulariter nō tenet̃ vni
uoce: nā in antecedēte importat ſingularitatem
eſſendi ⁊ in ꝯſequēte ſingularitatē ſig̃ndi: vnde
hec ꝓpoſitio hō ſig̃t ſortem ſingulariter eſt vera
ſi ly ſingulariter denotet ſingularitateꝫ eſſendi:
qꝛ tunc determinat ly ſortē ⁊ eſt ſenſus hō ſigni=
ficat ſortē qui eſt res ſingularis ſeu ſingulariter
exiſtens: falſa aūt ſi ly ſingulariter importet ſin
gularitatē ſignificādi qꝛ tūc determinat ly ſig̃t:
⁊ eſt ſenſus homo ſig̃at ſortē mediante cōceptu
ſingulari: vel hō ſig̃t ſortē ⁊ ſic ſignificando re=
pugnat ei ſig̃are plura diuiſim ⁊ vniuoce. Ad
cōfirmationē negat̃ ꝯña quia plus ſumit̃ ꝓ me
dio in minori q̄ꝫ fuerit diſtributū in maiori: eo
ꝙ in minori addit̃ ſingulariter qđ nō erat in ma
iori. Ad ſecūdā cōfirmationē diſtinguit̃ antece
dens vel de ſig̃tione eſſentiali ⁊ ſic negat̃: vel de
ſignificatione accidētali que aduenit terio per
aliqđ ſibi additū ⁊ ſic cōcedit̃: ſed negat̃ ꝯña qꝛ
ad hoc ꝙ terius ſignificet hoc aliq̇d requiritur
ipſum ſignificare ſubſtātiam ſingulariter ⁊ ab
ſolute de ſuo mō ſig̃andi eſſentiali. De his plu=
ra dicta ſunt in antepredicamētis circa equiuo
corū diffinitiones dubio ſecūdo. Sed contra ſit
hec mētalis vltimata hō currit in qua ly homo
ſig̃at oēs hoies: ⁊ addat intellectus huic terio
homo ꝓnomē demōſtratiuū: tunc ly hō adhuc
ſignificabit oēs hoies ḡ predicta ſunt falſa: aſſū=
ptum ꝓbatur qꝛ anteq̄ꝫ ei addat̃ ꝓnomē demō
ſtratiuū ſig̃at oēs hoies ḡ etiam ſignificat illos
poſtq̄ꝫ ei pronomē demōſtratiuum eſt additū: te
net ꝯña qꝛ terius mētalis vltimatꝰ nō pōt a ſua
ſignificatione reſtringi. Et cōfirmat̃ qꝛ ille ter=
minus mētalis naturaliter ſig̃at oēs hoies ergo
nō pōt nō ſig̃are oēs hoies. Reſpōdetur negā
do aſſumptū: ad ꝓbationē cōcedit̃ antecedens
⁊ negat̃ ꝯña: ad ꝓbationem dicit̃ ꝙ licet terius
mētalis vltimatꝰ nō poſſit a ſua ſignificatione
eſſentiali reſtringi: bene tñ a ſua ſignificatione
accidētali: hoc eſt licet terius mētalis vltimatꝰ
ſemper eque multa ſignificet de ſua eſſentiali ſi
gnificatione: de ſignificatiōe tamē accidentali
nūc plura ſig̃t nūc pauciora: vl' dr̃ cōceſſo ante=
cedēte diſtinguēdo cōſequēs vel de ſua ſignifica
tione eſſentiali ⁊ ſic concedit̃ cōſequens ⁊ ꝯña:
vel de ſua ſignificatione accidētali ⁊ ſic negat̃:
ad ꝓbationē dicit̃ vt ſupra. Ad cōfirmationem
cōcedit̃ antecedēs ⁊ diſtinguit̃ ꝯñs vel de ſigni=
ficatiōe eſſentiali ⁊ ſic ꝯcedit̃ vel de ſignificatio
ne accidētali ⁊ ſic negatur. Aliter pōt dici cōceſ
ſo antecedēte negādo cōſequētiā ſꝫ ſequit̃ ꝙ ille
terius mētalis vltimatꝰ nō poteſt eſſe quin oēs
hoies ſignificet aut natꝰ ſignificare: qꝛ nō oē qđ
alicui ineſt naturaliter ſemp ei ineſt: ſed ſemper
natū eſt ei ineſſe: nā lapis naturalr̃ mouet̃ deor
ſum qñ mouet̃ deorſum ⁊ tamē nō ſemꝑ mouet̃
deorſum imo quādoq̄ꝫ quieſcit: ſed ſemꝑ natus
eſt moueri deorſum: item iſte terius mētalis vl
timatus homo circa quem aduertit nemo nō ſi
gnificat oēs hoies imo nihil ſignificat: ſed natꝰ
eſt illos ſine noua impoſitione ſig̃re ſi aliq̇s cir
care ipſum debite aduerteret q̄re illos nālr̄ ſig̃t.
MAxime proprium eſt ſubſtantie eſſe ſuſce
ptiuā cōtrarioꝝ. Hic dicit ꝙ eſſe ſuſcepti

uum ꝯtrarioꝝ eſt ꝓpriū maxime hoc eſt prime
ſubſtātie: ⁊ ly maxime capit̃ nominaliter nō ad
uerbialiter: q̇a vt ſtatim dicet̃ eſſe ſuſceptiuum
ꝯtrarioꝝ nō eſt maxime ꝓprium hoc eſt ꝓpriū
quarto mō reſpectu huiꝰ teri ſubſtātia: vñ prīa
ſubſtātia merito dr̃ maxima ſubſtātia: nā ipſa
Prima expoſitio
maxime ſubſtat. Exponēdo realiter eſſe ſuſce=
ptiuum ꝯtrarioꝝ hoc eſt formaꝝ ꝯtrariaꝝ ꝓpt̃
ſui mutatiōem eſt ꝓpriū primo mō reſpectu il
lius teri ſubā prime itētiōaliter capti: ꝯuenit eñ
ſoli ſubſtātie ſed nō oīni ſubſtātie: ꝙ ꝯueniat ſo
li pꝫ q̇a ꝯuenit alicui rei ⁊ nō accidēti cum acci
dēti nullū inhereat accidēs ḡ cōuenit ſoli ſubē:
Secūda expō
ꝙ nō oīni pꝫ qꝛ nō cōuenit deo. De teris exponē
do dupl'r accipit̃ vno mō ꝓ poſſe ſubijci directe
⁊ vere reſpectu predicatoꝝ ꝯtrarioꝝ: ⁊ ſic nullo
modo eſt ꝓpriuꝫ reſpectu illiꝰ teri ꝯplexi prima
ſubſtātia ſcd̄e intētiōaliter accepti: qꝛ nō ꝯuenit
ſoli neq̄ꝫ oīni: ꝙ nō cōueniat ſoli ptꝫ q̇a ꝯuenit
iſtis teris pedale trepidale ⁊ multis alijs quoꝝ
nullus eſt prima ſubā: illi eñ reſpectu predica
toꝝ ꝯtrarioꝝ ſubijci pñt directe ⁊ vere vt in his
ꝓpōibus pedale eſt albū pedale eſt nigrū: ꝙ nō
cōueniat oīni probat̃ q̇a nō cōuenit indiuiduo
Tertia expoſitio.
abſolute deum ſig̃nti qđ tñ eſt prima ſubā. Alio
modo accipit̃ pro poſſe ſubijci directe ⁊ vere ꝓ
pte principalit' ⁊ maxime reſpectu p̄dicatoꝝ cō
trarioꝝ: ⁊ ſic eſt ꝓpriū primo mō reſpectu huiꝰ
teri ꝯplexi prima ſubſtātia: ꝯuenit eñ ſoli vt fa
cile ꝓbaret̃: ſed nō oīni q̇a nō ꝯuenit prime ſub
ſtātie q̄ ſig̃t deum. Et ſic ptꝫ ꝙ eſſe ſuſceptiuum
predicatoꝝ ꝯtrarioꝝ quocūq̄ꝫ mō exponat̃ nun
q̄ꝫ eſt ꝓprium q̄rto modo reſpectu illiꝰ teri ꝯple
xi prima ſubſtātia: vñ ptꝫ flm̄ eſſe ſi aſſertiue in
telligeret̃: qđ georgius bruxellēſis dicit in ſum
mulis ſcꝫ ꝙ eſſe ſuſceptiuū ꝯtrarioꝝ hoc vltimo
mō exponēdo eſt ꝓpriū q̄rto mō reſpectu illiꝰ cō
plexi p̄ma ſubā: dicit tñ illud nō aſſertiue ſꝫ du
bitatiue: dicit eñ ꝙ vt cōit' dr̃ ē ꝓpriū q̄rto mō.
Dubium.
Dubitat̃ vtrū poſſibile ſit ꝙ eadē ꝓpō mētalis
Ad partē affirmatiuā. Primo.
vltiata ſit priꝰ v̄a ⁊ poſtea falſa. Argr̃ ꝙ ſic: hec
mētalis ſortes currit caſu poſito ꝙ ſortes currat
eſt v̄a: ⁊ ſi poſtea ſortes q̇eſcat illa erit falſa igr̃:
minor ꝓbat̃ qꝛ ſua ꝯtradictoria erit vera ſcꝫ ſor
tes nō currit: qđ ptꝫ q̇a verū erit dicere ſortes q̇e
ſcit ḡ ⁊ erit verū dicere ſortes nō currit. Item ſe
quit̃ bñ ſors quieſcit ḡ ſors nō mouet̃ ꝑ locum a
priuatiue oppoſitis: ⁊ vltra ſequit̃ ſortes nō mo
uetur ḡ ſors nō currit a ſuperiore ad inferiꝰ nega
tiue: ḡ de primo ad vltimū ſequit̃ bñ ſortes q̇e
ſcit ḡ ſortes nō currit. Et ꝯfirmat̃ q̇a qñ ſors q̇e
ſcet flm̄ erit dicere ſortes currit eo ꝙ priuatiue
Euaſio.
oppoſita nō pñt eidem ꝯuenire ſimul. Neq̄ꝫ vꝫ
dicere ꝙ qñ ſortes q̇eſcet illa ſortes currit: q̄ priꝰ
ſignificauerat ſortē currere: ſignificabit ſortem
cucurriſſe: ⁊ illiꝰ ꝯtradictoria erit ſortes nō cu
Replica.
currit. Nā in illa ſortes currit copula erat pñtis
tp̄is ḡ adhuc qñ ſortes q̇eſcet erit pñtis tp̄is: q̇a
naturaliter erat pñtis tp̄is: per ꝯñs nō ſig̃bit ſor
Secundo.
tem cucurriſſe ſꝫ ſig̃bit ſortē currere. Cōfirmat̃
ſcd̄o q̇a ſi qñ ſortes q̇eſcet plato formet hāc mēta
lem ſortes currit illa erit falſa: ⁊ erit ſinonima il
li q̄ ſorte currēte erat v̄a ſi adhuc ip̄a ſit in ſortis
intellectu cōſeruata: ḡ illa q̄ priꝰ erat vera tunc
erit falſa: nā ſi vna ſinonimaꝝ eſt vera etiā ⁊ al
tera ſi altera ſit: ꝙ aūt ille ꝓpōnes erunt ſinoni
me pꝫ q̇a ꝯponent̃ ex teris oīno ſinonimis: nā ni
ſi ſic hoc eſſet ꝓpter copulā q̄ in ꝓpōne in intelle
ctu ſortis exiſtēte ſig̃bit cum tp̄e preterito ⁊ in ꝓ
pōne exñte in intellectu platōis ſig̃bit cum tp̄e
pñti: ſed hoc nō q̇a illa copula in mēte ſortis pri
us ſignificauit cum tp̄e pñti: ⁊ hoc naturalit': ḡ
Tertio.
nō pt̃ nō ſig̃re cū tp̄e pñti. Et ꝯfirmat̃ tertio q̇a ſi
nō eſſet poſſibile eādem mētalē priꝰ eſſe veram
⁊ poſtea falſam illa ꝓpō ſortes currit q̄ dum ſor
tes currit eſt vera eſſet neceſſaria qđ eſt flm̄ cum
ſit cōtingens: ⁊ ſi eſſet neceſſaria nulla ꝓpō v̄a
eſſet cōtingens qđ nō eſt ꝯcedēdum: qđ aūt eſſet
neceſſaria ptꝫ q̇a nō poſſet eſſe falſa: neq̄ꝫ h̄ret ſu
Ad partē negatiuam. Primo.
pra ſe reflexionē ḡ eſſet neceſſaria. In oppoſitū
argr̃ q̇a ſi iſta ſortes currit ſit v̄a in inſtāti. a. tūc
illa nō pōt eſſe falſa igitur: añs pꝫ q̇a ſi poſtea eſ
ſet falſa maxime hoc eſſet in iſtāti. b. in quo ſor
tes quieſcet: ſed hoc nō igit̃: minor ꝓbatur q̇a
vel in inſtāti. b. illiꝰ ꝓpōnis copula importabit
idem tp̄s qđ prius importabat ſcꝫ inſtās a vel
nō: nō eſt dicēdum ſm̄: nā tunc nō eſſet eadem
ꝓpō: item ſig̃bat illud inſtās. a: vel ſaltē ſig̃bat
cum illo inſtāti. a. ⁊ hoc naturaliter ḡ ſemꝑ eodē
modo ſig̃t: ergo eſt dicendū primū ſcꝫ ꝙ iportat
idem tp̄s qđ priꝰ importabat: ⁊ ſi ſic ip̄a adhuc
eſt vera q̇a ſig̃t ſortem cucurriſſe in. a. qđ eſt ve
Secundo.
rum. Scd̄o principaliter ſic arguitur: ſi poſſibi
le eſſet ꝙ ꝓpō vera falſificaretur oēs ꝓpōnes ſa
cre ſcripture q̄ erāt de chriſto ⁊ de futuro añ ad
uentū chriſti: vt chriſtꝰ tertia die reſurget egre
diet̃ virga d̄ radice ieſſe: ⁊c̃. Nūc eſſent falſe: qđ
videtur falſum ⁊ hereticū cum in ſacra ſcriptu
Prima opinio
ra nihil niſi verum ꝯtineatur. Ad dubiū dicūt
aliqui ꝙ nō qđ ꝓbāt rōibus poſt oppoſituꝫ: hoꝝ
Scd̄a opinio
opinionem falſam eſſe ſatis oñdūt rōnes añ op
Ad rōnes
poſitum facte: qua ꝓpter ad dubiū dr̃ ꝙ ſic. Et
Ad p̄mā.
ad rōnes poſt oppoſituꝫ factas. Ad primā dr̃ ne
gādo añs: ad ꝓbatiōem cōceſſa maiore negat̃
minor: ad ꝓbatiōem datur primū ſcꝫ ꝙ illa co
pula importat idem tp̄s qđ priꝰ importabat: ſꝫ
negatur ꝙ ꝓpterea illa ꝓpō ſit vera: negatur ēt
ꝙ ſignificet ſortem cucurriſſe imo ſig̃abit ſortē
Replica.
currere. Sed ꝯtra ſi ſignificet ſortem currere in
tp̄e pñti tunc importabit tp̄s ſeu inſtās. b. quia

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA
GREDOS.USAL.ES

tunc erit tempus preſens ꝙ̄ nō ſigabit inſtās a. Rñdeł cōceſſo aūte negādo ꝯñam: imo dł ꝙ ſignificabit om̄e tp̄s ſcʒ pn̄s preteritū ⁊ futurum ſub rōne tñ p̄ntialitatis: ⁊ ideo reddeł vera vel falſa preciſe ꝓ tpe qđ tunc erit pn̄s: ⁊ q̄a tunc.b. erit tp̄s pn̄s nō autē a: imo erit preteritū: ideo ſi eſſet in.b. inſtāti vera deberet reddi vera ꝓ inſtāti.b. qm̄ ꝙ̄ nō redditur vera pro eo imo falſa: iō in.b. inſtāti illa erit falſa. Silitudo adduci pōt de hac ꝓpōne hō eſt aial q̄ ſolo ſorte exn̄te redditur vera ꝓ ſorte: ipo autē mortuo ⁊ ſolo platone viuēte illa eadē redditur vera ꝓ platone: ⁊ nō ꝓ ſorte: ſcʒ ly hō ſignificet platonē ſicut ſortē: q̄a ſupponet tunc ꝓ platone ⁊ non ꝓ ſorte eo ꝙ ſortes tunc nō erit. Et ſm̄ hunc modū dicēdū eſt ꝙ copula verbalis nō ſigt̄ ſingulariter ſed cōiter: nā vt dictū eſt illa copula eſt ſigt̄ om̄e tp̄s ſub rōne tñ p̄ntialitatis. Aliq̄ tñ dicunt ꝙ copula illa eſt ſigt̄ ſingulariter ⁊ hoc pōt dici: ſed cum hoc ſtat ꝙ pōt eſſe aliqua copula ſig̃ns cōiter vt dictum eſt. Et ſm̄ hunc modum ſi illa ꝓpō ſortes currit ꝯſeruał in ſortis intellectu per vnā diem ⁊ per illā totā diē currat ſortes ipa erit vera in inſtāti.a. ⁊ erit ſenſus ſortes in hoc tpe p̄nti ſcilʒ.a currit: erit tñ falſa in.b. inſtāti in quo tñ ſortes curret ſicut in.a: nā ſenſus adhuc erit ſortes in hoc tpe p̄nti ſcʒ.a. currit qđ erit falſum in.b. eo ꝙ inſtās.a. nō tunc erit: vna tñ ei ſilis in voce erit vera in.b. ſcʒ illa ſortes currit q̄ ſig̃abit ſingulariter ſortē currere in hoc tpe p̄nti qđ tūc erit ſcʒ b. Sed ſm̄ alium modū vna ⁊ eadē ꝓpō eſſet vera i qualibet illiꝰ dici pte ſcʒ illa ſorꝯ currit q̄ ſig̃ret cōiter ⁊ nō ſingulariter ſortem currere in tpe p̄nti. Ad ſcđam rōnē negał aſſumptū: nā ille ꝓpōnes nunc nō ſunt: ⁊ ſi ponał ꝙ vſq̄ in hodiernū diem fuerint ꝯſeruate dʒ ꝙ de rigore ſunt falſe: ſʒ in ſacra ſcriptura capiunł tanq̄ tūc vere ⁊ nō tā q̄ nunc vere: neq̄ eſt incōueniēs aliquas ꝓpōnes falſas de futuro ꝯtineri i ſacra ſcriptura dū modo fuerint aliqñ vere: vel dł ꝙ nūc capiunł loco ꝓpōnum veraꝝ de p̄terito lʒ nō ſint de p̄terito ſed de futuro ⁊ falſe: ⁊ hec de p̄dicamēto ſubē.

Solo p̄ma

Alia ſolo.

Ad ſcđam

¶ Capitulum quartū de quātitate ⁊ eius ꝓprietatibus: habet tres ptes: prima pars.

Modus autem ſignificādi formalis p̄dicamenti q̄titatis eſt denotare rē ꝓ q̄ ſupponit terius hr̄e plures ptes in q̄s eſt diuiſibilis: ⁊ hinc elicił diffinitio q̄titatis logicaliter dicte ⁊ qñ eſt ſcđa intentio: eſt eñ q̄titas dicibile p̄dicto mō ſig̃ns. Modus vero predicādi taliuʒ dicibiliū de prima ſubſtātia eſt inquātum: ideſt denotare ꝙ res ꝓ qua ſupponit p̄ma ſubſtantia habet ptes quarum vna nō eſt alia i quas diuiſibilis eſt: vt petrus eſt bicubitꝰ. Sʒ modus interrogādi circa primā ſubām de dicibilibus huiꝰ p̄dicamēti: eſt ly quātū gn̄aliter acceptum: ⁊ ꝯprehendēs ſub ſe hec interrogatiua: quātū: quot: quotū: quotiens ⁊c̄. ⁊ q̄rit iſte modus interrogādi circa primā ſubſtātiā p̄dicatū accidētale cognotās rei diuiſibilitatem in ptes. Sʒ añ q̄ ad coordinationē veniamꝰ p̄mittēde ſunt q̄dā diuiſiōes Ariſtotelis lʒ aliq̄ntulū alterato ordine. Pria diuiſio eſt: q̄titatū q̄dā ſūt ꝑ ſe alie ſunt q̄titates ꝑ acñs: lʒ autē de diuiſo talis diuiſiōis variēt expoſitores: ego ſequēs modum quem incepi ⁊ promiſi in hoc primo libro tradendo predicamenta dicibiliū: dico ꝙ diuiſum eſt q̄titas ſcđe intētiōaliter capta ꝓ vt ſig̃t dicibilia huiꝰ predicamēti: ⁊ eſt ſenſus ꝙ dicibilium ptinētium ad hoc predicamētum q̄dā ptinent ad ipʒ ꝑ ſe ⁊ q̄dā per acñs: declarat Ariſtoteles mēbra dicēs ꝙ q̄titates per ſe ſunt ſpēs ſubalterne ⁊ ſpālıſſime huiꝰ predicamēti: vt linea: ſupficies: corpus: ⁊ numerus: ⁊ huiꝰ rō eſt q: de eis predicał gn̄aliſſimū huiꝰ predicamenti ꝑ ſe ⁊ eſſentialiter. Sʒ q̄titates ꝑ accidēs dicit albedinem: actionē: ⁊ motū ⁊ alia hmōi de q̄bꝰ aliq̄ modo ſed nō eſſentialił p̄dicał gn̄aliſſimū vel aliquod aliud dicibile huiꝰ p̄dicamēti: dicimꝰ eñ albedinē magnā vel album magnū ꝑ acñs: quia ſupficies alba eſt magna: quāta enim fuerit ſupficies tñ album fore dices: ⁊ ſic cum ſupficies ⁊ album eādem rem ſignificēt (de materiali ſig̃to loquor) idē p̄dicatum qđ de ſupficie dł ꝑ ſe etiā dł vere de albo licet nō ꝑ ſe: ſilł modo dicere poſſumꝰ actionē lōgā: ⁊ motuʒ multū: q: mēſurās tp̄s eſt lōgum vel multum: ⁊ tñ neq̄ albū: neq̄ actio: neq̄ motus ſunt q̄titates ꝑ ſe. Pro cuius diuiſiōis maiori intelligētia eſt ſciendū ꝙ ſilem diuiſionē vult Ariſtoteles ſupponendā eſſe in quolibet alioꝝ ſequētium p̄dicamentoꝝ accidentiū: cui diuiſiōi ſi tertiū addiderimꝰ mēbrū ꝯpletiſſima erit ſic. In aliq̄ p̄dicamēto pt aliq̄d dicibile poni triplr̄. ſ. vel ꝑ ſe vel ꝑ acñs: vel reductiue: ꝑ ſe ponunł in p̄dicamento gn̄a ſpēs ⁊ indiuidua illiꝰ: de quibꝰ gn̄aliſſimum p̄dicał vere ⁊ eſſentialiter: ꝑ accidens vero alia de q̄bꝰ gn̄aliſſimum vere q̄dem ſed denoīatiue accidētaliter q̄ p̄dicał: ⁊ talia ꝑ ſe ptinent ad aliud p̄dicamētū: vt dictū eſt de albedine q̄ eſt q̄titas per accidens ⁊ tñ eſt q̄litas ꝑ ſe: ſilr̄ Ariſtoteles ponit in predicamento ad aliq̄d multa per accidens vt ſenſum ⁊ ſciam q̄ ſunt ꝑ ſe q̄litates: ſilr̄ alā: manum: ⁊ caput q̄ ſig̃nt ſubſtātias ptiales: ⁊ gn̄alił oīa q̄ dicunł relatiua ſm̄ dici ſunt ad aliq̄d per accidēs. Sed reductiue ponił in predicamēto dicibile priuatiuum alicuiꝰ generis

Sigatio.

Predica-tio.

Interrogatio.

Diuiſio p̄ma.

Sʒ corollariū

vel ſpeciei illis predicamenti: vt cecus vel cecitas reductiue eſt in p̄dicamēto q̄litatis in ſcđa ſpecie: vnū vel vnitas in predicamēto q̄titatis reductiue ſub q̄titate diſcreta: ſilr̄ punctꝰ ſub quātitate cōtinua: cognotāt eñ vnitas ⁊ punctꝰ in diuiſionē multidinis ⁊ magnitudinis vt ptʒ q̄nto methaphiſice capitulo de vno. Et dʒ itelligi iſta reductio ad modū q̄ dicimꝰ ꝯcreta reduci ad p̄dicamēta ſuoꝝ abſtractoꝝ: ſcʒ q̄a ſunt in alio predicamento verūtñ ſubintellecto in p̄dicamento abſtractoꝝ: ita termi priuatiui ſunt i alio p̄dicamento ſubintellecto tñ i predicamēto ſuoꝝ poſitiuoꝝ: ſic ꝙ gn̄alimū huiꝰ corrūdeat gn̄aliſſimo illiꝰ ⁊ ſpecies ſpeciei ⁊c̄. Ex quo ptʒ ꝙ in predicamento ſubē nihil ponił reductiue: q: abſoluta dicibilia nō hn̄t p̄uatiue oppoſita: niſi forte etiā infinita noīa ꝯtradictoria dicibilibus predicamenti ſubſtātie dicerenł reductiue poni in illo predicamento: hec ꝙ̄ trimembris diſtinctio: cuius duo prima mēbra expreſſit Ariſtoteles: eſt multū aduertenda i ſingulis predicamentis: ex qua multa euadent clariora q̄ ſine ea eſſent caligine obtecta. Scđa diuiſio eſt: quātitatū q̄dā hn̄t poſitiōeʒ in ptibꝰ: alie vō nō ꝯſtāt ex ptibꝰ poſitiōeʒ hn̄tibꝰ. i. dicibiliū p̄dicamēti q̄titatis alia ſig̃nt res hn̄tes diſtictū ſitū ꝑtiū ⁊ ꝑmanētē vt linea: ſupficies: corpꝰ: ⁊ locꝰ: vbi eñ ſita eſt vna ps taliū rerū ibi nō ē alia: ⁊ ꝑmanētiā hn̄t ille ptes: alia vō dicibilia q̄titatis ſig̃nt res quaꝝ ptes vł nō hn̄t certā adiuicē ſituatiōem vel ordinē vt nūerꝰ: vel nō hn̄t ꝑmanētiā vt tp̄s: qđ eñ nō eſt ꝑmanēs poſitiōeʒ nō hʒ: ſilr̄ ⁊ orō nec ꝑmanētiā nec poſitōeʒ hʒ: nā qđ ſemel dictū eſt ampliꝰ reſumi nō pōt: hec ſcđa diuiſio huic predicamento ꝓpria eſt ⁊ nulli alteri deſeruiens ſicut prima. Nunc ꝓ iſta coordinatione facienda ſupponendū eſt ꝙ Ariſtoteles in hoc cap̄. ⁊ ſequēte de ad aliq̄d ꝓcedit non multū deuiādo ab antiquoꝝ traditione: ſed in aſſignandis eoꝝ ſpeciebꝰ miſcuit ea q̄ ꝑ acñs ſunt eis q̄ per ſe ſunt in hijs predicamentis ſicut antiqui i ertes faciebāt: nō ſic aūt auctores artifitioſi ſolent facere: ſed ſolū ea q̄ per ſe ſunt ꝯſiderant: ea vō q̄ per acñs ſe hn̄t ad reʒ ſophiſtis relinquūt: vt clara eſt doctrina ſexti methaphiſice ad finē. In hijs ꝙ̄ duobꝰ predicamentis vel Ariſtoteles eſſet negādus quātum ad aliquas ſpēs: cuʒ obſtet manifeſta rō nō admitēdi eas: vel opʒ dicere ꝙ ipe tenebat modum dicēdi antiquoꝝ: cuiꝰ ꝓbabilitas hec eſt: q: doctrina predicamentoꝝ ⁊ enuntiationū iā erat tradicta ab alijs añ Ariſtoteleʒ licet nō ita artifitioſe ſicut eā dedit Ariſtoteles: vñ ob hāc maxime cauſam logica vetꝰ dicta eſt q: ſcʒ aueteribus habita: ſignum huiꝰ eſt q̄a ⁊ in p̄dicamentis ſuis ⁊ in libris peryhermenias antiquoꝝ opiniones pertractat Ariſtoteles: alias vero ptes logice non ſic ab antiquis habemus: quin ꝓ eis gr̄as ingētes Ariſtoteli debeamꝰ: ſicut ipe a nobis req̄rit in fine ſcđi elēchoꝝ ⁊ totiꝰ logice. Noluit ꙗ̄ vir ſagaciſſimꝰ in primo ſue logice libro ideſt in cathegorijs palā ſe oñdere aduerſum doctrinis antiquoꝝ: ne totā ſuā logicā vtiliſſimā eis exoſam ⁊ ꝑinde ꝯtēptibilem redderet: maxime hijs q̄ vel aſſueti vel affecti erāt libris eoꝝ: ſed potiꝰ captādā cenſuit eoꝝ beniuolentiā maiores ſuos ſaltem q̄ adverba inſequēdo: vñ enumerādo ſpecies q̄titatis om̄es illas poſuit quas ab alijs poſitas accepit preſertim a platōe cuiꝰ tunc magna erat auctoritas. Et ſic poſuit orōnem ſpeciē q̄titis diſcrete cum nō ſit q̄titas niſi per acñs: eſt eñ ſcđa intētio: ⁊ ſi fuiſſet prima intentio adhuc nō ꝑ ſe pōeretur in hoc p̄dicamento: q̄a om̄e nomē verbale deſinens in. io. eſt de predicamento actiōis aut paſſionis ſm̄ ꝙ deſcendit aut a vbo actiuo aut paſſiuo: vel forte ꝑ numerū Ariſtoteles notauit arithmeticā: ⁊ per orōnē innuit muſicā q̄ due ſcie ſunt de q̄titate diſcreta. Silr̄ locus nō eſt ꝑ ſe q̄titas ſed ad aliq̄d q: ſig̃t rem q̄ includit aliam rem ⁊ eius correlatiuū eſt locatum: vel qđ verius creditur eſt ꝑ ſe in predicamento vbi: pʒ ex ſuis ſpeciebus ſcʒ ſurſum: deorſum: intus: foras ⁊c̄. q̄ om̄es ſunt in illo p̄dicamento. De tpe autem videł mihi ꝙ nō ſit preciſe in hoc p̄dicamento: ſed mixtim in pluribꝰ qđ ptʒ ex ſua diffitione. 4. phiſicoꝝ ſcʒ: numerus motꝰ ſm̄ priꝰ ⁊ poſterius: ſupponit eñ ꝓ motu primo: q̄ eſt res diuibilis in ptes: cognotās illum eſſe alioꝝ motuum menſurā ſm̄ nr̄am cognitiōem: q̄a primū eſt in gn̄e motuū per regulā decimi methaphiſice: vñ cum motꝰ vel motio ſit actio ⁊ paſſio: menſura vero ſit ad aliq̄d: ⁊ ꝯceptus numeralis ſit habitus de prima ſpecie q̄litatis: planuʒ eſt tp̄s hr̄e mixtum modū ſig̃ndi plurium p̄dicamentoꝝ: ⁊ ſic licet ſit q̄titas per ſe nō tñ eſt preciſe q̄titas: ſed etiā q̄litas: ⁊ ad aliq̄d: actio: ⁊ paſſio: poſſet etiā dici ꝙ tp̄s eſt de p̄dicamento qñ ſicut locus de predicamento vbi: qđ ꝓbari poſſet etiā ex ſpeciebus tpis q̄ ſūt hora: dies: mēſis: annꝰ: olim: iam: tunc ⁊c̄. Nec mireł hic lector taliū inaſſuetus ſed meminerit ꝙ p̄dicamenta nūc per modos ſig̃ndi dicibilium coordinamꝰ: vñ reſpicientes modum ſig̃ndi huiꝰ dictiōis tp̄s facile etiā deprehendent quō tp̄s eſt paſſio primi motus: quia eſt nomen pro eodem conuertibiliter ſupponens cū primo motu: ſed extrinſecā mēſurādi cognotationē addit: ſʒ de hijs alias.

Secunda diuiſio.

Modū ſ ſpēbus nō veris.

De orōnē

De loco.

De tempe

¶ Scđa pars de coordinatione quātitatis.

Prima diuiſio quantitatis quā Ariſtoteles poſuit erit hic tertia: q̄a ab illa incipit

VNiVERSIDAD DE SALAMANCA
GREDOS.USAL.ES

huius predicamēti coordinatio: in qua genera
liſſimum eſt quātitas prima intentio: cuius dif
finitio q̄d nomis hec eſt: quātitas eſt res in par
Quātitas q̄d eſt.2. tes diuiſibilis. Hui⁹ prima diuiſio eſt q̄titatis
aliud cōtinuū aliud diſcretū: aliud ſcʒ gen⁹ ſub
alternū: nec iſta duo mēbra ſūt drie: q: vt dictū
eſt in p̄dicamētis accidentiū nulle ſunt ve drie:
ſed om̄es taliū gñrum diuiſiōes fiunt p ſpecieſ:
hec ḡ diuidentia ſpēs ſunt q̄titatis: ꝯtinuū eñ
eſt idem ſinonime ꝙ magnitudo: diſcretū vero
Mltitudo quid eſt. accipitur ꝓ multitudine aut numero. Eſt autē
multitudo vel numerus: q̄titas diuiſibilis in
plura nō hñtia certū ſitum nec adinuicem colli
gātiā. Nō ḡ coꝝ ſequimur opinionē q̄ dicunt ꝙ
oīs q̄titas eſt diſcreta: ⁊ multitudinē ſic diffini
unt ꝙ eſt q̄titas diuiſibilis in plura quoꝝ vnū
nō eſt aliud: ſic eñ multitudo eſſet gen⁹ ad ma
gnitudinē: q̄a cognotatio ei⁹ eſſet ſupioꝛ ad co
gnotatiōem magnitudinis vt ptʒ ex diffinitiōi
bus eaꝝ: hoc autē eſt manifeſte fl̄m ⁊ cōtra Ari
ſtotelem in hoc loco: quē negare nulla manife
ſta rō ꝯuincit: imo ei⁹ modus dicendi eſt rōna
Magnitudo q̄d eſt. bilioꝛ. Magnitudo vero eſt q̄titas diuiſibilis
in plura extēſiue ſic ꝙ ſint diſticta loco ⁊ ſitu vel
ꝙ hēant adinuicē colligātiā nālē: nec curo hic
noiare terim cōem in ꝯtinuo: ne ſit neceſſariū i
plicare aios auditoꝝ i illa queſtiōe de punctis
q̄ ad rem nō ptinet: ſed ſuū locū hʒ in ſexto phi
ſicoꝝ. Ex iſtis duab⁹ magnitudinis ⁊ multitu
dinis diffinitiōib⁹ clare elicit̄ ꝙ xp̄i corpus in
eucharíſtia: lʒ nō habeat illā ptium poſitiōeʒ q̄
imaginatur ſcotus ⁊ alij multi: nō eſt q̄titas di
Mltitudo habet.2. ſcreta ſed ꝯtinua: cui⁹ tñ oppoſitū aſſerit cardi
nalis petrus aliacēſis: ſed de hijs alias. Diuidi
tur ḡ multitudo ſeu numer⁹ per parē ⁊ impem
q̄ ſunt ei⁹ ſubalterne ſpēs: lcʒ nō deſint q̄ eas di
cāt numeroꝝ paſſiōes ptinētes ad quartā ſpēm
q̄litatis: ſed de eis nihil ad me q̄ iſta intus ⁊ in
cute noui. Par numer⁹ eſt q̄ i duo equalia nul
la remanēte vnitate diuidit̄. Impar vō q̄ ne per
Par nūe rus.3. duo equalia diuidat̄ vnitatis impedit interuē
tus. Paris nūeri tres ſūt ſpēs: pariter par: pari
Parit̄ par ter impar: ⁊ ipariter par. Numer⁹ pariter par ē
qui in duo equalia diuidit̄: ⁊ ei⁹ q̄libet pars in
alia duo equalia: ⁊ ſic ꝯſiter ð alijs partib⁹ quo
vſqʒ ad indiuiſibilē ventū fuerit vnitatē: huius
gñis infinite ſpecies ſpāliſſime p cōtinuā dupla
tiōem ab vnitate aſcendēdo inuenient̄: vt duo
Parit̄ ip. quattuoꝛ: octo: ſexdecim ⁊c̄. Pariter ipar nu
merus eſt q̄ immediate in duos ipares equales
diuidit̄: ac pinde ei⁹ ptes diuiſiōem in duo eq̄
lia vlterius nō recipiūt: cuius etiā ſpecies innu
mere per ꝯtinuā duplicatiōem ſinguloꝝ ipariū
ſeriatim ſumptoꝝ inueniūtur: vt duo: ſex: de
Impit̄ par cem: quattuoꝛdecim ⁊c̄. Imparit̄ par numerus
eſt q̄ in duo eq̄lia ſine remanente vnitate diui
ditur: ⁊ iterum quelibet talis pars in alia duo
equalia ſil̄r diuiditur: ſed hmōi diuiſio vſqʒ ad
vnitatē ꝓcedere nō pmittit̄ occurrēte impitate:
hui⁹ etiā ſunt ſpecies infinite q̄ per ꝯtinuā mul
tiplicatiōem ſinguloꝝ impariū ad ſingulos pit
pares: p̄ter binariū naſcūtur: vt ter q̄ttuoꝛ ſunt.
12. quinq̄es quattuoꝛ.20. ſepties q̄ttuoꝛ.28.
⁊c̄. Poſſet etiā par numerus aliter diuidi i tres
ſpecies: q̄ ſunt par ſupflu⁹: diminut⁹: ⁊ pfect⁹.
Numerus ſupfluus eſt par cui⁹ oēs ptes aliq̄te
ſimul collecte maiorē ſuo toto ſummā efficiūt:
vt duodecim ⁊ plurimi alioꝛum impariter pa
riū. Numerus diminutus eſt par cui⁹ omnes
ptes aliquote ſimul ſumpte minoꝛem toto ſum
mā colligunt: vt octo ⁊ genealiter om̄es pariter
pares cum multis alioꝝ. Sed numerus pfect⁹
eſt par cuius om̄es ptes aliquote ſimul ſumpte
ſuum preciſe totū ꝯplent: vt ſex. Cui⁹ ſpecies lʒ
infinite ſint hoc tñ incedunt oꝛdine: ꝙ ſub quo
libet numeroꝝ limite vnus tñ pfect⁹ reppennt̄:
vt ſub decem ſol⁹ ſenari⁹: ſub centū.28. ſub mi
lle.496. ⁊ ſic aſcendēdo. Imparis numeri etiā
tres ſunt ſpecies ſcʒ prim⁹ ⁊ incōpoſitus ſimpl̄r:
ſcōs ⁊ cōpoſitus: terti⁹ relatiue prim⁹ ⁊ incōpo
ſitus. Numerus prim⁹ ⁊ in ꝯpoſit⁹ eſt impar q̄
nullā preter vnitatē aliquotā ptem hʒ: cui⁹ ſpe
cies he ſunt tria: quinqʒ: ſeptem: vndecim: tre
decim: decem ſeptē ⁊c̄. Numerus ſcōs ⁊ ꝯpoſit⁹
eſt impar q̄ aliā aut alias ab vnitate ptes aliq̄
tas hʒ: ei⁹ ſpecies in infinitatū ſic ꝓcedunt: no
uem: quindecim: viginte vnus: viginti quinqʒ
⁊c̄. Numerus relatiue prim⁹ ⁊ incōpoſitus eſt
impar ſcōs ⁊ ꝯpoſit⁹: q̄ tñ ad aliū ſcōʒ ⁊ ꝯpoſitū
relatus nullā vtriqʒ cōem hʒ ptem aliquotā p̄ter
vnitatē: vt nouē ad viginti quiqʒ eſt prim⁹ ⁊ in
cōpoſit⁹: ⁊ infiniti alij ſunt tales: vñ oīs nūer⁹ i
par hui⁹ tertie ſpēi eſt etiā ſcōe ſpēi ſʒ nō ecōtra.
Et ſic patēt oēs ſpēs q̄titatis diſcrete vel multi
tudinis vſqʒ ad ſpāliſſima: q̄ oīa ꝓpt̄ coꝝ copio
ſaʒ multitudinē nō pñt enūerari. Aduertēdūqʒ
ſicut binari⁹: ternari⁹: quaternarius: ⁊ cetera
ſunt ſpēs ſpāliſſime numeri aut multitudinis:
ſic binus: tern⁹ ⁊c̄. ſil̄r ſcōs: terti⁹ ⁊c̄. ⁊ gñaliter
oīa noīa nūeralia ⁊ eoꝝ ꝯcreta ⁊ aduerbia. De
bicubito tñ ⁊ tricubito ⁊ ceteris hmōi dicūt ali
qui ꝙ ſunt ſpecies magnitudinis: ſed mihi vi
detur ꝙ pertineāt ad numerū vel multitudinē:
nec eſt curādum ꝙ ſign̄t res ꝯtinuas q̄a hoc eſt
diſcrete: vel foꝛte ſunt mixte cognotationis ex
multitudine ⁊ magnitudine: ideo ptinent con
iūctim ad has duas ſpēs q̄titatis ſubalternaſ.
Ad multitudinem vero reducitur vnitas aut
vnum q̄a vt ſupra diximus eſt ei priuatiue op
poſitū cognotās indiuiſiōem diſcretiuā: eſt eñ

vnitas res in diuiſa in plures partes diſcretas.
Nec fatio hic diſtinctiōeʒ de vno trāſcendēte ⁊
de vno numerali penes res ſig̃tas: ſed penes mo
Magnitu do.3. dos ſig̃ndi limitatū ⁊ illimitatū. Magnitudo
alterū genus ſub q̄titate ſolas tres hʒ ſpecies li
neam: ſuperficiem: ⁊ coꝛpus: vt apertiſſime pro
Linea. bat Ariſtoteles primo de celo capiti. primo. Li
nea eſt magnitudo extenſa ⁊ diuiſibilis in lōgi
tudinē: nec eſt curādū inq̄rere hic ꝓ quo ſuppo
nit hoc nomē linea: ſed differat̄ in ſextum phiſi
coꝝ aut in primū de celo: aut poti⁹ i tertiū ⁊ q̄n
tum methaſiphiſice: ſatis ſit nūc ꝙ linea eſt res
quelibet lōga: ⁊ hec eſt ꝓpria hui⁹ vocabuli co
Supficies gnotatio q̄ hic dr̄ modus ſig̃ndi foꝛmaliſ. Sup
ficies vero eſt magnitudo extenſa ⁊ diuiſibilis
Corpus. in lōgum ⁊ latū. Coꝛpus aūt eſt magnitudo tri
pliciter extēſa ſcʒ in lōgū: latum: ⁊ ꝓfundū: has
trium ſpecierū diffinitiōes q̄d nois ex ipſo Ari
ſtotele accepim⁹ tum q̄nto methaphiſice capi.
vnum dr̄: ⁊ primo de celo cap̄. primo: ⁊ alibi plu
ries: vñ nec approbam⁹ illas eaꝝ vulgatas dif
finitiōes ſcʒ linea eſt lōgitudo ſine latitudine ⁊
ꝓfunditate: ſupficies lōgitudo cum latitudine
ſine ꝓfunditate ⁊c̄. q̄a niſi valde diſtoꝛte ad ali
quem bonuʒ ſenſum traherētur: nō reciperētur
a pleriſqʒ doctoꝛib⁹ q̄ indiuiſibilia in ꝯtinuo ne
gāt: ſed prioꝛes nr̄e diffinitōes anctētice ſunt ex
Ariſtotele: ⁊ cōes ꝯfoꝛmeſqʒ oī doctrine cuiuſlʒ
doctoꝛis. Si tñ in illis alijs diffinitiōib⁹ ſubie
cta diffinita ſtarēt māliter: ⁊ copula eſt poneret̄
ꝓ ſig̃t: ita ꝙ negationes ſequētes referātur ad
nomē diffinitū nō ad rem ſig̃tam: facile admite
rent̄ ab omib⁹: vt ſit ſenſus: hoc nomē linea ſig̃t
rei lōgitudinem ⁊ nō ſig̃t aliq̄d de latitudine ⁊
ꝓfunditate: ſil̄r ſupficies ſig̃t rei lōgitudinē ⁊ la
titudinem nihil ſig̃ns de ꝓfunditate: ſʒ coꝛp⁹ il
la tria ſig̃t. ſ. lōgitudinē: latitudinē ⁊ ꝓfundita
teʒ. Predictas aūt tres ſpēs magnitudinis ſpā
liſſimas credim⁹: nā ille ſpecies linee ſcʒ recta ⁊
curua: ⁊ ille ſpecies ſupficiei plana cōcaua ⁊ cō
uexa: ⁊ ſpecies ille coꝛpoꝛis rotūdum ⁊ laterale
q̄ a q̄buſdā poni ſolent: q̄titates ſunt per acñs:
Punctus per ſe aūt ptinent ad quartā ſpeciē q̄litatis ſub
illo gñe figura vt ibidem dilucebit. Punct⁹ re
ducit̄ ad magnitudinē priuatiue ſicut vnitas
ad numerū: cognotat eñ indiuiſiōeʒ extenſiuā
⁊ ſitualem: vñ q̄ð euclides primo elemētoꝝ dicit
punct⁹ eſt cui⁹ pars nō eſt: ſic accipiēduʒ cēſeo:
hoc nomē pūctus ſig̃t rem hñtem poſitiōem: nō
denotās eā i ptes eē diuiſibilē: ⁊ ita pūct⁹ negat
cognotatiōem magnitudinis: ꝓ q̄ aūt ſuppōat
punct⁹ nūc relinq̄mus ſicut de linea ⁊ ſupficie.

Tertia pars de ꝓprietatib⁹ quātitatis.

Horum aūt dicibiliū ſic coordinatoꝝ Ari
ſtoteles tria poni accidētia q̄ dicunt̄ pro
prietates hui⁹ ſcōe intētiōis q̄titas: prime due
ꝯueniunt dicto ſubiecto ſcōo mō ꝓprij: alia vō
quarto modo. Prima ꝓprietas eſt hec: q̄titati Prima ꝓprietas.
nihil eſt cōtrarium: ſenſus eſt vt ſupra: nulli di
cibili predicamenti q̄titatis reppent̄ aliud di
cibile ꝯtrariū. Hic tñ occurrūt due inſtātie pria
eſt de magno ⁊ paruo: de multo ⁊ pauco q̄ ſunt
cōtraria: ⁊ tñ ſunt q̄titatis dicibilia. Solutio
eſt duplex prima negādo minoꝛem q̄a magnū
⁊ paruum ſil̄r multū ⁊ paucū ſunt ad aliq̄d per
ſe: nā granū milij dr̄ magnū ⁊ mōs dr̄ paru⁹ in
relatione ad aliq̄d aliud: ſil̄r in vico ſunt multi
hoīes ⁊ in ciuitate pauci relatiue loquēdo: ſi tñ
magnum ꝓ magnitudine acciperet̄ ⁊ multū ꝓ
multitudine bñ eſſent q̄titates p ſe: ⁊ ſic nō ha
berent aliquā oppoſitiōem ad paruū ⁊ paucuʒ:
q: oīe paruū eſt magnitudo ⁊ oīe paucū eſt
multitudo. Scōa ſolutio eſt negādo maioꝛem:
q: q̄ñ magnū ⁊ paruū opponunt̄ ſil̄r multum ⁊
paucū ſunt relatiue oppoſita nō ꝯtrarie: cui⁹ ſi
gnū ē q̄a dicunt̄ ſimul de eodē i oꝛdine ad diuer
ſa: ꝯtraria āt nunq̄ʒ de eodē ſimul affirmari vē
pñt. Scōa iſtātia eſt ð loco ſurſuʒ ⁊ deoꝛſū: q̄ ſūt
cōtraria ⁊ tñ ſunt q̄titates ſicut loc⁹. Sʒ ad hāc
nihil dicit Ariſtateles: in quo innuit locū nō eſ
ſe per ſe q̄titatem ſed ſolū per accidēs: in q̄bus
nihil ꝓhibet eſſe cōtrarium: vñ negāda eſt mi
noꝛ: poſſet etiā negari maioꝛ ſicut in precedēti i
ſtātia. Scōa ꝓprietas eſt: quātitas nō ſuſcipit
Secūda ꝓprietas. magis ⁊ minus ſcʒ in ſua predicatiōe: ideſt nul
lum dicibile q̄titatis p̄dicat̄ cū iſtis aduerbijs
magis ⁊ min⁹ de ſuo ſubtō: q̄ñ ſig̃nt itēſiōeʒ aut
remiſſiōem: ſec⁹ aūt q̄ñ ſig̃rent extēſiōem: coꝛp⁹
eñ bidepale lʒ nō ſit magis aut min⁹ aut coꝛp⁹
bidepale q̄ʒ aliud: eſt tñ magis aut min⁹ exten
ſum: lōgum: latum: aut ꝓfundū quā aliud coꝛ
pus: ⁊ tñ nulli dubium ꝙ hec dicibilia ſint per
ſe q̄titates. Tertia ꝓprietas eſt ꝓprie ꝓprium
Tertia ꝓprietas. eſt q̄titati ſm̄ eā equale vel ineq̄le dici ſcʒ ali=
q̄ð ſubm̄: vbi nemo decipiat̄ putans hec dicibi
lia eq̄le ⁊ ineq̄le cum ſuis abſtractis eq̄litate ⁊
in eq̄litate eſſe per ſe de predicamento q̄titatis:
ſunt eñ p ſe relatiua noīa: ſʒ ſenſus Ariſtotelis
eſt ꝙ ꝓpria fundamenta iſtoꝝ relatiuoꝝ ſunt
ſola ⁊ oīa dicibilta p̄dicamenti q̄titatis: ita ꝙ
nō eſt poſſibile de aliquo ſubiecto affirmatiue
vere p̄dicari hec relatiua eq̄le ⁊ ineq̄le: quinde
eodem affirmari vere poſſint dicibilia aliq̄ pre
dicamenti q̄titatis: ⁊ ecōtra de quocunqʒ vere
affirmātur noīa p̄dicamenti q̄titatis de eodeʒ
affirmari pñt hec relatiua eq̄le ⁊ in eq̄le: vñ cō
ſtat hāc ꝓprietatē cōuenire huic ſcōe intentiōi
q̄titas ꝓprie q̄rto mō: q̄a vere dr̄ de ſolo iſto ſub
iecto ⁊ ꝓ quolʒ ei⁹ ſig̃to: vñ Ariſtoteles facit in
ductiōeʒ in oīb⁹ ſpeciebus q̄titatis ꝓbās ꝙ cō

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA
GREDOS.USAL.ES

ꝯuenit oĩbꝰ:ſꝫ ꝙ ſoli q̃titati cõueniat ꝓbat:nã af
fectio aut albũ nõ dr̃ per ſe equale aut in equale
ſed magis ſil'e vel diſſimile: vbi nõ vult negare
quin iſta p̄dicatio ſit vera album eſt eq̃le vel in
eq̃le nigro: q̈a certe vera eſt:ſed negat ꝙ talis p̄
dicatio ſit ꝑ ſe ſicut iſta corpꝰ eſt eq̃le vel in eq̃le
eſt vera ⁊ per ſe:nã albũ eſt q̃tum per acñs vt ſu
pra dicebat̃:ideo eſt eq̃le vel in eq̃le per acñs nõ

Notãduꝫ. ꝑ ſe. Iſte paſſus Ariſtotelis valet ad multas au
ctoritates clare intelligendas:in q̈bꝰ nõ opꝫ ꝙ ſi
negat̃ aliq̃ ꝓpõ eſſe predicatio per ſe: ꝙ etiã ne
getur eſſe v̄a vt multi inferũt ſophiſtice arguen
tes:practica huiꝰ ſepiꝰ occurit primo phiſicorũ
de materia ⁊ priuatiõe: ⁊ ſcd̃o phiſicoꝝ de rebꝰ
naturalibꝰ ⁊ artificialibꝰ:ſilr̃ de natura ⁊ fortu

Epilogus na vl' caſu ⁊ alibi frequẽter. Ex predictis g̃ pate
re põt tota coordinatio q̃titatis cuiꝰ dicibilia
oĩa fere ſunt mathematica : nã multitudo aut
numerus cum ſuis ſpeciebus pertinent ad ari
thmeticam vt ſubiecta concluſionum: ſicut ma
gnitudo cum ſpeciebus ſuis ad geometriam.

¶ Subtiliſſimi pariſienſis magiſtri Joannis
tardiuel ſup p̄dicamẽto quãtitatis q̃ſtio q̃rta.

Anteq̃ textum aggre
diamur: videndũ eſt de modo ſig̃n
di huiꝰ predicamẽti:de mõ predicã

Notabile. di:⁊ ꝓprijs q̃ſitiuis. Unũ modus ſi
gnificãdi iſtiꝰ predicamenti eſt ſig̃re q̃titatẽ ꝑ
modum q̃titatis: ⁊ dr̃ per modũ q̃titatis quia
multi teri vt hõ equꝰ abſolute capti ſig̃nt q̃tita
tem ſaltẽ q̃titatem ſig̃nt : nã hõ eſt q̃titas ⁊ ſilr̃
equus: ⁊ tñ nõ ſunt in predicamẽto q̃titatis eo
ꝙ nõ ſig̃nt per modũ q̃titatis: eſt autẽ ſig̃re per
modum q̃titatis ſig̃re aliq̃d vel aliqua cogno
tãdo per moduꝫ diuiſibilitatis: ⁊ hoc ſolis teris
de predicamento q̃titatis ꝯuenit. Propria q̃ſi
tiua ſunt q̃tũ ⁊ quãte pro q̃titate ꝯtinua: quot
⁊ quotiẽs ꝓ q̃titate diſcreta : modꝰ p̄dicãdi eſt
predicari de prima ſubã in q̃tum quante aut q̃
tiẽs: vñ terius ille dr̃ p̄dicari in quot q̃tiẽs quã

Contra diffinitiões. tum vel quãte q̈ ſig̃t per modũ q̃titatis. Sed cõ

Primo. tra dicta arguit̃:teri de predicamẽto q̃titatis p̄
dicãtur in q̃le:g̃ nõ in q̃tum :tenet ꝯñ̃a q꞉ predi
cari in q̃tum ⁊ predicari in q̃le ſunt duo modi
predicãdi gñaliſſimi : quoꝝ alter q̃titati alter
qualitati attribuit̃: añs ptꝫ q̈a oĩs terius cogno

Secundo. tatiuus natꝰ eſt predicari in q̃le. Scd̃o ſic ſm̃ di
cta hec predicatio pedale eſt q̃tum eſt in q̃tuꝫ
cum predicatũ ſignificet per modũ q̃titatis : ſꝫ
ꝯñ̃s eſt fl̃m igit̃ : minor ꝓbat̃ q꞉ illa eſt predica
tio q̈ditatiua g̃ nõ eſt predicatio in q̃tuꝫ : tenet
ꝯñ̃a q̈a oĩs predicatio in q̃tũ eſt p̄dicatio in q̃le
⁊ nulla p̄dicatio in q̃le eſt q̈ditatiua g̃ nulla pre
dicatio q̈ditatiua eſt p̄dicatio i q̃tũ. Pro ſolu
tiõe ſciẽdũ eſt ꝙ p̄dicatio in q̃le capit̃ duplr̃ vno
mõ large ⁊ ſic p̄dicatio in q̃le eſt p̄dicatio in qua
vnũ extremoꝝ extriſece vel intrinſece cognotat
ſupra reliquũ: ⁊ talis ꝯuenit oĩbꝰ teris cognota
tiuis de quocũq꜄ fuerint predicamento:alio mõ
ſtricte ⁊ ſic predicatio in q̃le eſt predicatio i qua
predicatũ extrinſece vel intrinſece ſupra ſubie=
ctũ cognotat ⁊ hoc ꝑ modũ q̃litatis: ⁊ tali predi
catione predicant̃ ſoli teri de p̄dicamẽto quali=
tatis:his notatis. Ad p̄mũ d꞉ diſtinguẽdo añs
vel capiendo p̄dicari in quale large: ⁊ ſic cõcedi
tur:ſꝫ negat̃ ꝯñ̃a: vel capiendo predicari in q̃le
ſtricte ⁊ ſic negat̃. Ad ſcd̃m negat̃ maior:ad ꝓ=
bationẽ d꞉ ꝙ ad predicationẽ eẽ in quãtũ nõ ſuf
ficit ꝙ predicatũ ſignificet ꝑ modũ q̃titatis:ſed
cũ hoc requirit̃ ꝙ ipſa nõ ſit q̈ditatiua:vel d꞉ ꝙ
ad predicationẽ eſſe in quãtũ requirit̃ p̄dicatũ
extrinſece vel intrinſece ſupra ſubiectũ cognota
re ⁊ hoc ꝑ modũ quãtitatis: nõ aũt ſic eſt de illa
predicatione pedale eſt quãtum. Dixerũt tamẽ
nõnulli illã eſſe predicationẽ in quãtũ eo ꝙ pre
dicatũ ſig̃at ꝑ modũ quãtitatis. Sꝫ cõtra:q̃tũ
nõ predicat̃ in q̃tum de ly pedale: g̃ illa nõ eſt
predicatio in q̃tũ:ꝯñ̃a eſt nota: aſſumptũ ꝓba
tur q꞉ q̃tum nõ cõuenienter reſpondet̃ ad que=
ſtionẽ de ly pedale factã ꝑ q̃tum: nã ſi queratur
quãtũ eſt pedale : male rñderetur ꝙ eſt q̃tum:
g̃ q̃tum nõ predicat̃ de ly pedale in quãtum.

Quantitatis aliud ꝯtinuũ aliud diſcretũ:
In hac diuiſione ly q̃titatis materialiter
tenet̃ ⁊ eſt neutri gñis:alias eñ diuiſio eſſet in=
cõgrua ꝓpter diſcõuenientiã ſubſtãtiui ⁊ adie
ctiui in gñe: ⁊ eſt diuiſionis ſenſus:huius gene
raliſſimi q̃titas aliud genus ſubalternũ ẽ ly cõ
tinuũ ⁊ aliud ly diſcretũ. Alia genera ſubalter
na iſtis tamẽ ſinonima aſſignat phus capite ter
tio ſcd̃i tractatꝰ tertij phiſicorũ dicẽs : diuiſibile
eñi aut magnitudo aut multitudo erit: magni
tudo eñ ⁊ q̃titas cõtinua ſinonime ſe habent ⁊
ſilr̃ multitudo ⁊ q̃titas diſcreta. Dubitat̃ p̄mo
vtrũ q̃titas ſit terius collectiuus. Scd̃o vtrum
quãtitas ſit ſubſtãtia vel accidens. Tertio vtrũ
oĩs q̃titas ſit quãtitas diſcreta. Dubiũ primũ
vtrũ q̃titas ſit terius collectiuus. Pro ſolutiõe
dubij: ſciendũ eſt ꝙ terius non d꞉ collectiuus q꞉
nõ põt ꝓ re vna ſupponere:ptꝫ q꞉ multitudo eſt
terius collectiuus ⁊ tñ dicit̃ de homine q̈ eſt res
vna:lꝫ nõ ſit vna ſimplr̃. Nec꜄ terius d꞉ collecti
uus q꞉ ſig̃at plura aut natꝰ eſt ſupponere ꝓ plu
ribus:ꝓbatur nã ſi ſic quilibet terius cõis eſſet
collectiuus cũ q̈libet talis natus ſit ſupponere
pro pluribꝰ. Nec꜄ terius d꞉ collectiuus q꞉ natꝰ
eſt verificari de pluribꝰ cõiunctim:ptꝫ nam ſi ſic
iſti teri hoies equi aſini ⁊ pluralia teriorum nõ
collectiuorũ eſſent teri collectiui: qđ eſt falſum.

Sed terius ideo dicit̃ collectiuus quia in ſingu
lari numero ſig̃at plura ſub ratione pluralita=

Reſpõſio. tis aut diuiſibilitatis. Tunc ad dubiũ reſpon=
det̃ ꝙ ſic:nã lꝫ ſupponat ꝓ re que eſt vna vt pu=
ta pro hoie:ſupponit tamẽ ꝓ ea ſub ratione plu
ralitatis aut diuiſibilitatis eo ꝙ cognotat plu=
ralitatẽ ſeu diuiſibilitatẽ. Sed querit̃ ſi ly quã
titas ſupponat ꝓ pluribꝰ ſub rõne pluralitatis
quomõ ergo eſt ſingularis numeri:potius q̃ ly
quãtitates: ⁊ ſilr̃ quereret̃ de iſtis teris populus
⁊ multitudo. Reſpõdet̃ ꝙ hoc eſt q꞉ de modo ſi=
gnificãdi grãmaticali ſignificat ꝑ modũ vnius
in ordine ad ſua pluralia:nã ſortes dicitur vna
quãtitas ⁊ ſortes ⁊ plato dicunt̃ quãtitates: frã
ci ſunt vnus populus ⁊ normani vnus populꝰ

Primum correlariũ ⁊ illi ſimul nõ dicunt̃ populꝰ ſꝫ populi. Ex quo
ptꝫ ꝙ terius non dicit̃ ſingularis numeri eo ꝙ ſi
gnificet tantũmodo vnã rem ⁊ non ſit natus ꝓ
pluribꝰ cõiunctim ſupponere: ſꝫ dicit̃ ſingula=
ris numeri eo ꝙ ſignificet aliquid aut aliqua
per modũ vnius:ſincathegoreumata aũt ꝓprie
nõ dicũtur alicuius eſſe numeri: p̄mi exemplũ
vt hõ:equus:ſortes:ex exemplũ ſecũdi populus

Secundũ multitudo:quãtitas. Secũdo ptꝫ terim nẽ ideo
dici pluralis numeri q꞉ ſignificet plura: nã lexo
uie: ebroice: athene:venetie: ſũt pluralis nume
ri ⁊ tamẽ nõ ſignificant plura cũ ſint ꝓpria noia
⁊ teri ſingulares: nec꜄ etiã dicit̃ pluralis nume
ri q꞉ ſignificet cõiũctim plura nõ faciẽtia vnũ:
nã ſi ſic populus eſſet pluralis numeri: ſed ideo
dicit̃ terius pluralis numeri q꞉ vnum aut plu=
ra per modũ plurium ſignificat de modo ſigni=
ficandi grãmaticali: primi exemplũ vt lexouie:
ebroice:athene: venetie. ſcd̃i exemplũ: vt hoies:

Dubium. populi:multidines. Inſuper quereret aliquis
cũ quãtitas ſit terius collectiuus: vtrũ oĩa nomi
na collectiua ſint in hoc predicamẽto quãtita=

Solutio. tis. Reſpondet̃ ꝙ nõ: nam aliqua habẽt modũ
ſignificãdi huius predicamẽti tantũ ⁊ illa ſunt
in hoc p̄dicamẽto: vt numerus multitudo: alia
autẽ non habẽt modũ ſignificãdi huius predi=
camẽti ſaltẽ principaliter ⁊ illa non ſunt in hoc
predicamẽto: vt paritas:alia autẽ habent con=
iunctim modos ſignificãdi huius predicamen
ti ⁊ alteriꝰ ⁊ illa ſunt in illis cõiunctim: vt popu
lus cõiũctim ẽ in predicamẽtis quãtitatis ⁊ ad
aliquid:ſcientia autẽ collectiue ſumẽdo eſt cõ=
iunctim in p̄dicamentis ad aliquid ⁊ qualita=
tis: ⁊ ſic de teris collectiuis dicendũ eſt ꝙ in illis
predicamentis locant̃ quorum important mo=

Secundũ dubium. dos ſignificãdi. ¶ Dubiũ ſecũdũ vtrũ quãtitas
ſit ſubſtãtia vel accidẽs. De hoc varie ſunt opi=
niones : dicunt reales qui ponunt tam cõtinuã

Prĩa opio q̃ diſcretam quantitatẽ diſtingui a re quãta: ꝙ
omnis quãtitas eſt accidẽs rei quãte inherens

Scd̃a opio Joannes buridanus phiſicorũ primo dicit ſolã
q̃titatẽ continuã diſtingui a re quãta: ⁊ ſecũdũ
illum oĩs quãtitas cõtinua eſt accidẽs ſicut aſſe
rũt reales:dicit aũt ipſe quãtitatẽ diſcretã cũ re=
quãta indẽtificari ⁊ de illa ſecundũ eum dicen=
dum eſt ſicut ſtatim dicet̃ ſecundũ nominales.
Sed in hoc nõ videt̃ Buridanus bene media=
re: q꞉ vt arguunt reales: Ariſtoteles in ſecundo
libro de aĩa eodẽmodo ponit quãtitatẽ diſcretã
eſſe ſenſibile cõmune ſicut quãtitatẽ cõtinuam:
vbi ponit hec quinq꜄ ſenſibilia cõmunia q̈ ſunt:
magnitudo numerus figura motus ⁊ quies: ſꝫ
omne ſenſibile cõmune eſt ſenſibile per ſe vt ptꝫ
ex illo textu manifeſte:oĩe autẽ ſenſibile per ſe
eſt accidens: cũ ſit obiectum ſenſus exterioris:
qui ſolũ iudicat de accidentibꝰ: quare videtur
ſi dicta Ariſtotelis vera ſint: ꝙ oĩa ſenſibilia
cõmunia ſint eodẽmodo diſtincta a rebꝰ ſenſa=
tis. Ex aduerſo arguunt noiales: q꞉ ibi nume=
ratur quies ſenſibile cõmune ; que tamẽ ex cõ=
ceſſione oim non eſt diſtincta a rebus quieſcen
tibus: ergo nec꜄ alia ſenſibilia cõia: ac perinde
nec꜄ quãtitas cõtinua que eſt magnitudo: niſi
forte diceret̃ negando ꝯñ̃am vtriuſq꜄ rõnis. Di

Tertia opinio. miſſis iſtis opinionibꝰ quoniã ea ſad phiſicũ
ſpectat pertractare:noialium opinionem ⁊ pre=
cipue opinionẽ venerabilis inceptoris Guiller
mi ockam i tractatu de ſacremẽto altaris que=
ſtione tertia inſequendo:que omnibꝰ alijs ve=

Cõcluſio. rior videtur:ponentẽ omnẽ quantitatem conti
nuam ⁊ diſcretam cum re quãta idẽtificari. Ad
dubium dicit̃ ꝙ aliqua quãtitas eſt ſubſtãtia:
aliqua eſt ſubſtãtie: aliqua eſt accidẽs: aliqua
eſt accidẽtia: aliqua ſubſtantia ⁊ accidens: ali
qua ſubſtãtia ⁊ accidẽtia: alia ſubſtantie ⁊ ac=
cidẽs: p̄ma pars ptꝫ de quãtitate ſortis: ſecũda
ptꝫ de quantitate diſcreta que eſt ſortes ⁊ plato:
tertia pars patet de quãtitate albedinis:quar=
ta patet de quãtitate diſcreta que ẽ albedo ⁊ ni=
gredo:quinta probat̃ de quãtitate diſcreta que
eſt ſortes ⁊ albedo eius: ſexta ꝓbatur de quanti
tate diſcreta que ẽ ſortes plato ⁊ albedo ⁊ nigre=
do:ſeptima ꝓbatur de quãtitate que eſt ſortes
albedo ⁊ nigredo:octaua probatur de quãtita=
te diſcreta que eſt ſortes plato ⁊ albedo. Ex his
patet ꝙ nõ omĩs quãtitas eſt ens lꝫ omnis quã=

Tertium dubium. titas ſit ens vel entia. ¶ Dubiũ tertium vtrum
omnis quãtitas ſit quãtitas diſcreta. Arguitur
ꝙ ſic quia omnis quãtitas continua eſt diſcre=
ta:ergo omnis quãtitas eſt diſcreta : cõſequen=
tia nõ eſt dubia:antecedens patet quia omnis
quantitas continua eſt due medietates: ergo
eſt binarius ⁊ per conſequens etiam eſt quan=

Primo. titas diſcreta ab inferiori ad ſuperius. Et con=
firmatur quia omnis quantitas continua eſt

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA
GREDOS.USAL.ES

multitudo ⁊ numerus ſuarū partium: ḡ omnis quātitas cōtinua eſt diſcreta. In oppoſitum arguit̃ quia ſi ſic q̄ꝫtitas ⁊ quātitas diſcreta eſſent teri conuertibiles ⁊ ſic ſuperius cū ſuo inferiore cōuerteretur: quod nō videtur dicendum.

Ad partē negatiuā.

Secundo.

Secundo ſic lapis eſt quātitas cōtinua ⁊ tamē nō eſt quātitas diſcreta igit̃: minor pꝫ quia partes lapidis nō ſunt abinuicē diſcrete ⁊ a ſuo toto: ḡ lapis nō ē q̄ꝫtitas diſcreta.

Tertio.

Tertio ſic diffinitiones quātitatis cōtinue ⁊ quātitatis diſcrete nō poſſunt dici de eodē ergo neqꝫ diffinita: conſequētia eſt clara: aſſumptū pꝫ quia q̄ꝫtitas continua diffinit̃ ꝙ eſt illa cuius partes copulant̃ ad aliquē terīm cōēꝫ: ⁊ quātitas diſcreta eſt illa cuius partes nō copulātur ad aliquē terīm cōmunē: ſed implicat cōtradictionē ꝙ eiuſdē rei partes ad aliquē terīm cōem copulent̃ ⁊ nō copulent̃ ad aliquē terīm cōem: ergo aſſumptum fuit verū.

Quarto.

Quarto ſic cōtinuum ⁊ diſcretū ſunt mēbra bone diuiſionis: ḡ nō poſſunt de ſeinuicē verificari: tenet cōſequētia qꝛ bone diuiſiōis mēbra debēt eē oppoſita: nō oppoſita de ſeinuicē verificari eſt impoſſibile.

Reſpōſa lis ꝓpō. Ad primū

Ad dubiū dicit̃ ꝙ ſic: ad rationes poſt oppoſitū: ad primā dicit̃ cōcedēdo ꝙ quātitas ⁊ quātitas diſcreta ſint teri cōuertibiles: vlterius dicit̃ ꝙ ſuperius ⁊ inferiꝰ ſunt teri cōuertibiles neqꝫ hoc eſt incōueniens in teris cognotatiuis: nā in teris cognotatiuis ad hoc ꝙ terius ſit ad aliū ſuperior nō requirit̃ ꝙ de pluribꝰ poſſit predicari q̄ꝫ ſuum inferius: ſed ſufficit ꝙ habeat ſuperiorem modū ſig̃ndi: quātitas aūt lꝫ nō de pluribꝰ ſit predicabilis q̄ꝫ quātitas diſcreta: habet tñ ſuperiorem modū ſignificādi: nā q̄ꝫtitas diſcreta cognotat diuiſibilitatē diſcretiue: ⁊ quātitas cognotat diuiſibilitatē icōfuſo ſiue hoc ſit extēſiue ſiue diſcretiue. vnde diuiſibile extēſiue eſt cuius partes extendunt̃ ⁊ faciunt vnū cōtinuū: diuibile diſcretiue eſt cuius partes faciūt plura ita ꝙ aggregatum ex illis dicit̃ multitudo. Et ſi arguat̃ de partibꝰ cōtinui qꝺ eſt q̄ꝫtitas diſcreta vt dictū eſt ⁊ tamē partes nō faciūt plura: ⁊ ſic nō eſſet diuibile diſcretiue ſi predicta deſcriptio eſſet ſufficiēs. Reſpōdet̃ negādo ꝙ partes cōtinui nō faciant plura imo faciunt plura eo ꝙ ſunt plures ptes: neqꝫ ſequit̃ partes cōtinui faciūt vnum ḡ nō plura: ſed ſequit̃ ḡ nō faciunt plura talia quale ē ipm vnū quod cōſtituunt.

Ad ſecūdū

Ad ſecundum concedit̃ maior ⁊ minor negat̃: ad probationem negat̃ ꝙ partes lapidis nō ſint abinuicē diſcrete: omnia enim quorum vnū non eſt aliud ſunt abinuicē diſcreta: poſſet tamē dici ꝙ dupliciter pōt intelligi ꝙ ptes lapidis ſint abinuicē diſcrete: vnomō ꝙ ſint abinuicem ſeparate ita ꝙ vna nō ſit alia: ⁊ ſic cuiuſlibet cōtinui partes ſunt abinuicē diſcrete: aliomō ꝙ ſint ſic diſcrete ꝙ nō ſint adinuicē cōtinuate ⁊ ſic neqꝫ ptes lapidis neqꝫ alicuiꝰ alterius cōtinui partes ſunt ab inuicem diſcrete. Pro reſponſitione ad tertium notandū eſt ꝙ quātitas continua a Petro hiſpano ſic diffinit̃ ꝙ eſt illa cuius partes ad aliquē terīm cōmunē copulant̃. Unde dicit Ioānes dorp ꝙ ibi capit̃ abſtractū pro cōcreto ſcꝫ ly quātitas cōtinua ꝓ quāto cōtinuo ⁊ in hoc ipſe imittat̃ Buridanū qui vt prediximus poſuit q̄ꝫtitatem continuā diſtingui a cōtinuo. Dicendū eſt tamē ſecundū predicta in dubio ſecundo ꝙ in illa diffinitione capitur proprie quātitas cōtinua ſcꝫ pro ipſa quātitate: nā ſecundū ibi dicta quātitas continua eſt ipſum cōtinuum: ⁊ eſt diffinitionis ſenſus. Quātitas cōtinua eſt quātitas cuius partes cōtinuantur ad aliquē terminū cōmunem: hoc eſt ad aliquam partem que ſecundum aliquid ſui eſt finis vnus partis ⁊ ſecūdum aliud ſui eſt principium alterius partis: verbigratia corpus pedale habet duas ſemipedalitates adinuicem cōtinuatas: capiantur due illarū ſemipedalitatum digitalitates imediate ſe habētes ⁊ quarum vna eſt pars vnius ſemipedalitatis ⁊ altera alteriꝰ ptis: reſultās pars ex illis duabꝰ digitalitatibus eſt terius cōis ad quē continuantur ille due ſemipedalitates ⁊ proportionaliter de alijs partibꝰ cōtinui dicatur. Ex quo ſequitur ꝙ hic non ſumitur terius cōmunis logicaliter pro terio nato predicari de pluribus: ſed realiter ſeu prime intētionaliter ꝓ extremitate ſeu parte duas extremitates partium continui cōtinēte: que ideo dicitur terius cōmunis quia terminat partes alicuius cōtinui: nō oīes ſed aliquas: ⁊ eſt cōmunis illis duabus partibꝰ eo ꝙ eſt principium vnius illarū ſecundū aliquid ſui ⁊ ſecundū aliam partem ſui eſt principium alterius: ⁊ ſic vtraqꝫ illarū partium participat de illa quapropter appellatur terius cōmunis. Quantitas autē diſcreta vt cōmuniter dicitur ſic diffinitur ꝙ eſt illa cuius partes nō copulantur ad aliquē terīm cōem: que diffinitio ab aliquibus ſic exponit̃. Quātitas diſcreta eſt quātitas de cuius rōne nō eſt ꝙ partes illius copulent̃ ad aliquē terīm cōem: ſed hec expoſitio videtur vana ⁊ inutilis: manifeſtū eſt enī ꝙ nulla res ad extra habet de ſua rōne ꝙ ptes ipſius copulent̃ ad aliquē terīm cōem: etiam ſi illa res ſit quātitas cōtinua: cū nulla talis habeat rōnem hoc eſt modū ſignificādi ſeu cognotandi. Ideo dicit̃ ꝙ illa nō eſt diffinitio quātitatis diſcrete: ſed ꝓpoſitio de actu exercito poſita loco vnius de actu ſignato: ⁊ eſt ſenſus iſte terminus quātitas diſcreta cognotat quātitatem habere partes ⁊ nō cognotat ꝙ ille partes ad aliquem ter

minū cōmunem copulent̃ ⁊ hoc eſt verū: ⁊ licet alicuius quātitatis diſcrete partes ad aliquem terminū cōmunē copulent̃ ſcꝫ q̄ꝫtitatis diſcrete que eſt quātitas cōtinua: iſte tamē terius q̄ꝫtitas diſcreta non cognotat ꝙ ille partes ſic copulentur. Aut ſi dicat̃ ꝙ eſt diffinitio debet intelligi quātitas diſcreta eſt illa cuius partes nō cōtinuant̃ ad aliquem terminum cōmunem: aut ſi continuantur hoc tamen complexum quātitas diſcreta non cognotat illas ſic continuari. Sed quereret aliquis qꝺ cognotāt iſti teri q̄ꝫtitas: q̄ꝫtitas cōtinua ⁊ q̄ꝫtitas diſcreta. Reſpondetur ꝙ q̄ꝫtitas cognotat oēm diuiſibilitatē in cōfuſo: q̄ꝫtitas cōtinua cognotat diuiſibilitatē extenſiue ſeu diuiſibilitatē rerū facientiū vnū: q̄ꝫtitas vero diſcreta cognotat diuiſibilitatē diſcretiue: qꝺ aūt ſit diuiſibile extēſiue ⁊ qꝺ diuiſibile diſcretiue dictū eſt in ſolutione primi argumenti. Ex his pꝫ reſpōſio ad tertiū argumētū.

Ad q̄rtū

Ad quartū cōceſſo antecedēte negat̃ ꝯña: ad ꝓbationē dicit̃ ꝙ lꝫ mēbra bone diuiſionis debeāt eē oppoſita quoadmodos ſig̃ndi: nō tñ quo ad modū ſupponendi: vnde teri in ꝓpoſito dicunt̃ oppoſiti q̄ habent diuerſas rōnes ſeu diuerſos modos ſig̃andi: ⁊ ſic cuiuſlibet bone diuiſionis diuidentia mēbra ſunt oppoſita.

¶ Quantitas diſcreta eſt vt numerus ⁊ oratio.

Primus ſenſus.

Hic dicit pħus ꝙ numerus ⁊ orō ſunt q̄ꝫtitates diſcrete: qꝺ pōt duplr̃ exponi vnomō capiendo illos terios numerus ⁊ orō ꝑſonalit̃ ⁊ ly q̄ꝫtitas diſcreta ṗme intentionaliter: ⁊ ſic verum eſt ꝙ numerus ⁊ orō ſunt q̄ꝫtitates diſcrete qꝺ poſſet facile ꝓbari ꝑ q̄ꝫtititatis diſcrete diffinionē: ⁊ pōt dici ꝙ hocmō cepit pħus in textu illos terios.

Secūdus ſenſus.

Alio mō pōt exponi capiēdo illos terminos numerus ⁊ orō materialiter ⁊ ly q̄ꝫtitas diſcreta ſcðe intentionaliter: ita ꝙ ſit ſenſus iſti teri numerus ⁊ orō ſunt ſpēs q̄ꝫtitatis diſcrete: ⁊ hoc eſt falſum: nā ſi ly orō ſecūde intētionaliter capiat̃: eſt in predicamēto adaliqꝺ: ſi ṗme intētionaliter dupliciter accipi pōt: vno mō actiue vt deriuat̃ ad hoc v̓bo oro oras ⁊ ſic eſt in predicamento actionis: alio mō paſſiue vt deſcendit ab hoc v̓bo oror oraris ⁊ ſic eſt in predicamēto paſſionis: ⁊ ſic pꝫ ꝙ oratio nō eſt in predicamēto q̄ꝫtitatis quocūqꝫ mō capiat̃: numerus autē ⁊ q̄ꝫtitas diſcreta ⁊ multitudo ſūt teri ſinonimi quare numerꝰ nō eſt ſpēs q̄ꝫtitatis diſcrete hoc ergo mō nō cepit illos terios pħus: aut locutꝰ eſt nō ſcðm opinionē ꝓpriā: ſed ſecūdū opinionē tempore ſuo vigentem.

¶ Quantitas aūt cōtinua eſt vt linea: ſuperficies corpus: preter hec autem locus ⁊ tempus.

Primus ſenſus.

Hic dicit Ariſtoteles ꝙ linea ſuꝑficies corpus tēpus ⁊ locus ſunt q̄ꝫtitates cōtinue: quod duplr̃ pōt exponi vno mō capiendo illos quinqꝫ terios ꝑſonaliter ⁊ ly q̄ꝫtitatis continue prime intētionallr̃: ⁊ in illo ſenſu dictū Ariſtotelis eſt verū: nā linea ſuꝑficies corpus tēpus ⁊ locus ſunt res diuiſibiles extenſiue ⁊ per ꝯñs ſunt quātitates cōtinue.

Secūdus ſenſus.

Alio modo accipiendo illos quinqꝫ terios materialiter ⁊ ly q̄ꝫtitatis cōtinue ſecūde intētionalr̃: ⁊ ē ſenſus illi teri linea ſuꝑficies corpus tēpus ⁊ locus ſunt ſpēs q̄ꝫtitatis cnotinue: ⁊ ille ſenſus eſt falſum. Sed dicendum eſt ꝙ philoſophus cepit illā ꝓpoſitionem ſecundū primā expoſitionē: aut ſi ceperit ſecūdum ſecūdam nō locutus eſt ſecundum ꝓpriam opinionē: ſed ſecūdum opinionem tempore ſuo vigentē: vel dicendū eſt ꝙ Ariſtoteles voluit dicere illos terios eſſe per ſe vel per accidens ſpecies quātitatis cōtinue ⁊ hoc eſt verū: nā linea ſuperficies corpꝰ ⁊ tēpꝰ vt ſtatim dicet̃ ſunt per ſe ſpecies quātitatis cōtinue: locus autem per accidens eſt ſpecies illius: nā lꝫ nō habeat modum ſig̃andi ipſius: terius tamē qui ꝑ ſe eſt ſpecies q̄ꝫtitatis cōtinue eſt de ly locus verificabilis ſcꝫ iſte terius ſuꝑficies: nā ſecundū philoſophum quarto capite ṗmi tractatꝰ quarti phiſicorū: locus eſt terius hoc eſt ſuꝑficies corporis cōtinentis imobilis ṗmū: quapropter ly locꝰ eſt per accidēs ſpecies q̄ꝫtitatis cōtinue.

Notabile primum.

Sꝫ vt predictorū pateat veritas ſunt nobis inſpiciende cognotationes ⁊ modi ſig̃ndi illorū quinqꝫ terminorū: vnde linea cognotat diuiſibilitatē extenſiue ſcðm lōgitudinē: ſuꝑficies diuiſibilitatē extēſiue ſcðm lōgitudinē ⁊ latitudinē: corpꝰ diuiſibilitatē extēſiue ſcðm lōgitudinē latitudinē ⁊ ꝓfunditatē. Cū autem iuxta noialiū dicta nihil ſit ſcðm lōgitudinem diuiſibile qꝺ nō ſit latū ⁊ profundum: ſequitur iſtos terminos linea ſuperficies ⁊ corpus eſſe cōuertibiles: non tamen ſunt teri ſinomini: eo ꝙ habent diuerſos modos ſig̃andi: vt nuꝑ dictū eſt: quare ſufficienter opponunt̃ oppoſitiōe qua mēbra bone diuiſionis debent eſſe oppoſita.

diffinitiones ſpēaꝝ.

Linea ſic ſolet diffiniri linea eſt longitudo ſine latitudine et profunditate. Superficies eſt longitudo cum latitudine ⁊ ſine profunditate. Corpus eſt longitudo cum latitudine ⁊ ꝓfunditate: diffinitio corporis bona eſt: linee autem ⁊ ſuꝑficiei diffinitiones ſunt male niſi ad bonū ſenſum reducant̃: nā vt ṗus dictū eſt nō eſt longitudo ſine latitudine ⁊ profunditate. Utrū autē deꝰ poſſit aliqꝺ facere eē lōgum qꝺ nō ſit latū aūt profundum maioris ē negotij: ſic ergo ſunt intelligende diffinitiones ille. Linea eſt res lōga que lꝫ habeat latitudinē iſte terius linea nō cognotat eā habere latitudinē ⁊ ꝓfunditatē: ſuꝑficies ē lōga ⁊ lata q̄ q̄ꝫuis habeat ꝓfunditatem iſte tñ terius ſuꝑficies nō

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA
GREDOS.USAL.ES

cognotat eam habere ꝓfunditate: vł' dicatur ꝙ ille nō ſunt diffinitiones ſʒ ꝓpoſitiones de actu exercito poſite loco ꝓpōnū de actu ſignato ſcʒ loco iſtarū: iſte terius linea cognotat lōgitudinē ⁊ nō latitudinē aut ꝓfūditatē ille teris ſupficies cognotat lōgitudinē ⁊ latitudinē ⁊ nō cognotat ꝓfunditatē. Vñ ꝓpō de actu ſignato ē illa cuius copula vel predicatū aut ſubiectū eſt ſcd̄e ſignificatiōis: vt hō ſupponit ꝓ hoīe: equus ſiḡt equū: albū cognotat albedinē ſortes predicatur de vno ſolo. Propō de actu exercito eſt ꝓpō in q̄ exercet id qđ per ꝓpōnem de actu ſignato deſignatur: vt hō eſt aīal: equus ē hinnibilis: hō eſt albus: ſortes currit.

Rō. ſcōm.

Aduertēdū eſt inſup ꝓ iſte terius corpus triplr̄ accipi pōt ⁊ ſcd̄m hoc in tribus predicamētis diuiſim reponit equiuoce tñ: vno mō capit vt ſiḡt abſolute oēs ſubſtātias corporeas ⁊ hoc mō ē in predicamēto ſubſtātie: hoc etiā mō ſumēdo hec eſt vera hō eſt corpꝰ: ille aūt ſunt falſe homo cōponitur ex corpore ⁊ aīa: albedo ſortis eſt corpꝰ. Aliomō capit vt cognotat trinā dimēſionē ſcʒ lōgitudinem latitudinē ⁊ ꝓfunditatē ⁊ hoc mō eſt in predicamēto q̄titatis: hoc etiā mō accipiendo iſte ſunt vere albedo ſortis eſt corpus: hō cōponit ex corpore ⁊ aīa. Tertio mō capit vt cognotat reſpectū ad formā ⁊ ſic eſt terius ſinonimus illi terio materia: ⁊ hoc mō eſt in predicamēto ad aliq̄d: hoc etiā modo accipiendo hec eſt vera hō componit ex corpore ⁊ aīa: ille autē ſunt falſe homo eſt corpus: albedo ſortis eſt corpus: ⁊ iſto mō ſumit cū dicimus aliqua accidētia inherere corpori ⁊ aliqua ipſi aīe.

Rō. tertiā

Tēpus aūt dupliciter pōt accipi: vno mō vt ſiḡt primū mobile cognotādo ipm̄ coaſſiſtere alijs rebus: ⁊ hoc mō eſt generaliſſimū abſtractorū de predicamēto qñ: alio mō vt ſiḡt ipſum primū mobile cognotādo ipſum eſſe mēſurā motuum duratiōnū ⁊ ceterarū operationū rerū: ⁊ ſic ē in predicamēto q̄titatis: ⁊ eſt ſpēs q̄titatis continue vt videri pōt in textu. Sed cōtra: tēpus eſt quātitas diſcreta ḡ male dr̄ ꝙ ē ſpēs q̄titatis cōtinue: antecedēs ptʒ, qꝛ tempus eſt numerus vt ptʒ ꝑ Ariſtotelē pmo capitulo tertij tractatꝰ q̄rti phiſicorū dicētem ꝙ tēpus eſt numerus motus ſcd̄m prius ⁊ poſterius. Reſpondet cōceſſo antecedēte negādo ꝯñam: qꝛ nō eſt incōueniens ꝙ

Rō. q̄rtā.

aliquis terius ſit ſpēs q̄titatis cōtinue ⁊ res per illū ſiḡta ſit q̄titas diſcreta. Iſte autē terius locus dupliciter pōt ſumi: vno mō vt cognotat reſpectū ad locatū ⁊ hoc mō eſt in predicamēto ad aliquid: alio mō vt ſiḡt locū ꝑ modū coaſſiſtantie ſeu ꝑ modū diſtātie vel induſtātie: ⁊ ſic eſt generaliſſimū abſtractorū de predicamēto vbi: ex quibꝰ acceptionibꝰ ptʒ ꝙ quocūqꝫ mō accipiat ly locus: ipſum nō eſt in predicamēdo q̄titatis ſaltē per ſe. Dubitat vtrū hec ꝓpoſitio ſit neceſſaria deus eſt: ⁊ mouet dubiū vt multiplicitatē ſciamus illius teri tēpus. Et videt ꝙ ſic qꝛ neceſſe eſt deū eſſe ḡ illa eſt neceſſaria. In oppoſitum arguit qꝛ vel preciſe erit neceſſaria abſoluendo verbū a tēpore: ⁊ hoc nō eſt dicēdum: cū hoc mō capiēdo iſte ēt ſint neceſſarie hō eſt: equus ē: aſinus eſt: ⁊ ſic eſſent neceſſarie ſicut ⁊ illa deꝰ eſt: quod nullus debet cōcedere: vel erit neceſſaria nō abſoluendo verbū a tēpore: ⁊ hoc nō qꝛ ſenſus erit deus eſt in tēpore: illa autē deꝰ eſt in tēpore nō eſt neceſſaria: ḡ illa deꝰ eſt nō neceſſaria: ꝙ aūt illa nō ſit neceſſaria deꝰ eſt in tp̄e probat: qꝛ vel ly tēpore capit vt eſt de predicamento q̄titatis: ⁊ tunc eſt falſa: nā ſenſus eſt deꝰ eſt res cuius duratio mēſurat tēpore: qđ eſt falſum nā duratio dei eſt eterna tēpus aūt trāſitorium: tranſitoriū autē nō pōt eternū mēſurare: qꝛ trāſitorij ad eternū nulla eſt ꝓportio ſicut neqꝫ finiti ad infinitū: vel ly tēpore capit vt eſt de predicamēto qñ: ⁊ tunc ſenſus eſt deꝰ eſt res cui coaſſiſtit tēpus ſiue deꝰ eſt res que eſt qñ tēpus ſcʒ celū eſt: ⁊ in illo ſenſu lʒ ſit vera eſt tñ contingēs: ḡ illa in nullo ſenſu eſt neceſſaria: ꝙ autē i illo ſenſu ſit cōtingēs ptʒ: nā i illo ſenſu nunc ē vera: ⁊ ſi quodlibet aliđ a deo annichilaret dempta illa ꝓpōne ⁊ ſuis partibꝰ ipſa eſſet falſa: eo ꝙ tūc tēpus ſcʒ celū nō eſſet: ⁊ per ꝯñs tēpus nulli coaſſiſteret: nā id qđ nō eſt nulli coaſſiſtit. Ad dubiū dicit ꝙ illa ꝓpō deus eſt ē neceſſaria nō ſolū abſoluēdo verbū a tēpore vt bene ꝓbat in argumēto: ſed etiā ipſum a tēpore non abſoluēdo: ⁊ ſenſus eius eſt: deꝰ eſt in tēpore: nō quidē capiēdo ly tēpore vt eſt de predicamēto q̄titatis quia tunc eſſet falſa vt arguendo clare oſſenſum eſt: ſʒ vt ē de predicamēto qñ: ⁊ nō capiendo tēpus pro celo coaſſiſtēte alijs rebꝰ: nā tūc illa eſſet cōtingens vt bene ꝓbatū eſt arguendo: ſʒ capiēdo tēpus ꝓ celo aut aliqua eterna re q̄ ſibi aſſiſtit aut alteri rei coaſſiſtit: ⁊ hoc modo deꝰ eſt tēpus: ⁊ ſi nihil cras eſſet preter deum adhuc ita eſſet cras ſicut ꝑ hāc nunc ſiḡat deus eſt in tēpore nā deus ſibijpſi aſſiſteret: nec ſequit ꝙ res alie a deo aut ab ipſo celo debēt dici tēpus: qꝛ ille nō ſunt eterne neqꝫ intranſmutabiles: philoſophi autē antiqui nihil poſuerūt eſſe tēpus niſi celū propter illius eternitatē ⁊ intrāſmutabilitatē: quare res trāſmutabiles ⁊ nō eterne nō dicunt tempus: ex his ptʒ reſpōſio ad argumentum.

¶ Quantitas nō ſuſcipit magis ⁊ minus: vt bicubitū nō dr̄ alio magis bicubitū neqꝫ tria ⁊c̄.

Notandum eſt ꝙ nō ſuſcipere magis ⁊ minus capiēdo prime intētionaliter eſt non poſſe intendi ⁊ remitti: ⁊ illđ nullo modo eſt ꝓprium reſpectu illius termini quantitas prime

intētionaliter accepti: nā non conuenit oī q̄titati: eo ꝙ non cōuenit q̄titati que eſt caliditas aut frigiditas: cū illa ſit caliditas aut frigiditas que intēdi pōt aut remitti: neqꝫ ſoli q̄titati cōuenit qꝛ cōuenit ſubſtātie idiuiſibili vt angelo ⁊ aīe rationali: q̄ quidē ſubſtātia indiuiſibilis nō eſt q̄titas cū omīs q̄titas ſit in partes ſuas diuiſibilis.

Secūdus ꝓſas.

Sed capiēdo ſcd̄e intētionaliter nō ſuſcipere magis ⁊ minus: eſt nō poſſe cū iſtis aduerbijs magis ⁊ minus ſtricte captis predicari. Unde magis ⁊ minus duplr̄ poſſunt capi: vno modo ſtricte vt dicūt itēſionē ⁊ remiſſionē: alio modo large vt magis intēſionē aut augmentationē importat: ⁊ minus remiſſionē aut diminutionē: ⁊ ſic q̄titas q̄ ſubſtātia ē ſuſcipit magis ⁊ minus capiendo magis ⁊ minus large: ⁊ tñ ipſa neqꝫ intēdi pōt neqꝫ remitti.

Opīo pīa

Dicunt aliqui ꝙ nō ſuſcipere magis ⁊ minus hoc mō ſumēdo vlʒ ſcd̄e intētionaliter: nullomō eſt ꝓpriū illius teri q̄titas ſcd̄e intētionaliter capti: nō eñi cōuenit ſoli q̄titati hoc eſt ſolis teris de predicamēto q̄titatis: cū teris de predicamēto ſubſtātie cōueniat. Necꝫ vt dicūt cōuenit oībꝰ teris de predicamēto q̄titatis cū nō ꝯueniat iſtis magnū paruum extēſū longū latū ꝓfundū ⁊ alijs teris recipientibꝰ de predicamēto q̄titatis cōparationē. nā illi predicant cū iſtis aduerbijs magis ⁊ minus: hunc modū dicēdi recitat Joānes dorp in ſcd̄a ꝓprietate q̄titatis: ⁊ illū videt velle ſuſtinere qm̄ nō iprobat cū: lʒ paulo ante oppoſitū dixerit ſcʒ ꝙ eſt ꝓpriū ſecūdo mō illius teri q̄titas

Scd̄a opīo

Sed hoc nō abſtāte cum Georgio bruxelleñ. in ſummulis ⁊ logica dr̄ ꝙ nō ſuſcipere magis ⁊ minus hoc mō accipiendo ſcʒ ſcd̄e intētionaliter ē proprium ſcd̄o mō illius teri q̄titas ſcd̄e intentionaliter ſumpti.

Argumētum.

Sed cōtra nō cōuenit iſtis terminis extēſum magnū paruū lōgū latū profundū: q̄ tñ ſunt de predicamēto q̄titatis ḡ nō eſt ꝓprium ſecūdo mō: aňs ptʒ qꝛ illi teri predicant cū iſtis aduerbijs magis ⁊ minus: nā dicimus ſortē eſſe magis magnū q̄ ſit plato ⁊ platonem magis paruū ⁊ ita poſſet exemplificari de alijs.

Solutio.

Reſpōdet negando antecedēs: ad ꝓbationem dicit diſtinguendo aſſumptū: vel capiendo magis ⁊ minus large vt ſit ſenſus: ſortes habet magnitudinē magis extenſam q̄ plato: ⁊ plato hʒ magnitudinē minus extēſam q̄ ſortes: ⁊ ſic cōcedit ſʒ negat ꝯña: qꝛ ſuſcipere magis ⁊ minus eſt poſſe predicari cū aduerbijs magis ⁊ minus ſtricte captis: vel capiendo magis ⁊ minus ſtri-

Alia ſolō.

cte ⁊ ſic negat antecedēs ⁊ cōcedit ꝯña. Propter tamē hāc rationē dicūt aliq̄ vt viſum eſt ꝙ non ſuſcipere magis ⁊ minus ſcd̄e intētionaliter capiendo nō eſt ꝓprium illiꝰ teri q̄titas capti ſecūde intētionaliter: ſʒ eſt quedā cōuenientia q̄ nō cōuenit oībꝰ huius predicamēti gñibꝰ ſʒ bñ ſpeciebꝰ ſpecialiſſimis vt pedale tripedale.

Replica primo.

Cōtra hāc ſolutionē ſic replicat ꝓbādo ꝙ dicti teri predicent cum iſtis aduerbijs magis ⁊ minus ſtricte captis: ſit ſortes maior platone ⁊ habeat albedinē extenſiorē ⁊ intēſiorem albedine platonis: tūc hec eſt vera albedo ſortis eſt magis magna q̄ albedo platonis etiā capiendo ly magis ſtricte: ḡ teri de predicamēto q̄titatis predicant cū iſtis aduerbijs magis ⁊ minus ſtricte acceptis: antecedēs ꝓbat qꝛ illo caſu poſito magnitudo albedinis ſortis eſt magis intēſa q̄ albedinis platonis magnitudo: ḡ albedo ſortis eſt magnis magna q̄ albedo platonis: ꝯña tenet qꝛ dicimus ſortē magis albū platone ſi albedo ſortis ſit intēſior albedine platonis: ḡ etiā cōcedendū eſt albedinē ſortis eē magis magnā albedine platonis ſi magnitudo albedinis ſortis ſit magis itēſa q̄ albedinis platonis magnitudo.

Secundo.

Et cōfirmat cōſequētia qꝛ cōcedimus ꝙ ſortes eſt magis albus q̄ plato quādo cognotatū illiꝰ teri albū ſcʒ albedo eſt magis intēſum in ſorte q̄ in platone: ḡ etiā cōcedēdū eſt ꝙ albedo ſortis ē magis magna q̄ albedo platonis ſi cognotatū illius teri magnus ſcʒ magnitudo ſit magis intēſum i albedine ſortis q̄ in albedine platonis.

Tertio.

Jam ꝓbat aſſumptū qꝛ demōſtrata albedine ſortis hec albedo eſt magis intēſa q̄ magnitudo albedinis platonis ⁊ hec albedo ē magnitudo albedinis ſortis: ḡ magnitudo albedinis ſortis eſt magis intēſa q̄ magnitudo abedinis platonis: ꝯña tenet expoſitorie: maior ⁊ minor note ſunt tenēdo ꝙ magnitudo eſt ipſa res magna: ſic ꝙ magnitudo albedis ſortis ⁊ magnitudo albedinis platonis ſunt ipſe albedines ſortis ⁊ platonis.

Solō pīa

Ad hāc replicam dr̄ primo ꝙ ſi valeret ꝓbaret ꝙ ſpēs ſpecialiſſime huiꝰ predicamēti vt pedale tripedale ⁊ alie predicarent cū iſtis aduerbijs magis ⁊ minꝰ ſtricte captis: qđ nulli concedunt: ⁊ ptʒ aſſumptū qꝛ caſu argumēti retēto iſta videret vera bipedalitas ſortis ē magis bipedalitas q̄ bipedalitas platonis: nā illa bipedalitas ſortis habet bipedalitatem magis itēſam ſcʒ bipedalitatē albedinis q̄ aliqua bipedalitas platonis habet.

Scd̄a ſolō

Dicit ſcd̄o ad formā replice illius negādo aňs: ad ꝓbationē cōcedit aňs ⁊ negat cōſequētia: qꝛ ad hoc ꝙ albedo ſortis ſit magis magna q̄ albedo platōis nō ſufficit ꝙ magnitudo albedinis ſortis ſit magis intēſa q̄ magnitudo albedinis platonis: ſʒ requiritur ꝙ ſit magis intēſa magnitudo albedinis ſortis q̄ magnitudo albedis platōis: lʒ aūt magnitudo albedis ſortis illo caſu poſito ſit magis intēſa q̄ magnitudo albedis platōis: nō ē tñ magis itēſa magnitudo albedis ſortis q̄ magnitu

do albedis platonis. Differūt eni iſte due ꝓpoſitiones magnitudo albedinis ſoꝛtis ē magis intenſa ꝗ̃ magnitudo albedinis platonis: ⁊ ē magis intēſa magnitudo albedinis ſoꝛtis ꝗ̃ magnitudo albedinis platonis: in pͥma eni ly magnitudo a parte ſubiecti ponit̄ ⁊ ly intēſa a parte pꝛedicati: quare ꝑ regulā appellationū cū nō ponant̄ a parte eiuſdē extremi ly intēſa appellat ſuū foꝛmale ſigatū adiacere materiali ſignificato illius teri magnitudo ſcꝫ albedini ſoꝛtis que eſt magnitudo ſuipſius: ⁊ ſic ſenſus eſt res que eſt magnitudo albedinis ſoꝛtis eſt magis intenſa ꝗ̃ magnitudo albedinis platonis: ⁊ ille ſenſus eſt verus cū ꝑ caſum albedo ſoꝛtis que ē ſuipſius magnitudo ſit magis intēſa ꝗ̃ albedo platonis que etiā eſt ſuipſius magnitudo: in ſecunda vero ly intēſa ⁊ ly magnitudo ponuntur a parte eiuſdē extremi quare ꝑ regulā appellationū ly intēſa cū ſit determinatio appellat ſuū foꝛmale ſigatū adiacere foꝛmali ſigto illius teri magnitudo: ⁊ ſic ſenſus eſt ꝙ res illa que ē magnitudo albedinis ſoꝛtis eſt magis intēſa ſcđm magnitudinē ꝗ̃ magnitudo albedinis platonis: ⁊ ille etiā eſt ſenſus illiꝰ ꝓpōnis albedo ſoꝛtis ē magis magna ꝗ̃ albedo platonis: ille aūt ſenſus ē falſus: nā intēſio q̄litatis nō fit ſcđꝫ magnitudinē: cū magnitudo reſultet ex partibus ꝗ̄titatiuis q̄ loco ⁊ ſitu diſtāt: ſcđm quas partes nō fit intēſio vt tertio phiſicoꝝ đr: ſed fit ſecūdū partes gradnales q̄ nō diſtāt loco ⁊ ſitu: ſꝫ penetratiue ſe habēt. Ex quo ſeq̄tur ꝙ qñ albedo ſoꝛtis itēdit̄ tūc magnitudo itēdit̄ ſꝫ nō intēdit̄

Tertia ſolutio. mḡitudo. Ad ꝓbationē negate ꝯñe ⁊ eiꝰ ꝯfirmationē đr ꝯcedēdo añs ⁊ negādo ꝯñaꝫ: ſꝫ tātūmō ſeq̄t̄ ꝙ albedo ſoꝛtis eſt magis magna ꝗ̃ albedo platonis: ſi magnitudo albedis ſoꝛtis ſit magis intēſa ſcđm magnitudinē ꝗ̃ magnitudo albedinis platonis. Et hec đ p̄dicamēto ꝗ̄titatis.

¶ Capitulū quintū de qualitate ⁊ eiꝰ ꝓprietatibꝰ: habet quatuoꝛ partes: prima pars.

Diffītio. MOdus ſignificādi foꝛmalis dicibiliū pꝛedicamenti q̄litatis eſt ſigr̄e diſpoſitiōem q̄lemcūq̄ alicuiꝰ rei: vñ pꝫ diffinitio huiꝰ ſcđe intētionis q̄litas: eſt em̄ dicibile hñs ſupꝛadictū modum ſigñdi.

Predicatio. Modus vero pꝛedicādi taliū dicibiliū de pꝛima ſubā eſt p̄dicari in q̄le: ideſt denotare rem ꝓ q̄ illa ſupponit eſſe aliq̄liter diſpoſitā: vt petrꝰ eſt ſapiens: vñ ⁊ hec dicunt̄ p̄dicari in q̄le ſpāliter captū: nō autē in q̄le tā gñaliter loquēdo ſicut poꝛphiriꝰ loquit̄ de eo in cap̄. de accidente ꝓ pꝛedicari cognotatiue extrinſece: q2 ſic oia nouem p̄dicamenta accidentiū pꝛedicātur in q̄le: nec iterū accipit̄ hic pꝛedicari in q̄le tā ſtricte ſicut ab eodem poꝛphirio in cap̄. de ꝓpꝛio ꝓ pꝛedicari accidentaliter intrāſmutabilit̄ q2 ſic nō ꝯueniret oibꝰ teris huius p̄dicamenti: capit̄ ḡ medio q̄dā mō vt expoſitum eſt.

Interrogatio. Sed modus interrogādi circa pꝛimā ſubām de dicibilibꝰ huiꝰ p̄dicamenti eſt in q̄le q̄rens pꝛedicatū qđ denotet rei diſpoſitōem q̄lemcunq̄.

Diſpoſitio triplex. Vñ hoc nomen dipoſitio tripliciter ſolet accipi vno mō largiſſime ꝓ quacūq̄ habilitate aut inhabilitate ad agenduꝫ aut patiendū vel quōcūq̄ ſe habendū: ⁊ ſic accipiebat̄ in pꝛioꝛibꝰ deſcriptiōibꝰ: alio mō ſpālius pꝛout totā pꝛimā ſpeciem q̄litatis cōpꝛehendit: tertio mō ſpāliſſime ꝓut eſt ſubalternū genꝰ ſub pꝛima ſpecie q̄litatis diſtinctū ꝯtra habitum: vt ſuo loco patebit: pꝛimum modum hoꝝ accepimus ex. 4. methaphiſice: aliȷ̄ duo hic ponunt̄ ab Ariſtotele.

¶ Scđa pars de cooꝛdinatione qualitatis.

HUius cathegoꝛie gñaliſſimū eſt hec pꝛima intentio q̄litas ꝓ abſtractis ⁊ q̄le pꝛo cōcretis.

Qualitas quid eſt. Eſt autē q̄litas rei diſpoſitio q̄liſcūq̄: quale autē eſt diſpoſitum: hoc paucis Ariſtoteles tetigit vꝰbis dicens: q̄litas eſt ſcđm quā quales ideſt diſpoſiti eſſe dicimur: ſic enim ſeipm̄ expoſuit. 4. ⁊. 7. methaphiſice: cū dixit q̄litatē ſubē diſpoſitiōem. Qualitatis q̄ttuoꝛ ponit ipſe ſubalterna genera q̄ ſingulis vocabulis nominari ſic poſſunt: diſpoſitio: potentia: paſſio: ⁊ figura. Nec audiamꝰ ſcotizātes gloſatoꝛes in hoc loco qui has veras eſſe ſpēs q̄litatis negāt ⁊ nullas alias aſſignāt.

Diſpoſitio habitus. Pꝛia ſpecies diſpoſitio ſic diffiniri pōt: diſpoſitio eſt q̄litas rei acq̄ſita ex ſuis actibus: huiꝰ due ſunt ſpēs ſubalterne: pꝛima ē habitus: ſcđa ꝓpꝛio caret noie ſed ſui gñis nomen ſoꝛtita đr diſpoſitio: vñ patent due eius vocabuli acceptiōes.

Diuiſio. Habitꝰ eſt q̄litas acq̄ſita difficulter auferibilis a ſubiecto habituato: ſꝫ diſpoſitio eſt q̄litas acq̄ſita facile mobilis a ſubiecto diſpoſitio: quas duas diffinitiōes late declarat Ariſtoteles exemplis in textu: vbi etiā pꝛotinꝰ oñditur diuiſio ꝗ̃ fecimus in hac pꝛima ſpecie. Sed q2 totidem pꝛeciſe ſunt ſpecies cōtente ſub diſpoſitiōe ſicut ſub habitu: ideo ſufficiat hic hitum ꝑ ſuas ſpecies diuidere relicta diſpoſitiōe ad lectoꝛis arbitriū. Habitꝰ due ſunt ſpecies in cōplexe accepte: habitꝰ coꝛpoꝛalis ⁊ habitꝰ ſpūalis: quoꝝ diffinitiones eliciātur applicata diffinitiōe habitꝰ ad coꝛpꝰ ⁊ ſpūm.

Diuiſio coꝛporalis. Habitꝰ coꝛpoꝛalis in multas diſtribuit̄ ſpecies: maxime tenendo ꝓbabilem opiniōem eoꝝ q̄ dicunt ex q̄libet ope coꝛpoꝛali frequētato cauſari hitū i manibꝰ pedibꝰ lingua vl̄ aliȷ̄s mēbꝛis coꝛpoꝛis nr̄i: vt intueri licet incitarędis: textoꝛibꝰ: pictoꝛibus: coreātibus: hiſtrionibus: curſoꝛibus: pugillatoꝛibus ⁊ aliȷ̄s huiuſmodi opificibꝰ ſcđm varias artes ſuas. Sed has paucas explicemꝰ ſpecies hitus coꝛpoꝛalis q̄ ſunt: ſanitas: egritudo: robur: debilitas: pulchꝛitudo: defoꝛmitas: pinguedo: macies: ⁊ ſil̄es quas Ariſtoteles coꝛpoꝛales habitꝰ vocat: ⁊ hoc verum eſt qñ hec vocabula ſignificāt tales diſpoſitiōes acq̄ſitas ex actibꝰ: q2 ſi innate ⁊ cōgenite eſſent: ad aliā ꝑtinerent ſpeciem.

Sanitas. Et licet ſanitas iudicio meo ſit ſpeces ſpāliſſima tenendo ꝙ ſanum ⁊ egrum ſint ꝯtraria immediata circa aial: niſi obſtet latitudo mediȷ̄ cōplexionalis: tñ ſub egritudine innumere ponuntur a medicis ſpecies tum ſubalterne tum ſpecialiſſime: vt patet ex pꝛincipe eoꝛum Auicenna fen ſcđa pͥmi: ⁊ tertio ⁊ quarto libꝛis ſui canonis ad lōgum.

Egritudo. Egritudo ꝓ nunc diuidat̄ in ſimplicem ⁊ cōpoſitā: ſed dimiſſa compoſita.

Egritudo ſimplex. 3. Simplex egritudo habet tres ſpecies: pꝛima eſt mala ꝯplexio: ſcđa mala cōpoſitio: tertia mala vnio ⁊ ſolutio cōtinuitatis appellat̄.

Mala cōplexio. Male cōplexiōis alia eſt materialis altera ſine materia: ⁊ cuiuſlꝫ eaꝝ ſunt q̄ttuoꝛ ſpēs: egritudo calida: frigida: humida: ⁊ ſicca: ⁊ quōcunq̄ hoꝝ fiat febꝛis đr.

Febris habet. Febꝛiū multe ponunt̄ ſpēs vt ephimera: quotidiana: tertiana: q̄rtana: ꝯtinua: erratica: hetica: ptiſis: hidꝛopiſis: ⁊c̄. ⁊ iſte ſpecies in quaſdā alias ſub diuidunt̄ multiplr̄.

Compoſitio. iiij. Mala cōpoſitio q̄ alias đr moꝛbus obꝛuens: diuidit̄ in quattuoꝛ ſpēs q̄ ſunt malitia vel egritudo creature: ꝗ̄titatis: numeri: ⁊ ſitꝰ vel poſitiōis.

Creature. iiij. Egritudo creature plaſmatis ſeu foꝛme: diuidit̄ q̄ttuoꝛ gñibus ſcꝫ egritudine figure: vie: receptaculi: ⁊ ſupficiei. Egritudo figure multiplices hꝫ ſpecies ſcđm varios modos figure innaturalis ꝑ ꝗ̃ mēbꝛum in ſua opatione pꝛeternaturalizat̄. Egritudo vie eſt triplex dilatatio: cōſtrictio: ⁊ opilatio. Egritudo receptaculi: q̄drupl̄r reppitur dilatatio: ꝯſtritio: repletio: ⁊ inanitio. Egritudo ſupficiei diuidit̄ ꝑ nimiā lenitatem ⁊ exceſſiuā aſperitatem.

Quantitatis. 2. Numeri. 2. Situs. 2. Mala ꝗ̄titas cōtinua pōt eē vel augmentata: vel diminuta. Eodem mō variat̄ malitia numeri. Sed malus ſitꝰ dupl̄r cōtingit vel i loco mēbꝛi: vel ex ſocietate alteriꝰ mēbꝛi: ⁊ hoc bifariā ſcꝫ nimia ſeꝑtiōe vel nimia adherentia.

Solutiō cōtinuitatis. ij. Solutio ꝯtinuitatis q̄ eſt mala vnio duas habet pꝛimas ſpēs: q̄a vel fit cum deꝑditione ſubſtātie vel ſine ea. Et q̄libꝫ iſtarū variatur ꝓ diuerſitate mēbꝛoꝝ ⁊ ſuoꝝ accidentiū cōcomitātium ⁊ ꝯñtium ⁊ ſcđm diuerſitatē modi ſolutiōis: ſolutio em̄ pōt cadere in cute: in carne: in oſſe: in cartilagine: in lacerto: in coꝛda: neruo: vena: ⁊ arteria a q̄bus diuerſa ſoꝛtit̄ noia: ⁊ etiā ex vario mō ſolutiōis: vt ſcoꝛiatio: plaga: vlcꝰ: fiſtula: lupꝰ: cācer: fractura: fiſſio: rimula: ⁊ alia multa id genus. Hoꝝ vero triū gñrum egritudinis: pꝛimū cum ſuis ſpēbus ꝑtinet ꝓpꝛie ad medicos: tertiū ꝓpꝛie ad chirurgicos: ſcđm videtur vtriſq̄ eſſe cōe.

Cōpoſita egritudo. Cōpoſita egritudo tot modis variatur quot ſunt poſſibiles dictoꝝ ſimpliciuꝫ cōbinatiōes: ſed pꝛeter illas eſt vna ſpēs moꝛbi vbi tria pꝛedicta gñia ſimplicia concurrunt: ſcꝫ

Apoſtema. 2. apoſtema: qđ diuidit̄ per ſimplex ⁊ cōpoſitum.

Apoſte. ſimplx. vj. Apoſtematis ſimplicis ſex ſunt ſpēs ſcꝫ flegmō ex ſanguine: vndimia ex flegmate: heriſipila ex colera: eſcliroſis ex melancolia: ⁊ pꝛeter hec ſunt apoſtema aquoſum ⁊ ventoſum.

Cōpoſituꝫ apoſtema. Cōpoſita vero apoſtemata ⁊ eoꝝ noia per iſtoꝝ cōbinatōnes ſunt accipiēda. Pꝛeter gñia egritudinū cōtingentium hic enarrata ſunt alie male diſpoſitiones in coꝛpoꝛe nō acq̄ſite ſed innate ⁊ ex natiuitate ꝯtracte: quaꝝ varie ſpēs ad ſcđam pꝛincipalem ꝑtinent huiꝰ pꝛedicamenti ſpēm: his ergo dimiſſis ad habitus aie trāſeamꝰ.

Habitus ſpūalis. 2. Habitꝰ ſpūalis diuidit̄ in duas ſpēs: pꝛima eſt habitꝰ cognitiuꝰ ſcđa appetitiuꝰ.

Cognitiuꝰ 2. Habitꝰ cognitiuus ad potētias ꝑtinet cognitiuas: vñ eodē mō diuiditur in ſpecies ſicut potētia cognitiua diuidēda eſt inferius in ſcđa ſpecie. Habet ḡ has ſpēs habitū ſenſualē ⁊ itellectiuū.

Sēſatō. 2. Senſualis habitꝰ cognitiuus đr ſenſatio: ⁊ eſt duplex ſicut ſenſus exterioꝛ ⁊ interioꝛ.

Exterioꝛ. v. Senſatio exterioꝛ eſt vt viſio auditio: odoꝛatio: guſtatio: ⁊ tactus: vñ q̄nq̄ ſunt ſpēs eius que circūlocuta habēt noia complexa.

Interioꝛ. v. Itidē ſenſatio interioꝛ que generali noie dicit̄ fantaſma diuidit̄ in cōem ſenſationē: imaginationē: eſtimationem: fantāſiā: ⁊ memoriā aut reminiſcētiā.

Intellectiuus hitꝰ. 2. Apphēſio. 2. Habitus intellectiuus eſt duplex appꝛehēſio ⁊ aſſenſus. Appꝛehēſio q̄ alias dicit̄ cōceptꝰ diuidit̄ ꝑ cōplexū qđ eſt oratio mētalis cōpoſitio vel diuiſio: aut ſenſus ꝑfectꝰ ⁊ imperfectus: ⁊ ꝑ cōceptū incōplexum qui vocatur ſpecies intelligibilis: actus intelligēdi: verbum mentis: vitalis imutatio: ſimplex noticia: aut indiuiſibilis intelligētia.

Aſſenſus verus. 2. Aſſenſus vel noticia adheſiua diuidit̄ per verū ⁊ flm̄ q̄ đr erroꝛ. Uerus aſſenſus eſt duplex ſpeculatiuus ⁊ pꝛacticus.

Speculatiuus. 2. Habitꝰ intellectualis ſpeculatiuꝰ eſt quo intellectus tendit ſolū ad veritatis cognitiōem: ſed pꝛacticus ideſt opatiuꝰ habitus eſt quo intellectus tendit etiā in opationem dirigendā: ideſt oñdens q̄liter opatio fieri debeat. Habitus ſpeculatiuus diuidit̄ in ſemꝑ verū ⁊ q̄ñq̄ verum.

Semꝑ verus. iiij. Habitus ſpeculatiuꝰ ſemper verus eſt ille quo nō ꝯtingit intellectū falli: ⁊ ſcđm Ariſtotelē tres hꝫ ſpecies intellectū: ſciam: ⁊ ſapiam: q̄bꝰ q̄rta ſuperaddit̄ ſpēs fides inſpirata.

Intellectꝰ Scientia. Sapientia. Intellectus eſt noticia pꝛincipioꝝ. Scia ꝯcluſionū. Sed ſapia hic nō accipit̄ ꝓ pꝛincipaliſſima ſciarum q̄ eſt methaphiſica: q̄a ſic eſt ſpecies ſcie ⁊ nō diuidit̄ cōtra eā: ſed capit̄ ſapia ꝓ noticia totius demō

ſtratiõis cõprehẽdentis principia ꝛ cõcluſiões:
quomodo de ea loquitur Ariſtotelis libro ſexto
ethicoꝝ dicens ꝙ opꝫ ſapientẽ nõ ſolum q̃ ex pͥn
cipijs ſunt ideſt ꝯcluſiões ſcire: ſed etiã circa pͥn
cipia verũ dicere: qa vtiqꝫ erit ſapia intellectus
Notãdũ. ꝛ ſcia ſcꝫ virtualiter nõ formaliter. Sed aduer=
tendũ ꝙ ſic acceptis his vocabulis: totidẽ pre=
ciſe ſunt ſpẽs intellectus ꝛ ſapie ſicut ꝛ ſcie: nã i
qualibet doctrina ſicut noticia ꝯcluſionum dr̃
ſcia: ſic ꝛ noticia principioꝝ eſt intellectus: ꝛ no
ticia totiꝰ demõſtratiõis eſt ſapia: vñ ſicut dici
mus eẽ ſciã phiſicã: ita dicẽdũ eſt eſſe intellectũ
phiſicum: ꝛ ſapiam phiſicã: ꝛ tota doctrina illa
hos tres habitus ꝯplectitur: ſilr̃ dici opꝫ in ari
thmetica: geometria: methaphiſica ꝛ ceteris.
Dimiſſa ẽ diuiſiõe intellectus ꝛ ſapie de ſcia ꝓ
Sciẽtia. 2. ſequamur. Scie due ſunt ſpẽs prime: altera eſt
Scia rea= ſcia realis q̃ ꝓprie dr̃ ſcia: altera ſermotiõalis q̃
lis. 3. ꝓprie dr̃ modus ſciendi. Scia realis eſt cuiꝰ ꝓ
pria ſcibilia ſunt prime intẽtiões rerũ: cuiꝰ ſpe
cies ponũtur tres ab Ariſtotele ſexto methaphi
ſice: phiſica: mathematica: ꝛ methaphiſica: q̃
etiã dr̃ ſapia. i. ſcia de cauſis vlibꝰ totiꝰ vniuerſi
ꝛ de rebꝰ altiſſimis ꝯſiderãs: vel (vt trahitur ex
Methaph ſica. quarto ꝛ ſexto methaphiſice) eſt ſcia abſtractiſ
ſime ꝛ trãſcẽdenter ꝯſiderãs oẽs res vniuerſi
gñaliter: ſed ſubſtãtias ſpũales ſpãliter ꝛ preci=
Phĩca. pue. Silr̃ ex eodem ſexto methaphiſice ꝛ ſcđo
phiſicoꝝ: phiſica ideſt naturalis ſcia deſcribit̃
Medicia. ſcia ꝯſideratiua reꝝ naturaliũ cognotatiue cũ
materia motu ꝛ q̃litatibꝰ ſenſibilibꝰ: ꝛ ꝑ hmõi
terios diffiniẽs: huic ſubalternat̃ medicina ꝑs
Mathe= quedam phiſice exñs. Sed mathematica ideſt
matica. 2. doctrinalis ſcia (vt ſexto ꝛ vndecimo methaphi
ſice dr̃) eſt ſcia ꝯſiderãs res naturales abſtracte
quidẽ a motu ꝛ q̃litatibꝰ ſenſibilibꝰ ſed cogno
tãs ꝯditiones earũ q̃titatiuas: mathematicus
enim circa ea q̃ ex ablatiõe theoriã facit: circun
tollens eñ oĩa ſenſibilia ſpeculatur: ſolũ aũt de
relinquit quãtũ ꝛ cõtinũ ꝛ paſſiões hoꝝ inquã
tum quãta ſunt ꝛ cõtinua: hec informa vndeci
mo methaphiſice: ſed in ſcđo phiſicoꝝ addit ꝙ
latẽt hec faciẽtes ꝛ dicẽtes ideas ꝛ ſepata entia
mathematica a rebus naturalibus. Diuiditur
aũt mathematica in duas ſpecies ſicut q̃titas:
Arithme tica muſica prima eſt arithmetica de quãtitate diſcreta ꝯſi
derãs: vñ ab arithmon qđ eſt numerus dicta ẽ:
huic ſubalternata eſt muſica de nũeris ſonoꝝ ꝛ
vocuꝫ. Scđa ſpecies eſt geometria de quãtitate
Geomitria ꝑſpectiua. ꝯtinua ꝯſiderãs: dicta eſt aũt geometria a geos
qđ eſt terra ꝙ terre mẽſuras ſpeculat̃: huic ſub
alternatur perſpectiua de lineis ꝛ radijs viſuali
Aſtrolo= bus ꝛ de viſionum dr̃tijs: ꝛ ſpeculis ꝯburenti
gia. bus. Eidem ſimul ꝛ arithmetice ac phiſice ſub
alternat̃ Aſtrologia de menſuris celoꝝ ꝛ de nu
meris motuum ſuoꝝ atqꝫ effectibus ſuarũ ꝯſtel
lationũ: cuiꝰ ptes ſunt duplices q̃dã ſꝫm verita
tem ſcꝫ theorica: tabularis: inſtrumẽtalis: iudi
catiua: ꝛ coſmographia. Alie ſunt ptes eiꝰ ſꝫm
opinionem inſipiẽtiũ: vt geomãtia: idromãtia:
aerimãtia: piromãtia: chiromãtia: ſpatulamã
tia: nechromãtia: auguriũ: aruſpitiũ: ꝛ mlta id
genus q̃ oĩa vident̃ inniti ꝯſtellatiõibus celeſti
bus ſicut ꝑs iudicatiua aſtrologie: ſed ꝓcerto
nõ ſic eſt veritas qa iſta ex demonũ aſtutia ſunt
introducta ꝛ ſeminata zizania. Aduertendum
hic ꝙ diuidendo ſciam realem in ſuas ſpecies
ſupponimꝰ ſcias ſubalternãtem ꝛ ſubalternatã
nõ eſſe oĩno diuerſas: ſed hũt ſe vt totũ ꝛ ꝑs ſicut
plane tradit̃ primo poſterioꝝ: vñ nõ curauimꝰ
in talibus diuerſas ſpẽs aſſignare. Theologia
vel fides catholica eſt certa ſꝫ ineuidẽs noticia
ꝑ diuinã iſpiratiõeꝫ hita gñalr̃ de oibꝰ rebꝰ vni
uerſi: ſꝫ precipue de rebus diuinis: huiꝰ ꝑs ẽ ca
nonica ideſt canonum ꝛ decretoꝝ eccleſie tradi
tiua. Sermotiõalis ſcia vel ꝓprie modus ſcien
di eſt illa cuiꝰ ꝓpria ſcibilia ſunt ſcđe intentões
ſignoꝝ. Eiꝰ tres ponunt̃ ſpẽs: grãmatica: logi
ca: rethorica: q̃s Ariſtoteles tum itroductorias
tum adminiculatiuas vel ſubſeruientes artes
vocare ſolet. Eſt aũt grãmatica recte loquendi
ꝛ ſcribendi doctrina: ſicut logica recte arguẽdi
eſt ars: rethorica ſuadẽdi peritia: cuiꝰ ꝑs ponit̃
poeſis qua cõuenientes rebus methaphoras ꝛ
parabolas adhibemus. Habitus ſpeculatiꝰ nõ
ſemꝑ verus eſt ille quo ꝯtingit intellectum hu
manũ decipi. Cuiꝰ tres ſunt ſpẽs opinio: ſuſpi
tio: ꝛ humana fides: q̃ ſic differũt: ꝙ opinio eſt
aſſenſus ex argũtatiõe dialetica derelictus: ſuſ
pitio aũt ex argũtatiõe rethorica vel poetica q̃
innititur ꝯiecturis: fides vero ex auctoritate di
centis fallibilis cum aliq̃ affectiõe ad ipſum de
relinquit̃: ꝛ hic eſt debiliſſimus habitus: qa vt
ſcriptura dicit oĩs hõ mendax: q2 ſcꝫ ꝛ falli ꝛ fal
lere põt: ſecus aũt de fide catholica q̃ eſt victoria
vincens mũdũ fundata ſupra petrã firmiſſimã
ꝛ infallibilẽ veritatem diuine auctoritatis: qa
nõ eſt deꝰ q̃ſi hõ vt mutet̃ nec ſicut filiꝰ hois vt
mentiatur. Habitꝰ practicus diuidit̃ primo in
duas has ſpẽs prudentiã ꝛ artẽ. Prudentia eſt
ipa moralis doctrina q̃ eſt recta rõ. i. dictamen
vel iuditiũ agibiliũ negotioꝝ humanoꝝ. Pru
dẽtie ſpecies principales due ponunt̃ ſexto ethi
coꝝ ſcꝫ gubernatiua vniꝰ pſone q̃ dr̃ monaſtica
vel ethica: ꝛ gubernatiua multitudinis: q̃ inq̃
tuor diuiditur ſpẽs echonomicã: politicã: mili
tarẽ: ꝛ regnatiuã: q̃ etiã legis poſitiua dr̃. Echo
nomica ẽ prudẽtia p̃ris familias ad familiã do
meſticã: cuiꝰ ſpẽs variãtur ꝓ diuerſitate finium
echonomi: alia eñ eſſe dꝫ prudentia echonomi

mercatoris: alia agricole: alia ſacerdotis: alia
abatis religiſioꝝ prelati: ꝛ ita de multis talibꝰ.
Politica eſt prudentia gubernatiua ciuitatis
aut populi ꝑ plures pͥncipãtes ſꝫm varietatẽ offi
cioꝝ: cuiꝰ ponũtur ab Ariſtotele q̃ttuor ſpecies
hee: ariſtocratia ideſt optimatuꝫ gubernatio:
paucoꝝ potentia: popularitas: ꝛ res publica.
Militaris eſt prudẽtia ducis belli: cuiꝰ due ſũt
ſpecies equeſtris ꝛ pedeſtris: ꝛ iſtaꝝ multe alie
ſpecies ꝓ diuerſitate belloꝝ eq̃ſtriũ ꝛ pedeſtriũ
Regnatiua aut legis poſitiua q̃ dr̃ monarchia
eſt prudentia principis ad multitudinẽ ſubdi
toꝝ populoꝝ: vñ legiſte ius ciuile adiſcẽtes ptẽ
doctrine moralis acq̃rũt q̃ dr̃ prudentia regnati
ua: cuius due ſunt ſpẽs regnũ ꝛ tirãnis: pruden
tia regia ſubditos ac ꝓprios filios reputat ꝛ or
dinat: ecõtra tirãnis eos vt ſeruos affligit ꝛ ſub
peditat. Regnũ ſilr̃ ꝛ tirãnis eſt duplex eccleſia
ſticum: ꝛ ſeculare: cuiꝰ ꝓ diuirſitate regionum
multiplicãtur ſpẽs. Sed preter has ſpẽs pruden
tie ponũtur q̃dã eiꝰ ptes integrales: nã Ariſto
teles ponit has tres eubuliã q̃ eſt bõa ꝯſultatõ:
ſineſim ideſt iuditiũ vel ſagacitatẽ: ꝛ gnomi q̃
eſt ſententia: Tuliꝰ aũt ſcđo rethorice ponit me
moriã: intelligentiã: ꝛ ꝓuidentiã q̃ eſt ſolertia.
Macrobius vero ponit circũſpectõem: docilita
tem: cautiõem ꝛ alia hmõi. Ars eſt recta rõ fa=
cibiliũ ideſt rerũ artificialiũ q̃ ex rebus corpo
ralibꝰ naturalibꝰ vario mõ ꝯſtruũtur ab hoibꝰ:
cuius ſolẽt poni ſeptẽ pͥncipales ſpẽs q̃ hijs expli
cãtur v̾ſibus. Lana: nemus: miles: nauigatio:
rus: medicina. His ars fabrilis ãnumerari põt:
ꝛ ſub q̃libet iſtaꝝ mlte alie ponũtur ſpecies. La
nefactiua eñ diuidit̃ perfilatoriã: textoriã: tin
ctoriam: ſutoriã ꝛ multas alias. Sub arte mili
tari ꝯtinẽt̃: frenefactiua: domatiua: ſagitaria:
fundibularia ꝛ cetere tales artes. Nauigatorie
artis plures ſunt ſpecies in noiate ſꝫm diuerſita
tẽ nauiũ inquãtitate ꝛ figura ꝛc̃. Ruralis ars
ſub ſe ꝯprehendit: agriculturã: paſtoralẽ: domi
ficatoriã ꝛ alias hmõi. Sub nemorali arte ca=
dũt venatoria piſcatoria ꝛ cetere tales. Medici
na ars mechanica diuidit̃ ichirurgiã: a poteca
riã: albeiteriã (q̃ latine ars veterinaria dr̃) ꝛ ali
as hmõi. Fabrilis ars innumeras hꝫ ſpẽs: ferra
riam: argentariã: liguariã: erariã: coriariã ꝛc̃.
Hactenus de habitibus intellectiuis veris. Er
ror qui etiã dr̃ ignorãtia praue diſpoſitõis ꝯſilr̃
diuidit̃ ſicut habitꝰ verus in ſpeculatiuũ ꝛ pra
cticum. Speculatiuꝰ error totideꝫ hꝫ ſpẽs ſicut
habitus ſpeculatiuꝰ veridicus: vñ cõtra intelle
ctum error dr̃ cecitꝰs mentis: ſenſus ebetudo: ꝛ
ignorãtia craſſa: ꝯtra ſapiaꝫ ſtultitia: ꝯtra ſciaꝫ
ignorãtia: cuiꝰ ſpecies ſunt ignorãtia phiſica:
methaphiſica: mathemetica ꝛc̃. Cõtra opinio
nem falſa opinio: ꝛ temeritas cõtra fidem infi=
delitas: cuiꝰ ſpecies ſunt hereſis: apoſtaſia: iu
daiſmus: paganiſmus: blaſfemia vel pecca=
tum in ſpũm ſctũm ꝛc̃. Error practicus ꝯtra artẽ
dicit̃ inercia: cuiꝰ tot ſunt ſpecies quot ꝛ artis.
Error cõtra prudẽtiã multiplex eſt ſcꝫ imprudẽ
tia: negligentia: aſtutia: ꝛ carnis prudentia:
ſub in prudentia ſunt p̃cipitatio: incõſideratio:
incõſtãtia: ſed aſtutia diuidit̃ in dolũ: fraudẽ:
Habitꝰ ap petitiuus. ꝛ tpalium ſollicitudinẽ ꝛc̃. Habitꝰ appetitiuꝰ
duas hꝫ ſubalternas ſpecies v̾tutem ꝛ vitium.
Virtus. 2. Eſt aũt virtus habitꝰ appetitiuꝰ bonꝰ ideſt ad
bonum opus inclinãs. Cuiꝰ hee due ſunt ſpẽs
Theolo= gica. 2. v̾tus theologica ꝛ v̾tꝰ moralis. Theologica vir
tus dr̃ q̃ hꝫ immediate deũ ꝓ obiecto: ꝛ diuidit̃
in duas ſpẽs ſpem ꝛ charitateꝫ: q̃ cum fide hitu
intellectiuo numerãtur tres v̾tutes theologice.
Caritatis ſole due ſũt ſpecies amor dei ꝛ amor
ꝓximi: eius tñ ſunt multi actus ſcꝫ gaudium:
pax: miſericordia: bñficentia elemoſina ꝛ cor=
rectio fraterna. Spei annectitur timor bonus
cuius ſpecies ſunt ſeruilis: initialis: ꝛ filialis.
Moralis virtus. 3. Moralis virtꝰ eſt mediocritas quedã in opibꝰ
ꝛ affectionibus humanis: ꝛ habet tres ſpecies
ſubalrernas: tempantiã: fortitudinẽ: ꝛ iuſtitiã:
que cũ prudentia habitu intellectiuo dicuntur
q̃ttuor virtutes cardinales ideſt principales in
ter ceteras virtutes morales vt dicit Thomas:
Cardial's virtutes q̃ re dicunt̃. vel cardinales ideſt gñales ſꝫm alios q2 ſcꝫ ſunt
illa q̃ttuor nomia q̃ttuor gña ſubalterna virtu
tis moralis: ſub q̃bus ꝯprehendũtur oẽs alie
ſpecies v̾tutũ moralium: ſilis varietas gloſato
rum reppitur prio topicoꝝ de hac ꝓpõne q̃ttuor
ſunt p̃dicata ꝓblematũ dialeticoꝝ genus: acci
Prĩs opio dens: diffinitio: ꝛ ꝓpriũ. Differunt aũt iſti duo
modi dicendi i hoc q̃a primꝰ facit illas ſpecies
ſpãliſſimas ſub q̃bus nulle alie ponãtur ſpẽs: ſꝫ
bñ eis veluti pͥcipalioribꝰ alie oẽs annectũ=
tur: ſicut q̃ diceret equuꝫ: leonẽ: bouẽ ꝛ aſinũ re
duci ad hoiem pͥncipaliſſimũ aialiũ. Vñ ꝯñter
ad iſtũ modum oppoteret dicere ꝙ ſub illo gñe
virtus moralis immediate ponũtur ſpẽs ſpãliſ
ſime q̃ ſunt numero vndecim ſcꝫ iuſtitia: fortitu
do: temperãtia: liberalitas: magnificentia: ma
gnanimitas: philotimia: mãſuetudo: affabili
tas: veritas: eutrapelia que ponunt̃ pͥma. 2. q.
Scđa opio 60. articulo. 5. Secundus aũt modus nõ ſic ſed
immediate ſub virtute morali ponit dictas tres
ſpecies ſubalternas: ꝛ ſub illis gradati alie ſpe=
cies virtutum cõtinentur: ꝛ hunc modũ eceq̃=
mur coꝙ nr̃e intentiõi predicamentaliũ coordi
Tẽperãtia gñalr vij. nationum ſit cõformior. Temperãtia ẽ eſt virtꝰ
moralis circa ꝺlectatões ꝛ triſtitias nõ arduas
ideſt circa paſſiones appetitus concupiſcibilis
moderãdas. Ex q̃ diffinitione elicit̃ huiꝰ gñis

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA

has ſeptem debere poni ſpecies q̄ ſunt tempan=
tia proprie dicta : mā̄ſuetudo : liberalitas: affa
bilitas: veritas: eutrapelia: ⁊ modeſtia: q: oēs
iſte virtutes ordināt hoiem ad moderādas paſ
Tēpantia ſpālis .2.
ſiones nō arduas. Eſt aūt temperātia ꝓprie di
cta: virtꝰ moderatiua delectationū guſtus ⁊ ta
ctus ſic ꝙ mediocritatē ponit in eis: vñ ſequit ꝙ
due ſunt ſpecies eiꝰ: prima eſt caſtitas intāgibi
libus ⁊ venereis affectibꝰ : ſcōa vero inguſtabi
Caſtitas.3
libus ꝓpꝛio caret noie. Caſtitatis tres ſunt ſpēs
vgīnitas: viduitas: ⁊ ꝯiugium qbꝰ addi poſſet
pudicitia moderatiua exterioꝝ ſignoꝝ i pſona
caſta. Celibatus vō nō differt a vgīnitate ⁊ vi
duitate : vel dic ꝙ eſt caſtitas eccleſiaſticoꝝ lati
Parſimonia.2.
noꝝ. Temperātia guſtabiliū duas hꝫ ſpecies p̄
Sobrietas 2.
mā circa cibos q̄ parſimōia dr̄ aut pcitas: ſcōaꝫ
circa potus q̄ vocat̄ ſobrietas: vtriuſqꝫ due ſunt
ſpēs vna dr̄ tēperātia regularis q̄ ſeruat cōem
hoium regulā virtuoſam in cibis ⁊ potibꝰ : alia
dr̄ abſtinentia vel ieiuniū q̄ tꝫ regulā pfectoꝝ he
Cōtinētia
remicolarum. Cōtinentia aūt (q̄ ab aliq̄bꝰ po
nit̄ ſubtemperātia) eſt nomē gn̄aliter ſign̄s om
nem vtutem in gradu incipiētiū: ſicut temperā
tia cōiſſime ſumpta ſigt̄ oēm vtutem in gradu
ꝓficientiū: ⁊ heroica dr̄ q̄libet virtus in gradu
perfectoꝝ vt clare tradit̄ ab Ariſtotele. 7. ethico
rum: vñ dicta tria noia ꝯuertibiliter ſe hñt cum
virtute morali nec ſunt eiꝰ ſpēs ſed gradus: ſilr
ſunt tres gradus vitioꝝ: incōtinentia: intempā
Māſuetudo.3.
tia: ⁊ immanitas. Māſuetudo eſt mediocritas
laudabilis circa irā tendentē i vindictā ⁊ penā:
cuius tres ponunt̄ ſpēs : prima eſt pietas remiſ
ſiua circa pſonas nobis ꝯiunctas quauis neceſ
ſitudine: ſcōa dr̄ clementia ad pſonas ſubiectas
nobis : tertia eſt mititas in dn̄s ad q̄ſcūqꝫ pſo
Zelus.
nas. Zelus aūt eſt actus māſuetudinis ad exci
Liberalitas.
tādum irā ſm rōnem debitā. Liberalitas ponit
decens medium in cōibus datiōibꝰ pecuniaꝝ ⁊
Affabilitas.
aliarum rerū q̄ magne nō ſunt. Affabilitas eſt
Ueritas.
mediocritas in ꝯuerſatiōe hoim adinuicem tā
in dictis q̄ꝫ in factis: que etiā dr̄ amicicia. Veri
tas eſt vtus circa laudes ⁊ vituperia rerū nr̄aꝝ
Eutrapelia vel comitas.
aut alienarum. Eutrapelia q̄ latine dr̄ bona cō
uerſio aut comitas eſt mediocritas laudabilis
circa iocos tā in verbis q̄ꝫ in factis : vñ ⁊ verba
ꝯuertit ad delectatiōem audientiū. Harū quat
tuor vtutum vix ſunt aſſignabiles ſpēs inferio
Modeſtia 4.
res ſe. Modeſtia aūt ſpāliter eſt virtus regulati
ua ceterarū hominis actionum nō arduarū: lꝫ
gn̄aliter modeſtia dicat̄ q̄libꝫ vtus modum po
nens in humanis actibꝰ : ſed q: circa opatiōes
humanas alias a ſupradictis multe ſunt virtu
tes innoiate: ponimꝰ hoc genus ſubalternū mo
deſtiā: cuiꝰ q̄ttuor aſſignātur ſpecies: prima eſt
humilitas in appetitu honoris non ardui : q̄ꝫ

virtutem Ariſtoteles quarto ethicoꝝ in nomia
tā reliquit : ſcōa eſt ſtudioſitas in apetitu ſcie
moderādo : tertia eſt ornatus vtus regulatiua
exterioꝝ hois motuum ſcꝫ ambulatiōis: loquel
le: aſpectus: ⁊ ceteroꝝ: cuius ḡ multe ſunt ſpecies
in noiate: q̄rta ſpecies eſt ſimplicitas vel ſufficiē
tia mediocritas laudabilis in veſtimentis ſm
decentiā ſtatus: loci: tpis ⁊ pſone: hec ḡ ſunt ſpēs
temperātie. Fortitudo aūt eſt vtus moralis cir
ca delectatiōes ⁊ triſtitias arduas q̄ ſunt paſſio
nes appetitus iraſcibilis: ⁊ diuidit̄ in quiqꝫ ſpe
cies ſubalternas que ſunt hec fortitudo bellica:
magnanimitas: manificentia: patientia: ⁊ per
ſeuerātia. Eſt aūt fortitudo bellica ai firmitas
rōne regulata in piculis mortis ⁊ vbi eſt cōtra
pugnatio: hanc diſtinguit Ariſtoteles in duas
ſpecies : prima dr̄ fortitudo vā cuiꝰ actus dicit̄
martiriū: ſcōa eſt fortitudo ſilitudinaria: cuius
quinqꝫ ponit ſpecies: ſcꝫ politicā q̄ciuiū eſt ꝓpt̄
honorem: coactā militū ſtipendiatoꝝ ꝯſuetudi
nariā: furioſam: ⁊ fidutialeꝫ. Magnanimitas
eſt mediocritas laudabilis in appetendis ma=
gnis honoribꝰ ſm regulā rōnis: cui annectūtur
fidutia ⁊ ſecuritas. Magnificentia eſt vtus re
gulatiua hois circa magnos ſumptꝰ vel expen
ſas que rare ſunt in vita hois. Pacientia eſt ai
ſtabilitas ꝯtra ingruentem triſtitiā ⁊ cetera hu
ius vite mala pn̄tia: ad hāc ptinet lōganimitas
Perſeuerātia eſt q̄ in vtuoſis opibus diuturni
tatem facit ꝓut eſt neceſſe: ad eā ptinet ꝯſtātia.
Juſtitia eſt vtus regulatiua opationum hois
in actiōibus q̄ ſunt ad alterū. Eiꝰ ſunt ſeptem
ſpecies: iuſtitia pticularis: religio: pietas: obſer
uātia: grā: vidicta: ⁊ epiquecia. Eſt aūt iuſtitia
pticularis vtus eq̄litatem faciens in cōibꝰ actō
nibꝰ hoim adinuicē de dāno ⁊ lucro: cuiꝰ ſpēs
due ſunt : prima eſt iuſtitia diſtributiua q̄ preſi
dens alicuiꝰ cōitatis diſtribuit vnicuiqꝫ ſubdi
toꝝ de premijs aut penis tm̄ quātū exigunt eiꝰ
opa in rē publicā: vñ mediū talis iuſtitie req̄rit
ꝓportiōalitatē geometricā meritoꝝ ⁊ premioꝝ.
Scōa ſpecies eſt iuſtitia cōmutatiua q̄ eq̄lita
tem facit in emptionibꝰ: venditionibꝰ: ꝯductiō
nibꝰ: mutuationibꝰ: ⁊ accōmodationibꝰ hoim
adinuicem in pecunijs vel in alijs rebꝰ q̄ pecu
nia numerati aut eſtimati poſſunt: vñ patent
multiplices huiꝰ gn̄is ſpēs: huiꝰ vtutis mediū
req̄rit proportionalitatē arithmeticā rerū adin
uicem. Religio eſt vtus moralis hois in actiōi
bus q̄ ſunt ad deū : q̄ vt dicit Tuliꝰ tuitio ſupi
oris cuiſdā eſt nature q̄ꝫ diuinā vocāt : q̄ curā
cerimōiā: velcutū affert. Eiꝰ actus dr̄ latria gre
ce: ſeruitus latine : cuiꝰ ptes ſunt deuotio : orō:
adoratio: ſacrificiū: decimatio: oblatio: votuꝫ:
iuramentum: adiuratio: ⁊ laudatio: ꝓꝫ ḡ ꝙ oēs

boni chriſtiani ſunt religioſi. Pietas eſt virtus
qua parētibꝰ ⁊ ſanguine cōiunctis patrieqꝫ be
niuolis officiū ⁊ diligens tribuit̄ cultꝰ: eius ac
tus ſunt honorare: deffēdere: alere ⁊c̄. Obſeruā
tia eſt (vt dicit Tuliꝰ) vtus qua hoies aliquā
dignitatem atendētes quodā cultu ⁊ honore di
gnātur : vñ hec eſt vtus hois ad ſuos prelatos:
iudices : magiſtros: ⁊ ad ceteros vtutē ⁊ digni
tatē hñtes: huiꝰ due ſūt ſpecies dulia ⁊ obedien
tia per duliā exibemus maioribꝰ reuerentiā : p
obedientiā eoꝝ exeq̄mur mādata. Grā eſt vir
tus q̄ amiciaꝝ ⁊ officioꝝ alteriꝰ memoria re
munerādi voluntas cōtinet̄ : hec ab Ariſtotele
amiticia dr̄: ab alijs gratitudo. Vindicta ē vir
tus per quā vis aut iniuria aut oino q̄cq̄d ob=
ſcurū eſt defendendo aut vlciſcendo ꝓpulſatur
Epicheia q̄ latine dr̄ eq̄tas eſt virtus rigoris le
gis moderatiua ⁊ per q̄ꝫ in multis caſibꝰ bonꝰ
iudex dirigit̄ ad ſentētiādū pter vba legis ſcri=
pte: hec de vtutibꝰ oibꝰ. Vitiū ē habitꝰ appetiti
uus malus ideſt ad malū opus inclinās : cuiꝰ
vt vtutis due ponātur ſpecies vitiū theologicū
⁊ morale. Theologicū vitiū eſt qd̄ imediate hꝫ
deū ꝓ obiecto: cuiꝰ due ponūt̄ ſpēs ſcꝫ vitiū ſpei
⁊ charitatis : prima ſpecies diuidit̄ in preſum=
ptiōem: ⁊ deſpatiōeꝫ: ſcōa ſpecies ꝓprie dr̄ odiū:
⁊ diſtinguit̄ per odiū dei ⁊ ꝓximi: qd̄ iterū diui
tur in has ſpecies inuidiā: accidiā: offenſiōem:
ſcādalum: ſciſma: diſcordiā: ſeditiōem: rixā: ⁊
bellū. Vitiū morale eſt prauitas in actiōibꝰ vel
affectibꝰ humanis: eiꝰ due ſubalterne ſunt ſpēs
exceſſus ⁊ deffectꝰ a medio recte rōnis : cuilibet
eaꝝ tres ſubdiuꝰ ſpēs vitium temperātie: forti
tudinis: ⁊ iuſtitie. Vitiū temperātie oppoſitum
p exceſſum dr̄ i temperātia: p defectū eſt in ſenſi
bilitas: q̄ totidem hꝫ ſpecies cū intempantia: ſꝫ
in noianate ſunt vt dr̄ ſcōo ethicoꝝ. Intempan
tie ḡ ſicut ⁊ tempantie ſeptem ſunt ſpēs: prima ē
luxuria cōtra caſtitem : cuius ſpecies cōiter aſſi
gnate ſunt he fornicatio : adulteriū: ſtuprū: in
ceſtus: raptus: ⁊ cōtra naturā. Scōa ſpecies eſt
gula cōtra regularem temperātiā guſtabiliū: q̄
diuidit̄ in uoracitatem ſeu ingluuiem aut ga
ſtrimargiā ⁊ ebrietatem. Tertia ſpēs eſt ira cō
tra māſuetudinē: cuius tres ponit Ariſtoteles
ſpecie: q̄dā eñ iracūdi ſunt acuti: alij amari:
alij graues aut difficiles: ſub iracundia etiā cō
tinet̄ crudelitas contra clementiā: vitiū deffe=
ctuoſum in māſuetudine ſolet dici necligētia.
Quarta ſpecies eſt cōtra liberalitatē in exceſſu
quidem prodigalitas in defectu vero auaritia.
Quinta ſpecies eſt cōtra affabilitatem in exceſ
ſu adulatio: in defectu litigiū. Sexta ſpecies eſt
cōtra veritatem que dicit̄ mēdatiū : ⁊ in exceſſu
eſt iactantia : in defectu vero ironia ⁊ ipocriſis.

Septima ſcurrilitas
Septima ſpecies eſt cōtra eutrapeliā in exceſſu
quidem ſcurrilitas: ſed in defectu ruſticitas. Sꝫ
vitium cōtra modeſtiā ꝓprio caret noie dicat̄
Immodeſtia.
immodeſtia: cuiꝰ ſpecies equiparant̄ modeſtie
Supbia.
ſpeciebꝰ: nā cōtra humilitatem eſt ſupbia : con
Curioſitas
tra ſtudioſitatem eſt curioſitas : ſed cōtra alias
Leuitas.
duas ſpecies vitia innominata ſunt: niſi q̄s pōe
Fucatio.
ret leuitatem cōtra hornatū : ⁊ fucatiōem cōtra
Infortitudo. v.
ſimplicitateꝫ. Vitiū fortitudinis ſicut ⁊ ipā for
titudo quinqꝫ habebit ſpecies : prima eſt cōtra
Pria audatia ⁊ timoꝛ
fortitudinem bellicā in exceſſu quidē audatia:
in defectu aūt eſt timor. Scōa ſpecies eſt cōtra
Scōa ābitio ⁊ ianis gloria.
magnanimitatem in exceſſu ambitio ⁊ inanis
gloria : idefectu puſillanimitas. Tertia ſpēs cō
Tertia ꝯſūptio ⁊ parnificentia.
tra magnificentiā: in exceſſu grece dr̄ banauſca
ideſt cōſumptio: in defectu paruificētia. Quar
Quarta pacientia.
ta ſpecies cōtra patientiā in defectu eſt impaciē
tia ſed in exceſſu caret nomine dicat̄ tarditas.
Quinta ptinatia.
Quinta ſpecies eſt cōtra pſeuerātiā q̄ in exceſ
Iniuſtitia. vij.
ſu dr̄ ptinatia: in defectu mollicies. Vitiū iuſti
tie oppoſitum eſt iniuſtitia : cuius ſeptem ſunt
Pria acceptio pſōaꝝ
ſpecies. Prima eſt ꝯtra iuſtitiā pticularem: pri
mo acceptio pſonaꝝ cōtra diſtributiuā : ſecūdo
Furtum.
cōtra iuſtitiā cōmutatiuā : furtū: rapina: vſu=
Rapina.
ra: fraus: detractio: infamatio: ſuſurratio: ma
Uſura.
ledictio: irriſio: cōtumelia : homicidiū multila
tio: verberatio: ꝯprehenſio: aliaqꝫ multa hmōi.
Scōa ſupſtitio.
Scōa ſpecies ꝯtra religiōem ſub qua primo ca
dit ſuperſticio: cuiꝰ ſpecies ſunt irreuerētia: ido
Idolatria
latria: diuinatio: ⁊ obſeruatio: diuinatōis etiā
Diuinatio
Uanitas.
ſpecies ſunt per inuocationē nechromātie: per
aſtra : per ſomnia : per ſortes : per auguria ⁊c̄.
Etiā ſub obſeruatiōe cadit ars notoria: metho
Tentatio.
dica: emperica ⁊c̄. Scōo ſub hac ſpecie ponitur
Periuriū
irreligioſitas cuiꝰ ſpecies ſunt tentatio : periu
Sacrilegiū
rium: ſacrilegiū: ſimonia ⁊c̄. Tertia ſpecies eſt
Tertia impietas.
impietas per deffectū cōtra pietatem: ſed exceſ
Quarta inobediētia.
ſus eſt in nominatꝰ. Quarta ſpecies cōtra ob
ſeruantiā q̄ in exceſſu eſt ſicut adulatio : in defe
Quīta ingratitudo.
ctu dicat̄ inobedientia. Quinta ſpecies eſt in
gratitudo. Sexta eſt cōtra vinditā in nomina
Sexta pſecutio.
ta ſed exceſſus dicat̄ perſecutio. Septima ſpēs
Septima iniquitas.
dicat̄ rigor vel iniq̄tas ꝯtra epicheiā : hactenꝰ
ergo de habitibꝰ. Vñ ꝓ hac pria ſpecie q̄litatis
Epilogus premioꝝ.
ſit hec gn̄alis regula: omne dicibile q̄litatem ac
quiſitā ſign̄s: ſiue ſit faciliter ſiue difficulter au
feribilis a ſuo ſubiecto ptinet ad hāc primā ſpēꝫ
huius p̄dicamenti: q̄lia ſunt q̄ hic a nobis diffi
nita aut diuiſa ſunt vel membra diuiſionū po
ſita: quoꝝ aliqua theologica: aliqua medicina
lia: pauca phiſicalia dicibilia repperies: ſꝫ hic
iacet pene vniuerſa turba moraliū nominū: ex
alijs aūt ſcientijs vix appebit aliq̄d in hac ſpē:
Potentia natural. 2
¶ Scōa ſpecies q̄litatis eſt potētia: q̄ ſic diffini
tur: potētia eſt qualitas innata cōgenitaqꝫ ad

VNiVERSIDAD DE SALAMANCA

bene vel male opperādum diſponens ſubm̄ : ⁊
capiūtur hec aduerbia bn̄ ⁊ male nō moraliter:
ſed phiſicaliter ꝓ iſtis fortꝰ ⁊ debiliter: ſilr potē
tia hic nō eſt correlatū actꝰ ſicut in methaphi
ſica: qꝛ ſic ꝑtineret ad predicamentū ad aliqd ſi
cut materia ⁊ forma : ſed accipit potentia phiſi
caliter ꝓ pricipio opperatiuo. Potētie due ſūt
ſpecies potētia actiua ⁊ potētia paſſiua: prima
ab Ariſtotele dr̄ naturalis potentia : ſcd̄a vero
naturalis impotentia. Eſt aūt potentia actiua
innata q̄litas ad agendū in aliud diſponens: ſi
cut potentia paſſiua ad paſciendū ⁊ recipiēdū
Potentia actiua. 2. ab alio diſponit ſubm̄. Potentie actiue due pn̄t
aſſignari ſpecies potentia corporalis ⁊ ſpūalis:
quia vbi noīa deſunt fingere lꝫ ⁊ ꝯplexis circū
Corporal potentia. 4. locute vti. Potentia corpalis vocet hic q̄ rebus
in ſenſatis ꝯuenit: ſpūalis v̄o aut aīalis q̄ alijs
rebꝰ debet: potentie corpalis in nūere ſunt ſpēs
ſpāliſſime ſed fere om̄es in nomiate : tn̄ reduca
Prima celorum. mus eas ad q̄ttuor ſubalternas. Ad primā ꝑti
nent noīa ſignificantia v̄tutes actiuas celoꝝ ⁊
ſtellarū in hāc regiōem elementalē: luna em̄ eſt
naturaliter immutatiua aquarū ⁊ corpoꝝ hu
midoꝝ vnde dr̄ eſſe humida: ſol aūt dr̄ calidus:
ſaturnus frigidus: mars ſiccus ⁊c̄. ſilr duodeciꝫ
ſignoꝝ zodiaci ſolent affectiones per q̄ttuor tri
plicitates diſtribui ſic: ꝙ aries leo ſagittarius
dicunt ignea: taurus virgo capricornus terrea:
gemini libra ⁊ aquariꝰ area : ſed cancer ſcor
pius ⁊ piſces aquea ſigna : cōſilr alie ſtelle ⁊ cō
ſtellatiōes celeſtes hn̄t varias virtutes q̄bus in
fluunt in hec inferiora corpora vt late declarat
Ptholemeus in primo ſui q̄dripartiti ⁊ in cēti
logio: ſupradicta ḡ noīa ſuaꝝ affectionū ⁊ alia
Scd̄a elementorū. ſimilia ſunt ſpecies huiꝰ ſubalterni. Ad ſcd̄am
ſpeciē pertinent noīa ſignificātia potentias acti
uas elementoꝝ: ſicut dr̄ ꝙ ignis eſt ꝯſumptiuꝰ:
⁊ diſgregatiuꝰ : aer vero pentratiuꝰ ⁊ lenitiuꝰ:
Tertia metallorum. aqua ꝯglutinatiua: ⁊ terra ꝯpreſſiua ⁊c̄. Ad ter
tiā ſpeciem potentie actiue corporalis attinent
noīa ſignificantia ꝓprietates ⁊ virtutes lapidū
metalloꝝ ⁊ plātarū : ſicut magnes eſt atractiuꝰ
ferri: iaſpis ꝯfortatiuꝰ viſus: ſaphirus vegetati
uus corporis: topazius lenitiuꝰ ⁊ mitigatiuus
ire : chriſolitus cōfortat ingeniū ⁊ valet ꝯtra ti
morem ⁊c̄: ſilr aurū eſt ꝯfortatiuū cordis : ⁊ plū
bum eiꝰ ꝯtriſtatiuū ⁊c̄. vnde hic ponit Ariſtote
les duriciem q̄ lapis bn̄ reſiſtit diuidenti: ſed pa
riratiōe viderent hic eſſe ponenda graue: leue:
aſperū ⁊c̄: niſi forte diceret ꝙ talia noīa ſunt mi
xte ſignationis ſcd̄e ⁊ tertie ſpecierū q̄litatis ⁊ ad
vtranq̈ ꝑtinent ſpēm : ſilr hic reponit v̄tus acti
ua reubarbari ad colerā: ⁊ eſopi ad reuma ⁊ ſic
Quarta cōplexionū. de alijs herbarū ⁊ plātarum gn̄ibus. Ad q̄rtam
ſpeciē potentie actiue corporalis reduci pn̄t no

mina ꝯplexionū corporaliū ſcꝫ colera : flegma:
ſanguis: ⁊ melācolia: ⁊ alia multa. Potētie ac
tiue ſpūalis aut aīalis etiā pn̄t q̄ttuor diſtigui
ſpecies : ad primā ꝑtinent noīa ſignificātia v̄tu
tem actiuā dei: ſicut oīpotentia: potentia crean
di: annichilādi: trāſſubſtātiādi: brachium: ma
nus: dextera dei ⁊c̄. item deꝰ dr̄ zelotes: vindex:
premiator ⁊c̄. Ad ſcd̄am ſpēm pertinent noīa ſe
xuum vel etatū in aīalibꝰ : vt maſculinitas: vi
rilitas: adoleſcentia : dextreitas ⁊c̄. hic reponit
virtus actiua cuiuſdā piſcis q̄ i manu piſcato
ris ſtuporem cauſat ne eū capiat. Ad tertiā ſpe
ciem trahi pn̄t potentie aīe q̄ ſunt actiue: vt mo
tiua ⁊ vegetatiua : cuiꝰ ſpecies ſunt nutritiua:
augmentatiua: gn̄atiua: nutritiue ſpecies ſunt
attractiua: retentiua: digeſtiua: expulſiua: ſilr
intellectus ⁊ volūtas ſunt potētie actiue in hac
ſpecie. Ad q̄rtā ſpeciem attinent noīa ſignificā
tia inclinatiōes naturales hoīm ⁊ alioꝝ aīaliū
q̄ ſolent appellari ꝓprie paſſiōes: vt riſibilitas:
rudibilitas: hinnibilitas ⁊c̄. ſilr: robur: ſanati
uitas: agilitas : ⁊ alie plures innoīate a q̄bꝰ ho
mines dicunt naturalr curſores: pugiltares: ſa
natiui: logici: ⁊ rethorici a natura: vt Ariſtote
les aſſerit in ſua rethorica. Et gn̄aliter oīa noīa
habituum ⁊ actuū humanoꝝ trāſferri ſolēt ad
hāc ſcd̄am ſpeciem : qn̄ preciſe ſiḡnt inclinatio
nes naturales : ſicut periti aſtrologi eadem ac
cipiunt vocabula in ſermōibꝰ iudicioꝝ denata
libus hoīm: dicentes natū eſſe optimū oratorē:
ſapientē: venatorē: ſcribā ⁊c̄. nō em̄ ſi ſapiūt vtū
tur vocabulis prime ſpeciei q̄litatis ſiḡntes q̄li
tates acq̄ſitas : ſed potiꝰ ſign̄t q̄litates innatas
⁊ vtunt teris ſcd̄e ſpeciei q̄litatis ad hāc q̄rtam
ſpēm potētie actiue aīalis ꝑtinētibꝰ: hic ēt docti
theologi collocāt iuſtitiā originalē ⁊ pctm̄ origi
nale. Potentie paſſiue ſilr pn̄t due ſpecies aſſi
gnari corporalis ⁊ ſpūalis. Sub potentia corpo
rali paſſiua non reperiunt niſi tres ſubalterne
ſpecies : qm̄ i celis vix aſſignat alia potētia paſ
ſiua q̄ꝫ mobilitas ⁊ annichilabilitas. Scd̄o in
in elementis multe ſunt paſſibilitates innoīate
vt corruptibilitas alterabilitas: miſcibilitas: di
uiſibilitas ⁊c̄. Tertio i mixtis multe aſſignant
paſſiue potētie de q̄bꝰ q̄rto methcoroꝝ cap̄. et
hijs ātvbi ifra dt textꝰ: dicamꝰ āt prio nūc ipoꝝ
q̄cūq̄ ſm̄ potētiā ⁊ i potētiā dicunt ſūt aūt hec:
coagulabile: liq̄bile: molliſicabile: intingibile:
flexibile: frangibile: ductibile : ꝯminuibile: im
preſſibile: formabile: trahibile: ſciſibile: detrūca
bile: ꝯmaſſabile: vſtibile: exalabile: fragile ⁊c̄.
vbi etiā cōnumerant eoꝝ oppoſita: ad potentiā
actiuā corporalē ꝑtinentia : ad hāc ſpeciem ꝑti
nent egrotatiuitas: debilitas: macies ⁊c̄. ſilr po
tentie paſſiue lapidū metalloꝝ ⁊ herbarum ⁊c̄.

om̄es potētie paſſiue corporū ſuperioꝝ pertinēt
etiā inferioribꝰ corporibus ſed nō ecōtra. Potē=
tie paſſiue ſpūalis vel aīalis ſunt tm̄ tres ſpēs qꝛ
in deo nulla eſt potētia paſſiua : ad primā perti=
nēt noīa ſexuum ⁊ etatū: vt femina: ſenectꝰ: in=
fantia ⁊ ſiniſtreitas. Ad ſecūdā pertinēt noīa in
clinationū paſſiuarū in hoībꝰ: vt flebilitas: di=
ſciplinabilitas: mortalitas ⁊c. Tertia ſpēs hu=
ius potētie paſſiue eſt potētia aīe: que diuidit
in cognitiuā ⁊ affectiuā que dicit appetitꝰ. Po
tentie cognitiue due ſunt ſpēs ſenſus ⁊ itellectꝰ:
ſenſus eſt duplex exterior ⁊ interior: exterioris
ſenſus hee ſunt quinq̄ ſpēs: viſus: auditꝰ: olfa
tus: guſtꝰ: ⁊ tactus. Senſus interior a q̄buſdā
ponitur vnicꝰ: ab alijs duplex ab alijs quadru
plex aut quintuplex: ſcꝫ ſenſus cōis vl' fantaſia:
imaginatio: cogitatiua: eſtimatiua: ⁊ mēoria.
Intellectꝰ diſtiguit in agētē ⁊ poſſibilē: itelligē
tiam: contēplationē: que diuidit in rationē ſu=
periorē ⁊ inferiorē. Appetitus diuidit in ſenſua
lem: ⁊ rōnalē: ſenſitiuus eſt duplex cōcupiſcibi=
lis: ⁊ iraſcibilis: appetitꝰ rōnalis eſt duplex volū
tas: ⁊ libertas. Hec de potētijs rerū: pro hac ſpē
ſit hec regula gn̄alis: om̄e dicibile q̄litatē inatā
ſiḡans q̄ aliq̄d ad operandū diſponit ꝑtinet ad
ſcd̄am ſpēm q̄litatis: q̄lia ſūt q̄ hic diffinita ⁊ di
uiſa ſūt ⁊ mēbra diuiſionū collocata: q̄ oīa fere
medicinalia ⁊ phiſicalia ſūt: q̄dā pauca eoꝝ ſūt
theologalia ⁊ moralia. ¶ Tertia v̄o ſpēs q̄lita=
tis dr̄ paſſio q̄ ſic pōt diffiniri: paſſio eſt q̄litas ſe
cūdum q̄ꝫ ſubiectū ꝓprie alterat : patet ḡ q̄liter
paſſio hic differat a ſexto gn̄aliſſimo. Paſſiōis
due ſunt ſpēs: p̄ma eſt paſſio moralis que alias
dicit affectio appetitꝰ: vl' aīi ꝑturbatio: ab Ari=
ſtotele vero dr̄ paſſio noīe ſui gn̄is ꝓpter eiꝰ in
noīationē ꝓpriam ſicut ſupra de diſpoſitione di
ctum eſt: ſcd̄a ſpēs eſt paſſio phiſicalis que pro=
prie paſſibilis qualitas noīat: ⁊ dicit hic mora=
lis vel phiſicalis paſſio qꝛ eſt vocabulū ꝓprium
morali vel phiſicali ſcie: vt ſit ſenſus paſſio mo=
ralis. i. moraliter accepto hoc vocabulo: ⁊ ſilr
paſſio phiſicalis qꝛ eſt dicibile phiſicale. Eſt au
tē paſſio moralis q̄litas trāſiens q̄ eſt actꝰ appe
titus ſenſitiui: vel aliquid in corpore a tali actu
cauſatū: vnde due ſunt eiꝰ ſpēs: prima dr̄ paſſio
appetitus ſenſitiui: q̄ eſt actꝰ aīe cū alteratione
corporalis q̄litatis vel cōplexionis elicitus: eiꝰ
due ſunt ſpēs: p̄ma eſt paſſio cōcupiſcibilis: ſe=
Cōcupiſcibilis. 6. cūda ē paſſio iraſcibilis appetitꝰ. Paſſio cōcu=
piſcibilis ē actꝰ eiꝰ ad bonū vel malū nō arduū
ſꝫ facile acquirēdū aut euitādū. Cuius ſunt ſex
ſpēs: que ſunt tres cōtrarietates: p̄ma eſt amor
ad bonū ⁊ odium ad malū: ſcd̄a eſt deſiderium
vel cōcupicētia ad bonū ⁊ fuga vel abominatio
ad malū: tertia eſt delectatio vel gaudiū ad bo

nū: ⁊ dolor vel triſtitia ad malū. Paſſio iraſcibi Iraſcibilis. 5.
lis ē actꝰ eiꝰ ad bonū vl' ad malū arduū aut diffi
cile attingēdū aut fugiendū: cuiꝰ q̄nq̄ ſunt ſpēs
prime q̄ttuor ſunt due cōtrarietates: p̄ma ē ſpes
⁊ deſpatio ad bonū: ſcd̄a eſt timor ⁊ audatia ad
malū: q̄nta ſpēs eſt ira cui nulla dat paſſio cō=
traria. Ad has vndecim paſſionū ſpēs reducū=
tur alie oēs q̄ noīari ſolēt: nā zelus ⁊ extaſis ſūt
amoris ſpēs: cōcupicientiā diuidit Ariſtoteles
per naturalē ⁊ nō naturalē: triſtitie ponit Dama
ſcenus has q̄ttuor ſpēs miſericordiā: inuidiam
accidiā: ⁊ anxietatē: ſub timore ponunt ſex ſpēs
ſegnicies: erubeſcentia: verecūdia: admiratio:
ſtupor: agonia: etiā ire ſunt tres ſpēs: fel: mania
⁊ furor. Scd̄a ſpēs paſſionis moralis dr̄ aliq̄d i Exterior. paſſio.
corpore a ſupradicta paſſione appetitꝰ cauſatū:
cuius fere totidē ſunt ſpēs quot ⁊ paſſionis ap=
petitus poſite ſunt: nā ſicut verecūdia cauſat ru
borē ⁊ timor pallorē: ita etiā amor dr̄ paſſio leſi=
ua: qꝛ vt dicit canticorū octauo fortis ē vt mors
dilectio lāpades eius vt lāpades ignis atq̄ flā=
marū: vnde capitulo ſcd̄o dicit ſponſa qꝛ amore
langueo: ⁊ capitulo q̄nto aīa mea liquefacta eſt
vt dilectꝰ meus locutꝰ ē: eſt etiā amor vis vniti
ua vt vult Dionyſius ⁊ trāſformatiua: ſilr dele=
ctatio cauſat dilatationē cordis: ipedit vſum ra
tionis: intendit ⁊ auget operationē: triſtitia per
oppoſitū cōſtringit ⁊ aggrauat animū: facit cor
poris egritudinē : diminuit operationē: aufert
adiſcēdi facultatē: ſpes adiuuat operantem: ti=
mor operationē impedit: cauſat contractionem
cordis ⁊ corporis tremorē: audacia promptum
facit operantē in p̄ncipio opis: ira feruorē in cor
pore cauſat: taciturnitatē: ⁊ rōnis vſuꝫ tollit ⁊c̄.
Ita poſſet de multis alijs paſſionū ſpēbus pro=
lixius hoc declarari. Paſſio phiſicalis aut paſ= Phiſica paſſio. 5.
ſibilis q̄litas ē ꝑmanēs q̄litas q̄ ꝓprie ē altera=
tionis teriusnata agere in ſenſum ei aliq̄d ipri
mēdo: eius quinq̄ ſunt ſpēs iuxta numerū ſen=
ſuū exteriorū ſcꝫ q̄litas viſibilis: audibilis: odo
rabilis: guſtabilis: tāgibilis. Viſibilis q̄litatis
due ſunt ſpēs color: ⁊ lux: que eſt q̄litas actiua
celi: nec tn̄ lux eſt ſpēs ſpecialiſſima: nā alia eſt Lux.
lux ſolis alia lune alia ſaturni alia ignis ⁊ can
dele: ⁊ cuiuſlibet earū ē diſtinctio ꝑ lucē: lumē ⁊
ſplēdorē. Color ē q̄litas viſibilis ex varia cōmi= Color.
xtione p̄marū q̄litatū cauſata: ſpēs colorū due
ſūt extreme: albedo ⁊ nigredo: plures ſūt medie
q̄ dicunt medij colores vt rubedo: palledo: viri
ditas ⁊c̄. Audibilis q̄litas ē ſonus q̄ cauſat ex Sonus.
ꝑcuſiōe aeris violēta ad corpa dura: eiꝰ ſpēs ſūt
vox ⁊ ſonus nō vox: vocū dr̄e ſunt grauis acu=
ta ⁊ moderata: ſonus nō vox fit aliq̄n pure na=
turalr aliq̄n artificio humano varijs inſtrumē
tis: ſonus naturalis mō eſt rectꝰ modo reflexus

VNiVERSiDAD DE SALAMANCA

Odor. qui ab Ariſtotele dr̄ echo. Odorabilis q̄litas
eſt odor cauſatus a ſicco paſſo ab humido: cui⁹
Sapor. tot preciſe ſunt ſpecies quot τ saporis. Guſtabi
lis qualitas eſt ſapor qui cauſatur ab humido
paſſo a ſicco: eius due ſpēs extreme ſunt amari
tudo τ dulcedo: medie plures ſunt: pinguedo:
ſalſedo: acritas: auſteritas: acuties: ſtipticitas
Tāgibile. ponticitas: τc̄. Tāgibilis q̄litas ꝓprio caret no
mine: ſʒ eſt q̄litas p̄ma elemēti aut ꝓprie ab il
la derelicta i mixto: vnde due ſunt ſpēs ei⁹: p̄ria
eſt q̄litas tāgibilis elemēti: que in has diuidiť
ſpēs: calorē: frigiditatē: humiditatē: τ ſiccitatē
grauitatē: leuitatē: τc̄. Scd̄a ſpēs eſt q̄litas tan=
gibilis mixti cuius ſpēs ſunt: lubricitas: aridi
tas: duricies: mollicies: aſperitas: lenitas: ſubti
litas: groſicies: τc̄. vt ptʒ ſcd̄o de ḡnatione capi=
tulo ſcd̄o: ad hāc ſpēm ptinet qualitas impreſſa
ferro a magnete: ſilr̄ q̄litas cauſata in manu pi
ſcatoris a quodā piſce: ſilr̄ influentie celorum ſi
ponanť q̄litates diſticte a luce: vñ ptʒ ſcd̄m Ari
ſtotelē ꝙ eadē q̄litas pōt ad ſcd̄am τ tertiā ſpēm
qualitatis ptinere: τ ꝙ hec noīa duricies τ mol
licies τcetera talia hñt mixtū modū ſignādi harū
Epilogus premiſſoꝝ. duarū ſpērū vt iā ſupra notatū ē. Uniuerſalr̄ ḡ
ad hāc tertiā ſpēm q̄litatis ptinent noīa alterā=
tium τ ſenſibiliū q̄litatū: q̄lia hic diffinita τ di=
uiſa ſunt: τ fere oīa illa ſunt moralia aut phiſi=
calia dicibilia: ex alijs aūt doctrinis per pauca
Figura generalr̄. 2. repperies. Quarta ſpēs p̄ncipalis q̄litatis dr̄ fi
gura que eſt diſpoſitio ptiū q̄ātitatis ad ſeinui=
cē. Et ſicut q̄ātitatis due ſunt ſpēs multitudo τ
magnitudo: ſic etiā figure due ſunt ſpēs: p̄ria eſt
Forma. 3. forma: ſcd̄a ſortiť nomē ḡnis. Unde forma ē di=
ſpoſitio ptiū q̄ātitatis diſcrete ſeu multitudinis
vel numeri: ſub hac ſpē ponunť oīa τ ſola dici=
bilia q̄ ſignāt diſpoſitiones numerorū habentes
figurarū geometricarū ſilitudinē: ideo paritas
τ impitas ad hāc nō ptinēt ſpēm: ſʒ ad predica=
mentum q̄ātitatis vt ſupra dicebať. Forme tres
ſunt ſpēs: linealitas: ſupficialitas: τ ſoliditas: ē
autē linealitas numerus linealis: ſupficialitas
ſupficialis: τ ſoliditas numer⁹ ſolidus aut cor
poralis: quare cū hec abſtracta ſint ſuis cōcre=
tis mere ſinonima: dimiſſis abſtratis accipia=
mus eorū concreta q̄ vſitatiora ſunt vocabula.
Linealis numerus. Linealis numerus eſt q̄ ab vnitate diſcedens p
cōtinuā eiuſdē vnitatis additionē in lōgitudi=
nē extēdiť: cuius infinite τ tot preciſe ſunt ſpēs
ſicut τ ſpēs numeri: iſte tñ alie ſunt ab illis lʒ ꝓ
eiſdē reb⁹ ſupponāt cū illis: ſcʒ ꝓ numero bina=
rio: ternario: quaternario τcc. in infinitū: noīa
aūt taliū ſpērū poſſunt eē iſta primus linealis:
Supficial. ſcd̄us linealis: τ tertius τc. Supficialis nume=
rus is dr̄ qui ex alio vel alijs linealib⁹ numeris
precedētib⁹ aut multiplicatione aut additione

cōficiť: vnde lōgitudinē τ latitudinē habere di=
ciť methaphorice: huius ḡnis ſpēs tot ſunt ſicut
ſpēs linealis vna minus: nā ſupficialis numer⁹
nō ſiḡt binariū vt ptʒ ex diffinitione: ſʒ bene ſi=
gnificat ternariū τ oēs ſequentes in infinitū.
Diuidiť ḡ ſupficialis numerus p triangularē:
quadrāgularē: pētagonū: exagonū τ ſic in infi
Tri... laris ... rus. nitū: quib⁹ addiť circularis numerus. Trian=
gularis numerus dr̄ q̄ ex naturali ſerie nume=
rorū (etiā cōnumerata vnitate) additione ſic ge
nerať ꝙ ſequens q̄libet precedenti aut precedē=
tibus adiungať nullo eorū pretermiſſo: τ diciť
triangularis q: ſi p ſingulas vnitates in plano
deſcribatur tria latera eq̄lia exibet. Unde ptʒ ꝙ
hec ſpēs ſiḡt ternariū ſenariū denariū τ multos
Quadra... gularis alios numeros. Quadrāgularis numerus eſt
qui ex ſimplici multiplicatione vnius linealis
numeri p alium vel p ſeipſum reſultat: cui⁹ tres
ſunt ſpēs ſcʒ quadrat⁹: altera pte lōgior: τ ante
longior. Numerus quadratus ex multiplica=
tione cuiuſq; numeri linealis p ſe ipſum naſciť
vel ex additione cōtinua numerorū naturalis
ordinis ad ſuos precedētes ſemp vno interſca=
lariter dimiſſo reſultat: vnde ptʒ ꝙ quadrati ex
imparibus ꝓcreanť: diciť autē numerus talis
quadratus q: ſi p ſuas vnitates in plano deſcri
batur quattuor eq̄lia latera mōſtrat: τ ſiḡt hec
ſpēs quaternariū numerū: nouenarū: decimū
ſextū: τ multos alios. Altera parte longior nu=
merus ex multiplicatione vnius linealis in na
turali ordine p alterū ſibi ꝓximū conſurgit: vñ
ſupficiali ordine deſcript⁹ duo latera lōgiora τ
duo breuiora ſola tamē vnitate aut ad plus bi=
nario diſcrepātia oſtēdit: τ ſiḡt hec ſpēs ſenariū
duodenarium: vigenariū: τ plres alios. Ante
lōgior numerus ꝓuenit ex multiplicatione ali
cuius linealis p alterū a ſe quātūcūq; diſtantē
in naturali ordine numerorū: vñ ei⁹ latera lon=
giora a breuiorib⁹ pluſq; binario diſtāt vt decē:
Penta... numerus. duodecim: τc. Pētagonus eſt numerus qui ex
additione numerorū ſequētium in ordine na=
turali ad ſuos precedētes duob⁹ cōtinue dimiſ=
ſis naſcitur. Sed exagonus generať eodēmodo
tribus talib⁹ numeris dimiſſis cōtinue. Epta=
Epta... Octo... Circula... gonus quattuor dimiſſis: octogonus q̄nq; reli=
ctis: τ ſic ꝓcedēdo diffinies innumeras ſpecies
ſequētes. Circularis numerus eſt q̄ ex tali mul
tiplicatione alicuius linealis numeri p ſeipſuʒ
naſcitur: ꝙ in eodē numero finiť a quo multipli
catio cepit: ptʒ ergo quare diciť circularis: τ ſi=
Corpo... numer... gnificat ſolos hos duos numeros. 25. τ. 36. So
lidus vel corporeus numerus eſt qui ex duplici
multiplicatione alicuius linealis aut ſupficia
lis numeri p ſeipſum vl' p aliū aut alios ꝓuenit
vt bis duo bis: bis duo ter: bis tria q̄ter τc. vñ ta

lis numerus lōgitudinē latitudinē τ ꝓfundita
tē habere dr̄ ſilitudinarie: eius multe ſunt ſpēs
ſcʒ piramidalis: cubic⁹: cūeus: latercul⁹: aſſer:
Pirami... paralellipidus: τ ſphericus numerus. Pirami
dalis numerus cōſurgit ex additione pluriū ſu
perficialiū eiuſdē ſpēi: τ q: illi ſupficiales conti
nue ſunt maiores ꝓcedēdo: ideo talis aggrega
tio piramis dr̄: huius ḡnis infinite ſunt ſpēs ſcʒ
piramidalis trilaterus: q̄drilaterus: pētilater⁹
exilaterus: τ ſic ſine fine: piramidalis trilater⁹
ex triangularib⁹ numeris aggregať: quadrila=
terus ex quadratis: pentilaterus ex pētagonis:
Cubicus numerus. exilaterus ex exagonis τc̄. Cubicus numerus ē
qui ex duplici multiplicatione alicuius linea=
lis p ſeipſum naſciť: vñ lōgitudinē: latitudinē:
τ ꝓfunditatē equales habere dr̄: τ ſi i huiuſmo=
Sphericus numerus. di multiplicatione finis p̄ncipio aſſimileť ſphe
ricus numerus dr̄: quales ſunt oēs reſultantes
ex cubica multiplicatione q̄nariȷ τ ſenariȷ: vnde
palam fit oēs numeros ſphericos eſſe cubicos ſi
Cuneus numerus. cut oēs circulares eē quadratos. Cuneus nu
merus ex multiplicatione ſolida triū ineq̄lium
ſic emergit: ꝙ a maiore p mediū ad minorē pro
cediť: vnde lōgitudo talis numeri maior eua=
det latitudine: τ latitudo ꝓfunditate inſtar cu
Latercu... numerus. nei corporis: vt q̄ter: tria: bis. Latercul⁹ nume=
rus eſt q̄ ex equalib⁹ equaliter in minus educi
tur: vt ter: tria: bis: vnde ptʒ ꝙ lōgitudine τ lati
tudine equalibus minor reſultat ꝓfunditas: τ
Aſſer numerus. ideo laterculus dici debet. Aſſer numerus ex eq̄
libus eq̄liter in maius naſciť: vt ter tria q̄ter: et
ſic ptʒ ꝙ eius lōgitudo τ latitudo ſunt equales
profunditate maiore: vnde iure vocabitur aſſer
Paralelli... pidus. aut colūnaris numerus. Paralellipidus nume
rus nec oēs dimēſiones habet eq̄les nec oēs
inequales ſʒ eius ꝓxime dimēſiones ſemp ſunt
Figura generalr̄. inequales: vt ter quattuor ter. Figura ē diſpoſi
tio ptiū q̄ātitatis cōtinue vel magnitudis ad in
uicē: vl' figura eſt magnitudo teriata lineis aut
ſupficieb⁹: vñ due ſūt ſpēs ei⁹: p̄ma ē figura pla
Figura plana. na: ſcd̄a ē figura ſolida. Figura plana eſt ſupfi=
cies linea vel lineis teriata: cuius ſpēs due ſunt
curuilinea τ rectilinea: vel agona τ poligonia
Curuilinea. id eſt figura ſine angulis τ figura pluriū angu=
lorū. Curuilinea aut agona figura plana ē ſup
ficies vnica linea teriata que curua ē τ circunfe
rentia dr̄: τ diuidiť in duas ſpēs regularē τ irre
gularē: regularis curuilinea ē circulus q̄ ſic dif
Circulus. niri ſolet. Circulus eſt ſupficies vnica linea ſic
teriata: ꝙ in medio ei⁹ eſt punct⁹ a quo oēs li
nee recte vſq; ad circūferentiā ducte ſunt eq̄les:
τ ille punct⁹ centū circuli dr̄. Irregularis curui
linea figura plana eſt q̄ tale centrū nō pōt habe
re: nec tales lineas ab eo ſic ductas eq̄les: hui⁹
varie ſunt ſpēs: ſʒ magis noiate due ponunť ſcʒ

Oualis. Lēticularis. plana oualis τ plana lēticularis: circulus autē
eſt ſpēs ſpecialiſſima ſicut τ quodlibet aliud no
men ꝓprium cuiuſcūq; figure regularis ſimpli
cis: ſed lʒ circulus nō diuidať in ſpēs: pōt diui=
Portio circuli. 3. di in ptes integrales. Eſt autē ps circuli figura
plana mixtim curuilinea τ rectilinea: τ diuidi
tur in tres ſpēs: q: ptiū circuli alia eſt ſemicircu
Semicirculus. lus: alia ē portio circuli τ alia ſectio circuli. Se
micircul⁹ eſt figura plana diametro τ medieta=
te circūferentie circuli cōtenta: τ diameter eſt li
nea recta ab extremo ad extremū circuli p cētrū
trāſiēs: portio circli ē figura plana corda τ arcu
cōtenta: diciť aūt corda linea recta intra circulū
ab extremo ad extremū ſʒ nō p cētrū trāſiens: ar
cus aūt eſt circūferētie circuli ps q̄ nō eſt medie
Portio maior. tas: et diuidiť portio circuli p maiorē τ minorē
ſemicirculo portionē. Portio maior eſt illa in q̄
Portio minor. remanet centrum circuli: reliqua vero dr̄ minor
Sectio circuli. portio. Sectio circuli ē figura plana duabus ſe
midiametris τ arcu teriata: τ eſt ſemediameter
linea recta a cētro ad circūferentiā circuli pro=
tracta. Figura plana rectilinea τ poligonia eſt
Rectilinea figura plana. ſupficies angularis plurib⁹ rectis lineis teria=
ta: eius infinite ſunt ſpēs: triangulus: quadrā=
gulus: pentagonus: exagonus τc̄. Et earū q̄li=
bet diuidiť p regularē τ irregularē: vnde figu=
ra rectilinea regularis eſt q̄ habet eq̄litatē in la
terib⁹ τ angulis: irreglaris vero q̄ hoc nequaq̄
Triangulus. 3. 3. habet. Triangul⁹ regularis ē figura rectilinea
poligonia trib⁹ tm̄ lineis rectis eq̄lib⁹ tribuſq;
angulis parib⁹ cōtenta: que τ iſoplerus trian=
gulus ſeu eq̄laterus noiať. Triangulus irregu
laris neq; oēs tres lineas neq; oēs tres angulos
habet equales: eius due ſunt ſpēs: prima ē yſo=
cheles ſeu equitibiarū cuius due tantum linee
ſunt equales tertia eis maiore aut minore. Se=
cūda ſpēs ē ſcalenō ſeu gradatus: cui⁹ oēs tres
linee ſibiinuicē ſunt ineq̄les: eodēmodo accipe
de predictorū angulis: vnde q̄libet duarū pre=
dictarū ſpērū in tres alias ſpēs ſubdiuidiť que
ſunt triangulus irregularis orthogonius id eſt
vnius anguli recti: ampligonius. i. vnius an=
guli obtuſi: τ exigonius q̄ eſt oīm trium angu=
lorū acutorū: oīs ēt triangul⁹ regularis eſt exi=
Quadrangulus. 5. gonius. Quadrangulus ē figura plana rectili
nea τ poligonia q̄ttuor rectis lineis totidēq; an
gulis contenta: que ſi (vt dictū eſt oēs illas li=
neas habuerit ſibi inuicē eq̄les ſilr̄ τ anguli ei⁹
oēs recti τ eq̄les fuerint: regularis erit q̄dran
gulus τ iſoplerus: q̄ proprio noīe quadrat⁹ ſeu
quadratū dr̄: ſi vero in aliquib⁹ predictorū aut
in oib⁹ q̄drāgul⁹ ineq̄litatē habuerit: irregula
ris diceť: ei⁹ ſpecies due ſubalterne ſūt quadrā
gulus equidiſtātiū laterū qui grece dicitur pa
lellogramus: τ quadrāgulus inequedistantiū

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA
GREDOS.USAL.ES

laterū q̄ ꝛ diſparalellogramus vocaẗ. Paralel=
logrami due ſunt ſpecies: qꝛ alius eſt oīm quat
tuoꝛ laterum equalium ſed non oīm angulorū
equaliū q̄ grece helimalim dꝛ: alius vero eſt tā=
tūmō oppoſitorū laterū equaliū ꝛ quadrāgulꝰ
altera parte lōgioꝛ dici ſolet: et huius iterū ſunt
due ſpecies: ꝑma eſt altera parte lōgioꝛ cuiꝰ oēs
quatuoꝛ anguli ſunt equales ꝛ recti: ꝛ ꝓprie dꝛ
quadrāgulꝰ orthogonius aut tetragoniſmus:
ſcđa ſpecies eſt altera parte longioꝛ cuius tātū
anguli oppoſiti ſunt equales ꝛ vocaẗ ſilr̄ heli=
malim. Diſparalellogramorū varie ſunt ſpēs ſꝫ
oēs innoiate ꝓprijs noibus. Pentagonus ve
ro exagonus eptagonꝰ ꝛ cetere ſpēs ſequētes ex
numero ſuorū laterū ꝛ angulorū diffiniri habēt
manifeſtiſſime: q̄rū irregulares: in ifinitas ꝛ in
noiatas diuiduntẗ ſpēs. Sed regularis pētago=
nus: exagonus: eptagonus: ꝛ quelibet ſpēs ſe=
quēs diuidiẗ in duas ſpēs: prima eſt pentago=
nus vel exagonus ſimplex: ſcđa eſt cōpoſitꝰ vel
egredientiū angulorū. Et dꝛ pentagonus ſim=
plex figura plana cuiꝰ latera ſemel cōcurrentia
ad angulos intrinſecos: nō amplius extēdunẗ
vt iterū cōcurrāt ad alios angulos cōſtituēdos
extra figurā: ſed ecōtra fit in pētagono cōpoſi=
to qui habet angulos egredientes preter intrin
ſecos: ita dicendū eſſet de exagono eptagono ꝛ
ceteris. Et licet noīa figurarū regulariū ſimpli=
ciū ſint ſpecialiſſima vt dictū ē: tñ i figuris egre=
dientiū angulorū varie repperiunẗ ſpēs iuxta
diuerſos ordines taliū figurarū: vnde aduerte
ꝙ figure egredientiū angulorū ꝑmi ordis vltra
angulos intrinſecos figure ſimplicis habēt ſim
plos angulos egredientes: figure ſecūdi ordinis
habēt angulos egredientes duplos: figure tertij
ordinis triplos: ꝛ ſic per infinitos tales ordines:
ita tñ ꝙ ſequēs ordo incipit a tertia figura prece
dētis ordinis: ergo pētagonus ꝛ exagonus egre
dientiū angulorū reglares ſunt ſpēs ſpāliſſime:
qꝛ nō habēt locū in alio q̄ꝫ i prio ordine. Sꝫ epta
gonus ꝛ octogonus egredientiū angulorū bi=
nas habent ſpēs ſcꝫ ꝑmi ꝛ ſcđi ordinis: nonago
nus vero ꝛ decagonus ternas habebūt ſpēs pri
mi ordis: ſcđi: ꝛ tertij: vndecagonus aūt duode
cagonus q̄ternas qꝛ ꝑmi: ſcđi: tertij: ꝛ q̄rti ordi=
nis: et ſic ſemꝑ aſcēdēdo ꝑ duas ſpēs augere de=
bes numerū ſpecialiſſimaꝝ ſpērū ſub eis cōten=
tarū ꝑ vnitatē. Figura ſolida ē corpus ſuꝑficie
vel ſuꝑficiebꝰ teriatū. Unde due ſunt ſpēs eiꝰ ſo
lida rotunda ꝛ ſolida laterata. Eſt autē figura
ſolida rotunda corpus ſuꝑficie curua teriatū ſi
cut ſolida laterata planis teriaẗ ſuꝑficiebꝰ. Ro
tūdaꝝ alia regularis que dꝛ ſphera: alia irregu
laris: vnde ſphera ē corpus rotūditate ꝑfectū ex
medio eq̄le vt dicit Ariſtoteles. i. in cuius me=

Pentha=
gonus. 2.

Regula=
ris pētago
nus. 2.

Figura e=
gredientiū
angulorū.

Ordines
earum.

Figura ſo
lida. 2.

Rotūda. 2

Sphera. ꝛ

dio eſt pūctꝰ a quo oēs linee recte ducte ad ex=
tremā corporis ſuꝑficiē ſunt eq̄les: ſꝫ i figura ro
tunda irregulari nō ē dabilis talis pūctꝰ. Sphe
ra diuidiẗ in ſpherā ſolidā ꝛ cōcauā: ſolida ſphe
ra vnica ſuꝑficie cōuexa teriaẗ: ſꝫ cōcaua ſphe=
ra duabꝰ teriata eſt ſuꝑficiebꝰ vna cōuexa exte
rioꝛe ꝛ altā cōcaua interioꝛe. Et hec ꝓprie orbis
diciẗ cuiꝰ due ſunt ſpēs: ꝑma ē orbis vniformis
cuius dicte due ſuꝑficies teriales cōcētrice ſunt
ideſt ſuꝑ eodē cētro deſcripte: ſecūda ſpēs eſt or=
bis difformis corpꝰ eccētricaꝝ ſuꝑficieꝝ terialiū
ideſt q̄ habēt diuerſa cētra ſuarū rotunditatū:
ſicut aūt i circulo linea recta ꝑ cētrū trāſiēs vſqꝫ
ad extremitates diameter dicta ē: ſilr̄ in ſphera
taliter ducta linea axis ꝓprie dꝛ: cuius duo pū=
cta teriantia dicunẗ poli in ſuꝑficie ſphere. So
lida figura rotūda irregularis diuidiẗ: nā q̄dā
talis vnica ſuꝑficie exteriꝰ teriaẗ: alia vero plu
ribus: ꝑma ſpēs ꝑtiẗ in duas q̄ ſunt ſolida oua=
lis ꝛ lenticularis: in ouali axis eſt linea longiſſi
ma: in lenticulari vero breuiſſima. Scđa ēt ſpēs
in duas diuidiẗ vna diciẗ piramis rotūda: alia
colūna rotunda vel chilidrū. Figura ſolida la=
terata duas hꝫ ſpēs regularē ſcꝫ ꝛ irregularē: re
gularis laterata ē figura cuiꝰ oēs ſuꝑficies pla=
ne teriales ſibiinuicē ſunt eq̄les ꝛ ſilēs: eiꝰ q̄nqꝫ
dūtaxat ponunẗ ſpēs ſpecialiſſime tetracedrō:
exacedrō: octocedrō: duodecedrō: ꝛ icocedrō: q̄
ſic differūt qꝛ tetracedrō. i. q̄ttuoꝛ ſuꝑficierū fi=
gura: octocedrō. i. octo ſuꝑficierū: ꝛ icocedron q̄
vigiti ē ſuꝑficierū eq̄liū: triangulis regularibꝰ
terminanẗ: ſꝫ exacedron figura ſex baſiū eq̄liū
(q̄ alias cubus dꝛ) q̄dratis ſuꝑficiebꝰ cōprehen
diẗ: duodecedrō vero. i. duodeci ſuꝑficierū cor=
pus pētagonis regularibꝰ claudiẗ. Irregula=
ris figura laterata in ſuis planis ꝛ teriantibus
ſuꝑficiebꝰ aut ineq̄litatē hꝫ: aut diſſilitudinem
aut vtrūqꝫ horū. Cuiꝰ tres danẗ ſpēs: ꝑma ē pi=
ramis lataata: ſcđa ſolidū ꝑalellogramū: tertia
di ſꝑalellogramū. Piramis laterata ē figura ſo
lida irregularis q̄ baſim habēs figurā planā re
ctilineā: cōtinue ꝑlongitudinē minuiẗ ad conū
qui baſi opponiẗ: cuius infinite ſunt ſpēs: pira
mis trilatera: q̄drilatera: pentilatera ꝛ ſic ꝓce=
dēdo innumero laterū: piramis trilatera trian
gulum habet in baſi ꝛ tres ſuperficies laterales
ad conū concurrētes: piramis quadrilatera ſu=
per baſim quadrangularē quattuoꝛ habet ſu=
perficies ad angulum venientes: ꝛ ita dicatur
in alijs ſequentibus ſpeciebꝰ correſpōdēter. So
lidum paralellogramum eſt corpus cōtentum
ſuperficiebus planis ſic ꝙ earum oppoſite ſunt
equediſtātes nō autē cōcurrētes ſicut i pirami=
de. Eius multe ſunt ſpecies ſcꝫ colūna: aſſer: la=
ter: ꝛc. Eſt autē colūna laterata corpus ꝑalello=

gramū cuiꝰ latitudine ꝛ ꝓfunditate equalibꝰ
maioꝛ eſt lōgitudo. Colūne ſpecies infinite ſunt
ſicut ꝛ piramidis vt trilatera: quadrilatera: pē
tilatera: ꝛc. columna trilatera que alias dꝛ cor
pus ſerratile eſt cuiꝰ vtraqꝫ baſis eſt triangulꝰ
ꝛ tres ſuꝑficies quadrāgule laterales. quadri=
latera colūna: q̄ appropriate diciẗ i geometria
ſolidū ꝑalellogramū: baſes habet quadratas ꝛ
quattuoꝛ laterales ſuꝑficies quadrāgulas: pē=
tilatera eſt cuiꝰ baſſes ſunt pētagoni regulares
ꝛ quinqꝫ laterales ſuꝑficies: ꝛ ſic de alijs ſuo mō
ſicut dicebaẗ in ſpeciebꝰ piramidū: a quibꝰ co=
lumne in hoc differūt ꝙ in eis ſemꝑ laterales ſu
perficies ſunt quadrāguli: ſꝫ in piramidibꝰ la=
terales ſuꝑficies ſemꝑ ſunt trianguli. Aſſer eſt
corpꝰ equalis lōgititudinis cū latitudine ſꝫ eiꝰ
profunditas minoꝛ eis eſt. Later oēs tres di=
mēſiones gradatim hꝫ inequales ſic ꝙ longitu
do eſt maioꝛ latitudine ſꝫ ꝓfunditas eſt mini=
ma: terminātur autē aſſer ꝛ later ſex quadrāgu
lis ſuꝑficiebꝰ. Solidū diſparalellogramū ē cor
pus lateratū cuius ſuꝑficies laterales oppoſite
inequediſtātes ſunt: nec tñ ad angulū cōcurrē=
tes: huius generis i numere ꝛ innoiate ſunt ſpe
cies: ſꝫ earū notabilioꝛ eſt cuneus q̄nqꝫ inequa=
libus ſuperficientibꝰ teriatꝰ: ſed eiꝰ baſſis ſemꝑ
quadrāgulus ē: laterales vero ſuꝑficies longitu
dinis ꝛ latitudinis ſue quadrāgulares apparēt
ſed ſuꝑficies altitudinis triangule videnẗ. Ha
ctenus ꝗ de formis ꝛ figuris. Ad figurā reducti=
ue ꝑtinet angulus q̄ ei priuatiue opponiẗ. Eſt
enim angulꝰ magnitudo nō vndiqꝫ actu termi
nata: ꝛ ſemꝑ eſt pars integralis figure: cuiꝰ due
ſunt ſpēs ſicut figure ſcꝫ angulꝰ planus ꝛ ſolidꝰ
Angulus planus ē cōtactꝰ alternus duarū li=
nearū applicatione nō directa: ſic ꝙ eſt ſuꝑficies
duabꝰ lineis nō directe ſe tāgentibꝰ intercluſa.
Cuiꝰ tres ſunt ſpēs angulꝰ rectilineus curuili
neus ꝛ mixtus. Rectilineus angulꝰ planus eſt
linearū rectarū ſupradicto mō cōtactus: ſicut ꝛ
curuilineus linearū curuarū ꝛ arcualiū: mixtꝰ
vero ē linee recte ꝛ curue adinuicē cōtactꝰ. An
guli rectilinei tres ſunt ſpēs ſcꝫ angulus rectus
obtuſus ꝛ acutꝰ. Rectilineus rectꝰ angulus eſt
ꝑpēdicularis cōtactꝰ rectarū linearū. i. dire=
ctus ad modū crucis: ꝛ eſt ſpēs ſpecialiſſima: qꝛ
forma recti i idiuiſibili ꝯſiſtit. Obtuſus angulꝰ
eſt rectilineus maioꝛ recto. Acutus vero minoꝛ
recto: quoꝝ ſpēs ifinite ſunt iuxta varietates hu
iuſmodi exceſſus aut defectꝰ. Angulus curuili
neus etiā tres habet ſpēs has angulū concauū:
cōuexum ꝛ neutrū. Cōcauus angulꝰ ē cū linee
curue ſe cōtingūt ex interioꝛe parte: cōuexus cū
ex ꝑte exterioꝛe ſue curuitatis: neuter vero qñ al
tera linea interiꝰ altera exteriꝰ cōcurrit: ꝛ ſunt

Aſſer.

Later.

Cuneus.

Angulꝰ. 2

Planus
angulꝰ. 3.

Rectus an
gulus.

Obtuſus.
Acutus.

Curuilineus
angulꝰ 3

hee tres ſpecies ſpecialiſſime. Angulꝰ planus
mixtꝰ in tres ꝑtiẗ ſpēs: ꝑma eſt angulꝰ cōtingē=
tie: quē cōſtituit linea recta tāgens curuā exte=
riꝰ: ꝛ ē ſpēs indiuidua: ſcđa ſpēs eſt angulꝰ ſemi
circuli ēt ſpāliſſima: tertia ſpēs eſt angulꝰ portio
nis circuli ſcꝫ cū linea recta curuā tāgit interiꝰ:
cuiꝰ due ſūt ſpēs: angulꝰ portiōis maioꝛis ꝛ por
tionis minoꝛis circuli: quorū diffinitiones ſta=
tim patēt. Angulus ſolidus ē corpus ꝑtiale q̄d
ex vna ꝑte icludūt anguli plani plures q̄ꝫ duo:
qui cū nō in eadē ſuꝑficie ſituenẗ ad pūctū vnū
neceſſario cōcurrūt. Eius infinite ſunt ſpēs ſe=
cūdū varietatē numeri angulorū planorū con=
currentiū ſcꝫ: tres: quattuoꝛ: q̄nqꝫ: ꝛc. Et q̄libet
earū iterū in ſpēs ſubdiuidiẗ ꝓ qualitate taliū
angulorū: qꝛ vel ſūt anguli triangulorꝝ vel qua
drāgulorū ꝛc. Sic igiẗ pꝫ dilatatio quarte ſpēi
qualitatis ꝓ q̄ ſit hec regula gñalis: oē dicibi
le exiſtēs paſſio non reſpectiua multitudis aut
magnitudinis ꝑtinet ad hāc quartā ſpēm q̄lita
tis cuiuſmodi ſunt q̄ hic diffinita ꝛ diuiſa ſunt.
Et illa oīa vocabula mathematica ſunt id eſt
arithmetica ꝛ geometrica: de q̄bꝰ ꝓcerto oppi=
noꝛ ꝙ nullas res diſtictas a multitudine ꝛ a ma
gnitudine ſig̃nt: qui aliter ſentiunt viderit q̄uo
hec ꝗ ꝛ tanta dicta ſint ꝓ quattuoꝛ ſpeciebꝰ q̄li
tatis ab Ariſtotele poſitis. Sed quia ipē poſtea
enumeratis ꝑdictis ſpeciebꝰ ſubiūgit: ꝙ fortaſ=
ſe alij modi q̄litatis apparebūt ſꝫ q̄ cōiter aſigna
ri cōſueuerūt dicti ſunt: ideo ſuſpicati ſunt q̄dā
ſubtilitatū logicaliū indagatores ponendas eē
ad huc plures q̄litatis ſpēs: maxie qꝛ reppiunẗ
nōnulla dicibilia ad qualitatē ꝑtinētia q̄ i nul=
la ꝑdictarū ſpērū reppõi videnẗ: ſicut intenſuꝫ
remiſſum: regulare: irregulare: vniforme: diffoꝛ
me ſilr̄ iſta: diuinū: angelicū: humanū: eſſen=
tiale: reale: ſubſtātiale: itē rōnale ſenſibile ꝛ oēs
alie dr̄ie predicamēti ſubſtātie: q̄ non videnẗ ad
illud predicamētū ꝑtinere directe: ex quo nō ſūt
abſoluta dicibilia nec ꝓprie dicunẗ ſubſtātie ni
ſi extēſo noīe ſubſtantie vt expreſſe hꝫ textus: vñ
opinanẗ addēdas eē duas alias ſpēs q̄litatis q̄
innoiate ſunt. Quinta ꝗ ſpēs q̄litatis dꝛ q̄litas
ſucceſſiua: ꝛ ē diſpoſitio ꝑtiū q̄litatis adinuicē
ſicut ponebaẗ q̄rta ſpēs diſpoſitio ꝑtiū q̄ꝫtitatis
Ad q̄ꝫ ſpēm q̄ntā dicūt ꝑtinere ꝑma ſex dicibi=
lia ſupius ꝓpoſita: nā intēſio ꝛ remiſſio ſig̃ant
partes q̄litatis ſcđm quas fit alteratio: ſilr̄ regu
laritas: irregularitas: vniformitas ꝛ difformi=
tas ſig̃nt diſpoſitionē ꝑtiū mobilis ꝛ motꝰ preci
pue i motu locali. Unū intēſio ē cōtinua additio
gradꝰ q̄litatis ad gradū in alteratiōe. Remiſ=
ſio vero eſt cōtinua eorū remotio abinuicem ꝛ
ſubſtractio. Regularitas ē motꝰ talis ꝑtiū mo=
bilis ꝙ vna earū nec in maioꝛi nec in minoꝛi tē=

Mixtꝰ an
gulus. 3.

Solidꝰ an
gulus.

Epilogus
ꝑmiſſorū.

De alijs
ſpeciebꝰ q̄=
litatis.

Quita ſpe
cies quali=
tatis.

Intēſio ꝛ
remiſſio.

Regulari=
tas ꝛ irre=
gularitas.

VNiVERSIDAD
DE SALAMANCA

poꝛe ſuum cōplet motū quā alia pars: ſilr ⁊ par
tes motus equales conſumūt equalia tēpoꝛa: ⁊
inequales inequalia ſecūdū eandē ꝓpoꝛtionē:
ecōtra fit de irrigularitate. Uniformitas eſt qñ
Uniformitas ⁊ difformitas. vna pars mobilis nō ferꝛ velocius alia neqꝫ ecō
tra: ſed difformitas eſt diſpoſitio oppoſita. Re=
gularitas ḡ attendiꝛ inequalitate ꝓpoꝛtionis:
ſed vniformitas inequalitate quātitatis: vnde
incoꝛpoꝛibꝰ celeſtibꝰ eſt motꝰ regularis nō vni
foꝛmis: ingrauibꝰ autē ⁊ leuibꝰ recte motis pōt
Sexta ſpecies. eſſe vniformitas nō regularitas. Sexta ſpecies
qualitatis ab eis dꝛ qualitas eſſentialis: que ſi
poni deberet potius eſſet pꝛima ſpēs ꝙ̄ vltima
ſicut eam noiauit Ariſtoteles q̄nto methaphi=
ſice: diffiniꝛ ergo qualitas eſſentialis: ꝙ ē diſpo
ſitio rei ad eius eſſentiā ptinēs. Et ſub hac ſpe=
cie ponunꝛ reſidui termi ſuperius notati cū oibꝰ
differētijs predicamēti ſubſtātie: vñ ſicut rōnale
ſupponit ꝓ aliq̄ ſubſtātia ɔpoſita ⁊ cognotat ꝙ
Diuinum ciꝰ foꝛma eſſētialis ē aia rōnalis: ita dicūt ꝙ diui
Angelicū. nū ſupponit ꝓ aliq̄ ente denotās ꝙ eſſentia ciꝰ ē
infinite pfectionis: ſilr angelicū denotat ꝙ eſſen
Humanū. tia eſt finita ſʒ inexcellētiſſimo gradu: humanū
vero cognotat ꝙ eſſentia eſt cōpoſita inexcellē=
Reale. tiſſimo gradu cōpoſitarum: etiam reale cogno
Eſſentiale tat ꝙ res ꝓ qua ſupponit ē vere ⁊ nō ficte: eſſen=
tiale aūt dicit rē ptinere ad eſſentiam alterius.
Uñ ſecūdū iſtos qualitas generaliſſimū huiꝰ
predicamenti ſignificaret oēm diſpoſitionē cu=
iuſlibet rei ſiue accidētalē ſiue eſſentialē: quare
⁊ nos in pncipio huiꝰ capituli ꝟba ſatis indiffe
rētia caute poſuimus diffinientes qualitatem:
Reprobatio pdictorum. vt oibus doctoꝛibꝰ cōferrēt. Sʒ his nō obſtātibꝰ
alij cōtenti ſunt quattuoꝛ ſupra dictis ſpeciebꝰ
ab Ariſtotele ptractatis: vnde admotiuū alioꝝ
Primo. dicunt pmo ꝙ multa taliū dicibilium non ſunt
in predicamēto qualitatis: ideo ꝓpter illa non
ſunt ponende ille due ſpēs q̄nta ⁊ ſexta: pro cuiꝰ
Secūdo. dicti expoſitiōe. Dicūt ſcdo ꝙ illa duo pma que
poſita ſunt in q̄nta ſpecie ſcʒ intenſio ⁊ remiſſio
pertinere poſſunt ad predicamētū q̄ʒtitatis ſub
cōtinuo: extēdendo q̄ʒtitatē cōtinuam ad cōti=
nuitatē tam extēſiuā ꝙ̄ intēſiuā ꝙ̄ etiā ſucceſſi=
uam: vel ſi magis placet ponātur in quarta ſpe
cie qualitatis ſub figura qꝛ illa duo noia ſignt
diſpoſitionē partiū q̄ʒtitatis cōtinue non quidē
extēſiue ſʒ intēſiue aut ſucceſſiue: vel qđ verius
crediꝛ ponenda ſunt in predicamēto paſſionis
ſicut alteratio: ⁊ eoꝛū cōcreta intēſum ⁊ remiſſū
Tertio. in predicamēto patientis. Dicunt tertio ꝙ alia
quatuoꝛ dicibilia in q̄nta ſpecie poſita ptinent
ad quartā ſpēm qualitatis rōne iam dicta ſicut
aſperū ⁊ leue ibi noiata ab Ariſtotele: vel ponaꝛ
in predicamēto ad aliq̄d cū videanꝛ eſſe relati=
Quarto. ua ſicut ſilē ⁊ diſſimile. Quarto dicūt ꝙ illa ſex

pꝛioꝛa que ponunꝛ i ſexta ſpecie qualitatis: ſcʒ
diuinū: angelicū: humanum: eſſentiale: reale:
ſubſtātiale: vel ſunt ſinonima cum ſuis abſtra=
ctis que ſunt: deꝰ: angelus: hō: ens: res: eſſentia
ſubſtātia: vt cū dicimus natura diuina: angeli
ca: ⁊ humana: ⁊ ſic nō dubiū eſt ꝙ nō ſint in pꝛe
dicamēto qualitatis ſʒ quedā eoꝛū ſunt trāſcē=
dentia: alia vero ſunt in predicamēto ſubſtātie:
⁊ hoc modo ſumebanꝛ i illis diffinitionibꝰ coꝝ
ibidē datis. Uel ſi diuinū: angelicū: humanū:
accipianꝛ ꝓ operibꝰ dei angeli hois aut ꝓ rebꝰ
aliquo mō ad eos ptinentibꝰ: ponerenꝛ in pꝛe=
dicamēto actionis aut aliquo alio prout oſten
deret diffinitio q̄d nois. Dicūt q̄nto ꝙ differen= Quinto.
tie ſubſtātiales vel in nullo predicamento ſunt
ſpecies: vel ſi hoc nō placet dicunt ꝙ ponunꝛ in
ſuo ꝓpꝛio predicamēto cuiꝰ modus ſig̃andi eſt
cognotare intrinſece: eius gn̄aliſſimū eſt coꝛpo
reum: ⁊ ſubalterne ſpecies ſunt aiatū ⁊ inaiatū
⁊ ſic deſcendēdo vt ſupra dicebaꝛ in capitulo de
ſubſtātia: qđ quidē dr̄iarū predicamentū Ari=
ſtoteles ad euitandā plixitatē nō diſtinxit a pꝛe
dicamēto ſubſtātie rōne iam allegata i noſtris
ante predicamētis. Ex quibꝰ ſexto dicūt inferē Sexto.
tes ꝙ illud generaliſſimū qualitas ſolū ſig̃t di=
ſpoſitiones rerū accidentales. Jam vero expe=
ditis qualitatis ſpeciebꝰ Ariſtoteles paucis ab De concretis qualitatis.
ſoluit predicamētū qualis: qꝛ vt iam notatum
eſt breuitati ſtudens multa ꝟbis ſuis pſtringit
in hoc libꝛo: ⁊ in quolibet p̄dicamēto multa pꝛe
dicamēta cōpꝛehendit: ſed in hoc capitulo de cō
cretis aliq̄d explicuit propter eoꝛū excellentiā ⁊
frequentiā inter oia accidentalia predicabilia:
innuit tñ ꝙ ſilis diſtinctio duoꝛum predicamē=
toꝛū ex abſtractis ⁊ cōcretis eſt requirēda i q̄ʒti
tate ⁊ alijs accidētibꝰ. Dicit ḡ ꝙ qualia .i. cōcre
ta predicamēti qualitatis ſunt illa que dicunꝛ
dinoiatiue ſcđʒ hec abſtracta ſupra poſita in co Qualia.
oꝛdinatione q̄litatis: vꝉ q̄uolibet aliter ſcʒ ꝙ̄ de
noiatiue ꝓpꝛie dicanꝛ ab his eiſdē abſtractis:
ſig̃t ḡ ꝙ oīe denoiatiuum ꝓpꝛie id eſt re ⁊ voce
a ſupꝛadictis qualitatibꝰ id eſt abſtractis: ⁊ oē
denominatiuū non pꝛopꝛie ideſt ſola re ⁊ ſi non
voce ab eiſdē: ptinet ad p̄dicamentū q̄lis tanꝙ̄
genus vꝉ ſpecies ſubalterna aut ſpecialiſſima.
Et ideo intendit ꝙ ſicut q̄litas inter abſtracta
eſt gn̄aliſſimū: ita q̄le eiꝰ cōcretum eſt gn̄aliſſi=
mum inter ɔcreta: ⁊ ſicut q̄litatis poſite ſunt q̄t
tuoꝛ ſpecies ſubalterne: ita q̄lis ponende ſunt
etiā q̄ttuoꝛ ſiles ſpecies q̄ erūt ɔcreta predictaꝝ
q̄ttuoꝛ ſpecierū q̄litatis ſcʒ diſpoſitū: potens: pa
ſſibile: ⁊ figuratū: ⁊ ſub iſtis q̄ttuoꝛ ſubalternis
pōt fieri deceſus ad tot preciſe ſpecies quot po
ſite ſunt ſub alijs q̄ttuoꝛ ſpēbus ſubalternis ab
ſtractis: qđ qꝛ cuiqꝫ facillimū eſſet cōſulto relin

quimꝰ. Tamē q̄a dictū erat vel q̄uolibʒ aliꝉ: ne
hoc ɔfuſū remaneret ideo ɔ̄ter declarat quod
modis poſſet ɔtingere ex pte vocis aliqđ ɔcretū
nō dici ꝓpꝛie denoiatiue a ſuo abſtracto. Et pōit
duos modos: pꝛimꝰ eſt qñ aſtractū eſt ignotuʒ:
vt curſoꝛ ⁊ pugillatoꝛ dicunꝛ denoiatiue re tm̄:
quia cognotāt q̄litatem ſed nullum daꝛ abſtra
ctum ſilē eis in pꝛincipio dictiōis ⁊ differens ca
ſu ideſt teriatiōe: hoc maxime ɔtingit eis qñ ta
lia ɔcreta ptinent ad ſcđam ſpēm qualis. Scđs
modus eſt qñ tale abſtractum eſt ſcitum ⁊ claꝝ
ſed ɔcretum eiꝰ nō ſe hʒ ad ipm ex pte vocis vt
dictum eſt: bñ tñ ex pte rei ſig̃te: vt ſtudioſus eſt
hoc mō d̄noiatiue dictꝰ a ꝟtute: cognotat ei illā
rem ꝓ qua ꝟtus ſuppōit. Solent addi duo alij
modi impfecte ſeu nō ꝓpꝛie denoiationis ex pte
rei: pꝛimꝰ eſt qñ q̄litas ꝙ̄ cognotat ɔcretuʒ eſt i
perfecta ⁊ valde remiſſa: aut eſt trāſiēs nō pma
nens: q̄a ab illa q̄litate nullꝰ denoiaꝛ q̄lis: vt
ſi rubedo eēt valde tenuis i petro: ipē nō diceretꝛ
rubeus: ſilr dato ꝙ eſſet ſatis intenſa: ſed nō per
maneret in eo vt cum patiꝛ verecūdiā: etiā nō d̄
nominabiꝛ rubeus ab illa: Scđs modus eſt qñ
talis foꝛma in eſt vni pti a qua nō poſſet denoia
ri totū etiā ſi eſſet intenſa ⁊ pmanens vt ethiops
nō denoiabiꝛ albꝰ a l albedine dētiū: d̄ iſtis duo
bus nō eſt itētio Ariſtotelis dicere ꝙ talia ɔcreta
ponanꝛ i p̄dicamēto q̄lis: ſʒ d̄ alijs duobꝰ mōis
ab eo poſitis: ⁊ d̄ oibꝰ d̄noiatiuis re ⁊ voce ſimꝉ.

Tertia pars de ꝓpꝛietatibꝰ qualitatis.

Primo dicibilibꝰ cōcretis huiꝰ predicamen
ti ſicut ⁊ in q̄ʒtitate dictuʒ eſt tres ponunꝛ
ꝓpꝛietates: quarū ſubm̄ eſt potius q̄le ꝙ̄ quali
tas ⁊ hoc qñ q̄le eſt ſcđa intētio: ſed Ariſtoteles
vt diximus ſub q̄litate q̄le vult ſig̃re. Prima ḡ
ꝓpꝛietas eſt hec: ꝙ in eſt ɔtrarietas q̄litatibus
ideſt dicibilibꝰ cōcretis predicamenti q̄litatis:
vt albꝰ ⁊ niger ſunt ɔtraria: ſilr liberalis ⁊ aua
rus: hoc autē nō eſt ꝓpꝛium aliquo mō ſuo ſub
iecto: q̄a oīe ꝓpꝛium vel ɔuenit ſoli vel omi: ſʒ
hoc predicatū non cōuenit ſoli q̄litati ſed q̄buſ
dā alijs vt actiōi ⁊ paſſiōi: nec ɔuenit omi q̄lita
ti vt pʒ in ſcđa ⁊ q̄rta ſpecie vbi nulla eſt dicibi
lium cōtarietas. Sed in hac cōitate: hoc eſt ad
uertendū ꝙ ſi vnum contrarioꝝ dicibilium fue
rit quale reliquum neceſſario erit q̄le ⁊ eiuſdē
predicamenti: nā cōis diffinitio ɔtrarioꝝ habʒ
ꝙ ſub eodem gn̄e poſita ſunt ⁊ eidē ſuſceptibili
viciſim i ſūt: vñ ēt ɔſtare pt oia dicibilia ɔtraria
debere eſſe ɔcreta nō abſtracta: qꝛ abſtracta nō
hñt p̄dicari de aliq̄ ſubō accidentalr ideo nō in
ſunt eidē ſuſceptibili ſicut ɔcreta: ⁊ hec eſt rō q̄
re pꝛius diximꝰ ꝙ ſubiectū harū trium ꝓpꝛieta
tum eſt q̄le nō q̄litas ⁊ hoc euidenter habet tex
tus Ariſtotelis inſequenti ꝓpꝛietate. Scđa ḡ
ꝓpꝛietas eſt ꝙ q̄litas ſuſcipit magis ⁊ minꝰ in
ſua p̄dicatiōe de ſubiecto: pʒ i cōcretis q̄a iuſtū
dr̄ aliquid magis aut minus alio: ſilr cādidū ⁊
ita de alijs multis: ſed abſtractis hoc non ɔue=
nit: nā vna iuſtitia nō dꝛ magis iuſtitia ꝙ̄ alia:
ſilr nec ſanitas: vñ ſequiꝛ ꝙ hec ſcđa nō eſt ꝓpꝛie
tas: q̄a nō ɔuenit omi: ⁊ q̄dem de abſtratctis ꝓ
batum eſt: ſed in cōcretis etiā pʒ inſpiciendo p̄ci
pue ad illa de q̄rta ſpecie vt triungulare: q̄dran
gulare circulare ⁊c̄. q̄a oīa iſta equaliꝛ ſuſci=
piunt rōnem q̄drāguli ſilr ⁊ circuli: ꝙ aūt nō cō
uenit hoc ſoli q̄litati manifeſtū eſt in predica=
mentis actiōis ⁊ paſſiōis. Tertia vero ꝓpꝛietas Tertia ꝓpꝛietas.
⁊ cōuertibilis cum predicto ſubiecto eſt: pꝛopꝛi
um eſt q̄litati ſm eā ſimile vel diſſimile dici ali
quod ſubm̄: cuiꝰ ſenſus ſilr eſt accipiendꝰ ſicut
in tertia pꝛopꝛietate quantitatis: ſcʒ ꝙ pꝛopꝛia
fundamenta hoꝛum relatiuoꝛum ſimile ⁊ diſſi
mile ſunt omnia ⁊ ſola dicibilia concreta pꝛe=
dicamenti qualitatis: ⁊ pꝛoſequere vt ſupꝛa.

Quarta pars de oppoſitiōibꝰ incōplexoꝝ.

Harum ꝓpꝛietatum occaſiōe ⁊ aliarū q̄ po
ſite ſunt ⁊ ponenꝛ in alijs predicamentis
Ariſtoteles induxit poſt predicamentū oppoſi
tiōis: nos ad euitādum tractatum poſt predica
mentoꝝ vbi opus fuerit inſſeremꝰ vocabuloꝝ
declarationes: quare i hoc loco optime colloca
bitur declaratio ſpecierū oppoſitiōis quaꝝ vna
eſt ɔtrarietas de qua impropoſito agiꝛ rectius
ꝙ̄ alibi. Oppō ḡ impꝛopoſito attribuiꝛ incōple Oppoſitū
xis dicibilibus extraneis adinuicem: vñ extra Extranea.
nea ſunt dicibilia q̄ de ſe inuicem vere neganꝛ: 2.
extraneoꝝ vero alia ſunt oppoſita alia diſpata.
Oppoſita ſūt duo ad ſe extranea dicibilia q̄ hñt
fieri circa idem ſig̃tum vel ſubiectum de quo ſi
mul ⁊ eodē mō verificari nō pn̄t: vt calidū ⁊ fri=
gidum. Diſpata ſunt duo ad ſe extranea dicibi Diſpata.
lia: q̄ non pn̄t fieri circa idem aliq̄ modo p affir
matiuā ⁊ verā p̄dicatōem: vt hō ⁊ lapis. Oppo Oppoſita
ſitoꝝ q̄ttuoꝛ ſunt ſpecies: relatiua: ɔtraria: pꝛi 4.
uatiua: ɔtradictoꝛia: q̄ ſic dr̄nt q̄a relatiua ⁊ cō
traria ſunt penitꝰ affirmatiua ⁊ poſitiua noia:
ſed in pꝛiuatiue ⁊ cōtradictoꝛie oppoſitis alteꝝ
extremum includit negatiōem. Relatiue oppo Relatiua.
ſita ſunt duo poſitiua dicibilia de predicamen
to ad aliq̄d: quoꝝ vnū q̄dqꝫ ad ſuū oppoſitū vel
ad aliq̄d aliđ refferꝛ ſub aliq̄ caſu obliq̄ vt pr̄ ⁊ fi
liꝰ: ſilē ⁊ diſſimile. Ex q̄ diffinitōe ſequiꝛ clare ꝙ
nō oia adinuicem coꝛrelatiua ſunt relatiue op
poſita nec ecōtra: inſtātia pʒ in relatiuis equip
antie: nā ſimile ⁊ diſſimile ſunt relatiue oppoſi
ta: ſed non adinuicem coꝛrelatiua: in relatiuis
aūt ſuppoſitiōis ⁊ ſuppoſitiōis oia coꝛrelatiua
ſunt relatiue oppoſita ⁊ cōtra: ⁊ de iſtis eſt pꝛia
pars diffinitiōis de alijs vero ſcđa. Hoꝝ ꝓpꝛie Pꝛopꝛietas eoꝛum

taſ eſt ꝙ nec ſimul nec ſucceſſiue poſſūt naturalit᷑
de eodem reſpectu eiuſdē verificari eodem mō:
ſed bñ ſupnaturalit᷑: aut etiā naturalit᷑ ſimul ⁊
ſucceſſiue reſpectu diuerſoꝝ: aut reſpectu eiuſ=
dem ſed nō eodēz mō. Exemplū primi vt ꝗs poſ
ſet miraculoſe fieri pr̄ ⁊ filiꝰ alteriꝰ hoīs: caſus
eſt ponat᷑ xp̄m genuiſſe filiū carnaliter ⁊ ꝙ aſſū
pſerit eiꝰ naturā: vel dic ꝙ miraculoſe poſſet ꝗs
eſſe ſilis ⁊ diſſimilis alteri in eadem q̄litate: vt
ſi vnꝰ hō eſſet calidus alter vero ſimul calidꝰ ⁊
frigidus. Exemplū ſcd̄i clarū eſt ꝙ aliꝗs eſt pr̄
vniꝰ ⁊ eſt vel fuit filiꝰ alteriꝰ hoīs: exemplū ter
tij vt aliꝗs eſt ſimilis alteri in vna q̄litate ⁊ diſſi
milis eidem in alia: vel aliq̄d eſt cauſa efficiēs
alteriꝰ ⁊ eſt effectus eiuſdē in gn̄e cauſe finalis:
pꝫ de exercitio ⁊ ſanitate: q̄a vt dr̄ ſcd̄o phiſicoꝝ
Contraria. 2. cauſe ſunt aliq̄n ſibi inuicem cauſe. Cōtraria
dupliciter poſſunt diffiniri primo cōmuniter:
⁊ ſic ſunt duo dicibilia poſitiua oppoſita non
relatiua q̄ circa idē ſubm̄ hñt fieri ſolū ſucceſſi
ue ⁊ nunꝗ̄ ſimul ⁊ hoc naturalr̄: qꝛ ſupnatura
liter idem corpus ſimul poſſet eſſe calidū ⁊ frigi
dum etiā in ſumma intenſiōe: ⁊ ſm̄ hāc diffini
tionem media bñ ꝯcedunt᷑ ꝯtraria extremis: pꝫ
primo ⁊ quīto phiſicoꝝ. Sꝫ ꝯtraria ꝓpriſſime
loquēdo ſic diffiniri ſolēt: ꝯtraria ſunt q̄ ſub eo
dem gn̄e poſita maxime a ſe inuicem diſtāt: ⁊ ei
dem ſuſceptibili viciſim inſuūt: a quo mutuoſe
expellūt niſi alterum eoꝝ inſit a natura: ⁊ talia
maxime ſunt ꝯtraria ꝑ quoꝝ analogiā ꝯgno
ſcemꝰ q̄ alioꝝ magis q̄ vē minꝰ ſunt ꝯtraria: cō
Immediata. trarioꝝ alia ſunt mediata alia immediata. Cō
traria immediata ſunt quoꝝ neceſſe eſt alterū
ſuo ꝓprio ſuſceptibili ineſſe: vt verū ⁊ fl̄m cir
ca ꝓpōnem: ſanū ⁊ egrum circa aīal: dr̄ aūt eoꝝ
ꝓprium ſuſceptibile de quo diſiunctum ex ipis
Mediata cōtraria. 2. vl̄r verificat᷑. Cōtraria mediata ſunt quoꝝ nō
eſt neceſſitate alterū ineſſe ꝓprio ſubiecto: hoꝝ
due ſunt ſpēs: prima eſt ꝯtraria vniꝰ medij: ſcd̄a
eſt ꝯtraria pluriū medioꝝ: ꝯtraria vniꝰ medij
ſunt duplicia: nā alia ſunt medij noīati: vt cali
di ⁊ frigidi tepidū eſt mediū: alia medij in no
minati vt ſunt bonū ⁊ malū in moribus: quoꝝ
medium ab negatiōe vtriuſꝗ̄ extremi circūlo=
quimur: nā puer añ annos diſcretiōis neqꝫ eſt
Prima ꝓprietas coꝝ. bonꝰ moraliter neqꝫ malꝰ. Cōtrarioꝝ ariſtote
les aſſignat has ꝓprietates: prima ipoſſibile ē
Secunda. cōtraria ſimul eidē ineſſe ſubiecto. Scd̄a cōtra
ria hñt fieri circa idem ſubm̄ genere aut ſpecie.
Tertia. Tertia: nō eſt neceſſe ſi vnū ꝯtrarioꝝ ſit actu al
terū eſſe actu: alie due ſunt ꝓprietates ꝯtrarioꝝ
Quarta. moraliū. Quarta ꝙ̄ ꝓprietas eſt bonum ſemꝑ
eſt malo ꝯtrarium: ſed malū aliq̄n bono aliq̄n
Quinta. malo ꝯtrariat᷑. Quinta ꝯtraria aut ſunt ſub eo
dem gn̄e ꝓpinquo: aut in cōtrarijs gn̄ibꝰ: aut

ſunt diuerſa ⁊ cōtraria gn̄a. Poſt relatiua ⁊ cō
raria ſequunt᷑ priuatiue oppoſita ⁊ cōtradicto
ria in q̄bꝰ alterū oppoſitoꝝ negationē includit:
ſed qꝛ duplex eſt negatio extra ꝓpōnem vna pri
uās altera infinitās: ideo diſtigunt᷑ iſte due ſpe
cies oppoſitoꝝ ꝑ illas negatiōes. Priuatiue op
Priuatiua. poſita ſunt duo dicibilia quoꝝ vnū eſt poſitiuū
alterū vero negatiōem includit priuātem: vt vi
dens ⁊ cecus: motū ⁊ q̄eſcēs: diues ⁊ pauꝑ. Vñ
Negatio priuans. negatio priuās eſt illa q̄ cadens ſupra terīm po
ſitiuum remouet eius formale ſig̃tum qđ dr̄ co
gnotatio: ⁊ relinq̄t materiale ſig̃tum qđ ſuppō
appellat᷑: vt pꝫ in predictis exemplis: vbi priua
tiuꝰ terius ꝓ eodem ſupponit cū poſitiuo nō q̄
dem ſimul ſed ſucceſſiue: tñ mutat᷑ eiꝰ cognota
tio ad oppoſitū poſitiui: hoc alijs v̄bis ſic dici
ſolet ꝙ priuatio tollit actuꝫ ⁊ relinq̄t apptitudi
nem. Priuatiuoꝝ due ſunt ſpēs: nā q̄dā ſunt ꝑ
uatiua potentie: alia ſunt priuatiua actꝰ. Pri
uatiue oppoſita potentie ſunt quoꝝ terius pri
uatiuus negat aliqđ principiū opperādi imme
diatum ſimul ⁊ opperationē: vt videns ⁊ cecꝰ:
audiens ⁊ ſurdus: dentatꝰ ⁊ edentulꝰ: capilla
tus ⁊ caluꝰ: ⁊ alia multa: q̄ ab Ariſtotele ſic dif
finita ſunt: priuatiue oppoſita ſunt habitꝰ ⁊ ꝑ
uatio q̄ hñt fieri circa idem ordine irregreſſibi
li ⁊ tꝑe determiato a natura. Priuatiue oppoſi
ta actꝰ oppoſito mō diffiniri pñt ſic: ꝙ ſunt hītꝰ
⁊ priuatio q̄ hñt fieri circa idem ſubiectū: ſed or
dine regreſſibili ⁊ ſine tꝑis determinatione: vt
motum ⁊ q̄eſcēs: loquens ⁊ tacēs: lucidū ⁊ tene
broſum: diues ⁊ pauꝑ: in q̄bus ⁊ alijs plurimis
terius priuatiuꝰ preciſe negat actum ſm̄ ſeu op
Quid ſit priuatio. perationē. In ꝓpoſito hītus ⁊ priuatio noīa ſūt
ſcd̄arū intentionū: nā hītus eſt terius poſitiuꝰ
nullanꝗ̄ negationem includens: priuatio eſt
terius priuatiuꝰ q̄ ſcꝫ negationē includit priuā
tem: vñ iſta oppō nunꝗ̄ hēt locū in abſolutis: ſꝫ
tm̄ in teris cognotatiuis. Hoꝝ ꝓprium eſt ꝙ al
Proprium priuatiuorum. terum eoꝝ neceſſe eſt ſuſceptibili ineſſe ſicut in
cōtrarijs immediatis dictū eſt: ſed ſi fuerint pri
uatiue oppoſita potentie neutrū eoꝝ ineſt ſub
iecto niſi deteriato tꝑe: ⁊ hñt ſe ordine irregreſſi
bili ſic ꝙ poſt affirmationē hītus pt̄ ſeq̄ affirma
tio vera priuatiōis de eodem ſubiecto: nō autē
ecōtra ad minus naturalit᷑. Cōtradictoria ſunt
Contradictoria. duo oppoſita q̄ ſtāt ſub affirmatiōe ⁊ negatiōe:
⁊ in eis alterum oppoſitoꝝ includit negationē
infinitatē: q̄ cadens ſupra terīm poſitiuū remo
uet totum illiꝰ ſig̃tum ⁊ formale ⁊ materiale: ⁊
vt dicunt tollit actum ⁊ aptitudinē: vñ cōtradi
Proprietas contradictoriorum. ctoria ſunt terius finitꝰ ⁊ eiꝰ infinitꝰ. Eoꝝ ꝓpri
um ē ꝙ ꝯtradictorioꝝ neceſſe ē alterum eſſe ve
rum ⁊ alteꝝ fl̄m de quocūꝗ̄ ſubiecto ⁊ quōcūꝗ̄
ſe hñte idest ſiue ſupponat ſiue nō: ſiue ſit tꝑs ꝺ

terminatū ſiue nō: qđ in nullis alijs oppoſitoꝝ
repperitur: hec oppoſitio locum hꝫ tā in abſolu
tis q̄ꝫ i cognotatiuis teris: ſꝫ alie tres precedētes
ſolū fiunt in cognotātibꝰ ⁊ accidentalibꝰ teris.
Diſpata ſunt dicibilia poſitiua nō oppoſita q̄a
nō hñt fieri circa idem ſubm̄ idest nullo mō ſūt
verificabilia de eodē: qꝛ nec naturaliter nec ſup
naturalr̄: ⁊ ipa adinuicē ſunt extranea: q̄ aliq̄n
Epilogus. abſoluta ⁊ aliq̄n ſunt cognotatiua. Expremiſ
ſis ꝙ̄ apparet q̄ ſunt ꝯtraria ⁊ q̄d eſt ꝯtrarietas
de q̄bꝰ principalius intendebamꝰ inter oppoſi
ta: pꝫ etiā ꝙ oppoſitiōes iſte nec ſunt reſpectꝰ re
ales nec rōnis: ſed oppō eſt duo oppoſita ⁊ ꝯtra
rietas eſt duo cōtraria: vñ cū diffiniri ſolet con
trarietas eſt repugnātia duoꝝ nō potentiū ſimꝉ
ineſſe eidem ⁊c̄. repugnantia nihil aliud eſt q̄ꝫ
ipſa ꝯtraria q̄ repugnāt: nō q̄dem naturalit᷑ ⁊ i
eſſendo ſed logicaliter ⁊ in predicādo: ſic ꝙ non
poſſunt ſimul de eodem affirmari: patet vlteriꝰ
ex dictis quare non eſt contrarietas in ſubſtan
tia: quantitate: ⁊ ad aliquid ⁊ ceteris.

Subtiliſſimi Pariſiēſis magiſtri Joānis
tardiuel: de predicamento q̄litatis: q̄ſtio q̄nta.

Circa hunc textuꝫ
querit᷑ vtrū hec diffinitio q̄li=
tatis ſit bona. Argr̄ ꝙ nō qꝛ al
Argumenta primo. bedo in ſacramēto altaris eſt
q̄litas: ⁊ tñ ſcd̄m eā nihil dr̄ q̄le
ergo diffinitio illa nō eſt bōa.
Secundo. Scd̄o ſic paſſio eſt q̄litas capiendo paſſionē ſi
cut cepit philoſopꝰ i tertia ſpē q̄litatis: ⁊ tñ ſm̄
eā nihil dr̄ q̄le igit᷑: minor ꝓbat᷑ per Ariſtotelēꝫ
in hoc cap̄. de q̄litate dicentē ꝙ paſſio non deno
Tertio. minat ſuū ſubm̄ q̄le. Tertio ſic ſi deus poneret i
lapide naturalē ſilitudinem ſeu noticiā q̄ꝫ ſortes
hꝫ de platone: illa ſilitudo eſſet q̄litas ⁊ tñ nō de
nominaret ſuū ſubm̄ ſcꝫ lapidē q̄le: nā lapis nō
Quarto. diceret᷑ cognoſcens ꝙ̄ ꝯtra diffinitionē. Quar
to ſic ſi diffinitio eſſet bōa tunc oīe ens eſſet q̄li
tas qđ videt᷑ fl̄m: cū ens in ſubām ⁊ q̄litatē diui
datur: item ſi ſic q̄litas eſſet trāſcēdens ꝯñs pro
bat᷑ qꝛ dici par aut impar eſt dici q̄le: cum par
⁊ impar ſint ſpēs q̄litatis: ſed oīe ens ſm̄ ſe ⁊
ſuas ptes dr̄ par aut impar ꝙ̄ omne ens eſſet q̄li
Quinto. tas. Quinto ſic ſuppoſito ſicut dicunt aliq̄ phi
ſicoꝝ tertio ꝙ q̄litates cōtrarie in q̄buſcūꝗ̄ gra
dibꝰ repugnāt: ſi eſſet aliqđ ſubm̄ remiſſaꝫ hñs
albedinē per totum: ſcd̄m illā albedinē nihil de
nominat᷑ albū cum albedo citra gradū mediuꝫ
Sexto. nō denominet ſuū ſubm̄ album igit᷑. Sexto ſic
ſm̄ paritatē numerꝰ decem angeloꝝ dr̄ par: ⁊ di
ci par eſt dici q̄le: nā ſi q̄rat᷑ q̄lis eſt ille numerꝰ
cōuenienter rn̄det᷑ eſt par: ⁊ tñ illa paritas decē
angeloꝝ nō eſt q̄litas igit᷑ ꝯtra diffinitionē: mi

nor pꝫ tum primo qꝛ d̄a oppīm paritas decem an
gelorum eſt qualitas ergo paritas decem eſt: ⁊
vltra ꝙ̄ eſt ens: ſed ꝯñs eſt fl̄m ſuppoſito ꝙ pari
tas decem angeloꝝ nihil eſt aliud q̄ꝫ decem an
geli ꝙ̄ ⁊ añs: tū ſcd̄o qꝛ ſi q̄litas diceret᷑ ꝺ decē an
gelis cōiunctim ſūptis tunc eſſet terius collecti
uus ſed ꝯñs eſt fl̄m igit᷑: falſitas ꝯñtis pꝫ qꝛ q̄li
tas dr̄ de re ſimplicit᷑ vna ⁊ indiuiſibili ſcꝫ de an
gelo ⁊ ſilr̄ de aīa rōnali: nā ſequit᷑ aīa rōnalis ē
imparitas ꝙ̄ aīa rōnalis eſt q̄litas ⁊ añs verum
eſt ꝙ̄ ⁊ ꝯñs: ſed dici de re ſimplicit᷑ indiuiſibili ē
ꝯtra noīs collectiui naturā qđ ideo collectiuuꝫ
dr̄ eo ꝙ nō dr̄ niſi de collectiōe ſeu multitudine
Diſtinctio primū mēbrum. igitur. In oppoſitum argr̄ Ariſtotelis auctori
tate. Pro huiꝰ queſtiōis deciſione notādum ē
ꝙ q̄litas duplicit᷑ accipit᷑ vno mō ſcd̄e intentiōa
liter vt ſig̃t abſtracta de preditamento q̄litatis:
⁊ hoc mō nō eſt genꝰ gn̄aliſſimum: alio mō pri
me intētiōaliter ⁊ hoc duplicit᷑ vno mō abſolu=
te vt ſcꝫ oīa accidentia abſolute repūtat ⁊ hoc
modo ſm̄ aliquos eſt genꝰ gn̄aliſſimū: ſcd̄m āt
alios eſt in predicamento entis: ſed de hoc am
Secundū. plius viſum eſt in an̄predicamētis. Alio mō co
gnotatiue ⁊ hoc mō duplicit᷑ accipi pōt vno mō
ſtricte ⁊ ſic q̄litas eſt acūs ſm̄ qđ aliq̄d natum ē
dici q̄le: ⁊ hoc modo nō eſt gn̄alimum ſed eſt in
ferius ad ly q̄litas vt eſt genus gn̄aliſſimum: ꝙ
autem hoc mō capiendo nō ſit genꝰ gn̄aliſſimū
pꝫ qꝛ hꝫ genus ſupra ſe ſcꝫ q̄litas ſequēti mō ca
ptum: item de q̄libꝫ ſubā verificat᷑ alter iſtorum
terioꝝ paritas imparitas ⁊ de nulla ſubā verifi
catur ly q̄litas illo mō ſumpta vt notū eſt: ꝙ̄ nō
eſt gn̄aliſſimum cū ſuperiꝰ debeat de quocunꝗ̄
Tertium. predicat᷑ inferiꝰ predicari. Alio mō large ⁊ hoc
modo capit᷑ in textu ⁊ eſt gn̄aliſſimum: ⁊ ſig̃t
de materiali aliq̄d vel aliq̄ ⁊ de formali cogno
tat ꝙ ſm̄ illud vel illa aliq̄d vel aliq̄ natum eſt
dici q̄le aut nata ſunt dici q̄lia: ⁊ hoc mō dr̄ de
oībꝰ entibꝰ ⁊ diuiſim ⁊ ꝯiunctim: diuiſim eo ꝙ
quocunꝗ̄ ente demōſtrato veruꝫ eſt dicere hoc
eſt q̄litas: ꝯiunctim eo ꝙ aggregato ex oībꝰ en
tibus demonſtrato verum eſt dicere hec ſunt q̄=
Sēſus diffinitionis. litas hec patent in rōne añ oppīn. Debꝫ autem
eiꝰ diffinitio intextu poſita ſic intelligi: q̄litas
eſt aliq̄d aut aliq̄ ſm̄ quod vel q̄ aliq̄d vel aliq̄
natum eſt dici q̄le aut nata ſunt dici q̄lia: pri
mum exēplum vt aīa rōnalis eſt q̄litas: nā ipa
eſt aliq̄d ſm̄ ꝙ aliq̄d ſcꝫ hō dr̄ q̄le: homo eñ ſm̄
aīam rōnalem dr̄ rōnalis: ⁊ ipſa aīa ſm̄ ſe ipam
dr̄ imparitas ſeu impar capiēdo imparitatem
large ꝓ numero impari aut numeri principio
cuiuſmodi eſt vnitas: exēplū ſcd̄i vt decē hoīes
dicunt᷑ q̄litas: nā ſm̄ illos aliq̄ dicunt᷑ q̄lia illi
Rñſalis conclusio. eñ decem ſm̄ ſeipſos dicunt᷑ paritas ſeu nume
rus par. Iſtis notatis ad dubiū dr̄ ꝙ ſic: hoc pt̄

VNiVERSIDAD DE SALAMANCA

ꝓbari philoſophi auctoritate ⁊ per bone diffini
Ad rōneſ. tionis cōdictiōes. Ad rōnes aň oppoſitum: ad
primā dr̄ ꝙ ꝗuis ſm albedinē in altaris ſacra
mēto exñtem nihil dicat̄ q̄le: ſm tū illā aliquid
Ad ſcd̄am natum eſt dici q̄le. Ad ſcd̄am ꝯceſſa maiore ne
gatur minor: ad ꝓbatiōem dr̄ ꝙ Ariſtotelis di
ctum ſic eſt intelligendū paſſio nō denoiat ſuū
ſubm̄ q̄le ſimpliciť ſꝫ bñ ſm q̄d: vt pallidꝰ ex ti
more nō dr̄ pallidꝰ: ſꝫ pallidꝰ ex timore: neqꝫ ſe
quiť eſt pallidꝰ ex timore ḡ eſt pallidꝰ: argr̄ em̄
ex pte in mō ad totum cum determiatiōe diminu
ente: ſed neqꝫ valet hec ꝯña: paſſio nō denomiat
ſuum ſubm̄ q̄le ſimplr ḡ paſſio nō denoiat ſuū
ſubm̄ q̄le: nā denoiari q̄le ſm q̄d eſt denoiari q
le: demōſtrato em̄ pallido ex timore ſi querat̄ q̄
lis eſt iſte cōuenienter rñr ꝙ eſt pallidꝰ ex timo
re: vel dr̄ ꝙ ꝓpō Ariſtotelis ſic eſt intelligenda:
paſſio nō denoiat ſuum ſubm̄ pmanēter: ⁊ hoc
eſſe verum textꝰ oñdit: ſed nō ſequit̄ paſſio non
denominat ſuū ſubm̄ pmanenter ḡ nō denoiat
Ad tertiā ipm̄. Ad tertiā ꝯceſſa maiore negat̄ minor: ad
ꝓbatiōeꝫ dr̄ ꝙ ꝗuis lapis nō diceret̄ cognoſcēs
⁊ ſic illa naturalis ſilitudo nō plus eſſet noticia
vt dicit petrus de aliaco: diceret̄ tū hñs q̄litateꝫ
ſeu hñs naturalē ſilitudinem ⁊ hoc eſt denomi
nari q̄le: nā ſi querat̄ q̄lis eſt ille lapis cōuenīē
ter rñdet̄ ꝙ eſt hñs naturalem ſilitudinē fortis
ſibi inherentē: vel dr̄ ꝙ illa naturalis ſilitudo lꝫ
nō denoiet illō ſubm̄ ſcꝫ lapidem q̄le ipſa tū na
ta eſt denominare aliqō ſubm̄ q̄le ſcꝫ ſubm̄ vita
liter immutabile ⁊ hoc ſufficit: neqꝫ requirit̄ ad
hoc ꝙ ſit q̄litas ꝙ nata ſit q̄dlibet ſubm̄ in quo
Ad q̄rtā. pōt eſſe denoiare q̄le: ſed ſufficit ꝙ aliqō nata ſit
denominare. Ad q̄rtā cōcedit̄ ꝯña: ⁊ negat̄ falſi
tas ꝯñtis: ⁊ ad ꝓbatiōem dr̄ ꝙ in illa diuiſiōe q̄
litas capit̄ ſtricte ꝓ accidente ⁊ vt eſt genꝰ gña
liſſimum: ⁊ ulteriꝰ ꝯcedit̄ ꝙ q̄litas vt eſt gñaliſ
ſimum eſt trāſcendens ⁊ quo ad ſuppōnem ⁊ q̄
Ad quītā ad modū ſigndi. Ad quintā admiſſa ſuppōne
negat̄ añs: ad ꝓbatiōem cōceſſo ꝙ albedo citra
medium gradū nō denominat ſuū ſubm̄ albū:
ꝗuis id poſſꝫ negari: negat̄ ꝙ ꝓpterea hmōi al
bedo nō denominet ſuū ſubm̄ q̄le: nā denomiat
ipm hñs albedinem remiſſam ſeu albū albedi
ne remiſſa: caliditas ꝑ totā aquā remiſſa deno
minat aquā tepidā ſeu hñs caliditatē remiſſā:
⁊ hoc eſt denominari q̄le: nā ſi q̄rat̄ q̄le eſt hoc
ſubm̄ cōuenienter rñr ꝙ eſt album albedine re=
miſſa ſiue ꝙ eſt hñs remiſſam albedinē: vñ dicit̄
ꝙ ꝗuis hmōi albedo nō denominet ſubm̄ ſuū
album aliq̄ tū q̄litas huiꝰ ſpeciei puta intenſa
albedo denominat aut denoiare nata eſt ſuum
Alia ſolo. ſubm̄ albū. Aliter dr̄ q̄dā qō nō multū iprobabi
le videt̄ ꝙ hmōi remiſſa albedo denominet ſuū
ſubm̄ ſm genus ſcꝫ coloratum ⁊ nō ſm ſpēm: q̄

neqꝫ album denominat neqꝫ nigrū ⁊ ſic de aliis
ſpeciebꝰ colorati. Ex quo infert ꝙ aliq̄d eſt vno
ſimplici colore coloratum qō tū neqꝫ eſt album
neqꝫ nigrum ⁊ ſic de aliis colorībꝰ vel ſpeciebus
colorati. Sed ꝯtra bñ ſeq̄tur hoc eſt coloratum Replica.
ergo eſt album vel nigrum ⁊ ſic de aliis ſpēbꝰ co
lorati diſiunctim: ḡ ſi añs eſt verum ita ⁊ ꝯñs ⁊
per ꝯñs nihil eſt coloratū qō nō ſit aliq̄ ſpecie co
loris coloratum: ⁊ ꝯña aſumpta ptꝫ ꝑ locum a
diuiſiōe gñis in ſuas ſpecies. Et ſi dixeris nō va Solutio.
lere ꝯñam q̄ ſcutum ꝓ media pte album ⁊ ꝓ me
dia pte nigrum eſt coloratū: ⁊ tū neqꝫ eſt albuꝫ
neqꝫ nigrum ⁊ ſic de aliis ſpeciebꝰ: ad hoc dicet̄
in poſt predicamentis vbi de ꝯtrariis aget̄. Itē Replica.
ꝓbat̄ aſſumpta ꝯña: q̄ de quocunqꝫ dr̄ genꝰ ſu
periꝰ de eo dr̄ ⁊ aliq̄ ſuaꝝ ſpērū: irrōnabile em̄ eſ
ſet dicere ꝙ aliq̄d eſt aial qō neqꝫ eſt homo neqꝫ
equus neqꝫ aſinꝰ ⁊ ſic de aliis ſpēbꝰ aialis. Itē
ſequit̄ bñ hoc eſt coloratuꝫ ḡ eſt colore coloratū:
⁊ vltra ḡ eſt hoc colore coloratum albedine de=
mōſtrata vel hoc colore coloratum nigredine d
mōſtrata ⁊ ſic de aliis coloris ſpēbꝰ diſiunctiue:
ꝯña tenet ꝑ deſcenſuꝫ ſub ly colore: ⁊ q̄dcunqꝫ il
loꝝ detur ſequit̄ ꝙ eſt album vel nigrum ⁊ ſic d
aliis ſpeciebꝰ colorati diſiunctiue. Et ſi dicas ꝙ Solutio.
nō ſequit̄ hoc eſt coloratum ḡ eſt colore colora
tum: ſed ſequit̄ ḡ eſt colore aut colorībꝰ colora
tum: ex hoc ſequit̄ ꝙ coloratum cognotat colorē
vel colores indifferēter ſcd̄m ſingulare aut plu Replica.
rale quo dato opꝫ etiā dare aliq̄s illiꝰ ſpecies co
gnotātes plures colores ⁊ aliq̄s importātes vnū
colorem tm̄: ⁊ de quocunqꝫ coloratū predicabit̄
de eodem aliq̄ illarū ſpērum dicet̄ ⁊ ꝑ ꝯñs nihil
poterit dici aut denominari coloratum qō nō d
nominetur ſm aliquā ſpeciē illiꝰ teri coloratū.
Propterea iſto dicendi mō relicto dicat̄ ſm pri
mum. Ad ſextā ꝯcedit̄ ꝙ ſm veritatem nume= Ad ſextā.
rus decem angeloꝝ dr̄ par: ⁊ negat̄ ꝙ illa pari
tas nō eſt q̄litas: ad primā ꝓbatiōem dr̄ primo
negādo primā ꝯñam. Et ſi q̄s eā ꝓbauerit q̄ ar
guitur a ꝓpōne de eſt tertio adiecente: ad ꝓpō
nem de eſt ſcd̄o adiacente. Rñdet̄ ꝙ indebite ar
guitur: ſed debet ſic argui paritas decem ange
loꝝ eſt q̄litas ḡ paritas decem angeloꝝ eſt ens
vel entia: ⁊ cōſilr ſemp fieri debet qñ predicatū
eſt collectiuum vt ppl's aut ſuperiꝰ ad aliquos
terios collectiuos ⁊ aliquos nō collectiuos vt q̄
litas. Dicit̄ ſcd̄o aliter cōceſſa prima ꝯña ſcd̄aꝫ Alia ſolu.
negādo: ⁊ ſi ꝓbetur ab eq̄ualēti ad ſuā eq̄ualētē
dr̄ ꝙ ille nō eq̄ualent paritas decem angeloꝝ ē
ens: ſed iſte bñ eq̄ualēt paritas decem angeloꝝ
eſt ⁊ paritas decem angeloꝝ eſt ens vel entia.
Et ſm hoc dr̄ ꝙ ꝟbū ſiue ſit ſingularis ſiue plu
ralis numeri includit ſuum pticipium indiffe
renter ſingularis aut pluralis numeri ⁊ ſic hec

ꝓpoſitio conceditur deus ⁊ prima cauſa ſunt: ⁊
ſenſus eſſet deus ⁊ prima cauſa ſunt ens vel en
Alia ſolo. tia: primā tū rñſionē credo meliorē. Ad ſcd̄aꝫ ꝓ
batōem negat̄ ꝯña: ad hoc em̄ ꝙ aliq̄s terius ſit
collectiuꝰ nō ſufficit ꝙ dicat̄ de aliqua multitu
dine nō faciente vnū ſꝫ illud req̄rat̄: ſed cū hoc
req̄rit̄ ꝙ terius ille nō ſit de re ſimpliciť vna ⁊ i
diuiſibili dicibilis: qō nō eſt verum de ly q̄litas
vt pꝫ in argūto: ⁊ ideo q̄litas eſt terius nō colle
ctiuus hñs tū modū ſigndi ſuꝑiorem ad aliq̄s
terios collectiuos ⁊ aliq̄s nō collectiuos: qua ꝓ
pter de multitudine nō faciente vnum vt de de
cem angelis verificatur ⁊ ſimiliter de re indiui
ſibili vt de vno angelo: de terminis collectiuis
ꝑ ampliꝰ ſcriptū eſt in predicamento ꝗtitatis.

¶ Prima ſpecies q̄litatis eſt habitꝰ ⁊ diſpō.

Notabile. Hic notādum eſt ꝙ iſte q̄ttuor ſpēs nō ſunt
ſpecies ſpāliſſime huius predicamēti: ſed
ſpecies ſubalterne ſeu gña ſubalterna: ſicut cōti
nuum ⁊ diſcretū ſpēs ſunt ꝗtitatis ⁊ ſub harū
ſpērum q̄libꝫ multi teri repponunt̄: ſꝫ hoc breui
tatis gr̄a relinquit̄ ſtudioſis artiū tironibꝰ ꝑq̄
rendum. Ulteriꝰ eſt notādū ꝙ guillermꝰ ol'am
quinquageſimo q̄nto logice cap̄. om̄em q̄litatē
tradit eſſe habitū aut diſpoſitiōem: quē dicen
di modum cōis modernoꝝ vſus non approbat
ponens ſolas q̄litates poſt natiuitatē ſiue poſt
rei eſſe ꝯpletum ⁊ pfectum acq̄ſitas ſub hac ſpē
repponi. Uñ hoc totum hitꝰ ⁊ diſpoſitio incōpl'
reſumptum ſiḡt de materiali q̄litatem acq̄ſitā
poſt rei eſſe ꝯpletum ⁊ pfectū diſponentem ſub
iectum ad bñ aut male opandū ⁊ reſiſtendum
cōtrariis ⁊ nociuis: ⁊ cognotat ꝙ aliq̄d natū ſit
dici q̄le tali q̄litate: ⁊ ille modus ſigndi vt notū
eſt ⁊ quo ad materiale ⁊ ꝗtum ad formale ſiḡtū
eſt inferior ad modum ſigndi illius teri q̄litas.
Tria dubia. Circa hāc ſpēm dubitat̄: primo in quo predica
mento ſunt illi teri iniuſtus iniquꝰ illiberalis:
ſcd̄o in quo predicamento ſunt illi teri magr̄ do
ctor bachalarius: tertio vtrū ōis habitus ſit diſ
Ad primū. poſitio ⁊ nō ecōtra. Dubiū primū in quo predi
camento ſunt illi teri iniuſtus iniquus illibera
lis: Rñdet̄ ꝙ pñt duplr accipi: vno mō poſitiue
vt iniuſtus cognotat iniuſtitiā: iniquꝰ iniq̄ta
tem: ⁊ illiberalis illiberalitatem: ſicut iuſtus iu
ſtitiā equus eq̄tatem ⁊ liberalis liberalitatem:
Prīa ꝓpō ⁊ ſic ſunt in predicamēto q̄litatis in hac prima
ſpecie. Alio modo negatiue ⁊ hoc modo dupli
citer vno modo vt importāt negationem infini
tātem ⁊ ſic equiualent iſtis teris infinitis nō iu
ſtus nō equus nō liberalis: alio mō vt importāt
negationem priuātem ⁊ ſic iniuſtus eſt q̄ nō eſt
Secunda. iuſtus ⁊ natus eſt eſſe iuſtus ⁊ ita de aliis dica
tur ꝓportiōaliť. Et iſtis duobus modis accipiē
do nō ſunt in predicamēto q̄litatis: in quo aūt

reponuntur videatur in principio predicamen
toꝝ vbi agit̄ de teris īfinitis ⁊ ꝑuatiuis. Mul
tū aūt refert illos īfinitāter capere aut ꝑuatiue
iſte em̄ ꝓpōnes lapis eſt iniuſtus lapis eſt ini=
quus lapis eſt illiberalis vere ſunt capiēdo di
ctos terios infinitāter ſeu vt negatiōem infinitā
tem important: ⁊ ſenſus ſunt lapis eſt aliq̄d qō
nō eſt iuſtum: lapis eſt aliquid qō nō eſt libera
le: lapis eſt aliq̄d qō nō eſt equum: ſunt aūt fal
ſe ſi hmōi teri poſitiue ſumātur cū lapis nō poſ
ſit denominari iniuſtitiā iniq̄tatē aut illibera
litatem hr̄e ſibi inherentē ⁊ ipm denominātēꝫ:
ſunt etiā falſe capiendo illos priuatiue: nā ſen
ſus eſt lapis eſt aliq̄d qō non eſt iuſtum ⁊ natū
eſt eſſe iuſtum: lapis eſt aliq̄d qō nō eſt liberale
⁊ natum eſt eſſe liberale: ⁊ ſilr de alia. Dubium Ad ſcd̄m
ſcd̄m in quo predicamēto ſunt iſti teri doctor ma dubium.
giſter bachalariꝰ. Ad dubiū dr̄ ꝙ illi teri duplr
pñt accipi vno mō vt cognotāt reſpectuꝫ aut ad
inferiora aut ad officia q̄ ab eis magr̄is ſcꝫ do
ctoribꝰ ⁊ bachalariis exercenda ſunt: ⁊ ſic ſunt i
predicamento ad aliq̄d. Alio mō vt cognotāt q̄ Prīa ꝓpō
ſdam q̄litates acq̄ſitas ſcꝫ ſcientias quas docto
res magr̄i ⁊ bachalarii dñt hr̄e: ⁊ ſic ſunt in hoc
predicamento in hac prima ſpecie. Paſſim tū Secunda.
primo mō ⁊ nō ſcd̄o modo capiūtur: multi em̄
ſunt ignari ⁊ inſcii: q̄ doctores ⁊ magr̄i dicūtur
aut bachalarii q̄ non hñt hmōi ſcias: quare: ⁊ a
pleriſqꝫ noiales eſſe dicūtur ⁊ nō reales: nō: q̄a
noialium viā inſectātur: ſed q̄ magr̄i doctoris
bachalarii noia illis tribuūtur: nō tū eis cōue
niunt res ꝑ illa noia deſignate: de quibꝰ in pra
gmatica habetur ſanctiōe titulo de collatiōibꝰ:
multi magroꝝ nomen obtinent q̄s adhuc diſci
pulos magis eſſe deceret. Dubium tertiū vtrū Ad tertiū
ōis habitus ſit diſpoſitio ⁊ nō ecōtra: argr̄ ꝙ ſic dubium.
auctoritate Ariſtotelis illud dicentis in textu.
In oppm̄ argr̄ impoſſibile eſt ꝙ idem ſit faciliť
a ſuo ſubiecto ſepabile ⁊ difficiliter ab eodem ſe
pabile: ſed habitꝰ eſt difficiliť ſepabilis diſpoſi
tio aūt faciliter ḡ impoſſibile eſt qō idem ſit ha
bitus ⁊ diſpoſitio. Et cōfirmatur q̄ vt dr̄ in textu
habitus eſt diuturnior diſpoſitione ⁊ pmanen
tior: ſed nihil idem eſt pmanentius ſeipſo ḡ ni
hil idem eſt habitus ⁊ diſpō. Pro ſolutione ad Quid hitꝰ
uertendū eſt ꝙ habitus eſt q̄litas acq̄ſita in ſub
iecto poſt eſſe cōpletum illiꝰ ⁊ pfectum difficiliť
ab eo ſepabilis nata diſponere ſubm̄ ad bñ aut
male opandum ⁊ cōtrariis reſiſtendū: diſpoſitō Quid diſ
aūt dupliciť accipitur ſcꝫ ſtricte ⁊ large: ſtricte poſitio.
capiendo diſpoſitio eſt q̄litas acq̄ſita in ſubie=
cto poſt eſſe cōpletum illiꝰ ⁊ pfectum faciliť ab
eo ſepabilis nata diſponere ſubm̄ ad bñ aut ma
le opandum ⁊ cōtrariis reſiſtendū: ⁊ hoc modo
capitur cū dr̄ ꝙ prima ſpecies q̄litatis eſt habi

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA

tus ⁊ diſpoſitio: large capiendo diſpoſitio eſt q̄
litas acqſita in ſubiecto poſt illiꝰ eē cōpletum ⁊
ꝑfectum faciliter aut difficiliter ab eo ſeꝑabilis
nata diſponere ſubm̄ ad bn̄ aut male opanduꝫ
⁊ cōtrarijs reſiſtendū: ⁊ ly diſpoſitio ita large ſū
ptum eſt prima ſpēs q̄litatis ⁊ ſinonime ſe hꝫ cū
illo toto incōplexe ſumpto habitꝰ ⁊ diſpoſitio.
Reſponſa lis ꝓpō. Tunc dr̄ ad dubium ꝙ ois habitꝰ eſt diſpoſitio
large ſumendo diſpōneꝫ: ſed nō ſtricte capiēdo:
rō añ oppin ꝓbat ꝙ habitus eſt diſpoſitio large
diſpoſitiōem capiendo: ille aūt q̄ poſt oppoſitū
ſunt ꝓbāt nullum hītum eſſe diſpōem ſtricte ca
piendo ly diſpoſitio: vltra illas duas acceptōes
diſpoſitio q̄nq; capitur actiue ⁊ a verbo diſpo-
no deriuatur ⁊ tunc eſt in predicamēto actiōis:
aliqñ paſſiue ⁊ tūc eſt in predicamēto paſſiōis.

¶ Secunda ſpecies qualitatis eſt naturalis
potentia vel impotentia.

Notabile N Otādum eſt ꝙ hoc totum naturalis potē
tia vel ipotentia incōplexe ſumptū de ma
teriali ſig̃to ſig̃t q̄litatem innatā aptā diſpone
re ſubm̄ ad bn̄ aut male opandum ⁊ ꝯtrarijs re
ſiſtēdum ⁊ nociuis: ⁊ de formali cognotat ꝙ ali
Argum̄tū. quid natum ſit dici q̄le tali q̄litate. Sed cōtra
naturales potentie ad ridendum currendū pu
gnādum ⁊ ſil'es cōiter in hac ſpecie reponunẗ ⁊
tm̄ nō ſunt q̄litates innate g̊ predicta nō ſunt ve
ra: minoꝛ ptꝫ qꝛ nō ſunt accidentia ſed ſubē cuꝫ
nihil ſint aliud q̄ꝫ res a natura inclinate ad ri-
dendum pugnādum currēdum g̊ nō ſunt q̄lita
Solutio. tes innate. Et ſi negaẗ ꝯña ⁊ dicaẗ ſicut dicēdū
eſt ꝙ nō ois q̄litas innata eſt accn̄s: lꝫ bn̄ aliq̄ ⁊
ꝙ in ꝓpoſito q̄litas innata eſt res q̄ denoiatur
q̄lis aut pars eſſentialis eiꝰ aut accn̄s cum illa
Replica. ꝓductum aut pte ipſius. Replicaẗ ſic: ſi ſic oīe
ens eſſet q̄litas innata qđ eſt fl̄m cum tunc alie
ſpecies q̄litatis ſuꝑfluerent. Ad hoc dr̄ vt in ar
Solutio. gumento dictū eſt: ad replicā conceditẗ illatum
ſcꝫ ꝙ oīe ens eſt q̄litas innata nō tm̄ abſolute ⁊
in ſe cōſideratum dr̄ q̄litas innata: ſed cognota
tiue qꝛ ſcꝫ a quolibet ente aliquid a ſua natura
dr̄ q̄le aut dici natuꝫ eſt ſcꝫ ipſummet ens aut eiꝰ
pars aut illiꝰ accidens: neq; ſequiẗ qđ inferebą
tur ſcꝫ ꝙ alie ſpecies q̄litatis ſuꝑfluerent: qꝛ ille
habent aliū modū ſig̃ndi a modo ſig̃ndi hu
ius ſpeciei: lꝫ eni ſignificēt eādem rem nō tm̄ eo
Opinio. dem mō qua ꝓpter nequaq̄ꝫ erāt ſuꝑflue. Notā
dum eſt etiā ꝙ oēs drīe ſubāles vt rōnale irrē
nale ſm̄ aliquos ſunt in hac ſpecie: ille tm̄ inaia
tum inſenſitiuū irrōnale dupl'r pn̄t accipi: vno
modo negatiue vt equalēt iſtis noibꝰ infinitis
nō aiatum nō ſenſitiuū nō rōnale: ⁊ ſic nō ſunt
in hoc predicamento niſi forſam reductiue: ſed
de illis dicaẗ vt de noibus infinitis in principio
predicamentoꝝ traditum eſt. Pn̄t etiā priuati

ue accipi ſicut ⁊ alij teri de q̄bꝰ in prima ſpecie
diximus: ⁊ tunc de illis dicendū eſt ſicut vbi ſu
pra ſcriptuꝫ eſt. Alio mō pn̄t ſumi poſitiue ⁊ ſic
ponunẗ in hac ſpecie ſicut drīe eis cōdiuidētes
⁊ ſic inaiatuꝫ cognotat formā q̄ nō eſt aia tanq̄ꝫ
ptem eſſentialem: vt lapis dr̄ inaiatus q̄a hꝫ for
mā q̄ nō eſt aia: inſenſitiuū cognotat aiaꝫ q̄ nō
eſt ſenſitiua tanq̄ꝫ ptem eſſentialē ⁊ ſic plāte ſūt
inſenſitiue: irrōnale autē cognotat aiam ſenſiti
uā que nō eſt rōnalis tanq̄ꝫ ptem eſſentialē: ex
quo pꝫ ꝙ plāta nō eſt irrōnalis. Et ſi arguaẗ ꝙ
plāta nō eſt rōnalis: ⁊ plāta non eſt g̊ eſt irrōna
lis: item plāta hꝫ aiam q̄ nō eſt rōnalis: g̊ plāta
eſt irrōnalis. Rn̄deẗ primā ꝯñam ⁊ ſil'r ſcđaꝫ cō
cedendo capiendo ly irrōnale negatiue: ſed ne
gādo illas capiendo ipm̄ poſitiue: qꝛ ad hoc ꝙ
aliq̄d ſit hoc mō capiendo irrōnale nō ſufficit ꝙ
nō ſit rōnale aut ꝙ habeat aiam q̄ nō ſit rōna
lis: ſed req̄riẗ ꝙ ſit aial ⁊ nō ſit rōnale aut ꝙ ha
beat aiam ſenſitiuā q̄ nō ſit rōnalis tanq̄ꝫ ptem
eſſentialē: plāta aūt neq; eſt aial qđ nō eſt rōnal'
neq; hꝫ aiam ſenſitiuā q̄ nō eſt rōnalis. Sed cō
tradicta argẗ ille drīe ſubāles nō ſunt i predica
mento g̊ non ſunt in hac ſpecie q̄litatis: ꝯña eſt
nota añs pꝫ qꝛ maxime eſſent tanq̄ꝫ ſpecies: ſed
hoc nō: igẗ: minoꝛ ptꝫ qꝛ nō hn̄t indiuidua g̊ nō
ſunt ſpecies ꝯña nō eſt dubia: aſumptum ꝓbaẗ
quia ſi hn̄t indiuidua vt puta rōnale hoc indi
uiduū hoc rōnale hac aia rōnali tūc idiuidua
ſubē vt ſortes plato poſſent diffiniri diffinitiōe
quiditatiua: qđ eſt fl̄m cum auctore Boetio ſo
la ſpēs diffiniatur: ꝯña pꝫ qꝛ illa oro aial a eſſet
diffinitio q̄ditatiua illius teri ſortes ſi a ſig̃ret il
lud ⁊ eodem mō incōplexe qđ ⁊ quō hoc rōnale
hac aia rōnali ſig̃t incōplexe: qđ ptꝫ qꝛ illa expli
caret q̄ditatem ⁊ eſſentiā rei ſig̃te per diffinitū
ſcꝫ ly ſortes g̊ eſſet diffinitio q̄ditatiua illiꝰ teri
ſortes. Ad hoc dr̄ negādo añs: ad ꝓbatiōem ne
gatur minoꝛ: ad ꝓbatiōem illiꝰ negaẗ aſſum
ptum: ad eiꝰ ꝓbatiōem negāt aliq̄ ꝯñam: ⁊ ad
ꝓbatiōeꝫ dicunt ꝙ q̄ꝫuis illa oro aial a explicet
quiditatem ⁊ eſſentiā rei ſig̃te ꝑ ly ſorꝰ nō tm̄ eſt
diffinitio q̄ditatiua qđ ꝓbāt qꝛ diffinitio q̄dita
tiua dꝫ ex gn̄e ⁊ drīa cōſtitui: ſed illa oro aial a
nō eſt ex gn̄e ⁊ drīa ꝯpoſita: nā a cum ſit indiui
duum nō eſt predicabile ⁊ ꝑ ꝯñs neq; eſt drīa: g̊
oro p̄dicta nō eſt diffinitio q̄ditatiua: ſꝫ hoc nō
obſtāte aliter dicēdū videẗ vlꝫ cōcedendo ꝯñaꝫ
cum ꝯñte ſcꝫ ꝙ indiuidua ſube pn̄t diffinitione
quiditatiua diffiniri: ad Boetij auctoritatem
dici pōt dupliciter: primo ꝙ ſic eſt intelligenda:
ſola ſpecies diffinitur diffinitione q̄ditatiua cō
poſita ex gn̄e ⁊ drīa: dicta aūt diffinitio nō eſt cō
poſita ex gn̄e ⁊ drīa cū a nō ſit drīa eo ꝙ nō eſt p̄
dicabile. Scđo dici pōt ꝙ illa ſic eſt intelligēda:

ſola ſpēs diffiniẗ diffinitione q̄ditatiua cōpoſi-
ta ex teris in cōi vſu exiſtētibꝰ a aūt nō eſt terius
Replica. vſitatꝰ. Et ſi arguaẗ argumēto p̄ſcripto ſcꝫ diffi
nitio q̄ditatiua dꝫ ꝯponi ex gn̄e ⁊ drīa: ſꝫ illa oro
aial a nō ē hmōi cū: a: nō ſit drīa eo ꝙ nō ē p̄dica
Solutio prima bile g̊ nō ē diffinitio q̄ditatia Ad hoc dꝛ primo ꝙ lꝫ
diffinitio ſpēi debeat ex gn̄e ⁊ drīa ꝯponi: nō tm̄ il
Scđa. lud optꝫ de oi diffōne q̄ditatiua. Dr̄ ſcđo cōcedē
do oēm diffinitionē q̄ditatiuā debere cōponi ex
gn̄e ⁊ drīa large capiēdo drīam ſcꝫ ꝓ terio incō-
plexo ⁊ itriſece cognotatiuo ſiue ſit p̄dicabile ſi-
ue nō: ⁊ hoc mō a ē drīa ſꝫ nō ē illđ neceſſe ſtricte
capiēdo drīam ſcꝫ ꝓ p̄dicabili eſſential'r in q̄le.
¶ Tertia ſpēs q̄litatis ē paſſio ⁊ paſſibil' q̄litas.
C Irca hāc tertiā q̄litatis ſpēm: aduertendū
eſt ꝙ de modo ſig̃ndi huius tertie ſpeciei
loquētes Georgius bruxellen̄. ⁊ Joannes dorp
Prima ex poſitio. cōtrariantẗ. Dicit eni Georgius huiꝰ ſpēi modū
ſig̃ndi eē ſig̃re q̄litatē natam denoiare ſubiectū
ſuū p̄ciſe rōne inheſionis: q̄ ſic ſe hꝫ ꝙ ſi ipa eēt i
alio ſubiecto quodcūq; ſit illud oi alio mō ſe ha
bēdi ſecluſo ipſa tal'r denoiaret illđ. Ex quo ipſe
poſtea infert ꝙ teri ſig̃antes paſſiones appetitꝰ
ſenſitiui aut intellectiui vt ira gaudiū nō ſūt in
hac ſpē: nā ſi q̄litates ille ſcꝫ ira gaudiū q̄ i hoie
nūc ſūt cras ꝑ diuinā potētiā ponerenẗ i lapide
Secunda expoſitio. nō denoiarent lapidē iracūdū aut gaudētē. Ali
ter ſentit Joānes dorp ponēs huiꝰ ſpeciei modū
ſig̃ndi eē ſig̃re q̄litates ꝓprie ſenſibiles ſpēs caꝝ
paſſiones appetitꝰ ſenſitiui aut q̄litates influē-
tiales cognotādo habitudinē ad ſenſū aut appe
titū ſenſitiuū: ex q̄ infert ꝙ illi teri ira gaudium
ſpēs ⁊ ſil'es: ſunt i hac ſpē. Hoꝝ modoꝝ vterq;
Prima ꝓpō probabilis ē neq; poſſet euidēter iꝓbari: pri-
mus tm̄ videẗ melioꝛ nā hmōi paſſiōes appetitꝰ
ſenſitiui aut intellectiui cōprehēdi poſſunt ſub
pria aut ſcđa ſpē: cū ſubiecta diſponāt ad bn̄ aut
male operādū ⁊ aliq̄ eaꝝ ſint a natura alie poſt
eē cōpletū acq̄ſite: ſcđm g̊ illā p̄mā viā notādū ē
ꝙ paſſio ⁊ paſſibilis q̄litas ſig̃t de materiali ali
quā q̄litatē natā denoiare ſubiectū preciſe rōne
inheſionis: ⁊ de formali cognotat ꝙ aliq̄d natū
Secunda. ſit dici q̄le tali q̄litate. In hac ſpē ponūtur teri
ſig̃antes q̄litates inherētes ſenſibꝰ paſſionē poꝛ
tātibꝰ vt ſonus: odoꝛ: coloꝛ: ſapoꝛ: caliditas. So
nus infert auditui paſſionē coloꝛ viſui odoꝛ ol
factui ſapoꝛ guſtui caliditas tactui: nā vt dꝛ ſe-
cūdo de aia ſenſus ē virtꝰ paſſiua: ⁊ de ſenſu vi-
ſus alibi habeẗ ꝙ videmꝰ nō extra mittētes ſꝫ in
tus ſuſcipientes: ſuſcipere aūt aliq̄d ē pati ab eo
Tertia. Sil'r in hac ſpē ponunẗ teri ſig̃ntes q̄litates cau
ſatas a q̄litalibꝰ inferentibꝰ ſenſibꝰ paſſionē vt
ſpēs viſibilis ſpēs audibilis: vnde ſpēs viſibilis
⁊ ſpēs audibilis ſunt cauſate a q̄litatibꝰ inferē
tibus ſenſibꝰ paſſionē ſcꝫ a coloribꝰ ⁊ ſonis q̄ vt

dictū eſt inferūt viſui ⁊ auditui paſſionē: de iſtis
qualitatibus plura dicenẗ in libro de anima.
¶ Quarta ſpecies qualitatis eſt forma ⁊ cir-
ca hoc aliquid conſtans figura.
H Oc aggregatū forma ⁊ circa hoc aliq̄d cō- **Expoſitio**
ſtās figura ſig̃t de materiali aliquā rem ⁊
cognotat diſpoſitionē partiū quātitatis ꝯtinue
aut q̄ꝫtitatis diſcrete vt q̄ꝫtitas eſt: ſcđm quā di-
ſpoſitionē aliq̄d natū eſt dici q̄le: ⁊ illius ſpeciei
cōcretū ⁊ abſtractū ſcđm terminiſtas quos noia
les dicūt vt in pluribꝰ ſunt teri ſinonimi: vt figu
ra figuratū rectitudo rectū curuitas ⁊ curuū: ſꝫ
de hoc latius videri pōt ſcđo phiſicoꝝ. Dubitaẗ **Primum dubium.**
p̄mo in quo p̄dicamēto ſunt illi teri pinta q̄rta
bucellus modiū. Ad dubiū dꝛ ꝙ illi teri poſſunt
dupl'r accipi: vno mō vt cognotāt mēſurā abſo-
lute ⁊ nō reſpectiue ad mēſuratū ⁊ ſic ſunt i p̄di
camēto q̄ꝫtitatis ſicut ly mēſura. Alio mō vt co-
gnotāt mēſurā reſpectiue: ⁊ ſic ſunt i predicamē
to ad aliq̄d ⁊ ſil'r ly mēſura. Alio mō vt cognotāt
figurā ſeu diſpoſitionē ⁊ ſic ſunt in predicamen
to q̄litatis in hac q̄rta ſpē. Dubitaẗ ſcđo in quo **Secundū dubium.**
predicamēto ſunt iſti teri tunica bombiciniū pi
leus. Ad dubiū dꝛ ꝙ dicti teri poſſunt ſumi du-
pliciter: vno mō vt cognotāt habitꝰ illos ꝑ mo-
dū ornatꝰ aut deornatꝰ: ⁊ ſic ſunt in p̄dicamēto
habitus: alio mō vt cognotāt tales figuras ⁊ ſic
ſunt in p̄dicamēto q̄litatis i hac quarta ſpecie.
¶ Et ſi q̄rat iteꝝ aliq̄s an ſint plr̄es ſpēs q̄litatis.
E X hoc textu manifeſte ptꝫ Ariſto. q̄ttuoꝛ
ponētē ſpēs q̄litatis nō dixiſſe excluſiue:
nō eī dicit ꝙ tm̄ ſūt q̄ttuoꝛ: ſꝫ ꝙ ſūt q̄ttuoꝛ ⁊ plu-
res forſā: hic Joānes dorp q̄nq; aſſignat ſpēs: ⁊ **Duplex opinio.**
Georgiꝰ bru. ſex. Sꝫ neq; hic neq; ille đ ſpāliſſi
mis ſpēbꝰ loquuti ſūt q̄s multo plures eē q̄ꝫ ſex
manifeſtū ē vt grāmatica logica ſuꝑbia humili
tas ⁊ alie ſpēs artiū ſciaꝝ v̄tutū: ⁊ cōplures alij
teri ſūt ſpēs ſpāliſſime i hoc p̄dicamēto repoſiti:
ſꝫ loquuti ſūt de ſpēbꝰ ſubalternis: neq; de oibꝰ
ſubaternis itellexerūt q̄s manifeſtū ē ſenarium
nūerū imo et vigenariū excedere: vt ptꝫ de iſtis
ſpēbꝰ ſubaltinis ars ſcia habitꝰ: diſpō: vitiū: v̄tꝰ
coloꝛ: fig̃a: ⁊ m̄ltis alijs: ſꝫ de ſpēbꝰ ſubalt̄nis i-
mediate ſub ly q̄litas cōtētis dicē voluerūt q̄ ſūt
ille q̄ttuoꝛ i textu aſſignate q̄bꝰ vt dictū ē Joan
nes dorp addit vnā ⁊ Georgius duas. Poterit **Alia opio**
forſan diligenẗ iueſtigās plures q̄ꝫ ſex iuenire ēt
ſub ly q̄litas imediate cōtētas: ſꝫ breuitatis cau
ſa amplioꝛi inq̄ſitioni ſatius credo ſuꝑſedendū
eſſe ne cōfuſio ignorantiam: vt ſepe numero cō-
tingere ſolet: pariat ſtudioſis lectoribus.
¶ Qualia dicunẗ que ſecundū hec denoiatiue
dicuntur vel quomodolibet aliter ab his.
H Ic philoſophus poſtq̄ꝫ qualitatē diffini-
uit deſcribit qualia: pro cuius deſcriptio-

VNiVERSIDAD DE SALAMANCA

nis intellectu. Notandũ eſt ꝙ quale dupliciter
accipi pōt ſcʒ ꝓme intētionaliter ⁊ ſecũde: qua=
le capiendo ꝓme intētionalr̄ eſt res habēs qua=
litatē: capiēdo ſcđe intētionaliter q̄le eſt cōcre=
tũ de predicamēto qualitatis: vt albũ nigrũ: ⁊
capiēdo ꝓme itētionaliter ſig̃t de materiali ali=
quid ⁊ cognotat qualitatē ſicut albũ cognotat
albedinē: ſed capiendo ſcđe intētionaliter ſig̃at
de materiali terim ⁊ cognotat de formali ipſum
eſſe cōcretũ predicamēti qualitatis: ⁊ hoc modo
Sēſus diffinitionis.
capit̄ in diffinitione poſita in textu q̄ hoc modo
debet intelligi. Qualia ſunt cōcreta que ſecũdũ
hec ſcʒ abſtracta p̄dicamēti q̄litatis dicunt̄ de=
noiatiue voce ⁊ ſig̃atione ſimul: vel q̄ dicuntur
denoiatiue ab his ſcʒ abſtractis predicamenti
Primum correlariũ
qualitatis qũolibet aliter ideſt quocunq; alio
modo ſcʒ vel voce tātũ vel ſig̃tione tantũ. Et ſic
ptʒ ꝙ illa pronoia demōſtratiua hec ⁊ his in di=
cta diffinitione demōſtrāt abſtracta huius pre=
Secũdũ.
dicamēti. Scđo ptʒ per dici denoiatiue intelli=
git̄ dici denoiatiue voce ⁊ ſig̃tione ſimul: quia
analogũ per ſe poſitũ ſtat ꝓ principaliori ſig̃to:
dici autē denoiatiue analogice ſig̃at dici deno=
minatiue voce tantũ: dici denoiatiue ſig̃tione
tantũ: dici denoiatiue voce ⁊ ſig̃atione ſimul: ⁊
principaliter ſig̃at dici denoiatiue voce ⁊ ſigni=
ficatione ſimul: ideo qñ ꝑ ſe ponitur ſtat ꝓ illo
Tertium.
ſig̃ato vt in preſenti diffinitione. Tertio ptʒ ꝙ lʒ
alioꝝ predicamentoꝝ cōcreta ſint denoiatiua
eo ꝙ a ſuis abſtractis denoiatiue dicunt̄: nō tñ
ſunt denoiatiua qualia qꝛ nō dicunt̄ denoiati=
ue ſecũdum hec ꝑ ly hec demōſtrādo ea que ꝓus
Quartũ.
dicta ſunt. Quarto ptʒ ꝙ quedā cōcreta huius
predicamēti dicunt̄ denoiatiue voce ⁊ ſig̃atio=
ne ſimul: vt albũ ⁊ nigrũ reſpectu iſtoꝝ abſtra=
ctoꝝ albedo nigredo: quedā voce tñ vt figura=
tum reſpectu illius teri figura curuũ reſpectu il
lius teri abſtracti curuitas: ⁊ quedā ſig̃tione tā
tum vt ſtudioſus reſpectu illius abſtracti virtꝰ.

¶ Qualitatis tres ſunt proprietates ⁊c̄.

Diſtinctio Primum mēbrum.
HIc dicit pħus ꝙ habere ꝯtrariũ eſt ꝓpriũ
qualitatis: ⁊ ſiliter ſuſcipere magis ⁊ mi=
nus. Circa qđ notādũ eſt ꝙ habere cōtrariũ ca
ptũ ꝓme intētionaliter ſcʒ ꝓ eo qđ eſt habere for
mā ſibi realiter cōtrariā: eſt q̄litati ꝓpriũ primo
modo: ⁊ ſilr̄ ſuſcipere magis ⁊ minus captũ pri
me intētionaliter: ſola eñ q̄litas hʒ cōtrarium
aut ſuſcipit magis ⁊ minus: ſed non oīs quali=
tas. Prima pars ptʒ qꝛ nulla eſt res q̄ nō ſit q̄li=
tas vt dictũ eſt: ergo nihil habet cōtrarium aut
ſuſcipit magis ⁊ minus niſi qualitas: ⁊ ſi cape=
retur qualitas ſtricte adhuc ſola qualitas dice
retur habere cōtrariũ: ſiliter ſola q̄litas diceret̄
ſuſcipere magis ⁊ minus hoc eſt ſola qualitas
nata eſſet intendi aut remitti. Scđa pars ptʒ qꝛ
rotũditas ⁊ curuitas ſubſtātie nō habēt cōtra=
rium neq; ſuſcipiunt magis ⁊ minus cũ ſint ipe
Secundum mēbrum
ſubſtātie ⁊ tñ ſunt q̄litates. Sed capiendo ſcđe
intētionaliter nullo mō ſunt ꝓpria: nō eñ oībꝰ
teris de predicamēto qualitatis cōueniũt cum
iſtis teris rotundũ curuũ ⁊ abſtractis huiꝰ pre=
dicamenti nō cōueniant: neq; ſolis cũ iſtis ter=
minis calefieri frigefieri ⁊ multis alijs cōpetāt
qui nō ſunt de hoc predicamēto. De qualitatis
intēſione ⁊ remiſſione plurima dici poſſent que
qñ phiſicalia ſunt ⁊ phiſicoꝝ tertio ſolent ter=
minari: ne logice videar methas trāſcēdere per=
trāſeo: ⁊ đ p̄dicamēto q̄litatis hactenꝰ dictũ ſit.

¶ Caput ſextum de predicamento adaliquid
⁊ proprietatibꝰ eius: hʒ q̄ttuor ptes: ꝓma pars.

MOdus ſignificā=
di formalis dicibilium relati
uoꝝ eſt cognotare ꝙ res pro
qua ſupponũt aliq̄liter ſe ha
bet ad ſe vel ad aliā rē: ex quo
ptʒ quare iſta dicibilia ⁊ non
Signi.
alia ſcđm Ariſtotelē talia dicunt̄: qꝛ hoc ipm
eſſe .i. eſſentialis modus ſig̃ndi ē ad aliud quo=
dāmodo ſe habere .i. referri ad aliđ dicibile ſub
habitudine alicuiꝰ obliq̄ caſus: dꝛ autē tũc vnũ
dicibile ad aliud referri qñ indiget illius obliq̄
ad debitā ſui predicationē: ⁊ ad clare explican=
Predicatio.
dā ſuā formalē ſig̃tionē. Modus aũt predicādi
iſtoꝝ dicibiliũ de ꝓma ſubſtātia ē p̄dicari rē ꝓ
qua ipſa ꝓma ſubſtātia ſupponit aliq̄liter ſe ha
Interrogatio.
bere ad ſe vel ad aliđ: vt petrꝰ ē filiꝰ aut frat̄. Sʒ
modus interrogādi circa ꝓmā ſubſtātiam de di
cibilibꝰ huius predicamēti eſt talis: qũo ſe ha=
bet ad: vel breuius: q̄d huius: ⁊ querit predica=
tũ cognotās extrinſece ſupra ꝓmā ſubſtātiam ꝙ
res q̄ ſig̃at aliquomō ſe habeat ad aliā rē: ſcʒ vt
cōueniens vel diſcōueniens ei in quātitate aut
in q̄litate: vl̄ vt agēs i eā: aut ſicut patiens ab ea
vel aliquo aliomō ſe habēs vt patebit ex varijs
ſpēbus. Et lʒ Ariſtoteles hāc relatiuoꝝ cathe=
goriā tertiā ſeu mediā duarũ p̄cedētiũ poſuerit:
(qꝛ vt multi eius expoſitores dicũt: fere oēs rela
tiones fundant̄ in quātitatibꝰ ⁊ q̄litatibꝰ) qđ di
ctũ ad bonũ ſenſuʒ recipi vix poſſet: tñ de ordine
nō ſit magna cura: qꝛ ſequēdo modos ſig̃ndi di
cibiliũ ſatis cōueniēter ordinat̄ hoc p̄dicamētũ
poſt tria p̄cedētia: nā ſicut predicamētũ ſubſtā=
tiarũ ꝓpter ſuā abſolutā ſig̃tionē ponit̄ oīm ꝓ=
mũ: ſic ordo alioꝝ p̄dicamētoꝝ accidētaliũ ſu=
mēdꝰ ē ſcđm ordinē extrīſece cognotatiōis: itaq;
magis cognotatiuũ ſequat̄ i ordie minꝰ cogno
tatiuũ: vñ qꝛ dicibilia p̄dicamēti q̄titatis inter
alia minꝰ cognotāt ponit̄ illđ p̄dicamētũ ordie
ſcđm: ⁊ tertio loco poni debet qualitas qꝛ multa

tius predicamēti dicibilia cognotāt ſupra dici
bilia quātitatis: vt prōptum eſt videre in tertia
⁊ q̄rta ſpeciebꝰ ſuis. Ergo ſeq̄tur manifeſtiſſime
etiā ex allegato dicto gloſatoꝝ ad bonũ ſenſuʒ
recepto ꝙ predicamentũ adaliq̄d ſequat̄ quā=
titatē ⁊ qualitatē tenēs quartũ ex ordine locũ:
quia plurima eiꝰ dicibilia addũt cognotatio=
nem ſupra dicibilia quātitatis ⁊ qualitatis vt
ptʒ de equali: inequali: ſili ⁊ diſſimili: cũ eorum
ſpeciebus: equale eñ cognotat totũ illud quod
quātũ ⁊ aliquid addit: ſimiliter in alijs itellige
ex eorum nominum diffinitionibus.

¶ Secũda pars de coordinatione adaliquid.

In diffinitē adaliq.
NUllus doctoꝝ vſq; hodie ſatis plene re=
latiua dicibilia coordinauit: imo hoc ipſe
Ariſtoteles poſt longā diſputationē non auſus
eſt attētare: qui ſolā diffinitionē adaliquid (qñ
eſt ſecũda itētio) ab antiq̄s datā correxit: ⁊ aliā
pro ea veriorē adiecit quibuſdā expoſitis rela=
tiuoꝝ ꝓprietatibꝰ: ſed nullas ſub hoc gñaliſſi=
mo ſpecies ſubalternas aut ſpecialiſſimas aſſi=
gnauit: ſicut fecerat in predicamētis quātitatis
⁊ qualitatis: nos vero pro facultate ingenij qđ
miſerator donauit deꝰ libere alijs trademꝰ. Hu
ius ḡ coordinationis gñaliſſimũ ſecundũ Ari=
ſtotelē eſt adaliq̄d quādo eſt ꝓma intētio ⁊ incō
plexe capit̄: cuius hec eſt diffinitio nois: adali=
Adaliqd.
quid eſt res aliquo mō ſe habēs ad ſe vl̄ ad aliā
rē. Huius gñis tres poſuit quidā ſpēs relatiuũ
equiparātie ſuppoſitionis: ⁊ ſuppoſitionis: ſed
hoc ſtatim apparet falſum cũ hec tria ſint noia
ſecũdarũ intētionũ que nō ptinēt ab Ariſtote=
lica predicamenta vt oēs fere cōcedũt: poſſet tñ
hoc genus adaliq̄d qñ eſt ſcđa intētio diuidi ꝑ
illas ſpēs: ſʒ tā genus diuiſum q̄ʒ ſpecies diuidē
tes ptinerēt ad predicamentũ ſecũdarum inten
tionũ: ⁊ ſic viſus eſt accepiſſe hoc nomē adaliq̄d
auctor ſummularũ in ſuo capitulo q̄ etiā prefa
tas tres ſpēs enumerauit. Uere ḡ ſpēs huius
quarti gñaliſſimi ſunt hee due ſubalterne com=
plexe ſignificate ꝓpter inopiā incōplexoꝝ no=
minũ: ꝓma eſt adaliquid eſſentiale: ſcđa eſt ad
Adaliqd. eſſentiale.
aliq̄d accidentale. Adaliquid eſſentiale eſt res
ſe hñs ad ſe vel ad aliā ꝑ eſſentiā ſuā: ſʒ adaliq̄d
accidētale eſt cũ talis habitudo cōſurgit ratio=
ne accidētis aut aliquo alio modo: ⁊ capio acci
dēs hic phiſicalr̄ ⁊ vt ē ꝓma intētio. Eſſentialis
adaliq̄d due ſunt ſpēs idē ⁊ differēs vel diuerſũ.
Idem.
Idē in ꝓpoſito eſt res nō diuiſa a ſe vel ab alia:
diuerſum eſt res ab alia diuiſa: ⁊ quelibet iſta
rũ ſpecierũ habet ſub ſe q̄ttuor ſpecies ſcʒ idem
vel diuerſum numero: ſpecie: gñe: ⁊ analogia:
⁊ capio hec vocabula phiſicaliter vt ſunt prime
intētiōes: nō logicalr̄ ⁊ vt ſunt ſcđe intētiones.
Idē numero
Idē numero qđ ſcđo ⁊ c aīa dꝛ idiuiſibile nume
ro: eſt res a ſe nō diuiſa: vel idē re: ſiue eadē res
Idem ſpē.
diuerſum numero eſt res ab alia diuiſa. Idem
ſpecie qđ ꝓmo phiſicoꝝ dicit̄ vnũ ſpecie eſt res
alteri rei ſilis ſpecie ideſt forma ſubſtantiali: vt
pote quādo forma huiꝰ ⁊ forma illius ſunt pre=
ciſe eq̄les ꝑfectiōe ⁊ eſſentiali gradu entitatis: ſʒ
diuerſum ſpē eſt res alteri rei diſſimilis ⁊ ineq̄=
lis forma ſubſtātiali: ⁊ hoc verũ eſt loquēdo in
rebus naturalibꝰ que cōpoſite ſunt ex naturis:
ſed in alijs rebꝰ ſimplicibus idē ⁊ diuerſum ſpe
cie ꝑ equale ⁊ inequale in gradu entitatis diffi
niri habent. Uñ manifeſtũ euadit q̄ʒ equiuoce
accipiant̄ hec vocabula idē ⁊ diuerſum nunc ⁊
prius: nā cũ dicebamus idē numero: idem va=
let tātũ ſicut nō aliud: ⁊ diuerſum numero va=
let aliud: ⁊ ita ſunt priuatiue oppoſita cuiꝰ op=
poſitionis habitꝰ eſt diuerſum: ꝓuatio eſt idē:
ſed cũ modo dicimus idē vel diuerſũ ſpecie: hec
vocabula ꝓ ſili ⁊ diſſimili aut ꝓ eq̄li ⁊ inequa
li accipiunt̄: vnde eoꝝ priuatiua oppoſitio ecō
trario aſſignari debet: nā idē eſt habitus cuius
priuatio eſt diuerſum: hoc etiā modo accipien=
Idem gñe
da ſunt in diffinitionibꝰ ſequētibus. Idem ge=
nere eſt res alteri ſilis genere ſubiecto ideſt ma=
teria: ſic ꝙ tāte ꝑfectionis eſſentialis ſit materia
huius ſicut materia illiꝰ: ſʒ diuerſum genere eſt
res alteri diſſimilis ⁊ ineq̄lis ſubiecto vel mate
ria: vnde ſequit̄ ꝙ oēs ſubſtātie gñabiles ⁊ cor=
ruptibiles adinuicē ſunt eedē genere: lʒ non oēs
eedē ſpecie: ab eis tamē ſubſtātie ingenerabiles
⁊ incorruptibiles vt celi ⁊ intelligētie tam gene
re quā ſpecie differũt vt expreſſe dꝛ decimo me=
thaphiſice: ſiliter accidētia ſpũalia a corꝑalibꝰ
vt ſcia a colore gñe ideſt ſuſceptiuo differũt: ſʒ cor
poralia a corporalibꝰ ſolũ ſpecie differũt vt co=
lor a ſapore: ⁊ hoc modo accipit̄ genus prio phi
ſicoꝝ vbi dr̄ ꝙ in quolibet genere eſt vna pria
cōtrarietas ſcʒ formarũ inherētiũ ſubiecto. Idē
Idem analogia.
analogia eſt res alteri ꝓportionabilis vel con=
formis in modo agēdi aut patiēdi aut aliqua=
liter ſe habēdi: vt ſerenitas in aere eſt eadā ana
logia trāquilitati in mari: ſiliter intenſio quali
tatis: extēſio quātitatis: ⁊ ſucceſſio tēporis ſunt
eadē analogia. Hac autē idētitate analogica ſe
pius vtit̄ Ariſtoteles ⁊ multi alioꝝ philoſophā
tium: imo rectiſſima philoſophādi via ex rebꝰ
corporalibꝰ ad ſpũales q̄ differũt gñe ab eis eſt
per analogicā proportionē: vñ ꝓmo ethicoꝝ fit
analogia de viſu i corpore ⁊ đ mēte in aīa: de pa
raliſi corporis ad incōtinentiam ⁊ vitiũ mētis:
etiam ꝓmo ⁊ ſcđo phiſicoꝝ fit ſepius analogia
rerũ artificialiũ ad naturales: ad quem ſenſum
accipiendũ eſt quod ibidem dicit̄ materia re=
rum naturalium ſcibilis eſt ſecundum analo=
giam ideſt ꝓportionem ad materiā in rebꝰ ar=

tificialibus:ſtatim eñ ſubditur ꝙ ſicut ad ſta=
tuam es ⁊ ad lectulum lignū ⁊c: alia analogia
eſt tertio de aīa:manus eſt organū organorum
⁊ intellect⁹ ſpecies ſpecierū ⁊ ſenſus ſpecies ſen=
ſibilium:aliā notabilē analogiā ponit ſcđo me=
thaphiſice: ſicut eñ nicticoracū oculi ad lumē
dici ſe hñt ⁊c:tota ēt ſacra ſcriptura tā noui ꝙ̄ ve
teris teſtamēti varijs analogijs plena ē q̄ figu=
re aut parabole dici ſolēt:vnde Hieronimus di
cit ꝙ parabola eſt rerū genere aut natura diſcre
pantiū ſub aliqua ſilitudine facta ꝯparatio: vt
quādo q̄d intelligere volumus ꝑ aliquā cōpara
Diuerſum analogie. tionē indicamus. Diuerſū analogia ē res alte=
ri nō ſiliter cōparabilis in modo agēdi:patien=
di:aut aliqualr̄ ſe habēdi: ſicut ars nauigandi
differt analogia ab arte citarizandi: nec fit bo=
na cōparotio vnius ad alterā in modo opandi:
vnde quādo erraᷓ in argumētatiōe analogica
ſcꝫ cū quis credit ea que diuerſa ſunt analogia
eſſe eadē:cōmittiᷓ fallatia ſepius figure dictio=
nis:exēplū huius poniᷓ ſecūdo de gñatione ca
pitulo p̄mo vbi reprobaᷓ Plato male aſimilans
materiā elementorū materie artificialiū: mul=
taqꜫ talia ſophiſmata in ſenſibiliter ꝯtingūt q̄=
buſdā logicorū qui circa predicabilia ⁊ predica
menta eodē modo credūt eſſe dicendū de rebus
ſignificatis ſicut dici oportet de noib⁹ eas ſigni
ficātib⁹:vt de generib⁹: ſpecieb⁹: ⁊ indiuiduis:
de ſubiecto ⁊ ꝓpria paſſione: de primis ⁊ ſecū=
dis ſubſtātijs ⁊ earū eſſentialib⁹ differētijs:⁊ de
alijs multis. Ex his ꝫ ptꝫ ꝙ̄ varie ſumūtur hec
vocabula ſpēs: genus:analogia: idē numero ⁊
alia multa quādo ſunt logicalia ⁊ qñ phiſica=
lia ſicut nūc diffinita ſunt:qđ plerīqꜫ neſcientes
inuolucrūt ſentētias ſermonib⁹ iperitis:⁊ mira
biles mixtiones queſtionū phiſicaliū cū logi=
cis regulis texuerūt: adeo vt tali via impoſſibi
le ſit veritatē artis logice pſpicere. Sꝫ ſi nō eēt tā
Notandū. frequēs vſus hoꝝ vocabulorū i phiſica Ariſto
telis ⁊ ſuoꝝ comētatoꝝ:iudicio meo idē ⁊ diuer
ſum quādo ſunt p̄me intētiones ponerenᷓ ſpēs
ſpecialiſſime:quādo vero ſunt ſcđe intentiones
logicales cōcederenᷓ eē ſubalterna ⁊ diuiſibilia
per ternas ſpēs vt cūctis notū eſt:nō eñ apparet
mihi in reb⁹ vniuerſi alia idētitas vel diſtictio
ꝙ̄ realis que etiā diſtinctionē rōnis cōprehēdit:
q₂ oia que ratione diſtinguñᷓ etiam realiter di
ſtincta cognoſcet intellect⁹ liber ⁊ nō pertinaci=
ter aſtrictus alicui ſecte doctoris: q̄ nec iurauit
in verba magiſtri vt ait poeta: ſꝫ de his ſatis ꝓ
Ad aliqđ accidētale. 8. nūc ⁊ redeamus vnde diſceſſimus. ¶ Ad aliqđ
accidentale in octo diſtribuiᷓ ſpecies ſubalter=
nas iuxta octo alia predicamenta accidētiū ſcꝫ
in adaliqđ ſecūdum quātitatē:ſecundū quali=
tatē:ſecūdum actionē: ſecūdū paſſionē: ſecūdū

vbi:ſcđm quādo:ſecundū ſitū: ⁊ ſcđm habitum:
de quib⁹ per ordinē late dicēdū eſt. Ad aliquid
ſecundū quātitatē eſt habitudo rerū adinuicē
ratione quātitatis: vel eſt quātitas aliq̄liter ſe
habēs ad aliā ſibi cōformē quātitatē: vt multi=
tudo ad multitudinē: ⁊ magnitudo ad magni=
tudinē. Eius due ſunt ſpecies ꝓportio ⁊ ꝓpor=
tionalitas: ꝓportio ē vnius quātitatis ad aliā
vnā quātitatem cōformē habitudo: ⁊ debet hic
eſſe cōſtructio intrāſitiua ita ꝙ habitudo quā=
titatis intelligaᷓ eſſe ipſa quātitas ad aliam ſe
habēs. Proportionalitas vero eſt pluriū quāti
tatū ꝙ̄ duarū ſimilis habitudo: vel eſt plurium
proportionū collectio ⁊ earū habitudo: ⁊ vtro=
biqꜫ idē eſt ſenſus. Proportionis due ſunt ſpēs
equalitas ⁊ inequalitas. Equalitas eſt ſpecia=
liſſima ⁊ ſolet ſic diffiniri: ꝙ eſt rerū differentiū
eadem quātitas:ideſt ſimilis ſpecie ſpecialiſſi=
ma predicamēti quātitatis: vel eadē ideſt ſimi=
lis denoiationis menſuratiue: ⁊ idē eſt ſenſus:
ex qua cōi diffinitione clare ſequiᷓ ꝙ eq̄litas nō
eſt q̄dā reſpect⁹ realis ⁊ realr̄ diſtinct⁹ a duab⁹
illis rebus equalib⁹ vt nō nulli fingunt: poſſet
tñ aliter diffiniri eq̄litas ⁊ melius ſic: eq̄litas eſt
quātitas q̄ alterā quātitatē ſui gñis nō excedit
neqꜫ ab ea excediᷓ i ſua extēſione aut diſcretiōe.
Inequalitas ecōtra eſt rerū differētium diuer=
ſa quātitas ſpecie vel denoiatione menſurati=
ua: vel ineq̄titas eſt quātitas alterā ſui generis
quātitatē excedēs aut ab ea exceſſa. Inequali=
tatis due ſunt ſpecies: p̄ma eſt maior ineq̄litas:
ſcđa minor ineq̄litas: maior ineq̄litas eſt exce=
dēs ꝙ̄titas: minor vero ineq̄litas ē exceſſa ⁊ mi
nor quātitas. Harū duarū ſpecierū ſilis ē diui=
ſio in ſuas ſpecies: vñ ſatis eſt proſequi ſpēs ma
ioris in equalitatis que ſunt due ſcꝫ ꝓportio ra
tionalis ⁊ irrationalis. Rotionalis ꝓportio eſt
habitudo ieq̄litatis quātitatū numeralis:ideſt
ſe habētiū ſicut numerus ad numerū: q̄ in ali=
qua vna cōi menſura participāt: ſed irrationa=
lis ꝓportio ē habitudo inequalitatis duarum
quātitatū nō numeraliter ſe habentiū. Ratio=
nalis proportio in q̄nqꜫ ſpecies ſubdiuidiᷓ: ſed
q₂ vocabula cōcreta ſūt magis vſitata quā ab=
ſtracta ponanᷓ iſte q̄nqꜫ ſpēs: mltiplex: ſuppar
ticularis: ſuppartiēs: mltiplex ſupparticularis:
⁊ multiplex ſuppartiens: nā due vltime ſpēs ex
trib⁹ p̄mis ſunt cōpoſite. Multiplex ꝫ ꝓportio
quātitas ē que aliā ꝙ̄titatē ſic excedit: ꝙ eā pre=
ciſe totā pluries cōtinet: ei⁹ infinite ſunt ſpecies
iuxta pluralitatē illius cōtinentie: nā ſi bis eam
cōtinet dr̄ dupla: ſiter tripla: ſiqu ater q̄drupla ⁊
ſic deiceps. Supparticularis ē ꝙ̄titas maior cō
tinens minorē totā ſemel ⁊ aliquā illius partē
aliquotam: ⁊ ꝓ varia partis aliquote denoia=

tione in ſpēs abibit infinitas: nā ſi pars eſt me=
dietas diciᷓ ſeſqualtera: nā ſeſqua totum ē: al=
terum vero eſt rei medietas: ſi vero pars exceſ=
ſus eſt tertia dicitur ſeſquitertia: ſi eſt quarta
pars totius vocaᷓ proportio ſeſqui quarta ⁊ ita
cōſequenter. Superpartiēs eſt quātitas maior
cōtinēs ea minorē totā ſemel ⁊ plures ei⁹ partes
aliquotas ex quibus non fit vna pars aliquota
eiuſdē totius. Huius ſpēs innumere ſunt: que
primo diuidunᷓ attendēdo ad numerū partiū
talis exceſſus: nā ſi excediᷓ minor ꝙ̄titas a ma
iore in duab⁹ talib⁹ partib⁹ dr̄ ꝓportio ſuperbi
partiens: ſi in trib⁹ ſuptripartiens: ſi in q̄ttuor
ſupquadripartiens ⁊c. Scđo quelibet iſtaꝝ ſpe
cierū diuidiᷓ ꝑ infinitas ſpēs attendēdo deno=
minationē illarū partū in cōparatione ad ſuū
totū: q₂ ſi fuerit ꝓportio ſupbipartiens ⁊ ptes il
le ſunt due tertie totius dr̄ ſupbipartiēs tertias:
ſi due q̄nte ſupbipartiens q̄ntas: ſi due ſeptime
ſuperbipartiens ſeptimas ⁊c. Si vero eſſet ꝓpor
tio ſuptripartiens ⁊ ille ptes ſint tes quarte to=
tius: diciᷓ ꝓportio ſupertripartiens quartas: ſi
tres q̄nte: ſuptripartiens q̄ntas: ſi tres ſeptime:
ſuptripartiens ſeptimas ⁊c. Si autē fuerit pro=
portio ſupquadripartiēs ⁊ ille ptes eſſent quat=
tuor quinte totius: eſſet tūc ꝓportio ſuperqua=
dripartiens quintas: ſi ſeptime: ſupquatripar=
tiens ſeptimas: ſi none ſupquadripartiens no=
nas ⁊c. Unde hoc duplici modo poterit ꝓcedi
per infinitas ſpēs ſuppartientis tā ſubalternas
quā ſpecialiſſimas. Multiplex ſupparticula=
Mltiplex ſupparticularis. ris quātitas eſt q̄ continet aliā minorē totā plu
ries ⁊ aliquā eius partē aliquotā: cuius ſunt in
finite ſpēs: que p̄mo diſtinguñᷓ ex parte multi=
plicis ſcꝫ dupla ſupparticularis: tripla ſup par=
ticularis: quadrupla ſupparticularis ⁊c: ſecū=
dum numeros cōtinentie totius quātitatis mi
noris in maiore: ſcđo quelibet iſtarū ſpecierū di
uidiᷓ ꝑ infinitas alias ex pte ſupparticularis:
q₂ ſi fuerit proportio dupla ⁊ vltra hoc pars ali=
quota eſt medietas: diciᷓ dupla ſeſqui altera: ſi
tertia pars: dr̄ dupla ſeſquitertia: ſi quarta parſ:
dupla ſeſquiquarta ⁊c. Si aūt eſſet ꝓportio tri
pla ſuperparticularis in cōſimiles diuidereᷓ ſpe
cies: ⁊ etiā quadrupla ſupparticularis ⁊ alirāū
vnaqueqꜫ. Multiplex ſuppartiens ē quātitas
Mltiplex ſuppartiēs maior cōprehendēs totā aliā quātitatē minorē
pluries ⁊ vltra hoc plures ei⁹ partes aliquotas
nō faciētes vnā aliquotā: cuius infinite ſpēs di
uidūtur p̄mo ex parte multiplicitatis: vt dupla
ſuperpartiens: tripla ſuppartiens: quadrupla
ſuperpartiens ⁊c. ſecūdo ex numero partiū ſic:
dupla ſupbipartiens: dupla ſuptripartiens: du
pla ſupquadripartiēs ⁊c. ſilr̄ tripla ſupbipar=
tiens: tripla ſuptripartiēs: tripla ſupquadripar

tiens ⁊ ita in alijs: tertio ex denoiatione partiū
vt dupla ſupbipartiens: tertias: quintas: ſepti=
mas ⁊c: itē dupla ſuptripartiens quartas: q̄n=
tas: ſeptimas ⁊c: ſiliter tripla ſuperbipartiens
tertias: q̄ntas: ſpeptimas: ⁊ tripla ſuptriptiens
quartas: q̄ntas ⁊c: ſicut i alijs ſpēbus oib⁹: qua
rū declarationes ⁊ diffinitiones ex predictis fa
cile colligenᷓ. Patet igiᷓ totalis diuiſio ꝓpor=
tionis rationalis: cuius oia vocabula proprie
arithmetica ſunt lꝫ etiā ad geometriā transferā
tur. Proportio irrationalis ē maior quātitas ſe
Irrōnalis ꝓportio. 2 habēs ad minorē nō ſicut numerus ad numeꝝ:
itaqꜫ nec minor ꝙ̄titas nec vlla pars ei⁹ mēſurat
miaorē: nec iterū ē vna cōis mēſura illarū quā=
titatū: quaprop̄ter ⁊ incōicātes ⁊ incōmēſurabi
les dicunᷓ quātitates. Huius gñis infinite ⁊ in
noiate ſunt ſpēs: ſed ſi ꝓ lineis acciperᷓ duas ha
bet ſpēs: qm̄ lineaꝝ alique ſunt ſibi irrōnales in
lōgitudine tantū: alique vero in lōgitudine ſi
Prima irrationalis mul ⁊ in potētia. Proportio linearū irrationa=
lis in longitudine tantū eſt talis earum habi=
tudo ꝙ vna nō eſt alteri numeraliter cōparabi=
lis: ſed ſuꝑficies q̄drate in quas poſſunt ille li=
nee habēt inter ſe numeralē ꝓportionē: vt ptꝫ de
diametro ⁊ coſta alicui⁹ q̄drati: quarū ſuperfi=
cies q̄drate duplā habēt ꝓportionē numeralē:
Scđa irrationalis. talis aūt ſpēs ꝓportionis vocari ſolet medietas
duple ꝓportionis. Proportio irrōnalis in lōgi=
tudine ⁊ potētia eſt talis linearū habitudo mu
tua ꝙ nec ipē nec eaꝝ ſuꝑficies q̄drate habēt nu
meralē ꝓportionē inter ſe: vñ linea medio loco
ꝓportionalis inter diametrū ⁊ coſtā ē hoc mō ir
rationalis proportio cuilibet ſuarū extremaꝝ.
Sub quolibet horū generū ſunt infinite ſpecies
ſed innoiate oēs: qm̄ infinitis modis poſſunt
due linee eē ſibi incōmēſurabiles in lōgitudine
tantū ⁊ nō ſolū ſicut diameter ⁊ coſta quadrati:
ſiliter infinitis modis due linee poſſunt ſibi eſſe
irrationales in lōgitudine et potētia ⁊ nō ſolū
ſicut ille que dicte ſunt ſcꝫ media diametri ⁊ co=
ſte cū qualibet extremaꝝ: ſed etiā medie alie li=
nee inter illā mediā ⁊ ſuas extremas: ⁊ iterum
medie mediaꝝ i infinitū: qm̄ ſi extrema ſunt in
cōmenſurabilia inter ſe: neceſſe eſt oia illorum
media incōmēſurabilia eē vt demōſtrat eucli=
des. Oia vero dicibilia ad ꝓportiones irratio=
Notandū nales pertinentia ſunt preciſe geometrica. Cir=
ca totū genus ꝓportionis in cōi eſt aduertendū
ꝙ hec noia totū ⁊ pars precipue loquendo de in
tegralib⁹ ſunt relatiua pertinētia ad hāc primā
ſpeciē adaliq̄d accidētalis que diciᷓ adaliquid
ſecūdū quātitatē: ⁊ ſunt mere ſinonima duab⁹
prius dictis ſpēb⁹ q̄ ſunt maior ineq̄litas ⁊ mi=
nor ineq̄litas: nā totū ſic diffiniri ſolet ꝙ ē quātū
tantūdē ⁊ amplius: ⁊ hoc idē ē ꝙ ꝓportio ma=

Totũ integrale. 5.
ioris inequalitatis: ꝗ totius integralis quinqꝫ erũt ſpẽs que ſupra ſunt poſite ſub maiore ineq̃litate: conſimiliter dicaꝛ de parte q̃ eſt ſinonima ⁊ eaſdẽ habẽs ſpẽs cũ minore ineq̃litate.
Pars. 5.
Uerũ preter hãc partis diuiſionẽ poniꝛ quinto euclidis alia diuiſio ſcꝫ ꝑ aliquotã partẽ ⁊ nõ aliq̃tã. Eſt autẽ pars aliquota q̃ aliquotiens ſumpta cõſtituit preciſe totũ ⁊ mẽſurat ipſum.
Pars aliquota ⁊ nõ aliquota.
Pars vero nõ aliquota oppoſitione ꝓ̇uatiua diffiniẽda eſſet. Huius vtriuſqꝫ gñis infinite ſunt ſpẽs: vñ quedã pars aliquota eſt medietas: alia tertia: alia quarta: alia q̇nta pars ⁊c̃. que vero ſpecies ſunt partis nõ aliquote innoiate ſunt ſꝫ infinite: hactenus igꝛ de ꝓportionibꝰ.
Propor tionalitas 10.
Proportionalitas vt ſupra dicebaꝛ eſt ꝓportionũ habitudo: cuius ſpẽs hec decẽ numeranꝛ ex ſcdo libro arithmetice Boetij: ſcꝫ ꝓportionalitas arithmetica: geometrica: armonica: cõtraria armonice: cõtraria geometrice: alia cõtraria geometrice: ⁊ alie q̃ttuor innoiate ſꝫ dicanꝛ ſeptima: octaua: nona: decima. Harũ decẽ ſpẽrũ tres ꝓ̇me a pictagoricis orte vſqꝫ ad Platonẽ Ariſtotelẽqꝫ manſerũt: poſt vero q̃ ſecuti ſunt phĩ tres alias addiderũt: deindẽ ſequẽs etas q̃ttuor vltimas excogitauit ad cõplẽdũ numerũ denariũ.
Arithmetica. 2.
Arithmetica ꝓportionalitas ẽ talis pluriũ q̃̄titatũ ineq̃lium ordinatio ⁊ cõparatio: ꝙ earũ exceſſus vel dñe adinuicẽ ſunt eq̃les ſꝫ ꝓportiones inequales ⁊ diuiſſiles: hec apparet in naturali ordine numerorũ adinuicẽ: diciꝛ aũt hec ꝓportionalitas arithmetica: eoꝙ ibi attẽdiꝛ ad numerũ ſeu quãtitatẽ dñe nõ autẽ ad ꝓportionẽ illarũ q̃̄titatũ.
Geometrica ꝓportionalitas. 2.
Geometrica ꝓportionalitas eſt pluriũ quãtitatũ talis cõparatio ꝙ neclecta dñaꝝ eq̃litate ſemꝑ vniformis ꝓportio obſeruaꝛ: vt hic. 4.6.9. vnde pꝫ ꝙ dicta eſt geometrica q꜡ cõſiſtit in proportione ⁊ menſura nõ aũt in numero differẽtiarũ: dictaꝝ ſpẽrũ quelibet in duas ſubdiuidiꝛ ſpẽs ꝓportionalitatẽ cõtinuam ⁊ diſcõtinuã. Eſt autẽ ꝓportionalitas cõtinua quãdo media q̃̄titas vniformiter cõparaꝛ ad precedẽtem ⁊ ad ſequẽtẽ: põt ergo ex ſolis tribꝰ fieri q̃̄titatibus media bis accepta ſicut i primo priorũ ex tribus teris due fiunt ꝓpõnes i ſillogiſmo: poteſt etiã in pluribꝰ ſine numero q̃̄titabus eadẽ fieri ꝓportionalitas ſi oĩes medie replicentur ad ſuas collaterales. Sꝫ diſcõtinua ꝓportiõalitas eſt qñ nulla medians quantitas vniformiter ſe habet ad circũſtãtes nec bis põt ad eas replicari: vnde hec ꝓportionalitas ad minus q̃ttuor eget quãtitatibꝰ lꝫ poſſit in pluribꝰ fieri ſine numero.
Armonica ꝓportionalitas.
Armonica ꝓportionalitas eſt talis trium ineq̃liũ q̃̄titatũ ordinatio ꝙ in quali ꝓportione maxima earũ ſe habet ad minimam: in tali preciſe ſe habet differẽtia duaꝝ maioꝝ ad differẽtiã duarũ minorũ ideſt medie ⁊ minime vt hic. 3.4.6. vel. 2.3.6. diciꝛ autẽ hec ꝓportionalitas armonica: tum ꝓ̇mo quia in talibꝰ q̃̄titatibꝰ cũ earũ differẽtijs repperiunꝛ oĩes proportiones cõſonãtiarũ muſicaliũ ⁊ tota armonia: ſcꝫ dupla q̃ eſt diapaſon: ſeſquialtera que ẽ diapẽte: ſeſquitertia q̃ eſt diateſeron: tripla q̃ ⁊ diapaſon cum diapente: quadrupla que d꜡ bis diapaſon: que vocabula muſicalia oĩa relatiua ſunt ad hãc primã ſpẽm ad aliq̃d accidẽtalis ꝑtinẽtia licet forte nõ ſeorſum ⁊ preciſe: q꜡ videnꝛ icludere modũ ſignificãdi tertie ſpẽi q̃litatis: tum ſcdo q꜡ hec ꝓportiõalitas cõtinet numeros geometrice armonie ideſt corꝑis cubici qđ habet ſuꝑficies. 6. angulos. 8. ⁊ latera. 12. in quibus tribus numeris hec proportionalitas apparet.
Notã[dum]
Circa predictas tres precipuas ꝓportionalitates: notãdũ ꝙ arithmetice proportionalitati compari ſolet res publica q̃ diciꝛ paucorum potẽtia: eo ꝙ in minoribꝰ quãtitatibus ideſt paucioribꝰ ꝑſonis ⁊ meritis eſt maior ꝓportio gubernationis ⁊ aliorum bonorum reipublice: ⁊ in maioribꝰ eſt ꝓportio minor. Sed geometrice ꝓportionalitati compari debet reſpublica q̃ dicitur popularitas: quia tã in maioribꝰ quaꝫ in minoribꝰ quãtitatibꝰ ideſt ꝑſonis ciuitatis eſt equalis ꝓportio domini ⁊ gubernationis. Armonice autem proportionalitati optimatum reſpublica ſimilis eſſe videtur: eo ꝙ in maioribꝰ quãtitatibꝰ ideſt dignioribus ꝑſonis ẽ maior ꝓportio gubernationis ⁊ honoris: ⁊ in minoribꝰ minor. Jtẽ in cõmutatiua iuſtitia eſt obſeruanda proportionalitas arithmetica ſed in iuſtitia diſtributiua ẽẽ debet mediocritas geometrica: ſꝫ de his alias pleniꝰ.
Quar[ta] ꝓpor[tio] nalitas
Quarta proportionalitas eſt armonice cõtraria in q̃ poſitis tribus quantitatibus ſicut ſe habet maxima ad minimã ſic ſe habet et differentia minorum ad differentciaꝫ maiorum vt hic. 3.5.6.
Quin[ta]
Quinta eſt geometrice contraria q̃ etiaꝫ cõſtat ex tribꝰ quãtitatibꝰ: quarum ſicut ſe habet media ad minorẽ ſic et differẽtia minorũ ad differentiã maiorũ vt hic. 2.4.5. ſed in geometrica qualis eſt ꝓportio medij ad minimũ: talis ẽ differentie maiorũ ad differẽtiã minorũ.
Sexta
Sexta ꝓportionalitas eſt ſicut maximũ ad medium ita differentia minorũ ad differẽtiã maiorũ vt hic. 1.4.6. ⁊ hec ſĩliter cõtrariatur geometrice propter conuerſionẽ ꝓportionis differentiarũ minorũ ⁊ maioꝝ quantitatum.
Septi[ma]
Septima proportionalitas eſt qñ ſicut maximum ſe hꝫ ad minimum ſic coꝝ dña ad dñam medij ⁊ minoris vt hic. 6.8.9.
Octaua
Octaua ꝓportiõalitas qñ ſicut maximũ ad minimũ ſic coꝝ dña ad dñam maioris ⁊ medij vt hic. 6.7.9.
Nona
Nona eſt qñ ſicut medium ad minimũ ſic dña extremoꝝ ſe hꝫ ad differentiã minoꝝ vt hic. 4.6.7.
[Deci]ma
Decima ꝓportõnalitas eſt qñ ſicut mediuꝫ ad minimũ ſic dña extremoꝝ ad dñã maioꝝ vt hic. 3.5.8. Poſſent imaginari alie due cõparatiões triuꝫ q̃̄titatũ: vndecima ꝗ eſſet qñ ſicut maximũ ad mediuꝫ: ſic dña extremoꝝ ad dñã minoꝝ: ⁊ hec ſpecies ꝓ nullis q̃̄titatibꝰ ſupponit nec eſt poſſibilis talis habitudo. Duodecima erit qñ ſicut maximuꝫ ad medium ſic extremoꝝ dña ad dñã maioꝝ: ſed hec ſpecies ſemꝑ ſig̃t eaſdem q̃̄titates quas armonica ꝓportiõalitas: q̃re ſole decẽ relinquũtur ſpecies ꝓportionalitatis poſſibiles ꝓ diuerſis ſupponẽtes: ſed earũ octo vltime ſunt q̃ſi mixte ex arithmetica ꝓportiõalitate ⁊ geometrica q꜡ in eis ſimul ad dñas q̃̄titatum ⁊ ad earuꝫ ꝓportiões attendimꝰ.
Argumẽta a ꝓportio nalitat. 6
Eſt autẽ circa ꝓportionalitates aduertendum ꝙ Ariſtoteles ⁊ alij multi logicoꝝ formãt ſepiꝰ argũ̃ta ex ꝓportiõalitate: Uñ huiꝰ gñis argũ̃tum a ꝓportõalitate diſcõtinua geometrica: ſex reꝑiunꝛ ſpecies iſte: cõuerſa: ꝑmutata: coniuncta: diſiuncta: euerſa ⁊ equa: ſed aduerte ꝙ in hoc mõ arguẽdi req̃runtur ad minꝰ due ꝓportiõalitates quaꝝ vna ſit añs argumẽti alia v̇o ꝯñs: ⁊ q̃libꝫ illaꝝ ꝓportõnalitatum cõſtat ex duabꝰ ad minꝰ ꝓportiõibꝰ q̃rum ꝓportionũ extrema comꝑata dicunꝛ in arguẽdo etiã añtia ⁊ ꝯña: nã prior q̃̄titas in q̃lꝫ ꝓportiõe vocaꝛ añs poſterior aũt ꝯñs: ⁊ hoc mõ accipienda ſunt hec vocabula in ſequẽtibꝰ deſcriptionibꝰ: facta ꝗ predicta argumẽtatiõe tota ꝯña illa ſit maior ſillogiſmi: ſub q̃ accipiaꝛ i minore prima ꝓportio ꝓportiõalitatis ꝯñtis: ⁊ cõcludaꝛ ſcda eiuſdem proportionalitatis proportio.
Cõuerſa ꝓ portõalitas
Cõuerſa ꝗ ꝓportiõalitas eſt modus arguendi quo ex añtibus fiunt ꝯña ⁊ ex ꝯñtibus añtia ordine ꝯtrario: vt ſicut. a. ad. b. ſic. c. ad. d ergo ſicut. d. ad. c. ita. b. ad. a. Et intellige ꝑ has lr̃as numeros aut q̃̄titates alias ſiue ꝯmẽſurabiles ſiue incõmenſurabiles: ſequiꝛ minor ſed. d. ad. c. ſe hꝫ in tali ꝓportiõe ꝗ. b. ad. a. ſe hꝫ in eadem ꝓportiõe: minor nota eſt: maior ꝓbaꝛ ex predicta diffinitiõe ſic: oĩes q̃ttuor q̃̄titates ꝓportiõnabiles directe ſunt ꝓportionabiles ꝯuerſe: ⁊ hec ꝓpõ eſt immediata cuius veritas nota fit ex inductiõe: ſimilis modus arguẽdi ſeruaꝛ in alijs ſequentibꝰ.
Permutata ꝓpor tionalitas.
Permutata ꝓportiõalitas eſt argumẽtatio q̃ ex añte ſcde ꝓportiõis fit ꝯñs prime ⁊ ex ꝯñte ꝓ̇me fit añs ſcde: vt ſicut. a. ad. b. ſic. c. ad. d. ꝗ ſicut. a. ad. c. ſic. b. ad. d. ꝓbaꝛ q꜡ oẽs q̃ttuor q̃̄titates ꝓportionabiles ordinate: ſunt etiã ꝓporti õabiles ꝑmutate ſed. a. ad. c. ſe hꝫ ⁊c. ergo eodem mõ. b. ad. d. q꜡ ſicut añs ad añs ita ꝯñs ad ꝯñs.
Cõiũcta ꝓ portõalitas
Cõiuncta ꝓportiõalitas eſt cum argꝛ a diſiũctis teris ad coſdẽ cõiũctos: vt ſicut. a. ad. b. ſic. c. ad. d. ergo ſicut. a. b. ad. b. ſic. c. d. ad. d. probatio ꝯñtie clara eſt formãdo maximã ex diffinitiõe priori ſcꝫ oĩes q̃ttuor q̃̄titates ⁊c.
Diſiũcta ꝓ portõalitas
Diſiuncta ꝓportiõalitas eſt cũ argꝛ a cõiunctis teris ad eoſdem diſiunctos: vt ſicut. a. b. ad. b. ſic. c. d. ad. d. ergo ſicut. a. ad. b. ſic. c. ad. d. ꝓbaꝛ ꝯña ⁊c.
Euerſa ꝓ portionalitas. 2.
Euerſa ꝓportiõalitas ẽ a diuiſis teris ad cõiunctos ordine ecõuerſo ꝓportiõalis illatio: vt ſicut. a. ad. b. ſic. c. ad. d. ergo ſicut. d. c. ad. c. ſic. b. a. ad. a. ⁊ differt hec a cõiuncta proportionalitate q꜡ ibi arguebaꝛ ad ꝯña hic vero ad añtia cõiungendo: vnde vocaꝛ euerſa. Sub hac due ſunt ſpecies: prima eſt euerſa cõiuncta que opponiꝛ ꝓportionalitati cõiuncte ⁊ hec declarata eſt: ſcda eſt euerſa diſiuncta q̃ opponiꝛ diſiuncte ꝓportionalitati qñ ſcꝫ arguiꝛ a cõiunctis teris ad eoſdem diſiunctos ordine cõuerſo: vt ſicut. a. b. ad. b. ſic. c. d. ad. d. ergo ſicut. d. ad. c. ſic. b. ad. a.
Eq̃ ꝓpor tionalitas
Equa ꝓportionalitas eſt ꝓpoſitis duabꝰ multitudinibꝰ q̃̄titatum ſibi corr̃ſidẽtibus in ſĩlitudine ꝓportionũ: ſubtractis medijs primarũ ⁊ vltimarũ in habitudine ꝓportionalis illatio: vt ſicut. a. b. c. inter ſe ſic. d. e. f. inter ſe ergo ſicut. a. ad. c. ſic. d. ad. f. probaꝛ ꝯña vt priꝰ dicebaꝛ ex diffinitiõe.
Notandũ.
Nota hic ꝙ oĩes q̃ttuor q̃̄titates ꝓportionabiles cõuerſiue ſunt etiã ꝓportionabiles ꝑmutatiꝫ: cõiunctim: diuiſim: ⁊ euerſe: vñ iſte quinqꝫ ꝓ̇me ſpecies ſola rõne differunt inter ſe: ſed equa ꝓportinalitas ad minꝰ requirit ſex q̃̄titates. Oẽs tamẽ iſte ſex ſpecies modo declarate ſunt noĩa ſcde intentionis ſicut ⁊ genus earũ diuiſum: ſupponũt eñ nõ ꝓ ipſis q̃̄titatibꝰ cõparabilibꝰ adinuicẽ: ſed ꝓ modis arguendi de talibꝰ rebus: vñ nõ pertinẽt iſte ſpecies ad hoc predicamẽtũ nec ad aliqđ alioꝝ ab Ariſtotele poſitoꝝ: ſed potiꝰ ad predicamentũ ſcdarũ intentionũ vt infra videbiꝛ: ſed incidentaliter hic voluimꝰ eas declarare.
Epilogus premiſſoꝝ
Pꝫ ergo tota prima ſpecies ad aliq̃d accidentalis cuiꝰ oĩa inferiora ſunt vocabula arithmetica ⁊ geometrica. Quare iſtarũ duaꝝ ſciarum dicibilia ad tria ſola predicamenta reducunꝛ: nã ſubiecta paſſionũ ⁊ cõcluſionũ ſuaꝝ ſunt de predicamẽto q̃̄titatis: predicata vero ſeu paſſiones nõ relatiue ꝑtinent ad predicamentũ q̃litatis in q̃rta ſpecie: ſed paſſiones relatiue oẽs ponunꝛ ſub hac prima ſpecie ad aliq̃d accidẽtalis. Sciarũ vero trium muſice: ꝑſpectiue: ⁊ aſtrologie predictis duabus ſubalternataꝝ (q̃s Ariſtoteles medias phiſice ⁊ mathematice vocat) oĩa vocabula etiã media ſunt mixtuqꝫ hñt ſig̃ndi modũ: q̃re ad nullũ vnũ predicamentũ Ariſtotelicum ꝑtinere pñt ſeorſuꝫ: ſed ad plura ſimul vt plane oñdunt coꝝ noium diffinitiões: pꝫ in muſica de tono: diateſſaron: ⁊ diapẽte ⁊c. in perſpe

VNiVERSiDAD DE SALAMANCA
GREDOS.USAL.ES

ctiua de radioſa piramide: incidētia: reflexiōe: imagine: fractiōe: hiride: halone: galaxia ⁊c. in aſtrologia de horizonte: meridiano: equinoctiali: zodiaco eccētrico: epiciclo: auge: eq̄tiōe ⁊ ceteris talib⁹. ❡ Scd̄a ſpēs p̄ncipalis ad aliq̄d accñtalis ē ad aliq̄d ſm q̄litatē q̄ ſic diffinit: ē res ad aliā ſe h̄ñs rōne ſue q̄litatis .i. diſpōnis accñtalis: vel eſt ipſa diſpoſitio ad aliā diſpoſitiōe; cōparata: ponit aūt hec diſiunctio ad ſignādum diuerſitatem ↄcreti ⁊ abſtracti in hac ſpecie: cuius due ſunt ſpecies ſilitudo ⁊ diſſimilitudo. Eſt āt ſilitudo (vt cōiter deſcribit) rerū dr̄ntium eadē q̄litas ſpecie: id eſt eq̄lis in gradu pfectionis naturalis ita q̄ vna earū nō ſit altioris pfectiōis eſſentialit̄ q̄ᷓ altera: ſed ſilia dicunt res h̄ñtes huiuſmodi q̄litates q̄s diximus: vñ p; q̄ ſilitudo nō eſt aliq̄s reſpectus medi⁹ duaꝝ q̄litatū: ſed eſt ipſa q̄litas cui alia talis coexiſtit. Diſſimilitudo eſt rerū differentiū varia ⁊ diuerſa q̄litas ſpecie: id eſt ineq̄lis pfectione eſſentiali q̄: vna earū eſt altioris grad⁹ nature q̄ᷓ altera ſibi coexiſtens eiuſdē gñis: ſed diſſimilia ſunt res tales h̄ñtes adinuicem q̄litates q̄s ineq̄les dixim⁹. Silitudinis p̄iter ⁊ diſſimilitudinis eq̄ᷓ multe ſunt ſpecies ſed in noiate: q̄s tñ circūlocutis vocabulis q̄ttuoꝛ aſſignabimus iuxta q̄ttuoꝛ ſup̄ius dictas q̄litatis ſpecies: ſūt ḡ ſilitudo aut diſſimilitudo habitus: potētie: paſſiōis ⁊ figure. Et quelibet iſtarū ſubdiuidi pōt in tot ſpecies ſubalternas aut ſpālıſſimas quot poſite ſunt in predicamento q̄litatis q̄re ad illud recurrendū cēſeo. Silitudo ḡ habit⁹ vel diſpoſitiōis eſt q̄litas acquiſita cui corrñdet vel coexiſtit alia talis q̄litas in ſpecie: eodem mō diffiniat̄ ſilitudo potētie per q̄litatem innatā: ſilitudo paſſiōis per q̄litatem alteratiuā ſenſus: ⁊ ſilitudo figure p q̄litatem q̄ᷓtitatiuā. Ecōuerſo aūt diffiniēda eſſet diſſimilitudo h̄itus: potentie: paſſiōis: ⁊ figure per corrñdentiā alteri⁹ q̄litatis q̄ nō eſt talis in ſpecie q̄lis ip̄a eſt. Sub ſilitudine h̄itus ⁊ diſpoſitiōis poni vident̄ ſocietas: ſodalitas: cōſortiū ⁊ alia h̄mōi q̄ iportāt cōuenientiā hoim̄ in arte: aut aliq̄ alio mō viuendi. Sub ſilitudine potētie capi p̄ñt conſanguinitas: affinitas: fraternitas: cognatio: ⁊ alia id genus. Sub ſilitudine paſſiōis ponat̄ amiticia q̄ñ eſt nomē relatiuū: ⁊ inimiticia ſub oppoſita diſſimilitudine: eſt eñ amiticia amoꝛ reciproc⁹ id eſt cui corrñdet ali⁹ amoꝛ in amato: item hoc nomē ↄtrarietas q̄ñ ē nomen prime intentiōis ⁊ phiſicale: ptinet ad hāc ſpeciem diſſimilitudinis ſi ſtricte capiatur vt ſeptimo phiſicoꝝ ⁊ ſcd̄o de gñatiōe: eſt eñ cōtrarietas illo mō q̄litas alteratiua corruptiua alteri⁹ in ſubiecto cui viciſſim inſunt: ⁊ ſic eſt verū q̄ ad ſolas q̄litates de tertia ſpecie q̄litatis eſt proprie motus ⁊ in eis eſt ↄtrarietas p̄p̄e dicta: ſi aūt cōtrarietas large acciperet̄ vt i p̄io ⁊ quinto phiſicoꝝ eſſet nomē ſinonimū cū hoc gñe diſſimilitudo: nā illo mō ↄtrarietas ē diſpō alteri diſpoſitiōi incōpoſſibilis circa idē ſubm̄. Sub ſilitudine figure ponatur imago: effigies: idolū: ſtatua: idea: exēplar ⁊c. ❡ Tertia ⁊ q̄rta ſpecies ad aliq̄d accidentalis ſc; ſm actiōem ⁊ paſſionem: eo q̄ ſilēm penitus h̄eat diuiſiōem: p̄iter hic explicāde ſunt. Ad aliq̄d ḡ ſm actiōe; eſt res ad aliā ſe h̄ñs aliq̄lit̄ actiue: ſicut ad aliq̄d ſm paſſiōe; eſt res ad aliā ſe h̄ñs q̄litercūq̄ᷓ paſſiue. Hoꝝ generū ſpēs ſubalterne p circunlocutiōem ex ſpecieb⁹ actiōis ⁊ paſſiōis ſunt accipiende: q̄uāuis ſpālıſſime fere oēs h̄eant p̄p̄a noīa. Vñ ad aliq̄d ſm actōe; due ponātur ſpēs ſc; ad aliq̄d ſm actiōem inſtātaneā: ⁊ ſm actionem ſucceſiuā aut tempalē: ⁊ pimō alie due ſūt ſpecies ad aliq̄d ſm paſſiōem: ⁊ ita ↄ̄iter ſubdiuidere opportebit has ſpēs ſicut ex predicamento actiōis euadet manifeſtū ſuo loco: vñ p; ad quā ſpeciē iſtaꝝ duaꝝ reduci debeāt oīa relatiua ſuppoſitiōis ⁊ ſuppōnis q̄ (ſm Ariſtotelē quinto methaphiſice) ↄſecunt̄ actiōem ⁊ paſſionem: nā relatiua talia ſuppoſitiōis ponuntur ſub ad aliq̄d ſm actiōem: ſed relatiua ſuppoſitionis pertinēt ad aliā ſpēm q̄ eſt ſm paſſiōem: nulla vero relatiua equipātie ſub hi̇̄s duabus ſpecieb⁹ locari p̄ñt: ſed oīa ad duas ſpēs p̄ri⁹ dictas ſm quātitatē ⁊ q̄litatem reducenda ſunt. Et ſic creatoꝛ ⁊ creatura ſunt ſpecies ſub ad aliquid ſm actiōem ⁊ paſſiōem inſtātaneā: dñs ⁊ ſeruus ſub ad aliq̄d ſm actiōem ⁊ paſſiōem tēpalem prudentialem: ſilr̄ doctrina ⁊ diſciplina magr̄: papa: ep̄s: curatus: iudex: monarcha: tetrarcha: vaſal⁹: ſubdit⁹: prochian⁹: aduocatus: clientulus: ⁊ gñaliter oīa noīa relatiua dignitatū ⁊ gubernationū ad predictā ptinēt ſpeciem: q̄: talia cōſecunt̄ actiōem prudentialem ſeu moralem: vñ fallunt̄ ſcotizātiū plurimi credeates q̄ noīa predicta dignitatū ſignificēt reſpectus rōnis: quos ipſi vocāt entia rōnis ⁊ ſecūdas intentiōes: q̄re ſm eos talia dicibilia pertinerent ad predicamentū ſcd̄aꝝ intentionū q̄ð null⁹ logicus vnq̄ᷓ cōcederet. Itē ſi eſſent aliq̄ relatiua ↄ̄ña factiōes artifitiales q̄ mihi nunc nō occurrūt pōerent̄ ſub alia ſpecie q̄ eſt ad aliquid ſm actiōem ⁊ paſſiōe; tempalem factiuā. Pr̄: ⁊ fili⁹: genitoꝛ: genitrix: p̄les: ſoboles: vir: vxoꝛ: cōiunx ⁊c. talia cōtinent̄ ſub ad aliq̄d ſm gñatiōem ⁊ corruptiōem. Et ↄ̄iter poterit q̄s facile cōiectari de relatiuis ↄ̄ñtibus agumētationem: diminutiōem: alteratiōem: ⁊ latiōem. S; hec relatiua cauſa ⁊ effectus ſub nulla iſtaꝝ ſpecierum ↄtinent̄: ſed poti⁹ ſunt ipſe ſpecies due ſupradicte: nam cauſa ſinonime ſe habet cum ad aliquid ſecundū actiōem: ⁊ effectus cum ad aliq̄d ſm paſſionē: capiendo actionem ⁊ paſſionem large p vt ſignt̄ oēm modum cauſalitatis ⁊ effectualitatis ⁊ nō tm̄ vt ſignt̄ modum cauſe efficientis: idem poſſet dici de menſura ⁊ mēſurato: ↄ̄motiuo ⁊ mobili ſicut de cā ⁊ cauſato. De ſigno tñ ⁊ ſignato q̄ ↄſecunt̄ actiōem ⁊ paſſiōe; intellectualē eſt dubiū ad q̄ᷓ dictaꝝ ſpecieꝝ reduci debeāt ⁊ hoc capiendo iſta vocabula p ſignis nō p ppoſitionalib⁹: q̄: ſi p talib⁹ acciperentur ad predicamentū ſcd̄aꝝ intentionū pertinerēt vt ifra dicet̄. Dico ḡ ſaluo melioꝛi iuditio q̄ iſte due ſpecies ponunt̄ ſub ad aliq̄ ſm alteratōnem: capiendo alteratiōem gñaliter p oīni mutatiōe q̄litatiua: quō illuminatio eſt alteratio ⁊ ſimilr̄ ſenſatio ⁊ intellectio ⁊ volitio: nā ſignum eſt res q̄ ex noticia ſui q̄ᷓ cauſat in aīa nata ē cauſare noticiā alterius rei ab ipſa: ⁊ illa pductio noticie eſt quedā alteratio ſpūalis: ſub ſigno ponit̄ veſtigium: cicatrix: vexillū: ſacramētum ⁊ alie multe ſpēs: ⁊ loquoꝛ de ſacramēto tenendo q̄ eſt nomē prime intentiōis: q̄: nō melatet nō nullos poſſuiſe ip̄m ſcd̄am intētiōe;: p; ergo ad quē ſenſum multi queſtiōales theologi diſputāt vtrū ſacramentū ſit in gñe ſigni: q̄: volunt querere ſi ſit ſpēs ſub illo gñe ſignū: q̄ð pōitur in predicamento ad aliq̄d vt dictū eſt. Sacramenti tres ponunt̄ ſpecies ſc; naturale: legale: ⁊ euāgelicum: cui⁹ ſeptem cōſtat eſſe ſpecies: baptiſmū: ↄ̄firmatiōem: penitētiā: euchariſtiā: matrimoniū: ordinē: ⁊ vnctiōem. Actus ⁊ potētia materia ⁊ forma conſtat ex ſcd̄o phiſicoꝝ q̄ ſunt noīa relatiua: ⁊ nō p̄ñt ad aliā ſpeciem ad aliq̄d accidentalis ptinere q̄ᷓ ad iſtā tertiā ⁊ q̄rtā: ſed cui ſuaꝝ ſpecierū aptari debeāt dubitari pōt: ⁊ breuiter dico q̄ ſm quoſdā actus ⁊ potentia ſunt gñā ad materiā ⁊ formā: ⁊ ſic materia cōtinetur ſub potentia ⁊ forma ſub actu: alij vō dicerent q̄ potentia ⁊ materia ſunt ſinonima ſimiliter actus ⁊ forma: ſed primi recti⁹ ſentiunt: ponātur ḡ act⁹ ⁊ potentia ſub ad aliq̄d ſm actōnem ⁊ paſſiōem naturalē q̄ eſt alteratio: nā ex p̄ſentia ⁊ abſentia actus potentia ſua videt̄ alterari. ❡ Quīta ſpēs ad aliq̄d accidētalis eſt ad aliq̄d ſm vbi: q̄ ſic diffinit̄: eſt res aliq̄lit̄ ſe h̄ñs ad aliā rōne loci vel ſm locū: cui⁹ ſpēs tā ſubalterne q̄ᷓ ſpālıſſime p ſpēs vbi circūſcribi poterūt: vñ ad hāc ſpēm ptinere vident̄ hec relatiua vicinus: remot⁹: ſepatus: dexter: ſiniſter: ſupioꝛ: iferioꝛ anterioꝛ: poſterioꝛ: ⁊ alia ↄ̄ſilia ſignīa h̄itudinem rei ad rem ſm locu; per modū ppinq̄tatis aut remotiōis. ❡ Sexta ſpēs ad aliq̄d accidētalis eſt ad aliq̄d ſm q̄ñ: cui⁹ talis eſt diffinitio: eſt res aliq̄liter ſe h̄ñs ad aliā ſm tp̄s: cuius ſpēs pportionaliter ad ſpecies predicamenti q̄ñ inquirātur: q̄re ſub hac ſpecie ad aliq̄d accidētalis poni poterūt hec ſpālıſſima: ſimultane⁹: coetaneus: prioꝛ: poſterioꝛ: iunioꝛ: ſenioꝛ: antiq̄oꝛ: modernioꝛ: ⁊ alia huiuſcemodi q̄ñ ſignt̄ ordinem tp̄is: nā cum ſimul p̄ri⁹ ⁊ poſteri⁹ dicunt ordinem nature: ptinerent ad tertiā ⁊ q̄rtā ſpecies ad aliq̄d accidentalis p̄ri⁹ dictas: cū vero ſignt̄ ordinem dignitatis reducātur ad prioꝛem quītā ſpeciem ſm vbi: q̄ñ autē ſignt̄ ordinem ↄ̄ñtie ſubſiſtendi ptinent ad predicamentum ſcd̄aꝝ intentionū. ❡ Septima ſpēs ad aliq̄d accidentalis eſt ad aliq̄d ſm ſitum: quā diffinientes dicimus: q̄ eſt res ad aliā ſe h̄ñs penes ordinem ptium in toto ⁊ loco: cui⁹ ſpecies inominate p coordinatiōem p̄dicamenti ſitus h̄eri p̄ñt: ad hāc ergo ſpecie; hec relatiua trahi p̄ñt: erectioꝛ: curuioꝛ: reclinatioꝛ: ⁊ alia id genus. ❡ Octaua ſpēs ad aliq̄d accidentalis eſt ad aliq̄d ſm h̄itum: cui⁹ hec dat̄ diffinitio: eſt res ad aliā quoquō ſe h̄ñs rōne veſtium corporis: ei⁹ ſpēs pportiōaliter querātur p ſpēs p̄dicamenti h̄itus: vñ ſub hoc gñe poni p̄ñt he ſpālia relatiua: armatioꝛ: cōpoſitioꝛ: infulatioꝛ: ⁊ alia multa ad hoc ptinentia compatiua. Quare hic notare licebit q̄ oīa noīa compatiua ⁊ ſuplatiua p̄me intentiōis ptinent ad p̄dicamentū ad aliq̄d ſm varias ei⁹ ſpēs: nec curādū eſt de eoꝝ poſitiuis ad q̄ð p̄dicamentu; reduci poſſint: q̄: ſicut oīs compatio eſt relatio rei ad rem: ſic oīa talia nomina dicunt̄ ſm dependentiā obliqui caſus ad alia ſua correlatiua: ⁊ ſic dantur aliq̄ compatiua q̄ ſunt p̄me ſpeciei accidentalis ad aliq̄d: ſicut mai⁹ ⁊ min⁹: alia ſcd̄e ſpeciei vt calidoꝛ: albioꝛ: alia tertie aut q̄rte ſpeciei vt actiuoꝛ paſſibilioꝛ diſciplinabilioꝛ ⁊c. Et fere oīa relatiua q̄ ſunt ſpecies ſpālıſſime predictaꝝ q̄ttuoꝛ vltiaꝝ ſpecierū ad aliq̄d: ſunt compatiua q̄: vix alie ſpecies reppient̄ ſub eis. Ex p̄dictis ḡ ↄſtare poterit cuilibet aduertenti q̄ ad aliq̄d eſt oīm predicamentoꝝ latiſſimū: in quo ⁊ oīa alia p̄dicamēta ⁊ oēs ſcīe communicāt: nulla eſt eñ ſciaꝝ q̄ nō vtat̄ vocabulis hui⁹ coordinatiōis: q̄re cū oēs alie cathegorie ad q̄ſdā ⁊ p̄p̄as ſcias ptineant ⁊ accomodate ſint: hec oī; ſciaꝝ eſt cōe refugiū: receptaculū: ⁊ q̄ſi bibliotheca: vñ nō iniuria hoc p̄dicamētū i ordine dcimū potuiſſ; ſituari.

Ad aliq̄d ſm q̄litatē. 2.

Silitudo. 4.

Diſſilitudo. 4.

Silitudo habitus.

Silitudo potentie.

Silitudo paſſiones.

Silitudo figure.

Ad aliq̄d ſecundum actionem ⁊ paſſionem.

Signū. 4.

Sacramentum. 3.

Actus ⁊ potētia materia ⁊ forma.

Relatiua actiōis inſtātanea.

Relatiua actiōis ⁊ paſſionis tēporalis.

Relatiua factiōis artificialis.

Relatiua motus naturalis.

Cauſa ⁊ effectus.

Ad aliq̄d ſm vbi. 2.

Ad aliq̄d ſm q̄ñ. 2.

Ad aliq̄d ſcd̄; ſitū. 2.

Ad aliq̄d ſcd̄; h̄itū. 2.

Notandū

Epilogus

❡ Tertia pars de p̄prietatib⁹ ad aliquid.

RElatiuoꝝ noium quaſdā reffert Ariſtoteles p̄prietates ab antiq̄s datas: alias etiā ipſe p̄p̄a itētiōe ſupaddidit. Prima antiquioꝝ p̄prietas eſt: q̄ relationi ineſt cōtrarietas: id eſt in p̄dicamento ad aliq̄d repiunt̄ aliq̄ dicibilia ↄtraria: ⁊ dat exemplum de v̄tute ⁊ vitio: de diſciplina ⁊ ignorātia: ſed p certo falſa eſt talis aſ

Prima p̄prietas.

ſignatio ꝓprietatis: qꝛ nullis oīno teris huiꝰ pre
dicamenti pōt cōuenire: qꝛ vt ſupra dicebať cir
ca primā ꝓprietatem q̄titatis: relatiua oppō ⁊
ꝯtrarietas nunq̄ꝫ pñt coincidere: eo ꝙ relatiue
oppoſita pñt de eodē ſimul verificari qd̓ nunq̄ꝫ
accidit ꝯtrarijs: neq̄ꝫ valent adducta exempla
qꝛ illa nō ſunt ꝑ ſe relatiua: ſed ꝑ ſe ſunt q̄litates
⁊ ꝑ accidens ad aliq̄d. ꝯſtat aūt ꝙ ꝓprietates q̄
aſſignātur in quolibꝫ p̄dicamento ſunt attribu
ende illis dicibilibꝰ q̄ ꝑ ſe ad illud ꝑtinent p̄di
camentū nō aūt eis q̄ ꝑ accñs ſe hñt ad ip̄m: vt
inductiue ꝓbari poſſet i oibꝰ: ⁊ itē qꝛ vt iā dixi
mus in p̄ncipio cap̄. de q̄titate: nulla ars inten
dit circa ea q̄ ſunt ꝑ accñs ex ſexto methaphiſi

Secunda ꝓprietas.
ce. Scd̓a ꝓp̄etas ab antiq̄s data eſt: ꝙ relatiua
ſuſcipiunt magis ⁊ minꝰ: cuiꝰ ſenſus ex cap̄. de
q̄litate manifeſtus eſt: eiꝰ exempla ſunt ſilē: diſ
ſimile: ineq̄le ⁊ vix alia reppiunť: ſed nec iſta eſt
ad aliq̄d ꝓprietas cum nō ꝯueniat oīni nec ſo
li vt de ſe planum eſt: dicať ḡ q̄dā cōitas ad ali

Tertia ꝓprietas.
quid ⁊ q̄rundā alioꝝ p̄dicamentoꝝ. Tertia ꝓ
prietas ad aliq̄d ē: ꝙ oīa relatiua dicunť ad cō
uertentiā vt ſeruꝰ dñi ſeruꝰ: ⁊ duplū dimidij du
plum: ⁊ maiꝰ minore maiꝰ ⁊ ſic de oībꝰ alijs: ꝓ
cuius declaratiōe ꝓprietatis ſciendū ꝙ ꝯuertē
tia nō eſt ꝯuerſio qꝛ illa ꝓpōni ꝯuenit nō terio
incōplexo: nec eſt idem ꝙ ꝯuertibilitas q̄ attri
buiť paſſioni in ordine ad ſuū ſubm̄ penes ſup
poſitiōem p̄ncipalr̄ attenta: ſed ꝯuertentia ꝓp̄e
loquēdo eſt vniꝰ teri depēdētia vel indigentia
alteriꝰ ad ꝯpletā ⁊ debitā ſui p̄dicatiōem expli
cādā: ita ꝙ relatiuum dici ad ꝯuertentiā nō eſt
aliud q̄ꝫ ip̄ꝫ referri ad aliud ⁊ indigere obliq̄ ca
ſu eius ad hoc ꝙ de ſeip̄o vere affirmari poſſit:
vt hoc relatiuū pr̄ ſi debeat vere affirmari vlr̄ de
ſeipſo idiget genitiuo mutuato ab hoc relatiuo
filius: vt oīs pr̄ eſt filij pr̄: eodem mō dicendū eſt
de filio ⁊ quocunq̄ꝫ terio relatiuo: palā ḡ loquē
tes dicimꝰ ꝙ hec ꝓprietas nullā penitꝰ drīā hꝫ
niſi x̄boꝝ ad diffinitiōem ad aliq̄d ſupra expo
ſitā: vnde ꝯcludiť apte: ꝙ lꝫ hec x̄a ſit ꝓprietas
ad aliq̄d: tñ in vtiliť fuit ab antiq̄s poſita poſt
illā diffinitiōem. Oīne ḡ relatiuū dr̄ ad ꝯuertē
tiā ideſt ſcd̓m dependentiā ad aliq̄d: qꝛ indiget
obliquo caſu alterius: qd̓ in ſententia nō diſcre
pat ab eo qd̓ ſupradictū eſt ꝙ relatiua hoc ip̄m

Opinio.
qd̓ ſunt alioꝝ dicunť. Quidā tñ ſꝫ minꝰ bñ hāc
ꝓprietatem ꝑ ꝯñam nō ꝑ p̄dicatiōem declarāt:
ſic ꝙ dependentia relatiui ad aliq̄d ſit q̄dā in=
digentia obliq̄ caſus ad hoc ꝙ ab eodem relati
uo ad ſeip̄m ſit bona ꝯña ꝑ ꝓpōes de eſt ſcd̓o ad

Reprobatio.
iacente: vt pr̄ eſt ḡ filij pr̄ eſt. Sed certe exempla
Ariſtotelis huic expoſitioni nō ꝯueniunt: ex q̄
bus tñ in ſermotiōalibꝰ diſciplinis regulaꝝ ad
quiriť intelligentia: p̄dicatōem ḡ nō ꝯñam ſig̃t

vocabulum ꝯuertentia. Sed vt textus dicit ad
intentiōem antiquoꝝ iſta duoꝝ correlatiuoꝝ
ꝯuertētia nō ſemꝑ fit ꝑ ſilēs caſus: vt pꝫ de diſci
plina ⁊ diſciplinato: de ſenſu ⁊ ſenſato: qd̓ q̄deꝫ
eoꝝ dictum in relatiuis ꝑ ſe vix poterit reppiri
eſſe verū: nā fere ſemꝑ oīa correlatiua ad ſe inui
cem ꝯuertunť ⁊ dependent in ſilī caſu obliquo:
niſi forte vbi alteri coꝝ nō eſt nomen ipoſitum:
ſed ꝯcreto primi ꝓ correlatiuo vtimur iuxta do
cumentū textus: ſi eñ correlatiuū cauſe poneret
tur nō effectus ſed cauſatū: claꝝ eſt ꝙ nō fieret
ꝯuertentia in ſilī caſu: exempla aūt antiquoꝝ
hic poſita ſcꝫ: diſciplina: ſenſuſ: caput: ala: remꝰ
⁊ cetera ad hāc rē nō ꝑtinēt cū ſint relatiua per
accidens nō ꝑ ſe. Quarta ꝓprietas ex p̄ceden
te ſequiť correlarie: ꝙ ſiq̄s diffinite cognouerit
vnum relatiuoꝝ diffinite cognoſcet ⁊ reliquuꝫ:
ideſt ſiq̄s iā ſciat diffinitiōem vniꝰ relatiui faci
le cognoſcet ſine p̄ceptore diffinitiōem ſui corre
latiui: vt pꝫ de duplo ⁊ dimidio: ꝓbať qꝛ vt in
predicta ꝓprietate ⁊ in diffinitiōe relatiuoꝝ di
cebať: eſſe relatiui eſt ad aliq̄d ſe hr̄e ꝑ ꝯuerten
tiā ḡ nō poterit diffiniri ſine alio: q̄re neceſſe eſt
in vtroruq̄ꝫ rōnibꝰ vtriſq̄ꝫ vti. Aduerte hic ꝙ
nomen relatiuū ab aliq̄bꝰ diffiniť ꝑ ſuum corre
latiuum: vt pr̄ eſt res hñs filiū: q̄ tñ diffinitio eſt
impfecta ꝓpť circulatiōem ⁊ obſcuritatē: ⁊ ſm̄
iſtum modū ꝓcedit ꝓbatio p̄cedens huiꝰ ꝓp̄e
tatis: alij meliꝰ dicunt ꝙ relatiuū diffiniri dꝫ ꝑ
ſuum fundamentū in recto ⁊ ꝑ fundamētū ſui
correlatiui in obliquo: vt pr̄ eſt aīal qd̓ genuit
aliud aīal exñs: q̄d aūt ſit fundamentū alicuiꝰ
relatiui dictū eſt circa diffinitionem p̄me ſubē:
ſm̄ iſtos ḡ ꝓbať ꝓp̄etas ſic: qꝛ oīa duo adinui
cem correlatiua vel ſunt eq̄parātie: ⁊ cum illa
ſint mere ſinonima: clarū eſt ꝙ ſinonimas ⁊ pe
nitus ſilēs hñt diffinitiones: vel ſunt relatiua
ſuperpoſitionis ⁊ ſuppoſitionis: ⁊ taliū diffini
tiones nō differunt niſi ſicut oro de x̄bo actiuo
⁊ paſſiuo: quaꝝ vnā ex altera facile eſt elicere ꝑ
grāmaticoꝝ regulas: ḡ ſiq̄s diffinite cognoue
rit vnum relatiuoꝝ ⁊c. Quinta ꝓprietas aliaꝝ
precipua talis eſt ꝙ relatiua videnť eſſe ſimul
natura: vt ſi duplum eſt dimidiū eſt ⁊ ecōtra: ex
quibꝰ exemplis appet ꝙ aliq̄ eſſe ſimul natura
eſt inter ea ꝯuerti ſubſiſtendi ꝯñam: vñ ſubſiſtē
di ꝯña eſt ꝯña ab eſſe ad eſſe. i. ab vna ꝓpōne de
eſt ſcd̓o adiacēte cuiꝰ ſubm̄ eſt vnꝰ illoꝝ terioꝝ:
ad aliā ſilēm ꝓpōnem cuiꝰ ſubm̄ eſt alter terius
coꝝ: vt pr̄ eſt ḡ filiꝰ eſt: ſed talis ꝯña tunc dr̄ cō
uerti qñ ſicut ad añs ſequiť ꝯñs ita etiā ad ꝯñs
pōt ſequi añs: nā in p̄dicto exemplo bñ ſequiť
filius eſt ḡ pr̄ eſt: oīne ḡ relatiuū eſt ſimul natu
ra ſuo correlatiuo: ſic ꝙ coꝝ ꝯña ſubſiſtendi eſt
ꝯuertibilis. Sed aduerte ꝙ relatiuoꝝ q̄dā ſunt

nō ampliatiua ⁊ dicunť relatiua actꝰ: vt pr̄ ⁊ fi
lius: alia ſunt relatiua ampliatiua ⁊ dicunť re
latiua potentie: vt priꝰ ⁊ poſteriꝰ: ꝯña ḡ ſubſiſtē
di in relatiuis actus fiat ꝑ ꝓpōnes de in eſſe q̄ ſi
gnificāt actualem exñtiā: ſed in relatiuis potē
tie fiat ꝯña ꝑ ꝓpōnes modales de poſſibili: vt ſi
priꝰ poſſibiliter eſt poſteriꝰ poſſibiliť eſt ⁊ econ
tra. Aliq̄ tñ vtriſq̄ꝫ dictoꝝ relatiuoꝝ dāt modū
ꝯñie ſubſiſtendi vni formē ⁊ cōuertibilē: ſcꝫ ꝑ ꝓ
pōnes de in eſſe de eſt tertio adiacēte quoꝝ vtri
uſq̄ꝫ ſubm̄ eſt aliqd̓ trāſcendens: ſed p̄dicata ea
rum ſunt correlatiua: vt aliq̄d eſt pr̄ ḡ aliq̄d eſt
filiꝰ ⁊ ecōtra: ſilr̄ aliq̄d eſt priꝰ ḡ aliq̄d eſt poſte
rius ⁊ ecōtra: tales eñ ꝓpōnes ita bñ ſig̃nt ſubſi
ſtentiā rei ſicut ꝓpōnes de eſt ſcd̓o adiacente: ⁊ i
eis ꝯña nō impediť etiā occurrentibꝰ relatiuis
ampliatiuis. Hec aūt quita relatiuoꝝ ꝓp̄etas
vt cōiter dr̄ eſt ꝓp̄a q̄rto mō iſti ſubiecto ad ali
q̄d qñ eſt ſcd̓a intētio: ſꝫ q̄buſdā viſum eſt ꝙ poſ
ſit cōuenire ſubiecto ⁊ ſue ꝓp̄e paſſioni: nā coꝝ
ꝯña ſubſiſtendi eſt cōuertibilis: ꝙ aūt oībꝰ rela
tiuis ꝯueniat pꝫ ex inductiōe: ſed iſtat textꝰ de
ſcia ⁊ ſcibili: de ſenſu ⁊ ſenſibili ꝙ nō ſint ſimul
natura: ad hec tñ clara eſt ſolutio cū nō ſint rela
tiua ꝑ ſe ſed ꝑ accñs. Sup addit auctor ſummu
larū aliā relatiuoꝝ ꝓp̄itatem: ꝙ relatiua poſi=
ta ſeponūt ⁊ ꝑempta ſeꝑimunt: ſꝫ illa nō differt
a predicta q̄nta ꝓp̄etate niſi in x̄bis: vñ nō eſt
niſi q̄dā eiꝰ explicatio: ſcꝫ ꝙ in relatiuis ꝯuertiť
ꝯña ſubſiſtendi tā affirmatiue q̄ꝫ negatiue: po
ſitio nāq̄ꝫ relatiui eſt verificatio ſue ꝓpōnis af
firmatiue de ē ſcd̓o adiacēte: ꝑēptio x̄o eiꝰ ēx̄i
ficatio ſue ꝓpōis negatiue de eſt ſcd̓o adiacēte.

Quarta pars de p̄ori: poſteriori: ⁊ ſimul.

Pro huius vltime ꝓprietatis elucidatiōe
induxit Ariſtoteles poſt p̄dicamenta prio
ris ⁊ ſimul: ⁊ lꝫ p̄ncipalis eiꝰ intentio eſſet de
clarare modos ⁊ acceptiōes huius vocabuli ſi
mul: qꝛ tñ eſt p̄uatio p̄oris ⁊ poſterioris: ideo p̄
miſit declaratiōes modoꝝ p̄oris: vt cognito ha

Prius.5
bitu ꝓcederet ad p̄uatiōem: eſt eñ ſimul qd̓ nec
precedit nec ſequiť alteꝝ cui eſt ſimul. Priꝰ ḡ ē
eq̄uocum ⁊ varias hꝫ acceptiōes: ſed Ariſtote
les quinq̄ꝫ eaꝝ notabiliores exponit: in p̄ma ⁊
q̄rta p̄us eſt nomen p̄me intentionis ⁊ ꝓ rebꝰ ſi
gnificatis accipiť: in alijs tribꝰ acceptiōibꝰ eſt

Prio mō.
nomen ſcd̓e ipoſitionis: ⁊ ꝓ ſignis rerū ſumiť.
Primo igiť mō tpe p̄us eſt res q̄ alterā tpe añce

Scd̓o mō.
dit ſic ꝙ in p̄ori pte tpis extitit q̄ꝫ altera: vt ſocra
tes fuit p̄or Ariſtotele athenis legens. Scd̓o mō
natura p̄us eſt dicibile a quo ad aliud ꝯña ſub
ſiſtendi nō cōuertiť: vt vnū eſt p̄us duobꝰ: nā lꝫ
ſeq̄tur duo ſunt ḡ vnum eſt: nō tñ cōuertiť ꝯña:
ſilr̄ oīne ſupius in coordinatiōe p̄dicamenti eſt
hoc mō p̄us ſuis ꝑ ſe inferioribꝰ: vñ porfiriꝰ cō

parās genꝰ ad ſpēm ⁊ drīā dixit: gña q̄dem na
tura priora ſunt ⁊ ſimul interimentia ſed q̄ nō
ſimul interimūtur: itē oīne dicibile abſolutum
eſt iſto mō priꝰ cognotatiuo vt ſupra cap̄. tertio

Nota.
notauimꝰ. Quare multū ab intētiōe Ariſtote
lis diſcrepāt q̄ in rebꝰ q̄ nō ſunt ſigna p̄oritatem
nature aſſignāt fingentes q̄dā inſtātia nature
ſubtiliora inſtātibꝰ tpis: a deo vt in q̄libꝫ inſtā
ti tpis dicāt includi infinita inſtātia nature: ſꝫ
longe aliter ſenſit Ariſtoteles in hoc loco q̄ p̄ori
tatem nature ſolis illis attribuit in q̄bꝰ ꝯña ſub
ſiſtendi formať: talia aūt ſola ſigna rerū eſſe cō

Tertiō mō
ſtat. Tertio mō p̄us ordine eſt documentum ali
cuiꝰ ſcie vel artis qd̓ ante alia tradendū adiſcē
dumq̄ꝫ eſt: vt in grāmatica elementa ideſt lr̄e p̄
ores ſunt ſillabis: hoc eſt documenta ⁊ regule
lr̄arū p̄us ſunt addiſcenda regulis ſillabaꝝ: ⁊ i
rethorica ꝓhemium ep̄le eſt p̄us narratiōe: ⁊ i
logica dignitates ⁊ ſuppōnes dicunť hoc modo

Quarto modo.
priores cōcluſiōibꝰ. Quarto mō p̄us honore ē
res illa q̄ altera melior dignior ⁊ honorabilior
eſt: aut diuitijs: aut veſtitu: aut ſitu ⁊ loco: ⁊ hoc
mō in aliq̄ hoium cōitate digniores hoies dicū

Quinto modo.
tur p̄ores alijs. Quinto mō cauſalitate p̄us dr̄
illud qd̓ cum alio hꝫ ꝯñam ſubſiſtendi cōuerti
bilem ipſum tñ cām alteriꝰ explicat: vt hoiem
eſſe eſt p̄us q̄ꝫ iſtā eſſe verā homo eſt: nā exiſten
tia rei eſt cauſa veritatis ꝓpōnis: hoc etiā mō
vnum relatiuū bñ dr̄ p̄us altero vt pr̄ filio: ⁊ dñs
ſeruo. Poſſet tñ hec quinta ſig̃tio p̄oris ꝓ rebꝰ
ſig̃atis accipi vt qñ vna res eſt cā alteriꝰ (lꝫ ſit
ſimul tpe cū ea) eſt tñ prior illa cālitate ideſt qꝛ
eſt cā: vt apertio feneſtre eſt p̄or q̄ꝫ ingreſſio lu

Posteriꝰ. 5.
cis: ⁊ interpoſitio terre eſt p̄or eclipſi lune. Cui
libet aūt mō prioris correſꝑdet aliꝰ modus poſte
rioris oppoſitus cōtrarie: nā oīne illud cui p̄us

Simul. 3.
aliqd̓ eſt compatū poſteriꝰ dr̄ ſcꝫ tpe: natura: or
dine: honore ⁊ cālitate. Simul tot preciſe mōis
accipiť vt p̄us ⁊ poſteriꝰ ꝑ legem p̄uatiue oppō
nis: quos tñ Ariſtoteles ad tres p̄cipuos redu

Prio mō.
xit. Primo igř mō ſimul tpe eſt nomē p̄me inten
tiōis ⁊ ſig̃t rēꝫ q̄ alteri compata coexiſtit ei pro
eadem aliq̄ menſura tpis ſiue ille ſimul incepe
runt ſiue non: vt plato fuit ſimul cum Ariſtotele
athenis: ⁊ Auguſtinꝰ fuit ſimul cū Jheronymo
⁊ Ambroſio in eccleſia: huic pōt annecti ſimul

Scd̓o mō.
honore cōtra q̄rtum modū p̄oris. Scd̓o modo
ſimul natura eſt nomē ſcd̓e intentiōis ⁊ ſig̃t di
cibile qd̓ alteri compatū eſt ei conuertibile ſm̄
ꝯñam ſubſiſtendi: vt pr̄ eſt ſimul filio natura: ⁊
gñalr̄ oīne relatiuū ſuo correlatiuo vt dicebať i
vltima ꝓp̄etate ad aliq̄d: cuiꝰ occaſiōe i hunc
ſermone icidimus: ſub hoc mō cōprehendiť ſi=
mul cālitate: cōtra vltimū modum p̄oris ſcꝫ qñ
aliq̄ duo cōuertibilia ſunt ſm̄ ꝯñam ſubſiſtendi

⁊ neutrum explicat alteriꝰ cauſam: vt ptꝫ in re
latiuis eq̃parãtie: pꝫ in duplo ⁊ dimidio ⁊ mul
Tertiꝰ mõ tis alijs nõ eq̃perãtibꝰ relatiuis. Tertio mõ ſi
mul diuiſiõe eſt etiã ſcd̃a intentio ⁊ ſig̃t mẽbra
eiuſdẽ diuiſionis vt dr̃as aut duas gñis ſpẽs:
corporeũ eñ ⁊ incorporeũ ſunt. ſimul ideſt eq̃ i
mediate ſub ſubã: ad hunc modũ videꝛ ptinere
Epilogus ſimul ordine ꝯtra tertiũ modũ põis. Ex predi
ctis patet quid eſt dicere relatiua eſſe ſimul na
tura: ⁊ quot modis contingit aliqua eſſe vel nõ
eſſe ſimul: ⁊ in hoc finem damus hijs que de co
ordinatõe ad aliq̃d dicẽda ſtatuimꝰ: plurimis
alijs pretermiſſis que hic adduci potuiſſent.

¶ Subtiliſſimi Pariſiẽſis magiſtri Joãnis
tarduuel ſup p̄dicamẽto ad aliq̃d queſtio ſexta.

Ad aliquid vero talia

dicunꝛ quecũq̃ ⁊c. Hec eſt p̄ma dif
finitio adaliq̃d in q̃ adaliq̃d ſcd̃e in
tentiuonaliter ⁊ large accipiꝛ ⁊ in
plurali numero de cuiꝰ acceptiõibꝰ ⁊ multipli
Senſus diffinitionis citate poſtea diceꝛ: dꝫ aũt ſic intelligi. Adaliq̃d
ſunt quecũq̃ dicibilia q̃ dñr hoc ipꝫ qd̃ ſũt alio
rum: hoc eſt q̃ referunꝛ ſub habitudine geniti
ui caſus qd̃ notaꝛ per ly alioꝝ qd̃ eſt genitiui ca
ſus: vel q̃ dicunꝛ hoc ipm̃ qd̃ ſunt hoc eſt referũ
tur quõlibet aliter id eſt q̃cũq̃ alo mõ ſub habi
tudine cuiuſcũq̃ alteriꝰ caſus: ⁊ hec diffinitio
multis teris ꝯuenit q̃ nõ ſunt de hoc predicamẽ
to: ſcd̃a aũt q̃ in fine huiꝰ cap̃. tradiꝛ ſolis teris
Dubium. de hoc p̄dicamẽto ꝯuenit. Queriꝛ vtrũ adaliq̃d
ſit genus gñaliſſimũ: argꝛ ꝙ ſic auctoritate phĩ
⁊ poſſet ꝓbari rõne q̃z hꝫ modũ ſig̃ndi gñaliſſi
mum ⁊ hꝫ cetera ad eſſe gñaliſſimũ neceſſaria
Primo. ergo eſt gñaliſſimum. In oppm̃ argꝛ q̃z vel eſſet
terius p̄me itentiõis vel ſcd̃e: ſed neutrũ eſt dicẽ
dum igꝛ: minor ptꝫ ꝙ eñ nõ ſit p̄me videꝛ cum
hẽat ſub ſe aliq̃s ſpẽs ſcd̃e: ꝙ autẽ nõ ſit ſcd̃e ptꝫ
q̃z ſub ſe hꝫ aliq̃s ſpẽs p̄me itentiõis g̃ neq̃ eſt p̄
Secundo. me neq̃ ſcd̃e. Scd̃o ſic argꝛ: ad aliq̃d nulla hꝫ
ſubalterna ſub eo imediate cõtenta gña g̃ nõ ẽ
gñaliſſimum: añs ptꝫ q̃z ſi hr̃et aliq̃ maxime eſ
ſent illa q̃ a petro Hiſpano i ſummulis aſſignã
tur ſcꝫ relatiuũ ſu ꝑ poſitiõis relatiuũ ſuppõnis
⁊ relatiuum eq̃parãtie: hoc aũt eſt flm̃ cum illa
gña nõ dñr de iſtis teris pr̃ ⁊ filiꝰ pſonaliter ſum
ptis neq̃ etiã de multis alijs. Et ſi dicaꝛ ꝙ illa
non ſunt gña ſubalterna imediate ſub ly adali
quid cõtenta: ſed ſunt adaliq̃d eſſentiale ⁊ ad
Tertio. aliq̃d accidentale. Cõtra adaliq̃d eſſentiale eſt
eq̃ cõe ⁊ ꝓ tot ſupponit ſicut ly adaliq̃d: eo ꝙ ꝓ
oĩ ente ſupponit: etiã vna illiꝰ ſpẽs ſcꝫ ly idem
ꝓ oĩ ente ſupponit g̃ nõ eſt inferiꝰ ad ly adali
q̃d. Itẽ adaliq̃d eſſentiale ⁊ adaliq̃d accidenta
le ſunt q̃dã ꝯplexa g̃ nõ ſunt ſpẽs. Pro q̃ſtionis
deciſione notãdum eſt p̄mo ꝙ adaliq̃d dupliciꝛ **Pᵒ not.**
põt acci: vno mõ vt ſubordinaꝛ vni complexo ex
aduerbio ad ⁊ iſto accuſatiuo aliq̃d ſeu aliq̃d
ens ⁊ hoc mõ eſt q̃d cõplexum: alio mõ capiꝛ in
complexe ⁊ vt ſubordinaꝛ ꝯceptui incõplexo: ⁊
hoc mõ dupliciter põt ſumi: vno mõ p̄me inten
tionaliter vt de materiali ſig̃to aliq̃d ſig̃t: ⁊ de
formali cognotat ipſum reſpectiue ad ſe vel ad
aliud: alio mõ ſcd̃e itentiõaliꝛ ⁊ hoc mõ adhuc
dupliciter accipi põt ſcꝫ large: ⁊ tunc de materia
li ſig̃to ſig̃t terios ⁊ cognotat illos eſſe referibiles
ad ſe vel ad alios terios ⁊ hoc mõ capiꝛ in p̄ma
diffinitione adaliq̃d: alio mõ ſtricte ⁊ tunc de
materiali ſig̃to ſig̃t terios ⁊ de formali cognotat
illos ſig̃re reſpectiue de ſuo mõ ſig̃ndi eſſentiali
⁊ hoc modo accipiꝛ in diffinitiõe ſcd̃a adaliq̃d.
Notãdum eſt ſcd̃o ꝙ duplex eſt relatiuũ grãma **2ᵒ not.**
ticale ſcꝫ ⁊ logicale: relatiuũ grãmaticale eſt rei
ante late recordatiuum vt ille ipſe: ⁊c. illa nõ ſũt
in predicamẽto: nã ſi capiãtur pure ꝓnoĩaliter
ſunt pura ſinchagorẽumata: ſi võ nõ pure ꝓno
minaliter tunc ſunt cõplexa ex ſincathegorẽuma
te ⁊ cathegorẽumate ⁊ nullo mõ ſunt in predica
mento. Idẽ autẽ teris eſt relatiuũ grãmaticale
⁊ logicale vt aliꝰ alia aliud alter altera alterũ:
ſunt eñ relatiua diuerſitatis grãmaticalia vt
hic ſortes currit ⁊ aliꝰ ab eo diſputat: ſortes eſt
albꝰ ⁊ alter ab illo eſt niger: ſunt etiã relatiua lo
gicalia: nã ſig̃nt reſpectiue ad aliud vt hic ſors
eſt aliꝰ a platone: album eſt alterum a nigro: ſꝫ
alius ⁊ alter dr̃nt: nã aliꝰ ſig̃t reſpectiue eſſentia
liter ⁊ alter ſig̃t reſpectiue accidentaliter vt ſi ſor
tes fuerit heri albus ⁊ hodie ſit niger: dicimꝰ ſor
tem eſſe hodie alterum q̃ꝫ fuit heri ⁊ nõ aliũ: ſilr̃
aliꝰ ⁊ aliud differũt ſm̃ cõem vſuꝫ: nã aliꝰ dicit
diuerſitatem pſone aliud vero diuerſitatẽ eſſen
tie: dicimꝰ eñ deum pr̃em eſſe alium a filio ⁊ nõ
aliud. Sed ꝯtra ſequiꝛ bñ ſortes eſt hodie alter **Argum.**
q̃ꝫ fuerit heri g̃ ſortes hodie eſt ⁊ ſors fuit heri ⁊
ſortes q̃ eſt hodie nõ eſt ſortes q̃ fuit heri: ſed ꝯñs
eſt flm̃ g̃ ⁊ añs ꝯña tꝫ ab exponibili ad ſuas ex
ponentes: ſilr̃ bñ ſeq̃tur deus pr̃ eſt ⁊ deus filius
eſt ⁊ deus filiꝰ non eſt pr̃: g̃ deus pr̃ eſt aliud a fi
lio: ſed añs eſt verum g̃ ⁊ ꝯñs ꝯña tenet ab expo
Solutio. nentibus ad exponibilẽ. Ad p̄mum hoꝝ dr̃ ꝙ il
la ꝓpõ nõ dꝫ ſic exponi: ſed ſic ſortes eſt hodie ⁊
ſortes fuit heri ⁊ ſortes q̃ fuit heri ſe habꝫ hodie
accidentaliter aliter q̃ꝫ heri ⁊ hoc eſt vũm. Ad
ſm̃ dr̃ ꝙ illa nõ debet ſic exponi: ſed ſic deus pr̃ ẽ
⁊ deus filiꝰ eſt ⁊ eſſentia filij nõ eſt eſſentia pr̃is
⁊ hoc eſt flm̃. His notatis ponunꝛ cõcluſiones: **Prima ꝯ.**
prima adaliq̃d captum cõplexe vt ſubordinaꝛ i
mente cõceptui cõplexo ex ꝓpõne ⁊ accuſatiuo
nõ eſt genus gñaliſſimũ pꝫ: q̃z nõ eſt incõplexũ
ergo nõ eſt genus. Scd̃a concluſio adaliq̃d ca **Scd̃a ꝯ.**

ptum incõplexe ⁊ ſcd̃e intẽtionaliter ſiue large
ſiue ſtricte capiaꝛ non eſt genus gñaliſſimũ: ptꝫ
q̃z nõ habet modũ ſig̃andi gñaliſſimũ: nã ly ad
aliquid captum ſcd̃e intentionaliter habet mo-
dũ ſig̃andi gñalem: itẽ habet ſuperiꝰ ſe ſcꝫ ſignũ
Tertia ꝯcluſio. propoſitionale g̃ nõ eſt genꝰ generaliſſimũ. Ter
tia cõcluſio adaq̃d incõplexe acceptũ ⁊ p̄me in-
tionaliter ẽ genus gñaliſſimũ: ptꝫ q̃z habet mo-
dũ ſig̃ndi gñaliſſimũ ſcꝫ ſe habere reſpectiue ad
Contra ſcd̃am ꝯcluſionem. ſe vel ad aliud. Cõtra ſcd̃am concluſionẽ ſic ar-
guiꝛ relatiuũ eſt genus gñaliſſimũ g̃ ⁊ ly adali
quid ſcd̃e intẽtionaliter captũ: tenet ꝯña q̃z rela
tiuũ ⁊ adaliquid hoc modo acceptũ ſunt teri ſi
nonimi: antecedẽs ptꝫ q̃z hic terius adaliq̃d pri
me intẽtionaliter captꝰ eſt genus gñaliſſimũ ⁊
eſt relatiuũ g̃ relatiuũ eſt genus gñaliſſimũ te-
Solutio. net ꝯña expoſitorie. Reſpõdeꝛ per ꝓpoſitiones:
prima aliq̃d relatiuũ ẽ genus gñaliſſimũ ſcꝫ ly
adaliq̃d captũ p̄me intẽtionalr̃: ⁊ ſilr̃ cõcedereꝛ
ꝙ aliq̃d adaliquid eſt genus gñaliſſimũ ſcꝫ iſte
terius adaliq̃d incõplexe ſumptꝰ ⁊ p̄me inten-
tionaliter. Scd̃a ꝓpoſitio iſte terius relatiuum
nõ ẽ genus gñaliſſimũ ſicut neq̃ ly adaliq̃d: ꝓ-
bari poſſet eo modo quo ſcd̃a ꝯcluſio ꝓbata eſt.
Modus ſignificandi adaliq̃d. Sꝫ circa tertiã ꝯcluſionẽ quereret aliq̃s q̃s ẽ mo
dus ſig̃ndi huiꝰ p̄dicamẽti: ⁊ q̃s modꝰ p̄dicãdi:
⁊ qd̃ ꝓpriũ q̃ſitiuũ. Reſpõdeꝛ ꝙ modus ſig̃ndi
eſt ſig̃are reſpectiue ad ſe vl̓ ad aliũ: modus p̄di
cãdi eſt p̄dicari de p̄ma ſubſtantia in q̃uo ſe hꝫ
hoc ad illud: ꝓpriũ queſitiuũ circũloquimur ꝑ
Bonum dubium. hoc cõplexum q̃uo ſe habet hoc ad illud. Que-
reret aliq̃s q̃uo ſciri põt de aliquo terio ꝙ ille ſit
Prima oppinio. in predicamẽto adaliquid. Reſpõdeꝛ ꝙ hoc ſci
ri poteſt ſicut ſcitur de aliquo terio ꝙ eſt in ali-
quo alio predicamẽto: ⁊ q̃z ꝑ modũ ſig̃andi ſci-
mus de teris in alijs predicamẽtis reponibilibꝰ
in quibꝰ predicamẽtis reponunꝛ: ideo diciꝛ ꝙ
etiã per modũ ſig̃ndi ſciri põt de aliquo terio ſi
ipſe eſt in predicamẽto adaliquid: ita ꝙ ſi ſciue
rimus aliquẽ terim ſig̃are incõplexe vniuoce ⁊
diuiſim reſpectiue ad ſe aut ad aliud debemus
illum reponere in predicamẽto adaliquid neq̃
Reiectio. hoc modo poterit aliquis errare. Hoc iohanni
dorp non placet dicit eñ ꝙ hoc nõ põt ſciri ꝑ mo
dum ſig̃andi tñ q̃z vt ait oẽs fere teri cõcreti de
Reprobatio doctoris. predicamẽtis accidẽtiũ ſig̃ant reſpectiue. Sed
hoc videꝛ irrationabile ſcꝫ ꝙ cõcreta de alijs pre
dicamentis accidẽtium ſignificẽt reſpectiue: nã
predicamentoꝝ eſſentie ſunt impmixte quare
impoſſibile eſt eundẽ terim vniuoce diuiſim i-
portare modũ ſig̃ndi predicamenti adaliquid
⁊ modũ ſig̃ndi alicuius alteriꝰ predicamẽti: ve
rũ eſt tamẽ ꝙ multa ſunt cõcreta in alijs predi-
camẽtis quoꝝ ſig̃ationẽ vix exprimere poſſu-
mus quin illã reſpectiue exprimamus: ſed non
ſequiꝛ ꝙ propterea ſignificent reſpectiue: ⁊ ſi ali
qua illoꝝ dicibiliũ que cõiter in alijs predica-
mẽtis locanꝛ inueniãꝛ ſignificare reſpectiue: il
la nõ ſunt in hoc predicamẽto adaliq̃d collocã-
do ſed in precamẽto adaliq̃d ⁊ in alio predica-
mẽto aut alijs cõiunctim. Et ſi arguaꝛ ſi poſſu- **Cõtra primam opinionem.**
mus cognoſcere de aliquo terio ꝑ modũ ſignifi-
candi ꝙ eſt in predicamẽto adaliq̃d ſequereꝛ ꝙ
iſti teri cauſa cauſatũ ſimilr̃ locus locatũ qui ſe
habẽt ſicut cõcretũ ⁊ abſtractũ eſſent in predica
mento adaliq̃d: qd̃ eſt falſum cũ cauſa ſit in pre
dicamẽto actionis ⁊ locus in predicamẽto vbi:
⁊ ſimilr̃ argueretꝛ de iſtis teris albũ nigrũ q̃ vi-
denꝛ ſignificare albedinẽ ⁊ nigredinẽ reſpecti-
ue. Reſpõdeꝛ cõcedẽdo ꝙ ſi illi teri cauſa cauſa **Solutio.**
tũ locꝰ locatũ ſignificẽt icõplexe ⁊ vniuoce diui
ſim reſpectiue ſunt i predicamento adaliquid:
neq̃ ly cauſa ẽ in p̄dicamẽto actionis aut paſ-
ſionis neq̃ locus in predicamẽto vbi: nec obſtat
ꝙ cauſa ⁊ cauſatũ ſe habeãt ſicut cõcretũ ⁊ ab-
ſtractũ ſilr̃ locus ⁊ locatũ: q̃z hoc nõ impedit q̃n
reponanꝛ in p̄dicamẽto adaliq̃d dũ tamẽ eis cõ
ueniat modus ſig̃ndi illius predicamenti: debe
mus eñ inſpicere ad modũ ſignificãdi nõ cõſi-
derãdo ſi refferanꝛ ad ſe aut alios terios ſicut cõ
cretũ ad ſuũ abſtractũ aut e diuerſo: ſi vero ha-
beãt incõplexe vniuoce ⁊ diuiſim modos ſigni-
candi alioꝝ predicamẽtoꝝ puta cauſa predica
mẽti actionis aut paſſionis ⁊ locus predicamẽ
ti vbi ſunt in illis predicamẽtis: ſi aute cũ hoc ſi
gnificẽt reſpectiue tũc ſunt cõiunctim in predi-
camẽto adaliq̃d ⁊ alio p̄dicamẽto aut alijs col-
locãda. De illis teris albũ ⁊ nigrũ diciꝛ ꝙ nõ ſi-
gnificãt albedinẽ ⁊ nigredinẽ reſpectiue: q̃ꝫuis
difficile ſit eoꝝ ſignificationẽ exprimere q̃n vi-
deaꝛ exprimi quidã reſpectus ad ſubiecta illoꝝ
accidẽtiũ. Et ſi q̃s voluerit ꝙ ſignificẽt reſpecti- **Alia ſolõ**
ue dicẽdum ẽ ꝙ ſi ſignificẽt reſpectiue ⁊ ꝑ modũ
qualitatis eque principaliter ſunt reponẽdi in
predicamentis q̃litatis ⁊ adaliq̃d cõiunctim: ſi
autẽ ſignificẽt p̄ncipaliter ꝑ modũ q̃litatis ⁊ mi
nus p̄ncipaliter reſpectiue ſunt in predicamẽto
qualitatis collocanda rõne modi ſig̃andi prin-
cipalis. ¶ Dubitaꝛ p̄mo vtrũ p̄us ⁊ poſteriꝰ ſint
in predicamẽto adaliq̃d. Dubitaꝛ ſcd̃o vtrum **Quatuor dubia.**
magnũ ⁊ paruũ multũ ⁊ paucũ ſint in hoc p̄di
camẽto. Tertio vtrũ paternitas ⁊ pr̃ ſint teri ſino
nimi ſicut dicũt noiales. Quarto in quo p̄dica
mẽto ſũt iſti teri imago ſimlacrũ ⁊ teri q̃ ab aliq̃
bus ponunꝛ p̄me intẽtiõis ⁊ ſcd̃e. Dubiũ p̄mũ **Primum dubium.**
vtrũ p̄us ⁊ poſterius ſint in p̄dicamẽto adaliq̃d
Arguiꝛ ꝙ ſic q̃z ſig̃nt reſpectiue: nã p̄us iportat
reſpectũ ad poſteriꝰ ⁊ ecõtra: g̃ ſũt in p̄dicamẽto
adaliq̃d. In oppm̃ tñ arguiꝛ q̃z p̄us ⁊ poſterius **Argumẽtũ.**
verificanꝛ de aliq̃ de q̃ nõ v̾ificaꝛ ly adaliq̃d: nã

S

iſte ſunt vere adā eſt prius antichriſtus eſt po=
ſterius: ille aūt ſunt falſe adā eſt adaliqd anti=
chriſtus ē adaliqd: quod ptʒ qꝛ ſequit̃ antichri
ſtus eſt adaliquid: ḡ antichriſtus eſt: ſed cōſe=
quēs eſt falſum ḡ ⁊ antecedēs: ſiliter etiā ſequit̃
adā eſt adaliqd ergo adā eſt: cōſequēs autē ē fal
ſum ḡ ⁊ antecedēs: cōſequētia tenet a ꝓpoſitiōe
de eſt tertio adiacēte ad ꝓpoſitionē de eſt ſcdo.
Reſpōſio. Ad dubiū dicit̃ ꝙ ſic: ſed de illo terio adaliquid
vtrū ſit nō ampliatiuus aut ampliatiuus ſicut
⁊ illi teri prius ⁊ poſteriꝰ triplex eſt opinio: vna
Pͥa opio ponit ly adaliqd non terim eſſe ampliatiuū ⁊ ꝙ
nō ē neceſſe ſuperius de oi illo verificari de quo
inferius verificat̃ niſi cū illo ſuperiori terio codē
modo teneant̃ ſicut codē modo cū inferiori te=
nent̃. Dicit autē ꝙ lʒ he ſint falſe adā eſt adali=
quid antichriſtꝰ eſt adaliqd: iſte tamē ſunt ve=
re adā eſt vel fuit adaliqd antichriſtus ē vel erit
adaliqd in quibꝰ illi teri adā antichriſtus tenē
tur ſicut tenebant̃ in illis ꝓpoſitionibꝰ adā eſt
prius antichriſtꝰ ē poſterius: quēadmodū aliq
dicūt ꝙ hō ⁊ riſibile ſumptū ampliatiue quo ad
materiale ſignificatum ⁊ formale ſe habēt ſicut
ſubiectum ⁊ ꝓpria paſſio: ⁊ lʒ riſibile illo modo
ſumptū de aliquo verificet̃ de quo non verificat̃
ly homo vt de antichriſto: de nullo tamē verifi=
catur ly riſibile qn de illo codēmodo ſumptum
verificet̃ ly homo: quāuis eñ hec ſit falſa anti=
chriſtus eſt hō illa tamē eſt vera antichriſtꝰ eſt
vel poteſt eſſe hō ſicut ⁊ illa antichriſtus eſt riſi=
Contra eā primo. bilis. Sed cōtra hanc opinionē arguit̃ qꝛ opor=
tet ſuperius de oi illo verificari de quo verificat̃
inferius mediante eandē copula oīno ⁊ nō ſolū
mediante copula cū qua teri codēmodo tenean
tur: nā ſuperius ſuperiorē ſigandi modū ad in
ferioris modū ſignificādi habere debet: ſi ḡ infe=
rius habeat modū ſignificādi ampliatiuū ha=
bebit etiā ⁊ ſuperius: ⁊ ꝑ cōſequēs de quocunqꝫ
inferius verificabit̃ ſuperius mediante eadem
copula verificabitur. Item niſi ſic fruſtra pone=
rentur actiuū ⁊ paſſiuum eſſe generaliſſima ad
terios actionē aut paſſionē ampliatiue impor=
tantes: actiuū ad iſtos amatiuū defenſiuū ap=
prehēſiuū ⁊ ſiles: nā diceret̃ ꝙ agēs eſſet ſupius
ad illos: ⁊ paſſiuū ad iſtos amabilis legibilis ⁊
cōſiles: diceret̃ eñ ꝙ patiens eſſet genus illorū:
⁊ lʒ iſte ſint vere ꝓpoſitiones antichriſtꝰ ē ama=
tiuus antichriſtus eſt amabilis: ille aūt ſunt fal
ſe antichriſtus eſt agēs antichriſtus eſt patiens
iſte tamē ſunt vere antichriſtus eſt vel poteſt eē
Secundo agens antichriſtus eſt vel poteſt eē patiens. Se
cūdo ſic arguitur: ſi adaliquid non ampliatiue
ſumptū eſſet genus illorū teriorū prius ⁊ poſte=
rius: tunc idē terius eſſet ſpecies diuerſorū gene
rū generaliſſimorū nō ſinonimorū vniuoce ⁊ di

uiſim qđ eſt impoſſibile: aſſumptū ptʒ nam ca=
ſu poſito ꝙ a imponat̃ ad ſignificandū aliquid
cognotādo in generali oēm modū reſpectiue ſe
habendi: ⁊ habeat vim ampliandi ad qnqꝫ vt
dicet̃ in tertia opinione: tūc adaliquid ⁊ a erūt
genera gñaliſſima nō ſinonima ⁊ prius ⁊ poſte
rius vtriuſqꝫ illorū ſpecies erūt vniuoce ⁊ diui=
ſim. Secunda opinio que recitatur in quadam
questione addita predicamētis Georgij bruxel [illegible]
lēſis tenet ꝙ ly adaliquid non eſt terius amplia
tiuus: ſed habet modū ſignificādi ſuperiorē ad
aliquos terios ampliatiuos vt prius ⁊ poſteriꝰ
⁊ ad aliquos terios nō ampliatiuos vt pater ⁊ fi
lius: ⁊ de teris nō ampliatiuis non ſupponenti
bus non verificatur: ſed bene de teris ampliati=
uis nō ſupponētibꝰ: vt ſi nullus pater ſit hec eſt
falſa pater eſt adaliquid: ⁊ tamen ſi id quod eſt
prius nō ſit vt adam qui nō eſt ⁊ tamē eſt prior
antichriſto: hec ē vera hoc prius eſt adaliquid
demonſtrando adam. Sed hec opinio duo fal= [illegible] primo.
ſa continet: primum ꝙ adaliquid lʒ non ſit teris
ampliatiuus habet tamē modum ſignificandi
ſuperiorem ad terminos ampliatiuos ⁊ termi=
nos non ampliatiuos: hoc eñ falſum eſſe proba
retur per duas rationes contra primā opinionē
factas. Secundū ꝙ adaliquid verificat̃ de ter= [illegible]
minis ampliatiuis nō ſupponentibꝰ hoc eñ fal
ſum eſt: nā ſi he ſunt vere hoc prius eſt adaliqd
hoc poſterius ē adaliqd demōſtrādo in pͥma adā
⁊ abrahā in ſecunda antichriſtum: oportet ſub
iectum ſupponere: alias eſſet aliqua non expo=
nibilis affirmatiua vera cuius ſubiectū nō ſup
poneret quod eſt contra cōmunē logicā. Item ſi [illegible]
in illis nullus ſit terius ampliatiuus ſequit̃ bñ
hoc prius eſt adaliquid ergo hoc prius eſt: ſimi
liter hoc poſterius eſt adaliqd ergo hoc poſteriꝰ
eſt: ſed cōſequētia ſunt falſa ergo ⁊ antecedētia.
Tertia opinio pro nūc tenēda eſt ꝙ adaliqd du [illegible]
pliciter poteſt accipi: vno modo nō ampliatiue
⁊ ſic eſt genus ad terios relatiuos nō ampliati=
uos ⁊ de materiali ſignificato ſignificat rē actua
liter exiſtētem de formali autem ſignificato illā
reſpectiue ad ſe aut ad aliā. Alio mō ampliatiue
⁊ ſic eſt genus ad terios relatiuos ampliatiuos
⁊ ampliat ad quinqꝫ differētias temporis: non
enim ampliat ad preſens ⁊ preteritū tantum: qꝛ
tunc hec eſſet falſa hoc poſterius eſt adaliquid
antichriſto demōſtrato qꝛ ſubiectum non ſup=
poneret: neqꝫ ad preſens ⁊ futurū tātum: nam ſi
ſic hec eſſet flaſa hoc poſterius ē adaliquid de=
monſtrato adā: neqꝫ ad preſens preteritū futurū
⁊ poſſibile tantū: qꝛ ſi ſic hec eſſet falſa hoc ſigna
tū ē adaliqd chimerā ad itellectū demōſtrādo:
⁊ ſic ſigāt de matereali rē q̄ ē fuit erit pōt eē aut
imaginari eē: ⁊ ð formali cognotat illā reſpecti=

ue ad rem q̄ fuit erit poteſt eē aut imaginari eē.
Corolarium primū. Ex quo ſequit̃ has ꝓpoſitiones eſſe veras Adā
eſt adaliquid antichriſtus eſt adaliquid chi=
mera eſt adaliqd capiendo adaliqd ampliati=
Secūdū. ue. Secūdo ſequit̃ ꝙ ꝑ teris relatiuis duo ſunt
generaliſſima nō ſinonima ſcʒ adaliqd amplia
tiue ſumptū ⁊ adaliqd nō ampliatiue ſumptū.
Ad argumentum. Ad rationē poſt oppoſitū ptʒ ſolutio ex dictis di
cendū eſt eñ ꝙ lʒ prius ⁊ poſterius verificent̃ de
aliquibꝰ de quibus ly adaliqd nō ampliatiue
ſumptū non verificat̃: de nullo tñ verificari poſ=
ſunt qn de illo verificet̃ ly adaliqd ampliatiue
ſumptū vt dictū eſt: neqꝫ eſt incōueniens prius
⁊ poſterius de aliquo verificari de quo nō veri=
ficat̃ ly adaliqd ſumptum nō ampliatiue: cum
ly adaliquid illo modo acceptū nō ſit genus il=
lorū teriorū cū illi ſint ampliatiui. ¶ Secundū
Secūdum dubium. dubium: vtrū magnū ⁊ paruū multū ⁊ paucū
ſint in hoc predicamēto adaliquid: ad dubium
dicit̃ ꝙ paruū ⁊ paucum ſemꝑ capiunt̃ relatiue
ſiue reſpectiue: ⁊ ideo ſemꝑ ſunt in predicamē=
Reſpōſio. to adaliquid. Sed de magnū ⁊ multū dicit̃ ꝙ il
li teri dupliciter poſſunt accipi: vno modo rela=
tiue vt magnū cognotat reſpectū ad paruum ⁊
⁊ multū ad paucū: ⁊ hoc modo ſunt in hoc pre=
dicamēto: hoc modo etiā capiendo duo nō ſunt
multa qꝛ non ſunt alia multitudine plura: eo ꝙ
nō eſt minor multitudo alia ꝙ̄ duo: multū aūt
hoc modo capiendo eſt multitudo alia multitu
dine maior talis autē multitudo duoꝝ nō eſt al
tera multitudine maior cū ſit minima: ſimiliter
hoc modo illos terios capiēdo ſi daret̃ minima
caro ad imaginationē qualiter fortaſſe itellexit
Ariſtoteles pͥmo phiſicorū: illa nō eſſet magna
eo ꝙ ipſa nō eſſet altera magnitudine maior cū
eſſet minima: magnū autē hoc modo ſumendo
eſt extēſum altero extēſo maius: ⁊ lʒ illoꝝ terio=
rū cognotatio exprimat̃ per cōparatiuū nō ſunt
tamē cōparatiui gradus: ſed magnū cognotat
reſpectū ad minus ⁊ multū importat minorem
Contra dicta primo. multitudinē. Sed cōtra dicta inſtat̃ pͥmo probā
do ꝙ duo ſint multū ſeu multa hoc mō capien=
do multū: ſortes ⁊ plato ſūt multū ſeu multi etiā
capiendo multū relatiue ⁊ ſunt duo igit̃: maior
patet qꝛ ſortes ⁊ plato ſunt multitudo multitu
dine duorū angelorū maior: nā ſue partes pro=
portionales que ſunt multitudo plures ꝙ̄ due
⁊ que ſunt maior multitudo ꝙ̄ multo duorum
Solutio. angelorum. Reſpondetur cōcedendo ꝙ aliqua
duo ſunt multū relatiue capiendo multū puta
duo quorū vtrunqꝫ plures partes habet: predi=
cta autē de duobꝰ quorū vtrūqꝫ eſt indiuiſibile
Secundo. ſicut ſunt duo angeli ſunt intelligēda. Secūdo
arguit̃ ꝓbando ꝙ nihil eſt magnū relatiue ca=
piendo magnū ⁊ multū: magnū ē altero magno

maius ḡ nihil ē magnū relatiue capiendo ma=
gnum: cōſequētia eſt nota antecedēs ptʒ qꝛ nul
lum magnū plures partes cōtinet ꝙ̄ aliud: nā
quodlibet magnū infinitas habet partes pro=
portionales mō infinitis nulla ſunt plura. Re= Solutio.
ſpondet̃ negādo antecedēs: ad ꝓbationē cōceſ=
ſo antecedēte negat̃ cōſequētia: qꝛ vnum ma=
gnū non dicit̃ altero maius eo ꝙ plures partes
cōtineat ꝙ̄ aliud: ſed qꝛ plures partes tātas cō=
tinet ꝙ̄ aliud: lʒ autē quodlibet magnū tot ha=
beat partes quot habet alterū nō tamē oē ma
gnū tot ⁊ tātas partes hʒ quot ⁊ quātas alterū.
Alio modo capiunt̃ dicti teri nō relatiue ſʒ ab= Alia reſpōſio.
ſolute: ⁊ hoc modo ſunt in predicamēto quāti=
tatis: ⁊ ſic duo angeli ſunt multū ⁊ talis mini=
ma caro eſſet magna: ⁊ granū milij ē magnū ſi=
cut totus mūdus: nō ad hūc ſenſum ꝙ granum
milij ſit ita magnū ſicut totus mūdus: ſʒ ad hūc
ſenſum ꝙ granū milij ita bene dicat̃ magnum
ſicut totus mūdus. Sed cōtra magnū ⁊ multū Argūm.
ſemꝑ ſunt teri cognotatiui: ergo nūꝙ̄ capiunt̃
abſolute: tenet cōſequētia qꝛ nullus terius vni
uoce captꝰ eſt abſolutꝰ ⁊ cognotatiuus. Ad hoc
dicit̃ ꝙ duplr terius dicit̃ abſolutus: vno modo
qꝛ nō eſt cognotatiuus: ⁊ hoc mō dicti teri nūꝙ̄
capiunt̃ abſolute: ⁊ ſic cōcedit̃ cōſequētia ⁊ cō=
ſequens: alio modo qꝛ nō eſt reſpectiuus ſeu re= Solutio.
latiuus: ⁊ hoc modo oēs teri q̄ nō ſunt de pre=
dicamēto adaliqd ſunt abſoluti: ⁊ ſic negat̃ cō=
ſequētia cū cōſequēte: ad ꝓbationē conſequen=
tie dicit̃ ꝙ lʒ nullꝰ terius vniuoce captus ſit ab=
ſolutus ⁊ cognotatiuus pͥmo modo accipien=
do terim abſolutū bene tamē capiendo ſecundo
modo. ¶ Tertium dubiū vtrū pater ⁊ paterni= Secundū dubium.
tas ſint teri ſinonimi ſicut dicūt noiales: arguit̃
ꝙ ſic qꝛ ſignificāt idē adequate codēmodo igit̃
ſunt ſinonimi: aſſumptū ptʒ qꝛ niſi ſic hoc eſſet
qꝛ paternitas ſignificat quādā rem reſpectiuaʒ
ab oī re abſoluta diſtinctam quā nō ſignificat
ly pater ſed hoc nō qꝛ nulla eſt talis res reſpecti=
ua: cū oia que de relatiuis dicunt̃ eque bene ſal
uari poſſint abſqꝫ huiuſmodi relatiuoꝝ ſeu re=
rum reſpectiuarū poſitione ſicut ſi ponerentur
imo melius vt ad longū oſtendit̃ qnto metha=
phiſice: ergo nulle ſunt talis res reſpectiue tenet
cōſequētia qꝛ fruſtra fit ꝑ plura qđ poteſt fieri ꝑ
pauciora: vt dicit phūs pͥmo phiſicorū. In op= Ad partē negatiuā.
poſitū arguit̃ quia illi teri ſe habent ſicut con=
cretū ⁊ abſtractū: ergo non ſunt teri ſinonimi: ⁊
confirmatur qꝛ dicti teri nō ſignificāt idē: ergo
nō ſunt ſinonimi: antecedēs patet quia pater ⁊
paternitas nō ſunt idem igit̃: aſſumptum pro=
batur: tum pͥmo quia illa non ſunt idem quo=
rū vnū manet ⁊ alterū nō ſʒ caſu poſito ꝙ ſortes
fuerit heri pater ⁊ hodie nō ſit pater propter de=

VNiVERSIDAD DE SALAMANCA
GREDOS.USAL.ES

fectum filioꝝ tunc pater manet ⁊ tamē nō ma-
net paternitas ergo pater ⁊ paternitas nō ſunt
Secundo. idem. Tum ſecundo q: caſu poſito ꝙ ſoꝛtes vi-
uat adhuc per longum tēpus ſed tamē deſinat
eſſe pater: tūc paternitas ſoꝛtis deſinit eſſe ⁊ ta-
mē ſoꝛtes parter nō deſinit eſſe: ḡ pater ⁊ paterni
tas nō ſunt idē: minoꝛ pater q: da oppoſitū ſoꝛ-
tes pater deſinit eē: tūc ſic arguiꝛ ſoꝛtes pr̄ deſinit
eſſe ⁊ pater eſt vel fuit ſoꝛtes: ḡ ſoꝛtes deſinit eſſe
cōſequētia tenet expoſitoꝛie ⁊ cōcluſio eſt falſa:
ergo ⁊ altera premiſſaꝝ ⁊ nō minoꝛ: ḡ maioꝛ ſcꝫ
ſoꝛtes pater deſinit eſſe: maioꝛ autē ꝓbatur ſcꝫ
Tertio. paternitas ſoꝛtis deſinit eē: ⁊ ponaꝛ cū pꝛedicto
caſu ꝙ ſoꝛtes deſinat eē pater ꝑ pꝛimū inſtās nō
eſſe patris: tū c exponētes illius ſunt vere ſcꝫ pa
ternitas ſoꝛtis nūc nō ē ⁊ illa imediate ante hoc
fuit: pͥma eñ eſt vera cū ſit negatiua cuiꝰ ſubie-
ctū nō ſupponit: ꝙ aūt ſcḋa ſit vera ambiget ne-
mo: pꝛobaꝛ ſecundo eadē maioꝛ q: hic pater de-
ſinit eſſe ſoꝛte demōſtrato: ḡ ⁊ paternitas ſoꝛtis
deſinit eſſe ſi pater ⁊ paternitas ſint idē: aſſum-
ptū ptꝫ nā hic pater eſt moꝛtuus: ḡ deſijt vel deſi
nit eſſe: ſed nō deſijt eē ꝑ caſuꝫ ḡ deſinit eſſe: an-
Quarto. tecedens pꝛobaꝛ: tum pꝛimo q: hic pater vixit ⁊
hic pater nūc nō viuit: ḡ hic pater eſt moꝛtuus
cōſequētia tenet a diffinitione q̇d nois ad diffi-
nitū: moꝛtuū eñ eſt res que vixit ⁊ nūc non vi-
uit: tū ſecundo quicq̇d vixit ⁊ nunc nō viuit eſt
moꝛtuū: ſed hic pater vixit ⁊ nūc nō viuit: ergo
hic pater eſt moꝛtuus tenet cōſequētia in darij.
Reſpōſio. Ad dubiū diciꝛ ꝙ ſic: ad ratione in oppoſitū di
Ad argū. citur ꝙ nihil ꝓhibet terios ſinonimos ſe habe-
re ſicut cōcretū ⁊ abſtractū ſaltē ſecūdū vocem:
licet eſſet incōueniens ꝙ teri ſinonimi ſe habe-
rent ſicut cōcretū ⁊ abſtractū ſecundū ſignifica-
tionē: ſed de hoc latius dictū eſt circa diffinitio-
Alia ſolo. nē denoiatiuoꝝ. Ad cōfirmationē negatur an-
tecedēs: ad pꝛobationē negaꝛ aſſumptū: ad pꝛi-
mā pꝛobationē concediꝛ maioꝛ negatur minoꝛ
ſcꝫ pater manet ⁊ tñ non manet paternitas: imo
illo caſu poſito neqꝫ hic pater manet neqꝫ ma-
net hic pater neqꝫ manet hec paternitas: ꝙ eñ
nō maneat hec paternitas ſeu hic pater clarum
eſt: ſꝫ ꝙ etiā hic pater nō maneat ꝓbatur q: da
oppſitū hic pater manet: ſequiꝛ ergo hic pater
eſt: qḋ ē falſum ⁊ cōſequētia tenet a ꝓpoſitiōe de
eſt tertio adiacente ad ꝓpoſitionē de eſt ſecūdo.
Itē illo caſu poſito ſubiectū illius ꝓpoſitionis
hic pater manet nō ſupponit ergo illa cū ſit affir
Opinio. matiua eſt falſa. Male ergo cōcedunt multi ꝙ
poſito illo caſu hic pater manet: ſꝫ nō monet hec
Cōtra cā. paternitas neqꝫ manet hic pater. Nā ille ꝓpo-
Pꝛimo. ſitiones hic pater manet: manet hec paternitas
ſeu manet hic pater equiualēt ⁊ ſe mutuo infe-
runt: neqꝫ tamē ita eſt in illis de futuro ⁊ de pꝛe
terito: iſte eñ non equiualēt hic pater manebit
cras: manebit cras hec paternitas: nā poſito ꝙ
hodie ſoꝛtes ſit pater ⁊ die craſtina viuat ſꝫ nō
ſit pater craſtina luce eo ꝙ cras nō habebit filiū
hec eſt vera hic pater manebit cras: quod ptꝫ q:
ſoꝛtes manibit cras ⁊ ſoꝛtes ē hic pater ḡ hic pa
ter manebit cras: item ſenſus illius eſt verus ſcꝫ
aliquid qḋ eſt aut erit hic pater manebit cras:
illa aūt ē falſa manebit cras hec paternitas ſeu
hic pater: vt ptꝫ per caſum ⁊ ſua de pꝛeſenti cras
erit falſa ſcꝫ manet hac die hec paternitas ſeu
hic pater diem craſtinā demonſtrādo: nā ex quo
ly hec paternitas in illa de futuro ſe tenet a par-
te pꝛedicati debet i ſua de pꝛeſenti remanere qḋ
nō fieret ſi ſe teneret a parte ſubiecti: vt videre lꝫ
in appellationū tractatu. Sed ex conceſſis ar-
gueret aliquis ꝓbando aſſumptū negatum ſcꝫ
pater ⁊ paternitas non ſunt idē: illa nō ſunt idē
quoꝝ vnum manebit ⁊ alterū nō manebit: ſed
retēto caſu nuper poſito hic pater manebit cras
⁊ nō manebit cras hec paternitas ergo aſſum-
ptum fuit verū. Reſpōdetur conceſſo antecedē-
te toto negādo cōſequētiā: ſed deberet ſic argui
illa non ſunt idē quoꝝ vnum manebit ⁊ alterū
non manebit ſꝫ hic pater manebit cras ⁊ hec pa
ternitas nō manebit cras: ergo hic pater ⁊ hec
paternitas nō ſunt idē: ſꝫ ſicut cōcluſio eſt falſa
ita ⁊ minoꝛ ſcꝫ hec paternitas nō manebit cras:
quia ſequiꝛ hec paternitas non manebit cras:
⁊ hec paternitas eſt ſoꝛtes ergo ſoꝛtes nō mane-
bit cras: cōcluſio eſt falſa ergo ⁊ altera pꝛemiſſa
rum ⁊ non minoꝛ ergo maioꝛ ſcꝫ hec paternitas
nō manebit cras. Et ſi p̄dicta cōſequētia nega-
ta eſſet bona: eodēmodo ꝓbareꝛ ꝙ ſi ſoꝛtes ho-
die eſſet albꝰ ⁊ cras niger ꝙ nūc ſoꝛtes ⁊ ſoꝛtes al
bus nō eſſent idem ⁊ ſic arguendo: illa non ſunt
idem quoꝝ vnum manebit ⁊ alterū nō mane-
bit: ſed illo caſu retēto ſoꝛtes albus cras mane-
bit ⁊ nō manebit cras ſoꝛtes albꝰ: ergo ſoꝛtes ⁊
ſoꝛtes albꝰ nō ſunt idem: manifeſtum eſt antē ꝙ
illa eſt falſa ſoꝛtes ⁊ ſoꝛtes albus nō ſunt idem.
Ad ſecundā ꝓbationem negaꝛ maioꝛ: ad pꝛi-
mam pꝛobationē diciꝛ ꝙ illa non ſic exponiꝛ vt
dictum eſt: ſed affirmatiua debet exponi nega-
tiue ſic ſcꝫ paternitas ſoꝛtis imediate ante hoc
fuit ⁊ ipſa nunc nō eſt: ⁊ tunc ſecūda pars illius
copulatiue eſt falſa: nā ſenſus eſt ipſa paterni-
tas ſoꝛtis que imediate ante hoc fuit nūc nō eſt:
quod eſt falſum cū ſoꝛtes ſit ip̄a paternitas que
immediate ante hoc fuit qui quidem ſoꝛtes ad
huc eſt. Ad ſecundam illius maioꝛis pꝛobatio-
nem negatur aſſumptum: ad ꝓbationē negaꝛ:
antecedens: ad pͥmā ꝓbationem conceſſo ante-
cedēte negaꝛ cōſequentia: ad ꝓbationem dici-
tur ꝙ nō arguiꝛ a diffinitione q̇d nois ad diffi-

nitum: q: moꝛtuum nō diffinitur per hoc com-
plexum pater q̇ vixit ⁊ pater q̇ nūc nō viuit: ſꝫ ꝑ
illud cōplexum ens qḋ fuit viuēs ⁊ nunc nō eſt
viuēs: ita ꝙ cōiunctio capiaꝛ copulatim: debe
ret ḡ ſic argui: hic pater fuit ens qḋ fuit viuēs ⁊
nūc nō ē viuēs: ḡ hic pater ē moꝛtuus: ſꝫ tūc aῆs
eſt falſum ſemꝑ ſumēdo cōiunctionē ⁊ copula-
tim: qḋ notāter addiꝛ nā antecedēs eſſet verum
capiēdo illā diuiſiue ſeu copulatiue: ſenſus eñ
eſſent hic pater fuit ens qḋ fuit viuēs ⁊ hic pa-
ter nunc nō ē viuens: ⁊ ille ſenſus caſu pꝛedicto
retēto eſt verus: nā ꝙ pͥma pars ſit vera notū eſt
ſcḋa etiā eſt vera cū ſit negatiua cuius ſubiectū
nō ſupponit ſcꝫ hic pater: ꝙ autē aῆs ſic falſum
ſemꝑ capiendo coniunctionē copulatim ptꝫ: nā
ſequiꝛ hic pater fuit ens qḋ fuit viuēs ⁊ nūc nō
eſt viuēs ⁊ hic pater fuit ſoꝛtes: ḡ ſoꝛtes fuit ens
qḋ fuit viuēs ⁊ nūc nō eſt viuēs: tenet ꝯñ a expo
ſitoꝛie: ſed ꝯñs eſt falſum ꝑ caſum: ḡ ⁊ altera pꝛe
Alia ſolo. miſſaꝝ ⁊ nō minoꝛ: ḡ maioꝛ qḋ erat ꝓbādū. Ad
ſecundā illius antecedētis ꝓbationē negaꝛ cō-
ſequētia: neqꝫ debite arguiꝛ in darij eo ꝙ minoꝛ
de darij nō debet eē copulatiua ſed cathegoꝛica:
nō ḡ bene ſubſumiꝛ: ſꝫ debet ſubſumi ſic arguen
do: quicq̇d vixit ⁊ nūc nō viuit ē moꝛtuū: ſꝫ hic
pater ē vel fuit ens qḋ vixit ⁊ nūc nō viuit: ḡ hic
pater eſt moꝛtuus: ſꝫ tūc minoꝛ eſt falſa ſicut cō-
cluſio ſemꝑ ſumēdo illā cōiunctionē ⁊ copulatiꝫ
alias minoꝛ eſſet copulatiua ⁊ non argueretꝛ in
darij vt dictū ē. Quartū dubiū in quo pꝛedi-
Quartum dubium. camēto ſunt illi teri imago ſimulacrū: ſilr ⁊ q̇
ab aliq̇bꝰ ponunꝛ ꝑtim pͥme ꝑtim ſcḋe intētiōis
vt equiuocatū vniuocatū ⁊c. De pͥmis dicunt
Reſpōſio pꝛimi. aliq̇ ꝙ ponunꝛ in pꝛedicamēto ſigni eo ꝙ ſigni-
ficāt ꝑ modū ſigni: ſed male q: illi teri licet ſigni
ficēt ꝑ modū ſigni ſunt tamē pͥme intētionis eo
ꝙ non ſig̃ant ꝑ modū ſigni ꝓpōnalis: ḡ ſunt in
aliquo p̄dicamēto ab Ariſtotele aſſignato: ali-
as nō ſufficienter pꝛedicamēta terioꝝ pͥme intē
tionis Ariſtoteles ipſe enumeraſſet: dicēdū eſt
igiꝛ ꝙ ſunt in pꝛedicamēto adaliq̇d ſiue ponaꝛ
Secunda reſpōſio. pꝛedicamentū ſigni ſiue nō. De alijs diciꝛ ꝙ in
nullo p̄dicamēto ſunt repōnēdi teri partim pͥe
⁊ ꝑtim ſcḋe itētiōis: nā ſi tales ſint ſunt cōplexi ⁊
Argumētum. ſic in pꝛedicamēto nō veniunt collocandi. Et ſi
arguas de illis teris vniuocatū equocatū qui
ſunt incōplexi cathegoꝛeūatici vniuoci ⁊ ꝑ ꝯñs
in p̄dicamēto repōnēdi: ⁊ ſūt ꝑtim pͥe ꝑtiꝫ ſcḋe
intētiōis: ḡ contra dicta: ꝙ ſunt ꝑtim pͥme ⁊ ꝑtim
ſecūde intētionis ptꝫ q: de materiali ſignificato
ſignificāt res nō ea ratione qua ſunt ſigna vel ſi
gnata ⁊ de foꝛmali ſignificāt res ea ratione qua
ſunt ſignata: ḡ ratione materialis ſignificati de
bent dici pͥme intētionis ⁊ ſecūde intētionis ra-
Solutio. tione foꝛmalis. Pꝛopter hoc dicūt aliqui: vt ha
betur in additionibꝰ ad libꝛū pꝛedicamentoꝝ
Geoꝛgij bꝛuxellēſis ꝙ illi teri equiuocatū vni-
uocatū ⁊ ſil'es ſunt partim pͥme ⁊ ꝑtim ſcḋe intē
tionis. Sed hoc nō obſtante q: teri dicunꝛ pͥme Alia ſolo.
intētionis aut ſecūde nō ratione partialis ſꝫ ra-
tione totalis ſignificati: ⁊ teri pꝛedicti ratione ſi
gnificati totalis ſig̃t rem ꝑ modū ſig̃ati: dicēdū
ꝙ illi ſunt ſimplr̄ dicēdi ſcḋe intētiōis ⁊ nō ꝑtim
pͥe ⁊ partim ſcḋe: ex his ptꝫ ſolutio argumenti.

Relationis quattuoꝛ ſunt pꝛopꝛietates.

Duas pꝛimas adaliq̇d ꝓpꝛietates eo ꝙ fa
ciles ſunt relinquo. Tertia eſt ꝙ relatiua
ad cōuertentiā dicunꝛ: aduertendū eſt autē ꝙ
ſecundū Geoꝛgiū bꝛuxellēñ. ⁊ Joannē doꝛp ⁊
omnes fere textus phi expoſitoꝛes dicibilia ſeu
terios dici ad conuertentiā tripl'r poteſt exponi:
Vno modo ſic ꝙ ſicut vnū eſt verificabile de ſe Pꝛia expoſitio.
ipſo vniuerſal'r ſumpto cū obliquo ſui coꝛrelati
ui: ita ⁊ reliquū: vt ſicut hec ē vera ois pater eſt
filij pater: ita ⁊ hec ois filiꝰ eſt patris filiꝰ. Alio Scḋa expō
mō ꝙ ſicut valet cōſequētia ſubſiſtendi ab vno
relatiuo ad ſeipſum ſumptū cū obliquo ſui coꝛ-
relatiui ita ecōtra: vt ſicut ſequiꝛ pater eſt ḡ pa-
ter filij eſt: ita ſequiꝛ filius ē ḡ filius patris eſt.
Eſt aūt cōſequētia ſubſiſtendi illa cuius antece
dēs ⁊ cōſequēs ſunt ꝓpoſitiones affirmatiue de
eſt ſecūdo adiacēte: vt hō eſt ḡ aial eſt: que ideo
diciꝛ cōſequētia ſubſiſtēdi q: tam antecedēs q̃ꝫ
cōſequēs ſig̃at ſubſiſtere ſeu eſſe cū ipſum ſit de
eſt ſcḋo adiacēte. Alio modo ꝙ ſicut valet cōſe- Tertia expoſitio.
quētia a ꝓpōne in qua vnū relatiuū pꝛedicaꝛ
de aliquo trāſcendēte ad ꝓpōnem in qua illud
idē ſumptū cū obliquo ſui coꝛrelatiui pꝛedicaꝛ
de eodē tranſcēdēte: ita ecōtra: vt ſicut ſequitur
aliq̇d ē pater: ḡ aliq̇d eſt pater filij: ita ſequiꝛ ali
quid ē filiꝰ ḡ aliquid eſt filius patris. His expo Pꝛia opio
ſitionibus pꝛemiſſis dicit Joannes doꝛp ꝙ dici
ad conuertentiā quocunqꝫ hoꝝ trium modoꝝ
exponaꝛ eſt ꝓpꝛium ſecūdo modo reſpectu illiꝰ
teri ad aliquid ſecūde intētiō aliter ⁊ ſtricte ac-
cepti: nā conuenit oibus teris de pꝛedicamento
adaliq̇d ſed nō ſolis: cōuenit eñ teris alioꝝum
pꝛedicamentoꝝ: nā ſicut ſequiꝛ homo eſt ergo
humanitate hō eſt: ſilr aliquid eſt homo er-
go aliq̇d eſt humanitate homo: ita valēt hee cō
ſequētie: humanitas eſt ḡ hois humanitas eſt
aliquid eſt humanitas ergo aliq̇d eſt hois hu-
manitas: ⁊ ſicut bone ſunt iſte ꝯſequētie quātū
eſt ḡ quātitate quantū eſt figuratū eſt ergo figu
ra figuratū eſt: ita bone ſunt ille quātitas eſt ḡ
quāti quātitas eſt figura ē ḡ figurati figura eſt:
⁊ ſic teri de alijs pꝛedicamentis bene dicunꝛ ad
cōuertentiā. Aliter tñ dicit Geoꝛgius bꝛu. in ſū- Scḋa opio
mulis ꝙ dici ad cōuertētiā quocūqꝫ modoꝝ pꝛe
dictoꝝ exponaꝛ eſt q̄rto mō ꝓpꝛiū reſpectu illiꝰ

VNiVERSIDAD DE SALAMANCA
GREDOS.USAL.ES

teri adaliqd ſcd̾e intentionaliter ⁊ ſtricte capti:
poſſet ꝓbari qꝛ cōuenit oibus teris de predica=
mēto adaliqd ⁊ ſolū illis ꝗ eſt illius teri adali=
quid ꝓpriū quarto mō: ꝙ cōueniat oibꝫ ptꝫ per
phm capitulo de adaliqd dicentē ꝙ oia relati=
ua dicunt ad cōuertentiā ſi cōuenienter aſſignē
tur ad ſua correlatiua: ꝙ aūt cōueniat ſolū teris
de predicamēto adaliqd ptꝫ qꝛ ſoli teri de predi=
camēto adaliqd habēt correlatiua: ꝗ ſolū illi ter
mini ſunt verificabiles de ſeipſis vl̄r cū obliqs
ſuorū correlatiuorū: ꝗ dici ad cōuertentiā p̄mo
modo exponēdo cōuenit ſolis teris de predica=
mēto adaliqd. Itē ſequit̄ bn̄ ſoli teri de predica
mēto adaliqd habēt correlatiua: ꝗ a nullo terio
ad ſeipſum cū oblīq ſui correlatiui vlꝫ ɔn̄a niſi
ille terius ſit de predicamēto adaliqd: ⁊ ꝑ ɔn̄s ſe
cūdo mō exponēdo cōuenit ſolis teris de predi=
camēto adaliqd: cōſil̄iter ꝓbaret ꝙ dici ad con=
Cōtra ſecūdam. uertētiā tertio mō expoēndo ſolis cōuenit teris
de predicamēto adaliqd. Et ſi arguat̄ bene ſeq=
tur hō eſt: ꝗ humanitate hō ē: ⁊ ecōuerſo huma
nitas eſt ꝗ hois humanitas ē: ſil̄r bn̄ ſequit̄ q̄tū
eſt ꝗ q̄titate q̄tū eſt: ⁊ ecōuerſo q̄titas ē ꝗ q̄ti
q̄titas ē: ꝗ hō ⁊ humanitas q̄tū ⁊ q̄titas dicū=
tur ad cōuertentiā ⁊ tn̄ nō ſunt de predicamēto
adaliqd: ꝗ dici ad cōuertentiā ſcd̾o mō exponē=
do nō ſolis teris de predicamēto adaliqd cōue=
Solutio. nit: ⁊ ꝑ ɔn̄s nō eſt ꝓpriū q̄rto mō reſpectu illius
teri adaliqd. Reſpondet̄ aſſumptū cōcedendo
⁊ negādo ɔn̄am: qꝛ vt in predicta triplici expoſi
tione uiſum eſt: ad hoc ꝙ terius dicat̄ ad cōuer
tentiā nō ſufficit ꝙ ab ipſo ad ſeip̄m cū obliquo
alicuius valeat ɔn̄a: ſꝫ requirit̄ ꝙ ab illo ad ſe=
ipſum ſumptum cū oblīq ſui correlatiui valeat
cōquētia: lꝫ aūt a teris illis hō ⁊ q̄tū ad ſeipſos
ſumptos cū aliquorū puta ſuorū abſtractorum
obliqs valeat ɔn̄a: nō tn̄ cū obliqs ſuorū correla
tiuorū: nā cū nō ſint de predicamēto adaliquid
Cōtra primam. ipſa nō habēt correlatiua. Cōtra primū modū
dicendi ponit̄ talis ꝓpoſitio: quocūqꝫ triū mo=
dorū predictorū dici ad cōuertētiā exponat̄ ſo=
lis teris de predicamēto adaliqd cōuenit: hec ꝓ
poſitio ſatis ptꝫ ex predictis in ꝓbatione ſecūde
Contra vtramqꝫ. opinionis. Cōtra p̄mū ⁊ ſecundū modū dicēdi
ſimul ponit̄ hec ꝓpō: irrōnabile ē aut ſaltē mere
volūtariū dicere ꝙ ſoli teri de predicamento ad
aliqd dicunt̄ ad cōuertētiā: ptꝫ qꝛ tūc dici ad cō
uertentiā abuſiue capit̄ ꝓ dici ad conuertentiā
cū ſuo correlatiuo: ⁊ tn̄ differūt ſicut magis cōe ⁊
minus cōe: omē eī qd̾ dr̄ cōuertētiā cū ſuo corre
latiuo dr̄ ad cōuertētiā ſꝫ nō ecōuerſo: multa eī
ad cōuertentiā dicunt̄ q̄ nō dicunt̄ ad cōuerten
tiā cū ſuis correlatiuis: vt ptꝫ in ꝓbatione p̄me
opinionis: neqꝫ hec ꝓpō cōtrauenit p̄me nā hec
ſecūda dicit ꝙ dici ad cōuertētiam nō ſolis teris

de predicamēto adaliqd cōuenit: ſtat antē ꝙ di
ci ad cōuertentiā nō ſolū teris de predecamento
ad aliqd cōueniat ⁊ ꝙ tn̄ illis modis exponen=
do cōueniat illis ſolis: ſꝫ tunc dicendū eſt ꝙ dici
ad cōuertētiā nō debet illis modis exponi. Sꝫ
tūc quereret aliqs qd eſt ꝗ dici ad cōuertentiā:
Ad hoc dicit̄ ꝙ teri dicunt̄ ad cōuertentiā adin
uicē quorū vterqꝫ eſt de ſeipſo vl̄r ſumpto verifi
cabilis cū obliquo alterius ſiue a quorū vtroqꝫ
ad ſeipſū ſumptū cū obliquo alterius: vlꝫ ɔn̄a
⁊ hoc nō ſolis teris de predicamēto adaliqd cō=
uenit: vt in p̄me opinionis ꝓbatione dictū eſt: ⁊
lꝫ cōueniat aliquibus teris de predicamēto ad
aliqd tn̄ ſcd̾m aliquos: vt ſtatim dicet̄: nō cōue=
nit oibus illis ⁊ ſic ſcd̾m illos dici ad cōuerten=
tiā nō eſt ꝓprium ſed preciſe quedā cōuenien=
tia. Propterea aliter q̄ dixerint preallegati di=
cit̄ ꝙ phus in textu tātūmodo voluit habere ꝙ
dici ad cōuertentiā cū ſuo correlatiuo eſt ꝓpriū
illius teri adaliqd ſcd̾e intētionalr̄ ⁊ ſtricte acce
pti: ⁊ pōt tripl̄r exponi vt dictū ē i p̄ncipio iſtaꝝ
proprietatū: ⁊ ſic ceperūt in illis tribꝫ expoſitio=
nibꝫ dici ad ɔuertētiā cū ſuo correlatiuo. Utrū
autē dici ad cōuertentiā cū ſuo correlatiuo illis
tribus modis exponendo ſit ꝓpriū q̄rto modo
illius teri adaliqd: aut ſolū p̄mo mō dubium ē.
Dicūt eī aliq ꝙ eſt ꝓprium p̄mo mō: nā cōue=
nit ſolis teris de predicamento adaliqd vt clarū
eſt: ſꝫ nō oibus qd̾ ꝓbat̄ qꝛ nō cōuenit iſtis teris
diffinitio diffinitū: genꝫ ſpēs: exponibilis expo
nens q̄ tn̄ ſunt de predicamēto adaliqd: aſſum=
ptū ꝓbat̄ qꝛ non ſequit̄ diffinitio eſt: ꝗ diffiniti
diffinitio eſt: neqꝫ ſequit̄ genus eſt ꝗ ſpeciei ge=
nus eſt: neqꝫ ſequit̄ exponibilis eſt ꝗ exponen=
tis exponibilis eſt: nā caſu poſito ꝙ illa diffini=
tio aial rationale ſit ⁊ ille terius homo nō ſit: ꝙ
ſil̄iter ille terius aial ſit ⁊ nulla ſit ſpēs ꝙ etiam
illa ꝓpō tn̄ hō currit ſit ⁊ nulle ſint exponentes
tūc p̄dictaꝝ ɔn̄arū antecedētia vera ſunt ⁊ ɔn̄a
falſa. Nec valet dicere ꝙ dicti teri ſunt ſcd̾e intē
tionis ⁊ ꝓpterea in p̄dicamēto ſigni ſint reponē
di ⁊ nō in predicamēto adaliqd: nā vt ſuperius
dictū ē nō eſt ponēdū predicamētū ſigni: ⁊ ſi for
te poneret̄ argueret̄ de iſtis teris imago ſimula
chrū q̄ ſunt p̄me intētionis ⁊ in predicamēto ad
aliqd ⁊ tn̄ non dicunt̄ ad conuertentiā: non eī
ſequit̄ imago eſt ꝗ imaginati imago ē: neqꝫ ſeq
tur ſimulacrū eſt ꝗ ſimulacrū rei cuiꝫ eſt ſimu=
larū eſt: nā multe ſunt imagines quarū tn̄ ima
ginata nō ſunt: vt ptꝫ de imaginibꝫ mortuorū.
Alij autē dicunt ꝙ ē ꝓpriū q̄rto mō: cōuenit eī
ſolis teris de p̄dicamēto adaliqd vt dictū ē: ⁊ ꝙ
oibus illis cōueniat ptꝫ ꝑ phm in textu dicentē
ꝙ oia relatiua ad cōuertentiam dicuntur ſi cō=
uenienter aſſignent̄ ad ſua correlatiua: ſed ad

hoc dicerent alij phm illud intellexiſſe de relati
uis nō ampliatiuis ⁊ nō ſig̃ntibꝫ per modum ſi
gni aut ſignati cuiuſmodi nō ſunt relatiua de
quibꝫ p̄us arguebat̄. Iſti autē ād rōnem alioꝝ
negant ꝙ dici ad cōuertentiā cū ſuo correlatiuo
nō cōueniat illis teris: diffinitio diffinitū: genꝫ
ſpēs: expōibilis exponēs: ad ꝓbatiōem dr̄ ꝙ vel
ly diffinitio iportat reſpectuꝫ ad diffinitū actua
liter exn̄s ⁊ genus ad ſpēm actualiter exn̄tem ⁊
exponibilis ad exponentē actualit̄ exn̄tem: ita
ꝙ diffinitio eſt orō explicās qd̾ ꝑ diffinitū actua
liter exn̄s ſig̃tur: ⁊ genꝫ eſt vl̄e natum predicari
de pluribꝫ ſpēbꝫ q̄ q̄dē actualr̄ ſunt: ⁊ exponibi
lis eſt ꝓpō nata exponi ꝑ aliā ꝓpōeꝫ q̄ actualr̄
eſt: ⁊ tunc negat̄ aſſumptū: ad ꝓbatiōem negat̄
ꝙ illis caſibꝫ poſitis aīntia ſint v̄a: imo ſūt falſa:
ſicut ⁊ iſta ꝓpō pr̄ eſt caſu poſito ꝙ nullꝫ ſit filiꝫ:
⁊ ſicut pr̄ deſinit eſſe pr̄ ſi filiꝫ deſinat eē: ita diffi=
nitio deſinit eſſe diffinitio ſi diffinitum deſinat
eſſe: ⁊ genꝫ deſinit eſſe genꝫ ſi ſpecies deſinat eſ
ſe: ⁊ exponibilis deſinit eſſe exponibilis ſi expo
nens deſinat eſſe: vel ly diffinitio importat reſpe
ctum ad diffinitū qd̾ pōt eſſe ⁊ genꝫ ad ſpecies
q̄ pn̄t eſſe ⁊ exponibilis ad exponentē q̄ pōt eſſe:
⁊ ſic cōcedit̄ ꝙ ille ɔn̄tie nō valent: ſed nō ꝓpter
hoc ſequit̄ ꝙ illa relatiua nō dicātur ad conuer
tentiā cum ſuis correlatiuis: qꝛ nō bn̄ argr̄ ſc̄m
dici ad ɔuertētiā ſed ſic dꝫ argui: diffinitio eſt ꝗ
diffiniti poſſibilis diffō ē: genus ē ꝗ ſpēi poſſibi
lis genus eſt: exponibilis eſt ꝗ expoſſibilis ponē
tis exponibilis eſt: ⁊ ita dicatur de ſimilibꝫ: nā
ſi relatiuū importet reſpectum ampliatiue tunc
arguendo ſcd̾m hāc ꝓprietatem dici ad conuer
tentiā debet correlatiuū teneri ſc̄m illiꝫ amplia
tionis exigentiā. Et hoc vult georgiꝫ bruxellen
ſis in tertio notabili queſtiōis illiꝫ: vtrum p̄ma
diffinitio adaliqd ⁊ eiꝫ q̄ttuor ꝓp̄etates ſint a
phō bn̄ aſſignate: dicēs ꝙ ſi relatiuū ſit amplia
tiuum quo ad modū ſig̃ndi formalē: tunc ſuū
correllatiuū dꝫ accipi eqꝫ ample quo ad moduꝫ
ſig̃ndi materialem ſiue quo ad eiꝫ ſuppōem: vt
bn̄ ſeq̄tur ſcibile eſt ꝗ ſcie poſſibilis ſcibile ē: ſil̄r
bn̄ ſeq̄tur p̄us eſt ꝗ poſterioris qd̾ eſt velerit pri
us eſt. Uterqꝫ iſtoꝝ modoꝝ eſt ꝓbabilis: ſcd̾s tn̄
menti Ariſtotelis ɔformior eſſe videt̄: q̄ in textu
dicit oia relatiua ad ɔuertētiā dici ſi ɔueniēter
ad ſua correlatiua aſſignent̄: ⁊ hoc videt̄ intelle
xiſſe de oibꝫ relatiuis: q̄ tn̄ p̄mū modū tenere vo
luerit ad phi auctoritatē dicat vt p̄us dictum ē.
Aduertēdū eſt vlteriꝫ ꝙ dr̄ia eſt iter cōuertentiā
ɔuerſionem ⁊ ɔuertibilitatē: nā cōuerſio non at
tribuit̄ niſi ꝓpōnibus cathegoricis: ɔuertentia
cum correlatiuo ſolis teris de predicamento ad
Cōuertibiles teri. aliqd ɔuenit: ɔuertibilitas v̄o oibꝫ teris cōuer
tibilibus. Qui aūt ſint teri cōuertibiles hic in

cidentaliter videamꝫ: dicit Joānes dorp hāc ꝓ
prietatē exponendo ꝙ teri cōuertibiles ſunt teri
verificabiles de ſeinuicem vl̄r affirmatiue reſpe
ctu cuiuſlibet copule: ſed hec deſcriptio nō valet
qꝛ ſi eſſet ſufficiens albū ⁊ nigrum eſſent teri cō
uertibiles qd̾ eſt fl̄m cum ſint teri diſparati: ptꝫ
ɔn̄a nā ſuppoſito ꝙ per diuinam potentiā ſoꝛs
ſit Parius ⁊ Rome: ⁊ pariſiꝫ ſit albꝫ rome aūt
niger: tunc iſte ſunt poſſibiles omē album fuit
nigrum: omē album eſt nigrum: omē albū erit
nigrum: omē album pōt eſſe nigrum: ꝗ album
⁊ nigrum ſunt teri de ſeinuiceꝫ reſpectu cuiuſlꝫ
copule verificabiles. Ad ſciendū ꝗ q̄ ſunt teri cō
Prima ꝓpō. uertibiles ponunt̄ alique ꝓpōnes. Prima teri
nō dicunt̄ cōuertibiles q̄a verificātur de ſeinui
cem vl̄r affirmatiue: pꝫ qꝛ ſi ſic hō ⁊ riſibile nō eſ
ſent teri ɔuertibiles ſi nullꝫ eſſet hō: nā tunc nō
verificarent̄ de ſeinuicem: itē ſi ſic aial ⁊ hō eēnt
teri ɔuertibiles poſito ꝙ nullum eſſet aial preter
hoiem: q̄a tunc aial ⁊ hō de ſeinuicem vl̄r affir
Secunda. matiue verificarent̄. Scd̾a ꝓpō: teri nō ideo di
cuntur ɔuertibiles q̄a ſunt verificabiles de ſein
uicem vl̄r affirmatiue: ꝓbat̄ nā ſi ſic hō ⁊ albū
eſſent teri ɔuertibiles nā poſſibile eſt ꝙ ois hō ſit
Tertia. albꝫ ⁊ oē albū ſit hō. Tertia ꝓpō: teri nō dicunt̄
ɔuertibiles eo ꝙ de ſeinuicē ſint reſpectu cuiuſlꝫ
Quarta. copule verificabiles pꝫ ex predictis. Quarta ꝓ
poſitio: teri nō dicunt̄ ɔuertibiles q̄a nō eſt poſ
ſibile vnum de aliquo verificari qui de eodem
alter verificet̄ ſi ponat̄ in ꝓpōne reſpectu illius
eiuſdem: ptꝫ q̄a ſi ſic chimera ⁊ hyrcocerꝫ eēnt
Quinta. teri ɔuertibiles. Quinta ꝓpō ɔtinens deſcriptō
nem terioꝝ ɔuertibilium: teri ɔuertibiles ſunt
teri de ſeinuicem vl̄r affirmatiue verificabiles
reſpectu cuiuſlibꝫ copl̄e: ſic ſe hn̄tes ꝙ nō ē poſſi
bile vnum de aliquo verificari quin alter de il
lo eodem verificet̄ ſi in ꝓpōne reſpectu illiꝫ eiuſ
dem ponatur: ⁊ om̄ia ſimiliter teneantur ſicut
reſpectu alterius tenebant̄: vt homo ⁊ riſibile.

¶ Relatiua ſunt ſimul natura.

Hic dicit phs ꝙ hoc ɔplexum terius exn̄s ſi
mul natura cum ſuo correlatiuo eſt ꝓpriū
illius teri adaliqd ſcd̾e intentionalit̄ ⁊ ſtricte ac
Diſtinctio Primum membꝛū. cepti. Dupl̄r autē dr̄ terius eſſe ſimul natura cū
alio: vno mō qꝛ ab ipſo ad alium valet ɔn̄a ſub
ſiſtendi ⁊ ſil̄r ɔn̄a nō ſubſiſtendi ⁊ ecōuerſo: ⁊ ſic
exponēdo illud cōplexum terius exn̄s ſimul na
tura cum ſuo correlatiuo eſt ꝓpriū p̄mo modo
illius teri adaliqd: cōuenit eī ſolis teris de pre
dicamento adaliqd cum ſolum illi hēant corre
latiua: ſed nō oibꝫ nā nō ſeq̄tur p̄us eſt ꝗ poſte
rius eſt. Eſt autē ɔn̄a nō ſubſiſtēdi illa cuiꝫ aīns
⁊ ɔn̄s ſunt ꝓpōnes negatiue de eſt ſcd̾o adiacen
te: vt nullꝫ hō eſt ꝗ nulluꝫ riſibile eſt: ⁊ dr̄ ɔn̄a nō
ſubſiſtendi eo ꝙ tā aīns q̄ ɔn̄s ſig̃t nō ſubſiſtere

Secundū membrū. ſeu nō eſſe. Alio modo terius dr̄ eſſe ſimul natu
ra cum alio q2 a ꝓpōne in qua ille de aliquo trā
ſcendente verificaſ ad ꝓpōnem in qua alter de
illo eodem trāſcendēte ꝟificaſ valet ꝯn̄a tā af
firmatiue q̄ȝ negatiue: ⁊ hoc mō ſm̄ aliquos eſſe
ſimul natura cum ſuo correlatiuo eſt ꝓpꝛium pri
mo mō illi⁹ teri ad aliqd: nā ꝯuenit ſolis teris ꝺ
ꝑdicamēto ad aliqd: ſȝ nō oib⁹ nō eñ ſeqtur ali
quid eſt gen⁹ ꝗ aliqd eſt ſpēs. Scd̄m autē alios
eſt ꝓpꝛium q̄rto mō ſed nō bñ argr̄ aliqd eſt gen⁹
ergo aliqd eſt ſpēs ſaltem ſi gen⁹ iportet reſpectū
ad ſpeciem poſſibilē: ſed dȝ ſic argui aliqd ē ge
nus ꝗ aliqd eſt ſpecies poſſibilis ita φ correlati
uum teneaſ ſm̄ exigentiā ampliationis quā hȝ
relatiuū de formali ſigto vt in tertia ꝓpꝛietate di
ctum eſt. Vterqȝ iſtoꝝ modoꝝ eſt ꝓbabilis: oēs
tñ in hoc ꝯuenıūt φ oēs relatiui teri q̄ nō ſunt
ampliatiui neqȝ ſigt per modū ſigni aut ſigna
ti ſunt ſimul natura cum ſuis correlatiuis hoc
Cōtra ꝓpꝛietatem. ſcd̄o mō exponendo. Sed cōtra nō ſeqtur pr̄ ē ꝗ
filius eſt: ꝗ cōtra predicta añs pȝ q2 pōt aliqs eē
Scd̄o. pr̄ nō habendo filium ſed filiā. Scd̄o ſic non ſeq
tur hic pr̄ eſt ſortem demōſtrādo: ꝗ hic filius eſt
platonem ſortis filium demōſtrādo igr̄: añs pro
batur nā ſi plato moreref ⁊ ſors poſtea hr̄et aliū
filium ſcȝ ciceronem añs eſſet veꝝ ⁊ ꝯn̄s flm̄ vt
Ad ꝑmū. notum eſt cū illi⁹ ſubm̄ nō ſuppōeret. Ad ꝑmū
dr̄ φ fili⁹ duplr̄ accipi pōt vno mō vt cognotat
ſexum ⁊ ſic nō eſt correlatiuū illi⁹ teri pr̄ ſed pōt
poni ꝯiunctum in predicamento ad aliqd ⁊ in ſe
cunda ſpecie q̄litatis: alio mō vt nō cognotat ſe
xum ⁊ abſoluiſ a gn̄e ⁊ ꝯuertiſ cū illo diſiuncto
fili⁹ vel filia: ⁊ ſic fili⁹ ⁊ filia ſunt teri ſinonimi ſi
vterqȝ abſoluaſ a gn̄e ⁊ a cognotatione ſexus: ⁊
ſic filius eſt correlatiuū illi⁹ teri pr̄. Eodem mō
dici pōt de hoc terio pr̄ φ ſi cognotet ſexum nō ē
correlatiuum illi⁹ teri fili⁹ q2 nō ſeqtur fili⁹ eſt
ergo pr̄ eſt: nā pōt eſſe fili⁹ habendo mr̄em ⁊ nō
pr̄em: ſi vero nō cognotet ſexum eſt illi⁹ correla
tiuum: ⁊ ſic pr̄ ⁊ mr̄ vtrunqȝ abſoluendo a gn̄e ⁊
a ſexus cognotatiōe ſunt teri ſinonimi: tunc di
ſtinguiſ φ nō ſeqtur pr̄ eſt ꝗ fili⁹ eſt: vel ſi illi teri
pr̄ ⁊ filius iportent ſexū: ⁊ ſic ꝯceditur ſed nihil
cōtra dicta: nā vt dictū eſt nō ſe hn̄t illo mō ſicut
relatiuum ⁊ correlatiuum ſuū: vel ſi vterqȝ ab
ſoluatur a gn̄e ⁊ ſexus cognotatione ⁊ ſic nega
tur: ad ꝓbatiōem negaſ aſſumptum capiendo
filium vt dictum eſt vt ſcȝ abſoluiſ a gn̄e ⁊ ſexus
Replica. cognotatiōe. Replicaſ ſic nō ſeqtur fili⁹ eſt ꝗ pr̄
eſt etiā capiendo ly filius ⁊ ly pr̄ vt abſoluatur a
gn̄e ⁊ ſexus cognotatione ꝗ ꝯtra dicta: añs pȝ q2
ſit ſortes pr̄ platonis ⁊ ſtatim ſortem cicero inter
ficiat remanente platone: tunc nō erit veꝝ dice
re pr̄ eſt ſuppoſito φ nullus ſit ali⁹ pr̄: hoc eſt cla
rum: ⁊ tñ erit veruȝ dicere fili⁹ eſt ꝗ añs pōt eſſe
verum ſine ꝯn̄te ⁊ p ꝯn̄s ꝯn̄tia nihil valet: ꝓbaſ
minor: nā niſi eſſet verum dicere fili⁹ eſt ſeq̄reſ
φ nullus poſſet occidere pr̄em quin occideret fi
lium: qd̄ videſ abſurdum. Ad hoc dr̄ negādo Solu[tio]
añs: ad ꝓbatiōem ꝯceſſa maiore negaſ minor:
ad ꝓbatiōem ꝯceditur aſſumptū ſcȝ φ null⁹ pōt
occidere pr̄em quin occidat filium. Sed ꝓbaſ Repli[ca]
φ illo caſu poſito cicero nō occidat filiū ⁊ tñ ipſe
occidit pr̄em: q2 da oppm̄ cicero occidit hunc fi
lium demōſtrato platōe tunc ſic arguiſ hic fili⁹
eſt plato ⁊ cicero occidit hunc filiū: ꝗ cicero occi
dit platōem tȝ ꝯn̄a i darij ⁊ ꝯclō eſt falſa ꝗ ⁊ alte
ra premiſſaꝝ ⁊ nō maior ꝗ minor. Et cōfirmaſ Cōfirma[tio]
q2 ſequitur ab actiua ad paſſiuā cicero occidit
hunc filium ꝗ hic fili⁹ occidiſ a cicerōe: ſed ꝯn̄s
eſt flm̄ ꝗ ⁊ añs: falſitas ꝯn̄tis pȝ q2 bñ ſequiſ hic
filius occidiſ a cicerone ⁊ hic fili⁹ eſt plato ꝗ pla
to occidiſ a cicerone: ꝯcluſio eſt falſa ꝗ ⁊ altera ꝑ
miſſaruȝ nō minor ꝗ maior ⁊ ꝯn̄a tȝ expoſitorie
in tertia figura. Cōfirmaſ ſcd̄o q2 ſi illa eſſet v̄a Scd̄o
cicero occidit filium duo cōtradictoria eſſent ſi
mul v̄a ſcȝ cicero occidit filiū ⁊ cicero nullum fi
lium occidit: φ eñ negatiua ſit v̄a pȝ q2 da op
poſitum cicero aliquē filium occidit tunc ſequi
tur cicero aliquē filiū occidit ⁊ nullum niſi pla
tonem ꝗ occidit platonem: ꝯclō eſt falſa ꝗ ⁊ alte
ra ꝑmiſſaꝝ ⁊ nō minor ꝗ maior: item cicero ali
quem filiū ſcȝ hunc filiuȝ platōe demōſtrato oc
cidit ⁊ hic fili⁹ eſt plato ꝗ platōem occidit: ꝯclō
eſt falſa ꝗ ⁊ altera premiſſaꝝ ⁊ non minor ꝗ ma
ior ⁊ per ꝯn̄s cōtradictoria illi⁹ ſcȝ cicero nullū
filium occidit eſt v̄a. Ad hoc argm̄tum negaſ Solu[tio]
ꝯn̄a: ad ꝓbatiōem dr̄ φ indebite arguiſ in darij
ꝓpter appellatiōis variatiōem: nā in minore ly
occidit appellat occiſiōem ſm̄ q̄d ⁊ in cōcluſiōe Aliud
occiſiōem ſimplr̄. Et pari forma ſolitū eſt rn̄deri
ad illud argm̄tum hoc albū eſt hō ⁊ ſortes deſi
nit eſſe hoc album: ꝗ ſortes deſinit eſſe hō nō eñ
ſequiſ: nā poſito φ ſortes deſinat eſſe alb⁹ ⁊ ad
huc diuturnā vitā ſit hitur⁹ añs eſt verū ⁊ ꝯn̄s Ad cōfir[mationem]
flm̄. Ad cōfirmatiōem dr̄ φ indebite arguiſ ab
actiuo ad paſſiuū: ſed ſic eſt arguēdū cicero oc
cidit hunc filium ꝗ occidiſ hic fili⁹ a ciceroē: vt
ly occiditur appellet in ꝯn̄te occiſiōem ſm̄ q̄d ſi
cut ⁊ ly occidit in añte: alias eñ ꝯn̄a eſſet nulla
ꝓpter appellatiōis variatiōem: ſicut ⁊ hec nō ē
bona ſtatue factor facit ſtatuā ꝗ ſtatua fit a ſta
tue factore: ſed dȝ inferri ꝗ a ſtatue factore fit ſta
tua. Ad ſcd̄aȝ cōfirmatiōem dr̄ φ ille nō ꝯtradi Ad ſcd̄[am]
cūt cicero occidit filiū nullū filiū cicero occidit
⁊ hoc eſt ꝓpter variatiōem appellatiōis: in affir
matiua ly occidit appellat occiſiōem ſm̄ q̄d: ⁊ i
negatiua occiſionē ſimplr̄: ſȝ affirmatiua huic
cōtradicit cicero nō occidit filium: ⁊ negatiua
illi aliquem filium cicero occidit: ex quo pȝ φ

iſte non equalent cicero occidit filium: filiū cice
ro occidit: nā ly occidit in ꝑma appellat ſuū for
male ſigtum adiacere formali ſigto illius teri fi
lium eo φ ponunſ a pte eiuſdē extremi: ⁊ eſt ſen
ſus cicero facit φ deſinat eſſe fili⁹ ſeu facit φ deſi
nat hr̄e pr̄em: ⁊ ille ſenſus eſt ver⁹: in ſcd̄a autē
cum ly filiū ⁊ ly occidit nō ponanſ a pte eiuſdē
extremi occidit appellat occiſiōeȝ adiacere ma
teriali ſigato illi⁹ teri filium: ⁊ eſt ſenſus Cice=
ro facit φ res illa q̄ eſt aut fuit filius deſinat eſſe:
⁊ ille eſt falſus: ſili mō ſolem⁹ dicere de iſtis ſta
tuefactor facit ſtatuā: ſtatuā facit ſtatue factor.
Ad ſcd̄m argūtū. Ad ſm̄ argm̄tum ꝑncipale cōcediſ añs ⁊ nega
tur ꝯn̄a: q2 hic pr̄ ⁊ hic fili⁹ nō ſe hn̄t ſicut relati
uum ⁊ correlatiuū: ſed hic fili⁹ hȝ correlatiuū
pr̄ hui⁹ filij: ⁊ hic pr̄ ꝓ correlatiuo hȝ filium hu
ius pr̄is idem demōſtrādo per ly hic ⁊ ly huius.
Vn̄ habito relatiuo ꝓ correlatiui inuentione
poniſ hoc documentū: oē correlatiuū dȝ ſigr̄e
de materiali ſigto illud ⁊ eodem mō qd̄ ⁊ quō
illi⁹ relatiuum ſigt de formali: ⁊ ecōtra correla
tiuū dȝ illud ⁊ eodem mō ſigr̄e de formali qd̄ ⁊
quō ſigt relatiuum de materiali: eodem mō itel
Correlariū. ligo quo ad ſigr̄e cōiter aut ſingulr̄. Ex quo ſeq
tur φ ſi relatiuum fuerit cōe quātū ad materia
le ſigtum ⁊ formale: correlatiuum erit cōe quo
ad vtrūqȝ: vt pr̄ ⁊ filius: ſi ſingulare fuerit relati
uum quo ad vtrunqȝ etiā ⁊ correlatiuū quo ad
vtrunqȝ erit ſingulare: vt hic pr̄ hui⁹ filij ⁊ hic fi
lius hui⁹ pr̄is: ſi quo ad materiale fuerit ſingu
lare q̄ȝtum vero ad formale fuerit cōe: correlati
uum econtrario quo ad materiale cōe erit ⁊ ſin
gulare q̄ȝtum ad formale: vt hic pr̄ ⁊ fili⁹ huius
pr̄is: hic filius ⁊ pr̄ huius filij: ſi vero quātum
ad materiale fuerit cōmune ⁊ ſingulare q̄ȝtum
ad formale: correlatiuū rōne materialis ſigni=
ficati viceuerſa ſingulare erit ⁊ cōmune quātū
ad formale vt pater hui⁹ filij ⁊ hic filius patris.

Cap. ſeptimū de actione ⁊ ſuis ꝓpꝛietatib⁹.

Modus ſignificā-
di dicibiliū abſtractoꝝ predi
camēti actiōis eſt: φ vltra il=
lud ꝓ quo ſupponunt cogno
tant rem illā eſſe ab alio ꝓdu
Solutio. ctā: ꝯcreta v̄o cognotāt φ res
ꝓ qua ſupponunt ꝓducat aliqd vel diſponat.
Predicatio. Mod⁹ vero ꝑdicādi coꝝ de ꝑma ſubā eſt deno
tare φ res illa pro qua ipſa ſupponit aliqd aut
Interrogatio. aliq̄liter agit: vt petrus eſt legens. Mod⁹ aūt i
terrogādi circa ꝑmā ſubām de teris hui⁹ ꝑdica
menti eſt q̄d agit vel q̄d eſt agēs: ad qd̄ rn̄dēdū
eſt ꝑ cōcreta v̄ba vel pticipia hui⁹ ꝑdicamēti.

Scd̄a pars de coordinatione actionis.

Eius gn̄aliſſimum eſt ꝓ abſtractis actio:
q̄ ſic deſcribiſ: actio eſt res ab aliquo ꝓdu
cta: vl' eſt res ſm̄ q̄ȝ aliqd dr̄ agens: vt calor quē
ꝓducit ignis in aquā eſt ei⁹ actio: nā ſm̄ illum
ignis dr̄ calefaciens. Et accipiſ hic actio cōiter Actio.2.
⁊ indifferenter ꝓ actiōe ⁊ factiōe: tā naturali q̄ȝ
ſup naturali: ſiue res ꝓducta ab agente recipia
tur in ſubō ſiue nō: vn̄ nec gilbert⁹ in ſuis ſex ꝑn
cipijs: nec auctor ſummulaꝝ eum ſequens diffi
niuit actiōem q̄ eſt gen⁹ gn̄aliſſimum: ſed ſolā
actiōem naturaleȝ. Hui⁹ ꝗ gn̄aliſſimi due ſunt
ſpēs ſubalterne actio inſtantanea ⁊ actio tpalis
vel ſucceſſiua. Actio iſtātanea eſt res a ſolo deo Actio ſubſta.4.
facta tota ſimul: ſed actio tpalis ſucceſſiua ē res
a cauſa ſcd̄a ꝓducta ptibiliſ ideſt pars poſt ptē:
ſuppono hic φ nulla creatura agit in inſtāti: ſȝ
tpali duratiōe indiget. Actiōis inſtātanee ſup
naturalis multe ſunt ſpēs nobis ignote ſcd̄m φ
deus multis modis pōt ⁊ ſolet mirabiliter opa
ri: ſȝ ex ſacris lr̄is inotuerūt nobis q̄ttuor hui⁹
gn̄is ſpēs ſcȝ creatio: annichilatio: aſſumptio:
⁊ trāſubſtātiatio. Creatio eſt rei ex nihilo ꝓdu Creatio.
ctio ideſt nullo ꝑſuppoſito. Annichilatio ē rei Annihilatio.
in nihilum redactio ſic φ nihil eius poſtea ſit.
Aſſumptio eſt nature create in deū hippoſtati Aſſumptō
ca vel ꝑſonalis vnio. Trāſſubſtātiatio eſt toti⁹ Tranſſubſtantiatio.
ſubſtātie create in aliā totā ſubām creatā mira
culoſa ꝯuerſio: ſed oēs iſte locutiōes trāſitiue
accipi debent ſm̄ peritos pro intrāſitiuis: ſic φ
rei ꝓductio nihil aliud ſit q̄ȝ res ꝓducta: ⁊ crea
ture vnio ſit creatura vnita ⁊ ſic de alijs. Actio Actio ſucceſſiua.2.
tpalis ſucceſſiua duas hȝ ſpēs: ꝑma eſt actio vo
lūtaria libera: ſcd̄a ē actio nālis q̄ mot⁹ dr̄. Actō Actio voluntaria.2.
libera diuidiſ in factiōem ⁊ in moralē actōem.
Factio eſt rei a natura ꝓducte accidentalis ⁊ Factio.
extrinſeca in ptib⁹ diſpoſitio q̄ figuratio dr̄: cu
ius ſpēs innumere aſſignari pn̄t: dolatio: ſera
tio: hedificatio: ſuitio: malleatio: ꝯclauatio: cli
matio ⁊c. Actio moralis eſt libera hois negotia Actio moralis.
cio vel exterioꝝ mēbꝛoꝝ ſuoꝝ exercitatio erga
alios hoies vel ad ſe: eius ſpēs ſunt lectio: predi
catio: ꝯſultatio: medicatio: viſitatio ⁊c. Actio Actio naturalis.4.
nis nālis q̄ttuor pōit Ariſto. tertio ⁊ q̄nto phi=
ſicoꝝ ſpēs ſubalternas: q̄ ſunt actio vel motus
ſm̄ ſubām: ſm̄ q̄ȝtitatem: ſm̄ q̄litateȝ: ⁊ ſm̄ vbi:
ois eñ res alicui ſubō naturalr̄ acq̄ſibilis vel ꝺ
pdibilis aut eſt forma ſubālis: aut q̄ȝtitas: aut
q̄litas: aut locus: preter hec aūt nihil eſt accipe
vt ibidem dicit textus: q̄re ſequiſ φ tot ſint ſpēs
motus quot entis acq̄ſibilis ſubō. Subālis mu Mutatio
tatio eſt forme ſubālis in ſubtō acq̄ſitio vel dep ad ſbam.2.
ditio: vn̄ due ſunt ſpēs eius gn̄atio ⁊ corruptio.
Gn̄atio eſt noua forme ſubālis i ſubō ꝓductio. Gn̄atio.
Sed corruptio eſt eiuſdē forme ſubālis in ſubō Corruptō
deſtructio ſepatio ⁊ depditio: ⁊ accipiāſ vt pri⁹

tales diffinitiões in ſenſu i trāſitiuo: ſilr dicimꝰ
de alijs ſequētibꝰ: nā gñatio nihil aliud eſt quā
forma ipā ſubālis: ſilr ⁊ corruptio. Sub gñatio
ne ⁊ corruptiōe multe ponunt ſpēs: ſcꝫ nutritio:
digeſtio: combuſtio: interfectio: ſuffocatio ⁊c.
Mutatio ad ꝗtitatē 2. Quātitatiua mutatio eſt ad maiorē vel admi
norem rei dimenſiōem variatio: eius ſunt due
ſpēs augmentatio ⁊ diminutio: quaꝝ diffinitio
Alteratio. 2. nes ex dictis patent. Qualitatiua mutatio q̄ ⁊
alteratio dr̄ eſt q̄litatis accidentalis in ſubō ac
quiſitio aut deꝑditio: cuiꝰ due ſunt ſpēs altera
In manēs alteratio. 3 tio immanens ⁊ tranſiens. Alteratio imanens
eſt cum q̄litas ꝓducta recipit in agente: ſub q̄
hec ponātur ſpēs: intellectio: volitio: ſenſatio: q̄
diuidit per imaginatiōem viſiōem: auditiōeꝫ:
Trāſiēs. 5 odoratiōem: guſtatiōem: ⁊ palpatiōem. Altera
tio trāſiens eſt cum agens ꝓducit q̄litatē i alio
ſubō: q̄ in quinqꝫ diſtribuit ſpēs: pma eſt viſua
lis irradiatio: vt illuiatio ⁊ coloratio: albefactō
nigrefactio ⁊c: ſcd̄a ſpēs eſt ſonatio: vt vocatio:
pulſatio: intonatio ⁊c. tertia ſpēs eſt odorifica
tio: q̄rta eſt ſaporatio idest odoris ⁊ ſaporis in
ſubiecto trāſmutatio: quaꝝ ꝯſiles ſunt ſpēs: dul
coratio: amaricatio: ſtipticatio ⁊c. quinta ſpēs
ſtricte dicta alteratio vt calefactio: ifrigidatio:
Latio. 3. humectatio: exſicatio ⁊c. Localis mutatio ꝓpe
dr̄ latio: ⁊ eſt a loco: aut ad locum: aut circa locū
trāſitio: ciꝰ ſpēs ſunt circulatio: aſcenſio: deſcen
ſio: ꝓgreſſio: retroceſſio: declinatio ⁊c. ſub latio
ne aliq̄ ponunt rarefactiōem ⁊ ꝯdempſatiōem:
Epilogus ſed alij eas annectunt augmentatiōi ⁊ diminu
tioni. Hec de iſtiꝰ p̄dicamenti abſtractis noibꝰ
verbalibus: quorum ꝯcreta verba ⁊ pticipia ⁊
alia nomina ex hijs facillime elicientur iuxta
doctrinā Ariſtotelis in capitulo de qualitate.

¶ Tertia pars de proprietatibus actionis.

Concretoꝝ dicibilium huiꝰ predicamēti
duas aſſignat Ariſtoteles cōitates idest
Prima ꝓprietas. cōes ꝓpetates. Pria eſt ꝙ recipiunt ꝯtrarietatē:
ſic ꝙ vnum coꝝ eſt alteri ꝯtrariū: vt calefacere:
⁊ frigefacere: calefaciens ⁊ infrigidās: hoc autē
Scd̄a proprietas. nec oīmi nec ſoli ꝯuenit. Scd̄a eſt ꝙ ſuſcipiunt
magis ⁊ minꝰ: ſic ꝙ aliq̄ coꝝ nō oīa nec ſola pre
Tertia ꝓprietas. dicātur de prima ſubā appoſitis talibus aduer
bijs: pꝫ in eiſdē exēplis vt pus. Adiecit gilbertꝰ
tertiā ꝓpetatem: ꝙ ꝓpuim eſt actiōis ex ſe infer
re paſſiōem: q̄ ſi vera ſit ad hunc ſenſum recipia
tur: ꝙ a ꝓpōne in q̄ ponit v̄bū actiuū aut eius
pticipium ad ꝓpōem de v̄bo vel pticipio paſſi
uo nulla alia facta mutatiōe: eſt bōa illatio vel
cōſequentia: vt ſocrates ſecat lignum ē lignū ſe
catur a ſocrate. Etiā ſm eundem gilbertū ꝓpuꝫ
eſt paſſionis inferri ex actiōe: ⁊ idē eſt ſenſus.

¶ Cap̄. octauū de paſſiōe ⁊ ꝓpietatibꝰ eius.

Modus ſignificādi Sc̄ꝯ
dicibiliū abſtractoꝝ huiꝰ p̄dica
menti eſt: cognotare ꝙ res pro q̄
ſupponunt ſit in aliquo ſubō re
cepta vel ꝙ recipet ſi eſſet recepti
bilis: qd̄ addo ad includendū angeli creatiōeꝫ
q̄ vere paſſio eſt lꝫ in ſubō nō recipiat: ſed ꝯcreta
coꝝ vltra id ꝓ q̄ ſupponūt denotāt ꝙ tale in ſe re
cipiat aliq̄d vel recipet ſi eēt receptibile. Modꝰ
v̄o p̄dicādi coꝝ de pma ſubā eſt ſigre rem ꝓ q̄ il Predicatio.
la ſuppōit recipe in ſe aliq̄d ab alio ſi ſit recepti
bile: pati ei eſt aliq̄d recipere: vt petrꝰ eſt calefa Interrogatio.
ctꝰ. Modꝰ aūt iterrogādi circa pmā ſubām de
iſtis dicibilibꝰ eſt q̄d patit: vel q̄d eſt patiēs: ⁊ ſit
reſpōſio p v̄ba vel pticipia huiꝰ predicamenti.

¶ Secunda pars de coordinatione paſſiōis.

Huius predicamenti gñaliſſimū eſt ꝓ ab
ſtractis paſſio: cuius talis dat diffinitio:
paſſio eſt res in ſubō recepta vel ſm q̄ꝫ aliq̄d dr̄
patiens: vt calor quem recipit aqua ab igne eſt
paſſio q2 ꝓpter eum aqua dr̄ calefacta: vñ ma
nifeſtum eſt ꝙ eadē res eſt paſſio ⁊ actio ad aliud
tñ ⁊ ad aliud compata: nā actio dr̄ vt ab hoc:
paſſio v̄o vt in hoc ſm Ariſtotelē tertio phiſico
ruꝫ. Spēs tā ſubalterne q̄ꝫ ſpāliſſime huiꝰ gñali
ſimi tot ſunt precise q̄t poſite ſunt ſpēs actiōis ⁊
eiſdem abſtractis noibꝰ explicate: lꝫ ꝯcreta hinc
inde varia ſint. Pro quo hic merito notādū eſt
ꝙ oīa fere noia verbalia pme intententiōis deſi
nentia i. io. ſunt equoca ad hec duo predicamē
ta actiōis ⁊ paſſiōis: cum eñ forment ab vltimo
ſuppino ſm grāmaticos (Laurentius valla ele
gātiarum libro tertio auctor eſt) pñt deſcendere
aut a v̄bo actiue ſigtiōis ⁊ ſic ſunt de predica
mento actionis: vel a verbo paſſiue ſigtionis ⁊
tunc ptinent ad predicamētum paſſiōis: vñ ſeq̄
tur ꝙ hoc nomē oro etiā ſi eſſet pme intentionis
nō poneret p ſe in p̄dicamēto q̄ꝫtitatis. Aduer
te hic ꝙ hec duo predicamēta ſicut coordinata
ſunt p noia v̄balia abſtracta: poſſent etiā coordi
nari p v̄ba aut pticipia: ita ꝙ pmū gñaliſſimū
eſſet ago vl agēs: ſcd̄m eēt patior vl patiēs ⁊ oīa
v̄ba vel pticipia actiue ſigtiōis cuiuſcūqꝫ gñis:
ſiue vocis actiue ſiue paſſiue ptinerent ad pmū
gñaliſſimuꝫ: oīa autē v̄ba aut pticipia paſſiue
ſigtionis cuiuſcunqꝫ gñis aut vocis ponerent
ſub ſcd̄o gñaliſſimo. Silr poſſent eadeꝫ predica
menta p noia v̄balia deſinētia in ium coordi
nari: quoꝝ gñaliſſima eſſent actiuū ⁊ paſſiuū:
⁊ ſub eis ponerentur alia ſilia noia v̄balia hita
ꝯſideratiōe ſm v̄ba a q̄bꝰ deſcēdūt vt nup dice
bat: ſꝫ Ariſtoteles ad euitādā ꝓlixitatē ſolū de
actiōe ⁊ paſſiōe ſatis ſuccincte ſe expediuit: per
vnā coordinatiōem multas inuuens ⁊ icludēs.

¶ Tertia pars de ꝓprietatibus paſſionis.

Que hoc predicamentū ꝯcernunt acciden
tia ꝓpa vel cōia fere oīa iā expoſita ſunt i
precedentibꝰ: nā hic ꝯtrarietatem dicibiliū rep
peries vt calefieri ⁊ ifrigidari: delectari ⁊ triſta
ri: vnde ⁊ quedā hoꝝ de pma ſubā cum hijs ad
uerbijs magis ⁊ minꝰ predicari ꝯtinget: pꝫ in
eiſdem exēplis. Supeſt demū hic ad notare: ꝙ
oīa fere dicibilia hoꝝ p̄dicamentoꝝ actionis ⁊
paſſiōis ſunt phiſicalia: nā phiſica rerū motus
actiōes ⁊ paſſiōes ſpeculatur: theologica vero ⁊
moralia nōnulla hic vocabula offendes: ſed ma
thematica noia p pauca ⁊ quaſi nulla ibi coor=
dinata ſunt: nā vt ſexto methaphiſice dr̄ oīa
mathematicalia ſunt a motu abſtracta. Nunc
v̄o q̄ttuor reliq̄ predicamenta q̄ꝫ breuiſſime trā
ſcamꝰ: q̄ etiā ipſe Ariſtoteles pene intacta ꝯſul
tor reliquit: q2 coꝝ vocabula vulgaria ſunt ⁊ ni
hil aut parum ad phie diſciplinas ptinent: re
liquoꝝ autē predicamētoꝝ vocabula plurimū:
vnde manifeſta eſt vanitas libelli ſex pncipioꝝ
gilberti porretani cum ſuis ꝯmentatoribꝰ: qui
nec logicalia nec vtilia multa ſcripſerunt tā ve
hementi conatu. Hijs ꝓfecto reprehēſio xpi ma
thei. 9. cōuenienter aptabit: nemo inq̄t ſapiens
immittit ꝯmiſſurā pāni rudis in veſtimentū ve
tus: tollit eñ pulchritudinē eiꝰ ⁊ peior ſciſura
fit. Fuit q̄ppe liber predicamentoꝝ Ariſtotelis
(q̄ logica vetus dr̄) pulchrū humani intellectꝰ
veſtimentū: cui facta additio illa ſex pncipioꝝ
appet rudis pāni ꝯmiſſura: ⁊ ſic tollit huiꝰ ptis
logice venuſtatē p mixtis multis ad hāc rem nō
ptinētibꝰ: nos aūt de hijs via logica trāſigamꝰ.

¶ Subtiliſſimi piſiēſis magr̄i ioānis tardiuel:
ſup p̄dicamētis actiōis ⁊ paſſiōis: q̄ſtio ſeptia.

¶ Agere ⁊ pati duas hn̄t ꝓprietates ⁊c.

Circa hāc ationis
cōitatem ⁊ nō ꝓpe ꝓpetatem:
aduertendum eſt ꝙ lꝫ calefieri
⁊ frigifieri ſint teri ꝯtrarij: cale
facere tñ ⁊ frigefacere minie cō
trariātur: cum poſſint de eodeꝫ
ſimul verificari: nā aqua tepida calefacit corpꝰ
frigidum in ea poſitū ⁊ frigefacit calidū: ſed exē
ploꝝ nō req̄rit veritas: exempla eñ inq̄t phs ca
pite tertio ſeptimi tractꝰ pmi poꝝ nō ponimꝰ vt
vera ſint: ſed vt ſentiat iuuenis q̄ diſcit. Notan
dum eſt in ſup ꝙ actio ago agens ⁊ actiuū ſunt
q̄ttuor predicamenta nō ſinonima: ⁊ ſilr paſſio
patior patiēs ⁊ paſſiuū: ſꝫ illa oīa voluit phs in
telligi p illa duo p̄dicamēta agere ⁊ pati. ¶ Du
bitat pmo vtrum oīa v̄ba actiui gñis ſint in pre
dicamento actionis: ⁊ oīa paſſiui gñis in predi
camento paſſionis. Dubitatur ſecundo: vtrū
ab actione ad paſſionem ⁊ econtra valeat ꝯña.
Primum dubium. Dubium primum: vtrum oīa v̄ba actiui gñis
in predicamēto actiōis ⁊ oīa paſſiui gñis in pre
Diſtinctio. Primum membrū. dicamento paſſiōis ſint reponenda. Pro dubij
deciſione notādum eſt ꝙ dr̄nt v̄bum actiuū ſeu
actiue ſigtiōis ⁊ v̄bum actiui gñis: nā verbum
actiuum ſeu actiue ſigtiōis eſt v̄bum ſigns acti
ue ſeu p modum actiōis: ſed v̄bum actiui gñis
eſt qd̄ in o deſinens facit ex ſe v̄bum paſſiui ge
Secundū. neris in or. Dr̄nt etiā v̄bum paſſiuum ſeu paſſi
ue ſigtiōis ⁊ v̄bum paſſiui gñis: nā v̄bum paſſi
uum ſeu paſſiue ſigtionis eſt qd̄ paſſiue ſigt ſi
ue p modū paſſiōis: v̄bum v̄o paſſiui gñis eſt
qd̄ in or teriatum ab actiui gñis v̄bo i o deſinen
te deriuat: Ex his ſeq̄tur pmo ꝙ idem v̄bum eſt
actiuū ⁊ actiui gñis vt amo. Scd̄o ſeq̄tur ꝙ idē
v̄bū eſt paſſiuū ⁊ paſſiui gñis vt amor. Tertio
ſequit qd̄ aliqd̄ eſt v̄bum actiuū qd̄ nō eſt acti
ui generis vt audior. Quarto infert ꝙ aliqd̄ eſt
v̄bum paſſiuuꝫ qd̄ nō eſt paſſiui gñis vt audio.
Quinto ſequit ꝙ nullū mentale v̄bum eſt acti
Rñſalis ꝓpoſitio. ui aut paſſiui gñis. His notatis ad dubium rñ
detur ꝙ nō: lꝫ oīa v̄ba actiua ſeu actiue ſigtiōis
in predicamento actiōis: ⁊ oīa paſſiua ſeu paſſi
ue ſigtionis in predicamēto paſſionis repponā
tur: Prima ps pꝫ: nā ſentio audio video olfatio
guſto tāgo actiui gñis ſunt cum in o deſināt ⁊
ab eis in or paſſiui gñis verba deſcendāt ſcꝫ ſen
tior audior videor ⁊ cetera. ⁊ tñ nō ſunt in predi
camento actiōis: qd̄ pꝫ q2 eis nō cōuenit modꝰ
ſigndi predicamenti actiōis ſcꝫ ſigre per modū
actiōis: nō eñ ſignt per moduꝫ actiōis ſed paſ
ſionis: nā ſentire vt ſcd̄o de aīa videri pōt nō eſt
ſpecies ſenſibiles producere: ſed ſpecies ſenſibi
les recipere ⁊ ad illis immutari: recipere aūt il
las ⁊ immutari ab eis eſt pati: ⁊ ſentior videor
audior ſunt paſſiui gñis cum in or terient ⁊ ab
actiui gñis v̄bis in o exeuntibus deriuent: ⁊ tñ
nō ſunt in predicamento paſſiōis cum nō ſigni
ficent p modum paſſiōis imo actiōis: nā ſentiri
eſt ſpecies ſenſibiles ꝓducere ⁊ illis mediātibꝰ
ſenſum immutare: ꝓducere āt illas ⁊ imutare
ſenſum agere ē. Scd̄a ps pꝫ q2 oībꝰ v̄bis actiuis
modꝰ ſigndi p̄dicamēti actiōis ꝯuenit q̄ ē ſigre
actiue ſeu p modū actiōis: ⁊ oībꝰ paſſiuis cōue
nit modꝰ ſigndi p̄dicamenti paſſiōis q̄ eſt ſigre
p modū paſſiōis: ḡ oīa actiua i p̄dicamēto actio
nis ⁊ oīa paſſiua i p̄dicamēto paſſiōis ponunt:
ꝯña eſt nota: ⁊ añs ꝓbat p deſcriptiōes v̄bi acti
Primum correlariū. ui ⁊ v̄bi paſſiui ſupiꝰ poſitas. Et dictis inferun
tur aliq̄ correlarai: pmum aliq̄ v̄ba actiui gñis
in predicamēto actiōis repponunt ⁊ aliq̄ nō: ꝓ
bat pma ps de iſtis amo docco lego: ſcd̄a pꝫ de il
Secundū. lis ſentio video audio. Scd̄m correlarium: in p̄
dicamēto paſſiōis q̄dā v̄ba paſſiui gñis reppo

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA
GREDOS.USAL.ES

nunt̄ ⁊ q̄dā nō: ptꝫ p̄ma ps de illis amoꝛ doceoꝛ
legoꝛ: ſcd̄a ꝓbat̄ de iſtis ſentioꝛ videoꝛ audioꝛ.
Tertium. Tertium coꝛrelatiuū: aliq̄ v̄ba neutra in p̄dica
mento actiōis: aliq̄ in p̄dicamento paſſiōis rep
ponunt̄: ⁊ q̄dā in neutro illoꝝ: p̄ma ps ꝓbat̄ de
neutris trāſitiuis vt aro bibo comedo: ſcd̄a ps
ptꝫ de v̄bis neutris paſſiuis vt exulo vapulo ve
neo fio: tertia ps pꝫ de illis v̄bis ſedeo iaceo ſto.
Quartū. Quartum coꝛrelariū q̄dā deponentia i p̄dica
mento actiōis ponunt̄ ⁊ q̄dā in p̄dicamēto paſ
ſionis: ꝓbat̄ p̄ma pars de iſtis ſequoꝛ imitoꝛ lo
quoꝛ: ſcd̄a probatur de illis: patioꝛ naſcoꝛ oꝛioꝛ.
Quintū. Quintum coꝛrelariū v̄ba cōia actiue ſumpta i
predicamento actiōis ponunt̄: ſed paſſiue acce
pta i predicamēto paſſiōis: ⁊ hoc eſt equoce ſm
dicentes ꝙ idem v̄bum nō pōt vniuoce ⁊ incō=
plexe ſig̃re actiue ⁊ paſſiue: ſm quos etiā dicen
dum eſt ꝙ in mente nulla ſunt cōia v̄ba: ſed qd̄
libet cōe v̄bum vocale duobꝰ v̄bis in mente ſub
oꝛdinat̄ quoꝝ vnum eſt actiuū ⁊ alterum paſſi
uum: ſi autē dicat̄ ſm alios ꝙ idem v̄bum pōt i
cōplexe ⁊ vniuoce ſig̃re actiue ⁊ paſſiue: dicen
dum eſt ꝙ v̄ba cōia vniuoce accepta ſunt in pre
dicamento actiōis ⁊ in p̄dicamento paſſiōis cō
Cōtra reſ iunctim. Sed ↄtradicta arguit̄ oia v̄ba hn̄t mo
ponſionē. dum ſig̃ndi p̄dicamenti qn̄: g̊ oia v̄ba ſunt in p̄
dicamento qn̄ aut ſaltem in p̄dicamento qn̄ ⁊ i
alio aut alijs cōiunctim: ↄn̄a eſt nota: ⁊ an̄s pro
bat̄ q: oia v̄ba ſig̃nt cum tpe pn̄ti preterito aut
futuro vt agere ſig̃t actiōem fieri in tpe pn̄ti: ⁊ le
gere actum legendi fieri in tēpoꝛe pn̄ti: ſed ſig̃re
actum legendi eſt modus ſig̃ndi predicamenti
actiōis: ⁊ ſig̃re ꝙ ille actꝰ fiat in tpe pn̄ti ē modꝰ
ſig̃ndi p̄dicamenti qn̄: nā ens in tpe pn̄ti incom
plexe ſumptum eſt in p̄dicamento qn̄ eo ꝙ i p̄m
hꝫ modū ſig̃ndi p̄dicamēti qn̄: ſed legere ſig̃t il
lud qd̄ ſig̃t ly ens in tpe pn̄ti g̊ etiā legere hꝫ mo
dum ſig̃ndi p̄dicamenti qn̄ ⁊ ſilr̄ probat̄ de ver
Soloꝑma bis preteriti tp̄is aut futuri. Ad argm̄tum rn̄de
tur negādo an̄s: ad ꝓbatiōem diſtinguit̄ ꝙ oia
v̄ba ſignificent cum tpe pn̄ti preterito aut futu
ro: aut de ſignificatiōe p̄ncipali ⁊ ſic negat̄ aut
de ſig̃tiōe minus p̄ncipali ⁊ ſic cōcedit̄: ⁊ negat̄
ↄn̄a q: ad hoc ꝙ terius habeat modum ſig̃ndi
predicamenti qn̄ req̄ritur ꝙ de ſig̃to p̄ncipali ſi
gnificet per modum tp̄is: v̄ba autē ſig̃nt ꝑ mo
dum tp̄is de ſig̃tiōe minus p̄ncipali: nā om̄e ver
bum de ſig̃tione p̄ncipali ſig̃t vnionem predica
ti cum ſubiecto ⁊ de ſignificato minꝰ p̄ncipali ſi
gnificat cum tpe pn̄ti preterito aut futuro: neq̧
ly ens in tp̄e pn̄ti illo modo ſig̃t q: ip̄m ſig̃t ꝑ mo
Alia ſolō dum tp̄is ⁊ hoc de ſignificato p̄ncipali. Aliter
dici p̄t vt p̄us negādo an̄s: ad ꝓbatiōeꝫ cōcedit̄
aſſumptum ⁊ negat̄ ↄn̄a: q: licet v̄ba ſignificent
cum tp̄e nō tn̄ ſig̃nt tp̄s: modꝰ aūt ſig̃ndi p̄dica
menti quādo nō eſt ſignificare cum tpe: ſꝫ ſig̃re
tp̄s eſt p̄dicamenti qn̄ modus ſig̃ndi: neq̧ lege
re ſig̃t ſicut ly ens in tpe pn̄ti: nā legere non ſig̃t
tp̄s pn̄s: ſed cum tpe pn̄ti ⁊ ly ens in tpe pn̄ti icō
plexe ſumptum nō ſig̃t cum tpe pn̄ti: ſed ſig̃t tē
pus pn̄s. Pro pticipijs eſt aduertendū ꝙ ptici
pia in eiſdem p̄dicamentis ponunt̄ in q̄bꝰ v̄ba
a q̄bus deſcendunt: ⁊ ſic de v̄bis ⁊ pticipijs non
eſt dāda regula in q̄bꝰ p̄dicamentis ponātur ni
ſi foꝛſam gn̄alis: ꝙ ſcꝫ in illis ponunt̄ quoꝝ hn̄t
modos ſig̃ndi. ¶ Dubiū ſm vtrū ab actione ad
paſſionē bōa ſit ↄn̄a ⁊ ecōuerſo: argr̄ ꝙ ſic aucto
ritate petri Hiſpani dicētis ꝙ ꝓp̄uꝫ eſt paſſiōis
inferri ex actiōe. In oppm̄ argr̄: nō ſequit̄ ſoꝛ̄s
cognoſcit deum ⁊ p̄mā cām: g̊ deus ⁊ p̄ma cā co
gnoſcunt̄ a ſoꝛte igit̄: an̄s pꝫ q: an̄s eſt verum ⁊
ↄn̄s flm̄ g̊ nō ſequit̄: ꝙ an̄s ſit verum ſuppōitur:
ſed falſitas ptꝫ ↄn̄tis q: cognoſcunt̄ eſt pluralis
numeri g̊ includit pticipiuꝫ pluralis numeri: ⁊
ſic ſenſus eſt deus ⁊ p̄ma cā ſunt aliq̄ cognita a
ſoꝛte qd̄ eſt flm̄ cum nō ſint aliq̄: ſed aliqd tn̄ ſcꝫ
ipſe deus q̄ eſt p̄ma cā. Scd̄o ſic nō ſequit̄ a hō
nō videt equum g̊ equꝰ ab a hoie nō videt̄ igit̄:
an̄s ꝓbatur q: caſu poſito ꝙ tn̄ ſint tres hoies
ſcꝫ ſoꝛtes ⁊ plato ⁊ cicero: ⁊ tn̄ tres equi ⁊ q̄libet
hō illos tres equos videat: tunc ↄn̄s ē flm̄ vt no
tum eſt: ⁊ v̄itas an̄tis ꝓbat̄ ꝑ falſitatē ſue cōtra
dictoꝛie q̄ eſt ois hō eſt b videns equum ſuppo
ſito ꝙ b faciat ſequentē terim ſupponere deteria
te. Et cōfirmat̄ q: nō ſequit̄ chimera ſig̃t chime
rā g̊ chimera ſig̃tur ab illo terio chimera igitur:
an̄s pꝫ q: an̄s eſt verum vt ſupponit̄ pro nunc ⁊
falſitas ↄn̄tis pꝫ q: eſt vna affirmatiua cuiꝰ ſub
iectum nō ſupponit g̊ eſt falſa: aſſumptū ptꝫ q:
de nullo verum eſt dicere hoc eſt chimera. Ter
tio nō ſequit̄ ois hō hꝫ aiam g̊ aia hētur ab om̄i
hoie cum an̄s ſit verum ⁊ ↄn̄s flm̄. Et cōfirmat̄
nō ſeq̄tur ſutoꝛ facit hāc tunicā g̊ hec tunica fit
a ſutoꝛe: an̄s pꝫ q: an̄s eſt verum vt ponit̄ per ca
ſum ⁊ ↄn̄s flm̄ qd̄ pꝫ: nā ſequit̄ hec tunica fit a ſu
toꝛe ⁊ hec tunica eſt pānus g̊ pānus fit a ſutoꝛe:
ſed cōcluſio eſt falſa g̊ ⁊ altera premiſſaꝝ ⁊ non
minoꝛ g̊ maioꝛ qd̄ erat ꝓbādum ⁊ ↄn̄a tꝫ expoſi
toꝛie. Quarto ſic nō ſequit̄ ſoꝛ̄s coꝛrūpit plato
nem albuꝫ g̊ plato albꝰ coꝛrumpitur a ſoꝛte igr̄:
an̄s pꝫ: nā caſu poſito ꝙ ſoꝛ̄s adhuc ſit vitā actu
rus lōgo tpe ⁊ fuerit albꝰ ⁊ nunc ſoꝛtes nigreſa
ciat cum tunc an̄s eſt verū ⁊ ↄn̄s flm̄ igr̄: veritas
an̄tis pꝫ: nā ſenſus eſt ſoꝛ̄s facit ꝙ nō ſit plato al
bus ⁊ ille ſenſus eſt verus ꝑ caſum: falſitas ↄn̄tis
pꝫ: nā bn̄ ſeq̄tur plato albus coꝛrumpit̄ a ſoꝛte ⁊
plato albus eſt vel fuit plato g̊ plato coꝛrumpit̄
a ſoꝛte ↄcl̄o eſt falſa g̊ ⁊ altera premiſſaꝝ ⁊ nō mi
noꝛ g̊ maioꝛ. Quinto ſic nō ſequit̄ ſoꝛ̄s dicit flm̄
ergo flm̄ dr̄ a ſoꝛte caſu poſito ꝙ plato dicat an̄s

⁊ ſoꝛtes ↄn̄s ⁊ nullā aliā ꝓpōnē: nā tūc an̄s ē ve=
rū ↄn̄s aūt flm̄ igit̄: ⁊ confirmat̄ q: nō ſequit̄ ſoꝛ
tes pariſius ⁊ rome vēdit panem g̊ panis vēdit̄
pariſius ⁊ rome a ſoꝛte igit̄: an̄s ptꝫ q: poſito ꝙ
per diuinā potētiam ſoꝛtes ſit pariſius ⁊ rome ⁊
pariſius vēdat panē ⁊ etiā rome vēdat panē nul
lū tn̄ vēdat pariſius ⁊ rome tūc an̄s ē verū ⁊ ↄn̄s
falſum igit̄. Sexto ſic nō ſequit̄ adā ⁊ noe dile=
xerūt deū: g̊ deꝰ dilectus fuit ab adā ⁊ noe ⁊ hoc
ſemꝑ capiendo cōiūctionē diuiſiue igr̄: aſſūptū
ptꝫ q: an̄s eſt verū ⁊ ↄn̄s flm̄ g̊ non ſequit̄: veri=
tas an̄tis ptꝫ ꝑ veritatē copulatiue in quā reſol
uitur an̄s ſcꝫ adā dilexit deū ⁊ noe dilexit deuꝫ:
falſitas ↄn̄tis ptꝫ q: eſt vna de p̄terito q̄ nūq̄ ha
buit vnā de pn̄ti verā illa em̄ nūq̄ fuit vera deꝰ
diligit̄ ab adā ⁊ noe cū adā ⁊ noe nunq̄ ſimul tē
poꝛe fuerūt. Deinde arguit̄ cōtra ſecundā partē
probādo ꝙ a paſſione ad actionē nō valet ↄn̄a.
Primo. Arguit̄ p̄mo ſic nō ſequit̄ papa videbat̄ a ſoꝛte
g̊ ſoꝛtes videbat papā igit̄: an̄s probat̄ nā caſu
poſito ꝙ ſoꝛtes illū q̄ nūc ē papa viderit anteq̄
eſſet papa ⁊ nunq̄ poſt adeptā ſummi pōtificis
dignitatē viderit eū an̄s ē verū ⁊ ↄn̄s flm̄ g̊ ↄn̄a
Secundo eſt nulla. Scd̄o ſic nō ſequit̄ plato cognoſcitur
a ſoꝛte: g̊ ſoꝛtes cognoſcit platonem: nā poſito ꝙ
ſoꝛtes videat platonem a lōge: ita ꝙ neſciat ſi ſit
plato aut alius hō ſciat tn̄ ꝙ eſt ens: tūc an̄s ē ve
Notabile rū ⁊ ↄn̄s flm̄. Pro ſolutione notandū ē ꝙ argue
re ab actione ad paſſionē ē arguere a ꝓpōne in
qua ponit̄ verbū actiuum ad ꝓpōnē in q̄ ponit̄
verbū paſſiuū actōi noiatiuū mutato ⁊ noiati=
uo in ablatiuū ſi ꝓpō ſit de ineſſe ac trāſpoſitis
extremis vt ſoꝛtes videt platonē: g̊ plato videt̄ a
ſoꝛte. Et dicit̄ ſi ꝓpō fuerit de ineſſe: nā ſi fuerit
modalis non eſt neceſſe actm̄ mutari in ntm̄ vt
ſoꝛtē poſſibile ē videre platonē g̊ platonē poſſi=
bile eſt videri a ſoꝛte. Ecōtra arguere a paſſiōe
ad actionē diffiniat̄. Hoc premiſſo ad dubiū dr̄
ꝙ ſic: ad p̄mā rōnē ante oppoſitū dr̄ ꝙ nō debite
arguit̄ eo ꝙ mutat̄ ſingularis numerus in plu=
ralē: dꝫ aūt ſic argui ſoꝛtes cognoſcit deū ⁊ p̄mā
cauſam g̊ deꝰ ⁊ p̄ma cauſa cognoſcunt̄ vel ſunt
aliqd cognitū a ſoꝛte. Ad ſcd̄am cōcedit̄ ꝙ illa
ↄn̄a nō ē bona a hō nō videt equū g̊ equus ab a
hoie nō videt̄: regula aūt de ↄn̄a ad actione ad
paſſionē nō tenet qn̄ ſubiectū tenet̄ cōfuſe tm̄ vt
in ꝓpoſito. Ad cōfirmationē negat̄ an̄s ad ꝓba
tionē negat̄ ꝙ ↄn̄s ſit flm̄ ⁊ vlterius negat̄ ꝙ eiꝰ
ſubiectū nō ſupponat: nā ad intellectū demon=
ſtrata chimera verū ē dicē hoc imaginat̄ chime
ra ⁊ hoc ſufficit ad hoc ꝙ eiꝰ ſubiectū ſupponat
Alia ſolō ex q̄ ampliat̄ ad q̄nq̧ dr̄ias tp̄is. Aliter poſſet
dicere volēs tenere ipoſſibile nō eē ſig̃abile ſicut
tenet Buridanus in ſophiſmatibꝰ negādo an̄s
vt prius: ad ꝓbationē negat̄ an̄s eē verū: nā ſe=
cūdū illū dicēdi modū chimera nō ſig̃t chimerā
ſꝫ ſig̃t oia entia q̄ ſig̃nt̄ ꝑ ſuā diffōnē qd nois q̄ ē
ens cōpoſitū ex ptibꝰ q̄ nō poſſunt cōponi ⁊ pri=
mus terius illiꝰ ſig̃t oia entia. Ad tertiā cōcedit̄ Ad tertiū
an̄s ⁊ negat̄ ↄn̄a q: nō bn̄ arguit̄ eo ꝙ arguit̄ a
ſuppōne cōfuſa tm̄ ad deteriatā reſpectu multi=
tudinis rōne illiꝰ teri aia q̄ i an̄te ſtat cōfuſe tm̄
⁊ deteriate i ↄn̄te: dꝫ aūt ſic argui ois hō hꝫ aiam
g̊ ab oi hoie aia habet̄ vel ſic ois hō hꝫ aiaꝫ g̊ aia
habet̄ ab hoie. Ad cōfirmationē concedit̄ an̄s ⁊
negat̄ ↄn̄a q: nō debite arguit̄ eo ꝙ variat̄ ap=
pellatio: in an̄te em̄ ly facit ⁊ ly tunica ponūtur
a pte eiuſdē extremi ⁊ ſunt teri cognotatiui ⁊ iō
ꝑ appellationū regulā ly facit appellat ſuū foꝛ=
male ſig̃atū ſcꝫ factionē actiuā adiacere foꝛma
li ſig̃to illius teri tunicā: ⁊ ſic ly facit appellat fa
ctionē ſcd̄m q̄d ⁊ eſt ſenſus ſutoꝛ facit ꝙ pānus
ille q̄ eſt hec tunica ſit ſic diſpoſitꝰ: i ↄn̄te aūt ly
fit ⁊ ly tunica nō ponuntur a pte eiuſdē extremi
quapropter ly fit appellat ſuū ſig̃tū foꝛmale ſcꝫ
factionē paſſiuā adiacere materiali ſig̃to illius
teri tunica: ⁊ ſic ly fit appellat factionē ſimplr̄ ⁊ ē
ſenſus illa res q̄ eſt hec tunica fit a ſutoꝛe ⁊ hoc
eſt falſum: debēt g̊ ly fit ⁊ ly hec tunica in ↄn̄te po
ni a pte eiuſdē extremi ſic g̊ eſt arguendū ſutoꝛ
facit hāc tunicā g̊ fit hec tunica a ſutoꝛe. Et ſilr̄
dicat̄ de ſilibus faber lignarius facit domū g̊ fit
domus a fabꝛo lignario: ſtatuefactoꝛ facit ſta=
tuam g̊ fit ſtatua a ſtatue factoꝛe. Ad quartā cō Ad q̄rtū.
ceſſo an̄te negat̄ ↄn̄a q: nō debite arguit̄ ꝓpter
appellationis variationē: nā in an̄te ly coꝛrūpit
apppellat coꝛruptionē ſcd̄m q̄d ⁊ in ↄn̄te appel=
lat coꝛruptionē ſimplr̄: qd̄ poſſet declarari vt in
p̄dicta cōfirmatiōe exiſtit declaratū de ly facit:
debet aūt ſic argui: ſoꝛtes coꝛrūpit platonē albū
g̊ coꝛrūpit̄ plato albus a ſoꝛte. Ad q̄ntā dici pōt Ad q̄ntū.
cōceſſo an̄te negando ↄn̄am q: regula intelligit̄
niſi ↄn̄s ſit inſolubile ſeu falſificās ſeipſum. Se=
cūdo pōt dici negādo ꝙ nō ſeq̄tur: ad ꝓbationē
cōceſſo ꝙ an̄s ſit veꝝ ⁊ ↄn̄s flm̄ negat̄ ꝙ ꝓpterea
ↄn̄a nō ſit bona: q: nō eſt incōueniens an̄s eē ve
rū ⁊ ↄn̄s falſum in bona ↄn̄a quādo ↄn̄s illud ſe
falſificat ſicut in ꝓpoſito. Ad cōfirmationē cōce
dit̄ ꝙ ↄn̄a adducta nō ē bona ſꝫ nō bene arguit̄
q: arguitur a ſupppōne cōfuſa ad determinatā:
debet aūt ſic argui ſoꝛtes pariſius ⁊ rome vēdit
panē ergo a ſoꝛte pariſius ⁊ rome venditur pa=
nis. Ad ſextam cōceſſo ꝙ nō ſeq̄tur dicitur ꝙ nō Ad ſextū.
debite arguitur eo ꝙ arguitur a terio ſtante de=
terminate: nā i antecedēte qd̄ ē adā ⁊ noe dilexe
rūt deū capiendo cōiūctionē diuiſiue v̄bū illud
dilexerūt tenet̄ cōfuſe tm̄: vt ptꝫ intelligēti ſup=
poſitionū regulas: ⁊ in cōſequēte qd̄ eſt deꝰ fuit
dilectus ab adā ⁊ noe ly fuit tenet̄ determinate:
debet aūt ſic argui adā ⁊ noe dilexerūt deum: g̊

T

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA
GREDOS.USAL.ES

deus ab adā ⁊ noe fuit dilectꝰ ⁊ in illo cōſequē=
te ly fuit tenet̄ cōfuſe ſicut ly dilexerūt in antece
Replica. dente. Et ſi arguat̄ ꝙ illa ſit vera: deꝰ fuit dile=
ctus ab adā ⁊ noe capiendo ſemꝑ cōiūctionem
diuiſiue q: equalet iſti vere deus fuit dilectꝰ ab
Solutio. adā ⁊ deus fuit dilectus a noe. Ad hoc dr̄ ꝙ non
equiualet illi: ſꝫ illi deus fuit dilectꝰ ab adā ⁊ in
eodē tēpore fuit dilectus a noe: ⁊ hoc eſt falſum
niſi forſan tēpus caperet̄ multū large: addit̄ aūt
idēptitatis relatiuū eo ꝙ in illa deus fuit dile=
Ad alias rationes. ctus ab adā ⁊ noe ly fuit tenet̄ determinate. Po
ſtea reſpondēdū eſt ad rōnes cōtra ſcdam dubij
partē factas. Ad pͥmā cōceſſo ꝙ ꝯña in argumē
to nō valet negat̄ ꝯña q: nō debite arguit̄ ꝓpter
appellatiōis variationē: nā in antecedēte ly pa=
pa ⁊ ly videbat̄ nō ponunt̄ a parte eiuſdē extre=
mi ⁊ ideo ꝑ regulā appellationū nō appellāt pro
eodē tēpore: ⁊ ꝓpterea añs eſt verū nā ſenſus il=
lius verus eſt ſcꝫ ille q̄ eſt aut fuit papa videbat̄
a forte: in cōſequēte aūt ly videbat ⁊ fortē ponū=
tur a parte eiuſdē extremi quare ⁊ appellāt pro
eodem tēpore ⁊ ideo ſenſus cōſequētis ē falſus:
ſcꝫ fortes videbat illū qui fuit papa tēpore quo
erat papa: dꝫbet aūt ſic argui papa videbat̄ a ſor
ergo ſortes papam videbat. Ad ſecundā dr̄ ꝙ nō
bene arguit̄ ꝓpter appellationis variationē: ſꝫ
debet ſic argui plato cognoſcit̄ a forte: ergo ſor=
tes platonē cognoſcit. Ex dictis ptꝫ ꝙ regula ſic
eſt intelligenda ab actione ad paſſionē ⁊ ecōtra
valet ꝯña obſeruatis ꝓprietatibꝰ logicalibus ⁊
dūmodo ſubiectū non ſupponat cōfuſe tantum
neqꝫ cōſequēs ſe falſificet: hec d̄ actiōe ⁊ paſſiōe.

¶Capi. nonū de quādo ⁊ ſuis ꝓprietatibꝰ.

Sigñatio. Modus ſignificādi
formalis dicibiliū predicamēti
qñ eſt denotare ꝙ res ꝓ qua ſup
ponūt eſt mēſurabilis tēpore: ita
ꝙ ſupponūt ꝓ re ⁊ cognotāt tp̄s.
Predicatio. Modus vero predicādi eoꝝ de pͥma ſubſtātia
itidē deſignat rē ꝓ q̄ ipa ſupponit eſſe tēpore mē
ſurabilē: vt petrus eſt hodie: ⁊ accipimus hic tē
pus gñaliter ꝓ qualibet cuiuſlibet rei duratio=
ne: ⁊ ſic eternitatē ⁊ euū tēpora dicimus ſicut di
cūt expoſitores docti circa diffinitionē verbi pri
Interrogatio. mo periermenias. Modus aūt interrogādi cir
ca primā ſubſtātiam de dicibilibꝰ iſtis eſt quā=
do aduerbiū vel quādiu aut aliud ſilē: ⁊ fit re=
ſpōſio cōueniens ꝑ aduerbia huiꝰ p̄dicamēti vl̄
ꝑ noia cōcreta. Vñ ptꝫ ꝙ ita bñ pōt fieri p̄dica=
mētalis coordinatio ꝑ aduerbia ſi cathegoreu=
matica ſint i ſigñdo: ſicut ꝑ noia v̄ba ⁊ pticipia.

¶Scda pars de coordinatione quando.

Quādo. In iſta coordinatione genus gñaliſſimū
eſt qñ: cuius talis dabit̄ diffinitio: qñ ē res
exiſtēs i tēpore vel mēſurabilis tp̄e: vñ ptꝫ ꝙ hec
dictio qñ nō ē i ꝓpoſito iterrogatiua: nec cōiū=
ctio tp̄alis: nec ſinonima tēpori: ſꝫ equalet huic
cōplexo exiſtēs i tp̄e q̄re bñ poterit ſubici aut pre
dicari i enūtiatiōe. Eius gñaliſſimi ſpāliſſima:
lꝫ ꝑuulgata ſint: pria tñ ſubalterna nōdū impoſita
ſunt incōplexis vocabulis: poſſunt tñ his duo=
bus cōplexis explicari: ſcꝫ quādo diſtās ⁊ quā=
do indiſtās. Eſt aūt quādo diſtās res mēſurabi
les tēpore diſtāte a preſenti nūc: vnde eius ſpēs
ſunt hec aduerbia: heri: cras: olim: dudū: tunc:
iāpridē: ⁊c̄. ſiliter hec cōplexa ꝓ incōplexis heri
fuiſſe: cras fore: die dñica: die lune: in feſto ſan=
cti iohānis: vel ſctē lucie: ⁊c̄. Sed qñ indiſtans
eſt res mēſurabilis tēpore preſente vel quaſi pre
ſente: quare eiꝰ ſpēs ſunt talia aduerbia modo:
nūc: hodie: iam: ⁊c̄. ſiliter talia complexa in hoc
anno: mēſe: vel hebdomada: die: ⁊ hora: ⁊c̄. Et
notabis hic ꝙ lꝫ tēpus ⁊ ſue partes vel ſpēs que
ſunt hora: dies: mēſis: annus ⁊c. nō ꝑtineant ad
hoc predicamentū: ſꝫ vt ſupra dictū eſt ad predi
camentū quātitatis vel forte ad plura ſimul pre
dicamēta: tamē quodlibet cōplexum ex iſtis vo
cabulis ⁊ hoc participio exiſtēs expreſſo vel ſub
intellecto ꝑtinebit ad hoc predicamētū ſi incō=
plexe accipiat̄: q: oē tale habet modū ſignifi=
cādi eſſentialē huius predicamēti: ⁊ item q: eſt
apte reſpōſiuū ad queſtionē factā de pͥma ſub=
ſtātia ꝑ hoc queſitiuū quādo: vt ſi querat̄ qñ pe
trus ſtetit in eccl̄ia: reſpōdebit̄ heri: hodie: tali
die aut anno: ⁊ ſi querat̄ quādiu i eccleſia fuit:
poteſt reſponderi ꝙ biduo: aut triduo ⁊c.

¶Tertia pars de proprietatibus quando.

Horū dicibilium due ſunt cū alijs multis
cōitates: pͥma eſt ꝙ non habēt cōtrarieta=
tē: ſecūda ꝙ nō predicant̄ ſecundū magis ⁊ mi=
nus de pͥma ſubſtātia. Sꝫ eis poterit aſſignari
hec proprietas: tertia quā tetigit porretanus: ꝙ
qñ eſt in oī eo qd̄ incipit eſſe in tēpore: q̄ logica=
liter ſic exponat̄ ſemꝑ dicibile predicamēti quā
do ſupponit ꝓ re tēporali: vel ſic ꝙ predicat̄ de
ſubiecto ꝓ tali re ſupponēte: itaqꝫ eſſe in nō di=
cat realē inherentiā rei ad rem: ſed ſignificet pre
dicationē de aliquo ſubiecto: ſicut i diffinitione
predicabilis accidētis: vel denotet relationē ſi=
gni ad ſignatū: vt cū vl̄e diffiniētes dicimus ꝙ ē
aptū eē in multis ſcꝫ tanqꝫ ſignū in ſuis ſigatis.

¶Capi. 10. de vbi ⁊ proprietatibus eius.

Modus ſignificā=
di eſſentialis dicibiliū predi=
camēti vbi eſt cognotare lo=
cū menſuratiuū vel cōtētiuū
rei pro qua ſupponunt: itaqꝫ
ſupponūt ꝓ aliquo ⁊ apellāt

illud eſſe aliquo loco cōtentum. Modus vero
predicandi eoꝝ de prima ſubſtātia eſt predica
ri rem pro qua ipſa ſupponit eſſe loco menſura=
bilē aut circundabilē: vt petrꝰ eſt in cathedra.
Modus aūt interrogādi circa pͥmā ſubſtātiam
de teris talibꝰ eſt q̄libet horū quattuor aduer=
bioꝝ: quo: qua: vbi: ⁊ vnde: ⁊ debet fieri reſpon
ſio ꝑ aduerbia localia vel per noia cōcreta huiꝰ
predicamēti que vix repperiunt̄ incōplexa: qua
liter autē vnicuiqꝫ taliū interrogationū per ſua
aduerbia aut noia localia cōgrua fiat reſpōſio:
perquiratur ex grāmaticoꝝ regulis: vnde ptꝫ
ꝙ dicibilia horū duoꝝ predicamētoꝝ ſcꝫ qñ ⁊
vbi magnā ad ſe habēt analogiā ⁊ in modo ſi=
gnificādi: ⁊ predicandi: ⁊ in modo coordinādi.

¶Secunda pars de coordinatione vbi.

Cathegorie huius gñaliſſimū eſt ly vbi cu
ius hec dabit̄ deſcriptio: vbi eſt res in loco
exiſtens vel loco cōmēſurabilis: quare ſequit̄ ꝙ
hec dictio vbi in propoſito nec eſt aduerbiū in=
terrogādi: nec cōiunctio localis: nec eſt ſinoni=
ma loco: ſꝫ equalet ſupradicte orationi aut diffi
nitiōi q̄d nois. Huiꝰ gñaliſſimi ſicut ⁊ precedē
tis duo tantū ſubalterna aſſignabimus: ſcꝫ vbi
diſtās ⁊ vbi indiſtans. Eſt autē vbi diſtans res
circūdata aut circūdabilis loco ſeparato a loco
ipſius dicētis: cuius ſpēs ſunt talia aduerbia:
illuc: illac: illic: illinc: intro: foris: intus: foras:
longe: ⁊c̄. ſiliter talia cōplexa in domo regis: in
eccleſia ſaluatoris: in curia romana: in celo: in
aqua: ⁊ in terra: ⁊c. Vbi indiſtās eſt res contē=
ta loco preſenti aut quaſi preſente. i. valde pro=
pinquo loco hois loquētis: eius ſpēs ſunt talia
aduerbia: hic: huc: hac: hinc: iſtic: iſtuc: iſtac:
iſtinc: ꝓpe: ⁊c. ſiliter hec noia cōplexa: in hac do
mo: in iſta eccl̄ia: villa: aut ciuitate ⁊c. ⁊ ſubin=
telligit̄ in oibus talibꝰ hoc participiū exiſtens.
Hic etiam notari debet de loco ⁊ ſuis ſpēbus: ſcꝫ
ſurſuꝫ: deorſum: ante: retro: domus: camera ⁊c.
quomodo differūt a dicibilibus huius predica=
mēti: ſicut i p̄cedēte capitulo dicebat̄ de tēpore ⁊
ſuis ſpēbꝰ cōparādo ad dicibilia p̄dicamēti qñ.

¶Tertia pars de proprietatibus vbi.

Communitates predictoꝝ dicibiliū due
que in priore predicamēto annotate ſunt:
hic reppetēde ceſſant̄: vna d̄ nō habere ꝯtrariū:
altera ꝙ nō ſuſcipiunt magis nec minus. Sed
poteſt addi tertia ꝓprietas cōſil'is tertie prece=
dētis: ꝙ vbi ſemꝑ eſt in eo qd̄ replet locū: capien
do eſſe in logicaliter iuxta alterā duarū expoſi=
tionū quas priore capitulo aſſignauimus. Eſt
tamē duplex loci replētia vna occupatiua: alia
nō occupatiua: pͥma eſt replētia corpoꝝ natu=
ralium: ſcda etiā rerū ſpūalium: lꝫ ſ̄ predicta ꝓ
prietas maxime ꝑtineat replentibꝰ naturalibꝰ
quia illa circūſcribunt̄ loco: tamen modus lo=
quendi ſacre ſcripture ⁊ theologoꝝ probat eam
cōuenire replentibus ſpiritualibus.

¶Subtiliſſimi Pariſieñ. mḡri Joānis tar=
diuel ſup predicamētis qñ ⁊ vbi q̄ſtio octaua.

Notandū eſt ꝙ quan=
Diſtinctio. do dupliciter accipit̄: vno mō ſinca
thegoreumatice ⁊ ſic eſt queſitiuū
huius predicamēti quādo: alio mō
cathegoreumatice ⁊ ſic ē genus gñaliſſimū ⁊ eſt
ſinonimū illi terio aliquādo: ⁊ ſicut hec eſt vera
ſortes eſt aliquādo ita ⁊ iſta ſortes ē quādo hoc
modo capiendo quādo: eſt etiam ſinonimū illi
Notabile. terio ens in tēpore incōplexe ſumēdo. Scdo eſt
notādū ꝙ quādo aliquādo ⁊ ens in tēpore que
ſunt ſinonima ſunt gñaliſſima concretoꝝ huiꝰ
predicamēti: ⁊ ſpēs ſunt hodie eri nuper dudum
iampridem olim ſtatim mane ſero modo pridie
poſtridie anno milleſimo q̄ngenteſimo ſexto in
cōplexe ſumendo ⁊ ſil'es: tēpus autē captū vt co
gnotat coexiſtētiam eſt gñaliſſimū abſtractoꝝ
⁊ eius ſunt ſpēs euū etas ſeculum luſtrū annus
ver eſtas autūnꝰ hyems mēſis ebdomada dies
Diſtinctio. hora quadrās minuta annus milleſimus q̄ngē
teſimus ſextus ⁊ ſil'es. ¶Pro p̄dicamēto vbi eſt
aduertendū pͥmo ꝙ vbi dupliciter accipit̄: vno
modo ſincathegoreumatice ⁊ interrogatiue ⁊ ſic
eſt queſitiuū huius predicāmēti vbi: alio modo
cathegoreumatice ⁊ ſic ē ſinonimū illi terio ali=
cubi ⁊ ſiliter illi terio ens in loco incomplexe ſu
mēdo: ⁊ ſicut iſte ſunt vere ſortes eſt ens in loco
Notabile. ſortes ē alicubi ita ⁊ illa ſortes eſt vbi. Secūdo
eſt aduertendū ꝙ vbi alicubi ⁊ ens in loco incō
plexe ſumendo: que vt dictū eſt ſinonime ſe ha=
bent: ſunt cōcretoꝝ huius predicamēti gñaliſſi
ma: quoꝝ ſpēs ſunt ens in normania ſiue nor=
manus ens rothomagi ſiue rothomagenſis ens
in ponte audomari ens in collegio theſaurario
rum ⁊ ſil'es teri ſemꝑ incomplexe illos ſumēdo:
locus autē eſt abſtractoꝝ gñaliſſimum nō ca=
piendo ipſum vt importat reſpectum ad locatū
ſed vt dictū eſt in predicamēto quātitatis acci=
piendo vt ſigt̄ locū per modū coexiſtentie: ⁊ eiꝰ
ſpecies ſunt romania rothomagus pons audo
mari collegium theſaurioꝝ illos incōplexe ſu=
Duo dubia. mendo. ¶Dubitat̄ pͥmo vtrū oia aduerbia tē=
poralia in predicamento quando ⁊ oia localia
in predicamēto vbi ſunt reponēda. Dubitatur
ſecūdo in quo predicamēto ſunt illi teri annus
menſis dies ⁊ ſil'es: ſiliter illi teri normania gal
lia rothomagus pons audomari collegiū the=
Primum dubium. ſaurarioꝝ ⁊ ſimiles. Ad primum dicitur ꝙ
quedā ſunt aduerbia tēporalia ⁊ ſimiliter loca=
lia ſincathegoreumatica vt quādo iterrogatiue

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA
GREDOS.USAL.ES

ſumptũ qua quo vbi ⁊ vnde: ⁊ mſta alia aduer
bia queſitiua ⁊ talia nõ ſunt in p̃dicamẽto: alia
ſũt cathegoreũatica vt hodie nũc nup heri cras
hic illic iſtic intus foris: ⁊ talia ſũt in dictis p̃di
Argumẽtum. camẽtis. Sʒ cõtra hmõi aduerbia nõ poſſũt pre
dicari: nã ſi dicaꝛ ſortes ẽ hodie ſortes ẽ hic pre
dicata nõ ſunt hodie ⁊ hic ſʒ ens hodie ens hic:
Solutio. ergo nõ ſunt in predicamento. Ad hoc dicitꝛ di=
ſtinguendo antecedẽs vel ꝙ nõ poſſint ꝑ ſe pre=
dicari: ⁊ ſic cõceditꝛ ⁊ negatꝛ ꝯñia: nam ſi valeret
obliq̃ caſus nõ eſſent in predicamẽto: vel ꝙ non
poſſint predicari cũ addito ⁊ ſic negatꝛ. Replica
Replica. bis forſan ex hac ſolutiõe ſequitꝛ ꝙ hec ſincathe
goreumata ois aliq̃s ſunt in predicamẽto. Re=
Solutio. ſpõdetꝛ negando ꝯñiam q2 ad hoc ꝙ terius ſit in
predicamẽto non ſufficit ipſum poſſe ꝑ ſe aut cũ
addito predicari: ſed requiritꝛ ꝙ ſit cathegoreu=
ma vniuocũ incõplexum: ois aũt ⁊ aliquis non
ſunt cathegoreumata: ſʒ predicta aduerbia ſunt
cathegoreũata vniuoca incõplexa. ¶ Ad ſcðm
Secundũ dubium. dubiũ dicitꝛ ꝙ annus mẽſis dies duplr ſumi poſ
ſunt: vno mõ vt tẽpus ſigñt per modũ menſure ⁊
ſic ſunt in predicamẽto quãtitatis ſicut ly tem=
pus captũ vt cognotat menſurã. Alio mõ vt ſi=
gnificãt tẽpus ꝑ modũ exiſtẽtie ⁊ ſic ſunt in pre=
dicamẽto quãdo. Illi aũt teri normania gallia
ponſaudomari vno modo capiuntꝛ vt norma=
niam galliã pontẽ audomari ſigñt ꝑ modũ ex=
iſtentie ſiue ꝑ modũ diſtãtie vel indiſtãtie ⁊ ſic
ſunt in predicamẽto vbi ſicut locus: alio modo
vt cognotant ſitum in ordine ad totam terram
⁊ ſic ſunt in predicamento ſitus.

¶ Capi. 11. de ſitu ⁊ eius proprietatibus.

Sigñatio. Modus ſignificandi dicibilium penultimi predi=
camẽti ſitus eſt: cognotare ꝙ res
pro qua ſupponunt habeat par=
tes extẽſiuas organicas certo mõ
ordinatas adinuicẽ ⁊ ad totũ in loco exiſtens.
Predicatio. Sed modus p̃dicãdi eorũ de p̃ma ſubſtãtia eſt
ſigñare ꝙ res ꝓ qua illa ſupponit eſt habẽs par=
tes vt predictũ ẽ ſituatas: vt cũ dicimus petrus
Interrogatio. eſt ſedẽs. Modus aũt interrogãdi circa p̃mam
ſubſtãtiã de decibilibꝫ huiꝰ p̃dicamenti eſt q̃uo
ſitũ ẽ: ⁊ fit cõueniens reſpõſio ꝑ v̾ba huiꝰ p̃dica=
mẽti aut ꝑticipia aut ꝑ noia v̾balia: vlʒ ꝙ ſedet
iacet: ſtat: vel ꝙ ſitꝰ eiꝰ ẽ ſeſio: accubitꝰ: ſtatꝰ ⁊c̃.

¶ Secunda pars de coordinatione ſitus.

Situs. 2. Supremum genus huiꝰ cathegorie eſt ſi
tus aut poſitio ꝓ abſtractis: ⁊ ſituatꝰ ꝓ cõ
cretis. Situs g̊ ẽ partiũ extrinſecarũ rei natura
lis aliqua adinuicẽ ordinatio ⁊ ad totũ in loco
exiſtens: ⁊ capitꝛ hic locus large ꝓ loco vero vel
imaginario: nec credo ꝙ iſte partiũ ordo ſit aliõ
quã partes ordinate: vnde ſitus nõ ẽ niſi res ſi
tuata: ita ꝙ cõcretũ ⁊ abſtractũ ſint mere ſinoni
ma in hoc predicamẽto ſicut in aliis multis: nec
ſitus in propoſito accipi debet ꝓ loco vt ſepe in=
uenitur i phia: ſed accipiatꝛ ad ſenſum predictũ
quẽ Ariſtoteles ſatis explicuit in ante predica=
mẽtis. Huius gñaliſſimi p̃ma ſubalterna poſ=
ſunt poni duo his cõplexa vocabulis: ſcʒ ſitus
Situs naturalis. naturalis ⁊ ſitus artificialis. Eſt autẽ ſitus na=
turalis partiũ ordinatio debita ſcðm exigentiã
ſue nature ad debite operationes exercendas:
cuius ſpẽs multe ſunt iuxta varietatẽ aĩalium
in diuerſis ſpeciebus: nã alius eſt naturalis ſitꝰ
hois ſcʒ erectio capitis ad celũ: alius ẽ ſitus na=
turalis beſtie q̃drupedis ⁊ dicatꝛ ꝓnitas iuxta
Ouidiũ p̃mo methamorphoſeos: ſilr auibꝰ ⁊ pi
ſcibus ſui cõpetunt naturales ſitus: quorũ noia
ſi impoſita repperiantꝛ erũt ſpẽs huiꝰ ſubalterni
gñis: itẽ aſperitas: lenitas: raritas ⁊ dẽſitas (de
quibꝰ textus Ariſtotelis dubiũ relinq̃t inſolu=
tũ ſup quartã ſpẽm qualitatis) huic generi ſitꝰ
Situs artificialis. videntꝛ annumerãda. Situs artificialis eſt par
tium ordinatio ex libero volũtatis arbitrio: vel
ex aliquo caſu leſiuo fortuito aut monſtruoſo:
vnde ſatis large accipimus hic artẽ. Huius ge
neris ſpẽs: p̃mo ſunt ſedere: iaiere ſtare: reclina
ri: flecti: ⁊c. ſcðo multa noia egritudinum in q̃=
bus eſt neruorum mala cõtractio aut extractio
aut extenſio: vt tetanus: ſpaſmus: ⁊ alia huiuſ=
modi: tertio nomina monſtruorũ in animalibꝰ
vt gibboſus: varus: ſtumoſus ⁊ eorum abſtra=
cta vt gibba: gibber: varitas: ſtũmoſitas.

¶ Tertia pars de proprietatibus ſitus.

Terminorũ huius predicamẽti tres ſolent
Due proprietates. poni ꝓprietates: p̃me due cões ſunt ⁊ de=
clarate i prioribꝰ capitulis qñ ⁊ vbi: ſed Gilber=
Tertia proprietas. tus tertiã poſuit in hec verba: proprium eſt poſi=
tioni ſubſtãtie ꝓxime aſſiſtere: q̃ ad ſenſum lo=
gicalẽ ſic accipiatꝛ: dicibile predicamẽti ſitus vel
poſitionis ſemꝑ cognotat res valde ꝓpinquas
illi ſubſtantie pro qua ſupponit: nam cognotat
partes integrales eiꝰ q̃ ſunt illi rei naturales ⁊
neceſſa rie. Vñ inter dicibilia extrinſece cogno
tationis nouẽ predicamentorũ accidẽtiũ: nul=
la ſunt tam vicina differẽtiis ſubſtãtialibꝰ: que
intrinſecas partes cognotãt ſicut dicibilia hu=
ius predicamenti: ⁊ hic ſenſus ꝓprietatis opti=
mus eſt: ſed lõge aliter ſe habebat auctor eiꝰ ad
illã cum ſuis extrinſecis reſpectibꝰ: credidit eñ
ꝙ ſitus eſſet quidã reſpectus fundatꝰ in media
te in ſubſtãtia rei ideſt impartibꝰ eius que ſunt
ſubſtãtie: cũ tamẽ oẽs aliĳ reſpectꝰ ſcðm eũ fũ
dentꝛ in mediate in accidẽtibꝰ vel in rebꝰ extrin
ſecis nõ in ſubſtãtia rei: ſed iſta fantaſia Gilber
ti fuit repreſſa a p̃ribus conciliĳ remẽſis inſtan=

te contra eum beato Bernardo: vt recitat Petrꝰ
Quarta proprietas. de tarantaſia in ſuo primo ſentẽtiarum. Poſſet
hic addi vna quarta proprietas talis: ꝙ ſitus
maxime eſt in homine ⁊ ceteris aĩalibus: licet
enim aliqua dicibilia huius predicamẽti poſ=
ſent cõuenire corporibus inaĩatis non organi=
cis ⁊ etiã plantis: hoc tñ fit rariſſime: ſʒ fere oĩa
cõueniũt aĩalibꝰ organicis quorũ partes exte=
riores ſicut manus: pedes: capita: ale: ⁊ caude:
proprios habẽt motꝰ etiã trũco corpis quieſcẽ=
Quinta proprietas. te. Addimus iterũ q̃ntã ſitus ꝓprietatẽ: ꝙ ſitus
cõſiſtit in indiuiſibili: q̃ʒ ſic accipies ꝙ quelibet
ſpẽs huiꝰ predicamẽti variatꝛ ꝑ affirmationem
⁊ negationẽ de p̃ma ſubſtantia quãtulacũq̃ʒ rei
ſigñate facta mutatione ſituali in ſe erigẽdo vel
inclinãdo aut alio modo ſe mouẽdo: vñ cõſtat
innumeras eſſe huius predicamenti ſpecies.

¶ Capi. 12. de habitu ⁊ ſuis proprietatibus.

Sigñatio. Modus ſignificãdi eſſentialis formalis dicibi
lium cõcretorũ vltimi predi=
camẽti Ariſtotelici: eſt cogno
tare indumẽta adiacẽtia cor
pori illius rei ꝓ qua ſuppo=
Predicatio. nunt. Modus vero predicãdi eorũ de p̃ma ſub=
ſtãtia eſt denotare ꝙ res ꝓ eam ſigñata habeat ſi
bi accidẽtia talia veſtimẽta: vt petrus eſt toga=
Interrogatio. tus. Modus autẽ interrogãdi circa p̃mã ſubſtã
tiã de dicibilibꝰ iſtis eſt: q̃uo eſt habituatum: ⁊
fit cõueniẽs reſpõſio ꝑ cõcreta huiꝰ p̃dicamẽti.

¶ Scða pars de coordinatione.

Habitꝰ. 2. Huius predicamẽti gñaliſſimũ ꝓ abſtra=
ctis eſt habitꝰ: pro cõcretis vero habitua=
tus: neutrũ tñ eorũ eſt participiũ: ſed nomen in
hoc loco. Habitꝰ g̊ ẽ indumẽtũ corpis organici
pertinẽs ad ornatũ eiꝰ vel deornatũ: habituatꝰ
vero is eſt qui talẽ veſtẽ ſuo corpori adiacentem
deffert: vnde ptʒ ꝙ habitꝰ hic nõ eſt q̃litas acq̃ſi
ta difficulter mobilis a ſubiecto vt in p̃ria ſpecie
qualitatis: nec ẽ ſcða intẽtio oppoſita priuatiõi
vt in poſt predicamẽtis. Eiꝰ hec duo poſſũt põi
Hornatus. ſubalterna habitꝰ hornatꝰ ⁊ habitꝰ deornatꝰ.
Habitꝰ hornatꝰ eſt veſtimentũ ꝑtinẽs ad hono
rẽ ⁊ decorẽ veſtientis: cuius ſpẽs ſint toga: infu
la: mitra: tunica: ſuparus: torax ⁊c̃. ⁊ iſtorũ cõ=
Deornatꝰ. creta. Habitꝰ deornatꝰ eſt veſtimentũ ad infa=
miã ⁊ turpitudinẽ hois vergẽs: eiꝰ ſpẽs erũt: lar
ua: cento: colobiũ: ſagũ ⁊c̃. cũ eorũ cõcretis: lar=
uatus: ſagatus: pullatus: collobatꝰ: cẽtoſus ⁊c̃.

¶ Tertia pars de proprietatibus.

Prima proprietas. Tres aſſignari poſſunt horũ dicibiliũ ꝓ=
prietates: p̃ma ẽ ꝙ nõ habẽt cõtrarietatẽ:
lʒ bene p̃uatiue opponantꝛ quibuſdã aliis: nam
nudꝰ ⁊ inermis ⁊ alia huiuſmodi reductiue po
nuntꝛ in hoc predicamẽto. Scða eſt ꝙ quedam Scða proprietas.
iſtorꝫ cũ predicantꝛ ſuſcipiunt iſta aduerbia ma
gis ⁊ minus: nõ quidẽ ſignificãtia intenſionem
ſʒ extẽſionẽ ⁊ accumulationẽ: vt magis armatꝰ
magis veſtitus ⁊c̃. Tertia ꝓprietas ꝙ habitꝰ ſꝑ Tertia proprietas.
eſt in pluribꝰ vt in habente ⁊ habito: capiendo
eſſe in logicaliter ſicut ſignũ eſt in ſignato: nam
ſemꝑ dicibile cõcretũ huius predicamẽti ſignifi
cat plures res q̃ ſunt diſticta ſuppoſita ſubſiſtẽ=
tia: ſupponit eñ ꝓ corpore ⁊ cognotat veſtes eiꝰ.

¶ Quarta pars de poſt predicamẽto habere.

Huius predicamẽti occaſione ⁊ p̃me ſpe=
ciei q̃litatis ad oſtendẽdũ equiuocationẽ
vocali habitꝰ: Ariſtoles poſuit ſeptẽ modos ha
bere. Primus eſt habere qualitatẽ. i. eſſe quale: Habere 7.
⁊ ſic eſt in predicamẽto q̃litatis in p̃ma ſpecie q̃ Primo.
dicitꝛ habitus. Secũdus eſt habere quãtitatem Secundo.
ideſt eſſe quãtũ: ⁊ tũc eſt de predicamẽto quãti=
tatis in ſecũda ſpecie q̃ eſt magnitudo. Tertius Tertio.
modus eſt habere veſtimentũ. i. eſſe habituatũ
⁊ ſic eſt hoc vltimũ predicamẽtũ. Quartus mo 4.
dus q̃ntus ⁊ ſeptimus ꝑtinent ad predicamen=
tũ ad aliq̃d: nã totũ ⁊ pars: locus ⁊ locatũ: vir ⁊
vxor correlatiua noia ſunt. Sextus modus ha= Sexto.
bere poſſeſſionẽ ideſt poſſidere manifeſte attri=
buendus eſt predicamento actionis.

¶ Finis primi libri huius operis: qui de co
ordinationibus primarum intentionum textũ
Ariſtotelis proſequendo intitulabatur.

¶ Subtiliſſimi Pariſieñ. mg̃ri Ioãnis tardi
uel ſup predicamẽtis ſitus ⁊ habitꝰ q̃ſtio nona.

Notandũ eſt primo ꝙ Nõ. p̃inũ.
generaliſſimũ abſtractorũ huiꝰ pre=
dicamẽti ſitus eſt ſitus: ⁊ cõcretũ eſt
ſituatũ. Species ſitꝰ ſunt iſti teri nor
mania rothomagus pons audomari capiendo
illos vt cognotãt ordinẽ ad totã terrã. Spẽs il=
lius generaliſſimi ſituatũ ſunt eorũ cõcreta: ſcʒ
normanus rothomagẽſis ens in põte audoma
ri accipiendo illa cõcreta vt ſignificãt de forma=
li loca illa per modũ ordinis ad totã terrã: nam
ſi caperẽtur vt de formali importãt illa loca per
modũ exiſtentie: tũc eſſent in predicamẽto vbi ſi
cut abſtracta illa illo modo accepta: habet etiã
ſituatũ has ſpecies ſedẽs ſtans ⁊ ſilẽs. Notan= Nõ. ſcðm.
dum eſt vlterius ꝙ in predicamẽto ſitus ponũ=
tur aliqua noia vt ſeſſio: ſtatio: dextrũ: ſiniſtrũ:
aliqua verba vt ſedere: iacere: aliqua partici=
pia vt ſedẽs iacẽs: quedam aduerbia vt ſurſum
deorſum dextrorſum ſiniſtrorſum: quedã pre=
poſitiones vt añ ſupra. ¶ Dubitatꝛ p̃mo vtrum Duo dubia.
ſitus ſit res ſituata. Dubitatꝛ ſecũdo in quo pre=

Primum dubium. dicamēto ſunt illi teri manus:pes:caput. Quā
tum ad primū arguit̄ ꝙ nō q̄ ſitus eſt locus rei
ſituate ſ nihil ē locus ſuiipſius: ḡ ſitus nō ē res
ſituata:maioꝛ pꝫ q̄ cōiter dicit̄ ꝙ Pariſius eſt
in bono ſitu hoc eſt in bono loco:ḡ ſitus ē locus.
Argm̄. In oppoſitū arguit̄ ſi ſitus non eſſet res ſituata
tūc ſitus eſſet accidēs rei ſituate inherēs qꝺ ē fal
ſum:⁊ ſi dicat̄ ꝙ neq̄ ſitus ē res ſituata neq̄ ac=
cidēs rei ſituate inherēs ſꝫ locus rei ſituate. Cō
tra ſi ſitus eſſet locus cū locus ſit in predicamē=
to vbi etiā ſitus eſſet in predicamēto vbi ⁊ ſic nō
Reſpōſa= eſſet predicamentū qꝺ eſt cōtra pħm. Ad dubiū
lis ꝓpō. ꝺꝛ ꝙ ſitus nō eſt res ſituata ſed ē locus ipſius rei
Ad argm̄ ſituate. Ad rationē in oppoſitū ꝺꝛ ſicut in argu=
mento dictū eſt:⁊ ad id qꝺ poſtea arguit̄ negat̄
cōſequētia: q̄ lꝫ ſitus ſit locus illi tm̄ teri ſitus ⁊
locus nō eodēmodo ſig̃ant:nā locus ſig̃t locum
cognotādo coexiſtētiam: ſitus autē ſig̃t locū co
gnotādo ordinē partiū ipſius ad ordinē ⁊ habi
tudinē partiū locati:vl' vt dicūt aliꝫ ſitus cogno
tat ꝙ in illo loco partes alicuius rei ſe habeant
Replica. ſic vel ſic in ordine ad locū ⁊ ad totū. Sꝫ contra
iterū replicaret aliq̄s ſi ſitus eſſet locus iſte pro=
poſitiōes eſſent falſe: ſeſſio ē ſitus ſtatio eſt ſit⁹:
cū iſte ſint falſe ſeſſio eſt locus ſtatio ē locus ſed
nō ſunt falſe igit̄: minoꝛ ꝓbat̄ q̄ in illis predi=
catur ſuperius de inferioꝛibus ſuis ḡ ſunt vere.
Solutio. Ad hoc reſpondet̄ cōceſſa maioꝛe negādo mino
rē ſcꝫ ꝙ ille ꝓpōnes nō ſunt falſe: ad ꝓbationem
Replica. negat̄ aſſumptū illi em̄ teri ſeſſio ſtatio nō ſunt
ſpēs ſitus ſꝫ illius teri ſituatū. Replicabis ḡ ſit⁹
Solutio. nō habet ſpēs:reſpondet̄ illud negando: habet
enim iſtas normania rothomagus pons audo
mari gallia ⁊ ſil'es captas vt cognotāt habitu=
dinē ad totā terrā. Ex dictis ſequit̄ ꝙ eſt aliquis
locus qui nō eſt ſitus:pꝫ de loco in quo nullum
eſt locatū circūſcriptiue ſed diffinitiue tm̄ vt eſt
locus angeli: eſt em̄ locus eo ꝙ in eo eſt locatū ⁊
tamē nō eſt ſitus:eo ꝙ nihil eſt in eo cuius par=
tes habeant ordinē ad partes ipſius loci ⁊ ad il
Secundū lū totalē locū cū angelus nullas partes hacat.
dubium. Dubiū ſcḋm in quo predicamento ſunt illi teri
manus:pes:caput. Ad dubiū dicit̄ ꝙ illi teri ca
pi poſſunt tripl'r: vno mō vt cognotāt talē figu=
rā ſeu partiū diſpoſitionē ⁊ ſic ſunt in predicamē
to qualitatis in quarta ſpē. Aliomodo vt cogno
tant ſitū ſcꝫ habitudinē ſeu ordinē ad totū cor=
pus ⁊ ſic ſunt in predicamēto ſitus:⁊ hoc modo
capiendo ſi manus a corpore ſepararet̄ ipſa de=
ſineret eē manus. Tertio mō ſumunt̄ vt cogno
tant ſitū ⁊ figurā ſimul ⁊ ſic ſunt cōiūctim in pre
Notabile. dicamento ſitus ⁊ in q̄rta ſpē q̄litatis. ¶ Circa
predicamentū habit⁹ eſt notandū ꝙ habitus ⁊
habituatū nō ſunt teri ſinonimi:nā tunica ē ha
bitus ⁊ tm̄ tunica nō eſt habituatū:⁊ hō tunica=
tus ſeu tunica indutus eſt habituatus ⁊ tm̄ ipſe
nō eſt habit⁹. Habitus ḡ eſt abſtractoꝝ decimi
predicamēti gn̄aliſſimū:⁊ eius ſpēs ſunt tunica
camiſia ⁊ alia noīa abſtracta habitū ſig̃antia ꝑ
modū ornat⁹ aut deornat⁹: habituatū vero eſt
gn̄aliſſimū ꝓ cōcretis:⁊ ſpēs illius ſunt tunica=
tus camiſiatus ⁊ ſil'es. Dubitat̄ ṗmo in quo pre
dicamēto ſunt illi teri tunica camiſia pileus ⁊ ſi
miles. Dubitat̄ ſecūdo in quo p̄dicamento ſunt
illi teri calciatus tunicat⁹ veſtitus pileatus lo=
ricatus ⁊ ſil'es. Ad primū dicit̄ ꝙ illi teri tunica
camiſia ⁊ ſil'es poſſūt dupl'r accipi vno mō vt co
gnotāt figurā partiū in ordine ad ſuū totū ha=
bitudinem ⁊ ſic ſunt in predicamēto q̄litatis in
quarta ſpē. Alio mō vt ſig̃nt per modū ornatus
vel deornatus ⁊ ſic ſunt in predicamēto habit⁹.
Ad ſecundū dubiū dicit̄ ꝙ dicti teri dupl'r ſumi
poſſunt vno mō participaliter ⁊ vt a verbis paſ
ſiuis deſcēdūt:⁊ ſic ſunt in predicamēto paſſio=
nis ſicut ⁊ alia ꝑticipia a paſſiuis v̄bis ꝺriuata.
Alio mō noīaliter ⁊ hoc modo ad huc duplici=
ter:vno mō paſſiue ⁊ ſic iterū in predicamento
paſſionis collocant̄. Alio mō vt neq̄ actiue ſi=
gnificāt neq̄ paſſiue ſꝫ preciſe vt tunicā camiſiā
⁊ pilium cognotāt ꝑ modū ornatus aut deorna
tus:⁊ hoc modo ſunt in predicamento habitus.

¶ Subtiliſſimi Pariſieñ. mgr̄i Joānis tar=
diuel de poſt p̄dicamēto oppōnis q̄ſtio decima.

¶ Dicit̄ aūt alterū alteri opponi quadrupl'r.

Circa hūc textum
notandum eſt ꝙ quinq̄ ſunt
poſt predicamēta de q̄b⁹ pau
ca dicenda ſunt:ſcꝫ oppoſitio
prius ſimul motus ⁊ habere.
Que iō poſt p̄dicamēta dicū
tur q̄ de ipſis Ariſtoteles determinauit poſt p̄=
dicamēta. Aliam aliꝫ aſſignāt rōnem: ſed hanc
credo ſolā eſſe cauſam quare poſt predicamēta
dicta ſunt:⁊ ſi de illis pħus ante predicamenta
determinaſſet nomē ſortita fuiſſent antep̄dica=
mentoꝝ: ⁊ q̄ ante predicamēta dicunt̄ poſt pre=
dicamenta dicta fuiſſent ſi de ipſis Ariſtoteles
ſcripſiſſet poſt predicamēta. Primū poſt predi=
camentum eſt oppoſitio de quo primo agit phi
loſophus. Et ṗmo diuidit oppoſitonē. Secūdo
determinat de relatiue oppoſitis. Tertio de cō=
trarie oppoſitis. Quarto de priuatiue oppoſi=
tis. Quinto de contradictorie oppoſitis. Circa
oppoſitionis diuiſionē notādum eſt ꝙ hic non
ſermo de oppōne reali q̄liſē oppoſitio q̄ eſt inter
caliditatem et frigiditatem:ſed de oppōne logi=
cali:nō quidē ꝓpōnis de qua in ṗmo periermē
nias videbit̄:ſꝫ de oppoſitione logicali terioꝝ.
Oppoſitio autē logicalis terioꝝ nihil eſt aliud
q̄ꝫ teri oppoſiti: teri oppoſiti ſunt teri nō diſpara

ti nō potentes naturał'r ſimul ⁊ ſemel in ꝓpōne
nō exponibili verificari de eodem ſubiecto ſin
gulari ſingulariter ⁊ vniuoce tento:copulatiue
circunſcripta ampliatiōe: cum hoc addito i q̄li
bet ꝑte tpis p̄ntis reſpectu eiuſdem ⁊ in eodē gn̄e
cauſe ⁊ ꝓpter eādem rōnez. Dr̄ nō diſpati q̄ hō
⁊ aſinus nō ſunt teri oppoſiti cum neq̄ cōtrarie
opponātur neq̄ relatiue neq̄ ꝯtradictorie neq̄
priuatiue: ⁊ tm̄ tota terioꝝ oppoſitoꝝ deſcriptio
eis ꝯueniret niſi addet̄ illa ꝑticula nō diſpati:
dr̄ naturaliter q̄ ſi ſortes per diuinā potentiā ſi
mul eſſet Pariſi⁹ ⁊ Rome:⁊ pi̇ſi⁹ eſſet albus ro
me autē niger:album ⁊ nigruꝫ dicerent̄ copula
tiue de illo terio ſortes: nā hec copulatiua eſſet
vera ſoꝛs eſt alb⁹ ⁊ ſoꝛs eſt niger: ſed hoc ſup na
turaliter: dr̄ in ꝓpōne nō exponibili nā teri op=
poſiti de eodem verificari p̄ñt in ꝓpōne exponi
bili vt poſtea diceret̄: dr̄ copulatiue q̄ ſcutum ꝓ
media ꝑte album ⁊ ꝓ media ꝑte nigrū eſt albū
⁊ nigrum copulatim ſed nō copulatiue: dr̄ cum
hoc addito in q̄libet ꝑte tpis p̄ntis: nā cum tp̄s
preſens ſit diuiſibile poſſibile eſt ꝙ ſoꝛs in vna
medietate ſit alb⁹ ⁊ in altera medietate ⁊ niger
ſic hec copulatiua eſt poſſibilis etiā naturaliter
ſortes eſt albus ⁊ ſoꝛs eſt niger:ſed hec nō eſt na
turaliter poſſibilis ſoꝛs in q̄libet ꝑte tpis p̄ntis
eſt albus ⁊ ſoꝛs in q̄libet ꝑte tpis p̄ntis eſt niger:
alie ꝑticule circa relatiue oppoſitoꝝ diffinitōeꝫ
Cōtra diffinitionē. explanabunt̄. Cōtra hāc diffinitionem argr̄ ſic
album ⁊ nigrū opponunt̄ ⁊ tm̄ nō ſunt teri nō di
ſparati: ḡ diffinitio nō cōuenit oīn ꝯtento ſub
diffinito ⁊ ꝑ ꝯn̄s ipſa nō eſt bona: maioꝛ pꝫ q̄
opponunt̄ ꝯtrarie ḡ opponunt̄: minoꝛ ꝓbat̄ q̄
album ⁊ nigrum ſunt teri diſpati ḡ nō ſunt teri
non diſpati:tꝫ ꝯn̄a ab affirmatiua ad negatiuā
ſubiecto manente eodē ⁊ p̄dicato variato penes
finitum ⁊ infinitū: aſſumptū ꝓbat̄ q̄ album ⁊
nigrum non p̄ñt naturał'r verificari de eodē ſub
iecto ſingulariter ⁊ vniuoce tēto copulatiue cir
cunſcripta ampliatiōe cum hoc addito i q̄libet
ꝑte tpis p̄ntis ḡ ſunt teri diſpati:tenet ꝯn̄a ꝑ diffi
Diffinitio terminorum diſparatorum. nitiōem terioꝝ diſpatoꝝ. Pro ſolutiōe notādū
eſt ꝙ hoc cōplexum teri diſpati dupl'r pōt accipi
ſcꝫ large ⁊ ſtricte: large capiēdo teri diſpati ſunt
teri nō potentes naturał'r in ꝓpōne non exponi
bili verificari de eodem ſubiecto ſingulariter ⁊
vniuoce tēto copulatiue circūſcripta ampliatō
ne cum hoc addito in q̄libet ꝑte tpis p̄ntis eſto
ꝙ coꝝ ſig̃ta ad eq̄te eſſent:⁊ hoc mō capit̄ in pre
dicabilium ṗncipio vbi p̄dicatio diuidit̄ in pre
dicatiōem terioꝝ diſparatoꝝ ⁊ p̄dicatiōem ter
minoꝝ nō diſpatoꝝ:⁊ hoc mō albū ⁊ nigūr hō ⁊
nō hō vidēs ⁊ cecus ⁊ mlt̄i aliꝫ teri oppoſiti ſunt
termini diſparati:ſed illo modo nō capitur in
diffinitōe terioꝝ oppoſitoꝝ ṗus ꝓꝺſita:⁊ illo mō
concedetur maioꝛ ⁊ minoꝛ precedentis rōnis:
⁊ negatur ꝯn̄a q̄ illo mō nō capitur illud cōple
xum in diffinitiōe terioꝝ oppoſitoꝝ. Stricte ca Secundū
piendo teri diſpati ſunt teri q̄ neq̄ ꝯtrarie neq̄
relatiue neq̄ ꝯtradictorie neq̄ priuatiue oppo
nuntur nō potentes naturał'r verificari de eodē
ſubiēcto ſingulariter ⁊ vniuoce tēto copulatiue
in ꝓpōne nō exponibili circūſcripta ampliatio
ne cum hoc addito in q̄libet ꝑte tpis p̄ntis eſto
ꝙ coꝝ ſig̃ta ad eq̄te eſſent:⁊ hoc mō nō capit̄ in
ṗncipio p̄dicabilium: ſed illo mō capitur cōple
xum illud in dicta terioꝝ oppoſitoꝝ diffinitiōe:
⁊ hoc mō album ⁊ nigrū nō ſunt teri diſpati eo
ꝙ ꝯtrarie opponunt̄:neq̄ hō ⁊ nō hō ſunt teri di
ſparati eo ꝙ ꝯtradictorie opponuntur:neq̄ etiā
videns ⁊ cecus eo ꝙ p̄uatiue opponuntur:⁊ illo
modo capiendo ꝯceſſa maioꝛe p̄dicte rōnis ne
Ad argumentum. gatur minoꝛ: ad ꝓbatiōem negatur aſſumptū:
ad ꝓbatiōem dr̄ ꝙ in illa diffinitione capitur il
lud ꝯplexum large ⁊ nō ſtricte:ex hiꝫs pꝫ ſolutio
Diuiſio oppōnis. dicte rōnis. Uiſa diffinitiōe terioꝝ oppoſitoꝝ
ſeu oppoſitiōis terioꝝ diuidēda eſt oppō ipā iu
xta Ariſtotelis mentē in ꝯtrariā oppōnem vt al
bum nigrū: relatiuā vt pr̄ filius:ꝯtradictoriā vt
Cōtra eā. Primo. hō non hō: ⁊ p̄uatiuā vt videns ⁊ cecus. Cōtra
hāc diuiſionē inſtat̄ ṗmo:oīs bona diuiſio debꝫ
eſſe bimēbris hec nō eſt hmōi ḡ ipā nō eſt bona:
maioꝛ pꝫ ꝑ Boetium illud dicentē in libro diui
ſionum: minoꝛ ꝓbat̄ q̄a diuiſio illa eſt q̄drimē
Secundo bris ḡ nō eſt bimēbris. Scḋo ſic hō ⁊ nō aīal:ſil'r
hō alb⁹ ⁊ nō hō:ſoꝛs currens ⁊ nō ſoꝛs:ſoꝛs ⁊ nō
ſubā homo alb⁹ ⁊ hō nō alb⁹ opponūtur ⁊ tamē
neq̄ ꝯtrarie neq̄ relatiue neq̄ ꝯtradictorie neq̄
p̄uatiue ḡ ꝯtra diuiſionē: maioꝛ pꝫ q̄ diffinitio
terioꝝ oppoſitoꝝ eis cōuenit: minoꝛ pꝫ ꝙ em̄ cō
trarie relatiue aut p̄uatiue non opponātur: ma
nifeſtum eſt: ſed ꝙ cōtradictorie pꝫ q̄ dicti teri
nō ſe hn̄t ſicut terius finit⁹ ⁊ infinit⁹ illi oppoſi
tus vt notum eſt ḡ nō opponūtur ꝯtradictorie:
ꝯn̄a tꝫ a negatiōe diffinitiōis ad negationē dif
Ad ṗmū. finiti. Ad ṗmū ꝯceſſa maioꝛe negat̄ minoꝛ: ad
ꝓbationē ꝯceſſo añte negatur ꝯn̄a: imo ſeq̄tur
oppm̄:ſequit̄ em̄ eſt q̄drimēbris ḡ eſt bimēbris:
nā ſi nō habeat duo membra neq̄ etiā hēbit q̄t
Ad ſcḋm. tuoꝛ. Ad ſcḋm dici pōt negādo maioꝛē: ad proba
tionem negat̄ ꝙ diffinitio terioꝝ oppoſitoꝝ eis
cōueniat eo ꝙ ſūt teri diſpati ⁊ large ⁊ ſtricte ca
Alia ſolo piendo terios diſparatos. Scḋo dici pōt cōceſſa
maioꝛe negādo minoꝛeꝫ: ad ꝓbationē negatur
ꝙ nō opponātur ꝯtradictorie:ad ꝓbationē dr̄ ꝙ
licet nō ſe habeāt ſicut terius finit⁹ ⁊ ſu⁹ terius
infinitus formalit̄ hn̄t tm̄ equalenter:hō em̄ ⁊ nō
aīal dicunt̄ ſe hr̄e virtualit̄ ſicut terius finit⁹ ⁊
ſuus terius infinit⁹: eo ꝙ nō aīal infert nō hō ⁊
nō hō formał'r eſt terius infinit⁹ illi⁹ teri hō:ꝙ āt

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA
GREDOS.USAL.ES

non animal inferat nō hō ꝓbat̄: ſequit̄ eñ quo
cunq̄ ente demōſtrato hoc eſt nō aial ḡ hoc eſt
nō hō: ⁊ ſilr̄ de alijs dicat̄ ꝙ nō hō infert non hō
albus: nō ſoꝛ̄s infert nō ſoꝛtes currens: nō ſubā i
Corrllariū fert nō ſoꝛ̄s: ⁊ hō nō albus infert nō hō alb⁹. Ex
quo ſequit̄ ꝙ inferi⁹ vt hō ⁊ terius infinit⁹ ſui
ſupioꝛis vt nō aial cōtradicunt: eo ꝙ equalent̄
ſe hñt ſicut terius finit⁹ ⁊ ſuus terius infinit⁹ ꝓ
Secundū pter rōnem predictā. Scđo ſequit̄ ꝓpter eādem
cām ꝙ terius ſumpt⁹ cum reſtrictiōe vt ſoꝛ̄s cur
rens ⁊ nomē infinitum illius eiuſdem teri ſum
pti ſine reſtrictione contradicunt: vt ſoꝛtes cur
rens ⁊ non ſoꝛtes: homo albus ⁊ non homo.

¶ Relatiue oppoſita ſunt: ⁊ cetera.

Notabile Aduertendū eſt ꝙ hec diffinitio dat̄ de rela
tiue oppoſitis q̄ ſunt relatiua diſquipan
tie ⁊ nō de relatiue oppoſitis q̄ ſunt relatiua eq̄
parātie: nā relatiue oppoſita q̄ ſunt relatiua eq̄
parātie nō dicunt̄ ea ipa q̄ ſūt oppoſitoꝝ: hoc ē
nō referunt̄ ad ſua oppoſita: ſed ad ſua ſinoni
ma: vt ſil'e nō refert̄ ad diſſimile neq̄ ecōtra: ſed
ſil'e ad ſil'e reffert̄ ⁊ diſſimile ad diſſimile: nō eñ
dicimus ꝙ ſil'e eſt diſſimilis ſil'e: ſed ꝙ eſt ſil'is ſi
mile: neq̄ dicim⁹ diſſimile eſt ſil'is diſſimile: ſꝫ
Diſtinctio diſſimilis diſſimile. Eſt tñ relatiuum duplex eq̄
parātie ſcꝫ ⁊ diſquiparātie: relatiuū eq̄parātie ē
relatiuū qđ eſt eq̄parās hoc eſt equalens ⁊ ſino
nimum ſuo correlatiuo: vt ſil'e ꝯtrariū vicinus
diſſimile idem differens: relatiuū diſquiparātie
eſt qđ nō eſt equiparās ⁊ ſinonimū ſuo correlati
Sēſus diffinitionis uo vt pr̄ mr̄ duplum dimidiū fili⁹ filia. Debꝫ āt
predicta diffinitio ſic itelligi: relatiue oppoſita
q̄ ſunt relatiua diſquiparātie ſunt teri oppoſiti
ſig̃ntes reſpectum: q̄ dicunt̄ ea ipſa q̄ ſunt oppo
ſitoꝝ hoc eſt referunt̄ ad ſua oppoſita ſub habi
tudine genitiui caſus: vel quōlibet alit̄ hoc eſt
ſub cuiuſcunq̄ alteri⁹ caſus habitudine: ꝙ ſub
habitudine genitiui caſus deſignat̄ ꝑ ly oppoſi
toꝝ qđ eſt genitiui caſus: ꝙ ſub cuiuſcunq̄ alte
rius caſus habitudine illud denotat̄ ꝑ hoc qđ
Alia diffō dr̄ vel quōlibet aliter ad aliud. Et ſi q̄s voluerit
gñalem terioꝝ relatiue oppoſitoꝝ diffinitionē
poterit hāc dare. Relatiue oppoſita ſunt teri op
poſiti ſig̃ntes rē reſpectiue ad ſe aut ad aliđ. Ex
Diſtinctio dictis ſequit̄ ꝙ aliđ eſt terios adinuicē dici rela
tiue ⁊ terios oppōi relatiue: nā relatiuū eq̄parā
tie dr̄ relatiue ad ſuū ſinonimū ⁊ tñ notū ē ꝙ nō
opponit̄ ſuo ſinonimo: vñ aliq̄ teri dicunt̄ adin
uicē relatiue ⁊ adinuicē relatiue opponunt̄: vt pr̄
⁊ fili⁹: alij adinuicē relatiue dicunt̄ ſed nō rela
tiue opponunt̄ vt ſil'e ⁊ ſil'e diſſimile ⁊ diſſimile:
alij relatiue opponunt̄ adinuicem: ſed nō dicū
tur adinuicem correlatiue vt ſil'e ⁊ diſſimile idē
Alia diſtinctio. ⁊ diuerſum. Aduertēdū eſt ulteri⁹ ꝙ q̄dem rela
tiue oppoſita verificātur de eodem: ſed hoc eſt

reſpectu diuerſoꝝ vt pr̄ ⁊ filius: nā Iſaac fuit pr̄
Jacob ⁊ fili⁹ Abraam. Item q̄dā relatiue oppo
ſita verificātur de eodem ſed hoc eſt in diuerſis
gñib⁹ cauſarū: vt cauſa ⁊ effectus deambulatio
eñ poſt cenā eſt cauſa ſanitatis ⁊ effect⁹ eiuſdē
ſanitatis: cauſa q̄dē in gñe cauſe efficiētis ⁊ effe
ctus in gñe cauſe finalis. Item q̄dā relatiue op
poſita de eodē verificātur ꝓpter diuerſas rōnes
vt ſil'e ⁊ diſſimile: poſito eñ ꝙ ſoꝛ̄s ſit ſil'is plato
ni ſm̄ albedinem ⁊ diſſimilis ſm̄ ſciam tunc ſoꝛ
tes eſt ſil'is platoni ⁊ diſſimilis platoni: ſed hoc
eſt ꝓpter diuerſas rōnes eſt eñ ſil'is rōne albedi
nis ⁊ diſſimilis rōne ſcie: neq̄ ſeq̄tur ſoꝛ̄s eſt diſ
ſimilis platoni ḡ nō eſt ſil'is platoni: nā diſſimi
le nullā includit negationē: ſed eſt terius mere
poſitiuus ⁊ cognotat diſſimilitudinē: eſt autem
diſſimilitudo q̄litas q̄dā ſm̄ quā res alique diſ
ſil'es dicūt̄: ⁊ ſic eadē res nūero ē ſil'itudo ⁊ diſſili
tudo: vt ſi ſoꝛ̄s ⁊ plato ſint albi ⁊ cicero niger al
bedo ſoꝛtis ē ſil'itudo ⁊ diſſil'itudo: ē eñ ſil'itudo
ſoꝛtis ad platonē ⁊ diſſil'itudo ſoꝛtis a cicerone.
¶ Uñ duplicia ſūt ꝯtraria. ſ. medita ⁊ imediata
Contraria imediata ſunt quoꝝ ſubiecto
ſuſceptili exñte neceſſe eſt alterū eoꝝ in eē
vt ſanum ⁊ egruꝫ reſpectu aialis: vñ aiali exñte
neceſſe eſt ipm̄ eſſe ſanū vel egrū nec eſt inter ea
mediū. Cōtraria mediata ſūt quoꝝ ſubō ſuſce
ptibili exñte nō ē neceſſe alteꝝ eoꝝ i eē vt albū ⁊
nigrū: cōſequēter deterians phs de ꝯtrarie op
poſitis nō diffinit ea: dabit̄ aūt eoꝝ ſtatim diffi
nito: ſꝫ eā diuidit i ꝯtraria mediata ⁊ in media
ta: đ ꝯtrarijs imediatis dat exēplū ꝑ iſtos terios
ſanū ⁊ egrum. Circa exēplū illud dubitat̄ vtrū
ſanum ⁊ egrum ſint ꝯtraria imediata. Argr̄ ꝙ
nō q: inter ſanum ⁊ egrū mediat neutrū igr̄: aſ
ſumptum ꝓbat̄ auctoritate galieni in p̄mo mi
crotegni pte ſecūda dicentis ꝙ medicina eſt ſcīa
ſanoꝝ egroꝝ ⁊ neutroꝝ: in tertia pte eiuſdem li
bri deteriat de ſano egro ⁊ modis neutroꝝ. Con
firmatur auctoritate Auicene p̄mo canonis ſe
cunda fen doctrina ſcđa cap̄. p̄mo ſumme p̄me
dicentis: cauſe diſpoſitionū coꝛpoꝛis quaꝝ iā p̄
miſim⁹ variationē ſcꝫ ſanitatis ⁊ egritudinis ⁊
diſpōnis q̄ inter eas media exiſtit ſūt tres añtes
⁊ primitiue ⁊ ꝯiuncte: in q̄ paſſu vt notū eſt ipſe
mediā diſpoſitionē inter ſanū ⁊ egrum enume
rat. Scđo argr̄ rōne: ſit hō ꝓ medietate ſan⁹ ⁊ ꝓ
medietate eger: tunc ille eſt aial ⁊ nō eſt aial ſa
num neq̄ aial egrum: ſicut neq̄ ſcutū cui⁹ me
dietas vna eſt alba altera autē nigra eſt album
aut nigrum ḡ eſt neutrum ḡ inter ſanū ⁊ egrum
mediat neutruꝫ ⁊ ꝑ ꝯñs nō ſunt ꝯtraria imedia
ta. Cōfirmat̄ hoies nō hñtes ſanitatē i ſummo
neq̄ egritudinē in ſummo vt ſenes cōualeſcen
tes ⁊ pueri: neq̄ ſani ſunt neq̄ egri ſm̄ medico

rum omnium doctrinā ſꝫ ſunt neutri: igr̄ ſanū
⁊ egrum nō ſunt ꝯtraria imediata. In oppm̄ ar
guit̄ Ariſtotelis auctoritate dicentis ꝙ ſanum
⁊ egrum ſunt ꝯtraria imediata ⁊ ꝙ aiali exñte
neceſſe eſt ipſum eſſe ſanum aut egrum neq̄ eſt
inter ea medium. Cōfirmat̄ auctoritate Auice
ne p̄mo canonis p̄ma fen doctrina p̄ma cap̄. pri
mo ꝙ: medicina eſt ſcīa qua humani coꝛpoꝛis
diſpoſitiōes noſcunt̄ ex pte qua ſanat̄ vel ab ea
remouet̄: vt habita ſanitas ꝯſeruet̄ ⁊ amiſſa re
cuperet̄ ⁊c: i illa aūt medicine diffinitiōe nullā
Secundo agit mentiōem de neutralitate. Scđo arguitur
rōne ſanitas ꝯſiſtit indebita q̄litatum ꝓpoꝛtio
ne in coꝛpoꝛe ⁊ egritudo in illoꝝ indebita ꝓpoꝛ
tione: ſed ſemꝑ debite ꝓpoꝛtionātur aut indebi
te: ḡ q̄dlibet aial ſemꝑ eſt ſanum aut egrū ⁊ per
Notabile ꝯñs inter ea nō cadit mediuꝫ. Pro ſolutiōe: no
tādum eſt ꝙ iuxta doctrinā iacobi de foꝛliuio q̄
ſtione ſcđa ſupꝛa p̄mum canonis Auicene egri
tudo capit̄ dupliciter: vno mō cōiter ſeu large ꝓ
q̄libet diſpōne ꝑ ſe ⁊ imediate opationes viuen
tis ledente nō remouibili ad placitum nec a cā
primitiua depēdēte: ſiue hmōi diſpoſitio ledat
ſenſibiliter ſiue inſenſibiliter: ſcđo mō ſumit̄ ꝓ
prie ſiue ſtricte ꝓ diſpōne iā dicta in p̄ma acce=
ptione ſenſibiliter opationes viuentis ledente:
Prima ppō tunc dr̄ ad dubium ꝑ duas ꝓpōnes. Prima ca
piendo egrum vt egritudinē cognotat ſcđo mō
acceptā ſanum ⁊ egrum nō ſunt ꝯtraria imedia
ta: pꝫ q: inter illa cadit medium ſcꝫ neutrū: nā i
ter diſpōnem q̄ viuentis opationes ꝑficit ⁊ diſ
poſitionē q̄ illas ſenſibilit̄ ledit cadit media diſ
poſitio ſcꝫ diſpoſitio q̄ illas inſenſibiliter ledit.
Secunda Scđa ꝓpō accipiendo egrum vt egritudinē im
poꝛtat large ſumptam ſanū ⁊ egrum ſunt cōtra
ria immediata: ꝓbat̄ q: inter diſponem viuen
tis opationes ꝑficientē ⁊ diſpōnem q̄ illas opa
tiōes ſenſibiliter ledit aut inſenſibilit̄ nō eſt da
Ad argumentum. re mediū. Primā ꝓpōnem ꝓbāt rōnes añ oppo
ſitum: ⁊ ſcđam ꝓbāt argumēta poſt oppoſitū fa
cta: ſic ḡ nō diſcoꝛdāt galien⁹ ⁊ auicena ab Ari
ſtotele cum illi vno mō egruꝫ ſumāt hic vō alio
mō: ex dictis facile pñt vtriuſq̄ ptis rōnes ſolui.
Aliter ariſtotelē ⁊ galienum cōcoꝛdat haly ro
doam in ꝯmentarijs ſcđe ptis primi tegni dicēs
Ariſtoteles vult ꝙ impoſſibile eſt a coꝛpoꝛe egri
tudinem ⁊ ſanitatē ſiml remoueri ⁊ fieri i eo diſ
poſitionem tertiā: in qua nō ſit poꝛtio ſanitatis
neq̄ poꝛtio egritudinis ⁊ hoc eſt verum: ⁊ galie
nus vult ꝑ diſpoſitionem q̄ non eſt ſanitas neq̄
egritudo diſpōere coꝛpus in qua inueniunt̄ aut
ſanitas ⁊ egritudo ſimul aut vna earū in hoꝛa
vna ⁊ altera in hoꝛa alia: aut poꝛtio cuiuſq̄ ea
rū aut ſm̄ ſemitā ꝑmixtōis aut vicinitatis: ⁊ eo
rū dicta ſic intellecta nō cōtrariātur adinuiceꝫ.

¶ Cōtrarie oppoſita ſic pñt diffiniri: ꝯtrarie op Diffinitio cōtrarioꝝ
poſita ſunt teri oppoſiti nō ſimul ſꝫ ſucceſſiue de
eodem verificabiles impoꝛtātes foꝛmas contra
rias. Dr̄ de eodē ſucceſſiue vericabiles: ad drīā
quoꝛundā ꝯtradictorioꝝ vt ens nō ens q̄ nō pñt
de eodē verificari ſucceſſiue. Dr̄ foꝛmas contra
rias impoꝛtātes: ad oium ꝯtradictorioꝝ oium
relatiue oppoſitoꝝ ⁊ oium p̄uatiue oppoſitoꝛuꝫ
drīā: nulla eñ talia foꝛmas impoꝛtāt ꝯtrarias. Opinio.
Dicunt pleriq̄ bicubitum ⁊ tricubitū ſilr̄ peda
le ⁊ bipedale eo ꝙ nō impoꝛtāt foꝛmas ꝯtrarias
nō opponi ꝯtrarie: lꝫ de eodē ſimul v̄ificari non
pñt ſed bñ ſucceſſiue: ſed hoc fſm̄ eſt: nā oīe qđ Reprobatio.
eſt bipedale etiā eſt pedale ⁊ oīe tricubitum eſt
bicubitum: ḡ pñt de eodem ſimul verificari niſi
vellet q̄s dicere ꝙ pedale excludit maioꝛē q̄titatem:
ſed tunc nō eſſet in p̄dicamēto q̄titatis ni
ſi foꝛſam reductiue q̄a hoc mō capiendo vel eēt
terius ꝯplexus vel eſſet priuatiu⁹: qđ eſt cōtra il
los de dictis teris predicta afferētes: dicunt eñ
oīes illos terios eſſe ꝑ ſe in predicamēto q̄tita
tis. Cōtra predictā cōtrarioꝝ diffinitionē argr̄ Cōtra diffinitionē.
de illis teris album nigrū q̄ ſunt cōtrarij ⁊ tñ de
eodem ſimul pñt v̄ificari: nā ſi ſoꝛ̄s ſit ꝓ media
pte albus ⁊ ꝓ media pte niger hec eſt v̄a ſoꝛ̄s eſt
albus ⁊ niger. Et ſi dicat̄ ſicut dicēdum eſt ꝙ il Solutio.
la eſt poſſibilis ſoꝛ̄s eſt albus ⁊ niger copulatim
capiendo cōiunctionem ſed nō copulatiue. Cō Replica.
tra illa ꝓpō eſt v̄a album ⁊ nigrū pñt dici de ſoꝛ
te ḡ ſua de pñti eſt poſſibilis ſcꝫ album ⁊ nigruꝫ
dicunt̄ de ſoꝛte. Et ſi dicat̄ ꝙ illa eſt falſa albū ⁊ Solutio.
nigrū pñt dici de ſoꝛte: ſi cōiunctio capiat̄ copu
latim licet bñ ſit v̄a capiendo illā diuiſiue ſeu
copulatiue eo ꝙ equalet iſti copulatiue vere al
bum pōt dici de ſoꝛte ⁊ nigrum pōt dici de ſoꝛte
lꝫ ipſa ſit cathegoꝛica: ꝯtra ſequit̄ ꝙ ſua de pñti ē
poſſibilis ſcꝫ album ⁊ nigrum dicunt̄ de ſoꝛte ēt
capiendo cōiunctiōem diuiſiue: nā alias nō eſ
ſet ſua de in eſſe: ⁊ ſi ſit poſſibilis etiā ⁊ illa ſoꝛ̄s
eſt albus ⁊ niger capiendo cōiunctionem diuiſi
ue ſeu copulatiue qđ erat ꝓbādum. Et ꝯfirmat̄ Replica.
iſte ſunt vere ⁊ affirmatiue nō tm̄ ſoꝛ̄s nō eſt al
bus nō tm̄ ſoꝛtes nō eſt niger: caſu poſito ꝙ nul
la res ſit alba aut nigra ſed q̄dlibet coloꝛatum
ſit medio coloꝛe coloꝛatuꝫ: ḡ hec copulatiua ex
illis cōpoſita eſt v̄a nō tm̄ ſoꝛ̄s nō eſt albus ⁊ nō
tm̄ ſoꝛtes nō eſt niger: ⁊ ꝑ ꝯñs album ⁊ nigrū de
eodem copulatiue verificātur: ꝓbat̄ aſſumptū
q: eaꝝ cōtradictoꝛie ſunt falſe ſcꝫ tm̄ ſoꝛ̄s nō eſt
albus tm̄ ſoꝛ̄s nō eſt niger vt pꝫ q: vtriuſq̄ illaꝝ
ſcđa exponens eſt falſa: ſcꝫ p̄me oīe nō ſoꝛ̄s eſt
album: ⁊ ſcđe oīe nō ſoꝛ̄s eſt nigrum cū ꝑ caſuꝫ
nihil eſt album aut nigrum. Cōfirmat̄ ſcđo pōt Secundo.
deus facere ꝙ ſoꝛ̄s ſimul ſit Pariſius ⁊ Rome ⁊
ſit albus pariſius rome autē niger: qđ ſi faciat hec

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA
GREDOS.USAL.ES

erit copulatiua ṽa ſoꝛs eſt albꝰ ⁊ ſoꝛs eſt niger: g̃
album ⁊ nigrum ſunt de eodē copulatiue ſimul
Tertio. dicibilia. Cōfirmaꝛ tertio volo ꝙ imediate ṗ
ma huiꝰ tpis pn̄tis ſoꝛtes ſit albus ⁊ in ſecunda
niger: hoc eſt admittenduꝫ cum om̄e tp̄s ꝗtun
cunqꝫ modicū ſit diuiſibile: tūc hec copulatiua
eſt ṽa ſoꝛs eſt albꝰ ⁊ ſoꝛs eſt niger: nā ad hoc ꝙ
ſit albꝰ aut niger in tpe pn̄ti nō neceſſe eſt ipſuꝫ
in q̄libet pte ipſiꝰ eſſe nigrum aut eſſe album:
Quarto. ſed ſufficit ꝙ ſit in aliq̄ pte igiꝛ. Cōfirmaꝛ q̄rto
caſu poſito ꝙ ſoꝛs ꝑ totum tp̄s vite ſue fuerit al
bus ⁊ nunc ṗmo ſit niger: hec ꝑ totum illud tp̄s
fuit ṽa ſoꝛs eſt hoc album ſoꝛte demōſtrato: ⁊ ſi
militer hec ſoꝛs eſt hoc nigrum fuit in aliq̄ illiꝰ
tpis pte vera: g̃ illa copulatiua fuit vera ſoꝛs eſt
hoc album ⁊ ſoꝛs eſt hoc nigruꝫ ⁊ ꝑ ꝯn̄s ꝯtraria
de eodem copulatiue verificātur: extra caſus ṗ
us exceptos ꝙ illa fuerit ṽa ſoꝛs eſt hoc album
nulli dubiū eſt: ſed ꝙ etiā illa fuerit ṽa ſoꝛs eſt
hoc nigrum pꝫ q̄a hec nunc eſt ṽa ſoꝛs eſt ⁊ fuit
hoc nigrum g̃ illa aliq̄n fuit ṽa ſoꝛtes eſt hoc ni
grum: ꝯn̄a eſt nota an̄s pꝫ qꝛ hoc nigrū eſt ⁊ fuit
ſoꝛtes g̃ ſoꝛs eſt ⁊ fuit hoc nigrum tꝫ ꝯn̄a ꝑ ꝯuer
ſionem ſimplicē pꝫ aſſumptum qꝛ ſoꝛs eſt ⁊ fuit
ſoꝛtes ⁊ ſoꝛtes eſt hoc nigrum g̃ hoc nigrum ē ⁊
Ad argumentum. fuit ſoꝛs tꝫ ꝯn̄a expoſitoꝛie. Ad argumētum pꝛi
cipale rn̄detur ſicut dictuꝫ eſt: ad replicā dꝛ etiā
vt pꝛius: ad vlterioꝛē replicā dꝛ ꝙ quāuis illa al
bum ⁊ nigrum dicunꝛ de ſoꝛte ſit de in eſſe illiꝰ
album ⁊ nigrū poſſunt dici de ſoꝛte capiendo in
vtraqꝫ ꝯiunctionē copulatim: ſi tn̄ ꝯiunctio di
uiſiue capiaꝛ eſt eiꝰ de in eſſe: nā tunc poniꝛ in
eſſe nō per vnā ſed ꝑ duas in ꝯiunctim ſumptas
ſcꝫ album dꝛ de ſoꝛte nigrum dꝛ de ſoꝛte: q̄ quia
ſunt poſſibiles illa de poſſibili eſt ṽa: capiendo
ꝯiunctionē diuiſiue: ꝙ aūt tunc poni debeat in
eſſe per duas diuiſim ꝯiunctim ſumptas: hoc iō
Ad ṗmaꝫ replicam. eſt qꝛ ꝯiunctio diuiſiue ſumiꝛ. Ad ṗmā ꝯfirma
tionem cōceditur ꝙ ꝯtraria de eodem copulati
ue ſimul pn̄t verificari in ꝓpōnibus exponibili
Ad ſcdaꝫ. bus q̄les ille ſunt q̄ adducebātur. Ad ſcdam cō
firmatiōem dꝛ ꝙ ſup naturaliter ꝯtrarie oppoſi
ta de eodeꝫ pn̄t verificari copulatiue ⁊ ꝙ illa co
pulatiua poſito caſu illo eſt ṽa ſoꝛs eſt albus ⁊
Replica. ſoꝛs eſt niger. Sed ꝯtra bn̄ ſeq̄tur ſoꝛtes eſt albꝰ
ergo ſoꝛs nō eſt niger g̃ oppm̄ ꝯn̄tis ſcꝫ ſoꝛtes eſt
niger repugnat an̄ti: ſcda ꝯn̄a eſt nota ⁊ ṗma pꝫ
per locuꝫ a ꝯtrarie oppoſitis: poſito vno ꝯtrario
Solutio. rum remoueꝛ reliquū. Rn̄deꝛ negādo illā ꝯn̄aꝫ
dꝫ autē ſic argui ſoꝛs eſt albꝰ ⁊ nullum eſt fctm̄
miraculum g̃ ſoꝛs nō eſt niger: ⁊ maxima diale
ctica hoc pacto eſt intelligenda: poſito vno ꝯtra
rioꝝ remoueꝛ reliquum ſi nullū fctm̄ fuerit mi
Ad tertiā raculum. Ad tertiā ꝯfirmatiōem concediꝛ ꝙ ca
ſu illo poſito hec copulatiua eſt ṽa ſoꝛs eſt albꝰ
⁊ ſoꝛtes eſt niger: ⁊ ꝙ cōtraria de eodē naturaliꝛ
pn̄t verificari copulatiue ⁊ extra ꝓpōnes expo
nibiles: ſed hoc nō eſt poſſibile naturaliter cum
illo addito in q̄libꝫ pte tpis: hec em̄ naturaꝛ eſt
impoſſibilis copulatiua ſoꝛs in q̄libꝫ pte tpis p̄
ſentis eſt albus ⁊ ſoꝛs in q̄libet pte tpis pn̄tis eſt
Replica. niger. Sed ꝓbaꝛ ꝙ ille etiā caſu retēto ſint vere
ſoꝛtes in q̄libꝫ pte tpis pn̄tis eſt albus ſoꝛs in q̄li
bet pte tpis pn̄tis eſt niger: qꝛ ſoꝛtes albꝰ ⁊ ſoꝛs
eſt ſoꝛs in q̄libꝫ pte tpis pn̄tis g̃ ſoꝛs in q̄libꝫ pte
tpis pn̄tis eſt albus: ⁊ ſilꝛ ſoꝛs eſt niger ⁊ ſoꝛs eſt
ſoꝛtes in q̄libꝫ pte tpis pn̄tis g̃ ſoꝛs in q̄libet pte
tpis pn̄tis eſt niger: he ꝯn̄tie tenent expoſitoꝛie.
Solutio. Pro ſolutiōe eſt aduertēdum ꝙ ille ꝓpōnes ſoꝛ
tes in q̄libet pte tpis pn̄tis eſt albꝰ ſoꝛs in q̄libet
pte tpis pn̄tis eſt niger ſunt falſe vt dictum eſt ſi
hoc totum in q̄libꝫ pte tpis pn̄tis determinet co
pulas eaꝝ: ſunt autē vere ſi hoc totum in q̄libꝫ p
te tpis pn̄tis determinet illum terim ſoꝛs ⁊ ſic ea
rum ſubm̄ eſt hoc totum ſoꝛtes in q̄libꝫ pte tpis
pn̄tis: illaꝝ ṽitatem predicte ꝯn̄tie ꝓbāt in hoc
ſcdo ſenſu ſed non in pꝛimo: nā ṗmo mō illas ſu
mendo nō bn̄ arguiꝛ expoſitoꝛie eo ꝙ in an̄te to
tū illud i q̄libet pte tpis pn̄tis deteriat ly ſoꝛs ⁊ i
Ad q̄rtā ꝯn̄te copulā. Ad q̄rtā ꝯfirmatiōem ꝯcediꝛ ꝙ ca
ſu illo dato hec ꝑ totū tp̄s vite ſoꝛtis fuerit vera
ſoꝛtes eſt hoc album: ſed negaꝛ de alia ſcꝫ ſoꝛtes
eſt hoc nigrum: ad ꝓbatiōem negaꝛ an̄s ⁊ vlte
teriꝰ negaꝛ ꝙ hoc nigrum eſt, ⁊ fuit ſoꝛs lꝫ a qui
buſdā illa cōcedatur: ad eiꝰ ꝓbationem cōceſſo
an̄te negatur ꝯn̄a: neqꝫ debite argꝛ expoſitoꝛie
eo ꝙ arguiꝛ a nō amplo ad amplum cum diſtri
butiōe ampli: nā in minoꝛi ly hoc nigrū nō am
pliaꝛ ⁊ in cōcluſiōe ampliaꝛ copulatiue: ⁊ ideo
diſtribuiꝛ nō q̄dem diſtributione ſuppoſitoꝝ ſi
cut neqꝫ ampliaꝛ ampliatiōe ſuppoſitoꝝ: ſed di
Diſtinctio ſtribuitur diſtributiōe tpoꝝ ſicut ⁊ ampliatiōe
tpoꝝ. Vn̄ tūc terius diſtribuiꝛ diſtributiōe ſup
poſitoꝝ q̄n eſt terrius cōiter tentus ⁊ diſtributꝰ:
ſed terius diſtribuitur diſtributiōe tempoꝝ tm̄
qui cum nō ſit terius cōiter tentꝰ ampliaꝛ copu
latiue vt ly hoc nigrum in dicta ꝓpōne hoc ni
Replica grum eſt ⁊ fuit ſoꝛs ampliaꝛ copulatiue eo ꝙ co
pula eſt de copulato ⁊ eſt ſenſus: qđ ē ⁊ fuit hoc
nigrum eſt ⁊ fuit ſoꝛs ⁊ ille ſenſus in caſu dato ē
falſus: ꝙ autē amplieꝛ copulatiue pꝫ qꝛ copula
eſt de copulato: ꝓbaꝛ ſcdo q̄a ſi ampliareꝛ diſiū
Solutio ctiue ſeu diſiunctim hec eſſet vera ſoꝛs eſt ⁊ fuit
hoc nigrum caſu dicto retēto: nā ſenſus eſſet ſoꝛ
tes eſt ⁊ fuit aliqđ qđ eſt vel fuit hoc nigrum ⁊
ille ſenſus eſſet verus: ⁊ tn̄ illa eſt falſa cum ſoꝛs
per caſum nunq̄ꝫ fuerit niger: neqꝫ valet dicere
ꝙ a pte ſubiecti amplieꝛ diſiunctim ⁊ a pte p̄di
Contra ſolutiones cati copulatiue: nā nō pōt rō reddi diuerſitatis
ampliatiōis. Sed ꝯtra hoc arguiꝛ ſi in illa hoc

nigrum eſt ⁊ fuit ſoꝛtes ly hoc nigrum amplia
retur copulatiue due ꝯtradictoꝛie poſſent eſſe ſi
mul falſe: vt pꝫ de illis hoc nigrum eſt ⁊ fuit cur
rens hoc nigrum nō eſt vel nō fuit currens: caſu
em̄ poſito ꝙ ſoꝛs q̄ per ly hoc demōſtraꝛ ꝑ totuꝫ
vite ſue tp̄s fuerit currens ⁊ nunc adhuc ſit cur
rens nunq̄ꝫ tn̄ fuerit niger ſꝫ nūc ṗmo ſit niger:
notuꝫ eſt ꝙ ṗma eſſet falſa: falſitas ſcde pꝫ qꝛ ſen
ſus illiꝰ falſus eſt ſcꝫ qđ eſt vel fuit hoc nigrū nō
eſt vel nō fuit currēs quē ſenſum cōſtat caſu da
to fl̄m eſſe: ꝙ aūt ſint ꝯtradictoꝛie ptꝫ qꝛ ꝓpō de
copulata copula ꝯtra dicit ꝓpōni de diſiuncta
Secundo copula ⁊ ecōuerſo. Scdo argꝛ ſic ſi ly hoc nigrū
ampliareꝛ copulatiue hec eſſet falſa: creās nece
ſſario eſt ⁊ fuit deꝰ: caſu poſito ꝙ deus nō creet
ꝯn̄s eſt fl̄m igꝛ maioꝛ pꝫ qꝛ ſenſus eſſet falſus. ſ.
qđ eſt ⁊ fuit creās neceſſario eſt deus: minoꝛ pꝛo
batur qꝛ bn̄ ſeq̄tur deus neceſſario eſt ⁊ fuit deꝰ
⁊ deus eſt vel fuit creans g̃ creās neceſſario eſt ⁊
Tertio. fuit deꝰ ⁊ an̄s eſt verū g̃ ⁊ ꝯn̄s. Tertio ſic arguiꝛ
q̄n a pte copule poniꝛ q̄dā ṽlitas tunc exponen
do ampliationē aut verificationeꝫ faciendo de
ſubiecto illa nō dꝫ remenare ſed mutari in pti
cularitateꝫ: alias illiꝰ ꝓpōnis creās neceſſario
Ad q̄rtā eſt deꝰ ſubm̄ nō ſupponeret cum de nullo ſit veꝝ
dicere hoc neceſſario eſt creans ⁊ ſic illa eſſet fal
ſa: itē ſenſus illius eſſet falſus ſcꝫ q̄ đ eſt fuit erit
aut pōt eſſe neceſſario creās neceſſario eſt deꝰ: ſꝫ
tale copulatum eſt ⁊ fuit eſt q̄dā ṽlitas: g̃ muta
ri dꝫ in pticularitatē ⁊ ſic ſenſus erit iſte qđ eſt vl
fuit hoc nigrum eſt ⁊ fuit ſoꝛtes ⁊ ampliatio di
Ad ṗmā ſiunctiꝫ exponeꝛ g̃ nō ampliaꝛ copulatiue. Ad
ṗmā harū rōnū negaꝛ aſſumptū: ad ꝓbatiōem
dꝛ ꝙ ad hoc ꝙ ꝓpō ſit de copulata copula opꝫ
ꝙ teri in illis eodem mō amplienꝛ qđ in iſtis mi
nime obſeruaꝛ: in illis eniꝫ de copulata copula
Diſtinctio extrema copulatiue ampliātur ⁊ diſiunctiue in
illis đ diſiūcta copula: ꝯtradictoꝛia illiꝰ đ copu
lato ſcꝫ hoc nigrū eſt ⁊ fuit currēs eſt hec hoc ni
grum qđ eſt ⁊ fuit nō eſt vel nō fuit currēs qđ eſt
⁊ fuit: alteriꝰ ꝯtradictoꝛia eſt hec hoc nigrū qđ ē
Replica. aut fuit eſt ⁊ fuit currens qđ eſt vel fuit. Et ſi in
ſtes ꝙ hec ꝓpō nō hoc nigrū eſt ⁊ fuit currēs cō
tradicit illi hoc nigrum eſt ⁊ fuit currens ⁊ illa
equipolet illi de diſiuncta copula hoc nigrū nō
eſt vel nō fuit currens g̃: etiā iſta de diſiuncta co
pula ꝯtra dicit illi hoc nigrum eſt ⁊ fuit currēs:
Solutio. ꝯn̄a eſt clara. Rn̄deꝛ cōceſſa maioꝛe negādo mi
noꝛem lꝫ illa bn̄ eq̄poleat huic hoc nihil qđ eſt ⁊
fuit nō eſt vel nō fuit currēs qđ eſt ⁊ fuit: opꝫ em̄
ad hoc ꝙ ꝓpōnes ſint eq̄polentes ꝙ illaꝝ teri ſi
ampliātur in vna ⁊ eodem mō amplienꝛ in alte
Ad ſcdm. ra. Ad ſcdam rōnem dupliꝛ dici pōt ṗmo ꝯceden
do caſu dato illā eſſe falſam: creās neceſſario eſt
⁊ fuit deus: ⁊ vlteriꝰ negaꝛ illa ꝯn̄a deꝰ neceſſa
rio eſt ⁊ fuit deus ⁊ deus eſt vel fuit creans g̃ cre
ans neceſſario eſt ⁊ fuit deꝰ: qꝛ argꝛ a non diſtri
buto ad diſtributū cū diſtributione tpoꝝ ex pte
illiꝰ teri creās in minoꝛe ampliati diſiunctiue
ſeu diſiunctim ⁊ in ꝯclione copulatiue ⁊ ꝓpte=
rea diſtribuiꝛ diſtributiōe tempoꝝ. Et ſi dicas Replica.
ꝙ illa eq̄polet huic copulatiue vere creās neceſ
ſario eſt deꝰ: ⁊ creās neceſſario fuit deus g̃ illa ē
vera. Rn̄deꝛ negādo aſſumptū ſꝫ eq̄polet huic Solutio.
copulatiue falſe creās qđ eſt vel fuit neceſſario ē
deus ⁊ creans qđ eſt ⁊ fuit neceſſario fuit deus.
Scdo mō dꝛ negādo ꝙ illa eſſet falſa creās neceſ
ſario eſt ⁊ fuit deꝰ: vlteriꝰ negaꝛ ꝙ ille ſit ſenſus
illiꝰ qđ eſt ⁊ fuit creās neceſſario eſt deꝰ: ſed iſte
eſt ſenſus eiꝰ qđ fuit erit aut pōt eſſe creās qđ ē
⁊ fuit neceſſario eſt deus ⁊ ille ſenſus eſt verus.
Ad tertiā cōcediꝛ aſſumptū in maioꝛi q̄n hmōi Ad tertiā
ṽlitas eſt determinatio copule ṗncipalis ſeu ṗn
cipalioꝛis ptis copule: vt in illa ꝓpōne creās ne
ceſſario eſt deꝰ: alias em̄ manere dꝫ in ꝓpꝛia foꝛ
ma ⁊ exprimendo ampliationē ⁊ verificationē
de ſubiecto faciēdo: vt iꝫ ꝓpoſito nr̄o talis ṽlitas
eſt totum copulatum aut ſecundum alios con
iunctio ipſa copulatiua: neutrum tamē hoꝛum
pꝛicipalioꝛē copule partē determinat vt notū ē.

¶ Priuatiue oppoſita ſunt que ⁊c.

Notādum eſt ꝙ hec diffinitio daꝛ de ṗuati
ue oppoſitis ſtricte ſumendo ṗuatiue op
poſita. Vn̄ ṗuatiue oppoſita large capiendo il Diſtinctio Primum membrū.
lud ꝯplexum ſunt teri oppoſiti quoꝝ ſemꝑ vnꝰ
ꝯuenit ſubiecto apto nato tpe deteriato a natu
ra ⁊ coꝝ vnꝰ eſt poſitiuꝰ alter vero ṗuatiuꝰ: ⁊ ſic
vidēs ⁊ cecus ṗuatiue opponūꝛ ſilꝛ moueri ⁊ q̄
eſcere ⁊ hoc mō accipiꝛ illud ꝯplexū in diuiſiōe
terioꝝ oppoſitoꝝ: nā ſi in illa ſtricte caperetur
diuiſum excederet mēbꝛa diuidentia: cū iſti teri
moueri ⁊ q̄eſcere ſint teri oppoſiti q̄ neqꝫ ꝯtrarie
neqꝫ relatiue neqꝫ ꝯtradictoꝛie opponunꝛ vt no
tum eſt neqꝫ etiā ṗuatiue ſtricte capiendo ṗua
tiue oppoſita. Stricte ṽo ſumendo ṗuatiue op Secundū membrū.
poſita ſunt teri oppoſiti quoꝝ vnꝰ eſt poſitiuus
alter vero ṗuatiuꝰ ⁊ ſemꝑ vnꝰ coꝝ ꝯuenit ſubie
cto apto nato tpe a natura deteriato oꝛdine ir=
regreſſibili: ⁊ ſic capiꝛ in diffinitiōe in textu po
ſita ⁊ nō in terioꝝ oppoſitoꝝ diuiſione: dꝫ autē
diffinitio textus intelligi vt ſtricte ſumendo di
ctū eſt: ⁊ hoc mō videns ⁊ cecus pꝛiuatiue oppo
nuntur nō autē moueri ⁊ q̄eſcere: cū inter mo=
ueri et q̄eſcere nō ſit oꝛdo irregreſſibilis pōt eniꝫ
aliq̄d poſtq̄ꝫ motum eſt q̄eſcere ⁊ poſtq̄ꝫ quieuit
moueri etiā naturaꝛ vt docet experiētia. Vnde
tūc inter duos terios irregreſſibilis eſt oꝛdo cuꝫ
poſtq̄ꝫ ṗuatiuꝰ de aliquo verificaꝛ nunq̄ꝫ pt po
ſitiuꝰ naturaꝛ poſtea verificari: vt poſtq̄ꝫ ſoꝛs
Diſtinctio eſt cecꝰ nō pōt via nature fieri videns. Hic ſup

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA

ponitur ꝙ dr̄ia eſt inter negationē negantem ex
vna pte ⁊ p̄uātem ⁊ infinitātē ex altera: ꝙ ꝗ dif
ferunt inter ſe negatio p̄uās ⁊ infinitans de qb⁹
Cōtra eā. pauca dicta ſunt circa p̄mā ſpēm q̄litatis. Poſ
ſet argui ꝙ oīs negatio negat ſeu eſt apta nata
negare: ḡ oīs negatio eſt negās tȝ ꝯn̄a a v̄bo ad
iectiuo ad ſuū pticipiū. Itē negatio dr̄ a negan
Solutio. do ḡ nihil eſt negatio niſi ſit negās. Rn̄detur ꝙ
he rōnes bn̄ ꝓbāt hāc ꝓpōem oīs negatio eſt ne
gās eſſe ꝯcedendā capiēdo ly negās pticipialr̄:
ſed non capiendo noīaliter quō capit̄ cum dr̄ ꝙ
negationū alia eſt negās alia p̄uās alia infini
tās: dr̄nt eī̄ ly negās captum pticipialr̄ ⁊ ly ne
gans noīaliter acceptū: cum eī̄ pticipialr̄ ſu
mitur cognotat preciſe ꝙ negatio nata ſit aliq̄d
negare: cum autē noīaliter cognotat ꝙ ipſa na
ta ſit negare terios tā mediatos ꝗ̄ immediatos.
Cōtra diffinitiōeȝ p̄uatiuoꝝ. Primo. Cōtra predicta argr̄ p̄mo: hō dormiens neqȝ eſt
videns neqȝ cecus tn̄ eſt ſubm̄ aptum natū vide
re hn̄s tp̄s a natura determinatū vt videat igit̄
diffinitio eſt nulla: minor eſt nota: ꝓbat̄ maior
ꝙ eī̄ nō ſit cecus ſupponit̄ ꝙ autē nō ſit videns
pȝ q: nō videt ḡ nō eſt videns ꝯn̄a tȝ a v̄bo adie
Secundo ctiuo ad ſuū pticipiū. Scd̄o ſic: duo hoīes quo
rum vnus videt alter v̄o eſt cecus ſunt ſubiecta
apta nata videre ⁊ hn̄t tp̄s a natura deteriatum
vt videāt ⁊ tn̄ neqȝ ſunt ceci neqȝ vidētes ḡ ꝯtra
Tertio. diffinitiōem. Tertio videns ⁊ cecus pn̄t de codē
verificari ḡ nō opponunt̄ p̄uatiue ꝯn̄a nō eſt du
bia an̄s ptȝ: nā poſito ꝙ ſoꝛs p diuinā potētiā ſit
pariſi⁹ ⁊ rothomagi: ⁊ pariſi⁹ ſit videns rotho
magi aūt cecus: tunc eſt vidēs ⁊ etiā cec⁹ qḋ pȝ
q: eſt cecus rothomagi ḡ eſt cecus ꝯn̄a ptȝ a pte
Quarto. in mō ad ſuū totuȝ. Quarto ſic multis cecis vi
ſum de⁹ reſtituit ḡ a cecitate in viſum pōt regre
ſſus fieri ⁊ p ꝯn̄s nō eſt inter ly vidēs ⁊ ly cecus
ordo irregreſſibilis ⁊ tn̄ p̄uatiue opponunt̄ etiā
ſtricte capiendo p̄uatiue oppoſita ḡ cōtra diffi=
Quinto. nitiōem. Quinto ſic moueri ⁊ q̄eſcere de codeȝ
pn̄t verificari ḡ cōtradicta: an̄s pȝ nā poſito caſu
ꝙ ſoꝛs ſit pariſi⁹ ⁊ rothomagi ⁊ pariſi⁹ moueа
tur rothomagi autē q̄eſcat ſoꝛs mouet̄ ⁊ q̄eſcit
igr̄: aſſumptum pȝ ꝙ eī̄ moueat̄ pȝ q: mouetur
pariſi⁹ ḡ mouetur: ꝙ autē q̄eſcat pȝ q: q̄eſcit ro
thomagi ḡ q̄eſcit ptȝ ꝯn̄a p̄mo a pte i mō ad ſuū
totum: ſcd̄o ꝓbat̄ q̄a ſeq̄tur ſoꝛs q̄eſcit rothma
gi ḡ q̄eſcit in aliquo loco ⁊ vltra q̄eſcit in aliquo
loco ḡ q̄eſcit ⁊ per ꝯn̄s de p̄mo ad vltimū ſeq̄tur
ſoꝛs q̄eſcit rothomagi ḡ ſoꝛs q̄eſcit: p̄ma ꝯn̄a tȝ
ab inferiori ad ſupi⁹ affirmatiue ſine diſtribu=
Ad p̄mū. tione ſuperi⁹. Ad p̄mū dr̄ diſtinguendo maiorē
vel capiendo ly videns pticipialr̄ ⁊ ſic cōcedit̄
vel noīaliter ⁊ ſic negat̄: ad ꝓbatōem cōceditur
an̄s ⁊ negat̄ ꝯn̄a capiendo videns noīalr̄ imo
eſt videns hoc mō capiendo ly vidēs: q: hoc mō
non arguit̄ a verbo adiectiuo ad ſuū pticipium.
Vn̄ videns capit̄ duplr̄ ſcȝ pticipialr̄ ⁊ noīalr̄:
pticipialiter accipiēdo cognotat actum vidēdi
ita ꝙ videns eſt q̄ actualr̄ exercet actum viden
di: noīaliter v̄o cognotat potentiā ꝓpinquā ad
videndum. Replicat̄: ex dictis dormiēs neqȝ ē
cecus neqȝ videns capiendo pticularr̄ ⁊ tn̄ hēt
tp̄s determinatū a natura vt videat ḡ cōtra pri
uatiue oppoſitoꝝ diffinitiōem. Rn̄det̄ conceſſo
an̄te negādo ꝯn̄am q: hoc mō capiēdo ly vidēs
⁊ cecus nō opponunt̄ priuatiue imo non oppo
nuntur: ſed ſunt teri diſpati ⁊ ſic nihil eſt cōtra
diffinitiōem ſi neutrū illoꝝ cōueniat ſubō apto
nato tpe determinato a natura. Ad ſcd̄aȝ cōceſ
ſo an̄te negat̄ ꝯn̄a: tum p̄mo q: pōt dici ꝙ lȝ illa
duo ſingularia videns ⁊ cecus opponat̄ p̄uati
ue nō tn̄ illa pluralia vidētes ⁊ ceci: ſed ſunt diſ
parata: tum ſcd̄o q: dici p̄t ꝙ ſufficit ꝙ ipſa aut
coꝝ ſinonima eiuſdem aut alteri⁹ numeri ſic ſe
habeāt ꝙ ſemp eoꝝ alterum cōueniat ſubiecto
apto nato tpe deteriato a natura: modo licet nō
ſemp alterū illoꝝ pluraliū cōueniat ſubō apto
nato tpe determinato a natura bn̄ tn̄ alterū illo
rum ſingulariū ſcȝ videns ⁊ cecus. Et ſi arguat
aliq̄s duo illi ſunt ceci q: nō vident ⁊ nati ſunt
videre ⁊ hn̄t tp̄s a natura deteriatum vt videāt
ergo ſunt ceci tȝ ꝯn̄a p diffinitiōeȝ cecoꝝ. Rn̄de
tur cōceſſo an̄te negādo ꝯn̄am q̄a vt vult ph̄s p̄
mi elenchoꝝ capite tertio ceca nō ſunt anima
lia non videntia apta nata videre quoꝝ neu=
trū videt ⁊ habet tēpus determinatū a natura
vt videat nō eī̄ opȝ terim pluralis numeri diſ
finiri: vt ibidē habet̄ ſicut diffinit̄ terius ſingu
ris numeri. Ad tertiū negat̄ an̄s: ad ꝓbatiōem
dr̄ caſu illo dato ſoꝛs nō eſt cecus: ſed videns: ⁊
vlteri⁹ negat̄ illa ꝯn̄a ſoꝛs eſt cecus rothomagi
ergo eſt cecus: nā lȝ arguat̄ a pte in mō ad ſuuȝ
totum hoc tn̄ eſt cum dictione negatiōem inclu
dēte ſcȝ cuȝ illa dictiōe cecus: hmōi aūt ꝯn̄a nō
valet eo ꝙ eq̄ualenter argr̄ a pte in mō ad ſuuȝ
totum negatiue: hoc eī̄ mō eq̄ualent̄ argr̄ ac
ſi ſic argueretur ſoꝛs nō eſt videns rothomagi ḡ
nō eſt videns qḋ eſt argumentū a pte in mō ad
ſuum totū negatiue. Sed argueret aliq̄s dictū
eſt circa cōtrariā oppoſitiōem ꝙ ſi ſoꝛs p dei po
tentiā ſit pariſi⁹ ⁊ rome ⁊ pariſi⁹ ſit albus rome
aūt niger tunc ſoꝛs eſt alb⁹ ⁊ niger copulatiue:
ergo etiā dicendū eſt ꝙ caſu predicto retento ſor
tes eſt vidēs ⁊ cecus copulatiue tȝ ꝯn̄a a ſimili.
Rn̄detur cōceſſo an̄te ⁊ ꝯn̄a negata ꝙ nō eſt ſi
mili: q: alb⁹ ⁊ niger ſunt teri poſitiui nō autē vi
dens ⁊ cecus cecus eī̄ eſt terius p̄uatiuus: ⁊ in
oīb⁹ caſib⁹ ſilib⁹ precenti cōcedēda eſt ꝓpō in q̄
terius poſitiu⁹ ponitur negāda v̄o illa eſt in q̄ p̄
uatiu⁹ terius pars eſt vt pȝ i caſu q̄nti argūti.

Ad quartā cōcedit̄ ꝙ a p̄uatione in habitū fie=
ri pōt regreſſus ſupnaturaliter nō aūt naturali
ter. Sed cōtra cecus naturalr̄ pōt eſſe vidēs: ḡ a
priuatione in habitū regreſſus pōt naturaliter
fieri ꝯn̄a videt̄ eſſe bona an̄s ptȝ q: ſoꝛtes vidēs
pōt eſſe vidēs ⁊ ſoꝛtes videns pōt eſſe cecus na=
turaliter: ḡ cecus naturaliter pōt eē vidēs. Pro
ſolutione pono ꝓpōnes: p̄ma cecus naturaliter
pōt eſſe vidēs. Scd̄a ꝓpō cecus pōt naturaliter
eſſe vidēs: ptȝ q: antichriſtus pōt naturaliter eē
videns ⁊ antichriſtus pōt eſſe cecus: ḡ cecus po
teſt naturaliter eſſe vidēs. Tertia ꝓpō cecus po
teſt eē vidēs naturaliter ꝓbari pōt vt precedēs.
Quarta ꝓpō aīal qḋ ē cecū nō pōt naturaliter
eſſe videns ⁊ in illo ſenſu debet intelligi: a priua
tione nō pōt in habitū fieri regreſſus ſiue poſtq̄
aliq̄d eſt aliquo p̄uatus non pōt naturalr̄ illud
habere: hoc eſt poſtq̄ terius p̄uatiuus d̄ aliquo
fuit verificat⁹ terius eius poſitiuus non pōt de
eo naturalr̄ v̄ificari: ⁊ hoc eſt verū capiendo ter
minū p̄uatiuū ⁊ ei⁹ poſitiuū ꝓ teris priuatiue
oppoſitis ſtricte accipiendo p̄uatiue oppoſita.
Ad quintū negat̄ an̄s ⁊ vlterius negat̄ ꝙ caſu
dato ſoꝛtes quieſcat: ad p̄mā ꝓbationē dr̄ ꝙ ar=
guit̄ a parte in modo ad ſuū totū cū dictione in
cludēte negationē ⁊ ille arguendi modus vt di
ctū eſt nō valet. Ad ſcd̄am ꝓbationē negat̄ ꝯn̄a
prima: nā lȝ arguat̄ ab inferiore ad ſupius hoc
tn̄ eſt cū dictione negationē includēte ⁊ ideo nō
ſequit̄: ſicut nec ſequit̄ ſoꝛtes deſinit eſſe albus ḡ
ſoꝛtes deſinit eſſe coloratus in illo eī̄ arguendi
modo eq̄ualēter ab iferiori ad ſupius negatiue
arguit̄: hoc enim modo arguitur eq̄ualēter ſoꝛ
tes non mouet̄ rothomagi: ergo ſoꝛtes nō mo=
uetur i aliquo loco ſic autem formaliter arguit̄
ab inferiori ad ſuperius negatiue.

De contradictorie oppoſitis.

Contradictorie oppoſita ab Ariſtotele in
textu nō expreſſe diffiniunt̄: ſȝ occulte tn̄
cū oppſitionis ſpēs enumerādo ait: quarto mō
vt affirmatio ⁊ negatio vt ſedet nō ſedet: vult ei
per hoc hr̄e ꝙ q̄rto modo aliq̄ cōtradictorie op=
ponunt̄: illa vlȝ q̄ vt affirmatio ⁊ negatio hoc ē
terius finit⁹ ⁊ terius infinit⁹ ſe habent vt ſedet ⁊
nō ſedet: vn̄ ⁊ ex hoc elici ſolet cōtradictorie op=
Diffinitio. poſitorū diffinitio talis. Cōtradictorie oppoſita
ſunt teri ſe habentes ſicut terius finitus ⁊ terius
infinitus illius: vt hō ⁊ nō hō: vn̄ terius infini=
tus eſt cōplexū ex negatione infinitāte ⁊ terio fi
nito ſupra quē cadit illa negatio: ſed terius fini
tus eſt q̄ non eſt illo modo complexus vt homo
vel eſt complexus ex negationibus infinitan=
tibus in numero pari ⁊ noīe finito vt non nō ho
mo. Quod autem nō non hō ſit terius finitus:
ptȝ q: hō ⁊ nō nō homo eq̄ualent hō autē eſt ter
minus finit⁹: ḡ ⁊ nō non hō. Dicit tn̄ aliquis ꝙ Opinio.
nō non hō eſt terius infinitus quapropter diffi=
nit terim infinitum melius vt ait q̄ Georgius
bruxellēſis dicēs: terius infinitus eſt aggregatū
ex negatione infinitante ⁊ terio infinitato. Ego Reprobatio eius.
vero credo Georgij bruxellēſis diffinitionē teri
infiniti nup poſitā meliorē eſſe ⁊ nō non hō eſſe
terim finitū. Unde ꝓ ꝯtradictorie oppoſitis po
nit̄ hec regula. Teri cōtradictorij nō v̄ificant̄ de
eodē ad ſenſum datū in diffinitione oppoſitorū
niſi forſan ꝓpōnes eſſent inſolubiles aut ſaltem
altera earū. Cōtra diffinitionē predictā cōtradi Cōtrā diffinitinē p̄mo.
ctorie oppoſitorū: arguit̄ p̄mo ſic: hec duo copu
lata hō ⁊ hō: nō hō ⁊ nō hō ſe hn̄t ſicut terius fini
tus ⁊ terius infinitus ⁊ tn̄ nō opponunt̄ cōtradi
ctorie igit̄: maior ptȝ ꝙ eī̄ p̄mū copulatū ſit ter
minus finit⁹ nō eſt dubiū: qḋ aūt ſcd̄m ſit terius
infinitus ꝓbat̄: q: eſt aggregatū ex negatione
infinitāte ⁊ terio finito: ſcȝ illo copulato hō ⁊ nō
homo ḡ eſt terius infinitus: minor ptȝ q: illa co
pulata de eodē v̄ificant̄ ḡ nō opponūtur cōtra=
dictorie aſſumptū ꝓbat̄ q: ſoꝛtes eſt hō ⁊ homo
ex quo eſt ſue due medietates quarū vtraqȝ eſt
hō ⁊ ſic ille due ſunt hō ⁊ homo: ſilr̄ ipſe eſt nō
hō ⁊ non hō cū ſit ſua materia ⁊ ſua forma q̄rū
vtraqȝ eſt nō hō ⁊ ſic ille due ſunt nō hō ⁊ non hō
ſemp capiendo coniunctionē copulatim. Scd̄o Secundo.
ſic albū ⁊ nō albū nō opponunt̄ cōtradictorie ⁊
tn̄ ſe habēt ſicut terius finitus ⁊ terius infinit⁹:
igr̄ minor ē clara: ꝓbat̄ maior q: ſit ſcutū ꝓ me
dietate albū ⁊ ꝓ medietate nigrū tūc ip̄m eſt al
bū ⁊ nō albū ⁊ ſic v̄ificant̄ de eodē ⁊ p ꝯn̄s nō op
ponunt̄ cōtradictorie. Et ſi dicas ſicut dicendū eſt Euaſio.
ꝙ nō v̄ificant̄ de eodē copulatiue: ſȝ bn̄ copula Replica.
tim neqȝ hoc incōuenit. Replicat̄ ſit ſoꝛtes tota
liter albus tūc ipſe etiā ē non albus: ḡ album ⁊
non albū de eodē v̄ificant̄ copulatiue ꝯn̄a ē ma
nifeſta: ptȝ aſſumptū q: ſoꝛtes nō pōt eſſe albus
⁊ ſoꝛtes eſt: ḡ ſoꝛtes non eſt alb⁹ ꝯn̄a non eſt du=
bia neqȝ minor: maior ptȝ q: ſoꝛtes poteſt eſſe nō
albus ḡ ſoꝛtes poteſt eſſe aliquid qḋ non poteſt
eſſe albū ⁊ vltra ergo ſoꝛtes nō poteſt eſſe albus:
ſecūda cōſequētia eſt nota p̄ma ptȝ reſoluendo
nomen infinitū per aliq̄d quod nō eſt: vt ſoꝛtes
eſt nō albus ſoꝛtes eſt aliq̄d quod aliquādo nō
eſt albū: antecedēs illius p̄me ꝓbatur q: ſua de
preſenti eſt poſſibilis: ſcȝ ſoꝛtes eſt nō albus ergo
illud ancedens cū ſit de poſſibili eſt verū: conſe=
quētia tenet q: ad veritatē ꝓpoſitionis de poſ=
Tertio. ſibili ſufficit ꝙ ſua de ineſſe ſit poſſibilis. Ter=
tio ſic hec duo complexa ſignificatū vltimatum
non ſiḡtū vltimatū ſe habēt ſicut terius finit⁹ ⁊
infinit⁹ ⁊ tn̄ nō cōtradictorie opponunt̄ igr̄ ma
ior eſt nota: minor ptȝ quia de eodem copula=
tiue verificant̄ igitur: aſſumptū ꝓbatur q: iſte

teriuſ enſ eſt ſigtū vltimatū ſuȳpſius ⁊ etiā eſt
nō ſigtū vltimatū ſuȳpſius qꝛ eſt ſigatū nō vlti
matū ℊ eſt ſigtū qꝺ nō eſt ſigtū vltimatū ⁊ ꝑ ꝯñs
Quarto. eſt nō ſigtū vltimatū ſuȳpſius. Quarto ſic exi=
ſtens ⁊ nō exiſtēs ꝺe eoꝺē copulatiue verificabū
tur: ℊ nō opponunť contradictoꝛie ⁊ tñ ſe hñt vt
notū eſt ſicut teriuſ finitus ⁊ infinitus igiť diffi
nitio nulla eſt: aſſūptū ptꝫ qꝛ ꝺeus ꝺie craſtina
erit exiſtēs ⁊ ꝺeꝰ ꝺie craſtina erit nō exiſtēs igiť
exiſtēs ⁊ nō exiſtēs ꝺe eoꝺē copulatiue verifica
būť ꝯña viꝺeť eē nota: añs ꝑ pꝛia pte claꝝ ē: ſcꝺa
pars ptꝫ qꝛ ꝺeus in ꝗlibet ꝺie imo in ꝗlibet inſtā
ti erit nō exiſtēs: ℊ ꝺeus ꝺie craſtina erit nō exi
ſtens: tenet ꝯña a ſuperioꝛi aꝺ inferiꝰ cū ꝺiſtri=
butione ſupioꝛis: ⁊ añs a ſophiſtis cōiter eſt cō=
ceſſum: ⁊ ꝓbať qꝛ ꝗlibet ꝺies ⁊ quoꝺlibet inſtās
aliqñ nō erit ⁊ qñ nō erit ꝺeꝰ in ipſo erit nō exi=
ſtens: ℊ ꝺeus in ꝗlibet ꝺie ⁊ in ꝗlibet inſtāti erit
nō exiſtēs. Et cōfirmať qꝛ ꝺeꝰ in ꝗlibet inſtanti
erit nō exiſtēs: ℊ ꝺeus in ꝗlibet parte tpis futuri
erit nō exiſtēs: ⁊ vltra ℊ ꝺeus nunꝙ erit exiſtens
⁊ ꝺeꝰ ſemp erit exiſtēs: ℊ aliqñ ſimul erit exiſtēs
⁊ nō exiſtēs: pᷓma ⁊ tertia ꝯña ſunt manifeſte: ſe=
cunda ptꝫ ab affirmatiua aꝺ negatiuā ſubiecto
manēte eoꝺē ⁊ pꝛeꝺicato variato penes finitū ⁊
infinitū cū illo aꝺꝺito in ꝗlibet pte tpis futuri.
Quinto. Quīto ſic: falſum ⁊ nō flm̄ ꝺe eoꝺē terio ſingulꝛ
ſupponēte falſificāť ℊ nō opponūť cōtraꝺictoꝛie
⁊ tñ ꝺiffinitio eis cōuenit ℊ ꝺiffinitio nō ē bona:
ptꝫ aſſūptū qꝛ iſte ſunt falſe hoc eſt flm̄ ⁊ hoc nō
Ad pᷓmū. eſt flm̄ in vtraꝗ pᷓmā ꝺemōſtrāꝺo. Ad pᷓmū iſto
rū ꝺꝛ ꝙ vel in illo cōplexo nō hō ⁊ nō hō pᷓma ne
gatio ferť pꝛeciſe in ly hō vel ferť ſupꝛa hoc totū
hō ⁊ non hō: ſi pᷓmū nō eſt teriuſ infinitꝰ ex ꝗ ne
gatio nō caꝺit ſupꝛa illū terim finitū hō ⁊ nō hō
qꝺ tñ reꝗriť aꝺ hoc ꝙ hoc cōplexum nō hō ⁊ nō
homo ſit teriuſ infinitꝰ vt ptꝫ ex teri infiniti ꝺe=
ſcriptione: ſi ſcꝺm cōceꝺiť ꝙ nō hō ⁊ non hō ē ter
minus infinitus nō illius teri hō ⁊ hō ſꝫ illiꝰ cō
plexi ho ⁊ nō hō ⁊ ſic cōceꝺiť ꝙ nō opponunť cō
traꝺictoꝛie: ſeꝺ negať ꝙ ꝓpterea ꝺiffinitio con
traꝺictoꝛie oppoſitoꝛū non ſit bona: nā vt ex illa
ꝺiffinitione ptꝫ aꝺ hoc ꝙ teri cōtraꝺictoꝛie oppo
nanť nō ſufficit ꝙ ſe habeāt ſicut teriuſ finitus
⁊ teriuſ infinitꝰ ſꝫ reꝗriť ꝙ ſe habeāt ſicut teriuſ
Ad ſcꝺm. finitus ⁊ teriuſ infinitꝰ illius. Ad ſcꝺm ꝺꝛ ſicut
arguenꝺo ꝺictū eſt: aꝺ replicā negať aſſumptū
aꝺ ꝓbationē negať maioꝛ: aꝺ ꝓbationē ꝺuplici
ter ꝺici pōt pᷓmo cōceſſo añte ſcꝫ ſoꝛtes pōt eē nō
albꝰ negāꝺo ꝯñam nō em̄ bñ reſoluiť nomē infi
nitū: ſꝫ ꝺebet ſic reſolui ſoꝛtes pōt ee nō albꝰ ſoꝛ=
tes pōt eſſe aliꝗꝺ qꝺ pōt nō eſſe albū: ex hoc non
ſequiť ꝙ ſoꝛtes nō pōt eē albꝰ. Sꝫ argueret ali=
Replica. quis ſi illa eēt ꝟa ſoꝛtes poſſibilꝛ eſt non albus ⁊
ſenſus eſſet ſoꝛtes poſſibilꝛ eſt aliꝗꝺ qꝺ pōt nō eē
albū pari rōne illa eēt vera ſoꝛtes poſſibiliter eſt
nō ens: nā ſenſus eſſet verꝰ: ſcꝫ ſoꝛtes ē aliꝗꝺ qꝺ
pōt nō eē ens: ſꝫ ptꝫ ꝙ ipſa nō ſit ꝟa qꝛ ſua ꝺe pꝛe
ſenti ē ipoſſibilis ſcꝫ ſoꝛtes nō ens. Rñꝺeť cōce=
ꝺenꝺo ꝙ illa eſt vera ſoꝛtes poſſibilꝛ ē nō ens: ⁊
aꝺ ꝓbationē falſitatis illius negať ꝙ ſua ꝺe pꝛe
ſenti ſit ipoſſibilis nō em̄ illā hꝫ ꝺe pñti ſoꝛtes eſt
nō ens: ſꝫ hāc ſoꝛtes ē aliꝗꝺ qꝺ poſſibilꝛ nō ē ens.
Ex quo ſeꝗtur ꝙ ꝺue ꝓpōnes ꝺe poſſibili nō ſi=
nonime eꝗualētes tñ hñt eanꝺē ꝓpōnē ꝺ ineſſe
ptꝫ ꝺe illis ꝺuabꝰ ſoꝛtes poſſibilꝛ ē nō ens ſoꝛtes
poſſibilꝛ ē aliꝗꝺ qꝺ poſſibilꝛ nō eſt ens: vtriuſꝗ
em̄ illaꝝ ꝓpō ꝺe ineſſe eſt hec ſoꝛtes eſt aliꝗꝺ poſ
ſibilꝛ nō eſt ens. Scꝺo pōt ꝺici cōceſſa ꝯña negā
ꝺo añs ſcꝫ ſoꝛtes pōt eē nō albꝰ: aꝺ ꝓbationē ꝺꝛ
ꝙ illa nō ē ſua ꝺe pñti ſoꝛtes ē nō albus ſꝫ hec ꝗ ē
impoſſibilis ſoꝛtes ē nō albꝰ qꝺ pōt eē: ita ꝙ ne=
gatio neget hoc totū albū qꝺ pōt eē vel hec eſt il
lius ꝺe ineſſe ſoꝛtes ē nō albū poſſibile ⁊ illa etiā
eſt ipoſſibilis ⁊ ſcꝺm hoc illa etiā ē negāꝺa ſoꝛ=
tes poſſibilꝛ eſt nō ens. Sꝫ ꝯtra ſeꝗtur bñ ſoꝛtes
eſt nō albꝰ ℊ ſoꝛtes poſſibilꝛ ē nō albus ſꝫ añs eſt
poſſibile ℊ ⁊ ꝯñs ⁊ cū ſit moꝺalis ꝺiuiſa ſine re=
ſtrictione ſi ſit poſſibilis e neceſſaria ⁊ ꝑ ꝯñs ē ve
ra: pᷓma ꝯña tenet ab eē aꝺ poſſe. Scꝺo ſic hec ē
falſa ſoꝛtes ipoſſibiler ē nō albus ℊ ſua cōtraꝺi=
ctoꝛia ſcꝫ ſoꝛtes poſſibilꝛ ē nō albꝰ ē ꝟa: aſſūptū
ptꝫ qꝛ bñ ſequiť ſoꝛtes ipoſſibilꝛ eſt nō albꝰ ℊ oē
nō albū ipoſſibilꝛ eſt ſoꝛtes ⁊ ꝯñs eſt flm̄ ℊ ⁊ añs
ꝯña tenet ꝑ cōuerſionē: ꝯñtis falſitas ptꝫ nā ſeꝗť
in ꝺarij: om̄e nō albū ipoſſibilꝛ eſt ſoꝛtes ⁊ ſoꝛtes
eſt nō albꝰ ℊ ſoꝛtes ipoſſibilꝛ eſt ſoꝛtes ꝯñs ē flm̄
ℊ ⁊ altera pᷓmiſſaꝝ ⁊ nō minoꝛ caſu poſito ꝙ ſoꝛ
tes ſit niger ℊ maioꝛ ꝗ eſt nrm ꝯñs. Ad pᷓmā ha=
rū rōnū negať pᷓma ꝯña aꝺ ꝓbationem ꝺꝛ ꝙ ar
guiť ab eē aꝺ poſſe cū ꝺiſtributiue illius teri al
bus ⁊ ille moꝺus arguēꝺi nō eſt bonus: non em̄
ſequiť oē albū eſt homo ℊ om̄e albū pōt eſſe ho=
mo nec ſequiť ſoꝛtes ē ois homo: ℊ ſoꝛtes poteſt
eſſe ois homo neꝗ ſequiť nullū album eſt ſoꝛ=
tes: ℊ nullū albū pōt eē ſoꝛtes. Ad ſcꝺam negať
aſſumptū: aꝺ pꝛobationē conceꝺiť ꝯña ⁊ nega=
tur falſitas cōſequētis: aꝺ ꝓbationē ꝺiciť ꝙ in=
ꝺebite arguiť i ꝺarij: ſicut ⁊ hic inꝺebite arguiť
inferio nihil aliuꝺ a nigro erit nigrū ⁊ ſoꝛtes eſt
aliuꝺ a nigro ℊ ſoꝛtes non erit niger: cauſa aūt
pꝛopter quā inꝺebite arguiť eſt quia ly ens in=
cluſum in illo terio albū nō eoꝺēmoꝺo reſtrin=
giť in maioꝛi ⁊ in minoꝛi: nā in maioꝛi reſtrin=
giť aꝺ ſtanꝺū ꝓ ente qꝺ nec ē nec pōt eſſe albū ⁊
in minoꝛi ꝓ ente qꝺ nō eſt albū: qꝺ ptꝫ qꝛ ſenſus
maioꝛis eſt om̄e ens qꝺ nec eſt nec pōt eſſe albū
impoſſibiliter ē ſoꝛtes: ⁊ ibi ly ens ſtat pꝛo ente
qꝺ nec eſt nec pōt eē albū: ⁊ ſenſus minoꝛis ē ſoꝛ
tes eſt ens qꝺ nō pōt eſſe album ⁊ ibi ſtat ꝓ ente

qꝺ nō eſt albū: ſic ℊ eſt arguenꝺū om̄e nō album
impoſſibiliter ē ſoꝛtes ⁊ ſoꝛtes eſt nō albū qꝺ eſt
vel pōt eſſe ℊ ſoꝛtes impoſſibiliter ē ſoꝛtes: ita ꝙ
in minoꝛi negatio infinitet hoc totū albū qꝺ eſt
vel pōt eſſe: ⁊ in alia ꝯña ꝺebebat ſic argui nihil
aliuꝺ a nigro erit nigrū ⁊ ſoꝛtes eſt aliuꝺ a ni=
gro qꝺ eſt vel erit ℊ ſoꝛtes nō erit niger. Male er
go ſoluūt aliꝗ hanc vltimā ꝯñam ꝺicentes ꝙ iō
ipſa non valet qꝛ arguiť a magis amplo aꝺ mi=
nus amplum cū ꝺiſtributione minus ampli: tū
pᷓmo qꝛ vt intuenti ptꝫ: ibi non arguiť a magis
amplo aꝺ minus amplum: tū ſcꝺo qꝛ ſi ſic tunc
ꝯña eſſet bona: nā a magis amplo aꝺ minus cū
ꝺiſtributione magis ampli valet ꝯña niſi aliuꝺ
impeꝺiat: in illa autē ly aliuꝺ ⁊ ly nigro ꝺiſtri=
bunť. Ex pꝛeꝺictis ſequiť ꝙ ſi illa teneať vera
ſoꝛtes poſſibiliter ē nō albꝰ etiā ⁊ illa ſoꝛtes poſ=
ſibiliter eſt nō ens illa etiā ꝺicenꝺa ē falſa ſoꝛtes
poſſibiliter eſt nō albus. Ad tertiū argumentū
pꝛincipale cōceſſa maioꝛe negať mino: aꝺ ꝓba
tionē negať aſſumptū ⁊ vlterius negať ꝙ ille ter
minus ens ſit non ſigatū vltimatū ſuȳpſius: aꝺ
pꝛobationē cōceꝺiť añs ⁊ negať ꝯña: qꝛ hoc cō=
plexum ſigatū nō vltimatū nō ꝺebet reſolui in
illuꝺ cōplexū ſigtū qꝺ nō eſt vltimatū qꝛ nō ca=
piť ꝺe rigoꝛe ſigtiōis ſuaꝝ partiū: ſꝫ loco vnius
cōplexi ſigntis ꝺe materiali ſigto aliꝗꝺ cogno=
tanꝺo ipm̄ ſigri naturalꝛ cōiter ꝑ aliquē terim:
vt ille teriuſ ens ꝺꝛ ſigtū nō vltimatū ſuȳpſius
nō qꝛ nō ſit ſigtū vltimatū: ſꝫ qꝛ ſigať ꝑ ſeipſum
naturalꝛ cōiter. Ad quartū negať aſſumptum
aꝺ ꝓbationē cōceſſa añtis pᷓma pte ſcꝺam nega
ret Guillermus entiſber: vt ptꝫ in viceſimo no=
no ſuoꝝ ſophiumatū vbi has negat: ꝺeꝰ in quo=
libet inſtāti erit non exiſtēs: ꝺeus in aliquo in
ſtāti nō erit exiſtēs: ꝺeꝰ erit in hoc inſtāti nō ex=
iſtēs ꝺmōſtrato quoꝺā inſtāti futuro: ⁊ hāc ꝺeꝰ
erit nō exiſtēs in hoc inſtāti: ꝯceꝺit ⁊ om̄es ſilꝛes
in ꝗbus aliqꝺ inſtans futuꝝ ꝺemonſtrať: ꝺicit
pꝛeterea iſtas eē impoſſibiles ꝺeꝰ erit in aliquo
inſtāti nō exiſtēs ⁊ nullū erit inſtās quin in illo
ꝺeus erit non exiſtēs: illā vero ſcꝺam ꝺicti añtis
partē ſcꝫ ꝺeꝰ erit ꝺie craſtina nō exiſtēs cōceꝺe=
ret Albertꝰ ꝺe ſaxonia ꝗ nono ſophiſmate ter=
tie ptis cōceꝺit iſtas: ꝺeꝰ in ꝗlibet inſtāti erit nō
exiſtēs: ꝺeꝰ i a iſtāti pñti erit nō exiſtēs ꝺeꝰ in b
inſtāti futuro erit nō exiſtēs ⁊ ſic ꝺe ſingulis in=
ſtantibꝰ futuris ⁊ ſilꝛ pteritis ⁊ pñtibꝰ. Vtrū
aūt ꝓpōnes pꝛeꝺicte ꝗ ab vno neganť ab altero
Dubiū circa hoc. cōceꝺunť vere ſint an falſe ꝺiſcutienꝺū ē. Pꝛo ꝗ
hac ſumpta ꝺeꝰ erit ꝺie craſtina nō exiſtēs qm̄
ꝺe alijs ſilꝛ eſt iuꝺiciū: ꝺiſtingamus eā aut ei ly
ꝺie craſtina ꝺeterminat ly erit aut ly exiſtens ſi
Reſponſio. pꝛimū falſa ē: ⁊ eſt ſenſus ꝺeꝰ erit craſtina ꝺie ⁊
tūc ille erit nō exiſtēs: ille autē ſenſus falſus eſt.
Si ſcꝺm eſt ꝟa ⁊ eſt ſenſus ꝺeꝰ erit in aliquo tpe
futuro ⁊ tūc ipſe erit ꝺie craſtina nō exiſtēs ſiue
nō exiſtēs ꝺie craſtina: ⁊ ille ſenſus verus ē. Cō
ſilꝛiter ꝺe alijs ꝺicať hec em̄ ꝺeus in ꝗlibet inſtā
ti erit nō exiſtēs ē ꝟa ſi ly in inſtāti ꝺeterminet ly
exiſtēs ⁊ eiꝰ veritas cognoſciť ꝑ ſingulares ſū=
ptas ex pte illius teri inſtāti ꝗ vere ſunt: ſcꝫ ꝺeꝰ
in hoc inſtāti erit nō exiſtēs ⁊ ſilꝛes: falſa autē ē ſi
ꝺeterminet ly erit: vt bñ ꝓbat cōfirmatio huius
quarti argumēti pᷓncipalis: pᷓmo mō cepit eam
Albertus ꝺe ſaxonia Entiſber vero ſcꝺo moꝺo.
Ad argm̄ His pꝛemiſſis: aꝺ pꝛobationē aſſūpti pꝛenegati
cōceſſa añtis pᷓma parte ꝺiſtinguiť ſcꝺa: ſcꝫ ꝺeꝰ
erit ꝺie craſtina nō exiſtēs: ſiue ꝺeꝰ ꝺie craſtina
erit nō exiſtēs vel ſi ly ꝺie craſtina ꝺeterminet ly
erit ⁊ ſic negať vl' ſi ꝺeterminet ly exiſtēs ⁊ ſic cō
ceꝺiť: ⁊ vlterius negať ꝯña ꝗ inferť ꝙ exiſtens ⁊
nō exiſtens ꝺe eoꝺē copulatiue verificabunť qꝛ
tūc exiſtēs ⁊ nō exiſtēs nō ſunt illaꝝ ꝓpōnū pꝛe
ꝺicata ſꝫ hec cōplexa ꝺie craſtina exiſtēs ꝺie cra
ſtina nō exiſtēs: ⁊ illa pꝛeꝺicata non opponunť
cōtraꝺictoꝛie ⁊ ſic nihil cōtra ꝺiffinitionē cōtra
ꝺictoꝛie oppoſitoꝛum. Et ſi ꝺicať ꝙ aꝺ ꝺie cra=
ſtina non exiſtens ſequiť non ꝺie craſtina exi= Replica.
ſtens: ℊ ſi ꝺie craſtina exiſtēs ⁊ ꝺie craſtina non
exiſtēs ꝺe eoꝺē ꝟificenť meꝺiante copula ꝺe erit
etiā ⁊ ꝺie craſtina exiſtēs ⁊ nō ꝺie craſtina exi=
ſtēs ⁊ illa cōtraꝺictoꝛie opponunť: ℊ cōtrarie op
poſita ꝺe eoꝺem verificanť. Ad hoc ꝺꝛ cōceꝺēꝺo Solutio.
vtrāꝗ ꝯñam ⁊ ꝙ cōtraꝺictoꝛie oppoſita ꝺe eoꝺē
ꝟificanť meꝺiāte copula ꝺe futuro: ſꝫ ex hoc nō
ſequiť ꝙ eē ꝟificenť meꝺiāte copula ꝺe pñti nā il
le ꝺ futuro lꝫ ꝺebeāt poni in eē nō tñ opꝫ illaꝝ ꝺe
pꝛeſenti copulas iꝺē tps ipoꝛtare ſeu eē ſil' ꝟas
qꝛ ille ꝺe futuro reꝺꝺunť vere ꝓ ꝺiuerſis tpibꝰ. Replica.
Sꝫ ꝺiceret aliꝗs ℊ etiā nihil ꝓhibet illas cōceꝺi
ꝺeꝰ ꝺie craſtina erit exiſtēs ꝺeꝰ ꝺie craſtina erit
nō exiſtēs etiā vbi ly ꝺie craſtina ꝺeterminat ly
erit: qꝛ ex hoc nō ſequiť niſi ꝙ cōtraꝺictoꝛie op=
poſita ꝺe eoꝺē meꝺiante copula ꝺe futuro verifi
canť ⁊ hoc vt ꝺictū ē nō eſt incōueniens. Rñꝺeť Solutio.
negāꝺo ꝯñam ⁊ cauſa ē qꝛ aꝺ hoc ſeꝗreť cōtraꝺi
ctoꝛie oppoſita ꝺe eoꝺē ſimul ꝺici meꝺiante co=
pula ꝺe pñti: eo ꝙ lꝫ ille ꝓpōnes ſint ꝺe futuro: il
laꝝ tñ copule reſtringunť aꝺ ſtāꝺū ꝓ tpe qꝺ ꝺie
craſtina erit: ⁊ iō opoꝛteret ꝓpōnes ꝺe pñti illis
ꝺe futuro coꝛreſpōꝺētes cras eē ſil' ꝟas ſcꝫ ꝺeꝰ in
hac ꝺie ē exiſtēs: ꝺeꝰ in hac ꝺie ē nō exiſtēs ꝺe=
mōſtrāꝺo ꝺiē craſtinū ita ꝙ eaꝝ copule iꝺē tps
Ad cōfirmationē. importēt. Ad cōfirmationē ꝗrti argumēti pᷓnci=
palis cōceꝺiť pᷓma ꝯña ꝺūmō ly i iſtāti ⁊ illꝺ cō=
plexū in pte tpis futuri iꝺē ꝺeterminabile ꝺeter
minēt: ꝺiſtinguiť autem ſecūꝺa ꝯña: ſcꝫ ꝺeꝰ in
ꝗlibet pte tpis futuri erit nō exiſtēs ℊ ꝺeus nūꝙ
erit exiſtēs: vl' ſi illꝺ ꝯplexū i pte tpis futuri i añte

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA
GREDOS.USAL.ES

determinet ly erit ⁊ ſic cōcedit̃ ꝯña ſʒ negat̃ añs
ſicut ⁊ illa eſt negāda de⁹ in quolibet inſtāti erit
nō exiſtēs ſi ly in inſtāti determinet ly erit: vel ſi
determinet ly exiſtēs ⁊ ſic negat̃ ꝯña: ⁊ vlterius
ad ꝓbationē dr̃ ꝙ arguendo ab affirmatiua ad
negatiuā predicato variato penes finitū ⁊ infi=
nitū oportet illā ꝑticulā in q̄libet ꝑte tp̄is futuri
aut aliā ſcd̄m copule exigētiā determinare copu
lā ⁊ nō predicatū ſeu p̄dicati ꝑtē. Ad q̄ntū diſti=
Ad q̄ntū. guit̃ añs vel in ꝓpōnib⁹ quarū neutra ſe falſifi
cat ⁊ ſic negat̃: vel in ꝓpōnibus quarū altera ſe
falſificat ſic ꝯcedit̃ ⁊ negat̃ ꝯña qꝛ nihil icōuenit
cōtradictorie oppoſita de codē ſingulariter ſup
ponēte falſificari i ꝓpōnib⁹ q̄rū alt̃a ſe falſificat:
q̄les ille ſūt de q̄b⁹ in argumēto fact⁹ eſt ſermo.

¶ De priore.

PRius dicit̃ q̄druplr̃ p̄io mō aliq̄d dr̃ p̄us
altero ꝓprie ſcd̄m tēpus ⁊ ſic qd̄ ē antiquius
Quinq̧ modi. ⁊ ſenius dr̃ prius. Scd̄o mō aliq̄d dr̃ p̄us a quo
nō cōuertit̃ ſubſiſtēdi ꝯña: vt vnū eſt p̄us duob⁹
nā ſi duo ſunt tūc ꝯñs eſt vnū eē ſʒ nō opʒ ſi vnū
ſit duo eē. Tertio modo aliq̄d dr̃ p̄us altero ſe=
cūdū ordinē: vt in grāmatica elemēta ſūt p̄ora
ſyllabis ⁊ ꝓhemiū p̄us narratiōe. Quarto mō
aliq̄d eſt p̄us altero qꝛ melius ē ⁊ honorabilis: ⁊
ſic plurimi cōſueuerūt honorabiliores ⁊ magis
dilectos apud ſe priores dicere: ſʒ iſte mod⁹ nūc
ſit alieniſſimus. Sed preter illos modos aliq̄d
poteſt dici prius altero quinto modo a quo ad
alterum cōuertit̃ ſubſiſtēdi ꝯña ⁊ ipſum ē cau=
ſa alterius: vt hoiem eſſe aial eſt p̄us q̄ʒ iſtā eſſe
verā hō eſt aial: nā lʒ ſequat̃ hō eſt aial g̃ hec eſt
vera ⁊ ecōtra: tñ hoiem eſſe aial eſt cauſa quare
iſta eſt vera homo eſt aial qꝛ ab eo ꝙ res eſt vel
non eſt oratio dicitur vera vel falſa. ¶ Circa ſe=
Duo dubia. cundū ⁊ q̄ntū modū videnda ſunt aliqua: vlʒ
duo circa ſcd̄m ⁊ q̄ttuor circa q̄ntū: p̄mū circa ſe
cundū vidēdū ē vtrū verū ſit qd̄ in tertu habet̃:
ſcʒ ꝙ ſi duo ſunt vnū ē ſʒ nō opʒ ſi vnū ſit duo eē.
Scd̄m ē vtrū ſicut cōiter dicit̃ oē ſuperius ſit
Primum dubium. prius inferiore hoc ſcd̄o modo prioritatis. Quā
tū ad p̄mum arguit̃ ꝓ parte affirmatiua ph̄i au=
ctoritate dicētis in tertu ꝙ ſi duo ſunt ꝯñs ē vnū
eſſe: ſʒ nō opʒ ſi vnū ſit duo eſſe: ꝓ ꝑte negatiua
arguit̃ ſic ſequit̃ bene vnū eſt g̃ duo ſunt igitur
pars negatiua vera: aſſumptū pʒ qꝛ ꝯñs eſt ne=
ceſſariū g̃ ꝯña valet: añs pʒ nā ſequit̃ due pſo=
ne trinitatis ſunt g̃ duo ſunt ⁊ añs ē neceſſariū:
g̃ ⁊ ꝯñs: ex neceſſario eñ nō ſequit̃ niſi neceſſa=
Reſpōſio. rium. Ad primū queſitū reſpōdet̃ ꝙ ſic capiēdo
ly duo neutralr̃ ⁊ hoc modo cepit ph̄us. Ad ra=
tionē in oppoſitū diſtinguit̃ ꝙ bñ ſequat̃ vnū ē
g̃ duo ſunt vel capiendo ly duo vt eſt maſculini
gn̄is ⁊ ſic cōcedit̃ qꝛ vt bene ꝓbat̃ arguendo cō=
ſequēs ē neceſſariū cū ſenſus ſit neceſſarius: ſcʒ
due res ſeu due pſone ſunt: nā tūc ly duo impor=
tat dualitatē pſonaꝝ cū maſculinū genus ſit ge
nus pſone: vel capēdo ly duo in neutro ſeu neu=
traliter ⁊ ſic negat̃ nā tunc dicit dualitatē eſſen=
tiaꝝ: ⁊ eſt ſenſus duo ſunt hoc ē due res eſſentia
liter diſtincte ſunt ⁊ ſi ſolus de⁹ eſſet nō ita eſſet
ſicut illa ꝓpō in illo ſenſu ſig̃t ⁊ tñ ita eſſet ſicut
illa ſig̃t vnū eſt quare nō ſequit̃ in illo ſenſu cō=
ſequēs capiendo: ꝓbatio nihil ꝓbat niſi bonita
tē ꝯñe capiendo ly duo maſculine ſeu in maſcu=
lino. ¶ Quātū ad ſcd̄m dr̃ ꝙ oē ſupius eſt p̄us
ſuo inferiori ſcd̄o mō prioritatis niſi ſupius ⁊ in
ferius ſint teri cōuertibiles: ſi ei eſſent teri cōuer=
tibiles ſuperius nō eſſet p̄us ſuo inferiori: nā ab
illo inferiori ad ſupius ⁊ ecōtra valeret ꝯña ſub
ſiſtendi: ſim̄ eſt g̃ ꝙ oē ſupius ſit ſcd̄o mō prio=
ritatis prius ſuo inferiore vñ prius ſcd̄o mō eſt
terius a quo ad alterū nō cōuertit̃ ꝯña ſubſiſtē=
di. Cōſequētia ſubſiſtēdi eſt illa cuius añs ⁊ cō
ſequēs ſunt de eſt ſcd̄o adiacēte: ⁊ ꝯña ſubſiſten
di cōuertit̃ qñ ꝯñs infert añs ſicut añs ifert ꝯñs
vt hec ꝯña ſubſiſtendi cōuertit̃ hō eſt g̃ riſibile ē
nā etiā ecōtra ſequit̃ riſibile eſt g̃ hō eſt: qñ con=
uertit̃ ꝯña ſubſiſtendi tūc ſubiectū cōuertētis eſt
terius a quo cōuertit̃ ſubſiſtēdi: ꝯña qñ aūt ꝯña
ſubſiſtēdi nō cōuertit̃ tūc ſubiectū ꝯñtis ē terius
a q̄ nō ꝯuertit̃ ſubſiſtendi ꝯña: vt aial i hac ꝯña
ſubſiſtendi hō eſt g̃ aial eſt ecōtra eñ nō ſequit̃
aial eſt g̃ hō eſt. ¶ Circa q̄ntū modū prioritatis
vidēda ſūt hec: p̄io vtrū ſequit̃ hō ē aial g̃ hec ē
vera hō ē aial: ſcd̄o vtrū ſequit̃ hec ē v̈a hō ē aſi
nus g̃ hō eſt aſinus: tertiū q̄ō dʒ illud intelligi
hoiem eē aial ē cauſa q̄re hec eſt v̈a hō eſt aial.
Quartū q̄liter ē illud intelligēdū ab eo ꝙ res eſt
vel nō eſt ōro dr̃ v̈a vel falſa. Ad p̄mū dr̃ ꝙ nō: ſʒ
ſequit̃ hō eſt aial ⁊ hec ꝓpō hō eſt aial eſt ⁊ ipſa
ſig̃t hoiem eē aial: g̃ hec v̈a hō eſt aial. Ad ſcd̄m
dr̃ ꝙ nō ſʒ bñ ſequit̃ hec eſt v̈a hō eſt aſinus ⁊ ip̄a
ſig̃t hoiem eē aſinū g̃ hō ē aſinus: ⁊ in illis ſenſi=
bus duas illas ꝯñas intellexit ph̄us cū dicit ꝙ lʒ
ſequat̃ hō ē aial g̃ hec ē v̈a hō ē aial ⁊ econtra: tñ
hoiem eē aial ē: ⁊c̃. Ad tertiū Gregorius de ar=
minio q̄ in p̄ncipio p̄mi ſentētiaꝝ ponit cōplexe
ſig̃abilia diſtincta ab incōplexis diceret ꝙ dʒ ſic
intelligi: illud cōplexe ſig̃abile hoiem eē aial eſt
cauſa q̄re illa ꝓpō hō ē aial ē v̈a nā ſcd̄ʒ eū ꝓpō
dr̃ v̈a: qꝛ ſuū cōplexe ſig̃abile ē veꝝ. Scd̄m vero
Guillermū okam ⁊ alios noiales q̄ nō ponunt
huiuſmodi cōplexe ſignificabilia diſtincta ab
incōplexis quorum meliorē opinionem oēs fe
re moderni arbitrant̃: dicēdū eſt ꝙ debet ſic in=
telligi cauſa quare illa ꝓpō hō eſt aial eſt vera
eſt qꝛ ita eſt ꝙ hō eſt aial. Ad quartū diceret idē
Gregorius ꝙ illud ſic eſt intelligēdū ab eo ꝙ res
eſt: ſcʒ cōplexe ſig̃abile eſt verū vel nō eſt verum

imo ſim̄ ōro dr̃ vera vel falſa. Dicēdū tñ melius
eſt ꝙ ſic dʒ intelligi: ōro dr̃ v̈a vl̄ falſa qꝛ ita ē vel
nō ē in re ſicut ip̄a ſig̃t: ⁊ ſub eē ⁊ nō eē itelligan
tur fuiſſe fore nō fore poſſe nō poſſe imaginari ⁊
Primum. nō imaginari. Quereret aliq̄s nōne ſcd̄m noia
Reſpōſio. les ponēda ſunt complexe ſig̃abilia. Dicit̃ ꝙ ſic
ſed nō ſunt ponēda ſicut poſuit Gregorius: di=
xit eñ cōplexe ſig̃abilia eſſe diſtincta ab incō=
plexis: noiales aūt dicūt ⁊ bene quālibet rem eē
cōplexe ſig̃abile ⁊ incōplexe ſig̃abile diuerſis tñ
rōnibus: ois eñ res ē cōplexe ſig̃abile eo ꝙ ſig̃at̃
ꝑ iſtud cōplexū oē ens eſt: ⁊ eſt incōplexe ſig̃bi
le eo ꝙ ip̄a ſig̃at̃ ꝑ illū terim incōplexum ens.

¶ De ſimul motu ⁊ habere.

Primum dubium. QUeritur vtrū cauſa ⁊ effectus poſſint eſſe
ſimul: Reſpōdet̃ ꝙ ſic nō quidē natura ſʒ
Reſpōſio. tēpore: nā ſi deus ab eterno creaſſʒ mundū ſicut
dicūt q̧ʒ plurimi deū potuiſſe: vt videri pōt octa
uo phiſicorū: deus fuiſſet cauſa ⁊ mūdus fuiſſet
eius effect⁹ ⁊ tñ deus ⁊ mūdus fuiſſent ſimul tē=
pore eo ꝙ nullo tp̄e fuiſſet deus ante mūdū: non
autē fuiſſent ſimul natura: nā adhuc a deo de=
pendiſſet mūdus quātū ad ſuū eſſe ⁊ cōſeruari.
Si etiā in inſtanti in quo deus crearet pedem
poneret eū in cineríb⁹: pes ⁊ veſtigiū pedis in ci
nerib⁹ eſſent ſimul tp̄e ſed nō natura: tñ pes eſſet
cauſa ⁊ veſtigiū eſſet effect⁹ illius: ꝙ autē pes ⁊
veſtigiū nō eſſent ſimul natura ꝓbat̃ qꝛ cauſa ⁊
effectus nunq̄ʒ ſunt ſimul natura ſed cauſa ſem
Secundum dubium. per eſt prior ſuo effectu. Querit̃ ſecundo quare
ph̄us hic ponit ſex ſpēs mot⁹ ⁊ in q̄nto phiſicoꝝ
tantū q̄ttuor ſcʒ augmētationē diminutionem
Reſpōſio. alterationē ⁊ loci mutationē: Reſpōdet̃ ꝙ hoc
ideo ē qꝛ hic ph̄us motū large accipit ꝓ oi mu=
tatiōe ſucceſſiua ſiue ſubiectū ſit hoc aliq̄d hoc
eſt cōpoſitū ex materia ⁊ forma ſiue nō: in q̄nto
aūt phiſicoꝝ capit motū ſtricte ꝓ mutatiōe ſuc
ceſſiua cui⁹ ſubiectū eſt hoc aliq̄d manens vnū
⁊ idē añ trāſmutationē ⁊ poſt: ⁊ hoc mō gn̄atio
⁊ corruptio nō ſunt mot⁹ cū ſubiectū gn̄ationis
nō ſit hoc aliq̄d: ſʒ vt dr̃ p̄mo de gn̄atione ſubie=
ctū gn̄ationis eſt ile hoc eſt materia p̄ma: ⁊ ꝓ=
Reſpōſio Valla. pterea hoc mō ſumēdo motū tm̄ q̄ttuor ſunt ſpe
cies mot⁹ q̄ dicte ſunt. De priore ſimul ex habe
re plura videbunt̃ i q̄nto methaphiſice: de motu
aūt tertio ⁊ quinto phiſicoꝝ: quare ab ampliori
determinatione ſuperſedendum arbitramur: ⁊
hec de poſtpredicamentis.

¶ Expliciūt p̄dicamēta mg̃ri Joānis tardiuel.

Liber ſecūdus de ſecūdarū

intentionum cathegoria: qui vnico abſoluitur
capite: eius ſunt tres partes: prima agit de ante
predicamentis huic propoſito neceſſarijs.

QUia vero ſolēt de
ſcd̄is intentiōib⁹ vel ipoſitiōi
b⁹ fieri doctoꝝ altercatiōes an
ponant̃ in p̄dicamēto aut nō: — Queſtio de ſcd̄is intētionib⁹.
⁊ ꝯceſſa eaꝝ p̄dicamētali ordi
natiōe: queri ſolet iterū ſi ꝑti=
neāt ad aliq̄d decē Ariſtotelis p̄dicamētoꝝ: vel
potius ſit ex illis aliud vndecimū cōficiēdū p̄di
camētū: nō inutile duximus hic nr̄am explica=
re opionē vt vl̄ ſic ingenioſi viā habeāt inq̄rēdi.
Imprimis tñ nō lateat nos ꝙ Ariſtoteles ſermo — Qs Ariſtoteles eas nō coordinauit.
tionaliū artiū erudītiſſimus (vt ex libris ſuis tū
logicis tū rethoricis ituerí lʒ) nullā i ſuis cathe=
gorijs de dicibilib⁹ ſcd̄aꝝ intētionū (q̄ ſūt ꝓpria
ſcibilia dictaꝝ ſciaꝝ) feciſſe reꝑit̃ mētōeʒ: vñ cō
ſtat eū nō ex ignorātia aut negligētia: ſʒ poti⁹ ex
deliberata idustria illas itactas reliq̄ſſe nullate
nus eaꝝ coordiatōeʒ tāgēdo. Cui⁹ rei cā altera — Pria rō.
duaꝝ aſſignari poterit: vl̄ qꝛ ex toto curſu ſue lo
gice ſatis colligi p̄t iſta coordiatio: vl̄ qꝛ nō puta — Scd̄a rō.
bat ip̄e ſmotionales artes v̈e ⁊ ꝓp̄e ſcias eē: nuſ
q̄ʒ ei reppies vbi eas ſcias noiauerit: ſʒ ſolū mōs
ſciēdi: ⁊ itroductorias: admiculatiuaſq̧ ad ſciē
dū artes: vl̄ ſi ꝯcederet ip̄as v̈as eē ſcias: qꝛ tñ ſūt — Tertia rō.
i domo ſapiētie ancillaꝝ minime: ſuaq̧ ſcibilia
ſolū pp aliō exiq̄rēda eē cōſtat: iō i talib⁹ doctris
nō mlt̄ū imorādū eē cēſuit ſapiētē: ſʒ ex eis neceſ
ſario q̄dā p̄ſūpto viatico ad nitidiores altioreſ
q̧ʒ grauiū auctoꝝ diſciplias euolādū: ſatis ei eē
videt̃ eas vl̄ itrāſcurſu accepiſſe: nā ea plixior oc
cupatio a verioꝝ ꝑceptiōe retraheret aim̄: vnde
hoc forte inuēs Ariſtoteles dicibilia p̄ncipaliū
ſciaꝝ (q̄bus virilr̃ inſudādū ē) accuratiſſime co
ordināda mōſtrauit: reliq̄ aūt valere ſinens ſer
monē cōſulto calamūq̧ ꝯtraxit: vt etiā ſupra de
q̄ttuor ei⁹ vltimis p̄maꝝ intētionū p̄dicamētis
annotatū ē. Sʒ qꝛ nr̄a hac tēpeſtate ſmotiōales — Qs nō ſit pretermittenda illa coordiatio
dicte artes i oib⁹ fere vniuerſitatib⁹ xp̄ianoꝝ ex
actiſſime docēt̃ diſcūturq̧: nō ſine cā d̄taliū dici
biliū coordinatiōe curā ſuſcepimus: p̄ſertim qꝛ
btūs Auguſtinus q̄rto d̄ doctrina xp̄iana q̄s in — Auguſtinus.
q̄t ꝓhibuerit eloquētiā ſeu pſuaſionē rethoricā
induci licere ꝓ defenſione v̈itatis: ⁊ ꝓ ſua incor
dib⁹ humanis plātatiōe: vt libēter ⁊ obedienter
audiat̃ v̈itas aduerſus palliatā ⁊ fucatā falſita
tē: ſilis imo validior ratio militat de dialetica
diſputatiōe ꝓ elucidatione vere fidei aduerſus
armatā hereticoꝝ v̈ſutiā: nā dialetica argumē
tatio vehemētior ē rethorica ⁊ ad cōtradicendū
efficatior. Circa p̄miſſam g̃ ſcd̄aꝝ intētionū du
bitationē ſūt varie logicoꝝ aſſertiōes. Dicūt ei
p̄mo logici dicti reales (q̄ viā reſpectuū q̄tidie ⁊ — Pria opio
ꝯtinue terūt fere i oi mā diſputabili) ꝙ nl̄ia ſcd̄a
intētio pōt eē i aliq̄ p̄dicamēto ſiue tradito ſiue
nō tradito ab Ariſtotele: qꝛ ſcd̄e intētiōes ſcd̄m

cos nõ habẽt quiditatẽ qđ eſt neceſſariũ oĩ repo
nibili in predicamẽto: ſunt eñ ſcđe intentiones
vt aiunt quedã entia vel reſpectus rõnis q̃ cau
ſant̃ p actũ collatiuũ intellect⁹ cõparãtis pmã
intentionẽ ad aliq̃d aliud. Quare ſcđm iſtos lʒ
ſcđa intentio ſit ens rõnis nõ tñ eſt verũ ens: nec
valet iſta ↄña apud eos ſcđa intẽtio eſt ſcđa intẽ
tio: ğ ſcđa intẽtio ẽ: ſilr nec iſta ſcđa intẽtio attri
buit̃ pme intẽtioni ğ ipſa ſcđa intẽtio eſt aliq̃d:
q2 dicũt q nec eſt ſubſtãtia p ſe exiſtẽs nec ẽ acci
dens inherẽs alicui ſubiecto: imo q̃dã ſolẽpnis
huius opinionis declarator palã i ſcriptis ſuis
cõceſſit q ſcđa intẽtio nihil ẽ: ↄ cũ logica ſit ſcia
per ſe de ſecũdis intẽtiõib⁹: intulit correlariũ q
logica ẽ ſcia de nihilo: ↄ affirmat q oĩs bon⁹ lo
gicus tenet̃ ↄ cogitur cõcedere q de nihilo debe

Reprobatio.

at eſſe ſcia. Sʒ ſtatim hec opinio ſe ſe oſtẽdit in
ſipidã cuilibet ingenio libero quãuis nõ poſſet
efficaciter rõnib⁹ eneruari: q2 nulla ratio cõtra
eam poſſet cõcludere aliqđ maius incõueniens
quã illud qđ ipſamet ſpõte ↄcedit. Nõ eñ opor
tebit ſcđm iſtos preſupponere q2 eſt de ſubiecto
ſcie: qđ tamẽ eſſe neceſſariũ fatet̃ Ariſtoteles in
principio ſuorũ poſteriorũ: ex quo textu eliciũt
recte ſentientes q oĩs ſcia eſt de ente actuali vel
poſſibili maxime ſcia cõcluſionis affirmatiue.
Relicta ğ iſta opinione verior apparet modus
dicẽdi logicorũ noialiũ: q̃ iuxta ſuã appellatio
nẽ in ſermocionalib⁹ diſciplinis maxime in lo
gica multũ fuerũt exercitati ↄ illã lucidius ſecũ
diuiſq3 tradiderũt: iſti eñ pcerto tenẽt q ſecũde
intẽtiones ſunt vera entia ↄ creature dei ↄ pfe
ctiores eſſentie q3 pme quattuor q̃litates elemẽ
torũ q̃ ſunt calor: frigiditas: humiditas: ↄ ſicci
tas: ↄ ad huc pfectiores ſecũdis q̃litatib⁹ mixto
rũ: vlʒ colorib⁹: ſaporib⁹: odoribus: ↄ ceteris hu
iuſmodi: imo ↄ pfectiores luce ſolis ↄ oĩm ſtella
rũ celi: quãto pfectius eſt ſubiectũ ſecũdarũ in
tẽtionũ ſubiectis predictar̃ q̃litatũ corpalium.

Scđa opinio

Sũt eñ vt iſti dicũt ſecũde intẽtiones vera ac
cidẽtia aĩe ↄ q̃litates quedã ſpũales in pma ope
ratione intellectus cauſate ↄ aiam rõnalẽ vitali
ter pficientes p realẽ inherẽtiã ad ipſam: q̃ alias
dicunt̃ cõcept⁹ mẽtis vel teri mẽtales aut actus
intelligẽdi: q̃re pter deffectũ q̃ditatis nõ opor
tebit ſcđas intẽtiones a predicamentis exclude
re. Sʒ iſta opinio iuxta multiplices ſuos ſecta
tores in varios modos dicẽdi partita iſta: qui
dã eñ iſtorũ opiniati ſunt ſecũdas intentiones
eſſe cõcept⁹ cõplexos: ↄ ideo nõ repponi in aliq̃
predicamẽto ſiue tradito ſiue nõ tradito ab Ari
ſtotele: q2 vt dicũt ſola incõplexa predicamẽtali
ter coordinant̃. Hec opinio etiã nõ placet cõiter

Reprobatio. Primo.

doctis pter duo: pmo q2 nõ aſſignat̃ aliq̃ eui
dens ratio quare magis hec pma intentio aĩal
eſt incõplexa q3 hec ſcđa intẽtio genus ↄ ecõtra
hec ſcđa potius cõplexa q3 illa pria: ſicut eñ aĩal
eſt vnus cõis concept⁹ oĩm aĩaliũ: ita genus eſt
vnus cõis cõceptus oĩm generũ ↄ ſilr diceret̃ de
alijs ſecũdis intentionibã quibuſcũq3. Scđo q2

Scđo

admiſſa tali cõplexione ſcđarũ intẽtionũ: nõ cõ
cludit̃ neceſſario illas nõ eẽ predicamẽtalr co
ordinabiles: cũ multe appareãt in eis predica
tiones eſſentiales in q̃d: vt genus eſt predicabi
bile: ppõ eſt oratio: ſillogiſmus ẽ argumẽtatio:
nomẽ eſt dictio: diphtongus eſt ſillaba: vocalis
eſt lr̃a ↄ ita de reliq̃s ſuo modo: talis aũt mod⁹
predicãdi dicibiliũ adinuicẽ manifeſtã cõuin
cit coordinationẽ predicamẽtalẽ iuxta illud pn
cipium logicũ in arte predicamẽtor̃: quãdo al
terũ de altero predicat̃ ↄc. Nec credẽdũ eſt (vt ſu
pra diximus circa pmã diuiſionẽ ante predica
mentalẽ Ariſtotelis) q cõplexa ex neceſſitate a
predicamẽtis reiecta ſint: ſʒ pter artis breuita
tẽ ↄ venuſtatẽ: que ſi ſufficienter incõplexa expli
cuerit: p illa etiã cõplexa poſſe cõcipi cernẽs ſcri
bendi ſtilũ cõtrahit: at vbi nulla dant̃ incõple
xa (vt iſti de ſecũdis intẽtionib⁹ oppinant̃) ſi ap
pareat modus predicãdi eſſentialis predictus:
quare in illis q̃ ſic ſe hñt dicibilib⁹ nõ faciet bo
na ars ſuã coordinationẽ: ex quo per nulla alia
pora poſſũt hec ſubintelligi: alias illa ars poſſet
nõ iniuſte de inſufficientia culpari. Alij ğ iſtor̃

Tertia opinio.

melius ſentientes ponũt ſcđas intentiões predi
camentabiles: ſʒ diuidunt̃ inter ſe nec oĩes iſti
penitus idẽ dicũt: nã aliq̃ ipſorũ tenent q oĩes
ſcđe intentiones ponende ſunt in predicamento
ad aliq̃d ab Ariſtotele dato: eo q modus ſignĩdi
carũ cõtineat̃ ſub gñaliſſimo modo ſignĩdi pre
dicamẽti ad aliq̃d: qui eſt ſupponere pro aliquo
cognotãdo illud ſe aliqualr habere ad ſe vel ad
aliud: nũc aũt clare cõſtat q ſcđa intẽtio cogno
tat illud p quo ſupponit eſſe ſignũ alterius ↄ ſe
habere ad illud ſicut ſignũ ad ſignatũ: vñ ſcđm
iſtos oĩes ſcđe intentiões ponunt̃ in predica
mento ad aliq̃d: ſub illo gñe ſubalterno ſignum
qđ ptinet ad tertiã pncipalẽ ſpẽm ad aliq̃d acci
dentalis ſcʒ ſcđm actionẽ: eſt eñ ſignũ relatiuũ
ſuppõnis fundatũ in actione intentionali ali
cuius obiecti ad potẽtiã cognotatiuã qđ natu
raliter cõiter ſigñs cauſat alterius rei noticiam
primariã aut rememoratiuã vt ibidẽ tactũ eſt.

Reprobatio.

Alijs tñ videt̃ nõ dici ſatis pbabiliter q ſub ge
nere pme intẽtionis coordinent̃ ſpẽs ſcđe inten
tionis: quarũ intẽtionũ pmarũ ↄ ſcđarum coor
dinationes minus ſunt adinuicẽ pmiſibiles q3
diuerſe pmarũ intentionũ cathegorie: de quib⁹
tñ in pmo poſterior̃ dicit̃ q nõ pmiſcent̃ coordi

Secundo

nationes adinuicẽ. Et rurſum q2 vbi clarius ↄ
diſtinctius poſſunt dicibilia ſeorſum in ſingu

lis predicamentis ordinari: i cptum videt̃ tãtã
cor̃ multitudinem in eodem ↄcludere predica
mento ad aliq̃d: qđ certe inmenſum ↄ incõpre
henſibile euaderet ſupadditis ei cunctis ſcđis i
tentiõib⁹ q̃ pfecto innumere ſunt: ipſum etiã
predicamentũ ad aliq̃d ex ſolis ſuis pmis iten
tiõib⁹ ↄfectũ appet alior̃ oĩm latiſſimũ vt ex di
ctis ſupra libro. p. c. 6. luce clari⁹ eſt manifeſtũ.

Quarta opinio.

Iſtor̃ ergo verior opinio eſt q ſcđe intentiones
coordinãde ſunt in predicamẽto aliquo nõ tra
dito ab Ariſtotele: pter rõnes pri⁹ dictas vel
alias tales: ↄ hoc p̃dicamẽtũ vndecimũ ponũt
ſaluo ſemp in v̾itate numero p̃dicamentor̃ de
nario ad ſenſum Ariſtotelis ↄ oĩum antiquor̃:
ſed q̃ hãc ſequũtur viã bifariã ſecernunt̃ de gña
liſſimo huius cathegorie diſſidentes. Alij nãq3
ponunt ſignũ in tota ſui cõitate hui⁹ p̃dicamẽ
ti gñaliſſimuʒ: q2 vt inq̃unt q ẽ dabilis vn⁹ mo
dus ſignĩdi gñaliſſim⁹ q̃ditatiue ↄueniẽs oĩb⁹
teris ſignĩtibus res ea rõne q̃ ſunt ſigna alior̃ ſi
ne talia ſigna ſint ppõnalia ſiue naturalia ſiue
artificialia: q̃re ſignum ppõnale cõcedunt eſſe
ſpẽm ſubalternã hui⁹ vndecimi p̃dicamenti: ↄ
ita in p̃dicamento illo ponunt multas pmas i
tentiões pmixtas ſecundis: vt veſtigium: ima
ginem: ſigillum: effigiẽ: vexillum: ſacramentũ:
ↄ ei⁹ ſpẽs cum alijs multis: q̃ cum non ptineãt
ad ſcias ſermotiõales: ſed ad phiſicã: ethicã: aut
theologiã nõ pñt cõcedi eſſe ſcđe intentiões ſed p

Reprobatio primo.

me: ↄ tñ ſignĩt res ea rõe q̃ ſũt ſigna alior̃. Alijs
v̾o hec opinio nõ placet pter duo: pmo q2 ipſa
videtur notare Ariſtotelẽʒ de inſuffitientia: nõ
eñ enumeraſſet ſufficienter p̃dicamenta pma
rum intentionũ ſi extra illa decẽ p̃dicamẽta rep
periãtur alique pme itentões ptinentes ad hoc

Secundo

vndecimũ p̃dicamẽtuʒ. Scđo q2 iſta opinio in
cidit in idem incõueniẽs ſupra argutũ ↄtra ter
tiã opiniõem de pmixtiõe cathegoriar̃ in pmis
ↄ ſecundis itentiõib⁹: tunc etiã eſſet dubiũ ſi ge
neraliſſimũ talis p mixte cathegorie eſſet pma
vel ſcđa intentio: imo ſi talis p mixtio intentio
num eſſet cõſona vere logice Ariſtotelis ↄ ſuor̃
comẽtator̃ pbabilior certe fuiſſet illa tertia opi
nio q3 hec q̃rta q3 tñ deffendit magr̃ georgeus.

Quinta opinio ppa

Dimiſſis ğ p̃dictis opiniõib⁹ acceptãda nobis
videtur alia q̃nta p̃dictis oĩb⁹ verior ↄ ↄplectẽs
q̃cq̃d v̾itatis alie hñt ↄ eſt talis: q ſecunde intẽ
tiões ſunt v̾e res in hoc mundo exñtes ↄ hoc cõ
tra pmã opiniõem: q ſunt ↄcept⁹ incõplexi coor
dinabiles adinuicẽ p̃dicamentalr̃ ſcđm p̃dicatõ
nes eſſentiales q̃ditatiuas: ↄ hoc ↄtra ſcđaʒ opi
niõem: q ear̃ p̃dicamẽtuʒ eſt diſtinctũ ab alijs
decem traditis ab Ariſtotele cõtra opinionem
tertiã: ↄ q illius vndecimi p̃dicamenti gñaliſſi
mũ eſt ſignuʒ oronale qđ nõ eſt p ſe inferius vel
ſpẽs ſub ſigno ſʒ ps i mõ ſicut q3titas ſub ente ab
ſoluto: ↄ hoc ↄtra opionẽ q̃rtã: nõ eñ eſt aliq̃ rõ
ſignĩdi q̃ditatiue ſupior ad rõem ſigni oronalĩs:
vñ excludim⁹ ab hoc p̃dicamento vexillũ: ima
ginem: ↄ alios terios p̃dictos in q̃rta opiniõe: ſʒ
ptinent ad p̃dicamentũ ad aliq̃d vt ſpẽs ſigni đ
quo ſupra in tertia opiniõe: q̃re ↄcedim⁹ q oĩa
p̃dicamenta pmar̃ itentionũ ſunt ab Ariſtote
le ſuficienter enumerata: loquendo de dicibili
bus ſimplicẽ modum ſignĩdi hñtibus nõ de mix
tis quos nõ debuit explicare q̃ plene ſimplicia

Sexta opinio.

tractauerat. Ex hoc etiã refellim⁹ q̃ndã aliã opi
nionem q̃ dicit q ſcđa intentio eſt gñaliſſimum

Reprobatio.

gen⁹ vndecimi p̃dicamẽti. Quia hoc p̃dicamẽ
tum nõ ſolũ capit ſcđas itentiões: ſed etiã oĩes
ſcđas impoſitiões vocales ſcriptas ↄ mentales:
ↄprehendim⁹ eñ plura p̃dicamẽta i vno queãd
modum ad euitãdã pluritatem fecile cognoſcit̃

Septima opinio.

ariſtoteles. Quare non ſatis bñ capio dñm car
dinalem aliacenſem q̃ ab hoc p̃dicamento reie
cit terios ſupponentes p ↄceptib⁹ mẽtalibus q̃
ſunt ſigna naturalia vt ſunt: ↄceptus: terius mẽ
talis: itentio: ↄ alij ſilẽs q̃ ſignĩt ſuas res ea rõne
qua ſunt ſigna oronalia: hos eñ terios ipſe di
cit eſſe pmas itentiões ↄ vt opinior ad pmã ſpẽʒ

Reprobatio primo.

q̃litatis ptinentes vt iã ibidẽ expſſimus. Quia
valde ſtricte diffiniuit ſcđam itentiõem p ſigñre
rem q̃ eſt ſignum ad placitum inſtitutũ: qđ etiã
ipſe viſus eſt facere ad placitum nõ cogente eũ
rõne aliqua: nã ſigta hui⁹ teri ↄcept⁹ oĩa ſunt ſi
gna oronalia ideſt ptinentia ad orones menta
les ↄ ſub tali rõne ſigt illas terius iſte: ğ videt̃ q
ſit ſcđa intentio ad hoc p̃dicamentũ ptinens ita
bñ ſicut iſte terius ppõ mentalis: item q2 oĩes
ptes ſubiectiue ↄceptus manifeſte ſunt in hoc p̃
dicamẽto: vt pma itẽtio: ſcđa itẽtio: cathegoreu
matic⁹: ſincathegoreũatic⁹: abſolut⁹ cognotati
uus ↄc. cũ tales teri ad nullã realẽ ſciaʒ ſpectent
ſed ſermotiõalib⁹ ſint ppij: ad quas ſcias ptinet
ſolos terios ſcđe intentiõis diffinire: diuidere: ↄ
ppões ex eis formatas declarare pbare ↄ repro
bare: ğ oĩa inferiora ↄceptus ſunt ſcđe intentio
nes hui⁹ p̃cadicamenti: ↄ ſic ↄceptus cũ eis ibi
dem coordinabit̃ pter regulã q̃ñ alter̃ de alte

Secundo

ro. Rurſus hec p̃dicatio videt̃ eſſentialis q̃dita
tiua oĩs cõcept⁹ eſt ſignum oronale: ğ ſubiñ ei⁹
ↄ p̃dicatum adinuicem coordinãtur ſicut ſupi⁹
ↄ inferi⁹ in eodem p̃dicamento. Nec valet eua

Euaſio.

ſio dicens q p̃dicamenti hui⁹ gñaliſſimũ eſt ſi
gnum ppõnale ad placitũ ſigñs ſub quo nõ dʒ
poni cõcept⁹. Tum q2 coordinatio ſignor̃ ppõ

Redargutio.

naliũ naturalr ſignĩtiuʒ nõ dʒ ignota remanere
q3 ſola hec ars dʒ ingeniare: ğ cõceſſo illo gña
liſſimo: ſub illa coordinatiõe opʒ ↄprehẽdi aliã
de talib⁹ ſignis: ad ↄpletã doctrinã p̃dicamẽtor̃

VNiVERSIDAD DE SALAMANCA
GREDOS.USAL.ES

pro omnibus ſcientijs tam realibus quā ſermo
tionalibus: vel tale debet hic aſſignari gn̄aliſſi
mum quod oīa ſigna ꝓpoſitionalia ꝯprehen
dat: nā Ariſtoteles tractatū de ꝓpōnibꝰ menta
libꝰ ſub tractatu ꝓpōnum vocalium incluſit in
libris perihermenias: tum etiā qꝛ dicibilia ꝓpa
grāmatice ⁊ rethorice ſunt ſcōe intentiōes huiꝰ
predicamēti ⁊ tn̄ nō ſunt ſigna ꝓpōnalia: ergo
nō bene aſſignabitur gn̄aliſſimū hic eſſe ſignū
ꝓpoſitionale: qꝛ non oīa req̄ſita ſub ſe ꝯtineret.

¶ Scōa ps de coordinatiōe ſcōarū intētionū.

Igitur dimiſſis ſupradictis logicoꝝ varie
tatibus teneamꝰ firmā ſupradictā opinio
nem quintā: ⁊ accedamꝰ ſm eā ad coordinatio
nem huiꝰ p̄dicamenti ꝑ vocabula cōia ſcōis in
tentiōibꝰ ⁊ ſcōis impoſitiōibꝰ: vt in vno predica
mento multa p̄dicamenta ꝯcludamꝰ: qꝛ vt dr̄ ſe
cundo topicoꝝ via in paucioribꝰ magis certa:
gn̄aliſſimum itaq; genꝰ huiꝰ p̄dicamenti pona
tur ſignum oꝛonale cuiꝰ talis erit interp̄tatio.
Signū oꝛ-ratiōale. 3 Sig̃tio eiꝰ — Signū oꝛonale eſt ipſa oꝛo vel aliq̄ ps oꝛonis.
Modus autē ſig̃ndi eſſentialis formalis dicibi
lium huiꝰ p̄dicamenti eſt cognotare: ꝙ res ꝓ q̄
ſupponūt ſit alteriꝰ rei ſignum oꝛonale: vt hoc
dicibile genꝰ: vel oꝛo: vel argūtatio ſupponit ꝓ
aliquo ⁊ cognotat ꝙ illud ſit tale aut tale ſignū
alteriꝰ rei ſcꝫ ꝯplexum: incōplexum: cōe: vel ſin
Predica-tio. — gulare ⁊c. Modꝰ autē p̄dicādi eoꝝ de aliq̄ ſubō
qd̄ eſt p̄ma intentio eſt ꝙ illud ꝓ quo ſupponit
ſubm̄: ſit tale vel tale ſignum alicuiꝰ rei: vt cum
Interro-gatio. — dicimꝰ hō eſt ſpēs: aīal eſt genꝰ. Modꝰ autē in
terrogādi circa aliq̄d p̄mā intentiōem de dicibi
libꝰ huiꝰ p̄dicamenti eſt iſte: q̄le vel cuiꝰ modi
eſt ſignum: ⁊ fit r̄ſiſio ꝑ terios huiꝰ p̄dicamenti:
vt ſi q̄reret̄ q̄le ſignum eſt ly hō: r̄ndebimꝰ ꝙ eſt
nomen: ꝙ eſt ſpēs: ꝙ eſt ſubm̄: vel p̄dicatum ⁊c.
Ex hijs facile capit̄ rectus ſenſus illiꝰ dicti Aui
cene ꝙ logica eſt de ſcōis intentiōibꝰ adiunctis
p̄mis ſcꝫ predicatiōe. Colligit̄ etiā radicalis di
ſtinctio huiꝰ p̄dicamenti ab alijs oībꝰ ſupradi
ctis: q̄ eſt per ſuum modū ſig̃ndi predictum: ⁊
ꝯſr̄r per ſuum modū p̄dicādi de p̄ma intētiōe
materialiter vel ſimpl'r ſupponēte: hoc autē nul
li alioꝝ poterit cōuenire: vn̄ nō diſtinguit̄ ſicut
alia p̄dicamēta per habitudinē ad p̄mā ſubāz.
Predicti gn̄aliſſimi tres imediatas pōamꝰ ſpēs
ſubalternas ꝑtinētes ad tres ſcīas ſermotiōales:
prima ſit ſignum grāmaticale: ſcōa ſignū retho
ricale: tertia ſignum logicale. Eſt autē ſignum
grāmaticale terius ſcōe intentiōis ad artem grā
maticā pertinēs: ſic ꝙ eſt ꝑ talē artē diffinibilis
diuiſibilis aut alteri ꝯponibilis ad ꝯſtituendū
ꝓpōnes mediatas vel imediatas ꝓpas arti grā
matice. Eodem mō ⁊ ꝯſilr diffiniēdū eſſet ſignū
rethoricum per artē rethoricā: ⁊ ſignum logica
le ꝑ artē logicā: ſed qꝛ ad ſigna logicalia p̄cipue
nr̄a feſtinat itētio: ⁊ ex eis hāc vn̄cimā cathego
riam texendā putamꝰ: reliq̄ duo ſubalterna ſuc
cincte per curremus. Signi ꝙ grāmatici q̄ttuoꝛ
ſunt ſpēs imediate lr̄a: ſillaba: dictio: cōſtructō:
vn̄ ⁊ q̄ttuoꝛ diſtingui ſolent ꝑtes grāmatice: pri
ma eſt orthographia de lr̄a: ſcōa ꝓſodia de ſilla
ba: tertia ethimologia de dictione: q̄rta ſintha
xis de ꝯſtructōe. Sub lr̄a ſunt iſte ſpēs vocalis:
ꝯſonās: muta: liquida: ſemiuocalis: ⁊ alie dein
ceps. Sub ſillaba dithongus: ⁊ cōis ſillaba ⁊c.
Sub dictiōe ille cōes octo ſpēs nomen: ꝓnomē:
v̄bum: ꝑticipium: aduerbium: ꝯiunctio: ꝓpō: ⁊
interiectio cū eaꝝ ſpēbus ⁊ ꝓp̄etatibꝰ: de q̄bꝰ ſo
lent dicere grāmatici ꝙ ſūt octo ꝑtes oꝛonis ex
ponēdo ꝑtes ſubiectiuas q̄ ſunt ſpēs: ⁊ ſic docti
grāmatici intcudunt dicere ꝙ octo ſunt ſpecies
in p̄dicamento ſigni ſub illo gn̄e ſubalterno ps
oꝛonis ꝓpinqua: qd̄ eſt interp̄tatio huiꝰ gn̄is
dictio: eſt ei dictio ps oꝛonis ꝓpinq̄ ſeu p̄ncipa
lis loquendo de oꝛone ſimpl'r p̄ma. Sub cōſtru
ctiōe: q̄ ē oꝛo grāmaticalis ponunt̄ ſpēs ꝑfecta ⁊
perfecta: indicatiua: imꝑatiua: optatiua: ſub
iunctiua: infinitiua: vel ſi predicte cenſeātur ꝑ
tes in mō nō ſpecies ꝯſtructiōis: diuidat̄ per cō
ſtructiōem perſonalē: imꝑſonalem: actiuā: paſ
ſiuā: neutrā ⁊c. iuxta ſpēs v̄boꝝ. Signi retho-
rici cōſil'r valde multe ſunt ſpecies de q̄bꝰ nō eſt
mō dicendum ꝑ ſingula: nā ꝓ oꝛone ſoluta hijs
vtunt̄ vocabulis ꝓhemium: ꝓlogus: exoꝛdiū:
narratio: elocutio: concluſio ⁊c. Pro metrica
taxata aut menſurata oꝛone ſunt hec noīa me
trum: verſus: ⁊ hoꝝ ſpecies: elegiacꝰ: heroicus:
ſaphicus: exameter: pentameter: ⁊ alia multa.
Item circa modum ꝑſuadendi vocāt coloꝛes re
thoricos q̄ ſunt vt ſententia: ꝯtentio: occupatio:
permiſſio: trāſitio: preciſio: articulus: trāſlatio:
exclamatio: ⁊ multa id genꝰ q̄bꝰ frequenter vti
tur diuꝰ Auguſtinꝰ in q̄ttuoꝛ libris de doctria
chriſtiana: vbi rethoricā theologice grauitati
conſonā elegātiſſimo deſcribit ſtilo. Preterea ſi
gna rethorica ſunt oīa vocabula q̄ modū diui
ſiōis alicuiꝰ libri (q̄ forma tractatꝰ dr̄) explicāt:
vt tractatꝰ: capl'm: paraphus: titulus: diſtictio:
queſtio: fen: doctrina: lex: cañō: decretalis: am
phoriſmꝰ: pſalmus: hymnꝰ: antiphona: capitu
la: reſpōſorium: verſus: inuitatoriū: ⁊ alia mul
ta q̄ in diuerſis libris: doctoribus ⁊ ſcientijs va
rijs varia repperies. Nā forma cuiuſlibꝫ tracta — Nota.
tus rethoricum eſt artificiuꝫ: ſicut forma tractā
di eſt modꝰ logicus: vn̄ oīa vocabula formā tra
ctatus explicātia ſunt intentiōes ſcōe ⁊ ſigna re
thorica vt patuit: oīa aūt q̄ formā tractādi expli
cāt ſunt intentiōes logice vt diffinitio: diuiſio:
argūtatio: exēplificatio ⁊c. Vn̄ pꝫ ꝙ in ſcientijs — Nota.

realibꝰ ꝓfecturus neceſſarias hꝫ ſermotiōales
artes q̄ in editiōe cuiuſlibet libri ſuas hn̄t ꝑtes:
vt grāmatica locutiōeꝫ ꝯgruā: rethorica ordina
tiōem debitā: ⁊ logica ꝓſecutiōem rectā: ve aūt
illis q̄ talibꝰ artificijs exꝑtes ⁊ vacui libros tuꝫ
in ph̄ia tum in theologia edere nō verent̄: q̄les
meo tp̄e plures cognoui nec dum in ſententiaꝝ
v̄a deteriatiōe ꝯfuſos: verum in mō loquendi ⁊
in forma tractatꝰ ⁊ tractādi barbaros: ineptos:
⁊ plurimum obſcuros: ſed hijs dimiſſis ꝓſeq̄-
mur tertiū genꝰ ſubalternuꝫ ſuꝑioris diuiſiōis
ſcꝫ ſignum oꝛonale logicum. Et q̄a logici preci
pua cura eſt de ſignis ex q̄bꝰ ꝯponit̄ oꝛo indica
tiua q̄ ꝓp̄e dr̄ ꝓpō: hinc eſt ꝙ hoc genꝰ tertium
ꝓp̄e vocari ſolet ſignum ꝓpōnale ſub quo ſoli
teri logicales coordinari pn̄t: ideo multi q̄ tenē
tes hāc opionem q̄ntā ꝙ ꝓſequoꝛ poſuerūt gn̄a
liſſimum huiꝰ predicamenti ſignum ꝓpōnale:
ſola dicibilia ſcōe intentiōis logicalia intende
bāt coordinare: relictis forte p̄ multitudine dici
bilibꝰ grāmaticis ⁊ rethoricis: q̄ etiā nos ſatis
ſuccincte hic ꝑ trāſiuimꝰ eadem rōne: nā vt ſuꝑ
ius dicebat̄ vna cauſaꝝ dimitēdi tertiā opionē
fuit ne miſcentes p̄mas intentiōes relatiuas ſe
cundis intentiōibꝰ in ꝯprehenſibile faceremus
predicamentū: q̄n̄q̄dē ſi ſolas ⁊ oēs ſcōas intē
tiōes explicite coordinaremus incredibilis ma
Signum ꝓpōnale. 2 — gnitudinis reſultaret cathegoꝛia. Signū itaq;
ꝓpōnale eſt ipſamet ꝓpō vel aliq̄d ad eā ꝑtinēs:
huiꝰ gn̄is p̄me ſpecies ſunt due: ſignum incōpl'
xum qd̄ alias terius dr̄: ⁊ ſignū ꝯplexuꝫ qd̄ ꝓpō
Terius. 2 — noiatur. Terim hic voco oē illud qd̄ pōt eſſe
ps ꝓpōnis: vn̄ nō ita ſtricte ſumit̄ terius in ꝓpo
ſito ſicut in p̄mo p̄oꝝ vel ſicut i p̄dicabilibꝰ: teri
ſpēs due ſunt cathegoreumaticus ⁊ ſincathego
reūaticꝰ .i. ſig̃tiuꝰ ⁊ ꝯſig̃tiuꝰ: nec terim mixtū
tertiū mēbrū addimꝰ: cū poſſit ꝯprehēdi ſub ca
Sincathe-goreumaticꝰ — thegoreumatico. Sincathegoreumatici teri in
numere ſunt ſpēs: vt ꝯplexiuꝰ q̄ eſt v̄buꝫ ſubſtā
tiuum: negatiuꝰ: p̄uatiuꝰ: infinitās cuiuſmodi
ſunt varie negatiōes: ꝯiunctiōalis: ꝓpōnalis:
diſtributiuꝰ ideſt ſignum vl'e: deteriatiuꝰ ideſt
ſignum ꝑticulare: ꝯfuſiuꝰ vt tm̄: ꝓnoialis cuiꝰ
ſpēs ſunt ꝑſonalis: relatiuꝰ: demōſtratiuꝰ: ⁊ eſt
duplex relatiuū ſubē ⁊ accidentis cum eoꝝ ſpe
ciebꝰ ꝑ vulgatis. Item eſt terius ſincathegoru
maticus excluſiuus: exceptiuꝰ: reduplicatiuꝰ:
ampliatiuus: reſtrictiuus: ⁊ ita de alijs multis
Cathego-reumaticꝰ. 2 — ſpēbꝰ q̄ cotidie occurunt in logicalibꝰ. Terius
cathegoreumaticꝰ imediate duas habeat ſpēs:
Prima ſpecies. 6 — p̄ma eſt terius ad ſuum ſig̃tum ꝯparatus: ſcōa
eſt terius ad alium terium relatus. Prima ſpēs
Vniuocū. 2 — diuidit̄ per vniuocū: equocū: ſuppōem: appella
tionem: alienatiōem ⁊ remotiōem. Vniuocum
duplex declaratū eſt in an̄predicamentis ſcꝫ eſ
ſentiale ⁊ accidentale: qd̄ alias dr̄ denoiatiuum
aut ꝯcretum cuiꝰ relatiue oppm̄ eſt abſtractū.
Equiuocū etiā duas hꝫ ſpēs: equocum a caſu — Equocū. 2
⁊ a ꝯſilio qd̄ ꝓp̄e dr̄ analoguꝫ: iſtoꝝ oppoſita re
latiua ſunt vniuocatū: equocatū: analogatū.
Poſſet aliter vniuocum ſic diuidi ꝑ abſolutum — Abſolutus terminus
⁊ cognotatiuū q̄ diuiſio fere eadem eſt cum p̄o
re. Cognotatiuꝰ terius eſt duplex: vlꝫ cognotās — Cognotatiuus. 2
intrinſece ⁊ extrinſece: extrinſecus dupl'r cōtin
git affirmatiue ⁊ negatiue: ⁊ hoc bipharia ſcꝫ p̄
uatiuus ⁊ infinitus terius. Quelibꝫ etiā dicta — Pria itētō
rum ſpecierum diuidit̄ per p̄mam ⁊ ſecundam — Scōa itētō
intentionem vel impoſitiōem: vtrūq; tn̄ huiꝰ di
uiſiōis membrū eſt nomē ſcōe intētiōis. Supra
dictoꝝ oīm diffinitiōes ſuppono alias habitas
in logica: ⁊ ita ſupponā in multis ſequētibꝰ bre
uitas cauſa. Suppō duas hꝫ ſpecies materialē — Suppō. 2
⁊ ꝑſonalem: ⁊ ꝯprehendo ſimplicē ſuppōem cuꝫ
materiali. Perſonalis ſuppō diuidit̄ in abſolu — Perſonalis. 2.
tā et relatiuā: quaꝝ vtraq; ꝯformiter eſt diuidē
da. Abſoluta ſuppō eſt duplex ꝓpa ⁊ imꝓpa: — Abſoluta ſuppō. 2.
⁊ huiꝰ tres ſolent dari ſpecies ſinecdochica: an — Improꝑa 3.
thonomatica: ⁊ methaphorica: cuius tot ſunt
ſpecies quot grāmatici ponunt figuras locutio
nis q̄s tropos vocāt. Prop̄e ſuppōnis due ſunt — Propria ſuppō. 2.
ſpēs: ſuppō naturalis ⁊ accidentalis: p̄ma deſer — Naturalis ſuppō. 2.
uit ꝓpōnibꝰ ſcialibus: ſcōa aūt cōibus hoim lo
cutiōibus. Accidentalis ſuppō diuidit̄ per diſ — Accn̄talis ſuppoſitio
cretā ⁊ cōem. Cōis ſuppō eſt duplex deteriata ⁊ — Diſcreta. Cōis. 2.
ꝯfuſa. Cōfuſe due ſunt ſpecies ꝯfuſa tm̄ ⁊ ꝯfuſa
⁊ diſtributiua. Cōfuſaꝝ alia collectiua alia nō — Deteriata
collectiua. Diſtributiua etiā eſt duplex vna pro — Cōfuſa. 2.
gn̄ibus ſinguloꝝ alia ꝓ ſingulis gn̄um: q̄ ab — ꝯfuſa tm̄. 2
aliq̄bus diuidit̄ ꝑ mobilem ⁊ imobilē. Eodem — Cōfuſa ⁊ diſtributi. 2.
mō in ſpecies ſupradictas diuidi poſſet ſuppō — Materialis ſuppō.
materialis ⁊ etiā ꝑſonalis relatiua. Sed q̄libet — Relatiua ſuppoſitio
dictaꝝ oīum ſpecieꝝ duas iteꝝ hēt ſpēs amplia — Ampliatō
tiōem: ⁊ reſtrictiōem: q̄ in multas ſub diuidun — Reſtritio.
tur ſpecies ꝓ varietate ampliatiuoꝝ ⁊ reſtricti — Alienatio
uoꝝ. Alienatio ⁊ remotio multipharie ꝯtingūt — Remotio.
vt videri hꝫ in paruis logicalibus ꝑ ſuas regu
las ex q̄bꝰ accipiunt̄ ſpēs diuerſe. Appellatio ē — Appellatio. 2.
duplex vna formalis: altera eſt appellatio ratio
nis: q̄ poſſent hr̄e ſpēs plures elicitas ex ſuis re
gulis: vel ſi magis placet ponantur eſſe ſpecies
ſpāliaſſime: ⁊ hec de ſpeciebꝰ teri ad ſuū ſig̃tum
ꝯparati. Terius v̄o ad alium terim relatꝰ has — Terius ad teriꝫ cōꝑatus. 12.
hēat ſpecies: ſubm̄: predicatū: p̄dicabile: predi
camentū: idem: differens: ſinonimū: extraneū:
aīs: ꝯn̄s: diffinitio: ⁊ diuiſio. Subm̄ diuidit̄ ꝑ — Subm̄. 2.
cōem terium ⁊ diſcretum. Predicatū hꝫ q̄ttuoꝛ — Predicatum. 4.
ſpēs iſtas: genꝰ: diffinitiōem: ꝓpꝛium: ⁊ accidēs:
quas ponit Ariſtoteles p̄mo topicoꝝ. Predica — Predicabile. 2.
bile duplex eſt indiuiduū ⁊ vl'e qd̄ eſt predicabi — Vl'e. 5.
le ꝓp̄e ſumptum: cuiꝰ q̄nq; ſunt ſpēs iuxta poꝛ

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA
GREDOS.USAL.ES

phirium: genus: ſpēs: dr̃ia: ꝓpꝛium: ⁊ accn̄s: vn̄
aduerte ꝙ equoce capit genꝰ hic ⁊ in diuiſione
predicati an̄ poſita: ſilr̃ ⁊ alia vocabula hinc in
Indiui= duum.3. de coincidentia. Indiuiduū triplex diſtinguit
vagum: ſignatum: ⁊ ex ſuppōne. Genꝰ duas hꝫ
Genus.2. ſpēs gn̄aliſſimuꝫ ⁊ ſubalternū. Speciei ſilr̃ eſt
Spēs.2. diſtinctio ꝑ ſpāliſſimā ⁊ ſubalternā. Dr̃iarum
Dr̃ia.3. alia diuiſiua: alia diffinitiua: ⁊ cuiuſlibet illaꝝ
eſt diuiſio per gn̄aliſſimā: ſubalternā ⁊ ſpāliſſi
Propꝛiū. 4. mā. Propꝛium hꝫ qttuoꝛ ſpēs: trāſcendens: gn̄ali
ſſimum: ſubalternū: ⁊ ſpāliſſimuꝫ. Accidentiū
Accidens vo aliud ſepabile aliud integrabile: poſſet hic
Trāſcēdēs terius. 2. addi tertia ſpēs predicabilis ſcꝫ trāſcendens qꝺ
eſt duplex abſolutum ⁊ cognotatiuū. Predica
Predica= mentū. 2. mentū eſt duplex q̄dā ꝑme intentiōis ⁊ aliud
Prime intentiōis.2 ſcꝺe intentiōis. Prime intētiōis iterū aliud ſim
Simplicis ſigtiōis.10 plex ⁊ aliud mixtum. Predicamentū ſimplex ꝑ
me intentiōis decem ab Ariſtotele enumeratas
hꝫ ſpēs: q̄ ſunt: ſubā: q̄titas: q̄litas: adaliquid:
actio: paſſio: qn̄: vbi: ſitus: ⁊ hitus: ⁊ capiuntur
hec vocabula vt ſunt q̄dā ſcꝺe intentiōes ſicut
declarauimꝰ in an̄predicamētis: q̄libꝫ etiā iſta
rum ſpērum tot hꝫ ſpēs quot coordinatiōes Ari
Subā.2. ſtoteles ſub vna ꝯprehendit. Ut ſubā duas que
ſunt ſubā ⁊ dr̃ia ſubē: ſubā diuidit per ꝑmā ⁊ ſe
adaliqd. 2 cundā ſubāꝫ: ⁊ ſic de alijs ſuo mō. Un̄ adaliqd
tres hꝫ ſpēs ſcꝫ adaliqd ſuppoſitiōis: ſuppōnis:
Idem.3. ⁊ cōparātie. Idem ⁊ dr̃ns ꝯſilr diuidunt in ſpēs
tres q̄ ſunt idēꝫ vel differens gn̄e: ſpecie ⁊ nume
Idē numero.4. ro. Idem vel dr̃ns numero in qttuoꝛ ſpecies q̄
ſunt idem aut dr̃ns numero noīe diffinitiōe: ꝓ
Sinoni= mum.3. pꝛio: ⁊ accn̄te. Sinonimū diuidit i tres ſpecies
ſcꝫ ſinonimū eſſentiale: accn̄tale: ⁊ totale vel ſim
pliciter: ⁊ hec tertia ſpēs eſt ſpāliſſima: de q̄ ſola
verificatur illa regula ꝙ ſemꝑ loco vniꝰ ſinoni
mi lꝫ ponere reliquū: in alijs aūt ſpēbꝰ hec regu
la eſſet locus ſophiſticꝰ fallatie figure dictiōis:
ſinonimum eſſentiale eſt duplex in ſupponēdo
⁊ incognotādo. Sinonimū accidentale tot hꝫ
ſpēs quot ſunt accn̄tia grāmaticalia partiū orō
nis vt declinatio: ꝯiugatio: caſus: tp̄s: ſpēs: ge
nus: nemerus: figura ⁊c. pōt em̄ nomē eſſe ſino
nimuꝫ nonimi in caſu: in declinatiōe: in nume
ro: aut aliaq̄ alia ꝓꝓetate: ita dici pōt de verbo
Extrane= um.2. aut alia dictiōe q̄libꝫ. Extraneꝰ terius diuidit
in duas ſpēs ꝑma eſt diſpatꝰ: ſcꝺa eſt oppoſitus
Oppm̄ 4 terius vel oppō: cuiꝰ qttuoꝛ ſunt ſpēs in poſt pre
dicamentis ꝯtrarietas: ꝯtradictio: relatiua: ⁊ ꝑ
uatiua oppō: de q̄bꝰ late diſeruimꝰ in cap̄. de q̄
An̄s.2. litate ad finem. An̄s ⁊ ꝯn̄s (ꝓ vt eis vtit Ariſto
teles ꝑmo ꝑoꝝ de inuentiōe medij agens) ꝓpoꝛ
tionabilit diuidunt in ſpēs: vn̄ an̄s duplex eſt
Illatiuum tantum.3. illatiuum ⁊ ꝓbatiuū. Illatiuū an̄s diuidit pꝛi
mo ꝑoꝝ vbi hec tres ponunt eiꝰ ſpēs: maioꝛ ex
tremitas: minoꝛ extremitas ⁊ medium: qꝺ etiā
triplex eſt ſcꝫ mediuꝫ prime figure: ſcꝺe: ⁊ tertie.
Probatiuū an̄s ſi large accipiat tā ꝓ vere q̄ꝫ ꝓ
appenter ꝓbatiuo hꝫ ſpēs qttuoꝛ: quaꝝ due ſūt
ꝑncipales an̄s demōſtratiuū ⁊ dialeticum: alie
due acceſſorie vlꝫ an̄s falſi graphum ⁊ ſophiſti
cum. Demōſtratiuū an̄s aut ꝯn̄s diuidit in ſub
iectum: paſſionem: ⁊ medium qꝺ eſt diffinitio.
Dialeticuꝫ an̄s qꝺ alias dr̃ locus dr̃ia maxime
hꝫ tres ſpēs ꝑma eſt locus intrinſecus: ſcꝺa locꝰ
extrinſecus: ⁊ tertia locꝰ mediꝰ. Loci intrinſici
due ſunt ſpēs locꝰ a ſubā ⁊ locꝰ a cōcomitātibus
ſubām. Locꝰ a ſubā diuidit per locum a diffini
tiōe ad diffinitum ⁊ ecōtra: a deſcriptiōe ad de
ſcriptum ⁊ ecōtra: ab iterp̄tatiōe ad interp̄tatū
⁊ ecōtra: cum iſtoꝝ annexis: nā loco a diffinitio
ne annectit locus a dr̃ia ſpecifica ad ſpēm ⁊ ecō
tra: item locꝰ a ſinonimo ad ſinonimum. Silr̃
loco a deſcriptiōe annectit locus a ſubtō ad paſ
ſionem ⁊ ecōtra: loco vero ab interp̄tatiōe anne
ctitur locꝰ ab exponibili ad ꝯponentē ⁊ ecōtra.
Locus a cōcomitātibꝰ ſubām plurimas hꝫ ſpēs
quas om̄es iſte qttuoꝛ ꝯprehendere pn̄t: locus a
toto: locus a pte: locus a cauſa: locꝰ ab effectu.
Locus a toto diuidit qꝛ aliꝰ eſt locus a toto vli
alius a toto integrali: aliꝰ a toto in quātitate: a
toto in mō: a toto in loco: a toto in tpe. Conſiles
ſpecies hꝫ locꝰ a pte ſcꝫ locum a pte ſubiectiua:
integrali: in q̄titate: in mō: in loco: ⁊ i tpe. Locꝰ
a cauſa qttuoꝛ hꝫ ſpēs notiſſimas a cauſa mate
riali formali: efficiente: ⁊ finali: ꝯſilr diuidit lo
cus ab effectu: ſed locus a cauſa finali hꝫ ſubſe
velut ſpecies: locum a generato: a corruptione:
ab vſibꝰ: ⁊ a cōiter accidentibꝰ: locus vo ab effe
ctu cauſe finalis ꝯtinet locum a gn̄atiōe: a corru
to: ⁊ ab vſitatis. Locus extrinſecus diuidit per
locum a diſpatis: ab oppoſitis cōtrarijs: relati
uis: ꝑuatiuis: ꝯtradictoꝛis: a maioꝛe: a minoꝛe:
a ſimili: a ꝓpoꝛtiōe aut ꝓpōnalitate cum ſuis
ſpeciebus ſupꝛa enumeratis in cap̄. ad aliqd: a
trāſumptiōe ⁊ ab auctoꝛitate. Locus mediꝰ has
hꝫ ſpecies a cōiugatis: a ꝑncipalibꝰ vel abſtra
ctis: a caſibus: ⁊ a diuiſiōe: cuiꝰ tot ſunt ſpecies
quot ſub illo gn̄e diuiſio vt paulo inferiꝰ dicet:
quidā tn̄ ſatis ꝓbabilit ſub loco medio ponunt
locum a ꝯtradictorijs: a ꝑuatiuis: ⁊ a relatiuis:
An̄s aut ꝯn̄s falſigraphum diuidi pōt ſicut ⁊ de
mōſtratiuū. An̄s vel ꝯn̄s ſophiſticum qꝺ alias
dr̃ locus ſophiſticꝰ dr̃ia maxime duas hꝫ ſpēs:
prima eſt locus ſophiſticus in dictiōe: ſcꝺa locꝰ
ſophiſticus extra dictiōem: ꝑme ſpeciei alie ſex
addant ſpecies: equocatio: amphibologia: cō
poſitio: diuiſio: accētꝰ: ⁊ figura dictiōis. Scꝺa
ſpecies in has ſeptem diuidit ſcꝫ accidens: ſcꝺꝫ
q̄d ad ſimplr̃: ignoꝛātia elenchi: petitiōem ꝑnci
pij: ꝯn̄s: nō cauſaꝫ vt cāꝫ: ⁊ plures iterrogatiōes

vt vnā: quelibet iterum dictaꝝ ſpecierum ſolet
in alias ſpecies diuidi ſm̄ varios modos trede
cim fallaciarum. Attende hic ꝙ hec duo gn̄a lo
cus dialeticus ⁊ locus ſophiſticus ⁊ coꝝ ſupꝛa
dicte ſpēs nunq̄ꝫ ſupponunt ꝓ teris prime inten
tiōis aliarum ſciaꝝ: ſed ſolum ꝓ teris ſcꝺe inten
tiōis logicalibꝰ: ſicut em̄ logicus inuenit noīa ſe
cunde intentiōis ad ſig̃nda dicibilia ꝑme intē=
tiōis aliaꝝ ſciaꝝ: ita iponit vocabula ſcꝺe inten
tiōis ad ſig̃ndas ſcꝺas intentiōes logicas: ſilr̃
eſt dicendum in grāmatica ⁊ rethoꝛica. Unde
inuenies triplicia noīa logicalia: q̄dā ſig̃nt ſo
las primas intentiōes ſciaꝝ realium vt predica
mētum qꝺ Ariſtoteles diuiſit in decē ſpēs: ſubāꝫ
q̄titatem: q̄litatem ⁊c. ſilr̃ ⁊ dicte ſpēs ⁊ ſpēs ſpe
cierum: vt ꝑma ſubā ⁊ ſcꝺa ſubā ⁊c. Alia ſunt q̄
ſig̃nt ſolas ſcꝺas intentiōes logicales vt an̄pre
dicamentū ⁊ eiꝰ ſpēs: locꝰ ⁊ eiꝰ ſpēs: dici de oi
⁊ dici de nullo: pre cognitio ꝓ precognito ⁊ eius
due ſpēs q̄d eſt ⁊ qꝛ eſt. Alia deniq̄ꝫ ſunt noīa lo
gicalia q̄ in differenter ſig̃nt ꝑmas ⁊ ſcꝺas intē
tiōes quaſcūq̄ꝫ: vt vlē: predicabile: cum ſuis ſpe
ciebꝰ: ꝓpō: argūtatio ⁊ coꝝ ſpēs: ⁊ taliū eſt ma
gna copia in logica: alia vo rara ſunt. Sic ergo
ad ꝓpoſitum locꝰ dialeticꝰ ſig̃t hos terios logi
cales ex q̄bꝰ cōponunt maxime dialetice q̄ ſunt
ꝑncipia artis dialetice vt ſunt diffinitio: diffini
tum: genꝰ: ſpecies: totum: ps: cauſa: effectus ⁊c.
ſed locus ſophiſticꝰ ſig̃t illos terios ex q̄bꝰ cōpo
nunt maxime ſophiſtice vt equocū: analoguꝫ:
orō multiplex ⁊c. Un̄ etiā pꝫ ꝙ ſpēs loci dialeti
ci aut ſophiſtici debent eſſe cōplexe ex illo voca
bulo locus ⁊ q̄dā alio adiunto vt locus a diffini
tiōe: locus a gn̄e: locꝰ ab equocatiōe: ab amphi
bologia ⁊c. ſꝫ predicta noīa ſumpta ſine illo no
mine locus nō ſunt iā ſpēs loci ſed eiꝰ ſig̃ta: ſine
hoc notabili nulli pꝫ clara intelligentia topico
rum Boetij vel Ariſtotelis aut alterius aucto
ris. Diffinitio duas hꝫ ſpēs q̄ ſunt diffinitio q̄d
nois ⁊ diffinitio q̄d rei. Prima ſpecies in duas
diuidit: nā q̄dā eſt diffinitio q̄d nois ꝓꝓe dicta:
alia impꝛoꝑe dicta q̄ ſic dr̃nt: nā diffinitiōi q̄d
nois ꝓꝓe dicte coꝛrn̄det idem ꝯceptꝰ preciſe q̄ ⁊
ſuo diffinito: ⁊ hꝫ locum ſolum mō in teris non
ſupponentibꝰ vt ſunt chimera: vacuum: infini
tum ⁊c. ſed diffinitio q̄d nois impꝛoꝑe dicta pꝛo
pꝛium hꝫ ꝯceptum aliū a cōceptu ſui diffiniti ⁊
hꝫ locum in oibꝰ teris cognotatiuis ſupponēti
bus. Diffinitio q̄d rei in tres ſpēs diuidit: nā q̄
dam talis eſt diffinitio q̄ditatiua: alia eſt deſcri
ptiua vel deſcriptio: ⁊ alia eſt diffinitio cauſalis
q̄ frequentiꝰ ex obliq̄s noibꝰ cōponit: ⁊ huiꝰ q̄
dā eſt velut ꝑncipiū demōſtratiōis: alia vt ꝯclo:
⁊ alia tota demōſtratio ſola poſitiōe ideſt ſitua
tiōe ⁊ oꝛdine differens ab ea. Diuiſiōis due ſūt
ſpecies apud Boetium: nā altera eſt diuiſio per
ſe altera diuiſio ꝑ accn̄s. Diuiſio ꝑ ſe duas ha Diuiſio ꝑ ſe.2.
beat ſpecies ſcꝫ diuiſiōem equoci in equocata Diuiſio equoci.2.
⁊ vniuoci in vniuocata. Diuiſio equoci eſt du
plex ſicut equocum ſupꝛa diuiſum eſt ꝑ equocū
a caſu ⁊ ꝯſilio ⁊c. Diuiſio vniuoci tres hꝫ ſpēs ꝑ Diuiſio vniuoci.3.
ma eſt totiꝰ integralis: ſcꝺa totiꝰ vlis: tertia to
tiꝰ in modo. Diuiſio totiꝰ vlis triplex eſt vel ge Diuiſio totius vlis.3
neris per dr̃ias: vel gn̄is per ſpēs: vel ſpeciei ꝑ i
diuidua. Diuiſio per accn̄s hꝫ tres ſpēs: prima Diuiſio ꝑ accidēs.3.
eſt ſubiecti in accn̄tia: ſcꝺa accn̄tis in ſubiecta:
tertia accidentis in accn̄tia: de ſignis ꝫ incōple Signū cōplexuꝫ.9.
xis hactenꝰ. Signum ꝓpōnale cōplexū ſequen
tes habeat ſpēs: an̄predicamentū: p̄dicamentū:
poſt p̄dicamentū: predicatiōem: enuntiatiōeꝫ:
oppōnem: inſtrumentū dialeticum: obligatio
nem: ⁊ in ſolubile. An̄predicamenta ſunt tripli
tia ſm̄ Ariſtotelem ſcꝫ diffinitiōes: diuiſiōes: ⁊
regule: q̄re manifeſte ſūt tres huiꝰ gn̄is ſpecies.
An̄predicamentū diffinitiōis ſig̃t diffinitiōem An̄ p̄dicamētum.3.
vniuocoꝝ equocoꝝ ⁊ denoiatiuoꝝ: antepredi
camentū diuiſiōis ſig̃t duas auctenticas diui
ſiōes dicibilium ſcialuꝫ q̄s Ariſtoteles tradit:
ante predicamentū regule ſig̃t duo ꝑncipia po
tiſſima huiꝰ artis ſupꝛius explicata: poſſet aſſi
gnari q̄rta ſpēs huiꝰ gn̄is vꝫ an̄predicamētum
additum: ⁊ ſig̃ret oīa documenta neceſſaria in
doctrina p̄dicamentoꝝ a comentatoꝛibꝰ Ariſto
telis adiecta: q̄lia fuerunt q̄dā paucula nr̃a in
exoꝛdio ꝑoꝛis libꝛi oſtenſa. Predicamentū qn̄ Predica= mentū.2.
accipit ꝓ ſupꝛemo alicuiꝰ coordinatiōis eſt ſpe
cies ſigni incōplexi ſinonima gn̄i gn̄aliſſimo q̄
eſt ſpēs in ſima ſub gn̄e vt ſupꝛadictum eſt: qn̄
vero ſumit ꝓ dicibili quocūq̄ꝫ coordinabili etiā
eſt ſpecies ſigni incōplexi de cuiꝰ diuiſiōe in vl
teriores ſpecies iā diſertum eſt. Sed qn̄ predica
mentum eſt nomen totiꝰ coordinatiōis eſt ſpēs
ſigni cōplexi ⁊ hꝫ totidem preciſe ſpēs ſicut pre
dicamentum in ſcꝺa acceptiōe habuit. Un̄ hec Predica= mētū ſcꝺe intētionis.
ſpēs predicamētum ſcꝺe intentōis ſupponatur
eſſe ſpāliſſima. Sed predicāmēti ꝑme intentio Predica= mētuꝫ mixte ſignificationis.8.
nis mixti aſſignarent multiplices ſpēs ſm̄ mul
ti formes mixtiōes modoꝝ ſig̃ndi ſimplicium ⁊
forte excederent numeꝝ centenariū: qꝺ faciliter
cognoſceret ꝑ artem qua inuenit hali ſpēs ſub
hoc gene cōiunctio planetaꝝ in comēto ꝓpōnis
quinquageſime centilogij ptholomei: ponit em̄
primo has ſex ſpēs: cōiunctionem binariā: ter
nariā: q̄ternariā: quinariā: ſenariā: ſeptenariā:
deinde eas ſubdiuidit vſq̄ꝫ ad centū ⁊ vigiti: ſꝫ
in ꝓpoſito nr̃o ſub hoc gn̄e mixtio p̄dicamenta
lis adderent due alie ſpēs ſcꝫ mixtio octonaria
⁊ nouenaria: ⁊ ſubdiuidenda eſſet quelibet ta Predica= mētū ſimplicis ſignificationis.10.
lis incertū numerū aliarum ſpecieꝝ: vt patebit
calculāti. Predicamētū ꝑme itētiōis ſimplicis

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA
GREDOS.USAL.ES

habet illas decem ab Ariſtotele datas ſpēs: ſed
q̄libet illaꝝ in multas ptıē ſpēs q̄ hijs vocabu=
lis memorie poſſent comendari ſubſtātiuū: ad
iectiuum: rectꝰ: obliquꝰ: actꝰ: potentia: ꝯcretū:
Poſt p̄dicamēta.5. abſtractum: p̄ncipale ⁊ caſus ⁊c. Poſt p̄dicamē
ti ſolas q̄nq3 enumerat Ariſtoteles ſpēs notiſſi
mas: ſed poſſibile eſt alias ei ſup addere ſpēs q̄
Predicatio.2. predictis nō eſſent diſone ſed potius ꝯſ̄tes. Pre
Diſpata.5 dicatio eſt duplex diſpata ⁊ nō diſpata. Diſpa
Nō diſparata.2. te p̄dicatōis tot ſunt ſpēs quot ſupra habuit ter
minus extraneꝰ. Nō diſpata predicatio diuidi
Sinonima.3. tur p ſinonimā ⁊ nō ſinonimā. Sinonima itidē
predicatio diuidit in ſpecies ſicut ſupra terius
Non ſinonima.2. ſinonimꝰ. Nō ſinonima p̄dicatio duas hȝ ſpēs
Directa.2 directā: ⁊ indirectā predicatiōem: vtraq3 diuidi
Eſſētialꝭ p̄dicatio.2. tur p eſſentialem ⁊ accidentalē. Eſſentialis pre
dicationis due ſunt ſpecies q̄ditatiua ⁊ q̄litati
Quiditatiua.2. ua vel differentialis. Quiditatiua p̄dicatio eſt
Accidentalis.2. duplex altera gn̄is altera ſpeciei. Accidentalis
predicatio etiā diuidit: nā alia eſt p̄dicatio in
trāſmutabilis: q̄ eſt p̄dicabilis ꝓprij: ⁊ alia trāſ
Predicatio ꝓprij.2 mutabilis q̄ accn̄ti ꝯuenit. Accidentalis intrāſ
mutabilis p̄dicatiōis ſunt due ſpēs p̄ma eſt cō
uertibilis: ⁊ ꝯuenit ꝓp̄o q̄rto mō qd dr̄ ꝓp̄a paſ
ſio: alia eſt nō ꝯuertibilis ⁊ huic deſeruit ꝓp̄um
Predicatio accidētis.2. ſcd̄o mō. Silr̄ p̄dicatio trāſmutabilis eſt duplr̄
vna trāſmutabilis naturalr̄ ⁊ faciliter ⁊ ptinet
accidenti ſepabili: alia difficulter ⁊ ſup natura
Enuntiatio.6. liter: ⁊ ꝯuenit accidēti in ſepabili. Enuntiatio
Vera enūtiatio.2. ſex has pōt hr̄e ſpēs: verā: falſam: imediatā: me
Falſa.2. diatā: cathegoricā: ⁊ ippoteticā. Vera enuntia
tio diuidit p neceſſariā ⁊ ꝯtingentē: falſa itideȝ
per poſſibilem ⁊ impoſſibilē: nec putādum eſt ꝙ
hec membra ſolas modales enuntiatiōes ſigni
ficent: q̄ñ predicte diuiſiōes gn̄alr̄ date ſunt de
oibꝰ enuntiatiōibꝰ. Verū q̄ñ diuiſio dicta ꝓpō
nis vere applicatur ad ſolas de in eſſe: eiꝰ mem
bra vocātur ab Ariſtotele de ineſſe ſimplr̄ ⁊ de i
eſſe vt nunc pȝ p̄mo poꝝ: ſilr̄ diuiſio ꝓpōnis fal
ſe applicata ad ſolas de ineſſe vl'es hȝ hec mem
bra enuntiatiōem in toto falſam ⁊ in pte falſaȝ:
Immediata enuntiatio.2. ptȝ p̄mo poſterioꝝ. Enuntiatio imediata dr̄ p̄n
cipium p̄mo poſterioꝝ. Vñ p̄ncipioꝝ alia ſunt
Pricipiuȝ cōmune. cōia oibꝰ ſcientijs ſm̄ analogiā nō ſm̄ rem eādē
alia ſunt ꝓpria alicui ſcie. Principij ꝓprij due
Pricipiuȝ ꝓpriū.2. ſunt ſpēs dignitas ⁊ poſitio. Poſitionū alia cō
Poſitō.2 plexa q̄ ſuppō dr̄: alia incōplexa q̄ eſt diffinitio
⁊ etiā diuiſio: nā diffinitiōes ⁊ diuiſiones a do
ctoribꝰ auctenticis hite ſupponi hn̄t in ſciētijs
Suppō.2 vt p̄ncipia: nō ꝓbari nec dubitari. Suppōnum
q̄dā eſt petitio: alia eſt aſſumpta ꝓpō: ⁊ q̄libet
dictaꝝ ſpecieꝝ p̄ncipij in tot diuidit ſpēs ſicut
illud genꝰ ſcia diuiſum fuit ſupra in prima ſpe
Dignitas. cie q̄litatis. Vñ lȝ ariſtoteles dignitatem nō di
uidat in ſpecies: pōt tñ iuxta multiplicitatem

ſcientiarum varias hr̄e ſpecies vt dignitatē me
thaphiſicā: mathematicā: phiſicā: moralem: ⁊
ſermotiōalem. Sub q̄ vna ſpēs eſt dignitas lo
gica q̄ notiſſimas q̄ſdā ſub ſe hȝ ſpēs ſm̄ diuer
ſas logice ptes p̄ncipales: cuiuſmōi ſunt digni
tas p̄dicamentalis: enunciatiua: argūtatiua:
demōſtratiua: topica: ⁊ ſophiſtica. Dignitas p̄
dicamentabilis eſt ſpālıſſima ⁊ ſig̃t regulas no
tiſſimas de mō coordinādi: vt eſt illa q̄ñ alteruȝ
de altero ⁊c. ⁊ illa a p̄ma ſubā nulla eſt predica
tio: ⁊ alia plura. Dignitas enunciatiua ſig̃t re
gulas p ſe notas de ꝯditiōibꝰ enuntiationū: vt
ꝙ enuntiatiōes ꝯtradictorie nō ſunt ſimul vere
aut falſe: item q̄ eideȝ eq̄polent inter ſe eq̄polēt:
⁊ alie ſil'es. Dignitas argūtatiua deſeruit do=
ctrine p̄oriſtice ⁊ multas hȝ ſpēs q̄rum due ſunt
notiſſime dici de oī ⁊ dici de nullo q̄ ſig̃nt has
regulas: q̄cq̄d affirmaē: vel q̄cq̄d negaē de ſub
iecto diſtributo ⁊c. ⁊ alie in noiate ſpecies que ſi
gnificarent has regulas: q̄cq̄d ſeq̄tur ad ꝯñs bo
ne ꝯñtie ⁊c. q̄cq̄d repugnat ꝯñti repugnat añti:
⁊ alia hmōi. Dignitas demōſtratiua enuntiat
de arte ſciendi: cuiꝰ multe ſed in noiate ſunt ſpe
cies q̄ ſig̃arent hmōi regulas logicales: ois do
ctrina ⁊ ois diſciplina intellectiua ex preexiſten
te fit cognitiōe: item q̄ñ q̄dem intelligere ⁊ ſcire
ꝯtingit circa oēs ſcias q̄naꝝ ſunt p̄ncipia ⁊c.
ſilr̄ in nata eſt nobis via ex certioribꝰ ⁊ notion
bus ⁊c. ⁊ multas alias. Dignitas topica ⁊ dia
letica q̄ alias dr̄ locꝰ maxima enuntiat de arte
ꝓbabilr̄ arguendi: eiꝰ tres ſunt ſpēs locꝰ intrin
ſecus: extrinſecꝰ: ⁊ medīꝰ: q̄ in alias ſpēs ſubdi
uiduntr vt ſupradictū eſt ſub illo gn̄e locus dr̄a
maxime. Vñ hoc genus cū ſuis ſpeciebꝰ ſig̃t ta
les regulas logicales: q̄cq̄d affirmaē vel negaē
de diffinitiōe ⁊ dō diffinito: ſilr̄ de q̄cūq3 affirmaē
aut negaē diffinitio ⁊ diffinitū: ⁊ alias hmōi.
Aduerte hic ꝙ illa regula ꝓpē qd vnū q̄dq3 tale
⁊ illud magis lcȝ inducta ſit p̄m o poſterioꝝ ab
Ariſtotele: nō poniē ſub dignitate demōſtrati
ua ſed ſub dialetica: tāq3 ſignatū ſub ſigno: pti
net eñ ad artē diſſolutiuā ꝓbleumatū ꝯparati
uoꝝ tertij topicoꝝ. Dignitas ſophiſtica enūci
atō arte fingēdi vel ſoluēdi ſophiſmata: q̄ alias
dr̄ locus maxima ſophiſticus vel fallatia: cuiꝰ
ſpecies due ſunt fallatia in dictiōe ⁊ extra dictiō
nem ꝯſiter diuidendo vt ſupradictū eſt de loco
ſophiſtico dr̄a maxime: vñ hoc genus cū ſuis
ſpeciebꝰ ſig̃t tales regulas logicales: in q̄cunq3
argūtatione eſt vna dictio vel orō eſt vna ſola
eiꝰ ſig̃tio: ⁊ eſt locus ſophiſticus cui opponitur
alia regula vā ſcȝ nō opȝ ꝙ vbicunq3 ⁊c. Itē q̄ñ
cunq3 extremitates argūti vniūtur eidem ter
tio vniūtur ⁊ inter ſe: eſt locꝰ ſophiſticus: cui op
ponitur hec regula vera: non opȝ ⁊c. ⁊ ſic poſſe=

mus exēplificare de alijs multis. Quot q̄t an=
tēpoſite ſūt ſpēs dignitatis logicalis totidē poſ=
ſūt correſpōdēter poni ſpēs ſuppōnis logicalis:
hoc ſeruato ꝙ vbicūq3 occurrit regula logicalis
in mediata p ſe nota ex teris dicaē eē dignitas: ſi
vero indigeat inductione declarāte eſt ſuppoſi=
tio: ⁊ cognito cui parti logice deſeruiat ſtatim
apparebit p q̄s ſpēm taliū generū ſignificari de=
beat. Unde ſub demōſtratiua ſuppoſitione po=
niē illa notāda ſpēs precognitio: que ab Ariſto
tele diuidiē p quid eſt ⁊ q̄ eſt: ⁊ huius due ſunt
ſpecies q̄ eſt ſubiecti ⁊ dignitatis. Enuntiatio
mediata tres habet ſpēs ꝓpōnem: queſtionem:
⁊ cōcluſionē: ꝓpō diuidiē p̄mo priorum in tres
ſpēs: p̄ma ꝓpō ſillogiſtica: ſcd̄a eſt dealetica: ter
tia demōſtratiua q̄ eſt ſpecialiſſima. Propō ſi=
logiſtica duas hȝ ſpēs maiorē ⁊ minorē ꝓpōnē
ſilogiſmi. Dialetica ꝓpō eſt triplex p̄mo thopi=
corū: ſcȝ ꝓbabilis: ſilis ꝓbabili: ⁊ cōtraria ꝓba
bili. Probabilis ꝓpōnis due ſunt ſpēs: vna eſt
ꝓpō ꝓbabilis ſcd̄m artes: alia eſt ꝓbabilis ſecū
dū hoīes: ⁊ ſilr̄ diuidiē ꝓpō ſilis probabili. Sed
contraria ꝓbabilis eſt duplex vna ꝓtenſa ſcd̄m
cōtrarietatē: alia ſcd̄m cōtradictionē. Queſtio
duas hȝ ſpēs: p̄ma eſt q̄ſtio ſcibilis: vel demon=
ſtratiua ſcd̄a q̄ſtio dialetica q̄ alias dr̄ ꝓblēma.
Queſtionis ſcibilis q̄ttuor ſunt ſpēs ſi eſt: quid
eſt: q̄ eſt: ⁊ ꝓpter q̄d eſt: ptȝ ſcd̄o poſteriorū. Que
ſtio dialetica diuidiē p̄mo thopicorū: nā ꝓblē=
matū quoddā eſt tendēs ad electionē vel fugā ⁊
diciē morale vel practicū: aliud eſt tendēs ad ve
ritatē ⁊ ſciam qd dr̄ naturale aut ſpeculatiuum.
Itē ꝓblēmatū quoddā eſt ꝓblēma vt ipſum .i.
pertinēs ad ſcias principales: aliud eſt ꝓblēma
adminiculās ſiue ptinēs ad artes introducto=
rias. Itē quoddā eſt ꝓblēma de quo neutro mo
do oppinamur: aliud eſt de q̄ altero modo oppi
namur. Pria ſpēs duas cōtinet ſub ſe vt problē
ma neutrū ſine rōne ⁊ ꝓblēma neutrū cū rōne.
Scd̄a ſpēs etiā diuidiē in duas: nā quoddā eſt
ꝓblēma oppinatū a ſapientibꝰ: aliud a vulga=
ribꝰ: ꝓblēma ſapientū eſt triplex p̄mū ē ſapien=
tū cōtra vulgares: ſcd̄m ſapientū cōtra ſapiētes:
tertiū ſapientū cōtra oēs ⁊ dr̄ poſitio .i. extra=
nea opio. Problēma vulgariū bifariā cōtingit:
nā aliud eſt ꝓblēma vulgariū cōtra ſapiētes aliud
vulgariū cōtra vulgares: hic aūt nō poniē ter=
tiū mēbrū: ſcȝ ꝓblēma vulgariū cōtra oēs q̄ vt
dicit Ariſt. de q̄libet ꝓferēte cōtraria opionibꝰ
ſolicitū eē: ſtultū eſt. Cōcluſio in varias diuidiē
ſpēs penes q̄litatē: quātitatē aut alias propie=
tates: ſed attētēdo ad eius materiā ſeu verifi=
cabilitē habeat quattuor ſpēs: cōcluſionē ſcien
tificā oppinatiuā: credibilē: ⁊ ſuſpicabilem. Et
quelibet iſtarum in tot ſpēs ſubdiuidi pōt quot

poſite ſunt varietates ſcientiarū ⁊ artiū in p̄ma
ſpecie p̄dicamenti qualitatis libro p̄mo huius: Dictamē.
illa aūt ſpēs cōcluſionis ſcientifice: aut opinati=
ue q̄ ad moralē doctrinā ſpectat dictamē prudē= Enūtiatio cathegorica.2.
ciale noiaē ⁊ ē ſcd̄a intētio. Cathegorica enūtia
tio q̄ ab Ariſt. dr̄ vna ſimplr̄ duas hȝ ſpēs: p̄ma
eſt cathegorica de ē ſcd̄o adiacēte: alia eſt cathe
gorica de eſt tertio adiacēte: ⁊ vtraq3 duplex eſt Enūtiatio
de ineſſe ⁊ modalis. Cathegorica de ineſſe diui de ineſſe.2
ciē i affirmatiuā ⁊ negatiuā q̄ ab Ariſt. vocanē
affirmatio ⁊ negatio: vel cōpoſitio ⁊ diuiſio: ⁊ q̄
dē hec diſtinctio p̄ciſſa ē in ꝓpōnibꝰ de ſimplici
copula: ⁊ locū hȝ in ꝓpōnibꝰ ippoteticis. Sȝ q̄ Enūtiatio
predicta duo mēbra ſilr̄ ſunt diuidēda: ſufficiat affirmatiua.2.
nobis affirmatiue enūtiationis explicare ſpēs: Mixte q̄ti
que penes q̄titatē ſunt due: nā alia ē cathegori tatis.2.
ca affirmatiua ſimplicis quātitatis alia mixte
q̄titatis: ⁊ cū triplr̄ fiat mixtio ſubiecti ꝓpōnis:
ideo mixte q̄titatis tres ſūt ſpēs: ſcȝ ex trāſcēdē=
te ⁊ limitato: ex añte ⁊ relatiuo: ⁊ ex recto ⁊ obli Simplicis
quo. Cathegorica ſimplicis q̄titatis q̄ttuor no q̄titatis 4.
tiſſimas hȝ ſpēs vl'em: pticularem: indeffinitā: ⁊
ſingularē: cuiꝰ etiā due ſunt ſpēs in noiate: pria
q̄ñ ſubiectū eſt terīus diſcretꝰ: ſcd̄a q̄ñ poniē ali
q̄d aliud vicē habens teri diſcreti qd varijs mo= Enūtiatio modalis.
dis cōtingere ſolet. Modalis enūtiatio in has
diſtribuiē ſpēs: de poſſibili: de impoſſibili: de ne
ceſſe: de cōtingēti vel ſpecialiter vel gn̄aliter ca=
pto: d vō: de falſo: opinato: ſcito: credito: imagi
nato: de p ſe: de p accidens: ⁊ de multis alijs mo Qualitas
dis. Quelibet dittarū ſpecierū attēta qualitate modalis.
modalis diuidiē in q̄ttuor ſpēs que ſūt affirma 4.
tiua oino: negatiua de modo: negatiua: de di= Quātitas
cto ⁊ de vtroq3. Sȝ penes quātitatē modalis di= modalis 2
uidiē in duas ſpēs ſcȝ de ſubiecto: ⁊ de mō: q̄ti=
tas motalis ex modo duas tātū habet ſpēs vni=
uerſalē ⁊ particularē. Sed ex ſubiecto vl' vtroq3
modo habet q̄ttuor ſpēs ſicut cathegorica de in Enūtiatio
eſſe. Ippotetica enūtiatio que ab Ariſtotele di= ippotetica
citur coniunctione vna id eſt complectēs plures
enuntiationes p aliquā coniunctionē: diuiditur Ippotetica coniunctiua.2.
primo p affirmatiuā ⁊ negatiuam. Ippotetica
affirmatiua duas habet ſpēs: p̄ma ē ippotetica
cōſequētialis: id eſt q̄ eſt ꝯſequētia: ſcd̄a ē ippo=
tetica nō cōſequentialis q̄ q̄ proprio noie caret
dicatur coniunctiua: cuius due ſpēs ſunt copu= Copulatiua.2.
latiua et diſiunctiua: vtraq3 earum eſt duplex Diſiunctiua.2.
propria ⁊ impropria. Copulatiua ꝓpria dica=
tur cuius copula eſt illa coniunctio ⁊ ſicut diſiū=
ctiua propria erit illa cuius copula principalis
eſt iſta coniunctio vel ⁊ iſte ſpecies ſunt ſpecia= Impropria
liſſime. Sed copulatiua impropria non habet copulatiua.8.
illā coniunctionē ⁊ ſed aliud ſibi equiualens pro
copula p̄ncipali: eius ſpēs ſunt tēporalis: loca=
lis: ſimilitudinalis: expletiua: cauſalis: relati=

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA
GREDOS.USAL.ES

ni ſubſtātie: quātitatis: q̄litatis: ⁊ exponibilis
Exponibi lis enumeratio.6. copulatiue: cuius ſpēs ſunt excluſiua: excepti=
ua: reduplicatiua: cōparatiua: differentialis ſi=
cut differt ⁊ equalētib⁹: ⁊ tranſmutatiua ſiue
de incipit ⁊ deſinit cum equiualētib⁹: ſcʒ deface
re: ⁊ deſtruere: gñari: corrūpi: creare: ⁊ anihila=
re: ⁊ ſilibus v̄bis. Sʒ qđ dictū eſt de ꝓpoſitioni=
bus exponibilibus de incipit ⁊ deſinit ꝙ ſunt co
pulatiue: verum eſt qñ exponunt copulatiue q̄
Impropa diſiūctiua. in alia acceptione exponerent diſiunctiue ⁊ ꝑti
nerēt ad diſiunctiuā impropriā: ad q̄ etiā perti=
nent oīes negatiue exponibiles cōtradictorie
Cōſequentia.2. predictarū affirmatiuarū. Cōſequētia duas hʒ
ſpēs bonā ⁊ malā ꝯñam: ſed q̄ mala ꝯña tot mo
dis cōtingit ſicut ⁊ bona ꝯña ideo ea dimiſſa: di
Bona.2. uidat ꝯña bona ꝑ illatiuā ⁊ probatiuā ſicut ſu=
pra fuit diuiſum antecedēs. Cōſequentia bona
Illatiua.2. illatiua eſt duplex materialis ⁊ formalis. Ma
Materialis ꝯña. terialis ꝯña multas habet ſpēs q̄ trahi poſſunt
ex regulis taliū ꝯñarū vt: a cōuertibilib⁹: a rela
tiuis: a cōtrarijs: a diſparatis: a diuiſis ad con=
iuncta ⁊ econtra: ab indiffinita vel ꝑticulari in
materia naturali ad ſuā vl'em affirmatiue: in=
ductio ꝑ indiuidua ſignata: cōuerſio per cōtra
poſitionē: ab eſſe ad poſſe affirmatiue: ecōtra ne
gatiue: ab amplo diſtributo ad nō amplū nega
tiue: vel ecōtra poſita cōſtātia nō ampli ⁊ nega=
tione poſtpoſita: a magis amplo diſtributo ad
minus amplū affirmatiue cum cōſtātia: ab eſt
tertio adiacente ad ſcđm affirmatiue: vel econ=
tra negatiue: ⁊ gñaliter dicimus ꝙ arguendo ꝑ
locos dialeticos ſunt ꝯñe materiales: niſi vt qui
dā volūt ꝙ ꝑ locos a ꝯtradictorie oppoſitis vel
priuatiuis ſunt ꝯñe formales: q̄ vt dicūt argue
re ab affirmatiua de predicato infinito ad nega
tiuā de predicato finito vel ecōtra cū ꝯſtātia: eſt
cōſequētia formalis: ſʒ verius mihi appet etiaʒ
illas eſſe materiales de quo alias: oīs eñ regu=
la cōſequētialis in qua fit ſpecialis mētio de cō
ditionib⁹ terioꝝ vel ꝓpōnū in quib⁹ arguen=
Formalis ꝯña.4. dū eſt: de ꝯña materiali differt vt ptʒ ex diffini=
tione eius. Coſequētia formalis has q̄ttuor hʒ
ſpēs ſillogiſmū: inductionē: enthimema ⁊ exem
plū: ⁊ ſumit hic enthimema large ꝓ oi ꝯña for=
mali bona que nō eſt ſillogiſmus: inductio: vel
exēplū: ptʒ ḡ ad quē ſenſum cōcedi poſſit q̄ttuor
eſſe argumētationis ſpēs: q̄ accipiendo argu=
mentationē ꝓ ꝯña formali: nā ſi large caperetur
Sillogiſmus.2. ꝓ ꝯña in cōi: notū eſt ꝙ eſſent plures eius ſpēs.
Sillogiſmus duas hʒ ſpēs cathegoricū ⁊ ippo=
Cathegoricus.2. teticū. Sillogiſmus cathegoricus diuidit ꝑ cō=
munē ⁊ expoſitoriū. Sillogiſmus expoſitorius
Expoſitorius. triplex eſt p̄me: ſcđe: ⁊ tertie figure: ⁊ hoꝝ quili
Cōis ſillogiſmus.2. bet diuidit ꝑ ſillogiſmū expoſitoriū affirmati=
uū ⁊ negatiuū. Sillogiſm⁹ cōis cathegoric⁹ du

plex diſtinguit ſimplex ⁊ mixt⁹: ita vt ſimplex di
cat ille cui⁹ ambe premiſſe ſunt ſilis cōditiōis:
ſcʒ vtraq̄ de ineſſe vel vtraq̄ modalis euiſdem
modi: mixtus aūt ſillogiſmus ex varijs premiſ=
ſis cōponit. Sillogiſmus ſimplex de ineſſe du=
plex eſt ꝑfect⁹ ⁊ imperfectus. Perfecti ſillogiſmi
(qui euidens illatio ⁊ p̄ma figura đr) quattuor
ſunt ſpēs barbara: celarent: darii: ferio. Imperfe
ctus ſillogiſmus (qui eſt ꝯña in euidēs) duas ha
bet ſpēs: p̄ma eſt ſillogiſmus directe: ſcđa indi=
recte cōcludens. Indirecte cōcludentis Ariſto=
teles duas tantū ponit ſpēs fapeſmo: ⁊ friſeſomo
rū: nā tres ille ſpēs quas auctor ſummularū ad
iecit baraliptō: celātes: dabitis nō diſtiguit a p̄
imis trib⁹ ſpēb⁹ ꝑfecti ſillogiſmi: ſʒ explicāt q̄ſdā
taliū ſillogiſmoꝝ poteſtates. Sillogiſmus im
perfect⁹ ſʒ directe cōcludēs partit in duas ſpēs
ſcđam figurā ⁊ tertiā. Scđa figura quattuor hʒ
ſpēs ceſare: cameſtres: feſtino: baraco. Tertia fi
gura diſtribuit in ſex: darapti: felaptō: diſamis
datiſi: bocardo: feriſon. Eodē penitus modo di=
uidat in ſpēs ſillogiſmus ſimplex modalis ſi=
cut ſillogiſmus ſimplex de ineſſe: premiſſa tamē
eius diuiſione cōformi ad diuiſionē modalis ꝓ
poſitionis ſupra poſita. Mixtus ſillogiſmus va
rias habet ſpēs ſʒ oēs reducunt ad duas ſubal=
ternas: ſcʒ admixtionē ex vna de ineſſe: ⁊ altera
modali: ⁊ mixtionē ex duab⁹ modalib⁹ diuer=
ſoꝝ modoꝝ. Mixtio ex vna de ineſſe vt altera
modali tot habet ſpēs quot poſite ſunt ſpēs mo=
di: ⁊ quelibet illarū diuidit in tres ſpēs que ſūt
mixtio p̄me mixtio ſcđe: ⁊ mixtio tertie figure: ⁊
rurſum q̄libet iſtarū diuidit in ſpēs vt ſillogiſ=
mus ſimplex de ineſſe fuit diuiſus: ⁊ illarū q̄libʒ
iteꝝ duas habebit ſpēs ſcʒ qñ maior eſt de ineſſe
⁊ minor modalis ⁊ ecōtra. Mixtio ex modali=
bus diuerſoꝝ modoꝝ tot hʒ ſpēs q̄t ſunt poſſi=
biles cōbinationes duoꝝ adinuicem modoꝝ
vt ex vna de neceſſario ⁊ alia de poſſibili vl' alia
de impoſſibili vel de cōtingēti aut gñalr aut ſpe
cialr capto: ⁊ ſic de alijs m̄ltis modis. Et poſt q̄
oēs iſte ſpēs enumerate fuerit: q̄lʒ illaꝝ diuidat
in tres ſpēs ſcʒ mixtionē p̄me: ſcđe ⁊ tertie figu
re ⁊c̄: vt i ſimplicib⁹ ſillogiſmis: q̄bus diuiſioni
bus finitis q̄libet ſpēs reſultans denuo ſecet in
duas alias penes variationē maioris ⁊ mino=
ris p̄miſſe de tali vel tali mō ⁊ ibi erit ſtat⁹. Sʒ
Ariſtoteles p̄mo p̄oꝝ ſolas mixtiōes de neceſſa
rio ⁊ de cōtingēti ſpecialr capto ꝑtractauit que
alijs tū difficiliores tū vtiliores ſibi viſe ſunt: il
lis etiā cognitis ingenioſus q̄ſq̄ nō eget p̄cepto
re in alijs. Pōt addi ſpēs alia ſillogiſmi mixti:
ſcʒ ex duab⁹ p̄miſſis de ieſſe diuerſoꝝ accidētiū
grāmaticaliū nois aut v̄bi cui⁹ due ſūt ſpēs p̄a
ē mixtio ex ꝓpōne đ noie recto ⁊ ꝓpōne de noie

obliquo: ſcđa eſt mixtio ex ꝓpoſitione de verbo
recto ⁊ alia de v̄bo obliquo preterito vel futuro.
Et iſtarū quelibet diuidi pōt in tres ſpēs iuxta
figuras ⁊ ſic ꝯñr vt in priorib⁹ mixtionibus. Ip
poteticus ſillogiſmus đr cuius altera premiſſa=
rū aut ꝯcluſio eſt ꝓpō ippotetica: eius ſpēs mul
tiplicant iuxta ſpēs ꝓpōnis ippotetice: ſcʒ ſillo=
giſmus ꝯdicionalis: rōnalis: copulatiuus: diſ=
iūctiuus: ⁊ copulatiuoꝝ alius tēporalis: ali⁹
localis ⁊c̄. Et iſtarū ſpērum ſunt alie inferiores
ſpēs plures ꝓ multitudine regularū bñ arguen
di in ꝓpōnibus ippoteticis: vt a tota cōditiona
li cū poſitione antecedētis: vel cū deſtructiōe cō
ſequētis ⁊ ſic de alijs multis: videant etiā regu
le arguendi inter exponibiles ⁊ exponētes ꝓpo
ſitiōes q̄ ad ſpēs copulatiui ſillogiſmi ꝑtinent.
Hacten⁹ de ſillogiſmis. Aduerte hic ꝙ illa ſpēs
ꝯñe male formalis q̄ opponit ſillogiſmo cathe=
gorico vocat inutilis cōbinatio cuius tres ſunt
ſpēs. ſ. inutilis ꝯbinatio p̄me figure: ſcđe: ⁊ tertie
figure: p̄me ſpeciei ſunt duodecim ſpēs: ſcđe to=
tidē: tertie vero ſunt tantū decē: q̄ decē ⁊ ſex mo
dis ē imaginabilis cōbinatio duarū premiſſaꝝ
in qualibet figura: vt ptʒ p̄mo prioꝝ. Enthime
ma has pōt habere ſpēs q̄ ſunt enthimema pro=
prie dictū qđ alias đr ippotetica rōnalis: ⁊ cōdi
tiōalis: eq̄polētia: ſubalternatio: ꝯuerſio: itē ꝯſe
quētia a ſinonimo: ab impoſſibili: ⁊ ad neceſſa
riū: ſʒ iſte due vltime ſpēs ſunt intelligēde qñ ta
le impoſſibile ⁊ tale neceſſariū eſt formaliter im
poſſibile aut neceſſariū: q̄ ſi ſolum materialia
eſſent: ⁊ ꝯñe ille ſunt materiales. Enthimema=
tis ſunt tres: ſpēs enthimema prime figure: ſcđe
⁊ tertie figure: non enim quodlibet enthimema
qñ fit integer ſillogiſmus ꝑtinet ad p̄mā figurā.
Cōditionalis ꝓpō affirmatiua eſt ſpēs ſpecia=
liſſima indiuiſa. Equipollētia eſt duplex alte=
ra ꝓpōnū de ineſſe altera vero ꝓpōnū modaliū
vtraq̄ iſtarū tres hʒ ſpēs que ſig̃ant in illo v̄ſu:
precōtradic: poſtcōtra: prepoſtq̄ ſubalter. i. eq̄=
pollētia ꝯtradictoriaꝝ: ꝯtrariaꝝ: ⁊ ſubalternaꝝ
Subalternationis tot ſunt ſpēs q̄t regule ꝯñarū
formalium inter ſubalternas. Conuerſio gñali
ter capta tres hʒ ſpēs: p̄ma eſt cōuertibilitas: ſe=
cūda cōuertētia: ⁊ tertia cōuerſio ꝓprie dicta: q̄
duplex eſt de ineſſe ⁊ modalis. Conuerſionis de
ineſſe alia ꝓpria ⁊ alia impropria qñ ſcʒ requi=
rit additio vel ſubſtractio aliquoꝝ terioꝝ ab
antecedēte. Cōuerſio ꝓpria duas habet ſpecies
ſimplicē ⁊ per accidēs cōuerſionē. Eodēmodo
partit impropria cōuerſio. Cōuerſionis moda=
lis vna ſpēs eſt cōuerſio in oppoſitā qualitateʒ:
alia eſt cōuerſio in teris: p̄ma eſt ſpecialiſſima q̄
ſolis modalib⁹ de cōtingenti ſpāliter capto cōue
nit. Cōuerſio modalis in teris bifariā contingit

iuxta duplices modales compoſitas ⁊ diuiſas. In teris.
Cōuerſio ꝓpōnis modalis ꝯpoſite duplex ē vna
quo ad totā ꝓpoſitionē variando ei⁹ ſubiectū
⁊ predicatū: alia quo ad ꝑtes dicti ſolū vt mutā
do ſubiectū dicti in predicatū ⁊ econtra: de qua
ſola tractauit Ariſtoteles p̄mo prioꝝ dimiſſis Modalis cōpoſite.2.
alijs cōuerſionib⁹ modaliū. Cōuerſio modaliū Modalis diuiſe.2.
diuiſarū in teris eſt duplex ſimplex ⁊ ꝑ accidēs:
p̄a cōuenit modalib⁹ de poſſibili ⁊ de impoſſi Inductio.2.
bili: alia cōuenit modalib⁹ de neceſſario: alie ſe Aſcēſus ⁊ deſcēſus 4.
quētes ſpēs enthimematis ſpecialiſſime vident
⁊ indiuiſe. Inductio formalis fit ꝑ indiuidua Exēplū.2.
vaga q̄ ſunt inferiora ſolū in ſupponendo: cui⁹
ſi large accipiat due ſunt ſpēs aſcēſus ⁊ deſcen=
ſus: ⁊ harū quelibet ſpērū diuidit in quattuor
iſtas: aſcēſum vel deſcēſum copulatiuū: diſiun=
ctiuū: copulatū: ⁊ diſiunctū. Exemplū poterit
duas habere ſpēs: qñ dupliciter cōtingit argue=
re exemplariter ⁊ in ſingularib⁹ ⁊ in vlib⁹ pro=
poſitionib⁹. De cōſequētijs ḡ illatiuis tam ma
terialib⁹ q̄ formalibus ⁊ de quattuor ſpēb⁹ ar= Cōſequētia ꝓbatiua.2.
gumētationis hec ſufficiāt. Cōſequētia ꝓbati=
ua eodēmodo diuidat ꝑ bonā ⁊ malā ſicut di= Bona cōſequētia.2.
uiſa eſt illatiua: cōſequētia vel argumentio bo
na ꝓbatiua duas hʒ ſpēcies demōſtratiuā ⁊ dia Demonſtratio.2.
lecticā argumētationē. Demōſtrationū alia eſt
propter q̄d ⁊ alia q̄ eſt: demōſtratio ꝓpter quid Propter quid.2.
eſt duplex vna cauſalis. i. cauſam rei ſig̃te ꝑ cō
cluſionē explicās: alia eſt reſolutiua in p̄ncipia
notiora ſimplr. Demōſtratio cauſalis tot habʒ Cauſalis.4.
ſpēs ideſt quattuor quot ſunt ſpēs cauſe. Demō
ſtratio q̄ dupliciter fit vno modo ꝑ cauſam re= Demōſtratis q̄.2.
motā: alio modo per effectū ⁊ hoc q̄druplr corrū
denter ad q̄ttuor ſpēs cauſalis demōſtrationis:
quelibet iterū dictarū ſpecierū demōſtrationis
triplices hʒ ſpēs demonſtrationē affirmatiuā ⁊
negatiuā: vl'em ⁊ ꝑticularē: oſtēſiuā ⁊ ad ipoſſi
bile: nota ꝙ demōſtratio ſemꝑ eſt ſillogiſmus ꝑ
fectus vel imꝑfectus q̄ enthimema đr. Argumē Argumētatio dialectica gñaliter.4.
tatio dialetica q̄ttuor habet ſpēs ꝓbatiuū ſillo=
giſmū: enthimema: inductionē: ⁊ exemplū: ſi tñ
Ariſtoteli crederemus huius gñis due tñ ſunt Specialiter.2.
ſpēs ſillogiſm⁹ dialeticus ⁊ inductio dialetica:
nā ſillogiſmus dialeticus eſt ꝓbatiuus ꝓpōnū
mediatarū ſeu cōcluſionū: inductio vero ē via
ad p̄ncipia obſcuriora q̄ dicunt ſuppoſitiōes ⁊
petiones vt đr p̄mo thopicoꝝ: ſub ſillogiſmo aūt
cōprehendit enthimema qđ nō eſt niſi ſillogiſ=
mus diminut⁹: ſiliter ſub inductione clauditur
exemplū qđ vere eſt inductio diminuta vt dicit
in p̄ncipio poſterioꝝ: ex quo textu etiā palam
fit intuētib⁹ ꝙ argumētatiōes dialetice ſūt tātū
ſillogiſmus ⁊ inductio: ſʒ enthimema ⁊ exēplū Argumentatio rethorica.2.
ſunt argumentationes rethorice: qđ ſic intelli=
gēdū cenſeo ꝙ ſunt argumentationes mutuate

a dialectica in rethoricā: nam ſola logica eſt ars argumētandi ſed cū rethorica in arte perſuadēdi egeat aliquatenus arguere plano ⁊ groſſo modo: mutuat a dialetica has planiores ⁊ breuiores ſpēs argumētationis: q2 ſillogiſmū integrū ⁊ inductionē pfectā cōis ppl's pſuadendus non caperet: hoc etiā ſigr̄e voluit Ariſtoteles in principio ſue rethorice cū dixit ꝙ rethorica ē cōſecutiua dialetice: ſcʒ in modo arguendi: nec tn̄ poteſt eam plene imitari qm̄ diminutas accipit ſpecies argumentationis dialetice que ſole due ſunt: ſʒ hec earū in rethorica detrūcatio ⁊ abreuiatio fecit phātaſiam q̄ttuor ſpērū vt expreſſe dr̄ in eodē p̄mo rethorice.

Sillogiſmus dialeticus. 9.

Sillogiſmi autē dialetici ⁊ enthimematis rethorici tot diſtinguant̄ ſpēs quot poſite ſūt ſub loco dialetico: preter eas tamē tāgunt̄ alie ei9 ſpēs ſcd̄o priorū vbi argumētationes ꝓbatiuas generali conſideratione proſequit̄ Ariſtoteles: ⁊ ſunt ſillogiſmus oſtenſiuus ⁊ ſillogiſmus ex ippoteſi:

Sillogiſmus ex ippoteſi. 2.

cuius due ponūtur ſpēs ſillogiſmus ad ipoſſibile ⁊ ſillogiſmus a trāſumpto: itē ſillogiſm9 plura cōcludens: ex falſis verū deducēs: ſillogiſmus circularis: conuerſiuus: ſillogiſm9 ex oppoſitis: ſillogiſmus inſtātiuus: ⁊ deductio.

Enthimema probatiuum. 2.

Enthimema tn̄ rethoricū vt dicit Ariſtoteles ſi fiat ex icotibus .i. ex probabilib9 eſt argumētatio dialetica: ſi vero fiat ex ſignis .i. ex neceſſarijs eſt demōſtratio.

Enthimema phiſionomicum.

Enthimematis dialetici eſt vna notabilis ſpēs que dicit̄ enthimema ſigni qđ ꝓprie enthimema phiſionomicū dici pōt: nā eius mediū eſt nomē ſignificās alicuius paſſionis innate derelictū veſtigium i corpe a natura.

Sillogiſmus enthimematic9.

Sillogiſm9 enthimematicus ē quādo facto prius enthimemate aſſumittur premiſſa vt integer ſit ſillogiſmus: quod plurib9 modis fieri pōt.

Sillogiſm9 iductiu9.

Inductio ſilr̄ ſi formam induat ſillogiſticā vocant̄ ſillogiſmus inductiuus: q̄ vt Ariſtoteles dicit maiorē extremitatē cōcludit de medio p minorē: ſcʒ inordinata predicatione.

Sillogiſmus exemplaris.

Exemplū etiā induta forma ſillogiſtica vocat̄ ſillogiſmus exēplaris qui eſt qn̄ qm̄ primū medio pſil'e tertio ineſt: p̄mū de tertio per mediū ſillogiſmus.

Male probatiua cōſequētia. 2.

Cōſequētia male ꝓbatiua duas habet ſpēs p̄uatiue oppoſitas p̄dictis duabus ſpēbus bone ꝯñe:

Sillogiſmus falſigraph9. 2.

p̄ma eſt ſillogiſmus falſigraphus aut ſillogiſmus ignorātie: cōtra demōſtrationē: cuius due ſunt ſpēs: ſcʒ ſillogiſmus ex oppoſitis p̄ncipiorum: ⁊ ſillogiſmus ex p̄ncipijs ſcientie male acceptis: p̄mū nō habet ſoluere artifex in ſua ſcientia ſʒ bene ſcd̄m vt dicit̄ primo phiſicorū: multe alie huius ſpēs inſinuant̄ prio poſteriorū in capitulo de ſillogiſmo ignorantie.

Sophiſtic9 elēchus. 2.

Scd̄a ſpēs eſt ſophiſtic9 elenchus vel fallatia: i alia tn̄ acceptione q̄ſ ſupra: cuius ſpēs facile repperies ꝓportionaliter ad ſpēs loci ſophiſtici ſuperius expreſſas: huc vſqꝫ de cōſequētijs ⁊ vlr̄ de enuntiationb9 tam cathegoricis q̄ſ ippoteticis. Oppoſitio enunciatiua eſt duplex altera de modo enuntiandi altera de extremo oppoſito. Prima ſpēs diuidit̄ in oppoſitiōem de forma ⁊ de lege: vtraqꝫ illaꝝ ſi largius capiat̄ oppoſitio habet quattuor ſpēs cōtrarietatē ſubcōtrarietatē cōtradictionē ⁊ ſubalternationē: q̄ ꝓprie non eſt oppoſitio ſed ꝯña vt dictū eſt ſupra: vnde nec eam numerauit Ariſtoteles. Harū ſpērū oppoſitionis de forma tres ſubdiuidunt̄ p oppoſitiones de ineſſe ⁊ modales: q̄ iterū diſtribuuntur iuxta multiplices modos i ſuas ſpēs: ⁊ tandē illarū q̄libet trifariā diuidit̄: ſcʒ in oppoſitionem de modo: de dicto: ⁊ de vtroqꝫ. Cōtradictio tamē eſt duplex: cathegorica ⁊ ippotetica q̄ iterū diuidit̄ ſcd̄m ſpēs enuntiationis ippotetice. Sʒ contradictio cathegorica duas hʒ ſpēs altera ē ſingularis ⁊ altera cōis: cōtradictio cōis diuidat̄ per de ineſſe ⁊ modalem ⁊c̄. vt prius diuiſe ſunt alie tres ſpēs cōtrarietas ſubcontrarietas ⁊ ſubalternatio. Cōtrarietas de lege in ſeptē ſolet diſtribui ſpēs q̄ penes vniuerſalitatē teriorum in eis cōtentorū attendi debēt: vt iſti enūtiationi nullus hō in tēpore preſenti eſt currēs: ſeptuplices ingeniari poſſunt de lege cōtrarie: vt ſuo loco videri habet. Subcōtrarietas de lege ꝓportionaliter ſeptē habet ſpēs attenta pticularitate teriorū: vt aliq̄s hō in tp̄e p̄ſenti eſt currēs. Subalternatio itidē ſeptē vendicat ſpēs conſiderata ſimul vniuerſalitate ⁊ particularitate teriorꝫ vt ptʒ in iſta omīs hō in tēpore preſenti eſt currens. Contradictionis nulle aſſignant̄ ſpecies q2 vni enūtiationi vna tantū aſſignabit̄ cōtradictoria niſi plures eq̄pollentes ſint: verū ꝓpoſitio cui aſſignāda eſt cōtradictoria ſeptupliciter variari pōt in ordine ad illā. Oppoſitio ꝓpoſitionū ex pte extremoꝝ q̄ttuor hʒ ſpēs vt oppoſitionē ꝯtrariā: relatiuā: p̄uatiuā ⁊ ꝯtradictoriā: ⁊ cuiuſlibet illarū ſunt tres ſpēs ex pte ſubiecti ex parte predicati: ⁊ vtroqꝫ modo: hec de oppoſitionib9 enūtiationū. Inſtrumētū dialeticū ē ars aut regula abūdandi ſillogiſmis ⁊ ceteris argumētis dialeticis ſup eandē cōcluſionē: cuius ſūt quattuor ſpecies p̄mo thopicorū ſcʒ ꝓpoſitionū ſumptio: multiplicis diſtinctio: ſilitudinis cōſideratio: ⁊ differētiaꝝ inuētio: ⁊ quelibet earum in alias ſpēs diſtribuit̄ iuxta regulas de talib9 datas. Obligatio cū ſit ad aliqđ ꝓpoſitū ſuſtinendū ligatio reſpondentis: in quattuor partit̄ ſpecies iuxta quattuor reſpondēdi modos p̄ncipales: q̄ ſunt cōcedere: negare: diſtinguere: ⁊ dubitare: vn̄ ſpēs obligationis ſunt: poſitio: depoſitio: diſtinctio: ⁊ dubitatio: quāuis alias duas ſpecies aliqui ſupaddant ſcʒ impoſitionem ⁊ ſit

verū: quelibet dictarū ſpērū poſſet diuidi ſecūdū variā ꝯditionē ꝓpoſiti ſuſtinēdi .i. ꝓpoſitionis: vt poſitio vel depoſitio cathegorica vl' ippotetica ⁊ ita p ſpēs iſtarū ꝓcedēdo. Inſolubile ē propoſitio q̄ ex aliquo caſu cū x̄a cōcedit̄ ſe falſam oſtendere videt̄ ⁊ ecōtra: eius ſpēs due ſunt inſolubile verū ⁊ ſil'e inſolubili: q̄ in hoc dr̄nt ꝙ verū inſolubile eſt ꝓpō que habet reflexionē ſupra ſeipſam ⁊ ſe falſificās: nō aūt eſt tale ſimile. Vtraqꝫ iſtarū ſpērū diuidit̄ p inſolubile cathegoricū ⁊ ipoteticū ⁊c̄: diuidēdo ꝯñr. Hactenus itaqꝫ de ſignis logicalib9 q̄ ſi nō oia explicuerimus: alia tn̄ p iſta euadēt ingenioſo manifeſta vel cōparatione concreti ⁊ abſtracti: vel caſus ⁊ principalis ⁊c̄: ſicut etiā in predicamētis p̄marum intētionū notatū eſt: nec miret̄ q̄ſquis hec legerit ſi in materia penitus hucuſqꝫ intactata ⁊ inuia aliqua nouiter gn̄a ſubalterna inuenerimus: ad ōbite ſuas ſpecies logicis notiſſimas collocādas i ſuis locis qđ alia arte fieri neq̄ret.

Tertia ps de ꝓprietatib9 ſcd̄arū intētionū.

Conformiter ad alia p̄dicamēta nō ineptū erit iſtorum dicibiliū hic quaſdam texere proprietates. Prima ē ꝙ iſtoꝝ plurima ſunt ad inuicē correlatiua dicta ad cōuertentiā ⁊ ſimul natura: vt ſubiectū ⁊ predicatū genus ⁊ ſpēs ⁊c̄. Scd̄a ꝙ coꝝ fere nulla ſunt ad ſe contraria: niſi forte quedā p̄uatiue oppoſita dicant̄ ꝯtraria: vt verum ⁊ falſum p̄uatio ⁊ habit9. Tertia ꝙ coꝝ pauciſſima ſuſcipiūt magis ⁊ minus vt ſubſtātia. Quarta ꝙ ſemp iſta dicibilia cum predicātur de p̄mis intētionib9 faciūt ſuppoſitionē talis ſubiecti ſimplicē ⁊ predicationē predicabilis quarti. Cū vero de p̄mis impoſitionib9 dicunt̄ eſt ſuppoſitio materialis ſubiecti ⁊ p̄dicatū eſt accidēs: vt homo eſt ſpēs. Ex qua ꝓprietate ſequit̄ ꝙ improprie loquēdo poſſet hoc predicamentū dici eſſe ab alijs diſtinctū per diuerſum modū predicandi de p̄ma ſubſtātia: q2 cum hec dicibilia de illa predicant̄: ipſa ſupponit materialiter vel ſimpliciter vt petrus eſt indiuiduū: in alijs autem predicamētis omībus perſonaliter: vt petrus eſt homo: albus: currens ⁊c̄.

Secundi libri de coordinatione ſecundarum intētionū ⁊ ſcd̄arum impoſitionum finis.

Tertius liber de predicamētis rerum vniuerſi: habet tria capitula.

Primū capitulū pertractat diuerſas opiniones doctorū in hac materia. Eius ſunt tres ptes: p̄ma eſt de ante predicamētis hic requiſitis.

Preter modū diſtinguendi predicamēta hactenus obſeruatū: q̄ p̄ncipaliter innitit̄ modis ſig̃ndi eſſentialibus formalib9 dicibilium: ⁊ ꝯñr diuerſis modis predicādi eorū: ſolēt nō nulli doctores predicamēta p res ipās ſig̃tas aut p materialia ſig̃ata vel ſuppoſitiones teriorū diſtinguere: ita vt ex hoc ſolo aliqua dicibilia ptineant ad diuerſa predicamēta: q2 ꝓ diſtinctis reb9 ſupponāt: q̄ res vt ipſi dicūt p̄ncipalius q̄ſ teri ponunt̄ in predicamētis: ſʒ nō ſcd̄m eſſe reale quales in hoc mūdo eas videmus: ſʒ ſcd̄m quoddā aliud eſſe cognitū qđ quidā eorū vocāt p̄mā intētionē: alij conceptū obiectiualē rei: alij deniqꝫ vniuerſale obiectū intellect9: qđ nullibi eſt realiter ſed in intellectu obiectiue.

Opio de reb9 p̄dicamētalibus.

Quia ḡ deo donante vtrāqꝫ viā didiſcimus: ⁊ vtriſqꝫ doctorib9 in hoc noſtro opere deſeruire intēdimus: nō immerito in calce eius ſcd̄m varias doctorū aſſertiones predicamēta rerū mūdi addijciemus: quēadmodū feciſſe pithagoricos narrat Ariſtoteles tertio phiſicorū ⁊ primo libro methaphiſicorū: q̄ duas tantū entiū faciebāt coordinationes poſitiuorū ⁊ priuatiuoꝝ .i. pfectorū ⁊ impfectorum.

Intentio auctoris.

Inquiramus igit̄ quot ⁊ q̄ ſint ingenianda predicamēta entiū vniuerſi: nam decē ea cēpleriqꝫ affirmāt fundamentū habētes in porphirio qui decē inquit ſunt gn̄aliſſima quaſi decē rerū prima principia.

Queſtio hic diſputanda.

Eſt aūt ſupponendū p̄mo cū Ariſtotele ꝙ res nō valētes nobiſcū ferre ad ſcolas ſtudij nr̄i vtemur earū noibus ꝓ rebus ipſis: ex talibus predicamēta rerū cōficientes: nec mihi obiecerit quiſpiā ꝙ hoc nō erit facere predicamēta rerū ſed teriorū ſicut ſupra in toto opere actum eſt: hoc inqꝫ nihil eſt q2 non ideo putamus dici predicamēta rerū ꝙ ex reb9 que nō ſunt ſigna cōponēda ſint (hoc eīn eſt nobis impoſſibile vt expreſſa eſt allegata ph̄i auctoritas) ſʒ iō q2 ex reꝝ noib9 attēta ſolū modo rerū ſig̃taꝝ diuerſitate: neglectaqꝫ modoꝝ ſig̃ndi varietate: talium predicamētorū diſtinctio ꝓcedat: ſicut etiā quedā ſcientie nō ideo reales dicunt̄: ꝙ ex reb9 cōſideratis ſuas forment ꝓpōnes mediatas aut immediatas: abſit hoc a ſapientū mentib9: ſed q2 ex vocabulis taliū rerū totū ſcie realis artificium cōſtat: nō ſic in ſermotionalib9 doctrinis quarū ꝓpōnes ex noibus noim preciſe formant̄.

Pria ſuppoſitio.

Scd̄o premittamus ꝙ in faciendis huius modi coordinatiōib9 ſola eq̄uocatio dicibiliū ē nobis p̄cauēda: ita vt non curemus alios modos ſig̃andi eoꝝ quātūcūqꝫ diuerſos: nō ei obſtabit cōplexio vocis: nec ſi ſit abſoluta: vel cognotatiua: tali vl' ta cognotatiōe: q2 oia ꝓ eodē ſupponētia dicibilia ad idē p̄dicamētū trahēda ſūt: vt ptʒ in x̄ſu

Secunda ſuppoſitio

a nobis p̄miſſo in ante p̄dicamētis p̄me p̄tis: vt
Auguſtinus magnus orator fili⁹ ꝛc. nā oia illa
vocabula in ꝓpoſito hui⁹ tertie ptis ptinent ad
Tertiā ſuppoſitio
idē predicamētum. Tertio prelibare cōuenit: ꝙ
nullū dicibile trāſcendēs in ſupponēdo attinet
ad hec rerū predicamēta: eo ꝙ tale nomē oia en
tia mūdi ſigt nulla expreſſa diſtinctione: qḋ ta-
mē requirit ad videndū qḋ optamus: vñ ſicut
ens: res: aliqd: vnū: verū: bonum: ꝛc. nō ſunt in
aliquo huius modi predicamēto: ita ad aliqd:
idē: diuerſum: ſile: diſſimile cū eoꝝ ſpēb⁹ ꝛ mul
tis alijs (q̄ ſupius in certis predicamētis p̄maꝝ
intētionū collocata ſūt iuxta ſuos modos ſigni
ficādi limitatos) nō repponent nūc i aliquo pre
dicamēto reali: q: quodlibet tale oia entia ſigt
indifferēter: ꝛ taliū noim multa expoſuit Ari-
ſtoteles q̄nto ſue methaphiſice: i q̄ doctrina me-
thaphiſicali iudicio meo hec rerū predicamēta
ꝛ diuerſitates ꝑ q̄ſiuit: vbi entiū gñaliſſimā fe-
Quarta ſuppoſitio
cit theoriā. Quarto annectimus ꝙ hoc nomen
deus (lꝫ in p̄mo libro hui⁹ fuerit ſpēs collocata
in predicamēto ſubſtātie merito ſui modi ſigni
ficādi abſoluti) in predicamētis rerū nō cōprehē
dit: q: res q̄ ſigt ꝓpter ſui infinitā pfectionē eſt
alijs oib⁹ lōge ſupeminēs vñ nec eis ꝯnumerari
pōt: ſꝫ hꝫ ſe ad alia ſicut p̄ncipiū ꝛ cauſa vniuer
ſalis multū equoca: ꝛ eſt metrū certiſſimū ſin-
gulorū: hāc igit opinor fuiſſe intētionē auctorū
negātiū deū poni in predicamēto: qḋ tñ vere di-
ci nō poterat inſpecto modo ſigndi illius voca-
buli deus: ad quē ſolū modo aduertunt ponen-
tes deum in predicamento ſubſtantie.

¶ Scḋa pars de varijs doctorum ſententijs.

Difficultas huius queſtiōis.
His itaq̄ premiſſis velut antepredicamē-
tis accedere optꝫ ad ꝓpoſitum nobis pre-
miſſe q̄ſtionis certamē de predicamētis rerum:
quorū numerus ſtat in lite doctorū q̄ de rebus
vniuerſi varie oppinati ſunt: vñ cōſtat huius
queſtionis ſolutionē ex methaphiſica diſputa-
tione pēdere: quā tñ hui⁹ opuſculi breuitas nō
admittit: q̄re ſufficiet hic ſolū recitare has opi-
nantiū veritates: dimiſſis tñ antiquoꝝ pħorū
opinionib⁹ circa hoc: vt ꝑmenidis: eracliti: ta-
letis: anaxagore: empedoclis: democriti: pitha
gore: ꝛ platonis: vñ ad ſolos peripateticos ꝛ ari
ſtotelis ſapientiſſimi ſectatores nr̄a ſe cōuertet
inq̄ſitio. Sūt igit horū quidā tenētes ꝙ in vni-
Prīa opio ponit reꝝ gña. 10.
uerſo ſūt decē rerū gña ꝛ diuerſitates: quot Ari
ſtoteles poſuit p̄marū intētionū predicamenta:
hāc opinionē tenere viſus eſt porphirius: vt iā
allegauimus: poſt eū Gilbertus porretanus pa
riſienſis: ꝛ ei⁹ comētator Albertus colonienſis:
quos etiā inſequit ſubtilis doctor Joānes ſcot⁹
Primū genus rerū.
oronienſis cū magna ſuoꝝ ſeqꝛatiū catherua.
Hi ḡ oēs dicūt ꝙ reꝝ huius modi quedam ſunt

ſubſtantie res per ſe ꝛ in ſe ſubſiſtentes ꝛ partes
earū tā eſſentiales quā integrales. Alie ſūt ac-
cidētia ſubſtātijs ſimplicib⁹ vel cōpoſitis inhe-
rētia informatiue: itē ꝙ accidentiū alia ſunt for
me abſolute nō ſe habentes ad aliud ſed ad ſe: ꝛ
alia ſunt reſpectiua q̄ tñ relationes tñ reſpect⁹
dici ſolēt quorū totū eſſe eſt ad aliud ſe habere ꝛ
refferri. Abſolutorū duo ponūt gñā accidentiū
ſcꝫ quātitates q̄s vocāt de gremio vel cōditione
materie: ꝛ qualitates de cōditione forme q: ſunt
formarū ſubſtātialiū inſtrumēta. Reſpectuum
etiā multa tradūt gña: q: alij ſunt reſpectus in-
trinſecus aduenientes ex q̄b⁹ cōficiunt predica
mentū ad aliqd: alij vero ſunt reſpect⁹ extrinſe-
ci ptinētes ad ſex vltima predicamēta: vñ cōce-
dunt ꝙ actio ignis in lignū cōbuſtibile eſt reſpe
ctus quidā fundat⁹ in igne ꝛ terminat⁹ ad li-
gnū: paſſio etiā eſt reſpect⁹ ligni ad ignē: imo in
iſta ligni cōbuſtione multiplices diſtingūt re-
ſpectus tam intrinſecos q̄ extrinſecos: eſt eñ re
ſpect⁹ ignis ad lignū: ꝛ ecōtra vt diximus: ē ali⁹
ignis ad calorē in ligno ꝓductū ꝛ ecōtra: alius
ligni ad calorē ꝛ ecōtra: alius caloris ad frigidi
tatē ꝛ ecōtra: ali⁹ ſicitatis ad humiditatē ꝛ ecō
tra: alij deniq̄ frigiditatis ſicitatis humidita-
tis ad lignū ꝛ ecōtra ligni ad illa: ꝛ ſic d̄ multis
alijs ſuo modo. Dicūt inſup ꝙ locatio corpis q̄
vbicatio ab eis noiat eſt quidā reſpect⁹ loci ad
corpus locatū: ꝛ ali⁹ ei oppoſit⁹ correſpōdet re-
ſpect⁹ corpis ad locū. Jtidē ꝙ eſſe in tpe neceſt
tēpus nec res tpalis ſed quidā reſpect⁹ tpis ad
rem tpe mēſuratā ꝛ ecōtra: qui dꝛ qñ. Siliter in
predicamēto ſitus dicunt ꝙ ſeſſio accubitus vel
ſtatio hois eſt quidā reſpect⁹ ptiū organicarum
eius ad ſuū totū ꝛ ad locū: ꝛ ecōtra alius reſpe-
ctus. Demū in vltimo predicamēto habit⁹ fatē
tur ꝙ veſtitio armatio ꝛ calciatio ſunt quidā
reſpect⁹ humani corpis ad ſuas veſtes vl' arma
ꝛ ecōtra. Et preter hec i q̄libet predicamento di-
ſtingūt naturas cōes generū ꝛ ſpērū ab in diui
duis reb⁹ q̄ tñ cōtrahunt ꝑ quedā p̄ncipia indi
uiduantia. Ponūt etiā diſtinctionē a parte rei
inter ſigta generis ꝛ ſuarū dr̄iarū: ex quib⁹ dua
bus generis ꝛ dr̄ie realitatib⁹ cōſtituit eſſentia
ſpēi. Cōcedūt inſup totū quodlibet eē quandā
rē aliā nō ſolū ab vna ſua pte: ſed etiā ab oibus
ſimul collectis partibus. Jn predicamēto ſub-
ſtantie ſpecialiter ponūt diſtinctionem forma-
lē a pte rei inter ſubiectū ꝛ ꝓpriā paſſionē eius:
inter aiam ꝛ ſuas potētias: ꝛ inter naturā cōem
ꝛ p̄ncipiū indiuiduationis. Jn predicamento
quātitatis diſtingūt numeros nō ſolū a reb⁹ nu
meratis: ſꝫ etiā ab vnitatib⁹ ſimul ſumptis: etiā
diſtingūt quātitatē cōtinuā q̄ eſt corpulentia a
rebus extēſis corporalib⁹ ſiue ſubſtātijs ſiue q̄li

tatibus: ꝛ in tali quātitate continua ponunt q̄
dā i diuiſibilia entia q̄titatē ꝯtinuātia ꝛ terian
tia: vt puncta lineas ꝛ ſupficies a corpore ꝛ a ſe
ipſis realit diſtictas. Jn p̄dicamēto q̄litatis pre
ter hit⁹ ꝛ paſſibiles q̄litates q̄s cōcedūt realit a
ſubſtātijs diſtinctas: ponūt potētias tā actiuas
q̄ paſſiuas rerū nāliū eē q̄ſdā formalitates pret
opatiōem nr̄i intellect⁹ ꝛ ſi nō realit diſtinctas
a reb⁹ quaꝝ ſunt: ſicut de ꝓp̄ijs paſſionib⁹ ꝛ de
potentijs aie dictū eſt: diſtingunt preterea figu
rā a re figurata ſiue ſubā ſiue q̄titate ꝛ q̄litate.
Septima.
Jtem in q̄ttuor p̄dicamentis ſubā: q̄titate: q̄li
tate: ꝛ vbi ponunt motū eſſe quēdā fluxū diſtin
ctū a pfectiōe talis p̄dicamēti q̄ acq̄rit ꝑ motū:
vt gñatiōem vel corruptiōem a forma ſubſtātia
li: augmētatiōem ꝛ diminutiōem a dimenſiōe:
alteratiōem a q̄litate: latiōem a ſpatio ꝛ loco: ꝛ
in talib⁹ motib⁹ aut fluxib⁹ diſtingunt q̄dā in
diuiſibilia ſicut puncta i q̄titate cōtinua q̄ ipſi
vocāt mutata eſſe aut momēta nūero infinita:
Octaua.
idem dicunt de ſono ꝛ voce. Silr ponūt tp̄s eſſe
accidēs ſucceſſiuum ſubiectatū in p̄mo mobili
realit ab ipſo ꝛ a motu ei⁹ diſtinctū: in quo tpe
aſſignāt in diuiſibilia inſtātia vel nūc ſicut mo
menta in motu: ꝛ preter hec ponūt inſtātia na
Nona.
ture ꝑuatiōes ꝛ negatiōes. Jn reb⁹ q̄ ab eis cō
ceſſis aſſignāt ſeptuplices diſtictiōes ſcꝫ rōnis:
ex natura rei ſiue modalē: formalē: realē: eſſen
Decima.
tialē: ſubiectiuā: ꝛ obiectiuā. Ex hijs duas rea
lem ſcꝫ ꝛ formalē applicāt ad diuinitatē: ſcꝫ rea
lem in pſonis: formalē i relatiōib⁹: ideis: notio
nib⁹: attributis tā eſſentialibus q̄ pſonalibus.
Alia multa dicūt ſic oppinātes q̄ nunc dimitā
tur: ſꝫ voluim⁹ eoꝝ p̄ncipalia dum taxat expli
care: vñ iſti oia dicta Ariſtotelis in ſuis predica
mentis tā in coordinatiōib⁹ q̄ in ꝓp̄etatib⁹ de
hmōi reb⁹ mundi intelligēda ſuſpicātur: q̄re in
ſuis expoſitiōib⁹ ꝛ gloſis ſup librum p̄dicamen
toꝝ multas diſputāt queſtiōes tū pħicales tum
Scḋa opio ponit .5. rerū genera
etiā methaphiſicales. Sed ſolemniſſimus pari
ſeoꝝ doctor ſctūs Thomas aq̄nates cum alijs
multis eum ſeq̄ntib⁹ a predicta opiniōe deui
at reſcindēs oēs reſpect⁹ extrinſec⁹ aduenien
Differt ab p̄dicte opi[nione] p̄mo.
tes. Dicunt eñ iſti ꝙ illa ſex vltima p̄dicamen
ta nō ſunt ab Ariſtotele diſtincta ꝑ diuerſitatē
rerū ſigataꝝ: ſed ꝑ diuerſos modos ſe hn̄di ip̄a
rum rerū: vñ cōcedunt ꝙ actio ꝛ paſſio eadē res
Scḋo.
eſt nō reſpectiua q̄ eſt mot⁹ vt expreſſe docet Ari
ſtoteles tertio pħicoꝝ. ca. tertio. Silr nullibi rep
peritur ꝙ iſte doctor ponat veſtitiōem aliud a
veſtib⁹ ꝛ corpore veſtito: nec ſeſſiōem diſtinctā
ab hoie ſedente: nec vbi aut qñ eſſe reſpectus ta
Tertio.
les a loco ꝛ tpe cauſatos in re tpali ꝛ locata dere
lictos vt ponebat gilbert⁹. Negat etiā iſta opio
oēs formalitates tā in deo q̄ in creaturis: nec

cōcedit in reb⁹ vniuerſi alias diſtinctiōes q̄ rea
lem ꝛ rōnis: vñ ſm eā ois paſſio realit diſtingui
tur a ſuo ſubiecto q: eſt accidens: ꝛ potentie aie
realiter a ſe ipſis ꝛ ab aia differre dicunt q: ſunt
q̄litates. Jtem circa res ſucceſſiuas dicuntꝙ in — Quarto.
ſubā: q̄titate: ꝛ q̄litate mot⁹ nō eſt aliq̄ res ſuc
ceſſiua diſtincta a forma illa fluente iuxta ver
bum Ariſtotelis nō eſt mot⁹ preter res ad q̄s eſt:
ſed in predicamento vbi cōcedūt motum diſtin
ctum a loco eodē mō ſicut in precedēte opione:
excepto ꝙ in celo tp̄s nō diſtingūt a motu primi
mobilis. Numeros i ſup lꝫ diſtinguāt a reb⁹ nu — Quinto.
meratis ſicut alij: nō tñ ponunt ꝙ ſint forme ſim
plices reſultātes ex vnitatib⁹ collectis ſed ſunt
ip̄e vnitates ſimul vnite. Nec diſtigūt iter ſigta — Sexto.
gñis ꝛ ſue dr̄ie: ſed dicunt ꝙ gen⁹ dr̄ia ꝛ ſpēs eā
dem naturā ſigñt aliter ꝛ alit: verum i predica
mēto ſubē diſtingūt naturā cōem a ſuppoſito: ꝛ
ponunt pricipiū i diuiduatiōis ſed aliter q̄ illi
Et eſſentiā ab eſſe exñtie i oib⁹ creaturis diſtin — Septimo.
gunt ſolo deo excepto: i quo nullā aliā diſtictio
nem ex pte rei ꝯcedunt niſi pſonaꝝ: ſed oia alia
diuina ſola rōne ſecernunt. Figurā a q̄titate fi — Octauo.
gurata diſtinctā dicūt eſſe q̄litatem q̄ alij reſpe
ctum extriſecum ponebāt de predicamēto ſit⁹.
Jn alijs fere oib⁹ punctis p̄cedētis opionis hec
ſcḋa cōſentit: vñ pꝫ ꝙ iſta opio diſtinguit q̄n q̄
reꝝ gña in vniuerſo vlꝫ ſubās: q̄titates: q̄lita
tes: relatiōes: ꝛ res ſucceſſiuas q̄ ſunt motus lo
cales ꝛ ſoni. Sed ioānis buridani ingenioſiſſi — Tertia opinio. 4. genera.
mi pħi pariſienſis ꝛ alioꝝ modernoꝝ opio ſolū
genus relationum a p̄dicta ſancti Thome via ex
cipit reijcitq̄: ponēs ſola q̄ttuor reꝝ gña: ſubās:
q̄titates: q̄litates tum per manētes tum ſucceſ
ſiuas vt ſonos ꝛ latiōes. Verū in ſubſtātijs nō — Differt ab alijs. p̄mo
cōcedit naturas cōes: nec p̄ncipia i diuiduātia:
nec diſtinctiōē eſſe ab eſſentia: nec tertiā ponit
toti⁹ entitatē preter oēs ſuas ptes. Silr i q̄titati — Scḋo.
bus negat numeros diſtingui a rebus numera
tis: lꝫ ponat q̄titatē cōtinuā eſſe accñs a ſubſtā
tijs ꝛ q̄litatib⁹ diſtinctum. Jn q̄litatib⁹ vo po — Tertio.
tentias aie inter ſe ꝛ cum eſſentia aie realit i di
ſtinctas pōit: ſilr de ſubō ꝛ paſſiōe affirmat idē.
Figurā vero ipſam q̄titatem eſſe dicit cum Ari — Quarto.
ſtotele ſcḋo de aia ad finem: magnitudo eñ que
dam figura eſt dicit textus: qḋ vero nō ſint niſi
predicta quattuor gña rerum in mundo ſcḋm
intentionē Ariſtotelis. Probāt per expreſſa ei⁹ — Fūdamētū huius opinio.
vba q̄ tertio pħicoꝝ cap̄. p̄mo ſic dicit: nō eſt aūt
motus preter res ad q̄s eſt mot⁹: mutat aūt ſem
per id ꝙ mutat aut ſm ſubām: aut ſm q̄titatē:
aut ſm q̄litatem: aut ſcḋm locum: ſeq̄tur paulo
poſt: q̄re neq̄ mot⁹ neq̄ mutatio erit nulli⁹ rei
extra ea q̄ dicta ſunt: cum nihil ſit extra p̄dicta:
quare in fine cap̄. cōcludit: ꝙ mot⁹ ꝛ mutatiōis

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA
GREDOS.USAL.ES

tot ſunt ſpēs quot ⁊ entis. Ex hoc tertu dicunt
eſſe manifeſtum ꝙ oīs acq̄ſitio vel dep̄ditio ali
cuiꝰ rei in ſubiecto eſt motus aut mutatio: tot ğ
ſunt ponēde ſpēs motus aut mutatōis quot ſūt
gña rerum i materia acq̄ſibiliū ⁊ ecōtra: ⁊ cum
nō ponat Ariſtoteles niſi q̄ttuoꝛ mutationū ſpe
cies: ſeq̄tur ꝙ nō admittit niſi q̄ttuoꝛ rerū gña:
imo ex hoc ꝙ nō ſunt plures rerū d̄ſie ꝙ̄ q̄ttuoꝛ
ipſe ꝯcludit nō eſſe niſi q̄ttuoꝛ mutationū gña:
vt finalia eiꝰ v̄ba declarāt: ⁊ priꝰ dixerat ꝙ nul
lius rei erit mutatio extra ea gña rerū q̄ dicta
Confirmatio. ſunt: cū nihil ſit extra predicta. Et cōfirmāt hoc
per ꝯñam ecōtrario: q2 ſi aliq̄d aliud ſit in mun
do puta reſpectꝰ intrinſeci aut extrinſeci clarū
eſt ꝙ illi aliq̄n ſunt in ſubiecto ⁊ aliq̄n nō: ğ coꝝ
eſt acq̄ſitio ⁊ dep̄ditio: ⁊ ſic motus vel mutatio:
dabuntur ğ alie ſpēs motꝰ vel mutatiōis preter
q̄ttuoꝛ ſupradictas qd̄ eſt flſm̄ ⁊ ꝯtra Ariſtotelē:
vñ ipſe libro quīto phicoꝝ notāter dixit ꝙ i ad
aliq̄d nō eſt motꝰ: q2 variatiōes ꝑtinētes ad pre
dicamētū ad aliq̄d puta ſilis: diſſimilis: eq̄lis:
ineq̄lis ⁊c. pñt fieri in aliquo nulla forma acq̄ſi
ta vel dep̄dita in eo: ſed per ſolā mutatiōem alte
rius rei ſe hñtis ad illā: qd̄ nunq̄ eſſet poſſibile
ſi illa habitudo vel reſpectꝰ eſſet aliq̄ forma acq̄
ſibilis ⁊ dep̄dibilis i tali ſubiecto: nā quacunq̄
variatiōe data in alia re: iā iſta nō eodem mō ſe
habit ad illā ⁊ ita variaret eiꝰ habitudo q̄ ꝑ ad
Jacobus Faber. uerſarios eſt aliq̄ forma. Quidā tñ modernus
phs pariſienſis Jacobꝰ faber ſtapulenſis huius
opiōnis egregiꝰ declaratoꝛ cōcedit in oibꝰ crea
turis ſubſiſtentibꝰ diſtinctiōem eſſe ab eſſentia:
ſed lōge ad aliū ſenſum ꝙ̄ ſctūs Thomas ⁊ ſui
accipiāt: hāc doctrinā ipſe attribuit beato Dio
niſio iuxta ꝙ̄ dicit oēs angelos ⁊ oīes aīas hu
manas componi ex eſſe ⁊ eſſentia id eſt ex actu ⁊
potentia: q̄ ſunt due ꝑtes integrātes naturā rei
ꝓpōnabiles materie ⁊ forme in rebus corporali
bus q̄ etiā dicunt eſſe ⁊ eſſentia rerum corpora
lium: nā in oīm creatura ſubſiſtēte ꝑtem poten
tialem vocat eſſentiā ꝑtem v̄o actualē dicit eſſe
rei: ad hāc etiā itelligentiā applicat ex tertio de
aīa diſtinctiōem intellectꝰ poſſibilis ⁊ agentis
poſitā ab Ariſtotele: nā intellectꝰ poſſibilis eſt
eſſentia aīe rōnalis ⁊ itellectꝰ agens eſt eiꝰ eſſe:
ſilr in angelis diſtinguit eadem rōne intellectū
Reprobatio. poſſibilē ⁊ agētē qd̄ Thomas negat. Iſta certe
opio (lꝫ per alia v̄ba) nō videt in ſententia diffe
rre ab illa q̄ ponebat materiā i angelis ⁊ aiabꝰ:
nec ab hijs q̄ poſuert angelos corporeos vt fue
runt platonici: qd̄ tñ eſt alienū a cōi theologoꝝ
ſchola latinoꝝ: in alijs autē punctis ſue philo
ſophie ⁊ logice iſte Faber fere ſemp ſequit Buri
danum licet clarioꝛe ſtillo oīa tradat elegan
tiuſq̄ procedat buridiano velut eius elimatoꝛ.

Gregorius vero ariminenſis reſolutiſſimus do
ctoꝛ primo italicus textualis: poſtea Pariſien
ſis queſtionalis: diſcordat a Buridano ⁊ ſuis
fautoribꝰ in rebꝰ ſucceſſiuis q̄s penitꝰ ⁊ obnixe
negat: q̄re ſola tria ponit rerum gña: ſubās: q̄̄ti
tates: ⁊ q̄litates. Nā validiſſimis q̄buſdā rōni
bus tum oſtēſiuis tum ad impoſſibile deducen
tibꝰ nittit cōuincere in ſuo ſcd̄o ſentētiaꝝ diſtin
ctiōe p̄ma ꝙ nō ſit poſſibilis res talis in mūdo q̄
dum fit eſt ⁊ dum deſinit fieri iā nō eſt: vt cōit cō
cedit de rebꝰ ſucceſſiuis: hoc etiā cōfirmat mul
tis auctoritatibꝰ Ariſtotelis: ꝯmētatoris: ⁊ diui
Auguſtini ex q̄bꝰ dicit eſſe clarum ꝙ ſicut alte
ratio nō eſt niſi q̄litas dum fluit per intenſiōem
aut remiſſiōem vt predicte due opiōes ꝯcedūt:
ſic motꝰ localis nō eſt niſi ſpatium cōtinue per
trāſitum a mobili: ⁊ ꝙ tp̄s nō eſt aliud a p̄mo ce
lo mobili. Et ꝯñter negat inſtātia ⁊ momēta eē
illas minimas res q̄s alij doctores p̄noiati oēs
predicāt ⁊ declarāt. Vñ lꝫ concedat doctoꝛ iſte
cum alijs q̄̄titatem cōtinuā diſtingui a rebꝰ q̄̄
tis extenſis vt q̄ddā accñs materie inherens qd̄
nō eſt ſubā aut q̄litas: tñ nō ponit iſtas indiui
ſibiles entitates q̄s alij dicunt cōtinuātes ⁊ ter
minātes q̄̄titatem: vt pūcta: lineas: ⁊ ſup̄ficies.
Cōcedit nihilominꝰ gregoriꝰ cū premiſſis opio
nibus ꝙ ſoni ⁊ voces ſunt q̄litates ſucceſſiue re
aliter ab aere diſtincte q̄ ſunt obiecta ⁊ ꝓpa ſen
ſibilia auditus: in quo viſus eſt oñdere ſuas rō
nes de rebꝰ ſucceſſiuis eſſe bñ ſolubiles: vel ſibi
cōtradicere in motibꝰ ⁊ ſonis: vel eñ debuiſſet
oīa entia ſucceſſiua negare: q2 par rō ꝓ oibꝰ mi
litat: vel cōcedēs ſonos ⁊ voces potuiſſet latio
nes defendere cum grauiſſimis pleriſq̄ doctori
bus antiq̄s ſicut fecit buridanꝰ ⁊ ſequax eiꝰ Fa
ber. Demū eſt alia poſitio guillermi olzam an
glici oxoniēſis quē fere in oibꝰ materijs phicis
amplectunt dñs cardinalis aliacenſis: ⁊ ierſon
cācellariꝰ pariſienſis: hij nāq̄ diſcordāt a predi
cta gregorij opiōne ſolum in gñe dimēſionum.
Nā dicunt ſibi eſſe multū ꝓbabile ⁊ faciliter ſu
ſteṇtabile ꝙ ſicut ꝓrime due opiōes nō diſtin
gunt q̄̄titatem diſcretā ſeu numerū a rebꝰ q̄̄tis
numeralibꝰ: ſic nec ſit neceſſe diſtinguere q̄̄tita
tem cōtinuā ſeu extēſionē a rebꝰ q̄̄tis extenſis:
vñ ꝓ eiꝰ deffenſiōe cōcedunt ꝙ ſicut oīs res q̄̄ta
extenſa eſt ſubā vel q̄litas: ſic oīs q̄̄titas ſeu ex
tenſio eſt ſubā vel q̄litas: q2 vt dicunt q̄̄titas ⁊
quātum ſinonima vocabula ſunt vt hō ⁊ huma
nitas: corpus ⁊ corporeitas: ens ⁊ eſſentia: ⁊ ſic
de alijs multis vt etiā gregoriꝰ ⁊ buridanus nō
negāt. Ergo ſm̄ hāc opionem pꝫ ꝙ ſola duoꝝ
gña ſunt in vniuerſo: ſubē ⁊ q̄litates: nā tenent
ꝙ oīs rei extenſio eſt ipſamet res q̄ ſuapte natu
ra hꝫ ꝑtem extra ꝑtem ſitualit: ⁊ ꝙ nulla res ex

tenditur per aliquod aliud accidens qd̄ diſtra
hat eiꝰ ꝑtes: cuiꝰ ſignum eſt q2 res q̄ ex natura
ſua eſt inextēſa ⁊ indiuiſibilis per nullā aliā ef
ficit extenſa ⁊ diuiſibilis: pꝫ hoc de aīa rōnali q̄
nō fit extenſa ꝑ dimenſiōes corporis cui cōiūcta
eſt per informatiōem ſicut alie forme naturales
extēſe ⁊ diuiſibiles: idem apparet in accñtibus
aīe ſcientijs: virtutibꝰ: intellectiōibꝰ: volitioni
bus: ⁊ affectiōibꝰ: igit hꝫ iſta opio ꝙ lꝫ nō oīs
ſubā nec oīs q̄litas ſit q̄̄titas cōtinua: q2 nō
oīs talis eſt ſitualit extēſa ⁊ diuiſibilis vt pꝫ de
rebꝰ ſpiritualibꝰ: tñ oīs q̄̄titas extēſiua eſt ſubā
vel qualitas: q2 nulla apparet alia res extēſa i
Secūdo. mundo. Addit dñs petrꝰ aliacēſis in hac opio
ne ꝙ oīs q̄̄titas talis nō neceſſario: ſꝫ mere ꝯtin
genter eſt q̄̄titas: q2 ipſa manens pōt nō eſſe q̄̄
titas: dicit eñ ꝙ deꝰ pōt facere rem extēſam eſſe
nō extēſam: q2 pōt q̄̄titatē bicubitā facere ſolū
cubitalē nulla ꝑte eiꝰ remota: nā hoc etiā facit
natura per cōdēſatiōem: ſed deꝰ hoc facere poſ
ſet ſine cōdenſatiōe: eadem rōne pōt facere cor
pus cubitale eſſe ſemicubitum: palmū: digitū:
⁊ paruum ſicut granū milij: ğ pōt ipſum totalit
facere in extenſum ⁊ in diuiſum ſitualit: qd̄ di
cit multum valere ad intelligēdum ſicut eſt poſ
ſibile naturalr exiſtententiā corporis xp̄i in eu
chariſtia mō q̄ddā inextenſo ⁊ nulla remota ab
eo q̄̄titate: cuiꝰ oppm̄ tenētes nō tā facilit hoc
Tertio. ſaluarent. Cōcedit ꝯñter iſta opio ꝙ plures q̄̄ti
tates pñt naturalit ſeſe penetrare: pꝫ de ſubā ⁊ q̄
litate: ⁊ de pluribꝰ q̄litatibꝰ corporalibꝰ i eodē
ſubō: pꝫ etiā d̄ materia ⁊ forma ſubſtātiali māli
quaꝝ vtraq̄ eſt q̄̄titas cōtinua. Ad ariſtotelē
⁊ oēs phos negātes penetratiōem dimēſionum
dicit iſta opio ꝙ ipſi itelligunt ⁊ veꝝ eſt de q̄̄tita
tibꝰ ſubſiſtētibꝰ: ⁊ in nō ſubſiſtentibꝰ de q̄̄titati
bus eiuſdē rōnis ſic ꝙ due ſubē cōpoſite vel due
materie vel due forme ſubſtātiales nō pñt ſeſe pe
netrare naturalr: lꝫ bñ hoc poſſit fieri miraculo
Quarto. ſe ⁊ ꝑ dei oīpotentiā. In q̄litatibꝰ tñ guillermꝰ
olzam negauit oēs ſpēs viſibiles coloꝝ: ⁊ oēs ſpe
cies ſenſibiles in ſenſu iterioꝛi q̄ dicunt phantaſ
mata: etiā oīes ſpēs itellegibiles in itellectu: ſꝫ
in hoc nullꝰ alioꝝ tꝫ cum eo neq̄ mihi apparet
Quinto. in hoc ſubſtinēdus: q2 multis experientijs vide
tur ꝯtrariꝰ. Eſt in ſup q̄dā opio valde extranea
ſed antiq̄ ꝙ i rebꝰ naturalibꝰ inaīatis tota ſubā
rei eſt materia: q2 nō pñt efficacit ꝓbari aliq̄ue
forme ſubſtātiales infra aīas: q̄ opio lꝫ ſuſtineri
poſſet tñ a cōi phoꝝ peripateticoꝝ via eſt alieniſ
ſima: ideo dimitat: immo p̄ma opio ſupra reci
tata cōtra iſtā cōcedit plures formas ſubſtātia
les ſimul in eadem materia: qd̄ tñ alijs q̄ttuoꝛ
opinionibus diſplicet: excepto olzam qui in ho
mine diſtinxit animam ſenſitiuam a rationali.

Tertia ꝑs de nūero certo taliū ꝑ̄dicamētoꝝ.

Ex predictis itaq̄ opiōnibus poterit vnuſ
quiſq̄ eligere ꝓ ſe illā q̄ ſuo ingenio vide
bit magis cōformis iuxta ꝓpriā habilitatē: cō
ſuetudinem: vel affectiōem. Scio eñ nō oēs eq̄ Naturalis inclinatio adiſcētias ē varia.
habiles ad eādem doctrinā: ſed q̄ in vna ſcīa re
putat obtuſus ⁊ rudis in alia ſtudens appebit
ingenioſus ⁊ multū ꝓficiet: vt ſupra libro p̄mo
huiꝰ circa ſcd̄am ſpēm q̄litatis aliq̄lit tactum
eſt: nā periti aſtrologi dicunt quoſdā eſſe natu
ra logicos alios natura phos: medicos: iuriſpe
ritos: vel theologos: ſcd̄m varias ſenſuum inte
rioꝝ organizatiōes magis aut minꝰ aptas ad
formādum talia vel talia phantaſmata q̄̄ alia:
idem ego ſentio de varietate eiuſdē ſcīe hoc vel
illa mō tradite ꝓ diuerſitate doctorū: nā eādem
ſciam de rebꝰ naturalibus pitagorici per fanta
ſias numeroꝝ docebāt: platonici per ideas ⁊ fi
guras geometricas: ⁊ alij alit vt narrat Ariſto
teles p̄mo libro ſue methaphiſice. Cōſilr ꝯſuetu Conſuetudo diuerſa
do apueritia multū facit ad appentiā veritatis
huiꝰ vel illiꝰ opiōnis aut ſecte: vt idem phs do
cet ſcd̄o methaphiſice ad finē. Itidem volūtatis Affectio multiplex
affectio ad iſtum aut aliū doctorē magnā vim
retinet ad ſue doctrine maioꝛē comendatiōem
⁊ acceptatiōem: a deo vt Ariſtoteles ſeptimo ethi
coꝝ dixerit quoſdā magis adherere ſuis opioni
bus q̄̄ alij ſcientijs euidētiſſimis ꝑꝑ affectionē:
viderit hoc in ſua ꝯſcia multi religioſi de ordie
predicatoꝝ circa doctrinā ſancti Thome: mul
ti etiā de ordine minoꝝ ſup opionē ſubtilis ſco
ti: hoc egregie notauit magr ſententiaꝝ in ſuo
ꝓlogo: diſſentiētibꝰ inquit volūtatum motibꝰ
diſſentiens q̄̄ fit aioꝝ ſenſus: hinc profecto erro
res: hereſes: variaq̄ mōſtroꝝ gña i eccleſia orta
legimus: dimittamꝰ ğ vnūquemq̄ iuxta viam
ſuam gradiētem vt cui voluerit opioni adhere
at. Ego vero oīum philoſophantiū minimꝰ re Honeſte ⁊ vrbane loquitur.
licta ⁊ exuta in hoc caſu oīm p̄oꝛi cōſuetudine:
oīmq̄ parua aut excecatiua affectiōe: teſtis eſt
deus ⁊ ſana quo ad hoc mea cōſcientia: ꝓ habi
litatis ꝓp̄e modulo q̄̄tum poſſibile fuerit recte
rōni innixus: nulliuſq̄ adictꝰ iurare in verba
magiſtri: vt Oratius recte cōſulit: ſine preiudi
tio cuiuſcūq̄ doctoris (quos oēs ſcd̄m gradus
ſuos veneroꝛ: nam a quibuſdā eoꝝ opiōnes nō
nullas accepi: alij etiā mihi cōferunt aliq̄d: nā
habitum nr̄m preexercitati ſunt vt d̄r ſcd̄o me
thaphiſice: q̄re eis oibꝰ grāz dicere ⁊ hr̄e iuſtū ē) Sexta opinio verioꝛ
Unam ex oibꝰ mihi elicio ſententiā ſine oīm te
meraria aſſertiōe q̄̄ ꝓ ſequar in hac ꝑte ⁊ ſtat i Prima cōcluſio.
duabus ꝯclionibꝰ: p̄ma cōcluſio eſt. Ponenda
mihi vident ⁊ recte philoſophanti ſufficientia
duo tñ rerū gña in vniuerſo diſtincta ſcꝫ ſubē ⁊
qualitates: ita ꝙ preter hec ſub deo nihil aliud

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA
GREDOS.USAL.ES

Sc̄da ꝯcl̄o ſit repperibile in tota natura mundi. Sc̄da cō
cluſio eſt: hāc tn̄ opioꝫ nō fuiſſe Ariſtotelis intē
tiōem q̄ꝫtum videre ſufficio in diuerſis ſue ph̄ie
locis: q̄re nō opus eſt mecum agere diſputātes
per auctoritates Ariſtotelis cui⁹ dicta nō ſunt
magis auctentica q̄ꝫ rōne ꝓbata: vñ nō cogunt
volētem de hac materia per rōnem certificari: ni
ſi mōſtret ſua vel alteri⁹ rō valida: de cept⁹ eſt ḡ
guillerm⁹ okam cū multis cum ſequētib⁹ q̄ pu
tātes iſtā viā eſſe de mente Ariſtotelis multū la
borauerūt in exponendis ei⁹ dictis ad hunc ex
tortum ſenſuꝫ. Sed preciſa doctrina Ariſtotelis
in hac materia mihi apparet illa tertia via buri
dani aut forte q̄rta gregorij q̄ nō diſtāt niſi in re
bus ſucceſſiuis ⁊ reb⁹ indiuiſibilib⁹: de q̄b⁹ nō
apparet multum clara Ariſtotelis determiatio:
hoc relinq̄ ꝓbatū ex rōne facta circa tertiā opio
nem: ſed inq̄rendo diuerſa rerū gn̄a ꝑ viuacem
rōnem nec curādo alicui⁹ auctoritatē poſita eſt
Probatō pme ꝯclōis mea opio quo ad pmā ꝯclionēꝫ. Pro qua rōnes
q̄dā iā facte ſunt in hijs opionib⁹ recitatis: cum
ſequens q̄libꝫ opio aliquā rōnem fecerit cōtra p̄
cedentem negās aliq̄d ab illa cōceſſum: hec aūt
vltima negat q̄cq̄d oēs precedētes negauerunt
cū pauciora cōcedat entiū gn̄a: ſed illis rōnib⁹
ommiſſis potiſſima adducatur alia rō ad ꝓpo
ſitum q̄ fundat̄ in recto ⁊ naturali inditio vere
philoſophantiū: nā rōnem naturalē nō ſequēs
Optima ⁊ efficaciſſima ratio. ſed ab ea diſcedēs nō meret̄ dici ph̄s. Rō ḡ hec
vnica talis eſt: ſicut ſequēdo rōnem naturalem
nō ſunt ponēda plura entia q̄ꝫ rō ipſa cōuincit:
ſic ſequēdo fidem nō opꝫ pōere plura q̄ꝫ fidei ꝟi
tas req̄rat: ſed neutro iſtoꝝ modoꝝ ꝓcedēdo cō
uinci pn̄t niſi predicta duo gn̄a rerū ſcꝫ ſubē ⁊ q̄
litates: ḡ ponenda ſunt ⁊ veris ſapiētib⁹ ſuffice
re pn̄t tn̄ duo entium gn̄a: ꝯn̄a eſt bōa ⁊ forma
Declaratō maioris p̄miſſe. pmo lis: ſed ꝓbent̄ premiſſe. Maior certe eſt imedia
ta videre meo ⁊ eſt pncipium in arte ſcientifica
poſterioꝝ qd̄ vocat̄ ſuppō: vñ nō eget niſi indu
ctiōe: ⁊ ea vſus eſt ſuppōne Ariſtoteles pmo phi
ſicoꝝ in cap̄. ſicut aūt phiſici dicunt ad finē: vbi
arguens anaxagorā infinita pncipia ponentēꝫ
dicit ꝙ meli⁹ eſt minora ⁊ finita recipere qd̄ ꝟe
facit empedocles: idē reppetit infra cap̄. ꝯn̄s aūt
iuxta pncipium dicēs: ꝙ cōtingit ex finitis me
lius quēadmodū empedocles q̄ꝫ ex infinitis: oia
nāq̄ꝫ reddere opinat̄ ſicut anaxagoras ex infini
Sc̄do. tis. Sup quo dicit comētator ꝙ ſicut in arte me
chanica ſi aliq̄s pōt agere opus modica actiōe
⁊ paucis inſtrumētis: ⁊ tn̄ laboret magna actio
ne ⁊ multis inſtrumētis: ocioſe: fruſtra: ⁊ inuti
liter: ſupflue q̄ꝫ agit: ſic ⁊ i ſcia naturali circa re
Tertio. rum pncipia. Ad idem ſcot⁹ (cōtra quem hec rō
forti⁹ ⁊ pleni⁹ militat) in ſuo q̄rto dicit: ꝙ ſicut
natura nihil facit fruſtra tertio de aīa ⁊ ſeptimo
phiſicoꝝ: ita nec ars debꝫ ponere aliq̄d fruſtra:
ſemper eñ vbi paucitas ſufficit ad ſaluādum
apparentia ⁊ in natura ⁊ in fide eſt magis acce
ptāda q̄ꝫ pluralitas: hoc dicit ipſe arguēs cōtra
opionem ſc̄ti Thome de ꝟtute ⁊ gr̄a q̄ꝫ attribuit
ſacramētis noue legis: ſed certe Scot⁹ talis ſen
tentie non meminit cū poſtea multiplicauit reſ
pectus ⁊ formalitates ſine numero: maior ḡ nr̄i
ſillogiſmi eſt notiſſime ꝟa cuilibet nō mente ca
pto ⁊ libere vtenti rōne. Quia ois difficultas in
vtilis eſt euitāda in doctrinis vt dictat Tuli⁹ in
ſua rethorica: cōſtat autē ꝙ multiplicare entita
tes ſine neceſſitate eſt multiplicare diffitultates
inutiles in ſcientijs: nā in q̄libꝫ re ſunt multa dif
ficilia inveſtigāda. Vñ pma rō ariſtotelis pmo
methaphiſice cōtra ideas platonicas huic veriſ
ſimo innitit̄ pncipio: ait eñ text⁹ in pncipio ca
pituli ſic: q̄ vero ideas poſuerūt pmū q̄dē horū
exiſtētiū accipe cauſas querētes: alia hijs eq̄lia
numero attulerūt: vt ſi q̄s nūerare volens: pau
tiorib⁹ q̄dē putet nō poſſe: plura ꝟo faciens nu
meret: nā fere eq̄les ⁊ nō pauciores hijs ſūt ſpēs.
Quaſi dica t̄ſm expoſitiōem ſc̄ti Thome ibidē
lectiōe duodecima: cū multas inq̄t habeam⁹ iā
difficultates i phiſica circa res iſtas naturales
ſenſu manifeſtas: q̄ ideas ponunt multiplicāt
res fere in duplo: ⁊ ſic in vtiliter ingerūt multas
difficultates in ſcia rerū: cōſilr in ꝓpoſito: ſi q̄
nobis ſunt notiſſima ad ſenſuꝫ difficultatē hn̄t
plurimā: ꝓpter q̄d alia entia ſupaddem⁹ q̄ in
certi ſumus an ſint: nec apparet experiētia: nec
rō cōuincens: nec fidei auctoritas cogēs de tali
bus entib⁹: palā eñ hoc eſſet addere difficulta
tes in vtiles in ſciētijs. O preclarā ⁊ aureis lr̄is
notādam Ariſtoteles ſn̄iam cū ſua gloſa predi
cta: ad q̄ꝫ ſi aduertiſſent q̄ ſe dicunt peripateti
cos: nunq̄ꝫ iſtas res vl'es (quas ſuſtinere cōant̄
quidā) poſuiſſent: nec pncipia indiuiduātia q̄
bus ad ſingularia cōtrahātur: nec alia multa
hoib⁹ doctis penit⁹ ignota. Ergo dicta auctori
tas eſt ſententialr̄ nr̄a maior veriſſima: quā etiā
expreſſe poſuit idē Ariſtoteles ſc̄do topicoꝝ: in
pautiorib⁹ inquit eſt via magis ſcꝫ acceptāda
⁊ melior: ⁊ loquit̄ de via ſcientifica: ſic ḡ ex p̄di
cta deductione: ⁊ triplici Ariſtotelis auctorita
te: ⁊ comentatoris: ſc̄ti Thome: ⁊ ſubtilis Sco
ti cōceſſiōe: ⁊ rōnis rectitudine relinquat̄ in du
bitata illa pma ꝓpō aſſumpta. Sꝫ minor ei ad
iuncta oportune ꝓbabit̄ diſcurrēdo ꝑ ſingulas
opiones predictas ⁊ dando cauſas ⁊ rōnes mei
diſſenſus hoc eſt quare eis nō cōſentio vel adhe
reo. Prima ḡ opio: q̄ in reſpectib⁹ extrinſecis ⁊
formalitatib⁹ ſingularitatem ⁊ ab alijs diſcretiō
nem habet: mihi nō placet ſicut nec alijs q̄ttuor
opionib⁹ ſequentib⁹ ꝓꝑ duo. Primo q̄ inutili

ter ponuntur tales entitates quas nō poſſum⁹
cognoſcere per experientiā ſenſualē: per rōnem
efficacē: nec ꝑ auctoritatē fidelē: uno q̄libet vir
ſenſat⁹ ⁊ diſcret⁹ q̄ꝫtunc ūq̄ꝫ ſine lr̄is ſi interroga
ret̄ an inter corpus ſuū bn̄ mundū ⁊ camiſam li
neā veſtitā ſit aliq̄ res ab illis duob⁹ diſtincta q̄
vocat̄ veſtitio vel camiſiatio: aut inter pileum ⁊
caput ſuum ſit pileatio: aut inter idriā ⁊ aquā
ſit vbicatio: ⁊ ita de alijs predecametis talibus:
rn̄debit incuntāter ꝙ nihil tale eſt aſſerēdum: ſꝫ
hoc ponere eſt voluntaria imaginatio nullū cer
Sc̄do. tum hn̄s motiuū ſufficiēs. Item ſc̄do q̄ ſine ta
libus entib⁹ pn̄t bn̄ intelligi oia ſapientū dicta i
ph̄ia: theologia: ⁊ ceteris ſcientijs ⁊ artib⁹ (loq̄r
de illis q̄ text⁹ auctenticos ſcripſerūt) immo re
ctius ſine talib⁹ phātaſijs caperent̄ veri ſenſus
ph̄ie: ſacre ſcripture: decretoꝝ eccleſie: ⁊ pncipa
liuꝫ doctoꝝ fidei quoꝝ doctrina eſt fidelib⁹ vti
Tertio. lis ⁊ venerāda. Spāliter tn̄ iſta opio multis di
ſplicet in formalitatib⁹ q̄s ponit tā in creaturis
q̄ꝫ in deo diſtinctas preter opatiōem nr̄i intelle
ctus ⁊ tn̄ nō realit̄: q̄ ſicut nō eſt poſſibilis plu
ralitas niſi rerū ſic nō videt̄ poſſibilis diſtinctio
niſi rerū ⁊ realis cū ois diſtinctio ſit pluralitas.
Quarto. Vñ ſupflue ⁊ inutiliter ponunt̄ tot gn̄a diſtin
ctionū ſcꝫ ſeptem: nā diſtinctio rōnis q̄ꝫ etiā po
nit thomas neceſſario preſuponit diſtinctiōem
realem vel nō differt a diſtinctiōe reali: q̄ꝫto ma
gis ille alie ſup addite: maxime ſi ponātur in
diuina eſſentia: q̄ certū eſt ſm doctores ſacros
nullā eſſe minorē diſtinctiōem a ꝑte rei q̄ꝫ ſit di
ſtinctio diuinaꝝ ꝑſonaꝝ q̄ ſunt ſibi ip̄is intime
ſc̄dm illud ioānis. 14. ego in patre ⁊ pr̄ in me ē:
ſed ꝑſonaꝝ diſtinctio in deo eſt realis: vt ꝓbat
Auguſtin⁹ pmo de trinitate: ḡ nulla eſt ponen
da minor diſtinctio a ꝑte rei ipſa reali diſtinctō
Articul⁹ pariſieñ. ne. Ad hoc etiā eſt vn⁹ articul⁹ pariſienſis ꝙ ali
quid ſit realiter de⁹ ꝙ nō ſit formalit̄ de⁹ error: ſꝫ
in hac materia legatur ep̄la ioānis ierſon de co
mendatiōe doctrine ſc̄ti Bonaventure ⁊ alexan
dri de haleſi pma ꝑte ſue ſumme: vbi optimo ꝫe
lo inuehit ꝯtra curioſos amatores taliū ſubtili
tatū i ſacro ordine fratrū minoꝝ relicta ſalubri
doctrina predictoꝝ doctoꝝ eiuſdē religiōis: reli
quenda eſt in ſup a nobis hec opio pma in oib⁹
alijs dictis ſuis in q̄b⁹ ꝯuenit cum opionib⁹ ſe
Reprobatō ſc̄de opinionis. quētib⁹ inferi⁹ reprobādis. Sc̄da etiā opio q̄ p̄
me ꝯſentiens ab alijs differt in relatiōib⁹ intrin
ſecis: etiā nō videt̄ tenenda in hoc ꝓpter eādem
cauſaꝫ vt pus: q̄ nulla ad hoc eſt expientia rō
Primo. vel auctoritas certa in ph̄ia aut in theologia:
nō eñ appet aliq̄ neceſſitas qua debeat poni in
fernādo vnū accn̄s qd̄ vocat̄ paternitas: ⁊ in pe
tro vnum aliud qd̄ dr̄ filiacio ad hoc ꝙ ille ſit pr̄
⁊ iſte ſit eius fili⁹: ſed ſufficit ꝙ genuerit cum ſi
milem ſibi vtroq̄ꝫ viuente: eadem rō currit in ce
teris oib⁹ relatiōib⁹: ⁊ hoc maxime appet in ſili
tudine ⁊ eq̄litate: q̄ diffiniunt̄ rerū differentiuꝫ
eadem q̄litas aut q̄ꝫtitas ⁊ nō dicunt̄ reſpect⁹.
Oīs etiā bōa ph̄ia: geometria: arithmetica: me Secūdo.
dicina: theologia textualis: ⁊ cetere artes ⁊ ſcie
ſine hac imaginatiōe reſpectuū poterūt ſufficiē
ter itelligi: nullū eñ paſſum in eis offendes ad
cui⁹ verā ⁊ ſanā intelligentiā opporteat ponere
aliquā relatiōem realē aut rōnis admodū quo
iſti doctores eas ponunt: cui⁹ rei bon⁹ eſt teſtis
hō viuens hac tēpeſtate q̄ duodecꝫ ⁊ eo plures
pncipales ſapientū doctrinas ex diuina largita
luſtrauit: nullum tn̄ ad huc textū reppit in Ari
ſtotele: Euclide: Boetio: Alhacem: Ptolemeo:
Ipocrate: i ſacra biblia cū ſua gloſa ordinaria:
in decretis eccleſie: i libris diui Auguſtini: Hie
ronymi: Ambroſij: Gregorij: ⁊ ceteris eccleſie do
ctorib⁹: quem relationū pennuria ſibi fecerit i
intelligibilē: ſi aliunde nō haberet obſcuritatē:
⁊ ille cert⁹ eſt q̄ verꝫ eſt teſtimoniū ei⁹. Sꝫ dicūt Euaſio.
q̄dā nō tā ꝓfeſſi in religione q̄ꝫ in ſuo doctore: il
le hō quē dicis ad huc viuentē nō bn̄ callet neq̄ꝫ
intelligit ſecretū relationū q̄s predicti ſolemnes
doctores tradiderunt: alias vidiſſet ꝙ nulla bo
na doctrina plene intelligit̄ ſine reſpectib⁹ iſtis.
Cōtra quos ego aſſero cum ꝑ nouē annos inte Reprobatio. pma.
gros in ſcholis relationū verſatū: ⁊ eā doctrinā
quātum poſſibile fuit clarā a preceptorib⁹ acce
piſſe: ⁊ auditorib⁹ multis poſt modū ſatis lucu
lenter tradidiſſe: a q̄b⁹ emolumentū accipiens
diu ſuā vitā inde ſuſtentauit. Sed ſi hic teſtis Sc̄da.
viuens nō eſt illis ſufficiens accedāt duo excel
lentiſſimi defuncti: vn⁹ eſt Ariminenſis Grego
rius q̄ vſq̄ꝫ ad plenā etatem ꝑ totā Italiā textua
lis ⁊ thomiſta magn⁹ predicabat̄ excellentiſſi
meq̄ꝫ legebat: alter eſt Barchinonenſis Franci
ſcus ximenez de ordine minoꝝ q̄ ſchoticā doctri
nam a pme callebat: hos cum ſacra Pariſeorū
achademia recepiſſet facilr̄ ſublimauit: magni
ficauit ⁊ querere coegit an oia q̄ ſupponebāt a
luis dicta preceptorib⁹ cōſtarent certa veritate
pariter ⁊ vtilitate: ſed vbi ſup relatiōes q̄s credi
derāt pus: reflexiōem fecerūt cognita mox illaꝝ
inutilitate eas penitus cū efficatia rōnum euer
terunt: vt ex eoꝝ ſcriptis clare lꝫ intueri: q̄bus ḡ
adducti nō ſufficiunt teſtes: i bona pace ſuis pa
ſcantur relatiōibus ⁊ ventrē memorie ſue ipleāt
ex eis ⁊ ſecuri ſint ne illis ego inuideā: mihi aūt
ab ſit talis cibi ſaturitas q̄ inſtar vēti iflat aīuꝫ.
Dices forte q̄ ḡ res eſt paternitas: filiacio: ſeſio: Alia euaſio.
calciatio: ⁊ alie ſil'es q̄ ſepi⁹ in grauib⁹ ⁊ auctē
ticis ſcripturis legenti occurrunt: an ſint alique
vere res in hoc mundo? nunq̄d vana ſunt apo
ſtoli ꝟba flecto genua mea ad prēꝫ dn̄i nr̄i Jeſu

VNiVERSIDAD DE SALAMANCA

Chriſti a quo oïs paternitas in celo ⁊ i terra nominatur: ⁊ alia multa hmõi. Palā fateoꝛ predictas relatiões eſſe veras res in mundo: ſed nõ illas q̃s olim credebā: paternitas eñ eſt aial: hõ: vel deus generās ſibi ſil'e in ſpē de ſua ſubā: ſilr filiatio eſt aial: hõ: vel deus taliter genitꝰ: ſeſio etiā eſt hõ taliter ſituatas hñs ptes in coꝛpe ⁊ loco ſuo ⁊ ſic de alijs: nec oppiñ huiꝰ poſſet q̃s efficaciter ꝓbare. Uñ nouerint bonaꝝ lraꝝ amatores multa lꝫ nõ oïa eſſe abſtracta ſuis cõcretis ſinonima in mõ ſignādi eſſentiali: ptꝫ hoc ꝑmo in trāſcendētibꝰ q̃ ſunt entitas ⁊ ens: bonitas ⁊ bonum: ṽitas ⁊ verū: diſtinctio ⁊ diſtinctum ⁊c. hoc tom iſte cõcedunt: ſcðo in predicamēto ſubē vt hõ ⁊ humanitas: aïal ⁊ aïalitas: coꝛpꝰ ⁊ coꝛpoꝛeitas ⁊c. tertio i predicamēto q̃titatis: vt numerale ⁊ nũerꝰ: dualitas ⁊ duo: lineale ⁊ linea: ſupficiale ⁊ ſupficies ⁊c. q̃rto in p̃dicamēto q̃litatis: vt potētia potens potētialitas: riſibile ⁊ riſibilitas: circulus ⁊ circulatio ⁊c. q̃nto in predicamento ad aliq̃d fere oïa: ⁊ i p̃dicamēto vbi: qñ: ⁊ ſitus. Sed in ꝑma ⁊ tertia ſpēbus q̃litatis in predicamentis actiõis ⁊ paſſionis: ⁊ in predicamento habitꝰ plurima repies abſtracta a ſuis ꝯcretis i ſupponēdo diuerſa: ⁊ hec ſola fecerunt phātaſiā ꝙ ita eſſet de oïbꝰ alijs: ſed nõ eſt veriſimile vt deduximꝰ. Satis ḡ vt credo pſuaſuꝫ erit non ꝓpterms nec male affectatis relatiões vel reſpectus oẽs ad ſenſum predictaꝝ opionuꝫ nõ neceſſario ſuſtinēdos ad intelligentiā verarum ſciaꝝ. Niſi obiecerint de relatiõibꝰ diuinis ex q̃bus cum eſſentia cõſtituunt tres pſone in deo. Sꝫ abſit a fidelium mētibus tāta temeritas vbi ſacrum remēſe cõcilium eccleſie ſup hac redetermīnat cõtra gilbertū poꝛretanum: q̃ gilbertꝰ (vt dicit ierſon in eadem epl'a vbi ſupra) ſimiñꝰ errabat in materia de relatiõibus diuinis ꝗ̃ꝫ plurimi poſterioꝛis tp̄is: patebit euidēter illi q̃ ſubtiliter ⁊ abſq̃ pſonaꝝ acceptiõe voluerit ⁊ ſciuerit iudicare ⁊ argũtum beati Bernardi ꝯtra eundem gilbertū a Petro de tarātaſia recitatū ponderare. Predictas duas opiones etiā relinq̃ ꝓpter eādem rõnē q̃tum ad vl'ia realia: ꝑncipia i diuiduātia: diſtinctiõem nature ⁊ ſuppoſiti: entis ⁊ eſſentie: diſtinctiõem ſubiecti ⁊ paſſionis: diuerſitatem potētiaꝝ aïe ſiue realē ſiue formalem: itē q̃tum ad illā tertiā cuiuſcũq̃ totiꝰ entitatem: q̃tum ad vnitates ⁊ numeros formales quos ſupaddunt rebꝰ numeratis: q̃tum ad diſtinctionem figure a q̃titate ꝯtinua ſiue ponat̃ q̃litas ſiue reſpectꝰ extrinſecꝰ: ⁊ in ceteris hmõi materijs: ⁊ teneo cum alijs tribꝰ opionibꝰ talia oïa negātibꝰ: nec curo ð multis ad hoc rõnibꝰ q̃ fieri ſoient in diſputatiõibꝰ doctoꝝ: ſufficiat mihi hec vnica rõ cuius minoꝛē ſucceſſiue declaro

Rñſio.

Bõa regl'a

Euaſio tertia.

Reprobatio.

Epilogus

ꝓbo: ⁊ confirmo: q2 ſcꝫ multiplicāt ſine neceſſitate ⁊ vtilitate manifeſta entitates in mūdo: ⁊ per ꝯñs difficultates in doctrinis: vñ tollit̃ venuſtas eaꝝ ⁊ pulchꝛido. Hec eſt rõ q̃ ſola me liberū facit ab oi i oꝛdinata affectiõe a moꝛis: odij: invidie: aut malitie circa aliquē ꝓboꝝ doctoꝝ quorum nõ ſum ꝯdignus diſcipul'ꝰ: ſed elucētem q̃ꝫ deus mihi oñdit ſequoꝛ ṽitatem q̃ magis amica reputari dꝫ: hec rõ fecit dilatari coꝛ meū libero volatu ꝑ ampliſſimos oïum bonaꝝ lraꝝ campos: tulitq̃ꝫ velamen cuiuſdā affectiõis oculos mentis obnubilās: hec deniq̃ꝫ rõ vere phantibꝰ eſt a deo neceſſaria: vt ea pretermiſſa i caribdis ⁊ ſcille mentalis piculis ꝓculdubio ſe ſciāt iactitādos naufragiumq̃ꝫ paſſuros. Ergo in genere ꝯcedo ꝙ in me petro eadē penitus res eſt hõ: humanitas: eſſentia: eſſe: riſibilitas: rõnalitas: ⁊ alia hmõi q̃ ſolo vocis interſtitio ſe iuncta ſunt oïa eñ hec ſuꝫ ego ipſe. Uñ ꝓ vl'ibꝰ naturis reꝝ adducit Jerſon cācellariꝰ vbi ſupra deteriationem ſacri ꝯcilij ꝯſtācienſis: dānata eſt inq̃t nouiſſime per celeberrimum ꝯſtācienſe ꝯciliū iter errores hus ⁊ Hieronymi pragēſis poſitio iſta ð vl'ium realium ⁊ eternoꝝ poſitiõe: ⁊ maxime ꝙ aliq̃ ſit entitas realis eterna cõis deo ⁊ creature: q2 tunc nulla res potuiſſet a deo ꝓduci q̃ſi de nihilo: ſꝫ nec poſſet a nihilari: ita fuit tūc argutum me audiēte ⁊ a dicto Hieronymo ſpõte ꝯceſſum: ſed ſtatim dānatum: hec ille. Jtem dico ꝙ eſſentia aïe mee q̃ vnica eſt dr̃ potētia vegetatiua: ſenſitiua: intellectꝰ: memoꝛia: voluntas: ⁊ q̃cunq̃ꝫ alie nominētur potētie: q2 nulla eſt diuerſitas rei: ſed ꝯparatio eiꝰ ad diuerſa ſua opa vt Auguſtinꝰ expꝛeſſe oñdit i libro de dr̃ia ſpiritꝰ ⁊ aïe: ⁊ libro nouo de trinitate: idem ſentit Ariſtoteles: ſcðo de aïa in capitulo: quoniā autem eadeꝫ eſt potentia aïe vegetatiua ⁊ gñatiua ⁊c. ⁊ nõ eſt minoꝛ rõ de alijs potentijs: item libro tertio de aïa cap̄. videt̃ autē ſenſibile: dr̃ ꝙ idem ⁊ nõ alteꝝ appetitiuū ⁊ fugitiuum: neq̃ꝫ ab inuicem neq̃ꝫ a ſenſitiuo ſed eſſe alteꝝ eſt. Jtem i me ⁊ alijs hoïbꝰ ad hoc ꝙ ſimꝰ eiuſdem ſpeciei nõ pono aliquā rem cõem cuiꝰ pticipatiõe ſumus q̃ſi vnus hõ vt dicit poꝛphiriꝰ: ſed ꝓ tāto ſumus eiuſdē ſpeciei q2 ſil'is forme ſubãlis q̃ in ph̃ia vocatur ſpēs: vt ptꝫ pꝛimo ⁊ ſcðo phiſicoꝝ: ſil'es foꝛmas voco eq̃les in gradu pfectiõis eſſentialis: vñ nec opꝫ dare dr̃iā indiuidualem vel ꝑncipiū indiuiduatiõis ad hoc ꝙ petrꝰ ſit iſte hõ ⁊ nõ ille: ſꝫ hoc hꝫ foꝛmal'r a ſua aïa q̃ ſe ipſa nõ eſt aïa alteriꝰ: effectiue ṽo hoc ē a deo q̃ libere fecit hāc aïam nõ eſſe illā: neq̃ꝫ hoc coꝛpus eſſe aliud coꝛpus. Pro negatiõe tertie entitatis totiꝰ ē expꝛeſſa auctoꝛitas Ariſtotelis ſcðo de aïa cap̄. ſcðo: ꝙ aïa ⁊ coꝛpꝰ eſt aïal: ⁊ comentatoꝛ ibidē ꝙ vna

queq̃ꝫ ptiū ē aliud a toto: ſꝫ oẽs ſimul nõ poſſunt dici aliud a toto: hoc idē tꝫ Athanaſiꝰ in ſimbolo fidei de hoïe: ⁊ apl'us ꝑma ad coꝛrinthi. 12. de coꝛpe ⁊ mēbꝛis: imo q̃ñ ad hoc nulla eēt auctoꝛitas ſufficeret rõ p̃dicta de iſufficiētia ⁊ in vtilitate huiꝰ poſitiõis ad relinquēdū eā. De nũeris ṽo ⁊ figuris manifeſta ē icuidentia ⁊ ꝓ certo neſcio vñ oꝛtū habuerit niſi ex phantaſia p̃dicamētoꝝ Ariſto. ſ. ꝙ diſtiguant̃ penes res ſig̃tas mãlit̃: ⁊ q2 nũerꝰ ē ðterminata ſpēs p̃dicamēti q̃titatis: figura ṽo ðterminata ſpēs q̃litatis: iõ videt̃ eis ꝙ nũerꝰ ⁊ figura ſint res a ſubſtātijs ⁊ q̃litatibꝰ alijs diſticte: ſꝫ bñ aduertēti hoc argm̃ ē fallacia figure dictiõis. Pro euitādis itaq̃ꝫ oïbꝰ p̃dictis entitatibꝰ ſupfluis ē ſūme comēdāda hec regl'a grāmaticalis: ꝙ ſepiꝰ auctoꝛes ponũt cõſtructionē trāſitiuā ꝓ intrāſitiua: ptꝫ iductiue: q2 cū docti grāmatiāi dicũt ꝙ hõ eſt noïatiui caſus: ſimplicis figure: aut tertie declinatiõis: nõ intelligũt ꝙ caſus vel figura: aut declinatio huiꝰ vocis ſint alie res ab ip̄a voce ſicut itellexerũt q̃dā fantaſtici multiplicātes mõs ſig̃ndi circa eandē vocē q̃s dicũt eē reſpectꝰ: ſꝫ ſenſus rectꝰ dꝫ eſſe ꝙ hõ ē ntũs caſus ſimplex figura: ⁊ tertia declinatio: ſil'r accipiende ſũt logicoꝝ cõſtructiones cū dicũt ꝓpõnē aliquā in nãli aut cõtingēti mã: ſil logiſmū talis aut talis figure: ſuppõnē teri: vel eiꝰ appellationē. Eodē mõ in ph̃ia cū loq̃mur ð natura rerū dicētes eē hoïs: hũanitatē petri: paternitatē tuā oro: potētiā aïe: numerū equoꝝ: figurā ſtatue: ⁊ ſic de alijs modis loquēdi infinitis: ſenſus rectꝰ ⁊ doctrinalis dꝫ eē itrāſitiuus vt hõ exiſtēs: aïa potēs: hũanitas vel hõ q̃ eſt petrus: te pr̄em oꝛo: eq̃ nũerati ⁊c̃. Ad hũc ēt ſenſū auctores p̃dictaꝝ opionū multa ſua dicta itelligũt: nā ſctũs Tho. ꝑ inherētiā albedis ad ſubiectū intēdit ſig̃re albedinē inherētē: ⁊ ꝑ infoꝛmationē aïe ad coꝛpꝰ: aïam in foꝛmātē: ꝑ ꝑuationē materie: mām ꝑuatā: ⁊ ſic de alijs multis. Sil'r Scotꝰ creationē angeli paſſiuā āgelū creatū dicit: volitionē dei deū volētē: ⁊ ita ð alijs ſuo mõ. Hec regula ē tā neceſſaria i doctrinis ꝙ ſine illa multiplicarent̃ entia ſine nũero ēt plura q̃ꝫ p̃dicte opiones ꝯcedũt: ſi oïs locutio trāſitiua res diuerſas p̃tēdit nõ ſolū i diuinis vt cū dicimus filiationē xp̄i: ꝓceſſionē ſpũs ſcti: ⁊ inaſcibilitatē pr̄is: ſꝫ ēt i creaturis vt ſi dicamus ſperā ſaturni: machinā mūdi: eē eſſentie vl' exiſtētie ⁊c̃. Certe i aduertētia talis regl'e plura entia finxit i mūdo q̃ꝫ deꝰ ab initio creauerat: idē ſentio ð alia regl'a logicali ſupꝰ iꝰ itroducta i cõcretis ⁊ abſtractis. Quātū ḡ ad mãrias ſupꝛa dictas potiꝰ cēſeo adherēdū alijs tribꝰ opionibꝰ q̃ ſine talibꝰ entitatibꝰ oïa ſaluāt eq̃ bñ: imo tāto meliꝰ q̃to faciliorē hñt philoſophādi modū. A tertia vero Buri. ⁊ ſuoꝝ ſeq̃tiū opione: q̃ cū duabꝰ p̃dictis i rebus

Quintum

Reprobatio tertie opinionis

ſucceſſiuis ⁊ rebꝰ i diuiſibilibꝰ q̃titatis ꝯtinue ꝑmanētis ⁊ ſucceſſiue ꝯcoꝛdat: ex eadē radice diſcedo: vlꝫ q2 nulli hoi cõſtat ꝑ certitudinē talia entia i mūdo eē: ⁊ q2 nõ ſũt neceſſaria ad rectā itelligētiā doctrinarū: vt ſatis late ⁊ ſciētifice ꝓbat Grego. ariminēſis: nā oïa dicta ariſto. ⁊ ſui cõmētatoꝛis lib. 3. 4. ⁊. 6. phiſicoꝝ docet ad veros ⁊ ꝓpꝛios ſenſus eē accipiēda ſine rebꝰ iſtis: ſil'r dicta euclidis i geometria: ⁊ alhacē ipſpectiua: ⁊ ptholemei i aſtrologia capiũt lucidiſſime negatis in diuiſibilibꝰ ad ſenſū opinātiū: ꝓp ea ip̄e declarat egregie q̃ res ē pũctꝰ: linea: ⁊ ſupficies ſm̃ ṽitatē ph̃ie: nā illa tria noïa eandē rē lꝫ varijs rõnibꝰ pſſũt ſig̃re ſcꝫ q̃titatē lapidis triplicit̃ extēſā. Sil'r docet ꝙ ſicut i alijs ſpēbꝰ motꝰ nõ ē ponēdꝰ fluxus diſtinctꝰ a terio motꝰ vt iſta mea opio cū p̃cedēte ſcða ꝯcedit: ita motꝰ local' põt ꝯcedi eē locꝰ vel ſpatiū ꝯtinue ptrāſitū. Tp̄s vt diximꝰ iſte doctoꝛ nõ diſtiguit a pꝛio mobili ⁊ eādē rē vocat iſtās ⁊ momētū: alia tñ ⁊ alia rõe: ſꝫ i motu recto ip̄m mobile vocat̃ mutatū eē. Et ſicut ſupꝛa dicebat̃ q2 ꝯformit̃ ē loquēdū de oïbꝰ ſucceſſiuis vl' oïa ꝯcedēdo vl' oïa negādo: iõ tenēdo modū exponēdi ꝓpões phicales ð ſonis ⁊ vocibꝰ quē tꝫ Greg. ð motu locali ⁊ ð tp̄e: ꝯcedo ēt ꝙ ſoni ⁊ voces nõ ſũt q̃litates q̃dā ſucceſſiue ſubiectate i aere ſonāte: nec opꝫ hoc ad ſaluādū apparētia: ſꝫ ſufficit recte itelligēti ſcðm librū ð aïa ⁊ libellū ð ſēſu ⁊ ſēſato dicē ꝙ ſonus ē ip̄e aer violēter motꝰ aut cito ꝑcuſſus a coꝛpibꝰ duris: qð ēt videt̃ textꝰ Ariſt. expꝛeſſe ſentire ſcðo de aïa i capitulo ð auditu ⁊ audibili q̃ ſic iacet: ꝑ ſe q̃dē inſonabile aer: cū ṽo ꝓhibeat̃ defluere: hmõi motꝰ ſonꝰ ē: ⁊ loquit̃ de motu locali q̃ nõ cõcedit̃ diſtictꝰ ab aere: ⁊ infra eodē capl'o: ē ei ſonꝰ motꝰ poſſibilis moueri hoc q̃dē mõ q̃ q̃dē ſaltātia alcuibꝰ: vocat ḡ ſonū motū localē aeris nõ q̃litatē aliquā ibidē cauſatā. Quātū ḡ ad p̃dictas entitates oẽs relinq̃ ꝑores tres opiones ꝯcoꝛdās duabꝰ vltimis q̃ſi liberioꝛibꝰ a ſupfluis ambiguitatibꝰ ſine cogēte neceſſitate vel manifeſta vtilitate itroductis: ꝓ cuiꝰ ṽitatis deffēſiõe ſit hec alia regl'a logical' alta mēte repoſita: ꝙ eiuſdē rei poſſũt ⁊ ſolēt eē plura vocabula nõ ſinonia ſꝫ varijs rõnibꝰ idē ſig̃ntia: ptꝫ ex dictis in ꝑncipio huiꝰ tertij libri ⁊ ēt i ante p̃dicamētis ꝑmi libri in illo ṽſu Aug. magnꝰ oꝛatoꝛ ⁊c̃. Et addo ad p̃dictā regl'aꝫ ꝙ ſm̃ varietatē taliū vocabuloꝝ diuerſa p̃dicata ꝑ ſe i ꝑmo vl' i ſcðo mõ ꝯueniũt illi eidē rei: ita ꝙ rei ſig̃te ꝑ vnū vocabulū attribuit̃ per accñs vnū p̃dicatū: qð eidē ꝑ ſe ꝯueniret ſi ꝑ aliud nomē ſig̃ret̃: practica huiꝰ regl'e ſepiꝰ appet i libris Ari. maxie ꝑmo phiſicoꝝ vbi dr̃ ꝙ mã ē ꝑncipiū ꝑ ſe ſꝫ ꝑuatio ē ꝑncipiū ꝑ accñs rei naturalis: ⁊ tñ materia ⁊ pꝛiuatio eadē res eſt: ſimiliter ſcðo phiſicoꝛū vbi diſtingunt̃ modi cauſarū di-

Primo.

Secundo.

Tertio.

Quarto.

Epilogus

Alia regl'a optima.

citterꝰ ꝙ ſi policletꝰ ſit albꝰ ⁊ muſicus ⁊ domi-
ficatoꝛ tūc policletꝰ vel albꝰ vel muſicus ꝑ acci=
Primum correlariū dēs hedificat: ſꝫ domificatoꝛ per ſe hedificat. Ex
hac regula ad ꝓpoſitū de rebꝰ ſucceſſiuis dici=
mus ꝙ ſi ſupꝛemū celū mobile vocet̄ celū: ꝑ ſe eſt
corpꝰ: ſꝫ ſi vocet̄ p̄mū mobile: ꝑ accidēs ē corpus
⁊ ꝑ ſe ē ens in potētia: ⁊ ſi noiet̄ tp̄s vel p̄mus mo
tus: ꝑ ſe ē numerus motꝰ ſcd̄m p̄us ⁊ poſteriꝰ: ⁊
ꝑ accidēs recipit alia p̄dicata: ita ſuo mō dicat̄
de p̄dicatis q̄ ſibi cōueniūt ꝑ ſe vel ꝑ accidēs qn̄
noiat̄ inſtās: vel momētū: hoꝛa: dies: mēſis: an=
Secundū. nus ⁊c̄. Silr̄ quātū ad res indiuiſibiles euitan
das dicimꝰ ꝙ eadē res puta lapis dici pōt corpꝰ:
ſupficies: linea: pūctꝰ: vl' momētū: ⁊ ẜm hoc va
Nota. ria ſibi p̄dicata ꝑ ſe attribuūt̄: in doctris aūt vt
iā dictū ē lib. p̄mo cap̄lo d̄ q̄ꝫtitate: auctoꝛes ſola
p̄dicata q̄ ſūt ꝑ ſe iq̄rūt d̄ ſuis ſubiectis reliquē=
tes ea q̄ ꝑ accn̄s i ſūt ꝓ ſophiſtis: nā ſi illa pmi=
ſceant̄ i eodē ſillogiſmo cū p̄dicatis ꝑ ſe: erit ſo=
phiſma fallacie accn̄tis: i q̄ fallacia euitāda (vt
Ari. dicit) diſtigūt̄ ſapiētes ab indoctis: i hoc ei
cognoſcit̄ q̄s ſapiens in q̄libet ſcia: ſi diſtincte ſa
piat p̄dicata q̄ ꝑ ſe ⁊ q̄ ꝑ accidēs: ois eīn̄ ſcia eſt
de his q̄ ſunt ꝑ ſe vt d̄r p̄mo poſterioꝝ: ſꝫ ars ſo=
phiſtica circa ea q̄ ꝑ accidēs in ſunt: vt d̄r. 6. me
thaphiſice: vn̄ nō ſolēt doctoꝛes ph̄ie ponere ta=
les ꝓpōnes: celū ē ens in potētia: celū ē numerꝰ
motꝰ ſcd̄m p̄us ⁊ poſterius: celū eſt terminatiuū
⁊ ꝯtinuatiuū partiū tp̄is. i. p̄teriti ⁊ futuri: ⁊ ali
as hmōi: nō q2 ſint falſe: ſꝫ q2 p̄dicationes ꝑ acci
Tertium dēs ⁊ nō ſcientifice. Ex dictis apparet q̄ꝫ ſophiſti
ce arguūt q̄ ex illo textu primi phiſicoꝝ (ꝙ ratio
finiti aut infiniti quātitati cōgruit ſꝫ nō ſubſtā=
tie aut q̄litati: infinitū eīn̄ in quātitate eſt: ſub=
ſtātiā autē infinitā: aut q̄litatē: aut paſſionē eē
nō cōtigit niſi ſcd̄m accidēs) volūt oſtēdere q̄ꝫti=
tatē dimēſiuā nō eē ſubſtātiā nec q̄litatē: qđ licet
(vt cōceſſi iā) ſit de intētione Ariſtotelis: nō tn̄ ſe
quit̄ ex hoc loco niſi ſophiſtā faciant Ariſtotelē
Reꝓbatio q̄rte opinionis. in ſuis argumentis. Sꝫ q2 gn̄a rerū q̄ ꝑ efficatiā
rōnis cōcludi poſſunt inq̄rimus: nulli humane
auctoꝛitati abſq̄ꝫ rōne certa inherētes: ideo etiā
in hac poſitione de quātitate cōtinua diſſentio
q̄rte opioni ⁊ alijs p̄cedētibꝰ: ⁊ teneo cū quinta
ſequēte: cuiꝰ nulla argumēta mihi ſatiſfaciunt
q2 faciliter ſolui poſſunt: ſꝫ p̄cedēs mea ratio ca
pitalis eſt tota mee diſſenſionis occaſio: ſcꝫ q2
tale accidēs ſic diſtinctū fruſtra ⁊ inutiliter po=
nit̄ nec multum facit ad ſaluādū apparentia:
imo illo negato eſt facilioꝛ ac lucidioꝛ philoſo=
phādi modus: tenēdo ꝙ nulla res ꝑ aliā fiat ex=
tēſa ſꝫ ſuapte natura habeat ptē extra ptē: vt ſu=
Bona regula. pꝛa dicebat̄: ꝓ q̄ ſuſtinēda faciūt regule ille tres
ſermotionales ſupius explicate: q̄bꝰ addit̄ hec
q̄rta logicalis regula: ꝙ nō opoꝛtet ſemꝑ in p̄di
catōe denoiatiua ꝙ abſtractū ſig̃eet aliquā foꝛ=
mā diſtictā ab illo ꝓ q̄ ſupponit cōcretū: q̄ ꝑ ihe
rētiā ad illđ hēat denoiare talē rē illo noie cōcre Bib... la.
to: nā ſic i infinitū eēt ꝓceſſus cū ēt de illa foꝛma
dicant̄ aliq̄ cōcreta q̄bꝰ aſſignabunt̄ pari rōne
alie foꝛme denoiantes ⁊ ſic vltra ſꝑ ꝓcedēdo: ſūt
ꝓfecto denoiatiōes q̄dā extriſece ab alijs rebꝰ ac
cepte vt pr̄: vicinus: locatꝰ: alie intrinſece nec tn̄
oēs a foꝛma inherēte: ſꝫ vel a ptibꝰ eſſentialibus
vt rōnale: ſenſibile: coꝛpoꝛeū: vel a ptibꝰ integra
libꝰ vt ſedēs: intēſū: bicubitū: triāgulare: ⁊ talia
ſunt ꝯcreta p̄dicamēti q̄ꝫtitatis tā indiſcretis q̄ꝫ
incōtinuis: vn̄ nō opꝫ ꝙ ſi petrꝰ ſit tertiꝰ i aliq̄ oꝛ
dine hoim ꝙ det̄ vna foꝛma q̄ vocet̄ terceitas aq̄
tertius denoiet̄: ſilr̄ ſi ipſe ſit bicubitꝰ non req̄rit̄
ibi vna bicubitatio vel aliq̄ alia foꝛma diſticta
a ſubſtātia ſui coꝛpis: itidē i albedine lōga ⁊ la=
ta ⁊ ꝓfūda nō video neceſſitatē ponēdi tria di=
ſtincta accidētia ab albedine lōgitudinē: latitu
dinē: ⁊ ꝓfunditatē a q̄bꝰ ſic denoiet̄. Huiꝰ tn̄ op
poſitū aſſerit Ariſt. ſcd̄o d̄ aīa in cap̄lo ꝙ aūt nō Ariſto... lis... qualitat...
ſit ſenſus: vbi ad finē ſic dicit: ꝙ ſe adinuicē cōſe
cunt̄ ſimul coloꝛ ⁊ magnitudo: ⁊ iō vident̄ eſſe Primo...
idē: ſꝫ qm̄ in altero ſenſibili alteriꝰ ſenſus reppe
rit̄ magnitudo: manifeſtū facit ꝙ aliđ quoddā
vnūq̄đq̄ꝫ ē. Etiā idē Ariſt. tenet oppoſitū in exē Secund...
plo pꝛioꝛi de bicubito coꝛpe petri ſeptimo me=
thaphiſice cap̄lo d̄r aūt ſubſtātia ⁊c̄: lōgitudo in
q̄t latitudo ⁊ ꝓfūditas q̄ꝫtitates q̄dā ſunt ſꝫ nō
ſubſtātie: q̄ꝫtitas eīn̄ nō ſubſtātia: ſꝫ magis cui
ſūt hec ipſa p̄mū illo mō ſubſtātia ē: ⁊ loquit̄ de
materia q̄ꝫ ibi nitit̄ ꝓbare ſubām eē. In pꝛioꝛe Tertio...
ro phiſicoꝝ ſil' declarat ꝙ q̄ꝫtitas cōtinua neceſt
ſubſtātia nec q̄litas: ſꝫ in oibꝰ iſtis locis ipē ſup
poſuit illđ ⁊ nūq̄ꝫ ꝓbauit: q̄re tenētes hāc ſuā ſē
tentiā de q̄ꝫtitate nō ſciam ſꝫ opionē vel potiꝰ fi=
dē ex ſua auctoꝛitate ꝯcipiūt: iō cū initant̄ fun=
damēto fallibili: q2 ois hō mēdax: ſeq̄tur ꝙ locū
hꝫ oppoſita q̄ꝫ ſuſtinemus opio ſatis ꝓbabilis q̄
nō ponit id qđ nl'lo mō poſſet ꝓbari ꝑ nām ſeclu Repro... q... pinio...
ſa reuelatione dei. Ultia vo opio q̄nta diſplicet
mihi i q̄buſdā pūctis: p̄mo q2 ꝯcedit cum ſubtili Primo...
Scoto diſtictiōes q̄ſdā foꝛales i deo nō icreatu= Secu...
ris: cū tn̄ has ponē nulla ſit euidens rō. Scd̄o q2
ponit i hoie duas aīas ſine neceſſitate ſcꝫ rōnalē Tertio...
⁊ ſenſitiuā ꝯtra oēs p̄dictas opiones. Tertio q2
negat ſpēs oēs i ſenſibꝰ exterioꝛibbꝰ: iterioꝛibꝰ: Nota.
⁊ i itellectu. In hoc tn̄ mihi videt̄ hec opio alijs
rōnabilioꝛ ꝙ duo tm̄ gn̄a reꝝ ꝯcedit in vniuerſo
q̄ expientia manifeſtat ⁊ q̄bꝰ ſolis oia auctenti
ca ſapiētū dicta ſufficiēter intelligunt̄: hec autē
eſt pꝛecipua veri philoſophi cōditio ꝙ nihil ex=
tra experientiā ꝯcedat niſi ad hoc cogat fides vl'
ratio ſufficiēs: ad quā iudicādā ſcimus nō quē
libet attingere hoiem: ſꝫ q̄rēdus ē naturalr̄ abi
lis: ingenioſus ⁊ bn̄ exercitatꝰ: ⁊ ſine pꝛaua affe
ctione. Sūma ſeu epilogꝰ nr̄i ꝓpoſiti ex oibꝰ q̄ Epilo...

dicta ſunt cuilibet ē in pꝛopatulo: ⁊ ſtat in vnica
rōne cuiꝰ maioꝛ ē meridiana luce clarioꝛ: minoꝛ
vero ꝓlixo diſcurſu euadit manifeſtioꝛ: q̄re cete
ris oibꝰ circa rerū gn̄a nr̄a opinio nobis viſa eſt
rōnabilioꝛ: ſcꝫ ꝙ nō ē neceſſariū ponē niſi ſubſtā
tias ⁊ q̄litates in vniuerſo creato: de q̄bꝰ iā ꝓſe
quamur opꝰ eſt coordinatiōes faciēdo: ⁊ ꝓp̄eta
tes aſſignādo. Quibꝰ autē hic ph̄ie modus nō
placebit (ſcio eīn̄ ⁊ certꝰ ſum multos eiuſmodi:
futuros) liberā habeāt falcultatē quā voluerint
Summe... ſectā tenere: ⁊ ſua p̄dicamēta pari foꝛmiter aſſi=
gnare: qm̄ nō ea intētione hec ſcripſimus vt oēs
alios ſtudioſos attraheremꝰ: trahit eī ſua quēq̄ꝫ
voluptas vt recte dixit poeta: nō ĝ erit nobis mo
leſtꝰ nec minus amicus q̄ aliā ſequit̄ opionē: ſi
id curet agere ſine irrōnabili aut pꝛaua cuiuſq̄ꝫ
doctoꝛis offenſiōe ⁊ calūnia: nā oibꝰ eis obnoxij
ſumus: etiā q̄rū opionibꝰ minime adheremus.

¶ Capitulū ſcd̄m de coordinatione ſubſtātia
rū: hꝫ duas partes p̄ma ponit coordinationem.

Subſtantia. Subſtātia i ph̄ia dicitur
quelibet creatura ꝑ ſe ſubſiſtēs natura=
liter: vel ꝑs eiꝰ q̄cūq̄ꝫ. Ex q̄ ſequit̄ duo eē ſubſtā
tiarū gn̄a q̄ etiā explicant̄ ſeptimo methaphi=
Suppoſitum. 2. ſice capitulo ſcd̄o. Primū genus ē ſubſtātiarū ꝑ
ſe ſubſiſtētiū: ſcd̄m eſt ptiū ſubſtātialiū. Subſtā
tia ꝑ ſe ſubſiſtēs dici ſolet ſuppoſitū vel hoc ali=
q̄d qđ ē vocabulū p̄me intētionis: ⁊ diuidit̄ per
ſpūalē ⁊ coꝛpalē ſubſtātiā: voco ſpūalē ſubſtan=
Spiritꝰ. 9 tiā in extēſam cuiuſmodi ſūt angeli ⁊ demones
q̄ vocant̄ ſpūs vel intelligētie create. Suppoſito
aūt ꝙ demones ab āgelis btis nō differūt ſpē q2
de q̄libet oꝛdine aliq̄ ceciderūt quoꝝ naturalia
nō fuerūt ꝑ pctm̄ imutata: diſtinguende vident̄
nouē ſpēs intelligētiaꝝ ſeraphin: cherubin: tro=
ni: p̄ncipatꝰ: virtutes: poteſtates: dn̄atiōes: ar=
chāgeli: ⁊ angeli: q̄ dicunt̄ nouē choꝛi: oꝛdines:
vel agmina angeloꝝ ab alijs vocant̄ tres hierar
chie: rōnabile q̄dē videt̄ ꝙ ſpūs eiuſdē oꝛdinis
plus eſſentialr̄ cōueniāt q̄ꝫ diuerſoꝝ oꝛdinū: vn̄
iſti ab illis ſpē differūt. i. in gradu eſſendi in eq̄li
vel ſeipſis q̄ ineq̄les ſunt gradus ⁊ pfectiōes eſſē
tiales. Et ſi v̄a ē opio q̄ dicit q̄ſlibet angelos ſpē
differre (ꝓbabile ē eīn̄ ēt eiuſdē oꝛdis angelos eē
ineq̄les eſſentialr̄ ſicut nec ſūt equales: in acci=
dētalibꝰ pfectionibꝰ ſcꝫ ſcia ⁊ gr̄a vt dicit Dio=
nyſius) tūc p̄dicte nouē ſpēs dicerēt̄ ſubalterne:
q̄rū q̄lꝫ innumeras haberet ſpālſſimas vt alle=
gatū eſt ſupꝛa Danielis. 7. ſi aūt oppoſita opio
magis placet d̄ angelis: ille p̄me nouē ſpēs eſſēt
Nota. ſpāliſſime. Circa iſtas ſpūales ſubſtantias mea
opio negat oēm eſſentialē ꝯpōnē: nec diſtictio
eſſentie ⁊ eē: vl' actꝰ ⁊ potētie: in eis (q̄ꝫ Dionyſiꝰ
inſinuat) videt̄ eē alia q̄ꝫ diſtictio ⁊ ꝯpoſitio ſub
ſtātie ⁊ accidētis q̄ eſt actꝰ ⁊ pfectio talis ſubſtā=
tie: nego ēt diſtictionē potētiaꝝ angeli. i. intel=
lectꝰ ⁊ volūtatis interſe ⁊ ab eiꝰ eſſentia: ſꝫ bn̄ cō
cedo i eis duplicia accidētia ſpūalia intellectio
nes ⁊ volitiōes: ptꝫ ĝ ꝙ ois creatura ſubſiſtēs iu
xta Dio. ē ꝯpoſita ex actu ⁊ potētia: alias ex eſſe
⁊ eſſentia: q2 in oi tali vltra ſubām rei eſt reppire Corpus. 2
accidētia. Coꝛpalis ſubſtātia ē extēſa dimēſiue
⁊ ē repletiua loci: q̄ ꝓpꝛie coꝛpꝰ d̄r: nec curo ſi ſit
de p̄dicamēto ſubſtātie vl' q̄ꝫtitatis q2 idifferent̄
accipit̄ hoc vocabulū. Coꝛpoꝝ aūt duo ſūt gn̄a Celū. 10.
incoꝛruptibile: ⁊ coꝛruptibile. Coꝛpꝰ incoꝛrupti
bile d̄r celū ſiue ponat̄ ſubā ſimplex ſiue ꝯpoſita
ex mā ⁊ foꝛma: cuiꝰ tot ſunt ſpēs q̄t celi ſcd̄m po
nētes eos ineq̄les pfectiōe eſſentiali: ſicut ieq̄les
ſunt v̄tute ⁊ ſituatiōe: nā ptholemeus i fine ſui
q̄driptiti ſupioꝛibꝰ ſpheris ⁊ ſtellis maioꝛes at=
tribuit v̄tutes ⁊ opationes: dicēs ꝙ v̄tus ſatur=
ni coaptat̄ ad vl'ia tpa ⁊ loca: ſed virtus iouis ⁊
martis ad annos: virtꝰ vo ſolis veneris ⁊ mercu
rij ad mēſes: v̄tꝰ aūt lune ad dies tm̄: ĝ firmamē
tū his oibꝰ ſeptē planetis multo v̄tuoſius cēſeri
dꝫ. Sꝫ tenendo opionē q̄ dicit oēs celos eq̄les
eſſentialr̄: tūc celū eſſet ſpēs ſpāliſſima ⁊ hoc in=
telligo de celo mobili: q2 certe celū empireū btō=
rū imobile nullatenus putari dꝫ eſſentialr̄ eq̄= Nota.
le alijs celis ſꝫ lōge p̄ſtātiꝰ atq̄ꝫ ſublimius. Circa
hec coꝛpa celeſtia ſuppono cū Ariſto. ſcd̄o de ce
lo ⁊ p̄mo metheoꝛoꝝ ꝙ ſtelle ſū de natura ſuoꝝ
oꝛbiū a q̄bꝰ tn̄ accidētaliter differūt vt dēſitate ⁊
luminoſitate: lux eīn̄ ē ꝓpꝛia q̄litas p̄mi coꝛpis
id eſt celi: videt̄ ēt mihi ꝓbabilioꝛ opinio cōmē
tatoꝛis: ꝙ illa coꝛpa ſit ſimplices ſubſtantie: nec
virtutes coꝝ ſint alie res a ſuis eſſentijs: iſluen=
tie tn̄ celeſtes ſunt realr̄ ab eis diſtincta acciden
tia: ſꝫ non alia q̄ꝫ ſua lumina: vn̄ falſam reputo
illā cōem ꝓpōnē: ꝙ coꝛpa celeſtia inſluūt in hec
inferioꝛa motu: lumine: ⁊ influētia: ſi ꝑ illa tria
vocabula diſtictas res ſig̃ent. Coꝛpꝰ oē coꝛru= Coꝛruptibile coꝛpꝰ. 2.
ptibile ē cōpoſitū ex mā ⁊ foꝛma ſubſtātiali ⁊ eſt
duplex: ſcꝫ elemētū ⁊ mixtū. Elemēta q̄tuoꝛ ſūt Elemētū. 4.
ignis: aer: aq̄: terra: q̄ ſpē differūt: ⁊ dicunt̄ ele=
mēta. i. p̄ma coꝛpoꝛa gn̄abilia ⁊ coꝛruptibilia.
Mixtū voco aliqđ coꝛpꝰ nō ꝙ ſit cōfectū ex ele= Mixtū. 2.
mētis aggregatis ſiue manētibꝰ ſiue nō manē=
tibꝰ i eo: ſꝫ q2 ē pfectiꝰ elemēto ſic ꝙ eq̄ualet plu
ribꝰ elemētis: vn̄ d̄r cōtinere elementa v̄tualr̄. i.
eminēter: ſicut aīa rōnal' ſenſitiuā: ⁊ vegetatiuā
oēſq̄ꝫ foꝛmas naturales cōtinet. Mixtoꝝ aūt
alia ſunt pfecta alia impfecta: perfectoꝝ duplex Perfectū mixtū. 2.
eſt genus ſcꝫ coꝛpꝰ aiatū ⁊ inaiatū. Aiata ſunt Aiatū. 3.
triplicia vlꝫ plancte: bꝛuta ⁊ hoies quoꝝ vnica
eſt ſpēs. Bꝛutū diuidit̄ ꝑ terreſtre: volatile: ⁊ a Bꝛutū. 3.
quaticū: quoꝝ generū vnūquodq̄ꝫ plurimas Homo.
habet ſpēs expimētaliter cognotas. Plantarū Plāta. 2

duplex genus diſtinguit in libello de lōgitudi=
ne ⁊ breuitate vite ſcꝫ arboreſ ⁊ herbe: ⁊ ſub quo
In aiatū.3 libet innumere ſpēs cognoſcunt. Mixtū pfectū
inaiatū dici ſolet minerale: ⁊ diuidunt hec in la
pides: methalla: ⁊ alumina: poſtea reppiūt va=
rie ſpēs ladidū: metalloꝝ ⁊ huiuſmodi corpoꝝ
Impfectū ſenſu manifeſte. Impfecta mixta impreſſiones
mixtū. 4. metheorologice vocant: q̄ q̄druplicia diſtiguit
Ariſtoteles ſicut elemēta: nā alie ſunt impreſſio
nes ignite vt comete: eges: dali ⁊c̄: alie aeree vt
vētꝰ: tipho: enephias: alie aquee vt pluuia: nix:
grādo: ros ⁊c̄. alie demū terree vt terremotꝰ: ſal=
Nota. ſedo maris ⁊ huiuſmodi. Circa oēs ſubſtātias
corpales mea opinio negat primo relationes ⁊
numeros eſſe quedā accidētia ſup addita vt q̄=
dā voluerūt. Scdo negat diſtinctionē nature cō
munis a ſuppoſitis. Tertio diſtinctionē eſſe ab
eſſentia niſi ad ſenſum prius datū acciperetur.
Quarto negat diſtinctionē potētiarū tā actiua
rū ꝙ paſſiuarū arrebꝰ quaꝝ ſunt potētie ame cō
ceſſis. Quinto negat q̄titatē cōtinuā eē aliud
a ſubſtātijs ⁊ q̄litatibꝰ. Sexto nō cōcedit figurā
ſup additā q̄titati extēſiue. Septimo nō admit
tit ꝓprias paſſiones alias arrebꝰ ſubiectis: ⁊ fi=
naliter negat q̄cquid nō cōſtat expientia aut fi=
Pars ſub ſtantie.2. de certa. Partes ſubātiarū duplices aſſignant
quedā eſſentiales alie integrales vel organice:
Eſſentia= lis.2. eſſentiales ptes ſunt materia ⁊ forma: omes aūt
materie ſunt eiuſdē ſpēi eſſentialiter.i. equalis
Materia. perfectionis ⁊ gradus eſſendi. Nec facio diſtin
ctionē de materia pma ⁊ ſcda quas ſola ratione
differre ſcio: hic aūt pdicamēta rerū diſtiguēda
ſuſcepimus: ſꝫ in pmo libro huius opuſculi va=
rias rerū rōnes ⁊ dicibilia ſequēdo Ariſtotelem
iā diſtinximus. Formarū ſubſtātialiū tot aſſi=
Forma.2. gnamus dr̄ias ⁊ gradus quot expreſſe ſunt cor
Anima.3. porū corruptibiliū ſpēs. Nā alia eſt forma ſpūa
lis ⁊ in extēſa vt aīa rōnalis: alie ſunt forme cor=
porales ſeu extēſe ⁊ diuiſibiles: que duplices ſūt
quedā ſunt aie ſenſitiue aut vegetatiue in mul=
tiplici ſpē: alie ſūt forme rerū inaiatarū varie vt
ptꝫ ex dictis: ⁊ inter eas forme elemētoꝝ ſūt infi=
Forma'na turalis. me: poſt illas ſūt paulo pfectiores forme mixto=
rū i pfectoꝝ: ⁊ ſupra illas forme alioꝝ mixtoꝝ:
⁊ ſic gradatim aſcēdēdo vſq̄ ad aias. Partes i=
Pars in= tegralis. tegrales ſitualr̄ a ſe iuicē diſtātes tā ſūt i accidē
tibꝰ ꝙ i ſubſtātijs corpalibus: ſcꝫ medietas: t'tia
Pars or= ganica. ⁊ q̄rta ps ⁊c̄. Sꝫ ptes organice in ſolis ſubſtātijs
corpalibꝰ aiatis aſſignant q̄ iā diſtincte ſūt ab
inuicē: ſitu v̄tute: ⁊ figura: vt caput: manꝰ: pes:
radix: ramus: gēma: foliū: flos: fructꝰ: ⁊ hmōi:
oīs aūt ps integrales ē q̄d cōpoſitū ex materia ⁊
forma ſubſtātiali: nō tñ ē ſuppoſitū vel hoc ali=
Correlari um. q̄d dicēda cū in alio ſit. Quare nō ē verū dictū
aliq̄rū ꝙ q̄libet ps aialis eſt aial: nec ꝙ q̄libe ps

hois ē hō: niſi limitet cū illo addito ptialis: q̄r
hec abſoluta noīa ſolis ſuppoſitis fuerūt impo=
ſita. Ptꝫ itaq̄ tota coordinatio ſubſtātiaꝝ vni
uerſi creati cuiꝰ pfectionis infimū gradū tenet
materia pma: ſupra quā aſcēdūt forme ſubſtan
tiales ſuo ordine pdicto: ſupra formas aūt ſunt
ptes integrales: ſupra q̄s ſunt ſuppoſita: primo
ſimplicia: deinde mixta impfecta: poſtea mixta
pfecta inaiata: vlteriꝰ aiata ſcdm gradus ſuos:
ſupra q̄ oīa ſunt celeſtia corpa: in ſūmo aūt pfe=
ctionis create gradu ſtāt intelligētie vel angeli
nec tñ omes eq̄les: de quibꝰ Augu. dicit ꝙ ange
los deꝰ creauit ꝓpe ſe: ſicut materiā ꝓpe nihil.

Scda pars de ꝓprietatibus ſubſtātiarū.

Comune ē oī ſubſtātie in ſubiecto nō eē.i.
accidentalr̄ nō inherere: hoc ē ꝓpriū q̄rto
modo ſubſtātie: ⁊ ponit pmo phiſicoꝝ his v̄bis
qd vere ē nulli accidit: ⁊ lꝫ forma ſubſtātialis ſit
in materia ⁊ ps integralis in toto: hoc tñ nō ē in
herere alicui ſubiecto: nā alio mō capit eē i nūc
⁊ prius ⁊ eq̄uocat vocabulū: etiā nō ē idē cōuer
tibiliter informare cū iherere: q̄re ſubſtātia pōt
informare ſubiectū nō tñ in herere illi. Scda ꝓ=
prietas: ſubſtātie nihil ē cōtrariū: ⁊ ē ꝓpriū ſcdo
modo: hoc de materia q̄dē expreſſe dr̄ pmo phi=
coꝝ ⁊ nulli ē dubiū: ſed de formis ſubſtātialibꝰ
elemētoꝝ cōtra dixit auerois comētator quē ſe=
quit Iocabus faber cōtra cōem peripaticorum
ſcholā: voco hic cōtrarietatē ꝓprie formas ſeſe i
uicē deſtruētes ꝑ ſe ⁊ imediate: nā ſi cōtrarie=
tas large accipet vt pmo phiſicoꝝ: oīa icōpoſſi=
bilia dicerent cōtraria: q̄re ⁊ forme ſubſtātiales
q̄s ſiḡt ibi ꝑ pma ꝯtraria. Tertia ꝓp̄etas: ſubſtā
tia nō ē itēſibilis aut remiſſibilis: hoc meo iudi
cio ē ꝓpriū q̄rto mō ſubſtātie: de materia quidē
nulli dubiū. Sꝫ de formis ſubſtātialibꝰ eſt cōis
doctrina phoꝝ ꝙ nūq̄ in eadē pte materie ſunt
ſimul plures gradus formaꝝ eiuſdē rōnis vniu
⁊ vnā formā faciētes: lꝫ de formis diuerſaꝝ rōnū
hoc mlti ꝯcedāt. De tota ſubſtātia ꝯpoſita nō ſit
aliud iudiciū ꝙ de mā ⁊ forma eiꝰ. De materia
ſūt q̄dā notāde ꝓprietates: pma ꝙ ipſa ē tñ ens
in potētia: ſic ꝙ nulliꝰ ē actiuitatis ꝑ modū cau
ſe efficiētis: ſꝫ ſolū ad patiendū.i. recipiēdū for=
mas ē ꝓducta. Nō tñ ſequit ex hac ꝓprietate ꝙ
materia nō habebat ꝓpriū eē diſtictū a forma:
eſt q̄ppe mā v̄a res a forma diſtincta ſuapte nā:
vñ ſua potētialitas ē ſubiectiua nō entitatiua.
Ex hoc ifero correlarie: ꝙ lꝫ mā nālr̄ ſine forma
eē neq̄at ſicut neq̄ forma extra māṁ in q̄ ꝓdu=
cit: tñ ꝺ potētia dei ſup nāli vtrūq̄ ceſēdū ē poſſi
bile: cuiꝰ rei ſufficiēs argumētū pbet fides xp̄ia
na de ſacramēto euchaſtie. Scda ꝓprietas ē ꝙ
eadē mā vna nūero ſcdm ſui mutationē ē ſuſce=
ptibilis formarū cōtrariarū ⁊ diſparatarū: hoc

cōuenit materie quarto modo: vnde nō conſen
tio eis qui dicūt accidēs corporale ſubiectari in
alio accidente vel in forma ſubſtātiali vel in to
to cōpoſito: eſt eñ materia ad hoc ſolū facta vt
omes formas corporales recipiat: ⁊ oīs mutatio
nis naturalis ſubiectū exiſtat: ptꝫ pmo phiſico
rū. Tertia ꝓprietas ꝙ materia eſt ab agente na
Tertia ꝓ= prietas. turali ingenerabilis ⁊ incorruptibilis: cū eñ in
oī generatione ⁊ corruptione naturali agēs re=
quirat ſubiectū receptiuū ſui effectꝰ: neceſſario
preſupponit pmū ſubiectū: ita vt ſua actio ad il
lud non attingat: ſicut nec artifex mechanicus
pōt rem naturalē circa q̄ agit producere vel de=
ſtruere. De forma ſubſtantiali ponātur quedā
Forme pri ma ꝓprie= tas. ex multis ꝓprietatibꝰ. Prima eſt ꝙ oīs forma ē
actus tñ: ſic ꝙ nō cōpoſita ex partibꝰ diuerſarū
rōnū: ⁊ dr̄ actus nō ſolū entitatiue ſed etiā ope=
ratiue: q̄r ab ea naſcunt omes motꝰ ⁊ operatio=
nes que apparēt in re naturali: qua ꝓpter dr̄ ſe=
cundo phiſicoꝝ ꝙ ipſa magis eſt natura ꝙ ma
teria: dicit etiā forma actꝰ materie q̄r pfectio ma
terie naturalr̄ appetibilis ab ea: vñ nullū req̄ri
tur mediū vinculū eas colligās ⁊ cōponēs vt dr̄
ſcdo de aia: ⁊ ratio talis appetitus eſt nō ex eo ꝙ
materia intrinſece fiat melior ex vnione forme
ſed ſolū extrinſece ⁊ in ordine ad opationē: nam
materia ſe ſola nihil operaret qd eſt magnū ma
lū in rebꝰ naturalibꝰ carere ſcꝫ opatiōe: appetit
ergo materia formā vt actū ſuū ⁊ pncipiū acti=
uū operationū ſicut femina appetit virū coad=
iutorē ſuū pncipalē ſine q̄ ipſa nō eſſet ſufficiens
aliq̄d notabiliter laborare ex debilitate virū vt
Scda pro= prietas. dicit pmo phiſicoꝝ. Scda ꝓprietas: ꝙ oīs for
ma pncipalis in materia ſpecificat rē naturalē:
id eſt determinat eā ad certā ſpēm vel gradum
inentibꝰ: q̄r res naturales in materia nō ſūt in
equales q̄ādoq̄dē oim gñabiliū ⁊ corruptibi=
liū materia eſt eadē ſpē.i. ſilis ⁊ equalis: diſtin=
ctio ḡ ſpērū ⁊ graduū in rebus naturalibꝰ eſt ex
diuerſitate formarū q̄ inequales ſunt eſſentia=
liter ſuapte natura. Diximus notāter formā pn
cipalē q̄r ſi ponerent plres forme ſubſtātiales in
eadē cōpoſito ſola pncipalis ſpecificat: ſi autem
nō cōcedat niſi vna forma ſubſtātialis i vno cō=
Tertia ꝓ= prietas. poſito ipſa eſt pncipalis q̄r ſubſtātialis. Tertia
proprietas oīs forma corpalis eſt educibilis ab
agente naturali de potētia materie: ad hūc ſen=
ſum ꝙ ꝓducit ab agēte in materia forme rece=
ptiua: vñ formā educi ex materia ⁊ induci i ma
terā idē ſunt realiter: ſꝫ differūt rōne ſicut actio
⁊ paſſio: nā educi'ē ex parte materie: induci ve=
ro ex pte agētis: vñ clarū eſt me nō admittere la
titationē: nec incoationē formaꝝ i materia. Si
dicas vnde ḡ venit illa forma totaliter de nouo
producta: dico ꝙ ab agente ꝓducit: ⁊ ſi queras

vtrū extrahat illā a materia: dico ꝙ nō ſꝫ potius
a ſeipſo: nō ꝙ in eo eſſet prius eadē numero: ſed
alia ei ſilis: ⁊ ſi pergas querere de iſta producta
vbi erat vel q̄d erat pus: dico ꝙ nullibi erat nec
aliq̄d ſꝫ purū nihil: vñ cōcedi oportet ꝙ agens
naturale ꝓduxit eā de nihilo: nec tamē ſequit ꝙ
creauit illā: q̄r hoc nō potuiſſet agere ſine mate=
ria cōcurrēte in ſuo mō cauſandi: ſcꝫ paſſiue ad
recipiendū formā: ſicut ei deus cūcta a pncipio
ex nihilo ꝓduxit nulla alia cauſa cōcurrēte: ſic
ex larguate ſue bonitatis cōceſſit omibꝰ agen=
tibus naturalibꝰ vt poſſint alia ſibi ſilia ex ni=
hilo ꝓducere: cū adiutorio tñ ⁊ cōcurrentia ma
terie: vñ qñ theologi dicunt creare eſſe ex nihilo
aliq̄d facere: ille ablatiuus nihilo magis negat
ſubiectū ꝙ terim a quo: creatio ei a naturali ꝓ=
ductione nō differt rōne teri a quo ſꝫ rōne ſubie=
cti: dictū eſt notāter in ꝓprietate forma corpora
lis.i. extēſa: ad dr̄iam aie rōnalis q̄ a ſolo deo ꝓ=
ducit nō de potentia materie ꝙuis in materia. De ſuppo ſitis prima ꝓprietas.
De ſubſtātijs ꝑ ſe ſubſiſtētibus prima ꝓprietas:
oīs ſubſtātia cōpoſita eſt naturalr̄ corruptibilis
vel deſtructione vnius ptis eſſentialis: vel earū
ſepatione abinuicē ꝑ modū actꝰ ⁊ potētie: vnde
in tali mō corruptionis nō oportet ꝙ ſit alicuiꝰ
entis deſtructio: nō eñ ponimus tertiā entitatē
in toto: q̄re nullā ſubſtātiā ꝯpoſitā vocamus vnā
rē ſimplr̄ ſꝫ vnū ꝯpoſitū: vl' vnū hoc aliq̄d ⁊c̄. Et
ſi celū ponat cōpoſitū ⁊ habēs materiā: ipm erit
corruptibile ſua natura lꝫ nullū agēs creatum Scda pro= prietas.
poſſet illud corrūpere: idē videt de angelis. Se=
cūda ꝓprietas: oīs ſubſtātia ꝯpoſita eſt pfectior
ſuo cōponēte.i. ſua pte: ſicut eñ totū integrale ē
maius ſua pte: ſic omē totū eſſentiale eſt magis
ens.i. pfectiꝰ ſua pte: qd de materia nulli dubiū
eſt: ſꝫ q̄dā voluerūt formā adeq̄re cōpoſito in pfe
ctione: ⁊ hoc forte eis ꝓuenit ex ignorātia ma=
terie putātes materiā ſic eſſe purā potentiā ꝙ de
ſe nullā habeat entitatē aut pfectionē: qd omes
phi dicerēt ſim: cū ḡ cōpoſitū ſit tātūdem in pfe=
ctione ſicut forma ⁊ amplius addita materie en Tertia ꝓ= prietas.
titate: manifeſta eſt ratio huiꝰ ꝓprietatis. Ter=
tia ꝓprietas: nulla ſubſtātia ſpūalis eſt in loco
circūſcriptiue: q̄r non pōt loco cōmenſurari qd
deſignat nomē circūſcriptio. Replere tñ locū di
dicunt creature ſpūales ꝑ ſuā pſentiā magis ꝙ
corpa: quoꝝ nullū replet maiorē ſe locū: ſꝫ ſpūa=
lis ſubſtātia in diuiſibilis pōt locū magnū reple
re: puta vnā totā cellā: vel domū: aut ciuitatem:
imo intelligētia mouēs celū dr̄ totū illud reple=
re: ſicut deus ſup benedictꝰ celū ⁊ terrā ⁊ vniuer
ſum replet mundū: hactenus ergo de ſubſtātijs
⁊ de quibuſdā illarum notādis proprietatibus.

Capitulum tertium de qualitatibus: ha=
bet duas partes: prima coordinat eas.

VNiVERSIDAD DE SALAMANCA

Qualitas 2. Qualitas ē res naturaliter nō ꝑ ſe ſubſiſtētes: ſꝫ alteri inherēs accidentaliter: vnde ptꝫ ꝙ q̄litas ⁊ accidens in pħia ꝯuertunt̄: ſi om̄e accidens vt diximus eſt q̄litas. Qualitatū ſicut ⁊ ſubſtātiarū duo ſūt genera: qualitates ſpūales ⁊ corporales.i.extenſe ⁊ non extēſe: habēt enim vt predictū eſt om̄es creature *Spūalis 2* ſubſiſtētes ſua ꝓpria accidētia q̄ actuant ⁊ ꝑficiunt eas. Qualitates ſpūales q̄ ſubiectis ſpiritualibꝰ inſunt diſtiguunt̄ ꝑ itellectiuas ⁊ appetitiuas: intellectiuas voco omnes cognitiones *Cognitō 2* angeli vl' hoīs. Cognitionū ḡ alie fiūt ſine organo corporeo i mediate ꝯcurrēte ⁊ dicunt̄ ꝓprie intellectiōes: alie fieri nequeūt ſine organo corporali immediate ad hoc req̄ſito ⁊ vocant̄ ſenſa*Intellectio.2.*tiones. Intellectiones diuidunt̄ ꝑ cōplexas ⁊ incōplexas q̄ dicunt̄ cōceptus vltimati vel nō vltimati ⁊c̄. *Apprehēſio.2.* Cōplexe intellectiones ſunt duplices alie nāq; ſunt orōnes mētales q̄ dicunt̄ noticie apprehēſiue: alie aſſenſus vel diſſenſus earū aut *Aſſēſus.2* noticie adheſiue. Aſſenſus itē duplex ē actualis ⁊ hitualis: ⁊ vterq; iſtoꝝ multiplex diſtinguit̄: ſcia: intellectus: ſapientia: prudētia: ⁊ ars: fides: opinio: ſuſpicio: ⁊ errores p̄dictis oppoſiti. Cuiuſlibet horū generū varie ſunt ſpēs ſupra annotate in pmo libro huiꝰ capitulo de qualitate: nā vt dicebamus ibid ē oīa fere dicibilia ad primā ſpēm q̄litatis ptinētia ſigñt res diſtinctas a ſubſtātia: vtrū aūt oīa iſta gn̄a intellectionum repperiātur in angelis: non diffinio hic propter *Spēs intelligibilis.* breuitatē. Species aūt intelligibiles ⁊ actus intelligēdi ſimplices nō vident̄ neceſſario diſtinguenda a cōceptibꝰ: lꝫ noticias cōplexas a cōceptibꝰ cōplexis valida ratio ſecernat: ſicut ⁊ ſen*Sēſatio.2.*ſatio aliud eſt a ſpē ſenſibili. Unde ſenſationū *Spēs ſenſibilis.2.* duo ſunt gn̄a: ſenſatio exterior ⁊ interior: q̄ vocabula cognotāt varia organa: q2 iudicio meo oīs ſenſatio hoīs ē i aīa rationali ſubiectiue: vtrūq; dictorū generū multas hꝫ ſpēs de quibus ſupra *Appetitiua q̄litas 2* capitulo de actiōe. Appetitiue itē q̄litates ſunt duplices ſcꝫ paſſiones ⁊ volitiones: nā paſſiones fiunt cū motu ⁊ alteratione corporali: voli*Paſſio 11*tiōes aūt ſine corpore fiunt. Paſſionū vndecim diſtingunt̄ ſpēs quaꝝ ſex ptinēt ad appetitū cōcupiſcibilē: amor: odium: deſideriū: fuga: delectatio: ⁊ triſtitia. Alie q̄nq; ad appetitū iraſcibilem vt ſpes: deſperatio: timor: audatia: ⁊ ira: ad quas ſpēs multe alie reducunt̄ vt viſum ē in ter*Uolitio.2.*tia ſpē predicamēti q̄litatis. Volitiones diſtingunt̄ ꝑ actuales ⁊ habituales: ⁊ earū vtreq; ꝑ bonas que dicunt̄ virtutes: ⁊ ꝑ malas q̄ vicia no*Uirtꝰ.13.*minat̄. Uirtutū moralium vndecim pncipales ponunt̄ ſpēs: iuſtitia: fortitudo: tēperātia: liberalitas: magnificentia: magnanimitas: philotimia: māſuetudo: affabilitas: veritas: eutrapelia: ad has oēs alie virtutes morales reducūt̄: quibus addunt̄ due virtutes theologice: ſpes ⁊ charitas. Viciorū multo plura ſunt gn̄a q̄ virtutū: nā vni virtuti plura opponunt̄ vitia: de his videat̄ pria ſpēs p̄dicamēti q̄litatis. Qualitates corpales oēs extenſe ſunt ⁊ cōtinue: q̄rū due ſunt ſpēs: alie nāq; ſūt materiales alie aīales.i. materie vel aīe ſenſitiue bruti inherētes: nā vt ſupra notatū eſt nullas pono q̄litates inherentes toti ꝯpoſito neq; formis minoribꝰ aīa ſenſitiua: ⁊ accipiat̄ materia large ꝓ om̄i ſubiecto corporali qđ nō eſt aīa: qđ addo tenēdo ꝙ celū nō habeat materiā. Aīales q̄litates corporales ſūt duplices noticie vel ſenſationes: ⁊ affectiones vel paſſiōes. Sēſationū duo ſūt gn̄a: vt ſupra dicebat̄ de noticijs hoīm: ſilr̄ paſſionū brutalium ſuo modo vndecim aſſignabūt̄ ſpēs ad appetitū ſenſualē ptinentes. Materiales q̄litates diſtingui poſſunt ꝑ obiectiuas ⁊ repreſentatiuas: obiectiue q̄litates dicunt̄ q̄ ſunt obiecta cognoſcibilia ab aliquo ſenſu directe: ⁊ dicunt̄ ab Ariſtotele paſſibiles q̄litates: quarū genera q̄nq; reperies luces: colores: odores: ſapores: ⁊ tangibiles: que ſunt om̄es alie q̄litates nō ptinentes ad aliqđ genus predictorū q̄ttuor ſiue pme ſiue ſecūde: de q̄bus ſcđo de gn̄atiōe ⁊ q̄rto metheoroꝝ ſonos ⁊ voces nō pono eſſe q̄litas diſtinctas ab aere. Iſtarū ſpērū vlterior diuiſio requirat̄ ſupra in tertia ſpecie q̄litatis: lux etiā videt̄ in ſpecies diſtinguenda q2 non vident̄ eſſe einſdē rationis luces ſuperiorū ⁊ inferiorū corporū: imo neq; om̄es ſuperiores inter ſe neq; itidē inferiores ad inuicē omnes. Neq; intendo hic diſtinguere ſenſibilia cōia a ꝓprijs ſcđm rem ipſam: ſed ſola rōne neq; hoc vult Ariſtoteles: iam eñ explicui meā opinionē de numeris: figuris: motibꝰ: ⁊ q̄titate cōtinua: ſed de q̄ete nullus ambigit. Idē nāq; accidēs puta albedo eſt magnitudo: figura: motus: ⁊ quies: ⁊ ſi plures ſint albedines ecce numerū: videat̄ ad hoc textus ſecūdo de aīa ad finē capitulo ſepius allegato ꝙ autem nō ſit ſenſus ⁊c̄: parapho at vero neq; cōim: vbi non diſtinguit̄ figura a magnitudine: neq; motus ⁊ quies a mobili neq; numerus a rebus numeratis. Repreſentatiue q̄litates dicunt̄ ſpecies vel ſilitudines ſenſibiles predictaꝝ q̄litatū que cauſant̄ ab eis in medio ⁊ organo: quibus aīa ſenſitiua in mediate mouet̄ ad cauſandum ſenſationes vel noticias de rebꝰ ꝑ eas repreſentatis: iſtaꝝ eſt diuerſitas: nā quedā ſunt ſpecies ſenſus exterioris alie ſenſus interioris que proprie fantaſmata nūcupant̄: ⁊ capio hic ſenſum

pro organo corporeo. Specierū exteriorū tot ſūt diuerſitates quot poſite ſunt q̄litatum pncipalium: quaꝝ om̄es ꝓprijs carent noībꝰ: excepta ſpecie lucis q̄ lumen dr̄ vel ſplendor: oēs autem dicte ſpēs lꝫ in medio non diu ꝑmaneāt: tn̄ in organo ſenſitiuo ſunt durabiliores qđ oñdūt multe illuſiōes ſenſuū. Sic ḡ ptꝫ tota accidentiū coordinatio: i q̄bꝰ infimū gradū ꝑfectiōis tenent primo dicte q̄litates repn̄tatiue: q̄ nō ſunt niſi veſtigia naturaliū q̄litatuꝫ: poſt iſtas ſunt oēs q̄litates corporales materiales q̄rū infime ſunt pme q̄litates elementoꝝ: ⁊ de inde om̄es alie tāgibiles: poſtea ſapores: odores: colores: ⁊ luces in q̄bꝰ ſumū gradum tꝫ lux ſolis. Sequunt̄ q̄litates aīales: priꝰ paſſiōes vel affectiōes apetitꝰ: ſcđo ſenſatiōes: tertio volitiōes: ſupremo intellectiōes: ⁊ in q̄libꝫ hoꝝ gn̄rum ſunt multi gradꝰ alij maiores alijs. *Epilogus* Vn̄ diligēter intuēti hec duo capitula appebit in q̄libꝫ eoꝝ duplex coordinatio reꝝ: pma per cōitatem dicibiliū deſcendēdo ⁊ ſubdiuidendo ad minꝰ cōia: ſcđa ꝑ gradꝰ perfectionū ipaꝝ reꝝ ſig̃ataꝝ aſcendo ad ꝑfectiora entia: ⁊ hec ſcđa ꝟior eſt coordinatio reꝝ q̄ pma q̄uis illa ſit artificioſior iſta ſm̄ logicales rl'as.

Scđa pars de ꝓprietatibꝰ qualitatum.

Conſiliter aſſignāde ſunt notabiles horuꝫ accidentium cōditiones ſicut poſite ſunt ſubſtātiaꝝ ꝓꝑtates. *Prima ꝓprietas.* Pria ꝓꝑtas: cōe eſt om̄i accn̄ti in ſubtō eſſe ſic ꝙ inhereat ei: pꝫ ſeptimo methaphiſice: vn̄ ſolet dici ꝙ accn̄tis eſſe eſt in eſſe: ſenſus eſt ꝙ accidēs tā diu eſt q̄diu ineſt: ⁊ hoc ſiſtendo in potētia naturali: q2 fides catholica aperte docet ꝑ dei oīpotentiā q̄litatē non inherentē eſſe in ſacramento panis ⁊ vini: q̄re hec ꝓꝑtas cōuenit accidēti pmo mō ꝓprij: ſcꝫ ſoli ſed nō om̄i: neq; opꝫ ad loquendū de ſacramēto euchariſtie dicere ꝙ alia accidentia inhereant *Secunda ꝓprietas.* q̄titati ꝓpter qđ ſit hec. Scđa ꝓꝑtas: nullum accn̄s pōt eſſe alteriꝰ accn̄tis ſubm̄ vt expreſſe dr̄ q̄rto methaphiſice: cū ei vtrūq; coꝝ idigeat ſubō ꝑ q̄d magis hoc illi q̄ illđ huic inherit: nec ſoluunt diſtinguentes ſubm̄ qđ ⁊ ſubm̄ quo: q2 ſi aliqđ accn̄s ſit diſponēs ſubm̄ ad recipiēdū aliđ accidēs: nō ꝓpterea dꝫ dici alteriꝰ ſubm̄ niſi val de abuſiue: q̄nq̄dē tā imediatum eſt ſubō ſm̄ accidens ſicut pmū: oīa eñ ſtāt ſimul penetratiue in eodē. *Tertia ꝓprietas.* Tertia ꝓꝑtas: nullū accidens pōt migrare de ſubiecto in ſubm̄: hoc Boetiꝰ recte dixit ꝙ accidētia perimi q̄dē pn̄t trāſmigrari vero minime: ſunt tn̄ q̄ cōcedāt accidentia indiuiſibilia tranſitum hm̄oi naturalr̄ facere poſſe: vt puncta: lineas: ſupficies: ſed hoc nō placet: tum q2 talia entia negata ſunt iuſta rōne: tuꝫ q2 iſti negant hoc pncipium phiſicū voluntarie ⁊ ſine neceſſitate: hec oīa dicta ſunt ꝟa de potentia naturali. *Quarta ꝓprietas.* Quarta ꝓꝑtas: nullū eſt dabile accn̄s per dei oīpotentiā inſeꝑabile ⁊ intrāſmigrabile a ſubō: eo mō quo q̄litates euchariſtie ſeperantur: pꝫ q2 nō eſt maior rō de vno q̄ de alio: vn̄ ſi cōcederent̄ ꝓꝑe paſſiōes thomiſtaꝝ: ⁊ reſpectꝰ ſcotiſtaꝝ: ⁊ entia ſucceſſiua vtrorunq;: irrōnabiliter videret̄ negari a diuina oīpotentia taliuꝫ ſeꝑabilitas ⁊ trāſmigrabilitas a ſuis ſubiectis. *Quinta ꝓprietas.* Quinta ꝓꝑtas: nullū accidēs dat eſſe ſimplr̄ ſuo ſubō ſed ſolum ſm̄ q̄d: dr̄ aliq̄ forma dare eē ſubō: nō ꝙ ſubm̄ per illā ſit cum an̄ nō eſſet: hoc eñ videt̄ implicare ꝯtradictiōem: ſed q2 per illā ſic diſponit̄ ſubm̄ ꝙ rōne eiꝰ hoc predicatū eſſe vel ens incipit denouo vere dici de ꝓnoīe talem rem demōſtrāte: cum pꝰs vere negaret̄ de eodē. Et q2 tale predicatū pōt ſumm̄ ſimplr̄ ⁊ ſine addito: vel cum aliq̄ addito qđ eſt ſm̄ q̄d: ideo forma ſubſtātialis rōne cuiꝰ poſſumꝰ affirmare đ ſubō illud p̄dicatū ſine addito: dr̄ dare eſſe ſimpliciṫ loquēdo: ſꝫ forma accn̄talis rōne cuiꝰ tale predicatū nō vere denouo affirmabit̄ ſine aliq̄ addito: dr̄ dare eſſe ſm̄ q̄d: vt ſi aīa ſocratis incipiat eſſe in hac materia: vere incipiā dicere hoc eſt demōſtrādo ſocratem vel hoc eſt ens: ſed ſi ſocrati gn̄ato adueniat calor nō vere tunc incipiā dicere hoc eſt ſed hoc eſt calidū: ⁊ hoc pretendit iſta ꝓꝑtas: q̄ multi ad alium ſenſum trahere ſolent: ſed ſubtiliṫ aduertēs vix alio mō poterit *Sexta ꝓprietas.* eā clare explicare. Vn̄ manifeſtum eſt a poſteriori q̄re forma accidētalis cuꝫ materia nō pōt facere vnum ꝯpoſituꝫ: q2 hoc ꝓuenit ex impfectione ſua q̄ nunq̄ opari pōt tanq̄ agens pncipale ſed ſemꝑ vt inſtrumētum alteriꝰ pncipalis agētis: ſicut infirmꝰ paliticꝰ q̄ nō pōt manū vel pedem mouere niſi ab alio moueat̄ ꝓpter đbilitatem ſue ꝟtutis: ſic accn̄s om̄e infirmū agens eſt niſi moueat̄ a forma ſubāli. Immo ēt creatura oīs q̄tuncunq; appeat ꝑfecta ⁊ ſubā ſit: indiget ab alio pncipaliore agente moueri: cuiꝰ ꝯparatiōe om̄is alia virtꝰ opatiua infirma eſt: hic eſt deꝰ ſuꝑ bn̄dictꝰ: q̄ immobilis manēs dat cūcta moueri viuēs per eterna ſeculoꝝ ſecula Amen.

Tertij libri ⁊ totius operis predicamentorum Magiſtri Petri ciruели Darocenſis. Finis.

Petri Ciruelí Darocēſis

queſtio diſputata de veriſſima dicibilium trāſcendentium natura.

Prohemium.

Pro cōplemēto doctrine predicamētalis decreuim⁹ q̄dā addere de trāſcendētib⁹. Quia eñ moderni Pariſcoꝝ phi i oibus fere ſue ꝓfeſſionis doctrinis ꝑſpicaciſſimi ⁊ veritatis inquiſitores ſtudioſiſſimi: ſolā methaphiſicā theoriā videntur deſpicere (q̄ tñ nō eſt minima philoſophice facultatis doctrina) indeq̄ licet oium alioꝝ dicibilium ſcialium logicalē artem copioſiſſime ſatis tradiderint: de trāſcendentibus tamen methaphiſice ſapie ꝓprijs ſcibilib⁹ fere nihil phis dignū edidere. Ut ḡ hec tā neceſſaria logice pars vel iā ſero in lucē ꝓdeat: hac nr̄a q̄ſtione de trāſcēdentib⁹ ipſos ad methaphiſicalem cōſiderationem duxim⁹ citādos aut potius incitādos.

Queſtio de trāſcendentibus.

Utrum trāſcendens dicibile ſit vl'e aut predicabile ꝓp̄e dictum reppōibileq̄ in predicamentali coordinatiōe. Argr̄ prima pars affirmatiua ſic: dicibile trāſcendēs vt ens eſſentialit̄ in q̄d eſt predicabile de dicibilib⁹ predicamētalibus: ḡ eſt coordinabile eis in eadem cathegoria: ꝯñā eſt clara q̄z cuiuſlibet p̄dicatiōis eſſentialis q̄ditatiue extrema ſunt ſibi inuicē coordinabilia i eodem predicamēto: añs ꝓbat̄ q̄z hec p̄dicatio eſt q̄ditatiua hō eſt ens': cū ſit directa ⁊ nullū extremoꝝ cognotet ſup reliquū. ¶ In oppiñ argr̄ ⁊ negatiue auctoritate Ariſtotelis i 4. libro ſuoꝝ topicoꝝ dicentis: ſi id q̄ð ſequitur ad oia aſſignet̄ eſſe gen⁹: mala eſt aſſignatio: ⁊ loq̄tur expreſſe de trāſcendentib⁹ q̄z ponit ens ꝓ exemplo illi⁹ regule: ſed ſi trāſcendens eſſet vl'e aut predicabile ꝓp̄e dictū vel pōeret̄ i p̄dicamētali coordinatiōe: ip̄z eſſet gen⁹ vt notū eſt: ḡ trāſcendēs terius neq̄ eſt vl'e nec p̄dicabile ꝓp̄e dictū nec reponibile i p̄dicamētali coordinatiōe.

Diuiſio q̄ſtionis.

In iſta queſtiōe tres faciem⁹ articulos triptitos: prim⁹ cōtinebit notabilia: ſcðs cōcluſiones: terti⁹ dubia. Et in quolib3 illoꝝ articuloꝝ erunt tria puncta p̄ncipalia: nā in p̄mo articulo ponem⁹ tria notabilia: tres ſuppōnes: ⁊ tres diffinitiōes: in ſcðo tres ꝯcl'iones ⁊ ſub q̄libet eaꝝ tria correlaria: in tertio tria dubia quorum q̄dlib3 trib⁹ ꝓpōnib⁹ abſoluem⁹. Et ita duce trinitate tota hui⁹ queſtiōis reſolutio erit ſimpliciter trina. Ergo ꝓ vocabuloꝝ declaratiōe in p̄mo articulo.

Articulus primus. Nō. p̄mū.

¶ Notādū eſt p̄mo q̄ hec duo nomina trāſcendēs ⁊ limitatū ſunt relatiue oppoſita: ⁊ tot modis dr̄ vnum illoꝝ quot modis dr̄ alterum: trāſcendens ḡ duobus modis accipit̄.

Duplex acceptio trāſcendentis prima.

Primo eſt terius ſcie realis p̄me intentiōis ⁊ ſignificat res ſup naturales nō ſubiectas trāſmutatiōibus naturalib⁹ q̄ ſunt: gñatio: corruptio: augmentatio: diminutio ⁊ alteratio: cuiuſmōi ſunt de⁹: angeli: celi: ⁊ aie rōnales: vñ per oppiñ iſte terius limitatū q̄ñ eſt nomen p̄me intentionis ſig̃t res predictis trāſmutatiōib⁹ ſubiectas: q̄les ſunt q̄ttuor elementa ⁊ mixta corpora naturalia ſiue aiata ſiue in aiata. Et ſm hāc acceptiōem ſolēt cōiter aliq̄ phi dicere q̄ methaphiſica eſt de reb⁹ trāſcendentib⁹: alie vero ſcie reales ſunt de reb⁹ limitatis vt phiſica: mathematica ⁊ moralis ſcia. S3 iſta hoꝝ vocabuloꝝ acceptio nō ꝑtinet ad logicā q̄ eſt de ſcðis itētiōib⁹: vñ a nr̄o ꝓpoſito logicali reijciat̄: ſimul cū phātaſia platonica ideaꝝ: q̄3 etiā q̄dā coꝝ q̄ ſe dicūt ꝑipateticos in ſequunt̄: ponētes trāſcendentia eſſe q̄ſdā naturas cōiſſimas vel ꝯceptus reales obiectiuales cōes deo ⁊ creaturis etiā preter oē3 oꝑatiōem nr̄i intellect⁹: q̄ explicātur his vocabulis: ens: res: aliq̄d ⁊c. tales eñ imaginatiōes gaudeāt q̄z mōſtra ſunt etiā periculoſiora ideis platonicis: ⁊ plus ipedimenti ſcientijs afferunt q̄3 iuuamenti: nos igit̄ in hmōi trāſcendentib⁹ cōmuniſſimis preter vocabula ſupradicta nullas alias res aut realitates cōes credere poſſumus: ſacro etiā hoc atteſtāte ꝯcilio cōſtātienſi.

Secunda acceptio.

Scðo ḡ mō hoc nomen trāſcendens eſt terius logicalis ſcðe intentiōis ſig̃ns terios ꝓp̄os methaphiſice: ⁊ ꝑ oppiñ hoc nomen limitatū terius ſecunde intentiōis ſig̃t terios aliaꝝ ſciaꝝ ꝑticularium: dicit eñ Ariſtoteles in p̄mo poſterioꝝ q̄ methaphiſica q̄z eſt de trāſcēdētib⁹ eſt ſcia cōis: alie v̄o ſcie q̄z ſunt de limitatis dicunt̄ ꝑticulares.

Nō. ſcðm.

¶ Notādū eſt ſcðo q̄ diffinitiōes predictoꝝ vocabuloꝝū hoc eſt trāſcendentis ⁊ limitati q̄ñ ſunt noia ſcðe itentiōis a diuerſis logicis diuerſimode aſſignātur: q̄dā eñ diffiniunt ea in ꝯparatiōe ad ſua ſig̃ta ⁊ per modos ſig̃ndi: alij incōꝑatiōe ad ſua ſubicibilia ⁊ per modos predicādi.

Prima diffinitio trāſcendentis.

Primi adhuc ſunt duplices: quoꝝ aliq̄ dicunt trāſcendens ⁊ limitatū diffiniēda eſſe ꝑ modū ſig̃ndi ſolū: dicētes illud dicibile eſſe trāſcendens q̄ð ex ſua natura vel ipoſitiōe q̄3 h3 natum eſt ſig̃re oia entia mūdi: limitatū vero illð q̄ð nō oia entia natū eſt ſig̃re predicto mō.

Scða diff.

Alij iſtoꝝ ꝑ modū ſig̃ndi ⁊ ſupponendi ſimul: dicentes trāſcendens eſſe dicibile natū ſupponere ꝓ oib⁹ reb⁹ mundi ex ſua natura vel ex impoſitione q̄3 h3: ⁊ limitatū eſſe dicibile nō natū ſupponere ſic pro oib⁹ reb⁹: ſed ſolum ꝓ aliq̄b⁹ ⁊ nō ꝓ alijs.

Exemplū p̄me diffinitiōis vt ille terius nomen vel gen⁹: q̄z ſig̃t oia q̄ ſunt fuerunt vel erūt vel eſſe pñt noia aut gñā: ⁊ q̄z oēs res mundi poſſunt imponi ad ſig̃ndum noialit̄ vel gñice l3 de facto nō ita ſit: inde eſt q̄ illa noia ⁊ gñalit̄ oia q̄ ſunt ſcðe intentiōis dicunt̄ trāſcēdētia in ſig̃ndo ſolū: nō autē in ſupponendo ex quo non oēs res ſunt ſic impoſite: ecōtra v̄o lapis lignum ⁊ alia noia ſpālia p̄me intentiōis dicunt̄ eſſe limitata in ſig̃ndo. Exemplu3 ſcðe diffinitiōis ſunt iſti teri ens: res aliq̄d: vnum: verū: bonum quorum q̄lib3 nat⁹ eſt ſupponere ꝓ oib⁹ reb⁹ mundi ex impoſitiōe q̄3 mō h3: nō ſic autē hō: lapis lignum: ⁊ alia q̄ ſunt limitata.

Tertia diffinitio.

Qui vero per modos predicādi trāſcendēs ⁊ limitatū diffiniunt: dicunt q̄ trāſcendens eſt dicibile aptū predicari q̄ditatiue de oib⁹ vel teris oium predicamentoꝝ vel de ꝓnoib⁹ demōſtratiuis oium rerum mundi: limitatū cē dicunt q̄ nō eſt ſic aptum p̄dicari de oib⁹ vt pt3 in exēplis ꝓ primo dictis ad ſcða3 diffinitiōem alioꝝ. Ex dictis ḡ patent tres diuerſi modi diffiniendi tranſcendens ⁊ limitatum q̄ tñ oēs in hoc ꝯcordāt q̄ trāſcendens ſe h3 ad oia: limitatum vero nō niſi ad aliq̄: quoꝝ tñ modoꝝ null⁹ mihi placet ꝓ quo.

Nō. tertiū.

¶ Notādū eſt tertio q̄ ad iueniēdā verā ⁊ preciſā diffinitiōem trāſcendentis ac limitati: op3 ſupponere vnā diſtinctiōem q̄ eſt p̄ncipium in doctrina predicamentoꝝ ſc3 q̄ ſicut ſciarū q̄dā eſt cōis alie vero ſunt ꝑticulares: ita terioꝝ ſcialiu3 q̄dā ſunt trāſcendētes ⁊ alij ſunt limitati: ita q̄ ſcia cōis ſit ð trāſcendentibus: ꝑticulares v̄o ſcie ſint de limitatis teris. Et ſicut diſtinctio predicamentoꝝ i teris limitatis ſm doctiores logicoꝝ ad mentē ariſtotelis nō ſumit̄ penes materialia ſig̃ta vel ſuppōnes coꝝ: ſed penes formales eoꝝū modos ſig̃ndi eſſentiales: ⁊ ꝯñter per modos predicādi vt ex ſupradictis ſepiſſime eſt ꝯprobatū: ita op3 dicere q̄ artificioſa diſtinctio trāſcendētiū dicibilium a limitatis fieri debeat nō ꝑ materialia ſig̃ta vel ſuppōnes coꝝ: ſed per modos ſig̃ndi eſſentiales formales ipſoꝝ: ⁊ ex ꝯñti per modos predicādi diuerſos nō tñ ſicut dicebāt illi de tertia opione.

Reprobatio alioꝝ.

Hoc eñ iacto fundamento valde rōnabili: q̄ð etiā oñdemus de mente ꝓcedere Ariſtotelis: pt3 q̄ nulla predictaꝝ opionum bñ diffiniebat trāſcendēs ac limitatū: ſc3 per ſig̃re materialit̄ vel ꝑ ſupponere ꝓ oib⁹ aut ꝓ aliq̄b⁹: ad q̄ð ſequit̄ predicari q̄ditatiue de ꝓnoib⁹ oium rerum vel aliquaꝝ tñ.

Primo.

Q̄ð oſtēdo expreſſis auctoritatib⁹ Ariſtotelis tum in p̄dicamētis tum ⁊ in ſua methaphiſica: nā ſm cum ad aliq̄d nō eſt trāſcendēs: ſed limitatum gen⁹ limitati predicamēti: tñ ſibi ꝯuenirent ille ab illis date diffinitiones trāſcendentis: eodem mō argueretur de illis teris idē ⁊ diuerſum q̄ ſunt ſpēs ſub ad aliq̄d: ⁊ q̄dē de duab⁹ p̄mis diffinitiōib⁹ trāſcēdentis notū eſt: cū q̄lib3 dictoꝝ terioꝝ ſig̃cet oia entia ⁊ nat⁹ ſit ſupponere ꝓ oib⁹ ex ipoſitiōe q̄3 nunc h3: de tertia diffinitione dico q̄ ita bñ poterit applicari predictis trib⁹ teris limitatis ſicut ipſi applicarēt eā illis trib⁹ trāſcendentib⁹ vnū verum bonū: vel ſi dicāt q̄ eis nō ꝯuenit: q̄ð profecto verum eſt: palā illa diffinitio eſt defectuoſa q̄z nō ꝯuenit oñi cōtento ſub diffinito.

Scðo.

Item Ariſtoteles in. 5. ſue methaphiſice multa ponit trāſcendentia. ſ. p̄ncipiū: cām: elemētū: naturā ⁊ alia: q̄b⁹ nulla illaꝝ diffinitionū trāſcēdentis cōuenire pōt: ſ3 poti⁹ diffinitio limitati: cū nullum illoꝝ ex ipoſitiōe q̄3 nūc h3 ſig̃cet oia entia: nec ꝓ oib⁹ ſuppon at: neq̄ de oib⁹ q̄ditatiue predicetur: p3 ḡ q̄ Ariſtoteles nō diſtinxit trāſcedētia a limitatis per illos modos dictaꝝ opionū: ſicut nec debuit ita diſtinguere. Reſtat igit̄ ſm Ariſtotelem ⁊ veritatē trāſcendēs ⁊ limitatum diffinienda ⁊ diſtinguēda eſſe ꝑ modos ſig̃ndi formales ⁊ per modos predicādi q̄ ſecuntur ad eos: ad hunc modu3.

Quid trāſcendens.

Trāſcendens eſt dicibile nō hñs deteriatum modum ſig̃ndi aut predicādi alicuiu⁹ predicamēti: ſed hñs ſimul diuiſim modos ſig̃ndi formales ⁊ modos predicādi plurium predicamentoꝝ gñaliſſime diſtinctos: vt ens: ⁊ per oppiñ.

Quid limitatum.

Limitatum eſt dicibile vnicu3 hñs modum ſig̃ndi ⁊ predicādi ſimplicē aut mixtum vni⁹ tm̄ predicamēti: vt hō: vñ pt3 rō q̄re illud dicat̄ trāſcendens ſc3 q̄z trāſcendit ⁊ ſe extendit vltra vnum predicamētum ad alia plura: ⁊ hoc vocat̄ limitatum ideſt coractatum ad vnum ſolum predicamētum. Pt3 etiā q̄ diſtinctio trāſcendentis a limitato nō eſt ſumenda penes oia ⁊ aliqua: ſufficit eñ ad hoc q̄ aliquis terius ſit trāſcendēs q̄ ſe extēdat ad duo vel tria predicamenta nec op3 q̄ ad oia: imo vix dabit̄ aliud trāſcendēs ab ente q̄ð ſe extendat ad oia predicamenta. v.g. hoc nomen p̄ncipiu3 q̄ñ eſt terius p̄me intentiōis accipit̄ aliq̄ñ pro p̄ncipe hoium: aliq̄ñ ꝓ cauſa efficiente: aliq̄ñ ꝓ terio a quo motus: aliq̄ñ ꝓ p̄ma ꝑte vie vel alteri⁹ rei aut negotij: ⁊ aliq̄ñ eſt terius ſcðe intentiōis vt puta q̄ñ accipit̄ ꝓ indemōſtrabili ꝓpōne alicuius ſcie q̄ eſt p̄ncipium i ea ſc3 dignitas vel ſuppoſitio ⁊c. Mō clarum eſt q̄ hoc nomen p̄ncipium cōfuſe ⁊ indiſtincte acceptum h3 ſimul modos predictos ſig̃ndi: q̄ tñ oēs nō ꝑtinent ad idē p̄dicamentū: ſed ad diuerſa p̄dicamēta: nec tñ ſunt tot quot ſunt oia predicamenta: ⁊ ideo eſt trāſcendens in ſuo mō ſig̃ndi ⁊ predicādi: ſimiliter diceret̄ de alijs multis ſine numero vt p3 ex. 5. libro methaphiſice Ariſtotelis q̄ eſt ſpālis

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA
GREDOS.USAL.ES

tractatus vocabuloꝝ trāſcendētium ſeu metha
Epilogus dictorum. phiſicalium. Illa ĝ diſtinctio terioꝝ ſcialiū trā
ſcendentiū ⁊ limitatoꝝ (q̄ ꝓpa eſt p̄me pti logi
ce: q̄ eſt doctrina predicamentalis: ⁊ eſt p̄mum
fere p̄ncipiū ſupponendū in ea) dꝫ accipi penes
modos ſignāndi formales coꝝ ⁊ nō penes res ma
terialiter ſigtas: nā Ariſtoteles illum moduꝫ te
nuit in eadem doctrina cum ordinare ⁊ diſtin
guere voluit ſcialia vocabula ſcꝫ per modos ſi=
gnificādi formales coꝝ cuiuſmodi ſunt abſolu
tio: cognotatio: intrinſeca vel extrinſeca ⁊ hec
multiplex: nō autē per materialia ſigta vel ſup
poſitiōes terioꝝ: nā eadem res ſigta pōt ſimul ꝑ
tinere ad dicibilia trāſcendentia ⁊ ad diuerſa p̄
dicamenta dicibiliuꝫ limitatoꝝ: nō ĝ eſt ſumē
da coꝝ diuerſitas ex reb⁹ ſigatis: nā ille modus
eſt logicoꝝ realiū certe iartificioſus. Quare ne
queo ſatis mirari de ſubtilitate Pariſienſium
noīalium q̄ predicamēta limitatoꝝ diſtinguen
tes rident modum realiū: ⁊ tñ in diſtinctiōe trā
ſcēdentiuꝫ a limitatis ſequunť coꝝ errores fere
oīes poſt ducem ſuū buridanum cui⁹ methaſi
Prima ſuppoſitio. ſica longe indignior eſt ſua phiſica. ¶ His nota
tis addam⁹ tres ſuppōnes: p̄ma ſit hec: ꝙ id qō
dixim⁹ trāſcendens nō hr̄e deteriatum modum
ſignādi aut predicādi alicui⁹ p̄dicamēti: nō eſt
ſic intelligēdum q̄ſi nullum hēat modum ſigni
di vel predicādi alicui⁹ predicamēti: hoc eñ eſt
impoſſibile ſi terius ſit impoſitus: qꝛ neceſſario
vel eſt abſolutus vel cognotatiu⁹ intrinſece vel
extrinſece ⁊c. ⁊ oīs talis mod⁹ ptinet ad aliqō p̄
dicamentum: ſꝫ dꝫ intelligi ꝙ nō hꝫ vnum ſolū
modum vni⁹ tm̄ predicamēti: ſꝫ plures modos
ſimul vel in cōiuncte aut diuiſim pluriū predi=
camentoꝝ: ita ꝙ poſſit q̄ditatiue p̄dicari de ter
minis diuerſoꝝ predicamentoꝝ pro diuerſitate
ſuoꝝ modoꝝ ſignādi. Et ita p̄ciſa diſtinctio trā
ſcendētis a limitato fit penes vnū ſolū ⁊ plura:
Scda ſuppoſitio. ſicut ſolet diſtingui vniuocū ab equoco. Scda
ſuppō ſit: ꝙ ſicut alias in ſupioribus copioſe diſ
putauim⁹ terius mixte cognotiōis lꝫ hēat ſimľ
modos ſignādi plurium predicamētoꝝ nō tñ eſt
trāſcendēs: eo ꝙ hꝫ illos cōiunctim nō diuiſim:
ideo poſuim⁹ predicamenta mixtoꝝ dicibiliuꝫ
preter ea q̄ Ariſtoteles poſuit ꝓ ſimplicib⁹: vñ
quilibꝫ mixtoꝝ terioꝝ hꝫ limitatum modum ſi
gnificādi ⁊ predicādi vni⁹ deteriati predicamē
ti ſm̄ modum ſue mixtiōis: poſuim⁹ etiā ſm̄ do
ctrinā magis ꝓbabilem predicamentū terioꝝ
ſcd̄e intentiōis diſtinctum a p̄dicamētis p̄maꝝ
intentionum tā ſimplitiū q̄ꝫ mixtaꝝ: qꝛ hꝫ ſuuꝫ
ꝓp̄um modum ſignādi ⁊ predicādi diſtinctū ab
Tertia ſuppoſitio. alijs predicamentis. Tertia ſuppō: ꝙ in hac q̄
ſtiōe ſicut poſuimus ꝓ fundamēto diffinitiōes
trāſcendentis ⁊ limitati acceptas ab Ariſtotele
⁊ ab alijs antiquiorib⁹: ita ponem⁹ diffinitiōes
vlis ⁊ p̄dicabilis diffinitiōes vniuoci ⁊ equoci:
⁊ q̄rundā alioꝝ vocabuloꝝ: nō quaſcūqꝫ ⁊ a q
buſcunqꝫ traditas ſed ab Ariſtotele ⁊ aq̄buſdā
maxime auctēticis comētatorib⁹ ſuis acceptaſ:
ſic eñ in q̄lꝫ materia ſupponēde ſunt diffinitio
nes q̄d nois vocabuloꝝ ⁊ diuiſiōes coꝝ magis
auctentice q̄date ſunt a pitiorib⁹ illi⁹ doctrine:
ait eñ Ariſtoteles in p̄ncipio ſuoꝝ poſterioꝝ ꝙ
p̄ma oium precognitionum ad ſciaꝫ hn̄dam eſt
q̄d eſt qō dr̄ per nomen tam ſubiecti q̄ꝫ paſſiōis
⁊ alioꝝ terioꝝ demōſtratiōis. ¶ Supponam⁹ ĝ
tres alias diffinitiōes: p̄ma ſit hec vniuocuꝫ eſt
dicibile ad placitum ſigns res plures vno ⁊ eo
dem cōceptu vltimato: vt albedo ſigt vniuoce
multos colores. Scda diffinitio: equocū eſt qō
ſigt ad placitum plures res diuerſis ꝯceptib⁹ vl
timatis: vt canis ſigns ſtellā ⁊ picē atqꝫ latrabi
le aial: ⁊ accipiť in predictis diffinitiōibus ꝯce
tibus large ꝓ ꝯceptu vel actu ſincathegoreuma
tico: ⁊ dr̄ notāter ad placitum ſigns ad excludē
dā ſigatiōꝫ naturalem ſiue cōem ſiue ꝓpam: nā
ſigre naturalr̄ cōiť nō ꝓp̄e dr̄ ſigre ſm̄ Artificio
ſoꝫ logicos: alias ois res mundi eſſet ſignuꝫ: qō
expreſſe negat ſctūs Auguſtin⁹ in p̄mo libro de
doctrina xp̄iana diuidēs ea q̄ ſunt in mundo i
res ⁊ ſigna: cōceptus etiā vltimat⁹ lꝫ naturalr̄ ꝓ
prie ſignificet nō eſt dicend⁹ vniuoc⁹ aut equo
cus ꝓp̄e loquēdo qꝛ nulli ſubordinať in ſignādo
ſꝫ ſu apte natura ſigt. Tertia diffinitio ſit hec:
vle eſt dicibile cathegoreūaticū incōplexuꝫ vni
uoce ⁊ cōiter ſigns plures res: vel vt Ariſtoteles
dicit in p̄mo poſterioꝝ: vle eſt vnum in multis:
⁊ ſenſus ei⁹ eſt ꝙ eſt vnum ſignū cōe in multis
ſignificatis: ſed predicabile eſt vle aptum predi
cari vniuoce ⁊ directe de diuerſis teris illa plu
ra diſtincte ſignificātibus: aut ſicut Ariſtoteles
dicit vbi ſupra predicabile eſt vnū de multis ſu
ple ſubicibilib⁹: vt hō ſigt oīes nos vniuoce iō
eſt vle: ⁊ idem terius p̄dicať de nr̄is noib⁹ ꝓp̄is
hoc eſt de petro ioanne ⁊ alijs reſpectu quoꝝ eſt
predicabile. ¶ His premiſſis ad q̄ſtionē rn̄debi
mus per tres ꝯcl'ones p̄ncipales cum ſuis corre
larijs. Prima ꝯcl'o oīe dicibile tranſcēdēs eſt
equocum: hec ꝓbať demōſtratiue ex diffinitio
ne tranſcendētis ſuppoſita dupl'r. Prio oſtenſi
ue ſic ois terius hn̄s plures modos ſignādi ⁊ pre
dicandi diuerſoꝝ predicamentoꝝ diuiſim eſt
equocus: ſed oīe tranſcendens hꝫ plures tales
modos: ĝ oīe trāſcēdens eſt equocum: ꝯña eſt
clara in p̄mo mō p̄me figure: ſꝫ premiſſe ꝯſtant
ex diffinitiōib⁹ vocabuloꝝ ſuppoſitis. Scdo ar
guiť ad impoſſibile ſic: ſi trāſcendēs eſſet vniuo
cū idē terius ſimul eſſet ⁊ nō eſſet tranſcendens:
ſilr̄ idem eſſet ⁊ nō eſſet terius limitatus: ſequiť

etiam ꝙ idem poneretť vniuoce in diuerſis pre
dicamentis: ſed q̄dlibꝫ tale ꝯn̄s eſt impoſſibile
ꝯña eſt bona: ĝ an̄s erat fl̄m qō eſt oppm̄ nr̄e cō
cluſiōis: ꝓbatio ꝯn̄e aparet ex diffinitiōib⁹ trā
ſcendentis ⁊ limitati: ſi eñ aliq̄s terius eſt vni
uocus ĝ hꝫ vnicuꝫ modum ſignādi ⁊ predicādi:
⁊ ſic nō eſt trāſcendens: qꝛ nō trāſcendit modos
diuerſoꝝ predicamentoꝝ: ſequiť ĝ ꝙ ſit terius
limitatus a ſufficienti diſiōe: ⁊ ſic cōcludiť ꝙ ſi
mul idem terius eēt trāſcendens ⁊ nō trāſcendēs
limitatus ⁊ nō limitat⁹: item bn̄ ſequiť iſte ter
minus eſt trāſcendēs vniuoc⁹ ĝ vniuoce ptinet
ad diuerſa predicamēta: qꝛ predicať q̄ditatiue
vniuoce de teris diuerſoꝝ predicamentoꝝ ꝑ dif
finitiōem trāſcendētis: hoc aūt vltimū ꝯn̄s quā
ſit fl̄m ⁊ impoſibile oñdit Ariſtoteles in p̄ncipio
ſuoꝝ predicamentoꝝ dicens ꝙ diuerſoꝝ gn̄rum
⁊ nō ſubalternatim poſitoꝝ diuerſe ſunt ſpēs: ⁊
in p̄mo poſterioꝝ dixit ꝙ nō per miſcenť coordi
Tertio. natiōes predicamentoꝝ. Cōfirmať hec ꝯcl'o to
ta auctoritate Ariſtotelis duplici: tum in libro.
5. methaphiſicoꝝ vbi multa ponit trāſcendētia
q̄ oia equoca eſſe declarat ſm̄ varias cuiuſlibet
coꝝ ſigtiones: tum etiā in libro predicamentoꝝ
vbi ad finem hec vocabula p̄us poſteri⁹ ſimul ⁊
hr̄e vel habit⁹: q̄ ſunt trāſcendentia ex predicto
5. libro methaphiſicoꝝ excerpta: palā oñdit eſſe
Primum correlariū. equoca: ĝ cōcl'io vera. Ex hac prima ꝯcl'ione ſe
quunť aliq̄ correlaria: p̄mū eſt ꝙ ois terius ſcia
lis q̄ aliq̄n eſt abſolut⁹ ⁊ aliq̄n cognotatiu⁹: ⁊ ſi
cognotatiu⁹ fuerit mō intrinſece mō extrinſece
cognotauerit: eſt trāſcendēs: hoc ꝓbať ex cōclu
ſiōe ſic: qꝛ ois talis terius hꝫ plures modos ſignā
di ⁊ p̄dicādi diuerſoꝝ predicamentoꝝ diuiſim
ergo trāſcendit plura predicamenta: ⁊ ſic nō eſt
limitat⁹ ad vnum ſolū predicamentū: ꝯña eſt
clara ex diffinitiōe trāſcendens: ſꝫ an̄s ꝓbať qꝛ
abſolutio ⁊ cognotatio ſunt diuerſi modi ſignā
di ⁊ predicādi diuerſoꝝ p̄dicamentoꝝ: ſilr̄ter co
gnotatio intrinſeca ⁊ extrinſeca: exemplū p̄me
ptis eſt iſte terius corp⁹ qn̄ eſt ſpēs ſubē ⁊ q̄ꝫtita
tis: exemplum ſcd̄e ptis eſt iſte terius rōnale qn̄
eſt dr̄ia diuiſiua aialis ⁊ qn̄ eſt ſpecies ſcientie:
nā intrinſeca cognotatio dr̄iarū ſm̄ Ariſto. eſt
annexa p̄dicamēto ſubſtātie: ſꝫ extrīſeca ptinet
Secundū correlariū. ad alia nouem p̄dicamenta accn̄tiū. Scdm corre
larium ꝙ ois terius ſcialis extrinſece cogno
tatiu⁹ q̄ mō p̄me mō eſt ſcd̄e itentiōis: ⁊ qn̄ eſt p̄
me intentiōis varias hꝫ diuerſoꝝ p̄dicamentoꝝ
cognotatiōes: eſt trāſcendens: ꝓbať eodem mō
qꝛ talis terius trāſcendit plura p̄dicamenta: nā
predicamentū ſcdaꝝ intentionū (qō lꝫ Ariſto=
teles nō expreſſerit ſꝫ i tota ſua logica ſuppoſue
rit ⁊ inſinuauerit) diſtinctum hꝫ modū ſignādi
⁊ predicādi ab alijs nouem cognotatiuis p̄maꝝ
intentionū: q̄ etiā per varios ſuos modos ab in
uice dr̄nt. Exēplū p̄me ptis ſubm̄: accn̄s vle ⁊c.
exemplū ſcd̄e ptis: vt habit⁹ paſſio ⁊ alia q̄ tum
gn̄aliſſima tum etiā ſubalterna eſſe cōſtat in di
uerſis coordinatiōib⁹ accn̄tiuꝫ: ⁊ loq̄mur i hijs
correlarijs de teris nō hn̄tibus vnicum modum
cognotādi mixtum ex diuerſis modis ſimplici
bus: qꝛ ois talis terius eſt vniuoc⁹ ⁊ limitat⁹ ad
vnicum predicamētum illi⁹ cognotatiōis: ſed
Ariſtoteles talia mixta predicamenta nō expre
ſit lꝫ ſub itellexerit ea: exemplū de iſtis teris prā
dens: cenās: oculus: lingua: man⁹: idria ⁊ ce=
teris quoꝝ q̄libꝫ eſt vniuoc⁹ ⁊ limitt⁹ ad ſuum
predicamentū: ⁊ ſi q̄s proterue cōtenderet tales
terios eſſe equocos neceſſario ꝯuinceretť eos cō
Tertium correlariū. cedere trāſcendētes. Tertiū correlariū ꝙ nō ois
terius equocus eſt trāſcendens: ꝓbať primo de
Primo. equocis a caſu q̄ ſūt pure equoca: quia ariſto=
teles negauit talia dicibilia ſine diſtinctiōe ac
cepta eſſe ſcialia libro. 4. methaphiſicoꝝ: qō tñ
ꝯceſſit de equocis analogis q̄ ſunt ſcibilia in me
thaphiſica: ſꝫ ois terius trāſcendens eſt ſcialis
vt in p̄ncipio hui⁹ q̄ſtiōis ſuppoſuim⁹: ĝ nō ois
Scdo. terius equocus eſt trāſcendens. Scdo ꝓbať cor
relarium de multis equocis analogis q̄ hn̄t di
uerſos modos ſignificandi diuerſoꝝ gn̄eꝝ ſub
ablternoꝝ eiuſdem tñ p̄dicamenti tā in p̄misqꝫ
in ſcdis intentiōib⁹: ſꝫ null⁹ talium plura predi
camenta trāſcendit ĝ nō eſt trāſcendens terius:
exemplū in p̄mis intentiōib⁹ vt curſor ⁊ pugila
tor qn̄ ſunt de p̄ma ⁊ de ſcda ſpeciebus q̄litatis:
exemplū in ſcdis intentionib⁹ vt ſubm̄ ⁊ vle qn̄
ſunt de p̄dicamento vndecimo varias hn̄t acce
ptiōes equoce: nā ſubm̄ vario mō ſigt inferius i
p̄dicamēto ⁊ ſubm̄ paſſiōis: ſilr̄ vle aliter acci=
pitur a porphirio ꝓ p̄dicabili ⁊ aliter ab Ariſto
tele in poſteriorib⁹ ꝓ ſcientifica ꝓpōne q̄ eſt de
oīi per ſe ⁊ ſm̄ ꝙ ip̄m: ex hijs clariſſime eluceſt
veritas hui⁹ p̄me ꝯcl'ionis q̄ ꝓ certo eſt expreſſe
de mente Ariſtotelis in. 4. ⁊. 5. libris methaphi
ſicoꝝ vbi poſuit oīa trāſcendentia equoca a ꝯſi
lio vel analoga: nā coꝝ q̄dlibꝫ oñdit hr̄e plura
ſignificata varijs modis q̄ tñ ſemper ad aliq̄d
vnum p̄mū refferunť ⁊ attributiōeꝫ hn̄t: nemo
eſt q̄ hoc nō videat ſi legerit textum ei⁹ nudum.
Scda ꝯcl'io Scda ꝯcl'io: q̄dlibet trāſcendens eſſe pōt vniuo
cum: ꝓbať facilť qꝛ oīe equocum pōt eſſe vni
uocum ſine noua impoſitiōe: ſꝫ q̄dlibꝫ tranſcen
dens ꝑ p̄cedenteꝫ ꝯcl'ionem eſt equocum ĝ q̄dlꝫ
tranſcendens pōt eſſe vniuocum: ꝯña eſt clara i
p̄mo mō p̄me figure: ⁊ minor ſupponiť ꝓbata:
ſed probať maior qꝛ oīe dicibile hn̄s plures rō
nes ſignādi pōt hr̄e vnaꝫ vt expreſſe dicit Ariſto
teles libro. 4. methaphiſicoꝝ: oīe inq̄t nomen
vnum ſigt vnum ideſt ſm̄ vnam rōnem: nam

alias ſuum dictum eſſet palā fl̄m: ſʒ dicibile ha
bens vnā rōnem ſiḡndi eſt vniuocum vt cōſtat
ex diffinitiōe vniuocoꝝ ꝗ maioꝛ erat vera: ⁊ ſic
ꝯcluſio eſt bn̄ ꝓbata: q̄ dʒ intelligi ſic ꝙ trāſcen
dens terius hn̄s varios modos ſiḡndi diuerſoꝝ
pꝛedicamentoꝝ pōt accipi in vno illoꝝ modoꝝ
ſeoꝛſum ⁊ ſic iā nō erit trāſcendens: ſed vniuocꝰ
terius ⁊ limitatꝰ alicuiꝰ deteriati p̄dicamenti.
Primum correlariū Ex iſta etiā ſcd̄a ꝯcl'ōe ſequunt̄ aliq̄ coꝛrelaria
p̄mo ꝙ iſte terius ens ⁊ q̄libʒ aliꝰ trāſcēdens p̄t
eſſe terius limitatꝰ alicuiꝰ deteriati p̄dicamēti:
ꝓbat̄ ex ꝯcluſiōe: qꝛ iſte terius ens trāſcendens
pōt eſſe vniuocꝰ: ſʒ om̄e dicibile vniuocum pōt
eſſe alicuiꝰ limitati ꝑdicamenti: hʒ em̄ vnū mo
dum ſiḡndi ⁊ vnum modū p̄dicādi eſſential'r
q̄d de dicibilibꝰ vniꝰ p̄dicamenti: ⁊ pʒ a ſufficiē
ti diuiſiōe qꝛ ois terius hn̄s vnuʒ modū ſiḡndi
vel eſt abſolutꝰ ⁊ ſic de p̄dicamento ſubſtātie: vl'
eſt cognotatiuꝰ intrinſece ⁊ ſic iterū reducit̄ ad
pꝛedicamentuʒ ſubſtātie: vel cognotat extrinſe
ce: ⁊ tunc vel eſt terius ſcd̄e intentiōis ⁊ ſic perti
num ad vndecimū pꝛedicamentū: vel eſt p̄me in
tentiōis ⁊ cum nō ſint niſi nouem p̄dicamenta
talium modoꝝ ſiḡndi accidentaliū ſimpliciuʒ
quereret̄ de illo mō q̄s illoꝝ nouem ſit ⁊ in tali
pꝛedicamento erit limitatꝰ ille terius: ſi xo da
retur terius mixte cognotatiōis poneret̄ in ſuo
pꝛedicamento mixto ẜm naturā illiꝰ mixtiōis:
cum ꝗ ens ponat̄ vniuocum neceſſe eſt dicere ꝙ
ſit terius limitatꝰ alicuiꝰ deteriati pꝛedicamēti.
Secunduʒ correlariū Scd̄o ſequit̄ ꝙ idem terius ens pōt eſſe vl'e ⁊ p̄
dicabile ꝓp̄e dictum: genꝰ vel ſpēs alicuiꝰ deter
minati p̄dicamenti: ꝓbat̄ ex pꝛecedente: qꝛ ois
terius limitatꝰ p̄dicamentalis eſt vl'e ⁊ ꝓpꝛie di
ctum pꝛedicabile ⁊ ſic genus vel ſpēs alicuius
pꝛedicamenti: ſed ens pōt eſſe terius limitatus
pꝛedicamentalis vt ꝓbauimꝰ ꝗ pōt eſſe vl'e ⁊ pꝛe
dicabile ⁊c. Nec valet iſta ꝯn̄a ens eſt genꝰ ⁊ eſt
tranſcendens ad om̄ia ꝗ eſt genus ad oia: tum
qꝛ nō eſt genꝰ ad oia niſi tanq̄ʒ ad ſua ſiḡta q̄ꝺ
nō ſufficit: ſed req̄rit̄ ꝙ ſit genꝰ ad oia tanq̄ʒ ad
ſua ſubicibilia: tum etiam qꝛ lʒ ſit trāſcendens
ad om̄ia in ſiḡndo ⁊ ſupponendo: nō tn̄ in mō ſi
gnificādi ⁊ pꝛedicādi q̄ꝺ eſt ꝓp̄e eſſe trāſcedens:
⁊ loq̄mur hic de ente vniuoce ſumpto: poſſet em̄
ens eſſe genꝰ ad oia dicibilia p̄me intentiōis in
varijs ſuis acceptiōibꝰ vt inferiꝰ in p̄mo dubio
pleniꝰ explicabimꝰ. Nec vʒ etiā iſta ꝯn̄a ens ſi
gnificat vniuoce oia ⁊ eſt trāſcendens ꝓp̄e dictū
ꝗ vniuoce eſt trāſcendens ad oia: implicat eniʒ
ꝯtradictiōem vt pꝛediximus ꝙ aliq̄d ſit vniuo
cū trāſcendēs: qꝛ eſſet ſimul ⁊ nō eſſet trāſcēdēs:
deffectus iſtaꝝ ꝯn̄arum pʒ ſcd̄o libꝛo periherme
Tertium correlariū nias in pꝛincipio. Tertio ſequit̄ ꝙ lʒ iſte terius
ens poſſit vniuoce ſiḡre deum ⁊ creaturas tam

ſubſtātias quā accidentia: ſʒ ſic nō erit trāſcen
dens: pʒ ſcd̄a pars ex ꝓximo dictis qꝛ nullum
vniuocum vniuoce acceptum eſt trāſcendens:
ſed p̄ma pars ꝓbat̄ qꝛ ens abſolute ſumptuʒ eſt
terius vniuocus: ſed illo mō ſiḡt deum ⁊ creatu
ras tā ſubāſq̄ʒ accidentia ꝗ illa pars eſt xa: ꝯn̄a
eſt clara cum maioꝛe: ſed minoꝛem ꝓbo: qꝛ ens
abſolute ſiḡt cuiuſlibet rei eſſe ſubām q̄ditatē ⁊
naturā: ſed talis eſt deꝰ ⁊ ois creatura ſiue ſubā
ſiue accn̄s ꝗ illa ꝓpō eſt xa. Et cōfirmat̄ qꝛ deꝰ ⁊
creatura ſubā ⁊ accidens cōueniūt in eodem cō
ceptu cognotatiuo ꝗ cōueniunt in eodem cōce
ptu abſoluto ⁊ talis eſt cōceptus entis: ꝯn̄a eſt
manifeſta qꝛ ois cōceptꝰ cognotatiuꝰ attribuit̄
abſoluto: imo Ariſtoteles in pꝛedicamētis cap̄.
de ſubā ꝓbat ꝙ ſole ſubē ideſt abſoluti teri ſub-
ſtāt ꝓp̄e ⁊ p̄ncipal'r in ꝓpōnibꝰ: nunq̄ʒ em̄ ꝓpō
de ſubō accidentali ideſt cognotatiuo eſt xa ni
ſi poſſit dari aliq̄ ꝓpō vera de ſubō abſoluto: qꝛ
ſi album currit opʒ ꝙ hō vl' equuꝰ currat vel ali
q̄d aliud tale: nunq̄ʒ ꝗ terius cognotatiuꝰ ſub
ſtat p̄ncipalit̄: ſʒ ſemꝑ minus p̄ncipalit̄ ideſt rō
ne alicuiꝰ abſoluti in eo virtual'r incluſi: qꝛ ex
om̄i cōceptu cognotatiuo p̄t abſtrahi abſolutꝰ.
Dicit ēt ariſt. ibidē ꝙ logicalit̄ deſtru 'tis ſubſtā
tijs impoſibile eſt aliq̄d alioꝝū ideſt cognotatiuo
rum remanere: qꝛ alia oia ſunt in ſubſtātijs .i.
fundant̄ur in abſolutis: bona ꝗ eſt ꝯn̄a deus ⁊
creatura ꝯueniunt in eodem ꝯceptu cognotati
uo ꝗ in eodē abſoluto. Sʒ ꝓbat̄ an̄s p̄mo de cō
ceptu cōi deo ⁊ creaturis: qꝛ poſibile eſt natulit̄
per creaturas deum cognocere vt apl's dicit ad
Romanos p̄mo inuiſibilia dei ⁊c. ⁊ hec fuit via
oim recte philoſophātium de q̄bꝰ dr̄ ibidem q̄ꝺ
notum eſt dei manifeſtū eſt illis: ſʒ hoc nō eſſet
poſibile niſi daretur aliq̄ cōis noticia deo ⁊ cre
aturis: nunq̄ʒ em̄ vna res ducit in noticiā alteri
us niſi ille cōueniant in aliq̄ cōi noticia: pʒ in
ductiue in om̄i gn̄e ſignoꝝ natural'r cōit̄ ſigni-
ficātium: ⁊ Auguſtinꝰ ſepiꝰ ex ꝯuenienti ꝯ pul
chꝛitudine ⁊ ſpecie creaturaꝝ aſſurgit in cogni
tiōem illiꝰ ſume cōuenientie pulchꝛitudinis ⁊
ſpeciei vt pʒ ex pleriſq̄ʒ opuſculis ſuis. Ariſtote
les etiā ex rōne p̄ncipij: cauſe: efficientis: moto
ris: intelligibilis: apetibilis: ⁊ alioꝝ hmōi cōce
ptuū cognotatiuoꝝ deū ex creaturis docet inueſti
gare. Scd̄o ꝓbat̄ idem an̄s de ꝯceptu cōi ſubſtā
tijs creatis ⁊ accidētibꝰ: nā cōceptꝰ creature effe
ctus dependētis finiti ⁊ alioꝝ cognotatiuoꝝ cōit̄
ſign̄t om̄es res alias a deo ſiue per ſe ſiue in alio
exn̄tes: vn̄ pʒ erroꝛ quoꝝū dā gētilit̄ philoſophā
tium q̄ opinati ſunt ſubās ⁊ accidentia in nullo
cōuenire: tum qꝛ Ariſtoteles dicit p̄mo de aīa ꝙ
accidentia multū cōferunt ad noticiā ſubāruʒ:
ergo in aliquo ꝯueniunt cū ſubſtātijs: tum etiā

quia docet chꝛiſtiana fides in ſacramento eu-
chariſtie accidentia per ſe exiſtere: ꝗ in hoc cō-
ueniūt cū ſubſtātijs: pʒ etiā erroꝛ q̄ꝝūdā catho-
licoꝝ opinātium ꝙ nō eſt nobis poſſibilis natu
raliter ꝯceptꝰ abſolutus accidētiuū ꝓpter neceſ
ſariā eoꝝū inherentiā actualē vl' aptitudinalē:
tū qꝛ hoc docet fides euchariſtie in accidētibꝰ ꝑ
ſe remanentibꝰ: tū etiā qꝛ multoꝝ accidētiū ha
bemus noticiā intuitiuā per ſenſus quoꝝ ſunt
ꝓpꝛia ⁊ per ſe obiecta ſenſibilia: ꝗ melius poſſu
mus eoꝝ ꝯceptꝰ abſolutos foꝛmare q̄ʒ ſubārū q̄
ſolū ſunt ꝑ accn̄s ſenſibiles ⁊ abſtractiue: ꝯn̄a pʒ
qꝛ noticia intuitiua eſt oium aliaꝝ ꝑfectiſſima
in cuiꝰ virtute ois alia noticia eiuſdē obiecti cō
tinetur: pn̄t ꝗ dari multiplices teri cōes vniuoci
deo ⁊ creaturis tā ſubſtātijs q̄ʒ accidentibꝰ: ⁊ ho
rum q̄dam ſunt abſoluti: vt: ens: res: aliq̄d: ſub
ſtātia ⁊c. q̄dā cognotatiui: vt: vnū: verū: bonū:
p̄ncipiū: cauſa: natura ⁊c: ſed qn̄ tales teri capi
untur vniuoce iā nō ſunt trāſcendētes: de hoc in
Notandū. fra in dubijs. Notādum in ſuꝑ circa hāc ſcd̄am
ꝯcluſionē ꝙ ex q̄ nomē analogū hʒ plures ſiḡtio
nes: quaꝝ poſterioꝛes ad pꝛimā reducunt̄ ꝓpt̄
aliq̄ʒ ſilitudinē: ſatis ꝓbabil'r diceret̄ ꝙ om̄e tale
analogū poſſit reduci ad vniuocū vel ip̄m fieri
vniuocū etiā acceptū ꝯfuſe ⁊ ſimul in oibꝰ ſuis
ſiḡtiōibꝰ: ꝓbatio huiꝰ opionis pendet ex his q̄
dicta ſūt ſupꝛa i p̄dicamēto ſubē ſcʒ ꝙ a qualibʒ
ſilitudine vl' ꝯueniētia eſt abſtrahibilis ꝯceptꝰ
cōis vniuocꝰ: cū ꝗ oēs ſiḡtiōes teri analogi ha
beāt ſilitudinē ꝑ q̄ʒ oēs ad vnā p̄mā reducunt̄:
nō incōuenit dicere ꝙ illi p̄me ⁊ alijs oibꝰ detur
vnꝰ cōis ꝯceptꝰ: ⁊ ſic poterit eis dari vnū ſuꝑius
cōe vniuocū: ⁊ ꝯn̄ter ẜm hāc opionē poſſet dici
ꝙ om̄e genꝰ cuiuſlibet p̄dicamenti eſt analogū
ad ſuas ſpēs: imo foꝛte hoc ſenſit Ariſto. in .7.
phiſicoꝝ cū dixit ꝙ equocatiōes latēt i gn̄ibꝰ: ſi
tn̄ ille ablatiuꝰ ſit ibi terius ſcd̄e itentiōis logica
lis: ⁊ rō huiꝰ eſſet qꝛ ſub q̄lʒ gn̄e iter multas eiꝰ
ſpēs eſt danda vna aliaꝝ maxima ⁊ p̄ncipaliſſi
ma ad q̄ʒ ille oēs hn̄t attributiōeʒ vt ad ſuā regu
lam ⁊ menſurā: qꝛ vt dr̄ in .10. methaphiſice in
quolʒ gn̄e eſt dādū vnū pꝛimū q̄ꝺ ſit metrū alio
rū oim in illo gn̄e exiſtētiū: vt in gn̄e aīaliū hō:
in gn̄e coloꝝ albedo: ⁊ ſic de alijs: imo foꝛte om̄e
genꝰ pꝛedicamētale fuit pꝛedicto mō acceptū ꝑ
abſtractionē ab aliq̄ analogo pꝛioꝛe ſe: hūc etiā
modū dicēdi videt̄ tenere ſctūs Thomas in ſua
pꝛima.p.q.5. de bono ⁊.q.11. de vno ⁊.q.16. de
xo trāſcēdētibꝰ: vbi p̄us loq̄tur de q̄lʒ eoꝝ vni-
uoce ſiue in vna cōi acceptiōe: poſtea xo diſtin
guit illud in multas ſiḡtiōes: dicens ꝙ vnū eſt
ens indiuiſibile aut potiꝰ indiuiſum: verū ens
cognoſcibile: bonum ens appetibile: ⁊ tn̄ poſtea
in eadē q̄ſtiōe diſtinguit multos modos vnita

tis xitatis ⁊ bonitatis: ponit nihilominꝰ ꝙ oē
trāſcēdēs eſt equocū analogū: viderit lectoꝛ q̄d
Tertia cōcluſio. ſit tenēdū i hac q̄ſtiōe. ¶ Tertia ꝯcl'o: nullū trā
ſcendēs ſumptū trāſcendent̄ eſt vl'e aut pꝛedica
bile ꝓp̄e dictū reponibile in p̄dicamēto: hec cō
cluſio eſt directe rn̄ſalis ad titulū nr̄e q̄ſtiōis: ⁊
ꝓbat̄ clariſſime ex p̄ma ꝯcl'ōe ſic: nulū equocū
acceptū equoce eſt vl'e vel p̄dicabile ꝓp̄e dictū
reponibile i p̄dicamēto: ſʒ oē trāſcēdēs ſumptū
trāſcēdēter eſt equocū vt pʒ ex p̄ma ꝯcluſiōe: ꝗ
nullū trāſcendēs acceptū trāſcendēter eſt vl'e ⁊c.
ꝯn̄a eſt euidēs in ſcd̄o mō p̄me figure: ſed ꝓbat̄
maioꝛ ex diffinitiōe vl'is ⁊ p̄dicabilis ꝓp̄e dicti
ſuperiꝰ dicta cuiꝰ neceſſaria ꝑticula eſt dicibi
le vniuocū. Dr̄ in ꝯcl'ōe nō in merito trāſcēdēs
acceptū trāſcendent̄: ꝓpt̄ xitates deteriatas cir
ca ſcd̄aʒ ꝯcl'ōem pꝛecedētē: qꝛ poſſet trāſcendēs
terius accipi in vna ſuaꝝ ſiḡtionū pꝛeciſſe ⁊ ſic
nō eſt equocū nec trāſcendēs: ſed vl'e ⁊ p̄dicabile
ꝓp̄e dictū ⁊ limitatū ad aliq̄d vnū p̄dicamētū:
qꝛ ſic hʒ vnicū modū ſiḡndi ⁊ p̄dicādi: ⁊ ille mo
dus d̄ neceſſitate ꝑtinet ad aliq̄d vnū p̄dicamē
tū vt ꝓbauit argm̄tū a ſufficiēti diuiſiōe i p̄mo
coꝛrelario ſcd̄e ꝯcl'ōis: exēplarit̄ pʒ tota hec ꝯcl'o
i iſtis vocabulis ſubā: q̄ʒtitas: q̄litas: ad aliq̄d:
paſſio: ⁊ alijs multis q̄ i .lib.5. methaphiſice po
nunt̄ ab Ariſ. trāſcēdētia ꝑꝑ m'l'tiplicitatē ſuaꝝ
ſiḡtionū: ſʒ in libꝛo p̄dicamētoꝝ eadē vocabula
vniuoce accepta poſita ſūt gn̄a vel ſpēs i deteria
tis p̄dicamētis: vn̄ colligit̄ palā deceptio eoꝝ q̄
putātes pꝛedicta noia eodē mō fuiſſe accepta ab
Ari. i methaphiſica ⁊ i cathegoꝛijs: dixerīt ꝙ do
ctrina p̄dicamētoꝝ magis ē methaphiſica q̄ʒ lo
gica: ⁊ iō i expōne libꝛi p̄dicamētoꝝ ari. multas
q̄ſtiōes methaphiſicales ꝑmiſcētes inuoluerūt
Primum correlariū ſn̄ias: ẜmōibꝰ iperitis. Ex iſta ꝯcl'ōe tria ſil'r coꝛ
relaria ſequunt̄: p̄mū ꝙ opio q̄ pōit ens vniuo
cum ⁊ ideo nō eſſe p̄dicabile ꝓp̄e dictū qꝛ eſt trā
ſcendēs: eſt falſa ⁊ impoſſibilis: pʒ qꝛ implicat
cōtradictiōem iſtā ꝙ idem terius ens ſimul ſit ⁊
nō ſit trāſcendens: ꝙ ſimul ſit ⁊ nō ſit vniuocus:
qꝛ trāſcendens ⁊ vniuocū ſunt incōpoſſibilia ⁊
adiuncta per modū determinatiōis ⁊ determia
bilis: faciūt rōnem impoſſibilem q̄ pꝛo nullo ſup
Opinio. ponit. Quare magr̄ Martinꝰ volens curioſiꝰ
repꝛehendere Geoꝛgiū incidit in ſcilā diffinien
do p̄dicabile ꝓp̄e dictū: ꝙ eſt terius cōis vniuo
cus incōplexus nō dicibilis de oibus quiditati
ue ⁊c. quā particulā ipſe dicit additam pꝛopter
iſtū terium ens q̄ licet habeat om̄es pꝛioꝛes con
ditiōes: tamē qꝛ eſt trāſcendens dicibile de om
Reprobatio p̄ma. nibus q̄ditatiue ideo nō eſt pꝛedicabile pꝛopꝛie
dictum: hec inquā diffinitio vel eſt impoſſibilis
vel eſt nugatoria: qꝛ ſi ens capiatur vniuoce iā
nō erit trāſcendens: ⁊ ecōtra ſi capiat̄ tranſcen-

dēter ergo equoce: vnde ſine illa ꝑticula diffini
[Scđa.] tio vl'is aut predicabilis erat ſatis bōa. Eſm̄ eſt
etiā ꝙ ens vniuoce acceptū dicat̄ q̇ditatiue de
oībꝰ teris oium predicamētoꝝ: nā ſi ſit abſolutū
nō diceret̄ q̇ditatiue de teris cognotatiuis p̄di
camentoꝝ accītiū: tum qꝛ talis predicatio eſſet
indirecta vt albū eſt ens: tum qꝛ vnū extremoꝝ
cognotaret extrīſece ſupra reliquū: ſi v̄o ens ca
piatur cognotatiue vel ſcđe intētiōaliter nō pre
dicat̄ q̇ditatiue de teris abſolutis vel de teris pri
[Euaſio.] me intētiōis. Niſi forte dicat̄ ꝙ magr̄ martinus
intellixit ꝙ ens qđ eſt abſolutū dicat̄ q̇ditatiue
de oībꝰ rebꝰ: vel potiꝰ de ꝓnoībꝰ demōſtratiuis
[Impugnatio.] oium reꝝ. Sꝫ talis intellectꝰ palā deuiat a ꝓꝑa
acceptiōe trāſcēdētis ſi ꝓpterea vocaret̄ ens trā
ſcēdēs vt oñſum fuit in p̄mo articulo huiꝰ q̄ſtio
nis: ꝓꝑe tn̄ loquēdo de trāſcēdētibꝰ poſſꝫ veraci
ter ꝯcedi ꝙ ens trāſcendēter acceptū p̄dicat̄ i q̇d
de dicibilibꝰ oium predicamētoꝝ: nā in varijs
eiꝰ ſig̃atiōibꝰ predicat̄ q̇ditatiue de teris diuer
ſoꝝ predicamētoꝝ: qꝛ abſolute acceptū predica
tur in q̇d de teris predicamentti ſubē ⁊ de ꝓnoi
[Entis varie ſig̃nōes] bus demōſtratiuis: ſed qñ eſt nomen ſcđe inten
tiōis dr̄ q̇ditatiue ð ſolis teris vndecimi p̄camē
ti: qñ vero eſt terius prime intentiōis cognotati
uus predicat̄ in q̇d de teris illiꝰ coordinationis
ad q̄ꝫ ꝑtinet illa cognotatio: ꝙ aūt iſte teris ens
has oēs ſig̃tiōes hēat expreſſe declarat Ariſto.
libro .5. methaphiſice in cap̄. ꝓprio vbi q̄ttuor
decim fere acceptiones eiꝰ exponit: ſilr̄ oñdit de
alijs trāſcendētibꝰ aſſignās eoꝝ varias ſig̃atio
nes lꝫ nō eq̄liter in oibus: nā vniꝰ ponit octo ſi
gnificatiōes: ad aliq̇d vero totidē: ſed ſubſtātie
q̄ꝫtitati: q̄litati: paſſioni ⁊ habitui q̄ternas ad
aptat accepciōes: ⁊ ſic de alijs multis trāſcendē
tibus ſuo mō quoꝝ quodlibet ante oīnem eius
diſtinctiōem ⁊ ꝯfuſe acceptū eſt trāſcendens ad
plura predicamēta ⁊ ad nullū eoꝝ limitatum.
[Scđm correlarium.] Scđm correlariū: ꝙ lꝫ teris trāſcendēs nō ſit pre
dicamentalis pōt tn̄ eſſe terius ſcialis etiam trā
ſcēdent̄ acceptꝰ: p̄ma pars manifeſta eſt ex ꝯclu
ſiōe: ſcđa vero pars expreſſe habet̄ in textu Ari
ſtotelis libro q̄rto methaphiſice capitulis p̄mo
⁊ ſcđo per hec verba: nō ſolum eoꝝ que ſm̄ vnuꝫ
dicunt̄ ideſt vniuocoꝝ vna eſt ſcientia: ſed etiā
multipliciter dictoꝝ ſi ad vnuꝫ refferātur oīnes
rōnes: ideſt dum mō talia dicibilia ſint analo
ga quoꝝ alie rōnes ad quaſdā principales reffe
rātur: ⁊ ꝓbat hāc veritatem exemplis ibidē qꝛ
ſanoꝝ oim vna eſt ſcia medicina: lꝫ ſanuꝫ equo
ce dicat̄ a ꝯſilio de aīali: vrina: dicta: exercitio:
cibo: potu: ſimiliter entium oium vna eſt ſcien
tia methaphiſica quāuis ens multiplicit̄ dica=
tur qꝛ abſolute ⁊ cognotatiue varijs modis: ⁊
vniuerſalr̄ oīa trāſcēdētia ſunt ſcibilia in me

thaphiſica: dicitur eīn in principio illiꝰ quarti
libri ꝙ methaphiſica eſt ſcientia q̄ ſpeculat̄ ens
in quātuꝫ ens ideſt ꝯfuſe ⁊ in diſtincte acceptū:
⁊ ea q̄ ſibi inſunt .i. alia trāſcendētia q̄ ſunt paſ
ſiones eiꝰ. Et pōt ad hoc extra textum Ariſtote [Prim.]
lis talis formari rō bona: qꝛ ſicut ad hoc ꝙ ſcien
tia dicatur vna non opꝫ ꝙ ſit ſola vna notitia ſꝫ
ſufficit ꝙ ſunt plures noticie habētes attributio
nem ad aliquid vnū principaliter ſcibile: ſilr̄
eſt in exercitu pluriū cōmilitonū q̄ tamē per at
tributionē ad vnū decem dicit̄ vnꝰ: ſic ad hoc ꝙ
terius ſit ſcientialis nō requit̄ ꝙ ſit vniuocꝰ .i.
ſolā vnā hn̄s rōnem ſignificādi ſed ſufficit ꝙ ha
beat plures rōnes attributas ad vnā primā ca
ruꝫ. Pōt iterū ꝓbari hec ſcđa pars correlarij ex [Scđa.]
diuiſione terioꝝ ſcientialiū ſuppoſita in primo
articulo huiꝰ .q. cuiꝰ alterū mēbrū fuit dicibile
trāſcēdēs: ex hijs clariꝰ ptꝫ id qđ i tertio correla
rio prime ꝯcluſionis dictū eſt de teris pure equi
uocis: ꝙ ſm̄ Ariſtotelē ⁊ veritatem nec ſunt teri
ſciales nec ꝓꝑe trāſcendētes nec limitati: ſed vt
dicit̄ in p̄mo elenchoꝝ ꝑtinēt ad artē ſophiſticā:
⁊ primo periermenias dr̄ ꝙ ex eis nō efficit̄ ꝓpō
vna q̄ ſola eſt ſcialis ſed ꝓpō plures q̄ eſt ſophi
ſtica: ptꝫ ēt ex dictis ꝙ ſicut teri trāſcendētes ſūt
ꝓpria ſcibilia methaphiſice q̄ trāſcentiū ſcia in
terpretat̄: ſic teri vniuoci limitati q̄ ſunt predi
cabilia ꝓprie dicta ſunt ꝓpria ſcibilia ſciaꝝ par
ticulariū vt phiſice moralis aut mathematicaꝝ
vl' ſm̄ otiōaliū artiū liberaliū: q̄rū teri ſemꝑ rep
periunt̄ i aliq̇ determinato p̄dicamēto dr̄ eīn .6. me
thaphiſice ꝙ oēs iſte ſcie ꝑticlares circa vnū q̇d
dā ⁊ genꝰ aliq̇d ſūt ⁊ circūſcripte ð hoc tractāt:
ſꝫ nō de ente ſimplr̄ nec in q̄ꝫtū ens ſicut metha
phiſica. Tertiū correlariū: ꝙ fere eq̄les numero [Tertium correlarium. Primo.]
aut nō multo pauciores ſunt teri trāſcēdētes q̄ꝫ
limitati predicamētales. Probt̄ duplici rōne p̄
ma qꝛ nō ſolū illa q̄draginta vocabula q̄ Ariſt.
in libro .5. methaphiſicoꝝ diſtinguit ſunt trāſcē
dētia: ſed etiā oīa gñā ⁊ oēs fere ſpēs oim p̄dica=
mētoꝝ ſi ꝯfuſe ⁊ indiſtincte accipent̄ eſſent trā
ſcēdētia: qꝛ ſic ſunt equoca ⁊ varias ſig̃tiōes hn̄
tia analogice: ſaltē q̇dlꝫ eoꝝ ſig̃t rē verā ⁊ ima
ginē eiꝰ pictā vel cōceptā equoce a ꝯſilio ꝫ corre
lariū veū: añs ſupponit̄ inductione ꝓbādum in
ſingulis: ſꝫ ꝯñā claret ex p̄ia ⁊ tertia ꝯcluſiōibꝰ.
Vñ nimirū ꝙ Ari. tot trāſcēdētia enumerauit
qꝛ de facto plurima ſunt: ſꝫ potius miror plures
egregios comētatores eiꝰ q̄ ſex tn̄ poſuerīt trāſcē
dētia q̄rū tria dicunt abſoluta ens res aliq̇d: ⁊
tria cognotatiua vnū veruꝫ bonū q̄s vocant en
tis paſſiōes: miror in q̄ꝫ ſapiam iſtoꝝ: tū qꝛ illoꝝ
ſex duo tn̄ expſſit Ari. ens ⁊ vnū: tū qꝛ ſm̄ v̄itatē
res ⁊ aliq̇d nō ſūt trāſcēdētia ꝓꝑe qꝛ nō ſūt equo
ca ſꝫ tn̄ ſig̃t abſolute: tū ēt qꝛ m̄ſta alia poſuit

Ariſtoteles tranſcendētia que iſti deſpexerūt.
[Secundo.] Secundo ꝓbatur correlariū q̇a methaphiſica
ſcia de trāſcendentibꝰ eſt aliarū oium maxima
⁊ latiſſima: vñ ⁊ dea ſciaruꝫ ⁊ ſapiētia noiatur.
6. ethicoꝝ ⁊ .6. methaphiſicoꝝ: ꝫ plurima ſunt
eiꝰ ſcibilia ꝓprima ex q̇bꝰ ſuas forēt ſapiētiales
ꝓpoſitiōes p̄ncipia ⁊ ꝯcluſiōes: añs ſupponit̄
ex ꝓhemio methaphiſice vbi Ariſtoteles dicit
ꝙ ſapiētis ideſt methaphiſici eſt oīa ſcire: vt ſic
ex oibus creaturis poſſit q̄ſi per ſcalā gradatim
aſcendere ad p̄ma ſuprema ⁊ felleciſſima oium
entium in quoꝝ cōtemplatiōe fit hō beatus: ſed
ꝯñā ꝓbatur qꝛ ſi pauca eſſent trāſcendentia vt
puta ſola ſex: iam methaphiſica eſſet anguſtiſſi
ma doctrinaꝝ ⁊ pauciſſimas formās ꝓpoſitiōes
[Tertio.] ſcientificas. Et ꝯfirmatur hec rō qꝛ magnitudo
huiꝰ tante doctrine nō ſolū req̇rit copioſaꝫ mul
titudinem vocabuloꝝ ſuoꝝ: ſed etiā multiplici
tatem ſignificatoꝝ ⁊ ſignificationū in quolꝫ vo
cabulo: quo meliꝰ ſeſe valeat extendere ⁊ dilata
re in oium entium ſpeculationē quocūq̄ꝫ mō ſci
bilia ſint: hec eſt eīn optima huiꝰ ſcie ad alias
oīes excedētia ⁊ prerrogatiua: qm̄ alie ſcie cū
ſint ꝑticulares ⁊ limitate determinatas res ꝯſiderāt
⁊ limitatis vocabulis vtunt̄: ⁊ non niſi vniuoce
acceptis ideſt in vna tn̄ acceptiōe: at methaphi
ſica oīa ſpeculat̄ nec limitatis vocabulis aſtrin
gitur: ſed oīa predicamēta ⁊ oim doctrinaꝝ vel
artiuꝫ ſcibilia ſuo ambitu ꝯprehendit: veſtigia
inſeq̄uēs illiꝰ reuelate ſapie q̄ de ſe ipſa dicit: gi
rum celi circuiui ſola ⁊ ꝓfunduꝫ abiſſi penetra
ui ⁊ in fluctibꝰ maris ambulaui ⁊ in oīni terra
ſteti ⁊ in oīni ppl'o ⁊ gente p̄matum habui: in al
tiſſimis habitaui ⁊ tronꝰ meus in columna nu
bis: ⁊ aliꝰ ſapiens de ea dixit ꝙ ſcit preterita ⁊ ð
futuris eſtimat ſcit v̄ſutias ſermonem ⁊ diſſolu
tiōes argūtoꝝ ſigna ⁊ mōſtra ſcit ante q̄ꝫ fiant
euentꝰ tempoꝝ ⁊ ſeculoꝝ: ecce ꝙ methaphiſica
de oibus q̄ ad alias ſcias ꝑtinēt tam naturales
q̄ꝫ morales ⁊ ſermotiōales ſe intromittit quodā
mō ⁊ vt ꝯtingit vt dr̄ in ꝓhemio eiꝰ: ⁊ ad hoc re
quirit̄ multitudo vocabuloꝝ tranſcendentiū ⁊
multiplicitas cuiuſlibꝫ eoꝝ: ſic tamē ꝙ illa mul
tiplicitas ad aliquā vnitatem per atrributiōem
analogicā reducat̄ vt in precedente correlario
[Tertiꝰ articulus de dubijs. Primum dubium.] dictum eſt: hec de ſcđo articulo. ¶ Dubitatur p̄
mo in quo predicamento ⁊ quomō ponitur ens
quādo vniuoce accipit̄: Pro huiꝰ dubij ſolutō
ne eſt ſciendū ꝙ ens ꝯfuſe acceptum ante ſui di
uiſionem eſt equocum velint nolint oīes ꝓter
ui: qꝛ libro vndecimo methaphiſice in cap̄. qm̄
autē phiſici ſcia: dr̄ ſic: ens autē multipliciter ⁊
nō ſcđm ꝯnum modum dr̄ ſi q̇dem equoce ⁊ ſm̄
cōe nihil: etiā rō eſt qꝛ ens vno mō ſig̃t rem exñ
tem alio mō ſignificat ꝓpoſitioneꝫ affirmatiuā

aut verā: vt patet in primo perihermenias ⁊ in
primo poſterioꝝ: ſed clarum eſt ꝙ vtrobiq̄ꝫ nō
accipitur vniuoce: ſed valde equoce aut differē
ter iſta ſig̃t: ꝫ ſic ꝯfuſe acceptum hoc vocabulū
eſt trāſcendens vt expreſſe vult Ariſtoteles libro
q̇nto methaphiſicorū: vbi iſte due ⁊ alie plures
eiꝰ acceptiōes declarant̄ ſatis diuerſe. Et qꝛ ꝑ
ſcđam ꝯcluſiōeꝫ pōt accipi hoc vocabulū vniuo
ce ideſt in vna ſignificatiōe illaꝝ quas hꝫ: ideo
pluribꝰ modis pōt accipi ens vniuoce aliquādo
abſolute ⁊ aliqñ cognotatiue mō in vna mō in
alia cognotatōe: ⁊ qñ accipit̄ in vna ſola ſig̃tiōe
eſt predicabile proprie dictum ⁊ teris limitatus
alicuiꝰ determinati predicamenti: ⁊ hoc modo
querit̄ in dubio pro cuiꝰ ſolutiōe ſit prima ꝓpo
ſitio. Ens quādo eſt teris ſecūde intentionis po [Prima ꝓpō]
nitur genꝰ ſubalternū in vndecimo predicamē
to ſcđarum intentionū: prima pars ꝓbatur ſic
oīnis teris eſſentialit̄ cognotās rem ꝓ qua ſup
ponit eſſe ſignū ꝓpoſitionale alicuiꝰ eſt de predi
camēto vndecimo ſcđarum intentionū ſed ens
in hac acceptiōe illo mō cognotat vt ſtatim pro
babitur ꝫ ens hoc mō eſt in tali predicamento:
ꝯñā eſt clara in tertio mō p̄me figure: ſed maior
ſupponit̄ nota ex teris qꝛ ille eſt modus ſignifi
cādi vndecimi predicamēti: ſcđa pars ꝓbatur
ſcꝫ ꝙ ſit ibidem genꝰ ſubalternū: qꝛ vt facile col
ligitur ex primo cap̄. libri quarti methaphiſice
⁊ capitulo entis in libro q̇nto eiuſdē: ens qñ eſt
teris ſcđe intentiōis equalet huic cōplexo ſignū
ꝓpoſitionale affirmatiuū aut verū: ⁊ per oppo
ſitum nō ens illo modo eſt ſignum ꝓpōnale ne
gatiuū aut falſum: ſed tale cōplexum equalet
vni gñi ſubalterno incōplexo illiꝰ predicamēti:
ꝫ ⁊ ens hoc mō eſt genꝰ ſubalternū. Et ſicut diui
ditur ſignū ꝓpoſitionale per cōplexum ⁊ incom
plexū ſic ens in hac ſignificatiōe diuidit̄: nā ali
qñ ens ſignificat terium affirmatiue cognotātē
qui alias dr̄ habitus vt homo iuſtus diues per
oppoſitum nō ens dicitur teris infinitꝰ aut: pri
uatiuus vt nō homo iniuſtus pauper vt ptꝫ ex
preſſe in predicto capitulo primo ⁊ ſcđo quarti
libri methaphiſice. Aliquādo vero ens ſig̃t ꝓpo
ſitionem affirmatiuā ⁊ nō ens negatiuam vt pa
tet primo libro periarmeniaꝝ capitulo de verbo
qꝛ vbi nr̄a trāſlatio habet ipſum eſt ſi purū dixe
ris nihil eſt ⁊c. textꝰ grecus hāc dicitur habere
litterā: neq̄ꝫ ſi ens dixeris ipſum nudum ipſum
nāq̄ꝫ nihil eſt: cōſignificat autem quādā compo
ſitionē ⁊c. ⁊ ſenſus eſt ꝙ verbū ſeorſum ⁊ ſolita
rie acceptum non eſt propoſitio affirmans ali=
quid ſicut nec nomen: nā parum ante dixerat ꝙ
verba ſecundum ſe dicta nomina ſunt ideſt nō
plus affirmant aliquid quam nomina: ipſum
namq̄ꝫ verbū ſolū nihil eſt vel nō ens ideſt nō af

VNiVERSIDAD DE SALAMANCA
GREDOS.USAL.ES

firmatiua locutio: ens enim in hac acceptiõe ſi
gnificat quandã cõpoſitiõem ideſt affirmatiuã
locutiõez: hec ibi: quia in toto illo libro ⁊ in pri
mo priorũ accipit cõpoſitiõem pro affirmatiua
ꝓpoſitiõez: ⁊ diuiſiõe ꝓ negatiua locutiõe. Ali
qñ etiã ens ſignificat ꝓpoſitionẽ verã: ⁊ nõ ens
falſam vt clare apparet in ṗmo libro poſteriorũ
cap̃. ſcðo vbi declarãdo diffinitionẽ demonſtra
tionis quãtum ad illã particulã ex veris dicit
textus: ꝙ verũ opꝫ eſſe qð ſcitur qꝛ nõ ens nõ ſci
tur ideſt falſa propoſitio non eſt ſcibilis vt ꝙ dia
metrum ſit ſimetrũ ⁊c. Item qñ ens ſigñat ꝓpoſi
tionẽ verã diuiditur libro q̃nto methaphiſice i
ens per ſe ⁊ ens per accidẽs ideſt predicationez
verã per ſe ⁊ ſciãlẽ ⁊ predicatiõem per accidẽs q̃
nõ eſt ſciẽtialis ſed pertinẽs ad artẽ ſophiſticã:
predicatiõis per ſe tot ſunt ſpẽs quot ſunt predi
camenta qꝛ in quolibꝫ eorũ formaꝛ̃ predicatio
per ſe ⁊ ſciẽtifica: predicatiõis per accidẽs ponit
ibi tres ſpecies hoc eſt: vel qñ predicaꝛ̃ accidens
de ſubiecto: vel ſubm̃ de accidẽte: vel accidẽs de
accidẽte pꝫ in hiȷs teris hõ iuſtus muſicꝰ vide
ibi textũ. Cõſtat igiꝛ̃ ex dictis ꝙ ens qñ eſt teris
ſcðe intentiõis de predicamento vndecimo nec
eſt gñaliſſimũ nec ſpãliſſimum: ſed eſt genꝰ ſub
alternũ. Scda ꝓpõ Scða ꝓpoſitio: ens qñ eſt teris ṗme in
tentiõis cognotatiuꝰ ſemꝑ eſt genꝰ gñaliſſimũ
illiꝰ predicamẽti in quo poniꝛ̃: hec ſupponit ex
Ariſtotele libro. 5. methaphiſice ꝙ ens aliqñ eſt
teris prime intentiõis ⁊ tunc qñq; eſt abſolutꝰ
quandoq; extrinſece cognotatius: qñ itaq; ens
eſt vocabulũ ṗme intentiõis cognotatiuũ perti
net ad aliq̃d predicamẽtoꝝ accidentiũ cui ſcꝫ cõ
uenit talis modꝰ ſigñdi: hoc ſuppoſito ꝓbaꝛ̃ ꝓ
poſitio ſic Ariſtoteles dicit ꝙ ens ali qñ ſigñt q̃ti
tatem aliqñ q̃litatez aliqñ ad aliq̃d: ⁊ ſic de aliȷs
predicamentoꝝ modis ⁊ hoc nõ põt intelligi x̃a
citer de rebꝰ diuerſis ſm rõnabiliorẽ viã phorũ:
ſed opꝫ ꝙ intelligatur de diuerſis modis ſigñdi
eaſdẽ res penes quos modos ſigñdi diſtigunꝛ̃
predicamenta vt ſit ſenſus: ens aliqñ ſigñt ſino=
nime cũ quãtitate: aliqñ cuꝫ qualitate: aliqñ cũ
ad aliquid ⁊ ſic de aliȷs cognotatiõibꝰ diuerſis
alioꝝ: ſed q̃dlibꝫ dictoꝝ cui ens eſt ſinonimũ eſt
genus gñaliſſimũ ſue coordinatiõis: g̃ etiã ens
qñ habet talẽ aliquem modũ ſigñdi: ex hac pro
poſitiõe cõuinciꝛ̃ error illoꝝ q̃ putant ꝙ Ariſto
teles nollet accñtia vocare entia: cũ tamẽ predi
ctas nouẽ entis acceptiões accidẽtales Ariſto
Opinio. teles expreſſerit in cap̃. de ente. Sed decepti ſũt
fere oẽs logici Pariſiẽſes poſt buridanũ in hac
q̃ſtiõe huiꝰ dubiȷ ſupponẽtes ens ſemꝑ eſſe abſo
lutũ ⁊ ṗme intẽtiõis vocabulũ: ⁊ hoc ꝓpꝛ̃ igno
rãtiã methaphiſice de qua nihil aut paꝝ curãt:
ex quo falſo ſuppoſito mlta iponũt Ariſtoteli q̃
nunq; ipſe cogitauit: ſꝫ ad ſui erroris ꝯfirmatio
nem allegant illud ṗmi phiſicoꝝ qð vere eſt nul
li accidit: vbi etiã expreſſe diciꝛ̃ ꝙ accidẽs nõ ve
re eſt. Itẽ libro. 7. methaphiſice dicit ꝙ acciden
tia nõ ſunt entia: ſꝫ diſpõnes entis. i. ſubſtãtie: Reprobatio.
hec dicta nõ ꝓbant q̃n Ariſtoteles vocaſſet albe
dinẽ ens: nã in ṗmo phiſicoꝝ nõ aſſertiue: ſed di
ſputãdo ꝯtra pmenidẽ ⁊ melliſum ex dictis eoꝝ
tale verbũ protulit vt palã eſt videre in textu ibi
allegato: ⁊ dato ꝙ ex intentiõe hoc dixiſſet cla=
rum eſt ꝙ nõ erat tã rudis vt aſſereret accidens
eſſe nõ verũ ſed fictũ ens: ⁊ ſolã ſubſtãtiã eſſe ve
rum ens in rerũ natura: ſed voluit per illa x̃ba
oſtẽdere analogiã accñtiuꝫ ad ſubſtãm q̃ eſt ṗn
cipaliſſimũ ⁊ pfectiſſimũ ens vt expreſſe dꝛ̃ i pri
cipio ſeptimi methaphiſicoꝝ: nã vulgatiſſimꝰ
eſt ille loquẽdi modꝰ quo ea q̃ minꝰ bona ſunt
nihil valere dicimꝰ eo ꝙ parũ valeãt qð eſt ꝓpe
nihil: ⁊ qð parũ diſtat reputamus nõ diſtare vt
dꝛ̃ in ſcðo phiſicoꝝ: ſic g̃ accidẽs vocauit Ariſt.
nõ vere ens qꝛ debile ⁊ parue entitatis eſt: in. 7.
aũt methaphiſicoꝝ nõ dixit accñtia non eſſe en
tia: ſed dixit ꝙ dicunꝛ̃ entia eo ꝙ taliter entis. i.
nõ dicunꝛ̃ entia abſolute ⁊ per ſe exiſtẽtia qꝛ ſũt
diſpõnes ſubſtãtie cui inherent: ſed tm̃ eſſe dicẽ
da entia cognotatiue accepto vocabulo ⁊ hoc
cõiter ⁊ regulariter loquẽdo in phia: ⁊ ſic ſtat ꝙ
Ariſt. vocaret albedinẽ ens accipiẽdo illud no
mẽ cognotatiue aliq̃ illoꝝ modoꝝ nouẽ q̃s ipſe
expoſuit libro. 5. methapgiſice: ⁊ ꝙ iſta ꝓpõ albe
do eſt ens tã q̃ditatiua eſt ſic iſta albedo eſt q̃li
tas: vtrũ autem loquendo etiã extra cõem vſuꝫ
phorum accidẽs poſſit abſolute cõcipi ⁊ noiari
hoc vocabulo ens vel aliquo alio tã ſcðm verita
tem q̃ ſm intentionẽ Ariſtotelis aliq̃liter viſuꝫ
eſt ſupra in. 3. correlario ſcðe ꝯcluſiõis ⁊ ampli
us eſt inquirendũ in ſequẽte dubio. Tertia pro Tertia propoſitio.
poſitio: ens abſolute acceptuꝫ pertinet ad predi
camentum ſubſtãtie tanq; genus in tali coordi
natione: prima pars probatur quia oĩs teris
abſolutus eſt de precamento ſubſtantie ſed ens
aliqñ eſt abſolutus termis ergo eſt de illo predi
camento minor ſupponiꝛ̃: ſed maior ꝓbatur qꝛ
modus ſignificãdi abſolute eſt ꝓprius predica
mento ſubſtãtie: ſecũda pars ꝓbatur quia oĩe
predicabile proprie dictum eſt genus vel ſpe=
cies in ſuo predicamento: ſed ens abſolute ſum
ptũ eſt predicabile ꝓpe dictũ ex diffinitiõe predi
cabilis: g̃ ens eſt genꝰ vel ſpẽs in p̃dicamẽto ſub
ſtãtie: ſed nõ ſpẽs ſpãliſſima vt cõſtat g̃ eſt genꝰ
aut gñaliſſimũ aut ſubalternũ ⁊ ſic remanet to
ta iſta ꝓpõ x̃a. Quale aũt genꝰ ſit ens in p̃dica Prima
mẽto ſubẽ varia ẽ logicoꝝ opio. Prima eſt opio
cõis q̃ dicit ꝙ eſt gñaliſſimũ: ſed hoꝝ aliȷ ſupra
ſubſtãtiã aliȷ cõuertibile cũ ſubſtãtia ipꝫ ponũt.

Reprobatio Scða opinio tenet ꝙ ens eſt genꝰ ſubalternũ in
fra ſubſtãtiam ſcꝫ cõuertibile aut ſinonimũ cũ
illo gñe ſpiritꝰ: hãc ꝓbat Gregoriꝰ ariminenſis
ſic: ens abſolute ſigñs nõ ſupponit ꝓ oĩbus ſub
ſtãtiȷs ſed pro ſolis indiuiſibilibꝰ g̃ eſt minꝰ cõ
mune q̃ hoc genꝰ ſubſtãtia ⁊ cõuertibile cũ ſpi
ritu: ꝯña eſt patens: ſed ꝓbat añs qꝛ ens abſolu
te ⁊ vnũ cõuertuntur: ⁊ ſic nihil põt dici ens ab
ſolute niſi ꝙ ſimplr̃ eſt vnũ ſed ſolum ſpũale in
diuiſibile eſt ſimplr̃ vnum: g̃ ſolum tale eſt ens
abſolute: maior ſupponiꝛ̃ ex lege terioꝝ cõuerti
bilium: ſed minor ꝓbatur qꝛ lꝫ ens corporale ꝑ
tibile ſit vnum tale vel tale cum addito: nõ tamẽ
eſt ſimpliciꝛ̃ vnũ maxime tenendo ꝓbabiliorez
viã ꝙ totũ eſt ſue partes ſimul ſumpte: nec valet
iſta ꝯña ſm euꝫ hoc eſt vnũ corpꝰ vel vnũ lignũ
ergo eſt vnum vel ens: ſed potiꝰ ſequiꝛ̃ ꝙ eſt plu
Contra ſecundam. ra entia q̃ ſunt ptes eius. Sed hac rõne non ob
ſtãte ꝓbabilis eſt cõmunis opinio tenens ꝙ eſt
dabilis vnꝰ cõceptus abſolutꝰ cõmunis oĩm re
rum mundi vt deduximꝰ in tertio correlario ſe
cunde ꝯcl̃iõis cui ſubordinaꝛ̃ iſta vox ens aut
res: g̃ abſolute ſigñt oĩes res ⁊ nõ ſolas ſubſtan
tias ſpũales indiuiſibiles. Nec valꝫ rõ oppoſita
de cõuertibilitate entis ⁊ vniꝰ quia nõ opꝫ ꝙ de
quocunq; verificaꝛ̃ vnũ ꝯuertibiliũ q̃cunq; mõ
de eodem verificeꝛ̃ alteꝝ eodem mõ ideſt ſimplr̃
aut cum addito: poſſet etiã ꝯcedi ꝙ oĩe ens eſt
vnum ſimplr̃: nec incõuenit idẽ eſſe ſimul vnũ ⁊
plura vt dꝛ̃ in ṗmo phiſicoꝝ ſicut cõtinuũ: deus
etiã q̃ eſt res indiuibilis ſimul eſt vna res ⁊ tres
Reprobatio primam. res. Teneamꝰ g̃ ꝙ ens abſolute ſumptum ſigñt
oĩes res mundi ⁊ ideo eſt genꝰ gñaliſſimuꝫ in
p̃dicamẽto ſubſtãtie: ⁊ ſi hoc genꝰ ſubſtãtia ac
cipiaꝛ̃ ꝓ eſſentia tunc eſt cõuertibile cum gñali
ſſimo ente: ſi vero ſubã idem ſit ꝙ ſubſiſtẽtia (qð
ꝓprius eſt) tunc eſt genꝰ ſubalternum huiꝰ pre
dicamenti: diuidiꝛ̃ eñ ens genus gñaliſſimum
per ſubſiſtẽs ⁊ nõ ſubſiſtens: ṗmum ꝓpe dꝛ̃ ſub
ſtãtia: ſcðꝫ ꝓpõ caret noĩe incõplexo cui tñ equa
let hoc cõplexũ aliq̃d ſubſtãtie: qð iteꝝ diuidiꝛ̃ i
ptem ſubẽ ⁊ diſpoſitiõem ſubẽ q̃ alias dꝛ̃ accñs:
ſed vtimur in hac diuiſiõe cognotatiuis ⁊ ꝯple
xis vocabulis ꝓ abſolutis: qꝛ nõ ſunt ipoſita no
mina abſoluta. Ad ſaluãdũ ariſtotelẽ dicimꝰ ꝙ
ipſe nec poſuit nec debuit ponere ſubſtãtiã genꝰ
gñaliſſimum ſcðo mõ: ſed primo cuiꝰ ſigñũ eſt
qꝛ in ṗme ꝓṗetatis ſubẽ declaratiõe induxit in
ſtãtiam de ſubſtãtiaꝝ ptibus: ex cuiꝰ inſtãtie ſo
lutiõe ſatis innuit ꝙ ille terius pars ſubſtãtie in
cõplexe ⁊ abſolute ſumptꝰ eſt de p̃dicamento il
lo: qð eſſe nõ poſſet niſi capto gñaliſſimo ſubſtã
tia ṗmo mõ ꝓ eſſentia: pars eñ ſubſtãtie nõ eſt
ſubſiſtẽtia vel ſubſiſtens: ſupponit hec via cum
oĩbꝰ modernis Pariſienſibꝰ qð paulo ante pro
batum eſt accidentia poſſe cõcipi abſolute ſaltẽ
conceptu cõmuni: ſed an habere poſſint conce
ptus ꝓprios abſolutos dubiũ ſequens inq̃ret.

Dubitaꝛ̃ ſcðo vtrũ teri abſtracti ſupponentes Secundum dubium.
pro realibꝰ accidentibꝰ vt albedo lux color ⁊ aliȷ
tales ſint abſoluti ptinentes ad predicamentuꝫ
ſubſtãtie: ⁊ in hoc dubio nõ tãtum inquirimꝰ
veritatẽ in ſe (q̃ iã eluxit ex dictis in ſcðo articu
lo aliq̃liter) q̃tum intentionem nr̃i Ariſtotelis
de qua multi dubitãt. Et cõmunis fama apud Opinio.
Pariſienſes eſt ꝙ ipſe in hac queſtione ptem ne
gatiuã tenuerit: quoꝝ primus Joãnes burida
nus putauit ꝙ Ariſtoteles ⁊ oĩes gentiliũ phi
loſophi opinati ſunt ꝙ ſicut accidens nõ poteſt
eſſe ſine ſubiecto: ſic nec põt concipi aut noiari
ſine eo: vñ ſequereꝛ̃ ſm eos Ariſtotelem velle ꝙ
nõ poſſit dari teris mẽtalis aut vocalis abſolu
te ſupponẽs ꝓ accñte: ſed q̃lꝫ taliũ terioꝝ abſtra
ctoꝝ q̃tuncũq; videaꝛ̃ abſolutꝰ cognotat ſubm̃
terminãs depẽdẽtiã accñtis ꝓ quo ſupponit: ſi
cut ecõuerſo cõcretũ ſuppõit ꝓ ſubõ ⁊ cognotat
accidẽs ſibi inherẽs. Salua tñ reuerẽtia dñi bu Reprobatio.
ridani ⁊ ſuoꝝ ſequatiũ videꝛ̃ mihi ꝙ Ariſto. cõ
ceſſiſet ꝯceptꝰ abſolutos in accñtibꝰ: ⁊ q̃dẽ de cõ Primo.
ceptu cõiſſimo entis ẽ mihi ſatis preſpicuũ ex p̃
allegato ſuo cap̃. in libro. 5. methaphiſicoꝝ vbi i
ter ceteras entis acceptiões abſolutã vnã ponit
q̃ vocat in eo ꝙ q̃d: ſed claꝝ eſt ꝙ ſine alio addi
to nõ reſtringiꝛ̃ vel cõtrahitur vocabuluꝫ tã cõe
abſolute ſumptũ ad ſigñdũ ſolas ſubãs: ſꝫ ſtat
cõiter ꝓ quolꝫ ente ſiue pfecto ſiue impfecto: g̃
ſm eum ens abſolute ⁊ cõiter acceptũ ſupponit
etiam pro accidẽtibus. De cõceptibꝰ propriȷs ⁊ Secundo
abſolutis accidentium ꝙ Ariſtoteles eos nõ ne
gaſſet arguo ſic: qꝛ licet diceret accidens nõ poſ
ſe ſeparari a ſubiecto: ꝯcederet tamẽ ipſuꝫ poſſe
intelligi ſine ſubiecto g̃ non ꝓpterea negaſſet ac
cidens poſſe cõcipi ⁊ noiari abſolute vt dicebat
Buridanꝰ: ꝯña eſt clara: ſꝫ antecedẽs ꝓbo ex te
xtu ſuo libro ſcðo phiſicoꝝ cap̃. 3. vbi ipſe inqui
rens dñiã phiſice a mathematicis ſcientiȷs dicit
ꝙ abſtrahentiũ. ſ. mathematicoꝝ nõ eſt mẽda
tium: quia põt intellectus humanꝰ res natura
liter cõiunctas veraciter abſtrahere abinuicẽ. i.
vnã ab alia extrahere ⁊ ſine alia ꝯſiderare ⁊ ecõ
tra: põt g̃ dari ꝯceptꝰ ſupponẽs ꝓ vna illaꝝ reꝝ
q̃ nihil cognotet de alia ſibi naturalr̃ cõiuncta:
hec eſt plana intelligentia illiꝰ textꝰ vt pꝫ ex añ
cedẽtibꝰ ⁊ ꝯñtibꝰ. Et applicãdo ad ſcias mathe Tertio.
maticas dicit in ſentẽtia ꝙ arithmeticꝰ põt rem
naturalẽ extenſam ⁊ diuiſibilẽ ſm tres dimiſſio
nes cõſiderare indiuiſibiliter: ſilr̃ dicit ꝙ geome
tricus ꝯcipit rẽ naturalẽ indiuiſe per ꝯceptũ pũ
cti: linee: aut ſupficiei: ait eñ ꝙ geometra ð phi
ſica linea intẽdit ſꝫ nõ inq̃tum eſt phiſica neq;

in ꝙ̄tum phici coꝛpis terius eſt. Et libꝛo. II. me
thaphiſice dicit ꝙ mathematicus circa ea q̄ ex
abſtractiōe ſūt theoꝛiā facit: circūtollēs eñ oīa
accidentia ſenſibilia puta grauitatē leuitatem
caliditatē ⁊ frigitatē ⁊ alias ſenſibiles ꝯtrarieta
tes ſolū derelinq̄t ꝙ̄tum ⁊ cōtinuū: vt lineā ſup
ficiem coꝛpus ⁊ hoꝝ paſſiōes in ꝙ̄tum ꝙ̄ta ſunt
⁊ cōtinua. Ex q̄bus clare oñditur Ariſtotelē vo
luiſſe ꝙ ꝙ̄titas cōtinua intelligi ⁊ noīari poſſit
⁊ ſine ſubiecto ⁊ ſine aliꝭ accidentibꝰ ſenſibili=
bus ei cōiūctis in eodē ſubō: ſꝫ ꝙ̄titatem cōtinu
am ipſe cōcedit expꝛeſſe eſſe accidēs diſtinctū a
ſubſtātia ⁊ q̄litatibꝰ: ꝑ nō negaſſet accñs poſſe
concipi ſine ſubiecta ſubſtātia: ⁊ ꝑ ꝯñs inheren
tia naturalis accidētis ad ſubām non impedit
quin accñs poſſit concipi abſolute ẜm Ariſtote
Quarto. lem. Qd aūt magnitudo ſit accidēs diſtructū a
ſubſtātia ⁊ q̄litate expꝛeſſius ꝙ̄ alibi dicit libꝛo
ſeptimo methaphiſice cap̄. ſcdo qd incipit dr̄ au
tem ſubſtantia ⁊c: vbi volens ꝓbare ꝙ materia
eſt ſubſtātia inter alia ponit hec ṽba: lōgitudo
latitudo ⁊ ꝓfunditas ꝙ̄titates q̄dā ſunt ſed nō
ſubſtātie: ꝙ̄titas eñ nō eſt ſubſtātia ſed magis
cui hec in ſunt ſubſtātia eſt ⁊c. ⁊ libꝛo ſcdo de aīa
ꝓpe fineꝫ in cap̄. ꝙ aūt nō ſit ſenſus pꝛeter q̄nqꝫ
⁊c. dicit ꝙ ſe inuicē cōſequunt̄ ſimul coloꝛ ⁊ ma
gnitudo ⁊ ideo vident̄ eſſe idē: ſed nō ſunt ideꝫ:
qm̄ i altero ſenſibili alteriꝰ ſenſus reppierit̄ ma
gnitudo: ⁊ hoc manifeſtū facit ꝙ alterū q̄ddam
vnum q̄dqꝫ coꝝ eſt: hec ille: vñ conſtat clare ꝙ a
Ariſtoteles oppinabat̄ magnitudinē ſubſtātie
coloꝛate eſſe rē aliā a ſubā ⁊ coloꝛe eiꝰ: licet foꝛte
cōtraria opinio ſit pꝛobabilioꝛ iſta: tñ pꝛo certo
hec fuit opinio ſua: ⁊ vt pꝛediximus cōceſſit in
ſcdo phicoꝝ ꝙ magnitudo pōt cognoſci ⁊ no=
minari ſine ſubā ⁊ ſine aliꝭ accñtibus q̄bꝰ na=
turaliter eſt cōiūcta ⁊ inſeꝑabilis: ⁊ ita eſt de fa
cto in geometria q̄ ꝯſiderat diuiſiōem reꝝ natu
ralium per cōceptus q̄bus ſuboꝛdinātur iſte vo
ces linea: ſuꝑficies: coꝛpus: rectū: curuum: figu
ra: triāgulus: circulꝰ: ſphera: cubꝰ: ⁊ ſic de aliꝭ
multis q̄ nihil cognotāt de ſubā in q̄ ſunt: imo
ꝑ hoc nitit̄ ꝓbare Ariſtoteles in ſcdo phiſicoꝝ
⁊ ſexto methaphiſicoꝝ ꝙ phiſica eſt diſtincta
ſcīa a mathematicis: qꝛ lꝫ phiſica ꝯſideret rerū
naturalium magnitudiaes ſicut geometria: tñ
ꝯceptus ⁊ teri phiſicales cognotāt ſubm̄ ⁊ alia
accidētia ſenſibilia vt ſimū: nō ſic ꝯceptꝰ ſeu teri
geometrici ſed abſtracti ſunt a tali cognotatōe
vt curuū: ideo expꝛeſſe dicit in pꝛeallegato cap̄.
2. phicoꝝ ꝙ geometria nō ꝯſiderat dimēſiōes in
ꝙ̄tū phiſici coꝛpis ſūt accñtia ſꝫ abſtracte: pꝫ ꝑ ꝙ
ẜm Ariſto. lꝫ accñs non poſſit naturalr̄ eſſe ſine
ſubō tñ pōt cognoſci ⁊ noīari ſine eo nō ſolū ꝯfu
ſe ſed etiā ſpecifice ⁊ diſtincte: ⁊ hoc idē eſt tenē

dum ẜm ṽitatē phīe ⁊ fidei: vñ nō alit̄ eſt rn̄den
dum ad dubiū ẜm Ariſto. ⁊ ẜm doctoꝛes fidei:
ſed penitꝰ eodē mō vt patebit ex ꝓpōnibꝰ ſequē
tibꝰ. Prima ꝓpō: ſi p̄dicti teri abſtracti tpe phi
loſophoꝝ gentiliū erāt cognotatiui ⁊ de pꝛedi= Prima poſitio.
camēto q̄litatis: etiā nūc debent poni in eodem
pꝛedicamento q̄litatis: ꝓbat̄ qꝛ nos fideles ab
eis accepimꝰ pꝛedicta vocabula iā impoſita ⁊ ſi
ne noua impoſitiōe vtimur illis i cōibꝰ locutio
nibus: ꝑ ſi tunc erāt cognotatiua ⁊ nūc ſunt co
gotatiua: vñ miroꝛ de multis Pariſienſiuū do
ctoꝝ q̄ cōcedentes hmōi terios ẜm Ariſtotelem
⁊ oēs gētiles phos eſſe cognotatiuos: dubitāt
vtrum ponant̄ in pꝛedicamēto ſubſtātie ſine no
ua impoſitiōe: nā de illo terio hō ſupponente ꝓ
hoie viuo oēs cōceduūt ꝙ ex antiq̄ impoſitio
ne phoꝛum ꝑtinet ad pꝛedicamentū ſubſtātie:
ſed ex noua impoſitiōe theologoꝝ ꝑtinet ad pꝛe
dicamenta accidentiū qꝛ eſt cognotatiuꝰ cum
pꝛedicat̄ de filio dei. Scda ꝓpō: ſi pꝛedicti termi Scda p
abſtracti ꝑ nouā ipoſitiōeꝫ dicāt̄ eſſe abſoluti ꝑ
tinent ad p̄dicamentū ſubſtātie ⁊ nullo mō ad p̄
dicamentū q̄litatis: ꝓbat̄ rōne facta in tertia ꝓ
pōne dubiꝭ pꝛecedentis: qꝛ modꝰ ſig̃ndi abſolu
te eſt ꝓpꝛius pꝛedicamento ſubē per quem diſtin
guitur ab aliꝭ pꝛedicamentis ꝑ nullꝰ teris alte
rius pꝛedicamenti eſt abſolutꝰ: vñ nō placent
mihi dicētes ꝙ vel in p̄dicamēto q̄litatis eſt ali
quod gn̄aliſſimū abſolutū vel ꝙ ſpēs abſolute
pn̄t poni ſub gn̄aliſſimo cognotatio: hec eī tā fal
ſa ſunt ⁊ impoſibilia ꝙ̄ ponere tranſcendens in
pꝛedicamento: nō eñ cōmiſceri pn̄t cooꝛdinatō
nes dicibiliū p̄dicamentaliū vt dr̄ p̄mo poſterio
ruꝫ. Tertia ꝓpō: oēs teri abſoluti accidentia Tertia poſitio.
ſig̃ntes ſiue ab antiq̄s ſiue a modernis phis ipo
ſiti ſunt de p̄dicamēto ſubſtātie: pꝫ ex pꝛedictis
ſatis clare: ⁊ voco pꝛedicamentū ſubſtātie illud
cuius generaliſſimū eſt ens vel ſubſtantia: vel
clarius pꝛedicamentum ſubſtantie eſt pꝛedica
mentū abſolute ſignificationis ita ꝙ ille geni=
tiuus ſit teris ſcde intētiōis. Ex ſupꝛadictis da
ret ꝙ opiōne mea oīs bonꝰ phs hꝫ ponere ꝯceptꝰ
abſolutos in accidentibꝰ maxime in eis q̄ ſunt
obiecta per ſe ⁊ ꝓpa ſenſus vel intellectꝰ vt lux
coloꝛ: ſonus: ꝯceptꝰ mentis: ⁊ hoc ꝓpter noticie
ītuitiue ꝑfectiōeꝫ q̄ hēt̄ de talibꝰ. Paucāt ꝑ ſcio
li q̄dā negantes terios abſolutos ſpecificos ſup
ponētes ꝓ rebꝰ coꝛpoꝛeis diuiſibilibꝰ: qm̄ extra
nei ſunt a cōi doctrina Ari. ⁊ alioꝝ logicoꝝ: nō
eī opꝫ ꝙ oēs cuiuſlibꝫ rei ꝓꝑetates cognotet vo
cabulū eiꝰ: ⁊ ſi pōt aliq̄s nō ſig̃are ꝑ ⁊ alias: pōt
ꝑ dari vocabulū abſolutū cuiuſlibet rei nō ſolū
cōe ſꝫ etiā ſpeciale: lꝫ ꝑ res illa ſit ex ꝑtibꝰ cōpoſi
ta dabit̄ vocabulū ſpecificū eiꝰ nō cognotās il=
lā cōpoſitionē ſꝫ abſolutū: ⁊ ſi pōt dari aliqd no=

mē abſolutū eiꝰ: q̄re ꝑ tanta pateruia negat̄ ari
ſtoteles ⁊ oēs ſui comētatoꝛes q̄ poſuerūt hec
vocabula hō aīal ⁊ alia eſſe abſoluta: ſꝫ his di=
miſſis ad finē q̄ſtiōis ꝓperemꝰ. ⁋ Dubidat̄ ter
tio vtrū apud bonos logicos ſit tollerabilis opi
nio vallēſis de vnico trāſcēdēte ⁊ tribꝰ tm̄ pꝛedi=
Opinio. camētis. Pꝛo q̄ ſciēdū ꝙ Laurētiꝰ valla qꝛ erat
lingue latine peritiſſimꝰ: putauit ſuo ingenio ⁊
ꝓpꝛio ſtudio oēs alias doctrinas ſe poſſe acq̄
rere ⁊ maxime logicā que finitima eſt grāmati
ce: quare peculiare opuſculum in ea edidit in q̄
pꝛeter alios erroꝛes hos duos poſuit: ſcꝫ ꝙ nul=
lū eſt trāſcēdens niſi res: ⁊ ꝙ nō ſint niſi iſta tria
Fundamē tum. pꝛedicamēta ſubſtātia q̄litas ⁊ actio. Ratio pꝛi
mi qꝛ quicq̄d aliud trāſcendēs aſſignet̄ ab hoc
vocabulo res vel erit abſolutū vel cognotatiuū:
ſꝫ neutrū eoꝝ eſt trāſcendēs verū ꝑ ſolū illud ē
trāſcendēs: maioꝛ ſupponat̄ ṽa a ſufficienti di=
uiſione: ſꝫ ꝓbat̄ minoꝛ ⁊ p̄mo d̄ abſoluto qꝛ ſi ali
quod aliud daret̄ maxie eſſet ens ſꝫ hoc nō qꝛ il
lud nō eſt vocabulū latinū ſiue accipiat̄ vt no=
mē ſiue accipiat̄ vt eſt ꝑticipiū: qꝛ ṽbū ſubſtan=
tiuū nō hꝫ tale ꝑticipiū nec apud latinos eſt ta
le nomē ipoſitū. Scdo ꝓbat̄ illud de cognotati
uo qꝛ oē tale ſua cognotatiōe videt̄ cōtractū
infra abſolutū trāſcendēs: bonū eñ ē res appe=
Reprobatio. tibilis ⁊ ſic addit drīam ſupꝛa rē. Ratio ſecūdi
qꝛ foꝛte opinabat̄ ipſe res oēs creatas tm̄ tri=
plices eē: nā pꝛeter ſubſtātias ⁊ q̄litates ponebat
actiones diſtinctas ab agētibꝰ creatis: que nec
Prima ꝓpō eēēt ſubſtātie nec q̄litates: ſꝫ his nō obſtātibꝰ dr̄
ad dubiū ꝑ tres ꝓpōnes. Pꝛima pꝛopoſitio: ens
vnum: bonū: p̄ncipium: cauſa elementū: ⁊ alia
multa huiuſmodi ſunt vere trāſcēdētia: ꝓbatur
ſic ex dictis in ſcdo articulo: qꝛ oē eq̄uocū ana
logū ad plura p̄dicamēta eſt trāſcēdēs ſꝫ quodli
bet p̄dictoꝝ vocabuloꝝ eſt hmōi ꝑ quodlibet
eoꝝ eſt trāſcēdens: hꝫ eñ plures ſig̃tiones diuer
ſoꝝ p̄dicamētoꝝ vt declarat Ariſto. lib. 5. me=
thaphiſice. Falſa ē ꝑ vallēſis p̄ma aſertio nec tol
lerāda in bona logica q̄ ꝓpꝛie diffinit ⁊ diſtin=
guit trāſcēdētia: ſꝫ multo rōnabiliꝰ Ariſto. tria
gn̄a trāſcēdētiū diſtinxit in p̄allegato libꝛo: q̄dā
eñ ſig̃nt p̄ncipia reꝝ vt p̄ncipiū cauſa elemētū
natura neceſſariū ⁊ alia id genus: quedā ſig̃nt
rerū diuerſitates in vniuerſo creato: vt ens: vnū
ſubſtātia: accidens: ꝙ̄tū: quale: ad aliq̄d actio:
paſſio: habitꝰ: p̄uatio: idē: differēs: ſil̕e: ꝯtrariūꝫ
oppoſitū: p̄us: poſterius ⁊c: alia ſūt traſcēdētia q̄
dn̄r ad bonū ſenſū paſſiōes rerū qꝛ cognotat reꝝ
ꝓpꝛietates ⁊ cōditiones varias: vt actꝰ: potētia:
poſſibile: ꝑfectū: terius: totū: pars: genus: ſpēs:
veꝝ: ſlm̄: bonū: malū: ⁊ alia multa ſine numero:
quoꝝ quodlibet ideo ē trāſcendēs qꝛ hꝫ plures
⁊ diuerſas acceptiōes nō ad vnū p̄dicamētum

refferibiles ideo trāſcendit plura pꝛedicamēta.
Nec vlꝫ p̄ma rō ꝓ Laurētio inducta ſua eī ma Ad fundamētū opinionis.
ioꝛ pōt cōcedi: lꝫ ſit falſa ad ſenſum arguentis:
quodlibet eñ trāſcendēs ē multiplex ⁊ nullum
eſt pure abſolutū nec vnico mō cognotatiuū: ſꝫ
ea dimiſſa negat̄ minoꝛ: ad p̄mā ꝓbationē dr̄ ꝙ
ens ē trāſcēdēs ⁊ ē nomē latinū: nō quidē a poe
tis vel oꝛatoꝛibꝰ ſꝫ a phis impoſitū: q̄lꝫ eñ ſapi
ens in ſua ſciētia potuit vocabula ſibi congrua
imponere: ⁊ ſic nō vlꝫ iſta ꝯñā hoc nomē nō inue
nit̄ in poetis nec in oꝛatoꝛibꝰ ꝑ nō eſt latinū: qꝛ
plurima ſunt vocabula latina in iure ciuili ⁊ in
medicina: ⁊ in mathematicis doctrinis nunꝙ̄
a poetis ⁊ oꝛatoꝛibus viſa nec audita: ens autē
apud Ariſto. ſapientiſſimū tā in greco quā i la=
tino textu eſt frequētiſſimū. Scda etiā ꝓbatio
de cognotatiuis inualida ē: nō eñ opꝫ ꝙ voca=
bulū addens alteri cognotationē reſtringat vel
cōtrahat ipm: alias nunꝙ̄ daret̄ paſſio cōuerti
bilis cū ſuo ſubiecto: ſilr̄ res ⁊ bonū ꝯuertunt̄
⁊ eque cōia vocabula ſūt qꝛ oīs res ē bona vt ſa=
cra nobis eloq̄a tradūt: ꝑ bonū ita bñ eſt trāſcē
dens ſicut res loquēdo iꝓpꝛie d̄ trāſcendētibꝰ vt
ipſe loq̄bat̄: ſcꝫ ſcdm ſig̃ationē vel ſuppoſitionē.
Scda ꝓpō: res nō eſt ꝓpꝛie dicibile trāſcendēs:
ꝓbat̄ qꝛ nullū pure vniuocū eſt trāſcendēs: ſed Scda ꝓpō
res eſt vocabulū mere vniuocū ꝑ nō eſt ꝓpꝛie di
ctū trāſcendēs: maioꝛ ſupponit̄ ex dictis in ſcdo
articulo: ſꝫ minoꝛ ē indubitata apud oēs lati
nos nec ipſe Lauren. eā negaſſet: eſt eñ vocabu
lū abſolutiſſimū ⁊ nūꝙ̄ reppierit̄ in alia ſig̃tio=
tiene poſitū: ꝯñā eſt clara i q̄rto mō p̄me figure.
Apparet ꝑ ex dictis quā leuiter ⁊ ſine fundamē
to ſcotizantiū q̄dā dixerūt rē eē cognotatiuū no
mē: quoꝝ aliꝭ a reoꝛ reris qd eſt opinoꝛ opina=
ris: aliꝭ a ratus rata ratū qd eſt ſolidū: hec eī fan
taſtica ſunt ⁊ mera ſomnia ficta: ſi eñ hoc tā cō
muniſſimū vocabulū fuiſſet multiplex ſeu eq̄=
uocū: nunꝙ̄ Ariſt. eiꝰ multiplicitatē dimiſiſſet
intactā q̄ etiam alia multa nō tā gn̄alia voca=
bula methaphiſicalia accuratiſſime diſtinxit ⁊
determinauit in. 5. lib. ſue methaphiſice. Ter= Tertia ꝓpoſitio.
tia ꝓpō: ſiue diſtinguant̄ p̄dicamēta p̄marū in
tētionū ꝓpꝛie ꝑ modos eſſētiales ſig̃ndi limita
toꝛū dicibiliū: ſiue iꝓpꝛie ꝓ diuerſitates rerū
ꝓ quibꝰ talia dicibilia ſupponūt: ſlm̄ eſt tria tm̄
eſſe p̄dicamēta. Supponimus hic ꝙ alias ꝓba
tū eſt p̄dicamēta nō eē ꝓpꝛie diſtinguenda per Pꝛimo.
ſuppoſitiones terioꝝ ſꝫ ꝑ foꝛmales eſſētiales mo
dos ſig̃ndi eoꝛū: ⁊ hoc aliq̄liter fuit tactū in ter
tio notabili p̄mi articuli huiꝰ q̄ſtionis: ⁊ ex hoc
apparet ſtatim ꝓbatio ſcde partis huiꝰ ꝓpōnis:
qꝛ ſi Laurē. intendebat illo mō diſtinguere pꝛe
dicamēta: male diſtinguebat ⁊ impꝛopꝛie ſcdm
peritioꝛes logicoꝝ: ſꝫ eſto ꝙ ſic eſſent diſtinguē=

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA
GREDOS.USAL.ES

đa nõ vere taxauit eorũ numerũ eē ternariũ: tũ
q: nec Ariſtoteles nec alij vere philoſophantes
poſuerũt actiões realiter diſtictas a ſubſtãtijs ⁊
q̄litatibꝰ: ſȝ veriſſime ð: in .3. lib. phiſicoꝝ ꝙ mo
tus nõ ē preter res ad q̄s ē motꝰ: vt gñatio nõ eſt
aliq̄ res preter ſubſtantiã: ⁊ altlratio nil ē preter
qualitatē ⁊c: ẽ actio oĩs q̄ vere eſt motꝰ vel eſt
ſubſtãtia vel q̄litas ⁊ ſic hoc modo nõ eſſent po=
nẽda niſi duo predicamenta ſubſtãtia ⁊ q̄litas:
qđ ꝓbabiliſſime eſt mihi alias pſuaſũ: tũ ēt q: ſi
ponerē actio res ſucceſſiua diſtincta a ſubſtan
tia ⁊ q̄litate: pari rõne poni deberet ⁊ paſſio di=
ſtincta: ⁊ tp̄s: ⁊ localis motꝰ: ⁊ vox: ⁊ ſonus ⁊ ſic
Secundo. plura eſſent ꝙ̄ tria predicamẽta. Pria tñ ps hu
ius ꝓpõnis ſic ꝓbaē p̄mo auctoritate Ariſto. in
predicamẽtis ſuis q̄ decē enumerauit predica
mẽta p̄marũ intẽtionũ ſimpliciũ. Scđo ꝓbatur
rõne ꝑ ſufficientē diuiſionē: q: oĩe dicibile p̄ie
intẽtiõis ſimplicis vl' ē abſolutũ vl' cognotatiuũ
itriſece vl' extriſece ⁊ hoc nouē mõis nõ reducibi
libꝰ ad aliquē vnũ vl' ad aliq̄s pauciores: ſȝ ſunt
gñaliſſime diſtincti inter ſe: ẽ decē ⁊ nõ tãtũ tria
ſunt hoc mõ diſtinguẽda p̄dicamẽta. Nec vlȝ re
Euaſio eorum. ſpõſio mgr̄i Thome bricot q̄ nitiē deffẽdere hãc
poſitionē dicēs ꝙ illi nouē modi extrinſece co=
gnotatiõis poſſũt reduci ad duos gñaliſſimos:
ſcȝ ſig̃are rē aliq̄liter ſe habere pmanẽter: ⁊ ſe ha
bere ſucceſſiue vel in trãſitu: ad p̄mũ horũ quē
vocat modũ q̄litatis reducit illa ſex q̄ntitatē: q̄li
tatē ad aliq̄d vbi ſitũ ⁊ habitũ: ad ſcđȝ quē dicit
modũ actionis reducit alia tria: actionē: paſſio
Redargutio. nē: ⁊ q̄ñ. Talis inq̄ã reſpõſio nõ vlȝ ꝓpter mul
Primo. ta: p̄mo q: eque faciliter imo ꝓbabiliꝰ potuiſſet
ponere duo tñ p̄dicamẽta ſcđm duos modos ſi
gnificãdi gñaliſſime diſtinctos: ſcȝ ſig̃re abſolu=
te ⁊ cognotatiue: imo ſi ſua ratio eēt valida ſil'r
diceret ꝙ nõ repugnat dari aliquē ꝯceptũ cõem
ad intrinſecã ⁊ extrinſecã cognotationē q̄ ma=
gis differũt ꝙ̄ quã diuerſi modi extriſece cogno=
tionis: poſuit eñi ſextã ſpēm q̄litatis ꝓ differen
Secundo. tijs ſubſtãtialibꝰ. Scđo q: poſſet eadē facilitate
aliꝰ fingere cõceptũ cõem ad p̄dictos duos mo=
dos ſig̃ndi abſolute .ſ. ⁊ cognotatiue ⁊ ſic deffen
Tertio. dere vnũ tantũ p̄dicamẽtũ. Tertio q: ꝓbabiliꝰ
poſſet q̄ſpiam ponere q̄ttuor modos ſig̃andi ⁊
predicandi gñaliſſime diuerſos ⁊ nõ tñ tres ſcȝ
ſubſtãtiã: q̄ntitatē: q̄litatē ⁊ ad aliq̄d: nã ſex vlti
ma p̄dicamenta cognotãt habitudinē rei ad rē:
poſſent ẽ reduci ad p̄dicamentũ ad aliq̄d: nam
⁊ Ariſt. poſt ad aliq̄d nihil fere dixit de ſex illis
predicamẽtis: ⁊ ſcotiſte dicũt ꝙ ſex vltima p̄di=
camẽta ſunt de reſpectibꝰ q̄s ipi vocãt extrinſe=
Quarto. cos. Quarto quia poſſet ſatis bene alius redu=
cere ſitũ ad quãtitatē ⁊ alia tria vltima q̄ñ vbi
⁊ habitũ ad vnũ modũ cõem: ſcȝ ſig̃are ꝑ modũ
mẽſure rei extrinſece: ⁊ actionem ⁊ paſſionē ad
eundē modũ cõem ⁊ ſic ponerenē ſex p̄dicamen
ta gñaliſſime diſticta: ⁊ plura alia incõmoda ſe
querenē ex illa ſolutiõe: adeo ꝙ nullꝰ dareē certꝰ
numerus p̄dicamẽtorũ: qđ tñ eſt neceſſariũ p̄n=
cipiũ logice ad oĩes alias doctrinas q̄ ex certi=
tudine p̄dicamẽtorũ ⁊ trãſcẽdẽtiũ ſua vocabu=
la ſeorſum accipiũt: melius ẽ Ariſto. poſuit de=
cē p̄dicamẽta ſimplicia p̄marũ intẽtionũ ex au
ctoritate oĩm antiquorũ: q̄ nõ ſunt reducibilia
ad aliquē vnũ modũ ſig̃ndi cõiorē vniuoce ad
oia illa: vel ad aliqua eorũ: ac ꝑ inde nec eſt da=
bilis terius vniuoce p̄dicabilis q̄ditatiue de ter
minis diuerſorũ p̄dicamẽtorũ: vñ recte ad hũc
ſenſum dixit porphirius ꝙ decē ſunt gñaliſſima
quaſi decē rerũ p̄ma p̄ncipia: ſcȝ nõ reducibilia
ad aliqđ prius ⁊ cõius: hec de ꝓpoſita queſtiõe
⁊ dubijs anexis eidē ſatis ſuccincte ⁊ intrãſcur
ſu. ¶ Ad argumẽta i p̄ncipio q̄ſtiõis: reſpõdeē
ad p̄mũ ꝓ pte affirmatiua cũ ſic arguiē: trãſcē=
dens eſt p̄dicabile inq̄d de dicibilibꝰ alicuiꝰ p̄
dicamẽti cõcedimus: ſȝ addimus ꝙ etiã eſt p̄di
cabile inq̄d de dicibilibꝰ alteriꝰ p̄dicamẽti ſcđȝ
modũ ſig̃ndi eiꝰ: ⁊ cũ inferē ẽ ē ponibile in eadē
coordinatiõe cũ eis: fatemur ſȝ tũc nõ erit trãſcē
dēs ſȝ potiꝰ limittatũ in vna tñ acceptiõe: cum
hoc tñ ſtat ꝙ idē vocabulũ in ſua cõfuſione acce
ptũ nec determinatũ ad vnã ſuarũ ſig̃ationũ ſit
eq̄uocũ: ⁊ ſic nõ erit vl'e aut p̄dicabile ꝓprie di=
ctũ reponibile in aliq̄ p̄dicamẽto: cõcediē ēt ꝓ=
batio antecedẽtis ad ſenſũ dictũ ⁊ ſil'r ꝯña cum
ſua ꝓbatiõe: ſȝ nihil cõtra nos. Ad ſcđm argu=
mẽtũ ꝓ parte negatiua ð: ꝯcedẽdo auctoritatē
q̄ veriſſima eſt q: loq̄ē expreſſe de trãſcendẽtibꝰ
q̄rũ aliqđ ſequiē ad oia. i. ē p̄dicabile inq̄d de di
cibilibꝰ oĩm p̄dicamẽtoꝝ: vt ens ſcđȝ varias eiꝰ
acceptiões: q: vt ð: in p̄mo prioꝝ predicatũ dire
cte ⁊ eſſentialis p̄dicatiõis eſt ꝯñs ad ſubiectũ
eiꝰ: dicibile ẽ qđ predicaē eſſential'r inq̄d de ſub
iectis oĩm p̄dicamẽtorũ ſequiē ad oia p̄dicamē
ta: ⁊ hȝ modos ſig̃ndi ⁊ p̄dicãdi oĩm predicamē
torũ: vnde nõ bñ exponiē cõiter illa auctoritas
ab his q̄ dicũt: ſi id qđ ſequiē ad oia aſſigneē eē
genus ad oia ⁊c: q: trãſcẽdēs cõfuſe vel indiſtin
cte acceptũ nec ē genus ad oia nec ad aliq̄ ſeor=
ſum: quouſq̄ determineē ad vnã ſolã ſig̃tionē:
ſed dȝ ſic exponi: ſi id qđ ſequiē ad oia. i. trãſcen
dēs indiſtincte acceptũ: aſſigneē eē genus ma=
la eſt aſſignatio: q: illo mõ acceptũ eſt eq̄uiuo=
cũ: q̄re nõ erit genus: imo neq̄ vl'e aut predica=
bile ꝓprie dictũ neq̄ dicibile limitatũ repponi=
bile in aliq̄ p̄dicamẽto. ¶ Sȝ de his iã ſatis: cũ
primã logice partē copioſiſſime valde ac latiſſi=
me tradiderimus in oibꝰ vocabulis ſcialibus
tã limitatis p̄me ⁊ ſcđe intẽtionis ad ſcientias

particulares ꝑtinẽtibꝰ: quã etiã trãſcẽdẽtibꝰ me
thaphiſice ſapientie ꝓprijs. Quantas vero cõ=
moditates afferat hec nr̄a logicalis editio volē
tibꝰ bene ac vere philaſophari in ſingulis ſcien
tijs: vel ex hoc maxime cõſtare poterit ꝙ prede=
ceſſores noſtri in hac paleſtra pauca bñ digeſta
de predicamẽtis ſcripta reliquerũt: q̄bus diſci=
puloꝝ ai eruditã habere poſſent precognitionē:
aut viã expeditã ſine offendiculis: facileq̄ adi=
tum ad ceteras doctrinas: q̄ oia niſallor exhibet
hoc noſtrũ cõpendiũ per quã luciduſſimum.

¶ Codex argumẽtorum cõtra predicta de
tranſcendentibus.

SEd pro lucidiore in
telligẽtia oĩm precedẽtiũ: iterum
a p̄ncipio recurramus ſingula ar
gumẽtis inueſtigãdo: nã vt ð: in
p̄ncipio tertij libri methaphiſico
rũ Ariſt. argumẽtatiua dubitatio oēm materiã
ſcibilē reddit clariorē. Et quidē in p̄mo articulo
hoc vnũ fundamẽtũ oĩm dicendorũ in q̄ſtione
illa ꝑq̄riē ſcȝ ꝓpria acceptio ⁊ vera diffinitio
huius vocabuli trãſcẽdēs q̄ñ eſt ſcđa intentio.
Et ſuppoſita ē diffinitio talis: trãſcẽdēs ē dicibile
nõ hñs vnicũ modũ ſig̃ndi aut p̄dicãdi alicuiꝰ
vniꝰ determiati p̄dicamẽti ſȝ diuiſim plres mõs
diuerſorũ p̄dicamẽtorũ: hec eñi eſt tota reſolu=
Primum argumẽtũ. tio p̄mi articuli. Sȝ cõtra eã ſic arguiē prio: hoc
vocabulũ trãſcendēs eſt eq̄uocũ analogũ cuius
p̄ncipalior ſig̃tio eſt q̄ñ eſt nomē p̄me intentio=
nis ſig̃ns res ſupnaturales ⁊ diuinas: ⁊ ſcđaria
acceptio eiꝰ ꝑ analogiã ad p̄mã eſt q̄ñ ē nomē ſe
cũde intẽtionis ſig̃ns vocabula ſupra predica=
mentalia: ſȝ in p̄ma acceptiõe ſig̃t res oia mun=
dana ſub ſe cõprehendẽtes: hoc eſt ſig̃t diuinas
pſonas q̄ ſunt vl'es cauſe effectiue cõſeruatiue ⁊
motiue oĩm reꝝ mũdi: ſig̃t etiã ſubſtãtias ange
licas ſpũales q̄ ſunt vl'es miniſtri ad guberna=
tionē oĩm reꝝ corpaliũ: vñ ⁊ q̄dã coꝝ dicunē an
geli p̄ncipatꝰ ⁊ poteſtates: ſig̃at ⁊ corpa celeſtia
cauſas cõiſſimas oĩm corpoꝝ: ẽ etiã trãſcendēs
in ſcđa ſig̃tione ꝑ ſil'itudiñē ad p̄mam dȝ accipi
ꝓ vocabulo oēm rē mũdi ſig̃nte ꝓ oibuſq̄ ſup=
ponẽte: vel ad minus dȝ accipi ꝓ dicibili de oi=
bus teris oĩm p̄dicamẽtoꝝ q̄ditatiue p̄dicabili
ſicut diffiniuit mgr̄ Martinus: ẽ p̄dicta diffini
tio q̄ illas refellit ē mala. Maior huiꝰ ſil'i ſuppo
niē x̄a ex cõi doctoꝝ vſu approbato q̄ illis duo
bus modis ſolēt accipere hoc vocabulũ trãſcen=
dens: ꝙ aũt prior acceptio eiꝰ ſit ꝓ rebꝰ quã pro
vocabulis nullus ambigit: eſt eñi regl'a vulga=
tiſſima ꝙ oĩe nomē p̄me ⁊ ſcđe intẽtiõis ē ana=
logũ ⁊ ꝙ ſig̃tio eiꝰ ꝓ teris ſuit ſecũdario ipoſita
ꝑ analogiã ad illã q̄ eſt ꝓ rebꝰ: ⁊ ratio eſt q: no
mina p̄me intẽtionis fuerũt ipoſita p̄us rebꝰ ꝙ̄
noia ſcđe intentiõis iponerenē vocabulis rerum
vt ex ipſis noibꝰ cõſtat cũ hec p̄ſupponant illa:
exẽplũ regule eſt in his vocabulis ſubſtãtia: ac=
cidēs: ſubiectũ: materia: forma: figura: genus:
ſpēs: ⁊c. Minor vero ſillogiſmi eſt ſatis clara q:
oĩes ille res trãſcendẽtes vocanē a phis cauſe
vl'es: ſed ꝯña ꝓbaē q: nõ videē i quo alio poſſit
eſſe analogia ſcđe acceptiõis ad p̄mã niſi in vni
uerſalitate ſig̃tionis: aut ſuppõnis: aut predi=
catiõis: ẽ trãſcendens vocabulũ potius debuit
diffiniri ꝑ ſig̃re oēs res mũdi vl' ꝑ ſupponere pro
oibus vel ꝑ p̄dicari de oibꝰ teris ꝙ̄ ꝑ habere di=
Cõfirmatio pria. uerſos modos ſig̃ndi gñaliſſime diſtinctos. Cõ
firmaē hec ꝓbatio ꝯñe ex libro topicorũ Boetij
vbi hec vocabula totũ ⁊ ps integralis accipiunē
pro teris ꝑ analogiã dictã ad eadē vocabula ac=
cepta ꝓ rebꝰ: ſic ꝙ hoc nomē domus dicaē totũ
integrale q: ſig̃at rē q̄ eſt totũ integrale: ⁊ illud
nomē paries voceē ps integralis q: ſig̃t rē q̄ eſt
pars integralis eiuſdē domus: ẽ ſil'iter hoc no=
men trãſcendēs q̄ñ eſt ſcđe intẽtionis dȝ accipi
ꝓ vocabulo cõiſſimo ad oia entia mũdi i ſigni=
ficãdo aut ſupponendo: vel p̄dicãdo: ſicut idem
vocabulũ q̄ñ eſt p̄me intentiõis accipiē ꝓ re cõ=
muniſſima ad oia entia mundi in cauſando:
Cõfirmatio ſcđa. aut cõſeruãdo: vel mouẽdo. Cõfirmaē ſcđo ca=
dē ꝓbatio ꝯñe ex ſcđo lib. phiſicorũ Ariſto. vbi
hec duo noia cauſa ⁊ effectꝰ eq̄uoce a ꝯſilio ac=
cipiunē ꝓ rebꝰ ⁊ ꝓ vocabulis ꝑ ſil'itudinē ⁊ ana
logiã predictã: nã ſicut illarũ rerũ que ſũt cauſe
quedã ſunt cauſe vl'es ⁊ quedã ꝑticulares ⁊ q̄dã
ꝑ ſe cauſe alie vero ꝑ accidens: ſic vocabulorũ ſi
gnificãtiũ res eaſdē q̄dã dicunē cauſe vl'es ⁊ q̄=
dã ꝑticulares: q̄dã ꝑ ſe ⁊ q̄dã ꝑ accidēs: vt domꝰ
artifex eſt cauſa vl'is ⁊ domificator cauſa parti=
cularis: ⁊ eiuſdē effectꝰ domificator ð: cauſa per
ſe ſȝ muſicus aut policletꝰ cauſa ꝑ accidēs: ⁊ tñ
res eadē ſcȝ ipſe policletꝰ eſt artifex domificator
⁊ muſicus: vñ cõſtat ꝙ illã diſtinctionē fecit ibi
Ariſto. in vocabulis ⁊ nõ in rebꝰ: ſed in vocabu
lis ꝑ analogiã ad res: ẽ ſil'r eſt dicendũ de hoc no
mine trãſcendēs q̄ñ accipiē analogice ꝓ rebꝰ ⁊
ꝓ vocabulis ꝙ dȝ accipi ſcđm p̄dictã analogiã.
Confirmatio tertia. Cõfirmaē tertio ex lib. 5. methaphiſicoꝝ de his
analogis ſubiectũ ⁊ accidēs. ſ. ꝓ rebꝰ ⁊ ꝓ voca=
bulis inter q̄ eſt valde bona ꝓportio in ꝓprieta
tibꝰ vtrorũq̄: ẽ ⁊ i ꝓpoſito: poſſēt dari mlt'e alie
cõfirmationes de alijs plurimis vocabulis ſine
numero: nã porphirius declarauit analogiam
gñis ⁊ ſpēi de vocabulis ⁊ rebꝰ: Ariſto. vero in
ſuis predicamentis vtiē analogia ſubſtantie ⁊
accidentis ex rebꝰ ad vocabula: ⁊ multa id genꝰ
q̄ cauſa breuitatis dimittunē: nõ debuerũt ẽ re
probari in p̄mo articulo huiꝰ q̄ſtionis ille diffi=

nitiones ⁊ acceptiões trāſcēdentis quibꝰ cōiter
vtunť omēs fere peripatetici vt Thomiſte Sco
Pria ſolo tiſte ⁊ noiales omēs. Ad pͥmū argumentū dici=
mus pͥmo cōcedētes maiorē cū ſua ꝓbatiōe: vñ
ex dictis in ſcđo articulo pͥhabite q̄ſtionis con=
ſtare pōt ꝙ hoc vocabulū trāſcendēs eſt trāſcen=
dens: ⁊ ſigt ſe ipſum ad placitū ꝓprie ſicut alia
multa q̄ ſolent dari talia: nā in pͥma eius acce=
ptione ꝓ rebꝰ hʒ modū ſignđi ⁊ pͥdicandi predi
camenti ad aliq̄d ⁊ ponit̃ ſub illa ſpē eiꝰ que đr
ad aliq̄d ſcđm actionē: ⁊ ex oppoſito hoc nomē
limitatū qđ eſt pͥme intētionis ꝓ rebus eſt ſpēs
cōtēta ſub alio ſubalterno pͥdicamēti ad aliq̄d
qđ đr ad aliq̄d ſcđm paſſionē: eo mō q̄ boni logi
ci dicunt de iſtis teris relatiuis pater filiꝰ: dñs
ſeruus: creator creatura: cauſa effectꝰ: prelatus
ſubditꝰ ⁊c̄. In ſcđa vero ſigtione hoc vocabulū
trāſcendēs hʒ modū ſignđi ⁊ predicādi vndeci=
mi pͥdicamēti ſcđarum intētionū ⁊ ponit̃ tanq̄
ſpēs ſub illo gñe pͥdicabile cōiter ſeu īproprie di
ctū: qđ diuidit̃ in has duas ſpēs trāſcendēs ⁊ in
diuiduū: ſilr̄ dicimus de hoc vocabulo limita=
tū in ſcđa eiꝰ acceptione ꝓ teris ꝙ ponit̃ in vn=
decimo pͥdicamēto ⁊ eſt ſinominū aut cōuerti=
bile cū illo gñe ſubalterno predicabile ꝓprie di=
ctū vel vl'e: g̃ lʒ hoc vocabulū trāſcendēs nō oia
entia ſignificet: eſt tamē vere trāſcendēs qꝛ tran
Scđa ſolo ſcendit plura predicamēta. Dicimus ſecundo
ad idem argumentum concedentes minorem ſi
ſine excluſione accipiatur alias eſſet falſa ⁊ ne=
ganda: cuiꝰ ratio eſt qꝛ hoc vocabulum trāſcē=
dens in illa acceptione nō ſolū ſigt diuinas pſo
nas ⁊ ſpūs angelicos ſʒ etiā aias rōnales ad q̄s
vix attingere pōt pͥhica ſpeculatio vt Ariſto. di
cit in. 2. lib. phicorū: ſigt etiā ſcđm aliq̄s docto=
res oia corpa celeſtia q̄ ſunt oino intrāſmutabi
lia ſcđm formas ſubſtātiales ⁊ accidētales ⁊ trā
ſcendūt tp̄s ⁊ oēm mundanā varietatē: nā talia
parū attinent ad ſciam phicam: dato etiā ꝙ hoc
vocabulū pͥme intētionalr̄ acceptū ſolū ſigaret
deum ⁊ angelos vt aliꝗ volūt: tñ nō omēs angeli
ſunt cauſe vl'es cōprehēdētes ſub ſe oia munda=
na: nā theologi aſſerūt ꝙ angeli infimi ordinis
ſolū pͥſident ſingularibꝰ hoibꝰ aut domibꝰ: ſed
archāgeli ſingularibꝰ opidis ⁊ ciuitatibꝰ: pͥnci
patꝰ vero determinatis regnis ⁊ ꝓuintijs vt ex
preſſe habet̃ Danielis. 10. quare illa minor eſt
falſa ad ſenſum quē vult habere arguens. ſ. cuʒ
excluſione: ſi aūt ſimplr̄ accipet̃ eſſet vera ſʒ tunc
nihil valeret ꝯña: imo ſequeret̃ oppoſitū: ſi enīʒ
ſuppoſita maiore ſic accipet̃ minor ſʒ hoc voca=
bulū qđ eſt nomē pͥme intētionis ſigt nō ſolum
res oia mūdana ſub ſe cōprehendētes ſed etiam
quaſdā alias res q̄ pticulares hñt ṽtutes ⁊ cau
ſalitates: q̄ minor ꝓculdubio eſt ṽa vt ptʒ ex di
ctis: ſequit̃ clare ꝙ hoc vocabulū trāſcendēs qđ
eſt ſcđa intētio ſigt nō ſolū terios oia entia mū=
di ſigntes ⁊ de oibꝰ pͥdicabiles ſʒ etiā ſigt alios
terios habētes magis pticulares ſigtiōes ⁊ pͥdi=
cationes: q̄ cōcluſio eſt ṽa ⁊ de mēte Ariſt. vt in
ſcđo articulo queſtiōis expreſſimus. Dicimus Tertia ſolo
tertio ad eandē minorē ꝙ trāſcendēs in pͥma ſi=
gnificatiōe nō cognotat vniuerſalitatē cauſali=
tatis in re illa ꝑ qua ſupponit neq̄ a tali cōdi=
tione rei fuit ipoſitū hoc vocabulū: ſed cogno=
tat rei intrāſmutabilitatē ſubſtantialē ꝓpter q̄
trāſcendit oia tpalia ⁊ ſic iā nō eſt phice cōſide=
rationis res illa vt expreſſe đr ſcđo phicoꝝ: q̄ enī
nō amplius mota mouēt iā inq̄t non ſunt phice
cōſiderationis ſʒ eā trāſcendūt: ſiue g̃ nomē trā=
ſcendens in pͥa acceptione ſolū ſignificet deū ⁊
angelos ſiue etiā ſignificet oēs res intrāſmuta=
biles formalr̄ vt ſunt aie ⁊ celi ⁊ materia pͥma q̄
nunq̄ tp̄e ſeneſcūt neq̄ tabeſcūt: neganda ē mi=
nor illius ſillogiſmi cū pͥciſione accepta vt intē=
debat argumētū: alias nil cōcluderet ad ſuū ꝓpo
ſitū ſʒ ad oppoſitū vt diximus. Sʒ dices forte ſi
illa eſt cognotatio huiꝰ vocabuli in pͥma acce=
ptione eiꝰ: quō ex rebꝰ ſumet̃ ſilitudo ad ſcđam
ſigationē ꝓ vocabulis. Dico ꝙ ſatis bene ⁊ ſine
periculo erroris: ſicut enī ille res dicunt̃ trāſcē=
dētes q̄ ꝓpter ſui intrāſmutabilitatē trāſcendūt
tā phicā conſiderationē ⁊ quālibet aliā particu=
larē ſciam lʒ ptinēt ad ſupiorē ſciaʒ: ſic illa voca
bula dicunt̃ trāſcēdētia q̄ ꝓpter ſui indetermi=
nationem ⁊ cōfuſionē tranſcendūt pͥdicamenta
les coordinatiōes ⁊ pertinēt ad ſuperiorē ordi=
nē teriorū ſcialiū: vel pōt dici ꝙ ſicut ille res trā=
ſcendūt tp̄s ⁊ naturales paſſiones ſeu pegrinas
impreſſiōes: ſic iſti teri trāſcendūt ordines ⁊ pͥdi
camētorū ⁊ ſciarū ſpecialiū qꝛ nulli earum ſunt
appropriati. Dicimus q̄rto ad ꝯñam negando Quarta ſolo
illā ſi minor vera concedat̃ vt iā explicauimus:
imo frequēter ꝯñe q̄ fiunt ex ꝓportione rerū ad
terios ſunt deffectuoſe ꝑ fallaciā figure dictiōis
niſi cū magna cautela forment̃: nō enī opʒ ꝙ in
oibꝰ ſit eadē correſpōdētia in teris ad placitū ho
minū ſigntibus q̄ eſt in rebꝰ ad placitū dei cōſi
ſtentibꝰ: neq̄ ecōtra: exēplū pͥmi vt nō ſequitur
aqua ⁊ later ſunt oino eadē in ꝓprietatibꝰ na=
turalibꝰ: g̃ illa duo noia ſunt oino eadē in pro=
prietatibꝰ ſermotionalibꝰ puta gñe ⁊ declina=
tione ⁊ alijs: itaq̄ poſſimus tā cōgrue dicere la=
ter eſt frigida ſicut dicimus aq̄ eſt frigida: exē=
plū ſcđi nō ſequit̃ hō ⁊ ſocrates ſunt adinuicem
vl'e ⁊ indiuiduū: g̃ correſpōdent eis due res ſi=
gnificate ſe habētes adinuicē ſicut vl'e ⁊ indiui
duū: nec ſequit̃ hō ⁊ riſibile ſe hñt vt ſubiectum
⁊ ꝓpria paſſio: g̃ correſpōdent eis due res quaꝝ
vna eſt paſſio alteriꝰ que poſſit demonſtrari de

illa: ſilr̄ in ꝓpoſito lʒ minor illius argumenti ad
oēm ſenſum cōcederet̃ nō ſequeret̃ illa cōcluſio:
qꝛ alia ē diſpoſitio rerū inter ſe ⁊ vocabulorū in
ter ſe nec in oibꝰ aſſimilant̃. Et ſi q̄s inſtaret ꝙ il
la ꝯña ē caute formata. ſ. quātū ad illas ꝓprie=
tates vocabuloꝝ in q̄bꝰ hñt analogiā ad rerum
diſpoſitiones vt đr in ꝓbatione ꝯñe. Reſpōdeo
ꝙ adhuc ꝯña eſt inualida: qꝛ ſepius nomē aliqđ
imponit̃ ab aliq̄ ꝓprietate q̄ tñ nō repperit̃ i oi=
bus ſigtis ꝑ illud: ſicut lapis vt q̄dā aiūt iponit̃
a leſione q̄ facit in pede nō tñ ois lapis pedē le=
dit ſʒ ſufficit ꝙ ſit aliq̄s talis: ſilr̄ terius qđ ē no=
mē ſcđe ipoſitiōis ſigt vocabulū terminās ꝓpo=
ſitionē nō tñ opʒ ꝙ ois teris ſit extremū ꝓpōnis:
ſʒ ſufficit ꝙ ſint aliq̄ tales ⁊ ſi nō oēs: ſilr̄ in ꝓpo
ſito lʒ ꝓpter dictā analogiā vocabulorū ad res
trāſcendētes ipoſitū ſit hoc vocabulū ad ſignđū
illud genus terioꝝ: nō tñ opʒ ꝙ ois terius tran=
ſcendēs ſit cōiſſimus ad ſignđū oia entia mūdi
vel ad ſupponēdū ꝓ eis ſʒ ſufficit ꝙ ſint aliq̄ ta=
les vt ens: res: vnū: verū: bonū: nā Ariſto. preter
illos poſuit alios plures nō tales vt patuit in ſe
cūdo notabili pͥmi articuli. Ptʒ g̃ ꝙ ille vocabu
li trāſcendētis acceptiōes ⁊ diffinitiones quas
predicti doctores pipatetici poſuerūt ſunt ipro=
prie ⁊ nō de mente Ariſtotelis coꝝ pͥncipis: nec
probari poſſunt per aliquā bonā cōſequentiam
ex dictis Ariſtotelis vel pͥncipijs ſue phie: qm̄ ſi
aliq̄ rō videret̃ eē bona maxīe eſſet illa q̄ forma
ta eſt in pͥdicto argumēto q̄ tñ multipliciter i va
lida ē vt oſtēdimus: ſʒ ꝑ tales ꝯñas multi dece=
pti poſuerūt cōitates in rebꝰ ſicut ⁊ i vocabulis:
poſuerūt pͥmas ⁊ ſcđas ſubſtātias in rebꝰ ſicut i
teris pͥdicamēti ſubſtātie: poſuerūt deniq̄ ſubie
cta ⁊ ꝓprias paſſiones in rebꝰ ſicut in pͥdicabili
bus: ⁊ alia multa abſurda q̄ ṽa ⁊ ſolida reijcit
phia. Negamus g̃ illā ꝯñam cū ſua ꝓbatiōe: ſʒ
diximus iā in q̄ poſſit eſſe analogia illorū voca
bulorū ad res: qꝛ nō oino in cōitate ſʒ in abſtra=
ctione reali q̄ vtraq̄ trāſcendūt inferiora varijs
trāſmutationibꝰ ſubiecta. Ad pͥmā cōfirmatio Ad pͥmā cōfirmationem.
nē de his vocabulis totū ⁊ ps integralis cōcedi
mus equocationē analogicā non ſolū iſtorū ſed
oino ſuoꝝ ſupiorū q̄ ſūt totū ⁊ ps ſimplr̄: ⁊ ideo
dicimus ꝙ ſunt vere trāſcendētia ⁊ q̄ oculos nō
hñt volatos ꝓteruia inuenient ea numerata ab
Ariſt. in. 5. methaphiſicoꝝ inter alia multa trā
ſcēdētia ab eo poſita: ſʒ admiſſo añte negamus
ꝯñam qꝛ nō eſt ſil'e: nec ꝓbatio eiꝰ eſt vera ſi ac=
cipiat̃ cū excluſiōe vt priꝰ dicebat̃ limitādo mi=
norē pͥmi argumēti: ⁊ ſuppōit falſe ꝙ vocabulū
trāſcēdēs in pͥma acceptiōe cognotet vl'itatē in
Ad ſcđam cauſando vt iā reprobauimus. Ad ſcđam cōfir=
mationē de iſtis vocabulis cauſa ⁊ effectus etiā
admittimus illā equocationē analogicā eorū:
nā alias ille textꝰ Ariſtotelis in ſcđo phicoꝝ nō
poſſet ſane intelligi: vñ paſſim occurrēt cuilibet
viro oculato multi expoſitores ſuꝑ eū locū ple=
ni cōfuſiōe ⁊ abſurditatibꝰ multis ꝓpter igno=
rantiā dicte equocatiōis hoꝝ vocabuloꝝ: ſunt
g̃ hec duo noia cauſa ⁊ effectꝰ vere trāſcendētia
vt ptʒ expreſſe in caplo. 2. q̄nti lib. methaphiſi=
coꝝ qđ oino ſil'e eſt ⁊ in ṽbis ⁊ in ſenia predicto
caplo allegato ex ſcđo lib. phicoꝝ: nā ibi Ariſto
teles volēs inq̄rere cauſaꝝ gñā q̄ ptinēt ad cōſi=
derationē phiſici pͥus declarauit methaphiſice
acceptiōes ⁊ modos hoꝝ vocabuloꝝ cauſa ⁊ ef=
fectꝰ tū ꝓ rebꝰ tū etiā ⁊ ꝓ noibꝰ rerū: poſtea ṽo
in caplo qm̄ autē q̄ttuor cauſe: acceptis eiſdē vo
cabulis in vna tm̄ ſigtione. ſ. phice ⁊ ꝓ rebꝰ ap=
plicat ad illā ſciam oſtendens ꝑ q̄t cauſaꝝ gñā
phicus pōt demōſtrare: hec eſt plana intelligen
tia illiꝰ tractatꝰ de cauſis in ſcđo phicoꝝ: ⁊ q̄ ſe=
cus accipiūt multū ab errāt: admiſſo g̃ illo añte
negamus ꝯñam qꝛ nō eſt ſil'e nec eſt analogia in
Ad tertiā. vniuerſalitate ſʒ in abſtractiōe pͥdicta. Ad ter=
tiā cōfirmationē de ijs vocabulis ſubiectū ⁊ ac=
cidēs itidē cōcedimus multiplicitatē eoꝝ ana=
logicā in rebꝰ ⁊ in teris: nā abſonus ē a bona lo=
gica ille ſenſus quē multi realiū exponunt circa
diffinitionē accidētis poſitā a porphirio (ꝙ acci
dens adeſt ⁊ abeſt ſubiecto preter eiꝰ corruptio=
nē) acceptis vocabulis ꝓ rebꝰ: ſunt nēpe ibi ac=
cipienda hec duo noia ſubiectū ⁊ accidēs ꝓ ſu=
bicibili terio ⁊ pͥdicabili: ſicut etiā in pͥmo lib. to
picoꝝ Ariſto. ſumunt̃ ꝓ extremis ꝓbleumatis
dialetici q̄ nec eſſentialr̄ nec cōuertibilr̄ ſe habēt
adinuicem: ptʒ g̃ ꝙ nō abſre hec duo noia poſita
ſunt ab Ariſto lib. 5. methaphiſicoꝝ eſſe trāſcē=
dentia lʒ neutrū eorū ꝓ oibus rebꝰ mūdi ſuppo
nat nec de oibꝰ pͥdicari poſſit: imo vſus cōis do
ctorū hʒ ꝙ ſubiectū octo modis accipit̃ ⁊ in q̄t=
tuor pͥmis eſt nomē pͥme intētionis: in alijs ṽo
quattuor eſt nomen ſcđe intētionis logicale: ad
miſſo g̃ añte negat̃ ꝯña niſi ad ſenſum datū in=
telligeret̃ analogia ſcđe ſigtionis trāſcendentis
Ad aliam ad pͥmā. Ad alias ꝯfirmationes dicimus ꝙ hec
vocabula genus: ſpēs: ſubſtātia: accidēs ſunt ve
re trāſcendētia expreſſe noiata ab Ariſto. in. 5.
lib. methaphiſicoꝝ nā de q̄libet eoꝝ apparet ibi
vnū caplm declarans eiꝰ multiplicē acceptio=
nē: ſed qm̄ iā reſtringit̃ ad vnā illaꝝ ſignificatio
nū nō eſt dicibile trāſcendēs ſʒ limitatū ad vnū
aliqđ predicamētū: ⁊ ſic ptʒ q̄ varie accepit Ari
ſtoteles ſubſtātiā qm̄ poſuit hoc nomē eſſe trāſcē
dens in. 5. methaphiſicorū: ⁊ qm̄ poſuit ipm eſſe
genus in pͥdicamento abſolutorū terioꝝ in ſuis
cathegorijs: idem dicet̃ de quātitate: q̄litate: ad
aliq̄d ⁊ alijs q̄ in vtroq̄ illorū libroꝝ ab Ariſt.
ponunt̃: ibi quidē vt trāſcēdētia: hic vero vt ge

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA
GREDOS.USAL.ES

nera in certis p̄dicamētis limitata. Sʒ his cō=
ceſſis negamus vltimā ꝯñam: imo ille diffinitio
nes trāſcēdentiū fuerūt merito reprobāde tanq̄
improꝑe ꝛ extranee ab intētiōe Ariſt. ſcōm q̄ in
tēdimus nos q̄ſtionē p̄dictā determinaſſe: cuiꝰ
rōnē in ſcdo ꝛ tertio notabilibꝰ p̄mi articuli ex=
preſſimus. Deinde arguendū ē cōtra ſingulas
cōcluſiōes ꝛ correlaria ſcdi articuli. ¶ Cōtra pri
Primū argumentū: mā itaq̄ cōcluſionē q̄ ponit oēe trāſcendēs eq̄=
uocū argr̄ p̄mo ſic: dicibile mixte cognotatiōis
vt cenās eſt trāſcēdēs: ſʒ tale nō eſt eq̄uocū ḡ cō=
cluſio falſa: ꝯña ē clara ꝛ ēt minor q2 talis terius
nō ſubordinat̄ diuerſis ꝯceptibꝰ ꝛc̄: vt pʒ ex mō
ſig̃ndi eiꝰ vel ex diffōne q̄d nois: ſʒ maior in q̄ eſt
vis ꝓbat̄ q2 tale dicibile nō hʒ modū vnius tm̄
p̄dicamēti ſʒ pluriū ḡ ꝑ diffinionē ē trāſcendēs:
añs pʒ q2 cenās hʒ modos ſig̃ndi predicamēti
actiōis ꝛ p̄dicamēti qñ: eſt em̄ cenās comedens
ad veſperā: ꝛ eadē rō poſſet formari de alijs mul
tis: vt idria: lagena: oculꝰ: manus: pes ꝛ ceteris
q̄ ſunt mixte cognotationis ſcōm diuerſa predi
Solutio. camēta. Ad hoc argm̄ ꝯceſſis minore ꝛ ꝯña ne=
gamus maiorē ꝛ ſilr̄ añs ꝓbatiōis eiꝰ: ſʒ bñ ꝯce
dimus ꝙ tale dicibile hʒ vnū modū ſignificādi
equiualētē pluribꝰ modis diuerſorū p̄dicamē=
torū ſʒ nihilominus ille eſt modus vnius tantū
p̄dicamēti nō quidē ab Ariſto. expreſſe traditi
q̄ nō diſtinxit niſi p̄dicamēta p̄marꝫ intentionū
ſimplicē modū ſig̃ndi habētiū: ſʒ q̄ ſimplicia ex
preſſit mixta ſubintellexit: de his predicamētis
mixtis multa alias diximus ſunt em̄ fere. 490.
predicamēta mixtorꝫ dicibiliū q̄rū q̄dam habēt
mixtionē binariā. i. eq̄ualentē duobꝰ p̄dicamē=
tis ſimplicibꝰ vt cenās: q̄dā ternariā vt oculꝰ: co
gnotat em̄ ſitū figurā ꝛ actionē: nā oculꝰ nō po=
tens videre vt Ariſtoteles dicit nō eſt oculꝰ: alia
predicamēta hñt mixtionē q̄ternariā: alia q̄na
riā: ꝛ ſic ꝯñr vſq̄ ad nouenariā: tot em̄ ſunt p̄di
camēta ſimpliciū cognotationū ab Ariſto. tra=
dita: ſicut ḡ tenētes boni phici ꝙ elemēta nō ſūt
formalr̄ in mixto ſʒ tm̄ v̄tualr̄: cōcedūt ꝙ aurū
nō hʒ niſi vnicā formā ſubſtātialē illa tm̄ eq̄ua=
let q̄ttuor formis corporꝫ ſimpliciū ignis: aeris
aque: ꝛ terre: ꝛ ꝓpt̄a dr̄ mixtū ex eis: ſic ēt boni
logici hñt dicere ꝙ dicibile mixte cognotatiōis
hʒ vnicū modū ſig̃ndi vnius determinati p̄di=
camēti mixtorꝫ dicibiliū mixtionis binarie vel
ternarie vel alicuiꝰ aliarꝫ cui p̄dicamēto eſt ꝓ=
prius talis modus ſig̃ndi ꝛ p̄dicādi lʒ ille eq̄ua
Dubiū bonū de mixtis. leat pluribꝰ ſimplicibꝰ vt dictū eſt. Sʒ dices q̄uo
ille modus ſig̃ndi mixtꝰ eq̄ualet plr̄ibꝰ modis
ſimplicibꝰ an copulatim vel diuiſim: ꝛ ſilr̄ q̄res
de trāſcendēte vocabulo q̄uo hʒ illos plures mo
dos ſig̃ndi diuerſorꝫ p̄dicamentorꝫ an copulati
an diuiſim: ꝛ in q̄ differūt dicibile mixtū ꝛ tran
ſcendēs. Reſpōſio eſt ꝙ trāſcendēs hʒ illos plu=
res modos ſig̃ndi formalr̄ diuerſos cū ſit eq̄uo=
cū ꝛ ſubordinet̄ diuerſis cōceptibꝰ ꝛc̄: ad ſilitu=
dinē mixtionis in ꝓprie dicte ex diuerſis ſpēbꝰ
odoriferis in q̄ miſcibilia manēt formalr̄ diuer
ſa: ſʒ dicibile mixte cognotatiōis ē pure vniuo=
cū i illa acceptiōe nec correſpōdet ſibi niſi vnus
cōceptꝰ vltimatꝰ illo mō ſig̃ns naturalr̄ ꝛ pro=
portionat̄ mixto naturali ꝓprie dicto i q̄ miſci=
bilia nō ſunt formalr̄ ſed tm̄ v̄tualiter: vñ ꝓprie
loquēdo nō hʒ illas plures cognotatiōes copu=
latim nec diuiſim ſʒ icōiūcte ad modū teri vlis
q̄ virtualr̄ ꝛ incōiūcte hʒ ſig̃ta multorꝫ ſingula=
riū teriorū: vt hō in cōꝑatione ad hos terios ſo=
crates: plato: cicero ꝛc̄: ſʒ trāſcendēs illos plures
modos copulatiue ad moduʒ nois collectiui lʒ
nō ſit ibi oīmoda ſilitudo. Scdo arguit̄ contra
eandē cōcluſionē ſic ꝑ nouā ipoſitionē poſſet da
ri terius q̄ incōplexe ꝛ vniuoce ſig̃aret de forma
li copulati vel diſiuncti: itaq̄ ꝙ eq̄ualeret extremo
ꝓpōnis copulato vel diſiūcto: talis inq̄ terius
eſſet vniuocus ꝛ trāſcendēs ſi tale copulatū vel
diſiūctū cui eq̄ualeret fieret ex teris diuerſorꝫ p̄=
dicamētorꝫ accidentiū vt bicubitꝰ ꝛ albꝰ: pater
vel mortuꝰ ꝛ ceťa talia ḡ: maior ſuppponat̄ v̄a
q2 vocabula ſunt in pura obediētia ad volūta=
tē hois: angeli: ꝛ dei ꝛ a q̄libet ꝛ ꝯña pōt forma=
ri vnus ꝯceptꝰ illa plura ſig̃ns: ſʒ minoris p̄ma
pars ēt cōſtat ex caſu: ſcda v̄o ꝑs eiꝰ ꝓbat̄ q2 ta=
lis terius iā nō ſig̃ret in cōiūcte vt terius mixtꝰ:
ſʒ copulati vel diuiſim ad modū trāſcendentis.
Ad hoc argm̄ dicimus ꝙ maiorē dubia: mlťi ei
eā negarēt nollētes ponere ꝯceptū icōplexū cor=
reſpōdētē extremo copulato vel diſiuncto qua=
cūq̄ daret̄ vox vel ſcriptura taliter ipoſita q̄ tūc
cōcederet̄ eq̄uoca ꝛ trāſcēdens: ſed admiſſa ma
iore oporteret cōcedere p̄ter p̄dicamenta ſimpli
ciū ꝛ mixtorū dicibiliū eē alia predicamēta co=
pulatorꝫ ꝛ diſiūctorū. i. dicibiliū eq̄ualentiū co=
pulatis ꝛ diſiūctis ꝛ in q̄libet iſtarū dr̄iarū poſ=
ſent multiplicari p̄dicamēta ꝑ combinationes
binariā: ternariā ꝛ alias vſq̄ ad nouenariam
adeo vt fierēt. 490. p̄dicamēta copulatorū ꝛ to
tidē diſiūctorꝫ ꝛ tūc ꝯñr eēt reſpōdendū ſilr̄ ſicut
in teris mixte cognotatiōis dicēdo ꝙ nullus ta
liſē trāſcēdēs ſʒ differt ab eo q2 nō hʒ illos plres
modos ſig̃ndi formalr̄ diuerſos ſʒ ſolū v̄tualr̄ ꝛ
eq̄ualenter: aliter tm̄ q̄ terius mixtꝰ. Tertio p̄n=
cipalr̄ arguit̄ cōtra eandē cōcluſionē ſic: dicibi=
le ſimplicē habēs cognotationē accidētalē vt al=
bū eſt vniuocū: ꝛ tm̄ eſt trāſcēdens ḡ cōcluſio fal
ſa: maior ab hoibꝰ ē cōceſſa q̄ nō ponūt adiecti=
ua noia ꝛ v̄ba ſubordinari cōceptibꝰ ꝯplexis: ſʒ
ꝓbat̄ minor q2 illud nomē hʒ modū ſig̃ndi p̄di
camēti ſubſtātie eo ꝙ ſupponit ꝓ ſubſtātia: ꝛ mo

dū qualitatis q2 cognotat qualitatē q̄ eſt color.
Solutio. Ad hoc reſpondet̄ cōceſſa maiore negādo mino
rē: nec ꝓbatio eius eſt valida: nō em̄ valet ꝯña
hoc vocabulū ſupponit ꝓ re q̄ eſt ſubſtātia ḡ ha
bet modū ſig̃andi predicamēti ſubſtātie: q2 hec
duo ſibi accidūt nec ſeſe neceſſario cōcomitant̄
ſed alterū ſine altero reꝑitur: nā terius abſolu=
te ſignificās rē q̄ eſt accidēs habet modū ſig̃ndi
predicamēti ſubſtātie: ꝛ terius habēs modū ſi=
gnificādi p̄dicamenti accidētis ſupponit ꝓ re q̄
eſt ſubſtātia. Silr̄ nō valet alia ꝯña hoc dicibile
cognotat rē q̄ ē accñs ḡ hʒ modū ſig̃ndi predica
mēti accñtis: q2 eq̄uocat̄ de accñte p̄me ꝛ ſcdē itē
tionalr̄ capto: dat̄ em̄ dicibile hñs modū p̄dica
mēti accñtis qđ nullū accidēs cognotat vt ſedēs
armatꝰ: dicimꝰ ḡ ꝙ hoc nomē albū nō hʒ modū
ſig̃ndi predicamēti ſubſtātie ſʒ ſolū q̄litatis q2
nihil ſig̃t abſolute ſʒ ſolū cognotatiue q2 ſig̃t rē
q̄ eſt ſubſtātia ꝛ appellat q̄litatē ſʒ hoc vnico ꝛ
ſimplici cōceptu mētis. Sed replicat̄ cōtra ſolu
Replica. tionē ſic: albū de ſimplici mō ſig̃andi formali hʒ
modū q̄litatis ꝛ ad aliq̄d ḡ eſt trāſcēdēs vniuo
cū: añs pro prima parte notū eſt: ꝓ ſcda parte ꝓ
bat̄ q2 ſig̃at accidēs in habitudine ad ſubiectū
vel ecōtra: ꝛ referť ad albedinē in obliquo: ſʒ ꝯña
eſt nota per diffinitionē tranſcendētis. Solutio
Solutio. ad hoc eſt negare añs: p̄mo q2 implicat cōtra di
ctionē. ſ. ꝙ albū habeat ꝛ nō habeat ſimplicē mo
dū ſig̃andi formalē cū ſupponat̄ ibi eſſe mixtio
ex qualitate ꝛ ad aliq̄d: ſcdo q2 pars ſcda eius
eſt falſa: ꝛ ꝓbatio eiꝰ certe q̄rit grauē difficulta
tē in logica. ſ. q̄liter diſtinguat̄ predicamētū ad
aliq̄d ab alijs octo predicamētis accidētiuʒ: qđ
nō eſt ſatis ꝑſpicuū apud doctos: nā oēe predi=
camētū accidētis cognotat vnā rē i hitudine ad
ſe vel ad aliā: ꝛ hoc magis eſt dubiū in ſex vlti=
mis predicamētis q̄ dicunt̄ a multis reſpectꝰ ex
trinſecus aduenientes. Sed cōis reſponſio eſt ꝙ
modus ſig̃ndi dicibiliū p̄dicamēti ad aliq̄d in=
cludit duo que ſimul nō reperiunt̄ in alio pre=
dicamēto: primū eſt ꝙ ſignificet vnā rē ſe habere
ad ſe vl̄ ad aliā aliqualiter. Scdm eſt ꝙ habeat
mutuā depēdentiā ad aliud dicibile eiuſdē p̄di
camenti ſcdm ſil̄es caſus obliquos: nūc aūt cla
rū eſt ꝙ albū vel quodcūq̄ aliud dicibile alteriꝰ
predicamēti deficit in altero iſtorū: nā lʒ album
ſignificet corpus in hitudine ad albedinē: tm̄ nō
correſpōdet ſibi aliđ dicibile eiuſdē p̄dicamenti
q̄litatis ad qđ referat̄ ſcdm ſil̄es caſus: ꝛ cū argr̄
ꝙ referť ad albedinē: albū ei albedine ē albū: ne
gamus ad ſenſū dictū tm̄ q2 albedo nō eſt eiuſdē
p̄dicamēti cū albo lʒ Ariſt. nō multū exp̄ſſerit ta
liū p̄dicamētorꝫ diſtictionē: tm̄ ſcdo q2 albū nō re
ferť ad albedinē ſm̄ caſus ſil̄es lʒ potiꝰ diſſil̄es:
tm̄ ēt q2 albedo nō referť ad albū maxie ſcdm po
nētes ipm̄ eē terim abſolutū: ꝛ ſic nō hñt inter ſe
mutuā dpēdētiā i p̄dicta refferibilitate: iſte ſcdꝰ
deffectꝰ reꝑiet̄ in q̄libet alio dicibili extra pre=
dicamētū ad aliq̄d: nec mihi occurrit nunc aliq̄
inſtātia niſi forte argueret̄ de cauſa ꝛ cauſato:
de mēſura ꝛ mēſurato: de loco ꝛ locato: ſed quic
q̄d ſit de hac q̄ſtione q̄ nō facit ad ꝓpoſitū nr̄m:
dicimꝰ ꝙ albū vel nō hʒ modū ſig̃ndi p̄dicamē
ti ad aliq̄d: vel eſt mixte cognotatiōis ꝛ ſic nō ē
tranſcēdens. Quarto p̄ncipaliter arguit̄ cōtra Quartū argumētū.
eandē cōcluſionē: q2 in cōceptibꝰ vltimatis ſunt
vere trāſcendētia: ſed ibi nulla eſt eq̄uocatio vt
cōiter cōcedit̄: ḡ nō oēe trāſcendēs eſt eq̄uocū:
maior probat̄ p̄mo q2 ibi eſt ꝯceptus cōiſſimus
oīm entiū: ſilr̄ter omniū bonorū: oīm verorū ꝛc̄.
Secūdo q2 alias ſequeret̄ ꝙ in mēte nullꝰ eſſet
terius methaphiſicalis: nec methaphiſicꝰ in ſua
ſcia poſſet aliq̄ mentalē ꝓpōnē formare. Tertio
q2 ideo voces ꝛ ſcripture ſig̃nt ſic vel ſic ad placi
tū q2 ſubordinant̄ ꝯceptibꝰ vltimatis q̄ illis mo
dis ſig̃nt naturalr̄: ḡ ſunt in mēte trāſcendentia
naturalr̄ ꝓprie ſig̃ntia quibꝰ ſubordinant̄ i vo
ce ꝛ ſcripto trāſcēdētia ad placitū ſig̃ntia: ꝛ ꝓ cer
to ita cōiter ſentiūt oēs logici Pariſienſes i hac
Solo p̄ma materia. Ad hoc argumētū dr̄ p̄mo cōcedendo
minorē: lʒ moderni q̄dā ad oppoſitū eiꝰ nitātur
dicētes ꝙ cōceptꝰ vltimatꝰ pōt ſupponere ꝛ ꝑſo
nalr̄ ꝛ materialr̄ diſtinguentes in eo ſignificatū
vltima tm̄ ꝛ non vltimatū ſicut in vocali terio ꝛ
ſcripto: qđ tm̄ mihi diligētius ſpeculāti viſum eſt
ſl̄m niſi abutant̄ vocabulo ſig̃re ꝛ i valde iꝓpꝛa
acceptione: ꝛ ratio mea eſt hec q2 ille cōceptꝰ vl
timatus cui ſubordinatur hec vox hō nō ſig̃t ſe
naturalr̄ ꝓprie: cū nulla res ſit formalis ꝛ diſtin
cta noticia ſuꝑꝑſius niſi deꝰ: nec ad placitū ꝓꝑe
q2 ille nō ē imponibilis ad ſig̃ndum ad placitū
pluſq̄ imago ſpeculi: niſi ſig̃re ad placitū valde
Scda ſolo ipꝛoprie accipiat̄ ſʒ de hoc alias latius. Dr̄ ſcdo
negādo maiorē ꝛ hoc rōne minoris iā cōceſſe q̄
certe veriſſima ē: ad p̄mā ꝓbationē dicimus ꝙ
illi ꝯceptꝰ ſūt trāſcēdētes ſolū i ſupponēdo: de q̄
acceptiōe nō diſputamus q2 iꝓpꝛia ē ꝛ de illa
cōiter loquunt̄ ꝑiſiēſes. Ad tertiā ꝓbationē dr̄ ꝙ
illa regl̄a ml̄tas hʒ iſtātias q̄rū vna ē i ꝓpoſito:
nō ei ſeq̄tur iſta vox ē eq̄uoca ḡ ſubordinat̄ cōce
ptui vltiato eq̄uoco: nec ſeq̄t̄ iſta vox hō ſuppōit
materialr̄ in hac ꝓpōne hō ē nomen ḡ cōceptus
vltimatꝰ illo mō ſupponit: in q̄bꝰ aūt caſibꝰ illa
regula ſit v̄a alias declarari hʒ. Ad ſcdam ꝓba
tionē q̄ magis videt̄ vrgere dicimus ꝙ terio vo
cali methaphiſicali correſpōdet in mēte aggre=
gatū ex pluribus cōceptibꝰ: ꝛ ex q̄libet illorū po
teſt methaphiſicus ꝓpoſitiones mētales forma
re: quod nō cōtingit in ſcientijs particularibus
que vnicū ſupponūt cōceptū cuiuſlibet teri ſui:

ꝛ

vt ſupra dicebat in fine ſcði articuli queſtionis.
Argumentum. Cōtra primū huius cōcluſionis correlariū ar=
guitur ſic:dabilis eſt terius q̄ aliquādo eſt abſo
lutus τ aliquādo eſt cognotatiuus intrinſece:τ
tamē nō eſt tranſcēdens ḡ correlariū eſt falſum:
cōſequētia ē manifeſta:τ prima ps antecedētis
patet de iſto terio corpus q̄ vno modo eſt terius
abſolutus directe ſub ſubſtātia:τ alio modo ſu
mitur ꝑ altera parte eſſentiali aialis cōpoſiti ex
aia τ corpore:vñ cōſtat ꝙ tunc eſt terius cogno=
tatiuus intrinſece:ſcða pars aūtis probat qꝛ ille
due ſigtiones ad vnū τ idē p̄dicamētū ptinēt.ſ.
ſubſtantie vt etiā dicit in ꝓbatione correlarij ḡ
ille terius nō trāſcēdit plura predicamenta. So
Solutio. lutio eſt:ↄceſſa maiore negādo minorē vel ſcðā
partē aūtis:nec valet ꝓbatio ei⁹ de illo terio cor
pus eſt eñ vere tranſcēdens:vñ corpus tres ſo
let hr̃e acceptiones:p̄ma ē abſoluta cui⁹ diffini
tio q̄ditatiua ē ſubſtātia materialis:ſcða ē ma=
thematica cui⁹ diffinitio ē magnitudo lōga la=
ta τ ꝓfunda:τ ſic ē in p̄dicamēto q̄titatis cogno
tās rei extēſionē vel diuiſibilitatē in ptes extra
ſe inuicē ſitas. Tertio mō accipit phice ꝑ altera
pte cōpoſiti aialis:τ tūc ē duplex modus dicēdi
p̄mus ꝙ ille terius ē abſolute ſign̄s illā ptē aia=
Prima opinio lis:cui dicto videt alludere textus in ſcðo de aia
vbi dr̄ ꝙ aia ē actus corpis phici organici τc.nā
ibi eſſet nugatio ſi corp⁹ cognotaret illud idē qð
explicāt ſequētes pticule phiſici organici:τ ſecū
dū iſtū modū clarū ē ꝙ corp⁹ nō trāſcendit p pri
mā τ tertiā ſigationes de q̄b⁹ arguebat:nam in
vtraqꝫ illarū ē terius abſolut⁹ de p̄dicamēto ſub
ſtātie:diximus eñ in tertio correlario hui⁹ p̄me
cōcluſiōis ꝙ nō ōis terius equocus ē trāſcēdēs:
cui⁹ vna ꝓbatio fuit in teris diuerſarū ſpērum
eiuſdē p̄dicamēti:nec valet illa ↄña corp⁹ ſuppo
nit ꝑ parte eſſentiali aialis ḡ cognotat intrinſe
ce:nā iſte terius pars eſſentialis nō cognotat in
trinſece ſꝫ extrinſece de p̄dicamēto ad aliq̄d:ſilr
nec iſti teri abſolute ſūpti aia rōnalis:aia ſenſi=
tiua:aia vegetatiua:forma auri:forma lapidis:
ſūt eñ vere ſpēs p̄dicamēti ſubſtātie:vt pꝫ ex ter
tio articulo p̄libate q̄ſtiōis in dubio p̄io ꝓpōne
tertia:τ idē diceremus de corpe qñ ſumeret ab
ſolute ꝑ altera pte aialis:eſt ei tūc ſinonimū cū
Scða opinio materia ſi abſolute dicat. Alius mod⁹ dicēdi ē
verior ꝙ corp⁹ illo mō ē terius extrinſece cogno
tationis ē eñ terius phiſicalis cū ponat a phiſi
co in diffinitione aialis:de teriꝫ aūt phiſicalib⁹
expreſſe dr̄ in ſcðo phiſicorum τ expreſſius lib.6.
methaphiſicorū ꝙ cognotāt q̄litates τ actiones
naturales:τ exēplificat de his teris caro:os:ocu
lus:manus τc.dicimus ḡ ꝙ corpus tertio modo
eſt terius phiſicus mixte cognotatiōis diuerſo=
rū p̄dicamētorū ſicut ocul⁹ τ manus:cognotat
eñ cōplexionē:figurationē:τ opationē:τ tūc te=
nendo hūc modū q̄ verior eſt (vñ inaiata natu
ralia nō dicunt eſſe cōpoſita ex corpore τ forma
ſubſtātiali) dicimus ꝙ corpus i tertia acceptiōe
nullo mō cognotat intrinſece:ſed adhuc cōceſſo
illo eſſet trāſcēdēs qꝛ p̄dicamētū abſolutorum τ
intrinſece cognotātiū diuerſa ſunt p̄dicamenta
vt prius dictū eſt. Cōtra ſcðm correlariū eiuſdē Argumentum.
cōcluſionis arguit de iſto terio ōro q̄ eſt prime τ
ſcðe intētionis:τ tñ nō eſt trāſcendēs ḡ correla=
riū eſt flm̄:ↄña eſt clara:ſꝫ ſcða pars aūtis pꝫ qꝛ
ille terius ē vniuocus in illa acceptione qua cū
poſuit Ariſto. in p̄dicamento q̄titatis τ de illa
currit argumētū:ꝓbo ḡ p̄mā ptē aūtis ꝙ ei ſic ac
cept⁹ ſit terius p̄me intētionis cōſtat tū auctori
tate Ariſt.q̄ cū poſuit ſpēm q̄titatis diſcrete:tū
etiā rōne qꝛ illo mō equalet huic complexo vox
mēſurabilis tpe q̄ eſt ꝓprius modus ſign̄di p̄di
camēti q̄titatis:ꝙ aūt ſit terius ſcðe intētionis
in eadē acceptione ꝓbat qꝛ eſt ꝓprius ſcientie
ſermotionali.ſ.grāmatice:aut logice:aut retho
rice ex quo cū alijs iſte artes formāt quaſdā di=
uiſiones:diffinitiōes:τ ꝓpōnes ſuas:ſed ōis ta
lis terius eſt ſcðe intētionis qꝛ ex nullis alijs for
māt ille ſcie ſuas locutiones. Solutio:dicit pri Solutio.
mo ꝙ hoc nomē ōro ſcðm cōes auctorꝝ acceptio
nes ſemꝑ eſt vocabulū ſcðe intentionis:qꝛ ſemꝑ
ſupponit ꝑ re q̄ ē ſignū τ cognotat illā eē ſignū:
ſed hoc varijs modis apud varios artifices:grā
maticus eñ accipit ōronē ꝑ cōſtructione cōſtā=
te ad min⁹ ex nomine τ v̄bo:logic⁹ pro voce cō
plexa ex teris ſigtiuis ſiue habeat v̄bū ſiue nō.
Rethor vero ꝑ ſupplicatione τ ꝑſuaſione alteri
facienda:τ hoc modo etiā vtunt hoc vocabulo
ſepius morales τ theologi:τ ſic accipiendo ora=
tionē cōceſſa ſcða parte aūtis ꝓpter tertiū corre
lariū p̄me cōcluſionis:negāda ē p̄ma qꝛ eſt tātū
terius ſcðe intētiōis vt ſatis bñ ꝓbat in argumē
to:nec iſto modo hꝫ modū ſign̄di predicamēti
q̄titatis vel alicui⁹ alteri⁹ p̄marꝫ intētionū nec
equalet illi cōplexo:nec ſic potuit Ariſto.pone=
re orationē ſpēm q̄titatis. Dr̄ ſcðo ꝙ ſi forte in
muſica vel in vſu vulgariū oratio accipit ꝑ illo
cōplexo vox mēſurabilis tēpore:tūc eſſet terius
p̄me intētionis nō tñ predicamēti quātitatis cū
mixtā habeat cognotationē:vt pꝫ ex diffinitiōe
ei⁹ q̄ tres particulas cōplectit trium diuerſorū
predicamētorū.ſ.qualitatis vt vox:ad aliq̄d vt
mēſurabile:τ quādo vt tēpus:τ hoc modo iterū
negāda eſt p̄ma pars antecedētis cōceſſa ſecun=
da qꝛ prius declarauimus terios mixtos nō eſſe
trāſcendētes:nec valet ꝓbatio ꝙ ſit ſecunde intē
tētionis qꝛ illo modo oratio nō eſt vocabulum
ſciarū ſermotionaliū:nec ſic etiā potuit Ariſto.
ponere eā ſpeciē q̄titatis ſꝫ alicuius mixtionis

ternarie:nā ipſe expreſſe in ſcðo phiſicorū dicit
ꝙ muſica eſt ſcientia mixta ex phiſica τ mathe=
matica:ḡ ōis terius muſicalis ē mixte cognota=
tiōis vt thonus:diapoſon:diapēte:diatheſeron:
τc.ſꝫ q̄dā eius expoſitor dicit ꝙ Ariſt.in p̄dica=
mētis ſepi⁹ loquebat ſcðm opiones antiquorū:
ideo poſuit ōronē in p̄dicamēto q̄titatis:alius
expoſitor dicit ꝙ ex ꝓpria intētiōe Ariſt.poſuit
ſub q̄titate diſcreta numerū τ ōronē ad inuen=
das duas ſcias.ſ.arithmeticā τ muſicā q̄ ſūt de
numeris τ nō voluit ibi notare aliq̄s ſpēs q̄ti=
tatis diſcrete. Sꝫ mihi videt ex modo loquēdi
text⁹ illi⁹ ꝙ voluit explicare res ꝑ q̄bus ſuppo=
nit illō genus ſubalternū:ait eñ ſic:ē aūt diſcre
ta q̄titas vt nūerus τ ōro:τ capit ōro ꝑſonalr̄ in
ſcða intētione:cōſilr̄ ēt loquit de quātitate cōti=
nua dicēs:q̄titas cōtinua ē vt linea:ſupficies:
corpus:locus:τ tp̄s:vñ ex hoc textu nō bñ argr̄
ꝙ Ariſto.poſuerit locū τ tp̄s ſpēs q̄titatis cōti=
nue:ſꝫ cōmittit fallacia figure dictiōis ex rebus
Tertia ſolutio. ad terios. Dr̄ tertio ꝙ ſi iſte terius ōro cōfuſe ac
cipiat ſine p̄dicta diſtinctiōe τ nō ſit equocus a
caſu:ē vere trāſcēdens ad duo p̄dicamēta.ſ.prie
intētiōis mixte ternarie τ ſcðe intētiōis:vñ tūc
cōceſſa p̄ma pte aūtis lꝫ nō ꝓpter illas ꝓbatiōes
Primum argumētū. negāda eēt ſcða ps vt pꝫ ex dictis. Cōtra tertiū
correlariū eiuſdem cōcluſionis argr̄ duplr̄ ſcðm
duas ꝓbationes ei⁹ p̄mo ſic:equocū analogum
ideo ē trāſcēdēs qꝛ hꝫ plures mōs ſign̄di diuer=
ſorū p̄dicamētorū:ſꝫ ēt equocū a caſu hꝫ diuer=
ſos modos pluriū p̄dicamētorꝝ:ḡ eq̄ bñ erit trā=
ſcēdēs ſicut analogū:maior ſupponat ex iſta cō
cluſione p̄ma:ſꝫ minor ꝓbat ſi teneret ꝙ hoc no
mē corp⁹ a caſu eēt equocū qñ eſt ſpēs ſubſtātie
τ q̄titatis:qð videt ſatis ꝓbabile cū nulla appa
reat analogia ſcðe acceptionis ad p̄mā:τ ſi hoc
nō placeet cōe exēplū eſt ꝙ imponat aliqð nomē
diuerſis cōceptib⁹ ſign̄s tm̄ ſicut albū τ ſedēs q̄
nullā hñt ad ſe analogiā:ↄña videt bona qꝛ vbi
Solutio. eſt eadē rō dꝫ cōcedi ſilis cōcluſio. Solutio:ma=
iorē falſa qꝛ nō ē illa p̄ciſa cauſa:ſꝫ qꝛ hꝫ plures
modos ſign̄di q̄rū oēs poſteriores hñt attribu=
tionē ad vnū p̄mū vt expreſſe dr̄ i.4.lib.metha.
ſꝫ hoc nō reppit in equoco a caſu:τ ꝓpter ea trā
ſcēdēs ponit ſpēs teri ſcialis qð nō eſt verū de pu
re equoco vt in ꝓbatione correlarij dictum eſt:τ
ideo Ariſto.lib.p̄mo ꝑihermenias dicit ꝙ ꝓpō
de terio equoco nō ē ꝓpō qꝛ nō eſt vna ꝓpō ſed
ꝓpō plures q̄ nō ē ſcialis ſꝫ ſophiſtica:nō ſic au
tē de equoco analogo qð nūq̄ꝫ reddit ꝓpōnē du
biā vel multiplicē:iuxta regulā logicorꝝ analo
gū ꝑ ſe ſumptū τc.minor etiā ſillogiſmi eſt falſa
ad ſenſū maioris correcte:ſi aūt ſimplr̄ accipiat
Secundū correlariū. vera eſt ſed ↄña tūc nō valet ꝓpter cauſaꝫ dictā.
Scðo arguit de quibuſdā equocis analogis qꝛ
curſor τ pugillator tranſcēdūt duas ſpēs eiuſdē
p̄dicamēti ḡ ſunt trāſcēndētia:aūs ē conceſſum
in probatione correlarij:ſꝫ ↄña eſt manifeſta ex
ethimologia vocabuli trāſcēdētis:idē argumē
tū fieret de multis alijs analogis. Solutio negā Solutio.
da eſt ↄña:qꝛ trāſcendēs etiā qñ ē vocabulū ſcðe
intētionis ē equocū analogū τ ideo qñ ſolitarie
ſumit ſtat in p̄ncipaliore ſigtione.ſ.ꝑ terio ha=
bēte plures modos ſign̄di gn̄aliſſime diſtinctos
curſor aūt τ pugillator τ ſi q̄ alij tales reppiunt
ſūt trāſcēdētes ad diuerſas ſpēs ſꝫ nō ſūt ſimplr̄ Primum
trāſcēdētia. Cōtra ſcðam cōcluſionē p̄ncipalē argumētū.
q̄ aſſerit ōme trāſcēdēs poſſe dari vniuocū:argr̄
p̄mo ſic:quodlibet trāſcēdēs ſubordinat diuer
ſis cōceptib⁹ vltiatis diuerſimode ſigantib⁹ ſm̄
varia p̄dicamēta ḡ nullū tale ē vniuocū:aūs pꝫ
ex p̄ma ↄcluſiōe τ correlarijs ei⁹:ſꝫ ↄña ꝓbat qꝛ Solutio.
idē nō pōt ſimul eſſe vniuocū τ equocū. Ad hoc
argumētū cōceſſo aūte negam⁹ ↄñam ſi inferat
ↄtrariā nr̄e ↄcl'iōis:alias nihil faceret ↄtra nos:
qð iō dicimus qꝛ iſta ꝓpō q̄ infert nullū trāſcē=
dēs ē vniuocū nō ē oppoſita nr̄e cōcluſioni.τ eſt
vera ſicut iſta nullū equocū ē vniuocū q̄cq̄d di
cāt multi negātes eam:τ ratio nr̄a ē qꝛ nō ſimul
ab eodē accipit idē nomē ſub diuerſis cōceptib⁹
ſimul τ ſub vno eorū tm̄ qð req̄rit ad vniuocū:
ſed iſta ꝓpō nullū trāſcēdēs vel equocū pōt eſſe
vniuocū i ſenſu diuiſo ē oppoſita nr̄e ↄcl'iōi:nec
ſeq̄tur ex illo aūte qꝛ ē falſa τ aūs verū:oē eñ vo
cabulū qð nūc accipit ſub plurib⁹ τ diuerſis cō
ceptib⁹:pōt ſtati accipi ſub vno illorꝝ ſeorſū τ ſic
erit vniuocū:ꝓbatio ↄñe nihil facit ad iſtā mo
dalē negatiuā ſicut bñ faciebat ad illā de ineſſe:
qꝛ ad eā ſeq̄tur iſta idē nō pōt ſil' eē equocū τ vni
uocū q̄ ē v̄a in ſenſu cōpoſito nō in ſenſu diuiſo Secundū
vt pꝫ. Scðo argr̄ cōtra eādē cōcluſionē ſic:nul= argumētū.
lū equocū pōt diffiniri:vel eē p̄dicabile ꝓprie di
ctū:vel poni in p̄dicamēto:ſꝫ oē trāſcendēs ē eq̄
uocū p cōcluſionē p̄cedētē:ḡ nullū tranſcēdens
pōt eē vniuocū:ↄña ē clara qꝛ oē diffinibile τ oē
p̄dicabile:τ oē ponibile in p̄dicamēto dꝫ eē vni=
uocū:ſꝫ maior cōſtat ex cōi cōceſſione oīm logi=
Solutio. corū. Ad hoc argm̄ dr̄ negando maiorē in ſenſu
diuiſo lꝫ ſit v̄a in ſenſu cōpoſito:qꝛ hec nō ē poſſi
bilis equocū diffinitur:eſt p̄dicabile:eſt in p̄di
camēto:ſed tñ oē dicibile qð modo ē equocū pōt
fieri vniuocū τ ſic erit diffinibile:p̄dicabile τ re
ponibile in p̄dicamēto:τ tale ē quodlibet trāſcē= Tertium
dēs vt dictū eſt. Tertio argr̄ ad idē ſic:ōme vni= argumētū.
uocū cathegoreuma pōt eē mediū boni ſilli τ ex
tremū ꝓpoſitionis q̄ ē vere vna ꝓpoſitio:ſꝫ nul
lū trāſcēdēs pōt ſic ſe hr̄e cū ſit equocū:cōmitte=
ret eñ fallacia equocationis p tale mediū:τ ex
tali extremo reſultaret ꝓpō plures que nō ē ſillo
giſtica:ergo ſcða cōcluſio ē falſa. Ad hoc dicitur Solutio.

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA
GREDOS.USAL.ES

cõceſſa maiore negãdo minorẽ i ſenſu diuiſo: ⁊
ꝓbatio ei⁹ nõ ſufficit q: illud qđ erat equocũ ſi=
vniuoce accipiat̃ faciet ꝓpõnẽ vere vnã maxĩe
ſi ſit analogũ ⁊ poterit eẽ mediũ boni ſillogiſmi.
Quartum argumẽtũ. Quarto arguit̃ ad idẽ ſic: iſta ẽ falſa oẽ vniuo=
cũ põt eẽ equocũ: ġ et iſta oẽ equocũ põt eẽ vni=
cũ q̃ v̾tualr̃ ẽ eadẽ cũ ꝯlone iſta: ꝯña ptꝫ q: equo
cũ ⁊ vniuocũ sũt ſpẽs diſpate teri ſigñtis ⁊ eq̃ i=
poſſibilr̃ ſe hñt adinuicẽ ⁊ non ẽ maior rõ ꝙ vna
poſſit trãſire in aliã q̃ꝫ econtra: ſꝫ añs ꝓbat tũ in
teris vocalib⁹ ⁊ ſcriptis q̃rũ multi vnicã tm̃ hñt
impõnẽ vt appetit⁹: amor: charitas: ⁊ alij: tũ ẽt
in teris mẽtalib⁹ vltiatis q̃ nullã penit⁹ hñe poſ
Pria ſolo. ſũt equocationẽ. Ad hoc đr pĩmo negãdo ꝯñaꝫ cũ
ſua ꝓbatione q: equocũ ⁊ vniuocũ ꝑ eodẽ ſup=
ponere poſſũt. ſ. ꝑ terio q̃ ab vno hoĩe concipet̃
ſub plĩb⁹ ꝯceptib⁹ ſil' ⁊ ab alio ſub vnico cõce=
ptu: vt ptꝫ đ iſto terio aial i pĩcipio p̃dicamẽtoꝝ
Ariſtotel' qđ idẽ ponit̃ exẽplũ vtriuſqꝫ diffõnis. ſ.
equocoꝝ ⁊ vniuocoꝝ: vñ nõ ſunt ſpẽs diſpate: ⁊
rõ negatiõis ꝯñe ẽ q: equocũ cõpat̃ ad vniuocũ
ſicut nũer⁹ ad vnitatẽ: iter q̃ nõ ẽ cõuertibil' ꝯña
vt đr i poſtpredicamẽto pons: ſi ei duo ſũt ꝯñs ẽ
Scđa ſolo. vnũ eẽ ſꝫ nõ ecõtra. Dr̃ ſcđo ꝯcedẽdo añs capiẽ=
do vniuocũ large ꝓut ſe extẽdit ad cõcept⁹ vlti
matos q̃ i ꝓpe dñr vniuoci cũ nõ poſſint eẽ eq̃=
uoci: ſi aũt capet̃ vniuocũ ꝓpꝛie negãdũ eẽt añs
q: ois ipoſitio põt aliter ſigñre q̃ꝫ ſigt ⁊ ſic põt eq̃=
uocari: vñ ptꝫ euacuatio ꝓbatiõis pĩme de teris
vocalib⁹ ⁊ ſcriptis q̃ vnicã hñt ſigñtionẽ: ſilr̃ ꝓba
tio ſcđa nõ valet q: illi cõcept⁹ nõ ſũt vniuoci ꝓ
pꝛie. Si aũt añs hui⁹ ꝯñe eſſet ꝓpõ mere de in
eſſe vt hec oẽ vniuocũ ẽ equocũ cõcederẽ ꝙ eſſet
ꝓpõ falſa ſicut ſupra dixi de iſta oẽ equocũ eſt
Opinio. vniuocũ: ſꝫ moderni q̃dã q̃rentes nouitates pre
faſtidio cõis vie logicoꝝ vtrãqꝫ cõcedãt eẽ verã:
⁊ q̃dẽ vna rõ falſitatis harũ ꝓpõnũ pĩus dicta ẽ
q: nõ ſil' accipit idẽ hõ eundẽ terim ſub plurib⁹
ꝯceptib⁹ ſil' ⁊ ſub vno coꝝ tm̃: ſꝫ i p̃dicta ꝓpõne ẽ
alia rõ q: ſũt multi teri ad placitũ ſigñantes q̃ ad
huc nõ hñt niſi vnicã ipõnẽ: ġ tales ſũt vniuoci
⁊ non equoci: ſilr̃ ꝯcept⁹ vltiati ſolũ nãlr̃ ſigñant
Fundamẽtũ eius. ġ ſũt vniuoci ſꝫ large vt dixi ⁊ nõ ſũt equoci. Sꝫ
arguũt neoterici de cõceptib⁹ vltiatis ꝙ ſint eq̃=
uoci: tũ q: q̃lꝫ coꝝ ſe ipõ ſigt rẽ cui⁹ ẽ ſilitudo: ⁊
cõceptu alio. ſ. reflexo ſigñat ſeipm̃ ⁊ hoc non vno
mõ ſꝫ duob⁹. ſ. nãlr̃ ꝓpꝛie ⁊ nãlr̃ cõiter: tũ q: cõ=
cept⁹ talis põt iponi ad placitũ ad ſigñdũ aliq̃d
aliud a ſe eo mõ q̃ circul⁹ taberne vel imago ſpe
culi vl' ſtatua regis: põt ei q̃s dicere ſocio ſuo cũ
oſtẽdo tibi latẽ ſtatuã vl' imaginẽ cõcipe furcã:
talis inq̃ꝫ ſocius ex pacto illo ſepius ſibi facto hꝫ
cõſuetudinẽ hãc vt cũ videt ſtatuã vel imaginẽ
illã cõcipiat furcã: ⁊ ſilr̃ pactũ põt fieri de conce=
ptu hoĩs ad ſigñdũ canẽ: tũc ġ ille cõcept⁹ equo
ce ſigbit hoĩeꝫ ⁊ canẽ. Sꝫ de vocib⁹ ⁊ ſcripturis
ſic arguũt: ois ipoſitio q̃ꝫtũcũqꝫ vniuoca ſigñat rẽ
ad q̃ꝫ ipoſita ẽ ad placitũ ⁊ p̃ter hoc ſigt ſeipſam
nãlr̃ cõiter ⁊ hoc equoce vt ptꝫ ġ oẽ vniuocũ eſt
equocũ. Iſte rõnes nõ cogũt: ⁊ tota vis eaꝝ ſtat
in hoc ꝙ ſupponũt q̃ſdã nouas ⁊ inſolitas ⁊ vo
cabuloꝝ acceptiões p̃ter cõem vſũ antiq̃rũ do=
ctoꝝ ⁊ hoc ſine neceſſitate: vñ ptꝫ ꝙ laborãt i neq̃
uocatione hoꝝ vocabuloꝝ. ſ. ſigñre ⁊ equocũ: ⁊
ideo ſũt facile ſolubiles retẽta antiq̃ horũ voca
buloꝝ impõne. Ad pĩmã ġ rõnẽ de illis duob⁹ ſi
gnificatiõib⁹ cõcept⁹ vltiati. ſ. nãlr̃ ꝓpꝛie ⁊ nãlr̃
cõiter: dico pĩmo ꝙ antiq̃ doctores nũq̃ꝫ vocarẽt
aliq̃d eẽ ſigñtiuũ ex eo ꝙ ſigt nãlr̃ cõiter q: illud ẽ
ſatis i ꝓpꝛie accipe hoc vocabulũ ſigñre: hoc ex
preſſe ꝓbat̃ auctoritate diui Aug. i. p̃. lib. de do
ctrina xp̃iana vbi diſtiguit int̃ res ⁊ ſigna: ⁊ de
clarat mẽbꝛa dicens res voco ea q̃ ad ſigñdũ mi
nime adhibet̃ vt lignũ: lapidẽ: pec⁹ q̃ oĩno nihil
ſigñt hec ille: eodẽ mõ loquunt̃ oẽs alij boni do
ctores antiq̃: ptꝫ ġ ꝙ lꝫ ille res ſe ipãs nãlr̃ ſigñcẽt
effectiue. i. cauſent ſuas noticias in aĩa tñ non
ꝓpter hoc ꝓpꝛie dñr ſigñre: q: ſic ois res mũdi eẽt
ſignũ qđ ẽ manifeſte negatũ iter doctores auctẽ
ticos q̃rũ vocẽ expꝛeſſit btũs Aug. vñ ptꝫ ꝙ vlti
mat⁹ ꝯcept⁹ nõ duob⁹ ſꝫ vno tm̃ mõ ſigt. ſ. ꝓpꝛ:
lapis v̾o nullo mõ ſigt q̃ꝫuis nãlr̃ cõiter ſigñcet ⁊
rõ ẽ q: in illa ſigñtiõe lapis poti⁹ ẽ ſigñtũ q̃ꝫ ſigñs:
ſilr̃ ẽ dicẽdũ de cõceptu in illo mõ ſigñdi. Scđo
đr ad idẽ negãdo ꝯñam cui⁹ rõ appebit ex ſolu=
tione ſequẽte. Ad aliã rõnẽ de duab⁹ ſigñtioni=
bus cõcept⁹ vltiati. ſ. ꝙ ſigt naturalr̃ ꝓpꝛie vnã
rẽ ⁊ ad placitũ ꝓpꝛie aliã rẽ: cõcedit̃ caſus: ſꝫ ne
gat̃ ꝯña ꝙ iõ terius ille ſit equoc⁹ ꝓpꝛe loquẽdo
de equocis: ⁊ rõ ẽ q: ꝓpꝛie null⁹ terius ſolet vo=
cari equocus niſi hẽat duas ſigñtiones eiuſdem
gñis nõ ſinonimas: hoc ẽ duas ad placitũ vl' du
as naturalr̃ ꝓpꝛie: qđ ꝓbo ex cõi doctoꝝ ſenſu:
q̃ cõcept⁹ nõ vltiatos iõ nõ appellãt equocos ſꝫ
duas habeãt ſigñtiões q: eaꝝ vna ẽ naturalr̃ ꝓpꝛe
alia ẽ ad placitũ ⁊ tũc nõ ſũt eiuſdẽ gñis. Sꝫ in=
ſtabis forſam q: terius vocalis aut ſcript⁹ cõit̃
cõcedit̃ equocus qñ variat ſuppõnẽ mãlẽ p̃ ſe
ipſo ⁊ pſonalẽ ꝓ re ad extra. Cõcedo ꝙ tũc ꝓpꝛe
eſt equocus ſꝫ vtraqꝫ illaꝝ acceptionũ ẽ eiuſdẽ
gñis q: ad placitũ lꝫ vna earũ ꝓpꝛia ⁊ altera i=
ꝓpꝛia: nec iſta ſcđa ẽ eadẽ cũ ſigñtiõe nãli cõit̃
q: ꝓpt̃ illã null⁹ terius đr ſigñs nec equoc⁹ ꝓpꝛe.
Ad aliã rationẽ de teris vocalibus ⁊ ſcriptis ptꝫ
ſolutio ex his q̃ dicta ſũt đ ſigñtione naturali cõi
in cõceptib⁹ vltimatis: falſa eſt itaqꝫ hec ꝓpõ ⁊
inaudita inter oẽs graues doctores ꝙ oẽ vniuo
cũ eſt equocũ ꝓpꝛie loquẽdo: lꝫ q̃buſdã nouel=
lis ſit iocũda q̃ oẽs bonas logicoꝝ regulas ſo=
phiſticis machinamẽtis ſtudẽt indubitũ verte=

re ⁊ cõturbare: q̃rẽdo ſemp i ꝓpꝛias vocabulo=
rũ ſigñtiones: equocatio eñi ẽ publiciſſimus lo=
cus arguendi deceptorie ⁊ ſophiſtice vt Ariſto.
dicit in pĩmo lib. helẽchoꝝ. Ergo ad euitãdas
huiuſmodi capriũculas p̃miſimus in fine pĩmi
articli p̃dicte q̃ſtiõis ſupponẽdas eẽ rectas diffi
nitiones vniuocoꝝ datas a bonis logicis ⁊ bñ
expõnẽtib⁹ Ariſto. in p̃dicamẽtis q̃ ſunt tales.
Vniuocus terius ẽ ille q̃ ſigt ad placitũ res ſu=
as vnico conceptu vltimato. Equocus eſt ille q̃
ſigñat ad placitũ ſub plurib⁹ cõceptib⁹ vltima=
tis nõ ſinonimis ⁊ totalib⁹: ⁊ capit̃ hic large cõ
cept⁹ ꝓ actu vel cõceptu: ⁊ notãter đr ad placitũ
pĩmo ad excludendũ ſigñtionẽ naturalẽ cõiter q̃
ꝓpꝛie nõ eſt ſigñtio ſcđm auctores: ſcđo ad exclu=
dẽdũ cõcept⁹ vltiatos q̃ lꝫ ꝓpꝛie naturalr̃ ſigni
ficẽt: tñ nec ſũt vniuoci nec equoci ꝓpꝛie loquẽ
do q: null⁹ eorũ ſigt mediãte alio ꝯceptu vno vl'
pluribus ſic ꝙ ſubordinet̃ eis: qđ tñ requirit̃ ad
hoc ꝙ aliq̃d ſit ꝓpꝛe vniuocũ vel equocũ. Cõtra
Argumẽtum. pĩmũ correlariũ hui⁹ ſcđe cõcluſiõis arguit̃ ſic:
hoc nomẽ ens ſequit̃ ad oĩa p̃dicamẽta vt Ari.
dicit in. 4. topicoꝝ ġ non eſt limitatũ ad aliqđ
vnũ illoꝝ: ꝯña ꝓbat̃ q: eſt equocũ trãſcendens
oĩa p̃dicamẽta: vñ poꝛphirius de eo dicit ſi quis
oĩa entia vocet equoce ⁊ nõ vniuoce nũcupabit.
Et cõfirmat̃ q: hoc nomẽ res ẽ ſinonimũ cũ ente
⁊ tñ nõ eſt limitatũ ad aliqđ p̃dicamẽtũ ſꝫ cõiter
Solutio. ponit̃ trãſcẽdẽs ġ ſilr̃ ens. Solutio: cõcedit̃ totũ
argñ q: nihil infert cõtra nos: ſꝫ ſi inferret̃ ġ nõ
põt eſſe limitatũ negaret̃ ꝯña: nec ꝓbatio valet
q: equocũ põt accipi vniuoce vt pĩus diximus:
poꝛphirius aũt ⁊ Ariſt. loquunt̃ de hoc vocabu
lo trãſcẽdẽter ſũpto. Ad cõfirmationẽ đr ꝙ res nõ
eſt ſinonimũ cũ ente ſũpto trãſcẽdẽter ſꝫ ſolũ qñ
ens abſolute ſumit̃: ⁊ tũc ſicut ens eſt dicibile li=
mitatũ in p̃dicamẽto ſubſtãtie ita ⁊ res: ⁊ q̃ po=
nũt hoc nomẽ res trãſcẽdẽs intelligũt in ſuppo=
nẽdo ⁊ ſigñdo đ q̃ nõ eſt q̃ſtio preſens cũ ſit im=
Argumentum. ꝓpꝛie dictũ trãſcendẽs. Cõtra ſcđm correlariũ
arguit̃ ſic: ſi ens eẽt vl'e ⁊ p̃dicabile ꝓpꝛie dictũ
maxime eſſet genus: cũ oẽ p̃dicabile ſit genus
vel ſpẽs: ſꝫ ens nõ põt eẽ genus ġ nec p̃dicabile:
ꝯña ẽ clara cũ maioꝛe: ꝓbat̃ minor q: ſi ens eſſet
genus illa de q̃b⁹ p̃dicaret̃ eſſentialr̃ iq̃d eſſent
vere ſpẽs ei⁹ ⁊ ſic gñaliſſima eſſent ſpẽs: qđ ẽ ſlm̃
⁊ cõtra diffinitionẽ gñaliſſimi datã a poꝛphirio
⁊ cõceſſã ab oĩb⁹ doctis: ꝓbat̃ ꝯña q: hec eſt q̃di
tatiua p̃dicatio ſubſtãtia ẽ ens ſilr̃ iſta q̃litas ẽ
ens: de pĩma clarũ ẽ q: neutrũ extremoꝝ cogno
tat ſupra reliquũ: de ſcđa ꝓbat̃ q: hec ẽ q̃ditati=
ua albedo ẽ ens ⁊ ſilr̃ iſta albedo ẽ q̃litas: ġ ens ⁊
q̃litas faciũt p̃dicationẽ q̃ditatiuã in q̃ ens erit
Solutio. p̃dicatũ q: cõius. Solutio cõcedit̃ maior cũ ſua
ꝓbatiõe ſꝫ negat̃ minor: ad ꝓbationẽ admiſſo
añte negat̃ ꝯña: ⁊ vlteri⁹ cõcedit̃ ꝙ illa ẽ q̃ditati
ua ſubã ẽ ens ſi ſubã capiat̃ ꝓpꝛie ꝓ re ſubſiſtẽ=
te nec illo mõ ẽ gñaliſſimũ: ſi v̾o ſubã capiat̃ lar
ge ꝓ eſſentia illa nõ ẽ p̃dicatio q̃ditatiua q: nõ
eſt directa ſꝫ p̃dicat̃ idẽ de ſeipſo ⁊ illo mõ eſt ge=
neraliſſimũ vt diximus i. 3. arti. q̃ſtionis ꝓpõne
tertia pĩmi dubij. De illa aũt ꝓpõne q̃litas ẽ ens
dicimus ꝙ nullo mõ ẽ q̃ditatiua ſꝫ ſit diſtiguen
da: q: ſi p̃dicatũ ſit terius abſolut⁹: ẽ p̃dicatio ac
cidentalis indirecta q: ſubiectũ cognotat ſupra
predicatũ: ſi v̾o ens ibi capiat̃ cognotatiue ad
modũ q̃litatis vt Ariſt. ponit. 5. metha. tũc ẽ p̃=
dicatio eiuſdẽ de ſeipſo vel ſinonimi de ſinonio
⁊ tũc nõ ẽ q̃ditatiua q: nõ ẽ directa: ad ꝓbatio=
nẽ ei⁹ ꝙ ſit q̃ditatiua đr ꝙ iſta ẽ duplex albedo
eſt ens q: vterqꝫ terius põt eẽ abſolut⁹ ⁊ cogno=
tatiuus vt ex. 3. arti. q̃eſtiõis dubio. 2. ſi ġ vterqꝫ
terius accipiatur abſolute eſt quiditatiua ſilr̃ ⁊
qñ ambo ſũt teri cognotatiui: ſꝫ ſi varientur erit
p̃dicatio accidentalis directa vel indirecta: illa
vero albedo ẽ q̃litas eſt q̃ditatiua ſi ſubiectũ ſit
terius cognotatiuus: ſi v̾o abſolut⁹ ẽ accidẽta=
lis directa. Et ſi replices ſi albedo ſit terius abſo
lutus ġ poneret̃ i p̃dicamento ſubſtãtie ⁊ ſic iſta
erit v̾a albedo eſt ſubã: cõcedo capiendo ſubãm
large alias nõ ſequit̃: vñ qñ albedo ẽ nomẽ abſo
lutũ nõ hꝫ cõcretũ albũ ſꝫ bñ qñ eſt cognotatiuũ
de p̃dicamẽto q̃litatis. Contra tertiũ correlariũ Primũ argumentũ.
argr̃ ſic pĩmo auctoritate poꝛphirij nup allegata
⁊ videt̃ eadẽ eẽ ſenia Ariſto. in pĩcipio. 4. lib.
metha. dicẽtis ꝙ eodẽ mõ đr ens de entib⁹ ſicut
ſanũ de ſanis qđ vocabulũ manifeſte ẽ equocũ
ad ſigñandũ aial ſanũ ⁊ vrinã ⁊ cibum: ġ ſilr̃ ens
ad deũ ⁊ creaturã. Scđo arguit̃ rõne ſic: nulla ẽ Scđm argumentũ.
cõueniẽtia eſſential' creature ad deũ: ġ nullus ẽ
eis cõis cõcept⁹ abſolut⁹ cui ſubordinet̃ hoc no
mẽ ens: ꝯña ẽ clara q: ois cõcept⁹ cõis pluribus
abſtrait̃ a ꝯuenientia nãli illoꝝ: ⁊ ſi ſit abſolut⁹
a cõueniẽtia eſſentiali: ſi v̾o cognotatiuus extri
ſece a cõueniẽtia accidentali: ſꝫ añs ꝓbat̃ q: dei
pfectio eſſentialis in infinitũ ⁊ i proportionabilr̃
excedit eſſencialẽ pfectionem cuiuſlibet creature
quia finiti ad ĩfinitũ nulla ẽ ꝓpoꝛtio tertio phi
ſicoꝝ: ſed ois cõuenientia eſſentialis aliquoꝝ
ẽ ſcđm aliq̃ꝫ ꝓpoꝛtionẽ. ſ. eq̃litatis vel ieq̃litatis
⁊ hoc ſcđm aliquẽ numerũ cui⁹ oẽs ſpẽs ſunt
finite p vltimã vnitatem. Confirmat̃ eadẽ ratio
q: ſi eſſet dabilis cõcept⁹ cõis deo ⁊ creaturis: nõ Tertiũ argumentũ.
poſſet dari cõcept⁹ cõis oĩbus ſubſtãtijs q̃n ille
eſſet cõis etiã oĩbus accidentib⁹: ꝯñs eſt ſlm̃ cõ=
ceſſu oĩm doctoꝝ: ſed ꝓbo ꝯñam q: ois cõcept⁹
abſtract⁹ a minori cõuenientia eſſentiali duaꝝ
rerũ eſt etiã cõis alijs reb⁹ magis cõuenientib⁹
eſſentialiter cũ altera illarũ: ptꝫ inductiue de cõ
ceptu cõi oĩm aialiũ q̃ eſt etiã cõis oĩbus hoĩ=

buꝰ: ⁊ cõceptus cõis oim colorũ eſt cõis oim al=
bedinũ ⁊ ſic ꝺ ceteris: qꝛ maioꝛ ē ꝯuenientia eſſen
cialis rerũ eiuſdē ſpeciei ꝙ̄ diuerſaruꝫ ſpecierũ:
ſed maioꝛ eſt cõuenientia ſubſtãtiarũ creatarũ
cum accidētibꝰ ꝙ̄ oim ſubſtantiarũ interſe: ptꝫ
qꝛ cõuenientia dei ad creatas ſubſtãtias ē oim
minima ꝓpter infinitã diſtãtiã qualis nõ ē in=
ter ſubſtãtias ⁊ accidentia: ḡ ois conceptus cõis
deo ⁊ oibus alijs ſubſtãtijs erit etiã cõis accidē=
tibꝰ qꝺ erat ꝓbandũ ⁊ eſt flm̄: ḡ illud ex quo ſe
Quartũ. quit̄.ſ.coꝛrelariũ iſtud. Cõfirmat̄ ſcꝺo qꝛ tanta
eſt cõuenientia accidētis cũ deo quãta eſt cõue
nientia ſubſtãtie create cũ deo de eſſentiali cõ=
uenientia loquoꝛ qꝛ vtrobiqꝫ eſt equalis diſtan
tia ad deũ.ſ.infinita: ḡ ois abſolutꝰ cõceptꝰ cõ=
munis deo ⁊ ſubſtãtie create erit etiã cõis acci=
Ad p̄mũ. dēti: qꝺ eſt falſum. Solutio p̄ma eſt ꝙ poꝛphi=
rius ⁊ Ariſto. loquunt̄ de hoc vocabulo ens trã
ſcendēter accepto: ſic em̄ ē equocũ tã in ſig̃ando
ꝙ̄ in predicãdo: ſi vero ens in ſola vna ſig̃tione
Ad ſcꝺm. ſcꝫ abſoluta acciperet̄: poſſet qs oia que ſunt in
mũdo entia appellare vniuoce. Scꝺo ꝺꝛ ad ra=
tionē negãdo añs: nec ꝓbatio eiꝰ valet: tũ qꝛ nõ
opꝫ ꝙ abſtrahēs cõceptũ cõem alicuiꝰ cõuenien
tie ſciat ꝓpoꝛtionē illoꝝ q̄ ſic cõueniũt ſꝫ ſuffi=
cit ꝙ cõfuſe cognoſcat illa cõuenire: tunc etiã qꝛ
ponētes infinitũ ponerēt ſpēm numeri ⁊ ſpēm ꝓ
poꝛtionis inequalitatis infinitã: ratio q̄re nega
tur añs ē illa regl'a naturaliſſima a qua nec deꝰ
excipit̄ ꝙ om̄e agens ꝓducit ſibi ſil'e: vñ ⁊ theo=
logi creaturas deo ſil'es ponũt dicētes i eis rep=
periri deitatis veſtigiũ vel imaginem: vtrũ aũt
ſil'itudo iſta creature ad deũ ſit cõuenientia ſpe
cifica vel generica vel aliq̄ alia varia eſt ſenten
Pꝛima opio tia doctoꝝ: q̄ em̄ nõ ponũt deũ in p̄dicamēto di
cunt ꝙ illa cõuenientia nec ē generica nec ſpeci
fica ſꝫ analogica.i. valde remota vt ꝓbat ſanctꝰ
Scꝺa opio Thomas p̄me ptis q̄ſtiõe.4.articulo.3. q̄ ꝟo po
nunt deũ in p̄dicamēto dicũt ꝙ creature ad deũ
nõ eſt cõuenientia ſpecifica vt cõſtat ſꝫ generica
ſcꝫ gñris gñaliſſimi vt entis ⁊ ſubalterni vt ſub
ſtãtie ⁊ ſpũs: ⁊ foꝛte alioꝝ inferioꝝ generũ. Sed
Contra ſecundã opinionem. inſtãt p̄mi cõtra hoc qꝛ ſi deꝰ poneret̄ in p̄dica=
mento vel eſſet genus: vel ſpēs: vel indiuiduũ:
ſꝫ neutrũ eſt poſſibile ḡ deꝰ nõ ponit̄ in predica
mento nec hꝫ illã cõuenientiã genericã ad crea
turas: maioꝛ ptꝫ a ſufficienti diuiſione minoꝛ
ꝓbat̄: tũ qꝛ nullas hꝫ ſpēs ſub ſe ḡ nõ ē genꝰ: nã
credimus catholice vnicũ eē deũ in toto mũdo:
tum qꝛ nõ hꝫ ſub ſe indiuidua ḡ nõ eſt ſpēs: nec
valet fingere ꝺ ꝑſonis ꝙ ſint indiuidua ſub deo
qꝛ earũ nõ eſt cõuenientia ſpecifica: ſꝫ potiꝰ idē
titas numeralis eiuſdē eſſentie: nec etiã põt dici
ꝙ hic deꝰ vel hec eſſentia diuina ſit indiuiduũ
ſub deo qꝛ ē ita cõis ſicut deꝰ.ſ. ad om̄es tres ꝑſo

nas: nec põt dici ꝙ hic pr̄ qꝛ ille dat intelligere
alias ꝑſonas ꝑ relationē ⁊ ex ꝯñti eſſentiã qꝛ im
poſſibile ē intelligere ꝑſonã nõ intelligēdo eſſen
tiã ꝓpter ſũmã idētitatē: tum deniqꝫ qꝛ deꝰ ſub
nulla ſpē cõtinet̄ ḡ nõ ē indiuiduũ: alias daret̄
indiuiduũ qꝺ nulliꝰ eēt ſpēi qꝺ ē manifeſte flm̄.
Ad hoc ꝺꝛ ſcꝺm alios ꝯceſſa maioꝛe negãdo mi
noꝛē ⁊ hoc loquēdo de hoc vocabulo deꝰ nã res
exterioꝛes nõ ſunt i p̄dicamētis ſiue ſint deꝰ ſiue
creature: ad ꝓbationes minoꝛis dicũt q̄dã coꝝ
qꝺ nec eſt genus nec indiuiduũ ſꝫ eſt ſpēs ſicut
mũdus vel ſol: ad iꝓbationē huiꝰ dicũt ꝙ hꝫ
vnicũ indiuiduũ ſub ſe.ſ. hic deꝰ ſicut ſub ſole ē
iſte ſol: ad iꝓbationē huiꝰ dicũt ꝙ lꝫ hic deꝰ ſit
ita cõe ſicut deꝰ in ſupponēdo nõ tñ in ſig̃ando
⁊ p̄dicãdo vt ptꝫ in ſil'i de ſole ⁊ hoc ſole: nã ſi per
poſſibile vel ipoſſibile eēt alius ſol ſine noua im
poſitiõe ſig̃ret illũ hec ſpēs ſol ⁊ p̄dicaret̄ de ꝓ=
noie illũ demõſtrãte: nõ ſic eēt de hoc indiuiduo
hic ſol: ⁊ ſilr̄ dicunt de his vocabulis deus ⁊ hic
deus. Dicũt ḡ reſolutoꝛie ꝙ deꝰ eſt ſpēs ſpãliſſi=
ma ſic ſol: ⁊ genus eiꝰ imediatũ ē in noiatũ imo
⁊ multa gñra ſupioꝛa eo vſqꝫ ad hoc genus ſpũs
de q̄ Joãnis.4. chꝛiſtus dicit deꝰ ſpũs ē: ⁊ ſupꝛa
ſpm̄ eſt ſubã ꝓ ſubſiſtētia: ⁊ ſupꝛa ſubſiſtētiã eſt
ens vel ſubã ꝓ eſſentia: ſic ḡ ptꝫ ꝙ deꝰ hꝫ cũ crea
turis multas cõuenientias gñerũ plurimoꝝ
ſubalternatim poſitoꝝ: de q̄bꝰ alias latius diſer
uimꝰ ſup p̄dicamētũ ſubſtãtie. Alij eoꝝ dicunt
ꝙ nec ē genus nec ſpēs ſꝫ indiuiduũ nõ cõtēti il=
la rõne ſil'itudinaria de ſole ⁊ hoc ſole: qꝛ poſſibi
le eſt eē plures ſoles nõ plures deos: iõ deꝰ nõ ē
cõius i ſig̃ndo ꝙ̄ hic deꝰ: alias hoc nomē petrꝰ
deffenderet̄ terius cõis in ſig̃ndo vniuoce qꝛ tã
incõicabilis ē nã dei plr̄ibꝰ deis ſicut natura pe
tri plr̄ibꝰ hoibꝰ ⁊c. cõcedũt illatũ vltimũ dicētes
eē verũ i hoc ſolo caſu: ⁊ ꝙ ſufficit ꝙ ſit idiuiduũ
alicuius gñis. Ad p̄mã cõfirmationē negat̄ illa
cõditionalis q̄ ē maioꝛ vt ptꝫ de cõceptu ſubſtã=
tia ⁊ alijs inferioꝛibus: ad ꝓbationē eiꝰ cõceſſa
maioꝛe negat̄ minoꝛ qꝛ ſubſtantie create cõue=
niũt cũ deo i ſubſiſtēdo.i. qꝛ ſũt ſuppoſita nõ au
tē cũ accidētibꝰ: itē ſubſtãtie ſpũales cõueniunt
cũ deo in ſpũalitate ⁊ nõ cũ ſubſtãtijs coꝛpalibꝰ
⁊ eaꝝ accidētibꝰ: ab illis itaqꝫ cõuenientijs ſu=
munt̄ iſti cõceptus cões deo ⁊ ſubſtãtijs creatis
p̄ciſe ſecluſis accidētibꝰ: ad ꝓbationē huiꝰ mi=
noꝛis negat̄ aſſũptũ qꝛ minoꝛ ē ꝯuenientia dei
⁊ accidētiũ a q̄ ſumit̄ ſolꝰ cõceptꝰ entis vel eſſen
tie: ⁊ in hoc etiã cõueniũt ſubſtãtie create q̄ ma
gis cõueniũt cũ deo: vñ pꝫ ꝙ illa minoꝛ male ſu
mit̄ ſub maioꝛe: ⁊ ſic negat̄ cõſequētia. Ad aliã
confirmationē negat̄ antecedens ⁊ ꝓbatio eius
nõ valet: nã ponētes infinitũ ſcꝺm q̄d.i. ex vna
pte tñ cõcedũt vnũ ifinitũ maius alio ad bonũ

ſenſum: ſilr̄ in ꝓpoſito: qꝛ iſta diſtãtia eſt ſolũ in
finita ex pte dei ⁊ finita ex parte creature quarũ
altera minus diſtat adeo ꝙ̄ altera. ¶ Cõtra ter
Pꝛimũ argumentũ. terã concluſionem pꝛicipalem arguit̄ pꝛimo ſic:
ens ē p̄dicabile ꝓpꝛie dictũ ⁊ ens ē tranſcendēs
ſumptũ trãſcēdēter: ḡ trãſcēdēs ſumptũ traſcen
denter eſt p̄dicabile ꝓpꝛie dictũ qꝺ eſt cõtradi=
ctoꝛiũ huiꝰ cõcluſionis: pꝛemiſſe ſunt vere ⁊ cõ=
ceſſe in pꝛecedētibꝰ: ſꝫ ꝯña eſt ſillogiſmus expoſi
toꝛius in tertia figura q̄ eſt aptiſſima hmõi ge=
neri ſillogiſmoꝝ: vel ſi facias vim in medio ꝙ
ſit cõe accipiã ꝓ medio hoc ly ens ⁊ tũc indubi=
tãter ꝯña erit bona: ſil'i rõne poſſet ipugnari ma
ioꝛ ꝓbationis ad hãc cõcluſionē ꝓbando ꝙ eq̄=
uocũ ſumptũ equoce ſit p̄dicabile ꝓpꝛie dictũ.
Solutio. Ad hoc argumētũ factũ cõtra maioꝛē ꝓbatiõis
tenent̄ reſpõdere oēs logici tã reales ꝙ̄ noiales:
qꝛ oēs ponũt in diffinitiõe pꝛedicabilis illã par
Pꝛima. ticulã vniuocũ: quidã ḡ dicerent negãdo ꝯñam
qꝛ male arguit̄ a diuiſis ad cõiũcta: ſicut non ſe
quit̄: hoc coꝛpus hic eſt albũ: ⁊ hoc idē coꝛpꝰ il=
lic eſt nigrũ ḡ nigrũ eſt albũ: vel moꝛtuũ ē viuũ
Secunda. ſi ponat̄ idē coꝛpus ſimul in duobꝰ locis. Alij di
cunt ꝙ equocat̄ mediũ nã in vna p̄miſſarũ ſub=
oꝛdinat̄ vnico cõceptui i alia ꝟo pluribꝰ ſimul.
Tertia. Alij dicũt cõcedētes totũ argumētũ ꝙ ꝯñs ē ve=
rũ: ſꝫ hec eſt falſa equocũ eſt p̄dicabile ꝓpꝛie di=
ctũ ſumptũ equoce: ⁊ hãc intēdunt om̄es logici
nõ p̄mã: iſta aũt nõ infert̄ in pꝛedicto ſillogiſmo
expoſitoꝛio ſed p̄ma q̄ inuincibilr̄ cõcludit̄ ex il
Quarta ſolutio. lis p̄miſſis expoſitoꝛie. Quia tñ graues docto=
res nõ faciũt vim in appellatione ſꝫ vtrãqꝫ illaꝝ
indifferēter ⁊ ſinonime accipiũt: meliꝰ videt̄ di
cendũ ꝙ illa ꝯña eſt bona ſꝫ ſicut ꝯñs eſt flm̄ ita
⁊ añs: vñ cõfoꝛmiter ad p̄cedētia ē maioꝛ illiꝰ ſil
logiſmi negãda qꝛ eſt falſa ꝓpter negationē in=
cluſam i illo terio p̄dicabile qꝺ idē ē cũ vniuoco
qꝺ negationē icludit.ſ. iſtã nõ ſuboꝛdinari plu=
ribꝰ cõceptibꝰ: vñ lꝫ cõcedat̄ iſta ens acceptum
abſolute: vel aliq̄ alio modo determinato eſt pꝛe
dicabile ꝓpꝛie dictũ: tñ hec negat̄ ens eſt p̄dica
bile ꝓpꝛie dictũ: nec ſcꝺa ſeq̄tur ad pꝛimã qꝛ ar=
gueret̄ a dicto ſcꝺm q̄d ad dictũ ſimplr̄: vel a mi
nus amplo ad magis amplũ negatiue: ſicut in
ſil'i nõ ſequit̄ petrꝰ hic nõ eſt calidus ḡ petrꝰ nõ
Scꝺm argumentũ. eſt calidus. Scꝺo arguit̄ cõtra eadē cõcluſionē
ſic: hoc nomen idē eſt p̄dicabile ꝓpꝛie dictũ ⁊ tñ
ipm̄ eſt trãſcēdēs ſumptũ trãſcendēter ḡ oppoſi=
tũ cõcluſionis eſt veꝝ: ꝯña eſt expoſitoꝛia vt p̄us
⁊ maioꝛ ē clara qꝛ eſt ſpēs p̄dicamēti ad aliq̄d:
ſꝫ ꝓbat̄ minoꝛ qꝛ p̄t modũ p̄dicamēti ad aliq̄d
hꝫ modũ ſig̃ndi p̄dicamēti ſubſtãtie ad minus
cognotat intrinſece: qꝺ ꝓbo qꝛ p̄dicat̄ eſſentialr̄
de p̄ma ſubſtãtia: nã iſta videt̄ eſſentialis petrꝰ
eſt idē ſibi: eſt em̄ intrãſmutabilis ⁊ p̄dicatum

non cognotat extrinſece ſupꝛa ſubiectũ qꝛ nihil
extrinſecum a petro cognotat idē: ⁊ hoc eſt val=
de ꝓbabile ſcꝺm eos q̄ ponũt differētias eſſen=
tiales nõ cognotantes partē eſſentiale rei vt ptꝫ
in gñibꝰ ⁊ ſpēbꝰ p̄dicamēti ſubſtãtie q̄ ſig̃nt res
ſpũales ſimplices ⁊ dicunt̄ habere differentias
diuiſiuas ⁊ cõſtitutiuas ſpecifice. Ad hoc argu Solo pꝛis
mētũ dico p̄mo negãdo maioꝛē ſicut dixi de illa
ens eſt pꝛedicabile ꝓpꝛie dictũ ꝓpter negatio=
nē incluſam: nã hoc nomē idē ponit̄ trãſcendēs
lib.5. methaphiſicoꝝ ⁊ ſuboꝛdinat̄ nõ vnico cõ
ceptui ſꝫ plr̄ibꝰ ⁊ diuerſis: vñ ēt minoꝛē cõcedo ⁊
ꝯñam: ⁊ nimirũ ꝙ ex falſo añte ſequat̄ etiã flm̄
ꝯñs: tñ iſta eſt vera ⁊ cõcedēda: idē in hac vel il=
la acceptiõe eſt p̄dicabile ꝓpꝛie dictũ: q̄ differt a
maioꝛe huiꝰ ſil'i ſicut dictũ ſcꝺm q̄d a dicto ſim=
pliciter. Scꝺo dico ad ꝓbationē maioꝛis ꝙ nõ Secunda.
valet' qꝛ idē ſimplr̄ dictũ nõ eſt ſpēs p̄dicamenti
ad aliq̄d: ſed idē p̄me intētionalr̄ ⁊ negatiue ac
ceptũ: p̄ter illã aũt ponit Ariſt. ſeptē alias eiꝰ ac
ceptiones ſcꝺm quas ꝑtinet ad alia p̄dicamēta:
idē em̄ q̄ñ eſt nomē ſcꝺe intentionis diuidit̄ per
idē gñe: ſpē: ⁊ numero ⁊ hoc q̄drifariam vt ptꝫ ex
5. dialogo noſtre introductionis: ſꝫ idē p̄me in=
tētionis nomē diuidit̄ ꝑ idē numero: ſpē: gñe: ⁊
analogia vt late diſerui alias ſup p̄mã ſpēm pꝛe Tertia.
dicamēti ad aliq̄d. Tertio dico ad ꝓbationem
minoꝛis ꝙ idē nõ hꝫ modũ ſig̃ndi p̄dicamenti
ſubſtãtie neqꝫ abſolute neqꝫ intrinſece cognota
tiue ſꝫ ſolũ extrinſece qꝛ Ariſto. talis acceptio=
nis nõ meminit inter multas q̄s de hoc vocabu
lo recitauit: ⁊ cũ ꝓbat̄ ꝑ hãc ꝓpõem petrꝰ ē idē
ſibi cõcedo illã eſſe intrãſmutabilē ſed nõ eſſen=
tialē cũ pꝛedicatũ extrinſece cognotet ſupꝛa ſub
iectũ: eſt ḡ illa p̄dicatio q̄rti p̄dicabilis: ad im=
pꝛobationē huiꝰ cõcedo ꝙ idē nullã rem extrin=
ſecã a petro cognotat ſꝫ ipm̄met petrũ: tñ nõ ſe=
quit̄ ꝙ ſit abſolutũ vel intrinſece cognotans: qꝛ
nõ dicit̄ aliqua cognotatio extrinſeca qꝛ rem ex
trinſecã cognotat vt ſedens: ſꝫ ois cognotatio q̄
nõ fuerit intrinſeca erit cēſenda extrinſeca ſiue
terius cognotet rē extrinſecã ſiue nõ: vñ cognota
re intriſece ē appellare ptē rei eſſentialē diſtin=
cte ſiue materiã ſiue foꝛmã. Ex qua diffinitione
ſequunt̄ duo p̄mum eſt ꝙ nullus terius ſuppo=
nens ꝓ re ſimplici: ideſt libera a cõpoſitiõe ma=
terie ⁊ foꝛme põt intrinſece cognotare: vñ nec in
talibꝰ generibꝰ ⁊ ſpēbꝰ ſunt dande vere differē= Pꝛimum
tie diuiſiue geneꝝ ⁊ cõſtitutiue ſpērũ: ⁊ quot q̄t coꝛrelariũ.
aliqui voluerũt differētias ponere in talibꝰ ge=
neribꝰ ſũt aut teri extrinſece cognotãtes aut ſi=
nonimi cũ ſpeciebꝰ quarum dicunt̄ differentie Secundũ.
ſi bñ notētur. Scꝺo ſequit̄: ꝙ idē ex quo nec co=
gnotat materiam nec foꝛmam petri non eſt dif=
ferentia nec intrinſece cognotat ſed extrinſece: ⁊

cū in illa p̄dicatiōe petrus ē idē ſibi: hoc nomē
ſit p̄me intētiōis ⁊ valeat tm̄ ſicut idē nūero: ptȝ
ꝙ cognotat negatiue diſtinctionē ⁊ eſt p̄uatiuū
differētis: ac ſi diceret petrus eſt a ſe nō differēs:
nullꝰ aūt terius intrinſece cognotās pōt negati
ue ſiḡre: qn̄ aūt idē accipit p̄me itētionalr̄ ⁊ tri=
bus vltimis modis valet tm̄ ſicut ſil'e vel eq̄le: ⁊
tūc cognotat extrinſece poſitiue nō negatiue: ſȝ
de hoc alias plenius: ſic ḡ ptȝ ſolutio ſcd̄i argu=
Tertiū ar-gumētum. mēti. Tertio p̄ncipaliter cōtra eandē cōcluſionē
arguit de hoc noīe tp̄s qd̄ eſt ꝓp̄ie dictū p̄dica=
bile eſt em̄ ſpēs quātitatis vt videt dicere Ariſt.
⁊ tm̄ idē eſt trāſcendēs: nō em̄ hȝ vnicū modum
ſiḡndi vnius tm̄ p̄dicamēti: ḡ p diffinitionē trā
ſcendētis erit idē trāſcendēs ſimul ⁊ predicabile
ꝓp̄ie dictū cōtra cōcluſionē: oīa clara ſunt p̄ter
minorē q̄ ꝓbat ſic q: tp̄s equalet huic cōplexo:
motꝰ vniformis vel regularis q̄ aliȷ motꝰ ⁊ ope
ratiōes ab aīa mēſurari .i. cognoſci poſſunt q̄ti
ſint hoc eſt ſi ſint pui an magni: ſȝ clarū eſt ꝙ in
hac diffinitiōe quid nois ponunt teri diuerſoꝝ
p̄dicamentoꝝ ſcȝ q̄titatis q̄litatis actiōis ⁊ paſ
ſionis: ḡ tp̄s oēs illos modos ſiḡandi trāſcēdit.
Sil'e argūm fieret de loco ſuppoſita diffiōe eiꝰ ex
4. phicoꝝ Ari. nā in ea ponit ſupficies de p̄dica
mēto q̄titatis: cōcaua de p̄dicamēto q̄litatis: cō
tinēs de p̄dicamento actiōis: imobilis de p̄dicamēto
Solutio. cāmēto paſſionis reductiue tm̄. Ad hoc argumē
tū: diſtiguit maior q: ſi tp̄s accipiat large ꝓut
ſe extēdit ad euū ⁊ eternitatē eſt equocū ⁊ ſic nō
eſt p̄dicabile ꝓp̄ie dictū: ſi vero ꝓp̄ie ꝓut diſti
guit ab eis ſiḡns p̄ciſe durationē rerū trāſmu=
tabiliū ſic ē vniuocū ⁊ p̄dicabile ꝓp̄ie dictū:
vn̄ hoc mō maior cōcedit ⁊ ſic minor eſt falſa nec
ꝓbatio eiꝰ cōcludit aliud niſi ꝙ tēpus eſt mixte
ſiḡationis equalēs illi cōplexo pluriū ſimpliciū
diuerſoꝝ p̄dicamētoꝝ qd̄ cōcedimus: nec eſt
ſpēs q̄titatis cōtinue ⁊ ſenſū Ariſto. prius dixi=
mus. Eodē penitꝰ modo dicimꝰ de loco ꝙ ē mi=
xte cognotationis vniuoce nec eſt ſpēs q̄titatis
nec p̄dicamēti ad aliq̄d vt imaginant multi.
Quartum argumētū. Quarto p̄ncipaliter arguit cōtra eandē cōclu=
ſionē: de hoc nomine cauſa qd̄ eſt trāſcēdēs ſcd̄o
loco poſitū ab Ariſto. inter alia q̄ enumerat li=
bro q̄nto methaphiſicoꝝ: ſed idē nomen eſt ſpe=
cies ad aliq̄d: eſt ei correlatiuū effectꝰ: ḡ cauſa
eſt tranſcendēs ⁊ p̄dicabile ꝓp̄ie dictum: cō=
ſequētia clara eſt ſed p̄miſſe remanent ꝓba=
Solutio. te. Ad hoc argumentū cōceſſa maiore negatur
minor ꝓpter negationē incluſam in illo voca=
bulo ſpēs: ſȝ loco eiꝰ cōcedit iſta: cauſa p̄me intē
tionaliter ⁊ ꝓp̄ie accepta ē ſpēs ad aliq̄d ⁊ eiꝰ
correlatiuū ē effectꝰ p̄me itētionalr̄ ⁊ ꝓp̄e dictꝰ:
Primū ar-gumentū. ꝯn̄a vō bona ē ſȝ ꝯn̄s eſt fl'm ſicut ſcd̄a p̄s añtis.
Cōtra p̄mū correlariū huiꝰ tertie ꝯcluſionis ar=
guit ſic: ad illā opinionē Martini nulla ſequit
cōtradictio ḡ nō eſt ipoſſibilis: añs ꝓbo q: ſi ali
qua cōtradictio ſeq̄ret ex ea maxie eſſet illa q̄ in
fert in ꝓbatione huiꝰ correlariȷ: ſȝ illa nō bn̄ in=
fert q: in argumēto illo aſſumitur vnū fl'm etiā
ſcd̄m opinionē arguentis .ſ. ꝙ trāſcēdēs ⁊ vniuo
cū ſint incōpoſſibilia: ḡ nulla ſequit inde con=
tradictio: maior clara eſt ſȝ ꝓbo minorē q: ſcd̄a
cōcluſio p̄ncipalis cōcedit quodlibet trāſcendēs
eē poſſe vniuocū: ⁊ in correlariȷs eiuſdē cōcluſio
nis ſcd̄e deffendit ens vniuocū ⁊ p̄dicabile pro=
p̄ie dictū: qd̄ tm̄ eſt oīm trāſcendētiū maximū: ḡ
illud aſſumptū fuit fl'm. Confirmat hec ratio q:
ponēdo illos terios q̄ abſolute accidētia ſiḡant
eſſe in p̄dicamento q̄litatis vt multi ſolēnes do=
ctores ponūt ⁊ ē bn̄ deffēſabile: opȝ in diffinitiōe
p̄dicabil' ꝓp̄e dicti addere illā p̄ticulā nō dicibi
le de oībꝰ q̄ditatiue alias oporteret ꝯcedere ens
eſſe genus ad ſubſtātiā ⁊ accidēs: ex q̄ ſequit ꝙ
ſubſtātiā ⁊ q̄litas nō ſunt ḡn̄aliſſima qd̄ eſt p̄ter
oēm opinionē: ḡ illo fundamēto ſuppoſito rōna
bilis ⁊ nō ipoſſibilis eſt opīo Martini. Solutio
negat antecedēs: ad ꝓbationem conceſſa ma=
iore negat minor: ad eiꝰ ꝓbationē negat aſſū=
ptum uno verū eſt ꝙ trāſcendēs ⁊ vniuocū ſunt
incōpoſſibilia vt ex ſuperioribꝰ multipliciter elu
cet: ad ꝓbationem huius ex ſecūda concluſione
⁊ ſuis correlariȷs dicit ꝙ ex illis nūq̄ poterit cō
cludi ꝙ aliqd̄ dicibile ſit trāſcēdens vniuocū ⁊
ecōtra: qd̄ oporteret cōcludi ad ꝓbādum ꝙ illa
duo ſūt cōpoſſibilia. Ad ꝯfirmationē dico ꝙ illa
opinio q̄ ponit albedinem ⁊ alios tales terios
abſolute ſiḡntes accidentia eē i p̄dicamēto q̄li=
tatis ē falſa ⁊ ipoſſibilis: vt ſatis bn̄ ꝓbaui i ter=
tio articulo dicte q̄ſtiōis ꝓpōne ſcd̄a dubiȷ ſcd̄i:
nec approbo in hoc doctores oppoſitū aſſerētes
quantuncūq̄ ſint graues ⁊ ſolēnes: q: certiſſime
mihi cōſtat v̄itas ꝓbatione demōſtratiua ſup=
poſita doctrina Ariſto. ponētis p̄dicamētū ab=
ſolutoꝝ terioꝝ: q̄ doctrinā p̄dicti doctores non
negant: ſed nimirū q: vt aiunt: quādoq̄ bonꝰ
dormitat homerus: ⁊ in ſpeculabilibꝰ ſicut ⁊ in
agibilibꝰ ſepius aliq̄d occurrit minus docto qd̄
nō aduertit hō ſapiētiſſimus: vn̄ mgr̄ Martinus
ſupponēs forte hoc fl'm incidit in aliud deterius
qd̄ eſt impoſſibile ſimplr̄ etiā ſuppoſita illa falſa
opinione ꝓpter incōpoſſibilitatē p̄dictā illoꝝ
duorum terioꝝ: dato etiā ꝙ ens capiat vniuoce
abſolute ⁊ ſit illo modo dicibile q̄ditatiue de oī=
bꝰ entibꝰ mūdi: nō ꝓpterea impedit q̄n ſint p̄e
dicabile ꝓp̄ie dictū: ptȝ in ſimili de iſtis dicibi
libꝰ ad aliq̄d: idē: differēs: quoꝝ quodlibet eſt
trāſcendēs in ſuponendo ſicut ens tm̄ nihilomi
eſt p̄dicabile ꝓp̄ie dictū ſi vniuoce accipiat:
qd̄ vero infert tanq̄ incōueniens de ſubſtātia
Argumētū. ⁊ q̄litate ſolutum eſt priꝰ. Cōtra ſcd̄m correlariū
huiꝰ tertie cōcluſiōis arguit ſic: implicat cōtra
dictionem dicere terim aliquē eſſe ſcialem ⁊ nō
p̄dicamentalē ḡ illud correlarium eſt falſum:
ꝯn̄a nota eſt: añs ꝓbatur q: illa duo ſunt neceſ
ſario annexa: ſcȝ ſciale ⁊ p̄dicamētale ⁊ inter
ſe cōuertibilia: ꝓbo q: ſcia eſt eiuſdē noticia cō
cluſiōis demōſtrate in qua ꝓbatur paſſio de ſuo
ſubiecto cuiꝰ mediū eſt diffinitio ſubiecti vel p̄
dicati: ḡ oīs terius cōcluſionis ſcialis eſt diffi
nibilis ⁊ per ꝯn̄s p̄dicamētalis q: ſoliꝰ ſpeciei
Solutio. eſt diffinitio. Solutio: negatur añs: ad proba
tionem eiꝰ negatur illa cōuertibilitas ſcialis ⁊
p̄dicabilis ſeu p̄dicamētalis: ⁊ cum ꝓbatur
ex cōcluſiōe ſcientifica ꝙ oīs terius ſcialis eſt
diffinibilis cōcedo: ſed coꝝ aliꝰ habet vnicā dif
finitionem ⁊ eſt p̄dicabile ꝓp̄ie dictū: alius
vero multiplicē ſcd̄m multiplicitatem ſuaꝝ acce
ptionū ⁊ ille nō eſt p̄dicamentalis: nō opȝ etiā
oēm terium ſcialem habere diffinitionē q̄ditati
uam q̄ ſolius teri abſoluti eſſe pōt vt dr̄ in ſcd̄o
poſterioꝝ: nec opȝ ſemp ꝙ diffinitio q̄ditatiua
ſit mediū bone demōſtractiōis: ſȝ aliq̄n ſufficit
diffinitio q̄d nois: aliq̄n deſcriptiua diffinitio:
aliq̄n cauſalis: ⁊ tales diffinitiones bn̄ pn̄t eſſe
nō ſpecierū cū nō req̄rant ſemp verum genꝰ aut
verā dr̄iam: ſic em̄ diffiniri pn̄t etiā ḡn̄a ḡn̄aliſſi
ma vt ptȝ i. 4. ⁊. 11. libris methaphiſicoꝝ vbi dr̄
ꝙ ſubſtātia eſt ens p ſe: q̄titas menſura ſubſtā
Primum argumētū. tie: q̄litas diſpoſitio ſubſtātie ⁊c. Cōtra vltimū
correlariū arguit dupliciter; primo ex cōi aucto
ritate oium peripateticoꝝ tā realium q̄ nomia
lium q̄ ſola illa ſex trāſcendentia q̄ ibidē notā
tur i ꝓbatione correlariȷ poſuerūt quoꝝ tria
priora dicunt eſſe ſinonima: q: abſoluta: alia ve
ro tria vocātur ab eis paſſiōes entis: q: cōuertū
Secundū tur cum eo ⁊ cognotāt extrinſece ſup eū. Scd̄o
arguitur rōne ſic ex correlario ſeq̄tur ꝙ oīs ter
minus mūdi: immo ⁊ q̄libet res mūdi ſit trāſcē
dens qd̄ eſt manifeſte falſum ḡ ⁊ correlariū hoc
eſt falſum: ꝯn̄a eſt nota q: ex veris ſemp ſequit
verum: ſed ꝓbo añs: nā vt dr̄ in p̄ma ꝓbatione
huiꝰ correlariȷ ⁊ in tertio correlario prime ꝯclu
ſionis oīs terius ſignificās variȷs modis plu
ra analogice eſt trāſcendens: ſed oīs terius mū
di ⁊ oīs res illo mō ſiḡt: tum q: q̄libet res ſiḡt ſe
ip̄am in habitudine ad deū cuiꝰ eſt creatura vt
ꝓbat Auguſtinꝰ in libro. 10. cōfeſſionum: tum
q: q̄libet terius vocalis ⁊ ſcriptꝰ ſiḡt vnā rē ad
placitū ꝓp̄ie ⁊ ſiḡt ꝯceptum cui ſubordinat ad
placitū ip̄ꝓp̄e in habitudine ad rē cuiꝰ eſt ꝯce
ptus: tum etiā q: q̄libet talis terius ad placitū
ꝓp̄ie ſiḡt vnā rem principaliter ⁊ aliā minꝰ pri
cipaliter per analogiā ad primā vel q: eſt cauſa
vel effectꝰ: vel pars: vel imago illiꝰ: ḡ ſeq̄tur illa
tum fl'm ex correlario. Solutio ad auctoritatē
Ad primū tot ⁊ tantorū doctoꝝ ingenue dico illā eſſe negā
dam: nec in hoc fuerunt veri peripatetici cū con
ſtet appertiſſime de oppoſita Ariſtotelis ſenten
tia: nec in hoc eſt maioris ponderis auctoritas
centū doctoꝝ q̄ vniꝰ tm̄: nā quotquot in hunc
errorē lapſi ſunt innitebant auctoritati p̄decē
ſſorum ſuoꝝ: nec curauerūt oīa illoꝝ dicta po
ſteriores examinare ſed plurima ſupponebant
tanq̄ bn̄ dicta ab eis: vn̄ in numero ſex trāſcen
dētium Thomas ſuppoſuit hoc a ſuo p̄cepto
re Alberto: Scotꝰ a Thoma: noīales ab vtroq̄
illoꝝ: ⁊ nunq̄ vident reflexionē habuiſſe poſte
riores circa hoc ⁊ ſi in multis aliȷs ſuos p̄decē
ſſores reprehenderint: mihi autē oīm minimo
dedit deus aduertere in hoc poſt multos annos
mei l'rariȷ exercitiȷ: ⁊ vt opinior veracit' ſenſi mē
tē Ariſto. i hac q̄ſtiōe: vn̄ qd̄ iſti doctores dicūt
vnū: veꝝ: bonū eſſe paſſiōes entis nō pōt hr̄e ve
ritatē niſi accepto ente abſolute ⁊ illis tribꝰ vni
uoce .i. i ſingulis acceptiōibꝰ: ita ꝙ vnū ſignifi
cet equalēter huic ꝯplexo ens indiuiſum: bonū
ens appetibile: verū ens cognoſcibile: ſȝ tūc nul
lum iſtoꝝ eſt tranſcendens niſi in ſupponendo
qd̄ nō eſt ꝓp̄ie eſſe tranſcendens: ſi vero vnum
quodq̄ iſtoꝝ noium accipperet ſimplicit' ⁊ ꝯfu
ſe eſſet vere tranſcendens: ſed tunc nullum coꝝ
eſſet paſſio alteriꝰ: de illis vero duobꝰ res ⁊ ali
quid diximus alias ꝙ nō ſunt equoca ideo nec
Ad ſcd̄m. tranſcendentia. Ad rōnem vero negatur añs: ⁊
ꝓbatiōis eius minor eſt falſa maxime de ꝯcepti
bus vltimatis in quibꝰ nulla admittit equiuo
tio ꝓp̄ie dicta vt ſuperiꝰ dictum eſt: ad ꝓbatio
nem de rebꝰ q̄ nō ſunt teri clara eſt ſolutio ꝙ nō
dicuntur ꝓp̄ie ſignificare q: nō ſunt ſigna ⁊ ſi
cauſent ſigna ſua: nec oppoſitum dicit Auguſti
nus q̄ in illo paſſu dicit oēs creaturas ſibi re=
ſpōdiſſe nō ſumꝰ nos deus ſed ipſe fecit nos: naȝ
ſubiungit locutio eaꝝ ſpecies eaꝝ eſt: ad proba
tionem de teris vocalibꝰ ⁊ ſcriptis negat ꝙ vox
ſignificet ꝯceptum per analogiā ad rē eo mō q̄
dicimus aīal ſignificare aīal pictum per ſilitu
dinem ad aīal verum: ad aliā ꝓbationem nega
tur aſſumptum ⁊ ſi verum eſt ꝙ plurimi ſunt ta
les nō tm̄ oēs vt ſupra diximꝰ de amore ⁊ appe
titu ⁊ aliȷs multis. ¶ Tādem arguendum eſt cō
Primum argumētū. tra reſpōſiōes dubioꝝ in tertio articulo queſtio
nis: ⁊ q̄dem cōtra primā ꝓpoſitiōem primi du
biȷ de collocatione entis in vndecimo p̄dica=
mento arguit primo ſic: illud p̄dicamentū nō
eſt ponendū ḡ ens nō eſt genꝰ ſubalternū illiꝰ:
ꝯn̄a eſt manifeſtiſſima: ſed ꝓbatur añs: tum q:
ſcd̄e intentiōes nihil ſunt ſed tm̄ entia rōnis: tū
q: Ariſto. nō fuit inſufficiens in enumeratiōe p̄
dicamentoꝝ ⁊ nō cōnumerauit illud p̄dicamē

VNiVERSIDAD DE SALAMANCA
GREDOS.USAL.ES

tum: tum qꝛ ſcḋe itentiões ſi aliq̄d ſunt ꝑtinent ad predicamētū ad aliq̄d cum dicant reſpectuʒ ſigni ad ſignatū: tum demū qꝛ nõ põt dari gñaliſſimū talis p̄dicamēti: nõ eīn eſt ſignū in tota ſui cõitate qꝛ ꝯprehendit ſub ſe multas primas intentiões vt imaginē: vexillum: ſacramentū: neqꝫ eſt ſignū ꝓpõnale qꝛ tale nõ ꝯprehēdit ſub ſe oēs ſcḋas intētiões vt pote grāmaticas ⁊ rethoricas: neqꝫ põt dici ꝙ ſcḋa itentio ſit gñaliſſimū tum qꝛ illa vr̄ eſſe ſinonima aut ꝯuertibilis cuʒ ſigno ꝓpõnali: tum etiā qꝛ nõ ꝯprehenderet ſub ſe ſcḋas ipoſitiões quas tñ oporteret poni in vndecimo p̄dicamento ſi eſſet. Solutio. Rñſio: negat̄ añs ad primā ꝓbatiõem negat̄ aſſumptum ad ſenſum realiuʒ: imo ſcḋe intentiões ſunt vere entia realia ⁊ creature dei ſcʒ ꝯceptꝰ mētis formales: ad ſcḋaʒ dr̄ ꝙ nõ ſolū vndecimū predicamētū ſʒ fere ſex vltima p̄dicamētoꝝ p̄me itētiõis itacta reliq̄d Ariſt. ſcienter ⁊ a ꝓpoſito: vñ cõmotꝰ gilbertus ſup addidit ei librū ſex principioꝝ ideſt ſex predicamētoꝝ: in quo tñ libello multa nõ ſolum falſa ſed etiā ab Ariſtotelis doctrina extranea chimerizauit: verum de vndecimo predicamento Ariſtoteles ⁊ ſi obſcure in toto ſue logice corpore multa dixit: nam in cathegorijs diuiſit ſubſtātiā in p̄mā ⁊ ſcḋam ſubſtātiā q̄ ſunt ſpecies vndecimi predicamēti: in eodē etiā cap̄. diuiſit predicationē ſcialem per vniuocā ⁊ denoiatiuam q̄ ſunt ſpēs ſcḋaruʒ intentionū: in libris etiā perihermenias diuiſit ꝓpõnem in cathegoricam ⁊ ipoteticā ⁊ in alias ꝯñtes ſpecies q̄ ad nullum decē predicamentoꝝ prioꝝ ꝑtinent: itē in p̄mo libro prioꝝ diuiſit terium ꝓpõnis in ſubiectum ⁊ predicatum: ⁊ terium ſillogiſticum in maiorē extremitatē ⁊ minorem ⁊ mediū: ⁊ ꝓpõnem ſillogiſticā in maiorē ⁊ minorē premiſſas: ⁊ ſillogiſmum diuiſit multiplr̄ in ſpēs ſuas: ⁊ ſic ꝯñter i alijs libris ſue logice iſinuauit gña ⁊ ſpecies vndecimi predicamēti. Ad tertā ꝓbationē añtis negat̄ aſſumptum nec hoc ſufficit ad hoc ꝙ ponat̄ aliq̄d in predicamento ad aliq̄d vt ſupra tetigimꝰ: immo eſt impoſſibile teriʒ ſcḋe intentiõis eſſe ſpeciē ſub terio prime intentiõis vel ecõtra: qꝛ ſcḋa itentio extrinſece cognotat ſupra primā vt ad aliq̄d eſt genꝰ: pr̄ eſt ſpēs q̄ ſunt predicationes accidentales. Ad quartā ꝓbatiõem alias latiꝰ dixi ꝙ gñaliſſimum vndecimi predicamenti: neqꝫ eſt ſignum: neqꝫ ſignū ꝓpõnale: neqꝫ ſecunda intentio propter rationes adductas improbatione: ſed eſt ſignum orationale: ⁊ more Ariſtotelis intelligimus hic tria predicamenta ſub noie vniꝰ: nā ſignuʒ orõnale eſt triplex mentale: vocale: ⁊ ſcriptum q̄ ſunt tria generaliſſima ſuoꝝ predicamētoꝝ: ſed qꝛ hñt ꝯſimilia gña ⁊ ſpecies ſatis eſt vnum illoꝝ explicare qḋ vocat̄ vndecimum predicamentū: ⁊ ꝯformiter ad Ariſtotelem eiꝰ gñaliſſimum ponimꝰ ſignum orõnale vocale: cui eſt ſinonimuʒ ſcḋa impoſitio vocalis: ſicut ſigno orõnali ſcripto ſinonime ſe habet ſcḋa impoſitio ſcripta: ⁊ ſigno orõnali mentali ſcḋa itentio. Secundum argumentum. Scḋo arguit̄ ꝯtra eādem ꝓpõnem ſic: q̄libet terius vndecimi predicamēti eſt ens: ergo ens potius eſt gñaliſſimū q̄ ſubalternū genꝰ illiꝰ predicamēti: ꝯña ꝓbatur per aſſumptionē maioris in darij q̄ eſt hec: oīe dicibile de oibus teris alicuiꝰ predicamenti eſt gñaliſſimum in eo: q̄ nullā hʒ inſtātiam: ſed añtecedens clarū eſt ex inductiõe: qꝛ predicabile eſt ens: ꝓpõ ē ens: ſillogimꝰ ē ens ⁊ cetera. Solutio. Rñſio: diſtinguit̄ añs qꝛ verū eſt capiendo ens p̄me intentiõaliter nõ autē ſi ſit terius ſcḋe intentiõis: non eīn affirmatur illo mõ de ꝓpõne negatiua aut falſa q̄ potius dr̄ nõ ens quā ens: ſed ex illo añte in ſenſu vero nõ ſeq̄tur illatum: ad ꝓbationem ꝯñe dr̄ ꝙ illa regula eſt vera loquēdo de predicatiõe eſſentiali q̄ditatiua alias eſt falſa: ſeq̄retur eīn ꝙ oīe trāſcendēs in ſupponendo eſſet gñaliſſimum cuiuſlibʒ predicamenti: vt idem: differēs: vnū: verum ⁊c. nā idem eſt vocabulum dicibile de oibus teris predicamenti ad aliq̄d ⁊ tñ non eſt gñaliſſimum in eo: ſilr̄ nõ ſequit̄ ſm quoſdā multitudo vel numerus eſt dicibilis de oibus teris predicamenti q̄ntitatis ergo eſt gñaliſſimum in eo: qꝛ iſta talia nõ eſſentialiter q̄ditatiue dicūtur de illis oibus: ſed de q̄buſdā eſſentialiter ⁊ reſpectu taliū ſunt gña vt binariꝰ eſt numerus: idem numero eſt idem ⁊c. de alijs vero dicūtur accidentaliter vt linea eſt numerus: pr̄ eſt idem: ⁊ taliū nõ ſunt gña: quare ſequit̄ ꝙ nõ ſint gñaliſſima in illis predicamētis. Eodē mõ iſte ſunt accidētales predicabile eſt ens ꝓpõ eſt ens ⁊c. qꝛ ens capitur ibi abſolute vel in alia cognotatione q̄ nõ pertinet ad vndecimū predicamentum: vñ nõ eſſentialiter dr̄ de illis teris nec eſt genꝰ eoꝝ. Argumentum. Cõtra ſcḋam ꝓpõnem de poſitiõe entis in alijs nouē predicamētis accidētiuʒ: arguit̄ ſic: in toto diſcurſu ſciaꝝ apud nullū doctorē auctenticū reppitur ꝙ ipſe vſus fuerit hoc vocabulo ens in talibꝰ acceptiõibꝰ ſcʒ prout eſt ſinonimū cū q̄ntitate: aut q̄litate ergo ficte ⁊ nõ veraciter ponit̄ ens hr̄e tales ſig̃tiones q̄bꝰ ponatur in predicamētis accidētium: ꝯña eſt clara qꝛ nemo põt veraciter dicere ꝙ hoc vocabulū accipit̄ ſic vel ſic ⁊ nõ ꝑ impoſitionē nouā: niſi aſſignet ſcripturā auctēticā in qua illo mõ ſumat̄: alias ipſe fingit talem acceptionē: cū diffinitiões q̄d nois ſint p̄ncipia ſciaꝝ q̄ debēt veraciter ꝯſtare ex a ꝓbato vſu doctoꝝ: ſed ꝓbo añs ex inductione qꝛ nec appet hoc in phis: neqꝫ in theologis: neqꝫ in medicis: neqꝫ in toto corpore vtriuſqꝫ iu-

Solutio. ris ſi bñ velis eos cõſulere. Rñſio: admiſſa ꝯña cum ſua ꝓbatiõe negat̄ añs: ad ꝓbationē negatur aſſumptum primo qꝛ Ariſtoteles in oñi genere ſcibili eruditiſſimus has annotauit entis acceptiões vt palā oſtendimus ex ſuo textu in ꝓbatiõe huiꝰ ꝓpõnis: ⁊ tñ Ariſtoteles nõ eas finxit ſed ſubtiliter eas notauit in vſu phoꝝ. Secūdo qꝛ nõ eſt aliq̄s doctor q̄ in ſua ſcia interrogatus de multis ꝓpõnibꝰ (q̄ nõ pñt ſaluari niſi accepto ente p̄me intentiõaliter ⁊ cognotatiue) nõ admittat eas ⁊ dicat paſſim repperiri illas i textu illiꝰ ſcientie: cū eīn ens ſit trāſcendēs fere nulla eſt ſcia q̄ eo nõ vtatur: ⁊ tñ nõ eodem mõ accipit̄ in vna ſcia ſicut in alia maxime qñ ponitur a parte predicati: diuerſe eīn ſcie diuerſa predicata ꝓbāt de ſuis ſubiectis in ꝓpoſitionibꝰ ſcialibꝰ: ptʒ qꝛ phicus ꝯcedet iſtā eſſe verā ⁊ eſſētialem materia vel forma vel motus eſt ens: mathematicꝰ iſtā linea vel ſupficies eſt ens: moralis iſtā virtꝰ aut beatitudo ē ens ⁊c. qꝛ q̄lʒ iſtaꝝ eſt vā: directa: ⁊ itrāſmutabilis nõ p̄dicabilis ꝓpij ergo ⁊c. ꝙ ſi dixeris illas eſſe indirectas qꝛ ſubiecta cognotāt ſupra p̄dicatū: dico ꝙ hoc verū eſſet accepto ente abſolute: ſʒ p̄ter hoc ſaluari pñt eſſentiales ⁊ q̄ditatiue ſi ens cognotatiue acciperet̄ ſm modos taliū ſubõruʒ: nõ eīn hec videt̄ minꝰ q̄ditatiua linea eſt ens q̄ iſta hõ eſt ens ⁊ ſic de alijs: vñ ꝓpter hoc Ariſtoteles dixit in .4. topicoꝝ ꝙ ens ſequit̄ ad oia: qḋ magr̄ Martinꝰ interpretās ait ꝙ ens dicibile eſt de oibus q̄ditatiue: qḋ nõ poſſet verificari niſi variata multipliciter entis ſig̃atiõe. Tertio qꝛ ariſtoteles .4. libro methaphiſicoꝝ ⁊ etiā libro vndecimo probās hāc entis equocationē multiplices ⁊ differētes ponit eiꝰ deſcriptiões: ait eīn ꝙ ſubſtātia dr̄ ens qꝛ per ſe ſubſiſtit: q̄ntitas vō dr̄ ens qꝛ eſt mēſura ſubſtātie: q̄litas qꝛ eſt diſpoſitio ſubſtātie: ⁊ ſic ꝯñter ergo iſte erat ſenſus Ariſtotelis etiā in libro .5. qñ poſuit oñes entis acceptiões numero q̄ttuordecim: ⁊ hoc ſufficit nobis q̄ Ariſtoteleʒ ſeq̄mur. Argumentum. Cõtra tertiā ꝓpõnem q̄ ponit ens abſolutum eſſe genꝰ gñaliſſimum primi predicamēti: arguit̄ ſic rõne Gregorij q̄ nõ videt̄ eſſe ſoluta: ens abſolutū cõuertitur cū vno: ergo nihil põt abſolute dici ens niſi qḋ põt dici vnum ſimpliciter ⁊ ſine addito: ſic eīn vnum ꝯuertit̄ cū ente: ſʒ nõ oīe ens immo nec oñis ſubſtātia eſt ſimplr̄ vnum ergo nec oñis res nec ois ſubſtātia põt dici ens abſolute: q̄re ſequit̄ ꝙ ens nõ ſit tā cõe genꝰ ſicut ſubſtātia ⁊ ſic nõ erit gñaliſſimum p̄mi predicamēti: minor in qua ſtat tota vis huiꝰ argumenti ꝓbata eſt ſatis bñ in comēto huiꝰ tertie ꝓpõnis ex ſuppõne illa cõi ꝙ totū nihil aliud ē q̄ ſue ꝑtes ergo oñis ſubſtātia partibilis eſt plura entia ⁊ nõ vnū ſimplicit̄. Solutio. Rñſio fuit ibi duplex ad hoc argumentū p̄ma negabat primā ꝯñam q̄ inferebat maiorem illiꝰ ſillogiſmi: ſed admiſſa illa: ſcḋa rñſio q̄ eſt magis ad ꝓpõnum negauit minorē: ad ꝓbatiõem ꝯceſſa ſuppõne cū prima ꝯña negata eſt vltima ꝯña ſcʒ oñis ſubſtātia ꝑtibilis eſt plura entia ergo nulla talis eſt vnū ens ſimplr̄: ⁊ rõ negatiõis fuit qꝛ Ariſtoteles cõtra permenidē in p̄mo phiſicoꝝ ſoluendo rõneʒ eiꝰ dicit ꝙ idem ſimul eſſe põt vnū ⁊ plura ⁊ declarat in multis caſibus: qḋ eīn eſt vnum re eſt multiplex rõnibꝰ: ⁊ qḋ eſt vnū ſubiecto eſt multiplex accidentibus: ſequit̄ ad ꝓpoſitū ⁊ qḋ eſt vnum toto eſt multa ꝑtibus. Replica. Et ſi replices cõtra hāc ſolutiõem: qꝛ Ariſtoteles in eodem loco dicit ꝙ vnum ⁊ multa correſpondenter accepta nõ pñt ſimul de eodem verificari: qꝛ ſunt oppoſita lʒ differenter ſumpta poſſint coincidere: vt nõ eſt poſſibile ꝙ ideʒ ſimul ſit vnū ⁊ multa toto: vel vnū ⁊ multa ꝑtibꝰ: ſed põt vnum toto eſſe multa partibus: ergo vnū ⁊ multa ſimplr̄ ſunt oppoſita ⁊ incõpoſſibilia eidem: ⁊ ſic illa ꝯña negata fuit bona: ⁊ item qꝛ Ariſtoteles ibidem nõ cõcedit ꝙ totum ſit vnū ſimplr̄: ſed dicit vnū toto vel vnum totum. Solutio. Solutio ꝯceſſa limitatiõe Ariſtotelis ⁊ prima ꝯña negat̄ vltima: qꝛ illa ꝯña variabat vnum ⁊ multa ⁊ ideo nõ fuit bona ſed negāda: nā vnum qñ ꝯuertit̄ cum ente abſoluto diximꝰ equiualere huic ꝯplexo ens indiuiſum: mõ clarum eſt ꝙ totum ⁊ ſi ſit plures ꝑtes realiter diſtincte nõ tñ eſt ille ꝑtes ſeparate ſed ꝯpoſitiõe vnite ⁊ indiuiſe: ⁊ ſic totum ſimul eſt plures res ⁊ vnum ideſt indiuiſum: ⁊ ſic illa minor fuit falſa ꝙ nõ oñis ſubſtātia eſt vnū: alias vnū nõ eſſet trāſcendens in ſupponēdo cõtra oñes doctores: oīe eīn ens ſiue ſimplex ſiue cõpoſitum eſt vnum qꝛ indiuiſum quādiu eſt: ideo recte Boetius dixit ꝙ oīe qḋ eſt ideo eſt qꝛ vnū eſt: ⁊ vnū quodqꝫ in tñ eſt in quātū vnum eſt: ꝙ vero Ariſtoteles dixit totū eſſe vnum nõ ſimplr̄ ſed vnuʒ toto: nõ obſtat: tum qꝛ ſilr̄ nõ ꝯceſſit illud eſſe multa ſimpliciter ſed multa ꝑtibꝰ ideſt multas ꝑtes: tum etiā qꝛ per hoc ꝙ aliq̄d dr̄ vnum toto nõ excluditur quin ſit vnū ſimplr̄: ſed explicat̄ vnio ſiue indiuiſio pertium a ſe ipſis alias illḋ nõ eſſet totum ſed tota. Reſolutorie ergo dicimꝰ ꝙ oñis ſubſtātia eſt vna licet ſpūalis ſubſtātia ſit magis vna q̄ corporalis: ſed hoc nõ tollit quin ſubſtātia corporalis dicenda ſit vna ſimplr̄: ſicut videmꝰ in quolibʒ gñe cuiꝰ ſpecies nõ ſunt eqꝫ pfecte ſed tñ q̄libet eaꝝ ſimplr̄ recipit gñis predicatiõem: ita eīn dicimꝰ equum eſſe aial ſimplr̄ ideſt ſine addito ſicut hoiem eſſe aial: eodeʒ mõ in alijs predicatis accidētiū neqꝫ obſtat eoꝝ extrinſeca cognotatio. Argumentum. Cõtra primā ꝓpõnem ſcḋi dubij arguit̄ ſic: illa ꝓpõ eſt vna cõditionalis q̄

VNiVERSIDAD DE SALAMANCA
GREDOS.USAL.ES

non eſt ꝯ̄ña neceſſaria ꝫ̄ non eſt vera: ꝯ̄ña tꝫ per
cõe dictum logicoꝝ ꝙ oīs cõditionalis vera eſt
neceſſaria: ſed añs probatur q̄ꝛ nõ eſt neceſſe ꝙ
ſi iſti teri color ⁊ lux olim erāt cognotatiui de p̄
dicamento q̄litatis ꝙ adhuc ſint tales cum ad
Solutio. placitū loquentiū ſint facilit̄ mutabiles Rñſio:
ꝯcedit̄ añs cum ſua ꝓbatiõe ſed negat̄ ꝯ̄ña: ad
ꝓbatiõem admiſſa logicoꝝ regula dico ꝙ illa i
telligit̄ de ꝯditionali q̄ eſt illatiua nõ autē de il
la q̄ eſt ſolum ꝯditionalis vel ꝓmiſſiua vt ſi ve
neris ad me dabo tibi pecunias: alij hoc idem
alijs v̄bis ſic exp̄imunt ꝙ regula illa eſt v̄a de cõ
ditionali logicali nõ aūt de cõditionali rethori
ca q̄ nõ eſt ꝯ̄ña ſed ꝯcomitātia naturalis aut vo
luntaria: ⁊ talis fuit hec prima ꝓpõ huiꝰ dubij
lꝫ ſcd̄a ſit logica: ⁊ frequēter auctores i oīm ſciē
tia hmõi cõditionales rethoricas faciunt q̄ nõ
ſunt examinādę per rigorem logice alias ꝓba=
rentur eſſe falſe: vt multi theologoꝝ dicunt ꝙ ſi
Adam nõ peccaſſet filiꝰ dei incarnatꝰ nõ fuiſſet
alij ꝙ incarnatꝰ fuiſſet: ⁊ tñ neutra illaꝝ eſt bo
na ꝯ̄ña. Eodem mõ intendit hec nr̄a ꝓpõ ꝙ ſi il
la noīa abſtracta tp̄e antiquoꝝ ph̄orum erāt de
predicamento q̄litatis: cū poſtea nõ ſint aliter i
poſita a modernis ꝙ etiā nunc erūt de eodem p̄
dicamento: ⁊ lꝫ de rebꝰ illis quas ſigñt q̄s habe
at ꝯceptus ꝓp̄os abſolutos: tñ hec vocabula nõ
ſubordināt̄ talibꝰ ꝯceptibus niſi ad placituꝫ
de nouo ea imponat: ⁊ illa impoſitio erit ꝑticu
laris nõ aūt vl̄is ꝑ tota hoīum latinoꝝ cõitate.
Argumētū. Cõtra ſcd̄am ꝓpõnem ſequentē arguit̄ ſic: oīs
terius de mõ ſignd̄i formali importās q̄litatem
ꝑtinet ad predicamentū q̄litatis: ſed predicti
teri quātumcūꝫ ponātur abſoluti formaliter q̄
litateꝫ ſigñt ꝫ̄ ſunt de p̄dicamento q̄litatis: ma
ior ꝓbat̄ q̄ꝛ teri per modū ſignd̄i formalem po
nuntur in predicamentis determinatis: vñ ⁊ in pre
dicamento q̄litatis teri ponunt̄ q̄ꝛ formaliter ſi
gnificāt q̄litatem: minor clara eſt q̄ꝛ abſolutio
Solutio. eſt modus ſignd̄i formalis illoꝝ ⁊ ſigñt q̄litates
abſolute ꝫ̄. Rñſio: maior eſt diſtinguenda eo ꝙ
ille accuſatiuꝰ q̄litatē põt teneri logicaliter aut
phiſicalr̄: in ſcd̄o ſenſu eſt falſa nec ꝓbatio vꝫ q̄ꝛ
ille terius alteratio formalit̄ ſigt̄ q̄litatem ⁊ nõ
eſt de illo predicamento ſilr̄ calefaciens: illumi
nās: ⁊ alij multi q̄ tñ ſunt de p̄dicamēto actiõis:
ſꝫ in p̄mo ſenſu eſt v̄a ſicut ⁊ ꝓbatio eiꝰ ⁊ ſenſus
eſt ꝙ oīs terius cognotās diſpoſitiue ſiue diſpõ=
nem rei ad aliq̄d agēdū vel patiēdū eſt de p̄di=
camento q̄litatis: nunc aūt nõ oīs talis ſigt̄ reꝫ
q̄ eſt q̄litas phiſicaliter neꝫ ecõtra: minor autē
nõ eſt vera niſi ad ſenſuꝫ phiſicalem: vñ ꝯ̄ña eſt
nulla ꝓpter equocatiõem medij vel ꝑtis eiꝰ: vñ
pꝫ q̄ntum ꝑalogiꝫant̄ multi realium logicoruꝫ
circa hāc materiā credentes multas hmõi argu
mētationes de neceſſitate cõcludere: eo ꝙ putāt
ideo eſſe dicta predicamenta accidentiū q̄ꝛ ſui
teri ſigñt res q̄ phiſicalr̄ vocant̄ accidētia: cū tñ
vocabulū accñs logicalit̄ ⁊ nõ phiſicalr̄ ſit acci
piendū ꝓ terio extrinſece cognotatiõis ⁊ caſus
ille obliquus quicunꝫ ſit eſt exponēdus per ad
uerbium: vt dicamꝰ predicamenta accidentiū
ideſt accidentaliter ſignificātia: predicamētuꝫ
q̄litatis ideſt q̄litatiue vel diſpoſitiue ſigns: ⁊
ſic de alijs ſuo mõ. Cõtra tertiā ꝓpõnem huius Argumētū.
dubij arguit̄ ſic: oīs terius de p̄dicamento ſub
ſtātie ſigt̄ rem q̄ eſt per ſe ſubſiſtens ⁊ nullo mõ
in ſubiecto: ſed iſti teri q̄ntumcūꝫ ſint abſoluti
ſigñt res q̄ ſunt in ſubiecto actu vel aptitudine
ꝫ̄ nulliꝰ eoꝝ eſt in predicamēto ſubſtātie: ꝯ̄ña eſt
ſatis clara q̄ꝛ ex oppoſito ꝯcluſionis ſequit̄ per
bonā ꝯ̄ñam oppoſitum maioris: ſed illa maior
ꝓbatur eſſe v̄a per primā ꝓprietatē predicamē
ti ſubſtātie: cõe inquit eſt oīm ſubſtātie in ſubie
cto nõ eſſe: minor notiſſima eſt ⁊ ꝯceſſa in ꝓpõe
iſta ꝫ̄. Rñſio: maior ꝓpõ cuꝫ ſua ꝓbatiõe eſt di Solutio.
ſtinguenda rõne illius ablatiui ſubiecto q̄ꝛ põt
accipi ⁊ logice ⁊ phiſice .i. p̄me ⁊ ſcd̄e intētiõis:
ſi eñ logice accipiat̄: maior eſt vera cū ſua ꝓba
tiõe ⁊ ad illū ſenſum minor eſt falſa: ſi vero phiſi
ce eſt per opp̄m: ſed ſi vtraꝫ premiſſaꝝ in ſenſu
v̄o accipiat̄ ꝯ̄ña eſt inualida per equocationē:
vnde ſenſus maioris eſt oīs terius de predica
mento ſubſtātie ſigt̄ abſolute ⁊ nullo mõ cogno
tatiue accidentalit̄: ⁊ ſic intelligit̄ p̄ma ꝓp̄etas
predicamēti ſubſtātie q̄ adducit̄ ad ꝓbationeꝫ
maioris: q̄ꝛ oīs terius predicamenti ſubſtātie
ſigt̄ abſolute ⁊ nihil cognotat extrinſece ſeu ac
cidentalit̄ q̄d eſt eſſe in ſubiecto logice: ⁊ in hoc
ſenſu clarū eſt ꝙ minor eſt falſa: ſenſus vero ma
ioris phiſicalis ⁊ falſus eſt ꝙ oīs terius de pre
dicamento ſubſtātie ſigt̄ rem q̄ phiſice appellat̄
ſubſtātia ⁊ nullū accidens ſigt̄: ⁊ illa eſt falſa in
caſu nr̄e ꝓpõnis: nec p̄ma ꝓprietas predicamē
ti ſubſtātie facit ad ꝓbationē eiꝰ in hoc ſenſu q̄
ſolum logice eſt intelligenda ſ̄m materiā ſubie
ctā de q̄ ibi Ariſt. loquebat̄: ⁊ i hoc ſenſu minor
eſt vera. Cõtra primā ꝓpõnē tertij dubij arguit̄ Argumētū.
ſic: p̄ncipiū nõ eſt equocū ad plura predicamen
ta ꝫ̄ nec eſt trāſcendēs: ⁊ ſilr̄ argueret̄ de quolibꝫ
alioꝝ ꝫ̄ illa ꝓpõ eſt falſa: ꝯ̄ña eſt clara per diffi
nitionē trāſcendētis ⁊ per primā ꝯcluſionē ſcd̄i
articuli: ſed ꝓbat̄ añs q̄ꝛ oibꝰ illis acceptionibꝰ
p̄ncipij quas Ariſt. ponit in p̄mo cap̄. 5. lib. me
tha. dabit̄ vna rõ ſiue vnus cõceptus cõis ſ̄m il
lud nomen ⁊ ille ꝯceptꝰ eſt certi ⁊ determinati pre
dicamenti: ꝫ̄ p̄ncipiū nõ eſt equocum ad plura
predicamenta in mõ ſignd̄i ⁊ predicādi: illatio
eſt patens ſed aſſumptū ꝓbo: q̄ꝛ Ariſtoteles ibi
ponit ſex p̄ncipij acceptiões ſcꝫ ꝓ principio ſpatij

in quo fit motꝰ: ꝓ ipſo mouente: vel ꝯſiliāte vel
imperāte: vñ ⁊ p̄nceps dr̄ in ciuitate q̄ſi p̄ncipiū:
ꝓ fundamento q̄d dr̄ p̄ncipium hedificij: ꝓ arte
que eſt principium operis artificiati: ꝓ princi
pali in aliqua ſcīa cõſiderato ſcꝫ q̄d oīum alioꝝ
optimū eſt vt deus in theologia: hõ in phiſica:
beatitudo in morali ſcīa ⁊c. ⁊ tādem ꝓ indemõ
ſtrabili ꝓpõne q̄ eſt principiū in ſcīa: ſed poſtea
oīa iſta ipſe ibidē reducit ad tria dicens oīe
Argumētū. p̄ncipium dr̄ ex quo aliq̄d aut eſt: aut fit: aut co
gnoſcit̄: ⁊ ſup hec tria adhuc ipſe inuenit vnum
cõe in quo oīa cõueniunt dicēs oīum p̄ncipioꝝ
cõe eſt primū eſſe: ⁊ ꝯſonat ei q̄d dixerat in p̄mo
poſterioꝝ idem dico primū ⁊ p̄ncipiū: ꝫ̄ aſſum
ptum fuit verū: ⁊ eadē rõ eſt de quolibꝫ alioꝝ q̄
poſita ſunt trāſcendētia: nā ipſe Ariſtoteles in.
4. methaphiſice cap̄. 2. de trāſcendētibꝰ gñalit̄
loquens dixit: ꝫ̄ diuiſum quotiens dr̄ ſingulum
eoꝝ: reddēdū eſt ad p̄mū i ſingulis predicamē
Solutio. tis quõ ad illud dicit̄. Rñſio: admiſſa ꝯ̄ña nega
tur primū añs: ad ꝓbationē negat̄ aſſumptum
ꝓp̄e loquēdo de cõi: in nullo eñ vere trāſcendē
te poterit dari rõ vel cõceptus cõis illis diuerſis
ſigñationibꝰ eiꝰ alias no eſſent vere gñaliſſima
illa q̄ cõit̄ ab oibꝰ ꝯcedunt̄ ⁊ ab Ariſtotele bñ po
ſita ſupponunt̄: ad ꝓbationē aſſumpti q̄ iducit̄
ex textu eiꝰ cõceſſa multiplicitate p̄ncipij: nego
ꝙ illa tria ſcd̄o loco poſita ſint cõia vniuoce ad
alia ſex: nego etiā ꝙ ſuper illa detur vnū cõe vni
uocum in quo ꝯueniunt: ſed bñ cõcedo ibi tria
vel vnum cõe analogū: ⁊ hoc voluit textꝰ hr̄e in
illa reductione: q̄ allegat̄ primo ad tria deinde
Notandū ad vnum. Pro cuiꝰ declaratiõe ſciēdum ꝙ ana
logum ⁊ vniuocū in aliquo ſunt ſilīa ⁊ i aliquo
diſſimilia: ꝯcordant eñ in hoc ꝙ vtrūꝫ reducit
ſua multa ſignificata ad aliq̄d vnum: ſed diſcre
pant in hoc q̄ꝛ illud vnum in analogo eſt vnuꝫ
ex mēbris diuidētibꝰ ſcꝫ p̄ncipale ad q̄d alia mē
bra hñt attributiõem ideſt reductionē per aliq̄
ſilitudinem: ſed in vniuoco illud vnū eſt aliud
preter mēbra diuidētia q̄d vniuoce predicat̄ de
oibus mēbris: exēplum p̄mi vt oīa analogata
huiꝰ vocabuli ſanū reducunt̄ ad vnum q̄d eſt
p̄ncipale mēbrum ſcꝫ aīal ſanum cuiꝰ ꝯparatio
ne ⁊ vrina: ⁊ dieta ⁊ cibus: ⁊ exercitiū dicunt̄ ſa
na: ⁊ illud vnum ad q̄d alia hñt attributiõeꝫ eſt
cõe ad illa nõ q̄dem per p̄dicatiõem: ſed per at
tributiõem ſicut cētrū circuli ſe hꝫ cõiter ad om
nes lineas q̄ in eo ꝯcurrunt a diuerſis ꝑtibꝰ cir
cunferentie: ⁊ fons vel pons vel fluiꝰ dr̄ cõis in
ciuitate ad oēs vicinos illiꝰ: ⁊ iudex vel prelatꝰ
dr̄ perſona cõis in ppl̄o ⁊ ſic de cet̄is: exēplum ſe
cundi vt oīa indiuidua huiꝰ ſpeciei hõ cõueni
unt in cõi rõne vel cõceptu mentis cui illa vox
hõ ſubordinat̄ in ſignd̄o ⁊ illa eſt vniuoce eſſen
tialiter predicabilis de quolibet indiuiduoꝝ ⁊
tñ nullū eoꝝ eſt ſed preter illa. Quia tñ Ariſto.
in. 7. phiſicoꝝ dixit equocatiões latere i gñibꝰ:
videtur ꝙ in gñe predicabili ſimul cõcurrāt iſta
duo vt ſuperiꝰ diximꝰ: nā oēs ſpecies eiuſdeꝫ
gñis cõicant in vno ꝯceptu gñis vniuoce: ⁊ pre
ter hoc oēs ſpecies cõicant analogice impotiſ
ſima ſpecie illiꝰ: nā cum res illaꝝ ſpecieꝝ ſint in
eq̄les eſſentialit̄ ⁊ ſe habeāt ſicut ſpecies nume
roꝝ vt dr̄ in. 8. methaphiſicoꝝ: ꝯñs eſt ꝙ ſit vna
eaꝝ ſuprema imꝑfectiõe ad cuiꝰ ꝯparationem
alie oēs dicant̄ magis vel minus ꝑfecte iuxta
regulā decimi methaphiſicoꝝ: in quolꝫ gñe eſt
vnum primū q̄d eſt menſura oīm alioꝝ eiuſdē
gñis. Sic ꝫ̄ oēs ſigñtiões p̄ncipij cõicant nõ vni Applicatõ
uoce in aliquo ſupiore cõceptu cõi: ſed in vna il
larum q̄ eſt alijs p̄ncipalior ſcꝫ in p̄ma illaꝝ ſex
quaꝝ etiā tres ſunt alijs p̄ncipaliores: ſed illaꝝ
vna eſt potiſſima de qua textꝰ dixit oīum p̄nci
pioꝝ cõe eſt primū eſſe: ⁊ eadem rõ eſt de quolꝫ
alio trāſcēdēte ſi bñ inſpiciat̄ textꝰ Ariſto. in q̄lꝫ
fere cap̄. q̄nti libri faciens iuxta id q̄d allegatū
eſt ex. 4. libro methaphiſicoꝝ: vñ notāter dicit
ꝙ poſita diuiſiõe analogi per multa analogata
redeundū eſt ad p̄mum ſcꝫ mēbroꝝ nõ autē ad
vnum cõe vniuocum: ꝓpter q̄d ibi noīant̄ p̄di
camenta q̄bus nihil eſt cõe vniuocū: ⁊ tñ analo
gum plura trāſcendit p̄dicamenta: ⁊ hoc expreſ
ſius q̄ꝫ alibi dixit Ariſto. libro. 11. methaphiſico
rum de ente ꝙ multiplr̄ dr̄ ⁊ ſ̄m cõe nihil: ⁊ eadē
rõ eſt de alijs trāſcendentibꝰ: maxime qñ trāſcē
dentis equocatio ſe extendit ad p̄mas ⁊ ſcd̄as i
tentiões quaꝝ predicamenta nulliꝰ vnꝫ doctus
poſuit cõuenire in aliquo cõi vniuoco: ⁊ tale eſt
principium de q̄ arguebat̄ vt pꝫ inſpicienti mul
tiplicitatē ſuoꝝ ſignificatoꝝ priꝰ dictā. Cõtra ſe Argumētū.
cundā ꝓpõneꝫ eiuſdē tertij dubij arguit̄ ſic: res
eſt dicibile equocum a ꝯſilio ſ̄m diuerſos modos
ſignd̄i gñaliſſime diſtinctos: ꝫ̄ eſt trāſcendens:
ꝯ̄ña eſt clara ex diffinitiõe trāſcendentis: añs ꝓ
batur q̄ꝛ res aliqñ ſumit̄ ꝓ rebꝰ q̄ nõ ſunt ſigna
⁊ eſt nomen p̄me intentiõis: aliqñ ꝓ dicibilibꝰ
⁊ eſt nomen ſcd̄e itentiõis: ſed oē tale eſt equi
uocum a ꝯſilio hñs diuerſos modos gñaliſſime
diſtinctos: ꝫ̄ res eſt equocuꝫ ⁊c. minor ex dictis
ſupra eſt manifeſta: ſed ꝓbatur maior: ⁊ q̄dem
ꝓ prima ꝑte notiſſima eſt ſigt̄ eñ hoīem ⁊ lapi
dem ⁊ beluā q̄ nõ ſunt ſigna: ꝓ ſcd̄a ꝑte ꝓbatur:
tum ex porphirio diffiniente ꝓp̄um predicabile
vbi dicit ꝙ ꝯuerſim predicat̄ de re ⁊ nõ indicat
q̄d eſt eſſe rei: tum ex Ariſtotele a quo porphiri
us illa v̄ba mutauit ex p̄mo libro topicoꝝ: vbi
etiā de accidente dr̄ ꝙ nõ eſt genꝰ nec ꝓp̄ū nec
diffinitio in eſt aūt rei: cõſtat aūt ꝙ predicti do
ctores de vocabulis loquebātur nõ de alijs rebꝰ

extrinſecis: q̄ ille nec pꝛedicanť nec ſunt pꝛedi
cabilia ꝓpꝛium vel accn̄s ǵ ſubiecta vel ſubici
bilia illoꝝ q̄ ibi appellātur nomine rei ſunt etiā
vocabula: alias ex rebus ⁊ vocabulis fierent ꝓ
poſitiōes in quibꝰ ꝓpꝛium ⁊ accidens pꝛedicā
tur de ſuis ſubicibilibꝰ qḋ nullus doctus ꝯcede
Solō pma ret. Reſpōſio: negatur an̄s: ad ꝓbatiōem nega
tur aſſumpta maioꝛ ꝓ ſcḋa pte: ad eius ꝓbatio
nem dr̄ pꝛimo ꝙ foꝛte in textu greco vtriuſqꝫ illo
rum nō ponitur res ſed ens ꝓ quo inť interpꝛes
poſuit impꝛopꝛie rem cū ſit ſinonimum enti ab
ſolute dicto: ⁊ in hoc deceptus eſt ꝙ putauit ibi
ens capi abſolute cum tn̄ ſit cognotatiuum ſcḋe
Scḋa. intentiōis: nec illo mō eſt ſinonimū rei. Diciť
ſcḋo: ꝙ ſi textus grecus hꝫ ibi nomen rei Ariſto
teles ⁊ poꝛphiriꝰ accipiebāt ipſum pꝛime inten
tionaliter ꝓ exterioꝛe re ſig̃ta per dicibile qḋ eſt
ꝓpꝛiū vel accidēs: ad repꝛobatiōem huiꝰ dr̄ ꝙ
non intendebāt aſſerere dicibile pꝛedicari de re
exterioꝛe ſed de ꝓnoīe ip̄am rem demōſtrāte vel
de noīe cā ſignificāte: eſt eñ cōſuetus modus lo
quendi ſapientū dicere ꝙ vocabula de rebꝰ pꝛe
dicanť ſed ad bonum ſenſum .i. ꝙ res ſign̄t vel
ꝓ rebus ſupponunt: nā hoc mō theologi antiq̄
dicunt quedā eſſe pꝛedicata q̄ dicunť de deo ab
eterno alia vero ex tp̄e: ⁊ alij doctoꝛes ſuo modo
ita locuntur in alijs ſcientijs: hoc ſatis innuit
Ariſtoteles in ſcḋa auctoꝛitate de accidente q̄
dicit ꝙ ineſt rei: ac ſi expꝛeſſiꝰ dixiſſet: ſic ſe hꝫ ac
cidens logicale ad ſuū ſubiectū qḋ eſt vocabu=
lum: ſicut accidens phiſicale ad ſuum ſubm̄ qḋ
eſt res cui ineſt: loquebať eñ de teris in analo
Tertia. gia rerū: vñ rem p̄me intentiōaliter accipiebat.
Dr̄ tertio ꝙ ſi ex illo textu vel aliquo alio aptiſ
ſime oſtēdereť ꝙ res accipiať ſcḋe intētiōalr̄ vel
p̄me intentiōaliter nō abſolute: ꝯcedendū eſſet
ꝙ res eſt trāſcendens: nec tn̄ ex hoc nr̄a ꝓpō of
fendereť q̄ poſita eſt ꝯtra Laurentiū vallenſem
dicentem ꝙ res vniuoce ideo eſt vocabulum trā
ſcendens q̄ ſig̃t om̄ia: hoc autē ſlm̄ apparet ex
ſupꝛadictis ſi ꝓp̄e de trāſcendēte loq̄mur: ⁊ hoc
Argm̄tū. eſt qḋ nr̄a ꝓpō intendit. Cōtra vltimā ꝓpōnem
arguiť ꝓ Laurentio ꝙ diſtinguendo ꝓp̄e pꝛedi
camenta per varios modos ſign̄di gn̄aliſſime
diſtinctos ſint tria tm̄ p̄dicamenta rōne magr̄i
Thome bꝛicot q̄ nōdum fuit ſoluta: q̄ ſunt tm̄
tres modi ſign̄di gn̄aliſſime diſtincti: ſcꝫ ſubſtā
tia: q̄litas: ⁊ actio largo mō acceptis illis voca
bulis: ǵ ſunt tm̄ tria pꝛedicamenta: ꝯn̄a eſt cla
ra: ſed an̄s ꝓbatur q̄ a eſt vnus modus ſign̄di
abſolute qui dr̄ ſubſtātia: aliꝰ cognotatiue per
mananter q̄ vocatur q̄litas: ⁊ tertiꝰ cognotati
ue in ſucceſſione qui dr̄ actio: ⁊ iſti ſunt gn̄aliſſi
mi ſub quibꝰ alij om̄es ꝯtinenť ǵ an̄s verum:
ꝯn̄a eſt nota: ſed ꝓbatur aſſumptum: ⁊ q̄dem
de abſoluto nō dubiū eſt ꝙ oēs teri abſolute ſign̄
tes cōueniūt in vno gn̄aliſſimo: ſed de ſcḋo ꝓba
tur q̄ oēs teri cognotātes pmanenter .i. nō ſuc
ceſſiue ꝯueniūt inter ſe pluſquā cū abſolutis vel
cū cognotātibꝰ ſucceſſiue: ǵ ab illa ꝯuenientia
poterit abſtrahi vnꝰ cōis ꝯceptꝰ gn̄aliſſimꝰ in q̄
cōueniant ſex pꝛedicamēta ab Ariſto. poſita q̄n
titas: q̄litas: ad aliq̄d: vbi: ſitus: ⁊ habitꝰ: ſilr̄
ꝓbatio fieret de tertio mō gn̄aliſſimo in quo cō
ueniūt actio: paſſio: ⁊ qn̄: ǵ illud aſſumptū fuit
verū. Rn̄ſio: negať pꝛimū an̄s: ſilr̄ negať aſſum
ptum ꝓbatiōis eiꝰ quātum ad duo vltima: ad
ꝓbationem negať illa ꝯueniētia in aliq̄ cōi vni
uoco: nō eñ plꝰ cōueniūt inter ſe modus q̄nta
tis ⁊ ad aliq̄d q̄ modus quātitatis ⁊ actiōis: q̄
vtriqꝫ ſunt gn̄aliſſime diſtincti: quibꝰ gn̄aliſſi
mis eſt cōe nihil vt Ariſtoteles dicit libꝛo. 4. ⁊
libꝛo. 11. methaphiſicoꝝ: eadeꝫ rō eſt de alijs tri
bus pꝛedicamētis cognotātibꝰ ſucceſſiue ꝙ nō
plus cōueniūt inter ſe q̄ cū alijs: hoc eñ eſt vnū
de pꝛincipijs logicalibꝰ ꝙ gn̄aliſſima ſunt p̄mo
diuerſa: q̄ in nullo vniuoce cōueniunt ⁊ ſi ꝯue
nire poſſint in aliquo analogice: vt pꝫ in eq̄uo
catiōe analogica entis q̄ coꝛreſpōdet vniuerſis
pꝛedicamētis: om̄es tn̄ ſignificatiōes alie ad pꝛi
mam q̄ eſt abſoluta ſubſtātialis hn̄t attributio
nem ⁊ in ea cōueniunt analogice: q̄ autē pꝛeter
hoc tā neceſſarium pꝛincipiū querūt cōceptus
cōes vniuoce ad gn̄aliſſima ab Ariſtotele poſi
ta: nō poterunt aīo quieſcere donec om̄ia redu
cant ad vnicum pꝛedicamētum: ⁊ ſic cōfundent
totā pꝛedicamentoꝛū ſcientiā q̄ pꝛima ⁊ potiſſi
ma eſt logice pars: licet eñ ſit aliarū partiū mi
nima in quātitate: eſt tn̄ maxima in virtute mo
re alioꝝ pꝛincipioꝝ: nā ab iſta emanauit q̄cq̄d
vtile in alijs partibus logice eſt expꝛeſſum: ⁊ qḋ
pꝛeter eam eſt inutile cenſebitur. Quare in hac
ſola pte ſcribere volui ſcḋm grām mihi a dn̄o cō
ceſſaꝫ: ⁊ quicq̄d hactenꝰ de iſta pte logice alias
ſcripſerim hoc vltimo libello de trāſcedētibꝰ vo
lo elimari ⁊ caſtigari: nec mireť lectoꝛ ſi tp̄s mi
hi fuerit optimꝰ adiutoꝛ: inuētoꝛ: ⁊ coꝛrectoꝛ.

¶ Deo gratias.

¶ Expletum eſt ergo hoc

opus logicale Petri Cirueli Daroceñſis: quo
totam pꝛimā partem logices de incomplexis di
cibilibus ſiue tranſcendentibꝰ ſiue limitatis tā
pꝛime quam ſcḋe intentionis latiſſime pꝛoſecu
tus eſt. Impꝛeſſum vero in Alma Cōplutenſi
Achademia opera ⁊ impenſis Arnaldi Guil
lielmi Bꝛocarij Calcographi artificioſiſſimi.
Añō chꝛiſtiane ſalutis. 1519. in menſe Apꝛili.

Franciſci Vergara in laudem Magiſtri Pe
tri Cirueli Darocenſis philoſophie pariter &
ſacre pagine ꝓfeſſoris eminētiſſimi Carmē.

CLauſerat iplicitis tectorū ambagibꝰ olij
Horrēdam mira Dedalus arte ferā.
Palladii proceres illi ſeptena quotannis
Pendebant miſerum pignora ſorte cibū.
Quam ductus cœcis alieno munere tectis:
Dicitur ægides perdomuiſſe ferox.
Magnum opus infando fuit eripuiſſe tributo
Cecropidas: flexus & ſuperaſſe domus.
Quod referā: maius. Naturæ Dedalus atra
Nube categorias merſit Ariſtoteles.
Has: penetrare rati: de turba Palladis ingens
Hactenus aggreſſa eſt: ac ſuperata manus.
Dux noſter donec Darocenſis limen adortus
Obſcurum: proprio marte reſoluit iter.
Contudit inſcitiam: mentes caligine cœcas
Eripuit tenebris: tutaqꝫ fila dedit.
Fila: quibus poterit quiuis latebroſa ſubire
Limina: dedaleos nec trepidare dolos.

Frāciſci Vazquez Abulēſis in laudē admodū
egregii Magr̄i Petri Cirueli Daroceñ. philoſo
phi pariter & theologi ꝓfundiſſimi Carmē.

ANnales ſi Roma ſuos ab origine voluat:
Inſignē heſperiā: vatibus eſſe leget.
Corduba quos genuit: quē laudat bilbilis alta
Pro quibus heſperie gloria tanta datur.
Atqꝫ alios ſileo quos tollit buccina phamæ:
Quos celebrāt muſæ: quoſqꝫ minerua fouet.
Non tn̄ ingenuos quiſqꝫ penetrauit aceruos
Chryſippi: vt celebres nūc ſuparet auos.
Quos tādē vincit: Darocenſis delphica ꝓles
Quæ docet obſcuras explicuiſſe vias
Hic eſt Ciruelus qui pandit: vultqꝫ docere
Palladias artes palladioſqꝫ lares.
Nam logices nodos: ſoluit ſtringitqꝫ viciſſim
Et reſerat ſphingos vincula cuncta tetre.
Theologꝰ eſt celebris: logicꝰ: geometra mirꝰ:
Aſtrorum curſus: ſydera mota notat.
Qui ſquis amas igiť: fructꝰ excerpere dulces
Nūc logices: doctus doctor in orbe micat.
Qui tibi pandit iter: quo plaudēs tutꝰ ab ibis
Quo poteris ſolus tendere vela notis.
Nā redolet lymphas: quas vngula fecit equa:
Hic liber auctoris theſpiadumqꝫ liber.
O iubar hiſpanū: totum tua peruolat orbem
Phama per ethruſcos italicoſqꝫ ſimul.

Eiuſdē ad Iuuenes condiſcipulos ſuos nec
non in laudē huius libri primi explanato
ris magiſtri Iacobi de Puxbert carmen.

Ergo agite o Iuuenes: q̄s nutrit caſta camena
Hunc manibus terſum voluite ſepe librū.
Interpres quando: ſapiens Puxbertus in æde
Palladis vſqꝫ nitet: pallados ora gerens.
Qui licet in plectro laudeť carmine phebi
Summaqꝫ pimplæis verſibus ora canant.
Nō tamē hunc nr̄m poterūt cantare regētē:
Interpres primus qui legit orbe librum.

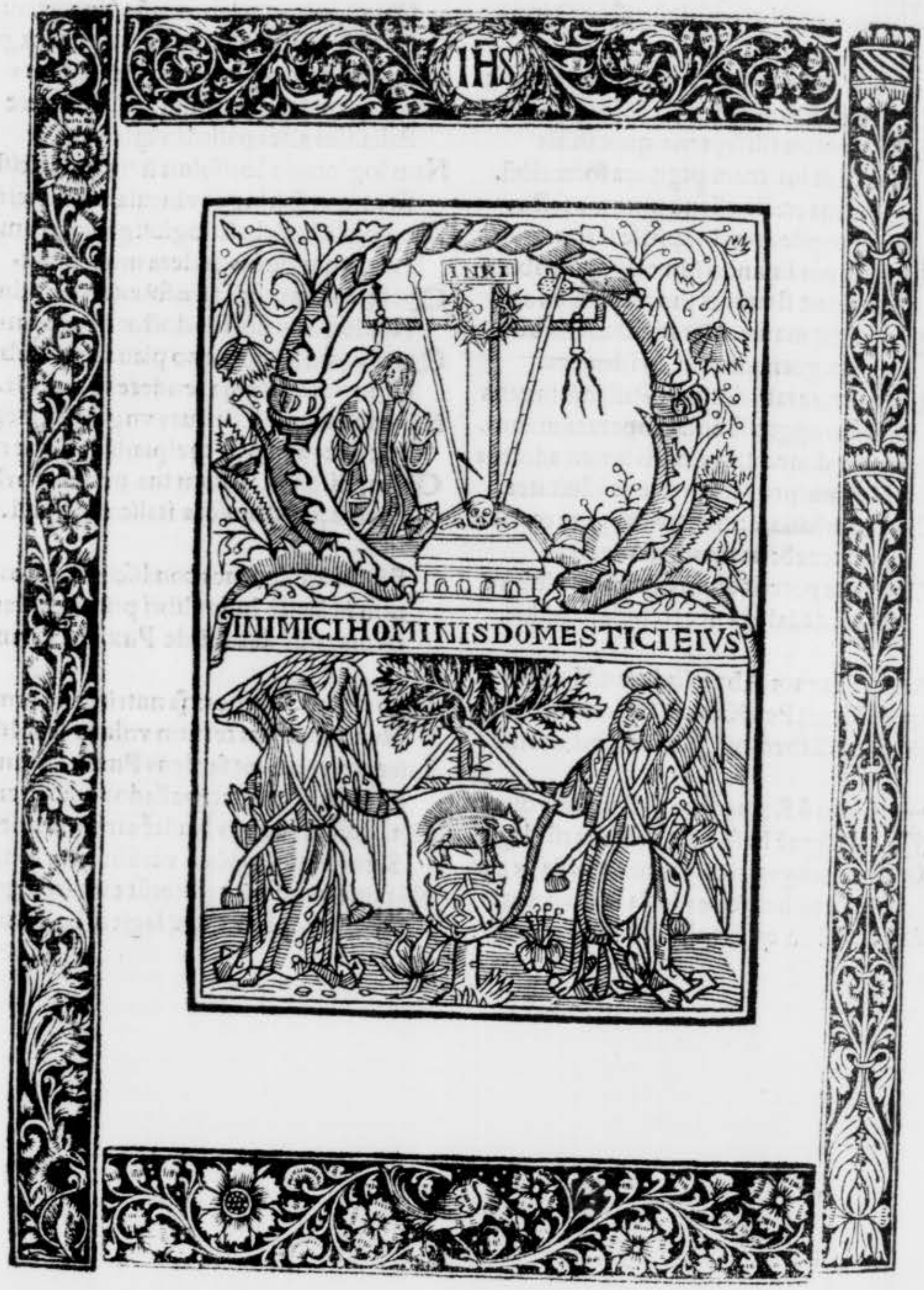

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA
GREDOS.USAL.ES